

De zwartgallige waarheid.

Woekerhandel in en geschiedenisvervalsing over WO II.

Eerste editie eind 2024 - hopelijk.

Voorlopig reeds enkele onderdelen ter beschikking:

zie of een goede 200 bladzijtes, een voorschot van circa 33 %.

A la bonheur.

Jean-Marie De Dijn
filosoof

Copyright Jean-Marie De Dijn, EU.

Ter attentie:

We hopen ergens dit jaar met tijd en boterham en chocola en rust de gehele studie klaar te krijgen voor een eerste, echte versie. Gezien we zelf niks kennen in de Laag Landige geschiedschrijving rond woekerhandel in WO II laat staan de combinatie (sic) met geschiedenisvervalsing, kan U indien U welgevallig uit onderstaande delen citeren.

CITEREN gaat zo:

Jean-Marie De Dijn, *Woekerhandel en geschiedenisvervalsing WO II. 2024 (voorl.), B.1.1.*

Waarbij "*voorl.*" uiteraard de afkorting van "*voorlopig*" is of de voorloper van "*echt*" - waarbij dan wel niet die aanduiding zal worden gebruikt. En U - voorlopig - geen pagineringaanduiding gebruikt maar de naam van de kleinst mogelijk betiteling, zoals bijvoorbeeld "*B.1.1*".

(nog voorlopige) Inhoudstafel.

A. Inleiding. Woekerhandel of het grote geschiedkundige niets.

A.1. Definities van woekerhandel.

A.2. Woekerhandel als fait divers voor de geschiedschrijving rond WO II.

A.3. Woekerhandel reeds in de vergeetput bij de repressie.

B. Woekerhandel vanaf de tweede mobilisatie.

B.1. De klassieker van het melkdopen. Of hoe water bij de melk doen en dat als melk verkopen.

B.1.1. Melkfraude zat in het bloed.

B.1.2. Melkfraude als epidemie over de hele streek.

B.1.3. Het voorkomen van melkfraude en werkweigering op eenzelfde erf.

B.2. Wettelijke maatregelen tegen woeker in tijden van Belgische mobilisatie.

B.2.1. De Belgische regering tegen woekerhandel in 1939 en juridisch fascist Walter Ganshof Van der Meersch.

B.2.2. Poging tot samenvatting van de misdaden door de juridische fascist Walter Ganshof Van der Meersch.

B.2.3. Een Ronsenaar daagt België uit of de onmogelijke spagaat; Duitsgezind maar Belgische verantwoording eisend.

B.2.4. Optreden door het gerecht en woede bij het volk ten opzichte van woekerhandel.

B.3. Maatregelen te Ronse door het stadsbestuur. De opkomst van Leo Vindevogel als A Man for All Bad Seasons.

B.3.1. De stichting en samenstelling van het comiteit voor steun en bevoorrading.

B.3.2 Het directe overwicht van Leo Vindevogel in het comiteit.

B.3.3. Wat bespraken Vindevogel en Soudan in de zomer van 1940 in Vichy?

B.3.4. De allerlaatste daad van oppositie door politicus Leo Vindevogel.

B.3.5. De aanstelling als oorlogsburgemeester in januari 1941 en het zaad van het verraad van het eigen Vlaams.

B.3.6. Child is father of the man.

C. Een batterij aan vervolgers maar onuitroeibaar.

C.1. Het gespiegelde gezicht van de woekerhandel; enorme structurele armoede.

C.1.1. De Strijd tussen Vasten en Vastenavond.

C.1.2. De reglementering tegen woekerhandel. Op zoek naar de kwadratuur van de cirkel.

C.2. Politie en rijkswacht en de speciale brigade der rijkswacht.

C.2.1. Winterhulp als eindpunt van politionele acties. Ook als startpunt?

C.2.1.1. Winterhulp. Perceptie en werkelijkheid.

C.2.1.2. De Nieuwe Orde tegenover Winterhulp en woekerhandel.

C.2.1.3. Aangeslagen goederen naar Winterhulp.

C.2.2. De stedelijke politie.

C.2.2.1. Wat de politie van Ronse niet deed tegenover woekerhandel.

C.2.2.2. Hoe de politie van Ronse wel optrad tegenover woekerhandel.

C.2.2.3. De epuratedwang dysfunctioneel ten opzichte van woekerhandel.

C.2.3. De rijkswachtbrigades te Ronse.

C.2.3.1. De lokale rijkswachtbrigade waakt.

C.2.3.2. De lokale rijkswachtbrigade waakt niet maar bewaakt woekeraars.

C.2.3.3. Samenwerking tussen rijkswacht en Duitse Feldgendarmerie.

C.2.3.4. Rijkswacht, woeker en de zware criminaliteit.

C.2.4. Het speciaal Eskadron S van de rijkswacht te Ronse (en?).

C.2.4.1. Een indrukwekkend grote groep nieuwe rijkswachters op woekerjacht.

C.2.4.2. Grondige werking reeds van voor het wettelijk ontstaan.

C.2.4.3. Het belang van Eskadron S en 'meer' ook voor het krijgsproces Leo

Vindevogel.

C.3. Het parket en de gewone rechtbanken.

C.3.1. Procureur Jacques Matthijs, de beperkte wijze.

C.3.2. Het verband tussen het moordonderzoek op en het krijgsproces van Leo Vindevogel, en de afwezigheid der cruciale woekerhandel.

C.3.3. De terechte angst op de rechtbank te Oudenaarde voor zwart en Duits.

C.3.4. De terechte angst op de rechtbank te Oudenaarde voor zwarte juristen.

C.3.4.1. Een beenhouwer, een vrouw, een commissaris en Maurice Ponette of een soep.

C.3.4.2. Een Belgisch advocaat verstuurt met zijn Belgische cliënt Belgische dieven naar Duitse concentratiekampen.

C.3.4.3. Lobbyen voor Club Ronse.

C.3.4.4. De gebleven contacten met de ondergedoken weerstander César Meuris.

C.3.5. Onoordeelbaarheid. De politiek paradox rondom de woekerhandel en diens verzwijgen door krijgsgerecht en historici.

C.3.5.1. Het eerste begrip van onoordeelbaarheid of hoe men zowaar tot ons aller verbijstering van de geschreven collaboratie een essentieel inzicht kan leren.

C.3.5.2 .Het tweede begrip van onoordeelbaarheid politiek en juridisch van wezenlijk belang.

C.3.6. Quid de zetelende rechters of de leden der rechtbanken?

C.3.7. Gewone en administratieve rechtbanken?? zie C.4?

C.4. Administratieve controleurs en rechtbanken.

C.4.1. Controle op de controle.

C.4.2. De aanstelling en werking der controleurs.

C.4.3. Het al dan niet straffen der controleurs na de bevrijding.

C.4.4. Een corrupte controleur en met zelfs een corrupte politiecommissaris.

C.5. Duitse diensten; Feldgendarmerie en zelfs Gestapo.

C.5.1. De Duitsers reageren met onbegrip en afschuw op Belgische woekerhandel.

C.5.2. Straffen door ... en zelfs door het Deutsche Kriegsgericht.

C.5.3. ???

C.5.4. De Duitsers doen zelf aan de door hen vervolgte woekerhandel.

C.6. Leden van de Nieuwe Orde.

nog onderverdelen

C.7. Het georganiseerd verzet tegenover woeker.

C.7.1. Het zinloze bestaan van gewapend verzet tegenover het probleem der woekerhandel.

C.7.2. De concrete akties van het georganiseerd verzet te Ronse tegenover woekerhandel.

C.7.3.. *nog verder onderverdelen*

C.8. Niets aan te doen want 'de tijdsgeest'.

D.6. Weerstanders in woekerhandel. Een onthutsend aantal.

D.6.1. Woekerhandel bij het GL te Ronse en de moordpogingen op Leo Vindevogel.

D.6.1.1. Klein grut bij het GL naast de onwaardige rest.

D.6.1.2. Groot grut bij het GL naast de onwaardige rest.

D.6.1.3. Woekerhandelaar(s) als de opdrachtgever(s) van de moordpogingen op de oorlogsburgemeester.

D.6.2. Woekerhandel bij het OF te Ronse.

D.6.3. Woekerhandel bij Les Insoumis te Ronse.

D.6.4. Woekerhandel bij het BNB of de Belgische Nationale Beweging te Ronse.

D.7. Censuur t.a.v. de lokale woekerhandel door hét Ronses sluikblad. Of hoe erkende weerstanders door sluikpers de eigen woeker vergeten aan te klagen.

D.7.1.

D.7.2.

D.7.3.

F. Sire, de beste burgers lijken Uw landverraders. Zwart zwartwerk of een uitzondering op de regel?

F.1. Woekeren en informeren voor de Gestapo. Georges Duhaut.

F.2. Alleen een uniform om te smokkelen? Edmond Spiers.

F.3. Andere voornaam maar de eeuwige familienaam Ponette aangaande WO II?

F.4. Betrapping op woeker leidt tot zijn daadwerkelijke executie. Robert De Blomme

F.5. De zoon van 'Staf', intern politiek concullega van Leo Vindevogel. Marc Depoortere.

F.6. Verband tussen woekerhandel en collaboratie: klein?

F.5. De zoon van 'Staf', intern politiek concullega van Leo Vindevogel. Marc Depoortere.

G. Na de bevrijding. Et la vie continue want de woekerhandel gaat rustig door.

G.1. De nieuw ontwaakte pers veroordeelt unaniem de woekerhandel.

G.2. Nieuwe overheidsmaatregelen tegen de huidige woekerhandel?

G.3. De socialistische coöperatieve als enige verkoopsorganisatie buiten de woekerhandel?

G.4. Een fabriek te Ronse onder staatsbestuur omwille van woekerhandel.

G.5. Communisten, socialisten, liberalen, collaborateurs en Duitsers op één ... lijn!

G..... ??????????????????

Besluitvraag: wat woekert nu het meest? Woekerhandel tijdens WO II of geschiedenisvervalsing over WO II?

A. Inleiding. Woekerhandel of het grote geschiedkundige niets.

A.1. Definities van woekerhandel.

A.2. Woekerhandel als fait divers voor de geschiedschrijving rond WO II.

A.3. Woekerhandel reeds in de vergeetput bij de repressie.

B. Woekerhandel vanaf de tweede mobilisatie.

B.1. De klassieker van het melkdopen. Of hoe water bij de melk doen en dat als melk verkopen.

B.2. Wettelijke maatregelen tegen woeker in tijden van Belgische mobilisatie.

B.3. Maatregelen te Ronse door stadsbestuur. De onstuitbaar gewilde opkomst van Leo Vindevogel als man van verantwoordelijkheden.

B.1. De klassieker van het melkdopen. Of hoe water bij de melk doen en dat als melk verkopen.

B.1.1. Melkfraude zat in het bloed.

Over de eerste mobilisatie in 1938 kunnen we kort en krachtig zijn; we hebben niks gevonden aan relevante informatie. Dat wil niet zeggen dat die er niet is maar dat zal later onderzoek kunnen uitwijzen. Ten andere was er iets dat ook die eerste mobilisatie nogal serieus voorafging en dat was de Eerste of Grote Oorlog. Dat daarin werd gesmokkeld is zeker en de gevolgen waren niet min en dat terwijl het vaderlandse of eigen leger m.a.w. onze eigen vaders en zonen aan de IJzer in de modder zat te verkommeren. Het betreft het jaar 1917 te Ronse en de periode vanaf 28 juli tot 25 Oogst wordt beschreven en op "*Maandag 6 Oogst*" verscheen dit: "*Men had sedert eenigen tijd een grooten klopjacht op de 'fraudeurs' ingericht. Doch niettegenstaande de strengste maatregelen, gingen zij immers voort met het smokkelen met boonen, aardappelen, eiers en boter.*

Zij zijn de schuld van de hevige levensduurte." (*t Volk*, 31 oktober 1920. Reeks "*De Duitschers in Ronse. Dagkronijke der bezetting. Nr. 57.*" Deze reeks is indrukwekkend aan informatie en uniek want voor de volgende oorlog is iets dergelijks zeer jammer genoeg niet herhaald. Hoewel we dan wel weer een dagboek hebben van een schrandere jonge kerel als Alberic De Tollenaere, die dan weer helaas na de oorlog ging werken als bediende bij de Handelskamer, de machine der economische collaboratie van geheel de textielindustrie van Ronse maar daar zijn nagelwitte kiezen nooit over open trok. Wie de auteur van dit proefwerk is, hebben wij nooit achterhaald. Het was alleszins een Vlaming. Die kon schrijven. Het was mogelijks Kristen Volksbonder Gustaaf Depoortere. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Overigens zat een zekere Kristen Volksbonder toen aan het front maar natuurlijk bij het verschijnen van al dit fraai geschreven onfraais, stadsinwoner en vanaf onbekende tijd redacteur van dit weekblad. Hij had dat allemaal zeker gelezen en dus onder meer deze belangrijke passage in zijn geheugen opgeslagen, ongetwijfeld ook vermeerderd door dergelijke hem mondeling medegedeelde ervaringen van die levensduurte en alle ellende vanden door nogal wat van zijn Volksbonders. En dat kan niks anders dan de man gestaald en gesmeed hebben in zijn strijd tegen de woekerhandel, zowaar weer een oorlog later en alweer onder de Duitsers zij het amper dik twintig jaartjes verder. En wat stelde 20 jaar voor in een leven dan iets meer dan niks of de tijd dat het blad loskomt van de tak en de grond raakt als het windstil is? De ironie was dat hij toen die eerste keer afwezig was omdat hij aan de andere

kant dus tegenover de Duitsers stond en nu hij er wel bij was daarentegen politiek aan de kant van de nochtans zelfde Duitse natie ging staan terwijl dat niet alleen Duits was gebleven maar nu eens nazi was geworden, levensbeschouwelijk zowel een hevige tegenstander als een logische uitloper van het christendom dat deze man zo hard beleed en verdedigde. Werkelijk, een zeer stabiele en dan weer net onstabiele mens, die Leo Vindevogel. Een vat vol tegenstrijdigheden en een vat vol energie. Twaalf schoten en nog een nekschot en dan was het leeg. Men ziet hier dat het over niks anders dan zeer belangrijke en ten andere voedzame basisproducten gaat tenzij U alleen croissants eet terwijl U met Uw juwelen aan de armen schudt: "*bonen, aardappelen, eiers en boter.*" Duidelijk bleek het onderwerp een stedelijk allicht ook nationaal taboe: "*De Oud-Strijdersbond legde het er een oogenblik op aan om de oorlogswokers te ontmaskeren; zijn tong versteeft al ras ...*" (*'t Volk*, 03 november 1923. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Mogelijks kan verder onderzoek echte namen uitwijzen al menen wij ons te herinneren dat onder meer ooit textielbaron Louis Van Grootenbrul publiek - allicht zelfs op een gemeenteraad - werd genoemd. De man was een overtuigd liberaal en patriot maar dat was in WO II Raoul Hantson ook en die zou tijdens WO II een zeer groot economisch collaborateur en woekeraar worden samen met zijn vennoot en neef en ook al met hun directeur, alle drie leden ondertussen leden der weerstand bij het glorieuze GL van Ronse (zie onderdeel D.xxx... **NOG VERWERKEN**). En deze Raoul Hantson werd zelfs de eerste naoorlogse eerste schepen zodat toen ook veel tongen verstijfd alras waren die 'iets wilden klagen over de laatste oorlogswokers, allicht duizend maal meer - het is een ruwe schatting - dan tijdens de Groote Oorlog. Het kan ook niet verkeren. In volgend artikel uit hetzelfde weekblad der Kristen Volksbond zijn we reeds meer dan 10 jaar na WO I beland en wordt redelijk hard gereageerd tegen de eveneens katholieke Patria. Daarvan worden een reeks figuren in een humorstijl opgevoerd, waaronder deze: "*De laatste redplank was blijkbaar Fonske Kaproen... Ik, Fonske Kaproen, handelde nooit uit geldzucht; ik zat nooit aan eene eettafel met oorlogswokers Patria stond vuurrood van aandoening.*" (*'t Volk*, 16 maart 1929. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat is allemaal voor onze immer moderne geesten moeilijk te begrijpen maar alle aanvallen uit deze toen zeker zeer humoristisch geslaagde tekst met al zijn suggesties waren zeker gericht tegen de eveneens katholieke opponent der Patria, met gezamenlijke afdelingen te Ronse en Oudenaarde. Daar werden enkele namen van genoemd die ook tot in WO II of zelfs er nog even na zouden bekend zijn zoals de advocaat Adrien Bruggeman en niemand minder dan de grote patriot en weerstander in WO II Adolf Hullebroeck, soms eens met de schrijfwijze Adolphe vermeld. Hij zou met Leo Vindevogel nu als oorlogsburgemeester hevig botsen en werd ook nadien gearresteerd en zou zijn leven laten nota bene door een geallieerd bombardement op de gevangenis van Essen, waarbij nog streekgenoten zouden sterven. Daarmee hebben wij absoluut geen onderling of causaal verband gesuggereerd tussen botsing en de rest, zoals recent 'wetenschapper' Nico Wouters deed omtrent Leo Vindevogel en de eveneens gearresteerde Emile Geenens, een zaak die we later in onderdeel F. apart en zeer grondig zullen behandelen wegens het belang historisch en allicht nog oneindig veel meer geschiedschrijvend want het bedrog is van onwezenlijk niveau en wordt ondertussen door commentatoren nochtans als wetenschappelijk relevant gedeut. Dat er dus (sic) een duidelijke suggestie was van oorlogswoker door leden van Patria, waarbij inderdaad ook expliciet Adolf Hullebroeck toen en later onder meer directeur van een belangrijke textielfabriek uit het Oudenaardse, werd vernoemd, is met alle relevante kennis in zake WO II ronduit sensationeel. We zullen verder en eveneens in onderdeel D.7. tot onze eigen verrassing zien hoe het Ronsese sluikblad RVRL censuur pleegde wat woekerhandel betrof. Zelf zijn wij erin geslaagd de motieven daarachter te ontspinnen en het was niet ver te zoeken; het hemd was nader dan de rok, al moet deze metafoor worden aangepast aan de oorlogssituatie. Er waren effectief diverse medewerkers an sluikblad RVRL die zelf direct of indirect in de

woekerhandel waren betrokken. Het wil nu lukken dat Adolf Hullebroeck - posthuum - werd erkend voor onder meer weerstand in de sluikpers en meer precies "... door het opstellen van *RVRL*" en dat voor de periode van de eerste mei 1942 tot 17 december 1942 (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Adolf Hullebroeck, beslissing commissie dd. 20 november 1953. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het is volstrekt onmogelijk dat hij niks wist van de enorme woekerhandel door allerlei Ronsese textielbaronnen want deze man zat al dertig jaar tot over zijn oren in de textielsector, zowel als directeur van een textielfabriek uit het Oudenaardse, als lesgever en directeur van de textielschool te nota bene Ronse, als uitgever van textieltechnische boeken en vul maar aan indien U zijn biografie eens begint te schrijven - waarvoor warm uitgenodigd. Dat betekent in concreto dat deze grote patriot of zweeg uit eerlijke schaamte of om andere allicht minder eerlijke redenen die we niet weten. Het is niet uit te sluiten dat hij er zelf tot over zijn grijzer worden haren in verweven zat met het bedrijf van zijn baas, eveneens een grote conservatieve grote katholiek en Patria. Bovendien beschikte hij over weergaloos behendige en krachtige postduiven: "*Monsieur Hullebroeck envoyait personnellement 'Renaix Libre' (RVRL) à Londres. A Londres on émettait les messages à Hullebroeck au nom de Juliette, concernant la réception de 'Renaix Libre'.*" (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Adolf Hullebroeck, verklaring Irène Mauroit eega Marcel Massez dd. 22 mei 1953 aan politie Ronse. Irène Mauroit was toen herhuwd maar was de weduwe van de bekende weerstander en o.a. uitgever deels drukker van dit sluikblad *RVRL*. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We nemen aan dat hij de regering aldaar niet ook meedeelde dat ze dat blaadje dan maar niet moesten lezen wegens ... zelfcensuur door de redactie en dat de waarheid, niks dan de echte waarheid was die der woekerhandelingen en de rest. Die rest was ook al zeer fraai want de textiel van de regio Oudenaarde vooral Ronse werkte graag samen met den Duits om zo meer winsten te kunnen maken net via de woekerhandel. Of brief aan Londres; geen economische colla betekende dus het einde der zwarthandel voor de textielproducenten. Overigens moet zijn firma - die van Albert Gevaert - hoogst waarschijnlijk niks aan de Duitsers of ineens gewoonweg niks hebben geleverd want diens naam komt niet voor op de fameuze lijst in 't Volk van 20 maart 1943 (Maar we weten niet met zekerheid of de firma onder een speciale naam werkte. Zekere Jozef Gevaert - een broer of neef van Albert? - komt daar wel voor maar met een kleine levering aan de Wehrmacht. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Nu terug naar woeker in WO I of tijdens de Grote Oorlog. Meer precieze gegevens ontbreken jammer genoeg en zijn vermoedelijk nooit meer te achterhalen. Overigens hebben wij ergens ooit zelfs foto's gezien voor Ronse van woekerhandel. Het ging vermoedelijk om een dame die met aangepaste kledij de één of andere Vlaams/Waalse lijn overschreed om te blauwen, smokkelen, woekeren of hoe men het allemaal noemen wil. Voor de tweede mobilisatie, noch voor de bezetting en ook al niet voor de natijd der woeker in ons land beschikken wij over foto's. Jammer maar het is om de tekst te doen. Ook tabellen en dergelijke zal U later elders mogen verwachten.

Dat de Duitsers binnenvielen in ons land op de tiende mei 1940 mag ons nooit doen vergeten hoe de oorlog toen ten eerste al 'echt' bezig was tussen Duitsland en Engeland en Frankrijk vanaf de Duitse inval in het arme Polen vanaf de eerste dag van september 1939. Maar we mogen absoluut niet de twee 'onze' inval voorafgaande mobilisaties op eigen bodem veronachtzamen. De eerste was zelfs reeds gebeurd in september 1938 of bijna twee jaar voordat hier in West-Europa het spel echt op de brandwagen zat. Onze landgenoten leefden m.a.w. jarenlang onder een vorm van collectieve stress en daar konden handigaards uiteraard op inspelen, op allerlei manieren maar zeker op vlak van wat uiteindelijk elke mens moet doen; eten, drinken en al wat daarmee gepaard gaat zoals het gebruik van wc-papier. We zagen het collectief doorheen een groot deel van zichzelf bezettend Europa doorheen het begin van nu al de eerste coronaperiode dat het wc-papier zienderogen slonk zodanig dat men

er scheelogen van kreeg als brave waarnemer. We hebben geen idee hoe zich dit mutatis mutandis heeft afgespeeld in ons land en die voorgaande tijden. Ten andere, wc-papier was een luxe en dus voor de beteren bestemd want na het schijten gebruikten de meesten gewoon stukken oud krantenpapier, een gewoonte die zowaar tijdens de bezetting zich zou voortzetten met niks minder dan het papier der sluikbladen! Nu er waren veel producten die als noodzakelijk werden aanvaard door de goegemeente want door haar meerderheid werden gebruikt. Vanaf welke leeftijd het goedje dat koffie wordt genoemd verslavend werkte voor de meeste Ronsenaars, weten we niet; 10, 11, 12 jaar? Later of nog vroeger? Dat is een merkwaardige vraag die misschien statistisch kan worden afgeleid naar het toenmalig gemiddeld gebruik per inwoner. Zekerheid was dat ook handelaars dat wisten en dus voorzienig waren zeker indien zij zoals Georges Decuyper geloofden in de Voorzienigheid uit goede christelijken huize en dan vanaf redelijk snel tijdens de bezetting in die van Hitler, of iets Hitlersachtig want er was veel mokka en koffieverkeerd onder de zwarte ideologische slurpers als U ons deze beschrijving toestaat: "*EEN VOORZORG. Voorziet U van enkele kgr. ruwe koffie. 't Is tevens geld op intrest geplaatst! Een adres: Georges Decuyper - Machtens. Ruwe en Gebrande Koffies. ... Bijzondere prijzen volgens hoeveelheid.*" ('t Volk, 09 december 1939. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Was dat geen aanzet tot hamsteren bijna aan het eind van het voor België steeds nog vredesjaar 1939? Kreeg hij nu daardoor inspecties op zijn dak gestuurd door de alziende eerste minister Pierlot? Joseph Georges Auguste Decuyper ook volks gekend als Joris Decuyper (°Ronse, 14 juli 1907) was beter smid geworden want zou heftig want op veel manieren ten opzichte van het krijgsgerecht hameren op al zijn goedheid gedurende de bezetting: zie deel 7.3.. Dat bracht daar zoals bekend geen zoden aan de dijk. Hij had wel een ongelooflijke timing uitgekozen want in dezelfde uitgave van dit weekblad stond ook dat de bank "*Crédit Anversois*" aan het zinken was gegaan want alvast de winketten had gesloten waarop het parket een onderzoek had ingesteld. Blijkbaar waren er een slordige honderdduizend deposanten "*... die een aanzienlijk deel hunner deposito's zullen verliezen*" (Idem). En dat had veel met Ronse te maken want één der redenen der ineensstorting van deze bank was te wijten aan "*... de verliezen gedaan in de ondernemingen in de groep Lagache waaraan die bank zich bijzonder geïnteresseerd had.*" (Idem). Overigens en voor alle eerlijkheid ten opzichte van deze nu handige Belgische Harry kennen wij effectief geen voorbeelden van woekerhandel door deze voor zijn wijk zeer belangrijke handelaar in voedingsmiddelen annex zoon van deftige christelijke boeren. Het is inderdaad zeer goed mogelijk dat door hem, zijn eega en zeker zijn ouders heelder gezinnen uit het gebuurte zijn geholpen op talloze manieren, al was het door een deel slachtafval te geven en dies meer en 'zowaar' alles aan eerlijke prijzen te verkopen! Deze advertentie was op twee manieren merkwaardig zij het volstrekt legaal, al zou dat niet te lang meer duren. Reclame was allicht een nieuw persfenomeen dat het licht en de razendsnelle opgang zag in het interbellum. Het was niet alleen de manier waarop een schrijver als August De Ridder alias Willem Elsschot in zijn levensonderhoud voorzag en hem duidelijk niet geestdood maakte. Het was al bij al en toch voor wat betreft de uitingen ervan in Ronse en in het gekende christelijk-Vlaamse weekblad best grappig en leerzaam. Dat men door ruwe koffie te kopen, zijn eigen voorzorgen nam, begreep iedere lezer en voortverteller als dat binnen zienbare tijd een tekort zou ontstaan. Men mocht het lekkere goedje zelfs ruw kopen; Georges Decuyper wist maar al te goed dat zijn Ronsese pappenheimers zelf wilden want konden branden. Dat was dan een mooie aankoopprijs voor hen bespaard en voor hem de moeilijkste handeling bij de verkoop van 'echte' koffie. Het was alsof hij tegelijk ook een beetje reclame maakte met zijn eigen gebrek aan het bemeesteren van de nobele kunst van het koffiebranden, al had hij die kunst natuurlijk links of rechts aangeleerd. Maar het volgende is frappant en zou ons inziens volkomen onmogelijk zijn in de regelneef- en nichterij aangaande de bevoorrading vanaf enkele maanden na de bezetting: "*'t Is tevens geld op intrest geplaatst!*" Dat was deels

toch aanzetten om door te verkopen, ook al ruw of ineens en best door de klant handig gebrand tot het geliefde eindproduct zodat eigen meerwaarde werd geproduceerd. Alles bij elkaar beschouwd was Georges Decuyper niet ver vooruitziend zeg eerder optimistisch want enkele kilogrammen ruwe koffie was zelfs voor de grootste spaarzame kwezel die één maal per week op zondagmiddag met de mooiste kleren aan zuinig één kopje nuttigde, nog veel te weinig om dat uit te kunnen houden van december 1939 tot minstens september 1944. Waren er trouwens geallieerde bevrijders die naast chocola ook met koffiebonen gooiden, weliswaar niet richting kinderen maar naar de tricolor geopende beha's? We hebben ter zake geen gegevens maar we zijn redelijk zeker dat de handel met koffiebonen niet snel zo maar kon heropstarten. De geallieerden hadden wel andere zorgen dan die verwoede koffiesnakkende Belgen in de watten te gaan leggen met in watten gewikkelde koffiebonen, zodat de verwoede drinkers ineens ook verse katoen verkregen voor baas of de eigen zwarte katoenhandel. De eeuwige handige Harry's onder de Belgen zullen wel één of andere koffie- en aanverwante business hebben uitgeprobeerd met een tijd hier gelegerde geallieerde soldaten. Maar die moesten geheid of optrekken verder naar Duitsland of terug naar home sweet home. Benieuwd of zelfs geallieerde officieren of toch officieren uit de lagere rangen zich hebben benutigd aan zwarthandel, zoals in dit product. We kunnen nu al zeggen om ons op het einde van dit deel over woeker de eigen schaamte te besparen dat we daar niks vanaf weten. Onderzoek in Amerikaanse en Britse militaire gerechtsarchieven kan daar wel uitsluiting over geven en dat wij wensen wij U ook van ganser harte toe en wensen U ineens zeer veel moed - ook om het openbaar te maken.

Georges Decuyper was niet de enige clevere Ronsenaar die van alles voorzag voor die lieve klant en diens centen en deze vorm van middenstandige handigheid heeft zich zeker niet alleen beperkt tot ruwe koffiebonen. Vermoedelijk was ook chocola een interessant product dat de aantrekkelijke combinatie had van exotisch te zijn - het moest dus van ver worden geïmporteerd - en buitengewoon lekker was, dus iets dat in sé iedereen wel wilde. Hoeveel klanten hebben trouwens op deze reclame van Georges Decuyper gereageerd in de zin van zijn voorgespiegelde beleggingswinsten of toch maar enkel om zeker te zijn van hun zwarte lekkernij? Het spreekt voor zich dat wij niet beschikken over de boekhouding van deze man en niet eens over zijn witte. Mede-Ronsenaar, eveneens officieel handelaar en "*suikergoed baas*" maar daarentegen van huis en aangehuwde huizen uit stevige socialist Gilbert *Raphaël Devos* (°Ronse, 02 november 1899) was niet allen snoepleverancier van de grote rode coöperatieve De Verbroedering maar verkocht tevens het bekende meer. Ook hij was vooruitziend. Dat was niet zo moeilijk want de appel viel niet ver van de boom al moeten we hier een licht andere vrucht als metafoor gebruiken. Inderdaad, zijn zoon Adelin had als meter een lokaal en regionaal vooraanstaand lid van de SVV of de Socialistische Vooruitziende Vrouwen. Tijdens de bezetting was zij zo vooruitziend goede maatjes te worden van de oorlogsburgemeester en zodoende als secretaris benoemd te worden van het COO of de voorlaatste voorloper van het OCMW dat ondertussen door wat ministerieel genie is afgeschaft: zie deel 3.1.3.2. Ondertussen bleef ze ook als intima van de voordien hevige politieke tegenstander Leo Vindevogel een zeer sociaal wezen net zoals Gilbert *Raphaël Devos*, de echtgenoot van haar tante: "*Mijn pa had als handelaar blijkbaar de oorlog voorzien en had veel ingeslagen: kisten met Portugese sardines, veel chocolade (melk en fondant aan 400 gram het pak, bij Côte d'Or gekocht, waarvan hij de familie goed kende) en zakken ruwe (nog te branden) Braziliaanse koffie.*"

Aan de vele vluchtelingen, die merkwaardig genoeg uit beide richtingen van de Steenweg op Elzele kwamen, heeft hij dergelijke zaken nog verkocht door één van onze schuiframen. Hij heeft waarschijnlijk aan diverse sukkelaars dingen gegeven." (Interviews met Adelin Devos. Tijdens deze interviews hadden wij slechts algemeen politieke interesse in het

fenomeen der zwarte handel. We hebben dan ook geen durchstruktierende vragen gesteld over mogelijke handelingen van later tijdens de oorlog. De goede kennis had ons ook wat voorbereide of neergeschreven teksten gegeven; vandaar ook de specifieke vorm met haakjes. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Nu gaat het hier enkel over koffiebonen en wat meer dat op voorhand of voor de oorlog maar met een toekomstig bezorgde blik erop waren aangeschaft. Daarmee is totaal niks gesuggereerd over zowel opgedreven prijzen als onoorbare producten. Wat in deze voorbeelden is gebeurd, was van amen tot zet legaal en binnen de maatschappelijk aanvaarde lijntjes al voelde men aan zekere met het oog onzichtbare trilhaartjes op de ellebogen wat komen zou. Het was zeker niet zo dat alle handelaars, van boer over tuinder tot de zeer vele kleine winkeliers, brave roden of christenen waren die baden elke ochtend opdat zij weer eens deftig en zeer eerlijk de kleinhandel die ze bedreven niet door allerlei gesmos zouden bederven en dat dan weer evalueerden bij het gebed voor het slapengaan of het in slaap vallende geneurie van de Internationale. Melkvervalsing bleek een klassieker van voor de oorlog maar toen vermoedelijk op veel kleinere schaal. Het was althans in de streek der Vlaamse Ardennen beter bekend onder de term "*melkdoperij of melkdopers*" en hield in dat de verkoper of water bij de verse melk kapte of de room er zo veel mogelijk uitkieperde en het toch voor volle melk verpatste. Onder de rubriek "*Rechtbank van Audenaerde*" zou een tussenoorlogse veroordeling op korte en zeer spitse wijze worden weergegeven aan de brave burgers van de Kristen Volksbond, zoals deze: "*Anatole B. ..., melkman te Ronse, krijgt 100 fr. beboet om zijn melk goed gedoopt te hebben.*" ('t Volk, 22 november 1924. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We spreken 1924 of zes jaar na het einde van de Grote Oorlog. Men ziet dat men melkdoperij best wel kende maar hier werd geen enkel percentage opgegeven; het was gewoon "*goed gedoopt*" - haha. Het was dan ook in vergelijking met de bezetting in WO II een veel minder voorkomend fenomeen. Overigens zal tijdens die Grote Oorlog dit laakbaar fenomeen ook zeker meer zijn voorgevallen. Maar was er niet toch één groot verschil met de volgende wereldoorlog. Want in de regel was geheel het land toen patriottisch! Zou dit ertoe hebben bijgedragen dat men de medemens en landgenoot ook veel minder bedroog? Dit soort vergelijkende vraagstelling kan slechts antwoorden krijgen door nieuw onderzoek doorheen beide oorlogen. Vergelijkend onderzoek voor deze dicht na elkaar volgende oorlogen op hetzelfde of toch bijna hetzelfde grondgebied staat nog in zijn kinderschoenen omdat academische historici gewoonweg theoretisch zeer tekort schieten. Ze weten niet eens nauwelijks wat ze zouden moeten vergelijken, dan met uitzondering van het georganiseerd verzet (Een grote uitzondering is het artikel van Fabrice Maerten, *Le poids du souvenir de 14-18 dans l'engagement résistant durant la Seconde Guerre mondiale. Le cas du Hainaut*. In: Jean-Marie Cauchies (red.), Cahiers n. 13-14. Bruxelles, 2.000, pp. 89 - 125. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wie deze Ronsese foefelaar uit 1924 was, konden wij niet uitmaken. We kennen wel voor WO II enkele melkhandelaars maar niet allemaal als leden van een pakweg een belangenvereniging die ledenlijsten naliet. Eén van hen kennen we die ook als melkvervalser door de rechtbank van Oudenaarde werd veroordeeld. De zitting van die dag had veel collega's te beoordelen want er waren liefst zeven Vlaamse Ardennezen die al dan niet met gebogen hoofd hun vonnis mochten komen aanhoren, of hadden zij zwarte centen teveel en genoeg om in hun plaats een naarstige advocaat te sturen? Er waren melkdopers aanwezig uit Deftinge, Eine, Munkzwalm en dichter bij huis Amengijs en Rozenaken. Voor één veroordeelde werd geen gemeente vernoemd en misschien kwam die wel uit Ronse want diegene die daar op volgde en meteen de hele reeks afsloot was wel degelijk van de textielstad: "**Melkvervalschers gestraft. Omdat zij hun melk vervalscht hebben, krijgen ... Henriette Hert... 1.400 frank boete. Zelfde straf werd uitgesproken ten laste van Albert Henr. te Ronse.**" ('t Volk, 04 juli 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Voor alle duidelijkheid waren er wel wat Henristen te Ronse maar geen twee met deze voornaam die dan nog eens met melk rondreden. Toch denken wij dat het niet om de jonge toen nog geen

volle 19 jaar zijnde Albert Eugène Clement Henrist (°Ronse, 26 augustus 1923) ging maar om zijn pa, Georges Raymond Constant Eugène Henrist (°Ronse, 08 maart 1902). Droeg die de lapnaam Albert die dan doorgang had gevonden zelfs in officiële aangelegenheden als deze Belgische rechtbank? Het kan en het kan ook de zoon zijn geweest want met dit beroep zal hij allicht al van zijn 14de of 16de aan het werken met zijn vader zijn geslagen. Hij was trouwens officieel bekend als "*kamslagersgast*" terwijl zijn pa als "*melkverkoper + wever*" door het leven van 1931 - 1947 stapte. Dat laatste wijst er op dat hij tussen deze jaargangen van zelfstandig melkboer of melkverkoper is overgestapt naar het werknemersverband ergens in één van de ontelbare kleine tot grote weverijen van Ronse. Misschien na en door dit incident? We vermoeden later gezien volgende feiten. Nog dit; Albert en Georges Henrist waren lid van de verzetsfamilie Henrist1 (met zeker deel Kristen Volksbond). Albert Henrist viel door zijn geboortjaar en zijn beroep dat identiek aan dat van zijn vader was zeker op bij de fiche-onderzoekers op de Werbestelle. Hij zag die aandacht niet zitten: "*Ik ben ondergedoken in de boerderij 'Het verbrande hof' in Nukerke. Het was geen familie. We kenden die mensen omdat mijn vader er achter melk ging. Ik ben er ongeveer 1 jaar gebleven.*" (Interview met Albert Henrist. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). In een later deel zullen we verhalen hoe deze jongeman met een aantal anderen bij wat toen een illegale dansgelegenheid noemde toch in hun bezwete kraag werden gevat en naar Duitsland als GEDEPO gestuurd. Ondertussen kende hij als Ronsenaar andere Ronsenaars en ook binnen de eigen stiel. Zoon en ongetwijfeld vader Henrist en allen melkboeren kenden goed collega melkman Max Michel De Gandt (°Kwaremont, 17 februari 1909): "*Michel De Gandt was een melkboer, zoals mijn vader (op Broeke), en een goede vriend van mij. Ik wist dat hij bij de weerstand was. Hij beschikte over een revolver. Op een dag vroeg hij me zijn revolver bij te houden. Die zat verstopt in zijn zitbakske van zijn paardenkar. Ik ben met de kar van Place Malander tot aan de Wijnstraat gereden. Michel was bang vermits hij gehoord had dat de zwarten hem zochten. Hij is nadien niet ondergedoken. Van alle melkboeren van Ronse is er na de oorlog niemand veroordeeld.*" (Idem). Die laatste opmerking was als antwoord op een vraag van ons of hij soms melkboeren had gekend die zijn veroordeeld als collaborateur. Toen hadden wij nog een redelijk tweedelige of - nou ja - klassieke visie op die tijden en zodoende hebben we niks doorgevraagd rondom de woekerhandel in melk en duizenden andere bloeiende zwarte bloemen. Michel De Gandt was inderdaad bij de weerstand of beter de georganiseerde weerstand en wel bij het GL van Ronse. Hij werd erkend als GW bij het GL van deze stad vanaf de eerste december 1942 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Michel De Gandt. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar wij hoeven niet eens van nature spotziek, achterdochtig maar gewoon wetenschappelijk vruchtbaar open en verwachtend te zijn om te durven of mogen opperen dat beiden elkaar ook kenden als gezapige melkvervalsers wanneer het hen eens uitkwam. Verkocht al eens een melkboer mutatis mutandis eender welke woekeraar aangepaste handelswaar aan een collega om 'redenen', allicht vanwege de eigen veiligheid maar gewoon uit collegiale solidariteit? Tussen textielbazen uit de voorbereiding of de apprêt en het wezenlijke weven gebeurde dat zeker. Die waren nu eenmaal sterk van elkaar afhankelijk tenzij op die zeer zeldzame gevallen één textielbaas werkelijk alle onderdelen van het textielbereiden beheerste - en dan nog. Dergelijke netwerken zijn vanzelfsprekend best interessant, zowel horizontaal als vooral verticaal. Voor sommige zwartverhandelde producten moet men van een waarachtige ketting spreken. Dan was het allicht zo dat niet alleen elke schakel zijn normaal of gerechtvaardigd deel wou aan lieve centen maar allicht ook telkens weer dat zwarte extraatje. Dat maakte op zijn beurt dan zeker het eindproduct fenomenaal duur en veel duurder dan wanneer het op de bij wijze van spreken normale zwarte markt was te krijgen. Ach, eens die ondergrondse economie uit de startblokken was geschoten, nam hij alle mogelijke gedaanten aan als het maar aan de man en de vrouw geraakte. Ecologisch zal het wel ergens zijn geweest want

welke steenuil gooide dan maar eens zwarte producten weg tenzij zij als voedsel zodanig stonken dat zelfs een blinde gegadigde die ontbinding moest zien. Jammer toch dat we nooit inzage kregen in dit soort toegepaste boekhoudingen vooral van wat kleine zelfstandigen tot gewoon nieuwe handelaars betrof. Nochtans gold niet alleen de wetmatigheid dat elk onderdeel in een economische ketting het eindproduct verduurde zodat het eigen allicht vooral laatste aandeel werd kleiner gemaakt dan anders verwacht. Maar naarmate de ketting meer schakels kende, school het grotere gevaar op ontdekking van de hele handel en derhalve van het eigen criminele aandeel. Ook dat weer zou interessante criminologische resultaten kunnen openbaren indien onderzoekers dit alles eens grondig gingen onderzoeken. We vermoeden toch dat hier meer werd gezwegen. Dat had twee redenen. Men kon toch weer vrij herbeginnen al duurde het één jaar nadat men het oude contact niet had verbrand door het niet te bekennen aan de overheden en men als het ware met door de gevangentijd herfriste geest opnieuw kon beginnen en de oude partners overtuigen van nieuwe vormen en gewaden aan de woekerhandel, mogelijks ineens met totaal want aan de marktevoluties aangepaste producten. Zo'n tijdje bak was gelijk een bescheiden bedrijfsongeval waarbij men liefst geen anderen wou meetrekken en dus beschadigen tenzij uiteraard om toch maar tegelijk één of meerdere gekende en zeer gehate concurrenten ook ineens uit te schakelen. Het was voor vooral grote of beroepssmokkelaars letterlijk een berekend risico waartegen weliswaar geen wettelijke polis was te nemen - hoewel, ook bij verzekeringsagenten aller lande zat er geheid oorlogscrapuul - maar toch kon men voorzorgen nemen niet in het minst met het zeer degelijk verstoppen van de poen, als appeltje voor de dorst voor vrouw, minnares en hun gezamenlijke kinderen. Bovendien zullen we zien dat de orde der straffen redelijk divers was maar de Belgische staatscontroleurs, rijkswachters noch politiemensen mochten alleszins niet folteren. Er zullen vaneigens door eeuwenlange gewoontes her en der al eens slagen tot regelrechte rammelings zijn uitgedeeld door gezagsdragers, zeker indien hun eigen familieleden te zeer hadden geleden onder met name het dubbele bedrog van melkdoperij, te weten diarree en andere gerelateerde voedingsziekten. Of indien zij hun percentje om de ogen te luiken toch niet hadden gekregen zelfs al was dat te wijten aan pure amnesie van de schenker alias zwarthandelaar omdat hij aan de grens te Herseaux weer eens veel te veel had verbrast en verzopen. Dat ging zo met slecht geld want easy got was easy lost. Nu weten we zeer helaas vrij veel over foltering van de Gestapo en de GFP en zijn wij eveneens zeker dat met name de Duitse Feldgendarmen uit de Vlaamse Ardennen graag en snel de buitenzijde van hun hand met daar dus de beenharde knokels lieten uitvliegen tegen de gezichten van jong en oud uit Belgenland. We kennen geen voorbeelden ter zake en vooral waren de Gestapo en GFP niet gespitst op het opsporen van woekerhandel maar er waren die alomanezige Feldgendarmen, die ook al eens een zwarthandeltje opzetten overigens, die aangetroffen woekerhandel konden bekeuren. Er was ook een wirwar van Duitse diensten waarvan we slechts een zeer klein deel kennen en bespreken. Hebben die ondraaglijke pijn gebruikt als spreekmiddel om gevangen smokkelaars te doen bekennen enerzijds naar waar meer of het alles van de vermoede buit zat en anderzijds waar gebeurlijke handlangers waren waar dus meer was te behalen? We vermoeden van wel maar voor het waanzinnig grote zeg gerust onoverzienbaar geheel van de ontdekte woekerhandel zal dat gelukkig een zeer klein deel hebben uitgemaakt. Ten andere, wie zegt ons - de bezettingsmens stilaan een beetje kennende - dat politie, rijkswacht, leden van het parket en der zetelende rechters tot andere tutti Belgische quanti niet eerder poeslief omgingen met de bijna node gevangen woekeraars om hen nadien gezellig en o zo discreet te polsen bij, na of nog voor hun vrijlating? Iedereen had twee armen en twee benen en een mond die wou malen en liefst de fijnste waren van met name voor de oorlog. Bovendien werd er in deze barre tijden scheef gepoept dat men het collectief klaarkomgekreun tot in het Vaticaan kon horen zodat deze heilige prelaten niet eens de wanhopige stemmen konden horen van miljoenen vervolgte en als ratten verdelgde Joden,

een volkje waar nochtans hun stichter Jezus Christus uit vandaan kwam net als zijn apostelen en vooral Zijn opvolger, Petrus of de rots der rotsen. Hoe kon men een minnares in tijden van nood aan van alles en nog wat het best behagen met het verschaffen van luxegoederen waaraan geen enkel werkelijk echt normaal mens nog de hand kon opleggen, hoe zijdezacht die hand ook was om het dierbare niet onder meer te kreuken voor gebruik door zijn geliefde deerne? Hoevelen meer van het establishment, waar alvast alle magistraten toen zeker moesten worden toegerekend, hebben niet volop genoten van de geneugten hen verschaft door smokkelaars en hebben dus veel zo niet voor sommigen alles door de vingers gezien in de mate van het situationeel mogelijke? Dat was dan een vorm van wettelijk zonder meer ongeoorloofde barmhartigheid, zij het niet moreel maar zuiver lustmatig gemotiveerd, die dan in alle hevigheid kon worden gecompenseerd of gesublimeerd eens de geallieerden hier waren en enkele honderdduizenden landgenoten mochten worden vervolgd wegens vermeende samenwerking met den vijand, in dit geval de buitenlandse of Duitse vijand alsof de gehele woekerhandel niet de vijand nummer één was geweest van het allergrootste deel der Belgische bevolking zij het slechts het klootjesvolk. Sociaal-psychologisch was de aanwezigheid van inderdaad een politiek gegeven als de ten opzichte van WO I opvallende - politieke en militaire - collaboratie niks minder dan een godsgeschenk voor de magistratuur van dit land, al zijn wij er toch van overtuigd dat de repressie genadiger en correcter was geweest indien inderdaad burgerlijke en niet militaire rechtbanken het hadden uitgevoerd. Trouwens, we zouden eens microstudies willen zien met hoe dan ook een statistisch representatief staal van rechters die eerst hadden veroordeeld - en hoe - ten opzichte van woekerhandelaars terwijl zij nadien mochten gaan handelen, zowel staand ofwel zittend, als magistraat in het sanctiecircuit van het krijgsgerecht? Wie was waar het meest of net het minst mild en waarom en hoezo? Zijn er nog vragen vanuit die vergelijkende thematiek te stellen, dan liefst door onderzoekers die nu aan de slag gaan; vooruit met de geit en geef ons lekkere kaas!

We mogen alleszins verhoppen dat deze Max *Michel* De Gandt zo slim of niet zo achterlijk was toch geregeld of al was het maar één keer Russische roulette spelend, om vervalste melk te verkopen aan met name zijn vaste klanten. Daar kennen wij alvast twee klanten annex onvervalst ware landgenoten van die nooit zouden geklikt hebben als wanneer zij dan toch flauwe melk hadden geproefd of water bij hun melk van de dag. Durfde de jonge Albert of zijn vader Georges Henrist na zo'n veroordeling die dan nog publiek te Ronse te lezen viel in het lokale weekblad het nog aan om verder te dopen? Wat was de laat ons zeggen legale incubatietijd van een verstokte, en van een gelegenheidswoekeraar die eens tegen de wettelijke lamp was gelopen, was het nu tegen die van de Administratieve macht of ineens tegen de ander helschijnende van de correctionele rechtbank? Maakte voor hen dat laatste verschil ook een verschil uit? Had men al bij al niet liever - als het dan toch moest mislopen - een straf van de administratie want dat klonk toch iets beter dan een straf van de 'juge'? In dat laatste geval ging het geheid om een rechter met wat ervaring lees dat hij - geen zij toen te bespeuren dan in de wandelkuisgangen - van voor de oorlog was aangesteld en dus een echte rechter was of geen marionet van de Duitsers en/of van het VNV. Met een lap om de oren en uit de portemonnee door de administratieve rechtbank lag dit toch iets anderser want daar kon men zeggen, en wie zou het tegenspreken dan een echte zwarte, dat het een Nieuwe Ordeinstelling was of een gedoe van zwarten, wat gemeenzamer uitgedrukt. Dat men ondertussen zelf zwarthandel bedreef, werd zomaar vergeten. De geest was nu eenmaal plastisch als het op geld aankwam. Zo was het een klassieker die geen kat natuurlijk oprecht geloofde, dat men woekerde om den Duits een kloot af te trekken of ten minste die immer zelfde Duitse kloot niet via diens mond te voeden of te laten ronken. Dat moet één van de meest klassieke drogredenen zijn uit deze barre tijden en ineens van geheel de moderne,

twintigste eeuw die helemaal niet modern was op dit vlak van liegen of ad hoc-hypothese, als we het wat moeilijker mogen uitdrukken. Les excuses waren faites pour s'en servir, was een gekende uitdrukking uit de barste tijden toen de Fransen hier Vlaanderen wilden platkrijgen - en dat was minstens twee maal. Op een exacte datering komt het natuurlijk niet aan want dit soort foefelgedrag had zijn eigen waarheidsinkleding sinds ontielijke tijden zodat één en ander van vader - Georges - op zoon - Albert - overging. Vermoedelijk - want het is eerder onleesbaar voor ons - was het inlichtingsbulletijn van Albert Henrist gedateerd in maart 1948 (DOS, dossiers documentatie, persoonsdossier Albert Henrist, Inlichtingsbulletijn dd. 01 maart 1948. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was redelijk belangrijk want het was opgesteld en met stempels en een handtekening van de stedelijke politie voorzien. Dat had alles te maken met wat een gewone ambtenaar van de Burgerlijke Stand niet behoorde te weten, al wist zo'n stadsbewoner ongeveer alles van zijn inwonende pappenheimers na een aantal jaar dienst en vooral dagelijks veel dienststempels te kloppen. Op de achterzijde stond inderdaad vermeld of en hoe betrokkenen aan de arm der wet hadden willen ontsnappen maar hoe en wanneer die kordaat uit de dienstmouw was getrokken om de man een stop toe te brengen, te veroordelen voor een kleine politionele boete of voor meer via de rechtbank. Het is onwaarschijnlijk hoe de Belgische politie er toen in sloeg de orde te handhaven ook in bezettingstijd, ten minste wat betrof de verkeersveiligheid. Werd er gestolen als was het door de vliegende raven via de lucht boven erf en woning, dan was de eerste de beste die eens zonder licht op zijn velo reed eraan voor die vergetelheid of spaarzaamheid, beiden nochtans in deze tijden zeer begrijpbaar. In het allerbeste archivalisch geval kan ons dit een spoor bezorgen waar deze witte of zwarte op het moment der veroordeling of minstens iets daarvoor fysiek moet zijn geweest, ten minste indien er geen kleine gerechtelijke dwaling aan te pas was gekomen wegens de juiste identiteit der overtreder. De arm der wet kon grijpen terwijl hij scheef zag en scheef was althans voor de bezetting zowat het nieuwe en alomtegenwoordige recht. Het inlichtingsbulletijn voor de het statuut van PG aanvragende Albert Henrist was blank: hij was dus de voorbije jaren nooit veroordeeld geweest al hebben wij geen kennis van allerlei soorten strafrechtelijke verjaringen. Nu zijn wij effectief geen specialist in historisch strafrecht omdat we eigenlijk specialist in niks zijn maar toch is één en ander niet gespeend van belang. Wegens vijven en zessen kreeg aanvrager Albert Henrist geen erkenning als PG (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Albert Henrist, beslissing commissie dd. 05 oktober 1948. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was niet om de reden die wij hier in het scherpe oog hebben. Dat hij - of was het dan toch zijn vader? - met zekerheid in 1942 voor woekerhandel was veroordeeld door een officiële Belgische ergo niet Duitse rechtbank, was een feit dat wij weten omdat het als dusdanig minstens in het weekblad *'t Volk* was gepubliceerd. En dat betekende dat het waarheid was of m.a.w. dat een Belgisch rechter zetelend te Oudenaarde dat had uitgesproken; amen en uit. Ten andere weten wij van één geval maar indien wij het gerechtelijk dossier van deze veroordeelde konden inkijken ergens in de catacomben van het Rijksarchief van Gent, zou kunnen - we zeggen "*kunnen*" - blijken dat de man niet aan zijn proefstuk toe was of dat proefstuk nu had afgelegd en dus na een voor het hartje noodzakelijke rusttijd weer aan het melkdopen zou slagen, nu met meer modaliteiten in zake veiligheid. In dat dossier PG was er alleszins geen enkele sprake van kennis van woekerhandel want het stond dus niet eens vermeld op het strafblad wegens verjaard, vergeten of wat dan ook. Was het ook belangrijk geweest indien toch aanwezig? In principe kon een weerstander die het statuut van GW of gewapend weerstander aanvroeg dat gegeerde statuut niet krijgen indien hij voordien was veroordeeld voor collaboratie. U vindt dat wieses maar wij niet maar die bredere discussie behouden wij voor ons boek met onze politieke theorie aangaande WO II. Alleszins kan het veel later in dit onderdeel duidelijk zijn dat een resem Ronsenaars werden erkend als weerstander in GW of sluikpers of beiden terwijl zij ondertussen keurig aan woekerhandel hadden gedaan, en even tussen of toch maar buiten de

haakjes ook aan terrorisme zeg verzetsterrorisme. Nu vinden wij verzetsterrorisme en woekerhandel politiek gezien even erge of de maatschappij ondermijnende politieke handelingen als collaboratie of allicht, vermoedelijk, waarschijnlijk, met aan apodictische zekerheid grenzende zekerheid toch veel en veel erger. Indien iemand eens de ponderantie kan uitrekenen en uitmeten of de graad van ondermijning van de belangen van de maatschappij zouden wij sterk vermoeden dat vele vormen van collaboratie vooral symbolisch van aard waren, terwijl elke woekerhandel de maatschappij bit by bit en voor het geheel ondermijnde. Ergo, woekerhandel was oneindig veel erger dan collaboratie maar alleen die laatste werd dus gesanctioneerd terwijl de eerste niet eens werd bevraagd in de gevallen der aanvragen voor de statuten van GW - en zoals hier ook PG.

Er was een grote kans dat Anatole B. nog leefde een kleine 20 jaar later of dan toch zijn eega of voorbeeldige kinderen indien zij allen zelf hun dagelijkse glaasje melk dronken, weliswaar voor eigen gebruik steeds onvervalst ongedoopt. Zo kan intern worden nagekeken of hij of zij toen hun handen weer aan de woekerploeg sloegen en zelfs op meerdere terreinen - mogelijks was de man ook een kleine landbouwer wat allerlei perspectieven bood op vlak van de cruciale bevoorrading. Het is toch interessant om te weten of hij melk verhandelde van eigen melkkoeien of een tussenhandelaar was die zich had gespecialiseerd in het verzamelen bij de boeren van hun melk en dan de distributie ervan organiseerde naar eindklanten. Uiteindelijk is het niet duidelijk wat het ergst was; bedrogen worden door zo'n verkoper of ineens door de boer of boerin zelf wiens handen nog dampden van de oerwarme want leven gevende productieve uiers, ooit door moeder natuur onder een koe gehangen opdat die daarmee haar kindertjes kon voeden en opvoeden, ooit tot het concilie van Trente verheerlijkt op menselijk vlak via de beroemde Maria Lactans of Virgo Lactans of Zij die zelfs de Christus zoogde!? We zullen zien doorheen dit onderdeel dat wie kon zwarthandelen, het als het ware ook moest doen; producent, zelfstandige en vervoerder, al deze economische schakels tot de eindklant woekerden erop los zodat het werkelijk principieel en allicht quasi feitelijk onmogelijk was om als gewone burger niet de duts te zijn van deze infame handel, een specialiteit van de Belgen die daardoor inderdaad vooral oorlogje voerden tegen hun eigen landgenoten zeg medemensen. We zullen daarbij uitgebreid zien dat met name zogenaamd goede vaderlanders want nadien erkende weerstanders zich niet onbetuigd lieten en dat zelfs als kers op de taart woekerhandel het vermoedelijk motief was achter de moordaanslagen op oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, waardoor de stad zeer veel leed zou over zijn koppen krijgen en hij de eigen kop verliezen. Ondertussen liep de tijd traag maar zeer gestaag richting WO II of de eerste Wiedergutmachung van het grote centraal-Europese Duitsland en weer werd Ronse licht opgeschrikt door hetzelfde soort bedrog: "**IN OVERTREDING GENOMEN**. Donderdagmorgen is de provinciale opziener der eetwaren in de stad afgestapt om de melk te onderzoeken. Vier processen-verbaal zijn ten laste van melkdoopers opgemaakt." (*'t Volk*, 29 november 1930. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bemerkt dat het hier et nunc van het Ronse van 1930 gaat over zegge en schijven één opziener of controleur. De man was alleszins werkkrachtig want kon vier verschillende foefelaars betrappen op zijn ene werkdag, sterk toch vermoedelijk na een van grondige voorkennis beschikkende tip. Het zou drastisch veranderen maar daarvoor was het dus wachten gedurende één decennium en dankzij een Duitse militaire invasie en overheersing. Namen zelfs gedeeltelijk werden ook niet opgegeven; ook dat zou veranderen na tien jaar al was het toen nauwelijks te volgen en kon geen enkele bewoner van de Vlaamse Ardennen nog onthouden bij welke landbouwer of zelfstandige hij of zij met gerust geweten verder kon gaan winkelen of voordien niet met zekerheid was bedrogen.

Overigens zijn we zeer zeker dat nogal wat Ronsese huismoeders hun net gevulde melkkan even onder het kraantje hebben gehouden opdat de kinderen en manlief wat meer 'melk' konden drinken, maar dat was geen melkdoperij tenzij de gelukkigen daar niks van wisten. Dergelijke praktijk was natuurlijk onmogelijk stil te houden zelfs in de beste middens vol liefde voor ma en echtgenote. Dat zal dan wel gebeurd zijn in de middens die traditioneel de knip op de beurs moesten houden of waar palief meer bezorgd was om de drank zodat manlief weinig huishoudgeld overhield voor het grootbrengen onder meer via melk van de kinderen. Dat was allemaal op zich niet zo onschuldig en natuurlijk niet waar dat gedoe veroorzaakt werd door intra-familiale miserie, zoals de zeer veel voorkomende drankzucht dat een zwaar onderbelicht zo niet onbekend fenomeen is voor ook WO II. Over dat laatste kunnen wij zeer weinig zeggen als dat we wel weten dat al eens een oververmoeide echtgenote haar halve voltijdswEEKENDZUIPENDE trouwboek liever naar Duitsland zag vertrekken waar hij ten minste zeer gedisciplineerd kon gaan werken en waar hij werd verplicht een vast deel van zijn loon naar huis te sturen. Neem het haar later in dit deel eens kwalijk. Maar zelfbedrog was bedrog en dus was dit middel om een oorspronkelijk zeer waardevol goed aan te passen aan de verhoopte tijdelijke toestanden minstens in de geest bekend, derhalve was bedrog tout court in de geest of de kennisleer des mensen aanwezig. Ergo kon die geest voortdurend door nog straffere omstandigheden worden geactiveerd of geactualiseerd en niet zozeer (sic) tegen de eigen gezinsleden maar ten opzichte van derden, zo mogelijk verdere familie of burens maar vooral diegenen zonder gezicht maar bekend onder de noemer klanten of verschaffers van meerwaarde onder de noemer geld of desnoods andere relevante ruilwaarden als pakweg schoenen voor de kinderen voor nieuwjaar of nog vroeger vaan het begin van de winter. En zo voort en zo verder. Bedrog dat geactiveerd werd door slechts enkelen op bij wijze van spreken zuiver beroepsmatige manier en door misschien zelfs meerderen op echt zuivere private wijze was als een sluipend gif dat op zich sluimerde en kon gaan woekeren. Het moet echt niet eenvoudig zijn geweest om na de bevrijding massaal die omslag te gaan maken naar een eerder zgn of toch formeel normale economie al had men gelukkig bij voorkeur de staat tegen die men voort kon proberen bedriegen via zwartwerk, bouwovertradingen en wat nog allemaal. Ongetwijfeld hadden ontelbaar veel Belgen op dat vlak grote lessen getrokken uit hun voorafgaande woekerhandel.

We zouden deze klassieker van de melkdoperij veelvuldig ontmoeten doorheen de bezetting en werkelijk tot op het einde. En dat doet vermoeden dat het ook is doorgegaan na de bevrijding. Van die laatste veronderstelling herinneren wij ons geen voorbeelden te hebben gevonden maar we moeten indachtig zijn dat we niet zoveel nabevrijdingspers hebben kunnen doornemen en dat het 'oorlogswEEKBLAD' 't Volk zeer veel aandacht aan alle vormen van woeker heeft besteed terwijl we daarvoor alle nummers hebben kunnen doorkijken. Terwijl sommigen het nu ook niet laten konden melk aan te lengen met water - was het dan nog met whisky geweest maar vermoedelijk ging het of om leidingwater of om putwater maar zeker geen thermaal!? - gebeurde begin 1941 iets totaal anders door de afdeling Ronse van Winterhulp. Onder de eenvoudige titel "*Winterhulp Ronse*" verscheen een vrij lang artikel rond verschillende initiatieven van deze belangrijke organisatie die overigens gedurende een tijd na zijn ontstaan werd gewantrouwd onder de leuze "*Secours d'Hiver Secours d'Hitler*". Deze nevenschikking die een implicatie impliceerde was totaal onverantwoord en gewoon belachelijk maar men kon dat enigszins begrijpen in het begin doordat het gebaseerd was op een Duits origineel. Het was niet allen op zich of functioneel belachelijk maar nog het meest en het bitterst omdat ongeveer elke boer en winkelier toen woekerde, zodat men al even goed alles van deze voedselbronnen had kunnen weigeren - wat feitelijk uiteraard volstrekt onmogelijk was, zelfs maar collectief voor één dag. Tot effectief collectieve hongerstakingen als middel tegen de woekerhandel is het alleszins doorheen 1940 - 1944, alsook voor- en

nagaand nooit en nergens in dit land ooit gekomen. Jammer genoeg hebben wij niet zeer veel van deze verslagen omtrent Winterhulp gevonden; mogelijks hebben we daar deels tot grotendeels overgekeken. Alleszins was het duidelijk dat één deelinitiatief niet voor slechts de laatste maand was bedoeld: "**De melkuitdeeling** wordt zoowaar schitterend! Deze maand zullen de 20.000 liter bereikt worden!" ('t Volk, 15 februari 1941. *Zwartmaking in tekst. vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Twee uitroeptekens in twee kleine zinnestels; het moet als een zeer groot succes zijn ervaren en allicht enkel voor de kinderen van Ronse. Of dronken hun arme vaders en moeders ook een bekertje wit vloeibaar goud mee? Met dat aantal liters in het oog kon ongeveer de gehele bevolking toen van één liter voor die maand hebben genoten maar dat kan uiteraard niet de juiste verhouding zijn geweest. Hoe dan ook, het lijkt ons weinig moraliserends om dit getal aan liters te vergelijken met de aantallen der melkdopers en hun bij de sanctionerende instanties gekende hoeveelheden aan bedrieglijke melk. Ten andere, we zullen nog zien hoe Winterhulp zeer veel aangeslagen goederen uit het circuit van de woekerhandel kreeg toebedeeld, een bijna ironisch effect maar toch vooral een tragische zaak. Maar wat gebeurde er indien een inspecteur melk vaststelde met een zeker percentage aan water dat niet afkomstig was van begot het lekkend dak boven de melkerij-afdeling van deze of gene boerderij? Was het technisch mogelijk dat water er weer uit te halen gesteld dat het hoe dan ook over een vers product ging met derhalve beperkte houdbaarheid? Bovendien ging het niet steeds om een keten van melkveehouders maar allicht telkens over individuele boeren die niet eens in dezelfde gemeente woonden. Loonde het dan echt de economische moeite om één en ander te proberen via chemisch-mechanische weg te recupereren? Werd de melk dan maar doorgegeven of aan Winterhulp met daarbij zekere excuses en waarschuwingen dat het zeker om een minderwaardige melk ging, of werd het aan dieren te drinken gegeven of horresco referens gewoon de dichtstbijzijnde beek ingekapt en liefst niet te hardhandig of men verkreeg een boterbeek? Daar hebben wij toch opvallend nooit iets van gelezen. In het slechtste scenario betekende dat telkenmale melkdopers werden betrappt alle hoeveelheden aangetroffen melk werden weggegoten zeg vernietigd. Dat moet in de honderdduizenden tot werkelijk menselijk onvoorstelbaar miljoenen liters hebben gelopen, statistisch gezien voor het hele land der Belgen en voor meer dan vier kalenderjaren bezetting. Geheel die melkdoperij die voordien al bestond en allicht al honderden jaren door werd toegepast als was het een natuurwet, was zeker voor een droeve tijd als WO II een onvoorstelbare maatschappelijke schande. Onder meer vele malen erger dan die bende stomme kloten en klotinnen die met uniformen af en toe liepen te paraderen al roepend van "*Hou Zee*" en dergelijke onzindelijkheid meer. Dat was meteen één der wezenskenmerken van de gehele woekerhandel tijdens deze barre Belgische tijden; er was geen uniform op te plakken. Het ging niet over witten met een wit uniform, over zwarten met een zwart uniform maar over uniformlozen die zonder de allerminste twijfel in aantal vele malen talrijker waren dan alle zwart of alle wit of nu eens samengeteld alle zwart-wit bijeen. Nochtans is er tot heden ongeveer geen historisch mens in geïnteresseerd hoewel we enigszins kunnen begrijpen dat men daardoor niet geboeid is. De maatschappij was tot tientallen jaren na deze oorlog geobsedeerd door uniformen; soldaten, politiemensen, rijkswachters, leerlingen, leerkrachten, geneesheren, verpleegsters, jeugdbewegingen, sportploegen, ... Dat liep allemaal kort of lang rond met een uniform of een zichtbaar kenmerk van identiteit. De witten liepen natuurlijk maar met een wit uniform rond vanaf de bevrijding. Maar de woekerhandelaar; hij en zij uniformde niet en nooit en nergens. Hij bestond sociologisch niet maar wel economisch en existentieel. Van de ratten weten we dat zij vooral in de riolen huizen maar voor Ronse weten we just niemandal waar men al die woekeraars kon aantreffen. Er zou bij tijden - want voor de gehele duur der bezetting is dat toch werkelijk niet voor te stellen? - een soort centrum van zekere woekerhandel zijn geweest rond het Vossenplein in de Marollenwijk van Brussel (In het fotoarchief van het Cegesoma zitten 16 foto's omtrent woekerhandel in de Radijzenstraat in de

Marollenwijk te Brussel. Men ziet er nogal wat lachers op diverse foto's; een razzia maakt nochtans normaal niemand aan het lachen tenzij groen lachend maar het betreft zwart-witfoto's. Men ziet er ook kinderen die zaken te koop stellen of allicht naast hun moeder staan die naast de kadering der foto is gevallen. Men kan allicht één welgetelde Duitser zien - vermoedelijk een Feldgendarm, naast nochtans Belgische politie en ook een Belgische rijkswachter. We vonden nog één foto - met de vermelding dat er nochtans vier waren - van een kar die blijkbaar op zwarte aardappelen werd gecontroleerd. Dat was het dus voor WO II in dit land waar miljoenen zwarte handelsoperaties zijn gebeurd. Maar wie zoekt die vindt...!? Onder de term "*sluikhandel*" vindt men nog enkele (enkele) foto's van woekerhandel, onder meer van kolen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Voor Ronse en de gehele Vlaamse Ardennen hebben wij nooit van iets dergelijks het bestaan vernomen. Maar het bestond en men kon het opzoeken en vinden want de woekerhandel bleef gedurende de gehele bezetting - en zoals gezegd reeds ervoor en ook erna - en was dus efficiënt; hij werkte! Niet eens in metaforische zin kon men er wel één plaats voor aanduiden. Het ging om de toonbank en de 'achterheid' of 'onderheid' ervan; achter of onder de toonbank was wel 'iets' te vinden dat nochtans in economisch of vooral politiek normale tijden gewoon op of naast de toonbank aanwezig was, zelfs verlicht, versierd of zo gek in the picture gezet als men het kon bedenken. In een later boek zullen wij nog bespreken hoe in Ronse jaarlijks een wedstrijd was voor de mooiste winkels in sie en la en welke inspanningen vele zelfstandigen ten toon spreidden. Niks daarvan tijdens WO II want was Schraalhans niet helemaal koning dan was Woekerhans zijn eerste minister, nar en vooraal ontvanger der schatkist tegelijk. In feite was het voor een deel der woekerhandel zeer eenvoudig; men moest het gewoon vragen daar waar een hele rits belangrijke behoeften werden verkocht of geproduceerd of beiden. Alle maar dan ook alle winkels, en er waren er toen enorm veel zoals men weet uit het begrip "*buurtwinkel*", en alle boeren kwamen per nieuwe economische definitie in aanmerking om zwart te verkopen. Het was ook verre van een toeval dat vooral die laatste een uitverkoren plaats voor de ontelbare diefstallen waren, waar het dus (...) ging om mensen die te weinig koopkracht voor de zwarthandel hadden of er ferm hun gilet voor ophaalden. Veel dieftal maakte met de woekerhandel een soort Janushoofd in de onregelmatige economie uit; in beide gevallen werd gestolen maar iets anders. Zoekt U gerust de verschillen en verdere gelijkenissen uit. Inderdaad gaan we een pak voorbeelden geven van woekerhandel waardoor vermoedelijk toch zou mogen duidelijk zijn hoe diep of breed deze extreme plaag in de Belgische maatschappij was geworteld. In (nazi-)Duitsland kwam het nauwelijks voor, in Italië ..., in Polen ...? In feite weet men nochtans nooit hoe de transacties allemaal tot stand zijn gekomen. Hoe gingen die informele netwerken aan de slag nu zij met absolute zekerheid niet van de nog toegelaten reclame in bijvoorbeeld het nog toegestane weekblad 't Volk nogal wiesden konden gebruik maken? Of gebruikte men zelfs codes doorheen bepaalde advertenties zoals in oudere tijden de afbeelding van een - zwarte - zwaan aan een huis betekende dat men er de kuikentjes kon gaan betasten en bepotelen? Wij zijn redelijk vertrouwd met dit soort dubbelzinnige communicatie doorheen WO II maar hiervan weten wij werkelijk niks al zouden we bijna een warm applaus willen vragen voor diegenen die dat hebben bedacht en er dan nog daadwerkelijk harde munt uit hebben kunnen slaan. Bijna. In een onderdeel over de opvallende Waalse smokkel rond en te Ronse zullen we zien hoe stations van stad en streek plaatsen bij uitstek waren waar men deze woekeraars kon aantreffen. De politie- en controlediensten wisten dat alleszins. Voor de rest kon men als potentieel klant gewoon de eerste de beste winkel en boerderij aflopen, liefst diegene die werd uitgebaat door een lid der eigen of aangehuwde familie echter slechts tot de zoveelste graad hoewel in deze barre tijden verre familie als bij toverslag inplooiden tot zeer dichtbij en om ter hartelijkst. Vertrouwen was het paswoord en verklikkingen zijn zeker in dit kader op allerlei manieren en meerdere redenen gebeurd. Waar wij later de vormen van inspectie en opsporing zien, zijn we redelijk zeker dat uitlokking daar nooit een middel bij was - een techniek die de Duitsers wel hebben toegepast zoals dikwijls ten opzichte van het georganiseerd verzet. We hebben een poging ondernomen

de regelgeving op de controle der woekerhandel zoveel mogelijk op te sporen maar deze informatietechniek hebben wij nooit ondervonden. Anders ging het steeds ofwel om onderzoek na tips of echte klachten, of om occasioneel onderzoek zoals bij het nachtelijk patrouilleren en zeker het afspeuren van het openbaar vervoer inzonder de treinen en zeker de stations zelf. Daarmee moeten wij een enorme lacune toegeven, namelijk van het netwerk van de grote woekerhandel uit de reusachtige textielsector te Ronse. En of er daar gewoekerhandeld werd! Wij weten echter tot onze reusachtige teleurstelling twee keer niks dus gewoon niks over de netwerken die werden gebruikt om duizenden tot tienduizenden meters stof van allerlei soorten aan de man en vooral aan de vrouw te krijgen. Wij weten niet eens naar welke regio's die handel vooral werd vervoerd want het was nu eenmaal onmogelijk dat alle Ronsenaars koper zouden zijn van het geheel van die zwarte textielproductie vanaf mei 1940 tot en met september 1944 - en helaas nog een stuk langer zoals wij zullen zien in het laatste onderdeel "*F. Na de bevrijding. Et la vie continue want de woekerhandel gaat rustig door.*" In elk geval weet iedereen dat er nogal wat ondergronds verzet was en dat dit verzet alleen maar ondergronds was want bovengronds kwam bij acties en bij de bevrijding. Maar dat was inderdaad absoluut niet de enige ondergrondse van politieke inslag in de maatschappij en die ondergrondse was kwantitatief en 'ergens' kwalitatief veel en veel groter dan het ondergrondse van het georganiseerd verzet, al bij al een redelijk marginaal fenomeen en bovendien zeer crimineel. We zullen wel eens zien dat ook de zgn. echte criminaliteit was verweven met woekerhandel, of wat had men anders verwacht? Voor Ronse is dat ons inziens echter een zeer beperkte samenhang al valt de enorme aanwezigheid van nadien erkende weerstanders op in de woekerhandel. Voor een goed zicht op mogelijke verwevenheid tussen een crimineel in en rond Ronse met de woekerhandel aldaar, zouden we zeker beroep moeten doen op de archieven der politie en rijkswacht, in zo verre die ten andere zelf niet bij deze woekerhandelingen waren betrokken en derhalve archivalisch geen sporen wilden nalaten via zeer 'vervelende' PV's van eigen huize. Maar die archieven zijn deels blijkbaar en deels zeker verdwenen zodat wie deze relatie wenst te onderzoeken zich moet gaan richten naar die steden en gemeenten waar die archieven wel nog intact bestaan en inzichtelijk zijn, zoals voor de stad Antwerpen. Het is zeer mogelijk dat wij facetten van die sociologie van de woekerhandel hebben vergeten. Wij weten alleszins niets van met name ondergedoken Joden die probeerden te overleven via de verkoop van allerlei fraais, als waardepapieren of juwelen. Kan of kon men dat zelfs woekerhandel noemen temeer omdat nogal wat kandidaat kopers annex gore smeerlappen net van deze chantagesituatie gebruik maakten om aan bodemprijzen te betalen, om het dan gebeurlijk aan woekerprijzen door te verkopen terwijl men op zijn 'best' nog een premie kon opstrijken na verklikking van die Joden? Daarbuiten zal bij nader en grondiger onderzoek allicht meer van dat fraais zijn te ontdekken maar wij moeten het dus vooral houden bij de vele middenstanders, textielpatroons en alle geuren en kleuren van de Jan-met-de-pet die ook eens de toer der woekerhandel opging. Nooit moet dit volk zo nijver zijn geweest dan in de eerste dagen der mensheid alhier toen er nauwelijks sprake was van arbeidsverdeling en iedereen verschrikkelijk zijn kloten moest afdraaien om uiteindelijk maar relatief kort te overleven, met die ene hoop; alles beter voor de kinderen! Maar het was dan wel in de verkeerde economische omgeving. Men kan daar mee lachen. Inderdaad, waarom zijn al die losers die toch wat meer dan enkele keren succesvol de woekertoer zijn opgegaan tijdens de oorlog en wat voor en wat erna, niet nadien of reeds voordien met min of meer dezelfde capaciteiten van ondernemingszin de weg der handel opgegaan? Veel van de waarschijnlijk kleine woekeraars of gelegenheidswoekeraars zijn nadien weer braaf arbeider, ambtenaar of bediende geworden en knikten van 's morgens tot 's avonds van maandag tot zaterdag nadien vrijdag van "*Ja baas, nee baas*". Zij hadden dus helemaal niks structureels of gegrond geleerd van WO II. En bovendien zijn onwaarschijnlijk veel van hun verhalen en dus van hun technieken allerhande zoals dat ook bij de pensers is gebeurd definitief verloren

gegaan voor de lezer en de wetenschap omdat deze mensen hun eigen verhalen niet aan het geduldige papier hebben toevertrouwd uit pure schaamte en onder de druk van het eeuwige gezaag over weer het slechte der collaboratie en weer het heroïsche van het verzet, ten hoogste eens het verhaal hoe zij flik X en Y wisten te verschalken dien avond en die doorne. Die overlever zegde natuurlijk en zeker tot een kleinkind helemaal niks over alle angsten, onzekerheden en desillusies die zij of hij als gewone vrouw en man had doorsparteld. Hoe hij of zij elke morgen bij het buitengaan bezeten was van twee vragen. Kom ik een witte of een zwarte tegen of wie onder hen kan mij en mijn gezin de meeste schade berokkenen en wie van hen kan toch mij en ons gezin voordelen bezorgen? En kom ik een handelaar tegen en welke prijs hanteert die, gewoon of bovenongewoon, en kan ik de eerste betalen en de tweede afzweren en dat dan proberen overtuigend te herhalen - thuis voor de mijnen waar de kinderen als jonge vogels met opengesperde snavels en hoog getsjilp mijn komst afwachten?

B.1.2. Melkfraude als epidemie over de hele streek.

De immer wat de woeker betref uiterst naijverige en bij beide pinken zijnde redactie van het weekblad 't Volk ging toch minstens één maal woordelijk de bocht uit en zo was het duidelijk dat redacteur Leo Vindevogel veel te weinig op zijn rug werd gekeken door uitgever en drukker Octaaf Goebeert. Die had natuurlijk ontzettend veel meer inhoudelijk af te keuren maar zou dat nooit doen terwijl wij anderzijds niet eens letterlijk weten welke van de ontelbare bezettingsteksten van Leo Vindevogel hij nu wel geweldig vond. Dat laatste zei hij alleszins niet in hun dubbel krijsproces terwijl hij rond het eerste zijn zeg mocht doen of daar liever toe werd uitgenodigd onder de druk der omstandigheden. Hoogst vermoedelijk was zelfs een doordoddouwer als substituut Gaston Stevigny totaal niet geïnteresseerd in de fout die blijkt uit volgende tekst die van niemand anders kan zijn dan van de eeuwige tot zijn morsdoodheid redacteur Leo Vindevogel: "**Melkdoopers bestraft.** Op 12 februari verscheen opnieuw een reeks melkdoopers voor de rechtbank. Al de gedaagden werden bestraft, te weten: Jan Van Dr., Wortegem (20 tot 25 t.h. waterdoop) 1.400 fr; Marie Ev. uit Ronse (15 t.h. waterdoop) 700 fr. beboet." ('t Volk, 07 maart 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We protesteren tegen deze redactie voor het misleidend gebruik van de term waterdoop want het is melkdoop en melkdoop alleen afgezien van welke soort koeien deze melk produceerden; dubbeldoelkoeien of zuivere melkkoeien. De melk werd immers gedoopt met water en niet omgekeerd. Overigens is het zeer minimaal gezien mogelijk dat sommige van de meest vrome boeren annex melkdopers toch een deeltje van het wijwater der inwonende grootmoeders toevoegden aan het aan de melk toegevoegde water opdat daardoor hun zonde mee wat minder zou wegen. Des mensen geesten zijn eindeloos en ingewikkeld en iets als geweten was natuurlijk altijd en overal aanwezig, tenzij het ging om zuivere psychopaten. Gezien de enorme aantallen aan melkdopers en de kleine geschatte aantallen aan psychopaten, mogen wij stellen dat niet alle psychopaten de facto ook en vooral alleen melkdopers waren. Ten andere was het een gelukkige zaak dat WO II ver genoeg aflag van die historisch te noemen tijden toen de dieren nog spraken want wat hadden die koeien ongelooflijk geprotesteerd indien zij hadden geweten dat wat uit hun uiers bijna elke dag werd geperst, zou worden verbasterd met iets verschrikkelijks banaals als water - beuh! Geen koe zou ooit schadevergoeding ontvangen van alle juges van dit land, tenzij er één gerechtelijk kanton was waar nooit werd gemelkdoopt; dan was er ineens geen schadevergoeding te geven. Na herlezen en herlezen blijken hier toch met apodictische zekerheid slechts twee melkdopers te zijn gevonnist terwijl nochtans sprake is van "... opnieuw een reeks melkdoopers ..." Het moet verschrikkelijk zijn geweest voor die woekerhater en oorlogsburgemeester zodanig dat de man er trauma's en zekere waanvoorstellingen moet aan hebben overgehouden, nochtans steeds gebaseerd op een niet weg te drukken werkelijkheid.

Twee was meer dan één en twee meer dan geen, en allicht was dit één van de weinige keren dat nu echt eens geen reeks melkdopers door de juge van Oudenaarde kon worden uitgekafferd, bespot voor asociaal en ook nog grijnzend beboet. Het was met deze redacteur bijna als met de tweede wet van Gossen of de wet van het afnemend grensnut; trop was net dat teveel en alles went ergens zelfs voor een slijschijfscherpslijter als de mythische Leo Vindevogel. Dat een substituut als Gaston Stevigny dat toch niet heeft willen lezen, hij had misschien een menselijker zicht op deze verantwoordelijke politicus gehad en vooral op de politieke omstandigheden te Ronse en overigens overal in Belgenland. Zou ten andere zo eens een door en door patriot als bijvoorbeeld Eugène Soudan, die naar het schijnt dik was met een vrouwelijk deel van het Belgische koningshuis, dat zoveel anders hebben gedaan? Ten slotte was die goede, oude en afwezige man - vanaf de herfst van 1943 nota bene in Duitse handen, eerst in Frankrijk en dan te Duitsland - ook een zeer meervoudig begiftigd jurist. Zou hij het dan in de ongenadige praktijk van deze barre tijden hebben aangedurfd opzij te kijken met zijn bril, terwijl zijn oren zijn buurkinderen van de wijk Broeke - als hij eens niet in Brussel zat - hoorden schreeuwen van de honger of door de voedselvergiftigingen door bijvoorbeeld een plak pleister in de meel waarmee moeder hun laatste brood had gebakken? Uiteraard was het lot van Eugène Soudan niet te benijden al zou hij naar nog steeds verluidt in het KZ van Buchenwald de Duitse laatste kampcommandant aldaar op het einde zeer hoffelijk en zelfs veel belovend hebben bejegend. Ach, zo'n sabeldansspringer als substituut Gaston Stevigny had het nooit aangedurfd zo'n te België wereldvermaard jurist en politicus als collaborateur te betichten, nu eens weer zeer hypothetisch en bijna andere geschiedenis schrijvend zoals zij was en moet worden geschreven.

Immer concreet waren de volgende herhalingsfeiten als was de bezetting een opeenvolging beter Babelstorenhoge opeenstapeling van een enorme hoop stijllozen die meedogenloos slechts de stijlfiguur der repetitio hanteerden. Ook het VNV-dagblad bleef hameren op dezelfde kromme zij het vlijmscherpe nagel der woekerhandel op vlak van de essentiële melk onder de titel "*Steeds de melkdoopers*". De rechtbank van Gent had een tental "*melkhandelaars uit de Gentsche omgeving*" veroordeeld (*Volk & Staat, editie A, 01-02 maart 1942. vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De straffen waren nogal mild want van "... 350 tot 2.100 frank boete". Vermoedelijk deinde het Gentse niet uit tot over de grenzen van de Vlaamse Ardennen hoewel een tijdje eerder de Gentenaars en dan als calvinisten onder meer Oudenaarde hadden bezet. De levensbeschouwing of ideologie van de heren en dames veroordeelden werd ook niet opgegeven. Ach, waren de boeren traditioneel niet zeer gelovig als ware het bijgeloof voor betere oogsten, gezondere beesten, noeste mannelijke nakomelingen en huwbare want van weelderige borsten en armen voorziene dochters en natuurlijk op het einde van het jaar meer en meer manna in de korf, bij voorkeur in de kelder of onder het hoofdkussen van de eerstgeborene, de gezworen opvolger van de baas in huis, de boer? Levensbeschouwing of ideologie, voor de ware woekeraar was dat allemaal bijzaak want zijn god was de vanouds bekende Mammon. Was men katholiek, protestant of vrijzinnige; het was allemaal één pot voor de meeste kopers bitter maar voor de verkopers gulzig binnenlopend nat en van dat nat kon men niet direct drinken maar er wel oneindig zaken mee aanschaffen: geld als de ruilwaarde der ruilwaarden tenminste bij niet teveel inflatie. Alleen orthodoxen hebben wij nooit ontmoet tussen de gekende woekeraars maar waar waren die anders dan onder een macromaatschappelijke microscoop te ontdekken? En dan nog was er niks zekers want het foefelen zat door eeuwen heen doordrongen in de algemene cultuur van dit lage land. Ook de nieuwe levensbeschouwingen die zich etiketteerden als liberaal, conservatief of werkmanskatholiek, socialist en wie weet ook als communist; het waren laarzen van de heer die de geldverdiener zo uittrok voor omzwachtelde boevenkloefen als hij op stap trok op zoek naar geldgewin. We overdrijven wat metaforisch

en hopelijk vindt U één en ander zelfs getuigen van slechte smaak en/of moralisering. Maar, wij wachten vol ongeduld zij het met weinig hoop op Uw betere beschrijving, volks of geleerd, brutaal of zogenaamd cultureel; tweeduizend vijfhonderd jaar beschaving via Grieken en Joden met onder meer en in het bijzonder ontelbare afbeeldingen van Sint-Maarten die de helft van zijn mantel aan enkele sukkelaars gaf, weliswaar hoog verheven gezeten blijvend op zijn edele knol, was in WO II tot weinig anders dan tot kalk verpulverd. Wie stapte toen én van die knol af én ging samen voldoende mantels produceren aan een correct loon voor de werkers nadien daardoor consumenten? Alleszins niet de katholieke noch liberale textielpatroons van Ronse al was er zeker redelijk structureel charitatief gedrag dat nader onderzoek vergt, indien een archiefwonder plaats kan vinden - dan maar elders om voorgaand pessimistisch beeld te verifiëren of te ontwapenen! Onder de dunne cosmetica van voorkomendheid en formele cultuur zat niks anders dan nietsontziend winstbejag ten koste van alle andere mensdierpjes, wormen die zich rustig-onrustig door elkaars soortgenoten mochten wentelen zoveel zij wilden als zij maar goedkope werkkrachten tegelijk paradoxaal duurbetalende consumenten bleven ook van veel levensnoodzakelijke producten. Trad hier plots geen formidabele nieuwe versie op van de Verelendungstheorie van Karl Marx? We hebben het zo nooit ergens gelezen maar echte ideologisch uitgesponnen analyses rondom het politieke fenomeen WO II kennen wij eenvoudig niet; het gaat altijd of alleen maar over de strijd tussen wit en zwart, patriot versus collaborateur of verrader. Het gaat immer in die uitsluitende of exhaustieve termen die ook officieel ingang zouden vinden reeds tijdens de bezetting en nadien in blauwe hardsteen of porfier werden gebeiteld in de sanctie-industrie enerzijds straffen versus anderzijds belonend. Marx of andere sociaal-economische denkers kwamen wij nooit tegen terwijl onder meer de vorige directeur van het Cegesoma, Rudi Van Doorslaer, in zijn laat ons zeggen wat vroegere jaren danig door het communisme was verleid of geporteerd, iets waar hij naar verluidt later niet graag aan werd herinnerd. Diens voorganger was José Gotovitch over wiens communistische interesses helemaal geen onzekerheid kon heersen. Onwaarschijnlijk dat net deze formeel leidende onderzoekers in zake WO II in ons land geen noties van economie hebben of dat ten minste nooit toonden; Karl Marx moet zich al veel in zijn graf hebben omgedraaid met de rug naar België. Op vele manieren was deze oorlog, militair en algemeen politiek hier ongeveer niks voorstellend met wat Slavische(r) landen als Polen en de USSR voorstond. Integendeel, voor onnoemlijk veel landgenoten was het een werkelijk bovenste beste aangelegenheid of opportuniteit om de aloude gekende voorstelling van het vetgemeste kalf - een voorstelling die nochtans essentieel moreel was want deel uitmaakte van de verwelkoming der zeer verloren zoon - nog meer vet te mesten voor het eigen voortdurend feest en al die verloren zonen van de mensheid in hun aangetast gezicht uit te lachen indien zij het toch aandurfdén om aan te kloppen om mee te mogen zitten aan de feestdis. Ach, er was zoals aangegeven wat charitatief gedrag te bemerken in een rijke stad als Ronse doorheen de bezettingsjaren wat de armen en zeker hun kinderen betrof al moet enig onderzoek naar dit politiek oorlogshandelen nog volstrekt beginnen en hebben wij de indruk voor deze stad dat nadien bekende woekerhandelaars daar niet echt tussen zaten als donoren. Zelfs nogal wat eerbare Jodenhulp werd overschaduwed door motieven als snel geldgewin zoniet dan maar dumping of gewoon verklikking, poging tot seksuele uitbuiting, het verkrijgen van het aanzienlijke patrimonium aan juwelen, vastgoed en zelfs klanten en natuurlijk de eeuwige zieltjeswinnerij van de ware christen die per nochtans verkeerde eigen definitie de Jood als te verafschuwen was aangeleerd, een geval van de allerdomst mogelijke theologie maar werkelijk eeuwenlang zeer werkkkrachtig en uiteindelijk technocratisch als het ware logisch culminerend in de daadwerkelijke uitroeiing, via 'eindelijk' industrieel mogelijke technieken als vergassing en verbranding. Nog kreeg deze redactie van Volk & Staat niet genoeg van hun nazistische overtuiging dat woekerhandel naast zoveel verwerpelijk ook te bestrijden was, alsof de vos de passie ging preken met de

meest zalvende tegelijk tormenterende stem van een van kansel tot kansel rondreizende dominicaan. Ook de rechtbank van Oudenaarde verdiende zijn eigen rubriekje. Hier krijgen we een werkelijk niet in te beelden staaltje van melkdoperij dat nochtans niet moge doen vergeten welke krant dit afdruckte: "**EEN BENDE MELKDOOPERS.** ... *Eén hunner, Gaston De Meyer uit Aaigem, had het zelfs zoover gedreven van 70 % water toe te voegen, en wordt gestraft met 1 maand gevang en 3.500 fr. boete.*" (Idem). Men leest het goed; 70 % water in melk! U en wij hadden deze melk eens moeten zien en vooral mogen ruiken en proeven! Was dat dan de magische grens tot waar de die hard melkdoper kon gaan tot het eigenlijk voor iedereen duidelijk was dat het niks maar dan niks meer met melk had te doen? 100 % water was uiteraard onmogelijk zelfs onder de allergrootste goedgegelovigen; bestond er trouwens een wit poeder om water in melk te doen veranderen? Kreeg de man vervolgens in de gevangenis van Oudenaarde dan ook slechts dit soort superaangelengde melk te drinken, of was dat te barbaars als straf of te veel "oog om oog"? Maar wie trok zich van de goegemeente iets aan van de Nieuwe Ordepers? Al zijn we redelijk zeker dat werkelijk iedereen begreep dat woekerhandel geen vorm van verzet was tegen de bezettende overheid, zoals sommigen het natuurlijk wel eens gingen beweren om zich wat uit de onbeschaamdheid en schaamte uit te praten indien ontdekt, maar het was louter en alleen winstzucht weliswaar mogelijk gemaakt maar dan weer hevig gelaakt door die Duitse bezetting.

Dichter bij het huis dat te Ronse stond, was het bedrog ook niet mis en weer was het bericht te lezen in het VNV-dagblad: "**Melkerijbestuurder veroordeeld.** *De bestuurder van de melkerij 'Jeanne d'Arc' te Arc-Ainières werd door de boetstraffelijke rechtbank van Doornik tot 7.000 fr. boete veroordeeld, nadat hij persoonlijk verantwoordelijk was gesteld voor het feit door controleurs in april 1942 vastgesteld, dat de vrachtwagens der melkerij in totaal 4.350 liters melk vervoerden die 20 % water bevatten en 515 liters botermelk, die met 50 % water waren gedoopt.*" (Volk & Staat, editie B, 22 juli 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wat die Franse dame uit zeer vervlogen tijden alhier en voor een iets weinig prozaïsch als een melkerij kwam doen, moge de Waalse Joost weten al lag Arc-Ainières bijzonder dicht bij Vlaanderen ook al omdat toen nog enkele van de nu Waalse gemeenten Vlaams waren. Het hoeft weinig betoog dat botermelk duurder was dan melk en derhalve was het bedrog ook zuiver financieel erger. Alleszins was de boete een lachertje al hadden we wat graag eens deze processtukken gelezen. Als die persoonlijk verantwoordelijk gestelde bestuurder niet alleen zat te turen in de mooie vaderlandse geschiedenis van zijn bovenste beste zuiderbuur, dan kon hij onmogelijk helemaal zelf zoveel fraude hebben gepleegd en was bijgevolg personeel daar mee in betrokken. Dat was voor de melk al meer dan achthonderd liter water terwijl voor de botermelk toch ook al ruim 250 liter water was aangewend ter nuttige verlenging. Dat alles moest dan netjes worden gemengd en voor de combinatie melk en water zal dat een makkelijke klus zijn geweest die hoe dan ook niet met ernaar kijken alleen kon geschieden. Maar voor een mengeling van botermelk en water moest er behoorlijk lang worden gedraaid met een machine. In concreto kon één en ander volstrekt onmogelijk plaatsvinden dan met de hulp van verschillende werkmensen die dus mee verantwoordelijk én schuldig waren, nog eens afgevraagd of zelfs de chauffeurs van de camions niet van de ware aard der vrachten op de hoogte waren. Moesten die niet bijvoorbeeld al de slechtste kasseibanen gaan opzoeken en op de goede betonwegen vooral optrekken en plots stoppen om het goedje achteraan te laten mengen zodat het bij aankomst niet 'weer' gescheiden bleek; als water en melk en vooral als echte, stevige botermelk naast - water? Bovendien was deze boete - klaarblijkelijk alleen een geldstraf - compleet belachelijk in verhouding tot wat hier aan bedrog was gepleegd en we zullen zien dat het nog completer belachelijk was in vergelijking met nogal wat beboeten der Belgische aarde die voor oneindig veel minder niks niet minder dan één jaar gevangenis 'kregen'! Bemerken we tenslotte dat dit Vlaams-nationalistisch gazetje zo goed was de

volledige naam van deze bestuurder niet te vernoemen; was het toevallig Jean d'Arc-Ainières? Weer zouden wij suggereren om na te gaan of de bezige man ondertussen of nadien ook een gul sponsor was van vaderlandse activiteiten, zoals het geven van wat melkzegels aan die ene ondergedoken werkweigeraar uit de gemeente die allicht ondertussen nog wat in het zwart hier kwam werken en feitelijk hoofdzakelijk in natura werd uitbetaald. Wat men uit vele zakken nam, kon men ten minste zeer deels aan één derde 'terug' geven. Na de bevrijding kon men nog een statuut van bijvoorbeeld Burgerlijk Weerstander aanvragen of waarom ineens niet van Gewapend Weerstander - met melk als wapen? alles kon! - nu men toch in de goede Belgische vaderlandse mood was.

Onder de ietwat misleidende tegelijk begrijpbare titel "*Oudenaarde. Een bende melkvervalschers gestraft*" kwam een rits landbouwers uit de streek van Oudenaarde voor de rechtbank om hun sermoen te mogen aanhoren "... 't zij wegens vervalsching door waterdoop, 't zij door afrooming." (*Volk & Staat, editie A, 27 mei 1942. vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Om een echte georganiseerde bende kon het moeilijk gaan want het ging over landbouwers uit zeven verschillende gemeenten, waar Ronse niet bij was want het betrof alleen kleine typische landbouwgemeenten. Nochtans waren daar vier gemeenten bij die 2, 3 tot 4 landbouwers voortbrachten veroordeeld voor melkdoperij. Een korte blik op twee van die gemeenten wijst echter een ander percentage aan van toegevoegd water zodat samenwerking uit den boze (sic) moet zijn geweest. Wekomen alleszins te weten dat controleurs stalen namen op boerderijen en "... na ontleding dezer werd een reeks landbouwers vervolgd." Het ging concreet om de landelijke gemeenten Kwaremont (2), Nukerke (4), Hemelveerdegem (1), Borsbeke (3) Sint-Lievens-Esse (3), Sint-Maria-Oudenhove (3) en het ter zake armzalige of veel te moreel bewuste Erwetegem met 'slechts' één melkdoper. Overigens hebben wij geen enkele aanduiding hoeveel landbouwers per genoemde gemeente zijn bezocht en onderzocht. Dat is nogal belangrijk want indien het om hoge percentages van correctheid ging, was dat dan toch een momentopname van zeker maatschappelijk geluk; men was toch in het algemeen 'goe bezig'. Uiteraard weten wij helemaal niet hoeveel der gemeenten van de Vlaamse Ardennen zijn onderzocht op diverse uiteindelijk bijzonder talrijke vlakken van woeker - in textiel, in landbouw en dan voor vlees, melk,... - en met welke gevolgen. Zouden er bij zijn geweest waar werkelijk nooit woekerhandel is voorgevallen, dan was dat zeker niet in de stad Ronse. In totaal werden voor dit oorlogsmoment dus 17 landbouwers uit de streek beboet waarvan opvallend toch liefst 12 vrouwen worden vermeld! Vraag ons niet hoe dat kwam. Zaten al hun dierbare echtgenoten in de lieve hemel of nu in de harde gevangenis of aan het werk in Duitsland, de kust, Frankrijk of zelfs Nederland? Of waren het bij wonderlijk toeval allen oude vrijsters? Er werd toen zeker nog niet positief gediscrimineerd door de controlediensten. De watertoevoegingen varieerden van 10 tot 15, over 25 tot zelfs 35 % en U begrijpt dat wij geen analyse kunnen maken of de weinige mannelijke boeren nu meer of minder bedrogen dan de vrouwelijke tegenhangers. Dat kan desgevallend door genderspecialisten eens worden onderzocht en zelfs verklaard. Allen kregen al bij al bescheiden boetes al sprong er één van hen uit, meer dan vermeldenswaard en eigenlijk totaal onwaarschijnlijk: "*Aan Marie Fo.. uit Sint-Maria-Oudenhove, welke haar melk voor 75 t.h. had afgeroomd, wordt 3.500 frank boete opgelegd terwijl bevel gegeven wordt het vonnis aan te plakken aan hare woonst en aan het gemeentehuis te Sint-Maria-Oudenhove.*" Hoe deze vrouw dat als melk aan eender wie was het nu een stadsmens of ook iemand van den buiten kon verkocht krijgen, lijkt ons een mysterie van de grootste orde. Vermoedelijk werd een watertoevoeging aan 75 % al ontdekt door het allerkleinste kind.

De zitting rond kerstdag van 1942 van de veelgeplaagde Oudenaardse rechtbank was wat we een dwarsdoorsnede van deze bezetting kunnen noemen op vlak van foefelare met voedsel. Blijkbaar hadden nogal wat streekgenoten extra koopkracht of waren nodig om thuis gezellig Kerstmis te kunnen vieren in warmte en met opgedreven smaakpapillen. Een boerin stond terecht voor zegelverbreking van haar karn, een andere voor bottervervalsing, een boer voor een onjuiste aangifte, weer één kreeg zelfs een boete en een maandje gevangenis voor bedrieglijke verberging van rantsoeneringszegels (*'t Volk*, 26 december 1942. **orige in NOOT NOG VERWERKEN**). Drie Oudenaardisten waren allicht gewone burgers wat dat ook mocht inhouden maar hadden teveel zin gehad in het nog laat blinkende en vooral hangend fruit bij een andere inwoner en allicht ook gewone burger van Oudenaarde die het grote oorlogsgeluk had over een "*afgesloten boomgaard*" te beschikken. Boeren werden ten andere ook al immens veel bestolen op hun open land en afgesloten schuren, kelders en dies meer; was melkvervalsing soms een vorm van wanhopige compensatie daarvoor? En we hadden hen bijna vergeten maar deze rechtbank en de getrouwe reporter van *'t Volk* natuurlijk niet: de veroordeelde melkdopers. Ze waren met zeven en kwamen uit Wortegem, Bevere en in het blijkbaar ernstig door de controlediensten in het vizier genomen Eine met vier duperende gedupeerden. Bij één van de veroordeelden vergat de reporter de gemeente op te geven maar telkens werd wel het percentage toegevoegd water opgegeven. Water was duidelijk in overvloed in de Vlaamse Ardennen tijdens de bezetting en wel zo ruim aanwezig dat de prijs ervan marginaal was. Kwam dat water altijd uit eigen bronnen of deed men toch de moeite de in streek veel aanwezige minerale bronnen te benutten gesteld dat er niet teveel ijzer inzat dat de smaak van de melk teveel kon aantasten? Zoals we voortdurend moeten ervaren doorheen dit onderdeel omtrent woekerhandel bracht deze doelstelling, zelf een middel voor maximale winstvergaring, een epistemologisch interessant arsenaal aan middelen en vraagstukken voort. Inderdaad, in de talloze gevallen van aangetroffen of veroordeelde melkvervalsing ging het altijd om water of wat kon men anders verwachten; smurfenbier misschien? Maar water was naargelang de oorsprong ervan volstrekt anders van smaak en kwaliteit. Waren er zelfs handigaards of rest-sociaal ingestelde bedriegers die grote inspanningen leverden om zo goed mogelijk water te vinden en gebruiken, niet alleen natuurlijk (sic) om het perfect bij het basisproduct melk te laten versmelten maar ook om de uiteindelijke klant een maximaal nut ondanks het daadwerkelijk bedrog te bezorgen? Was er bij dit bedrog van het basisproduct melk niet alleen een logische techniciteit maar ook een vorm van moraliteit, deontologie of klantvriendelijkheid - men kan het uitdrukken zoals men wil? Hoogst waarschijnlijk was de vrij universeel menselijke eigenschap humor nooit aanwezig, zoals eens een geut whisky bij de melk in geval het ging om een melkman die lid ook was van het georganiseerd verzet dat net enkele parachutages van de R.A.F. had meegemaakt en zijn deel aan Britse sigaretten en drank had meegekregen? Dat kon men beter gezellig en snel zelf uitdrinken want wie weet of de Gestapo of de GFP dronk ook eens net van deze melk al was het om de kater van de nacht ervoor te neutraliseren. Zuipschuiten zaten daar genoeg tussen. Ongetwijfeld hebben anderen er eens in gespuugd al dan niet vermengd met het sap van pruimtabak; het gemengd eindproduct was sowieso al spuwen in het aangezicht der klanten. Wat cynisme kon er gerust bij. Het vraagstuk van de kwaliteit van elk toegevoegde schep water is niet zomaar een zaak van intellectuele pezewerij van onzentwege. Alle voeding raakte de gezondheid en hier werd in de eerste plaats gezocht door de controlediensten of het voedingsproduct conform was in casu zonder toevoeging van water. We hebben echter nooit gehoord of er ook is gezocht naar de aard van het aanwezige water en kennen daar zeker geen veroordelingen extra of specifiek voor. Nochtans was een risico als het ware immanent. Zeker op boerderijen waren er steeds waterputten aanwezig en meestal ook koeien en varkens die m.a.w. onder meer schadelijke nitraten uitscheidde en die konden insijpelen in de aanwezige waterlaag waaruit via een geboorde put water werd gehaald. En die werd zeker in gevallen gebruikt voor eigen

consumptie maar (sic) ook voor de klanten via het toegevoegde water. Het moet zeker zijn voorgevallen dat aanwezige schadelijke bacteriën uit dat water klanten ziek tot zelfs dood heeft gekregen, vooral als zij werkelijk trouwe klanten waren of vooral bleven wegens te weinig zintuiglijk fijngevoelig om die vervalsing op te merken of gewild om toch iets melkachtigs achter de uitvallende kiezen en in de gehavende magen te krijgen. Dat was dan wel wat anders waard dan een boete van 700 frank tot een paar duizenden! Dat was zo mogelijk een zaak van assisen en dat was op zijn zachtst gezegd zeer, zeer ingewikkeld. We zouden ten zeerste verwonderd zijn indien het zelfs eenmaal zo ver is kunnen komen in ons land maar daarmee is dit stuk volksgezondheid niet weggewerkt. Zeker waren er voldoende veeartsen en scheikundigen zich bewust van deze problematiek maar was het gewoon én te moeilijk én bovenal volstrekt onbetaalbaar om alle stalen van verdachte melk hierop te gaan controleren. Het algemene ondermijnend voedselaspect van de woekerhandel zal wel voor eeuwig een mysterie blijven. Af en toe werd dan eens een Belg blind door verkeerd gestookte sterke drank. En dat zal het dan zo wat zijn geweest, al was dat op zich uiteraard een meervoudig persoonlijk drama.

B.1.3. Het voorkomen van melkfraude en werkweigering op eenzelfde erf.

De Ronsese melkvervalsers moesten zich af en toe ook nog eens van hun meest ongelukkige zijde laten zien, te weten op de rechtbank van Oudenaarde dat in deze barre tijden ongetwijfeld zijn blauwe hardstenen ingangstrap heeft moeten laten renoveren heeft wegens uitzinnige uitslijting ervan. Zeker boeren en boerinnen droegen hoofdzakelijk kloefen - te Ronse vooral bij de overbekende Tavi aangeschaft met telkens gratis een nieuw grapje erbij - tenzij zij voor een gebeurtenis als deze en uit hoogedele onderdanige hoffelijkheid voor mesjeu de juge hun paasbest hadden aantrokken. En daar pasten zeker geen kloefen bij. We kunnen nu eenmaal geen actiefoto's aan het gebouw van de rechtbank aan U tonen laat staan voor ons analyseren. In de maand april van het vierde bezettingsjaar of 1943 gaven zij nog eens acte de présence op de rechtbank in het vermaledijde provinciestedje Oudenaarde. Welke ware Ronsenaar wilde nu net daar worden beboet!? Bovendien moesten zij zich het gezelschap verwaardigen van landbouwers uit veredelde molshopen als Moerbeke, Beerlegem en Dikkele; er was geen Ronsenaar die deze plaatsen kon laat staan wou aanduiden op een landkaart van zijn provincie waar zijn stad de ware hoofdstad van was. Gelukkig waren de Ronsenaars met zes en jawel, alleen maar vrouwen: "*Zulma Bl., Yvonne De L., Adrienne Vander C., Rosalie Me., Elodie He. en Marie Cl.*" (*'t Volk*, 01 mei 1943. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Of dat een vorm van samenzwering verhulde, moeten wij in het midden laten bij gebreke aan de concrete gerechtsdossiers. Het viel alleszins op al kunnen wij nu al zeggen met absolute zekerheid dat één was gehuwd met een boer uit een ware boerenfamilie. Al die halfslachtige naamaanpasserij was weer om ons onderzoekers te pesten. Waarom toch gaf de reporter van dienst weer eens dit soort verhaspelde namen op vermits iedereen te Ronse op slag wist om welke dames uit de lagere melkwereld het ging? Edoch ons lodderoog! "*Yvonne De L.*" was dan wel door deze rabauw van een reporter foutief geschreven want het was Deleurere en dus niet De Leurere. Maar wij kennen haar. Weliswaar is zij ons niet persoonlijk bekend maar daarentegen behoorlijk bedocumenteerd via papieren archieven En nu wordt het even breder interessant maar eerst moeten we zeggen dat we op basis van deze verkortingen der namen in principe allen kunnen herkennen in de registers van de Burgerlijke Stand van Ronse. U begrijpt dat wij wel zot zijn maar zo zot nog niet en bovendien hebben wij echt geen goesting en vooral energie meer om ons aldaar te gaan begeven ook gegeven het feit dat enkele jaren geleden het stadsbestuur door zgn. nieuwe wetgeving ons ineens het opzoekingswerk feitelijk totaal onmogelijk heeft gemaakt. We kunnen maar hopen dat latere onderzoekers zich door zekere omstandigheden niet laten

afschrikken en toegepast politiek onderzoek verrichten met deze registers. Ze kunnen natuurlijk best ineens de processtukken inkijken in het archief der correctionele rechtbank van Oudenaarde, zodat een stap naar de registers nog makkelijker zal verlopen. Daar kan men zoals voor Yvonne Deleurere één en ander vinden zij het dat wij toch over andere zeer sturende informatie beschikten die men trouwens ook al zij het mits zeer grondig zoeken zelf kan vinden.

Mocht deze dame die dag van de rechtbank 1.400 frank boete gaan afdokken bij de griffier of waar dan ook, ze was vooral vol gramschap op die *** Duitsers en collaborateurs die haar geliefde jongere broer Jules kort voordien want op de 15de maart 1943 in zijn collier hadden gestekt en doorgesleurd op een trein vanuit Aalst richting Duitsland, om precies te zijn Dessau - maar dat maakte haar geen reet uit van voor of van achter. De ongehuwde kleermaker Jules Deleurere (°Ronse, 28 september 1917) zou er moeten of mogen blijven tot bijna voor Kerstmis van hetzelfde jaar en voor deze betaalde vakantie ook na de oorlog erkend worden als GEDEPO (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Jules Deleurere, beslissing commissie dd. 13 februari 1952. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Zijn zuster Marie Mariette Yvonne Deleurere (°Ronse, 05 augustus 1910), sinds 17 mei 1935 te Ronse gehuwd met landbouwer Oswald Ivo Gilbert Albert Van Caeneghem (°Ronse, 10 augustus 1909), zou hem bij haar thuis laten onderduiken alwaar hij inwoonde met drie generaties zijnde het enig zoontje van dit koppel en haar schoonouders, landbouwersbaas François Victor Van Caeneghem (°Wortegem, 14 juni 1878) en aller huishoudster Marie Celine Delsoir (°Kwaremont, 15 juli 1880). Dat voerden zij allen uit met daverend succes vanaf 28 december 1943 tot aan de bevrijding van hun innig dierbaar Ronse op de derde september 1944. Die onderduik ging zoals gezegd door op haar of schoonouderlijk adres op wijk 9 nr. 25. Daarbij mag op iets eigenaardigs worden gewezen. Deze schoonouders zouden samen met hun dochter en pikureerster Angélique Nathalie Albertine Van Caeneghem (°Ronse, 28 juli 1919) kort na de introuw van schoondochter Yvonne op 26 augustus 1936 verhuizen, evenwel niet echt ver want op wijk 9 nr. 26 of pal naast de nieuwgehuiden. Op 30 juli 1941 of tijdens de bezetting zouden deze drie de omgekeerde beweging maken en terug gaan wonen op nr. 25; ver was het alleszins weer niet. Begin 1947 zouden deze ouders nog eens als waren zij kippen die van stok veranderden ernaast op nr. 26 intrekken terwijl ondertussen dochter Angélique Van Caeneghem te Ronse op 20 maart 1942 was gehuwd met een fabrieksarbeidster uit Saint-Sauveur maar geboren te Edelare. Dat laatste koppel ging wonen naar zowaar nr. 26 maar zou op onbekende datum en alleszins voorafgaand aan de verkiezingen van 1947 verhuizen nr. 19, immer in de nestwarmige valkuil van wijk 9. We nemen aan dat de nrs. 19, 25 en 26 allemaal eigendom waren van de boerdynastie Van Caeneghem, zoals eigenlijk in ontzettend veel Belgische families allerhande met hun gronden gebeurde. Overigens waren op het centrale boerenhof op nr. 25 nog twee woonstbewegingen rond het midden der jaren dertig waarvan één vermoedelijk een nicht moet zijn geweest van moeder Marie Celine Delsoir; die dame droeg haar familienaam en was geboren in hetzelfde dorp iets na 1900 en was er als koppel even komen inwonen. Dat alles om te zeggen dat het daar een schuiven en keren was. Maar toch bleef alles grotendeels bij hetzelfde oudnieuwe en er moeten tijdens de bezettings- of beter onderduiktijden nogal wat bekenden zijn geweest voor werkweigeraar Jules Deleurere, als wonenden en bezoekers. O ja, we hadden het bijna over het hoofd gezien dat op 12 april 1937 en nog immer op wijk 9 nr. 25 ook en als laatste echte of gedomicilieerde nieuwkomer zekere Roger Deleurere zou belanden hoewel we straks zullen zien dat ook hij niet alleen was.

Voor deze mooie onderduik kreeg broer Jules ook nadien een passend cadeau van de staat want hij werd erkend als WW (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Jules Deleurere, beslissing

commissie dd. 09 april 1952. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens kreeg zijn zuster en haar echtgenoot Oswald Van Caeneghem just niemandal en ook bij voorbeeld geen statuut als BW, ,iets wat ze overigens niet eens hadden aangevraagd. Familie helpen ook tegen de belangen van den Duits, daar kreeg je geen officieel gedenkteken of wat dan ook voor behalve als het politiek omgekeerd was dan kreeg je meestal ook een straf. Soit en terug naar de melkdoperij van zuster Yvonne en schoonbroer Oswald. Het zullen natuurlijk zijn en niet haar of hun koeien geweest waaruit de te verwateren melk werd gemolken want burgerrechtelijk had ze niks in de pap te brokken terwijl ze strafrechtelijk wel de klos was. Rare jongens, die juristen en politici van toen maar eeuwig kijken de boeren klaar. In dit bericht was er bij uitzondering geen percentage water te bekennen van geen enkele van de negen dames en dus ook niet van de zes Ronsese leden. Maar. We zijn er nogal gerust in dat Jules de allerbeste melk zal zijn voorgeschoteld geweest of echte zeggen we gerust de waterloze - haha! - melk. Broer Jules was zelf kleermaker en daar moest je zeer goed voor uit de ogen kunnen kijken dus helemaal zonder verwaterde ogen. En of hij kleren zal hebben genaaid in deze onderduik want was het familie dan bleven het boeren en dus was er niks voor niks. Bovendien zou Jules Deleurere een jaar na de oorlog huwen te Ronse met ook al kleermaakster Mariette Mathilde Edmonde Duprez (°Ronse, 11 december 1921). Die wou geen waterpapvent in bed, aan tafel en het naaimachien en kende hem misschien al van tijdens zijn laatste onderduik, al nam die inderdaad een allerdefinitiefst einde een kleine twee jaar voor hun huwelijk. Over alle gevrij van werkweigeraars en dat onder het echtelijk dak van een deel der familie, kunnen we soms iets afleiden en weten we zeldzaam iets zeker. Hoe dan ook hebben wij nu eens eindelijk een beest van een woekeraarster te pakken die de bevolking of het deel ervan dat op hun boerderij langs kwam bedotte met vervalste melk, was het nu maar met 10 % - zowat het door ons gekend minimum - tot 35 % - zowat het maximum als men dat eindproduct nog melk mocht noemen. Blood is thicker than .. water; iedereen kent de uitdrukking ten minste nu toch. Je kon dus een onbekend aantal klanten maar stadsgenoten en waarde landgenoten bedotten terwijl je het vaderland diende door een weliswaar innig familielid te helpen tijdens een onderduik.

De familie Deleurere had zwaar betaald tijdens de Eerste of Groote Oorlog en dat met de allerhoogste prijs die men kon uitdelen want met het eigen bloed of leven. Roger Michel Victor Deleurere (°Ronse, 10 maart 1916) was een ongehuwde landbouwer die zoals aangegeven in de loop van het jaar 1937 kwam inwonen bij zuster Yvonne en haar gezinsleden, en was bijgevolg slechts één jaar ouder dan aller broer Jules. Roger Deleurere zou niks te weten komen wat er zich allemaal met zijn jongere broer tijdens de nu al Tweede WO zou afspelen tenzij hij van de Lieve Heer een goede telescoop had gekregen nadat hij door de immer rondborstige Sinte-Pieter was aanvaard in het Koninkrijk der Hemelen, evenwel immer nog in gezamenlijke afwachting van de Dag des Oordeels. Dat oordeel had zuster Yvonne en haar gehele familie al lang gemaakt nadat zij thuis tijding hadden gekregen dat Roger was gevallen voor het vaderland dat België noemde op 13 mei 1940 om 11 uur in "*FORVILLE, arrondissement Namur*" (Overlijdensakte 255/1940 dd. 04 juli 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dergelijk drama kon niet anders dan persoonlijke of intra-familiale gevolgen hebben.

Jules Deleurere was trouwens ook erkend als WW voor een vroegere dan de opgegeven periode want van 24 februari 1943 en 15 maart 1943 (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Jules Deleurere, beslissing commissie dd. 09 april 1952. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die vrije tijd ging dus aan zijn wegvoering naar Duitsland vooraf. Dat was de logica zelf; of dook men onder toen men een oproep kreeg of nadien als GEDEPO bij de eerste de beste gelegenheid. Aan die logica wijden we geheel het hoofdstuk 7. Jules Deleurere kreeg zijn

oproep van de Werbestelle op 15 februari 1943 en dacht gewoon thuis te blijven. Hij werd er een maand later want op 15 maart 1943 gearresteerd door de Belgische zelfs Ronsese Fahnder Leon Vandenhole en Duitse Feldgendarmen (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Jules Deleurere, ingevuld standaardvragenformulier gehandtekend en gedateerd dd. 08 november 1948. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens woonde hij op een speciale thuis op Kruisstraat 153. Hij was daar ingetrokken op de zesde maart 1937. We hebben al gezegd dat iets na deze dag ook zijn broer Roger bij hun zuster Yvonne en haar schoonfamilie ging inwonen. Er was nog iets opvallends en daar komen we direct op terug. Hij kwam hier alvast in een gekende omgeving terecht want bij zijn tante Augusta Martha Van Seymortier (°Berchem (Oudenaarde), 16 november 1888). Ze woonde alleen met haar echtgenoot Jules Vanoverbeke (°Ruien, 09 maart 1884); de enige dochter was reeds voordien buitengevlogen om een eigen nest te bouwen. Hij was professioneel winkelier, allicht in van alles en nog wat zoals het eeuwenlang gezellig was tot grootwarenhuizen deze sector overnamen door het te verstikken. Van dit koppel weten we voor de rest oorlogsmatig totaal niets. We nemen aan dat zij via hun nicht wel eens melk kochten van het hof Van Caeneghem - Deleurere maar dan wel onbewaterd. De schok moet voor all drie indrukwekkend zijn geweest al weten we niets over de omstandigheden; vooral een arrest na huiszoeking 's nachts maakte het nog allemaal veel erger. Men kan in een eerste reflex Jules een uilskuiken noemen dat hij op zijn domicilie ging 'onderduiken'. Het is beter die klaarblijkelijke domheid met een korrel zout over het hart te wrijven. Wie was op dat allemaal voorbereid, aub!? GEDEPO was nog maar een paar maanden oud en dus was Ronse als gemeenschap nog niet helemaal geroedeerd. Die arme lieden kregen later bij zijn echte of goed georganiseerde onderduik nog een "... *drietal opsporingen ... door de Feldgendarmerie*" te verduren (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Jules Deleurere, verslag politie dd. 26 januari 1951 aan staatscommissaris. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bovendien was Jules Deleurere van beroep kleermaker en oefende hij dat uit bij de beroemde meester-kleermaker Raphaël Waeterloos, overigens een groot patriot die op het einde der bezetting zijn schoonbroer naar Duitsland wist te verdwijnen - om daar te sterven. Wie wou zo'n mooie job verliezen hoewel hij in principe was aangeduid om naar Halle an Saale te vertrekken als kleermaker (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Jules Deleurere, Onderzoeksformulier Mod. I dd. 23 maart 1950. Er staat "*Halle Ansaale*" maar dat is uiteraard een fout. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was toeval of allicht helemaal niet dat een andere leerling-kleermaker bij Raphaël Waeterloos of Albert Robert Richard Fouquet (°Ronse, 26 november 1919) ook GEDEPO en WW zou meemaken, ongeveer in dezelfde tijden als zijn collega Jules Deleurere. We kunnen daar hier niet op ingaan dan zeggen dat deze jongeman na zijn eerste GEDEPO - hij zou er helaas twee moeten meemaken - naar huis op 22 juni 1943 kon terugkeren via een vals ziekenbriefje. We komen daar ook direct op terug maar mogen zeggen dat Albert Fouquet zoals we zullen meemaken in deel 8.1.3. bij die tweede en laatste (sic) GEDEPO geweldig zijn peren zou afzien; de sukkelaar was naar een AEL of strafwerkmap gestuurd. Vanaf wanneer dat dit soort mogelijke dreigbestemming te Ronse de mare deed, konden we niet achterhalen maar het was met zekerheid een dubbele aanmoediging voor allen die een geliefde in onderduik hielpen om deze zo goed mogelijk te beschermen voor de tanden van de grote boze Duitse en zwarte wolven. Jules Deleurere zou geen kleermaker in Halle an Saale worden maar evenwel te Dessau belanden als "*Schneider*" in de "*Dessauer Zucker-Raffinerie*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Jules Deleurere, oorspronkelijk Duits politiedocument "*Abmeldung bei der polizeilichen Meldebehörde*" dd. 14 december 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het zou moeten lukken hebben dat hij daar werkkledij mocht versnijden maar hij kwam er alvast zonder persoonlijk stukken- of brokkenverlies vanaf. Het arrest van onze jonge kleermaker was zeker een gebeurtenis voor de onmiddellijke omgeving maar des te meer voor de dierbare naasten. Men kan zich de Aha-Erlebnis voorstellen - we excuseren ons bij alle nazaten van de

betrokken families Deleurere en alle co voor het gebruik van dit Duits maar U begrijpe - door deze gebeurtenis. De paniek moet letterlijk onbeschrijfelijk zijn geweest en onmiddellijk nog voor broer en zoon Jules op de trein richting Duitsland zat, werd besloten het de volgende keer anders en vooral beter zeg veel, veel en nog veler veiliger aan te pakken. En dat is dan gelukt. Het spreekt zo existentieel voor zich dat de dwingende logica zeer eenvoudig werd geformuleerd: "*Met één van ons maar nu niet meer met een tweede*". Bovendien kwam daar zekere schaamte en mogelijks intra-familiale ruzie bij met onderlinge verwijten dat die eerste onderduik wel veel te goedgegelovig of onnozel was georganiseerd, al is dat werkelijk een vorm van moraliseren die te wijten is aan eeuwenlang christelijk geneuzel van "*mea culpa, maxima culpa*" en zoals reeds gezegd menselijk echt niet terecht.

Yvonne Deleurere mocht dan minstens één keer zijn betrap op betreuenswaardig bedrog, haar existentiële omstandigheden waren deels ook te betreuen al gaan we niet zo ver te denken dat ze water bij de melk kapte als alternatieve therapie. Hun moeder Euphrasie Van Seymortier (°Berchem (Oudenaarde), 14 oktober 1882) was te Ronse reeds overleden op 31 december 1936; veel te jong en dan nog extra op zo'n in principe zeer verheugende oudejaarsavond. Het was alsof Griekse of Noorse goden waren opgestaan en banbliksems gooiden op dat ene huis. Een moeder verliezen was een zware slag en we zagen net dat de twee zoons op andere adressen verhuisden, zeer kort nadien. Maar wat voor de liefhebbende echtgenoot? François Xavier Deleurere (°Kwaremont, 09 februari 1882) was eveneens een landbouwer en in principe of van nature een sterke vent maar het zijn smallere schouders die het verlies van een echtgenote makkelijker kunnen dragen. Er moet daar iets zijn gebeurd dat tot een zeer drastische beslissing aanleiding gaf; de verkoop of toch de verhuring van het eigen landbouwbedrijf. Op 23 maart 1937 of minder dan drie maanden na het verscheiden van de boerendame werd het erf overgenomen door een koppel landbouwer - landbouwster dat zich hier kwam te nestelen vanuit resp. Bevere (bij Oudenaarde) en Maarke-Kerkem. De grond was hun vruchtbaar want kort voor de oorlog uitbrak kregen zij een zoon en dus de verhoopde of vermoedelijke opvolger van de boer. Uiteraard hebben wij geen kadastrale of notariële gegevens maar boer of de vroegere boer (?) François Deleurere verhuisde op 12 maart 1937 naar - jawel - zijn dochter Yvonne waar haar schoonfamilie reeds en zijn eigen zoon Roger hem weldra opwachtten. Die laatste verhuisde dus feitelijk gewoon mee waardoor het sterke vermoeden groeit dat hij maar ook vader François gingen meeboeren op het hof van Van Caeneghem - Deleurere, en dus inderdaad mee verantwoordelijk zouden zijn voor minstens woeker in melk enkele jaren later - maar daar kwam dan het slagveld van mei 1940 tussen voor Roger. Was vader nu - nog - ziek en misschien hadden hij en zijn echtgenote geleden aan TBC, toen een zeer veel voorkomende en nog steeds dodelijke ziekte? Zeker is dat het woord ziekte de gedeporteerde en zijn naasten zeer welgevallig was: "*In december 1943 bekwam belanghebbende een verlof van tien dagen onder voorwendsel dat zijn vader erg ziek was.*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Jules Deleurere, verslag politie dd. 26 januari 1951 aan staatscommissaris. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het spreekt voor zich dat dit bedrog door de familie zelf was georganiseerd, maanden geleden (ten minste ontdekt) met melk en nu met officiële paperasserij. Dat was dan tweemaal bedrog maar één maal door iedereen of minstens iedere patriot veroorloofd gevonden en de andere keer door bijna niemand. Wie de arts van dienst was, weten we niet maar daarvoor kwamen er een pak geneesheren te Ronse in aanmerking. Indien trouwens vader Deleurere echt TBC zou hebben gehad en er nog aan leed, dan kennen wij allicht de naam van de meest geschikte arts; daarover meer in deel 7.2. Het was dus perfect mogelijk dat dit ziekenbriefje toch enigszins op waarheid stoelde zoals de melk ook melk bleef na tien procent water erbij zij het niet meer toch bij 30 % toevoeging! Bedriegen is draaien en keren maar tegelijk vaste grond proberen houden om vooral niet zelf te vallen. De uiteindelijk nog redelijk recente dood van hun aller

moeder en echtgenote aan 'iets' van een ziekte eind 1936 lag nog vers in het R.A.M. van alle nazaten zodat er als het ware een dicht bij de waarheid zijnde verzinsel kon worden gebrouwd. Edoch, indien vader nog TBC zou hebben gehad én dat zou zijn geschreven op het ziekenattest gericht aan de suikerfabriek van Dessau zou zo goed als zeker die arme Jules Deleurere daar tot het eind van de oorlog moeten blijven hebben. Want als er één ding was waar de Duitsers schrik van hadden dan was het een besmettelijke ziekte. Dat het georganiseerd verzet van het Belgenland daar nooit eens aan gedacht heeft om tegen de Duitsers te beginnen met bacteriologische aanslagen! Maar we zegden reeds dat deze zeer populaire foef al maanden eerder en met succes was gebruikt door de collega-kleermaker Albert Fouquet. Het was dus mogelijk dat er tussen deze partijen nog onderling contact was hoewel zij relatief ver van elkaar woonden; ach, ook een meester-kleermaker had nood aan lekkere volle, verse boerenmelk. In elk geval had de familie Deleurere nu zoveel intens verlies te verwerken gehad. Moeder te vroeg eind 1936 en boer en vooral opvolger Roger - was die Jules als kleermaker voor diens vader een klerelijder! - dood in mei 1940. Dat waren meer dan voldoende intra-familiale motivaties om de andere en nog steeds ongehuwde zoon zeker thuis te houden zeg ver weg van geallieerde bombardementen en bombarderende Duitse dames. Overigens hebben wij nog niet gezegd waar de familie Deleurere eigenlijk zelf woonde. Die woonden - het wordt eentonig - inderdaad ook op die fameuze afgelegen Tribury, meer officieel op wijk 9 nr. 28. Ze woonden dus vlakbij het hof van de Van Caeneghems waardoor de zoon Oswald wel als het ware veroordeeld was Yvonne Deleurere het hof te maken en samen boer en boerinnetje te spelen vanaf zeer jonge zeg reeds kruipleeftijd, aangekoterd door vader François Van Caeneghem die extra grond in het verschiep zag en een jong wijf dat opgevoed werd tot harde, bovendien gratis werkster. Dat de oudere of zwakkere boer François (sic) Deleurere en zijn veelbelovende kloeke zoon Roger hier in maart-april 1937 op nr. 25 kwamen wonen, was als het ware voorgeschreven terwijl het toch bij die twee laatsten niet alleen een klein beetje moet hebben gestoken temeer daar zij dus vanuit hun eigen slaapvertrek de nieuwe boer op hun oud land zagen travakken en vruchten en een zoon baren. Of er in de verkoops- of huurovereenkomst met die laatste ook stond dat er rustig mocht worden geïmagineerd, zou ons ten sterkste verbazen al kenden die notarissen al eeuwenlang hun boeren door en door. Niet alleen werd de hardware ter beschikking tegen harde witte en nog hardere zwarte valuta gesteld alsook sommige zaken van de software zoals niet alleen de zeer noodzakelijke kennis van elke vierkante meter te verbouwen land hoorden er altijd bij. Boeren hadden het ongeveer sinds het begin der mensheid extreem hard te verduren gehad door die blijkbaar onuitroeibare legers en waren daardoor gedwongen hard en vooruitziend dus ook leep te zijn, zelfs over de schreve zij het dat ze meer dan goed beseften dat ze geen water alleen konden verkopen omdat alleen die dekselse Jezus Christus water in wijn kon veranderen. Nu weet U ook ineens waarom zoveel boerenzonen priester werden. Zagen we daarstraks dat op deze wijk 9 de woningen met nrs. 19, 20, 25 en 26 allemaal eigendom waren van de boerdynastie Van Caeneghem, dan moeten we daar alvast tot de overname van het niet-Ronses geboren koppel landbouwers in maart 1937 op een manier ook de eigendom op nr. 28 bijtellen. Ze waren allemaal voor behoorlijke tijd lotsverbonden - geweest. Daar gaan straks werkelijk nog een paar huisnummers bijkomen en blijf dus gerust nog wat op Uw tellen letten. En er komt weer gevoefel aan te pas.

Terug naar af of het begin. We hebben al gezegd dat het voor ons onmogelijk was alles aan woekerhandel te onderzoeken en sowieso te analyseren. Zou nadien "*Yvonne De L.*" ook nog eens haar brave kloefen moeten aantrekken om een cadeautje te krijgen vanwege diezelfde rechtbank? We vermoeden sterk van niet. Het was weliswaar reeds mei 1943 en er was nog meer dan één jaar te gaan voor de bevrijding bijgevolg nog veel tijd om te oefelen. Dat wist met zekerheid geen kat noch het mens Yvonne Deleurere en trouwens werd er rustig

doorgewoekerd na de bevrijding die in september 1944 iedereen te beurt viel. Het zou kunnen dat zij en haar echtgenoot annex landbouwer ten andere samen met haar schoonouders landbouwers rustig melk aanlengden en niet te onderschatten daarnaast ook nog een resem andere voedingsstoffen op andere wijze dan de enige werkelijkheid presenteerden aan de goedgegelovige zich node aan dubbel bedrog overgeevende klanten. Maar dat kan niet anders dan tot ergens eind december van datzelfde jaar 1943 hebben geduurd om dan drastisch werkelijk van de ene op de andere dag op te houden. Want dan kwam op één precies te dateren dag - de eerste dag van zijn tweede erkenning als WW met name de 28ste december Anno Domini 1943 - haar naar Duitse en Belgisch-zwarte wet illegale broer hun hofstede bevolken, ondergronds toch want administratief bestaan deed hij niet meer. Weliswaar lijkt het ons waarschijnlijk dat deze boerderij op de meterslange lijst van in het oog te houden boerderijen van de overbezette controleurs stond. Omgekeerd was het al even waar dat men op dat grote hof vanaf die tijd niet zo dom kon zijn om ook maar enige aanleiding tot controles te geven. Iedereen aldaar wist wat er op het spel stond en voor zuster Yvonne en vader was dat zoveel meer; het leven van haar nu al tweede bedreigde broer of zoon nooit ofte nooit nog afgeven aan die smeerlappen van Duitsers. Er waren na de 18-daagse veldtocht nog zeer gevaarlijke zeg nu zelf Belgische collaborateurs bijgekomen, zelfs stadsgenoten zoals de verachtelijke Leon Vandenhole die haar broer samen met de Duitse Feldgendarmarie al eens had gearresteerd en weggeleid. Men begreep dat de foef van de vader die erg ziek was in een tweede geval geen tweede kans zou krijgen noch iets gelijkaardigs dat men uit de hoge zeer intelligente hoed zou kunnen toveren, zelfs al stierf hij kermend tot in Keulen duizend en één doden geattesteerd door het hele Belgische doktersambt. Aan elke magie en geluk komt een eind al slachtte men op deze boerderij alle konijnen voor het houden en koesteren van hun konijnenpoten. Daar kwam zekere ironie op het toneel al was dat dus zuiver of los van alle concreetheid maar toch werkelijk zeer moreel werkzaam. Doordat men niet meer durfde te foefelen met melk en elke andere mogelijke landbouwfoefeling geproduceerd en bedacht op deze oude boerderij, trad men deftig in de pas 'dus' van het marktconform produceren want binnen de talloze reglementen der bevoorrading. Wegens de naar Duitse en zwarte normen illegale aanwezigheid van broer en schoonbroer Jules, werd de hoeve volstrekt legaal tot aan de bevrijding de Jules weer kon opduiken in alle persoonlijke en familiale veiligheid. En wanneer zusterlief en haar huis- en hofgenoten bij wijze van spreken nu weer en nog drastischer konden herbeginnen met zwarthandelen, bedriegen op de kwaliteit van de gewilde voedingsproducten en de prijzen ervan. Kan men niet anders dan medelijden met deze door te vroege en te harde dood getroffen familie krijgen, is er toch een kanttekening te plaatsen bij die melkdoperij. Niet alleen is er welhaast nooit geen bedrog zonder een tweede of bedriegt de handelsvertegenwoordiger die bij voortdurend zijn klanten oplegt als het ware automatisch ook geregeld zijn echtgenote, desnoods de eigen kinderen, de andere erfgenamen; waarheid en bedrog hebben zo hun onwezenlijke innerlijke logica of werkingskracht. Dat de Belgische staat of de officiële vertegenwoordiging der Belgen de door GEDEPO gedupeerde Jules Deleurere op een manier erkende door minstens die staat van GEDEPO te herkennen, is een gegeven waar geen mens een opmerking over kan maken hoe streng of anti-Belgisch of wat dan ook hij of zij is. Redelijk zeker heeft de man zelf in Dessau een prima tijd doorgemaakt. Hij had gelukkig en alleszins geen bom op zijn kop gekregen en scheefpoepen kon hem ook niet worden verweten door de Cafmeyerietjes van Ronse want hij was vrolijk en vrij ongehuwd. Hopelijk kwam hij niet thuis met een Duitse syf maar hij kon dan zijn zwengel dagelijks in een volle melkkan duwen; geen latere klant die dat zou proeven indien er tenminste toch een klein beetje echt water was bijgedaan. Jules Deleurere had maandenlang eens kunnen genieten van wat Bauhaus daar zeer kort voordien allemaal aan merkwaardige gebouwen had neergepoot, tenminste als die achterlijke nazi's daar geen grote reclameborden voor hadden neergepoot met de tekst "*Entartete Kunst*" erop - maar zo'n echte Ronsenaar

kroop daar gewoon over of onder of desnoods met opgepoetste zevenmijlslaarzen aan dwarsdoor. Jules Deleurere was ten slotte een jonge volwassene van goede smaak want maakte zelf tijdens zijn vrije tijd en al helemaal niet anders dan bij de zeer gerespecteerde meester-kleermaker Raphaël Waeterloos niks anders dan kledij van onberispelijke snit en in de mode. Welke kleermaker maakte nu kledij die niet meer 'in' was zelfs al hoefde het nu niet eens die der zazous te zijn die merkwaardigerwijze tijdens de bezetting zekere opgang had gemaakt bij het wat jongere ouder volkje en misprezen werd door een deel der georganiseerde collaboratie dat zelf fier rondliep in zwarte uniformen die zelfs na herkleuring nog stonken naar de mottenballen van het Belgisch leger. Daarnaast kon zo'n man die getraind was om patronen en modes te lezen ongetwijfeld van alles nieuws hebben opgestoken van meer traditionele Duitse kleermakersbenaderingen, reeds zuiver technisch en misschien daar zelfs een grote voorsprong in vergelijking met zijn eveneens jonge Ronseze collega's in behaald tot zijn eigen verbazing en die van het jalouse thuisfront nadien. We mochten om evidente veiligheidsredenen niet meekijken in de bagage van Jules Deleurere toen hij de treinreis vanuit Dessau aanvatte ergens in december 1943 maar zou hij niet wat patronen hebben meegebracht uitleggende aan de Duitse Bahnhofs-Offizier dat dit diende om die toch in vergelijking met jullie Duitsers wat achtergebleven Belgische Genossen eens wat up to date-kleermakersinformatie te bezorgen? Zat er zelfs geen speciaal naai- en snitmateriaal tussen want wat waren die Duitsers op alle gebieden technische overmensen!? Of had hij nergens meer aandacht voor wegens opgelopen suikerziekte door maanden werk in zo'n totaal onverwachte suikerraffinaderij? Het zou zelfs kunnen dat Jules Deleurere wel aangedaan was door het nieuws van de ernstige ziekte van zijn pa maar toen hij hoorde - pas thuis of ten huize van zijn zuster en de vader - wat echt op het familiaal belang stond, met lichte tegenzin dat intrigerende nieuwe Duitsland maar achter zich liet om zich te begraven in het hol dat zo'n hof kon zijn voor mensen met ambitie en een nieuw geopend zicht op de wereld. Daar was natuurlijk geen enkele staatscommissaris mee bezig of de duts die voor hem verscheen met allerlei bewijzen van zijn deportatie ook met heimwee naar die soms te korte tijd terug keek, nog of toch langere tijd had gekeken. Was dat trouwens geen vorm van morele collaboratie? Waar die zich duidelijk ook al niet mee bezig hield, was met het feit dat Jules was opgevangen als WW in zijn tweede en laatste fase door een boerenhof dat minstens één maal was betrapt op voedsel fraude. Voordat vrouwe Van Caeneghem - Deleurere al dan niet met opgeheven hoofd en met rode konen van het hollen om op tijd het verdict van de weledelgestrengte rechter te kunnen aanhoren ergens in april 1943, hoeveel keer had zij met rode konen van inspanning en een heel klein beetje van dwingende schaamte haar verse melk aangelengd met het lekkere water ergens uit de Tribury, deze afgelegen wijk van Ronse? Hoeveel tientallen malen of zelfs meer dan honderd keer zijn op die manier klanten in de zak gezet zelfs indien zij dat niet eens één voor één door hadden en zelfs genoten van die heerlijke ouderwetse echte boerenmelk van ons dierbaar Ronse? Bedrog was bedrog en gebeurde altijd met iets belangrijks of vol van belang; ging het nu om bouw materiaal waarbij met de cement was geknoeid door er talkpoeder of zeemeeuwstront bij te kappen of om voedingsproducten die niet de normale voedingswaarde inhielden zoals zij werden verondersteld bij de klant. Het vertrouwen dat in een normale verkoper-koperrelatie bestond was geschonden, ook als dat was gemedieerd via een melkboer uit of zelfs door de melkerij van Ronse. Niet in het minst stond een deel der volksgezondheid telkens op het spel al kennen wij geen lenige barst van het gezondheidsrisico dat gepaard ging met door water doorzeefde melk. Voedzaam was het alleszins veel minder en dat was eenvoudig uit te rekenen, tenminste via het laboratorium dat het percentage water kon berekenen, al gebeurde dat wonderwel steeds eindigend op nul of op vijf.

Melk van deze boerderij werd zeker niet vanaf de eerste dag van de bezetting van Ronse geproduceerd en verkocht maar was al jaren een vaste verkoopswaarde. Werd nu ineens pas bedrogen of was dat al lang bezig, zelfs van vader op zoon en schoondochter, of van haar vader op haar, en zelfs door haar broer Roger die immer ongehuwd bij zijn vader als landbouwerszoon en zelf landbouwer zou blijven tot zijn lijf werd uiteengereten naast een uiteengereten nauwelijks nog herkenbare Waalse koe? Mensen konden dus tegelijk officieel oorlogsslachtoffer zijn - als GEDEPO - en oorlogsheldje - als WW - terwijl zij in een omgeving zaten die op minstens één manier maar vermoedelijk ook breder diezelfde gemeenschap schade had berokkend. Het mechanisme dat daar achter zat, kon moeilijk anders dan wij versus zij zijn. Die wij was de allerdichtste familie in dit geval twee generaties Deleurere wat huwelijksmatig vermengd met twee generaties Van Caeneghem, en voor een belangrijke tijd zeker voor het grootste deel der bezetting ook nog eens union fait la force verenigd op dezelfde plaats, de hofstede op wijk 9. Buiten dat hof heerste enerzijds het gevaar - Feldgendarmen, Fahnders of opspoorders zoals een eigen stadsgenoot, maar inderdaad ook de stedelijke politie of vooral de veldwachter van deze buurt, de rijkswacht en alle andere mogelijke controleurs - en anderzijds de melkdrinkers aller landen ofwel de klanten die achdoenwijhetnietdanwordenzijwelandersennoggerbedrogen of de variant van dit gehucht van het over geheel Belgenland bekende motto "*Iedereen deed het waarom dus wij niet en ... blabla.*" Een schaamlapje tegen het eigen hertbloeden was dat men toch niet teveel water bijvoegde, pakweg een 10, neen toch maar 15 of allez-kom 18 of 20 %, maar zeer zeker geen 25 of zelfs het gruwelijke 30 % overigens zeer pragmatisch verzwijgend dat bij een teveel (sic) aan waterbedrog die vervalste melk wel eens snel door de mand pardon melkkan van een klant kon vallen. Zo was zelfs het restant van het morele nog afhankelijk van een doelbewuste berekening. Maar die klanten, dat was niet alleen concreet met een aangezicht aanplakbaar en met een naam aanspreekbaar maar was uiteindelijk iedereen of Elckerlyc. Die klanten waren niks minder dan het geheel van de Belgische maatschappij beter geformuleerd de gehele samenleving die hier in de rug werd gestoken via de mond en dan de maag. En die ging dan nadien medailles uitreiken of ineens opspelden, jaarlijkse centen aan ongeveer ditzelfde soort mensen geven en zoals we later nog zullen aan zeer helemaal dezelfde soort mensen - te Ronse en te overal op het grondgebied der dapperste beter gezegd de beste foefelaars aller Galliërs. Dat ging in dit geval zeer lang door al is het best mogelijk dat de overigens Franstalige echtgenote van GEDEPO en WW Jules Deleurere werkelijk zeer oprecht van bonjour ici Renaix en verder niemendal wist dat zij als kleren makende kleermaakster was ingehuwd in een familie van voedingsfraudeurs - enfin minstens enkele jaren of tijdelijk. Haar man en onze held Jules Deleurere was "... *décédé relativement jeune*" en zeker volgens een administratieve referentie in haar brief voor 1970, zijn broer, moeder en andere hem nauw aan het hart liggenden achterna en hopelijk snel nadien eeuwig nabij. Ze hoopte met deze brief te bereiken "... *accordant à la veuve une pension de réfractaire et déporté*", even sprekend in de derde persoon over haar zelf als weduwe van inderdaad deze erkende GEDEPO en erkende WW (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Jules Deleurere, Brief weduwe "*Madame Jules Deleurere - née Mariette Duprez*" dd. 29 september 1973 aan "*Monsieur*", waarmee zij hoopte in één slag twee administraties te mogen aanspreken. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Haar echtgenoot was jammer voor haar en hem en alle aanminnenden schielijk gestorven, als het ware als een echte Deleurere gevallen op het slagveld dat het leven is en waar er verkenningszones en frontlinies teveel bestaan. Ze meende volgens de wetten ter zake recht te hebben op twee jaarlijkse en allicht jaarlijks licht stijgende oorlogsrenten al is het dus onzeker of zij haar kleermaker reeds kende van voor die stralende derde september 1944 toen hij verrees als een paddenstoel die enkel zeer lokale sporen had verspreid en volledig onder de grond. Je kon zo 50, 60 tot 70 jaar die oorlog overleven door een kleine daad hebben verricht en er nog langs jezelf of je eega voor betaald worden door je eigen land terwijl jouw eigen omgeving of zoals

hier familie in de zelfde barre tijden onbekende schade aan eigen landgenoten had veroorzaakt, in gevallen anders dan deze allicht met zware gevolgen zelfs de dood tot gevolg. Iedereen heeft The Third Man gezien of gaat dit euvel maar eens dringend herstellen en weet hoe een subliem-sinistere Orson Welles veel geld verdient ten koste 'van' in het kapotte aan alles gebrek hebbende naoorlogse Wenen. Wie de film herhaaldelijk heeft gezien, merkt op dat sommige scènes in Ronse want op het gehucht Tribury zijn opgenomen! Daarnaast komen we door deze familie uit Ronse tot een andere beklijvende vaststelling die tot onze kennis tot heden aangaande de WO-II-ige literatuur, heimatbescheiden tot het Walhalla der hoogst academische teksten, onbekend is tot dusver of liever dus tot nu in dit schrijven van onszelf. Bemerkte U reeds de nevenschikking die we daarnet hebben gebruikt omtrent de schrik binnen de familie Van Caeneghem - Deleurere? We herhalen letterlijk: "*Feldgendarmen, Fahnders of opspoorders zoals een eigen stadsgenoot, maar inderdaad ook de stedelijke politie of vooral de veldwachter van deze buurt, de rijkswacht en alle andere mogelijke controleurs*". Dat wil dus zeggen dat een verscheiden soort van nochtans buiten alle politieke verdenking staande Belgische gezagsdragers op een zelfde lijn staat als de nooit uitgenodigde ergo door de maatschappij nooit erkende Feldgendarmen om te zwijgen van het onbegrijpelijk politiek feit dat Belgen als Fahnders onder meer deze Duitse politiemensen vergezelden en hielpen, in nogal wat gevallen hen zelfs volledig vervingen. Allemaal samen waren zij potentiële of concrete vijanden voor de familie en het hof Van Caeneghem - Deleurere. We hadden het liever getekend met het hof in het midden; één treffend beeld zegt dikwijls meer dan duizend woorden al hebben wij helemaal geen duizend woorden nodig. Overigens viel het dik mee wat hun veldwachter betrof: "*Ik weet dat Deleurere Jules tijdens de bezetting is ondergedoken geweest bij de landbouwer Van Caeneghem Oswald. Tijdens mijn dienst heb ik hem aldaar een paar malen gezien, dit op het einde der bezetting. Hij hielp niet in het landbouwbedrijf.*" (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Jules Deleurere, verklaring veldwachter Floribert Delfosse dd. 26 januari 1951 aan politie Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe die veldwachter dat laatste wist en ten andere dan alleen maar op het einde der bezetting, vroeg de adjunct-politiecommissaris niet die deze verklaring noteerde. Het was reeds 1951 en beiden hadden stilaan hun buik vol met al die verklaringen over de oorlog. Beiden waren ergens ook tegenstander geweest en allicht gebleven want de adjunct-politiecommissaris Marcel Vandenhautte was lid geweest van de verzetgroep BNB en Floribert Delfosse van het OF. Terwijl Floribert Delfosse als ondergeschikte ook al lang had geleerd om te zwijgen tegen deze overste omdat die toch een wat besmuikt imago had overgehouden aan zekere oorlogsdubbelzinnigheden, in Ronse eerder de regel. Of kwam Floribert Delfosse net op het einde op deze boerderij om zijn uiteraard voller dan volste melk want het is ons bekend dat hij wel graag iets kreeg van een boer uit zijn brede wijk om achter de kiezen te stoppen of te gieten?

We mogen eigenlijk zeker zijn dat Yvonne Deleurere noch haar man noch eender wie die op het hof verbleef als lid der familie of als tijdelijk landbouwhelper vanaf eind 1943 ook maar één druppel water nog in eender welke liter verse, nog welig nadampende koeienmelk heeft gedropt. Men ging zelfs zo ver om elke menselijke druppel zweet van de intense uierbehandeling tijdens de warme zomermaanden juli en augustus 1944 onmiddellijk uit de neergespoten melk te halen, al vraagt U ons graag niet hoe. Toen was het zeker voor geheel Ronse schudden, beven en deels zij het veel te veel begeven doorheen de reeks arrestaties zoals we moeten zien in deel 8.1.4. Maar er was iets anders en veel dichter nabij op dit uiteindelijk zeer eenzame en afgelegen gehucht Tribury dat zorgen baarde, dubbele zorgen. Yvonne Deleurere had wel de haren uit haar hoofd kunnen rukken van te late spijt van die veroordeling door de rechtbank van Oudenaarde waardoor zij wist of het toch moest vermoeden dat zij op een zwarte lijst stond. Iedereen hield vanaf pakweg ergens in 1941

lijsten bij; wie zwart was voor wit, wie wit was voor zwart en zonder kleur maar als één van deelnemers aan de vele soorten kleine tot grote criminaliteit door wit, zwart, politie, rijkswacht en Duits. Gedane zaken namen echter geen keer en er was slechts één oplossing, tenzij gaan kandideren bij de georganiseerde collaboratie om immuniteit te krijgen. Maar in mei 1943 begrepen de meeste mensen dat dit laatste een verloren zaak was en boeren keken als geen andere naar tekenen van goed of slecht weer op komst; zij moesten zaaien lang voordat er kon worden gemaaid! Bovendien konden vader en zuster Deleurere toch niet gaan aansluiten bij landverraders die de Duitsers hand - en trawantdiensten aanboden terwijl die zelfde Duitsers hun zoon en broer hadden gedood. Dat was weliswaar gebeurd in wat men een militaire situatie moet noemen, maar toch. Het zou hun zoon en broer als het ware een steek in zijn lijk bezorgd hebben. Hij zou zich omdraaien in zijn graf waar hij op dat moment ook lag. Er was dus slechts de boodschap zo gewoon mogelijk te doen en onder meer alle wetten inzake de rantsoeneringen stipt na te volgen. De melk van hoeve Van Caeneghem - Deleurere moet plots en voor bijna één jaar de meest zuivere van het land zijn geworden. Kwamen er trouwens geen klanten klagen dat de melk van deze hoeve ineens veel te vol was geworden met de doorvraag erbij of er andere koeien gekocht waren - maar die zien we niet in de wei enzovoort (Voor het geheel van de woekerhandel moet dat in allerlei modaliteiten van tijd, prijs en kwaliteit back to normal zijn geweest. Dat moet effectief een voor economen en zo meer zeer fascinerende tijd ter studie vormen. Veel klanten van voordien of uit de bezetting en de tijd erna moeten werkelijk zich zowel groen hebben belachen als zich ziek hebben gelachen. Het moet bij de vroegere foefelaars die ineens vonden dat de economische tijd nu weer normaal aan het worden was - weliswaar op een dwingende manier want wie werd nu ineens uit zichzelf en dat collectief gelijktijdig erg moreel? - en dat het nu maar eens uit moest zijn met al dat geklooi en bedrog ten opzichte van hun klanten, toch toveren op een hoge koord in de trapeze zijn geweest. Probeer het maar eens voor te stellen hoe zij één en ander moesten uitleggen aan een op alle manieren verbaasde tot geschokte klant dat de prijs nu daalde, de kwaliteit ook voortaan zou verhogen (beiden samen!!!), en dat dit nu ineens kon want waarom wachten op morgen als we nu op deze dag al voordelen voor U, mijn beste klant, kunnen plukken? Niet weinige klanten van pakweg deze melkboer uit dit gehucht van de stad moeten op slag hun hielen hebben gelicht en met de melkkan in de hand naar een andere melkboer zijn gestapt. Edoch, zou er in zake nu eens weer dat basisproduct melk één zegge en schrijve in geheel Ronse één melkboer of direct verkopende boer zijn geweest die niet de gehele tijd of toch bitter lang had gevoefd? De slimsten onder de melkboeren hebben allicht de weg der geleidelijkheid bewandeld, door met afnemende watertoevoegingen te werken zodat de smaak van de klant als het ware automatisch mee evolueerde zoals die beroemde kikker wiens omgevingswater licht maar voortdurend werd verhit zodat hij op zeker moment stoemelings aan het koken ging - en dood. Geheel die overgang moet op zo'n schaal zijn gebeurd dat plots ongeveer iedere landgenoot pas echt begreep hoe hij of zij hier al die jaren, tussen 1940 - 1944, met reeds 1938 - 1939 en nog 1945 - 1946 erbij, bij de neus, de maag en de rest van het lichaam was genomen. Op slag was bijna gans het land naakt en was bijna iedereen keizer want naakte keizer. We zeggen opzettelijk "*bijna*" om U niet te depressief te doen worden dat ook Uw grootmoeder, groottante, overgrootzuster en zo voort gewoekerhandeld heeft dat ze er zwart onder haar oksels van uitsloeg, een kenmerk dat zo diep doorleefd was dat het op een dag genetisch werd - nu daar niet gaan kijken aub! Zelfs vele woekeraars zoals de melkboeren, begrepen nu pas hoe zij op allerlei andere manieren, op vlak van textiel, kolen en veel meer, bij de neus waren genomen terwijl ze geloofden dat zij een goede prijs-kwaliteitverhouding hadden gekregen door af en toe eens een litertje of twee tot twintig gratis te geven bij levering van die jas of deze lading pak kolen en meer. Wij popelen zelf om dit soort studies over deze overgangstijd te mogen lezen. Het wordt ook tijd dat voor het geheel der politieke houdingen en handelingen aangaande WO II, dat dit soort waarheidsmoment eraan komt. Wij werken er alvast aan. Wie nog? U? ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). En die extra zorg voor Yvonne kwam door Andreas Amandus De Weerd (°Edelare, 01 december 1920).

Andreas Amandus werd in de gewone Vlaamse omgang André genoemd. Dat was een taalkundige blunder want zeg nu zelf, men liet de unieke kans ontsnappen om hem schalks

aan te spreken met "*Amandus amantes amentes*". Die kans kwam er immers in de tijd der bezetting want hij, een fabrieksarbeider, zou met dochter en zuster Angelique in maart 1942 in het huwelijk treden en intrekken in één van de vier klaarblijkelijke eigendommen van de goed geboerd hebbende ouders/schoonouders Van Caeneghem - Delsoir. We bespreken de man nog later liefst twee keer, in deel 4.1.2.1. en op het laatst in deel 12.2.2.. Alleszins vertrokken hij en zijn eega op zekere dag al dan niet als GEDEPO - hij - en als vrijwillige arbeidster - zij - naar de bekende farmaceutische fabriek Merck in Darmstadt, waar enkele honderden Ronsenaars hebben gewerkt hoofdzakelijk vrijwillig zoals onder meer een dochter van Leo Vindevogel. Maar toch zeer eigenaardig zaten tussen hen in de kantine en op de vloer ook stadsgenoten die daar naartoe waren gedwongen als GEDEPO; rare jongens, die Duitsers want feitelijk kon dat verschil op geen enkele manier aldaar worden gezien noch qua loon noch voor de rest van de brede arbeidsorganisatie. Nu, gedwongen of niet, het moet één van hen of ineens beiden niet helemaal zijn bevallen want ze keerden op 21 mei 1943 naar huis terug weliswaar n.a.v. een regelmatig en eerste verlof. Maar, ze zouden niet meer naar ginds terugkeren (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Andres De Weerd, ingevuld standaardvragenformulier gehandtekend en gedateerd dd. 21 januari 1949. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Was deze ingehuwde, nieuwe Ronsenaar nu een echte GEDEPO of toch een vrijwillig arbeider, het is niet helemaal zeker uit te maken uit het dossier. Maar voor de Duitsers was het weigeren om na het einde van het verlof terug te keren naar de oorspronkelijke Duitse werkplaats anglofiel gedrag want not done en dus werden zij - de facto alleen hij - beschouwd als werkweigeraars en bijgevolg stond hij voortaan bekend als illegaal en moest hij onderduiken. Hij zou dat doen en vergezeld van zijn jonge bruid. Dat laatste mogen wij hopen want daar zou niemand een verklaring over afleggen hoe onwaarschijnlijk dat in onze latere oren ook moge klinken. Zij zelf zou in zijn GEDEPO-dossier zelfs geen enkele maal optreden als getuige, best bevreemdend alsof zij van zo'n ingrijpende zaak als een onderduik als echtgenote geen deel uitmaakte. Zo goed als zeker betekende zijn situatie - dan daar, daarna .. - dat zij toch maar thuis bleef op haar bekende domicilie en dat was sowieso tussen familieleden der clan Van Caeneghem (Over dit relationeel aspect van het onderduiken, we spreken in dit concreet geval van De Weerd - Van Caeneghem nog steeds over een versgehuwd koppel, weten we niet te veel of zo goed als niets. Nochtans moet dit toch tot intrigerende situaties op allerlei vlakken hebben aanleiding gegeven. De man was burgerrechtelijk nog het hoofd van zijn echtgenote, iets wat soms in de registers zo terug te vinden is maar wat dan in deze situatie? Het spreekt voor zich dat indien hieromtrent erge discussies optraden die in normale tijden aanleiding konden geven tot het voorleggen van het geschil voor de vrederechter maar dat zo'n scenario nu onmogelijk was of het lot tarten. We weten dat de vrederechter van toen, Julien Kerkhove, ferm zijn nochtans geregeld ultrascherpe bakkes pardon mond kon houden en recht spreken tegelijk omdat hij eens in oktober 1943 een Joods meisje heeft laten adopteren om haar daarmee te redden, ten andere samen met zijn griffier Aimé De Buyst en natuurlijk de voortaan nooit meer kinderloze Ronsese adoptiehouders Crucke - Stijns. Zo kennen wij één grote familie die historisch zeer omvangrijk en belangrijk was gevestigd in een buitenwijk van Ronse die dit soort geschillen ook in normale tijden onderling regelde, hoe weten we niet maar vermoedelijk met een soort raad van ouderlingen waarnaar de jongeren werkelijk moesten gehoorzamen. Er was ook het redelijk vanzelfsprekend onderling gemis; mocht de te Ronse beroemde instelling van de facteur d'amour uit de vrijertijden nu weer opdraven? Stel je voor dat zo'n jongen of meisje uit een 'deftig' collaborateursgezin kwam - haha of het schreien nabij voor de jonggehuwden nog steeds verliefden? Zocht maar eens een vervanger daarvoor en hij of zij moest dan nog kunnen zwijgen - twee maal! Er zijn zeker een resem doorstelvragen hier te stellen of zelfs van deze situaties aan te treffen in memoires of in wat men naar ons afgrijzen de heimattijdschriften noemt. Lezer, U kan weer aan de slag en nu buiten de haakjes weer verder lezen! ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hij ging onderduiken "... *achtereenvolgens bij Charles Broeken, wonende alhier wijk 9 nr. 24 (ongeveer drie maand), bij Omer Deweerdt, mijn vader wonende te Saint-Sauveur, rue Chapelle Planchon 7, en bij Rosalie Rombaut, thans overleden, destijds wonende wijk 9 nr.*

20 alhier." (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Andres De Weerd, verklaring Andreas De Weerd dd. 4 februari 1952 aan politie Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die eerste onderduikdakgever had ongetwijfeld toen wel boven zijn eigen kop een dak maar blijkbaar alleen voor hem en gebeurlijke naasten en ontkende staalhard vorige bewering: "*Tijdens de bezetting is André De Weerd op geen enkel ogenblik bij mij ondergedoken geweest.*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Andres De Weerd, verklaring Charles Broeken dd. 04 februari 1952 aan politie Ronse. De man vinden we opvallend genoeg niet als dusdanig terug in KLR 1947 en we hebben ook geen register van hem ooit opgezocht. Hij woonde alleszins nu in 1952 aldaar zoals vermeld bij zijn adresopgave door de politie als in 1943 - 1944 wat dat ontkent hij niet eens. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We moeten het zeggen zoals het is - zoals altijd maar nu nog iets meer - dat verklaarder en woud have been onderduikdakgever op 20 augustus 1901 was geboren maar of all places in Geel, een nog straffere zottenstad dan Ronse. Andreas De Weerd liet zich door deze hem ontkennende uitspraak niet uit zijn lood slaan: "*Ik houd staande dat ik bij Charles Broeken ben ondergedoken.*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Andres De Weerd, tweede verklaring Andreas De Weerd dd. 4 februari 1952 aan politie Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Eén van hen loog manifest en dat kon in het kader van het onderzoek van het verlenen van een nationaal slachtofferstatuut zelfs aanleiding geven tot een strafrechtelijke veroordeling, wat zo goed als zeker nooit is gebeurd en wat wij in het geheel der honderden dossiers voor PH, WW en GEDEPO nooit hebben meegemaakt. De politie van Ronse had zeker wat meer opzoekingswerk ter zake kunnen verrichten, zoals we direct zullen zien, maar liet het hier toch wat vreemd zo maar bij. Het ging niet eens om die officiële maar vooral menselijke erkenning. Politie mensen waren natuurlijk beroepsmatig vertrouwd met enorm veel familie- en burenvets. Ondertussen waren we begin 1952 en die onderduik dateerde vanuit ergens juni 1943 of bijna negen jaar voorzien. Er kon veel vervuild water tussen hun grensbeek zijn gevloeid doorheen deze jaren en God weet wat Andreas daar allemaal heeft uitgestoken zodat hij van Charles Broeken toch maar drie maand mocht blijven en dan sito presto naar zijn eigen vader kon opdraven, steeds ondergronds natuurlijk. Wat derde het Yvonne Deleurere? We weten uiteraard niks over de voorbereidingen op de - tweede - onderduik toen haar broer op GEDEPO vertrok op 15 maart 1943. Toen zat haar schoonbroer Andreas De Weerd zelf nog in Duitsland want hij zou pas terugkomen op 21 mei 1943. We veronderstellen dat Yvonne en co ten huize en hof Van Caeneghem toen in paniek en woede zijn gevallen omdat deze schoonbroer hun Jules voor was. En dat er gekozen moest worden!

Twee hanen op één erf was al erg maar twee hanen op een erf dat tevens een onderduikplaats was: dat was het einde! Dat moest tot bloed leiden bij wijze van spreken al die toen vrij populaire nota bene 'ook' illegale hanengevechten indachtig. Andreas was dan wel feitelijk chronologisch de eerste onderduiker in deze familie maar zeker in het hoofd en hart was Jules Deleurere dat en werd niet eens gedacht aan Andreas. Hoe het ook was, het betekende absoluut zeker een tweede bestendig gevaar vanaf december 1943 voor de landbouwersfamilie Van Caeneghem met haar aftakking Deleurere. Pottenkijkers kon men missen als komende kiespijn al kwam een echte bezoeker zoals de dagelijkse postbode op een boerenerf nooit aan de voordeur maar via het hof zelf. Het was met zekerheid zo dat Jules of eerder Yvonne Deleurere op het erf der Van Caeneghems veel hoger in de pikorde stond dan haar schoonzuster Angelique en diens echtgenoot Andreas. Zij en haar vader natuurlijk, konden hun broer Roger in deze prangende waardenweegschaal gooien en daar kon geen enkel mens tegenop, ook al niet Andreas De Weerd die zo dubbel betrokken was én als dicht familielid én als WW. Yvonne zou voor haar jongere broer Jules vechten als een gewonde leeuw voor haar eigen door een hyena aangevallen welpen. Dat was een fundamentele of existentiële zekerheid net zoals zij natuurlijk eveneens beseftte dat men als familie ook de andere schoonbroer in het oog moest houden en niet in dat van de Duitse of zwarte storm

moest laten lopen. Dat was niet zomaar ten andere iets dat een nochtans geleerd mens, vader van een kroostrijk gezin en overtuigd christen alsook intens politiek collaborateur Leo Vindevogel nooit zou begrijpen, tenzij dan bijna lachwekkend maar toch principieel schijnheilig in zijn eigen dichte omgeving zoals we later in dit onderdeel zullen met zijn broer Alfred Vindevogel en diens schoonzoon Octaaf Vanherpen. De niks nou ja wat lager onderwijs gestudeerd hebbende boerendochter en landbouwersechtgenote Yvonne Deleurere mocht zoveel was vergaren als ze kon via de bijen op haar boerderij om zoveel tochten te maken om er haar zelfgedraaide kaarsen te branden en ervoor te knielen en te gaan lezen en lezen en lezen bij de Mariabeelden van Kerselare en veel dichterbij te Lorette en zeker op Wittentak, het was inderdaad het meest veilig om muisstil te zijn op de boerderij, zo stil als proper alsof men er van op de grond kon eten. De minder belangrijke schoonzoon van de familie Van Caeneghem moest trouwens niet ver lopen want naar verwer Charles Broeken die in 1952 nog steeds op hetzelfde wijk 9 nr. 24 woonde. Van de ondertussen overleden Rosalie Rombaut weten wij verder niks ook al omdat wij nooit van haar een register 1931 - 1947 hebben opgezocht. Het is mogelijk zelfs waarschijnlijk dat zij als weduwe is gestorven en dat zij die huwelijks nadoodstaat tijdens haar onderduikhulp al had. Had zij dan geen andere langskomende familieleden? Overigens bleek dat gehucht der Tribury buitengewoon betrouwbaar. Tot onze verbazing bracht Andreas De Weerdts nog twee feitelijk door hun resp. huwelijken zelfs vier mogelijke getuigen van zijn onderduik - toch twee van de drie onderduikers waren aldaar - op de proppen: "*Albert Den Haene, wijk 9 nr. 22 + Henri Hertecant, wijk 9 nr. 30.*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Andres De Weerdts, ingevuld standaardvragenformulier gehandtekend en gedateerd dd. 21 januari 1949. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). In KLR 1947 woonde die laatste nog steeds op dit adres en was hij gehuwd en ook al landbouwer. De eerste hebben we onder dezelfde naam ook als landbouwer en gehuwd terug gevonden maar in een andere straat van Ronse. Of hij dezelfde mens was die blijkbaar binnen de drie jaar der feiten elders was gaan wonen en boeren, is slechts waarschijnlijk. Dat brengt een werkelijk zeer opvallend netwerk van vertrouwen althans in de tijd der bezetting langs de zijde van Van Caeneghem - Deleurere met de woningen met nrs. 25 en 26 en niet te vergeten het in 1937 verkochte nr. 28, en langs de kant van Van Caeneghem - De Weerdts met de woningen met nrs. 19, 20, 22, 24 en 30. Hoe dan ook werden deze twee feitelijk vier getuigen (via hun resp. echtgenoten) zo laat als 1952 nooit verhoord wat nochtans in de zaak De Weerdts versus Broeken van doorslaggevende aard had kunnen geweest zijn.

Maar er was meer. Inderdaad alhier op den Tribury - men moet een echte Ronsenaar dat eens met diens onnavolgbare dialect horen uitspreken met die wat Fransrollende "rrr" en natuurlijk die unieke "ie" als suffix. Want weeral twee boeren erbij met ook weeral - jawel melkfraude! Men kent het verhaal van Perzen en Meden of oud als de straat die oneindig veel keer op de vorige lag werd heraangelegd; de ene wou niet onderdoen voor de andere, of de ene volgde de raad op van de meer ervaren boer, of de ene zag met wrevel en afgunst toe hoe de andere meer 'melk' qua volume omzette met nochtans numeriek iets minder koeien zodat daar meer omzet werd gedraaid zodat er 'iets' anders moest zijn; water bij de melk! Er waren allerlei wegen, direct of indirect, waardoor deze zeer dichte burens en professionele gelijken want allen landbouwers en van de oude stiel of algemene landbouwers met allemaal beesten, weiden en akkers, elkaar konden of beter moesten beïnvloeden. Misschien deelden zij wel in de boete van 1.400 frank die Yvonne in april 1943 had mogen afdokken in Oudenaarde op het tribunaal, of een wel opvallende variatie van "*Elk zijn schelle!*" Trouwens, één en dezelfde familie had twee onderduikers want twee schoonzonen wilden of mochten niet meer terug naar Duitsland. Van beiden zijn we zeker dat ze als illegaal werden beschouwd en derhalve geen rantsoeneringszegels meer mochten ontvangen, hoewel het kan dat voor Ronse en zelfs

voor de gehele provincie (en verder?) op zeker moment ook illegalen die zegels konden krijgen. Dat laatste is ons tot heden bepaald onduidelijk dus onzeker. Het betekende in dit abnormaal geval twee maal extra gezinslast. Andreas De Weerdts zou zeker tijdens zijn onderduik niet meer ergens gaan arbeiden op normale basis en woonde ook al zo ver van de meeste fabrieken zodat verplaatsingen uit den boze waren want te gevaarlijk voor arrestatie. Er zijn daadwerkelijk zogenaamd illegale Ronsenaars ronduit gaan werken in loondienst; het was een ras apart zodat men in die stad werkelijk alles kon verwachten wat we dan ook hebben ontmoet - of moet het omgekeerd geformuleerd? Nu concreet hier op Tribury en toen in 1943 - 1944 was de enige maar grote bron van inkomsten van de kernfamilie Van Caeneghem landbouw. Daar kwamen nu twee volwassen monden bij die misschien een minimale energie verbruikten doordat ze niets deden zeg nooit arbeidden als boerenknecht - zogezege natuurlijk - maar puur basismenselijk gezien een hoop calorieën nodig hadden alleen al om in een vegetatief leven te blijven. Op die manier lag de verleiding zo voor de hand om toch maar weer met melk dan niet maar op andere wijze te foefelen met de hier geproduceerde producten. Dat waren allemaal primaire landbouwproducten terwijl we niks weten wat in die tijden op boerderijen aan extra meerwaarde toch werd geproduceerd door met name kaas ook te verwerken. Gerookt en gezouten varkensvlees werden zeker voor eigen gebruik gemaakt maar konden duurder dan vers vlees worden verkocht, zeker in de enige winter of die van 1943 - 1944 die de familie uiteindelijk moest doorkomen met twee onproductieve volwassen monden. Nochtans kan men ondanks wat de veldwachter had gezegd verwachten dat beide schoonzonen Jules en Andreas boerenarbeid zouden verrichten temeer de eerste een geboren boerenzoon was en de tweede gewoon was lange uren fabrieksarbeid te kloppen doorheen jaren bij de textielreus Gansseman & Demyttenaere. Veldwachter Floribert Delfosse zegde allicht wat goed uitkwam voor het bekomen van dat gegeerd statuut en kon sowieso geen 24 uur lang en dat zeven op zeven naar deze boerderij staan koekeloeren, dan tenzij naar de volborstige boerinnen die bezweet en hijgend enzovoort. En ook die lust ging na een paar uur weer over zelfs zonder ontlading. Dat zijn zeer veel vragen en wij kennen werkelijk geen enkele tekst waar en door wie ooit geproduceerd in dit land die ons het leven zoals het was in zo'n landbouwersfamilie met meervoudige onderduik weergeeft. Vermoedelijk zijn er onder de academische historici niet eens zonen en dochters van boeren want allemaal kinderen van kleine bedienden en arbeiders, het kruim van het proletariaat, en - zeer terzijde - vooral van collaboratieve afkomst. Het is zelfs waarschijnlijk gezien de ligging van de erven vlakbij de Waalse grens dat onderduikers van aldaar wel eens een naar wat vergoeding in natura uitstekende hand kwamen toesteken of op een hooizolder verbleven bij potentieel of zeker onraad aldaar; veel bomen waren er alleszins niet op Tribury laat staan een echt bos om succesvol verstoppertje te spelen. In dezelfde trant was het mogelijk dat onder meer melk toch nog werd aangelengd ondanks de aanwezige gevaren maar dan over de grens tot aan het Doornikse ergens werd verkocht, desnoods aan een melkerij aldaar. Dat was weliswaar op een suikerfabriek na allemaal landbouwgebied en dus was daar een geweldig voedseloverschot ten opzichte van de eigen populatie in vergelijking met het zeer industriële Ronse waar men zelfs doorheen de vele in Frankrijk en Duitsland verblijvende inwoners verzekerd was van bestendige afname.

Jules Deleurere was lid van de verzetsfamilie Deleurere. Via zijn echtgenote was hij eveneens lid van de verzetsfamilie Vanovermeire.

Andreas De Weerdts was lid van de verzetsfamilie Van Caeneghem².

Men kan zien dat dit allemaal relatief kleine politiek relevante families zijn, weliswaar met onderlinge verbanden. Verder gaan we daar niet op in dan wel eens later in een aparte studie

over hoe we tot deze politieke stambomen zijn gekomen. Alvast moge het duidelijk zijn dat op vlak van politieke samenwerking het buurtnetwerk absoluut zeker van enorm belang was, en hoogst waarschijnlijk was datzelfde netwerk en misschien nog ietwat groter samenzweerderig betrokken in de woekerhandel en niet alleen in het foefelen met het door ons betrapte melk

We springen wat verder. We spreken januari 1944. De bezetting is stilaan op weg naar een duurtijd van vier jaar. En op het vlak van het klooiën of bedriegen met de zo essentiële melk is nog niks veranderd. De rechtbank van Oudenaarde had weer eens gas moeten nemen en bij wijze van spreken was er ook eens een geval van laster en eerroof aangeklaagd en veroordeeld. Zo kreeg men wat 'gewoon' juridisch kauwwerk onder de kiezen. Twee inwoners van Mater waren betrapt geweest op velddiefstal. Daar was nota bene een koolmijner bij die nochtans goed zijn brood moest verdienen doorheen deze arbeid. Of zat hij door omstandigheden een tijdje thuis en met honger? Treinen naar de Waalse koolmijnen reden sinds een tijd veel minder correct en dat had niks te maken met de organisatie van de NMBS die vanaf haar begin tot de beste organisaties van het land behoorde. De spoorwegen en aanverwanten waren voortdurend het voorwerp van aanslagen door het georganiseerd verzet, blijkbaar telkens na een telegram vanwege Dwight Eisenhower of Jozef Stalin. De twee lieden waren nochtans onbesproken mensen en konden nog op clementie rekenen: "*Gezien hun goed verleden werd opschorsing van de uitvoering der straffen verleend.*" (*t Volk*, 15 januari 1944. Naar onze mening zou hier opschorting en niet opschorsing moeten staan, beste redacteur. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Van het goed verleden van zeven inwoners uit de Vlaamse Ardennen, meer bepaald Michelbeke, Petegem, Ooike, Moregem, Eine (tweemaal) en Nederbrakel werd niks vermeld. Voor de rechters was dit alles ondertussen de meest routineuze dagtaak geworden. Men kon hun geeuwen horen tot de lege banken van het publieksdeel waar slechts de reporter aanwezig was die par écriture automatique het titeltje "*Melkdoopers bestraft*" had neergepend en zelfs niet meer moest glimlachen voor deze weinig hoffelijke en waardige lichaamstaal. Toch kon één lucide gebleven magistraat even opschrikken. Opvallend toch was dat het niet alleen om landbouwers ging maar in twee gevallen - en beiden inwoners van Eine, al was dat vermoedelijk een puur toeval - gewoon om een "*huishoudster*". Hoe en waarom hielden zij zich met doorverkoop van melk en dan de aangelengde versie ervan bezig? Was de wanhoop enerzijds en de gewoonte van commercieel bedrog anderzijds zo sterk dat ook normale eindklanten zich met distributie van melk gingen onledig houden, mogelijks dan ten koste van de eigen gezinsleden vooral de kinderen in opgroei? Was het een trend die ingezet was of al langer aan de gang; wij alleszins konden onmogelijk alle procesverslagen van deze aard onderzoeken? Opvallend was ook dat de reporter twee maal vermeldde dat de met water aangevulde melk "*bestemd tot menschenvoeding*" was. Zou een kweker zijn kalfjes aangelengde melk durven hebben geven zonder daardoor in ruzie te vallen met de boerin, die natuurlijk nooit haar eigen moedermelk had aangelengd voor haar grote kroost? Zou zelfs een paardenkweker dat hebben 'aangedurfd'? De houders van geiten, van schapen, van ...? Was er dan sprake van strafrechtelijk te vervolgen dierenmishandeling? Sowieso, behandelde niet eender welke boer toen zijn eigen beesten beter dan vele van zijn klanten? Was het toeval dat de Unie - zie deel 1.3.3. - in haar rubriek onder het laatste punt "*5. Maatschappelijk dienstbetoon*" van dezelfde editie van dit weekblad de situatie van knechten in de landbouw aankloeg: "*Veel landbouwarbeiders werken nog onder de vastgestelde minimaloonden van 3,80 fr. per uur. Enkele gevallen zijn ons bekend van arbeiders die tien uur per dag werken voor een loon van 15 fr. per dag meer de kost.*" (Idem). Men ziet op één slag het enorme verschil in loon en dat was 'uiteraard' in het voordeel van de boeren annex werkgevers, net zoals alle melkdopers onder hen vanuit plotse of toegepaste christelijke barmhartigheid niet ineens alle zelf

geproduceerde melk niet alleen nooit meer gingen aanlengen met water maar eens consequent gingen vermeerderen met een schenking extra in echte melk. Het klinkt onzinnig maar was perfect mogelijk in de daad en zelfs puur economisch want het betekende niks anders dan minder winst. Maar dergelijk bestendig overwogen charitatief gedrag had natuurlijk tot een algemene stormloop tot deze en gene boerderij geleid met alle gevolgen vandie die door een econoom kunnen uitgetekend deels berekend worden. Bedrog in voedingswaren was in zekere zin minder maatschappelijk aanstootgevend dan het exact het omgekeerde, het geven van inderdaad meer - en dan hebben we het totaal niet over aalmoezen aan de minsten. Deze boeren wisten nochtans verduiveld goed dat ze hierdoor weinig risico liepen op verklikking, al zal dat toch zijn voorgevallen. In heel veel gevallen waren landbouwknechten het laagste der laagsten en dat sinds eeuwen en hadden zij geen alternatieven dan een meestal korte of wederkerend korte loopbaan in de criminaliteit. Zo'n boerderij en het zware maar tegelijk dankbare werk en het slapen soms wat dollen in het hooi waren laatste reddingsboeien en bakens van een restvrijheid waarzonder slechts de strafkolonies resteerden of de echte gevangenis. Toch waren er landbouwknechten die het hadden aangedurfd te gaan klagen en blijkbaar via deze Unie, nota bene een organisatie der Nieuwe Orde: "*Reeds zijn enkele landbouwers verplicht geweest belangrijke sommen aan achterstallige sommen aan hun werklieden uit te keeren. Landarbeiders, aarzelt niet aan de Unie uwe klachten kenbaar te maken.*" (Idem). Dat wil zeggen dat er mutatis mutandis ook klanten gaan klagen zijn over watermelk en dat dit bedrog niet alleen uitkwam via controles. Een laatste geval onder de tallozen als zand in de woestijn behandelen we uit dezelfde rechtbank slechts twee weken later onder de kortst mogelijke titel "*Melkvervalsing*" (*'t Volk*, 29 januari 1944. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Er nu viel er zeker niet te gapen want het was puffen geblazen door het enorm aantal zaken. Niet minder dan veertien (14) streekgenoten werden veroordeeld en dat was zoveel dat ineens slechts de boetes vermeld werden en niet eens meer het percentage aan watertoevoeging; ook de krant moest papier beginnen sparen. Nu was de helft om helft vrouwelijk - mannelijk en ze kwamen uit de gemeenten Michelbeke (3), Elst (5), Schorisse, Nederbrakel, Mater, Rozebeke, Sint-Maria-Horebeke en zelfs één uit Saint-Sauveur. Er was sprake van enkel landbouwers; hadden de huismoeders uit de streek een les geleerd?

We kunnen niet alle vormen van misbruik van zwarthandel uit het interbellum meegeven zoals zij doorleefden of tot hoogst mogelijke vlammen opflakkerden doorheen de bezetting. Melk is drank maar men gaat er geen malheuren voor veroorzaken om het te kunnen bemachtigen en door het gebruik zelf kan men er ook geen ongelukken door veroorzaken. Dat ligt bepaald dubbel anders dan met de zogenaamde sterke drank: "*De geheime stokerijen. Er werd weer een geheime stokerij ontdekt te Brussel. ... Dat is nu dus de 54ste geheime stokerij die sinds januari in het land ontdekt werd.*" (*'t Volk*, 12 mei 1934. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het was midden mei toen dit geschreven werd; men kan rekenen voor het hele jaar 1934. Dat fenomeen zou ook weer hevig opduiken in WO II maar er was meer. Er was een enorme smokkel of woeker vanuit Frankrijk met natuurlijk de beroemde Franse dranken die niet op twee handen te tellen zijn; reken daar maar de wijnen bij. Om redenen die we dan uit de doeken doen, gaan we daar verder en apart op in doorheen deel 1.2.4.3. "*Het dure Franse zuipen te Ronse.*"

B.2. Wettelijke maatregelen tegen woeker in tijden van Belgische mobilisatie.

We hadden het in al ons informatiegeweld dat we U aandoen bijna vergeten maar we moeten ons toch deels verontschuldigen dat wij U waarschijnlijk deels op het verkeerde want te weinig geïnformeerde been zetten. Gelukkig leest U dit alles zonder benen dan toch met een

stevig zitvlak zodat U rustig want evenwichtig kan blijven zitten. Het is inderdaad zo dat de oorlogsdappere Belgen eind jaren dertig twee maal hebben gemobiliseerd wegens - waarom anders? - het zgn. dreigende oorlogsgevaar komende uit het oosten lees nazi-Duitsland. Die eerste maal kreeg vorm eind september 1938. We kennen daar uiterst weinig tot ongeveer veel keer niks van, in het algemeen en vooral wat de gevolgen voor de Ronsenaars aanging. Meer specifieke hebben wij helemaal geen kennis of er toen inderdaad zoals amper één jaar later want bij de hier uitvoerig besproken gevolgen der tweede mobilisatie, ook dus gevolgen waren op vlak der voedselbevoorrading. Meer bepaald zou onze vraag moeten zijn of reeds vanaf september 1938 reeds het spook van de woekerhandel de gruwelkop heeft opgestoken en ontelbare huismoeders met nachtmerries naar bed stuurde? We kunnen op deze nogal bedremmelde manier hopen dat allerlei onderzoekers deze vraag ter harte en ter penne gaan nemen en onderzoeken. We geven ook grif toe dat wij nochtans over één belangrijk informatiekanaal beschikken, namelijk alle edities dus ook de 52 uit het jaar 1938 van 't Volk van Ronse, met de eerste maanden van het eropvolgend 1939 met gebeurlijke relevante verslaggeving. Die editie hebben wij ooit wel eens allemaal vrij grondig doorgenomen maar alleszins voordat wij ook maar enige interesse hadden in dit nochtans bijster belangrijk onderwerp. Maar ook in die edities die wij voor deze periode dan 'maar' hebben gekopieerd, hebben wij alsnog op bij wijze van spreken goed geluk geen specifiek onderzoek verricht wegens trop is teveel. Gezien de als zeer ernstig bedoelde maatregelen die de regering het volgend jaar want in het kader van een tweede mobilisatie nam op het cruciale vlak der voedselbevoorrading dus ook tegen de woekerhandel, lijkt het voor de hand te liggen dat die maatregelen nauwelijks of helemaal niet waren uitgewerkt tijdens de eerste mobilisatie want tijdens september 1938. Nochtans kan men één en ander ook omdraaien niet alleen chrono- maar vooral zeer logisch want op gebeurlijk vlak van met name de zwarte markt reeds kon zijn voorgevallen in de herfst en winter van 1938, was steeds in voorwaardelijke wijze een zeer ernstige wake-upcall voor de regering in gelijkaardige omstandigheden van nu de tweede mobilisatie want nu dus wijzer geworden door wat men noemt brede ervaring. Uiteindelijk moest iedereen eten, van de bedelaar tot de weledele dames die met elkaar spraken via het rinkelen met hun juwelen, en sowieso was er in België doorheen alle soorten partijen een zeer stevige vinger aan de maatschappelijke pols doorheen het fenomeen van het dienstbetoon. Het is dus niet zozeer mogelijk maar zeer waarschijnlijk dat het bij heelder parlementsleden van eender welke pluimage klachten heeft geregend omwille van de direct voelbare en vooral drastische gevolgen van een wel zeer plots ontstane woekerhandel eind 1938. In principe moet onder meer historisch onderzoek m.b.t. tot deze periode zelf dat kunnen uitwijzen maar bovendien zou één en ander als waarschuwing terug te vinden moeten zijn doorheen allerlei werkverslagen in parlement en/of regering in 1939, in het kader dus van die tweede mobilisatie.

B.2.1. De Belgische regering tegen woekerhandel in 1939 en juridisch fascist Walter Ganshof Van der Meersch.

De regering Pierlot draaide in het kader van de Duitse aanval op Polen op de eerste september 1939 en de twee dagen nadien vallende oorlogsverklaring van de Britten en de Fransen tegenover diezelfde Duitsers op volle toeren alsof zij op losse schroeven stond. De ene wetgeving volgde op de andere. De jongens en meisjes van de zetterij en drukkerij van het Belgisch Staatsblad maakten weer ferm overuren en geen enkele ambtenaar die op zijn proper geordende bureau die tonnen papier ontving, had genoeg uren en doorspoelkoffie om dat allemaal te gaan lezen voor den Duits al was binnengevallen en al dat papier als recyclagepapier ging opeisen. Zodat de meesten dan maar niks hebben gelezen, vermoedelijk vermoeid van dat vermoeden. Anders gezegd; te veel en/of te laat. Drank zij het niet van

koffie laat staan melk was één der regeringsbesognes want vele Belgen lagen onder de wapens en hadden daar niks te doen en in tegenstelling tot in het Franse leger kregen de piotten geen halve liter wijn per dag: "*De herbergen en drankhuizen zullen gesloten zijn van 14 uur 30 tot 17 uur en na 21 uur 30.*" (*t Volk*, 23 september 1939. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En ook aan de plaag uit het recente verleden werd gedacht: "*Er zal gewaakt worden over een strenge toepassing van de wet op de openbare dronkenschap en maatregelen zullen getroffen worden tegen geheime slijterijen.*" Mobilisatie was uiteraard een teken van angst voor wat komen zou of kon en wat vooral niemand nog niet in de eigen nachtmerries wenste en waartegen, laten we een konijn geen haas noemen, het Belgisch leger niet was opgewassen op alle mogelijke vlakken der oorlogsvoering. Op zeker moment tijdens deze septemberdagen mochten de soldaten zelfs een tweede deken van huis meebrengen. Dat was dus het militaire niveau en meer kwaliteit mocht ook niet van de Belgische regering worden verwacht, hoe het ook bemand was want in de jaren dertig schommelde het regeringswerk nogal wat van af naar aan. De ad hoc besluiten vlogen regelrecht de pers in die er vele kolommen aan moest wijden. Was dat allemaal betalende staatsreclame geweest dan waren alle uitgevers op slag rijk geworden. De regering bestond uit wettelijke definitie uit Belgen dus wisten zij uit zelf- en andere kennis wat hun vanuit de bevolking te wachten stond in tijden van crisis zoals nu; woekerhandel, zwarte markt, sluikhandel, in één woord oncontroleerbare voorraden aan belangrijke zaken zoals zowaar basisvoedsel en navenant naar boven springende prijzen. Niks nationale of maatschappelijke solidariteit dan louter gebrek aan en zelfs lachen met een ideaal als burgerzin. De regering moest zich gaan haasten of het land belandde in complete chaos nog voor de Duitsers binnenvielen. Men spaarde dan ook de hoge woorden niet: "*Drastische maatregelen zullen genomen worden tegen alle speculatie in levensmiddelen en niet iedereen zal zich als handelaar kunnen opwerpen ... Van een rantsoenering is er nu geen sprake hoewel er vanaf den 1 oktober de noodige maatregelen genomen werden. ... De regeering zal ook niet dulden dat op levensmiddelen 'gespeculeerd' wordt. Buitengewoon strenge maatregelen zullen tegen allen 'sluikhandel' getroffen worden, namelijk betreffende de tarwe en bloem. ... Een stijging van de prijzen mag slechts plaats hebben op het oogenblik en in de mate waarin zij billijk is. De regeering zal zich geenszins tegen billijke winsten verzetten. De buitengewone winsten zullen echter belast worden.*" (*t Volk*, 23 september 1939. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Men ziet dat de regering zich in al haar ijl en heil herhaalde. Maar goed, de bedoelingen waren goed of meer concreet gezegd ten zeerste verantwoord; het verzekeren van de bevoorrading van de grote Belgische bevolking. Die woonde traditioneel in één der dichtst bevolkte landen ter wereld en sinds lange tijd zeer industrieel ontwikkeld toen hoofdzakelijk in Brussel en de Walen, met dus veel bedienden en nog veel meer arbeiders. Relatief weinig mensen waren aldaar in staat om zelf groenten te kweken en bovendien was het nu of nooit; op dat laatste kon men eigenlijk niet rekenen maar het zou toch dat worden door een invasie die amper twee volle weken duurde. Had men dat geweten of minstens willen beseffen en voorbereiden, grondig d.w.z. daadwerkelijk vooruitziend voorbereiden, het land zou tijdens zo'n eropvolgende bezetting veel en veel beter georganiseerd zijn geweest op het vlak der voedselbevoorrading, de broodnodige dagelijkse calorieën in de mond van elke Belg, van jong en oud. Politiek was dergelijke toegeving blijkbaar geen optie geweest hoewel die discussie toch deels werd gevoerd onder meer inderdaad door een verstokte luide spreker, zekere parlementair Leo Vindevogel. Wat men door een reeks maatregelen wou voorkomen, namelijk dat "... *niet iedereen zal zich als handelaar kunnen opwerpen*" kwam volslagen als vrees uit tijdens de bezetting; veel producenten wilden ineens speciaal zeg ondergronds of weg van de markt handelen en veel landgenoten die helemaal niets produceerden, kwamen als handelaars als paddenstoelen uit de grond maar blijvend ondergronds. Distributie overschreed als economische entiteit a.h.w. de productie, wat vanzelfsprekend economische nonsens was

maar de tendens was overduidelijk. Meermaals uiten wij in dit deel onze nieuwsgierigheid omtrent het aantal woekeraars ten opzichte van de bevolking maar men kan zich geen tijd voorstellen doorheen de laatste tweehonderd jaar in dit lage land waarin zoveel mensen een commercieel initiatief hebben genomen, perfect beseffend dat ze daarmee het grootste deel der bevolking grote schade gingen berokkenen. Het land was nooit zo vol ijver als wanneer het net gedisciplineerd en burgerlijk of zeg gewoon menselijk bekommerd had moeten zijn. Maar het was een verkeerde ijver, een zelfijver op het morele lijk van anderen hoewel men nu ook niet helemaal moest overdrijven want anders kreeg men echte lijken en die bleven geen consumenten meer; werd er ooit gewoekerd in lijkkasten en andere parafernalia zoals bij de inferno's van Merelbeke, Kortrijk en Mortsel? Dat dan in historische studies hoofdzakelijk aandacht gaat naar georganiseerd verzet en collaboratie, is onbegrijpelijk ten opzichte van dergelijke aanwezigheid van politiek gefoefel onder de Belgen terwijl niet eens op wetenschappelijk niveau die twee fenomenen worden onderzocht.

Het spijt ons maar wij kennen geen enkel voorbeeld van de voorgestelde "*buitengewoon strenge maatregelen*" en of het ook allerlei andere belangrijke producten betrof, zoals onze bekende melk en talloze producten ongeveer tot in het oneindige. Een modern mens had nogal wat nodig. Bedenk het maar; buiten Uw digitale prullaria bent U nauwelijks veranderd ten opzichte van de Belgische voorouders van eind jaren dertig. Denk maar eens na over wat voor U en Uw gebeurlijke huisnaasten allemaal van belang is of letterlijk niet te missen valt. De moderne mens word gekenmerkt door een gigantische afhankelijkheid en bijna alles tot gewoon alles wat hij nodig heeft, komt nader door arbeidsverdeling of de markt zelfs al wordt ondertussen zo veel meer zgn. digitaal of zonder fysieke winkels besteld. Het maakt geen verschil uit behalve veel meer verkeer op de baan en een pak minder echte sociale contacten. En die markt werd vanaf 1939 stilaan tot ineens voor een groot deel zwart. Het lijkt ons interessant om te onderzoeken of de standpunten van de Belgische regering ten opzichte van de komende en nota bene reeds aanwezige zwarte handel zoveel verschilden van wat de regering pardon het bestuur der secretarissen-generaal en ook de lokale burgemeesters zoals die van Ronse uit 1940 en uit 1941 - 1944 hebben gepoogd te verwezenlijken. Bovendien hebben wij sterke interesse in de vraag of de regering van Londen - daar zitten we dan eindelijk eind 1940 nadat deze Grote Voorzienigen merkwaardige tijd rondzwierven in Zuid-Franse streken beneveld door wijn, lavendel en voor zo'n radeloze troep oude peetjes de allicht onvermijdelijke Franse dames van tijdelijk plezier; een te België gebleven mens kon hen alleen maar benijden - wat nagedacht heeft wat in de tussentijd werd beslist op Belgisch grondgebied op vlak der voedselbevoorrading en in zo verre dat dit nu werkelijk heeft verschild van wat zij hier onder meer had beoogd? Eerlijk gezegd is dat voor ons nogal slaapverwekkend geanalyseer waarvan we nochtans graag wel de besluiten zouden willen weten, met name wat het verschil was tussen 1939, 1940 - 1944 en vanaf 1944 tot pakweg 1946? Meer bepaald, hoe zat het met het cruciaal want onvermijdbaar element van het samenwerken met den vijand tijdens 1940 - 1944 binnen het kader van de meest essentiële problematiek der voedselbevoorrading, en dat zowel op vlak der rantsoenering als natuurlijk op het vlak der bestraffingen of de "*buitengewoon strenge maatregelen*"? Dat thema negeren was volstrekt onmogelijk. Uiteraard was er slechts een echte of aanwezige Belgisch regering in 1939 - mei 1940 en weer vanaf september 1944, zij het toen met een noodzakelijke geallieerde ondersteuning en met de druk zelfs het gevaar van grote delen van het georganiseerd verzet dat niet overigens nogal veel terreur had gepleegd net op het vlak der voedselbevoorrading. Trouwens, een deel van die terreur was door de regering van Londen opgedragen of aangemoedigd, zoals in de krankzinnige oproepen om koolzaadvelden te vernietigen terwijl het land voor de oorlog miljoenen liters gebruiksolie moest invoeren, terwijl koolzaad net een zeer geschikt en broodnodig alternatief voor olieproductie was. Dat

was alsof Mozes de Joden in de woestijn zou hebben opgedragen al het manna direct te vernietigen tijdens een tochtje dat redelijk wat langer was dan een bezetting van mei 1940 tot september 1944. De jure moest deze regering in ballingschap juridisch ter verantwoording zijn geroepen voor deze oproepen tot vernietiging van belangrijke voedselbronnen, maar dat is zeer uiteraard niet gebeurd. Door wie trouwens? Een voordien lang nationaal actief politicus had dat zeker graag gedaan en zelfs herhaald maar kon dat om redenen niet, bij wijze van spreken ironisch omdat diezelfde regering hem dat belette door hem te berechten wegens bezettingsactiviteiten: "*Wat hebben Engeland en Amerika ons goed gedaan sinds 10 mei 1940? Nog niets. Zij zijn voor ons zonder ingewanden geweest en hebben ons behandeld als zij met het achterlijkste volk van een hunner koloniën van 't einden de wereld konden doen.*"

Engeland en Amerika hadden moeten zorg hebben voor ons die hunne slachtoffers zijn; zij hadden ons moeten bevoorraden gelijk in 1914 - 18 en het land in rust den oorlog laten doormaken.

Onze gevluchte ministers moeten er niet zo fier over zijn dat zij maar zoo de belangen van hun land te Londen verdedigen. Zij voeren van ginder uit mee den oorlog tegen hunne eigene bevolking." ('t Volk, 05 februari 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wij zijn nu nog geen eeuw later maar de uitdrukking die Leo Vindevogel hier gebruikt omtrent "zonder ingewanden geweest" kennen en begrijpen wij niet. Zo snel kan dat gaan en dat was geen man die lokale zeg dialectuitdrukkingen zou hebben gebruikt als streng opgeleid onderwijzer. Daarmee is geheel het citaat zeker niet zonder begrip, gelukkig. Anderzijds is het mogelijk dat wij wel geheelder teksten ook of nog 'meer' uit het interbellum helemaal niet begrijpen. Blijkbaar verstond tijdgenoot substituut Gaston Stevigny dit allemaal uitstekend want de druiloor stelde er natuurlijk geen enkele vraag bij; ga maar na in alle relevante stukken! Zelfs (sic) of ook kritiek tegen de weerstand was strafbaar; hoe vervreemd van de bezettingswerkelijkheid kon die regering van Londen en nadien gezellig weer in Brussel en doorheen het krijgsgerecht zijn? Stel je voor dat substituut Gaston Stevigny toch eens een waaromvraag bij dit soort teksten had gesteld, dan kon hij geheid per direct zijn C4 gaan ophalen bij Baas Ganshof of één van zijn tussenliggende kaderleden van het krijgsgerecht (Per toeval hebben eens vernomen dat Gaston Stevigny reeds in 1957 of amper tien jaar na de gebeurtenissen zowaar advocaat-generaal bij het hof van beroep te Gent was. Hij zou nota bene een rede houden over "*De bewijslast in het burgerlijk proces*"; zie Rechtskundig Weekblad, Zondag 06 oktober 1957, jaargang 21, nr. 3. pp. 131 - 157. Het lijkt wel een nuttige oefening voor de betere student rechten en wat meer om de inzichten en voorstellen hier ontwikkeld te gaan vergelijken met wat dezelfde auteur, toen slechts substituut, hanteerde in zake dus bewijslast zij het dan 'maar' binnen de context van een niet al te burgerlijk krijgsgerecht. Mutatis mutandis zijn er zeker gelijkenissen of liever vooral verschillen te maken, en allicht vooral op dat laatste vlak. Overigens was de drijvende kracht en stichter van Rechtskundig Weekblad René Victor ook advocaat op nogal wat krijgsprocessen geweest, onder meer op dat van Gerard Romsée. Zouden er in deze tekst door de advocaat-generaal bij het ... ook zaken weer te vinden zijn die met name de zelfde man als substituut bij het ... als toen foutief heeft verwerkt en zelfbegrepen en dus later zeg nu wou goedmaken, theoretisch vooral dan want net dat ging hij hier uiteraard niet openlijk want schriftelijk toegeven? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Walter Ganshof Van der Meersch had zelf nog deel uitgemaakt van de administratie van Londen nadat hij naar daar heroïsch uit België was ontsnapt rond juni 1943 - weliswaar na twee Duitse arrestaties reeds - en alsof het een toeristenreis betrof zelfs met vrouw en kind: wie gelooft die man nog? Die man was kleinkind via vaders zijde van een uit Duitsland in België ingeweken - Duits - koppel. We nemen aan dat hij zelf goed Duits beheerste want het was zeker geen domme jongen al verkleedde hij zich voortdurend nogal carnavalesk met een grote voorkeur voor intens rood en hermelijn alsof hij een hoogedele imitatie was der Voil Jeanetten van Aalst. Maar first thing first; de man had hij geen greintje wijsheid in pacht noch huur. Anders gezegd had hij een overdaad aan functionele rationaliteit ten opzichte van nul substantiële rationaliteit, als we deze termen van Karl Mannheim hier

mogen toepassen want het was toch een internationaal reeds vrij bekende intellectueel aan de vooravond van 1940. Of ten grootste begrijpen hoe men een deur perfect volgens de regels der deurkunst kan construeren en plaatsen maar niet weten waarom een deur nodig is, om het in het belachelijke te trekken. Het is waarschijnlijk voor velen tot heden ontzettend hard vloeken in de kerk om te pleiten om eens na te gaan ten eerste hoe deze belangrijke familiale trek aanwezig was in het denken van deze man, oorlogsgewijs gezien. Want inderdaad, wij denken dat dit dieptepsychologisch zeer sterk moet hebben meegespeeld zoals ongetwijfeld academische psychologen daar zelfs een geijkte term op kunnen plakken. Zeker ook moet eens grondig worden ontpeld hoe hij twee maal aan de Duitse arrestatie is ontsnapt (Zie zeker in [Walter Ganshof van der Meersch - Wikipedia](#). *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De eerste maal zou zijn gebeurd tussen juli en december 1940. Voor het tweede arrest is er een tegenspraak want de net vermelde wikibladzijde spreekt van een arrest in december 1942 en vrijlating na drie maanden terwijl een andere bron over slechts enkele dagen spreekt. Hij zat alleszins de tweede maal rond de wisseling van de jaren 1942 - 1943 in de gevangenis van Hoi - Huy. We gaan direct verder in op de tweede versie van de tijd dat hij toen onder Duitse knoet heeft doorgebracht. Wij zelf kennen één gevangene uit het Ronse - Theophile Mannens - die deze tijd te Huy ook gevangen moest doorbrengen maar die dankzij zekere relaties - VNV-er en extreem Duitsgezinde oorlogsburgemeester André Vandenberghe van Oudenaarde mogelijks met tussenkomst eveneens van de vlot politiek Duitsgezinde Leo Vindevogel - met zeer stevige collaboratie daar is uit geraakt. Hoe anders dan via een stevige argumentatie ten opzichte der Duitsers zelf is Baas Ganshof buitengeraakt? Of leed de arme man toen toevallig aan TBC en is hij omwille van panische Duitse angsten vlug buiten aan de poort gezet? Of en hoe is daar gemarchandeerd? Heeft Baas Ganshof met een partner dubbelspel gespeeld, en dan betrof het geen sportieve Belgische partner aan de ene kant van het tennisnet terwijl aan de andere kant van dat strak gespannen net twee Duitsers stonden klaar om terug te slaan en alles volgens de regels van de fair play van deze door aristocraten uitgevonden sport? Zat hij en huis clos op de sofa van de gevangenisdirecteur met niemand minder dan von Falkenhausen, militair bevelhebber van België en Noord-Frankrijk, een ijdelruit die zo graag in hogere Belgische kringen wel eens vertoefde met één of andere Belgische aristocrate erbij om drankjes en nadien haar lijf aan te reiken? Die mannen hadden voor de oorlog uitbrak zeker nogal wat film noirs uit Hollywood gezien maar dat was eigenlijk niet nodig want boudoirpolitiek bestond al lang voor de architecturale intrede der boudoirs. Onder het bladerdek van een dikke boom kon ook veel afgesproken worden. Nogmaals en anders gezegd; is er en hoe is er daar gemarchandeerd tussen de zeer hooggeplaatste Belg Baas Ganshof, in principe zelfs voor Berlijn van goudwaarde, en één of zelfs meer hoge Duitse pieten op Belgische bodem gestationeerd of met desgevallend een zelfs ad hoc naar Huy afgereisde Duitser? Heeft bij voorbeeld en zeer met name zelfs een Duitse topfiguur bepaalde immuniteitsgaranties beloofd voor 'nadien'? Von Falkenhausen, om deze naam maar te noemen, was absoluut geen uil want uiterst levenservaren en begreep dat de zaak van de val van Stalingrad honderd ten honderd het einde inluidde van de Duitse hegemonie in Europa. Wie durft het aan om dat eens grondig te gaan uitspitten en liefst door meerdere onderzoekers want als tegengewicht ten opzichte van de gebruikelijke cognitieve dissonantie der eeuwige aanbidders, gesteld dat daarvoor nog archiefmateriaal is terug te vinden want het koninkrijk der Belgen laat een koninklijk aan Belgische oorlogsarchieven na. Heeft inderdaad reeds deze hoogwaardigheidsbekleder daar zelf ooit memoires over nagelaten of zijn er chronologisch zeer opvallende gaten in zijn persoonlijk archief? Anders gezegd; ook deze niet aflatende juridische werker, schrijver en oppervolger was een mens van vlees en bloed. U kent het gezegde wel; "*Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen*" en deze man wierp met heelder steengroeven als was hij Hektor Revisited. En hoe hoger op de maatschappelijke ladder en

vooral hoe intens beoordelend-oordelend in het kader van een tijd als WO II, hoe meer zelf te verbergen?

Wie dat allicht niet zal aandurven en tegelijkertijd zeker wat men noemt een zeer gedegen historicus is, is Eva Schandevyl. Zij is professor geschiedenis aan de VUB, redelijk toevallig de zusteruniversiteit der ULB waar Baas Ganshof tot heden een naam als een klok is, en heeft onder meer specialisaties als rechtsgeschiedenis en - zie eens aan - 'gender', een specialisatie die ons als macho maar vooral als nadenkend mens geen barst interesseert, ter hierige zijde. We zullen later in deel 10.3.2.4. moeten zien hoe grote bakkes en grote oorlogsheld Walter Debrock zeer rustig aan lokale Ronsese maar tevens nationale geschiedenisvervalsing deed als het hem goed uitkwam - levenslang 'dus' - en tevens topfuncties aan diezelfde VUB heeft bekleed. Klaarblijkelijk zijn reeds de universiteiten VUB en UG naast het nationale Cegesoma - wie volgt nog? - ons inziens momenteel en de volgende jaren niet de meest voor de handliggende plaatsen waar de lezer of luisteraar waarachtig, vrij (...), oprecht, integer, authentiek, waardig, wetenschappelijk en gewoon correct geschiedkundig onderzoek rond WO II kan verwachten. Al moeten we allemaal optimist blijven want voor Copernicus geloofde men ook keihard in Ptolemaeus; zelfs een onwaarschijnlijk genie als Louis Pasteur werd lang uitgelachen en gemarginaliseerd. Maar alleszins schreef Eva Schandevyl een bijzonder gedegen studie over Baas Ganshof; "*Walter Ganshof Van der Meersch, een topmagistraat in zijn professionele en maatschappelijke context. Een kijk op het Belgische gerecht in de twintigste eeuw.*" (Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis, 24, 2011, pp. 97 - 133. Op p. 122 ziet U de foto van Baas Ganshof als Voil Jeannet uit Aalst. Al hadden ze hem in Olsjt zelf daarmee uitgelachen weliswaar voor zij daarna en daardoor direct op zijn directieven werden gearresteerd wegens majesteitsschennis en schending van de eer van het ambt van rechter, gevangen en veroordeeld door het soort gerecht waar hij op dat moment formeel of toch maar informeel iets had in de gouden pap te brokken. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Kenschetsend voor dit artikel en de gehele moderne Belgische historiografie is deze zin van auteur over Baas Ganshof: "*Van 22 tot 23 maart 1943 werd Ganshof opnieuw als gijzelaar aangehouden. Daarop dook hij onder, om medio juni 1943 naar Londen te vertrekken, waar hij met open armen werd ontvangen.*" (Idem, p. 113). Voor twee dagen - en wij hebben het zes keer herlezen zowel qua eenheden der dagen als voor de opgenoemde maand!!! Dat is heel wat anders dan de bewering uit de wikibiografie en dit moet de kortste gijzelneming zijn geweest in dit land door de Duitsers tussen 1940 - 1944 en 1914 - 1918 en idem dito voor alle door de Duitsers bezette gebieden in Europa, Afrika ook al en wie weet waar nog want den Duits; niet te onderschatten, mijnheer (en madame)! Ofwel is dit een fout van deze auteur en was het zoals die bio stelt drie maanden tussen december 1942 en maart 1942. Hoe dan ook, dat met name deze magistraat wel doodleuk is 'vertrokken' (we krijgen bijna kiespijn van deze luchtige formulering) uit België wordt niet eens in vraag gesteld alsof de man met de Oriënt Express uit Brussel naar Istanbul is afgereisd, uitgewuifd door von Falkenhausen en de top van het Belgische verzet ernaast en op reis vergezeld door een eregarde der SS om eens ginds beland galant en ridderlijk te worden overgedragen aan de Britten die hem met een vliegtuig door de R.A.F. ter beschikking gesteld afhaalden waarna geheel het gezin met één parachute werd gedropt in de breedste schouw van de ambtswoning (...) van Hubert Pierlot, Dingdongstreet te Londen. Dat hij met zeer open armen werd verwelkomd, bleek uit het volgende: "*Ganshof werd in Londen door de regering van Pierlot tot Hoog Commissaris voor 's Rijks Veiligheid benoemd, bevoegd voor de coördinatie van het verzet en voor de handhaving van de orde en veiligheid na de bevrijding.*" (Idem, p. 114). Nu is voor elke normaal eerlijke of nuchtere onderzoeker een groot deel zo niet het grootste deel van het georganiseerd verzet van België op zijn best opportunistisch en amateuristisch te noemen en dus een tristesse voor zichzelf (allicht waren de meeste arrestaties en 'dus' nadien doden in Duitse gevangnissen en kampen aan dat amateurisme te wijten) of op zijn slechtst zuiver

terrorisme, in onze politieke bezettingstheorie verzetsterreur genoemd. Dat verzet kreeg in de loop van 1945 zeer overigens een amnestiewet waardoor in één reusachtige trek duizenden misdaden als moorden en aanslagen van de juridische tafel werden geveegd, tenzij zoals met Ronsenaars en partners in crime Robert Delobel en César Meuris gebeurde dat zij toch voor een correctionele rechtbank na de oorlog moesten verschijnen wegens poging tot moord en zware diefstal maar er door deze amnestiewet afkwamen met werkelijk zeer lichte straffen - twee habbekratsen van 'verzetsdaden' en overigens kregen zij desondanks de officiële statuten van GW en weerstander door sluikpers. Dat was ook één zijde van het onwezenlijke grote, brede en zeer levenslang rechtsgevoel van Baas Ganshof die niet alleen een oorlogscrimineel moet worden genoemd wegens zijn Alvaanse vervolging tegen een extreem groot deel der eigen bevolking maar eveneens een onwezenlijke hypocriet en werkelijk alsof het doodnormaal was niks minder te betitelen was dan als een zuivere rechtsverkrachter. De man werd lang na de oorlog ook als beroepsuitboller procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, of de top der rechtsinstitutionele toppen. Il fallait tout faire terwijl men hem op zijn best een job als parkwachter had mogen geven. Nooit maar dan ook nooit in de moderne geschiedenis van dit land was de uitdrukking van een stroper die boswachter werd zo diep geïllustreerd zij het dat hij als boswachter juist stroper was! Daar was een überfoefelaar Paul Vanden Boeynants een schildknaap tegen, naast deze condottiero van het recht. Daarmee zijn we nog niet aan het einde van het gestampt potjeslatijn want dat de man in Londen dus doorheen 1943 - 1944 de hoofdverantwoordelijke was voor de coördinatie van het hier gebleven (sic) verzet, betekende niks ander dan dat hij verantwoordelijk ook was voor de vele vernietigingen door vele groepen van het Belgisch verzet van allerlei vormen van oogsten op de zeer Belgische boerengronden, vooral bekend of bericht in de grote en overal voorkomende aanvallen op de koolzaadvelden. Men moet - inderdaad uit alle eerlijkheid gedacht "*moet*" - daarbij bedenken dat onder meer zekere redacteur annex oorlogsburgemeester Leo Vindevogel in zijn weekblad volkomen terecht fulmineerde tegen deze praktijken waarin hij de verzetsgroepen en die regering in Londen - in dit geval dus gestuurd door Baas Ganshof! - verweet van oorlog tegen de eigen bevolking. En dat nadien door dezelfde Baas Ganshof en dociele ondergeschikten als substituut Gaston Stevigny - tijdens de bezetting onderzoeksrechter te Gent dus perfect op de hoogte van die infame verwoestingen van voedsel voor ook zijn bevolking - onder meer dit soort politicus van onder de bezetting werd vervolgd en veroordeeld wegens kritiek tegen de weerstand! Herlees de vorige zinnen allicht en ongerust om het werkelijk lugubere en intellectueel en moreel inferieure karakter van dit soort sturende politiek en dwingend zelfs letterlijk dodelijk recht te proberen vatten. Overigens, zonder twijfel werd het georganiseerd verzet in deze door Londen bevolen misdaden tegen het eigen volk ook gevolgd door vele individueel verzetsachtig ingestelde Belgen die deze stichtende voorbeelden wilden volgen en dus ook hun vernietigende slag wilden slaan, al dan niet in de hoop daarmee bij het echte verzet als lid binnen te geraken en en passant ook de oogsten te vernietigen van Jan, Pier en Pol waarmee ze in de zomer van 1937 dik in ruzie waren gevallen op de wijkkermis van Louise Marie toen Leonie iets teveel ... - blablabla. Dat laatste is dan misschien eerder voor genderspecialisten als ook deze Eva Schandevyl al zal die wel kunnen bevestigen dat hetzelfde Belgische krijgsgerecht extreem voorzichtig was met verklikkingen, waarvan we vermoeden dat het leeuwendeel afkomstig was van vrouwen of omwille van vrouwenkwesies gebeurde. Wel jammer dat die ene speciale vorm van juridische voorzichtigheid vanuit het krijgsgerecht de spreekwoordelijk uitzondering op de regel was maar niet als regel zelf is toegepast zoals in het burgerlijk recht sinds eeuwen het begrip der voorzichtige huisvader bekend was. Alleszins is deze studie van deze historica vreugdevol te begroeten en te lezen op het weeweewee. Op de meer lucide momenten haalt de auteur ook de enorme hoogmoed van Baas Ganshof aan hoewel dat woord zelf geen enkele maal valt (zeer interessant die artikels op internet voor onder meer dit soort opzoekmogelijkheid); ook de leden van het krijgsgerecht

schenen arbeidsmatig tuk op het dragen van militaire uniformen. En dat van een mansardeleger als het Belgische! We vernemen ook het feit dat een toppoliticus als Achiel Van Acker zeer matig was gesteld op de pretenties van deze man. Het was trouwens deze Achiel van Acker die de val der "*hoogmoedige Duitsers*" aankondigde bij hun capitulatie. Het was trouwens dezelfde quasi ongestudeerde eveneens Bruggeling Achiel Van Acker die zonder de allerminste twijfel één der belangrijkste soorten van verzet heeft verricht, en dat ondertussen echt ondergedoken; het politiek verzet dat snel na de bevrijding ook werd verwerkelijkt in concrete wetten waarvan iedereen tot op heden de vruchten kan dragen wanneer de tanden te week of te ontbrekend zijn geworden voor het verwerken der normale vruchten. Maar het is met deze studie zoals met allicht alle uit de gehele moderne Belgische academische geschiedschrijving als WO II ook maar enigszins in het licht dreigt te verschijnen; wat ingewikkeld zelfs draaien en keren en blijkbaar alle stenen opheffen om daar eens de aangeplakte grond van te bekijken, maar in de grond zelf nu eens niet gaan graven om er in te kijken. Een zeer merkwaardige vorm van wetenschapsbeoefening; de archiefkrat spelen terwijl men vogelvluchten beoefent. Het is m.a.w. degelijke dermatologische geschiedschrijving maar geen chirurgische. Al is de vraag of met dit soort zeer historisch-kritische opleiding sinds allicht ab urbe condita Belgische en ???? academische historici tot wel beter of dieper in staat zijn, dan nog eens afgezien van hun zgn. neutraal denken dat niks anders dan eenheidsworstelijk en voor alles verkapte ideologie is, want wit is wit en zwart is zwart en daartussen heeft men ondertussen zelfs grijs ontdekt; grijssss! Zo lijkt het ons als vooral wijsgeer vanzelfsprekend in hoeverre de hoogmoedspredispositie van Baas Ganshof zijn denken en handelen negatief heeft gestuurd. Biografie en kennistheorie staan ons inziens elkaar niet in de weg maar net integendeel.

Baas Ganshof zou in dat Londens gezelschap van oprechte dromers en onthechte vervreemden de hoofdarchitect der besluitwetten op de collaboratie worden. Dat was voor deze levenslange topjurist meteen ook al een juridische miskleun van jewelste want wetten werden aldus opgesteld zonder dat diegenen waarop het kon slaan hen konden lezen ergo kennen en al dan niet vrezen en die bijgevolg na de feiten zelf enkel konden worden toegepast. En dat laatste was dan alweer zij het logisch volgend uit de eerste miskleun weer een juridische miskleun van de allergrootste orde want tegen het legaliteitsprincipe want "*Nulla crimen, sine lege*" ergo "*Nulla poena, sine lege*". De regering Pierlot - en de talrijke voorgangers uit het interbellum zelfs uit de laatste spannende jaren voor de Duitse inval van mei 1940 - hadden niet alleen geen ernstig voorbereidend werk verricht ten opzichte van de voedselbevoorrading tijdens een mogelijke oorlog en vooral bezetting naast ook al niet een juridisch strafapparaat in zake medewerking met die bezettende vijand. Dat laatste was nota bene veel makkelijker dan het eerste, in feite had men zich grotendeels tot het gewoon burgerlijk strafrecht kunnen en moeten beperken. Vergeten we niet dat het traditioneel stikte in de hogere politieke kringen van advocaten zoals de eerste minister Hubert Pierlot zelf en niet te vergeten meester-jurist Eugène Soudan. Die zou ook al tot dusver nooit in dit Belgenland besproken, op het einde van zijn blijkbaar redelijk deftige 'Haft' in Buchenwald samen met een Frans oud minister en twee andere van de pot gerukten een warme dankbrief schrijven "*An den Lagerkommandanten KL Buchenwald SS. Oberführer Pister*" zoals in afdeling 5.2. van dit nu gedenkkamp nog steeds uitgehangen en te lezen valt (Dank aan Ronsenaar X23C die ons dit meedeelde met ter plaatse gemaakte foto's. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). SS-er Hermann Pister werd nadien door de Amerikanen gevangen genomen, ter dood veroordeeld met de strop maar wist dat te vermijden door een blijkbaar zeer plotse hartaanval allicht door teveel tegenstelling met de eerdere dank door Soudan en co (Zie [Hermann Pister - Wikipedia](#)). We nemen aan dat deze rechtszaak te ver van Ronse en Brussel lag voor Eugène Soudan om daar een getuigenis pro te gaan afleggen voor de terechtstaande. We kennen

alvast zijn dagelijkse naoorlogse agenda niet. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Zeer benieuwd hoe beide topjuristen Soudanskie en Baas Ganshof daarover hebben gekout, besmuikt als betrapten of als kinderen zo uitgelaten want papa en mama keken niet meer toe en voor alles geheel het klootjesvolk en de boulevardpers niet, in één van de brede Brusselse wandelgangen: "Ach, Eugenio, dat heb ik twee maal gefikst!?" Overigens leefde levenslang topjurist Baas Ganshof met ook al een kanjer van een juridische staat van onverenigbaarheid; mee betrokken met de opmaak der wetgeving op bestraffing der collaboratie en dan aan het hoofd als leider van de uitvoering ervan? Het kon alleszins feitelijk duidelijk achtereenvolgend op elkaar hoewel hij bij het tweede hoe dan ook als een Byzantijns meesterintrigespinner extreem woog op de concrete invulling van de repressie door allerlei debatten en oneindig veel interne omzendbrieven. Hij had het allemaal blijkbaar nog net niet goed genoeg voorbereid in Londen, want blijkbaar daar naartoe iets te laat vertrokken gezien zijn voorgaande uiterst late en nog meer mysterieuze vlucht (?) uit België naar de Britse hoofdstad. Die sukkelaars aan de top van het krijgsgerecht wisten niet eens hoe te straffen voor daden die deze straffen reeds voorbij waren en vaardigden 'bijgevolg' een onstopbare stroom aan directieven uit voor de lagere echelons. Dat is op zich weerzinwekkend en uiterst bedroevend en wordt zeer goed aangetoond in het doctoraat van Lawrence Van Haecke (*Repressie en epuratie. De bescherming van de uitwendige veiligheid van de Staat als politiek-juridisch probleem tijdens de Belgische regimecrisis (1932 - 1948)*). Proefschrift voorgedragen tot het bekomen van de graad van Doctor in de geschiedenis, UGent, 2004. Meer bepaald delen 11 en 13. We kennen geen metajuridische besprekingen laat staan besprekingen door wijsgeren of sociologen van dit belangwekkend werk. Voor juristen ligt dat euvel voor de hand in die zin dat Baas Ganshof daar steeds als een heilige geboekt staat terwijl het sarcastisch genoeg net het omgekeerde is of hoe elke magistraat absoluut niet zijn moet. Ook in het zeer leesbare artikel op de website der VRT van Dirk Luyten, de immer betrouwbare maar o zo voorzichtige onderzoeker van het Cegesoma en één van de allenige historici met een tweede diploma - rechten - en dus meer 'visie' of wetenschappelijke kennis, wordt bijzonder duidelijk aangetoond hoe in zake economische collaboratie pas na al deze economische collaboratie zelf het krijgsgerecht onder zeer nadrukkelijke leiding van Baas Ganshof over wou gaan tot zeer ernstige vervolging via op het moment ergo te late ontworpen wetgeving; zie [75 jaar geleden: discussie barst los over economische collaboratie, moet die hard of mild aangepakt worden? | VRT NWS: nieuws](#) Die vervolging zou sterk worden verminderd door de Belgische - verkozen - politici maar ook dat was de kar voor het paard spannen want in essentie kon geen enkele juridische tekst van na de derde september 1944 van toepassing zijn om ook maar één Belgisch frietkot tot textielreus te gaan veroordelen voor deze vorm van samenwerking met den vijand. Tenzij die als uitzondering naar Duitsland was meegetrokken bijvoorbeeld, maar dat snapt iedereen. Niet weer zo maar overigens was de belangrijkste architect van de Belgische tewerkstellingspolitiek, Alexander Galopin als gouverneur van de toen reeds lang uiterst machtige Société Général van den Belgique, in 1944 nog door collaborateurs doodgeschoten wegens 'teveel witheid'. Het zegt veel over het volslagen gebrek aan enig inlevingsvermogen rondom dit dramatisch zowel politiek zeer relevant voorval dat het Baas Ganshof niet op bepaalde milderende of meer accommoderende gedachten kon brengen. Bij nogal wat leidende figuren doorheen WO II hebben wij vermoedens van hysterie, zoals nu ook natuurlijk, maar wij hebben geen studies van psy....ie achter de rug en hebben de man uiteraard nooit mogen onderzoeken als amateur. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En daarmee werd reeds een tweede maal het legaliteitsprincipe geschonden, voorwaar een prestatie van meganiveau die terecht historisch mag worden genoemd in 's lands politieke geschiedenis en uiteraard in de gehele of universele geschiedenis van het fenomeen recht. Het kon nog beter in de juridische madness met die merkwaardige onverenigbaarheid. De man die nadien nog decennia doorging als topjurist oefende mee twee soorten machten van het land uit wat tegen de allerdiepste democratische principes was, principes die hij mee zogenaamd wilde herstellen maar door een feitelijk juridische deeldictatuur mee in de grond hielp blijven zitten; weer een oorlogsondergrondse erbij! Hij kende niet eens de grondwet van het eigen land dat hij zo hartstochtelijk liefhad. Hij liet als auditeur-generaal b.d. (buitengewone dienst) meer

dan honderdduizend landgenoten krijgsjuridisch of epuratief veroordelen (alleen al die epuratie; veroordeeld worden door een staand magistraat was ook al een complete juridische aberratie want totaal onbekend uit het gewoon recht - tenzij misschien bij de nazi's?) en nog enkele honderdduizenden erbij vervolgen die dan via seponering gerust gesteld werden, maar kende niet eens het ABC van zijn eigen vakgebied. Gebuisd voor de eerste kandidatuur rechten maar decennia als onder meer topmagistraat en professor iedereen de les spellend luidop lezend al bestraffend. Het land was voor en nog wat na de oorlog surrealistisch van kunst maar nadien ook al op breed maatschappelijk vlak. Merkwaaardig hoe René Magritte alleen de geschiedenis van dit land heeft bepaald. Dat verdient nog een mooie pancarte extra in zijn museum te Brussel. Er was nog iets anders weinig grondwettelijks bij Baas Ganshof. Volgens zijn biografische gegevens op zijn wikibladzijde werd hij volgens de protestantse ritus begraven, allicht onder invloed van zijn protestantse echtgenote terwijl hij zelf van katholieke huize zou zijn geweest. Bon, dat wist men dan ook weer. De man was allicht al lang voordien protestant - wie met de hond slaapt, krijgt zijn vlooiën, mutatis mutandis - dus een christen. Het protestantisme kende net als het gehele christendom nochtans de Tien Geboden, waarvan het vijfde vrij belangrijk was ook in het kader van WO II: "*Gij zult niet doden*". De man heeft 242 doden op zijn geweten (waaronder twee Ronsenaars) naast een enorme rits ter dood veroordeelden; bijna drieduizend (waaronder een tiental Ronsenaars). Bien étonnés de se trouver ensemble; het juridisch principe van straf door moord tegelijk met de aanwezigheid van het totale verbod erop levensbeschouwelijk, beiden in één en dezelfde persoon want bij dhr. Walter Ganshof Van der Meersch. Wat was nu het belangrijkste gedachtegoed van en voor deze man; in het uur van zijn eigen dood de Christus willen ontmoeten doorheen de visio Dei of tijdens een aanzienlijk groot en maatschappelijk extreem belangrijk deel van zijn leven mee de dood laten uitvoeren, volstrekt tegen diezelfde Christus? We zijn benieuwd hoe deze machtige rechtsdeskundige dat allemaal gaat uitleggen op de Jongste Dag, de Dag des Oordeels. Hopelijk hebben wij het genoeg om daarbij te mogen zijn en op deze anomalie te mogen wijzen, al is God alwetend en dus nu reeds op de hoogte. Hopelijk ook krijgt hij - Baas Ganshof, niet Jezus - getuigenissen pro want dat rechtsbeginsel werd door het door hem als een Modern Times-fabriek bestuurd krijgsgerecht niet gemaakt, nochtans ook weer iets wat elke eerste kandidatuurstudent rechten leert; het essentieel gebruik in het recht pro én contra vooraleer te besluiten. Ten andere, de oordelende Christus kan onmogelijk het rechtsprincipe "*In dubio pro reo*" toepassen; de bewijzen contra zijn overweldigend. Naast de militaire hoofdkwartieren tijdens WO I en WO II stond de man aan het hoofd van de grootste staatsmoordmachine uit de moderne geschiedenis van dit land aan de Noordzee. Het krijgsgerecht was de facto een productiecentrum van terreur dat niet alleen zeer rechtsmatig veel moorden produceerde naast gratie verleende voor talloze terdoodveroordeelden - uiteraard niet de dag na zo'n veroordeling - maar ook niet alleen door het voorgaande levenslang tot overgenerationeel leed 'bezorgde' aan honderdduizenden landgenoten. Tijdens die tijd van immens leed werd Baas Ganshof blijkbaar ook vicevoorzitter van het Internationaal Instituut voor de Mensrechten. Het was alsof een verrezen Heinrich Himmler raadslid zou worden van een Joods bejaardentehuis - bij voorbeeld. Allicht schokt deze vergelijking velen maar denken in termen van analogie is zeer vruchtbaar. Zoals denken in termen van belangen, zoals zij werden verdedigd en geschaad doorheen de bezetting en nadien omwille van die bezetting.

Op een ander indrukwekkend deerniswekkende manier wist opperjurist Baas Ganshof geen knijt van de basisprincipes van het recht. Zo weet het kleinste kind dat internationaal recht waar een land zich aan gehecht heeft door het in zijn parlement te erkennen boven de nationale wetgeving gaat. Hoe konden dan allerlei vormen van kritiek en inderdaad ook optredens tegen de weerstand, daarmee was bedoeld de georganiseerde weerstand doorheen

nationale groeperingen, worden gebruikt om er landgenoten mee te beschuldigen en dan door te laten veroordelen door het krijgsgerecht? Dat moest minstens casuïstisch worden bekeken. Het gewapend verzet als vorm van politieke attitude, hoe existentieel en zelfs gedeeltelijk militair (alleszins op vlak van inlichtingendiensten) begrijpbaar of verantwoord, was verboden door de Conventie van Den Haag van 1907. En dat was een datum die klaarblijkelijk voorafging aan de besluitwetten waar Baas Ganshof mee aan heeft geholpen tijdens 1943 - 1944 en sowieso aan de organisatie er vervolging en bestraffing door het krijgsgerecht vanaf september 1944. Het is jammer genoeg een gegeven dat de Duitse bezetter deze conventie met voeten heeft getreden maar dat maakte zuiver juridisch niets uit alsof het ene onrecht het andere vergoelijkte. Daarbij kwam ook al de internationaal juridische speciale omstandigheid dat de oorlog door de geallieerden Frankrijk en Engeland begonnen was tegen Duitsland door diens inval in Polen, maar dat deze landen deden alsof hun neus bloedde nadat de USSR kort daarop eveneens het helemaal zelfde Polen binnenviel, letterlijk en ook politiek zuiver in de rug. Dat maakte vanzelfsprekend een zeer ernstige juridische complicatie uit ten opzichte van alle landgenoten die op welke manier ook zich nadien zouden engageren ten opzichte van deze USSR, voornamelijk als oostfronter maar niet alleen want onder meer ook als lid der DRK of NSKK. De man was niet alleen in een merkwaardige staat van juridische onverenigbaarheid maar kende niet eens de internationale wetgeving waaraan zijn land zich redelijk kort voordien had geconformeerd of paste haar eenvoudigweg (...) niet toe zonder dat daar één regering over viel. Dat belette hem niet volgens zijn biografische gegevens onder meer professor te worden aan de Internationale faculteit van rechtsvergelijking te Luxemburg en voorzitter van het Instituut voor Europees Recht aan de ULB. Zat daar nooit één pientere en wakkere student tussen die aan de heer professor vroeg dat er nogal wat tegenstellingen waren tussen wat de heer professor hier doceerde en zijn eigen praxis aangaande het krijgsgerecht? Mooie toepassing van academische vrijheid daar aan die ULibreB of het afleveren van buitenblokstudentjes. Wijlen het wijsgerige genie Rudolf Boehm vertelde ons ooit over de studenten rechten die en masse zijn cursus tijdens hun examens voor zijn neus en oren kwamen aframmelen en die hij daarom bedriegers noemde; ze 'kenden' de cursus - van buiten. Hij kende die nochtans van binnen want had het voordien 'gegeven'. Ach wat, wie tot vrij recent iets kritisch zei tegen de god van een professor in zowat alle richtingen werd gewoon gesaboteerd en zo ging dat eeuwenlang alsof het kritische of vrije denken science fiction was of is. Met de grote en enigszins geruststellende uitzondering der taalwetenschappers zijn de meeste docenten in cultuurwetenschappen bovendien ook vrij beperkt tot zelfs relatief onbekwaam om pakweg een koe te melken, een dakpan te vervangen en dies meer maar dan toegepast op hun eigenste vakgebied. Het is gewoon een variante op het verhaal van de keizer zonder kleren. Waar zou men ook al die werkelijk oprechte en grondige denkers vandaan halen tegen het immer aanzwellend studentendom? We hebben dat zelf als student herhaaldelijk meegemaakt en inderdaad ook maar te veel gezwegen; zie supra onze anekdote in zake een welbekende zgn gevreesde professor economie aan de toenmalige RUG. Men had idealiter een inconsequent man maar ook werkelijk oorlogscrimineel als Baas Ganshof, verantwoordelijk voor gigantisch veel leed bij enkele honderdduizenden landgenoten, nooit na 1946 mogen toelaten aan welke hogere instelling ook of met klikken en klakken moeten buiten gooien als een schandvlek op die instellingen. Quod duidelijk non. Er scheelde werkelijk 'iets' fundamenteels met het denken van deze ondanks of net daardoor onwaarschijnlijk invloedrijke correctie zeer machtige man. In de kern kan men Baas Ganshof niet eens een echte of fijnzinnige of oprechte jurist noemen maar het was niet meer of minder dan een machtsmens pur sang en zelfs een ordinaire zij het extreem geslepen opperflik. Hij paste naadloos in theaterstukken zo men wil Italiaanse opera's als een combinatie van het politiehoofd "*Baron Scarpia*" (Tosca van Giacomo Puccini) met huurmoordenaar "*Sparafucile*" (Rigoletto van Giuseppe Verdi), alleen iets subtielers en zelf wel niet dodend

maar het overlatend aan rijkswachters waarvan één loser dan nog zonder kogel moest schieten om 'morele' redenen. Helaas liet hij het doek als een steeds weer gewette hakbijl neervallen voor honderdduizenden Belgen rechtstreeks of onrechtstreeks waar in de meeste gevallen niet eens strafrechtelijk hoogstens eens politiek-administratief had moeten zijn opgetreden.

Duizenden studenten zijn door deze man opgeleid en dus voor een groot deel met zekerheid misleid. Dat heeft dan toch geen invloed op de geschiedschrijving van WO II hoewel wij een warm pleidooi houden en daar zelf vermoedelijk een sterk voorbeeld van zijn om de studie van deze intrigerende tijd door veel meer soorten gediplomeerden te laten gebeuren, dan enkel maar steeds door academische historici. Nu, net in de academische opleidingen geschiedenis zijn althans in dit land geen onderdelen recht, niet eens algemene inleidingen puur geschiedkundig (...) of qua stelsels maar dat wil niet zegen dat ook al die afgestudeerden niet negatief beïnvloed zijn. Er bestaat ten aanzien van het krijgsgerecht van België slechts in uiterst beperkte academische kring - vermoeden wij toch idealiter want één naam kunnen wij alvast niet noemen dan wijlen professor Raymond Derine (Zie zijn werk "*Repressie zonder maat of einde? Terugblik op de collaboratie, repressie en amnestiestrijd*". Leuven, 1978. Een aantal punten van onze kritiek op het juridisch fascisme bij Baas Ganshof - zie direct verder - worden in dat boek ook belicht. De man was overigens een brave professor in de rechten aan de KUL ten opzichte van een marginaal want wijsgeer annex nog wat van alles zoals bij ons. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***) - en daarnaast in noem het meer rechts politieke middens weerzin terwijl dat de normaalste conclusie zou moeten zijn voor elk mens die vrij grondig en vooral oprecht deze barre tijden bestudeert. In die zin heeft het oorlogse fascisme hoe dan ook een overwinning van het denken behaalt want indien het krijgsgerecht haar spiegel was, was die spiegel zwarter dan haar aankijker, op natuurlijk extreme gevallen na zoals alle met de Gestapo meewerkende landgenoten. Iedereen, maar dan ook iedereen is onder de indruk en vol lof wanneer hij of zij een wijs rechter heeft ontmoet. Is er een mooier beroep op de wereld dan rechter - en ook dokter? Mensen houden oprecht van wijsheid en hebben op nogal wat momenten daar grote nood aan. Soms gebeurt het dat daarvoor een rechtbank nodig is. Nu hebben wij door onze leeftijd nogal vanzelfsprekend nooit een life krijgsrechtbank aan het werk gezien. Het was allicht beter voor onze gezondheid en onze vrijheid want het gebrek aan algemene au serieux was uitzonderlijk; wat een gemeen en lachwekkend soort circus van onrede was dat? Bovendien mocht men niet eens tussenkomen of 'pleiten' - indien geen advocaat van een verdachte - terwijl men de allergekste zaken kon aanhoren, hoewel dat ook zo schijnt te zijn voor alle burgerlijke rechtszaken wat naar ons democratisch gevoel een anomalie is. Die bevindingen mogen we afleiden uit de tientallen krijgsdossiers die we hebben mogen doornemen naast nog wat meer genadedossiers, al zijn die laatste op uitzonderingen na meestal zeer weinig gestoffeerd. Zou er ooit één, schrijf en lees één ter oordeel staande Belg, één krijgsrechter aldaar eens wijs hebben gevonden, overtuigend, rechtvaardig, niet vexatoir noch hysterisch en dies meer? Eén (1) op de pakweg honderdduizend (100.000) zaken!?! En op een manier was dat allemaal het handwerk van Baas Ganshof. Het is volgens ons pedagogisch van zeer groot belang dat één of allicht best meerdere biografieën over deze ontzettend belangrijke jurist uit de moderne geschiedenis van dit land worden geschreven. Om inderdaad grotendeels te tonen hoe wijsheid compleet afwezig was en daardoor ontelbaar veel schade aan onze gehele samenleving werd aangericht, wat juist ironisch is - als we dat woord mogen gebruiken - omdat in het algemeen juristen zijn geobsedeerd door artikel 1382 van het BW. Die pedagogische insteek hebben wij steeds voor onszelf als een zeer belangrijke drijfveer ervaren; wat kunnen wij hier uit deze lange, intense studie van WO II allemaal leren? Een ander thema is natuurlijk hoe het sowieso mogelijk was dat één persoon zo oneindig veel macht op diverse niveaus bij elkaar kon krijgen doorheen deze barre tijden? Nogal wat academische historici lijken geobsedeerd door

het Führerprinzip als leidend politiek concept doorheen de bezetting, maar schijnen volstrekt onzeker, weigerachtig of eerder vergetelachtig dit principe eens af te toetsen op haar gebeurlijke werkingskracht binnen het krijgsgerecht. We durven zelfs te beweren dat veel collaboratie in de fenomenale of juridische werkelijkheid werd veroorzaakt door het krijgsgerecht zelf - denk even terug over de net gemaakte opmerkingen in zake economische collaboratie - en dat het in de beleefde politieke werkelijkheid feitelijk nauwelijks tot gewoon geen enkele betekenis had. In concreto is daar de gehele zaak der zuivering of epuratie het schoolvoorbeeld van, terwijl we nog steeds niet het fijne weten over het niet doorgaan van de voornemens om alle Belgische vrijwillige arbeiders in Duitsland ook als collaborateurs te gaan veroordelen; de sanctiehysterie van toen had toch bepaalde grenzen. M.a.w., waarom ging dat krijgsgerecht landgenoten straffen, en hoe en op welke schaal, terwijl die weliswaar iets van rook hadden losgelaten maar zonder enig vuur dat zelfs maar het kleinste kind diens handjes had kunnen schrammen laat staan verbranden? Het is algemeen bekend dat Baas Ganshof een zeer hoogmoedig man was en op allerlei formele strepen stond. Maar het was veel meer of erger. Hij is de verantwoordelijke zowel in de opbouw als - juridisch zeer verrassend en deontologisch totaal niet goed te keuren - in de daadwerkelijke organisatie van een krijgsgerecht dat sui generis begon te werken als een monster dat steeds maar nieuwe slachtoffers wilde slikken. Dat we de man op sommige foto's als een Voil Jeannet zien, heeft iets onnozels maar staat anderzijds helemaal niet ver van de waarheid. Hij doet sterk denken aan die ene beroemde vrouw, de Dulle Griet. Op dat bekende schilderij van Brueghel. U weet wel wat die heeft meegemaakt; de hertog van Alva die nu eens geen Voil Jeannet was maar juist omgekeerd. Maar echt zéér destructief, net als Walter Ganshof Vander Meersch. Willy Vandersteen zouden wij ooit herkennen als een tekenaar in het dagblad van het VNV, met tot onze verbijstering smerige tekeningen van 'vuile Joden' door "*Bart de Brigademan*". Dacht die bij de eerste uitgave van de strip "*De Dulle Griet*" in 1966 en dus amper 20 jaar na de bevrijding en de afloop van WO II in het eigen land aan het voorbeeld van Baas Ganshof?

B.2.2. Poging tot samenvatting van de misdaden door de juridische fascist Walter Ganshof Van der Meersch.

In historiografie of die nu academisch of door vrijwilligers wordt bedreven, kan men grofweg twee soorten benaderingen erkennen; diegene waarin personen als belangrijk, doorslaggevend worden voorgesteld omdat zij de vaart van de geschiedenis versnellen dan wel vertragen, naast diegenen die grand history proberen te schrijven op brede, sociologisch getinte wijze. We denken te mogen stellen dat wij twijfelaar zijn omtrent beide posities en dat men dit aan onze teksten duidelijk kan zien, zeker ook doorheen onze studie rond GEDEPO. Feitelijk is er nog een derde zienswijze maar die is zeer moeilijk en gaan wij zelf min of meer proberen uitwerken in ons Jodenmanuscript. Dat slaat op de epistemologische of kennistheoretische ontwikkeling binnen een tijd en dat is klaarblijkelijk geen spek naar de bek van de traditionele historici. Wij gaan ons daar trouwens op de inderdaad zeer beperkte tijd van de onderduik in WO II zelf concentreren maar een uitstekend zij het niet eenvoudig te begrijpen voorbeeld is van wijsgeer Rudolf Boehm; *Kritik der Grundlagen des Zeitalters* (Den Haag, 1974 - *Kritiek der Grondslagen van onze tijd*, Baarn, 1977. Ook terug te vinden op het weeweewe als: [Rudolf Boehm \(1977\): Kritiek der grondslagen van onze tijd \(marxists.org\)](http://marxists.org). Daarin wordt op intellectueel nogal verbluffende manier geprobeerd de historische ontwikkeling van het 'ideaal' van het objectief weten te onderzoeken vanaf zijn ontstaan bij de Grieken tot heden. Ja, ja, de idee der objectiviteit is dus historisch gesitueerd ontstaan en niet als natuurwet tot ons gekomen via een gewone doorwielijkse openbaring. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). We hebben de indruk dat iets als mentaliteitsgeschiedenis in deze buurt komt en dat wordt blijkbaar beoefend door historici van de KUL als enigen in dit land maar door ons jammer genoeg niet gekend wegens slechts twee armen en twee benen (Een zeer intrigerende en op zijn zachtst gezegd aanstekelijke figuur in

zake ontwikkeling van concepten doorheen de geschiedenis is Jan Hendrik van de Berg met diverse zogenaamde metabletische studies. Vooral zijn twee werken rond de geschiedenis van het menselijk lichaam vonden wij fenomenaal interessant: *Het menselijk lichaam; een metabletisch onderzoek. Deel 1. Het geopende lichaam*, Nijkerk, 1959 + *Het menselijk lichaam; een metabletisch onderzoek. Deel 2. Het verlaten lichaam*, Nijkerk, 1961. Wij zijn ervan overtuigd dat sommige intuïties van dat denken in - algemeen gezegd - gelijktijdigheid of analogie zeer nuttig zijn voor ook een beter begrip van het fenomeen politiek rondom WO II. Onder meer daarom durven wij hier spreken van het juridisch fascisme van Baas Ganshof, zonder blikken of blozen maar met volle overtuiging van de fenomenale zeg aanwijsbare of - haha - objectieve evidentie ervan uiteraard in vergelijking met het fascisme der nazi's en stalinisten. In hoeverre wij zelf door die diverse werken in onze politieke analyses zijn beïnvloed lijkt ons vanzelfsprekend maar kunnen wij zelf toch niet zomaar in diepte of breedte aanduiden. Wie kan dat wel dan tenzij zij die nooit iets ernstigs hebben aangeleerd op vlak van epistemologie? We kennen natuurlijk andere vormen van dergelijke denkgeschiedenissen en hebben ooit zelf nog gedacht een doctoraat te maken in de wijsbegeerte over de logica of motieven in of rond de overgang van de Griekse wetenschap naar de Arabische wereld. En dat doorheen liefst drie mogelijke epistemologische verklaringen, met natuurlijk de equilibratietheorie van Jean Piaget erbij en dat ten opzichte van twee totaal andere modellen waarvan dan één zagezegd 'puur' Arabisch of zoals wij ons van toen - voorbij iets als 35 jaar geleden - herinneren als de 'inner reason'. Maar we kregen dan andere interesses en hadden sowieso te weinig tijd. En vooral hadden wij geen verstand en goesting genoeg om twee klassieke talen als Oudgrieks en klassiek Arabisch te gaan leren om alles in het origineel te kunnen lezen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Nu, wat de persoon van deze indrukwekkend belangrijke topmagistraat aangaande WO II betreft, durven wij zonder meer stellen dat zonder de aanwezigheid van Baas Ganshof - pakweg in het geval hij bij zijn tweede arrest naar Duitsland wel degelijk was vervoerd tot hopelijk gelukkig voor hem tot net na het einde van de oorlog in april of mei 1945 - de repressie er totaal anders had uitgezien en meer concreet kwalitatief en kwantitatief anders was verlopen. In alle gevallen minder diepgaand of barbaars. Of zij anderzijds zoals wij voorstander van zijn of waren, retroactief of evaluatief gezien, meer zij het zeker niet uitsluitend zou geconcentreerd zijn geweest op de ware misdadigers zoals die in vergelijkbare situaties voor- of nadien strafrechtelijk zouden zijn of worden veroordeeld, durven wij niet zeggen. Maar deze man, deze als jurist en alleen als jurist gevormde man, deze man die als jurist zoveel gedaantes zou aannemen en steeds op de top van die specifieke juridische deelwereld, pleegde niet minder dan een tiental opvallende tot zeer ernstige overtredingen of fouten ten opzichte van wat men de moraal of de deontologie van alle klassiek Europees gevormde juristen kan noemen, of gewoon ten opzichte van het essentieel democratisch gezond verstand zoals elke Jan met de pet het zal verstaan als hij het allemaal eens zonder glas bier in de hand mag aanhoren en rustig en niet belerend krijgt uitgelegd;

1) Geen toepassing van de essentiële pro en contra argumentatie - uit de eerste kandidatuur rechten les drie - doorheen de procesvoering van het krijgsgerecht want op puur anekdotische uitzonderingen na enkel contra ten opzichte der verdachten voor het krijgsgerecht. Bedenken we hierbij dat allerlei substituten dit zo anti-juridisch schema naadloos hebben toegepast terwijl ze zelf net ervoor pakweg onderzoeksrechter waren;

2) Onverenigbaarheid door (essentiële) rol in voorbereiding én uitvoering aangaande bestraffing collaboratie;

3) Schenden van het legaliteitsprincipe door voorbereiding bestraffing collaboratie terwijl potentiële subjecten de teksten nooit konden lezen dus vrezden en nadien door sturing uitwerking via vele directieven aangaande organisatie krijgsgerecht terwijl de ter bestraffing behandelde zaken reeds waren gebeurd, op die uitzonderingen na van gevluchte collaborateurs tussen september 1944 en mei 1945;

4) Aanzetten (uit het veilige en vooral verre Londen) tot misdaden door het verzet tegen de eigen Belgische bevolking doorheen juli 1943 tot augustus 1944 waarvoor hij

strafrechtelijk en burgerlijk (voor de schadevergoedingen) had kunnen/mogen/moeten zijn veroordeeld (uiteraard samen met zijn regering - haha);

5) Nadien diegenen die daar ter Belgische plaatse kritiek op hadden laten veroordelen wegens collaboratie gezien het zgn. schenden van de eer van de weerstand of het straffen van een vrije, verantwoorde mening nota bene ten opzichte van iets dat men zelf heeft mee bekookstofd; echt een schoolvoorbeeld van fascisme;

6) Sterk vermoedelijk meewerken aan de opbouw van de amnestiewet van 22 juni 1945 op de misdaden van het verzet waardoor die grotendeels zeg voor 99,9999 % immuniteit kreeg voor misdaadjes als moord, diefstal, brandstichting en allerlei sabotages want allemaal onder de noemer van 'noodzakelijke' verzetsdaden, sowieso reeds illegaal gezien volgens punt 7. Zie ook punt 4 waardoor hij zichzelf immuniteit heeft bezorgd, waardoor hij totaal onverantwoordelijk en onstrafbaar werd terwijl hij ontelbaren ter verantwoording riep om zwaar te laten straffen. Wat een onvoorstelbare schijnheiligaard en pretentieuze smeerlap!;

7) Schenden van de internationale en door België geratificeerde Conventie van Den Haag van 1907 door punt 4 en allicht ook door punt 6;

8) Nul komma nul juridische aandacht - in de nochtans mee opgestelde besluiten in zake collaboratie - voor de onvoorstelbare tragiek der Joodse bewoners in ons land, staatsburgers of passanten uit het interbellum waaronder nota bene Duitse vluchtelingen vanwege het nazisme. Wij vinden dat inderdaad een schromelijke juridische tekortkoming en een aanklacht tegen deze topjurist waard die nochtans pas definitief in juni 1943 uit België verdween en dus veel anti-Joods had meegemaakt, waaronder ook al tegen zijn eigen juristencollega's;

9) Vermoedelijk zelf 'iets' te hebben gemarchandeerd met de hoogste Duitse kringen in het bezet land om vrij te geraken uit de gevangenschap te Huy eind 1942 - begin 1943 en wie weet zelfs ongehinderd te kunnen vertrekken ('ontsnappen') met vrouw en kind naar Londen;

10) De man heeft blijkbaar succesvol kunnen verhinderen dat het georganiseerd verzet zou deel uitmaken der krijgsraden en -hoven. Prima. Hij heeft nagelaten hetzelfde te eisen voor de aanwezigheid der militairen, volstreekte onwaardigen gezien de onvoorstelbare slechte militaire voorbereiding en behandeling der Duitse invasie. Meer precies had hij moeten eisen dat alle beklagden door uitsluitend professionele rechters zouden worden beoordeeld, een opvallende anomalie voor iemand die levenslang door het recht op diverse wijze was gebeten.

11 of 10B of niks?) Last but not least; voegen wij nog een doelman toe aan dit - euh - elftal voor ons?

Wanneer tijdens of na de bezetting/oorlog heeft deze man volledig afdoende verantwoordelijkheid toegelicht bij de vrij massale arrestaties in mei 1940 van allerlei zeer 'verdachten' - waaronder nota bene zelfs Duitse Joden! - waaruit onder meer of vooral het walgelijke en spectaculaire bloedbad van Abbéville is gevolgd op 20 mei 1940? Volgens één historisch werk was hij helemaal niet verantwoordelijk hoewel ten zeerste betrokken. De auteur is historicus maar geen jurist maar het onderzoek waarvan sprake is vermoedelijk toch door vooral juristen gevoerd en Baas Ganshof was zelf gediplomeerd jurist. We zeggen dit omdat juristen historisch heroïsche discussies voerden en voeren over het verschil tussen verantwoordelijkheid en schuld in casu rond het fameuze artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Wij gaan ons hier daaraan zeker niet wagen. Volgen we even mee uit twee artikels van Emmanuel Debruyne ("*Vluchtelingen en buitenlanders in een land op voet van oorlog*" (pp. 100 - 147) en "*De arrestaties van mei 1940 en de gevolgen*", pp. 148 - 228. In Rudi Van Doorslaer (red.) Emmanuel Debruyne, Frank Seberechts, Nico Wouters M.m.v. Lieven Saerens, *Gewillig België Overheid en Jodenvervolging in België tijdens de Tweede Wereldoorlog*, Brussel, 2007 (ook terug te vinden op het weeweewe als [eindverslag NI compleet \(senate.be\)](http://www.senate.be), *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De zaak der arrestaties werd beslist op het allerlaatste moment der vrijheid of

werkelijk pal voor de Duitse inval en bovendien op het allerhoogste politieke niveau of de Belgische regering (toen maar één) waarvan Paul-Emile Janson de aanwezige minister van justitie was: "*Janson deelde Ganshof Vander Meersch na de ministerraad (NVDR. Die werd gehouden in de nacht van de 9de op de tiende mei 1940 toen duidelijk werd dat Duitsland die ochtend der tiende mei zou binnenvallen) mee dat de regering de koning een besluit ter ondertekening had voorgelegd dat de staat van beleg uitriep. Hij gaf hem de opdracht krachtens dit besluit over te gaan tot de arrestaties van de verdachten en personen die aan bepaalde wettelijke voorwaarden voldeden.*" (Idem, p. 146). Grofweg bekeken was daarmee de schuldvraag opgelost wat Baas Ganshof betrof. Uit de begeleidende noot 180 blijkt dat deze informatie komt van een nota van Baas Ganshof zelf dd. 31 december 1940. Minister of nu ex-minister (?) Paul-Emile Janson leefde toen alleszins nog en had zich kunnen moeien en verdedigen maar hij zat ergens in Frankrijk en was blijkbaar ook per brief onbereikbaar. Na de oorlog kon dit standpunt dan ook nooit door beide genoemden worden herbevestigd of meer au point gesteld doorheen een confrontatie want de ene was dood en de andere was te betrokken want diegene die er zoveel aan te verliezen had. De discussie blijft wat ons betreft op die manier open staan niet in het minst in zake de invulling ervan of het aandeel in de verantwoordelijkheid terwijl Baas Ganshof juridisch tijdens de bezetting zelf de dans ontsprong: "*Senator Borginon vroeg de secretaris-generaal van Justitie eveneens een onderzoek in te stellen naar deze veiligheidsmaatregelen en het transport naar Frankrijk die eruit voortvloeyde. Ganshof werd er ten onrechte van beschuldigd de lijsten van te arresteren personen opgesteld te hebben, terwijl die lijsten zowel door de Staatsveiligheid of de procureurs des konings als – eerder zelden – door de militaire auditeurs waren opgesteld. ... De zaak Ganshof eindigde met een buitenvervolginstelling ...*" (Idem, p. 221. De juiste datum van deze buitenvervolginstelling hebben we niet evenals niet wie of welke instelling dat heeft beslist. Het was waarschijnlijk begin 1941 gezien de datum van de uitlegnota door Baas Ganshof. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De term buitenvervolginstelling lijkt ons een vraag van schuld maar dus niet van verantwoordelijkheid. Het debat kan met die historische buitenvervolginstelling helemaal niet worden gesloten alsof Baas Ganshof eigenlijk met de hele zaak uiteindelijk niks had te maken. Bovendien bestaat er natuurlijk niet alleen het beschuldigen en dan verdedigen maar zoiets als het tonen van een eigen eergevoel. De situatie was weliswaar zeer bedreigend voor de eigen integriteit want het betrof een bezetting en hoewel militair Duits geleid maakte het aspect der Nieuwe Orde, institutioneel toch gesteund door een deel van het Belgische vooral Vlaamse politieke landschap, de gehele situatie nog pregnanter voor alle betrokkenen op beslissingsniveau. Onder de dodelijke slachtoffers van deze wegvoering waren er bij het Bloedblad van Abbéville alleen reeds acht doden; stelde dat dan niks voor om te zwijgen van alle elders verwekte ellende? Kon de allerbelangrijkste ambtelijke verantwoordelijke daaruit geen conclusies nemen en dus de eer aan zich houden en opstappen en dan maar een verder leven leiden zeer onder de maatschappelijke en politieke radar? Eer was blijkbaar iets waar een bulldozer als Baas Ganshof mee wou worden bedekt door middel van eretekens en medailles maar van zichzelf niet had. Is het te vergaand de acht doden van Abbéville en alle andere ellende te zien als een vorm van voorspel op de waanzinnige bestraffing doorheen de repressie met onder meer 242 doden als gevolg en nog veel meer doods vonnissen. Toch ongelooflijk dat generaties studenten in allerlei instellingen zo'n triestig mens bij zijn cursussen als professor onbewogen want kritiekloos aanhoorden. Op uitzonderingen na - meestal in de opleiding wijsbegeerte - is de universiteit duidelijk niet de instelling waar men open leert denken, spreken en schrijven. Daar leert men meer van op Aalst Carnaval.

En toch nog even naar historicus Emmanuel Debruyne. We voelen ons bijna beschaamd om tegen zijn klaarblijkelijk grondig werk met deze voorstelling van zaken iets op te werpen. En

inderdaad dat toch omdat we door jarenlang vallen en opstaan hebben geleerd Belgische academische historici en alleszins aangaande WO II te wantrouwen, zeer diep te wantrouwen en werkelijk vanaf zeker moment gewoon a priori, en dat zowel intellectueel qua capaciteiten maar misschien nog veel erger; ook op moreel of deontologisch vlak. Kort gezegd; bijna allen hebben per opleidingsdefinitie een schrijnend gebrek aan nuttige kennis (we kennen er twee met een extra diploma, in de rechten) en weten dus (sic) voor een onbekend deel niet eens waar zij over schrijven en daarnaast - maar het één hangt aan het ander - zijn er nogal wat die een predispositie tonen die men als misleiding van de lezer of werkelijk als puur bedrog mag noemen. Men moet het ook zo zien. Wij zijn vooral opgeleid als wijsgeer. Meningeën worden daar gegeven en onderzocht op betekenissen, mogelijkheden en tekortkomingen. Er wordt de facto altijd van uitgegaan dat een denker zich wel eens kan vergissen, via de vele soorten denkfouten die er zijn. Zo'n wijsgeer kan en moet eigenlijk ook voortdurend proberen choqueren want met andere inzichten komen om vertrouwde situaties eens binnen een ander daglicht te bekijken. Dat anders gezegd een wijsgeer straal de lezer bedriegt, is niet iets wat wordt verwacht of zelfs helemaal absurd of overbodig is indien de levensbeschouwelijke positie zeer duidelijk wordt aangegeven. Daarvoor moet hij dan wel beschikken over voldoende persoonlijke vrijheid desgevallend zoals het genie Spinoza anoniem werken. Die levensbeschouwelijke positie wordt verondersteld afwezig te zijn bij de blijkbaar alleen maar historisch-kritische denkend tewerkgaande academische historici. Maar dat is duidelijk onjuist zoals wij in alle oprechtheid en met dat vallen en opstaan en verwondering en verontwaardiging ervaren, al lezend en werkelijk al doende ook al. Bovendien is iedereen gesitueerd en bestaat zoiets als evolutie, al was het 'maar' door de ontdekking van nieuwe archieven of het opengaan van bestaande maar steeds verboden archieven. Bovendien weten tot onze enorme verbijstering Belgische historici niks van de ... geschiedenis der wetenschappen en blijkbaar ook niks van wat paradigmaveranderingen wordt genoemd. Ook dat maakten wij persoonlijk mee. Wij kunnen het au serieux van het algemeen geschiedkundig werk van Emmanuel Debruyne niet beoordelen. Hij heeft blijkbaar formeel gezien slechts het vak geschiedenis gestudeerd in dit land en dat belooft op zich weinig want in België krijgt men op die manier totaal geen crossoverkennis aangereikt, zoals grondige kennismaking met sociologie, wijsbegeerte, economie en meerdere zoals in dit geval misschien toch maar bestuurskunde en rechtsdeontologie. Dus denken wij en zeker omwille van het extreem gebrek aan intellectueel en professioneel deontologisch normbesef bij Baas Ganshof dat ook aangaande zijn rol in mei 1940 bij de gevangenne en wegvoering van talloze Belgen en vreemdelingen, nieuw en grondig onderzoek nodig is. Men kan trouwens niet zeggen dat ons lijstje van tien punten van grondige kritiek - tien! - reeds voldoende is. Zo werkt wetenschap nu eenmaal niet of zou het althans niet mogen werken. We moeten trouwens met tristesse maar overtuiging straks in onderdeel D...X... **NOG VERWERKEN** .. de door enkelingen publiek als zeer gunstig onthaalde recente studie van Nico Wouters over Leo Vindevogel werkelijk als onwaardig en zelfs diep schokkend en grotendeels als puur bedrog zelfs pure laster ten opzichte van die man bestempelen. Ondertussen is Nico Wouters directeur van het Cegesoma en zou men zuiver formeel de grootste ernst en integriteit van zo'n wetenschapper in dit geval historicus mogen verwachten; quod helaas overtuigend non. Wij hadden ten andere lang bewondering voor zijn doctoraat maar ook die attitude zijn we onderweg kwijtgeraakt, wat we elders in deze studie rond GEDEPO uitleggen: zie deel 4.1.3.4. En dat werk over oorlogsburgemeesters gaat rustig verder als standaardwerk maar is dat met absolute zekerheid helemaal niet want lijkt stevig maar staat volledig op drijfzand. Een fundamenteel probleem bij historici is dat zij voor zeer veel studies zeer lang inspanningen moeten leveren en dat dus anderen die resultaten betrouwen omdat ze zelf helemaal geen zin of domweg tijd hebben om dat voorbeeld eens te gaan overdoen. Dat is zeer begrijpelijk maar staat haaks op wat wetenschap is. Het is bijzonder jammer en klinkt

zeer deprimerend maar men mag historische denkers en zeker voor een nog steeds duidelijk extreem geladen tijdvak als WO II niet vertrouwen. Dat geldt dan ook voor ... onszelf, hoewel wij op wijsgerige manier voortdurend wijzen op onze tekortkomingen zowel zuiver archivalisch alsook qua inzichten die tekort schieten en vragen om meer fond. Anderzijds hebben wij op ons eentje en in wezen zonder echte hogere hulp thematisch en sociologisch aangaande politiek gedrag in tijden van crisissen als WO II meer ontdekt dan alle historici voordien samen - we zeggen dit natuurlijk omwille van onze kennis van onze manuscripten die hopelijk allemaal kunnen worden afgewerkt. Het eerste - wijzen op archivalische tekortkomingen of aangaande feiten - doet de betere historicus ook wel eens maar het tweede of het wijzen op eigen theoretische inzichten volstrekt nooit. Alleszins was Baas Ganshof in mei 1940 mee topverantwoordelijke als auditeur-generaal. Had hij aarzelingen en discussies, heeft hij namen geschrapt tot zelfs eigenhandig toegevoegd,? Ongetwijfeld zijn er veel vragen meer te stellen, die misschien deels al waren gesteld door de klaarblijkelijke onderzoekscommissie uit eind 1940 - begin 1941 maar die fris van onder het stof mogen worden gehaald, zijn er door ander historisch onderzoek nieuwe invalshoeken op net deze thematiek gerezen, enzovoort. Het werk van Emmanuel Debruyne heeft trouwens ook niet de pretentie en inzet om daar meer antwoorden op te geven al is zijn conclusie op een manier bij wijze van spreken half hagiografisch en bijgevolg door het thema zelf ongevraagd: "*De zaak Ganshof eindigde met een buitenvervolginstelling*"

Baas Ganshof heeft gezien punt 4 werkelijk over geheel het land ontelbare misdaden in gang laten zetten tegen de gehele Belgische bevolking en die misdaden nadien allemaal laten dekken door minstens kritiek erop extra te laten hanteren als grond van collaboratie. Men kan zo'n figuur waarlijk of niks anders dan met alle recht (sic) of oprecht (siccer) een oorlogscrimineel noemen temeer omdat hij honderdduizenden landgenoten door zijn intellect en daadkracht levenslange schade heeft berokkend en dat zeker nog tot heden. Die schade was en is immers direct én indirect en op een niveau die volstrekt ongezien is in de moderne geschiedenis van dit land en slechts aansluit bij de Bloedraad onder Alva. De zgn. kwaal - de meeste collaboratie was louter een politieke vergissing zij het best pijnlijk en tegelijkertijd ook deels gewoon lachwekkend tot belachelijk - was veel minder erg dan de remedie. De man is werkelijk nuchter bekeken veel erger voor ons land geweest dan een hele Aussenstelle van de zo gevreesde walgelijke Duitse Gestapo bijeen, al is een vergelijkende studie op zijn plaats ter operationalisering; begin er maar aan aub. Deze jurist van het vuilste vuilnisbelt maakte carrière na carrière voordien en nadien als topmagistraat, professor en zo verder, nationaal en internationaal en was daar overal nog niet de nachtwaker waard, alsof hij heel de tijd en reeds van in de dertiger jaren belastende dossiertjes op zak en in de kluis had van vieze toppolitici. Deze juridische fascist wou dan levensbeschouwelijk als gelovige (protestant) begraven worden m.a.w. de Christus gaan ontmoeten met in zijn rugzak 242 na een krijgsvonnis vermoorde Belgen naast vele malen meer doodsvonnissen. En dat terwijl hij later nog efkes vicevoorzitter van het Internationaal Instituut voor de Mensenrechten werd; zie ook punt 8! Existentieel en maatschappelijk gezien is het paradoxaal te noemen dat een man die zoveel deed in de voorbereiding tot bestraffing van zgn. verraad aan het eigen volk, het recht en dus zijn eigen volk mee heeft verraden door uiterst belangrijke principes van dat recht te negeren, eens diplomatisch uitgedrukt. We weten uiteraard niet wie de wikibladzijde aan deze man met zijn duizend eretekens heeft geschreven. Diens "*Algemene conclusie*" is ronduit potsierlijk en indroevig en het IQ van een wijngaardslak genakend: "*Walter Ganshof Van der Meersch was een man die het staatsbelang hoog in het vaandel voerde en vond dat vrijheid enkel kan gedijen wanneer er orde en gezag is, terwijl hij omgekeerd ook vond dat er geen democratische rechtsstaat kan bestaan zonder dat de rechten en vrijheden van de individuele burgers op doeltreffende wijze worden beschermd.*" Beiden zaken zijn ten diepste verkracht

door diezelfde Walter. De wikischrijvende man of vrouw heeft er niks van begrepen of er vooral niks van willen begrijpen; een zoon, kleinzoon, oud-student of stokoude halfdemente medemisdadiger uit de goede oude tijd van het krijgsgerecht? Hebben de ontelbare nazaten van de directe slachtoffers aan deze wikibladzide mogen meewerken? Het wordt meer dan tijd dat er niet alleen een ernstige verantwoordingswind waait doorheen het wetenschappelijk onderzoek naar die extreem intrigerende want belangrijke tijd als WO II, ook door juristen trouwens, maar dat ook dit soort extrapublieke, semiwetenschappelijke nonsens wordt aangepakt. Met een juridischachtig "*Noot bij/onder ...*"? Vermoedelijk zijn de aldaar als een stroom voorgestelde juridische publicaties van deze veelvraat allemaal eendrachtig machtig bestemd voor de plaats waar de man voor zijn publieke optredens vanaf de jaren dertig thuishoorde; op de vuilnishoop van de geschiedenis al mogen we nu ook niet te brandstapelig van stapel lopen. Ten slotte een biografische uitmijter die wij hier verantwoord vinden. Wij hebben nog nooit één editie van het Pallieterke gelezen, dat zoals ook blijkt uit het artikel van historica Eva Schandevyl weinig respect voor deze man had. Maar. Wij hebben wel langs één familiale zijde een grootvader en diens twee neven gehad die samen zeven jaar Duitse gevangenschappen en kampen hebben overleefd - enfin 'overleefd' - waarbij die laatste twee nog als toet een dodenmars op hun koppen en vooral onder de totaal verweesde voeten kregen (De twee neven waren dan nog in een brede groep in Dendermonde en omgeving gearresteerd waarvan niet weinigen in Duitse kampen van ontbering zijn omgekomen of tussentijds werd vermoord, zelfs door onthoofding. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Na meer dan 15 jaar intens onderzoek naar politiek gedrag tijdens en rond WO II begrijpen wij nog steeds niet wat mensen heeft aangezet tot open en bloot politiek intellectueel en praktisch collaboreren. Maar Baas Ganshof of Walter Ganshof Van der Meersch, dat was nu echt een groot uitvoerder van wat wel eens door historici het Führerprinzip wordt genoemd. Was hij in de USSR opgegroeid dan noemde dat het Stalinprinzip, maar dan in het Russisch geschreven. Weg daarmee. Weg met de verheerlijking van dit soort geschiedenis ergo die ongemeen grote geschiedenisvervalsing en weg uit der aard met welkdanig gebruik ooit nog van dit vulgair en stierlijk soort machtsdenken, waarbij recht als instrument van hoogmoed en macht wordt gebruikt, of jawel, als compensatie voor misschien domweg een veel te korte penis.

Er was natuurlijk veel meer aan de hand dan het daadkrachtig geraaskal en niet te vergeten meervoudig dodelijk gebeuk van één weliswaar overtuigend en technisch potentieel briljant maar tegelijk binnen zijn eigen vakgebied zelfgederouteerd man als Baas Ganshof. Hij werkte sociologisch en intellectueel gezien in een uiterst vruchtbare bodem die hem als het ware omarmde want herkende want voortgebracht en bestendig heeft. Het is in deze context onmogelijk om echt grondig in te gaan in het persoonlijke denkkader waarin deze man is opgevoed maar enkele sporen moeten worden vermeld om de intrinsiek ondemocratische manier van werken van deze indrukwekkend invloedrijke magistraat beter te duiden. We weten dat hij op zeker niveau aan bobsleeën heeft gedaan. Dat was niet bepaald een volkssport zoals het waanzinnige populaire wielrennen en voetbal en helemaal veraf staand van eeuwenoude bezigheden als vogelpikken en gezellig een potje kaarten. Bovendien had die sport iets inherent stompzinnigs want het ging gewoon om zo snel mogelijk beneden te geraken door zo groot mogelijk gewicht zo weinig mogelijk weerstand der elementen te doen ondervinden. Het was peperduur en men moest er tenslotte zeer ver en zeer hoog voor trekken; op den Bosuil kon men niet bobsleeën. Zeer hoog en zeer ver was ook zijn afstand van het volk dat hij zogenaamd diende; is er één geschrift in de vijftig (50) bladzijden biografie van de man dat wijst op een minimale empathie? Een fluwelen baltoets of een verrassende carambole was er in dit soort eerder banale sport in geen eeuwen bij. Nuance en echt onderling sportbeleven waren volledig afwezig; eens en snel en smooth in de bobslee gesprongen moest men één blok vormen achter die ene stuurman alsof men een steen was die

viel, eenparig en eentonig naar beneden. Was Baas Ganshof zelf altijd stuurman of was het zijn grote ongerealiseerde droom; beiden zijn zo vatbaar voor gebruik in deze politieke context. Blijkbaar is hij alleen of met een team nooit ernstig uit de bocht gevlogen wat hij dan grandioos zou goedmaken doorheen zijn aandeel in het krijgsgerecht. Die hoogst elitaire en zeer botte hobby sloot nadeloos aan bij zijn opleiding, zij het blijkbaar door WO I in versneld tempo. Hij had immers een versneld rechtencurriculum genoten omdat hij oud-strijder was geweest, wat een begrijpbare tegelijk betwistbare maatregel op zich was. Maar het betekende individueel of voor deze man zelf en hoe men het draait of keert altijd een stille ballast van onzekerheid. Hoe meer kon die stem worden gesmoord dan door te excelleren in hetzelfde vakgebied, onder meer hiërarchisch en zeer publiek erkend of beter te erkennen; de man is nooit gekend als een briljant advocaat en pleiter maar vanaf zeer jong in zijn leven en dan ononderbroken en zeer lang als de hoogste in zijn rang in staatsdienst. Altijd en cru gezegd het hogere kruipdier!! Iets echt vrij heeft de man met zijn mogelijkheden nooit gedaan. Die speciale want verkorte studietijd had trouwens belangwekkend helemaal niks te maken met bijzonder grote persoonlijke aanleg waardoor de man domweg vroeger een hoger studieniveau had kunnen aanvatten en beëindigen, zoals die merkwaardige Ronsenaar Maurice Ponette die zowaar enkele jaren (!) voor zijn 18de reeds werd toegelaten tot universitaire studies. Het zou Meneerke Ponette - één van zijn politieke koosnaampjes - ook toch geen wijsheidseieren leggen zoals we grondig later moeten zien. Maar het was vanzelfsprekend een levenslange bron van extreme zelfzekerheid. Maar die bobsleehobby was inderdaad sterk gelijkend met de essentie van de Westerse opleiding in de rechten die op haar beurt diep was voorafgegaan door de klassieke opleiding; beiden waren brutaal van methode en hadden als doel alleen maar winnen. In het uiterst populaire voetbal kon men nog eens genieten of mokken rond een officiële draw, zelfs een scoreloze. Of Baas Ganshof zoals zovelen van zijn klasse eeuwenlang en tot decennia lang diep in de 20ste eeuw ook Grieks-Latijnse had gevolgd, weten we niet. Dat was alleszins een richting die merkwaardig was binnen het overwegende christelijke onderwijs want intellectueel als een tang op een varken tegengesteld aan het klassieke Joodse denken, zoals dat door Paulus mee georkestreerd sterk weer te vinden is in het Nieuw Testament en dus het christendom. We gaan op die belangrijke denkproblematiek dieper in doorheen ons Jodenmanuscript maar moeten volstaan met te zeggen dat het klassieke Griekse nadien nadeloos identieke Romeinse denken zich kristalliseerde in de retoriek, nota bene eeuwig lang ook de naam van het voorlaatste jaar van deze klassieke schoolse opleiding. Retoriek was niks anders dan bobslee of met meer gewicht en behendigheid dan de anderen - allemaal tegenstrevers - naar de eindmeet suizen om daar als eerste aan te komen. Het was absoluut geen enkel toeval dat zowel Grieken als Romeinen onvoorstelbare macho's waren die en passant en massaal vrouwen en jongere knapen misbruikten als genotsobjecten, zoals zij zich lieten zalven door olijfolie. Retoriek of het leren van het spreken beter dan de anderen was een aan die seksuele instrumentalisering identieke machtsuiting doorheen de sociale nu eens minder intieme wereld. We gaven ooit eens les aan een kleinkind van de legendarische rechtsfiguur Marcel Storme met inderdaad - opzettelijk en waarom niet? - een tekst die deze man voordien had geschreven als pleidooi voor een meer feminien zeg menselijk of empathisch denken binnen de rechtscultuur. Daarmee werd gepleit voor het beter leren dus kunnen luisteren naar de belangen der anderen of empathisch zijn binnen de bedrijving van het recht. Ons inziens, en daar zijn we allicht teveel wijsgerig voor opgeleid en tegelijk te brutaal, is dat moraliserend want de facto lijkt er een alternatief te bestaan. Dat is zo oud als de straat en vindt men terug in het Joodse denken. Om U te vragen geduld en hoop te hebben dat we daar later effectief over kunnen schrijven op ons op dat vlak bescheiden niveau weliswaar, volstaat het hier te wijzen dat Baas Ganshof werkelijk jaren was voorbereid als denkverkrachter van de belangen van zijn tegenstrevers. De retorica liep doodgewoon verder op universitair niveau in niet alleen de studie der rechten. Vergeten we

absoluut niet dat die rechten dé hofleverancier was voor lokale maar vooral voor de nationale politici tussen ruwweg 1830 tot pakweg 1990; allemaal in intellectueel wezen nazaten en voltrekkers van het de Griekse retorici annex macho's alias verkrachters van vrouwen en jonge knapen. Wanneer men al die tijd - en ervoor - ook politici en rechters ontmoette die waarlijk konden luisteren, had dat alleen en zuiver te maken met de persoonlijke graad aan menselijkheid en wijsheid. En allicht speelde zekere verzachtende levenservaring mee terwijl zeer merkwaardig er tegelijkertijd iets als het christendom was met zijn weliswaar vele contradicties maar wel voortdurende roep tot menselijkheid door barmhartigheid. Die overwegingen vormen één van de redenen waarom wij overtuigd zijn dat collaboratie als zaak van straf had moeten beperkt geweest zijn op manifeste misdaden die ook voor- en nadien voorwerp van correctionele behandeling hadden moeten zijn (geweest). Sowieso was een straf voor een ander soort denken zinloos zij het dat dit publiek geuit denken vanzelfsprekend kon en zou aanzetten tot bepaalde strafbare daden, een vrij moeilijk bewijsbare zaak. Voor Ronse en in feite voor geheel het land is net daarom de zaak Leo Vindevogel zo interessant omdat het enerzijds zinloos was hem te straffen voor al zijn bezettingsmeningen en anderzijds dat net dit ook voor een deel althans sterk te betreuren was, ook om de niet zomaar bijkomende reden dat andere meningen toen niet waren toegelaten door Duits en zwart. Bovendien zou het ons vanaf zeker onderzoeksmoment beginnen verbazen dat een zelfuitgesproken politiek collaborateur als Leo Vindevogel - de man had de moed dat eenvoudigweg te zeggen op zelfs zijn krijgsproces - bijzonder veel juiste zaken of waarheden neerschreef, met name ten opzichte van het georganiseerd verzet en de regering in Londen, waar dan op zijn beurt Baas Ganshof zo intiem aan verweven was. Het was voor een keihard gelijkhebber als Baas Ganshof onvoorstelbaar onmogelijk om ook één moment van twijfel te uiten. Of zou de man en dat publiek in het kader van alle discussies rondom de politieke en juridische beoordeling van collaboratie zelfs eens teruggekomen zijn op standpunten, niet om strategische redenen maar omdat hij inzag ongelijk te hebben? Het zal daarnaar zoeken zijn als naar een naald in zijn schuur van vijftig bladzijden hooi, vermoeden we. En zo'n man zou zich dan later onledig houden met "*Mensenrechten*"; best intrigerend en hopelijk kunnen wijsgerig-juridische ingestelden van zeker niveau als pakweg Matthias Storme één en ander eens grondig uitspitten zodat wij allen daar het bekende iets uit kunnen leren, zowel voor de meanderende loop van het Westers denken als voor onszelf natuurlijk, die immer zelf van 's morgens tot 's avonds moeten beslissingen nemen - tenzij thuis en op het werk met een Xantippe of een Baas Ganshof als aandrijvende slavendrijver!

Het denken van deze maatschappelijk uiterst belangrijke persoon was ingebed in een eeuwenlang gevormd en werkzaam machtsdenken dat principieel onmenselijk was want alleen het ik als overwinnaar kende. Maar het was nogal evident ook zeer gesitueerd, en wel doorheen zijn enorm versnelde juridische carrière vanaf eind jaren dertig die enkel en alleen maar mogelijk was door de steun van belangrijke politici. Het gerecht was tot voor pakweg 20 jaar geleden compleet gepolitiseerd. Zo hebben wij onder vier ogen en uit de mond van een gepensioneerd procureur des konings eens gehoord hoe hij aan die job is geraakt; via een telefoon van de rode bullebak Dinges de Dinges. We zijn ervan overtuigd dat hij nadien zijn werk op zijn best heeft proberen uitrichten maar democratisch was natuurlijk anders. Het speelde zich alleszins lang na WO II af. Dat gaf ook het merkwaardige effect dat mensen die extreme macht gingen bezitten over een enorm groot deel der bevolking, in theorie over allen, feitelijk een bende surrogaatclowns waren die maar wat blij waren dat zij én de juiste studiekeuze hadden gemaakt, én uit de juiste familie waren gekomen om die studies te kunnen betalen en vooral de juiste politici hadden ontmoet die hen dan deze hand- en spandiensten konden verzekeren. Hoewel Baas Ganshof een lomperik en bullebak eerste klas was door zelfs zijn eigen diepste juridische gedragscodes ruwweg opzij te schuiven in zijn drang om te

straffen en te straffen, was het zeker dat hij ook was gemotiveerd door niet alleen dit immer knagend gevoel van essentiële onderworpenheid maar in een vreemde paradox ook door een vorm van blijvende erkenning en oprechte dankbaarheid aan die ene die hem in zijn nekvel greep en dé richting van zijn leven uitstuurde; advocaat, ook al, en belangrijk nationaal politicus, ook al, Paul-Emile Janson (°Brussel, 30 mei 1872). Die was ten andere volgens zijn wikibladzijde als minister van justitie tegen amnestie voor activisten of de collaborateurs - allicht hoofdzakelijk Vlamingen - uit de vorige of Eerste Wereldoorlog (zie [Paul-Emile Janson - Wikipedia](#). *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Dat kan moeilijk een detail uit het leven van zijn pupil en protégé Baas Ganshof worden genoemd want zonder Janson was die laatste misschien gewoon steenkapper geworden, bij wijze van spreken en het ware natuurlijk zo veel beter voor dit land geweest om daar zijn teveel aan energie en frustraties in te gaan uitwerken en bovendien stenen kapot te kloppen om er bruikbare stukken van te maken: met mensen was zoiets onmogelijk (Eva Schandevyl spreekt over Janson zowel als "*mentor*", "*leermeester*" als "*patron*" van Baas Ganshof. Idem, p. 104 - 105. Blijkbaar steeds volgens deze zelfde bron was de moeder van Baas Ganshof zeer beslissend in de prille zij het raketontwikkeling van deze man; een moederskindje dat doorheen de repressie ontelbare gezinnen zou verwoesten. En werkelijk; waarom? Op deze plaats schrijft deze auteur ook: "*Een stuurfout in de tweede race* (NVDR der Olympische Winterspelen van 1928) *kostte Ganshofs ploeg een medaille.*" Men kan min of meer minachtend lachen dat in een ernstig bedoeld artikel plaats is voor dit soort anekdotiek maar wie weet heeft deze auteur, een vrouw dus in principe veel empathischer of inlevender dan al die achterlijke mannen, duidelijk schrik voor echt kritische analyses over deze onmiskenbare fascist, hierdoor al bij al misschien een zeer voorzichtige aanzet gegeven voor het zoeken naar een verband tussen laat ons zeggen teleurstellingen zelfs frustraties uit het jongere leven van deze man en zijn later optreden als extreem machtig rechtsfiguur? Wie het sportwereldje kent, weet hoe de hier beschreven ervaring diep kan inslaan. En wie het wereldje der historici rondom moderne geschiedenis kent, weet hoe benauwakkelijk deze mensen schrijven over bepaalde thema's en bepaalde personen. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Men kan er snelwerkend gif opnemen dat vanaf de bevrijding één der hoofdmotieven van Baas Ganshof als hoofd van het krijgsgerecht niks anders was dan wraak, diepe en zo breed mogelijke wraak op werkelijk alles wat rook of stonk naar collaboratie en den Duits en dat daarmee collectief verantwoordelijk (sic) was geweest voor de dood van zijn mentor, leermeester, patron en wat nog meer, Paul-Emile Janson, de man die hem had gemaakt tot wat hij was. Zij zullen vanzelfsprekend sterke emotionele banden hebben gehad. Over iets als diepe vriendschap laat staan latente tot beoefende homoseksuele toenaderingen tussen beide heren van stand weten wij niets maar dat zou in gebeurlijk geval de zaak van het verdriet ergo de wraakgevoelens nauwelijks kunnen vergroot hebben; de man was gewoon hondsdol te noemen. Wanneer het overlijden van Paul-Emile Janson reeds in maart 1944 is doorgedrongen tot in Londen, weten we niet. Voor toch één dode uit Ronse in een Duits KZ nog voor de bevrijding van Ronse weten we dat dit toen snel ter plaatse bekend is geworden. Het is zeker dat de dood van veelvuldig minister en zelfs nog eerste minister Paul-Emile Janson publiek bekend was in september 1944 in het eigen land of rond de start van de repressie. Eén en ander betekende weer een juridische onverenigbaarheid, ten minste bij wijze van spreken moreel gezien want natuurlijk was er geen enkel officieel spoor van Jansons doorslaggevende rol in de steile opgang van pupil Baas Ganshof. Het stond bij al diens professionele optredens niet op diens voorhoofd gedrukt als een brandmerk door een ziedend warm ijzer op een koe der cowboys of tot pakweg 1750 als één der instrumenten voor de zgn. eerstraffen. Ten andere is er nog iets opmerkelijks dat zou moeten worden onderzocht maar vermoedelijk niet meer mogelijk is zelfs indien de Belgische vermoedelijk geheel Europese geschiedschrijving rondom WO II eindelijk aan zelfepuratie toe is. Paul-Emile Janson zat dus niet te Londen met de 'echte' regering in ballingschap en nadien terugkeerschap maar bleef met ook al Eugène Soudan in het zuiden van Frankrijk, al heeft hij daar mogelijk een poging gedaan om toch definitief naar een vrij deel der wereld te kunnen ontkomen. Hoe

dan ook, hij werd er gearresteerd op de derde oktober 1943 met alle snelle, tragische gevolgen vandien. Maar wie trok met nota bene zijn gezin doodgemoedereerd doorheen België en Frankrijk op weg naar het vrije Londen ergens vanaf juni 1943? Baas Ganshof met zijn gezin in de bobslee. En die kende Janson als mentor en zo meer tot zijn leidende minister van justitie voordien dus extreem goed. En die wist met zekerheid dat Janson daar ergens zat. Concreet; hebben die heren elkaar toen en daar ontmoet? Het is onwaarschijnlijk dat over de vlucht naar de vrijheid van Baas Ganshof geen woord duidelijkheid bestaat en niet eens over zijn voorafgaande vrijlating door de Duitsers. Bovendien, had Baas Ganshof geen extra wroeging rond zijn oude leermeester en carrièrekatapuldeerder doordat hij er niet was in geslaagd die man te redden uit de klauwen der nazi's en zijn eigen huid en dat van zijn gezin wel? Dat moet intern toch geweldig hebben gewrongen. Dat moet een verschrikkelijk trauma zijn geweest. Naar verluidt duurt het ongeveer zes jaar om het verlies van een groot geliefde te verwerken. Dat betekende dus maart 1944 + 6 jaar of tot begin 1950 toen inderdaad de repressie al een iets menselijker gezicht aan het tonen was.

Baas Ganshof was zonder meer bij het uitbreken van de oorlog één van de allerbelangrijkste lakeien van de heren der Belgische regering. En met die heren zou het snel na de Duitse inval van tien mei 1940 niet al te fraai verlopen. Mag men niet zeggen dat zij uiteindelijk als angsthazen waren gaan lopen, zelfs onder het tegelijk aanvaardbaar voorwendsel om de oorlog toch verder te zetten? Die - specifiek collectieve - reactie was redelijk begrijpbaar op menselijk vlak maar daarmee toch schijnbaar uiterst schijnheilig want plichtsverzakend wat de meeste Belgische ambtenaren immers zelf wettelijk was verboden door hen in net dezelfde situatie. Die opmerkelijke tegenstelling of schijnheiligheid zou eens juridisch-administratief moeten worden uitgeklaard maar pragmatisch politiek bekeken was het zeker beter dat een (deel der) regering in vrijheid bleef, zij het onder de onmisbare geallieerde paraplu. Die hele complexe situatie met niet in het minst enkele ministers die toch nooit naar Engeland vluchtten, betekende hoe dan ook dat het voor iedereen duidelijk was of moest zijn (ook en vooral enkele jaren later) hoe extreem moeilijk het bleek met het fenomeen der bezetting politiek-intellectueel om te gaan. Het ging hier dan nog om uitsluitend zeer ervaren politici en om mensen die formeel althans hogere studies hadden verricht dus meer tijd hadden gekregen om over het leven na te denken. Maar dergelijke opdringende vaststelling was geen diepe, blijvende dus beslissend zalvende of empathische bedenking waard voor het alfamannetje Alva in Baas Ganshof op het moment dat de macht van het geweer de pretenties van de eigen politiek en gerecht terug ondersteunde, zij het dus ook al op een vreemd want geallieerd geweer. Op het alom gekende zeker moment zouden onze Belgische regeringsleden na maanden langweiligen onder de zuiderse Franse zon afgewisseld door baden in het kuuroord van Vichy, ondertussen voor een belangrijk deel der Belgische bevolking uitgespuwd, het licht zien en horen schijnen door de White Cliffs of Dover. Dat was nu eens opmerkelijk want zeer vooruitziend daar Vera Lynn de tekst en melodie van dat lied nog aan het schrijven was. En zo hevig aangetrokken door deze brave Britse Lorelei geraakte een deel van hen over het Kanaal, en bleven daar veilig en wel zij het dus en zeer merkwaardig een deel van hen achterlatend in Frankrijk. Het verblijf in zo'n verschrikkelijk koel land met afschuwelijk eten en drinken zij het naar verluidt toch met een vrij intense seksbeleving toch kwantitatief gezien, kon net omwille van de drukkende grauweheid - men kon alleen al om praktische redenen ook niet meer terugkeren naar Brussel! - moeilijk anders dan leiden naar brandende heimwee die dagelijks werd aangewakkerd door wraakgevoelens, of in meer diplomatische of academische taal, door rancune. Dat zootje had er dus niks anders te doen en kon ook door de omstandigheden - levenslange levensgenieters in het land van grauwe breakfasts - niks anders doen dan het eigen zij het door enorme schijnheiligheid aangetast gelijk voor te bereiden door massaal het eeuwige ongelijk van vele landgenoten te construeren. En dat was het werk van

Baas Ganshof waarvoor hij "... *met open armen werd ontvangen.*" Door die vlucht uiteindelijk naar en de aanvaarding te Londen, enkel en alleen daardoor konden zij naar België en als regering weerkeren terwijl Britten en andere geallieerden het vuile militaire werk hadden opgeknapt want ons tot onze waanzinnige maar absoluut gerechtvaardigde zij het opvallend niet met die oudnieuwe regering gedeelde vreugde had verlost van de Teutoonse Barbaren. Anders had deze rompregering kunnen wachten tot rond 1990 of tot aan de instorting van de USSR en zijn imperium dat immers zonder de Westerse geallieerden ook tot de Noordzee was gevestigd geweest, allicht zoals dat maatschappelijk oppergroepje dwangmatig copuleerde en werkte met de ondertussen ad hoc aldaar gekweekte kinderen als nieuwe rulers. Alles van militair verzet ten Belgische lande tijdens WO II was, op het belangrijke deel der nuttige inlichtingsdiensten en zeker wat flink gedoe bij de bevrijding zoals de vrijwaring der Antwerpse haven na, enerzijds een vorm van toneel van onnozele macho's en anderzijds het product van die andere verschrikkelijke ideologie, het Stalinisme dat tientallen miljoenen levens lichamelijk en geestelijk heeft verwoest in de USSR alleen. Het is principieel een politieke schande zij het weer vanuit plat opportunisme begrijpbaar dat niet alle communistische weerstanders per direct werden gearresteerd bij de bevrijding van het land maar politiek gezien was de regering van Londen die van Londen, dus vreemd of bijna even vreemd aan de nieuwe politieke situatie als die door de bezetting geschapen Stalinisten. Onwaarschijnlijk hoe die regering toch is aanvaard geworden maar ze had zeilde dus op geallieerde militaire vleugels. Dat communistisch verzet was nota bene veel gevaarlijker voor de stabiliteit van het land dan de nadien terugkerende oostfronters maar dat was iets wat reeds in Londen niet kon worden gezegd luidop want voor zo lang het duurde was Stalin "*Maarschalk Stalin*", zoals hij snel een straatnaam te Ronse zou krijgen samen met onder meer Winston Churchill (ondertussen want kort nadien verwijderd). Nuchtere Belgen trokken ook dit soort vanzelfsprekende vergelijkingen maar moesten hun mond houden wegens gevaar om door het krijgsgerecht van Baas Ganshof als collaborateur te worden beschouwd of domweg een verzetsbom door het onderste raam te krijgen, bij nacht en ontij. In het algemeen gezien liepen er bij het georganiseerd verzet wel eens paar om het land bekommerde patriotten tussen. Om door hun gebeurlijke lijden hen dan ook als martelaars of helden te noemen, is te kort door de bocht al was de - veel voorkomende - dood in Duitse KZ of elders als gevolg van dat engagement vanzelfsprekend uiterst betreurbaar. Er was dus naast de merkwaardige heropstanding van de oudnieuwe Belgische regering in september 1944 het eveneens merkwaardig geheel aan georganiseerd verzet dat met absolute zekerheid niet de minste legitimiteit had opgebouwd bij de bevolking. Maar een dubbel referendum ter zake was levensgevaarlijk voor het eigen hachje van deze politici en wat er rond hing zoals Baas Ganshof en zijn diensten indien men het zelfs maar wou publiek overwegen. Dat verzet zat stampvol honger naar politieke althans formeel politieke erkenning en wilde tevens als nieuw instituut beginnen aan de uitbouw van de eigen zuilen gelijkaardig aan de verzuiling der traditionele levensbeschouwingen. Een minderheid onder hen zou verontwaardigd maar stil letterlijk afstand nemen en in de lommerte van het leven verder gaan. Het heeft eerlijk gezegd een tijd geduurd eer we dat zelf allemaal door hadden maar die decennialange openbare herdenkingen van het glorieuze verzet zijn stilaan en eindelijk voorbij door gebrek aan de oorspronkelijke deelnemers en kan enkel als een verademing van waarheid worden begroet. Dat verzet probeerde inderdaad meer bepaald zijn bestaan te rechtvaardigen door zoveel mogelijk 'anderen' aan te vallen en te laten veroordelen; hoe meer zwarten hoe beter of "*ieder zijn zwarte*". Daarbij was er trouwens de bijkomende schijnheiligheid dat plots alle bezettingsbanden met de georganiseerde collaboratie, zo duidelijk te Ronse aantoonbaar doorheen deel 7.2...XXX..... **NOG VERWERKEN** werden vergeten om van de eigen misdaden te zwijgen die door een gretige regering dus door de gerefereerde amnestiewet in de sanctionele vergeetput werden gestopt. Dat was op zich al lachwekkend en tragisch want

had het verzet niet de soevereiniteit van het land mee willen tot stand brengen of zagezegd de democratische rechtsstaat mee herstellen? Vooral was het een zaak van pure onbeschaamdheid ten opzichte van de exuberante strafdiarree van het krijgsgerecht. Bovendien blijkt uit ons onderzoek het grote aandeel van weerstanders in woekerhandel waardoor zwarten gewoon moesten worden uitgevonden om als bliksemafleiders te dienen en van de eigen oorlogszonden af te geraken. Daarnaast was het onloochenbaar dat er zoiets als een Nieuwe Orde doorheen allerlei overheidsinstellingen was opgebouwd en persoonlijk bemand door mensen met zeer nieuwe lidkaarten of toch sympathisanten ervan. Dat waren primaire targets voor het georganiseerd verzet om als compensatiegeschenken te gaan verdelen wegens opgelopen risico's en voor de maatschappij verrichte daden voordien. Er was inderdaad ook die enorme honger gevoed door een exuberante zuilontploffing in het interbellum om vele nu vrijgekomen staatsbrokken laag en hoog te gaan herverdelen om de eigen zuilen zo mee op te bouwen; panem! Ontelbaren waren heimelijk dat waanzinnig krijgsgerecht uiterst dankbaar voor dat vuile zogenaamd zeer noodzakelijk werk of bejubelden in woord en geschrift de maatschappelijke verantwoording ervan terwijl ze er gewoon collectief of zeer privaat de eigenbelangrijke vruchten door wilden plukken, uiteraard zo levenslang mogelijk door vastgeplakt te geraken op zo'n stads- of staatsjob. Maar het was slechts in hun voordeel want het land had daar in politieke en morele essentie niks aan, zelfs integendeel! Er was geen enkel functioneel maatschappelijk voordeel - we zwijgen over alle betrokken ethiek - noch qua zogenaamde bestraffing want daardoor verhoopte zuivering en al helemaal niet qua herklassering nadien door heropname in de gehele maatschappij. Dat laatste was iets voor de moedige sociale werkers uit het gevangeniswezen, vele priesters en paters en de eigen familieleden die familie waren willen blijven naast de per menselijke definitie schaarse echte vrienden; in zuiver morele zin waren zij de ware engelen van de oorlog naast natuurlijk de Jodenredders tijdens de bezetting zelf (Wij zijn trouwens redelijk zeker dat tussen beide categorieën er een natuurlijk tijdelijk want opeenvolgend verband moet zijn geweest want inderdaad gedreven door een diep inhoudelijke overeenkomst. Nergens was ten andere meer het overbekende spreekwoord van toepassing dat men in tijden van nood zijn vrienden kent. Dat was nog te gezellig uitgedrukt want met name vele Jodenredders hadden nog nooit van hun leven die éne of meerdere Joden gezien die zij dikwijls één tot twee jaar zouden mee helpen te overleven. Trouwens, in hoofdstuk 7 zullen we diverse manieren zien waarop zeer witten door zeer zwarten werden afgehouden of geholpen van GEDEPO naar Duitsland, zelfs door zeer intense zaken met collaborateurs of Duitsers. Dat mocht duidelijk vanaf de derde september 1944 publiek niet meer worden besproken hoewel dat op zich niet betekent dat in die ook barre tijden er nog een nu omgekeerde hulpverband heeft plaats gevonden. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Tegelijk openbaarde geheel deze oneindige repressie inderdaad een denkmodus van het volk in de Lage Landen dat merkwaardig zeer gemeenzaam was over zowaar de diverse talen als de diverse klassen; rancune en naijver. De verklikkingen waarmee datzelfde krijgsgerecht zo voorzichtig om heeft gesprongen om daardoor het leeuwendeel ervan onbeslist te laten want te seponeren, allicht om meerdere redenen ook de beste beslissing, was slechts één zij het zeer opzienbarende uiting van een gedachte of dwangmatigheid in dit volk dat allicht door eeuwen Spaanse en zo verdere overheersing was gegroeid. Waren wat men mocht noemen de 'besten' niet gevlucht of geëmigreerd in de 16de nog 17de eeuw? De zeldzame toppers en breeddenkenden als Jordaens en Rubens konden of liever wilden hier blijven door de onwaarschijnlijke kansen die zij hier kregen omdat zij natuurlijk van onschatbaar belang voor de elite waren. Er was en is absoluut zeker een gerechtvaardigde afkeer zelfs walging te bedenken ten opzichte van veel collaboratie. Het aantal louche en schertsfiguren die daar werden voortgebracht kon men legendarisch slecht noemen en verdienen in de allerverste verte nooit de naam van schelm, al hebben wij niet de indruk dat het voordien en nadien in de zgn. democratische partijen qua politiek of persoonlijk gehalte veel beter was. Ook de Nieuwe Orde kon in tegenstelling tot haar verbale en zelfs kunstzinnige verbeelding geen ideale

Godmens zomaar boetseren en pneuma inblazen en wij gaan ook zien in deel 7.4. XXXX **NOG VERWERKEN** ... hoe klaarblijkelijke modelfiguren uit de lokale georganiseerde collaboratie corrupt als de pest waren. Tijd Uilenspiegels of figuren die over de tijd heen kunnen aanspreken en met name jongeren begeisteren, heeft de collaboratie in dit land nooit voortgebracht - tenminste, en het is een moeilijk wijsgerig en politiek onderwerp, niet op eigen bodem maar mogelijks wel aan het oostfront. Dat recent enkele zeer zeldzame voorbeelden van smerig of puur misdadig gedrag van Belgische oostfronters bij sommigen hier de ogen deed openen, was statistisch minimaal en op zich moreel correct maar al even lachwekkend eens echt statistisch of breed gezien en grotendeels politiek want de meesten gingen daar vechten om het Avondland, ook het land der Belgen, te gaan verdedigen tegen één der grootste gesels van de twintigste eeuw waarvan men toen nog niet eens de volle waarheid kende. Uiteraard was de vergissing dat dit aan de zijde van een al even verschrikkelijk politiek systeem gebeurde maar we mogen absoluut zeker zijn dat indien het Sovjetleger op pakweg 200 km der Belgische grenzen had gestaan en er nog geen echte geallieerden in Frankrijk waren geland, dan op het plaatselijk communistisch verzet na iedere Belg met daverende schrik zat en voor een belangrijk deel zou hebben zich gemobiliseerd terwijl veel van dat inlands donkerrood verzet in een ware burgeroorlog zou zijn aangevallen. Maar er was iets in deze Lage Landen op diep doordringend denkniveau dat zich niet alleen uitte in de enorme woekerhandel en het vermoedelijk zinderend geklik via de anonieme brief of het met de valse waarschuwing ingeleid "*niet doorvertellen!*" gelanceerd gerucht, iets dat men een gebrek aan gemeenschapszin en bijgevolg een wantrouwen in de eigen medeburger mag noemen. Dat was dan weer in tegenstrijd - intellectueel gezien toch - met de eeuwenoude troosting en morele disciplinerende in de diverse kerkgemeenschappen, lang alleen katholiek dan ook protestant en daar waren de onderscheidelijke onderkerken niet te tellen. Ze spraken en beleden alleszins allemaal en bij voortduring in woord en beeld de liefde in God, Jezus, de mens. En hoe men het draait of keert, was zowat elke ideologie niet behept met een ideaal van de maakbare mens en maatschappij, om beiden beter te maken? Men kan daar bomen en bossen over opzetten maar wij gaan dat niet doen. We pleiten alleen voor iets analoogs aan het initiatief van de begeisterende en vrij breed intellectueel gevormde en vormende jezuïet en professor Jan Kerkhofs (1924 - 2015) die aan de start stond van het Europese Waardenonderzoek. Wie begint daar ook mee aangaande enorme crisisperiodes als WO I en WO II? Wij kunnen daarvoor veel denkbasismateriaal aanreiken. In elk geval, lachwekkend en deerniswekkend was dat de zgn. kleine man niet alleen de zgn. grote man haatte (allicht) en benijdde (zeker) maar het totale drama was dat ook in deze grote mannen die kleinheid sterk aanwezig was. Voor Ronse komt dat doorheen de oorlog van WO II onwaarschijnlijk sterk naar boven doorheen nagenoeg alle leidende socialisten en ook bij de als liberaal bekende topambtenaren van de stad, de stadssecretaris en de politiecommissaris naast liberaal politicus en nijveraer Raoul Hantson. De lijst zou door diepgaander onderzoek naar waarden rondom WO II veel langer zijn geweest maar lijkt ons meer dan indrukwekkend. En dan moest al een van zichzelf hoogmoedig dus volstrekt empathisch gebrekkig en bovenal professioneel schijnheilig man als Baas Ganshof zagezegd integer een ook al krakkemikkig rechtsapparaat gaan leiden dat er nooit maar dan ook nooit had mogen zijn; ten eerste omdat men sowieso wat moest wachten minstens een behoorlijke tijd na de Duitse capitulatie, om zowel Belgen aldaar als Duitsers mee te kunnen verhoren, als om reden dat alleen burgerlijke rechters konden geschikt worden bevonden voor dergelijke delicate vorm van beoordelen en oordelen. Voor nogal wat landgenoten was de repressie een vorm van Vlaamshaterij maar dat is een verkeerde voorstelling die door historici ten minste reeds is ontkracht. Zo is toch iets deftigs te zeggen over het clubje der Belgische historici die dan op hun beurt wel niet hebben begrepen waar het echte politieke kalf omtrent WO II is gebonden door hun eigen kleinheid als norm van wetenschappelijk te denken voor te houden, zoals we ergens tragisch maar

vooral diep lachwekkend hebben mogen ervaren. Dat de repressie zeker door de figuur van Baas Ganshof veel en veel te groot is geweest en een schandvlek historisch gezien is, was niks anders dan als het ware een uitdrukking van zijn 'noodzakelijke' toch voorspelbare kleinheid als vertegenwoordiger van de kleinheid van de gemeenschap die hij 'diende' of vertegenwoordigde, intellectueel, moreel, politiek of gewoon eens kennistheoretisch gezien. Het denken van het krijgsgerecht, vastgelegd - nou ja - doorheen bestaande wetgeving met verse besluitwetten van tijdens (sic) en zelfs na de (sic²) de bezetting en een rimram aan omzendbrieven vanwege Baas Ganshof en naaste acolieten, was een denken dat weliswaar veel technische hoogstanden opleverde op vlak van alle soorten kunsten en techniek. Want was het land niet een producent van talloze soorten kunst met telkens daarin leidende tot wereldfiguren zelf sindsdien zij blijkbaar het systeem zelf op de korrel namen? Was het land niet als geheel één der leidende technische of technologische naties van de gehele toen zogenaamd beschaafde wereld? Maar internationaal beroemde wijsgeren, theologen of sociologen en schrijvers - er was toen plots wel Boon - die konden zorgen voor nieuwe lucht en visie, die waren ver te zoeken en konden op zijn best worden geïmporteerd zoals wij - even zeer persoonlijk worden - samen met enkele generaties studenten wijsbegeerte decennia geleden in Gent mochten meemaken. Maar er was 'iets' dat ons inziens merkwaardig genoeg nu aan het veranderen is door inderdaad iets als de tegelijk demografisch veel te grote instroom van zgn. alloctonen. Het land stikt van gebrek aan ruimte voor een onwaarschijnlijk grootte aan inwoners door de blijkbaar niet stoppende aanwas van buiten want de zgn. autochtone aanwas stelt statistisch niks voor. Maar tegelijkertijd en met alle ideologische of levensbeschouwelijke zelfs gewoon diepmenselijke aarzelingen of bekommernissen ter zake, is net doorheen deze situatie een wonder gebeurt dat het Belgique à papa net als het Belgique à fils als het Vlaanderen der kleinkinderen aan het veranderen is. In die zin is inderdaad een landgenoot als Vincent Kompany de beste of eerste Belg te noemen want technisch bekwaam in zijn vakgebied dat ook maar een sport is, tevens en al meer beschikkend over dat tikkeltje artisticeit, maar daardoor toch bekend en stichtelijk als rustig en gedreven in zijn oordelen en man van zijn gemeenschap en van de wereld. Het is zo on-Belgisch want een waarlijk voorbeeld, zelfs een oprecht leidersfiguur. Een groter verschil met de zgn. jeugdige sportman en bobsleeër Walter Ganshof Van der Meersch, of beter Baas Ganshof, is niet mogelijk. Op die historische zelfs zeer actuele of tastbare manier is de hoop nooit verloren als is de menselijke en intellectuele puinhoop door de Ganshoven en alle steunpilaren van deze o zo technische wereld gigantisch; tijd om te proberen recycleren wat daar van rest?

De politieke collaboratie had ons inziens als wortel een intense rancune tegenover de Belgische staat. Gezien de geschiedenis van het Fransdolle deel van het land, niet te vergeten ook door een belangrijk deel in Vlaanderen zelf ten aanzien van alles wat Nederlands was, was die afkeer zuiver politiek en ook menselijk totaal begrijpbaar. Nochtans was de bezetting een gevolg van een inval dus ongevraagd door wie ook. Die inval gebeurde dan nog door niet zomaar een vreemd land maar een land dat kort voordien want amper 25 geleden ook al eens was binnengevallen en toen enorm veel leed had veroorzaakt. Daarbij was het gestoeld op een extreem regime dat niet eens één procent der landgenoten zat af te wachten. Zelfs in zo verre sommige politieke collaborateurs zich aangetrokken voelden reeds voor de tiende mei 1940 tot het nazisme dan konden zij onmogelijk dat eerste zelf vergeten en ten opzichte van de rest der - Vlaamse - bevolking doen of hun neus bloedde. We zullen in een later boek proberen zowaar politiek-mathematisch aan te tonen dat politieke collaboratie niks anders dan als verraad kon worden ervaren door de meerderheid van de bevolking. Leo Vindevogel was ongetwijfeld zo'n politiek collaborateur ergo verrader, of hij er nu alles aan deed of niet aan de cruciale voedselbevoorrading van links, midden en rechts te Ronse. Een deel der tragedie van het fenomeen der politiek in en rond WO II is dat vervolger Baas Ganshof zelf een

extreem rancuneuze man was, zoals hij treffend toonde in het beruchte verhaal rond Edmond Van Dieren (1879 - 1961) die een advocaat was alsook politicus voor het VNV van voor de oorlog maar een gekend tegenstander van collaboratie. Hij deelde aan de uit Frankrijk rond begin juli 1940 teruggekomen Baas Ganshof vermoedelijk een kaakslag uit als teken van enorme woede of verontwaardiging voor een recent stuk geschiedenis die deze man (mee) had georganiseerd (Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, lemma "[Edmond Van Dieren](#)"). Auteur van dit stuk is Gaston Durnez. Ook te vinden op het weeweewe als [NEVB • Dieren, Edmond van \(archive.org\)](#). *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Edmond Van Dieren kon verweten worden als advocaat misschien maar beter een glas verschaald bier over de kop van Baas Ganshof te hebben gegoten of een flum op diens rechterschoen te hebben gemikt of weten we veel wat in dit soort betere kringen toen tot zeker element van verontwaardiging werd aanzien. Hij had alleszins en was daar niet de enige in, om vanzelfsprekende redenen gelijk om verontwaardigd en woedend te zijn rond de - toen voordehandliggende en nog steeds uit te klaren - verantwoordelijkheid van Baas Ganshof als auditeur-generaal in het wegvoeren in mei 1940 van een reeks zogenaamd gevaarlijke elementen richting Frankrijk, als vermeende Vijfde Kolonne ter ondersteuning der invallende Duitsers. Die zou daarmee zeer grote rancune opwekken bij die weggevoerden, tenminste in zo verre zij het overleefden, en bij een onbekend deel der Vlaamse beweging die op zich dit soort nieuws als het ware alleen maar kon verwelkomen; rancune voedt en vergroot blijkbaar zichzelf graag. Het optreden nadien in 1943 - 1944 doorheen de voorbereiding der bijkomende besluitwetten in zake collaboratie en dan in 1944 - 1945 door de reeks bijkomende wetgevende initiatieven en directieven vanuit Baas Ganshof kan men perfect gemotiveerd zien door - onder meer zij het niet uitsluitend - rancune zoals we reeds uitlegden rond zijn band met de tragische politicus Paul-Emile Janson. De zaak Van Dieren is natuurlijk zoals men zegt voorbeeldig al moeten we herhalen dat Baas Ganshof een half jaar later voor deze zaken buiten vervolging werd gesteld, een zaak die we nochtans grondig uitgespit zouden willen zien gezien de onwaarschijnlijke grote graad aan gebrek aan geloofwaardigheid van deze man. Alleszins, dit incident uit 1940 hield hem nog steeds in september 1944 of vier jaar later bezig wat leidde tot het laten veroordelen begin 1946 - na het vernederende opheffen van diens parlementaire onschendbaarheid - van Edmond Van Dieren voor die slag als zowaar "*verklikking*". Het lijkt ons zeer interessant om dat specifieke krijgsdossier eens van onder het stof te halen en grondig te analyseren. Nu, Edmond Van Dieren was één persoon of één landgenoot. Maar, Baas Ganshof wou als het ware één miljoen landgenoten straffen die van dicht of verre iets collaboratiefs hadden verricht zoals klaarblijkelijk ook alle vrijwillige arbeiders in Duitsland. Wat bij wijze van spreken 'slechts' overbleef aan daadwerkelijke straffen of uitgesproken door krijgsrechtbanken of door gewone substituten, was nog extreem breed en diepgaand van gevolgen; meer dan honderdduizend gevallen. Men mag beweren en jeremiëren wat men wil maar in dit land tussen 1940 - 1944/1945 waren nooit 100.000 landgenoten die strafrechtelijk te veroordelen moesten worden wegens daden gepleegd in kader van medewerking met den vijand of den Duits. Het is onzinnig zoiets te durven denken. Maar die onzinnigheid werd juridische werkelijkheid en dat terwijl het verzetsterrorisme gelijk werd geïmmuniseerd, op uitzonderingen na zoals voor het door ons vrij goed gekend Ronse één maal. Als resultaat zaaide Baas Ganshof hier nu eens als architect en werfleider van dit strafbeleid nieuwe zaden naast en versterkte hij de eerste anti-Belgische rancune. Dat samen zou extreem toenemen want doorgroeiend doorheen generaties tot op heden, via die ene bezwerende spreuk van "*Belgische Nikske*". Dat is het geweldige resultaat van deze juridische topper annex nulliteit, Walter Ganshof Van der Meersch, de grootste politieke pyromaan in 200 jaar geschiedenis der Lage Landen. Beschamend dat zoveel magistraten daar aan hebben meegewerkt en zelfs deerniswekkend dat zoveel losers van hogere officieren die een buitenlands leger nauwelijks twee weken konden weerstand bieden en voordien ontelbaar veel energie en geld hadden

verkwist in alle zeer noodzakelijke voorbereidingen, daar ook aan hebben deelgenomen. Ook intern institutioneel of organisatorisch zat Baas Ganshof op een pluchen zetel met tintelende aarsverwarming. We hebben geen weet welke jonge of reeds ervaren magistraten radicaal of zeer rustig maar beslist hebben geweigerd of substituut of zetelend rechter te worden in het krijgsgerecht. Men beweert dat een bende babymuiltjes het substituutje hebben mogen uithangen maar daar bestaat naar onze immer te povere kennis geen sociologische studies over. We zitten hier nochtans met het allerbelangrijkste juridische optreden in 200 jaar van dit land en geen kat blijkt dat te willen bestuderen. We zijn nochtans benieuwd of er magistraten, jong dus oud, hebben geweigerd om lid te worden van het krijgsgerecht - voor lange tijd of zelfs vervangend - en vooral waarom? Wie van hen begreep de meeste van ons bovenstaand tental aan zware juridische vergrijpen door de baas zelf? Wie van hen was een echte jurist, een integere en vakbekwame vervolger en rechter die wou recht - zien - spreken en niet krommen verkocht als recht? Vlaamsgezindheid of net niet had daar totaal niks mee te zien hoewel we vermoeden dat die perceptie (het Belgisch krijgsgerecht is anti-Vlaanderen) zal hebben meegespeeld. Zijn er dan nooit discussies tussen Baas Ganshof en zijn nabije schandknepen geweest met dit soort juristen die inzagen dat er werkelijk grondige systeemfouten waren en dat bovendien dit alles tot extreme en langdurige haat zou leiden en totaal niet tot enig inzicht of berouw zeg weer tot goede burgers van dit land? Het is nauwelijks voor te stellen dat werkelijk elk der honderden substituten en rechters aan die gehele industrie tot straffen heeft meegedaan met de allergrootste goesting. Blijkbaar was er alleszins nooit een vorm van opstand door middel van pakweg een staking van een groot aantal medewerkers van de zittende noch staande magistraten van het krijgsgerecht. Wij hebben daar nooit van gehoord. Zijn er effectief onderzoeken en vooral zittingen niet doorgegaan omwille van een gebrek aan staande en zittende rechters omwille van dit soort reden? Was er - haha - een kleine interne guerre des juges? Waren er zelfs akties door andere magistraten of zelfs door militairen uit de rechtbanken, via pakweg brieven aan de ministers - gewezen of huidige van justitie- tot aan de regent om Baas Ganshof en ineens maar de hele reutepreteut van het krijgsgerecht te doen stoppen of lichtjes toch te laten heroriënteren? Of was dat een trein die denderde tot de laatste nuttige idioot was veroordeeld? Is er werkelijk nooit protest geweest tegen het principe der epuratie vanuit magistraten vermits dit voor hen volslagen onbekend was en eigenlijk elkeen van hen volslagen onpasselijk had moeten maken, nog maar bij het lezen der teksten daarover laat staan bij het overwegen om het toe te passen? Hebben zij zelfkritiek gehad in zo verre het hun eigen werking betrof zodat zij zijn opgestapt al dan niet na vruchteloze pogingen één en ander te bewegen? Hebben de gebeurlijke critici daarover in diverse rechtsbladen geschreven, vrij snel of zelfs op het moment zelf of pas veel later - of nooit? Ten andere zullen we doorheen deze studie over GEDEPO ook nog een speciale vorm van onverenigbaarheid vinden waarin met name een Belgisch professioneel magistraat als substituut voor onbepaalde tijd gaat optreden terwijl hij tijdens het einde der bezetting met onder meer Ronse was verbonden aan het georganiseerd verzet, in dit geval doorheen de groep Socrates die met name veel arrestaties bijgevolg doden had te betreuren in Duitse KZ (Zie deel 8.1.4. waaruit evenwel zeer triestig maar onmiskenbaar voor oprechte onderzoekers de eigen verpletterende verantwoordelijkheid van de jonge Ronsese leider van deze verzetsgroep onomstotelijk vaststaat, als onwaarschijnlijk voorbeeld van verzetsamateurisme. Cru gezegd, indien deze magistraat omwille van die gebeurlijke rancune in het krijgssapparaat was gestapt, was hij alleen al om die veronderstelling volledig fout. Meer zelfs, er kan rationeel beweerd worden dat het steunen van WW op zich maar absoluut zeker buiten hun eigen families weinig verantwoord was. Dat betekent dat die magistraat als kaderlid van Socrates mee verantwoordelijk mag gesteld worden voor die arrestaties en doden te Ronse en bijgevolg geen autoriteit had om op te treden nu als substituut. Dat geldt ook en nog veel meer voor Baas Ganshof want we zegden reeds dat hij in 1943 - 1944 te Londen verantwoordelijk voor het verzet in het eigen land was en dat hij daarvoor misdadig mag worden geacht wat alle sabotages ten aanzien van het eigen voedsel betrof. Maar hierbij

zullen zeker aantallen weerstanders zijn gearresteerd en een deel ervan zijn omgekomen in Duitse KZ zoniet voordien geëxecuteerd. Ook daarom had die man in principe niet de minste autoriteit een strafdienst als het krijgsgerecht te leiden; hij had vanuit een normaal, oprecht, integer, ... politiek perspectief zelf moeten terecht staan! **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe zo'n man als krijgsmagistraat dan na de bevrijding normaal of onbevooroordeeld kon optreden, is niet voor te stellen en was nogal vanzelfsprekend menselijk totaal onhaalbaar, ook al omdat hij zo goed als zeker niet zoals wij later konden doen, kon weten hoe de lokale leider van Socrates werkelijk volstrekt onbekwaam was om enige verantwoordelijkheid in verzetsomstandigheden op te nemen. Dergelijk scenario moet talloze malen zijn voorgevallen en ook over de beruchte substituut in de zaak van Leo Vindevogel, Gentenaar Gaston Stevigny die tijdens de bezetting aldaar onderzoeksrechter was, zullen wij geregeld moeten wijzen op onwaarschijnlijke juridische anomalieën; de man was werkelijk met zijn 'vak' bezig als een dolle stier met paardenkleppen op. Zou trouwens aan één vanaf september 1944 in het krijgsgerecht tredend magistraat door Baas Ganshof zijn gevraagd eens zijn lettres de crédit aangaande de net afgesloten tijd der bezetting te geven? Natuurlijk niet en al kennen wij geen enkel voorbeeld van een beroepsrechter of parketmagistraat die ooit is veroordeeld voor collaboratie, dan hebben er met stelligheid zeer velen zich wat meer dan voldoende verbrand in hun contacten met de Duitse bezetters om nadien deontologisch maar best te beslissen om elke werkzaamheid binnen dit krijgsgerecht resoluut te weigeren of minstens uiterst omzichtig te zijn ten aanzien van de vermeende Belgische medewerkers met dezelfde Duitsers. Nog eens afgezien van de doelstelling van het krijgsgerecht en ons ideaal om alleen diegenen te straffen die anders ook strafrechtelijk zouden moeten zijn vervolgd, betekende dat laatste intrarechterlijk feit op zich reeds dat het de opdracht van het krijgsrecht zou moeten zijn geweest om kleinschalig maar diepgaand en ernstig op te treden. Dat is absoluut niet en bijna nooit gebeurd, zoals wij althans doorheen tientallen collaboratiedossiers voor Ronse hebben moeten vaststellen (en wij hebben dan nog de toegang geweigerd gekregen voor een reeks bijkomend aangevraagde), vanaf zeker moment onomkoobaar. En dat is nu eens - weer - een vorm van waarneming en besluittrekking waarmee we alleen staan eens in vergelijking met de moderne academische historici. Ten slotte blijkt de intrarechterlijke wanorde of het gewoon pure misdaadkarakter van het krijgsgerecht rustig tot op heden voort te duren in zijn klaarblijkelijke juridische opvolger van het college der procureurs-generaal. In voorwoord 3..XX... . **NOG VERWERKEN** .. tonen wij haar onwil aan om aan nochtans bevoegde onderzoekers en nota bene zelfs kinderen 'van' nuttige dossiers ter beschikking te stellen, bovendien zonder de allerminste motivering wat ons inziens een overtreding van de wet zelf is. Immers werkt dit hoogedelege college niet als immuun rechtsinstituut - het spreekt voor zich dat deze vervolgers immuun moeten zijn ten opzichte van gebeurlijke klachten van vervolgd en/of hun advocaten - maar ad hoc als archiefinstelling maar desondanks trekt het zich geen snars aan van de wet op de openbaarheid van bestuur of de motivering der bestuurshandelingen, tenzij deze topjuristen die wetgeving niet eens kennen of begrijpen. Op die manier is nu 80 jaar na alle waanzin door Baas Ganshof, één der zoniet de beroemdste Belgische magistraat van de laatste honderd jaar, zijn juridische walgerfenis werkelijk en opvallend springlevend. Het zal ook niemand verbazen dat ondanks interessante artikels ter zake der inzage van deze onschatbaar belangrijke oorlogsdossiers door academische historici als Bruno De Wever en Nico Wouters deze heren het daarbij zachtvaardig want besluiteloos hebben gelaten in plaats van met name hun eerbiedwaardige collega's professoren in diverse soorten rechten op te trommelen om daadwerkelijk procesgang te voeren tegen dit college der procureurs-generaal op vlak van openheid der beheerde archieven. De volstrekte kritiekloosheid en dociliteit ten opzichte van de onwaarschijnlijke reeks misdaden door Baas Ganshof door dezelfde en al hun acolieten ten opzichte van het Recht in het Algemeen, zo dat bestaat, en natuurlijk tegenover de toepassing van het recht doorheen de afhandeling der

juridische beoordeling der collaboratie, wordt doodgewoon tot op heden - na 2020 - verder gezet door specialisten WO II en meer bepaald specialisten in collaboratie.

Wanneer men met diepgang en de allicht noodzakelijke historische of tijd-elijke afstand het politiek fenomeen WO II bekijkt, wordt men stil door het onwaarschijnlijk vele leed dat 'zelfs' is gebeurd in een land als het onze dat inderdaad in vergelijking met de USSR of Polen twee keer niks heeft meegemaakt. Tegelijkertijd, en misschien ook door het voorgaande, moet men indien men oprecht naar die zaken kijkt, niks anders dan vaststellen dat dat onwaarschijnlijk veel gedoe rondom WO II doodgewoon een farce of een zeer slecht toneelstuk is, zij het wel voor honderdduizenden landgenoten met zeer concrete schade tot zelfs over enkele generaties heen tot nog nu. Er was de onwaarschijnlijke woekerhandel waardoor het land inderdaad voor een belangrijk deel met zichzelf in oorlog was naast de nog steeds onbekende draagwijdte en impact der verklinkingen. Er was de enorme valsheid van het georganiseerd verzet dat grotendeels of verkeerd of werkelijk crimineel was wat nadien en tot op heden althans door de goegemeente van de institutionele geschiedschrijving werd bevestigd in uiteindelijk slechts algemene hagiografie. We toonden net aan welke brede en werkelijk verbluffende schijnheiligheid zelfs pure misdadigheid de allerbelangrijkste Belgische magistraat rondom WO II etaleerde en doorgaf op lager of operationeel niveau. In mentaal vertaald bracht hij zowel oneindig veel leed toe als ondermijnde hij hoe dan ook het vertrouwen in 'de' politiek en in iets onwezenlijks belangrijks als het georganiseerd rechtssysteem. Vanzelfsprekend zijn er heel wat Belgische slachtoffers te betreuren maar dat mag niet de enige visie op deze tijd zijn, zowel omdat dit zoals reeds mogelijks brutaal klinkend gezegd weinig voorstelt in vergelijking met landen als de USSR en Polen. En natuurlijk omdat dit leed als het ware letterlijk maar vooral moreel bijna niets voorstelt met het lot der vervolgte en voor een enorm 'deel' vernietigde Joden, die de nazi's werkelijk totaal van de Europese kaart hebben proberen vegen - een uiteindelijk voorspelbare uitkomst van zowel de technische mogelijkheden als ruwweg tweeduizend jaar christelijke gepreekte en beoefende Jodenhaat. Het fenomeen WO II blijkt ook een farce doorheen de studie ervan die niet alleen althans voor de Lage Landen gemonopoliseerd blijkt door academische historici maar vooral blijken die allemaal dezelfde paardenkleppen te dragen, niet om zoals effectief bij de paarden gewoon rustig rechtdoor te kunnen kijken en niet te worden afgeleid door dingen van links en rechts maar door in wezen niks te willen zien dan wat hun zuivere ideologie voorschrijft. Het zogenaamd wetenschappelijk onderzoek rondom WO II is niet alleen puur wetenschappelijk een lachertje want economen, sociologen en talloze andere -logen komen eenvoudigweg (...) niet aan bod en wie domweg naar het studiecurriculum van de wel bestuderende historici kijkt, ziet op slag - behalve zij zelf dan - dat de studenten aldaar werkelijk niks maar dan ook niks leren dan geschiedenisjes. Het ergste wetenschappelijk-intellectueel zowel als politiek-moreel is natuurlijk dat die paardenkleppen een waar en waardig zicht compleet verhinderen zodat wij 80 jaar na de naakte feiten nog steeds dezelfde verdraaiingen op de echte werkelijkheid van toen krijgen zoals voorgeschoteld door onder meer Baas Ganshof. Het is geen toeval dat hij door deze historici dan ook op handen wordt gedragen of minstens zeer omzichtig en ver van alle kritiek wordt behandeld. We kunnen daarbij extra nog groen lachen om zgn. progressieve wetenschappers als even grote wetenschappelijke bedriegers aan het werk te zien, en dat van werkelijk het meest nabij mogelijke podium. Progressief politiek betekent alleszins niet wetenschappelijk zeg gewoon intellectueel en moreel verantwoord. Dat was op zich ook al een interessante les al hebben wij zelf van diverse soorten proffen ook laat ons zeggen met een bepaalde verbazing opgekeken. WO II was naast onnoemelijk leed 'zelfs' in dit land een zeer ideologische aangelegenheid want een strijd tussen nazisme, stalinisme en iets wat men de vrije wereld kon noemen. Die laatste zou alleszins het einde betekenen van de onbevattelijke vervolging der Europese Joden maar zou dan zelf verder gaan met het

uitmoorden van pakweg Vietnamezen en Algerijnen. En U vult gezapig in Uw luie zetel zelf maar aan. Die vrije wereld is alleszins op vlak der geschiedschrijving nog steeds niet hersteld. Of dat ook juridische en politieke gevolgen moet hebben eens die intellectueel meer correcte visie opgesteld en breed verdedigd en begrepen, is niet aan ons om daarover woorden te spreken. We doen al 'genoeg'. Al moeten we eerlijk zeggen dat we na al die jaren lezen, graven, luisteren en nadenken nog dikwijls het gevoel hebben er allemaal niks of toch weinig van te begrijpen. Zo diep en ingrijpend is de machtsgreep der negativiteit en van het bedrog doorheen en rond WO II, blijkbaar. Al is altijd zekere twijfel ons zeer aangenaam, om het zo te zeggen waarmee we niet verder dan verst kunnen staan van een fenomeen als het meeste georganiseerd verzet, de politieke collaboratie, de Jodenvervolging, de woekerhandel en ook al het Belgische krijgsgerecht. Of ons motto: "*Dubito sed testor*". Of Baas Ganshof ooit een eigen motto had in studie en werk, weten we niet. Hij bleek wel en dat zeer voorspelbaar en uiteindelijk nogal laat in 1974 tot de adel - zelfs erfelijk - te zijn opgenomen. Als burggraaf; ach wat. Blijkbaar voerde hij in zijn verplicht wapenschild het Vlaams devies "*Door Meersch en Walle*". Waar zou hij dat hebben vandaan gehaald? Wij vinden naam en toenaam "*Baas Ganshof*" voor hem beter. Zou hij ons posthuum onder meer daarvoor nog proberen te beschuldigen en laten veroordelen voor laster en eerroof? We zouden het nog een eretitel vinden ook.

B.2.3. Een Ronsenaar daagt België uit of de onmogelijke spagaat; Duitsgezind maar Belgische verantwoording eisend.

Als weinig anderen was ras- pardon beroeps politician Leo Vindevogel bijna gebiologeerd in het fenomeen der verantwoording op politiek vlak, iets wat hij niet alleen vroeg of eiste van zijn tegenstrevers op welk niveau ook maar ook voortdurend verrichtte ten opzichte van zichzelf of anders gezegd tegenover zijn lezers annex kiespubliek, al mocht iedereen daarbuiten meelesen; het weekblad was immers te koop en werd niet slechts intern bedeed. Dat zou dan vanaf zeker redelijk snel moment in de bezetting op een toch opvallende en tegelijk deelse manier wegvallen want ondanks soms zelfs moeilijkheden met de Duitse censuur rond zijn bijdragen als redacteur, bleef hij opvallend Duitsminded bijgevolg Duitsvriendelijk. En dat terwijl, men zou het haast vergeten maar het is een politieke en menselijke nagel die recht blijft door erop te blijven slaan, die Duitsers hier niet waren uitgenodigd en ten andere twee decennia maar voordien ontzaglijk veel doden en gewonden in dit land en deze stad hadden gemaakt ook binnen de Kristen Volksbond. Ten opzichte van nochtans de nationale Belgische politiek of zoals die op een merkwaardige manier oorlogsgewijs en vooral of eerder alleen maar dankzij de Britse regering bleef functioneren, bleef diezelfde Leo Vindevogel geheel de bezetting uiterst kritisch. Zoals nu op het uiterste der bezetting blijkt, een feit dat hij nog niet met - militaire - zekerheid kon weten maar gezien alle voorhanden feiten goed moest vermoeden zodat volgende tekst meteen geldt als zijn verantwoording voor jaren oorlogspolitiek door hem als redacteur en oorlogsburgemeester. Feitelijk had zo'n tekst grondig moeten zijn besproken op zijn snel volgend kriegsproces. Dat gebeurde dus (...) niet want de facto ging dat om een zuiver schijnproces hoe sommige waarnemers menen dat het grondig werd gevoerd. We zien de dubbele paradox: omwille van een persoonlijke politiek tijdens de bezetting - waar overigens vrij veel steun toch voor bestond lokaal, maar dat is nu een andere zaak - kon over de algemene door deze persoon aangevallen Belgische bezettingspolitiek niet worden gedebatteerd tijdens een juridisch schabouwelijk proces dat nochtans een voorbeeldige uitdrukking zou moeten zijn geweest van een weer democratisch herstelde vrije staat. Op vergelijkbare wijze was dit Westers in naam parlementair land belandt in de situatie der Moskouse schijnprocessen van kort voor de oorlog waar ten andere de beklagden meestal publieke bekentenissen gaven. Dat was hier dan wel

een opmerkelijk verschil want folteren deed het krijgsgerecht toch maar niet al liet het daarbij het georganiseerd verzet de vrije hand al is dat met zekerheid niet gebeurd tegenover de persoon Leo Vindevogel. We mogen trouwens opmerken dat wij het voor zo'n ervaren en sterk politicus merkwaardig vinden dat hij zich sowieso wou laten onderwerpen aan iets formeel juridisch als dit krijgsgerecht en niet eens enkel werkelijk een parlementair of ander publiek, vrij debat heeft opgeëist. In wezen had men van zo'n man mogen verwachten dat hij het krijgsproces letterlijk negeerde terwijl hij er uiteraard door gevangen zat, maar door effectief de zittingen en dergelijke meer volstrekt te boycotten. Anderzijds was er die aparte persoonlijkheid die van jongsafaan bezeten was door strijd en misschien was die man gewoon naïef en nam hij aan dat er inderdaad correcte rechtspraak mogelijk was. Die diepe verantwoordingsdrang kreeg hier puur theoretisch een vorm van publiek podium wat een totale desillusie bleek. De attitude om het krijgsgerecht straal te negeren en enkel volstrekt passief te ondergaan, alsof men een koe was aan de ingang van het slachthuis en er na verloop van de technisch noodzakelijke tijd buiten kwam als verpakte worsten naast slachtafval, heeft naar onze kennis ten andere geen enkele collaborateur uit stad of streek tentoon gespreid behalve uiteraard zij die gewoon weg bleven en zich lieten veroordelen bij verstek, ook al puur om de technische reden dat ze waren gevlucht naar Duitsland zelf of veel verder als Zuid-Amerika. Met een artikeltitel als "*De Krijgsverrichtingen*" zouden de inwoners van Ronse en de Vlaamse Ardennen jarenlang wekelijks vertrouwd zijn. Die trouw zou door bepaalde nood gedwongen eindigen op het eind der laatste zomermaand van het jaar 1944 toen het zoals nu eveneens op de voorpagina stond. Daar was onder meer één en ander opmerkelijks te lezen zoals: "*Het geheim der vliegende bommen is nog niet ontdekt en in Engeland zijn geleerden die beweren dat Duitschland een nieuwe natuurwet heeft ontdekt.*" (*'t Volk*, 26 augustus 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En wat verder: "*De Sowjets zouden in hun zomeroffensief 200 divisies en 5.000 tanks in den strijd geworpen hebben.*" De wereld was dus aan het vergaan voor de Europeaan en Belg en vooral bij al die brave huisvaders en huismoeders van Ronse en de Vlaamse Ardennen die getrouw dit weekblad lazen alsof al heel hun leven datzelfde leven er vanaf hing. Men moest reikhalzend uitkijken naar het razendsnelle verloop van de oorlog en met name aan de eigen Westerse zijde terwijl op dezelfde voorpagina werd aangekondigd: "*Het volgend nummer verschijnt op Zaterdag 9 Sept.*": de negende september van het jaar Onzes Bevrijding 1944! Er werd niet bij gezegd waarom men nu - naar onze kennis de allereerste maal sinds de relatief korte onderbreking door de Duitse inval - een weekeditie wou overslaan want een weekblad was een wekelijks blad en werd hier verondersteld gewoon weer te verschijnen op de tweede september. Was er zeer ernstig papiertekort? Die editie kwam er zoals U en wij weten nooit door de razendsnelle verschijning der geallieerden en vooral gelukkig niet de Sowjets te Ronse. Daar zouden zij mits wat schermutselingen en als getuigen van helaas nog enkele door de allerlaatste Duitsers doodgeschoten stadgenoten vooral doortrekken op zondag de derde september op weg naar de Grote Markt van Brussel om daar wat Belgische pralines in te gaan slaan naast af en toe de meest bloedige gevechten neer te slaan. Redacteur Leo Vindevogel had nochtans de vorige weken voortdurend gewaarschuwd voor apocalyptische gevechtstoestanden op dit 'nieuwe' Westelijke front en dat dus vanuit een hoofdkwartier op de Bredestraat waar zoals reeds gezegd alleen al op de tiende mei 1940 een reeks eigen want volstrekt Ronsese doden en gewonden rechtover en om de hoek in de Elzelestraat waren gevallen. Wat er ook al niet kwam, was van evengoed lokaal als vooral nationaal maar voor alles principieel belang want een gevraagde verantwoording door dit blad aan politici: "*Het is allemaal zeer snel gegaan en de lezers van dagbladen zullen den indruk opgedaan hebben dat zij door hunne gazet en door de staatsleiders fel bedrogen werden.*"

Velen zullen in zichzelf gezegd hebben dat wij hier steeds veel juister en oprechtelijker den toestand hebben voorgesteld.

Er zal later rekenschap te vragen zijn." ('t Volk, 29 juni 1940. vorige in NOOT NOG VERWERKEN).

Substantieven zijn substantieven. Als werkelijkheden kan men hen - soms - veranderen door bijvoorbeeld zelfs te vernietigen of het toch te proberen. Begrippelijk is meer mogelijk want naast vele modaliteiten kan men in principe hun hoegrootheid perfect veranderen door het gebruik van adjectieven of hen taalkundig verkleinen of vergroten. We kennen uiteraard niet alle talen van de wereld en dat is niet zomaar een normaal menselijke teleurstelling bij een al even normaal menselijke vreugde bij een nieuwsgierigheid voor die aanwezigheid van een ontelbaar aantal talen. Indien men zelf reeds enkele talen redelijk beheerst - "bevrouwt" schijnt niet mogelijk te zijn terwijl vrouwen van nature veel taalgevoeliger schijnen - en vooral van een andere familie, zoals in de interessante combinatie van een Westerse met een Slavische taal, ervaart men vanaf zeker bijzonder aangenaam zij het wat verwarrend moment dat letterlijk meerdere werelden opengaan. Er zijn zeer veel uitdrukkingen die men werkelijk niet kan vertalen - traduttore traditore - maar wat met het volgende der taalmogelijkheden; de manieren om een ding te vergroten of te verkleinen, wat ook een vergroting is maar dan omgekeerd - of is het omgekeerd? We weten dus niet of er talen zeg culturen of wereldbeelden op deze aardbol zijn waar dat niet mogelijk is terwijl we bijvoorbeeld eens de adem waren afgesneden door de kennis dat een Noord-Amerikaanse indianenstam vier verschillende benamingen hanteert naar gelang het seizoen voor wat wij - in een Westerse dan wel in een Slavische taal - nochtans als één en dezelfde boomsoort zien. Nu goed; wij kunnen ongeveer alles groter maken dan het als basis is want we beschikken over een vergrotende trap tot een overtreffende trap. Of toch niet? Hebt U al eens de vergrotende trap gebruikt van oprecht, van waarachtig, van integer, van ... verantwoord? En hebt U van al die voorgaanden zelfs de overtreffende trap gehanteerd, overigens zonder zelf in een merkwaardig grimas te vallen zeg gewoon vervallen? In elk geval, wij hebben de overtreffende trap van het op zich reeds zo intense begrip "oprecht" hier in dit artikel uit eind juni 1940 voor de eerste maal in ons leven ontmoet: "oprechtelijker". Zeer waarschijnlijk was dat ook een ietwat bevreemdende ervaring voor de klassieke lezer uit 1940. Vermoedelijk en dat was allicht hetzelfde als bij U las die lezer gewoon losdoor over het op zich al even merkwaardige "veel juister". Want kan dat wel, is dat mogelijk het juister dan juist? Ons inziens klopt één en ander niet want kan er meer oprechtheid dan oprechtheid zijn? Onderwijzers van toen waren absoluut zeker veel beter opgeleid dan hetzelfde onderwijsniveau van nu want de laatste pakweg 50 jaar is het algemeen onderwijsniveau jammer genoeg spectaculair gedaald, en het vreselijkste der vreselijke ondingen of de I-pod zal dat alleen maar verergeren. Eerlijk gezegd hadden wij wel wat meer levenstijd willen hebben om ook het toenmalig onderwijzerscurriculum te gaan bestuderen en het te proberen inschatten. Maar wees ervan overtuigd dat de gemiddelde toenmalige student die afstudeerde aan het middelbaar onderwijs op een hoger niveau was beland dan ongeveer alle studenten nu na twee jaar formeel hogere studies. Het is een wat ruwe vergelijking maar U begrijpe. Voor een onderwijzer die per definitie alle vakken moest beheersen, een werkelijk heroïsche taak waarvoor men nooit voldoende bewondering en respect mag opbrengen, betekende die situatie intellectueel ook dat hij doorheen deze opleiding niet in alle aparte vakken ten diepste kon worden opgeleid. Vergelijk maar met de tien- of zevenkampers ten opzichte van atleten in die individuele nummers. We mogen nochtans aannemen dat het zeer grondig en bekwaam aanleren der eigen taal en zeker in die bisschoppelijke normaalschool van Sint-Niklaas waar Leo Vindevogel werd gekneed ook een bijzonder oog had voor het belangrijk taalfenomeen der stijlfiguren. Jantje zag geregeld of feitelijk elk jaar weer opnieuw pruimen hangen en geheid droomde hij na elke oogst van nog grotere volgend jaar; groter, grotere, de allergrootste die hij kon oprapen en misschien zelfs dragen, zeker daar hijzelf ondertussen groter en groter werd - tot

hij stopte met groeien. De kennis der stijlfiguur behoorde ongetwijfeld tot de opleiding van de goed opgeleide onderwijzer. Het is niet altijd eenvoudig om de soms zeer lange wekelijkse artikels van redacteur annex politicus Leo Vindevogel zuiver taalkundig te evalueren maar over het algemeen beschikte de man over een vlotte en dikwijls best grappige pen. Mensen moeten dat graag hebben gelezen en daar ook naar hebben uitgekeken, zelfs bij de tegenstrevers.

"*Er zal later rekenschap te vragen zijn*", eind juni 1940 geschreven. Dat was vintage Vindevogel, bang van mus noch gier, misschien hautain, misprijzend, maar het klopte grotendeels wel. Het Belgisch leger was niks anders dan een jarenlange, waanzinnige geldverspilling geweest en de facto een fata morgana maar samen met al dat geld - waar natuurlijk ook vele patoons ergo personeel hadden aan verdiend, zoals nota bene ook de Ronsese textielindustrie zoals nog immer ditzelfde weekblad had vermeld en toegejuicht - waren er enorm veel landgenoten als militairen gedood of voor eeuwig verminkt en honderdduizenden landgenoten op de dool; eind juni 1940! En al die materiële schade. Dat er te Ronse ook al een bisschoppelijke kapel was verwoest door Duitse bommen, was daarmee een fait divers maar dat de Heer zelf daardoor woest was geworden bleek ook een fait divers voor dit zo christelijk blad en dat maakte de Heer ongetwijfeld nog veel woester want verlaten door zijn eigen volgelingen uit Ronse! Voor een verwoesting van wat Belgendom en vooral de Belgische politieke barak mochten er wel wat Belgische zelfs katholieke eieren worden gebroken. We zullen verder in onderdeel B.3.3. zien dat Leo Vindevogel zij het enigszins schertsend deze problematiek niet veel later want in augustus van hetzelfde jaar zou herhalen in het zeer verrassende kader van zijn ontmoeting met nagenoeg het geheel van de gevluichte Belgische regering. Op enkelingen na die op dat moment elders te Frankrijk moesten zijn, had hij immers onder meer eerste minister Hubert Pierlot en diverse andere ministers gesproken in Vichy, of all places want bij nuchterhoudend paarlend bronwater of juist niet bij één of meerdere der normale geestrijke godendranken waar de Franse cultuur zo rijk aan was. Hij zou er onder meer over schrijven en onder meer dit konden de lezers tot hun verbouwereerdheid of genoegdoening lezen: "*Hunne verdediging is gereed, zeggen zij. Zooveel te beter voor hen.*" (*t Volk*, 10 augustus 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). In het kader van zijn - later (...) - krijgsproces wordt wel eens de moraliserende stofvod bovengehaald om wat zogenaamd stof te verwijderen van deze beklemmende gebeurtenis door erop te wijzen dat zijn karakter hem toen niet heeft geholpen. U kent het wel want het is typisch nog steeds herhaald gezaag: "*Het was een moeilijk mens, zodus zondoende...*" Of zeer kort en nog bondiger: "*Hij heeft het zelf gezocht.*". U kent zelf nog enkele van de tientallen varianten en dat alles was een breed gedeelde sardonisch cynische toepassing van het eeuwenoude "*Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa*" wekelijks zelfs veelal dagelijks terwijl men op de eigen borst klopte. Het was een gebruik dat een hele tijd na WO II - ergens in de jaren 1990 - werd afgeschaft in de katholieke liturgie. Anders gezegd, indien Leo Vindevogel zich nederig had opgesteld dan was er zeker meer soelaas voor hem geweest door het hof. Met al wat wij over Baas Ganshof hebben gezegd, valt daar aan te twijfelen. Wie Leo Vindevogel ook zelf van dichterbij bestudeerd heeft en ook of vooral tijdens de gehele periode van de oorlog, zoals hier en straks nu, kan moeilijk anders zeggen dat het een man uit één stuk was of een man die niet zodanig onverzettelijk was maar wel bijzonder krachtig. We weten dat er tussen hem en het weekblad vanuit de Duitse censuur problemen zijn geweest. Maar we weten niet hoe Leo Vindevogel zich toen heeft opgesteld; dreigde hij zelfs met ontslag als oorlogsburgemeester indien ...? Of ging hij toch maar plat op de buik beseffend ook al hoeveel van zijn eigen kinderen in Duitse loondienst waren buiten België? Wij althans weten er niks van maar het ziet er naar uit dat de eeuwige stokebrand hier een Duits tintelend vuurtje uitdoofde voor het kon opflakkeren en uitslaan. Moedig was dat toch niet. Wij weten

ook al niet van eender welke oppositie tegenover de Duitse bezetters, en in elke gedaante was het een Orts-, Kreis- of zelfs Oberfeldkommandant, een gewone Feldgendarm of leden der GFP en de Gestapo, de Duitsers die zeker de plak zwaaiden op de Werbestelle, de door velen gevreesde Schwester Annie uit het Soldatenheim en dies des Duitsen meer. Op die Duitse vuilpot want op de corruptie in de Werbestelle komen wij concreet en met absolute zekerheid terug in deel 7.4.2. Die Duitse zusterneuker der Werbestelle ging lustig vrijen met Ronsese dames die hun beste kutje voorzetten waarop want waardoor zij vrijstelling voor hun broer kregen zodat die onnozelaar en beschaamderik definitief af was van de oproep als GEDEPO naar Duitsland! Hoeveel Ronsese jufvrouwen er in dat specifieke Duitse bed zijn beland voor toegepaste onderhandelingskunde, weten we niet noch kennen wij - gelukkig - hun namen en andere data, al hadden wij toch graag wat memoires ter zake gelezen voor een oorlogsafl levering der Rode Oortjes te Ronse. Het ging alleszins niet om moeders of grootmoeders - tenzij ...? Ten andere, U kent dat van de schapen; wanneer er één springt, springen alle anderen het na. Ongetwijfeld zijn er eveneens Ronsese echtgenotes geweest die hetzelfde hebben gewaagd voor hun teerbeliefde echtgenoot en inkomensgarantie al dan niet met hetzelfde vrijstellingsresultaat. Dat speciaal seksgedrag als "*do ut des*" of voor de vrijstelling van GEDEPO, moet zijn gekend door allesweter en pijn hebben gedaan aan Kristen Volksbonder nu toch vooral Duitsgezinde Leo Vindevogel. Hoewel; had hij nu JA of NEEN met de nieuwe bezettingsbenoemde en nota bene voor de oorlog hevig strijdbare socialiste Leona Hantson nu 'ook' niet zijn eigenste minnares? We denken daarover na in deel 3.1.3.2. In elk geval hebben wij NOOIT één daad van oppositie - licht, lichter, lichtst dus niet eens groot, gro..., ...tst - ontmoet door de voor de oorlog zo algemeen strijdbare en tijdens de bezetting doorheen jarenlange voortdoring in zijn redactiestukken strijdbare Leo Vindevogel. Vooral zijn stadhuis was bij opvallend wat momenten niks anders dan een verradersnest of een rattenkasteel of nooit heeft hij tegenstand getoond tegen de Duitsers, en met name NOOIT tegenover ALLE zaken van arresten ten stadhuize en in een zeer meervoudig arrest met onder meer en in zekere zin inzonder stadgenoot Fernand Gyselings; we komen er later op terug.

Werden die redactiestukken en zo veel meer die ongeveer wekelijks in de nog relatief vele bezettingskolommen van *'t Volk* verschenen, neergeschreven vanuit een bureel op het rattenkasteel van Ronse, zeer praktisch want vlakbij trouwens aan het hoofdkwartier van den "*Toetie*" in het begin der Bredestraat en daarmee door de socialisten een tijd vrijer voordien gekoosnaamd als het "*vuiblek van 't Spillegram*"? We weten het niet maar iedereen kan het zich zo voorstellen: het was voor een stachanovistisch wandelaar als Leo Vindevogel twee minuutjes stappen. Tijd om te verspillen was er niet in het leven van Leo Vindevogel die ook weer dit volgend te bespreken stuk ongetekend liet maar het als eeuwige onanonieme op stad en streek losliet. Waar bleven de technologische tijden waarin raspoliticus en streekgenoot Herman De Croo op zijn achterbank met chauffeur vanzelfsprekend, alle gedachten kon dicteren aan een technologisch apparaat om het straks door een secretaresse te laten neertikken als kruimels voor het eigen gigantisch archief in de eigen elk jaar meer te stutten kelders, ondertussen zo veel verder geëvolueerd want gedachten kan men nu zekere tijd reeds per microseconde op het publiek loslaten - dat volgt, dat niet volgt, dat mobiel, dat mobile is? Hier gebeurde iets meervoudigs interessants zoals veel eigenlijk alles zelfs dubbel rond die bezetting, rond die oorlog dramatisch was, in zijn gewoon menselijk en nu nog steeds medevoelend of empathisch medeweervaren maar op een iets hoger gewoon gezichtspunt de dramatiek van de grote schrijvers dus de diepe lezers had en heeft. Wie zou deze schrijver en lezer zijn geweest die nu redacteur en oorlogsburgemeester en straks neergekogelde Leo Vindevogel heeft aangezet om dat op zijn minst deels en alleszins vanuit het tevele eigenstandpunt aan verantwoording te moeten laten doen hebbend? Schreef dezelfde man begin bezetting eind juni 1940: "*Er zal later rekenschap te vragen zijn.*" Hij deed dat -

rekenschap geven op politiek vlak - hier nu voor zich. Hij gaf voor zijn politieke opstelling een eerlijk ons inziens bijlange niet overtuigend of verkeerd antwoord voor één briefschrijver en bijgevolg via dit medium voor stad en de wereld: "*Dezer dagen ontvingen wij een brief van iemand die zich matig en zelfs vriendelijk aanstelde en er ons wilde van overtuigen dat wij het mis voor hebben.*" (*t Volk*, 26 augustus 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe onwrikbaar zacht zoekend de oprechte onderzoeker is, die immers graag zich zelf zowel versterken (corroboreren) als ondermijnen (falsifiëren) wil of de dubbele wetenschapper moet uithangen, we hebben zoals zo veel geen enkel idee niet zozeer of deze persoon heeft bestaan - daar willen we niet eens iets als twijfel aan besteden - maar waar die dan zijn of haar sporen heeft nagelaten. Heeft Leo Vindevogel die in tegenstelling tot de onmiddellijk en blijkbaar standvastige liberalen, socialisten en Vlaams-nationalisten van Ronse niks aan minstens stedelijk archief heeft doen verdwijnen, dit soort persoonlijk archief op het ultieme einde of zeer bepaald de tweede september 1944 in de fik gestoken, de dag voor hij zich blijkbaar enkel vergezeld van zijn identiteitspapier en een revolver ging aanmelden bij de rijkswachbrigade van Ronse en er een klein papiertje zij het extreem belangrijk ticket bij kreeg, voor de enkele reis naar de vernietiging? Lag dat - met vanzelfsprekend zoveel meer - gewoon tussen de gigantische papierberg van de bijna eeuwige drukkerij, uitgeverij en winkel met benodigdheden allerlei van zijn bijna eeuwige compagnon de route Octaaf Goebeert en diens zijn leven lang inwonende zuster Orpha, een man die letterlijk in deze zaak was geboren en er ook aan zou kapot gaan samen met de drukmachines die door de politieke Luddisten der Bredestraat en omgeving ergens in 1945 tot oud metaal waren geslagen? Wij althans hebben zeker vernomen doorheen de papierslag van het krijgsproces voor de heren Vindevogel - Goebeert dat het gerecht alle edities van *t Volk* heeft meegenomen en weten eveneens dat deze of allicht toch andere edities door een zeer dicht familielid - nota bene de infame Toetie Goebeert of het alias van Noël De Smet - en zelfs na diens eigen herrijzenis want niet-executie als ter dood veroordeelde collaborateur aan het archief van de Rijksuniversiteit Gent werden geschonken. Dit soort schrijfsels, zouden die daar zijn bijgestopt - en dan door 'die' ontvanger zijn weggestopt? Dat mogen we niet aannemen al zijn wat geografisch en institutioneel uiterst nabije academische historici want van krek diezelfde instelling naakte geschiedenisvervalsers door veel belangrijks niet te willen schrijven. Laten we gewoon hopen dat ooit ergens iets opduikt, van dit soort meersoortige egodocumenten. Ten andere is het op zijn allerminst opmerkelijk dat wij nooit persoonspapieren vanuit Leo Vindevogel hebben ontmoet, in het echt niet eens refererend als zich bevindend in één of ander bekend archief. Ergens pas doorheen 2023 konden wij via wat pers vernemen dat stukken uit 1945 of uit de gevangentijd van Leo Vindevogel zijn opgedoken; waar zijn die nu te vinden en door te nemen? Alleszins kréég de matige en vriendelijke schrijver een antwoord, zoals een onderwijzend beroepspoliticus van deze generatie betrof: een zeer omstandig antwoord. Een antwoord waarvan de Duitsgezindheid afdroop dat het door het geallieerde wassen der Noordzee moest worden gerecycleerd tot politiek verteerbaars. Toch nog dit: deze heer of dame of gezamenlijk als tot één ziel versmeed koppel schrijvende entiteit zou zeker niet iets later weer schrijven "*matig zelfs vriendelijk*" en bleef anoniem onder de ontelbare voortane anoniemen want Leo Vindevogel kreeg vanaf een paar dagen slechts later - vanaf slechts één week later - of vanaf de derde september 1944 geen enkele maar dan ook geen enkele schrijvende, sprekende of publiek communicerende steun (U kent andere varianten? Dan hoogstens rookpluimen die oud scouts kenden want misschien zeer mogelijks hadden zij als pubers cowboy en indiaan gespeeld, rookpluimen gemaakt die iets als tekens voorstelden. U begrijpt dat we overdrijven maar we onderdrijven niet dat wij geen enkele - herhaald - geen enkele vorm van steun kennen aan deze gevangen en straks neergeschoten man, dat terwijl hij vier jaar lang voor ruwweg vijftienduizend zielen gedaan had, het volstreekte omgekeerde van de miserie die wij doorheen deze studie vrij omstandig proberen te beschrijven: de woekerhandel. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Effectief was deze schrijver van een ander gedacht want wou Leo

Vindevogel en zijn krant van het bezettingsmoment diets maken "*dat wij het mis voor hebben.*" Dat kon toch verder gezet worden als bij voorbeeld een soort van burgerlijke partij voor de krijgsrechtbank, maar dat mocht daar allicht niet want weinig partijen mochten daar hun zeg doen, nauwelijks zelfs de beklaagde en zijn advocaten laat staan die zeldzame echte getuige - dan voor de medebeklaagde Octaaf Goebeert - die iets pro of positiefs wou zeggen - voorafgaand aan de uitschelding en wegsturing door de voorzitter. Er was sowieso geen echt debat meer mogelijk op politiek vlak, in de stad en in de wereld, ook al omdat de oorlog met het verschrikkelijke nazi-Duitsland slechts volledig over zou zijn door diens capitulatie begin mei 1945 en in die zin ook de bezetting zelf sociaalpsychologisch nog niet voorbij was. Dat was meer dan een half jaar - en dan kwamen nog eens alle overlevende kampgevangenen terug waardoor als vanzelfsprekend zeker nuchterder politiek of menselijk denken voor een tijd Olympisch onmogelijk was! Quasi geheel het land zat in een zo goed als langdurige cognitieve dissonantie of een intellectuele en sociaalpsychologische situatie die als het ware het tijdelijke normaal was. Het was dan ook volstrekt begrijpbaar dat zeer lang voor dit soort verantwoording van een weliswaar vooroorlogs uiterst ervaren lokaal en niet te vergeten nationaal politicus maar ineens vernauwd of compleet gereduceerd tot lokaal of stedelijk collaborateurke van de laagste soort - hij had dan ook op talloze manieren voor deze conclusie zijn best gedaan - niet het minste begrip was. En al zeker niet door de klojo's van het krijgsgerecht, ongetwijfeld op zo'n snel moment zowel als magistraten als beroepsmilitairen van (hogere!) rang allemaal halve tot gehele bezettingslamzakken geweest, die met andere woorden die cognitieve dissonantie uiterst mee moesten voeden om zo des te meer hun eigen gedeeltelijke collaboratie of minstens bezetsgemiezer in een diepe, gezamenlijke vergeetput te stoppen. Dat betekent echter dat de volgende consequenties blijikbaar tot heden nog steeds niet zijn getrokken door de bredere maatschappij en wat men noemt de academische wereld; enerzijds dus die gruwelijke rechtsmisdadigheid van het krijgsgerecht die verder ging dan het gekende 'toegeven' dat er in het begin of toch tot pakweg eind 1945 te streng is gestraft. Dat is of was mild uitgedrukt. Anderzijds en al een pak moeilijker of toch meer intellectueel politiek geladen, was eens proberen omgaan met net deze verantwoording van een man die zich nota bene gewoon durfde aangeven of niet vluchtte (zelfs als daar mee een minnelijk, vrouwelijk motief tussen zat - misschien) en voor alles geen uil op een lage kluit was maar naar de normen van toen zeer geleerd en vooral al decennia enorme politieke kwaliteiten had bewezen. Vinden wij laat ons zeggen nogal wat in wat volgt en slechts zeer kort is samengevat politiek verkeerd zij het op zich overigens totaal onstrafbaar, dan vinden wij het nog immer een intellectueel politieke taak om op deze en andere stellingen te antwoorden.

Hij vervolgde zeer summier samengevat dat steun na ons land of meer bepaald aan Vlaanderen enkel van Duitsland kon komen, waarbij wij toch zeer, zeer merkwaardig het woord "*naziregime*" nergens hebben gelezen: nergens!? Het was dus nog bezetting dus nog censuur - maar toch Daarom ook dat de laatste ondertitel zo dubbel belangrijk was voor dit artikel, deze politieke verantwoording voor onder meer 's mans politieke collaboratie: het draaide allemaal rond Duitsland ten voordele van Vlaanderen: "**WAAROM WIJ ALS VLAMINGEN KEUS DOEN VOOR DUITSCHLAND.**" Dat was op zijn zachtst gezegd een stoute opmerking maar ergens grappig genoeg greep hij daarmee terug naar wat de briefschrijver zelf had geschreven: "*Dat een Vlaming niet kan francofiel zijn, dat geeft onze briefschrijver toe. Maar waarom, vraagt hij, zou ik als goede Vlaming niet kunnen Engelschgezind zijn. Engelschen zijn toch ook Germanen.*" Schrijver Vindevogel wou dan niet gaan inwijden over de "*Germaansche raszuiverheid van Engelschen en Duitschers*", waarmee hoe dan ook het belangrijk nazithema van "*ras*" naar boven kwam. Hij stelde een principiële politieke belangenvraag: "*.. wat heeft Engeland voor de Vlamingen gedaan; wat*

heeft Duitschland gedaan?" Daar worden dan passages aan gewijd als deze zonder meer vrijblijvende want niet door feiten ondersteunde, of iets dat de Duitse censor niet tevreden moet hebben gesteld maar dit had nu eind augustus 1944 wel totaal andere zorgen; zijn Duitse aars redden: *"Duitschland is de schutsengel van het Vlaamsche volk tegen de verfransching. Op Duitschland kan het Vlaamsche volk rekenen en bouwen; op de andere niet."* Volgen dan allerlei argumenten met de conclusie waarbij weer eens dat woordje "ras" valt en hij overigens niks van zijn aloude (Artevelde) en zelfs de meest moderne (WO I) Vlaamsche geschiedenis schijnt te kennen, deze onderwijzer: *"Uit rasaffiniteit zou Engeland de vriend en beschermer van de Vlamingen moeten zijn. Het is het echter niet door zijne politiek."* Eén zgn. politiek argument pro Duitsland pro Vlaanderen zou deze schrijver dan opgeven: *"Zou Engeland ook de Vlaamsche krijgsgevangenen als volksgenooten naar huis sturen?"* Dat was indrukwekkend pover tot lachwekkend. We lezen dus vooral politieke frasen. En alles eindigt met deze paukenslag die grappig of triestig genoeg ook op cognitieve dissonantie wijst - bij de 'slecht' lezende Vlaming, ook al alsof er alleen maar Vlamingen te en rond Ronse aanwezig waren: *"De Vlaming is daarom gansch natuurlijk Duitschgezind en wie het niet is, moet beginnen zijn eigen Vlaamsch geweten te onderzoeken."* (Alles idem).

Iets was ten andere deerniswekkend aan dit soort publiek zij het met naam onvermeld bespreken van een brief aan de redactie - of aan dhr. oorlogsburgemeester die toch dezelfde was. Het was sowieso een half mirakel dat nog pers kon verschijnen onder de nazibezetting want die wilde voor alles rust of naarstige arbeid voor Das Reich en eigen dienende informatiedoorgeving nodig; lezersbrieven bestonden zover zij hoeraberichten doorgaven zoals zaken over *"onze jongens"* aan het Duits arbeidsfront, en nog wat van dat en nog verder want dat arbeidsfront stond natuurlijk voor dé grote strijd - aan de militaire vooral sowjetfronten. Iets was deerniswekkend aan dit redactioneel schrijven van twee dagelijkse kerkgangers, Leo Vindevogel naast dus uitgever Octaaf Goebeert: dat hier geen christelijk woord werd 'verspild', of geen woord rond hun decenniaoude christelijke inspiratie of levensbeschouwing. Werd de Duitschen Hitler wel niet genoemd dan was Jezus de Christus gewoon weg. Of alles was voortaan ideologie.

Het was een merkwaardige finale van een redelijk manke als even indrukwekkende al even argumentatieve tekortkomingen vertonende als duidelijk verwoorde tekst van die merkwaardige Leo Vindevogel - dit soort teksten hebben wij door het ijverig onder meer al hun sluikbladen publicerende Cegesoma nog nooit zien publiceren; hoe zou dat nu komen? - werd dus gepubliceerd wanneer iedereen wist dat de invasie in het Westen er zat aan te komen. Dat was achteraf bekeken de eigen nek in de strop steken maar was inhoudelijk niks anders dan de waarheid, de volle waarheid tenzij de regering uit Londen nadien weer in Brussel kon bewijzen dat zij met alle macht - die niks voorstelde dan wat toegevingen in zake grondstoffen uit Congo - had gevochten voor een tweede plan Hoover om de Continentale Blokkade al was het zeer deels te mogen doorbreken. Iets wat uiteraard niet had gekund zonder concertatie en onderhandelingen met nazi-Duitsland; inderdaad een quasi onmogelijke opgave. Bestaan ergens die notulen? Wij kennen hen niet (In een klein bericht in de rubriek *"De Week"* in het weekblad *'t Volk* werd daar midden december 1940 op ingegaan en de verantwoordelijkheid bij het Britse rijk gelegd. Het was een zeer kort artikel met als titel *"Een voorstel van Hoover tot levensmiddelenverschaffing door Engeland afgewezen"*. Er stond een klein beetje meer informatie bij - zoals de naam der afwijzende Britse ambassadeur en niet eens in welk land die was geaccrediteerd - en zonder verdere commentaar of duiding. *'t Volk*, 14 december 1940. **vorige in NOOT ?NOG VERWERKEN**). Tegelijkertijd zien we het gebrek aan politiek inzicht van politiek collaborateur en onderwijzerwijsneus Leo Vindevogel; de Britten en de USA konden effectief tijdens deze Tweede WO helemaal niks uitrichten om de voedselvoorziening te ondersteunen van het zo op overzeese import afhankelijke België. Want Engeland of het

Verenigd Koninkrijk moest op eigen bodem proberen toveren om te overleven. Alleen het eigen nochtans zeer voorradige paardenvlees zou men ook tijdens die oorlog nog steeds niet willen gaan proeven. Het was in die optiek nu eenmaal onmogelijk dat de USA zijn zusterland zou laten stikken terwijl het boten 25 zeemijl verderop stuurde boordevol voedsel voor poor little Belgium. Maar. En dat was de kern der tegenstrijdigheid die Duitslandliefhebber Leo Vindevogel nooit ging toegeven, feit was dat een absoluut overweldigend deel van dezelfde Belgische bevolking net de aanwezigheid van dezelfde landen, Engeland en de USA, op het eigen bezette grondgebied ten allen prijze wou om net van dat bezettend Duitsland - nazi of militair of wat dan ook - definitief vanaf te zijn. Correctie; ondertussen wou een vermoedelijk niet te groot maar wel zeer militair-weerstandig belangrijk deel ook de aanwezigheid der USSR op het eigen grondgebied. En dat deeltje verlangde niet alleen naar de USSR als bevrijder van nazi-Duitsland maar ook meteen als bevrijder der proletarische krachten van het juk der overheersende kapitalisten. Deze oorlog was anders dan de Eerste of Grote Oorlog, waar dan weer Leo Vindevogel vergelijkend naar greep in zake die bevoorrading door vernoemde twee landen, danig veel meer ingewikkeld door alle ideologie die bij de strijdende partijen te pas kwam. Diezelfde Leo Vindevogel vergat, die nochtans jarenlang week in week uit de krijgsverrichtingen over de gehele in vuur en vlam staande wereld schreef, dat Engeland door de duikbotenoorlog gevoerd door uiteraard immer hetzelfde Duitsland zelf bijna volledig door de knieën is gegaan. Het was voor dat land volkomen onmogelijk geweest om schepen met voeding naar ons land te sturen terwijl het zelf zijn handelsvloot per tonnageminuut aan het verliezen was door Duitse U-boottorpedo's. Dat zullen wel meerdere lezers van de tijd van toen direct hebben bemerkt maar lezersbrieven en dan vooral corrigerende was niet iets dat toen nog werd aanvaard, door deze redacteur en zijn politieke vriend van decennia, drukker en uitgever Octaaf Goebeert van dit zelfde weekblad. Overigens verloor de USA ook handelsschepen die naar Engeland werden gestuurd door dezelfde torpedo's - of zodoende zodus. In die context was het volledig begrijpelijk dat de Belgische regering in ballingschap aan de Britten niet kon vragen om met hun Continentale Blokkade op te houden maar het had tenminste niet moeten oproepen aan de landgenoten om een deel der eigen want plaatselijke zeg Belgisch-continendale voedselproductie te gaan vernietigen. Trouwens zeer praktisch bekeken; wie zou dan toch bezet België hebben kunnen bevoorraden anders dan de Gezanten van Mars met vliegende schotels? Nochtans was het klaarblijkelijke tegendeel doorheen de georganiseerde collaboratie nooit tot dergelijke oproepen tot vernietiging van zowaar eigen voedselvoorziening als met die fameuze koolzaadvelden laat staan daden zelf overgegaan, op geen enkel moment of we hebben weer eens iets niet gelezen. Daarbij denken wij dat het niet eens van belang was welk soort motivering hier achterstond, lees op welke ideologisch gronden de collaboratie samen met de Duitse bezetter en het restant aan wat politiek-administratief nog België was het voedselvraagstuk heeft gerealiseerd. Dat men erin slaagde de Belgische bevolking stilaan deftig te voeden was een waarde op zich, niet meer maar zeker niet minder. We weten voldoende dat het begrip volk binnen het nazisme van wezenlijk belang was en lazen geregeld zaken als het voorgaan van het belang van de volksgemeenschap boven dat van het individu. Maar de Serviërs bijvoorbeeld waren honderden jaren bezet door de Turken en zijn erin geslaagd iets als taal en cultuur ondanks alles te behouden. Enkele jaren bezetting door zelfs een fascistische Europese grootmacht moest kunnen overleefd worden en daarvoor had men alleszins voldoende boterhammen met vervangingschoco nodig; niet meer maar zeker niet minder. Bovendien was er één extreem belangrijke zaak die de regering van en in 1939 onmogelijk kon voorzien of toch al een klein beetje en zeker in de loop van de maanden die volgden op al deze maatregelen; een onwaarschijnlijk belangrijk aandeel van het voedsel van alle Belgen werd geïmporteerd van overzee en door het uitbreken van de oorlog tussen de Britten en de Duitsers hadden die eersten een Continentale Blokkade aangelegd die dus ook de arme Belgen moest treffen.

Toevallig stond dat in een kolom ernaast van deze bladzijde van *'t Volk* hoe lang dat allemaal kon duren: "*Chamberlain heeft geantwoord op de rede door Hitler. De oorlog is nog niet gewonnen door Duitsland, zegde hij. Engeland rekent op de uitwerking der blokkade en zal strijden tot het uiterste.*" (Idem). Vermoedelijk las de regering Pierlot nooit *'t Volk van Ronse* hoewel redacteur en nota bene ervaren parlementair Leo Vindevogel perfect geregeld boven la m  le van het lokale schreef, ten andere ook en het weze herhaald zowel paradoxaal afkeurenswaardig collaboratief als doodgewoon bewonderenswaardig waarachtig tijdens de allercruciaalste tijd der bezetting. Wij kunnen niet zo ver gaan in de analyse van de mobilisatiemaatregelen der Belgische regering tot aan effectief de Duitse inval op de tiende mei 1940. Maar de vraag luidt dan specifiek of zij ook reeds maatregelen had genomen voor het opvangen der lacunes veroorzaakt door die blokkade. En waren die dan voldoende? Meer nog ten andere; durfde deze regering het aan zich dan maar te richten op - jawel! - Duitsland!? Want dat was meer dan domweg of laconiek de tegengestelde kant van de overzeese producenten opkijken. Dat was een alternatief leverancier van wat er nu duidelijk erg lang uitzag zeg tot het einde van de oorlog tussen de Britten en Fransen versus de Duitsers? Daar hebben wij allemaal nooit iets over gelezen en historici die zowat grasduinend schrijven over collaboratie en de voorbereidingen van de Belgische regering omtrent hoe om te gaan met de gebeurlijke bezetting van een ander land - haha, nazi-Duitsland was natuurlijk niet alleen een land maar vooral een land geregeerd door misdadige schoften alias nazi's; wat ging men daar nu eens tegen voorzien voor die arme Belgische pennenlikkers van ambtenaren? - zijn naar onze kennis ter zake slechts bezig met het Belgische mobilisatieboekje. Van of door dat boekje kon toch geen enkele Belg eten, nog niet eens de papiervreters of de archiefvreters zoals de Belgische historici worden genoemd in het buitenland. Maar dat zouden wij nu eens werkelijk niet zozeer als een belediging vinden - wat maakt ons dat uit? - maar diep onterecht. Trouwens, had men alleen het weggesmeten geld van het waanzinnig duur fort van Eben-Emael nu eens als nationale overheid gebruikt om alle staatsambtenaren en de belangrijkste lokale ambtenaren, zoals secretaris en ontvanger, te trainen op een komende inval, dat ware pas een verantwoorde investering geweest. Dan waren zij veel en veel meer voorbereid geweest om dan om te gaan op niveau en in het belang van het eigen land met de vijand. Er was daarvoor ook niet zo veel tijd maar toch voldoende want Duitsland was inderdaad vanaf 1933 in razendsnel tempo tot een partijstaat omgevormd en zo had men enkele jaren voorbereiding op wat men toch direct moest begrijpen; dat de vernedering van Versailles aldaar zou worden gewroken, te vuur en te zwaard en met tanks en nog eens tanks als paard. Dat was andere koek en ei dan een zuiver militaristisch gericht land. Maar dat was laat ons zeggen een uitdaging meer voor de strategen van het omgaan met bezetting. Anders gezegd, dit soort voorbereiding was ook preventief maar voor als het zuiver militair defensief te laat was. Dat het militaire zich doorzette zuiver militair defensief was een misrekening van kapitaal belang. Toevallig was de laatste Belgische regering voor de invasie van mei 1940 ook de eerste die na het vertrek van dezelfde Duitsers zou verschijnen, evenwel met de getrokken sabel der geallieerden ter ondersteuning want nu was er nogal wat inlands gewapend verzet, vooral het te vrezen communistisch deel ervan hoewel dat nu ook op zich niet te talrijk was en bovendien veraf was van zijn natuurlijke bondgenoot, de USSR die zoals bekend door dezelfde geallieerden zou worden gestopt aan de oevers van de Elbe - tot ook door de meerderheid der Belgen hun opgeluchte zucht. Dit gebrek aan werkelijk afdoend preventief bestuurlijk optreden door de Belgische regeringen aan de vooravond van de oorlog had deels ook de collaboratie mee mogelijk gemaakt. Die domheid of tekortschietendheid werd extra verergerd door de krankzinnige wegvoering van vele inlandse ongewensten vanaf de tiende mei 1940 die daar indien zij het ten minste hadden overleefd een gedroomde haatbron vonden tegen de wegvoerder en voor medewerking aan de tegenstrever, de Duitse invaller alias als hun effectieve bevrijders. Als dus de regering in ballingschap in Londen allerlei besluitwetten

voorbereid heeft tegenover de collaboratie om die te gaan straffen vanaf de beoogde bevrijding, was dat eigenlijk niks anders dan grotendeels het toegeven van de eigen tekortkomingen op vlak van voorbereiding van een bezetting. Dat maakt natuurlijk het onvoorstelbare breed leed niet uit dat aan honderdduizenden landgenoten rechtstreeks en indirect familiaal zou worden veroorzaakt door het krankzinnig apparaat dat krijgsgerecht heette, en onder meer zijn hondsolheid toonde, zij het met zagezegd veel minder scherpe tanden, door het unieke instituut der epuratie of zuivering waarbij nota bene staande of vervolgende magistraten zelf tienduizenden Belgen mocht straffen want van zeer veel rechten beroven. Zelden in de geschiedenis was de macht van een tekortschietend of ongefundeerd denken zo massaal aanwezig als aan de vooravond van de bezetting en tijdens de jaren na de bevrijding, hoofdzakelijk dus (sic) omdat de Belgische regeringen in de jaren dertig niet de juiste verdedigings- nuance bezettingspolitiek hadden voorbereid. En dan te bedenken dat toen de opleiding der juristen veel beter was want ze kregen twee jaar quasi alleen maar wijsbegeerte, en dan nog bleek dat onvoldoende - al zou blijkbaar zekere Baas Ganshof zijn juristenstudie in versneld tempo mogen hebben afmaken na de Groote Oorlog; aha! Het klonk natuurlijk weinig sexy of macho om zoiets te durven zeggen ook al omdat men zo oerdom was als ministers van defensie militairen te nemen. Zoals Rudolf Boehm het ooit eens ergens schreef of zei: met een mes kan je een mens doden maar je kan er ook een brood mee snijden - en zo veel meer. Maar met een raket kan je niks anders doen dan hem afschieten - of nog niet.

De doelstelling van de regering om die "*De buitengewone winsten zullen echter belast worden.*" lazen we doorheen deze maatregelen enkele malen. Dat was duidelijk een belangrijke politieke optie maar in wezen zo onnozel als groot was. Hoe ging men in godsnaam nadien en na heffing van die buitengewone belastingen al die getroffen burgers vergoeden die schade hadden geleden door de buitengewone prijzen der woekeraars? Dat was nu eenmaal volledig en zelfs zeer gedeeltelijk onmogelijk. Dat kon in het beste geval slechts leiden tot een belastingverlaging en dan voor het vermoedelijk meest getroffen deel der bevolking of de met de pet op werkende klasse. Dat zou dan sowieso al slechts twee jaar later kunnen gebeuren nog eens gesteld dat men bij wijze van spreken alle woekeraars had kunnen vaststekken, veroordelen en volledig doen afdokken. Dat moet ons dan direct de sprong laten maken naar de regen aan diverse vormen van uitgedeelde straffen tijdens de bezetting. Daar waren zeker straffen bij die door diverse Duitse militaire overheden en instanties zijn opgelegd. Maar de bulk kwam van eigen Belgische instellingen zoals de van oudsher bestaande correctionele rechtbanken en de blijkbaar nieuw ingevoerde administratieve rechtscollèges. In onderdeel C.1.2. zullen we een waslijst zien van de straffen die de veroordelende organisaties tegenover de gevatte zwarthandelaars hebben getroffen. Daar waren zoals verwacht kon worden vanuit deze septemberbesluiten ontzettend veel geldstraffen bij. Laten we nu aannemen dat die ook allemaal zijn geïnd dan blijft de vraag wat het resultaat ervan concreet betekende voor al die Belgen die klein tot groot door de nu veroordeelde foefelaars waren getroffen geweest. Het antwoord is op dat financieel vlak klaar en duidelijk; niks, totaal niks want nooit hebben wij gelezen dat door deze omstandigheden zekere belastingen landelijk zijn verlaagd, tenzij wij dat eens te meer over het hoofd hebben gezien maar we zijn natuurlijk niet de laatste der onderzoekers aangaande politiek gedrag in WO II of gelijkaardige tijden van grote crisis. Misschien betekenden dergelijke veroordelingen dat sommigen onder hen definitief van de zwarte markt verdwenen maar zelfs dat zij verdwenen uit de productieketen was een economisch feit of zaak der behoeftenbevrediging wat dus mogelijks nog slechter uitkwam want er was een vermindering van het aanbod, toch op vlak van voedsel van letterlijk levensbelang. Zoals gezegd zijn wij niet geschoold als econoom zodat wij dit soort analyses slechts als bescheiden zij het hopelijk

smakelijk (...) voorgerecht aan U mogen aanbieden maar we mogen toch denken in analogie zoals met die maatregelen door de regering Pierlot en tutti quanti nog opvolgende tot 10 mei 1940. Het is alleszins opmerkelijk dat na de oorlog de regering en dit gekend als de wet Eyskens wel een belasting zou invoeren op de buitengewone winsten, zij het gemaakt door Belgische ondernemingen dus organisaties met een juridisch statuut en een redelijk normale werking tijdens de bezetting. Daar kunnen wij weeral niks op zeggen dan te wijzen op de analogie en op het feit dat ongeveer 99 % der woekerhandelaars hierdoor nooit werd getroffen, wat ook onmogelijk zou geweest zijn. De wet Gutt zullen we bespreken in 11.4.5. maar ook daar voelen wij ons niet geroepen om indringende uitspraken te doen, zowel economisch als juridisch. De relatie tussen de bedoeling van het indijken van het omlopend geld - enorm sterk gestegen gedurende de bezetting - en de woekerhandel van voordien of tijdens de bezetting lijkt ons vanzelfsprekend maar ook daar mogen wij geen uitspraken over doen. Wij beschikken domweg of rechtaan rechttoe niet over een economische kennisbasis om over deze maatregelen en hun vooropgezette en behaalde doelstellingen (de verwezenlijkingen) maar ook hun onvoorziene effecten te oordelen. We mogen hopen dat economisch opgeleiden dat eens nader willen onderzoeken hoewel mogelijks andere specialisten daar ook nuttig kunnen zijn. Overigens is het werkelijk om aan de grond genageld van te staan om te beseffen - op een dag gebeurde dat toch met ons - dat na WO II op één direct nadien gevallen uitzondering (econoom Fernand Baudhuin in nota bene reeds 1945) geen enkele maar dan ook geen enkele econoom het onvoorstelbaar belangrijke tijdsvak als WO II, met aan- en uitloop, heeft bestudeerd. Zelfs in oerdomme dingen als betaald voetbal gebruikt men alle soorten technische ondersteuning in diploma's en apparaten om de arme sukkels van tegenstanders dieper op de knie te kunnen krijgen, alsof de grasmat veel te laag daarvoor is. Voor de studie van WO II wordt duidelijk 'alles' gemonopoliseerd door academische historici die, we zijn nu niet eens persoonlijk cynisch aangaande onze eigen onderzoekservaringen maar gewoon ontvankelijk kijkend naar wat studenten geschiedenis slechts geleerd krijgen, ongeveer "*twee keer niks blijft nog steeds niks*" weten van het fenomeen mens en maatschappij want niks weten van in concreto economie zoals ten andere van veel meer waar wij toch ietsje van weten door opleiding en eigen training naast laat ons zeggen de wil tot empathie. Overigens sluit dit gebrekkig kennisaspect absoluut niet nog eens de zgn. slechte of kwade wil uit. Zo zullen we later zien hoe een formeel vooraanstaand historicus als Nico Wouters werkelijk als een ordinair bedrieger - was het een woekerhandelaar met een product anders dan slechts (sic) tekst, hij werd "*buitengewoon streng*" gestraft - schrijft over inderdaad weer die dekselse Leo Vindevogel, overduidelijk een pain in his ass. Diezelfde kwade wil zeg ook ideologische vooringenomenheid is overdonderend te merken over al het gezaag over de glorie van het gewapend verzet, terwijl dat niet eens het belangrijkste verzet in se was in dit land tijdens 1940 - 1944. En die zelfde kwade wil is te zien in de manier hoe die zgn. wetenschappers omgaan met het fenomeen collaboratie, zoals dat door die kwade wil bezeten krijgsgerecht op een menselijk dieptepunt is uitgevoerd, waarvoor men werkelijk terug moet naar de bloedrechtspraak onder zekere Alva. Dat historici dat zelfs niet eens inzien, moet aan wel zéér kwade wil liggen tenzij ze zelfs niet eens goed historisch zijn opgeleid en dat gedurende vier jaar - zeer hogere jaren.

B.2.4. Optreden door het gerecht en woede bij het volk ten opzichte van woekerhandel.

Het is alleszins algemeen en met specifieke maatregelen dat de grote bezorgdheid tot pure angst door de sigaardoorrookte kelen van de regering Pierlot gierde maar dat er alleszins nog geen sprake was van bijvoorbeeld het aanleggen van voedselvoorraden. In wezen ging het om dreigen en dreigen en vooral de caféhouders koeieneren die nu een geweldige omzet hadden kunnen draaien dankzij die vele Belgische gemobiliseerden die zich luirot verveelden en

sowieso een totaal gebrek aan discipline hadden om straks een Pruisisch gedrild leger aan te kunnen. Maar goed, melkdopen mocht niet maar de regering droomde militair van water, veel water want van een Nieuwe IJzer. Ondertussen was het Belgisch gerecht vastbesloten zich van zijn meest vastberaden zijde te laten zien ten opzichte van wie handelsgewijs een ferm scheve schaats wou rijden. Hoeveel activiteit zij daarvoor aan de bak moest of wilde leggen, is voer voor latere onderzoekers die liefst het geheel van de evolutie van de woekerhandel tot aan de vooravond van mei 1940 mogen onderzoeken - om dat dan nadien te vergelijken met de woekerhandel tijdens 1940 - 1944, 1944 - 1946 en en passant met de tijd der Grote Oorlog en waarom niet zelfs met 1870 - 1871. Zo kunnen zij desgevallend zien dat *'t Volk* dat zoals bekend op een luttele invalstijd na bleef verschijnen tot eind augustus 1944 wel aandacht had voor gerechtsoptredens maar zeer waarschijnlijk een pak minder als dat het vanaf die Duitse inval het geval zou zijn: **"DE PARKETTEN ZULLEN OPTREDEN TEGEN DEN WOEKERHANDEL. De heer Minister van Justitie heeft aan de procureurs-generaal bij de beroepshoven van België een aanschrijving laten geworden, waarbij hij hun vraagt ten strengste toe te zien op de toepassing der besluitwetten in zake het beteugelen der woekerhandel en het aanduiden der verkoopprijzen.**

De Minister dringt bij de procureurs-generaal aan opdat een beslissing op dat gebied spoedig zou genomen worden, daar de wetgeving al haar doeltreffendheid zou verliezen indien de rechtshoven en rechtbanken niet onverwijld hun uitspraken kunnen doen." (*t Volk*, 30 september 1939. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens moesten die rechtbanken en rechtshoven nog verdachten voorgeschoteld krijgen en dat was dan de zaak van de vervolgende parketten en de echte pakkemannen onder de politie en rijkswacht. Die minister van justitie was op dat moment want vanaf de derde september 1939 de in Ronse goed bekende Eugène Soudan. Hij zou deze functie maar behouden overigens tot de achtste januari 1940 en was eerder een lame duck hoewel de regeringen elkaar toen als opgeschrikte eendenbenden opvolgden. Soudanskie was op dat zelfde ministerie al eens de baas geweest, toch vooral om het licht aan en uit te knippen op zijn bureel om de schilderijen aldaar eens te kunnen bewonderen want tussen zowaar de 16de en de 18de van die ene maand april van 1939; voor twee zo U wil drie dagen. Bij de kaders van het gerecht ging het in die dagen zoals immers steeds stabiel tot zeer stabiel aan toe. Ten andere lazen sommigen onder hen dubbelsnel en allicht reeds de gedachten der overwegende regering. In hetzelfde nummer van dit weekblad verscheen een vrij lang artikel dat de vervolgende daad bij het verordenende woord voegde: **"Tegen de woekerprijzen. Sedert enkele tijd ontbrak het te Brussel, Charleroi zooals overal aan voorraad van eerste noodwendigheid, zooals zout, zeep, stekjes, enz. het gevolg ervan was dat het volk zich ten zeerste verontrustte en aandrang op het in voege brengen van de rantsoeneringskaarten.**

De procureur beproefde een probaat middeltje. Order werd aan de politie en de rijkswacht gegeven om op zeer strenge wijze op te treden tegen handelaars die te hoge prijzen aankondigden. Er moest voor ieder geval, hoe klein en afzonderlijk het zich ook stelde, met onbuigbare gestrengheid worden opgetreden.

De rechterlijke politie hielp mede om speciale gevallen op te sporen. Aldus vernamen deze dat zekere tusschenpersonen aan overdreven prijzen hadden verkocht aan winkels. Dadelijk werd echter de heele organisatie die er achter stak, ontmaskerd." (Idem). Hier worden reeds belangrijke of basisproducten "van eerste noodwendigheid" opgenoemd als zout, zeep en stekjes en vooral het belangrijke hier weinig veelbelovende "enzovoort". Dat waren drie tot oneindig veel basisproducten! En voor twee genoemde steden met de bijvoeging "zooals overal" of dus over het gehele grondgebied van het koninkrijk! In september 1939 of zonder dat in het land der Belgen één schot werd gelost dan in amoureuze, familiale of gangsterlijke drama's! Opmerkelijk was dat blijkbaar niet direct het gerecht of de politiek in gang schoot ter verijdeling maar "het volk" maatregelen eiste. En dat volk mocht

vanaf de tiende mei 1940 eerst door alle chaos en dan snel door de militaire bezetting der Duitsers niet meer publiek reageren, ook niet tegen excessen op vlak van woekerhandel die zeer vermoedelijk het honderdvoudige voorstelden van heden september 1939. Dat zeggen we natuurlijk niet zomaar want zo goed als 99,9999 % zeker vertolkten de burgemeesters en oorlogsburgemeesters in hun lokale strijd tegen woekerhandel ook de stem van het immer hetzelfde gebleven volk, dat nu ineens althans officieel bezettingsgewijs eenzelviger was geworden want zonder de blauwe, rode of andere kleuren van de tijd van toen die pas gisteren verleden was maar nog immer dezelfde "*onbuigbare gestrengheid*" verwachtte. Overigens zien wij hier ook het optreden - en efficiënt - van de gerechtelijke politie. Deze vervolgende instantie hebben wij althans niet ontmoet voor dezelfde strijd tegen woekerhandel gedurende de bezetting althans voor Ronse en de Vlaamse Ardennen. Wat bleek, zekere groothandel Cors uit Brussel verkocht zijn hele maandelijks voorraad aan liefst honderd ton zout aan licht hogere prijs aan drie landgenoten, allemaal uit de buurt van Charleroi die dat zout aan dubbel de prijs verkochten. Eén van hen verkocht zelfs 20 ton zout terwijl een andere tot meer dan het dubbel ging met 43 ton: sterke schouders die zoveel zout konden dragen. Over hen werd met naam en toenaam gesproken maar over de andere zaken die ondergronds verdwenen zoals onder meer die al even belangrijke stekjes werd in dit reeds lange artikel met geen woord gerept. Interessant lijkt ons om alle namen der insgelijks betrapten en veroordeelden te gaan vergelijken met hun eropvolgende bezettingstijd en wat ze daar al dan niet aan dezelfde esbatterenten uithaalden én natuurlijk of toen de pakkans toch kleiner was geworden. De laatste paragraaf van dit zeer lang artikel toont de goede wil van het toenmalig Belgisch gerecht aan dat ironischer- of vooral tragischerwijze ineens ook haar limieten en de algehele voedseltragedie reveleert: "*Op het oogenblik liet het parket al het zout dat nog voorhanden is in de opslagplaatsen van Cors, nl. 53 ton, blokkeren om er de gewone klanten mee te bedienen aan den normalen prijs.*" (Idem). Dat was bepaald straf, dat het Belgisch gerecht voor één belangrijk levensmiddel - het eeuwenlang extreem belangrijke zout waar onder meer de oude Poolse koningen hun onmetelijke rijkdom mee opbouwden waarmee zij dan Brusselse tapijten aan de lopende band aankochten - gingen aanslaan want blokkeren om het dan aan marktprijzen los te laten. Dergelijk specifiek marketingrijpend initiatief herinneren wij ons niet voor de tijd der bezetting. Zout was ten andere weliswaar een uitzonderlijk belangrijk of basisproduct maar er waren er zoveel gelijkaardige. Voor de praktische organisatie van een dergelijke veralgemeende organisatie was werkelijk de mankracht van het gehele gedemobiliseerde Belgische leger nodig en dat bestond uit Belgen ergo plantrekkers. Dat middel tegen de woekerhandel was dus reeds dood als een ongebooren kind en er zouden naar verluidt veel militairen daadwerkelijk vanaf ergens na midden 1940 inspecteurs voor de bevoorrading worden. Trouwens, ongetwijfeld is op het vlak der distributie of zelfs bij de vermeende eindklanten weer dan wel op zeer kleine schaal woeker voorgevallen met dit zeer door het gerecht beschermde zout. Ook nog relevant: de drie beschuldigten waren uitsluitend Walen. Een maand later bleek dit weekblad of liever de werkelijkheid der woekerhandel via dit weekblad weer de uitsluitend Waalse toer op te gaan. De vurige stede werd bezocht: "*Zo werd te Luik bij verscheidene winkeliers bezoek gebracht, wier handelswijze als verdacht was aangegeven. ... Op één dag werden aldus te Luik zelf zeven winkeliers in overtreding genomen.*" (*t Volk*, 14 oktober 1939. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daarbij ging het steeds om essentiële voedingsproducten als "*... de olie (voor eetwaren), de erwten en de boonen*". In Henegouwen was de oogst indrukwekkend triestig: "*In de streek rond Bergen heeft men niet min dan 200 processen-verbaal opgemaakt voor overdreven prijzen en ook al om te groote stocks koopwaren te bezitten, die men stelselmatig uit den handel weerhield.*" (Idem). Hier ging het om waren als "*... zeep ... vet, koffie, zout, borstels, ... droge boonen, ... naaigaren ... rijst, olie ...*" en het alomaanwezige "*enz.*" Het was soms om de ogen uit te wrijven, zoals in dit geval toen "*...vond men te Cuesmes bij een enkele grossist 3.250 kilo*

zout". Zo'n man moest reeds de visu snel gaan sterven aan hypnatriëmie. De Walen zijn nochtans door de doorsnee Belgisch historicus gekend want genoemd als de beste patriotten of vaderlanders want als de meest waarachtige weerstanders - alsof dat overigens een verdienste zou zijn. Woeker was nochtans weinig heldhaftig en vooral weinig weerstandelijks en ondermijnde op hoogst mogelijke wijze de buurt en omgeving en uiteindelijk geheel het bezette land. Voor Ronse zullen we later zien dat opvallend veel na de oorlog erkende weerstanders, waarvan met name en dat is vanzelfsprekend geen detail geen enkele toen ondergronds zat als weerstander maar open en bloot rond liep, volop woekerden en dat het zelfs waarschijnlijk is dat ontdekte woekerhandel het motief was achter de twee moordaanslagen op oorlogburgemeester Leo Vindevogel. Was dat hetzelfde oorlogsscenario voor hun Waalse verzetscollega's, die misschien zelfs daadwerkelijk als verzetsman ondergedoken nog in staat waren om te woekeren, kwestie van niet alleen geld te gaan halen waar het zat; bij iedereen die nog niet was ondergedoken en zo deftig mogelijk een boterham voor het eigen gezin probeerde te verdienen? Concreet; wat was de relatie tussen woekerhandel en het georganiseerd verzet in het Walenland, zogenaamd het meest oorlogsdynamische gebied van dit eigenaardige Belgenland? Onder meer in dit soort voorbeelden van 'wetenschappelijke' overtuigingen ziet men hoe die oude politiek zeer eenzijdige visie op oorlogshandelen gedurende WO II onhoudbaar is en in zijn geheel en dus van nul af aan moet worden herdacht ergo worden onderzocht. Alleen op dit vlak van de toenmalige vervolging van woekerhandel in de aansleptijd naar de invasie van mei 1940 toe, zou grondig historisch onderzoek moeten gebeuren want daar bestaat werkelijk niks over. In die zin zou men inlands kunnen vergelijken met wat dan tijdens de oorlog of met name tijdens de bezetting gebeurde, om niet de tijd nadien te vergeten waarbinnen allicht delen van het georganiseerd verzet zich crimineel of criminelier organiseerden in zake zowel diefstallen als woeker. Wat zei tegen ons laconiek of allicht licht hysteriek tot onze onvoorstelbare verbijstering en onpeilbare droefheid onze zgn. formele promotor Bruno De Wever weer tijdens wat nadien onze laatste ontmoeting bleek, begin februari 2015: "*Je werk wordt klassiek maar we gaan het nergens anders onderzoeken*". Klassiek betekent zoals bekend dat men het net overal gaat onderzoeken. En woekerhandel alleen al als één der belangrijke politieke themata is nog nooit onderzocht door academische historici; nooit en nergens. Niet te Gent, te Deurne bij Antwerpen, te Gistel bij Brugge en ook al niet te Bergen zeg Mons of te Luik alias Liège. Niet door de UGent, niet door de ULB "*enz.*". En ook al niet door de watertrappelaars van het Cegesoma.

De bestraffende dweil zal na 1939 of tijdens de bezetting en nog lang erna zeer groot worden maar het was dweilen met de kraan open. Wat zeggen we!? Die kraan was geen kraan aan een leiding maar aan een beek, een stroom, een monding van twee stromen zoals te Dendermonde. In het kort, het land der Belgen leek wel het Amazonegebied zoals het was overspoeld door de wassende en allesmeeslepemde stroom der woekerhandel. We zouden zeer operationeel alleen al eens alle individuele namen willen tellen van de Ronsenaars en de inboorlingen van de rest van de Vlaamse Ardennen die alleen al vanaf 10 mei 1944 tot en met de derde september 1944 zijn veroordeeld - al was die laatste dag ongetwijfeld vanaf pakweg 10 uur 's morgens een vrije dag voor allen rondom de rechtbanken, de foefelaars inclus. Hoeveel werden er veroordeeld door onder meer de gewone (sic) correctionele rechtbank en daarnaast door de Administratieve Rechtsmacht en door het OFK, de KK van Aalst, de Ortskommandanturen van eerst Ronse en dan te Oudenaarde en wat we vergeten aan veroordelende machten - alle mogelijke beroepsinstanties kenden per definitie reeds één naam vanuit eerste aanleg? Het moet voor Ronse ergens tussen de tweehonderd en driehonderd of nog meer (???) hebben betekend en voor de gehele regio ruim in de duizenden hebben gelopen. Let wel, dat waren individuele namen dus de recidivisten zaten daarbij als slechts één naam en daar moet men

dan nog een aardig dark number bijrekenen aan diegenen die wel zwarthandelden maar altijd door de mazen van het net konden glijden of juridisch gezien zwart bleven - niet lachen aub. Bij het NIS kan men dan de bevolkingsaantallen van 1940 - 1944 ernaast leggen en gaan rekenen hoeveel zwartgeklisten per 100 inwoners er waren, met de net gemaakte relativeringen van het bekomen getal. Daar kan men dan bij benadering gaan rekenen hoeveel landgenoten toen ook te Duitsland, Frankrijk of nog andere landen aan het langere werk waren om van die benadeelde bevolking af te trekken. Nochtans zou ook een percentage van die Belgische arbeiders - vrijwilligen vooral - in Duitsland zelf durven gaan woekerverkopen; zie deel 10.3.1.! Dat is bijzonder interessant als vergelijkingsmateriaal want wij zouden een warm pleidooi willen houden voor internationaal vergelijkend onderzoek, iets dat nogal weinig voorstelt en naar onze kennis allicht en slechts voor een beetje is gebeurd op vlak van gewapend verzet alsof dat de enige vorm van verzet was en sowieso belangrijk. Wij vermoeden dat het wel eens zou kunnen dat uit toenmalige Duitse criminologische cijfers blijkt dat de Belgen de dapperste aller Galliërs en Slaven waren binnen de grenzen van het nazi-Duitse Rijk wat de zwarthandel betrof. Wie zou hen hebben kunnen kloppen als zij al op het thuis- of eigen front bij voortdoring of dag en nacht en met ongeveer elk gewild product hun medemens zeg klant bedrogen, was het niet qua prijs dan qua kwaliteit en bij grote voorkeur op beide vlakken?

Een van de grootste lacunes in dit onderdeel over woekerhandel is dat wij totaal niets weten van econometrie en statistiek en helemaal niks zinnigs kunnen zeggen over prijsevoluties binnen inderdaad de zwarte markt. Zo kunnen wij niet eens zeggen of dat is geëvolueerd van eerder zachte verhoogde prijzen en dan weer een tijd na de bevrijding en voor sommige producten misschien direct weer met zacht verlaagde zwarte prijzen tot de totale gelijkshakeling (zucht) met de prijs der normale markt. Meestens lijkt het ons nogal wieses dat zwarte prijzen dan toch tijdens de bezetting nooit onder de marktprijzen zijn gegaan, maar zelfs daar zijn we niet zeker van. Indien dat merkwaardig op het eerste voor economische leken althans niet logisch zicht zou zijn voorgevallen, betekende dat ineens dat strafvervolgning op eender welk niveau dan meteen uitgesloten was? We vermoeden uiterst hypothetisch van niet want ook zwarte 'te lage' prijzen betekende dat de resp. producten niet op de reguliere markt aanwezig waren en dus ondemocratisch onbereikbaar waren dan slechts voor de nu wel zeer happy few die goede zaakjes dubbel deden. Eén maal zijn we toch een merkwaardig fenomeen van prijsdaling tegengekomen voor een belangrijk product uit de zwarte markt en het ging om boter voor de periode van het begin van 1942, reeds het derde kalenderjaar van de bezetting en al het vierde van deze wereldoorlog. We hebben lang geleden onze oorlogsodyssee aangevat door een zeer intensieve lezing van hoofdzakelijk lokale literatuur, via tijdschriften en zogenaamd lokaal geschiedkundige studies. Die bevatten toen wonderwel veel materiaal voor het onderwerp waar wij toen met bezig waren, zgn. alternatief verzet. Ondertussen hebben wij een dergelijke denk- en zoekevolutie ondergaan dat wij als het ware gedwongen zijn om die tienduizenden bladzijden weer te gaan herlezen. Maar tussen droom en daad staan onmogelijkheden al zijn we redelijk overtuigd dat er net in die lokale geschiedschrijving wel aandacht moet zijn voor evoluties - sprongen en dalingen - in de zwarte handel. Vooral in West-Vlaanderen was er niet alleen zeer veel aandacht aan die tijd door 'lokalen' maar was er het eeuwenlange fenomeen van het blauwen of smokkelen. Daar was zeker nogal wat aandacht voor, herinneren wij ons, en misschien ook voor bepaalde evoluties daarin. Eén keer slechts hebben wij en dan niet zozeer voor Ronse maar rond Ronse een voorbeeld van een daling van boter gezien, zoals gezegd voor de start van het jaar 1942. De schrijver van dat algemeen de militaire toestand overlopend stuk haalt het wat lacherig aan maar geeft geen bronnen op. Het moge duidelijk blijken dat de man - het was zeker een man - geen beoefenaar van sluikhandel was en al helemaal niet was gespecialiseerd in het segment

boter, maar wel integendeel die ganse woeker haatte als de pest en de cholera tegelijk. In een redactioneel artikel genaamd "*De militaire toestand*" trok de immer anoniem schrijvende redacteur Leo Vindevogel flink van leer tegen die optimisten die geloofden in Engelse oorlogssuccessen zeg tegelijk het begin van het einde der Duitse en nota bene en passant ook de Japanse successen. Men zou één en ander met de militaire werkelijkheid zoals die later en dus nu is gekend vergelijken, en een zekere zin voor realisme is de man niet vreemd. Toch vinden wij het vreemd tot stuitend dat de man als ware onderwijzer dit soort pro-Duitse teksten voortdurend moest blijven razen en afdrukken uit de naam der objectiviteit. Tegelijkertijd is er bij ons die voortdurende dubbelzijdigheid want zo kregen wij alsook volgend intrigerend stukje tekst reeds in het begin van dit artikel te lezen: "*Eenvoudige zielen geloofden zelfs dat het vooruitzicht van den oorlog reeds de prijzen in den sluikhandel beïnvloedde en daar de Engelschen den overvloed in alles in hunne legerwagens zouden meebrengen de boter reeds merkkelijk goedkoper werd.*" ('t Volk, 24 februari 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Blijkbaar werd de zwarte witte boter weer duurder op die markt en dat zal wel een gelijkenis met een aantal andere producten hebben gehad, niet noodzakelijk eveneens op het zo essentieel gebied der voeding. Het omgekeerde kon ook want met name allerlei damesopsmukartikelen moesten verduurderen gezien de door hen speciaal verwachte aankomst der Engelse en Amerikaanse fiere binken; wie het meest blonk, kreeg de beste bink en hopelijk snel erna een klein Amerikaantje met een vliegticket. De studie van deze veranderingen moet zeer boeiend zijn zuiver empirisch maar mogelijks toch vooral te onderzoeken door economisch opgeleiden omdat zij althans dit soort marktveranderingen beter zouden moeten kunnen evalueren of duiden. Dat vergt een samenlezing met wat men dan zuiver historische feiten kan noemen zoals nederlagen van deze of gene partij tijdens deze jarenlange wereldoorlog. Tegelijkertijd is het ons inziens van groot belang oog te hebben voor het merkwaardige fenomeen van bezettingsmodes, hoewel dat voor een product nauwelijks het geval kon zijn. Nochtans kon deze of gene beroemde theatervrouw die pakweg in een interview zegt zeer graag die en die taartjes of koekjes te eten, invloed hebben op de prijs der boter domweg omdat die koekjes met name enkel en alleen met andere producten kon worden geproduceerd, zelfs stel je maar voor alleen of hoofdzakelijk met de beroemd-beruchte ersatzproducten. Wij hebben nogal wat aandacht besteed aan het fenomeen reclame en humor en menen dat hier nog zeer veel onontdekte vormen van denken of mentaliteit op ontginning onblinkend zitten te wachten. Ook daar moet er invloed zijn geweest op prijsevoluties van zwarte zaken die daarmee publiek onder de aandacht kwamen. Dat publiek kon zeker sommige recepten of wat dan ook waarin zwarte producten konden zijn verwerkt, leren kennen, positief als negatief, via de fameuze geruchtenmolens, een fenomeen waarvan het epistemologisch en sociaal-psychologisch belang ons inziens zeer zwaar wordt onderschat. Op één van deze manieren moet redacteur en groot politiek collaborateur aan deze door hem a.h.w. anekdotisch verwerkte informatie zijn geraakt maar dat werd hem nu eens niet bevraagd door substituut Gaston Stevigny wiens echtgenote nochtans één en ander kon bevestigen, zonder twijfel. Dat deze oorlogsburgemeester zat te werken als een Stachanovist weten we uitgebreid, dat hij er hoogst vermoedelijk nog scheefpoeperij op na hield is een zeer sterk vermoeden, maar waar hij alle soorten anekdotiek vandaan haalde, is eerder een raadsel. Van het informele zeg quasi non-politieke netwerk van deze intrigerende politicus weten wij ongeveer niks menselijks dan dat hij normalerwijze wekelijks met zijn echtgenote ten huize Joseph De Wael op visite ging. Kocht mevrouw De Wael, Irma Hortense Hondequin (°Ronse, 29 december 1883), wel eens zwarte boter, zwarte koffie en ook al zwarte onderleggerkes? Haar schoonbroer Rafaël De Wael en medezaakvoerder met Joseph was alleszins niet vies om zijn fijne Franse dranken te blijven betrekken via zwarthandel zoals we zullen zien in deel 1.2.4.3. Alleszins ging intieme vriend en woekerhater Leo Vindevogel zijn wellicht enige, echte vriend niet aangeven. En ook omgekeerd - haha of ...? Heeft Leo Vindevogel zeer

willens nillens werkelijk niet één keer iets genuttigd en dan met volle, vooroorlogse smaak waarvan hij beseftte dat het van de zware markt afkomstig was? Zijn er nooit huiselijke zij het zachtaardige ruzies ontstaan omdat bleek dat die verjaardagstaart voor de kleinste Paul echt met echt goede boter was gemaakt die zijn eega slechts via via nota bene zijn oud boerendorp Petegem aan de Schelde had verkregen - "*Allez Leo, voor één keer voor onze kleinste*"? Ook dat werd aan die man niet gevraagd door substituut Gaston Stevigny. Wat heeft die man eigenlijk wel gevraagd dan retorische vragen met de kogeldood gunstig likkend aan zijn lippen alsof het crème fraiche was?

Mogelijks had Gaston Stevigny als onderzoeksrechter in het Gentse voordien met name tijdens de bezetting wat nader bevraagd omtrent denken van de zwarthandelaar. Dat elke woekeraar was gedreven door maximaal winstbejag is vanzelfsprekend of lijkt het althans. Dat hij niet gedreven was door het omgekeerde of door werkelijk charitatieve motieven, is niet het bewijs van die zuivere of rücksichtsloze wil tot het bedriegen van de klant om daardoor zo rijk als mogelijk te worden. Andere motieven moeten zeker hebben gespeeld en daardoor begeven wij ons op het moeilijk en moreel delicaat gebied van de psychologie van de woekeraar. Los van het gegeven dat als het ware oprecht de tijd van ontbering door die oorlog, in zijn voorbereiding en verwachting, in zijn zijn en in zijn afloop, werkelijk voor ontzettend veel mensen de kans van hun leven betekende, was dat niet alleen op vlak van de woekerhandel. Hetzelfde moet zijn gebeurd op het infame vlak der verklikking, voor de avonturiers, reeds aan naoorlogse carrièrekansen in de ambtenarij denkende opportunisten en oprechte patriotten doorheen de rangen der weerstand, voor allerlei mensen die een eenvoudige job als degelijk en vooral gedwee werknemer hadden die nu ineens allerlei technische, intellectuele en morele kwaliteiten ontdekten die zij anders allicht nooit hadden ontdekt en waardoor ze zich konden ontbolsteren zelfs als nieuwe zelfstandigen tot belangrijke ondernemers. Het is zeker niet zo dat de tijd van oorlog enkel droefenis, kommer en kwel was. Zelfs op vlak van het onontkoombare eten bleef er een vlaag culturele hoop om te blijven genieten; recepten via alternatieve voedingmiddelen of -technieken werden voortdurend gepubliceerd en allicht sterk door de huisvrouwen gedeeld. Anderzijds was er dat zuiver psychologisch effect van de woekerhandel op de woekeraars zelf. Was het een kans voor velen dan toch daarentegen een last voor diegenen die bij wijze van spreken dat iets teveel aan moraliteit bleven bewaren. In gevallen moet het onvoorstelbaar lastig zijn geweest een kandidaat klant te 'moeten' weigeren omdat die met name wel de normale prijs kon betalen en zelfs dat iets meer ter zake maar helaas driewerf helaas niet die prijs die zich had gevormd op dat moment van de zwarte markt. Er was trouwens die speciale vorm van wantrouwen dat indien men dan toch de beste zijde van het hart liet zien en een kleine reductie gaf steeds hoger blijvend dan de officiële prijs, die klant op zijn beurt daarvan kon profiteren om via snelle doorverkoop een kleine winst te behalen. De begunstigde kon op zijn beurt net door die gunst een zelfbegunstiger worden. Nochtans volstond soms gewoon één blik om te weten of een aanvrager werkelijk miserie had of het bijeen loog door muilen te trekken en zijn woorden te rekken, zoals het zeker bij deze Ronsenaar zal zijn gebeurd die bij een onbekende stads- of streekgenoot 'goed eten' heeft gekocht op de "*zwarte mart*", zoals hij het in zijn mooi en tegelijk aandoenlijk Nederlands schreef (Wie als onderzoeker - maar het is nu toch stilaan echt te laat - nog interviews wil afnemen, moet wel vertrouwd zijn met het plaatselijk dialect. De syncopering der "*k*" in het substantief markt tot "*mart*" is zo eenvoudig als klaar water maar wat met de Dendermondse uitspraak die zo iets zou moeten zijn als de "*zwette mel*", waarbij nog enkele morfologische wetmatigheden een rol spelen? Zou een interviewer uit pakweg Alken dat verstaan? Het ergste moet dan zijn wanneer in het toenmalige dialect het substantief markt zelfs als dusdanig niet eens bestond dus ook niet eens morfologisch kon worden verwrongen doorheen de normale afwijkingen van dit dialect. We hebben daar zelf uiteraard geen idee van - allicht voorbeelden ter zake in de Limburgse en Westvlaamse dialecten? - maar wat met de Waalse dialecten die voor een 'gewoon'

uitstekend Frans verstaand interviewer volstrekt als Chinees moeten klinken. Maar zoals gezegd, voor interviews met autochtonen van toen is het nu quasi te laat. Die overlevende peetjes en vooral meetjes zou men direct als relieken en bewegend erfgoed - nou ja - moeten behandelen en snel doorgeven aan al die gevarieerde soorten onderzoekers, niet alleen voor de beleving der oorlog. Op dat vlak zijn wij zowel diep bedroefd als uiterst gefrustreerd tot woest dat al onze aanvragen ter zake aan het stadsbestuur van Ronse steevast met niets werden beantwoord. Niets of stilte. Wat een door en doorslecht onderzoeker moeten wij voor dat bestuur niet geweest zijn of nog zijn al zijn we in zake dit soort gedrag zeker niet de eerste. **volgend deel okay NOG VERWERKEN DEEL**). Het ging om een in het geheel reeds moeilijke situatie van werkgevers die stoppen om redenen, een huis dat in 1939 gekocht was en dat dus moest worden lang afbetaald op het zowat slechtst mogelijk moment oorlogsgewijs gezien en zo meer. Het noodlot sloeg wat harder toe tijdens het tweede oorlogsjaar: "*In jaar 1941 komt mijn Vrouw ziek te worden te laag van bloed wat stond er mij te doen te gaan werken of te wel mijne Vrouw te laten sterven en zij moest veel voedsel pakken en waar koste die krijgen op de zwarte mart ...*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Henri Declercq, handgeschreven brief dd. 31 december 1952 van Henri Declercq aan staatscommissaris. Schitterend toch dat gebruik der kapitaal om zijn echtgenote aan te duiden. In deze tijden maakte men wel meer gebruik van kapitalen binnen zinnen, een onderwerp waarvan we totaal niet weten of dat door taalkundigen is bekend. Overigens bleef veel van het verzet - toch het Franstalig deel ervan - nog tot het bittere einde spraken van La Résistance. In het Frans klonk dat misschien wat chicquer maar toch al even belachelijk maar gelukkig kon je dat slechts horen indien je dat zo las. **volgend deel okay NOG VERWERKEN DEEL**). Overigens zijn we zeker want het is gedocumenteerd uit het SAR dat een rits Ronsenaars voedingsbonnen extra kregen wegens allerlei soorten ziektes. Of dat dit dan nog moest worden aangevuld door die zwarte markt, is een moeilijk te beoordelen kwestie. Henri Declercq was ten andere lid van de verzetsfamilie Browaeyns en van de tegengestelde familie Haelters² (met zeker deel Kristen Volksbond). Hoe dan ook, langs de andere kant moet zelfs voor de hardste woekeraar het definitieve einde van de zwarte handel enkele jaren na de oorlog een vorm van opluchting hebben betekend. Er zijn altijd psychopaten en sociaal onaangepasten die een ander mens als een voetmat voor het eigen belang en succes zien en het is bekend onder psychologen en dies meer dat sommige beroepen die profielen aantrekken, zoals advocaten (advokwaden) en handelsreizigers. Ongelukkig genoeg kennen wij geen kort na de oorlog of dan toch vanaf 1947 gebeurde studies door opgeleide academici ter zake die inderdaad, of toch weer niet, aantoonen dat de meeste woekeraars psychopaten waren of veel van hun trekjes hadden. Overigens idem dito voor collaborateurs en weerstanders, maar daar waren er veel soorten van en ten slotte was er de grootste hoop der min of meer normale waarde want waardige landgenoten die toen niks anders deden dan hopen, de dingen verder ondergaan al biddend en de boterhammen van hun kinders zo dun mogelijk smerend opdat die meer gesmeerde boterhammen konden opeten. Die instroom van een psychische voorbestemdheid of gevoeligheid, die men dan psychopathie kan noemen, is op zeer veel vlakken van carrière altijd zo geweest en daar hoeft een mate van psychopathie niet eens te spelen. In elk geval veroorzaakte de zwarthandel en met name het werkelijk reusachtig repressieapparaat ertegen enorm veel stress voor de deelnemers eraan. We zullen later zien dat we zelfs klanten hebben ontmoet die door het gerecht zijn veroordeeld voor het willen kopen van producten uit de zwarthandel. Er was voor de actievelingen die gegeerde producten verkochten aan te sterke prijs en/of aan bedrieglijke kwaliteit een voortdurende stress tot zuivere angst op ontdekking, ontmaskering en derhalve blootstelling aan sancties. Die waren zoals we straks zullen zien dikwijls zwaar tot draconisch en op hun beurt ronduit onrechtvaardig, hoewel het allerzwaarste of de doodstraf voor woekerhandel nooit is toegepast - althans naar onze kennis. Overigens; zou zich eens één woekeraar zelfmoord hebben doorwroeteld en wanhopig doorheen zoveel jaren oorlogsprofitariaat? Bijna paradoxaal verhoogde die strafsituatie de kans tot verkopen aan een hogere prijs omdat elke klant dat gevaar voor de verkoper besepte maar ook voor zichzelf! Elk

zwart product had dus niet alleen de waarde in zich die de klant ervoor wou geven vanuit zijn specifieke of algemeen menselijke behoefte maar ook door iets dat tegelijk volslagen afwezig was maar steeds om de hoek lag. De ruilwaarde werd m.a.w. niet alleen bepaald door wat men door het aangeschafte product kon krijgen aan persoonlijk of familiaal nut of de gebruikswaarde maar door wat men tijdens de overdracht der verkoop en niet te vergeten tijdens de eigen distributie ervan tot aan de eigenste keukentafel kon meemaken van gedeeltelijk tot - meestal - volledig verlies ervan. Die laatste stress was uiteraard niet aan de woekeraars zelf besteed maar het maakte wel degelijk deel uit van hun denken rond deze verkoop en zat dus in 'hun' prijs. Dat maakte de ruilwaarde van elk zwart goed tot iets bijna irreëls zoals de waarde ook van vele huidige goederen zoals met name van kunstvoorwerpen en ook al een hele tijd voetballers waar werkelijk ongeziene waarden worden behaald waar feitelijk geen gebruikswaarde meer tegenover staat. Het gaat over wat beloofd en verwacht wordt maar daarvoor is geen enkele zekerheid. Elke voetballer kan dan nog tegen een bal trappen maar een goal tegenhouden en vooral er één scoren is al vele malen moeilijker. In kunstwerken is er in wezen geen enkele gebruikswaarde, niet van de verf want die is toch gebruikt of verbruikt dan tenzij een beetje van de kader indien men dat op zich interessant vindt. Nochtans was de woekerhandel volstrekt niet onbestaand of irreëel want een keiharde aanslag op het algemeen inkomen. Uiteraard was er de happy few die konden betalen wat ze wilden en dat ook zelfs lieten zien zoals we eens iets ergens lazen over rijke Ronsenaars die ostentatief druppels aan 50 frank zaten te drinken. De Ronsese jongeling Germain Cyrille De Rouck De Rouck (°Ronse, 06 april 1928) was toen 14 - 16 jaar oud en geboren in een zeer breed nest van socialisten zelfs communisten en ook al één veroordeeld lid der Waffen SS. Hij hield een op diverse manieren interessant dagboek bij het tweede deel van de oorlog of tijdens 1943 - 1944. En daar gaat onze laatste studie over waarin wij ten andere een nieuwe geschiedkundige interpretatietechniek zullen hanteren, een manuscript dat grotendeels af is maar best op het einde van onze openbare studiewerken mag verschijnen, onder meer omdat het een werk is bedoeld voor hoofdzakelijk de echte Ronsenaar. Hier is alvast een citaat dat kan beklijven en dat ook is uitgekomen wat deze veelbelovende, complexe jonge kerel betrof: "8 Oktober (1943).

Het is reeds lang dat ik niet meer geschreven heb. Maar vandaag moest ik schrijven. Het kon niet anders, ik moest. Het is nu Vrijdag, dus het einde der week. Ik zou moeten blij zijn. Doch het kon niet. Het is voor mij een troosteloze, doellooze dag.

*Ja, vandaag is vader vertrokken. Anders kreeg ik verdriet, uitwendig en inwendig. Nu heb ik er ook doch inwendig alleen. Ik heb hem zien vertrekken, de statie in naar Frankrijk. En terwijl ik langs de blinkende asphaltbaan reed, om nog eenmaal – voor de laatste maal? Neen, dat zal wellicht niet zijn gelaat in schemering voor het treinvenster te zien, zag ik ze daar zitten, de rijken, de franschsprekenden, altijd zelfde kliekje in den Assa-Café. Menigmaal heb ik ze bekeken met een blik vol haat, zij mochten daar zitten, ze hebben zich rijk gesmokkeld op de werklieden, die zoo ver moeten gaan werken en ze zijn er nog de eerste bij om op te donderen. Ik zou me willen wreken en voor de eerste maal is er een politiek gevoel ontstaan in mijn geest: Vlaamsch en voor de arbeidersklasse: rijken zullen er altijd zijn, maar goed verzorgde en goed levende arbeiders kunnen er ook zijn als er maar goede wil is vanwege de rijken; die is er niet en daarom ben ik wraakzuchtig en ik zal trachten alles in 't werk te stellen om mijn wraak te koelen." (Persoonlijk archief. Dagboek van Germain De Rouck uit 1943 - 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).*

Germain De Rouck zal zonder de minste twijfel niet de enige jongeling zijn geweest die dergelijke gevoelens van onrechtvaardigheid deelde met zijn dagboek of vooral met leeftijdsgenoten, de ouders, de burens, de huisdieren en zelfs eens tijdens de les katholieke godsdienst wanneer de leerling de gelijkenis inzag met de stokoude Joden die in deel X uit het

Oud Testament in perikoop C.2.58, de meester ongevraagd onderbrak en hem en allen aanwezig de actualiteit toeschreeuwde. Waarna de klas uitbrak in hilariteit alsof het een scène uit De Witte van Sichem was en de leerling een paar geweldige motten op zijn kop kreeg van de ernstig willen overkomende meester die echter innerlijk - collaborateur of toch helemaal niet - moest meeknikken en trots was op zijn kwieke, opmerkelijke leerling Germain, Jean, Leo of andere Sidoine. Hij zal daarmee niet de enige Ronsenaar zijn geweest want duizenden onder hen en zelfs uit de buurtgemeenten moeten ongeveer iets gelijkaardigs hebben bedacht en gevoeld, zelfs reeds een stuk vroeger. Dit is dus een zeldzaam maar overtuigend en ons inziens representatief citaat uit de tijd der bezetting zelf, zoals het ons ongecensureerd is toegekomen! En voor alle duidelijkheid was deze jongen dan wel zeer Vlaamsgezind geworden maar uitte hij in zijn dagboek reeds zijn onbegrip voor diegenen die vanuit die bron de stap naar de actieve of georganiseerde collaboratie hadden gezet - iets wat wij eerlijk gezegd ook nog steeds niet begrijpen na meer dan vijftien jaar onderzoek; wij zijn werkelijk te weinig opgeleid voor een begrip van WO II. Ook die normale vorm van haat, afkeer, afgunst of hoe het te noemen, moet zeker mee de oorzaak zijn geweest van de ontploffingen bij de bevrijding waar ten andere ook zeer veel soorten plunderingen bij waren, waar soms de allergekste zeg uiteindelijk meest onnuttige zaken mee naar huis werden gesleept. Het was helemaal geen toeval dat Leo Vindevogel op zijn proces nog refereerde dat iedereen die n.a.v. de bomaanslag op zijn woning in de kelder had kunnen zien dat daar geen brood teveel lag ... **NOG VERWERKEN UIT BOEK PROCES vorige in NOOT NOG VERWERKEN).** Die angsten onderling, om zelf te worden betrap op verkoop en dan op de distributie ervan, zijn van een onwezenlijke grote tot tastbare schaal geweest. Wie vertrouwde nog wie en ongeveer overal waar de publieke ruimte was? Op de trein of op de tram was elke zak er bij wijze van spreken één te veel, zowel voor diegenen die dachten dat het smokkelwaar ter verkoop bevatte, als voor diegenen die het als smokkelwaar voor gebruik zagen en het zonder zelfs te kunnen zien wat het inhield aan de drager ervan benijdden. Ongetwijfeld leidde dit in vooral grotere stedelijke contexten tot een toename of intensivering der gauwdieftallen, een criminologisch onderwerp reeds op zich. En dat voedde dan weer de enorme droefenis rond het in wezen zeer infame, triestige, desolate zeg nu eens gewoon zelf onmenselijke fenomeen van de woekerhandel. Het was alsof het om voortdurende scènes ging waarin leeuwen of hyena's elkaar afvechten om elk maar een best stuk vers vlees zo snel mogelijk te kunnen verscheuren om het sito presto te verzwelgen. Smaakte dat ook slechter, al die voedingsmiddelen uit de woekerhandel? Kon men als vrouw of als kind met gepaste, glimmende trots paraderen indien men wist wat pa, ma en de grootouders van nota bene beide zijden voor dit kledingstuk hadden uitgegeven? Hoe dan ook was de bezettingsmens wantrouwig en bang voor het uiten van een mening op laat ons zeggen zuiver politiek gebied. Zo eens zitten lachen en nog maar in diens gezicht en zonder geluiden en absoluut zeker zonder begeleidende Chaplinbewegingen met een Duitser of een geüniformeerde oostfronter, het was niet echt een goed idee laat staan om er mee te beginnen discussiëren wat eenvoudig onmogelijk zelfs waanzin was want een direct ticket eerst voor een geweldig pak slaag ter plaatse toch nog of binnen de muren der Feldgendarmarie, maar dan naar een gevangenis en dan zelfs naar een Duits KZ opleverde. Maar het algemeen intermenselijk vertrouwen was ook danig geschaad door deze tweede tot misschien zelfs eerste (?) economie. Iedereen werd een economische actor op een totaal andere schaal dan voordien ook maar denkbaar was geweest, hoewel we de schaal der smokkel in de vorige oorlog niet onderschatten. Er was pakweg in het interbellum tussen kinderen en burens en familieleden altijd wel iets te bietsen of verpatsen of men gaf van alles weg aan de bekende weggeefprijzen of symbolische frank. Nu, tijdens de bezetting waar men sowieso al op zijn tellen moest letten om publiek niet als vooral wit maar ook soms als zwart te verschijnen (ook veel supporters der collaboratie waren letterlijk onzichtbaar want zonder uniform), was iedereen verdacht als economisch wezen dat

naast de officële pot piste, niet alleen als zwart verkoper maar ook als aankoper of klant. Wat een schaduwconomie was, overschaduwde letterlijk het leven. Mensen moeten daar zeer onder gebukt gegaan zijn want was nog normaal? Van alle propaganda kon men denken wat men wou en er binnensmonds mee lachen ook op de volle straat. De achterdocht tegelijk de jaloezie vrat aan iedereen, toch aan diegenen die niet tot de hoogste, rijkste klassen behoorden terwijl die nota bene nu zaakjes konden binnenhalen zoals nooit te voren; zie deel 1.2.4.4. Die deden niet alleen aan conspicuous consumption maar konden zich ook letterlijk afzonderen in dure restaurants en andere oorden. Maar ook daar gold het derde of boze oog van de massa die daardoor mee werd opgezweept in een woede omdat men beseftte dat er have's and zij waren, de have nots of toch een enorm pak minder. Jaloezie is des mensen en behoort ons inziens tot de grote zwakheden van de Vlaamse algemene cultuur. Deze oorlog met zijn enorme woekerhandel was daar een enorme aanwakking van en een belangrijke vraag is hoelang dat heeft nagezinderd?

Er is geen enkel mens tenzij een heremiet in welke levensbeschouwelijke traditie ook die op een moment niet kraakt onder zeer negatieve druk en hetzelfde geldt voor een organisatie of een maatschappij. Dat kraken kan twee vormen aannemen; ofwel werkelijk of letterlijk kapot gaan ofwel in de tegenreactie gaan, en ten andere dan ook het risico lopen daaraan kapot te gaan. In dat tweede geval heeft men dan ten minste de indruk het zelfrespect of de eer te hebben gered. We durven niet ingaan op een fenomenologie van dit soort existentieel zeer diepe of allerdiepeste reacties maar iedereen kent natuurlijk het fenomeen van de wraak. Dat betekent dat men aan iemand of een organisatie een straf wil toebrengen die aan het zelf eerder enorme schade heeft toegebracht, fysiek of mentaal. Zo was WO II in grote lijnen de weerwraak van Duitsland op Versailles, zo is pas door de opname in de EU oorlog uiteindelijk vermeden tussen landen als Hongarije, Slovakije en Roemenië omtrent de gevolgen van het verdrag van Trianon, overigens in Hongarije quasi overal en uiterst publiek en structureel op werkelijk ontelbare manieren nog steeds met wrok betreurd. Zo zijn wij zeer benieuwd naar mechanismen als wraak en chantage vanuit de kopers of kandidaat kopers ten opzichte der woekeraars uit WO II in dit land. Daar stond letterlijk inhoudelijk tegenover de lange christelijke traditie indrukwekkend verwoord in de Bergrede, in Matteüs 5 meer bepaald de verzen 38 - 48, culminerend in de als het ware krankzinnige oproep "*Heb je vijand lief*". Als we nog even mogen terugkomen op de door ons zo vaak geviseerde stoethaspels der magistraten van het krijgsgerecht met als top of the black bill opperauditeur Baas Ganshof en als goed door hem beschaduwde tweede, substituut Gaston Stevigny. Van die laatste kennen we geen enkel spoor van een levensbeschouwing en mogen we dus niks toepassen. Van de eerste weten we dus volgens één bron dat hij protestant bijgevolg christen was. Daarom moest hij naar onze mening het maxime of de oproep "*Heb je vijand lief*" ook in zijn arbeidsomgeving hebben toegepast. Men zal gereede toegeven dat deze oproep op persoonlijk vlak quasi onmenselijk zeg onmogelijk is, alleszins indien daar tegenover geen oprechte excuses staan, de belofte de aangebrachte schade nooit meer te herhalen naast een poging tot herstelling der schade. Maar in het juridisch werk van het krijgsgerecht had dit principe moeten zijn toegepast in die zin dat men werkelijk oprecht had gewerkt, zowel in de opbouw tot een conclusie, als in de uitbouw der conclusie zelf. Wat wij doorheen tientallen krijgsdossiers en ook deels via een reeks genadedossiers hebben moeten (inderdaad oprecht *moeten*) hebben vaststellen, is niks anders dan het opdringerig besluit dat de meeste substituten of vervolgende magistraten naast de zetelende of rechtsprekende magistraten een bende klojo's van de grootste orde waren, die - en dat is misschien het grote juridische drama van dit soort gerecht - op deze manier niet hadden gewerkt in een normale burgerlijke ook strafrechtelijke context. Het krijgsgerecht was m.a.w. ten opzichte van het gewoon recht personeel voor een groot deel puur zelfbedrog en dat was ook zo begrepen door het deel van

het burgerlijk rechtsapparaat dat nota bene reeds kort nadien zich moest uitspreken over vele individuele vragen tot juridische genade. Uiteraard vragen wij met terugwerkende kracht niet dat Baas Ganshof en zijn hele onder hem staande piramide alle vermeende daders van collaboratie als hun vijand graag moesten zien, maar zij moesten wel hun eigen job zo graag zien dat zij alle normale rechtsprincipes en de meest logische middelen van denken moesten hanteren. Dat is werkelijk overtuigend niet gebeurd zoals wij vanaf zeker loddermoment doorheen onze onderzoeksodyssee (eerst voorral moreel verzet, dan algemeen verzet dan alles aan politieke handelingen en uiteindelijk wat metadenken zoals hier nu) wel op dit voor ons metaniveau moesten vaststellen. Of we konden eenvoudigweg onszelf als 'onderzoeker' niet meer in de spiegel meer bekijken. Inderdaad, een topper als Baas Ganshof heeft niet eens deftig vanuit zijn eigen levensbeschouwelijke principes zijn job gedaan laat staan dat hij de als het ware objectieve beroepsdeontologie heeft gerespecteerd. Het niet gebruik van argumenten pro ten aanzien van - vermeende - collaborateurs en dus enkel het gebruik van argumenten contra tegen hen, is daar niet het enige voorbeeld van maar wel als het ware de kroongetuige tegen dit rechtsapparaat. De man heeft veel uit te leggen en op veel op barmhartigheid te rekenen, straks op de Dag des Oordeels. Laten we ten andere niet vergeten dat het om een krijgsgerecht ging dus was de minderheid der sprekende rechters een burger of professioneel rechter ergo de meerderheid waren beroepsmilitairen in casu hogere officieren. Wat die aan militaire klungelarij én uitzinnige geldverspilling hebben aangericht tussen pakweg 1930 en 28 mei 1940 - denk maar niet uitsluitend aan Eben-Emael - heeft geen naam dan de allegorische namen Schande en Hoon. Bijgevolg waren zij het allerverst bekwaam om enig oordeel uit te gaan spreken vanaf de derde september 1944 ten opzichte van eender welke vermeende vijand van de staat, die zij zelf onwaarschijnlijk amateuristisch hadden 'verdedigd'. In een later boek hopen wij onze her en der verspreide opmerkingen over het onwaarschijnlijk laag intellectueel, moreel en politiek niveau van het rechtsgedoe doorheen het krijgsgerecht te bundelen maar wij zijn hoe dan ook een stevig voorstander van een multidisciplinaire aanpak van een extreem boeiend fenomeen als het politiek gegeven WO II - en aanverwante grote historische crisissen - zodat onder meer bekwame juristen, rechtssociologen e.d.m. dergelijke onderwerpen ook wel eens zouden mogen bestuderen. Overigens verdedigen tot heden academische historici het krijgsgerecht als ware dat een natuurfenomeen en daarbij zelfs de straf door executie zeg rechterlijke moord (...), zoals wij later gaan zien in een recente tekst van Nico Wouters in zijn a.h.w. subliem zelfontmaskerende uitschuiver van jewelste omtrent oorlogsburgemeester Leo Vindevogel.

We vermoeden dat vele diefstallen en ook aanslagen die tijdens de bezetting en in de afloop ervan daar te begrijpen zijn vanuit wraak om de door woeker opgelopen schade. Dat is een nieuwe benadering want alleszins voor wat de bezetting betreft worden aanslagen bekeken als het monopolie van het georganiseerd verzet en worden aanslagen door de georganiseerde collaboratie als tegenterreur gezien. Uiteraard is er de kennis van allerlei zeer persoonlijke afrekeningen tijdens en na de oorlog maar dat lijkt een gesloten pot met gietijzeren deksel. Het is opvallend hoe veel rond WO II verzegeld tot in de eeuwigheid lijkt maar aan zegels hebben wij althans lak. We zijn nogal zeker dat enorm veel van de opgekropte woede die bij de bevrijding is vrijgekomen tegen heel veel vermeende of echte collaborateurs hier haar grond heeft. Dat wij onder meer voor Ronse weten dat zakken met eten 'gewoon' werden vernield in met name de winkel van het koppel De Smet - Goebeert, of de ouders van de zeer gevreesde Noël De Smet, spreekt boekdelen: *“Huisgevels van Duitsgezinden worden met teer of verf beklad, de ruiten ingegooid en de boel in elkaar geslagen. Dit gebeurt o.m. in de Zonnestraat, met de inboedel van het huis De Smet - Goebeert, waarvan de zoon een SS-uniform droeg. Vanuit het vernielde venster van de eerste verdieping, wordt alles wat niet te heet of te zwaar is naar buiten gekieperd, zelfs een zak bloem - een zo kostbaar iets tijdens de*

bezetting - terwijl een lompenhandelaar uit de buurt met een hamer alle vloerplinten in de woning stuk voor stuk kapot slaat.” (Alberic De Tollenaere, *Oorlogsdagboek van een 13-jarige*, met een voorwoord en inleiding van de schrijver, s.l., 2001 (2de - verbeterde- editie), dagboek dd. 04 september 1944. p. 87. Nota bene zie ook illustrerende foto p. 100. Die zoon droeg wel meer dan een uniform en steeds collaboratief maar naar onze kennis geen SS-uniform, wat dat ook zou moge beduid hebben; Waffen SS of Algemeene SS Vlaanderen? We zullen hem doorheen deze studie rond GEDEPO wel meer moeten ontmoeten en overigens ook als vrijhouder van nogal wat stads- en streekgenoten zodat zij niet als GEDEPO naar Duitsland moesten vertrekken. Die waren bij deze festiviteit voor zeker niet aanwezig. Het Huis De Smet - Goebeert was niet alleen een voedingswinkel maar paalde aan een eigen drukkerij die niet per toeval - het waren stevige Kristen Volksbonders en zij was de zuster van Octaaf Goebeert - ook nogal wat drukwerk voor het stadsbestuur o.l.v. Leo Vindevogel heeft gedrukt, niet in het minst affiches. Zo iets valt nogal op. De woede kan ook zeer verklaard worden omdat deze zoon redelijk kort voordien aanwezig was in dezelfde Zonnestraat bij de arrestatie van een Ronsenaar die nadien door de Duitsers werd geëxecuteerd te Oostakker. Dat alles wist ongeveer elk buurkind van boven de vijf jaar tot aan elke nog niet demente grijsaard. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat is een zeer menselijke beschrijving met schrandere oog voor de symboliek van de vernietiging van zowaar een zak bloem. Dit is wetenschappelijk meer voer voor psychologen en sociaal-psychologen; waarschijnlijk gaat het over een psychologisch mechanisme van overdracht waarbij de zaken voor de geïmiteerde persoon zelf staan. In die zin staat alles wat van hen is tegelijk voor hen. Het gedrag van de lompenhandelaar grenst aan het krankzinnige: is er een psychologie van de ‘vernietiging’ of een wetenschappelijke kennis die dit soort kapotmakingen kan duiden? Een ander geweldig aansprekend voorbeeld vond plaats ietwat verder in een Vlaamse stad met een toenmalige vooral Franstalige toplaag die allicht goede textielbetrekkingen had met textielreuzenstad Ronse. Op zondag 03 september 1944 noteerde een wakkere Kortrijkse burger het volgende: “*Sommige andere burgers gedragen zich nog slechter dan het schorremorrie. In Heule in de Warandestraat werd het schaap van een collaborateur de uier doorgekerfd: zo kan het geen melk meer geven voor het gebroed van een landverrader i.c. een wichtje van vijf maanden. Is dat vier jaar opgekropte woede of gewoon bestialiteit? Serieuze verzetslieden, zij die van in den beginne in de bres stonden, zijn effenaf de kluts kwijt bij het zien van zulke walgelijkheden.*” (José Vanbossele. *Kortrijk tijdens de Tweede Wereldoorlog. Kroniek naar het dagboek van dokter Robert Mattelaer. Deel III. De verwoesting van de stad.*, Kortrijk, 1988. p. 225. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De waarnemer is een optimaal gestudeerd iemand want een dokter in de geneeskunde en de dokters van toen en lang voordien hadden traditioneel veel algemene dus ook psychologische kennis in huis, na wat jaren ervaring. Hier werd een kind van vijf maanden gestraft. Dat was zonder meer zeer daadwerkelijk maar vooral symbolisch want zo'n baby kon natuurlijk helemaal niet beseffen wat er gebeurde, dan dat het effectief plots geen melk meer kreeg en iets voedsaams voor zekere tijd zou moeten missen. Waarom heeft men het schaap doodgewoon niet meegenomen voor eigen gebruik gelet op de heersende hongersnood!? Men wilde straffen en in deze zin is het louter op symbolisch vlak want men dient nergens een concreet belang ten opzichte van de geïmiteerde ouders.

Dit zijn inderdaad slechts twee voorbeelden van wraak maar dan wel uitsluitend gebeurd direct bij of na de bevrijding der Belgische plaatsen Ronse en Kortrijk. Van dergelijke wraakacties dan doorheen de bezetting zelf op hetzelfde Belgische grondgebied kunnen wij geen voorbeelden geven met de absoluut zekere motieven erachter doorheen wraak ten opzichte van woekerhandelaars. Het spreekt nogal voor zich dat er nogal wat incidenten zijn geweest van met name bekladden van gevels op diverse wijzen van als collaboratiegezind bekende of vermeende bewoners of organisaties. Daar kunnen wij een boompje over opzetten met stevige Ronsese grond, met zowel minstens één geval van de arrestatie en nadien

wegzending naar een Duits KZ van een betrapte Ronsenaar als van gewelddadige tegenreacties door leden van de georganiseerde collaboratie van Ronse. Maar nogmaals; wat is er gebeurd van wraakacties ten opzichte van de zeer vele woekerhandelaars te Ronse? We weten het niet en dat zou niet alleen ons maar ook U moeten verbazen. Men kan alvast veronderstellen dat er met name bij de als woekeraars goed gekende textielbaronnen klein en groot bij de bevrijding lustig geplunderd is, maar ook daar kennen wij geen voorbeelden van. Idem dito voor de talloze boeren die aan melkdoperij hebben gedaan en/of aan de talrijke andere manieren van bedrog op basis van hun aanwezige voedingsmiddelen. Nogmaals moeten wij hier met diepe zucht en afhangelende schouders wijzen op het ontbreken der cruciale archieven van de stedelijke politie van Ronse en de lokale rijkswachtbrigades, zowel die van Ronse alsook van het kleine Louise Marie. Zeker van de rijkswacht verwachten wij dat zij iets slimmer tewerk gingen en vooral zeer hiërarchisch werkten dus hogerverantwoordenden moesten aanschrijven zodat zij doorheen hun PV's zowel ten opzichte van het parket als van die hogere echelons probeerden de motieven achter allerlei misdaden te achterhalen en beschrijven. Dat is dus stevig onderzoekswerk voor die zich geroepen voelen dit thema te gaan beploegen alvast doorheen die Belgische gemeenten die deze archieven nog bezitten, zoals zeker voor alle archieven der politie in het moderne zeg breed gefusioneerde Antwerpen. Er waren nochtans twee economische wetmatigheden die ongeveer elke gedupeerde Ronsenaar moesten aanzetten tot voorzichtigheid en niks meer dan minder een bevestiging waren van zijn statuut van slavendom ook wanneer hij of zij nu vrij was van iets als vreemde bezetting. Ten eerste werkte ongeveer iedereen voor een textielpatroon of was daarvan afgeleid afhankelijk. Het was dus slechts via een letterlijk massale volksverhuizing mogelijk om van de wraakgedachten voor altijd vanaf te komen zodat men indien en toch alleen maar eventjes wraak wou nemen al direct daarmee in het eigen persoonlijk en collectief vel sneed. Het was krek hetzelfde zoals vroeger staken in tijden van economische rampspoed ook voor de geveiseerde patrouns. Ten tweede kon men als belangrijk deel der bevolking wel vasten en zelfs veertig dagen lang maar nooit als geheel en al helemaal niet voor langer dan een paar dagen laat staan voor eeuwig gedurende een geheel jaar; men moest blijven eten en dat eten moest ergens vandaan komen. Op zijn best is Ronse dan massaal van kruidenier veranderd behalve die goede, oude socialisten die nooit woeker hebben moeten ondergaan van hun welgezinde Coöperatieve De Verbroedering. Vermoedelijk is men pragmatischerwijze zeer veel gaan vergeten en heeft men hoe dan ook tegelijkertijd compenserend de diep en breed aanwezige wraakgedachten zeer eenvoudigweg gekanaliseerd op de zwarte, die de oorzaak werd van alle oorlogse leed ook het vooroorlogs deel ervan. Het zondebokmechanisme was zo oud als de straat en nog ouder want vanaf het ontstaan van de eerste platgetreden paden in het oerige woud dat geheel de wereld bedekte behalve op de polen en in de woestijnen. Veel van de ervaring politiek rondom WO II hangt aaneen van leugens en ander mogelijks meer subtiel bedrog, zoals het monumentaal bedrog rondom het zgn. belang van het georganiseerd verzet en het vergeten dat die arme Joden op ons grondgebied slechts deels zijn gered door hoofdzakelijk Belgische idealisten allerhande en een eigen verdedigingsorganisatie. Die gigantische misleidingsoperatie heeft zich ook op manieren in gang gezet aangaande de woekerhandel. Het toppunt is dat het zelfs het zgn. wetenschappelijk of ten minste het universitair onderzoek heeft versmacht want dat kent op wat onnozele anekdotiek na nul komma nul studies rond dit niet alleen gigantisch verspreid fenomeen dat tevens de maatschappij als dusdanig ten grondigste heeft bedreigd in haar daadwerkelijk naakt overleven. Dat uit zich op een al even onthullende als lachwekkende als doodtriestige manier op de website van het Cegesoma, in naam het enige nationaal betaald onderzoeksinstituut naar geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en wat omstreken ervoor en erna. Men kan dat tekort aan inzicht voor een moment als eind 2021 nagaan via eenvoudige zoekopdrachten in de catalogoog met het zoekwoord "woeker". Zeer

verwachtenswaardig krijgt men dan als automatische reactie enkele doorklikwoorden als ten chronologisch eerste "*woeker*" zelf (ze houden er van humor blijkbaar) en dan "*woekeraar*". Bref, in het eerste geval heeft men drie reacties en in het tweede twee, alles slechts archiefstukken van die tijd waaronder zelfs vlugschriften tegen woekerhandel vanuit collaboratieve zijde! Zoekt men via het woord "*sluikhandel*" vindt men al even weinig. Eén zeg één artikel laat staan boek hebben wij arme onderzoeker en hoopvol blinde verwachter niet gezien rond het werkelijk allesdoordringende fenomeen der woekerhandel. Wij kennen ons nochtans niet als myoop. De zoekterm "*Zwarte markt*" levert al iets meer resultaten op al hebben zij of betrekking op Nederland en Frankrijk of behoren zij tot heemkundige tijdschriften. Er is geen enkele Nederlandstalige studie aangaande woekerhandel in WO II in dit land, terwijl er miljoenen zwarte transacties moeten zijn gebeurd reeds vanaf 1939 tot pakweg 1947. Miljoenen. De prijs voor de vlijt zowel als die voor opmerksaamheid gaat toch naar een vermoedelijk Antwerpse dame die afstudeerde met een licentiaatsthesis: "*De zwarte economie in België tijdens de Tweede Wereldoorlog*": Hilde Verret deed dat te Antwerpen in 1988. Zij studeerde af in dat jaar aan de Handelshogeschool te Antwerpen, niet echt een ahangsel van een geschiedkundig departement van één of andere Belgische universiteit. Het was dus een prima ingeving van haar een exemplaar van dit eindwerk van toch tweehonderd bladzijden aan het Cegesoma te overhandigen maar dat ligt daar stilaan op naar de veertig jaar stof te vergaren want geen enkel onderzoeker eveneens aldaar - N- of F-talig - heeft er maar één seconde aan gedacht 1) de auteur uit te nodigen dit werk nog te verbeteren om het dan netjes als boek uit te geven, of 2) het zelf als wandelstok te zien om eens te gaan grasduinen in dit thema om gebeurlijk, al dan niet hoffelijk citerend uit dit werk, zelf iets te gaan schrijven of godbetert zelfs ervoor een beurs te voorzien zodat één student daar bij voorbeeld een doctoraat over kon maken gedurende vier jaar. Overigens is de Nederlander die een artikel heeft nagelaten zowaar een professor economie met grote interesse in WO II, zoals diverse werken aantonen onder zijn naam Hein Klemann, professor aan de Erasmus Universiteit te Amsterdam. Dit schoolvoorbeeld van meervoudig dus onder meer ook werkelijk gestoeld economisch onderzoek kennen wij Belgen niet. Met de Franstalige term voor zwarte markt of "*marché noir*" hebben we ook weer iets meer prijs dan met alleen maar de zoekterm "*woeker*". Nochtans mag U weer niet het haantje de voorste willen uithangen en victorie gaan kraaien want het gaat vooral zowaar over archiefstukken naast uitsluitend Franse boeken en kleinere artikels uit het Waalse. Er is zowaar één dubbeltalig verschenen artikel uit reeds 1985 van liefst pp. 120 - 135 of vijftien bladzijtjes met als titel "*Ravitailering, rantsoenering en zwarte handel*" waarbij men dus zelf kan zien hoeveel ruimte voor de woekerhandel alleen is voorzien; numeriek vijf bladzijden. Dat is dus het Belgisch wetenschappelijk of historiografisch onderzoek naar de woekerhandel, sluikhandel of zwarte handel tijdens WO II, de tijd die er aan vooraf ging en die enkele jaren dat dit extreem demofagisch handelen rustig doorliep. Vijf bladzijden voor een misdaad tegen de bulk der Belgische bevolking tussen 1939 en 1947 of nog geen bladzijde per jaar. Hoopvol is dat in 1985 aan de UCL een moedig - overmoedig en nadien psychiatrisch opgenomen? - student een geschiedenisstudie geschreven heeft voor de periode tussen de bevrijding en zowaar februari 1945. We geven even mee ter vergelijking, al is dat woord redelijk lachwekkend indien U verder leest, dat de zoekterm "*verzet*" meer dan vierduizend referenties binnen de catalogoog van het Cegesoma oplevert, wat meer dan dubbel is voor de zoekterm "*collaboratie*" die op 'slechts' bijna tweeduizend referenties moet afklokken. Overigens onder de zoekterm "*verzetsterreur*" zal U helemaal niks vinden terwijl dat een nochtans zeer populaire handeling was tijdens en nog flink na de bezetting en een politieke handeling die ook al zeer nochtans reeds in onze goedgekeurde doctoraatsaanvraagtekst stond uit 2013; 2013. En zeggen dat die directeur aldaar een nauwe medewerker is van onze toenmalige promotor die onze definitie toen van verzetsterreur net als alle andere definities van politieke handelingen "*de beste ter*

wereld vond". Het beste is blijkbaar het Cegesoma te hoog gegrepen. Wij hebben al jaren geleden alle onderzoeken in wat men noemt de wetenschappelijke literatuur zo goed als volledig afgesloten, onder meer door de eigen gezondheidstoestand die ons niet meer toelaat te woekeren met onze hersenkrachten maar ook omdat wij de facto zo goed als alleen maar zeer relevante gedachten hebben gevonden in wat men noemt heemkundige literatuur. Academische geschiedkundigen van dit land, en in Nederland is het ongeveer even erg zij het iets beter vermoedelijk en althans kennen wij het voorbeeld van één geschiedkundig georiënteerd econoom, tonen een quasi onstuitbaar gebrek aan kennis of begrip in het politiek handelen van die tijd, of zijn dan zo goed als alleen bezig met de grote mannen of de grote politiek. Twee van de vorige directeurs waren nochtans zeker geheel of deels communisten en hebben duidelijk niks begrepen of geleerd van die levensbeschouwing voor hun eigen professionele werking. Amen. Of nog juist niet want één van de twee directeurs en zelfs de eerste, José Gotovitch, zou samen met een ander onderzoeker het als standaardwerk bekend staand boek schrijven, "*L'An 40. La Belgique occupée*". Onder de hoofdstuk titel "*La Faim*" zouden beide auteurs samen hun uiterste best doen om met als ondertitel "*Le marché noir*" bijna één bladzijde (zie pp. 338 - 339) vol te schrijven over dit boeiend onderwerp. We komen er later op terug omdat met die tekst iets opvallends aan de hand is. In elk geval koud aanbevolen want men leert er werkelijk niks over de enorme woekerhandel in WO II in het jaar 1940, alvast niet dat het reeds in L'An 1939 was begonnen - of nog vroeger? Maar de auteurs citeren wel cijfers uit de periode 1942 - 1943, of een lap later dan L'An 1940. A la bonheur voor een standaardwerk.

Back to Ronse and revenge against the black panthers. We hebben toch één maal kwansuis een voorbeeld van lichte wraak gehoord. We hebben enorm veel tijd doorgebracht in de kelders van het stadhuis van Ronse voor onze toegepaste politieke genealogische onderzoeken en hebben daar nogal wat 'echte' genealogen ontmoet. Dan werd wel eens een praatje geslagen in die zin dat wij ons project probeerden toe te lichten want de pure genealogie interesseert ons niet, vinden wij grotendeels zelfs doelloos want formalistisch. Nu goed, zo hoorden wij van één Ronsenaar de volgende anekdote. Voor de oorlog ging zijn vader geregeld melk op een nabijgelegen Ronses hof halen. Die koeien en bijgevolg deze bron waren blijkbaar opgedroogd vanaf de Duitse invasie in mei 1940 maar alles zou als bij wonder weer gaan druppen tot rijkelijk vloeien vanaf de verdwijning van die zelfde Duitsers; de hier gebruikte data zijn allicht min of meer rekbaar. In elk geval, op zeker vrij moment kwam de boerin zelf aan het huis van de vroegere klant vragen om weer melk te kopen, wat daar radicaal werd geweigerd. Men moet niet nadenken waarom en tegelijk was dit ook een bewijs dat de melkvraag door ander aanbod kon worden beantwoord, waarschijnlijk doodgewoon voortaan op de vrije markt. Die anekdote dient vanzelfsprekend verder onderzocht al hebben wij geen sterk noch flauw idee hoe men dit moet aanpakken, bronsgewijs. Hoe veranderen klanten van leveranciers, lijkt ons een vraag voor allerlei economen en marketeers maar die bestonden niet of nauwelijks in deze nog steeds licht barre tijden van na de bevrijding en na de oorlog. Toch denken wij dat er methodes en vooral gegevens moeten bestaan om na te gaan wanneer boeren zijn verdrongen in het directe verkoopscircuit van onder meer en in het bijzonder verse melk, ten voordele van melkerijen en de gewone distributie der kleine en grote winkels. Het is dan niet uit te sluiten dat dit enerzijds heeft te maken met allerlei mechanismen zoals stevigere wetgeving op hygiëne maar daadwerkelijk ook op een zeer breed aanwezige afkeer van de melkdoperij als teken van woekerhandel, terwijl daarbij reeds moet verdisconteerd worden de vermoedelijk zeer lange traditie van die verfoeide melkdoperij. Voor de vooral groeiende zeg echt industriële melkerijen was het toepassen van dit soort winstopdrijvende truken uiteraard volstrekt uit den boze want het zou de sluiting van het bedrijf hebben betekend. Het zou kunnen dat m.a.w. de extreem brede en feitelijk sociaal-psychologisch zeer lange want allicht

onafgebroken periode van bedrog op vlak der per definitie iedereen rakende voedselbevoorrading geleid heeft niet alleen tot een diep en uiterst breed trauma maar ook tot een vorm van gezondwording in de productie en vooral distributie van de eeuwig noodzakelijke sector op vrij snelle termijn, allerlei kleine zij het spectaculaire schandalen niet te na gesproken en met een langere uitzondering voor de zeer moeilijk benaderbare en controleerbare sector van het vlees. En dat roept dan op zich de bredere maar zeer belangrijke vraag op of de al bij al zeer gruwelijke ervaring WO II in dit land, dat en het weze herhaald in vergelijking met landen als Polen en de USSR ongeveer niks heeft meegemaakt maar zich voor een zeer belangrijk deel via net woekerhandel en het verzetsterrorisme danig in de voeten zelfs in de eigen borst heeft geschoten, alsnog toch iets positiefs heeft opgeleverd. Het moge alvast duidelijk wezen dat de academisch gevormde historici van het eigenste land om allerlei merkwaardige redenen tot heden volstrekt niet in staat zijn om het fenomeen politiek in WO II correct te bestuderen, en in logische voorzetting ook niet in staat zijn om die laatste vraag te beantwoorden. Tegelijkertijd is er na WO II in het humaan universitair onderwijs een onwaarschijnlijke injectie en doorstroming gekomen van zgn. nieuwe wetenschappen als economie, sociologie en aanverwanten en wat al meer. Het lijkt ons dan ook zeer vanzelfsprekend dat deze onderdelen van het intellectueel academisch landschap zich ook wat meer met 'geschiedenis' gaan bezighouden, vanuit hun inzichten en liefst ook vanuit de misschien nog te maken crossviews tussen elkaar en met vroegere of eeuwige studies als rechten, wijsbegeerte, taalwetenschappen en waarom niet kunst. De geschiedenisbeoefening kan zich dan richten op het aanbieden van bronnen zeg archieven en van het verder bestuderen van wat deze andere studies door hun aard hebben of willen vergeten, of zich aanpassen aan die reeds decennia bestaande humaan-academische Wende en eindelijk wat meer wetenschappelijk denken in de opleiding gaan integreren. Zo heeft de studie van WO II althans door ons zo mogelijk eerder wenselijk toch één zeer grondig en vruchtbaar effect - haha en geen bloemen noch kransen, aub.

B.3. Maatregelen te Ronse door het stadsbestuur. De opkomst van Leo Vindevogel als A Man for All Bad Seasons.

B.3.1. De stichting en samenstelling van het comiteit voor steun en bevoorrading.

MOGELIJKS DEELS NOG VERWERKEN AANPASSEN

Op 18 mei 1940 vindt de eerste gemeenteraadszitting van Ronse plaats onder het gesternte - nou ja - van oorlog. Ze werd uiteraard bij hoogdringendheid bijeen geroepen en de zitting vond plaats op het ongebruikelijke 15de uur, zowaar het uur van Christus maar dat was de vrijzinnigen onder het samenroepend schepencollege en de normale dienstdoende burgemeester Arthur Vanschamelhout, van voor de Grote Oorlog reeds lid van de Socialistische Vrijdenkersbond, zeker ontgaan. Of juist niet? In het uur van grote nood is het denken voor velen ver nabij. Overigens was stadssecretaris Robert Delobel niet aanwezig, niet omdat hij als vrijzinnige door dat ongewone uur was verrast maar omdat hij in tegenstelling tot de plicht der ambtenaren was gevlucht of zoals het toen ambtelijk noemde zijn post had verlaten. Ook zijn broer, de kersverse politiecommissaris Marcel Delobel was er laf of minstens dienstonwillig vanonder gemuisd. Ze zouden ten andere gelukkig voor hen sain et sauf uit Frankrijk terugkeren en zonder al te veel zessen en zevenen worden geherinstalleerd op hun posities. Dat zou achteraf een slechte zelfs noodlottige beslissing van deze zalvende gemeenteraad van Ronse blijken. Maar madame Blanche werd te Ronse jammer genoeg alleen maar in de bordelen bezocht waar de zinnelijkheid van het moment meester en knecht was. Men moest hoe dan ook oude vormen bewaren zodat er een dienstdoend stadssecretaris

werd aangesteld onder het merkwaardige zicht van de stadsontvanger Albert Vanwijnen (SAR, notulen gemeenteraad dd. 18 mei 1940. Overigens was Eugène Soudan in het buitenland en zijn gewoonlijke vervanger want de eerste schepen Arthur Van Schamelhout had te knikkende knieën en wenste die beker aan zich voorbij te laten gaan zodat de tweede schepen dienstdoend burgemeester werd. Dat was Ephrem Vanden Eede, ook al een socialist en sinds zeer lang de politieke rechterhand van Soudanskie. Er was ten andere geen enkele schepen - allemaal socialisten - gevlucht. Het heeft dus louter speculatieve zin te denken over wat Eugène Soudan met zijn rood schepencollege allemaal zou hebben beslist en mee beslist indien hij toen effectief in België en vooral in Ronse zou zijn geweest. Maar gezien zijn meervoudig ministerschap en zijn ministerschap op dat eigenste moment was hij mee gevlucht met de toen nogal aarzelend handelende Belgische regering. Merkwaardig genoeg zou de dienstdoende politiecommissaris volledig buiten de stadsdiensten worden gezocht en gevonden in de persoon van advocaat Honoré Claus, die na de bevrijding een tijd later één der verdedigers van Leo Vindevogel zou worden. Zeer merkwaardig is alleszins dat er naar onze kennis nog nooit een ernstige biografie over Eugène Soudan is geschreven. Angsthaas Arthur Van Schamelhout was sinds de oprichting in 1903 de grote manitou van de machtige afdeling der Bond Moyson en zou vanaf de bladeren afvielen op de eerste vergadering van het weer vrije schepencollege dienstdoend burgemeester spelen, en dat ook blijven verrichten voor de gemeenteraad tot oppergod Eugène Soudan terugkwam. Hij was alleszins niet te bang om te blijven zetelen onder zijn partijgenoot Ephrem Vanden Eede maar ergens vreemd genoeg ook al helemaal niet onder oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, of wat vindt U nu zelf? Hij verdween definitief uit het bezettingsbestuur van de stad eind juli of begin augustus 1941 omwille van de Duitse invoering van de ouderdomsgrens voor burgemeesters en schepenen tot 60 jaar; hij was geboortig van 1873. Een instructie per brief of wat ook dienaangaande hebben wij niet gevonden in het abortief SAR. Opmerkelijk is dat wij werkelijk totaal niks afweten wat deze belangrijke lokale politicus voor de rest der bezetting zou uitrichten. Gezien zijn profiel zou men verwacht hebben dat hij werkzaam was in Winterhulp maar daar weten we ook niks van al zijn onze archiefstukken ter zake ons inziens onvoldoende voorradig, althans in het SAR. Interessant is dat één van zijn zoons in 1925 was gehuwd met de zuster van Georges Verhellen, de syndicale rechterhand van Leo Vindevogel van voor de oorlog en tijdens de bezetting en toen de drijvende kracht achter de lokale afdeling der Unie; zie deel 1.3.3.2.. Omdat we het krijgsdossier van Georges Verhellen niet mochten inzien, kunnen we ook niet zeggen of daar socialist Arthur Van Schamelhout in voorkomt. De man is alleszins nooit door enige politiedienst lastig gevallen. Leo Vindevogel zou zelf met zeker drie socialisten, waarvan twee zeer bekende van voor de oorlog, contacten leggen en hen laten meewerken tijdens de bezetting; zie deel 3.1.3.2. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Inhoudelijk stonden er belangrijke zaken op het spel. Ten eerste bleken ongelooflijk maar waar nogal wat politieagenten mee gevlucht, hopelijk niet onder leiding van hun commissaris en secretaris. Dat was gezien de gehele chaos veroorzaakt door radeloze stads- en streekgenoten en de stilaan ontelbare Belgische vluchtelingen die de stad passeerden, bijzonder laakbaar plichtsverzuim want uiterst gevaarlijk zodat besloten werd hen *".. te doen vervangen door voorlopige agenten"*. De tweede inhoudelijke beslissing was al van even groot belang zoniet groter hoewel het in dit soort tijden moeilijk was het hoofd als bestuur koel te houden. Kunnen eten was hoe dan ook nog belangrijker dan al dan niet worden bestolen en zo verder door buur of passant uit het verre zij het ook eigen Belgische vreemde: *"Het schepencollege stelt voor alle dringende voorloopige maatregelen te nemen voor het verzekeren der bevoorrading der bevolking. De heeren raadsleden Vindevogel, Delghust en Ponette zullen hun medewerking verlenen."* (Idem). Intro onder meer Leo Vindevogel en daarmee was ineens de toon gezet voor geheel de rest der volgende vier jaar en een beetje of ineens tot aan de bevrijding waar hij zoals anderen nu ook niet zou vluchten. Dat is een merkwaardige parallel waar wij voorheen nog niet aan gedacht hebben maar het heeft één gemeenschappelijke deler naast of boven de politieke collaboratie die nu uiteraard nog niet aanwezig kan zijn - de Duitsers zijn net Ronse binnen getrokken; het opnemen van verantwoordelijkheid voor het naakte overleven van de bevolking van Ronse. Er was trouwens geen enkele politicus van Ronse die naar onze kennis zekere politieke verantwoordelijkheden zou opnemen op een hoger vlak, natuurlijk in zo verre dat op

provinciaal of nationaal of we-weten-welk-vlak sowieso toen mogelijk was. Zoals bekend was Leo Vindevogel naast Eugène Soudan ook nog parlementslid op dit moment en dat met veel ervaring ter zake. Dokter Oscar Delghust was in het voorrode tijdperk burgemeester geweest en ook tijdens WO I en had daar verzet getoond. De man had derhalve groot moreel gezag en vooral een sterk netwerk bij Patria en bijgevolg bij de cruciale Handelskamer, ook al omdat hij de schoonbroer was van de sinds mensenheugenis machtige man van die organisatie, Michel Portois. Oscar Delghust was geboren in 1869 en dus veel te oud om nog in dit soort politieke omstandigheden met verve te kunnen optreden en zou sowieso door de Duitse ouderdomsgrens rap zijn afgezet. Julien Ponette was zeker gekozen omwille van zijn traditionele banden met de boerenstand van Ronse. En Leo Vindevogel, wat zat die daar te doen bij het aan het rode schepencollege minus Soudanskie toegevoegd triumviraat? De wet op de motivering der bestuurshandelingen dateert van 1991 en hoewel de gemeenteraad veelal sprak in termen van "*Overwegende ... Beslissen ...met ... van stemmen*" had men hier duidelijk geen broertje aan dood en koos men dat laatste gemeenteraadslid mogelijks omwille van een band met de nationale politiek - in zo verre die op dat moment nog bestond want de grenzen van België waren drastisch aan het opschuiven naar de zee en daar kon men noch bouwen noch landbouwen. De man was natuurlijk gekozen omwille van zijn gekende daadkracht, visie en zin voor de belangen van een gemeenschap. Het stond in de sterren geschreven dat zijn politiek uur nabij was, van zowel het hoogst bereikbare tot de volstreckte afgang en alles in één ononderbroken lijn. De volgende zitting van de nog steeds redelijk druk bijgewoonde gemeenteraad was al drie dagen nadien, ook weer bij hoogdringendheid bijeengeroepen en nu nog één uur vroeger want om 14 uur. De dag voordien of op de 20ste mei 1940 had het schepencollege van Ronse - dat nogmaals volledig rood was maar wel zonder de burgemeester en het absoluut rode kopstuk sinds meer dan 15 jaar Eugène Soudan - besloten om "*... aan den gemeenteraad voor te stellen een voedingscomiteit te stichten onder voorzitterschap van den heer schepen Dumont.*" (SAR, notulen gemeenteraad dd. 21 mei 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En na deze mededeling werd dit voorstel van het college door de gemeenteraad aangenomen. Deze schepen Georges Dumont schoot uit zijn startblokken zij het blijkbaar met een vorm van lood in de schoenen. Hij "*... brengt verslag uit over hetgeen hij bij hoogdringendheid heeft gedaan in verband met het broodbakken, den kolendienst, enz.*" We weten ook uit geen enkele bron wat Georges Dumont allemaal had voor elkaar gekregen en vooral met welk resultaat. Vermoedelijk stond hij bij zijn verslag te hikkelen met knikkende knieën aangevuld door het passend geluid van klapperende tanden en dat alles gesmeerd door klamme handen en een aangezicht waar het zweet van afdroop. Hij vervolgde aan de gemeenteraad nu niet meer verslag gevend maar eerder verslagen want stelde de vraag aan de leden "*... opdat de heren raadsleden Vindevogel op zich zou willen nemen den dienst van het brood, bloem en gist; Demanez den kolendienst; Van Wetter, boter, melk en eieren. Dit zou het voorlopig voedingskomiteit zijn dat nadien zal aangevuld worden.*" En de raadsleden gingen daarmee "*Akkoord*". We zullen direct zien dat Georges Dumont wettelijk niet eens verantwoordelijkheid mocht opnemen, iets wat allicht zeer snel werd ingezien.

Vooraleer iets over namen der leden te zeggen, is het van essentieel belang te weten dat het stadsbestuur wettelijk dus feitelijk geen enkele keuze had dan een specifieke wetgeving uit te voeren die voorbereid was met het oog op dergelijke noodsituatie. Die nationale wetgeving zelf hebben wij nooit gezien en we weten ook niet wanneer en onder welke omstandigheden hij is gestemd, allicht ergens in 1938 of ten laatste in 1939. Het '*t Volk* stak er over mee van wal in een zeer lang hoofdartikel genaamd "**OVERZICHT**" dat zoals men zegt zeer veelzeggend vier zeer verwante ondertitels had: "*Het Comiteit van Steun en Bevoorrading*", "*De Rantsoenering*", "*De bevoorradingpolitiek*" en "*De prijzenpolitiek*" (*t Volk*, 29 juni 1940.

We zouden werkelijk graag zien dat dit soort pers of bron van toen in zijn volledigheid voor de lezers beschikbaar is maar wij kunnen dat niet verzorgen en sowieso niet de gehele teksten volledig gaan citeren. Nochtans mogen wij zeggen dat zeer veel oorlogsdocumentatie rechtstreeks en inderdaad via het weeweewe beschikbaar is voor iedereen, zoals door het Cegesoma geheel zijn sluikpers heeft gedigitaliseerd én op die manier toegankelijk heeft gemaakt vanaf je uiterst luie zetel. Het AMSAB heeft ook het zeer belangrijke socialistische weekblad *De Verbroedering* zo tot ons aller beschikking gesteld maar dat mocht dus helaas niet doorlopen doorheen de bezetting, om de gekende reden, en is ten andere niet met alle edities voor de oorlog niet beschikbaar. Dergelijke beschikking over dubbele oorlogspers zou pas wat zijn geweest. Nu was dat rode weekblad net op dit vlak zo goed als zeker niet anders gaan berichten als de traditionele tegenhanger en zelfs grote vijand van het "*vuilblek van 't Spillegrem*", zoals het liefkozend door de sossen werd genoemd. Er was daar werkelijk nauwelijks tot doodgewoon geen interpretationele ruimte voor zoals we direct gaan zien en begrijpen. Inderdaad, de zeer hoge want nationale overheid had daarvoor gezorgd en te Ronse waren de laatste vooroorlogse gezagsdragers toen alleszins nog brave burgers die daarnaar luisterden: "*Door de Belgische wet is voorzien dat in eene gemeente of een groep van gemeenten alsook in de provincie, een Comiteit van Steun en Bevoorrading wordt opgericht om te voorzien in den bijzonderen nood der bevolking in tijd van oorlog.*" (*t Volk*, 29 juni 1940. Er staat overigens werkelijk "*provincie*" maar wij hebben dat toch maar aangepast ter makkelijker lezing voor dit zeer belangrijk citaat. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Voor een vrij grote en vooral fiere stad als Ronse was het vanzelfsprekend dat het deze steun zelf zou organiseren. We hebben alvast nooit in de pers of in diverse notulen gelezen dat er zelfs maar schuchter op één ogenblik sprake is geweest van samenwerking met andere lees aanpalende gemeenten. Voor Ronse was er natuurlijke die specifieke situatie dat het aan de taalgrens lag al was de situatie van toen toch licht anders dan die van later en nu. Concreet waren er enkele kleine buurgemeenten die 'nog' Nederlandstalig waren bestuurlijk gezien en tot de provincie Oost-Vlaanderen behoorden en ook onder het arrondissement Oudenaarde en niet onbelangrijk ook onder de rechtbank van Oudenaarde ressorteerden voor burgerlijke en correctionele conflicten. Bovendien waren alle gemeenten landelijk en bijgevolg boerengemeenten zodat zij niks anders konden vertonen dan een surplus aan voedingsmiddelen ten opzichte van de stad Ronse, één der grootste textielcentra van het gehele land en bijgevolg extreem geïndustrialiseerd en met een enorm proletariaat. Nochtans waren er ook te Ronse enkele honderden boeren. Het is ons niet bekend in hoeverre buurgemeenten afhankelijk waren van allerlei distributie die met name plaats vond door middenstanders van Ronse. Voor de directe voeding zelf nemen we aan dat de bevolking der buurgemeenten in zo verre ze zelf niet boerde, professioneel of als veredelde hobby, mogelijks minstens noodzakelijke producten zoals zaad en landbouwmateriaal toch te Ronse aankocht terwijl dat ook minstens minimaal het geval in één van hen moet zijn gebeurd. Nochtans was er nu in mei 1940 iets dringend of acuuts; eten en drinken en vooral eten (Wij kennen inderdaad quasi alleen de problematiek van de voeding in termen van eten, via bloem en alle andere soorten producten die moesten worden geconsumeerd, rauw of meestal via bereiding. Over drinken kennen we nauwelijks iets dan buiten de enorme uitzondering van de melk zoals we reeds voldoende behandelden in onderdeel B.1. Blijkbaar is er aan het basisproduct water te Ronse tijdens WO II nooit een gebrek geweest. Alleszins was de watervoorziening een zeer belangrijke zorg voor oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. In zijn krijgsdossier zit een druk ingevulde "*Reiswijzer*" die begint ergens in augustus 1943. Pas vanaf de zesde reis is ze gedateerd en wel op 26 augustus 1943. Net deze reis - heen en terug aan 8 kilometer - gaat naar "*Ronse Tribury*" en werd nota bene twee maal gemaakt - aan 16 km. Reeds de tweede reis op deze reiswijzer ging eveneens naar Tribury. Dat was met absolute zekerheid niet om daar op fazanten te gaan schieten maar ter controle van de waterwinning aldaar. We gaan natuurlijk niet alle ritten naar daar weergeven, maar toch vallen snel op de ritten op 21 oktober (twee maal), de dag er op voor 22 oktober direct gevolgd door die van 24

oktober, allemaal 1943. Of Leo Vindevogel daar alleen naartoe reed, is weinig waarschijnlijk want de stad had drie vaste werklieden in dienst als fonteinier of watervorzorger. Die dienst werd dus ook tijdens de bezetting perfect verzorgd en dat was ook in het krijgssdossier van de oorlogsburgemeester af te lezen, natuurlijk totaal irrelevant voor de vexatoiren der maxima culpa van het krijgsgerecht. Waar ten andere de vorige reiswijzers zijn aangaande de stadswagen die hoofdzakelijk door de oorlogsburgemeester voordien dienstdoend burgemeester (Ephrem Vanden Eede in 1940) zijn gebruikt; we hebben geen idee. Vermoedelijk zijn die verloren gegaan en allicht vernietigd. Alvast was Ephrem Vanden Eede een uiterst discutabel dd. burgemeester geweest en zo'n reiswijzer had mogelijks één en ander kunnen duiden. We zullen ten andere in deze studie in onderdeel D.6.X.... **NOG VERWERKEN**... nog zien dat zelfs stadssecretaris Robert Delobel zowaar ook een dienstwagen heeft gehad al zouden we totaal niet weten waarom dit heerschap dat nodig had omdat hij toch hoofdzakelijk tot quasi uitsluitend op het stadhuis op een bureel was te vinden. Dat gebeurde tot nota bene zekere Leo Vindevogel daar een einde aan heeft gesteld. Diens reiswijzer - if any - hadden wij wel graag ingezien want de man leren we doorheen GEDEPO kennen als een onverbeterlijk foefelaar zelfs crimineel, die onder meer stevig betrokken was in woekerhandel. We nemen dus nu reeds aan dat zijn 'dienstreizen' ook dienden voor die laatste nogal persoonlijke doelstelling. Het hoeft ook hier herhaald dat deze stadssecretaris bij zijn terugkomst rond de derde september 1944 op zijn bureel en diensten grondig het oorlogsarchief van toen heeft onderzocht en in aloude of nognieuwe Ronsese politiek-administratieve traditie heeft gekuist. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Klaar en duidelijk was in de nationale instructie te lezen en bevelmatig te volgen dat ook de provincie - in dit geval vanzelfsprekend Oost-Vlaanderen - ook een eigen comité moest oprichten. Zoals U zich kan voorstellen, zijn wij alleszins dat bevel niet gaan onderzoeken in de provinciale archieven. Maar dergelijk onderzoek is voor latere onderzoekers - wij wensen U allen bij zeer veel voorbaat veel succes - interessant om twee redenen die wij nu kunnen bedenken. Ten eerste was Ronse een buur van een andere provincie want Hainaut ofte Henegouwen door de ligging naast de gemeenten Ellezelles, Saint-Sauveur en Flobecq alias Vloesberg. Het is mogelijk dat de nationale regering allerlei of minstens één omzendbrief ter operationalisering van deze comiteiten ter steun had doorgestuurd. Het lijkt ons toch belangrijk te weten of er significante verschillen waren tussen de provinciale benaderingen, indien ten minste elke van deze twee aanliggende provincies was overgegaan tot de oprichting van een eigen comité. Overigens lag Ronse ook al behoorlijk dicht bij de provincie West-Vlaanderen. Anders gezegd of gevraagd; waren er belangrijke gelijkenissen en helaas ook verschillen tussen de benaderingen van beide provincies en volgde daar meer bepaald zekere disfunctionaliteit uit, die dan weer op zijn beurt gevolgen had tot in de stad van Ronse? Over de provincie Oost-Vlaanderen en zijn oorlogscapriolen kennen wij alvast geen enkele studie, alleszins geen grondige en hopelijk komt er ook een wetenschappelijk ernstige in tijd en geen ideologisch vehikel zoals tot heden blijkbaar de academische mode of zelfdwang is. Een tweede vraag van belang is wat de uitwerking was van gebeurlijke provinciale maatregelen binnen een eigen "*Comiteit tot Steun en Bevoorrading*" op wat te Ronse gebeurde. Dat men daar zelf niet als konijnen naar een lichtbak zat te kijken en te wachten, was door een overenergieke Leo Vindevogel absoluut ondenkbaar. Hem kennende, zoals door zijn talloze dienstreizen doorheen 1941 - 1944 als oorlogsburgemeester, zou hij wel eens spoorlags desnoods met een stedelijke riksja tot het provinciebestuur zijn gereden om daar te gaan vragen tot concreet op tafel en bureel slaand eisen wat er van provinciaals nuttigs voor Ronse in zat. Wij vermoeden dat de provincie voor alles en allicht uitsluitend oog heeft gehad voor de eigen instellingen, zoals voor Ronse en omgeving het bekende sanatorium voor TBC-lijdners te Heynsdaele, op de grens van Ronse met Kwaremont. Wij hebben in alle geval niet de allerminste papiersnipper gevonden in het SAR omtrent de invloed van provinciale maatregelen op de bevoorradingssituatie van de stad Ronse. Het ging trouwens allemaal razendsnel want tien dagen - één week en drie dagen - nadat de Duitsers aan de Duitse grens het land waren binnengevallen, zetten zij reeds voet op Ronsese bodem; die moet o zo verleidelijk zijn geweest. Blijkbaar zou de inname van de stad Gent met de zetel aldaar van

het provinciebestuur nog enkele dagen later gebeuren. Hoe dan ook, wat kon in deze weinige tijd vanuit Gent richting Ronse druppelen aangaande daadwerkelijke hulp of papieren richtlijnen en aanbevelingen op vlak van de direct zeer behoeftige voedselsituatie? Allicht het fameuze twee keer niks. Bovendien weten we niets omtrent het aantal leden der Bestendige Deputatie en vooral van het hoger kader van de provinciale ambtenarij dat is durven of willen blijven, en wie van hen overmand door angst voor eigen en familiaal vel er vanonder was gemuisd. De Oost-Vlaamse gouverneur was trouwens één van de enige van zijn collega's die niet het hazenpad naar Frankrijk had genomen. Misschien was daar doodgewoon niks meer te beslissen dan de gordijnen te wassen en strijken voor de inname van het provinciegebouw door de Duitsers en zo een propere en gediensstige indruk te maken; patriottisme laat staan heldhaftigheid was toch vooral iets voor de tijd dat het land weer was bevrijd - door de geallieerden tussen haakjes - en dus voor de geschiedenisboekjes.

Het artikel informeerde de bevolking over enkele wettelijke verplichtingen waar het met zekerheid nu totaal geen oren naar had maar die interessant tot merkwaardig waren zuiver bestuurskundig gezien: *"De gemeentelijke comiteiten staan van ambtswege onder het voorzitterschap van den burgemeester."* (Idem). Daar kon iedereen zich gereede achter scharen maar het volgende was al iets delicaat misschien: *"Het spreekt voor zich dat in belangrijke steden en gemeenten den burgemeester den tijd niet kan vinden om dat voorzitterschap effectief waar te nemen. Hij stelt daarom een ondervoorzitter aan die dan voor de dagelijkse activiteit de voorzitter is van het comitee. Al zijne beslissingen blijven nochtans in principieel onderworpen aan de goedkeuring van den burgemeester."* Wie op dit moment van crisis het hoofd al lezend nog koel kon houden, moest toch opmerken dat dit wel een merkwaardige passage was. Immers, dit blad *"t Volk van Ronse en Oudenaarde"* was, zoals de naam het zelf afficheerde, bedoeld voor deze twee steden en al het grut aan kleinere gemeenten dat er rond lag; ruwweg de Vlaamse Ardennen maar dan zonder de steden Zottegem en Geeraardsbergen. Daar lagen exact gezien twee steden of inderdaad Ronse en Oudenaarde, waarvan het laatste economisch niks voorstelde tegenover het eerste maar om allicht vooral om historische redenen administratief het meest belangrijk was niet in het minst door de aanwezigheid van een instelling als een rechtbank. Maar welk van deze twee kon zich werkelijk het meest belangrijk weten nu in en doorheen tijden van extreme crisis? In 1.1.1.. lazen we hoe Ronse één van de duurste steden van België was omdat het tot één der belangrijkste textielcentra werd gerekend. Zelfs het loon van de stadssecretaris werd alzo op dat vlak aangepast, naar boven of naar de schaal van een qua inwonersaantal veel grotere stad natuurlijk. Men kan deze passage niet anders lezen dan dat redacteur Leo Vindevogel reeds aan politicus Leo Vindevogel dacht - als ondervoorzitter - en vooral aan de potentiële conflicten binnen zijn inhoudelijke leidende rol met de formeel belangrijker voorzitter. In deze nuttige en gehanteerde wet zat m.a.w. reeds een intern belangenconflict aan de top ingebouwd dat gezien de historische persoonlijke en ideologische tegenstand en het speciale karakter van beide figuren in het concrete Ronse - elders zal dat natuurlijk eveneens het geval zijn geweest - wel met zekerheid tot een scherp conflict moest leiden, een conflict dat gezien het extreme belang van de inhoudelijke zaak en de normale opgezweepteheid van Leo Vindevogel wel tot een echt en ernstig conflict moest leiden. Zoals gezegd kennen wij de centrale wettekst niet maar het zou ons sterk verbazen mocht daar iets anders hebben ingestaan dan dat eenvoudigweg het woord van de burgemeester finaal het laatst beslissende was bij het voorkomen van interne conflicten. In feite stond dat in de geciteerde tekst ook met zoveel woorden. Het was dus voor de neutrale of koele waarnemers - die vijf man en U weet wel wat - eenvoudigweg wachten tot het moment dat het conflict zou uitbarsten. Deze lezing van de oorlog voorbereidende wettekst heeft nog een ander want geschiedinterpretatief belang. Men kan niet anders vaststellen dan de weer of reeds cruciaal strategische rol van de

burgemeester en hij alleen. Lang na de feiten van de bezetting zelf spreken historici over het leidende of dominerende Führerprincipe als één der kenmerken van het fascisme en eveneens wat een bezet gebied als ons land betreft de Nieuwe Orde; de leidende ambtenaar of voor de steden en gemeenten bijgevolg de burgemeester, en hij alleen mocht spreken maar ook dat was hier in deze streken en verre omgevingen al eeuwenlang gekend en gedurende één eeuw ook hevig gecontesteerd: "*Roma locuta, causa finita*" (Een "zij" kwam gewoonweg nooit maar dan ook nooit voor tenzij informeel en dan in bed als minnares of op zijn slechtst toch aan tafel en in bed maar dan als Xantippe. Het kan ons weinig verwonderen dat zeker drie topfiguren van de lokale en regionale collaboratie met zekerheid waren gekend of verdacht waren van het toen 'hebben' van één of meerdere minnaressen; Maurice Ponette, André Vandenberghe en Leo Vindevogel. We geven dat in alfabetische volgorde want de eerste twee waren waarschijnlijk toch meervoudiger aangelegd dan de oorlogsburgemeester. Wij waren er in elk geval nooit bij als Peeping Tom maar er viel nogal wat van de matraskar van horen zeggen, alsof alle resp. burens de zaakjes bij de consumptie aan het aanmoedigen waren met scanderend applaus en voorzagen van oorlogszeldzame versnaperingen als fijne chocola en Braziliaanse koffie, opwindende muziekconcertjes (wel altijd weer die Bolero) naast het zeer befaamde dies meer. Die arme substituten en vooral de langgehuwden onder hen moeten nadien toch jaloers hebben geknarsend en gelamenteerd: "*Moeder, waarom zijn wij toen toch thuis gebleven?*". **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar dat principe was hier in een volledig democratische context zij het een intens oorlogs- of crisisgebonden tijd eveneens aanwezig. Men zou toch moeten onderzoeken in hoeverre dat Führerprincipe toch reeds niet aansloot bij zowel gewone bestuurskunde in dit land als zeker de toegepaste bestuurskunde, zoals hier in tijden van - nogmaals - extreme crisis als oorlog en bezetting. Het zou dus perfect een lezing kunnen zijn dat het leidinggeven door oorlogsburgemeesters, waren zij nu van de oude of vrije stempel of inderdaad tijden de bezetting zelf aangesteld, feitelijk niks anders was dan een doorzetting van eigen Belgische bestuursfilosofie! Het intellectuele probleem is dat Belgische academische historici ter zake twee ernstige handicaps hebben die als een reusachtige uilenbril echt wetenschappelijk onderzoek en inzicht verhinderen. Ten eerste zijn ze 'natuurlijk' uiterst ideologisch vooringenomen en willen alles wat zweemt naar oorlogsbestuur of wat aanschurkt aan de bezetter slechts als grove colla beschouwen. Ten tweede kennen zij totaal niks van bestuurskunde aangevuld door een al even spectaculaire afwezigheid van nog maar primaire noties van sociologie. Alles politieks wordt bekeken door dat vorig 'ideologisch' zuiver politiek brilletje. Dat een politicus als Ephrem Vanden Eede dienstdoend burgemeester werd vanaf mei 1940 tot het einde van dit woeligste jaar, had specifieke betekenis. In wettelijk wezen stond of viel de gehele organisatie van de levensbelangrijke bevoorrading op vlak van voedsel met de figuur van de burgemeester, tenzij men extreem geluk had dat de aangeduide ambtenaren boven zichzelf uitstegen of reeds uitmuntende civil servants waren en het heft der bevoorrading de facto in handen konden nemen met vloeiende sneden. Dat was nochtans quasi ondenkbaar gezien de ingewikkeldheid der materie, het feit dat men ook moest contacten houden met de hogere overheid en ook al het - vervolgend - parket van Oudenaarde en bovendien kon dat politiek moeilijk of niet optornen tegen het wezen van de Belgische mentaliteit; foefelen, foefelen en nog meer foefelen als het er zoals nu zeer op aankwam juist helemaal niet te foefelen. Vlamingen, Walen, Brusselaars of de sympathieke bastaards van huwelijken tussen voorgaanden; quasi allemaal waren zij doordrongen of aangetast door één en dezelfde blijkbaar reeds eeuwenoude ziekte om te profiteren van de anderen ten eigen voordele, wanneer het er nu zoals nu en nog zeer lang en reeds voordien op aankwam en dat ondanks christelijke principes en socialistische idealen. Zou het later gaan of ging het voordien slechts om op het opleggen van private verzekeringen en overhedelijke belastingen, het omzeilen van alle stedenbouwkundige regels en zoveel meer, dan was het nu de tijd van het sterfelijke want zo materiële leven om eens de eigen medemens te gaan uitbuiten. Voor den Duits en zeker Adolf Hitler werden lang kaarsen gebrand en gebeden geslaakt; ze waren weliswaar nooit uitgenodigd maar o zo

welgekomen! Die ideaal gezien bestuurlijk doorslaggevende burgemeester was altijd van vlees en bloed want Ronse was nog geen Metropolis (Fritz Lang, 1927). En daar was het ook ferm uit de hand gelopen. Wij hebben nooit begrepen wat de BSP van Ronse en vooral de onbetwistbare leider Eugène Soudan in Ephrem Vanden Eede hebben gezien. Eugène Soudan was dan in het interbellum in de partij lokaal almachtig - hij moest vanaf zeker moment nooit eens zelfs meedoen aan interne polls die de verkiezingslijsten moesten opstellen en zat entretemps in Brussel in 'kringen' - maar zijn persoonskeuzes bleken met absolute zekerheid extreem betwistbaar om niet te zeggen bijzonder ondermijnd ten opzichte van de stad die hij blijkbaar zo lief had: politiek rechterhand Ephrem Vanden Eede was een schertsfiguur en uiteindelijk een oorlogscrimineel en stadssecretaris Robert Delobel was door Soudans afwezigheid en hun onderling post- en telefoonverkeer een dictator geworden alsof hij de Ronsese Golem was (Paul Wegener, 1920) en zou zich ook al uiten als een oorlogscrimineel. Al deze beschuldigingen komen aan bod doorheen deze studie rond GEDEPO en zijn zeer schokkend. En dan moeten wij in onderdeel D.5.2. nog verbluft zien hoe Arsène Vanhoolandt als de politieke secretaris van Soudanskie een veelzijdig woekeraar zou blijken. Elk van de drie belangrijkste vooroorlogse medewerkers van politieke rode oppergod Eugène Soudan zou dus voor wat zijn aandeel in WO II betreft geweldig door het ijs zakken om niet te zeggen zeer actief meewerken aan de daadwerkelijke benadeling of ondergraving van de eerlijk vast te stellen stadsbelangen. Ephrem Vanden Eede was reeds doorheen de Grote Oorlog zeer betwistbaar want zou daar met de bezetter tegen de belangen van de bevolking hebben gewerkt aangaande zoets cynisch als de arbeidsdeportatie! Hij was toen - sterk vermoedelijk - lid van Patria. In het interbellum liep hij zich vooral opmerken als schrijver in het weekblad *De Verbroedering*, met voortdurend in de clinch met - jawel - Leo Vindevogel. Hij werd in 1940 en wel vanaf zijn dienstdoendheid helemaal een politiek schertsfiguur want ging met zekerheid tijdens zijn mandaat zoete broodjes bakken met Duitsers en economische sjacheraars. De man die nochtans sociaal-ist was en inderdaad al zeer lang politiek de plaatsvervanger van Eugène Soudan, die het in de jaren dertig veel te druk had met zijn politieke en juridische carrière te Brussel waar hij ook woonde, zou zich tonen als doodgewoon een vieze opportunist die nu zaakjes allerhande rook in plaats van zich dubbel en dik te plooiën voor de belangen van die kleine man die hij nochtans partijpolitiek vertegenwoordigde. Hij was met naam en daad zelf een grote foefelaar die aldus onmogelijk het minste ontzag laat staan gezag kon kweken. Het kon niet verwonderen dat hij in de loop van dit eerste bezettingsjaar in het vizier van anders gekleurde politici zou komen of vooral in dat van wie anders dan de altijd hypergedreven Leo Vindevogel. En dat was niet alleen uit persoonlijke jaloezie op die verantwoordelijke functie en al wat het aan eeuwenoude naam inhield maar droogwerkelijk omwille van de gigantische verantwoordelijkheid die net daardoor functioneel moest worden ingevuld; op slag het eten en drinken van grosso modo 25.000 stadsbewoners maximaal gaan verzekeren. Die volstrekt normale of verantwoorde tegenreactie gaan we dan verder zien en dat zou quasi zeker zijn definitief einde inluiden als dienstdoend burgemeester wat feitelijk niks anders dan een zeggen was voor een stad in crisis als deze Belgische gemeente. Overigens zijn ook dit soort overwegingen de facto taboe voor de historici die zich onledig houden met WO II met hun werkelijk onwaarschijnlijk intellectuele kleuterzwart-witschema's; de man was immers volgens vooroorlogse of echte Belgische wetgeving aangeduid en dus een goed en zeer Belgisch politicus.

Een ander bestuurskundig opmerkelijk element uit deze belangrijke wettekst dat ons allen kan verwonderen, was dit: " ... *gemeentelijke comiteiten ... burgemeester. Deze stelt de andere leden voor die door de Bestendige Deputatie worden aangesteld.*". Dit was inhoudelijk of strategisch gezien een zeer eigenaardige zaak want hoe kon de Bestendige Deputatie het au serieux van deze leden evalueren anders dan op basis van lokaal meegedeelde informatie? In

die zin betekende dat sowieso extra tijdsverlies terwijl het toch om een crisiscomité ging. We vermoeden trouwens dat men in Ronse de comiteitsleden nooit aan de Bestendige Deputatie heeft voorgelegd. Een laatste interessante wetsregel was dit: "*Van deze comiteiten mogen schepenen en leden van de Commissie der Openbaren Onderstand geen deel uitmaken.*" De reden van deze onverenigbaarheid kennen we niet maar het lijkt ons een opvallend verbod. Alleszins zou men minstens verwachten dat met name de voorzitter of voorzitter van het plaatselijk COO zeker deel zou uitmaken van deze nieuwe instelling. Vermoedelijk wou men vermijden dat behoeftigen die voor dit comité aanvragen deden, niet ook een tweede keer werden beoordeeld door een zelfde politicus indien zij om redenen ook een aanvraag aan dat lokaal COO moesten indienen. Dit soort zaken is echter te ingewikkeld om zonder de relevante wetteksten te kunnen evalueren. Maar waarom was elke schepen verboden zitting uit te maken van wat uiteindelijk een soort nieuw toegepast schepencollege zou worden want in politiek wezen zou dit comité onbepaalde tijd de allerbelangrijkste gemeentelijke belangen moeten proberen waarmaken; het behoud van de levenskracht van de gehele bevolking doorheen voldoende voeding? Wie de geschiedenis van Ronse van deze barre tijden kent, zal verwonderd zijn dat het schepencollege ondanks deze onverenigbaarheid uit de vigerende wetgeving toch Albert Demanez - zie ook direct verder - heeft aangesteld als lid van het comité en verantwoordelijk voor één onderdeel der bevoorrading. Dat is echter een perceptieprobleem want de man was relatief nieuw in de cenakels van het stadsbestuur. Pas gemeenteraadslid vanaf 1938 zou hij wat merkwaardig schepen al of pas (sic) worden op de mooie symbolische dag van de elfde november van het eerste bezettingsjaar of toen dit comité een half jaar was gevormd zo mogelijk zelfs reeds was ontbonden (SAR, notulen gemeenteraad dd. 11 november 1940. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hij mocht in de vastgeslipte stream van Leon Arnould treden die enkele dagen voordien zijn ontslag als schepen had ingediend. Daar was zeker geen kat in geheel Ronse droevig door. De aanstelling ging zeer democratisch nog steeds door onder een geheime stemming en bracht als het ware vooroorlogs de uitslag van "... *negen stemmen, en er zijn zes witte briefjes*". Er waren dus nog 15 gemeenteraadsliden in actie en die schreven alsof ze van niets wisten geschiedenis want dit soort normale politieke gebeurtenis zou niet te lang meer duren. Vooral deze opvoering van oppositie zou stilletjes aan voor de reeds begonnen maar blijkbaar niet voor iedereen reeds zichtbare donkere jaren tot het verleden gaan behoren. Ten andere was dat gegeven op zijn beurt ironisch want Leo Vindevogel en wat collegiale anti-co - hier natuurlijk verantwoordelijk voor de levering van de meeste der zes witte stemmen - zouden zelf nauwelijks oppositie tolereren vanaf begin volgend jaar of dus slechts binnen twee maandjes. Daarnaast gaf het liberaal gemeenteraadslid en grote nijveraars Gomar Vandewiele hier ook de pijp aan de Duitse Marten en liet zich nog door een andere blauwe vervangen die zich voor de tijd dat het eigenlijk nauwelijks nog duurde zich eens fier een vertegenwoordiger van het volk van Ronse kon voelen. Waarom zittend schepen sinds 1932, dus socialist en nota bene "*cultivateur*" Leon Arnould (1878) zijn ontslag heeft gegeven, werd niet medegedeeld. Maar er was zijn hogere leeftijd, nooit een voordeel in tijden van grote stress, en voor zeker was de man eenvoudigweg totaal onbekwaam om een belangrijk politiek mandaat te willen blijven bekleden in tijden van grote nood. De man was politiek vooral een bloempot of een als welruikend verhoopte bloem om katholieke bijen en vlinders alias kiezers naar het nectar van de BSP te lokken en moest dus vooral zijn mond open houden om voldoende te ademen zodat hij op tijd en juist kon stemmen (Tijdens een zeer lange discussie op de zitting van de gemeenteraad ergens in 1933 wordt dit verslagen: "*M. ARNOULD: Wij zouden daar meer over kunnen zeggen (M. Soudan doet hem zwijgen)*." Bron: 't Volk, 19 augustus 1933. En de man zweeg ook wat wel niet werd getypt maar blijkt uit het feit dat hij niets meer zei want niet meer wordt geciteerd in dit werkelijk woordelijk verslag. Dat was formeel een indrukwekkende schrijf- en luisterprestatie van reporter X; we zouden zoiets zestig jaar later zij het minder lang en intens toch opvallend meemaken door de rode OCMW-secretaris van Ronse, één anekdote waarover later in onze OCMW-memoires meer en veel

meer. Het betrof de gemeenteraadszitting van 16 augustus 1933. Het verslag van deze gemeenteraadszitting is inderdaad wonderlijk en werkelijk woord voor woord te volgen en per persoon die sprak en zoals hier werden ook laat ons zeggen kreten en opvallende lichaamstaal als commentaar mee afgedrukt. Het is bovendien nog een bijzonder lang verslag want zelfs gespreid over twee gedrukte bladzijden. Het thema was dan ook van extreem belang, althans voor de oppositie want het ging over de afschaffing van de stadstoelagen aan de katholieke scholen. Dat werd door de socialisten met steun der liberalen - samen vooral bevolkt door publiek gekende vrijzinnigen op nochtans twee rode schepenen na - gestemd en werd nogal wies niet gesmaakt door geheel de - katholieke - oppositie, zowel door de Kristen Volksbond en Patria al roerde in enorme hoofdzaak niet toevallig Leo Vindevogel zich als een duivel in een wijwatervat - als hij ons zeer posthuum deze uitdrukking toestaat. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Nochtans was dat minstens zuiver potentieel politiek gezien een slechte zaak voor het oorlogsbestuur van de stad Ronse want de man was én van jaren én boer en had bijgevolg een netwerk opgebouwd bij andere boeren in Ronse. Op die manier had het stadsbestuur als het ware een bruggenhoofd naar de uiterst strategisch belangrijke boerengemeenschap van de stad. Nu waren er in het schepencollege de facto alleen pennenlikkers of politieke bedienden. Inderdaad, de rode schepenen Arthur Van Schamelhout waren resp. voorzitter van de ziekenkas Bond Moyson terwijl Ephrem Vanden Eede zat te werken op de burelen der Coöperatieve De Verbroedering. En daar had hij na interne kernoorlogen en dito broeder- pardon kameraadmoorden die andere rode schepenen Georges Dumont opgevolgd eind jaren dertig. Het Nieuwe Ordegedoe zou vanaf 1941 tot ten laatste 1943 het schepencollege van Ronse personeel gaan overwoekeren maar er kwam alleszins nooit meer één landbouwer nog in het leidend stadsbestuur van Ronse. De facto betekende dit dat macho Leo Vindevogel zich ook moest gaan verplaatsen in de geest en mentaliteit van de gemiddelde boer. Dat hij daadwerkelijk en zeker met een groot succes de voedselbevoorrading van Ronse doorheen 1941 - 1944 heeft verzekerd, is absoluut onmiskenbaar maar of het in bepaalde manier nog beter zeg meer politiek soepel of diplomatisch had gekund, is een hypothese. We zullen ten andere direct zien dat in het begin het comité ook een landbouwer had uit de politieke beweging rond Leo Vindevogel maar naar onze kennis speelde die tussen 1941 - 1944 geen enkele rol van betekenis, in zo verre hij dat trouwens ook nog zou hebben gewild want de lafheid van de gemiddelde mens kende geen grenzen in deze barre tijden en werd alleen verlicht door het onverbidderlijk schijnend licht der foefelarij.

Socialist Albert Ivon Demanez (°Ronse, 21 februari 1895) zullen we geregeld ontmoeten doorheen onze oorlogsanalyses. Hij was een relatieve nieuwkomer in het stadsbestuur maar had nogal wat netwerk binnen de rode beweging, zeker bij de jongeren onder hen en hij was nota bene de verzekeraar want de verantwoordelijke van de nationaal extreem machtige "*La Prévoyance Sociale*". Binnen die rode jongeren zou er te Ronse nogal wat Nieuwe Ordegezinde sympathie zijn geweest, iets wat na de bevrijding uit der aard onder een geweldig zware zij het juist niet zwarte mat werd geveegd maar waar met name de communisten zich graag vrolijk over maakten terwijl die de uitdrukking van de pot en de ketel vergaten. Wat die evenwel in hun weekblad De Toekomst niet schrijven durfden of wat althans wij daar niet hebben in gelezen, is dat Albert Demanez himself het eerste oorlogsjaar sympathie zou hebben gehad voor de Nieuwe Orde zeg gewoon het Duitse nazisme: "*... ce même Demanez ... adoptait l'attitude peu flatteuse comme décrit ci-après: Vers la fin de 1940, alors qu'il était encore echevin communal, il se trouvait au comptoir du café Ruyffelaere, Grand'Place à Renaix, et en présence de plusieurs consommateurs dont Robert Verpoort, frère du tenancier du café situé au coin de la Chaussée de Ninove et la rue Canfyn, et de Georges Decuyper, Savooistraat, il tint le langage suivant: 'Le National-socialisme en vigueur en Allemagne est le vrai socialisme. Celui-là, c'est exactement celui que nous défendions et que nous voulons connaître chez nous.'*" (Archief Jan Verroken, Map 387,

Documentatie Frans Laenens, dossier "*Demanez Albert. echevin socialiste à Renaix*", p. VIII. ongedateerd en gericht aan Soudan. De genoemde Robert Verpoort was lid van een zeer rode familie met zeer veel socialisten en zelf socialist. Georges Decuyper komen we diverse malen tegen in deze studie rond GEDEPO en was waarschijnlijk de bron ter zake van Frans Laenens want ook geïnterneerd en nadien gevangen als veroordeeld collaborateur. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het spreekt redelijk voor zich dat opperhoofd Eugène Soudan deze informatie over zijn dierbare partijgenoot niet heeft overhandigd aan het krijgsgerecht en dat dit steeds alles zwartblikkend vervolgend krijgsgerecht allicht niet eens direct door Frans Laenens zelf ter zake werd ingelicht. Dat laatste zou ook geen enkele kans op rechtsvervolg hebben gemaakt want ook het zelfhysterisch krijgsgerecht kwam al eens à bout de soufle en men kon geen teruggekeerde PG - hij werd in 1944 gearresteerd en doorgezonden naar Duitsland maar overleefde het gelukkig - gaan ondervragen over mogelijke collaboratie. Dat des te meer daar een andere socialistisch schepen en nota bene in 1940 dienstdoend burgemeester, Ephrem Vanden Eede, voor nog veel zwaardere zaken en daadwerkelijke feiten ook al nooit werd lastiggevalen. Daarnaast moest de baas en de gehele partij zelf lokaal nog voor twee andere socialistische schepenen ook al de kiezen haarscherp en klemvast op elkaar houden, voor met name Georges Dumont en de na ergens 1950 schepen wordende maar reeds voor de oorlog belangrijk vakbondsman zijnde Arthur Haustraete. Beiden waren met absolute zekerheid woekeraars tijdens de bezetting en Arthur Haustrate zat in wel meer vieze papieren want moest (...) draaien en keren en dat alles vooral stil ten opzichte van al zijn oorlogshandelingen ten op zichte van zekere Leo Vindevogel. Albert Demanez zou als socialist het langst in het schepencollege blijven, voordien reeds via het OF in het verzet treden en onder het pseudoniem "*De Fotograaf*" in het sluikblad RVRL schrijven en uiteindelijk worden gearresteerd en naar Duitse KZ worden gestuurd, wat hij gelukkig overleefde. Pech is wel dat we later in onderdeel D.7. met quasi sarcastische zekerheid zullen moeten zien dat het sluikblad RVRL daadwerkelijk op diverse manieren zelfcensuur of censuur toepaste met name net op het vlak van de woekerhandel te Ronse. Dat is iets wat wij zelf sensationeel - tot heden volgens ons nooit als dusdanig verwoord voor de sluikpershelden van WO II door de historici de facto lezende blinden ofwel geschiedenisvervalers - en natuurlijk zelf oneindig droevig vinden maar waarvan we niet kunnen aanwijzen of en welke rol deze redacteur daarin had. Albert Demanez schreef daarin over woekerhandel alleszins zelf niets en dat zwijgen was een vorm van toestemmen in wat extreem nadelig was voor de gewone mensen dus voor zijn eigen achterban der socialistische kiezers - niet soms? Van zijn aanvankelijke prestaties op vlak der kolenbevoorrading voor de gehele stad Ronse, een reusachtige taak want quasi iedereen stookte toen met kolen om te zwijgen van de textielindustrie die dat goed dagelijks met tonnen nodig had voor de stoommachines, weten we niks. Zo goed als zeker zou Leo Vindevogel eens oorlogsburgemeester geworden ook dat onderdeel naar zich toe trekken, indien inderdaad al niet voordien. En dat niet om er ook tonnen zwart geld mee te gaan verdienen zoals door zeker één zeer patriottische kolenhandelaar zou gebeuren maar om - inderdaad - de stad te dienen, haar zoveel mogelijk plaatselijk aan het werk en overal thuis warm te houden.

We weten weinig van de achtergrond van het nu relevant raadslid Van Wetter. Hij was op de Vindevogellijst of de lijst der KVV of de Katholieke Volkspartij verkozen bij de laatste vooroorlogse gemeenteraadsverkiezingen in 1938 (*t Volk*, Aparte Verkiezingskrant september 1938. Met een foto van elke kandidaat. Zie ook *t Volk*, 03 september 1938. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hij had daar gestaan op een mooie vierde plaats en wel zeker als een vertegenwoordiger der landbouwers binnen de kleine zuil die de Kristen Volksbond vormde. Uit KLR 1947 weten dat hij te Ronse geboren was op 04 december 1898, gehuwd en van beroep landbouwer en wonend en werkend op wijk 11 (Hij woonde met zijn gezin op nr. 70. Er waren ook diverse landbouwers met de familienaam Van Wetter nabij op nr. 97 en 175 zodat we

mogen veronderstellen dat het dichte familie was. Maar van hen weten wij totaal niks oorlogsrelevants. De man had zelf een zoon Roger Van Wetter uit 1926 van wie wij later nog iets politieks hebben gehoord maar door beginnende dementie weten we helaas niet meer op welke manier. Alleszins was die toen te jong om te donderen of te schijnen en liet hij geen enkel oorlogsdossier na tussen de mijlenver over de duizend stuks die wij voor Ronse doorploegden. Hoewel, wij hebben niet alle zogenaamde documentatiedossiers kunnen bekijken; wie gaat dat eens proberen en let dan op deze naam aub? Die waren informatief soms zeer verrassend openbarend zoals we zelf doorheen deze studie rond GEDEPO konden ervaren. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Voor de rest der bezetting weten wij ook al weer totaal niks van deze man; ondergronds in zijn eigen kelder gaan boeren met paddenstoelen of oesterzwammen blijkbaar. Hij had er alleszins een zeer behouden tijd doorgemaakt want verscheen fris als een hoentje uit zijn eigen boerderij op de eerste weer vrije gemeenteraad van oktober 1944 hoewel wij daar helaas geen foto's van hebben om daardoor de resp. al dan niet levendige daarentegen bleekheid uitstralende huidskleuren te kunnen vaststellen der verzezen leden der gemeenteraad (SAR, notulen gemeenteraad dd. 10 oktober 1940. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Vermoedelijk heeft hij doorheen de uitgebroken oorlog ras beslist om zich verder met niks meer van de gemeentepolitiek bezig te bemoeien. Hij kwam alleszins plichtsgetrouw opdagen tot de laatste gemeenteraadszitting van 1940 (SAR, notulen gemeenteraad dd. 31 december 1940. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Maar we hebben buiten de notulen totaal geen zicht op de werkingen van gemeenteraadsleden en jammer genoeg hebben we weliswaar 'veel' maar niet alle notulen van de bezetting gekopieerd, omdat toen we die inzagen niet direct de noodzaak voor een exhaustieve selectie inzagen. In elk geval hebben wij nooit ergens in het SAR documentatie gevonden rond dit voedingskomiteit. Ten andere is werkelijk alles verdwenen van het met absolute zekerheid reusachtige oorlogsarchief van de dienst der bevoorrading, slechts (sic) één van de verschillende reusachtige archiefschandes van het modern Ronses stadsbestuur uit 1944 - 2022 en zijn politieke en ambtelijke verantwoordelijken. En we hebben geen flauw vermoeden door wie of wanneer dat is verdwenen, althans voor onze smulpapige onderzoeksogen. En het gerecht heeft in dit foefelland natuurlijk veel andere zaken te verrichten. Het ligt redelijk voor de hand dat net hier de papierwinkel omtrent het voedingskomiteit een (zelf vormend) deel van was. De brave man kwamen we ook al niet tegen bijvoorbeeld als getuige ten ontlaste in het krijgsproces van zijn voor de oorlog aanvoerder zijnde Leo Vindevogel. Maar goed, hij was van de stad Ronse, de streek der Vlaamsche Ardennen, de provincie Oost-Vlaanderen, het koninkrijk België, het continent Europa en van de planeet aarde waar het mensenras was geboren om te heersen, door macht over de wellustige onmachtigen en niet door iets edel als even freel als rechtvaardigheid en zin voor verantwoordelijkheid. Zijn afwezigheid althans archivalisch wat de cruciale en centrale periode der bezetting betreft, is belangrijker dan men zou vermoeden dan dat het gewoon afwezigheid was zoals er duizenden Ronsenaars afwezig waren of niet archivalisch bestonden - of tot heden en zo veel langer bestaan als historische wezens. Wat de man allemaal heeft uitgespookt, is toch zeker belangrijk in hoeverre het zijn beroep als landbouwer en zijn minstens tijdelijke roeping van politicus aangaat. We mogen aannemen dat hij zich zekere tijd doorheen de maanden mei tot pakweg december 1940 of zelfs langer, heeft bezig gehouden met het voedselvraagstuk van de gehele stad, tot de stedelijke ambtenaren van de bevoorradingdienst het allemaal onder de knie hadden onder leiding van de eeuwig dus dagelijks toekijkende Leo Vindevogel of toch dan Ephrem Vanden Eede, de vermoedelijk weinig deugd doende dienstdoende. Maar de man werkte als zelfstandig landbouwer, was dus een voortbrenger van wat de mensen het allermeest nodig hadden naast steenkool; rode kool, witte kool en allerlei andere voedingsproducten om inderdaad boter, melk en eieren niet te vergeten want dat scheen hem toch toevertrouwd want vertrouwd eind mei 1940. Neen, we hebben hem nooit ontmoet doorheen de vele artikels in *'t Volk* noch in *Volk & Staat* aangaande de vloedgolf aan woeker in de voedingssector. We konden nu eenmaal niet alles

ter zake lezen en bovendien kon dat arme weekblad hoe dan ook niet alles publiceren - of toch? Misschien hebben zijn niet zo oude kameraden of politieke bondgenoten van het KVV, drukker Octaaf Goebeert en redacteur Leo Vindevogel, hem zelfs editoriaal gespaard toen ze tot hun politieke verbijstering en christelijke droefenis zijn naam hadden ontmoet in een persbericht van die en die veroordelende macht? Of was Seraphin Van Wetter naar zijn naamkundig voorbeeld der voorbeelden een sterk want meervoudig gevleugelde engel van een mens en boer dat hij altijd en overal correct zeg marktprijsgewijs heeft gehandeld zelfs daarmee voortdurend gekissebis en gekrakeel van zijn onbegrijpend wijf trotserend? Is spot recht in zijn gezicht zijn deel geweest door professionele collega's omwille van voor hen onbegrijpelijke rechtlijnigheid, vonden zij hem maar een loser die nu onwaarschijnlijke kansen tot ernstige verdienste aan zichzelf en zijn gezin liet voorbij gaan? Waren zij daarentegen heimelijk tot openlijk agressief woest op hem omwille van bepaalde morele superioriteit dat hen daarenboven schoon geld kon kosten? Al die scenario's gisten te Ronse, doorheen wijken en beroepsgroepen maar kwamen allicht slechts tot uitbarsting in de vele anonieme zeldzaam naamgeschreven briefklachten aan de autoriteiten, zoals aan de stedelijke politie van Ronse waarvan de dienstdoende nadien oorlogsburgemeester volgens recht van ook toen het hoofd en het opperbrein was. Ten andere had boer en nog steeds zeer vers politicus Seraphin Van Wetter misschien zeer extra humaan of diepoudchristelijk een reden om zich gedeisd te houden, ook of vooral woekersgewijs want woeker kende vele beoefenaars maar zeer veel en belangrijke vervolgers; pour vivre heureux, vivons cachés? Maar die wij hier was mogelijks niet alleen die wij van toen! Hij woonde met zijn gezin op wijk 11 nr. 70 en een peute verder want op nr. 89 was de familie De Bonte - De Wolf relatief klein gehuisvest terwijl in een nog kleinere aanbouw op hun erf zo lang en met succes want tot aan de bevrijding liefst vier Joden zaten ondergedoken; vader, moeder, dochter en een nicht van haar. Het was quasi onmogelijk dat dit Ronsese huishouden dat nochtans deel uitmaakte van de al eeuwen hier almachtige clan De Wolf alleen voor de voeding instond van liefst vier extra monden, waarvan twee zeer gulzig want in bestendige groei. Bracht vader en/of zoon Van Wetter wel eens een bezoek aan deze kleine boertjes, met wat ach dan maar zwarte smeugige hesp, zwarte goudsmakige melk in de mand en kan en weeral dies meer? Het was zo voorstelbaar want deze wijk was zeer dun bevolkt en zoals dat eeuwen ging, kende bijgevolg iedereen ten zeerste iedereen. En daarbij was vader Jood een pelsenmaker en kon dus zelfs do ut des wat teruggeven, zoals hij nota bene na de bevrijding zou doen voor het gezin De Bonte - De Wolf, niet zozeer pelsen want waar ging hij die op deze bange momenten gaan halen maar wel bewerkte aan hem gebrachte zaken zoals een oude pels. Hij, Mozes Herzog alias want op zijn Ronsies Maurice, zou zijn vooroorlogse kennis en kunde nooit kwijt geraken doorheen twee jaar onderduik - of langer.

We schreven net dat op de zitting van de gemeenteraad van de 21ste mei 1940 werd gezegd dat het voorlopig voedingskomiteit zou worden aangevuld. Dat zou gebeuren op het schepencollege een maand later waar besloten werd een vernieuwd "*steun- en ravitaillingscomiteit*" op te richten. Daarvoor ging men "*... een vertegenwoordiger der bestaande organismen opnemen ...*" (SAR, notulen schepencollege, dd. 21 juni 1940. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Vooraleer we die samenstelling inhoudelijk bekijken werd er nog iets zeer opvallends bij beslist: "*... echter het schijnt absoluut ongewenscht deze organismen te laten vertegenwoordigen door afgevaardigden welke de stad in moeilijke tijden en zonder militaire verplichtingen hebben verlaten.*" Welke de namen waren die men als het ware ideaal voor oog had of m.a.w. door hun laffe vlucht wilde wegselecteren, kunnen we slechts raden want niet lezen. Voor de socialisten kwam dan zeker burgemeester, parlementair vertegenwoordiger en zelfs meervoudig minister Eugène Soudan in aanmerking. En deze beslissing werd getroffen door nota bene diens eeuwige rechterhand Ephrem Vanden Eede als

dd. burgemeester, zijn eeuwige stadhuisrechterhand die 'normaal' dienstdoend burgemeester was maar dat dus weigerde hoewel hij schepen bleef (...), Arthur Van Schamelhout, naast de enige andere aanwezige socialistische schepen de eerder in de BSP verloren gelopen katholieke landbouwer Leon Arnould. Benieuwd of na zijn terugkeer in 1945 uit het KZ van Buchenwald Eugène Soudan hierover werd geïnformeerd en wat hij daarvan dacht. Allicht was hij ontstemd qua gekwetste ijdelheid hoewel intelligent en levenservaren als hij was, moet hij hebben begrepen dat hij hier en nu weinig had kunnen uitsteken. Hij was een man van het woord en minder van de daad in een ongewone tijd want een stad "*in moeilijke tijden*". Of er nog namen in gedachten waren en vooral van de andere strekkingen of van bijvoorbeeld een uiterst belangrijke organisatie als de Handelskamer, weten we niet maar voor één hebben we een sterk vermoeden. Tracht achteraf zoiets maar te construeren maar we mogen opperen dat de machtige Michel Portois of de op zijn stoel sinds decennia vastgekleefde voorzitter van deze zeer belangrijke Handelskamer mee werd bedoeld door dit kleine schepencollege. Michel Portois was met zekerheid met heel zijn familie naar Frankrijk gevlucht. Dat werd alleszins verteld door twee kleindochters: "*In 1940 bij het begin van de Tweede wereldoorlog, vluchtten wij met de familie naar Frankrijk. We bleven misschien één maand in Boulogne, alvorens terug te keren.*" (Weekblad Plus, 'Het geslacht Portois of het liede der oude getouwen', jaargang 6, nr. 220, 18 februari 1988, blz. 28. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Michel Portois was toen wel reeds zeer oud want geboren in 1869 maar kwiek als een veulen want hij zou weldra weer de touwtjes van de Handelskamer in handen nemen en ook op vlak van charitatief gedrag zich als voorzitter van de nieuwe organisatie "*Bescheiden Hulp*" inzetten. De man - een boegbeeld van Patria en een conservatieve katholiek - was oorlogsgewijs absoluut ver van versleten en had dus zuiver theoretisch in dit prille oorlogsbegint zeker een sterke stempel mee kunnen drukken, wat nu totaal onmogelijk was. Zelfs nog later doorheen de bezetting zou ondertussen oorlogsburgemeester Leo Vindevogel diens raad wel eens durven vragen, zoals in de zeer moeilijke zaak van de civiele wacht eind 1943. Op die manier waren met zekerheid buiten Leo Vindevogel de andere twee grootste politieke of maatschappelijke zwaargewichten van Ronse, elk met meer dan lokaal belang, volledig afwezig toen de oorlog en de gewone chaos vandien uitbrak. In de namen die volgen zien wij alleszins en ondanks de soms grote persoonlijkheid van sommigen, geen enkele Ronsenaar in staat om werkelijk een doorslaggevende leidende maatschappelijke rol te spelen die uiteindelijk hoofdzakelijk of alleen politiek zou zijn, in die zin dat het nogal voor de hand lag dat één personaliteit of 'persoon' uit net dit comité uiteindelijk de echte burgemeester van de stad moest worden als dienstdoende of hoe men het ook wou noemen. Wij hanteren liefst de term oorlogsburgemeester om de specifieke context aan te geven en ook aan te duiden dat het niet zomaar om een vervanger ging zoals voor de oorlog lang de eerste schepen en vanaf mei 1940 tot eind van dit jaar de volgende schepen in de pikorde, beiden zoals bekend socialisten. Alleszins was dan de pientere, netwerkkrachtige Michel Portois voor de zomer van 1940 terug woon- en werkzaam te Ronse, terwijl wij anderzijds nooit hebben gehoord dat er vanuit welke kring ook aan hem zou zijn gevraagd om een vorm van politiek gemandateerde verantwoordelijkheid op te nemen binnen een aangepast stadsbestuur. We zullen in deel 4.1.2.2. aantonen dat Michel Portois ondanks al zijn Belgicisme en afkeer van de Duitsers zeer met 'zijn' Handelskamer zeg de gehele stedelijke en regionale textielindustrie grondig heeft samengewerkt met de Duitsers, met onder meer reeds in het voorjaar van 1941 een zeer zware regionale collaborateur in zijn bestuur, en dat er daarvoor nota bene een naar verluidt zwaar gestoffeerd krijgsdossier werd opgesteld dat uit der diepe aard netjes werd geseponneerd en 'dus' niet in te zien is tot 2045 - twee-duizend-vijf-en-veertig. Men mag de geschiedenis natuurlijk niet herschrijven maar wie zegt hoe het stadsbestuur zou zijn geëvolueerd met de aanwezigheid van alle maatschappelijke tenoren in het begin van de chaos? Eugène Soudan was mogelijks snel gearresteerd door de Duitsers. Maar zelfs dat was

niet zeker want hij kende natuurlijk de snel Duitsgezinde Hendrik De Man persoonlijk en zou zich hoe men het draait of keert moreel en politiek zeer verbranden door zijn medegehandtekende brief aan de Lagerkommandant Hermann Pister van Buchenwald. Hij was toen toch bereid tot iets als Duitsgeneigdheid en vergeten we ook niet dat hij naar verluidt zeer intiem was ten minste op goede voeten met koningin Elisabeth, een Duitse prinses. Dat wil helemaal niet zeggen dat deze zaak omtrent Buchenwald ten eerste snel bekend werd te Ronse, vermoedelijk zelfs totaal niet en slechts veel later via bezoekers uit de stad of streek, en dat hij daardoor ten tweede werkelijk enorm gezichtsverlies zou hebben geleden. We gaan het - overigens mogelijke - eerdere niet door het - te weinig onderzochte - latere verklaren (post hoc ergo propter hoc). Maar het toont wel aan dat Eugène Soudan ondanks zijn enorme intellectuele kracht en bijzonder rijke politieke ervaring vatbaar was voor sterke toeneiging tot zelfs nazi-exemplaren of niks anders dan je reinste crapuul als de leidende commandant van zoiets menselijk onvatbaars als een Duits concentratiekamp. Op dat moment zat hij natuurlijk in bijzonder benauwelijke omstandigheden en van zijn oorlogsbestaan in Frankrijk is zeer weinig bekend. Nochtans was het duidelijk wat de stad was overkomen; het was sowieso in een oorlog want een invasie beland, er trokken al snel ontzettend veel vluchtelingen doorheen de stad en een deel der eigen bevolking was op drift, er waren reeds de eerste dag vrij veel doden en gewonden gevallen (nota bene onder meer pal tegenover de drukkerij en uitgeverij van *'t Volk*, waar Octaaf Goebel absoluut zeker en zijn redacteur Leo Vindevogel iets minder lang onmogelijk konden naast kijken) en allerlei eigen gezagsdragers waren incroyable mais très vrai weg; verdwenen, gevlucht, dienstverlatend. Zij die het voorbeeld en dat ook al betaald moesten geven, lieten het achterste van hun schaduw zien en vooral zo rap mogelijk ook dat helemaal niet meer; de politiecommissaris, de stadssecretaris en allerlei politieagenten (Of er ook rijkswachters van de brigades van Ronse en Louise Marie zijn gevlucht, hebben wij nooit vernomen. We vermoeden van niet gezien hun nationaal en militair politieel kenmerk. Alleszins hebben wij op details na geen zicht op de werking van de lokale rijkswacht en of die met name delen van de taken van de gedecimeerde stadspolitie heeft overgenomen. Hoe dan ook hebben wij geen zicht op reeds de vooroorlogse afbakeningen in bevoegdheid tussen rijkswacht en politie op eenzelfde grondgebied als van een stad als Ronse, maar dat hadden zij vermoedelijk ook niet tot lang na de oorlog en beide politiediensten uiteindelijk met elkaar werden versmolten. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

We vinden het nuttig een volledig overzicht te geven van dit o zo belangrijke comité dat niks had te maken met welke Duitse laat staan reeds collaboratieve druk ook maar door een stadsbestuur was samengesteld dat op zijn beurt bestond uit in 1938 door het volk van Ronse correct verkozen gemeenteraadsleden. Voor alle duidelijkheid plaatsen we de leden onder elkaar zodat hun naam makkelijk leesbaar is naast de organisatie die zijn vertegenwoordigen. En we beginnen natuurlijk met ere wie ere toekomt, ideaal gezien toch, want met de burgemeester:

"Ephrem Vanden Eede, dd. burgemeester, voorzitter van rechtswege;

Maurice Dejonghe, algemeen sekretaris;

Valerien Ponnet, afgevaardigde Bond der Kroostrijke Gezinnen;

Octave Thiese, afgevaardigde kamer der handelsreizigers;

Roger Aerts, afgevaardigde liberale partij;

Julien Debisschop, afgevaardigde Vlaams Nationalisten;

Louis Vanderdonck, afgevaardigde Patria;

Raymond Van Yperzeele, afgevaardigde Handelskamer;

Leo Vindevogel, afgevaardigde Kristen Volksbond;

Julien Ponette, afgevaardigde Boerenbond;

Fernand Gyselings, afgevaardigde Rood Kruis;

Albert Demanez, afgevaardigde socialistische partij." (SAR, notulen schepencollege, dd. 21 juni 1940. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*).

Dat was dus de keuze van drie socialistische schepen waarvan twee met zeer veel politieke kennis en ervaring. Dat waren door de wol geverfde politici binnen hun eigen rode beweging - de ene in de coöperatieve beweging De Verbroedering en de andere in de mutualiteit Bond Moyson, en beiden eveneens in de gemeentepolitiek. Bijgevolg waren zij per definitie opportunistisch ingesteld of immer klaar voor het overwinnen van nieuwe hindernissen daarentegen het exploreren van nieuwe mogelijkheden, althans binnen de partijlijnen en niet te vergeten de persoonlijke perspectieven. Daartoe was ook zo'n formele mogelijkheid voorzien: "*Andere organismen kunnen nog vertegenwoordigd worden.*" Maar wij hebben geen weet of inderdaad deze of gene organisatie met een vertegenwoordiger nog is bijgekomen. We weten horresco referens niet eens wanneer dit comité is begonnen en gestopt met alle werking want ook alle notulen ervan ontbreken; geen letter, geen jota ervan staat ter beschikking van U via Uw bereidwillige onderzoeker en schiet maar op het zootje tafelpianisten van het stadsbestuur van Ronse vanaf september 1944 tot heden. We veronderstellen dat er begin 1941 of bij het aantreden van Leo Vindevogel als volwaardig oorlogsburgemeester geen sprake meer was van dit comité maar zijn benieuwd naar weerlegging van deze hypothese via documenten. In elk geval, we mogen gerust herhalen dat dit comité was samengesteld op voorstel en roep van het wettig verkozen en zetelend schepencollege. Dat had op dit moment evenwel slechts drie van de vijf leden hoewel de afwezigheid van schepen Georges Dumont hier allicht zuiver toeval was; hij zou immers het college van onder meer net voordien en nadien wel bijwonen. Wij kunnen uiteraard in zijn hoofd van toen niet meedenken terwijl we ten andere wel weten dat hij met de grote baas, andere socialisten en zeker met Ephrem Vanden Eede nogal overhoop lag om zeer interne redenen. Het schepencollege had wettelijk gezien inderdaad geen keuze om dit soort ad hoc comité bijeen te roepen en deed bijgevolg gewoon wat het moest doen. Niet vergeten, het was zelf een correct Belgische politieke instelling. En. De lijst van personen of beter vertegenwoordigers die werden aangeduid, dus volgens hun lidmaatschap van een voor Ronse belangrijk organisme en hun klaarblijkelijk gewicht daarin, lijkt ons absoluut weloverwogen en democratisch te noemen. Het kon ten andere onmogelijk de bedoeling zijn om daar een Mexicaans leger van te maken want dan had men ook even goed de resterende gemeenteraadsleden en bloc kunnen oproepen voor zo'n comité. De bedoeling was duidelijk om een zo volledig of groot mogelijke legitimiteit te kunnen verkrijgen bij de bevolking, lees producenten, distributeurs of handelaars en natuurlijk bij de consumenten. In wezen was dat zeer politiek zonder partijpolitieke drapering of partijomkadering. Ronse was als elke Belgische stad als het ware ver- of geworden tot een gemeenschap van belanghebbers van de meest belangrijke behoeften. Paradoxaal betekende dit dat de gehele stad moest worden vertegenwoordigd door diegenen die ofwel konden bedriegen door woekerhandel te organiseren aan de aanbodzijde - als winkeliers, landbouwers en producenten vooral uit de textiel - en door diegenen die konden worden bedrogen aan de vraagzijde of ongeveer alle rest van de gehele bevolking. Ruwweg was dat duizend man tegenover de resterende 24.000, of zoiets. Dit voorgesteld ideaal was duidelijk het beste der mogelijke werelden maar de echte beproevende werkelijkheid had dit zoals gezegd reeds in het 'nog' vredesjaar zijnde 1939 achterhaald en bovendien zou het ideaal werkelijk exploderen of imploderen doorheen de bezetting en nog een fikse tijd nadien. Het was de facto een krankzinnige idee alsof men een verkrachter en de resp. verkrachte nadien zou verplichten samen te gaan wonen als toonbeeld van het ideale gezin gezegend met authentieke liefde. Maar welk alternatief had de Belgische overheid gehad dan te geloven, te geloven in en hopen op een mate van algemeen patriottisme in het land dat samen zou vallen met burgerzin? En dat waren twee kolossale vergissingen

zoals overduidelijk zou blijken door de onverbiddelijke empirie van jaren en nota bene op een manier die allicht het meest pijnlijk was doorheen het nadien door de verzezen regering geroemd georganiseerd verzet, dat ten andere (sic) niet alleen zich straf zou gooien op woekerhandel maar zich veelvoudig voldaan deed aan diefstal en aan verzetsterreur waardoor de eigen zgn. verdedigde bevolking zeer concreet nog meer werd beschadigd. En dat zou dan op zijn beurt reeds doorheen de bezetting en werkelijk ontploffend vanaf de bevrijding ten stelligste worden ontkend door de regering en het krijgsgerecht, onder meer door kritiek op de weerstand tijdens de bezetting zelfs strafbaar te stellen waardoor schijnheiligheid voor dankbare heiligheid doorging en terechte kritiek als blasfemie. En dat alles tot heden als taboe beschreven - niets dus - door het kruim (zucht, diepe ...) der zeer academische historici. En twee maal in naam der vrijheid, politieke en wetenschappelijke. Of hoe grote idealen helemaal niet ideaal hoeven zijn maar ook niet ideëel want op hun beurt enorme schade berokkenend. Alleen al daarom zijn wij er van overtuigd dat dit stedelijk bevoorraderscomité geen lang leven heeft geleid en dat het vervangen is door een schare medewerkers die professioneel en performant arbeidden onder de noemer van de dienst der bevoorrading van de stad. En dat zouden zeker vooral maar niet uitsluitend Kristen Volksbonders worden, aangestuurd door leider pardon oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, van het jaar waarin het nodig was reeds de feitelijke voorzitter van deze dienst, althans voor een onbekende tijd en zeker niet voldoende naar zijn goesting of overtuiging zoals we later in november 1940 zullen zien wanneer zijn woede over de klungelarij ter zake van de echte of dienstdoende burgemeester Ephrem Vanden Eede publiek openbarst.

Communisten waren volledig afwezig in dit comiteit en dat was volslagen verantwoord. De communistische beweging of de partij KPB bestond weliswaar te Ronse maar dan met de spreekwoordelijke vijf man en een paardenkop, en de kop met de rest van zijn lijf zat dan nog gevangen in Franse Saint-Cyprien waar hij - Theophiel Mannens - onder meer gevangen zat met een geweldige Vlaams-nationalist genaamd André Vandenbergh. Die zou het gelukkig (?) allemaal overleven en de oorlogsburgemeester van Oudenaarde worden en één der grootste schrikjagers en oorlogsmisdadigers van de gehele streek, Ronse zeer inclus. Terwijl de communisten nergens voet aan de grond hadden in de gehele kiesregio der Vlaamse Ardennen, zouden zij dat opvallend wel hebben in en rond Nederbrakel. Overigens waren in het begin van deze oorlog want tot in 1941 communisten en nazi's daadwerkelijk politieke geallieerden door het Molotov - Von Ribbentroppakt maar de facto was de Duitse bezetter nogal wantrouwig ten opzichte van verder communistische activiteiten op ons grondgebied. Maar dat kan hier niet verder worden behandeld. Alleszins in mei 1940 had de lokale Duitse autoriteit totaal andere zaken aan zijn militair kale kop dan eens te gaan vragen aan Ronse om een communistisch 'bondgenoot' te doen opnemen in een basiscomité. In dit comité of comiteit zijn er twee - Valérien Ponnet en Octave Thiese - waarvan we wel hun organisatie kennen maar geen ideologische strekking. Die eerste - absoluut geen familie van de bekende politiek zeer actieve familie Ponette; gelieve beter te lezen want er staat Ponnet! - was allicht Patria toch zeker katholiek terwijl de familie Thiese te Ronse als zeer socialist en vrijzinnig bekend stond. Interessant is dat weliswaar één Vlaams-nationalist was aangeduid - we herhalen door een rood schepencollege - maar dat deze man naar onze vrij brede oorlogskennis nooit een rol van belang zou spelen doorheen de verdere en vooral politiek steeds intensere bezetting (Julien 'Juliaan' Ivo Clement Debisschop (°Ronse, 03 september 1895) was lid van het VNV, zou op zeker moment stadsbediende worden, zeer vermoedelijk op de dienst bevoorrading. Hij werd ontslagen als verdachte door het nieuwe schepencollege van de zesde september 1944. Een veroordeling van hem kennen wij niet. Wel werd zijn zoon Jean Valère Richard Debisschop (°Ronse, 31 december 1919) door het krijgsgerecht veroordeeld, overigens voor het gunsttarief van amper vijf jaar terwijl hij nochtans lid was geweest van niks minder dan de Wehrmacht! De man werd in eer hersteld op 10 oktober 1970 zodat wij dat krijgss dossier niet mochten

inzien. Sterk vermoedelijk was hij de enige Ronsenaar die lid was van de Deutsche Wehrmacht al was er zeker ook nog één lid der eveneens Deutsche Kriegsmarine. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Toch was de aanduiding van Julien Debisschop een teken aan de wand dat deze werd gestreeld door politiek andere wind, komend natuurlijk uit het opdagende oosten. Hij was met zekerheid de enige vertegenwoordiger van een politieke strekking die totaal niet tot de gemeenteraad behoorde en dus niet - vanaf 1938 - was vertegenwoordigd naar aanleiding van open en vrije verkiezingen. Zijn politieke groepering van het VNV mocht dan nationaal zijn gesticht reeds in oktober 1933 en Fronters waren er te Ronse al van direct na WO I, het partijpolitek georganiseerd Vlaams-nationalisme stelde lokaal politiek niet veel voor maar kon zich wat roeren op sommige momenten want aanhangend hier en daar vooral met behoorlijk ontevreden ex-Vindevogelisten die in die 30-er jaren nogal talrijk waren. Dat betekende vooral een quasi niet te volgen politieke soap voor buitenstaanders van buiten de stad en insiders van na de oorlog en sowieso niet voor mensen van goede wil en gezond verstand. De Vlaams-nationalisten hadden zeker veel meer aanhang dan de communisten hoewel zij als dusdanig nooit aan één zetel zijn geraakt (De lijst Gemeentebelangen of een samenraapsel van Vlaamse nationalisten, Rex en Vindevogelverlaters uit de Kristen Volksbond zou tijdens de verkiezingen van de gemeenteraad in 1938 wel één zetel halen. Maar het betrof geen echte stamboeknationalisten hoewel die daar vermoedelijk wel de meerderheid van uitmaakten. We laten het hierbij wegens de ingewikkeldheid van geheel die politieke affaire. Toch moeten we nog zeggen dat door de dood van het verkozen lid eind 1939, deze dode werd vervangen door zijn opvolger. En dat was Julien Ponette die in dit stedelijk comité waarrond hier alles draait ook was voorgesteld als vertegenwoordiger der Boerenbond. Voor muggenzifters en scherpshijpers op zowaar een moment van crisis als nu, was hier een politiek thema want had hij dan geen twee politieke hoedjes op? Bovendien was Julien Ponette al Patria geweest, dan Rex - hij was er in 1936 als provincieraadslid voor verkozen - en allicht ook meer Franstalig dan de doorsnee Vlaams-nationalist. Voor wie nog kan volgen, geven we bij gelegenheid wel eens een rondje en voor wie niet, ineens twee rondjes. In elk geval hebben wij voor de rest der oorlog geen sporen meer gevonden van de ook al behoorlijke oude Julien Ponette (1870). De man was overigens een zoon van de vroegere burgemeester van Ronse, Oswald Ponette (1837 - 1910). Hij zal als vooral Franstalige - door 't Volk in 1939 nog een "*Waal*" genoemd - met lede ogen hebben toegekeken hoe drie neven Ponette, Paul, René en Maurice, hun stappen hebben geplaatst in de georganiseerde collaboratie. Die ervaring was dan door zijn dood bespaard aan het gemeenteraadslid dat hij moest vervangen, Jérôme Gustave Depoortere (°Ronse, 18 december 1891 - december 1939), door de volksgenoten aangesproken als Jeroom. Diens familie was samen met de Vindevogels de hofleverancier van de stedelijke collaboratie, zoals een eigen zoon Jacques Georges Auguste Depoortere (°Ronse, 21 maart 1922) die wel openlijk VNV werd, en ook zijn fabriek zou ondanks verlies van deze zaakvoerder rustig doorwerken voor den Duits. Jérôme Depoortere was ten andere van kindsaf aan een die hard Kristen Volksbonder geweest maar kwam in de tweede helft van de jaren '30 dus Leo Vindevogel te intern tegen zoals nog enkele insiders. Die was dus op zijn beurt mentaal voorbereid (...) op medewerking door min of meer mentaal gehandicapte politici die door de Nieuwe Orde hem snel werden aangeleverd bij gebrek aan beter of liever op dwangvraag van de echte machthebber van Ronse, naast Hitler. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Overigens zou men vanuit politicologische hoek kunnen nadenken of heel deze nationaal bedachte en hier lokaal uitgevoerde aanpak geen corporatistische trekjes had, minstens in die zin dat nogal wat belangenverenigingen werden vertegenwoordigd met slechts een minderheid aan echt partijgebonden groepen zeg politieke partijen. Dat is één vraag maar vermoedelijk kan logisch of chronologisch niet ook een tweede vraag worden gesteld of iets van deze opvatting zou doorwegen doorheen de bezetting te Ronse in de Vindevogeljaren 1941 - 1944. Naar ons weten gebruikte deze oorlogsburgemeester nooit systematisch een groep van raadgevers vanuit dit soort belangengroepen, wat misschien wel in allerlei andere gemeenten zelfs met Nieuwe Ordeburgemeesters is gebeurd.

Roger Aerts werd door het schepencollege voor het comiteit aangezocht als afgevaardigde der liberale partij. Maar ook Fernand Gyselings, hier aangehaald als afgevaardigde voor het Rode Kruis, was algemeen bekend als liberaal. We zullen Roger Aerts weer behandelen in het deel 1.3.3.2 waar we het personeel der eenheidsvakbond van de Unie behandelen. Tot onze helaasheid der opzoekdingen kunnen wij tot heden nog steeds niet uitmaken of hij echt werkend personeelslid der Unie is geweest. Dat is natuurlijk politiek interessant want dan was hij in gebeurlijk geval allicht de allerenige liberaal te Ronse met activiteit in een organisatie der Nieuwe Orde en was er misschien ineens een band tussen dit engagement hier en daar later te duiden. Hij is alleszins nooit veroordeeld geweest en we weten niet eens of er een strafdossier hoe dan ook is opgestart. Ook voor de raad van bestuur van Winterhulp hebben wij geen weet van een liberale vertegenwoordiger. Voor het zeer belangrijke en uiterst geëngageerde Rode Kruis van Ronse - het zou de eerste maanden van de bezetting heroïsch veel hulp verlenen, niet in het minst aan ontelbare krijgsgevangenen en schreef voor het geheel der oorlog één der allerallermooiste bladzijden van Ronse tijdens WO II - lag dat wel anders want dat stond onder voorzitterschap van de aangezochte Fernand Gyselings. Hij was sinds lang voor de oorlog alom als nobel en nijver gewaardeerd en gerespecteerd mens maar die onwaarschijnlijk toch ook in 1944 zou worden gearresteerd, vervoerd naar een Duits KZ en daar zijn indroefve einde zou vinden afgrondelijk ver van zijn zo geliefd Ronse waar hij ook zich ingezet had voor het VVV of het toerismebureel van die dagen, of all things. Hij was in 1938 bij de stichting ervan zowaar voorzitter wat voldoende zei over zijn reputatie in en voor de stad (Provinciaal Archief, Aco 170, Map "*Ronse Varia*". Neergelegde statuten van de Vereniging tot de bevordering van het Vreemdelingenverkeer en het Toerisme dd. 11 februari 1938. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is een afgrondelijke morele en politieke schande dat oorlogsburgemeester Leo Vindevogel bij diens arrest niet heeft gereageerd door inderdaad als afdoend protest direct dood(sic)gewoon ontslag te nemen, niet alleen voor deze voorbeeldige mens en stadsgenoot maar tevens voor een werkelijke reeks (sic) andere stadsgenoten, maar krijgsgerechtelijk kon hem dat nu eens niet kwalijk worden genomen. Het is alleszins absoluut zeker dat de socialistische gemeenteraadsleden en vooral schepenen niet meteen uit het lokaal bestuur zijn gekieperd op vraag van de militaire kommandant voor de stad of regio in werking. Dat zou zich pas doorheen de loop van 1941 voltrekken en wat betrof de eenzame rode schepen Albert Demanez uiteindelijk in april 1943 of tijdens reeds het vierde bezettingsjaar. Of daarentegen het Duits lokaal of hoger militair bestuur reeds vanaf het prille begin bezwaren heeft gemaakt tegenover liberale politici die op welke manier zich ook wilden inzetten voor de stad, weten wij niet. Overigens is de liberale levensbeschouwing of ideologie naar onze ervaring de allerenige die - op de voorwaardelijke net voorafgaande opmerking na - geheel onbezweken of gevrijwaard is gebleven voor welke vorm van actieve collaboratie ook, plaatselijk en regionaal. Met evenveel zekerheid weten wij dat zowel socialisten als communisten als - zeer vanzelfsprekend blijkbaar - katholieken en Vlaams-nationalisten zich op manieren hebben geworpen in een deel of zelfs meerdere van de georganiseerde collaboratie; Leo Vindevogel was van dat laatste een gecombineerd en helaas charismatisch voorbeeld van. Het is anderzijds wel zo dat liberalen zwaar mee hebben economisch gecollaboreerd, niet alleen de nadien als weerstanders gekende Raoul Hantson en zijn neef en zakenpartner Jules Delaunois. Op die manier is er werkelijk geen enkele levensbeschouwing die niet is besmet tot overwoekerd tot ondermijnd geworden door het gif van het nazisme en de Nieuwe Orde. Mensen denken altijd dat het voor WO II de collaboratie was die demofagisch werkte of het algemeen belang der Belgische maatschappij ondermijnde. Maar er was inderdaad het eigenlijk zowel in omvang als in gevolg nog veel grotere gif der woekerhandel, waar ook al de vermelde Raoul Hantson en Jules Delaunois enorm aan meededen en waarmee zij als zgn. grote patriotten hun eigen samenleving mee door ondermijnden. Het is meer dan ironie dat een groot politiek collaborateur als Leo Vindevogel

net die woekerhandel enorm en met persistente voortdoring heeft bestreden, onder meer door spottende vermeldingen ter zake in zijn weekblad doorheen de bezetting wat hem allicht door de net vermelde Raoul Hantson ingeleide twee moordaanslagen heeft gekost en toen bijna zijn leven; zie onderdeel D.6.1.3. Maar zover zijn we dus nog helemaal niet al staat de stad zoals de rest van het net overrompelde of bezette land in rep en roer wat onder meer en niet in het minst de bevoorrading betreft. En zoals reeds aangekondigd werd het Leo Vindevogel wat de klok sloeg, alsof de klokken van Sint-Hermes en die van de nieuwe Sint-Martinus gezamenlijk en op drilmars sloegen, neen, galmden: "*We want food, we want Vindevogel*". U merkt de nevenschikking op die een logische implicatie is, eenvoudig maar oerkrachtig en door iedereen begrepen want door iedereen verwoord. Was er als het ware een referendum georganiseerd wie de stad moest leiden, was de uitkomst absoluut zeker geweest en ook bij de socialistische keizers die zich hoe men het draaide of keerde door de afwezigheid van Eugène Soudan en dan de deconfiture van eerste schepen Arthur Van Schamelhout en bovendien niet te vergeten de vlucht van de twee topambtenaren van Soudanskije, politiecommissaris Marcel Delobel en diens broer en stadssecretaris Robert Delobel, eigenlijk in de steek gelaten moeten hebben gevoeld indien niet zelfs verraden. Michel Portois was dan wel in persoon afwezig, de Handelskamer was wel vertegenwoordigd door de geroutineerde onderhandelaar Raymond Van Yperzele. Dat hij hier aanwezig was in een comiteit dat iets positief moest doen - voedselbevoorrading verzekeren - en ook daarom iets zeer negatiefs - de woekerhandel ineens bestrijden - zou hem allicht later in kringen op hoongelach worden onthaald want ook hij zou zich begeven in de woekerhandel, ten andere in samenwerking met één dikke persoonlijke vriend, zeer toevallig een socialist en zelfs lid der gemeenteraad en nog vakbondssecretaris ook; zie onderdeel D.5.6..

Hoewel we reeds schreven dat we menen dat dit belangrijk stedelijk comité sterk vermoedelijk reeds voor het einde van 1940 werd opgeheven zonder dat daarvoor iets analoogs kwam en dat dus inderdaad niks anders dan het stadsbestuur de problematiek der bevoorrading in handen moest hebben en houden, is de vraag naar mogelijke nawerking best interessant. Traditioneel wordt de bezetting gezien als een tijd waarin na relatief korte tijd de Nieuwe Orde de zaken op vooral gemeentelijk niveau overnam, de fameuze "*Greep naar de Macht*", term bedacht door historicus Bruno De Wever die merkwaardig (?) genoeg zelf doorheen enkele decennia een greep naar de intellectuele macht zou doen. Maar die gedachte wordt naar ons gevoel vooral beweerd maar niet of nauwelijks aangetoond met empirisch materiaal of steunt op vooral nationaal of regionaal materiaal. Anders gezegd, voldoende lokale, gemeentelijke of stedelijke studies ontbreken en zelfs op provinciaal vlak kennen wij geen studies. Vooral aan de UGent zijn veel zgn. prosopografische studies gemaakt naar verzet in Belgische eerder Vlaamse gemeenten, wat ook al naar onze zekerheid zo ongeveer geen enkel nut aan kennis heeft opgeleverd (maar passons), maar weten we eigenlijk nog steeds nauwelijks iets wat op collaboratief niveau in de steden en gemeenten gebeurd is op organisatorisch vlak. In deel 3 zullen wij zien dat hoewel Leo Vindevogel nooit tot het VNV is toegetreden, hij met zekerheid op stedelijk niveau de belangrijkste instellingen zoals de dienst der bevoorrading, het Rijksarbeidsambt, het COO en zelfs of vooral de plaatselijke Aussenstelle der Deutsche Werbestelle personeel naar zijn hand probeerde te stellen en daar werkelijk uitstekend is in geslaagd. Vooral zijn toneelgroep VTV uit de Kristen Volksbond werd dé personeelsleverancier van met name de Werbestelle. Eigenlijk was dat allemaal zeer begrijpbaar volgens het algemeen principe der beheersing of controle. Maar toch blijft het vraagstuk van een minstens restant van de vooroorlogse democratie knagend of dwingend, alsof de Nieuwe Orde in dit land werkelijk in één vingerknip en op Duitse maat alles institutioneels veranderde en alsof effectief een maatschappij zo makkelijk was te veranderen. Concreet blijft de vraag wat de concertatie of communicatie bleef tussen de lokale top - voor

alles toch de oorlogsburgemeester - en de vroegere belangenorganisaties in zo verre die natuurlijk door de Duitsers nog waren toegelaten. Wij hebben bijvoorbeeld wij nooit gehoord dat de grote Bond der Kroostrijke Gezinnen nationaal moest worden opgeheven; hoe bleven die dan lokaal vruchtbaar werken en met welke verantwoordelijke aldaar bleven er contacten met het stadsbestuur? Wij weten niet of deze organisatie was vertegenwoordigd binnen Winterhulp maar zij moet ongetwijfeld voortdurend de vinger aan de pols van haar eigen leden hebben gehouden en deze polsslag wel eens naar noodzaak hebben gemeld aan met name de oorlogsburgemeester. Die werkte dag en nacht en ontving quasi elke voormiddag (ook in het weekend?) wie bij hem kwam aankloppen: "*De Volgende!*". Het is werkelijk minstens een morele schande dat wij op details of anekdotes na van dat intense dienstbetoon niks afweten omdat half Ronse daar is gepasseerd, uiterst individueel, voor familieleden of voor inderdaad een - toegelaten - belangenorganisatie als de scouts of deze Bond. We weten hoe aberrant en lichtzinnig tot doodgewoon bedrieglijk het krijgsgerecht was ingericht op vlak van getuigen en sowieso op vlak van politieke dus specifiek juridisch beoordeling zeg vervolging zeg uiteindelijk veroordeling. In essentie hadden inderdaad alle nog toegelaten plaatselijke belangenorganisaties moeten zijn verhoord - publiek liefst - in hoeverre hun belangen ook in de tijd der bezetting door de Duitsers maar dus ook door collaborateurs met hun Nieuwe Ordemotieven al dan niet zijn erkend en zo ver als mogelijks was zijn tegemoet getreden. Op die manier kan men dan een geschakeerd maar vooral breed of diep beeld hebben in hoeverre de bevolking haar belangen al dan niet meer kon verdedigen en verwerklijken. In deel 1.3.3. zullen wij met herhaling zien dat hoe men het ook draaide of keerde zelfs de Unie of de eenheidsvakbond toch heelder reeksen verrechtvaardigde belangen van hun leden kon verdedigen, iets wat wij persoonlijk als dusdanig nooit hebben gelezen omdat steeds in de literatuur ter zake alleen maar het zuiver collaboratieve karakter van deze organisatie op zich aan bod komt. Dat is niet alleen blind lezen maar vooral puur ideologisch lezen en interpreteren, en daar doen wij niet aan mee; zu den Sachen selbst of de feiten niks dan de feiten laten spreken! Complementair aan het vorige, hadden - waarom niet? - alle niet meer officieel toegelaten organisaties van een gemeente of stad ook eens moeten komen zeggen in hoeverre er toch nog informele banden waren met een stadsbestuur, via de oorlogsburgemeester of een schepen of desgevallend een ambtenaar en wat functioneel meer. Tot slot moeten we over dit comité nog zeggen dat wij nergens hebben gehoord van protesten ertegen vanuit andere gemeenteraadsleden dan die in het schepencollege zaten. Men kent de mens en de politieke mens en de enorm lange tenen en gevoeligheden, maar alle hoogmoed was in deze drukkende tijd zo goed als zeker onderdanig aan het besef van de hoogdringendheid van 'maatregelen' van hogerhand en aan het al even menselijke gebrek aan moed als het er nu eens echt op aankwam. En wanneer we hier van hogerhand spreken dan denken wij werkelijk en letterlijk uitsluitend aan het eigen stedelijk niveau. Het SAR van Ronse is voor een belangrijk deel een zootje maar ook in deze notulen van gemeenteraad en college herinneren wij ons geen tussenkomsten van arrondissementscommissaris, provinciegouverneur of de regering. Wat hadden zij ook kunnen doen want ze moesten op hun niveaus trachten te denken en handelen als ze al zelf allemaal op hun post waren gebleven? Men mag één zaak niet vergeten. Weliswaar waren er reeds in de Grote Oorlog vliegtuigen, en dat aan beide zijden en zouden deze een geweldige technische dus militaire vooruitgang (sic) boeken, maar nu was het wapen uit de lucht van een totaal want extreem dominerende orde. De Belgische luchtmacht stelde totaal niks voor zodat het Duitse leger de facto vanuit de lucht deed wat het wou en dat leidde tot enorme resultaten met als belangrijkste gevolg de afstroom van half het land richting ergens of een redding. Er was vanaf de eerste dag der Duitse inval onwaarschijnlijk grote chaos doorheen geheel het land. De beste delen van het land waren cru gezegd die stukken die het rapst waren veroverd en de plaatselijke bevolking niet eens tijd had gehad om grondig te reageren. We hoeven daar verder militair niet op in te

gaan maar het mocht duidelijk zijn dat in deze mei- zelfs nog junidagen wat lokaal van belang was, ook lokaal moest worden beslist. En dan, inderdaad, was er geen echte burgemeester, geen voorzitter der Handelskamer, geen commissaris, geen secretaris, naast te weinig politiemensen - quid met de brandweer (De brandweer van Ronse zou doorheen de bezetting bij wijze van spreken gulden bladzijden schrijven want zou werkelijk bijzonder veel krachtadig optreden, allicht vooral door het terreur van het zgn. verzet dat vanaf zeker moment wel veel met de stekskes wilde spelen bij voorkeur op boerenhoven. Hoe dit korps kon en moest opereren tijdens de invasie en kort nadien, en of het met name ook deels politietaken op zich moest nemen, weten we jammer genoeg niet. Zoals aangegeven in voorwoord 3 ... **NOG VERWERKEN** .. is ook het archief van de stedelijke brandweer van Ronse verdwenen. Dat werd ons zo eens medegedeeld door het stadsbestuur en daarmee was de kous af voor dit bestuur. Zelfs de USSR bewaarde haar archieven veel beter zeg gewoon volledig dan dit zgn. democratisch verkozen en handelend bestuur. vorige *in NOOT NOG VERWERKEN*)? Reeds enkele dagen na de bevrijding ging te Ronse een zitting van het schepencollege door. Een maand later zou de gemeenteraad ook weer bijeenkomen. Dat vinden wij toch maar een tijd van talmen, niet te vergeten omdat zeer natuurlijk zekere oorlogsburgemeester vanaf de morgen der bevrijding op de derde september 1944 zich had aangegeven bij de rijkswacht en vanaf dan - tot de dood - in wat men noemde verzekerde bewaring zat. Men moet dat nuchter bekijken en dus vaststellen dat de op het vlak der bevoorrading meest bekwame persoon van Ronse niet alleen niet meer aan zijn dossiers kon werken maar er ook niet meer aan mocht aankomen. Dat betekende voor Ronse zelf quasi zeker achteruitgang op vlak van deze cruciale dienstverlening en dat kon toen zeer snel gaan want bij wijze van spreken van dag op dag. Het betekende ook dat stadssecretaris, een stuk crapuul zoals er daar weinigen ooit hebben rondgelopen, het volstrekt vrije spel hadden om alles door te snuisteren en meer precies ook de stukken van de dienst der bevoorrading. Nu lag die operationele of voor het publiek toegankelijke dienst wel niet op het stadhuis maar de juiste organisatie hebben wij nooit achterhaald. Alleszins moet Leo Vindevogel op zijn bureel in het stadhuis een enorm archief ter zake hebben opgebouwd ergo achtergelaten, kwestie van alle zaken in noodgeval te kunnen volgen en te proberen recht trekken. Het is absoluut zeker dat stadssecretaris Robert Delobel toen hij terugkwam vanuit zijn zogenaamde onderduik - met de geuren en stank van champagne, dames van plezier, diefstal, poging tot moord naast woekerhandel en allicht handel met Duitsers ofte 'den vijand' er nog effe bij - tijdens zijn herorganisatie alnu in nieuwe of voorzetting der oude woekerhandel ook nog tijd heeft gezien om veel documenten te selecteren ten gunste van het krijgsgerecht maar al even goed (...) om een deel ervan te verdonkeremanen. We komen daar direct op terug. De heropgedoken eerste schepen van voor de oorlog Arthur Van Schamelhout sprak nu als dienstdoend burgemeester zeker recht uit zijn hart maar ook reeds dement want had het met geen gebenedijd woord over de vraag van iedereen waar hij al die tijd had uitgespookt; met een U-boot vertrokken via de Schelde in Oudenaarde, de Noordzee over en dan via de Thames afgezet mit Herzliche Grüßen in Londen? Het is maar een hypothese. Blijkbaar wist ieder gemeenteraadslid dat alles of wilde liever geen enkele onder hen dat alles weten want zonder meer had iedereen bezettingskak aan zijn gat of iets minder of erger te verbergen en wou men de Joodse woorden indachtig geen steen naar een ander gooien terwijl die grotere steen in de zeer eigen ogen feitelijk mooi zicht en bijgevolg de gooitrefkans onmogelijk maakte - of zoiets. We mogen aannemen dat Arthur Van Schamelhout zijn lange toespraak grotendeels rechtmatig uitsprak want welk mens zelfs onder de collaborateurs hield nu van oorlog, zelfs van de bezetting - dan inderdaad vooral al die woekeraars voor wie deze bezetting de tijd van hun leven was op vlak der harde centen. De tijd van wachten had van hem toch een ietwat ander man gemaakt want bleef hij ongetwijfeld socialist tot in zijn harde kist als ook van oudsher strijdvaardige vrijzinnige, hij sloeg aan het moraliseren alsof zijn eigen Westvlaams doopmetertje zaliger hier aan het woord klonk: "*Sinds het vertrek der slechte medeburgers zal het ons opnieuw mogelijk zijn te vergaderen onder het werk van de vrijheid en onder*

bescherming onzer wetten." (SAR, notulen gemeenteraad dd. 10 oktober 1944. **vorig in NOOT NOG VERWERKEN**). Hij sprak verder nog over "*mijn vriend Georges Dumont*", een schepen die ook al was opgedoken uit een lange onbekendheid. Trouwens, ook die andere socialist Turie Arthur Haustraete was als één van de inderdaad niet te talrijk opgekomen gemeenteraadsleden aanwezig en had met zekerheid zeer 'slecht' had gehandeld voordien want had gewoekerhandeld en was daar tot onze verbazing en onze kennis door zijn 'vriend' Leo Vindevogel toch nooit op aangesproken geworden. Schepen Georges Dumont was zelfs zeer publiek vervolgd geweest wegens woekerhandel in juli 1941. Nadien zouden we nooit meer iets van hem horen alsof hij als een engel was opgestegen of afgedaald als een mol. Nu was het uiteraard de vraag om buiten hoop en verontwaardiging ook de bevoorrading van de stad in handen te nemen en dat moet voor onbekende duur niet anders dan dramatisch zijn gebeurd door dit stadsbestuur dat rood was met één schepentint conservatief katholiek vanwege de stokoude oud-burgemeester Oscar Delghust. Want had het schepencollege het al direct na de bevrijding beslist, hier werd het nog eens herhaald: "*... aan de diensten van zestien gelegenheidsbedienden, werkend in den bevoorradingdienst, werd verzaakt daar deze bedienden, hun mandaat houdende vanwege een onregelmatig bestuur, niet den minsten aanstellingstitel bezaten.*" (Idem). Juridisch was deze beslissing een typisch voorbeeld van de vloedgolf aan hysterie die deels zeer gewild het land overspoelde, en dat absoluut zeker gestuurd door het leger substitureluten onder leiding van de nieuwe Alva, Baas Ganshof. Die ging de natte droom van elke hoogmoedige jurist vervullen door eens de gehele bevolking met de neuzen te duwen op wat rechtsregels waren door er zelf onzinnige te creëren, eeuwenoude niet te gebruiken naast de creatie van een hele Byzantijnse rimram van pseudojuridische hocus pocus; waar haalde één mens zoveel spuw en plak vandaan en waarom likten zovelen - ondergeschikten - dat graag op? Maar de man had inderdaad alle macht, toch merkwaardigerwijze, en veel mensen lusten ook zekere tijd wel wat juridisch spektakel iets wat decennia zou overblijven met de immer druk becommentarieerde assisenzaken. Wat de kleine of eerder armzalige locoburgemeester Arthur Van Schamelhout - waar haalde de man het lef vandaan om na een volledige windstilte doorheen 1941, 1942, 1943 tot en met augustus 1944 nu het publieke podium te willen bestuurlijk betreden? - was werkelijk zeggen dat het land vanaf de tiende mei of op zijn best (slechtst?) vanaf de 28ste mei 1940 had moeten vervallen tot totale barbarij en volslagen alleen had moeten bestuurd worden door den Duits, zonder dat één Belg ook maar één beroepsvinger uitstak of zoals hier zelfs maar één vingerkoot toevoegde aan wat ook aan dienstverlening voor nochtans de eigen bevolking moest beschouwd worden. Dat was dus ook het standpunt van Baas Ganshof en van de regering uit Londen, zonder dat één van hen tijdens de bezetting ook maar één helpende hand uitgestoken naar dit land. Wel integendeel want onder meer het reeds gederouteerd georganiseerd verzet zou men nog via radio en wat dan ook nog meer terreurminded opzweepen. En het resultaat werd dan vanaf de bevrijding dik juridisch ondersteund met quasi volstrekke immuniteit voor de onnoemelijke reeks verzetsmisdaden door een amnestiewet én het feit dat wie het op Belgische bodem had aangedurfd dit verzet te bekritisieren te veroordelen wegens collaboratie. Het was de wereld moreel en politiek op zijn kop maar het was de militair machtige en juridische nadeloos opererende wereld. Wat men als de renaissance der rechtvaardigheid van alle kanten had verwacht, werd het verschijnen van de macht der sterkste, zij het dan op basis van geallieerde militaire macht die in wezen alles wou dan communisten aan de macht in het met moeite veroverd deel van het continent. Uiteraard was heel deze situatie superieur dankbaar voor de socialisten die al van na het einde van de Grote Oorlog zoveel mogelijk van de Belgische staat administratief hadden gekoloniseerd, iets wat voor hen katholieken en liberalen hadden voorgedaan en wat na wat wrevel en draaien en keren dan maar verzuild werd verdeeld al naargelang koek en eters. Wie in 1939 vanuit de top der Belgische nationale politiek had opgeroepen tot iets als patriottisme was te

begrijpen geweest maar natuurlijk niet indien dat mocht of zelfs moest worden begrepen als burgerzin, wat nu eens het motief was achter net het behandelde comiteit voor de bevoorrading in elke Belgische gemeente. M.a.w., van de vier bedienden die nu werden "*ten tijdelijken titel aangesteld*" en van de anderen die ongetwijfeld nog volgden, was het merendeel socialist tenzij er een gelukkige bij was die zich zeer uitzonderlijk had onderscheiden als heldhaftige held doorheen één van de afdelingen van de vele nationale verzetsgroepen. Wie één tot meer Joden had gered, moest zich uiteraard niet komen aanbieden en dat mogen we zeggen omdat wij ongeveer alle relevante namen der Jodenredders kennen, waaronder inderdaad twee families met nogal wat veroordeelde collaborateurs; die laatste kregen in afwachting van een veroordeling zeer uiteraard geen stadsjobke. Opgelet, deze beslissing van dit nieuw-oud stadsbestuur had mutatis mutandis potentieel zeer verstrekkende gevolgen, ook al op vlak der bevoorrading. We zijn geen jurist en weten dus niet hoe onze manier van beschouwen juridisch netjes uit te drukken maar U begrijpt ons direct. Inderdaad, quid of wat met alle en zeer lopende contracten tussen met name die leveranciers die de stad met allerlei soorten voedsel aan het bevoorraden waren of dat binnenkort moesten doen, en de stad zelf! Die contracten waren door Leo en eventueel co afgesloten en waren dus, we citeren, "*hun mandaat houdende vanwege een onregelmatig bestuur, niet den minsten aanstellingstitel bezaten.*" Al dat boeltje terug naar afzender annex leverancier annex boer en tuinder of groothandelaar, om het daar zoals dan overal moest gebeuren in geheel het koninkrijk der Belgen geweldig te laten rotten terwijl de bevolking aan het creperen kon slaan? Welke idioot zou ook trouwens met zo'n stadsbevel hebben ingestemd en het willen weer wegvoeren hebben? Voor de aloude door de wol of reeds de kunstwol geverfde woekerhandelaars van Ronse zaten hier kansen maar zo ver of zo krankzinnig zal het er uiteraard niet aan zijn toegegaan. Wel dus voor zestien Ronsenaars waarvan de meesten over zeer veel ervaring en dus beroepsbekwaamheid beschikten. Een vervanging van zestien door vier bedienden was natuurlijk niet ernstig te nemen door niemand behalve dan door deze blijkbaar door de dampen der bevrijding nog genarcoteerde gemeenteraadsleden. Dat de ervaren, uiterst geslepen en gewoonweg oorlogscriminele stadssecretaris dat allemaal liet gebeuren - hij had meer macht toen of weeral dan alle aanwezige politici samen en was voor alles van die deksels pientere en sprekende Leo Vindevogel vanaf, daarom onder meer ook dat hij het krijgsrecht zo hard hielp tegen deze laatste - doet ons huiveren naar een naargeestig motief of de veronderstelling dat deze man een tijd eigen en/of familiaal belang had bij deze chaos. Want er kon niks anders dan (on)zekere tijd chaos volgen door een reductie tot 25 % van het personeel van de sinds jaren onbetwistbaar meest belangrijke stadsdienst. Bovendien moesten die vier nieuwelingen zich nog volledig inwerken. De bestaande of gebleven en als zuiver beschouwde personeelsleden konden nogal wieses niet alles op hun schouders nemen zelfs indien zij zich dubbel plooiden, ook qua aantal werkuren voor hun nieuw en o zo vrij bestuur, als waren zij proselieten of nieuwbenoemden. Een bijkomende en terechte vraag is of er weer zoals in mei 1940 werd gegrepen naar "*Het Comiteit van Steun en Bevoorrading*". Of had de te België werkelijk alwetende regering in ballingschap in Londen dat daar ondertussen afgeschafft? We weten dat niet maar van een directe heropstanding zoals aan het begin van de oorlog en nadien bezetting hebben wij alvast niks vernomen. Dat kan aan ons liggen omdat wij er misschien domweg hebben overgekeken en sowieso omdat we nooit een specifiek archief rond de bevoorrading hebben gevonden, nochtans iets potentieels van minstens één meter lang, met duizenden fiches en nog meer brieven en de belangrijke dies meer. Toch zijn we via een omweg want via de opgestane communistische lokale pers te weten gekomen dat er een vorm van dergelijk comiteit is ontstaan te Ronse en alvast redelijk laat in het jaar 1945 werkzaam was. We zullen het ontmoeten in onderdeel "*F. Na de bevrijding. Et la vie continue want de woekerhandel gaat rustig door.*". Dat gebeurt in een passage die eigenlijk om te wenen is en was want er werd nog steeds op dat moment van al maanden na de Duitse

capitulatie en aldus eveneens na het definitief verdwijnen der georganiseerde collaboratie nog steeds gewoekerd dat het een extreem onlieve aard was. En nu, inderdaad, zaten de communisten wel in dit soort strategisch belangrijk comiteit. Die hadden althans voor de tijd dat het allemaal duurde wel echte politieke voortgang gemaakt, weliswaar toch nooit leidend naar zelfs één zetel in de gemeenteraad. Terwijl we dus jammer genoeg niet meer kunnen zeggen hoe vanaf de bevrijding en tot pakweg 1946 zelfs 1947 de gemeentelijke bevoorrading politiek werd georganiseerd, waren twee zaken absoluut zeker: de communisten hadden een vingerkoot in de pap te brokken en Leo Vindevogel die - euh. Die zat morsdood onder de grond terwijl de door hem zo gehate en vervolgde woekerhandel nog steeds toppen scheerde. Of er was nog een derde vergelijking mogelijk. Ephrem Vanden Eede zou dus tijdens zijn dienstdoendheid er gewoon niks van bakken op vlak der bevoorrading. Cynisch genoeg verhinderden de Duitsers hem nu in 1944 - 1945 de bevoorrading weer in de honderd te laten lopen door hem gevangen te houden op hun bodem, of in een gevangenis of zelfs een KZ. Hij zou daar ook al aan het organiseren slaan. En hoe!?! Dat moeten we toch lezen in deel 10.3.2.4.. De ook al afwezige Eugène Soudan zal wel een klein hartinfarct hebben gekregen toen hij 'alles' rond de bezetting in Ronse heeft vernomen, hopelijk niet in één scheut na zijn terugkeer of hij kreeg wekenlang mentaal-cerebrale stoornissen afdalend tot buikloop en kinderregressief bedplassen, al was hij als ervaren pleiter en lokaal en nationaal politicus wel nogal veel gewoon aan menselijk vuils. En dan kreeg hij geheid een tweede zo mogelijk nog zwaardere zij het gelukkig niet fatale hartaanval toen hij vernam wat zijn langdurige politieke rechterhand Freemie - kon halve Waal Soudanskie zijn kameraden aanspreken in het Ronses dialect zonder dat die in een lach schoten wegens zijn accent? - in Ronse had uitgestoken maar zelfs elders aan pure oorlogsmisdaden want in niks minder dan Duitse KZ waar hij als "*chef de la répartition de la nourriture*" letterlijk het eten uit de mond van mede-Belgische gevangenen stal. Welke rotzooi moet hij dan al op vlak der bevoorrading voor de gehele dus ergens niet gevangen Ronsese bevolking tussen mei en december 1940 hebben georganiseerd? Dit soort vrij relevante politieke verantwoordelijkungsvergelijking kon substituuat Gaston Stevigny zeer uiteraard niet maken want hij en zijn zittende magistraten konden om reden van blablabla - wij weten het niet, U wel? - werkelijk onmogelijk wachten op een teken van leven van deze politicus, alsof die dat alles ook zou hebben gezegd tijdens een verklaring die hij ook al zeer uiteraard in eer en geweten zou hebben afgelegd.

B.3.2 Het directe overzicht van Leo Vindevogel in het comiteit.

B.3.3. Wat bespraken Vindevogel en Soudan in de zomer van 1940 in Vichy?

B.3.4. De allerlaatste daad van oppositie door politicus Leo Vindevogel.

B.3.5. De aanstelling als oorlogsburgemeester in januari 1941 en het zaad van het verraad van het eigen Vlaams.

MOGELIJKS DEELS NOG VERWERKEN AANPASSEN

Het verslag van de gemeenteraad dat men kon lezen begin februari 1941 was klaarblijkelijk voor de rest van de bezetting niet alleen het allerlaatste verslag van deze zo belangrijke organisatie, maar begon ook met een wel redelijk flauw grapje. Welke lezer kon nu eenmaal nog lachen met de vermelding: "*Waren afwezig, de h.h. Soudan, Haustraete en Thienpont.*" (*t Volk*, 08 februari 1941. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Voor latere onderzoekers kan dat gebruik van slechts familienamen wel eens irriteren tot aanleiding geven tot verwarring zeker indien het om relatief zeldzaam voorkomende personen gaat - hier niet want

verkozenen van de gemeenteraad - of indien er ineens twee of meer dezelfde familienamen wordt gebruikt. In dat geval wordt dan weliswaar een initiaal aangewend maar ook dat is geen volledige naamsvermelding. Hier of voor de lezer van toen natuurlijk, het volk van hier en nu of van Ronse en omgeving in weer eens een Duits oorlogsjaar, was deze vraagstelling zuiver hypothetisch en dus helemaal niet aan de orde. Het doelpubliek van dit weekblad was vanzelfsprekend de eigen, getrouwe achterban terwijl ook wat eigen zij het ondertussen minder getrouwen het blad bleven lezen en allerlei tegenstrevers dit persorgaan uitplozen naar relevante data, om daar met name zelf politiek tegen in te kunnen gaan. Dat konden net deze 'slechts' familiaal vernoemden zeker niet doen, en sowieso niet minder dan werkelijk al hun partijgenoten al een bezettingstijdje definitief niet meer, al weten we niet van de twee laatste Ronsese verkozenen des rodes volkes waar zij op dat eigenste zittingsmoment wel aanwezig waren. Nog steeds op de vlucht? Of gewoon thuis met een doktersbriefje? Of gewoon op café drinkend want helemaal niet meer wetend wat aan te vangen met het nieuwe leven en die politieke carrière? Dit waren alleszins drie socialisten en de eerstvermelde was natuurlijk de meest opmerkelijke. Iedereen wist dat hij of Soudanskie zeg niet op zijn Ronses gewoon Eugène Soudan te Frankrijk zat en in de meest dramatische omstandigheden; zo even de gemeenteraad komen bijwonen, was er nu echt niet bij. Maar er was misschien nog 'iets' goeds aan dit bericht. Hij was dan wel op Duits bevel op 30 november 1940 afgesteld als burgemeester maar helemaal niet als gemeenteraadslid! Ten minste, dat specifiek bevel zouden wij in elk geval nooit ergens letterlijk vernemen al houden wij brongewijs voor Ronse en WO II maar best een slag om de arm. Edoch; maakte het enig verschil uit? Eugène Soudan zou sowieso tijdens de gehele bezetting van Ronse en van geheel het land nooit terugkeren en zou dat pas geslagen maar gelukkig redelijk sain en vooral sauf terugkeren uit een Duits KZ te Ronse zo laat als op 18 april 1945. Nochtans en opvallend nooit ergens bedocumenteerd ten gronde en besproken zouden zoals we net zagen in deel B.3.3. net de huidige zij het oorlogsburgemeester en de wettelijk gebleven burgemeester elkaar ontmoeten in de zomer van 1940, in Frankrijk. We zagen daar ook dat nadien een vorm van minstens indirect briefcontact tussen hen bleef via de schoonbroer van Soudan, de economische collaborateur en linkeballer Auguste Vandergheynst. De rode textielsyndicalisten en gewonere gemeenteraadsliden Arthur Haustraete en Valère Thienpont zouden wel geheel of toch het grootste deel van de bezetting in Ronse blijven al is één en ander voor de eerste niet geheel duidelijk ook al omdat hij net als de tweede gekend was als woekerhandelaar; niet direct iets waarvoor zij nadien een brief naar Soudanskie zouden schrijven al werd Turie ergens na de oorlog toch nog geslepene of geschepene der stad.

Een andere en reeds vierde socialist was er op de allereerste gemeenteraadzitting onder leiding van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel ook al niet bij op maar die had blijkbaar een goede reden: "*De heer schepen Vanden Eede liet zich verontschuldigen om reden van ziekte van een familielid.*" Dat was ook ergens een positief bericht en dan wel voor de man en de politiek te Ronse zelf want was hij dan buiten gerangeerd als dienstdoend burgemeester, dan bleef hij toch verder gemeenteraadslid en zelfs schepen. Hij kon bijgevolg op het beleid van het stadsbestuur blijven wegen of het tenminste proberen. Leo Vindevogel zat in een voor zijn lange politieke ervaring wel zeer ongewone positie want was weliswaar burgemeester maar dat omringd door slechts rode schepenen al zou het allemaal vrij snel veranderen zoals we verder zullen zien. Maar er was iets anders zeer belangwekkends op deze zitting, iets ronduit sensationeels wanneer men het bekijkt vanuit het latere perspectief van het einde van de oorlog, vanuit het einde van het politieke en ineens menselijke reilen en zeilen van de nu ondanks de oorlog allicht zeer gelukkige of gelukzalige kersverse burgemeester Leo Vindevogel. De zitting was gestart met een lezing die hij gaf van het besluit van de tweede januari 1941 waarmee hij was benoemd. Dat besluit hebben wij ook al nooit terug gevonden

in het zootje van het stadsarchief van Ronse, kortaf SAR tevens de afkorting van Systematische Archiefvernietiging te Ronse. Hij deelde mee dat hij nadien want op de tiende januari de eed had afgelegd in de handen van de gouverneur. Ook daar hebben wij geen enkele informatie over gevonden al hebben wij ter zake het provinciaal archief niet onderzocht. We zouden wel eens graag willen weten of daar bijvoorbeeld een kleine zelfs grote tot zeer grote en werkelijk zeer representatieve delegatie uit Ronse bij aanwezig is geweest; alleen zijn echtgenote en enkele dochters en de jongste spruit (de twee oudsten waren immers vertrokken naar Zuid-Frankrijk met de Crabs), leden der Kristen Volksbond - en waarom niet met de latere vlak na de bevrijding inderugmesstekers er volop bij zoals de Staf - of ook talloze socialisten en liberalen, leden der Handelskamer, rode en blauwe fanfares en zo een enkele busladingen voort? Opgelet; we geloven niet dat Leo Vindevogel 'iets' heeft georganiseerd want dat lag niet in zijn karakter maar indien er wel iets zou zijn georganiseerd net door alle anderen, was dat vanzelfsprekend een zeer belangrijk politiek gegeven. We weten ook niet opeenvolgend hoe Leo Vindevogel is onthaald nadien in de stad, hoe of weer vooral door wie? Voor de traditionele fanfareoptochten en het opbouwen van de populaire ontvangstbogen - gebruikt bij onder meer de zgn. wijkburgemeesters bij wijkkermissen - was het vanzelfsprekend helemaal niet het moment. Maar toch; wie of welke vertegenwoordiger van wat of welke maatschappelijke organisatie meende iets te moeten doen met zekere lichtschalige pomp en glorie om deze man, deze stadsinwoner, deze sinds lang overbekende politicus en niet te vergeten zeer langdurig én ononderbroken parlementair die voortaan en dat ook al voor diens allereerste maal als burgemeester of oorlogsburgemeester te begroeten? En toen kwam 'het' woord van de ouderdomsdeken, de man vanouds van het conservatieve Patria en een tijd voordien burgemeester zelf geweest van Ronse tot de legale greep der socialisten der lokale politieke macht, en daar niet zomaar nota bene geregeld alleen met Leo Vindevogel in het schepencollege had gezeten of de gemeenteraad moest voorzitten met enkel deze man als lid van het schepencollege zoals ergens symbolisch de laatste maal op de gemeenteraad van 29 december 1926. Hij had - kon men toen bij zijn toespraakje denken - een gelijkaardige situatie meegemaakt: *"Mr. Delghust kreeg vervolgens het woord om erop te wijzen dat de toestand geschapen door de afwezigheid van den h. Soudan - alhoewel gewettigd - toch niet mocht bestendig worden. Het belang der stad eischt de voortdurende aanwezigheid van een verantwoordelijk persoon, die de zaken leidt en toezicht houdt. ..."* Oscar Delghust - van wie we werkelijk nog steeds niet weten of hij echt vloeiend Nederlands beheerste en allicht niet - was alleszins toen ook een man van groot zo niet maximaal mogelijk moreel gezag gebleven als niet alleen langdurig burgemeester van deze stad maar ook als algemeen gekend patriot tijdens de Groote Oorlog waarbij hij onbepaalde tijd Duitse gevangensmuren zou leren kennen. De man was ten andere naar onze bijna zekere kennis niet gevluht uit Ronse zeg het ingevallen land want was met zekerheid aanwezig op de opeenvolgende zittingen der gemeenteraad van 21 en 23 mei 1940, hoewel niet op de fameuze 18 mei 1940. Misschien was dat door alle chaos eerder een toeval hoewel de man voor alles geneesheer was en er met absolute zekerheid reeds op die infernale dag een reeks doden en gewonden vielen te Ronse, onder meer zeer dichtbij zijn woning op de hoek van de Zuidstraat en Oude Vesten want gewoon geen honderd meter verder beneden de Bredestraat en Elzelestraat. Het citaat is nog niet af maar deze publieke uitspraak van deze politiek zeer ervaren dokter en politicus Oscar Delghust was van groot belang en dat mocht gerust elke lezer en doorgever van dit weekblad weten; één voortdurend aanwezige leidinggevende was voor deze gemeenschap, voor deze stad Ronse, noodzakelijk, want letterlijk van belang. Weer eens komen we hier terecht bij het zgn. tijdens de collaboratie leidend of dominerend Führerprinzip dat hier te Ronse niet uit een meer Belgicistische mond kon worden uitgesproken! Men moet daarbij beseffen dat Oscar Delghust, die weliswaar iets positiefs wilde vermelden ten opzichte van de echte burgemeester Eugène Soudan namelijk dat die zeer wettelijk en niet zomaar afwezig was, ook

zeer goed wist dat diezelfde Eugène Soudan de laatste jaren voorafgaand aan deze Duitse invasie en machtsovername ongeveer nooit op de zittingen der gemeenteraad opgedoken was. Die werd zoals nu eerder ironisch toen voortdurend laconiek als afwezig aangekondigd en dan nam de eerste schepen Arthur Van Schamelhout zonder verdere plichtplegingen diens lege plaats in. Dat was ook ironie want we herhalen dat deze laatstgenoemde socialist weliswaar gemeenteraadslid bleef en zelfs schepen, hij nu of tijdens deze onwaarschijnlijk grote crisis van oorlog en bezetting, juist helemaal niet zijn grote baas wou vertegenwoordigen. Een verstandig man als dokter en amateurig historicus Oscar Delghust had zoiets uiteraard door maar zal wel geen grapje of toespelingen ter zake hebben willen maken. De toestand was daarvoor te ernstig en dat zou hij ook toevoegen aan zijn eerste zinnen van verwelkoming en lof: "... *Hij wenscht den nieuwen burgemeester hartelijk geluk en bedankt hem voor de opoffering die hij zich getroost om in deze moeilijke omstandigheden den zwaren last van het bestuur der stad op zijne schouders te hebben genomen. ...*" Dat waren nu eens woorden die de allesnegatiefonderzoekende substituut Gaston Stevigny minder dan vier jaar later ondanks zijn beschikking over alle dus ook dit oorlogsnummers van ditzelfde weekblad zeker niet zou voorlezen op het proces. Het betekende hoe dan ook een grote uitdrukking van respect voor deze inzet van de nieuwe burgemeester, hier geen dienstdoend burgemeester zelfs genoemd door de zelf voormalige volop echte of legaal verkozen burgemeester Oscar Delghust. En iedereen begreep wat de man bedoelde; het was voor alles de opdracht van deze nieuwe burgemeester de stad doorheen de oorlog te proberen leiden met de absolute nadruk op de fysieke vrijwaring van de bevolking of de voldoende bevoorrading ervan op vlak van voedsel. Oscar Delghust; zou hij zich later en vanaf de bevrijding deze woorden herinneren en hen betreuren? Hij zou alleszins direct na die bevrijding in het nieuwe vrije stadsbestuur worden opgenomen onder leiding van de plots als een Feniks opgedoken socialist Arthur Van Schamelhout die doorheen deze lange bezetting klaarblijkelijk zijn politiek zelfvertrouwen had teruggewonnen. Allerlei politiek pluimage zou na de bevrijding en nog lang na de oorlog zijn veren hevig pluimlatend laten fladderen als het om Leo Vindevogel ging maar Oscar Delghust gaf blijkbaar nooit één krimp, vooral niet via een interview. Men had hem toch eens vlakaf moeten vragen om zijn woorden hier, en de riposte van Leo Vindevogel daarop, te vergelijken met vier jaar bestuur van nu tot begin september 1944. Hij verscheen alvast nooit in het kader van het krijgsproces van Leo Vindevogel bijgevolg ook niet om een getuigenis zowaar pro af te leggen, een redelijk veeg teken aan zijn politieke wand maar er was de facto geen enkele positieve getuigenis pro Leo Vindevogel alsof die vanaf zijn eerste bestuursdag en consequent zeg halsstarrig gedurende bijna vier volle kalenderjaren niks anders had gedaan dan volstrekt tegen de oprechte belangen van werkelijk Jan en alleman te besturen. En inderdaad, Leo Vindevogel zou zeker keihard werken aan de voedselbevoorrading voor de stad maar helaas veel meer doen want zeer in concreto echt politiek gaan collaboreren en mee een vorm van Nieuwe Orde doorheen deze gemeenschap verspreiden. Dat was zeker nooit het verwachte ideaal van Oscar Delghust hoewel de man had toch had mogen beseffen dat een onvoorstelbaar strijdbaar politicus als Leo Vindevogel die duidelijk als enige te Ronse nog over een weekblad mocht blijven beschikken, zich daarin en daardoor zou gaan roeren. En het zou daar niet alleen bij blijven want zeker tot horreur van deze Franstalige Ronsenaar en voorzitter der Amitiés françaises zou Leo Vindevogel zijn dikke best doen de stad zo sterk mogelijk te gaan vervlaamsen. En dat had hij niet beloofd in zijn wederdankwoord aan Oscar Delghust en aan wie er toen bij aanwezig was van de gemeenteraad. De zogenaamde opoffering van Leo Vindevogel hield natuurlijk voor hem een enorme belofte in. De poging tot vervulling ervan was een vorm van trouw aan zichzelf en zijn traditionele achterban maar was niks anders dan verraad aan deze gemeenteraad en aan de meeste inwoners van de stad Ronse. In die zin was dit lange citaat door redacteur Leo Vindevogel van de mooie woorden van Oscar Delghust niks anders dan een doelbewuste misleiding zeg bedrog van de lezers, ten

minste van diegenen die hem straks toch niet in de uitbouw van de Nieuwe Orde zouden gaan volgen. Want effectief had Oscar Delghust toch nog iets stichtelijks toegevoegd op het einde van zijn lof: "... *Hij drukt verder den wensch uit dat hij de burgemeester zou wezen van alle Ronsenaars en voor iedereen in volle onafhankelijkheid en rechtvaardigheid zou handelen.*" Er was geen enkele Ronsenaar van toen die kon getuigen dat Leo Vindevogel zich niet onvoorwaardelijk en efficiënt heeft ingezet voor het voedselwelzijn van werkelijk alle inwoners, mogelijks zelfs voor diegenen die zeker moment zouden gaan onderduiken als werkweigeraars al kunnen wij dat duizendmaal jammer genoeg noch bevestigen noch ontkennen. Maar zijn politieke collaboratie staat al een paal boven vier jaar wassend water, in geschreven woord, in daad en zelfs doorheen het pro-Duits engagement van zijn eigen vlees en bloed. Hij zou overduidelijk niet de gehele wens van Oscar Delghust gestalte geven. Langs de andere naoorlogse politieke zijde zou diezelfde Oscar Delghust zonder enige dementie de oorlog mooi overleven maar nooit getuigen over de enorme economische collaboratie van zijn eigen politieke verwanten doorheen de Handelskamer. Even benadrukken toch dat zijn eigen echtgenote Valerie Portois (°Ronse, 03 augustus 1869) de één jaar jongere zuster was van niemand minder dan de eeuwige voorzitter der Handelskamer Michel Portois, die, indien Leo Vindevogel in één woord zeer ernstig politiek had gecollaboreerd, zelf in hetzelfde woord zeer ernstig economisch had 'meegewerkt' met den Duits. Om maar zedig daarbij te blijven zwijgen over de waanzinnig de gehele stad ondermijnende woekerhandel, ook door al die nobele textielbaronnen die hij als zijn duimpje kende vanuit de Patria - en alle anderen die hij tot zijn klassiek politiek netwerk had gekend want nu eens liberaal waren: socialisten én Kristen Volksbonders als uitbaters én van textielbedrijven én als woekeraars, we zijn hen nog aan het opzoeken en zoekt U gerust mee. Er was laat ons zeggen een soort evenwicht in veel pro en veel contra aan beide zijden, iets wat natuurlijk ook weer een substitureluut als Gaston Stevigny niet zien wou, al gaf men hem kaars en bril, microscoop en verrekijker, een aangepast paar schoenen voor de bergbeklimmer of speleoloog; overzicht en inzicht waren niet zijn intellectuele kwaliteiten (wat schoot er dan nog over dan niks dan pure letterlijk dodende macht?), althans binnen deze functie of binnen dit soort gerecht. Maar alles bij elkaar beschouwd was er toch één speler in stad en land die oprecht en onherstelbaar scheef getrokken was, die zo aangedaan was dat hij zelf had moeten vragen om vervangen te worden, niet door esthetische opsmuk, wat borstvergrotingen en neuscorrecties, de fladderende oren die dicht bij de kop werden gebracht om het zicht van een menselijke olifant tot doodgewoon dat van een mens te brengen. LEO I. Dat was een speler die zich vanaf de geboorte zoals een gebouw altijd en altijd weer een beetje zet, zoals de volksmond sinds heuglijke en doorheen onheuglijke tijden weet - maar blijft staan, bestaan. LEO II. Het smeekte om nu en echt zo dringend als mogelijk te worden te worden afgezet of liever afgebroken en dus vernietigd en vervangen door iets nieuws al was dat van evenveel toch echte traditie vervuld. LEO III. Tientallen Ronsenaars en zelfs diverse streekgenoten, in totaal zeker meer dan één eentje met twee nullen daarachter, waren doorheen 1943 en 1944 op het stadhuis van Ronse door de Feldgendarmerie, door zwarte burgers van stad en streek, door de GFP of door Geheime Feldpolizei en door de Gestapo hier naar binnen gesleurd. LEO IV. Tot hun persoonlijk menselijk en gedachtelijk symbolische verbijstering; ik en hier en daarom? Als zogenaamd gijzelaar, om als GEDEPO of als PG verder te worden gebracht vanuit dit gebouw, in niet barre tijden hun eigenste stadhuis. LEO V. Akkoord, functionaliteit was een sterk motief om hier ook iets anders te gaan uitrichten en dat men er twee naastliggende cafeetjes kon bij aanslaan voor het nieuwe stadhuis had ook iets symbolisch. Nadenken en vooral spreken produceerde veel speksel en dus moest men veel vocht compenseren. En wat was daar meer voor geschikt dan echt Belgisch bier, natuurlijk nu en voor alle verhoopte en afgesmeekte eeuwigheid geen fluitjesbier meer, maar echt Belgisch bier met zijn toen ook of nog meer zo divers zeg smaakpluralistisch aanbod, bovendien vrij en overvloedig gebrouwd

in eigen stad en streek. LEO VI. Hij, de zich onaantastelijk wanende, hij had al in 1942 een architectuurwedstrijd laten inrichten met werkelijk een keur van een jury zoals voordien nooit was gezien en nadien allicht nooit meer in een provinciestedje als Ronse zou verschijnen. De voorzitter was zelfs wereldberoemd - toen en tot heden en had misschien zelfs reeds twintig jaar voordien het toenmalig nieuw posthotel neergepland werkelijk letterlijk rechtover; er was een voorgaande! LEO VII. Dat later toch zou verdwijnen; sic transit gloria mundi. Het zou het bij plannen blijven want wie buiten de zich onaantastelijk wanende wou nu een nieuw stadhuis bouwen, het meer dan symbolisch centrum sinds tien eeuwen van plaatselijke Vlaamsche of Vlaamse macht en gemeentelijke autonomie, in deze barre tijden? LEO VIII. Het werd en is nog steeds een vreselijk lelijk gebouw, reeds van bij de plechtige opening esthetisch uitnodigend om het maar te gaan slopen. Die wereldberoemde architect Henry Van de Velde leefde nog maar werd nu niet meer gevraagd; verbrand in ogen der vrije Ronsenaars? Door sloop en nieuwbouw was deze ruimtelijke vloek alleszins definitief weg. LEO IX. Dat een stadhuis was gebruikt geweest om numeriek zeer vele stads- en streekgenoten gevangen te houden in afwachting van verder vervoer naar den zeer vreemde. Dat een plaats waar keihard was gewerkt om de bevolking te voeden, mee was gebruikt om haar letterlijk onder de knoet te houden en zelfs te deporteren naar een ander gemeente in zelfs een ander land. LEO X. Iets na 1950 kon de nog levende oud burgemeester Oscar Delghust met gemengde gevoelens waaronder een vorm van existentiële opluchting ontvangen worden door de tijdens de net voorbije barre tijden immer afwezige burgemeester Eugène Soudan. Beiden hadden ongetwijfeld ergens een klein stukje steen bewaard van hun oud stadhuis om het te plaatsen op hun persoonlijk bureel thuis, iets wat na hun dood door nieuwe kopers hoofdschuddend en achteloos werd weggegooid. Die stukken waren door de stedelijke brandweer eerst in een zee van vuur gegooid en nadien een dag lang geblust. Gezuiverd. LEO XI. Zij het lelijk want ingebakken zwart. Tegelijk beseften zij naast hun eigen meervoudige oorlogsschijnheiligheid, dat het volk - hun volk - dat zij officieel vrijelijk vertegenwoordigd hadden of met Eugène Soudan nog voor enkele jaren, deze oorlogsburgemeester massaal had gebruikt tijdens de bezetting om hem direct nadien even massaal te laten vallen als ook al een baksteen. LEO XII. En knikten zelfs vanuit hun centraal opgehangen burgemeesterportretten als vanop oude Latijn-Griekse schoolbanken naar elkaar: "*Audi, vide, tace, si tu vis vivere in pace.*" Die meester, die wist het wel dat het met hoge heren kwaad kersen eten is. LEO XIII. R.I.P.

Het eigen weekblad *'t Volk* was vanzelfsprekend wat fier dat hun leider en niet te vergeten redacteur sinds behoorlijke tijden vanaf het begin van reeds het tweede oorlogsjaar 1941 de teugels mocht leiden van het paard dat de stad Ronse noemde, een paard dat dus wat wild was door die oorlog en waarvan het voeren der teugels desalniettemin een kiese zaak was: "*De h. Vindevogel twijfelt er zeker niet aan dat het geen eerepost is in de huidige omstandigheden het stadsbestuur in handen te nemen.*" (*'t Volk*, 11 januari 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Edoch, het klokkenluidend voorpagina-artikel ging voort op optimistische toon alsof een Duitse militaire kapel vlakbij op de Grote Markt de bevolking entertainde op marsmuziek en walsen van de familie Strauss: "*Men weze er echter van overtuigd dat hij zich, zoals in het verleden door de moeilijkheden niet zal laten afschrikken en dat met de medewerking van den gemeenteraad en den goeden wil van de bevolking zijn uiterste best zal doen om onze stad het goede en wijze bestuur te geven dat in dezen tijd past.*". Om finaal te besluiten met een innig "*Dat hij in zijne taak moge slagen, is onze wensch.*", waarmee we niet weten wie deze tekst heeft geschreven en allicht Leo Vindevogel zelf niet, of meer vanzelfsprekend drukker en zo veel meer Octaaf Goebel of de enige vriend des Vindevogelhuizes Jozef De Wael. Voor wie hem desalniettemin nog niet kende, drukte de uitgever bij dit frontartikel ook een kleine foto af van de man Leo Vindevogel, in de vorm van

een buste en ernstig kijkend en natuurlijk in zwart-wit wat we zekere tijd later en de facto tot op heden als kenschetsend kunnen beschouwen. Dat afdrucken van eender welke Ronsese politicus van tijdens de bezetting of doorheen mei 1940 tot en met augustus 1944 is een gebeuren wat wij ons nadien niet meer herinneren terwijl wij niet zomaar tussen maar buiten grote haakjes nooit één keer een foto van zekere Adolf Hitler in deze kolommen hebben aangetroffen. Dat zouden wij absoluut toch moeten hebben bemerkt maar dat zou later ook worden beschimpt ten opzicht van dit weekblad, foutief dus. We kunnen vanzelfsprekend doorheen de meer dan duizend bladzijden van dit weekblad doorheen deze barre tijden één en ander hebben overzien maar de gezichten der nieuwe of oorlogsschepenen hadden wij toch moeten opmerken gezien we een redelijk sterk visueel geheugen hadden en met zekerheid dan ook die foto's zouden hebben gekopieerd als documentatie. Meer precies is geen enkel van de toch liefst vier oorlogsschepenen - alfabetisch zijn dat Georges Callebaut, Henri Pieters, Jules Vandenabeele en Maurice Vanobost - hier ooit afgebeeld naar aanleiding van hun plots politiek verschijnen of latere optredens, toch enigszins onbeleefd vanwege dit weekblad of vanwege de drukker en uitgever Octaaf Goebeert en zijn redacteur Leo Vindevogel, tevens voortaan ieders chef d'orchestre de la politique de la nouvelle ordre de Ronse über Alles. Leo Vindevogel zelf zouden wij daar op die manier ook niet meer herkennen of bij wijze van spreken zeker niet na de fameuze twee aanslagen eind 1943, waarbij voor de eerste aanslag of op het huis der Vindevogels zonder twijfel een kleine toeristische uitstap zal zijn plaatsgevonden door sympathisanten en antipathisanten, waarvan de laatste tijdelijk door ontroering voor zoveel kinderleed tijdelijk tot de eersten zouden gaan behoren - maar veel leed wendde tot de laatste wending op de derde september 1944.

De redacteur van dat nog enigszins Kristelijk Volksbondige zij het sinds een half jaar Duits gecensureerde weekblad ging er vanuit dat deze nieuwe burgemeester kon rekenen op twee zeer belangrijke politieke actoren: "*de medewerking van den gemeenteraad en den goeden wil van de bevolking*". Laten we kristelijk volksverbonden de laatsten als de eersten begrijpen en eerst kort ingaan op de tweede politieke factor die zowel vaag was als de essentie van de gehele zaak; zonder een burgerbevolking kon er geen burgervader zijn of die moest de politieke belangen van de bevolking in zijn geheel en in zekere verantwoorde afzonderingen verdedigen. Het was in zekere mate belangrijker geweest te rekenen op de goede wil van deze politicus Leo Vindevogel die immers nooit geheel die bevolking had vertegenwoordigd want altijd lid was geweest van een parlementair of gemeentelijk politiek systeem met grosso modo steeds een evenredig vertegenwoordigingssysteem. Concreet gezegd was het nooit tijdens diens leven en politieke bedrijvigheid voorgekomen, het principe van "*the winner takes it all*" maar ongeveer naargelang van het deel dat hem of haar was toevertrouwd door de keizerkiesers. Het rekenen op "*den goeden wil van de bevolking*" was anderzijds zeer oprecht te noemen maar tegelijk een gemoraliseer gebaseerd op tweeduizend jaar christelijk moraliserend gezwets of gebrek aan concrete politieke behoeftenanalyses derhalve gebrek aan concrete verwezenlijkingen van politieke belangen. Zonder meer moet dat zijn uitgesproken vanuit een oprechte zorg voor hét algemene belang numero uno, kwantitatief en kwantitatief voldoende eten en drinken en aanverwanten zoals medicamenten voor de gehele bevolking! Anders gezegd werd hier niks anders uitgedrukt dat de bevolking zijn best zou doen of zijn goede wil ging tonen om voortaan te stoppen actief en passief - in zo verre die termen van toepassing zijn - als deelnemers aan de nota bene reeds van voor de oorlog bestaande woekerhandel. Dat vreselijk woord kwamen wij niet tegen op deze voorpagina rondom deze inauguratie maar was al te zeer in alle politiek bewuste hoofden aanwezig. Eigenlijk had Leo Vindevogel voor deze bevolking en de gemeenteraad een state of the union moeten geven waar hij juist op vlak van de bevoorravingsverzekering ergo het gevaar der woekerhandel kort en krachtig had moeten ingaan. Misschien is dat ook gebeurd want tot ons afgrijzen en diepe

spijt hebben wij die bladzijden (alleszins niet de allereerste met het te verwachten woordje van de - nieuwe - voorzitter) van die eerste gemeenteraad onder burgemeester-voorzitter Leo Vindevogel niet gekopieerd omdat wij pas achteraf een redelijk grote evolutie hebben doorgemaakt doorheen ons onderzoek rondom WO II (en Ronse) zeg dat we stilaan in quasi 'alles politieks' begonnen interesse te hebben. Wij hebben dus slechts ter zake dit persstuk (Wij hebben on best gedaan werkelijk zoveel mogelijk relevante informatie rondom het thema Ronse rond WO II op te zoeken en dat ook zonder enige institutionele hulp verricht zeg alles op eigen initiatief en met eigen energie. Dat we relatief kort - 2013, 2014 en 2015 - officieel hebben gedoctoreerd in de moderne geschiedenis doet daar niks aan af want wij kregen daarbij nul komma nul extra steun ter zake dan dat we wel makkelijker sommige archieven mochten inzien omdat we als officieel doctorandus werden verondersteld bekwaam ter inzage te zijn. Maar. Daar waren gelet op de enorme hoeveelheden onbekende wegen waar we ons op hebben bewogen, of de onbekende werkelijkheden der bronnen waar wij in zaten te zoeken, allerlei nadelen aan verbonden, zoals met name dat wij in zekere zin het gehele onderzoek op bronnenvlak nog eens hadden moeten overdoen. Soms hebben wij dat ook gedaan maar U begrijpt dat voor zo'n enorm geheel dat onmogelijk was nog eens gezien wij ook verouderden zeg vermoeder werden. Alleszins stellen wij niet alleen hier enorm veel doordenk- dus dooronderzoekvragen ofwel jachtsporen voor gebeurlijk geïnteresseerde onderzoekers. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We nemen dan ook aan dat voor het eerste deel van de verwachte medewerking of die "van den gemeenteraad" daar bij die eerste gemeenteraad o.l.v. Leo Vindevogel 'iets' deftigs is over gezegd beter beloofd. Vermoedelijk moet er toen alleen verder zijn ingegaan op de organisatie van de cruciale dienst der bevoorrading met onder meer wijzingen of uitbreidingen of personeelsveranderingen. Alleszins zou enkele maanden de Duitse Militaire Overheid een extreem belangrijke beslissing nemen voor ook de gemeenteraad van het heerlijk eeuwig politiek broeistadje Ronse: "In 1941 zou een ware revolutie plaatsgrijpen in de personele en structurele organisatie van het Belgische lokale bestuursapparaat. Op 11 april 1941 nam de Duitse MV (Noot: de Militärverwaltung of het eigenlijke bestuur van België) een nieuwe fundamentele maatregel. Die dag liet Reeder aan de pasbenoemde secretaris-generaal Romsée weten dat de werking van de Belgische gemeenteraden was opgeschort. De gemeenteraden werden hiermee administratief-juridisch niet 'afgeschaf't, maar in de praktijk kwam het hier wel op neer. De gemeenteraden mochten niet meer samenkomen en hun werking was als het ware 'tijdelijk verhinderd' voor de duur van de bezetting/oorlog. In de praktijk veranderde er op het lokale niveau hierdoor niet heel veel. Zoals gezegd was het praktische, bestuurlijke belang van de gemeenteraden na juni 1940 al aanzienlijk afgenomen. Er was eigenlijk al een soort de facto 'leidersbeginsel' op lokaal niveau ingevoerd. Niettemin oversteeg de uitschakeling van de gemeenteraad het symbolische niveau. De gemeenteraden waren het zwaartepunt van de lokale autonomie en de lokale democratie". (Nico Wouters, *Oorlogsburgemeesters 40/44. Lokaal bestuur en collaboratie in België*, Tielt, 2004, p. 143-144, onze onderstreping. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het lijkt ons onwaarschijnlijk dat Leo Vindevogel vanuit Ronse in de hoofden van het MVO te Brussel kon kijken en dus wist dat hij niet al te lang met die gemeenteraad van Ronse zou moeten blijven werken. Alleszins zagen wij in de voorgaande delen B.3.1. + B.3.2. dat Leo Vindevogel het voortouw had genomen in het cruciale stedelijk comiteit voor steun en bevoorrading, of ook omgekeerd, dat de gemeentepolitiek via dat comiteit aan die een politicus Leo Vindevogel enorm belangrijk of fundamentele verantwoordelijkheid zeg macht had gegeven. De hier door de redactie van 't Volk uitgedrukte wens tot medewerking van de gemeenteraad was politiek feitelijk reeds aanwezig want via de gestelde structuur ondergraven of aldaar uitgebouwd. Die structuur was dan slechts één stap verder naar een almacht via een dan door de Duitsers gecreëerd alleenbestuurschap door een schepencollege per stad of gemeente, met dan voor de casus Ronse een absoluut overwicht door de oorlogsburgemeester daar alle andere of vier oorlogsschepenen redelijk onbeduidende figuren waren die nota bene voordien nooit gemeenteraadslid waren geweest. Wat hier

positief werd gewenst, bleek niks anders dan een lege politieke doos of de slechts zeer kort opvolgende toewuiving van de politieke alleenheerschappij door gewezen Kristen Volksbonder Leo Vindevogel, nu de Führer aller Ronsenaars - dacht hij dan toch.

Nu, dat de Duitse bezetter in april 1941 een politieke tabula rasa maakte van dat eeuwenoud cruciaal politiek beslissingsorgaan der gemeenteraden, had ons inziens een belang dat tot na de oorlog of reeds na de bezetting zou leiden want een rol had moeten spelen doorheen het narrenschip van het krijgsgerecht of toch alleszins tegenover alle oorlogsburgemeesters en oorlogsschepenen. Niet alleen was een man als Leo Vindevogel de juiste man op de juiste plaats - zijn diepverbonden Ronse want hij was zeker geen kandidaat voor pakweg de nabije slaapstad Oudenaarde geweest waar een aldaar volkomen onbekende en compleet politiek onbekwame Vlaams-rabiatilist als André Vandenberghe het politiek dirizweerstokje zou beginnen zwaaien - tijdens de juiste tijd maar hij was dat tijdens tevens de intriestige tijd. Zelfs indien hij ook nog Duitsgezind was, iets dat we al lang weten en verderop ook hier in januari 1941 opvallend genoeg zullen aangetoond zien, dan nog was hij én helemaal niet gevlucht zoals zoveel politici en topambtenaren én was hij noodzakelijk om op lokaal politiek niveau een daadwerkelijke rol op te pakken. Dat gold mutatis mutandis voor al zijn collega's en ook al voor alle zgn. oorlogsschepenen. Nu eens afgezien van het feit dat er ook al een Duitse ouderdomsgrens werd ingevoerd die een hele reeks oudere politici niet meer toeliet verder te zetelen in welk gemeentelijk mandaat ook, ook eens zelfs afgezien dat de politieke tweederangspolitici ergo eerstelijnsopportunisten van het VNV en her en der DeVlag de kans zagen een hele reeks ambten in te gaan nemen, burgemeester naast schepenen naast voorzitter COO/OCMW, betekende de feitelijke afschaffing der gemeenteraden vanaf april 1941 door de bezetter - één jaar na de start der bezetting die begon eind mei 1940 - dat de resterenden of de burgemeester en de schepenen, sowieso in een vorm van ongewild lokaal machtsvacuüm kwamen. Uit der Duitse nazi-aard mochten er ook en tot het einde der bezetting geen verkiezingen meer gebeuren op elk dus ook lokaal niveau. Welke, en hier zeer concreet gefocust op die merkwaardige politieke figuur Leo Vindevogel, welke ook diens zeer persoonlijke bij wijze van spreken voordien deels tot meer verborgen ambities waren of welke ook zijn gekende autoritaire karaktertrekken waren die nu veel meer of quasi echte politieke ruimte kregen door de 'situatie', feit was dat die politieke situatie uniek speciaal was en geheel de bezetting zou gelden. Dat de politiek van Londen en het krijgsgerecht alle mandaten van tijdens de bezetting als oorlogsmandaten of illegale of onwettige mandaten zou beschouwen, was puur objectief gezien deerniswekkend naast gewoon lachwekkend, of kan men op zijn best ergens naïef noemen; de Londenaars waren alleszins níét in België gebleven en waren daardoor ook 'ergens' politiek illegalen geworden! Nu eens op de keper beschouwd; wat had men dan moeten doen, politiek feitelijk of op bestuurlijk vlak? Had men dan inderdaad voor met name het voorbeeld van Ronse als alternatief maar ineens de door de Duitsers niet (althans niet reeds in 1940 + 1941) geviseerde stadssecretaris als leider van het gehele politiek-administratieve boeltje moeten aanstellen en zo laten werken? In dit zeer goed bekend geval was deze man nu al een oorlogscrimineel, voor en na zijn afzetting door de Duitsers in december 1944 - en zelfs een tijd na de bevrijding bij zijn triomfantelijke en vrije terugkeer! Deze insteek behoort verder te worden onderzocht alsof geheel de oorlogsadministratie allemaal maar een werk of onderdeel was van een "*Führerstaat*", zoals een recent onderzoeker het zou noemen (Nico Wouters, *De Führerstaat. Overheid en collaboratie in België 1940 - 1944*. Tielt, 2008. Dit boek lijkt op een oerdegelijke DDR-uitgave of ideologisch gestaald al kent U het resultaat van het DDR-beton: betonrot! Werkelijk redelijk pessimistisch of eerder een deprimerende lezing want geen lichtpuntjes ziende laat staan welkdanige sociologische inzichten tentoonspreidend, zoals lichtjes door ons hier. Dus zeer lezenswaard zij het weinig verder onderzoeksoriënterend. Dat lijkt toch een essentieel en overdonderend verschil tussen historici of geschiedkundigen enerzijds en vooral wijsgeren en ietsje minder sociologen aan de andere zijde; als de

eersten iets publiceren, schijnt iedereen te knikken en verder in te dommelen. De anderen bespreken elkaar druk of zijn echte intellectuelen. Dus hier academisch historicus Nico Wouters of deze bekende oorlogsonderzoeker ziet/zag/zigzaggend achter elke Belgische "*man in a uniform*" effectief een kloon van Hitler. Net zoals de overgrote weerstander Walterius Walter Debrock achter elke oorlogsboom een fascist zou zien. Voor het zien van het fenomeen WO II zijn er zeker een speciaal soort brillen in zekere omloop geweest. Ook bij ons onderzoek moesten wij ons tot zekere tijd wat slaapzandkorrels uit de graag openstaande kijkogen wrijven maar dat werkte dus wel. Vanaf iets later moment. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Er was simpelweg of zeer concreet plaatselijk gezien weinig tot geen alternatief of herlees het vorige gerust. Ging de Belgische regering gelet dat ze niet echt direct na haar vlucht naar het vrije Londen ging en daar druk begon druk te doen, misschien na verloop van georganiseerde tijd Belgische politici uit Rafvluchten naar beneden smijten want parachuteren of telkens op de juiste bestuursplaats? En dat zonder dat één man en één paard dat gezien had? Dat parachuteren was een gewoonte vanuit de verzuiling tijdens het interbellum en bijzonder laakbaar, idealistisch politiek gezien. Men zou daar lang na WO II en alsof men niks had geleerd entretemps, gewoon mee verder gaan. Maar tijdens deze bezetting door nota bene een vreemde mogendheid - nu de Duitsers zoals ook de vorige keer al was het vele vroeger door de Fransen, nog eerder de Oostenrijkers ... - moest alles perfect volgens een ideaal zeg uiterst democratisch boekje! Dat het krijgsgerecht - zelf volgestouwd met politiek benoemden via pa soms via ma zoals moederskindje Baas Ganshof en sowieso kinderen van de hoogste klasse en daardoor democratisch zeer onvolkomen of niet representatief - per definitie elke Belgische nieuwe benoeming als een Nieuwe Ordenbenoeming ging zien en volkomen onwettig, dat alle lokale persoonsbenoemingen als illegaal zouden worden beschouwd; het was allemaal ergens wat begrijpelijk naast volkomen ergerlijk of dwaas. In zekere zin had de regering en bijgevolg de klojo's van het krijgsgerecht hier ineens een algemeen pardon of generale seponering met een knikken van begrip moeten tonen, behoudens vanzelfsprekend tegenover hen die ook naar vooroorlogse normen strafrechtelijk moesten worden vervolgd en berecht. Het georganiseerd verzet schreeuwde ter zake natuurlijk mee moord en brand maar vergat zelf dat het massaal moord en nog massaler brand had gesticht of het land waanzinnig mee onbestuurlijk had gemaakt, met de bekende uitschieters te Brussel, in de Walen en de Limburg. Dat verzet had dus nul bestuurlijke verantwoordelijkheid opgenomen, wat niet zo'n dwaze gedachte is als het wel lijkt. Vanzelfsprekend zullen er slechts zeldzame gevallen zijn geweest van leden van een georganiseerde verzetsgroep die na hun intrede in een lokale of hogere groep, er eveneens zijn in geslaagd om bestuursfuncties op te nemen - lokaal of hoger want er waren nogal wat nieuwe administraties zoals niet in het minst gans de reutepreteut der bevoorrading. Maar oprechte weerstanders hadden gewoonweg in zo verre de mogelijkheden het toelieten, bepaalde bestuursfuncties kunnen opnemen zodat het en ook hun land bleef draaien om de eigen bevolking toe te laten zo min gehavend mogelijk te overleven, terwijl ze op bepaalde vanzelfsprekend geheime manieren ergens aan verzet deden, al was het maar informatiewinning nuttig voor de geallieerden of voor na de bevrijding. Dat men daar blijkbaar niet aan had gedacht bij de genialen onder de nieuwe dappersten der Galliërs! Dat iets als onder meer of vooral bestuurlijke accommodatie oneindiger veel belangrijker was voor het algemeen belang van het land dan pakweg 95 % van al het gewriemel van het georganiseerd verzet! Zodat resteerde de nuttige militaire inlichtingen die aan Londen werden verschaft ten aanzien der geallieerden (de liefst zesentwintig of 26 Jodentransporten schenen daarbij wel van geen belang te zijn) en uiteindelijk ongeveer het enige van cruciaal gewapend vooruitziend belang dat voor geheel de oorlog door het Belgisch verzet is gebeurd: de succesvolle vrijwaring van de haven van Antwerpen, al moesten de geallieerden nog zeer lang vechten om de Scheldemonding vrij te krijgen zodat die haven ook daadwerkelijk kon worden benut en vermoedelijk de Antwerpse Duitsers ter zake aan het slapen waren of hun weg waren verloren in die reusachtige haven. Het krijgsgerecht kwam dus zeer natuurlijk uit een elitair

zeg niet volksverboden zeg weinig praktisch bewust milieu en was daarnaast wel niet elitair in die zin dat het zoals ongeveer geheel de maatschappij was doordrongen van een pedagogie of wereldbeeld van "*Misdaad en straf*": wie iets als kind zogenaamd iets had mispeuterd, kreeg direct de dreiging "*Naar het verbeteringsgesticht!*" of kreeg een tijd slaapgelegenheden in het kolenkot. De regering uit Londen bestond ons inziens ook niet direct uit de minst elitairen en meer volksverbonden landgenoten; was daar ten andere zelfs nog maar één socialist aanwezig? Al waren die socialistische leiders al snel na WO I bezig aan "*La Trahison des Clercs*" of wanneer "*Niets komt tot iets, vergeet ie ...*" - zoals de Ronsese sos en schepen vanaf 1927 en dienstdoend burgemeester in mei tot december 1940, Freemie alias Ephrem Vanden Eede, een man die zoals we later gaan zien zelfs als gevangene in Duitse KZ zijn medelandgenoten sarde en van primair voedsel onthield: onwaarschijnlijk. Zelfs na de oorlog tot bij allereerste verkiezingen in den Belgique retour à papa voor de gemeenteraden pas op 24 november 1946 - of anderhalf jaar na de bevrijding en een pak later dan de al bij vrij snelle eerste naoorlogse parlementsverkiezingen van 17 februari 1946 - zou er niks anders dan een soort speciaal politiek machtsvacuüm blijven ontstaan; waren al die oude legalen eigenlijk ook niet ergens illegaal geworden? Zo veel tijd was voorbij gegaan, alsof niks maar dan ook helemaal niks was gebeurd!? Wel, wel, wel of wat een Belgisch bestuurlijk wonder! Bovendien waren daarvan velen dan wel zgn. niet veroordeeld door de negatieve sanctioneringsindustrie - met natuurlijk het alom Kwaad Oog hebbend krijgsgerecht voorop naast de hele rettekete van de letterlijk ontelbare Belgische para- of echt statale administraties die nu allemaal wakker schoten en evalueerde, evalueerden, eva ... - maar we weten dat althans voor Ronse - en waar was het dan ineens zoveel beter? Laat ons aub niet lachen! - er nogal wat waren die aangebrand waren, en aangebrand, aangebrand of "*Blussen!!!!*" - zelfs nog aangebrand dat het uren in het rond stonk naar het solfer van Geeraard den Duivel (van weeral die dekselse Marc Sleen) vanaf die allereerste zeer vrije verkiezingen met vanaf dan de eerste 'vrije' eerste schepen Raoul Hantson, een man die nooit had mogen meedoen want geen burgerrechten voor die verkiezingen had mogen krijgen, als enorm economisch collaborateur onder andere. Ach, op die manier had pakweg ruwweg half het land wel de burgerrechten moeten zijn afgenomen - of iets minder of toch nog meer, hahaha!? Op die manier was het krijgsgerecht een prima bliksemafleider voor zeer, zeer veel ander bezettingsgoers dan het zwartgedoe. En waren de vele onnozele zwartjes - gewone leden van onder meer of vooral het VNV - en hier vooral alle zgn. onwettig aangestelde politici en (sommige) ambtenaren piekfijne slachtoffers om eens het 'recht' te laten botvieren. En begon de positieve sanctionerings- zeg beloningsindustrie voor het georganiseerd verzet terwijl dat ten eerste geen poot had uitgestoken naar het allerbelangrijkste soort te organiseren verzet, of het humanitair verzet of de hulp aan de vervolgte Joden, naast het uitermate bewezen feit dat het onnoemelijk leed en ontelbare schade aan mens en land en lucht en zee had teweeg gebracht. En dat was ten andere ook illegaal of onwettelijk geweest, toch volgens de Conventie van Den Haag die hetzelfde land lang geleden had mee goed gekeurd. Alle vier de Ronsese oorlogsschepenen werden d'office veroordeeld en de oorlogsburgemeester werd zoals U allicht reeds elders hebt vernomen zelfs neergeknald door bereidwillige rijkswachters, waarvan ten andere nogal wat collega's te Ronse zeer dienstwillig of na-de-uren-gewillig waren geweest - met: jawel, de Duitsers, zoals met de GFP ende Gestapo. Die vier oorlogsschepenen - waarvan één zeer bezettingsintiem was met het kruim (...) van het GL van Ronse - hadden samen met zekere Leo Vindevogel eens gewoonweg moeten vragen aan de voorzitter van hun respectievelijke krijgsgeslacht welke alternatieven die dan had willen voorzien in de goede stede van Ronse? En in de goede gemeente van ...? En in de ..? En vooral in de minder goede of doodgevoerd zeer slechte gemeente ...? Die allemaal door de Duitsers waren goedgekeurd geweest. Tenzij die krijgsgeslachtsvoorzitters al aan het vergeten waren dat ook zij waren bezet geweest - door immers steeds die Duitsers. Die al snel want vanaf 1955 of amper

tien jaar na de oorlog via de Navo onze bondgenoten werden tegenover het zéér rode en zéér grote gevaar uit het redelijke nabije oosten.

Van Kristen Volksbonders uit Ronse gesproken enige tijd geleden want die waren er vanzelfsprekend nog steeds bij de aanstelling van hun nog even levenslange leider Leo Vindevogel als oorlogburgemeester van hun lievelingsstad Ronse. Eén kolom werd besteed onder de foto van Herr Vogel en de mededeling met titel daaronder aan "*De h. L. Vindevogel benoemd tot burgemeester van Ronse*". Dat was vlak voordien want "*verleden Zondag*" in het Belgisch Staatsblad (er stond alleen "*Staatsblad*") verschenen en was een bericht "*dat zich begrijpelijkerwijze als een strooivuur in gansch de stad Ronse verspreidde.*" Meer precies ging dit strovuur vooral langs bij de volgende enthousiastelingen waaronder ongetwijfeld ook niet-Ronsenaars zullen zijn geweest want de man was immers al lang parlementair voor de Vlaamse Ardennen en vermoedelijk moet het bij de bekende anderen ook dezelfde droom hebben doen wakker worden, burgemeester of liever oorlogsburgemeester worden van hun gemeente, een droom die alleszins in het merkwaardige en nabije stadje Oudenaarde helemaal niet zou worden gerealiseerd want daar kreeg men iets later een pure sadist op het politieke bord weliswaar een Vlaamsgezinde of meer precies, een Vlaams-rabiutilist tot niet eens ruw gezegd: een pure nazi. Hier waren de palmwuivende fans van het allereerste uur hoewel wij uiteraard weten dat die op het laatste uur afwezig waren, zeer afwezig al zouden enkelen onder hen dan wel een boekje over juist dat einde open doen - haha: "*In de katholieke Vlaamsche middens vooral werd die benoeming met vreugde en geestdrift begroet. De gansche loopbaan van den heer L. Vindevogel stond inderdaad in dienst van de katholieke, Vlaamsche en Volksche zaak.*" ('t Volk, 11 januari 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat werd wat verderop gevarieerd herhalend weergegeven alsof hier een ervaren pedagoog of geschoold retorieker aan het geschreven door onder meer nu U gelezen woord was: "... *Het is dan ook maar heel logisch dat de Volksbonders op de eerste rij staan om hunnen voorman geluk te wenschen met zijn vereerende benoeming tot burgemeester. Verder in katholieke en Vlaamsche niet-Volksbond-kringen, zal die benoeming zeker ook met genoegen begroet worden daar de h. Vindevogel, al zij het in andere rangen, toch immer het katholiek en Vlaamsch vaandel wist hoog te houden.*" (We willen nu eens echt niet overdrijven maar "voorman" kan gezien worden als "voerman" en in het Duits was dat niks anders dan ... Führer. Wanneer historici doorheen geheel de bezetting een Führergedoe langs alle kanten zien opduiken, is dat sowieso feitelijk sterk overdreven en onpassend bij de daadwerkelijke feitelijkheid: er is althans naar onze kennis geen Belgisch en Nederlands systematisch onderzoek naar machtsvorming op vooral lokaal, gemeentelijk vlak om van ineens een Führisme of Führerstaat te mogen spreken. Anderzijds is dat niet alleen situationeel of vanuit de leidende of bezettende macht nogal vanzelfsprekend, naast ook of meer historisch gezien taalkundig natuurlijk of werkelijk wel begrijpelijk vanuit een sociologische ervaring van een leiderschap, dat feitelijk toch voor de laatste eeuwen voor Vlaanderen en voor Nederland onder de Grote Rivieren gedomineerd was door een redelijk stug katholicisme dat institutioneel en kentheoretisch werd gekenmerkt door een gedwee volgen en knikken. Concreet zou zekere Leo Vindevogel niet alleen op vlak der cruciale voedselbevoorrading de beste zijn die er lokaal te vinden was maar zou met grote waarschijnlijkheid ieder andere als burgemeester aangeduide krek dezelfde autoritair voerderspolitiek gaan voeren, ware hij rood of iets minder bloot - op de uitzondering na van de extreem corrupte en desondanks extreem ambitieuze Maurice Ponette dan toch, mogelijks toen de kandidaat der Duitsers zelf of alleszins der eerste diepe zwarte collaborateurs. Dat stond niet alleen in de sterren geschreven maar was in de katholieke grond gemetst. Bovendien kunnen wij nog breder gaan want in ALLE politieke partijen of bewegingen, en met name in het redelijk ver van een praktiserende religie staand Stalinisme, was het leiderschap doorslaggevend en onvermijdelijk en was er slechts die verbreding die gekend is als "*De ijzeren wet van Michels*", of het ontstaan van een oligarchie rond de leider die los staat van of over het volk. Iets sensationeels politieks als het fenomeen verzet had potentieel alles werkelijk verzetsachtigs of breder democratisch gefundeerd denken en uiteraard handelen kunnen zijn, maar was dat uitermate niet of nauwelijks - en al helemaal

van geen tel vanaf kort na de bevrijding in de Lage Landen: de samengevatte betekenis van het Belgisch verzet is vooral negatief want ten eerste niks gedaan voor de vervolgte Joden en ten tweede extreem ontwrichtend gebleken voor de eigen (sic) maatschappij, vooral maar zeker niet alleen door de werking der communistische verzetsterroristen. Op wat aantrekkingskracht voor het communisme door de enorme uitstraling van de kracht van het Rode Leger was iets als verzet een tijd na de bevrijding breder belangrijk maar dat zou snel uitdoven. Men zou kunnen beweren dat de politieke ervaring "*bezetting doorheen WO II*" weinig politieks verdiepends heeft opgeleverd dan de extreem negatieve ervaring dat een daadwerkelijk politionele dictatuur verschrikkelijk is. Maar dat wist men toch al na de ervaring der Franse revolutie en een Hitlerervaring er direct op als met Napoleon. Of die bezettingservaring meer democratie heeft opgebracht? ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Zoals U weet, was dit weekblad vanaf zijn heropstart relatief snel na de Duitse invasie want een maand na de capitulatie errond of vanaf 29 juni 1940 gewoon weer elk weekend zeer netjes blijven doorgaan zoals het al tientallen jaren had gedaan, zij het dus met laat ons zeggen een Duits of Duitser ook stilaan zwarter sausje erover; dat oorlogspapier kon nogal wat vette aan! Er kon dus weinig sprake zijn van het vermelden van enige kritiek lees anti-benoemingskritiek lees vooral anti-Duitse stemmingmakerij, zoals met name en vooral binnen de Kristen Volksbond zelf van grote kritiek op deze aanstelling als burgemeester van de bezette stad Ronse. Van enige kritiek uit deze hoek en nota bene ook vanuit andere politieke hoeken hebben wij tot heden niks gehoord nog minder gezien al schijnen er zgn. commentaren te beweren dat er binnen net de Kristen Volksbond beroering zou zijn ontstaan. Dat kunnen wij ons goed voorstellen puur theoretisch en ook politiek gezien het enorme oorlogsleed nog maar 20 jaar voordien ook in deze militante middens maar is een opvatting die door niet in het minst opvallend veel collaboratie op vele manieren juist uit dit midden redelijk ernstig of relevant deels kan worden tegengesproken. Het eerdere (applaus nu) kan echter door het latere (deelname aan de georganiseerde collaboratie straks) niet worden verklaard zij het dat dit gezegde of 'denken' net de kern was van de christelijke epistemologie of de typologie, of tweeduizend jaar leidend mededenken, terwijl anderzijds er sowieso iets was als redelijk logische evolutie of voorbereidheid op ideologisch/levensbeschouwelijk vlak. Hoe dan ook roepen wij alle weledele lezers op ons één zo niet meerdere tot oneindige bronnen op te geven waarin een duidelijk zelfs redelijk omfloerste kritiek op deze benoeming kan worden gelezen, in het Nederlands, Ronses dialect of zelfs in het Frans, een taal die hier duidelijk niet aanwezig was zij het juist zeer wel want in zijn overduidelijke antithese (We herinneren ons eens ergens te hebben vernomen dat Kristen Volksbonders zelfs zouden voorgesteld hebben aan den heer L. Vindevogel toch maar dit ambt niet op te nemen en directeur te worden bij de enorme textielfabriek te Ronse "*Woelie's Fabrieke*", een wat eigenaardige tot bijna lachwekkende gedachte want wij vermoeden dat hier medevenoot aldaar annex grote vriend van L. Vindevogel alhier en aldaar Jozef De Wael aan het schrijvend anoniem woord is. Tenzij het hier de grage veelschrijver Gustave 'Gustaaf' 'Staf' Depoortere (1887) was die weliswaar zelf niks zwarts zou uitsteken gedurende de bezetting, althans naar onze huidige kennis, maar alleszins deel uitmaakte van één der familiale lokale hofleveranciers van de collaboratie en diezelfde L. Vindevogel kort na de bevrijding binnen de Kristen Volksbond leidend zou mee kaltstellen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het was dus overduidelijk hier reeds dat het Fransdoldom of gewoon Fransdom te Ronse was gewaarschuwd en op zijn tellen zou moeten passen wat ook zeer snel zou gaan gebeuren op stedelijk onderwijs- en ander cultureel niveau. Maar dat was net in deze publicatie begin januari 1941 politiek bekeken nog even het minste want inderdaad mocht ook niks minder dan het Vlaamsdom of Vlaamsrijk op zijn tellen passen: aha! Vooraleer dat uit te leggen, wijzen op een verder citaat in deze vrij korte maar dus overkrachtige mededeling rond deze opzienbarende zij het functioneel gezien uiterst noodzakelijke of gewoon normale benoeming: "*Doch ook in de bredere volkslagen zal zoowel vriend als tegenstander getuigen van de bekwaamheid van den nieuw benoemden burgemeester.*" Met die "*bredere volkslagen*" was natuurlijk niks anders bedoeld dan het aantal der socialistische kiezers te Ronse, dat met zijn verkozenen of gemeenteraadsleden vanaf 1927 en de jure tot op hadden

de meerderheid uitmaakte! Daarmee zal nu eens puur analytisch gezien niet zijn gedacht aan de communisten want die stelden te Ronse electoraal en ook qua beweging totaal niks voor aan de vooravond van WO II. Daarnaast waren er zeker wel wat breder-volkslagende stadsgenoten aanwezig in het stedelijk liberalisme dat binnen zijn zuil zowel een mutualiteit als een eigen vakbond had maar feitelijk steeds werd geleid door een Franssprekende elite, een zaak die nog tientallen jaren na de oorlog voor geheel Vlaanderen zou doorwegen zelfs toen de liberale partij vervormde tot "PVV" of "*Partij voor Vrijheid en Vooruitgang*" - of in zekere volksmonden: de "*Pest Voor Vlaanderen*"! Uiteraard greep hier reeds of preventief of doodgemoedereerd repressief de Duitse censuur in - er was toen nog zeker een Ortskommandantur in het nabije Oudenaarde en die had vanzelfsprekend mee via de Oberfeldkommandantur van Gent de volkswagen-fiat voor deze benoeming gegeven al zouden wij eens Belgisch-Duits archiefwerk ter zake willen zien: waarom zijn die Belgische academische WO II-specialisten zo terughoudend in zake de Duitse archieven? - want de woorden "*socialisme + liberalisme*" zijn hier mijlenver niet te zien, mochten met zoveel onuitgesproken maar begrijpende woorden niet meer worden vernoemd door de bezetter, Duitsers van natie maar dus ook nazi's of nationaalsocialisten van de enige publieke ideologie. Maar in het momentaan en verder politiek wezen was ook dat niet zozeer een probleem of geen verraad te noemen, van deze bekwaam geachte en zeker voor een zeer belangrijk deel - de cruciale voedselbevoorrading - zeer, zeer bekwame burgemeester, vermoedelijk op dat vlak één der allerbesten voor het gehele Belgische voortaan bezette grondgebied - maar dat is een vorm van normaal functioneel vergelijkend denken dat totaal afwezig is bij de eenzijdig 'historisch-kritisch' of verschrompeld intellectueel opgeleiden aan de geschiedkundige faculteiten der Lage Landen. Namen van enthousiaste eersterijstaanders der aloude Kristen Volksbond stonden er niet bij zoals dus vooral geen namen van mogelijke dissidenten onder hen. Namen onder andere Vlaamsgezinde katholieken - of omgekeerd? - stonden daar niet bij zoals dus ook niet voor andere breder volksverbondenenen. Die werden allemaal politiek zeer algemeen benoemd als diegenen die op zijn best werden geschetst als medewerkers met "*den gemeenteraad en den goeden wil van de bevolking*" - en met de leider (We hebben vanzelfsprekend nogal wat collaboratieve pers doorgenomen zoals het VNV-dagblad en kwamen daar voortdurend zinsneden tegen als "*den Leider spreekt*" of "*den Leider beveelt*" of Dat is "*Mens erger je niet*" voor een mens van nu maar dat was toen schele ernst en doodgewoon een gevolg van eeuwen luisteren, knielen en verder luisteren. Anderzijds kan een minimum aan respect geen slecht in tijden van onder meer zgn. sociale media waar elke bagger zo maar kan verschijnen en dies meer. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat was bijna zuivere ironie want in die gemeenteraad zou de weliswaar zeer katholieke maar Franstalige en elitaire weliswaar geneesheer van allen zijnde Oscar Delghust dan wel deze nieuwe burgemeester welkom heten zoals we kort voordien zagen, maar hier letterlijk geschreven niet eens worden erkend als oprecht inwoner van deze stad, voortaan katholiek en Vlaams - of toch beter; vooral Vlaams. Maar dat een onware zij het juiste perceptie.

De betere verstaander of meer toegewijde lezer van dit weekblad of toch van de voorpagina ervan, las wel wat meer dan de relatief korte maar jubelende getuigenis over de Blijde Intrede van Leo Vindevogel aan het bestuursstuur van het reeds stampend en rollend schip van de stad Ronse. Hij las tevens of zelfs eerst (hihi of lachend met die ernaast zelfs centraal afgebeelde, de heer. L. Vindevogel uit Ronse die dus ... - maar leest U gerust het voorgaande begin van dit deeltje terug) het kolomrijke stuk met de kernachtige titel "*Oorlogsdoeleinden*". Dat was in vet gedrukt maar met een duidelijk kleiner lettertype dan het centraal gedeelte "*De h. L. Vindevogel benoemd tot burgemeester van Ronse*", dat we nu eerlijk duurt het langst eindelijk ook in het vet steken, terwijl beiden werden geflankeerd door een andere titel want dat van de sinds decennia bestaande christelijk woordje in de rechterbovenhoek, nu getiteld als "*De Stilte van Nazareth*". En dat was afgebeeld met

hetzelfde lettertype als de tegenhanger links. En die nevenschikking was zeer triestig, zeer alarmerend want geen enkel oorlogsdoeleinde was zelfs nog maar bij zijn pril begin stil, ook niet in Nazareth. Die tekst die dus al meteen of liever weer en dat tot in de treuren toe tot in augustus drie of vier jaar later weer eens over die *** oorlog ging, was "*Vintage Vindevogel*": 'onze onderwijzenden' (zoals hij misschien ooit eens liefkozend werd genoemd door Kristen Volksbonders aan de toog zich rechthoudend in het gezellig café der Kristen Volksbond op de Zonnestraat x te X) wist het weer allemaal en hij was weer anoniem want handtekende niks want moest na eeuwen hier publiceren natuurlijk niks meer handtekenen. Men moet het lezen of werkelijk authentiek zien want nog maar pas was de titel gelezen na een diepe zuchtslaking, of het tweede woord reeds (we hebben het herlezen en herteld) was weinig stil want sloeg op de naam "*Hitler*"; of niemand anders dan voortaan of liever al een korte tijd voordien de enige overvoerder of Oberführer van deze nieuwe burgemeester alias oude redacteur - of voor beiden een zwarte tegensteller in de tegenhanger in de rechterhoek of de stille van Zichem-Nazareth, Onze Heer Jezus Christus. Onderwijzer des Ronses volkes L. Vindevogel stak direct van wal door de klaarblijkelijk gerealiseerde doeleinden van Hitler chronologisch op te sommen, alles mooi typografisch weergegeven want in kort, onder elkaar gedrukte zinnen of dus niet in een formeel lange opsomming: zo ging dat ooit kort aan het schoolbord, zo kreeg de lezer dat op zijn leesbord. Enfin en bref, het ging dus voor alles over het perfide Albion hoewel Leejoo de schoolmeester dit soort schuttingsnabije taal niet gebruikte maar het kwam op dit neer, na twee ellenlange want over de gehele voorpagina gespreide kolommen waar nog een stukje in een derde begonnen kolom aanhing die zelf als kolom grappig genoeg eindigde waar L. Vindevogel begon - met zijn stugge fotoverschijning en daar dus onder de tekst der Blijde Intrede. Leo Vindevogel was dan een prima of zeer harde werker als onder meer redacteur, toch had hij van zijn teergeliefde en toneeltechnisch zeer onderlegde broer Alfred Vindevogel wat betere feeling voor setting of dramaturgie kunnen leren. Of wist hij dat juist wel en deed hij dat niet want verkoos hij deze setting, of de start toch van links naar rechts met geschrijfsels ellenlang over Hitlers oorlogsdoeleinden? Hij besloot dus na zekere ellenlangheid met de woorden en zoals gezegd krek boven zijn eigen koppige kop: "*Deze oolog waarin Europa in 't gelid staat tegen het Britsche rijk mag misschien veel meer dan een oorlog genoemd worden; hij is een geweldige wereldrevolutie.*" Dat Europa identificeerde politoloog Leo Vindevogel net voordien met "*Eurafrika*", wat dat ook mocht betekenen dan dat Afrika samen met Europa was? Dat zou dan tegenover het vrij handelvoerende Britse rijk gaan staan samen met drie andere door hem als "*grote autarchische levensruimten*" genoemden gebieden samen met de "*Sowjet-Rusland, Oost-Azië en het Amerikaansch vasteland.*" Had die redacteur annex nieuwe oorlogsburgemeester nu echt niks anders te doen dan dit soort teksten - vele malen groter dan de tekst rond zijn Blijde Intrede - los te laten op dit zelfde ergens mooi voor hem en stad historisch moment? Leo Vindevogel kon zoals niemand in een glazen bol kijken en kende hier zeker niet voldoende goed de geschiedenisboekjes om het woord "*wereldrevolutie*" uit zijn schrijfsloffen te halen:

1) Hij had indrukwekkend geschetst hoe Hitler met zijn Duitsland zekere belangen verdedigden en verder veroverden maar waar ging dat dus eindigen want "*Hoogmoed komt voor de val*"!? Dat wist toch elke onderwijzer van een christelijke school, allez Leo! Of niet Leo Vindevogel die onderwijzend niet-onderwijslijk was gebleven;

2) Het moest hem toch zoals ongeveer iedereen en zeker allen die er bij waren nog maar twintig jaar geleden in de EERSTE Wereldoorlog bekend zijn dat Engeland of het Britse rijk desgevallend elke veldslag verloor maar de laatste niet of met andere en vooral beslissend klinkende woorden elke oorlog altijd won. Ook deze ging men winnen en overigens was de Slag om Engeland misschien niet volledig gedaan maar die was alleszins al duidelijk verloren voor nazi-Duitsland, al had dat nog bijzonder performante duikboten;

3) Het Britse rijk was niet zomaar Engeland maar een gebied of entiteit met de Commonwealth of steeds met Australië, Canada, Nieuw-Zeeland erbij en niet te vergeten een overgroot deel van ... Eurafrika. Zowat de helft van het Afrikaans continent was vooralsnog een Britse kolonie en daarin zat niks minder dan Zuid-Afrika. In redelijk operationele zin was steeds de door Leo Vindevogel als de machtigste speler sinds WO I erkende USA ook redelijk commonwealthig, zoals het zich had getoond in het laatste deel der Vorige Oorlog waar het de machtsverhoudingen zelfs met een half marionettenleger deed overkantelen, tegen dus datzelfde Duitsland in. Het stond in alle sterren behalve die boven Ronse en de Vlaamse Ardennen verder geschreven dat dit scenario herhaald ging worden, ietsje anders qua modaliteiten zoals mooiere uniformen en betere artillerie maar met het zelfde basisresultaat: Duitsland dat in het Eurafrikaans zand beet. Het was alsof broer Alfred pakweg het redelijk Oudgriekse toneelstuk "*Medea*" in een modern, interbellumkleedje aan het gieten was;

4) Het is zeker dat redacteur Leo Vindevogel internationaal of Europees gezien de bal wel degelijk soms juist sloeg, zoals met zijn herhaalde voorspellingen rondom de gewelddadige reacties van Duitsland op de zware gevolgen van het Verdrag van Versailles na de militaire nederlaag in 1914 - 1918. Grappig genoeg kittelde de chronologisch groeiende reeks Duitse 'vooruitgangen' waarmee deze uiteenzetting begon, logisch gezien niks anders dan de vraag naar wat er verder op het Duits menu stond: Hitlers honger kon toch nog steeds niet zijn gestild? Dat kwam er dan ook zo goed als direct want op 22 juni van het zelfde jaar 1941 begon Operatie Barbarossa of de inval van Eurafrika - haha - in dat ander autarkisch genoemd wereldsysteem, de Sowjet-Unie of de betere naam dan die door de redacteur was gebruikt als Sowjet-Rusland. En daarmee zou dan relatief snel het einde ingeluid worden van Vindevogels geliefde Eurafrika tedju Duitsland naast de daadwerkelijke overleving van het Verenigd Koninkrijk, als de verschrompeling weliswaar in de teloorgang van het Britse Rijk en natuurlijk gevolgd met de definitieve opkomst van superpower USA en voor ook al de tijd dat het zou duren, die andere superpower de Sovjet-Unie. Daarmee had inderdaad een vorm van wereldrevolutie plaatsgevonden die voor vele decennia de wereld in een ijzeren greep zou houden maar duidelijk anders dan dat de Ziener naast Blindganger van Ronse het had gezien, en losgelaten - nogmaals - op een moment dat hij volledig had moeten stoppen dit soort pro-Duitse zienswijzen redactioneel te schenken aan het leespubliek van Ronse dat actief lezend of gewoon al rondbabbelend als geheel bijna zijn doelpubliek was, of juist omgekeerd, als nieuwe burgervader - behoudens dus de niet vermelde Franstalige of Franstaliger stadsgenoten.

Met en door deze al bij al in de lijn der politieke gedachten van deze redacteur annex parlamentslid annex gemeenteraadslid annex nu oorlogsburgemeester actuele pro-Duitse formuleringen net op hetzelfde moment als wanneer hij ook wordt aangekondigd als nieuwe burgemeester, was elke Ronsenaar niks anders dan toch letterlijk gewaarschuwd! Door de formuleringen der berichtgeving der Blijde Intrede wist elke Franstalige of meer Franssprekende Ronsenaar direct hoe laat het politiek was; over tijd. Het was meer, veel meer. Er ging te Ronse niet zozeer zoals geschreven over voordien en verwacht voor nu en straks een bestuurlijke "*katholieke, Vlaamsche en Volksche ...*" lijn worden getrokken maar een Eurafrikaanse pardon weeral een Duitse lijn! Te Ronse of all places mocht dan een fiere burgervader zijn aangesteld - niet verkozen! - voor deze barre tijden, men mocht niet vergeten dat dit slechts als deel van het geheel der wereldhuishouding was én dat die burgervader wist waar voor hem ergo zijn burgers het juiste kamp lag. En een als het ware objectieve Duitse lijn bestond gewoon niet want immers, het was tegelijk een nazilijn! Dit Duitsland was niet meer een keizerlijk of voordien Bismarckelijk maar immer durchmarchierend volgens Herr Hitlers lijn, volgens een nazistische lijn. Daar kon een moment later vanaf diens aanstelling als de cruciale Kreiskommandant te Aalst Kreiskommandant majoor Vollmer, die na de

oorlog althans bekend werd als katholiek, weinig essentieels aan veranderen. Die ene partijlijn der nazi's vernichtte dus alle andere vormen van ideologisch en verzuild denken of schakelde alles in wat men een politieke eenheidsworst kan noemen, te Duitsland drastisch en snel en iets kalmer zij het toch nogal spectaculair in de bezette gebieden. Dat zou dan ook zéér, zéér snel gebeuren te Ronse of nog hetzelfde jaar waarin onder meer en zeer opvallend de toneelbond der Kristen Volksbond ging samen smelten met die van De Verbroedering, in het Stadstoneel of Eenheidstoneel. Het ondenkbare zou gebeuren - en vergeef ons onze schulden want de juiste datum weten wij nog steeds niet - want Herr Vogel zou de eigen zaal der Kristen Volksbond laten aanslaan als Hitlers Volkbond pardon flauw grapje want als Stadszaal. Dat er toen Kristen Volksbonders huilden van woede en verontwaardiging naast eenvoudig puur onbegrip, was te begrijpen al zagen wij eveneens tot op heden geen afdrukken van hun tranen op geduldig papier. Het was slechts iets minder dramatisch zij het eveneens puur nazistisch dat ook te Ronse en regio de Eenheidsvakbond verscheen en wel onder de kundige want van oudsher slaafse leiding van Georges Verhellen, inderdaad de syndicale rechterhand van Leejoo van voor deze oorlog: zie deel 1.3.3.. Het duurde omzeggens een half jaar of de Blijde Intrede van Leo Vindevogel als oorlogsburgemeester was voor deze stad de Droeve Intrede van Leo De Grote of "*Leo locuta, causa finita*" - al zou dat amper vier jaar later anders aflopen, dik tegenvallen.

Dat de polifunctionele maar redelijk consequente (???) Leo Vindevogel zich hier eerst en vooral als levensbeschouwelijke verrader want verrader werd van het "*katholieke*" toont door op één bladzijde twee wereldbeelden tegenover elkaar te stellen als blijkbaar in zijn persoon of persoonlijke geschiedenis verneigt of verenigbaar, door de god waarin hij publiek en dagdagelijks geloofde weg te kieperen door de man Hitler te beginnen aanbidden; het was een verraad waar die Diens zoon of Jezus Christus al voor Zijn eigen verrijzenis merkwaardig al mee rekening had gehouden - over dat soort essentieel verraad binnen het Europa meevormend christendom gaan we het in een latere studie uitvoeriger hebben. Dat was zowel een morele, als binnenkerkelijke als toch ook groepsverraderlijk denken want betreffend dat laatste werd hij net gehuldigd door zijn alte Kameraden der Kristen Volksbond. Nu goed, er was het meer zuiver politieke verraad indien dat analytisch allemaal is te scheiden. Hij werd immers ook gehuldigd omdat hij steeds een "*Vlaamsche en Volksche*" lijn had getrokken, een lijn die nu al direct en straks een pak duidelijker zou worden hertrokken naar Eurafrikaanse pardon nondepotvoldorie Duits zeg dus nazistisch model! Van een ware verrader gesproken. En die moest dat volk en nog een heel pak andere stadsgenoten gaan leiden!? Bovendien zullen wij uitgebreid doorheen onze studie rond GEDEPO zien dat Leo Vindevogel daadwerkelijk de belangen der textielbaronnen of het kapitaal verdedigde, zelfs met zijn terechte walging voor hun extreem opportunisme op dubbele zijden (hun economische collaboratie naast wat anglofiele steunbetuigingen, en hun woekerhandel). Uiteindelijk kon het gewone volk slechts economisch overleven door meerwaarden te scheppen voor het hogere volk; aan die economische wetmatigheid kon zelfs de dieharste communist niet ontsnappen al werden zij daar zgn. volkscommissarissen. genoemd - of iets technocratischer. Leo Vindevogel zag dan een wereldrevolutie aankomen op planetair politieke schaal, hij bleef een conservatief, behoudend economisch ergo politiek denker; tene quod min of meer bene! Tegelijk moeten we steeds eerlijk blijven. Die onderschikking van het op stad en welzijn gericht denken en handelen van bestuurder Leo Vindevogel was dan 100 % ondergeschikt gericht op het erkend overheersend Groot-Duits belang naast vanzelfsprekend het basale of zeer nabije eigen groepsbelang; voldoende eten en drinken en aanverwanten hebben voor de Ronsese bevolking, naast voldoende kolen voor de textielschouwen en dies technisch begrijpelijk meer. Effectief kunnen en mogen wijzelf ons niet herinneren of Leo Vindevogel in zijn oneindige bezettingsepistels één maal het Vlaams SS-ideaal van een opgang van

Vlaanderen (zucht van België) in een Groot-Duits Rijk heeft uitgesproken. Anderzijds was het dan weer ideologisch wiggelen en waggelen want twee zonen en een onbekend aantal dochters des huizes werden resp. leden der Waffen SS of verpleegsters bij het DRK. Dat was niet mis aan de allicht weinige nog steeds niet goede verstaanders want het ging nu om een reeks Blijde Intredes van eigen familiaal en Ronses en Kristen Volksbondig bloed en vlees in het Derde Rijk! Dat was ironisch of indroevig. In de Kristen Volksbond en alle andere Vlaamsche middens was er iets als een virulente haat tegen het Fransdom, zoals onder meer of vooral tegen het gebruik van le beau langage zelf als bestuurstaal en zo voort. Overigens was Leo Vindevogel als stachanovistisch werkend oorlogsburgemeester zelden te betrappen op een Duitstalige brief aan de altijd hogere Duitse Overheden, zoals wij slechts statistisch moeten vermoeden uit het geschabbernakt overgelaten stadsarchief Ronse. Toch was de politieke collaboratie waartoe hij zo schrijvend intens behoorde, gekenmerkt met "*Duitser dan Duits*", al herwijzen wij op zekere beperkingen tegenover deze man hier net gemaakt. Het is ongetwijfeld zo dat wij niet alle pro-Duitse motieven kunnen herleiden tot een uitwerking van de haat tegenover al het Franse, maar toch moet men ergens objectief vaststellen dat hier iets merkwaardigs of gewoon zieligs heeft plaatsgevonden: de haat tegenover één specifieke taal annex wereldbeeld (het Frans) wordt vervangen door soort liefde, verering, ... voor een andere taal annex nota bene zeer duidelijk (nazistisch) wereldbeeld, én die taal was van een ongenode gast of een bezetter, geen bevrijder. Die opmerking uit te leggen is allicht iets meer voor een psychiater of sociaal psycholoog met historische interesse maar vinden wij één der merkwaardigheden aan een al bij al redelijk kleinschalig gebeuren als het fenomeen collaboratie, meer specifiek de politieke collaboratie. Hier past nochtans een belangrijke sprong naar dezelfde Leo Vindevogel en al zijn consorten vanuit het interbellum, letterlijk de tijd tussen de Groote Oorlog of WO I en deze nieuwe oorlog of WO II met telkens dezelfde invaller of Duitsland. Tot onze hopelijk niet eeuwige spijt zijn wij de volgende opmerkingen Vindevogels als redacteur ergens in het interbellum zoek geraakt toen hij schreef over het aktivisme of het landverraad tijdens die Groote Oorlog en dat hij - merkwaardig man als hij was - erbij gladjanig opmerkte dat hij het alvast opnieuw zou doen in zelfde omstandigheden, met die opvallende verstande dat hij enerzijds sprak over die concrete aktivisten maar dat hij toen of in WO I zelf geen aktivist was - of zeer weinig of juridisch te weinig als Vlaamsgezind bekend aan het IJzerfront. We hopen het citaat of de geschreven woorden van deze politicus annex redacteur en toenmalig (ergens in 1935?) potentieel ondertussen verwerkelijsend politiek collaborateur (vanaf minstens begin 1941) eens netjes woordelijk te kunnen geven later naast hen dan natuurlijk te dateren; het was met 100 % zekerheid ergens in '*t Volk*, allicht op een voorpagina want waar schreef men leeswaardiger? Dat klaarblijkelijk, politiek wezenlijk Vlaams-nationalistisch gedachtegangetje aan diepe rancune of gebrek aan volwaardig opbouwend politiek denken, was dus van een soort consequent te noemen Leo Vindevogel of geen zelfverrader, maar dus toch een consequent politiek rancunist. Diens woorden van toen of aan een vooravond van een volgende oorlog, waren nochtans met eveneens volle zekerheid een slag in het gezicht van een pak Kristen Volksbonders wegens hun waanzinnig lijden tijdens en nadien doorheen WO I. Maar daar kennen wij ook geen reacties rond van later (na publicatie van die gedachten door LV) en zeker niet voor de bezetting. Jammer is alleszins dat deze vorm van politieke consequentie niet op het voddengedoe van het krijgsproces van steeds Leo Vindevogel is besproken door eender welke betrokken partij. Dat had misschien een zeker intellectueel vuurwerk kunnen geven - Ons Gedacht! - naast wat historische verdieping zeg meer begrip of begrijpen voor deze denker en analoge doener, en zovelen van dat gedacht en analoog gedoe.

Waar er gehakt wordt, vallen er spaanders, en waar er gelezen wordt, zijn er ook afvallers of niet lezers en dus potentiële sprekers. Er waren nogal wat leesonbekwamen of analfabeten in

die barre tijden! Bijgevolg en om veel meer persoonlijke en functionele bestuursredenen was Leo Vindevogel te spreken. Deze nieuwe burgemeester excuus deze oorlogsburgemeester was vanzelfsprekend een vos die nieuw ordelijke passie ging preken maar niet ineens alle gewaden kon en zou afleggen. Het dienstbetoon sinds lieverlede bij hem thuis en op de Kristen Volksbond zou gewoon doorgaan alsof er werkelijk niks was gebeurd. Niks gebeurd? Toch was de "*MEEDEELING*" ter zake belangrijk of nieuw: "*De Burgemeester van Ronse is sprekelijk op het stadhuis (zaal van den Gemeenteraad) alle voormiddagen van 10 tot 11 uur (tenzij buitengewone afwezigheid buiten de stad).*" (Idem. Vette woorden uit bericht zelf. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De aloude zitdagen in het lokaal der Kristen Volksbond op de Zonnestraat, of zijn politieke en levensbeschouwelijke fief, waren dan als het ware automatisch opgehouden want de man plaatste zich op dat vlak duidelijk boven alle - 'oude - politieke orde of gezindheden, was nu burgervader van "*de bevolking*" op wiens "*goeden wil*" hij duidelijk ook rekende, een berekening die nogal ging tegenvallen en wel snel. Zijn spreekruimte viel nu reeds samen met de ruimte die sinds vele eeuwen was voorbehouden voor de gehele gemeenteraad, of kon men als goede verstaander en nabije toekomstziener knipogend doorgeven met een "*Het begint al, ons Führerprincipeke. Hij begint al, onze grijperke naar de macht. Maar hoogmoed komt voor de ...???*" - volgde een gezamenlijke bulderlach tussen sprekers en luisteraars. Maar die grap als het ware stelde gewoon niks voor indien men een betere verstaander was in dit specifiek geval even vooruitziend toch of een vooruitziende en nog betere verstaander van dit o zo belangrijke politieke ogenblik in de moderne geschiedenis en geschiedenis tout court van Ronse en zeg maar geheel Vlaanderen, of iets dat daar voor kan doorgaan want denken wij aan Limburg, Brabant en de rest die daarvoor ook kunnen mee worden verbonden. Er stond in deze korte maar zeer belangrijke politieke mededeling dat alle dagen op dat stadhuis door alle leden van de gemeenschap deze burgemeester, de facto en de jure oorlogsburgemeester of nooit echt legaal maar wel functioneel uiterst noodzakelijk aangeduid als burgemeester, op het cruciaal politiek centrum en gebouw van deze gemeenschap Ronse, het stadhuis dus, kon worden opgezocht zij het snel want tijdens amper één uur met een uitzondering want "*tenzij buitengewone afwezigheid buiten de stad.*" Dat werd dus beweerd aangaande een man die met prima resultaat had gestudeerd voor onderwijzer of dus een soort geleerde mens die onder meer geschiedenis had aan te leren aan leerlingen der lagere school, door een man die van kort na de Eerste Duitse oorlog en onafgebroken gemeenteraadslid zou zijn en een jaar of zes ook geschepe de eerbiedwaardige stede Ronse - Renaix (in die jaren en voor een definitief eind nog meestendeels volledig in het Frans, de zittingen der gemeenteraad en alle officiële stedelijke administratie!). En dan zou deels door deze man en merendeels door anderen iets gebeuren en talloze keren en op werkelijk algemeen bekende en voor nagenoeg elke Ronsenaar schokkende schaal, dat de "*buitengewone afwezigheid buiten de stad.*" door deze oorlogsburgemeester een speciale variatie zou krijgen door zijn "*buitengewone afwezige aanwezigheid binnen het stadhuis.*" In het belangrijke deel 4.3. bespreken we ruim de "*Selectie via het misleidende kaartje van oorlogsburgemeester Vindevogel.*" waarin die zowaar dit zelfde stadhuis zou gebruiken als rattenkasteel of rattenval voor de Duitse FG om stadsgenoten te laten arresteren en wegzenden als GEDEPO naar Duitsland. Die waren weliswaar zo goed als zeker allemaal aan hem via zijn speciaal agent Julien Van Obost ter zake gekend als woekerhandelaars maar dan ook niet alle als dusdanig gekende stadsgenoten werden hier 'uitgenodigd' en dat gold al helemaal niet blijkbaar voor de toplaag der met de Duisters ook of vooral (?) economisch intens en structureel dus zeg doorheen de gehele bezetting meewerkende textielbazen van Ronse. Allerlei arrestaties door Duitse politiediensten als de FG, de GFP en de Gestapo, op de Abwehr na waren zij allemaal zeer druk bezig in Ronse en in de wijdere omgeving, kregen vrijuit de ruimte om hier een verder, vooroorlogs beslag te vinden met onder meer - bij wijze van spreken - foltering en als gevolg;

op het STADHUIS of STEDELIJK HUIS van een Belgische in dit geval historische VLAAMSE STAD!! Dat ook het cachot van de Ronsese brigade van de ook al of nog Belgische rijkswacht ter zake wel eens werd gebruikt door Duitse politiediensten, doet hier niks aan af al zouden wij uiteraard wel eens hun aanvankelijk standpunt en vooral dat van de kwestieuze procureur des konings ter zake willen weten, al even uiteraardelijk nog niet verschenen aan onze onderzoeksogen. Bovendien, alsof hier nog een overtreffende trap mogelijk is, werden vele Ronsenaars juist hier aangehouden tot op het laatste bezettingsknipperke of eind augustus 1944, en welke Ronsenaars zoals enkele uiterst gewaardeerde dokters - als Duitse gijzelaars! Zeer toevallig zou zelfs één der zonen Vindevogels daaraan meewerken, net als de door Leo Vindevogel al lang en van voor de Tweede Duitse oorlog geminachte en nota bene Belgisch advocaat zijnde Maurice Ponette. Oorlogsburgemeester, gebleven gemeenteraadslid en parlamentslid en blijkbaar toch al meer dan twee decennia strijder voor iets verdedigbaars als een Vlaamse zaak, zou door deze aanwezige afwezigheid - U mag het gerust omdraaien als U dat verkiest - niks anders doen dan puur en zuiver en helaas eeuwig verraad plegen aan net die Vlaamse zaak: het stadhuis te leen geven voor dit soort zaken was een schande in meer dan acht eeuwen Vlaamse stedelijke en kleiner gemeentelijke strevingen naar lokale autonomie en sowieso een aanfluiting voor iets als zekere fierheid bij lange momenten opstandigheid tegenover allerlei soorten diepe verknechtingen door buitenlanders. De man moet toch ergens krankzinnig zijn geweest om dan nog doodgemoedereerd zij het met een trommelrevolver "*bevattende nog zes kogels*" op zak zich de derde september 1944 of dag der geallieerde bevrijding der stad, een week dus nadat op 24/25 augustus 1944 een pak gegijzelde stadsgenoten aldaar werden samengehouden en dan naar Duitsland via Gent zouden worden afgevoerd - en het gelukkig toch door een mirakel snel zouden overleven. Dat zijn wedervaren met het krijgsgerecht zielig was, wordt alleen door al even pure geschiedenisvervalsers zelfs als zgn. zeer academisch geschoolde 'onderwijzers' ontkend terwijl net die Vlaamse fanatiekelingen niet willen of durven inzien hoe 'hun' Leo hun eigen zaak besmeurd want verraden heeft, niet zomaar, niet één keer maar bestendig en dat zonder overigens de minste morele en politieke scrupules; geen enkele maar dan ook geen enkele tussenkomst van deze man bij de Duitse autoriteiten ten aanzien van het lot van welke Ronsese gearresteerde ook is ons bekend, als brief of telefoon vertrekkend vanuit dit stadhuis of met een "*buitengewone afwezige aanwezigheid binnen het stadhuis.*" of per bezoek aan bij grootste voorbeeld de Kreiskommandant van Aalst of ineens het OFK te Gent: geen enkel of het gaat om een Ronsenaar die ergens in Frankrijk zijn werk kwijt was geraakt door het oplopen van een uiteraard Duitse gevangenisstraf aldaar en de merkwaardige zaak van communist Theophiel Mannens die uit zijn gevangenis te Huy door mogelijks deze Leo Vindevogel zou geraken - of door de oerzwarte André Vandenberghe? Het heeft geen zin en is sowieso menselijk al te delicaat om nu eens een overzicht van de 'menselijkheid' of zeg gerust 'Ronselijkheid' van alle gearresteerden van Ronse te maken, waarvan dus (..) een hele reeks zijn omgekomen doorheen Duitse KZ, maar zeker geldt het voorbeeld van de alom gewaardeerde en schone en nijvere mens Fernand Gyselings, onder meer en niet in het minst toen al een hele tijd voorzitter van de lokale en de gehele oorlog ongelooflijk hard werkende afdeling van het Rode Kruis. Alleszins wat ons betreft, is Leo Vindevogel niet zozeer een rechtsverkrachter of een verrader der Belgische instellingen want dat was effectief of op zijn bijna lachwekkende vooral deerniswekkende manier het Belgische kriegsrecht ook! Leo Vindevogel was een volksverrader, een verrader van zijn eigen Kristen Volksbond of katholieke belangenvereniging. Leo Vindevogel was een verrader van zijn eigen (sic) volk, een verrader van het Vlaamse - wat dat allemaal mocht voorstellen historisch en existentieel. In een latere studie rond collaboratie en verraad gaan we pogen dat verraad ook politiek-mathematisch uitdrukken

We ontmoetten reeds op de voorpagina van deze oneindig belangrijke uitgave van *'t Volk* het elke week sinds tijden hier rechtsboven afgedrukt christelijke boodschap of wijsheid, met als interessante titel **"De Stilte van Nazareth"**. Welke schrijver dit hier, nadien en heel lang voordien heeft geschreven, weten we als zoveel niet. Allicht wist iedereen te Ronse dat toen wel, een vaststelling niet eens hypothese die voor oneindig vele relevante informatie uit die barre tijden geldt: kunnen U en Uw buur eens alles relevant opschrijven zodat latere onderzoekers alles kunnen? We nemen aan dat het een parochiepriester was want daar waren nog veel vertegenwoordigers van wonend en werkend te Ronse. Over welke stilte ging het hier nu: *"Eerst drie jaren later zal Hij beginnen te prediken en te werken in het openbaar nadat Hij tienmaal langer zich stil hield en zweeg. En toch spreekt dit zwijgen zoo'n klare taal, deze stilte verzamelt hare oneindige kracht tot eeuwig durend voor alle mensengeslachten."* Leo Vindevogel schreef ontzettend veel en zal natuurlijk ook veel enorm hebben gelezen. Las hij ook volledig zijn eigen weekblad? Las hij deze tekst over de man die hier met *"Hij"* werd aangeduid als eveneens *"de Meester"* maar nergens met de namen Jezus of Christus of de combinatie, werkelijk nergens en dus ergens opvallend net daar waar aan de volledig andere zijde van deze voorpagina en reeds als tweede woord de naam van Hitler viel? Mogelijks was de schrijver van dit christelijk stuk zich niet bewust van wat die dag op die andere zijde van de voorpagina zou komen, maar kende hij al zijn pappenheimer Leo, de sinds zekere tijd Hitler en de Duitsers licht tot harder gaand vererende. Zo ging deze anonieme christelijke schrijver door alsof het een waarschuwing voor de politiek nog steeds zeer bedrijvigen was, zoals deze nu oorlogsburgemeester: *"De stille, groote menschen.' Zij verzamelen in zich hunne krachten, zij verinnerlijken en verdiepen zich, zij laten voortdurend in zich de schat van kennis, geloof, denken en levenservaring rijpen en aangroeien om daaruit dan aan anderen te kunnen meedeelen."* Overigens kon deze schrijver er eveneens op wijzen dat de *"Hij"* ook tijdens zijn drie jaar van prediken zich wel graag en belangrijk ging afzonderen, in sprekende en voedende stilte. Zo klaarblijkelijk niet met deze lezer Leo. Draafde die man door al vanaf zijn terugkeer van het IJzerfront, altijd maar politiek en politiek en af en toe kwam er thuis een koter bij, thuis waar hij dan nog de stilte wel blijkbaar had die halve stilte was want ook daar werkzaam al bleek er tijdens de oorlog zeg tijdens de bezetting totaal geen vrije tijd meer voor Leo Vindevogel, altijd bezig met politiek of de belangenbehartiging van de gemeenschap van Ronse naast propagandaschrijven voor Duitsland (*"Mijn papa is naar Roubaix gegaan, vermoedelijk om te leren textielontwerpen. Er was daar een Vlaming die directeur van een fabriek was en mijn vader logeerde daar. Dat is gebeurd kort nadat hij onderwijzer is geworden. Hij heeft waarschijnlijk leren breien in Roubaix We hadden thuis een grote breimachine met een soort arm en die stond in de garage. ik herinner me dat mijn pa breidde in de winter; pullovers met een kol eraan, zelfs zijde werd erin verwerkt. Dat was voor de oorlog; nadien had hij geen tijd meer daarvoor. Mijn pa heeft nog een zeer fijne weegschaal van Roubaix meegebracht. Die was zo fijn afgesteld dat je daar draden mee kon afwegen. Alle breiwol was zuivere wol en moesten we om te beschermen tegen de motten, inwikkelen in gazettenpapier. Dat had immers een geur ... We hielden dat bij in onze garage."* Interviews met Wilhelmina Vindevogel. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Leo Vindevogel was nota bene ten andere met zijn politieke medestander en drukker-uitgever Octaaf Goebeert bekend als dagelijks kerkganger op de vroegmis van het Sint-Hermes, waar hij al even nota bene geregeld de weg moet hebben gekruist met zijn oneindige en oneindig bittere tegenstrever en ook al zeer devoot, Henri Lagache, die ook al vroeg ging missen en wel in de Sint-Martinus want aldaar de Franstalige Hij verkoos. Was dat geen moment van verstilling en dus dagelijks of voldoende: *"Ons gebeurt het zoo zelden in ons eigen zelf terug te keeren. We kunnen ons zoo weinig afzonderen. En toch is die stilte zoo nodig, zoo dikwijls zouden wij moeten van de oppervlakte naar de diepten afdalen, van den schijn naar de werkelijkheid ..."* Men moet zich dan als zgn. modern mens (elk mens is sowieso op zijn vroegere dag 'modern') nog voorstellen dat deze mensen tijdens deze barre tijden nog niet eens de waanzin van de Smartphones kenden, de

werkelijk secondelijke plicht tot boodschapontvangst- en doorgave zelfs met een internettelijke of publiek extra wijde wereld doorgave ervan. Men kent hen van lang voor WO II: die politici die tientallen jaren tot quasi levenslang de machtsverslaafde junkies zijn, ondertussen aanbeden en voetgekust door hun kiespubliek waarvoor zij allerlei belangen verwezenlijken, eerder particuliere of groepsbelangen. Wat blijft daar wezenlijk van over: *"Alleen die mensen die zich de tijd gegund hebben om zich af te zonderen en in stilte te wikken en te wegen, die hebben iets groots gepresteerd in hun leven. Leren wij van den Meester eerst te doen en dan te leren aan anderen, leren wij ons terugtrekken in de verborgenheid van onze kamer om er in stilte te overleggen wat ons te doen staat of te laten want dan eerst"* Er was toen de algemene situatie van een opgelegd Duits zwijgen of de censuur met niet in het minst het bijna totaal verbod op de normale, vooroorlogse partijen of het verdwijnen van de parlementaire en gemeentelijke democratie en de verdwijning van de vrije of zeer rijke, zuilgebonden pers. Er was toen sowieso een existentieel dilemma want daar was voor zeker de tijd der bezetting eenvoudig nauwelijks tijd voor dan blijkbaar tijdens het wekelijks bezoek met zijn echtgenote aan het huis van vriend Jozef De Wael en diens eega Irma Hondequin, in tegenstelling met de vruchtbare Vindevogels een kranig kinderloos koppel overigens, en waar allicht zeer veel over politiek werd gepraat. Daarnaast toch, blijft verbijsterend vast te stellen hoeveel en hoe oneindig consequent redacteur en ondertussen oorlogsburgemeester bleef schrijven in *'t Volk*, aan redactiestukken en oorlogsverslaggeving en wie wat nog, alles pro Duits dus pro nazi's. En die waren echt niet happig op *"de Meester"*. Of substituut Gaston Stevigny uit vrome katholieke middens kwam of daarentegen een vrijzinnig liberaal van de keiharde 19de eeuwse stempel was; wie zoekt het eens op? Alleszins had hij eens in een niet al juridisch formeel ogenblik tijdens een tête à tête met deze ondervraagde kunnen vragen waarom die tijdens de gehele bezetting had doorgeraasd, maar 'bezig' bleef, opgeslorpt alsof hij een weerloos element bleek uit die andere Europese grond naast het Joods-christelijke, het Griekse denken met hier de Griekse drama's. Daarnaast en al even of voor zijn opleiding - zo goed als zeker Latijn-Grieks - een bijna meer vanzelfsprekend vraag, had hij kunnen ingaan zeg maar filosoferen op het cascadeaspect van zoveel bezettingslevens, aan de kant van verzet, van collaboratie, misschien zelfs van woekerhandel. Maar dat alfamannetje van dat krijgsgerecht, die zelf vlak voordien gevormd of professioneel magistraat want onderzoeksrechter was geweest had enerzijds als ontzettend veel collega's uit het Belgisch gerecht ergo krijgsgerecht te 'verbergen' van eigen persoonlijke, familiale naast beroepsbelangen versus de bezetter, naast dat hij natuurlijk baadde in een al oneindig bestaande Europese pedagogie van het straffen, altijd maar straffen, de ommezijde van *"... dan eerst zullen wij goed handelen en zullen wij niet van den rechten weg afdwalen."* Daar bleek dit Belgisch gerechtelijk denken toch ondanks duizenden uitgesproken en enkele (242) honderden uitgevoerde doodvonnissen nog dutsen mee, in de meest recent mogelijke historische vergelijking zij het op de eigenste Europese bodem. De nazis' vermoordden miljoenen Joden, homoseksuelen en geesteszieken. De Stalinisten vermoordden miljoenen aristocraten naast oneindig veel andere klassenvijanden. En meestal of bij voorkeur - in stilte.

Voormalig dienstdoend burgemeester Ephrem Vanden Eede was dan afwezig wegens een klaarblijkelijke ziekte van een verwante op die letterlijk historisch te noemen gemeenteraad begin januari 1940, het was zeker geen voorbode van zijn eigen afscheid als gemeentelijk politicus. Hij zal wel hebben gemokt en geroddeld dat hij toch de enig ware burgervader vertegenwoordigd had en zelf was geweest (We zagen ooit ergens - we weten niet meer waar - een foto van het overlijdensbericht van deze man waarin onder meer dat dienstdoend burgemeesterschap werd vermeld. Dat viel zodanig op dat we het wel moesten onthouden want waarom was dat nu nodig dan een uiting van ijdelheid? Zijn inhoudelijke passage als dd. burgemeester kan immers op geen enkele manier geslaagd worden genoemd want is te belast met schande. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Die enige en echte zat op dit moment ergens in Frankrijk te zwalpen in de

plotse aan- of beter medeafwezigheid van een reeks Belgische formele toppolitici en zou er zowaar minister blijven zelfs nadat de belangrijkste leden van het kabinet waaronder eerste minister Hubert Pierlot al op Britse fluweelbedekte stoelen waren geïnstalleerd. Zij waren enkele maanden aan het freewheelen geweest zoals men weet en zoals men ook kon verwachten met mensen in deze situatie maar hadden het licht aan de tunnel gezien en dat scheen plots overtuigend in Engeland of het Verenigd Koninkrijk te branden; ze zouden goede gokkers blijken. Het was alsof het een Oudgriekse scène betrof hoe macht tot stof kon vergaan terwijl dat stof zich ging enten op de eeuwig vruchtbare aarde van het onverzettelijke Britse volk. Heeft Freemie nog enige oppositie gevoerd tegen deze aanstelling? Is hij gaan klagen bij zijn socialistische kameraden die nog op belangrijke openbare posten zaten? Een briefje geschreven naar de provinciegouverneur daarbij wijzend op zijn bewezen diensten, niet in het minst aan de Duitsers? Op diner proberen gaan met de Ortskommandant van eerst Ronse dan Oudenaarde in een zeer bekend Oudenaards hotel-restaurant op de Grote Markt van Oudenaarde? Met de nationaal-socialist André Vandenberghe erbij? Beiden kenden elkaar vanuit het Vlaamsch Huis te Ronse: "*Robert Delobel ... Was aanwezig op de meeting van 't VNV ... in 't Vlaamsch Huis te Ronse, samen met Ephrem Vanden Eede (dd. burgemeester) en met Gosch, Ortskommandant van Ronse, met wien zij intiem schenen te zijn. Vandenberghe, burgemeester van Oudenaarde, sprak er over de politieke weggevoerden naar Saint-Cyprien en hekelde er de Belgische staat. Delobel en de anderen zouden er toegejuicht hebben en gegroet met gestrekte arm. Getuigen ...*" (Archief Jan Verroken, Map 387, Documentatie Frans Laenens, dossier "*Delobel Robert - Stadssecretaris*", p. III. ongedateerd en gericht aan Soudan. Frans Laenens noemt drie getuigen op waarvan wij er twee kennen uit Ronse en "*René Verbruggen, thans woonachtig te Antwerpen*". Wij kennen geen getuigenissen van hen ter zake. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is dus logisch afleidbaar dat de dienstdoende burgemeester en nog steeds lid der BSP daar ook met gestrekte arm zeg met de Hitlergroet enthousiast de toespraak van war- en heethoofd André Vandenberghe heeft bijgewoond en begroet. In het toenmalig fotoarchief van de bekende Ronsese fotograaf Maurice Vancoppenolle tevens overtuigd collaborateur moet daar allicht wel een filmrolletje over hebben gezeten. Waar zou dat gebleven zijn want het verzet zou bij de bevrijding uit diens winkel nochtans een reeks foto's van lokale zwarten vinden en publiek uithangen? Bij deze voordracht was de schrijvende Frans Laenens natuurlijk niet bij want hij woonde en werkte toen nog te Brussel maar de zaak heeft met zekerheid plaatsgevonden en wel in het midden van augustus 1940. Wie anders dan *'t Volk* zou daarover berichten en meteen met een artikel op de voorpagina. Het werd daar onder de titel "*De politiek weggevoerden*" uitvoerig becommentarieerd en op een onthullende tegelijk deels verhullende manier die politiek zeer dubbelzichtig mocht worden genoemd. (*'t Volk*, 17 augustus 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat artikel werd op dezelfde voorpagina en alsof het allemaal de normaalste zaak ter wereld was, gevolgd door een ander met de titel "*Europa wordt anti-Joodsch*". Dat gebeurde op een zelfde bladzijde waar sinds twee decennia en ook nu - nu nog ten minste - bovenaan rechts steeds een christelijk hoekje stond, hier en nu met de titel "*God's goedheid*". Die gold duidelijk niet voor diegene in wiens oorden God zich via het Oud Testament had geopenbaard ondanks zinnen als "*Indien onze Vader zoo druk begaan is met dieren en planten hoeveel meer zal Hij alles doen om de mensen die Hij naar zijn beeld en gelijkenis schiep, gelukkig te maken. God's goedheid zal nooit ophouden.*" Niet alleen onder meer de botanici en landbouwers onder de lezers van dit weekblad moesten logisch vaststellen dat Joden minder dan planten en dieren waren maar tegelijk toch zowel het beeld van God als diens zoon Jezus hadden voortgebracht; een meer dan serieuze nadenker. Ondertussen werd er doorheen het eerst opgenoemde voorpagina-artikel gedacht en ongedacht dat het een lieve lust was, alles op politiek vlak en met implicaties voor zeer lang want tot na deze bezetting. Zo werd gedacht aan een vorm van dag des oordeels, niet zomaar theologisch maar zeer menselijk voorafgaand

politiek en wel in het land der Belgen waar helaas ook Franstaligen woonden: *"Het is noodig, de rechtvaardigheid eischt het, dat de verantwoordelijkheid over het politiek gevangenschap klaar getrokken worde. Het is geen kwestie van den bezetter; het is er eene van het eigen land, van het eigen Vlaamsche volk. De schandelijke manier waarop men de politieke gevangenen behandeld heeft, bewijst tot wat sommige Franschen en franschgezinde Belgen bekwaam zijn..."* Het was absoluut zeker dat, hoewel niet ondertekend, deze tekst van de hand was van Leo Vindevogel. Die was zoals bekend net terug uit Frankrijk waar hij zowel de Crabs van Ronse was gaan opzoeken alsook zowat de hele regering in ballingschap had ontmoet: *"Wij hebben gelegenheid gehad Belgische ministers te ondervragen over de kwestie der politieke gevangenen."*

Zij schudden de verantwoordelijkheid van zich af. Alleen de h. Janson, minister van justitie, kan en mag - volgens de ministers - daarover aansprakelijk gesteld worden. En 't schijnt zelfs dat de h. Janson zich ook de handen wascht en zich als onschuldig uitroept daar alles buiten zijn weet en kontrol is gebeurd.

Zoo kan zijn onmiddellijke onderhoorige, de krijgsauditeur-generaal Ganshof Vander Meersch, ook op zijne beurt alle schuld afwerpen en zeggen dat het ook zijne onderhoorigen zijn die alles misdaan hebben." Het is opvallend dat Leo Vindevogel helemaal niks zegt over Eugène Soudan waarvan we nochtans zeker weten dat hij die toen apart heeft gesproken. Te meer is die niet-vermelding van Eugène Soudan omdat die laatste ook minister van justitie was geweest en sowieso al zo lang lokaal en nationaal bekend stond als geweldig goed jurist. Hadden zij werkelijk niet gepraat over net dit onderwerp, deze massale preventieve arrestatie dat in de moderne Belgische geschiedenis een zeer opvallend gewoon uniek gebeuren was? In WO I had het alleszins zijns gelijke of beter voorganger niet. Het lijkt erop dat Leo Vindevogel hier opzettelijk geen brug wou verbranden met Eugène Soudan; dacht hij misschien dat die ondanks alles toch nog ging terugkomen naar Ronse? Alleen al over dat thema moet gepraat zijn geweest want uiteindelijk zou Eugène Soudan effectief nooit naar Londen vertrekken met die andere ministers die aan de geallieerde zijde de oorlog tegen Duitsland wilden verder zetten. Of had hij toen helemaal geen zin in concrete overwegingen wegens te zwaar getraumatiseerd door alles? Hoe dan ook, deze conclusies van redacteur Leo Vindevogel omtrent die wegvoeringen waren hard maar zeker verantwoord. Ze waren op zich een terechte vraagstelling en in het licht van de repressie, voorbereid door onder meer Baas Ganshof in Londen, een zeer belangrijke thematiek of verantwoordingsvraagstuk. Zou de gediensstige substituut Gaston Stevigny deze passage direct na het lezen ervan door hebben getelegrammeerd naar zijn opperbaas, die nog niet was vergeten hoe hij zelf een persoonlijke kaakslag had gekregen eens terug in Brussel ergens in 1940 vanwege VNV-senator Edmond Van Dieren - en de man daarvoor zowaar wegens "*verklikking*" (...) later (...) liet vervolgen en veroordelen? Redacteur Leo Vindevogel zat doorheen deze tekst anderzijds ook gedachtelijk te zwalpen alsof hij nog op reis was doorheen het verslagen land en Frankrijk: *"Tegenover de Fransche menschen, de hongerigen en dorstigen zijn wij christelijk menslievend geweest"* Daarmee bedoelde hij hoe de Franse krijgsgevangenen met name *"... door onze bevolking en door de Duitse begeleiders werden behandeld."* Het was veelzeggend dat de Duitsers hier positief werden benaderd omwille van een vorm van 'menslievendheid'. Maar deze uitspraak was gewoon grotesk want in nevenschikking een vorm van gelijkschakeling van het Duits nazisme met het algemene of universele christendom. Dat was gewoon buiten alle proporties want in ditzelfde blad dat nog maar drie maand onder de macht of knoet zat van het moderne Duitsdom was ellenlang en bij voortduring doorheen jaren gewaarschuwd voor de gevaren van het nazisme ten opzichte van de Heilige Kerk. Het kon allemaal snel verkeren en de wortel der collaboratie of de actieve Duitsgezindheid was nog niet weliswaar volledig ingeslikt en smakelijk verorberd maar duidelijk na nogmaals drie maandjes duidelijk wel afgelikt en verder begeerd. Voor alle oud-strijders, en er waren er zeer veel te Ronse, moet dat

een steek door hart, rug en nieren zijn geweest - en wie was er trouwens ook weer een oudstrijder? Voor alle familieleden van de uiteindelijk tientallen dodelijke of verwonde slachtoffers die te Ronse waren gevallen in mei 1940 door echt-Duitse bommen was dat idem dito; onbegrijpelijk en vooral dat deze waanzin was gedrukt op persen die zelf waren verschrikt en gestopt geweest door doden en gewonden op de tiende mei 1940 op een armafstand! Of hoe verraad meetbaar en tastbaar was! En dat zo onwerkelijk snel! Wat een sociaal psychiatrisch te onderzoeken cocktail aan ideologie zo eens tesamen gebracht door drukker Octaaf Goebeert en redacteur Leo Vindevogel, beiden niet te vergeten dagelijkse eerstemisgangers op de parochie Sint-Hermes; liefde voor God en 'dus' de mensen maar haat tegenover Fransen en Franstalige Belgen, afkeer ten opzichte van Joden die diezelfde God hadden bedacht en/of grootgebracht, liefde voor het eigen volk en direct vergetend dat ze waren gedood of verminkt. Schrijver Leo Vindevogel vergat en passant wel te vermelden dat de enige Ronsenaar die bij deze tragische gebeurtenissen was meegevoerd helemaal geen politiek gevangene als Vlaamsgezinde was geweest maar communist Theophile Mannens. Hij vergat ook te vermelden dat er een reeks Duitsers bij waren, waaronder nota bene voorheen voor het nazisme gevluchte Joden. De tekst had rechten maar vele krommen. Het artikel was begonnen met de eenvoudige inleiding dat André Vandenberghe "*leider van het VNV van ons arrondissement*" over dat onderwerp recent had gesproken te Ronse: "*De voordracht verliep in den toon van het VNV en was dus blijkbaar bedoeld als vooreerst gegeven aan de eigen partijgangers.*" We nemen aan dat bij de niet-VNV-leden aanwezig ook toebehoorde Leo Vindevogel zelf aanwezig was, maar dat wordt niet bevestigd hoewel het thema der voordracht uiteindelijk een bredere dan slechts VNV-interesse scheen te mogen verdienen: "*Toch was zij ook het hooren waard voor wie niet van het VNV deel uitmaakt. De andere nieuwsgierigen zullen in den geest de uiteenzetting over het gevangenschap gescheiden hebben van de meegaande propagandameeting voor het VNV.*" Was niet toevallig één der andere nieuwsgierigen toch communist en Ronsenaar Theophiel Mannens? Kwam die zelfs even aan het woord of werd hij na aansporing van de altijd enthousiaste (sic) André Vandenberghe stormachtig toegejuicht? In elk geval vermeldt Leo Vindevogel de aanwezigheid helemaal niet van noch de stadssecretaris Robert Delobel en noch minder van dienstdoende burgemeester Ephrem Vanden Eede. Als hij daar was of zelfs informatie heeft verkregen via een bereidwillige derde moet hij dat toch hebben geweten, zoals er jaren nadien drie getuigen waren ten opzichte van de zeker niet aanwezige Frans Laenens. Leo Vindevogel was er anders de man niet naar om zijn klaarblijkelijke minachting voor eender welke politieke tegenstrever onder stoelen of banken te steken maar in dit geval was het allicht nu net een ongeschikt moment en sowieso was de stadssecretaris een ambtenaar en ver van een mogelijk tegenstrever op politiek gebied. Dat zou dan wel later een grote en grove vergissing blijken maar hoe was zoiets te voorzien!?

Terug naar het begin van het oorlogsburgemeesterschap begin 1941 ergo het einde van de dienstdoenerij door Ephrem Vanden Eede. In het interbellum zou hij naar onze kennis wel eens klachten bij het gerecht indienen wegens laster en eerroof tegen zowel de liberalen als de Kristen Volksbonders van Ronse; het ging er in de resp. zuilpers dan ook voortdurend fors tot bij de beesten aan toe. Overigens zou zekere advocaat Eugène Soudan zeker één maal Freemie bijstaan te Oudenaarde voor de rechtbank. Heeft Ephrem Vanden Eede het nu ook aangedurfd een klacht in te dienen bij de hogere Belgische overheden, of zelfs bij de sowieso hogere Duitse Militaire Overheid, hij die de Duitsers zo zeer snel beminde alsof het weer WO I was, en in een keurige brief van zijn eigen hand in quasi perfect Duits zo aanstellerig nodig zelfs in Gotisch letterschrift? Daar moet gelachen of gefronst zijn bij de ontvanger maar Ephrem Vanden Eede wist zeer goed dat hij volkomen onbekwaam was om leiding te geven aan een stadsbestuur in dit soort tijden. De man, die in het interbellum op diverse wijzen de

politieke rechterhand van Eugène Soudan was geweest, zou zich na de oorlog zelfs weerstander, anglofiel en boven alles letterlijk "*Stichter en leider der URSS-cellen*" noemen (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Ephrem Vanden Eede, Ingevuld standaardformulier Dienst voor Regeringshulp aan de PG 1940 - 1945 dd. 22 augustus 1945. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat alles was een unieke combinatie waarvan natuurlijk dat laatste als onwaar en vooral als half krankzinnig moet worden bestempeld, onder meer omdat er te Ronse toen nooit URSS-cellen zijn geweest. Hij beseftte zeer goed dat ondanks alle vooroorlogse pers- en andere politieke oorlogen met deze tegenstander, dat die nu als juiste man op de juiste plaats zat. Na de oorlog beweerde men dat hij "*.. ex-schepen en ex-burgemeester dienstdoend, als zodanig op 3 januari 1941 door de Deutsche Kriegsverwaltung afgesteld*" was (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Ephrem Vanden Eede, Attest genaamd "*bevestiging*" vanwege het stadsbestuur van Ronse dd. 16 april 1948. Dat werd zowaar opgesteld en ondertekend door twee - socialistische - schepenen Arthur Van Schamelhout en Albert Demanez, de politiecommissaris Marcel Delobel en de - ondertussen niet zo meer nieuwe - stadssecretaris Armande Aelvoet. Hun handtekeningen werden dan nog eens gelegitimeerd door de burgemeester pardon zijn gedelegeerde schepen Raoul Hantson. Veel toeters en kermisbellen voor een 'bevestiging' als een kaas met gaten. Het is niet onbelangrijk dat drie van de hier verklarenden aanwezig waren in het stadsbestuur tijdens het regnum van deze dienstdoende burgemeester. Ze wisten dus met absolute zekerheid het bekende tevens nooit bekende 'beter'. En twee van hen, Marcel Delobel en Raoul Hantson, kan men als oorlogscriminelen of onwaardigen beschouwen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het mag merkwaardig genoemd worden maar daar hebben wij nooit één bewijs van gezien terwijl dat nochtans effectief moet zijn gebeurd, minstens in de zin dat hem werd medegedeeld en door de gouverneur en door de Duitse Militaire Overheid dat er een nieuwe oorlogsburgemeester aankwam. Nooit hebben wij één document uit het stadsarchief of uit eender welk ander archief gevonden dat dit kon bevestigen, terwijl de feitelijkheid uiteraard niet kon en kan worden ontkend, ten minste toch wat zijn einde als dienstdoend burgemeester betrof. Door de aanwezigheid van de eveneens verklarende stadssecretaris en toen gewoon dactylo Armande Aelvoet kon men toch verwachten dat deze belangrijke bewering in bijlage werd gestaafd door een eveneens door gedelegeerd schepen Raoul Hantson gelegitimeerd Belgische zelfs Duits (sic) beslissing tot ontslag van Ephrem Vanden Eede als vervangend burgemeester. Overigens en inderdaad bleef deze nog een tijd gewoon verder plaatsnemen als eerste schepen onder leiding van Leo Vindevogel als oorlogsburgemeester! Zo erg was het dus allemaal blijkbaar toch niet en dus was deze meervoudig bekrachtigde verklaring uit 1948 deels onjuist. In november van dat jaar 1941 of een klein jaar later had hij dan toch als lokaal politicus geheel en definitief prijs. Tijdens een zitting van het schepencollege van Ronse, waar naast hem nog enkel die andere socialist Albert Demanez zat die ten andere nog tot in april 1943 hier zou 'mogen' zetelen, verklaarde hij zoals werd genotuleerd: "*Mijnheer Vanden Eede deelt mede dat hij vanwege de Kreiskommandantur een schrijven heeft ontvangen waarbij hem wordt beteekend dat hij hoeft op te houden zijn functies van schepene uit te oefenen. Dientengevolgens verlaat hij de zitting.*" (SAR, notulen schepencollege dd. 03 november 1941. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hier was nog steeds de zeer ervaren Robert Delobel stadssecretaris en derhalve schrijver van deze notulen. Die werd ook geacht en flink betaald om niet alleen te schrijven maar ook te spreken waar het wettelijk nodig was maar zou blijkbaar - althans volgens deze zelfde notulen - helemaal niks te zeggen hebben over de rechtsgrond ter zake naar uiteraard eigen Belgisch recht, hij die nochtans na de bevrijding want op het proces Leo Vindevogel zo graag de getrouwe Belgische ambtenaar uithing. Moest hij niet zeggen dat volgens de Conventie van Den Haag dit schrijven zeer betwifelbaar was en dat met name dit stadsbestuur protest moest aantekenen bij de zelfde bezettende overheid en tevens bij de eigen gouverneur en tutti niet te negeren quanti? De man droeg al even uiteraard als werkkledij een deftig kostuum met een elke dag vers gewassen en gestreken hemd dat nader dan de rok was,

een ietwat bevreemdende uitdrukking maar daterend van bij die oeroude en cynische Romeinen die meer van rokken dan van hemden hielden. Robert Delobel had nu wel schepen Ephrem Vanden Eede niet manu militari moeten tegenhouden maar die had geen enkele reden om "*Dientengevolgens*" de zitting meteen te verlaten. Bemerken we dat dit Duits schrijven aan de man persoonlijk gericht was en dus niet aan het stadsbestuur van Ronse, wat niet uitsluit dat dit een kopij ervan kreeg maar daar hebben wij alvast nooit een blik op kunnen werpen; ook verdwenen? Dat betekent ineens ook dat de voorgaand geciteerde 'bevestiging' deels foutief is want misschien werd Ephrem Vanden Eede toch afgesteld door de daar aangehaalde Deutsche Kriegsverwaltung - maar niet eveneens als schepen, wat hij dus bleef tot november van dat jaar. Jammer dat Ephrem Vanden Eede alleen meedeelde dat hij het moest afbollen en de reden niet opgaf waarom de Kreiskommandantur dit had beslist. Als die er tenminste één hadden opgegeven. Wij hebben om redenen het PG-dossier van Ephrem Vanden Eede toch twee maal opgevraagd en dus de tweede keer beter onderzocht. Ook zijn documentatiedossier hebben we onderzocht maar in beiden dossiers hebben wij geen stukken ter zake gevonden. Dat kan volstrekt toeval zijn maar dat niks terug te vinden is in het SAR vinden wij toch vreemd. Dat hij politiek van oudsher en ook tijdens de bezetting een zeer dubieus persoon was, speelt niet in zijn voordeel hoewel we uiteraard mogen zeker zijn dat hij zijn ontslag als schepen zelf niet heeft gevraagd, windbuil die hij was bij de politieke kans van zijn al bij al weinig eerbaar publiek politiek leven. Alleszins was het overduidelijk dat het een Duitse beslissing betrof en dat deze ook als dusdanig werd genotuleerd in de eigen stadsnotulen. Het weekblad van het duo Goebeert - Vindevogel was er als de kippen bij om dit nieuwsei uit te kakelen: "*Wij vernemen dat de Heer schepen Efreem Vanden Eede bij Kommandanturbevel uit zijn ambt ontslagen werd.*" (*'t Volk*, 08 november 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was alles of één zin en nog zonder een komma. Men heeft stellig de indruk dat hier informatie ontbreekt; de reden van dat ontslag! Dat het op bevel der Duitse Militaire Overheid gebeurde bleek hier voldoende maar die moet toch zelf een reden hebben opgegeven in dat Kommandanturbevel. Het is onmogelijk dat dit bevel niet op het stadhuis van Ronse is toegekomen vermits dit nogal evident is dat de werking van dat college aldaar aanging. Bovendien hebben we alleszins bemerkt uit een reeks voorhanden Kommandanturbevelen voor een deel van 1940 in het SAR dat de gemeentebesturen zekere tijden als het ware bestookt werden met Kommandanturbevelen die meestal waren genummerd en een resem bevelen bevatten. Het was niet zo dat er persoonlijk gerichte bevelen alleen aan betrokkenen werden gericht. Maar het kan. Van enige archiefdeponering waar ook van betrokken Ephrem Vanden Eede hebben wij nooit gehoord.

Eigenaardig is dat dit ontslag in wezen reeds door het *'t Volk* enkele maanden voordien werd aangekondigd zij het binnen een bredere ontslaggolf van liefst drie socialistische schepenen: "**DRIE SCHEPENENZETELS.** *Drie schepenenzetels staan open in het gemeentebestuur namelijk; deze van den burgerstand bekleed door den heer Van Schamelhout die de ouderdomsgrens bereikt heeft; deze van financiën waargenomen door den heer Ephrem Vanden Eede, die thans eene nieuwe bediening in Brussel bekleedt, en deze van openbaar onderwijs, bekleed door den heer Georges Dumont, geschorst. Slechts één schepen is nog in dienst; de heer Demanez.*

Voor de drie openstaande zetels werden reeds verschillende namen vooruitgezet. Wij kunnen echter verzekeren dat in de vervanging nog niets beslist is." (*'t Volk*, 12 juli 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wie was hier de "wij"? De redactie, de uitgever, de verantwoordelijke van het stadsbestuur voor informatie, de loopjongen die dagelijks ... Dat was allicht redacteur annex oorlogsburgemeester Leo Vindevogel en immer Leo Vindevogel die het reilen en zeilen van de stad in handen had genomen zoals over de namen van kandidaat schepenen die nu werden "*vooruitgezet*". Dat was blijkbaar de nieuwe bestuurlijke

term, vooruitzetten, in de plaats van het nochtans zeer vertrouwde verkiezen. Criteria voor zo'n schepenzetel werden niet opgegeven. Men kon raden wat belangrijk was; gediensstig en volgzzaam ten opzichte van bezetter Hitler en zijn profeet Leo. Zo zou gebeuren want alle volgende schepenen die nu en tot in 1943 de revue passeerden, waren tweederangsfiguren gezien vanuit een politieke weging der waarden van voor de oorlog. Geen enkele maar dan ook geen enkele van hen was zelfs ooit één dag lid van de gemeenteraad geweest en ze hadden op hun best zich eens kandidaat gesteld of op een Vindevogellijst of op een lijst van Vlaams-Nationalisten. Overloperij was geen probleem want met name de volgende schepen van financiën Maurice Vanobost was begonnen bij de Kristen Volksbond om het heil te vinden bij het VNV. Al deze schepenen zouden ook worden veroordeeld wegens collaboratie hoewel wij dat in de meeste gevallen te zwaar vinden en een van de typevoorbeelden van hysterie door het krijgsgerecht; alsof benoemd worden tijdens de bezetting automatisch een vorm van collaboratie met de bezetter betekende en dan nog op een te straffen wijze. Bemerken we dat in twee gevallen onder de drie te vervangen socialisten er een reden voor de vervanging wordt opgegeven. Ancien Arthur Van Schamelhout was te oud geworden. Maar dat was volgens Duitse wet en was nooit een Belgische traditie laat staan norm geweest. Georges Dumont was toch maar geschorst, door de Duits Militaire Overheid omdat hij (te) kritisch was ten opzichte van het stedelijk schoolbeleid van Leider Leo. Blijkbaar hield zo'n schorsing gelijk de vervanging of het ontslag was. Dat was ook de nieuwe bestuurskunde van de Nieuwe Orde en het was juli 1941 of één jaar bezetting; snel ging het wel en Leo Vindevogel speelde het natuurlijk heerlijk mee. En die arme Ephrem Vanden Eede had blijkbaar een veel te belastende job, of all places elke dag naar Brussel en dat terwijl de spoorlijnen nog niet eens werden gesaboteerd! Welke functie hij daar heeft bekleed, kwamen we nergens te weten want ook niet in zijn dossierstukken in het DOS. Vermoedelijk was hij via de oude en vele kameraden van de partij aan een job in één van de uitgebreide inspectiediensten geraakt. Hoe dan ook, men moet werkelijk geloven in het onzijdelijk geslacht der engelen, dat zekere oorlogsburgemeester met al deze bewegingen - rood uit en vervangen door zwart of lichtjes zwart - niets te maken had. Maar dat is nooit bedocumenteerd en vreemd genoeg herinneren wij ons niet of dit ter sprake is gekomen in de verhoren van Leo Vindevogel door substituut Gaston Stevigny. Het was eigenlijk van een ongekende brutaliteit maar blijkbaar nu voor deze redactie en uitgeverij een normale zaak maar op geen enkel manier werd gezegd hoe de mensen, de inwoners en kiezers van Ronse, zich kandidaat konden stellen of hoe zij aan de verkiezing sowieso mochten medewerken; niet dus. De Ronsenaar wikt maar X beschikt. Was X enkel de Duitse Militaire Overheid of toch Leo Vindevogel of - het meest waarschijnlijke - beiden samen? Eén zaak kon men nadien vaststellen; elke nieuwe schepen behoorde of tot de Nieuwe Orde of was een vertrouwing van de oorlogsburgemeester en in de praktijk moesten zij zich allen schikken naar die laatste. Wat snel feitelijk politiek begonnen was vanaf de eerste dagen der Duitse inval in mei 1940, zou in de loop van 1941 volledig institutioneel worden, de overname door Leo Vindevogel en hem gediensstige co in wat formeel politiek resteerde van het stadsbestuur, het schepencollege dat ondertussen vreemd genoeg ook nog vergaderde als gemeenteraad maar met krek dezelfde leden als het college; dat was nu eens een waarlijk Belgisch want surrealistisch trekje van Vlaamskiljon Leo. Zoals gezegd verdween de 'oude' socialist Albert Demanez in april 1943 en toen was er geen enkel gemeenteraadslid annex schepen meer die ook maar een oppositionele stel kon laten horen. Oscar Delghust kon voortaan aan zijn oude baard krabben, plukken, wrijven of trekken; het maakte geen sikkepit verschil uit dan dat zijn verweerde keelhuid meer en meer zou beginnen verschijnen. Voor Freemie of Ephrem Vanden Eede gebeurden er toch vreemde dingen. Hij werd publiek als te vervangen schepen aangekondigd op de twaalfde juli maar zou maar definitief worden de schepenlaan uitgestuurd vier maand later begin november - steeds in 1941. Hij had er trouwens in dit jaar wel een zeer bizar

schepenparcours op zitten. Zo was hij aanwezig op de zitting van het college van 26 mei maar kwam hij daar nadien pas terug op de vierde augustus 1941. Hij was er weer niet op 05/8, weer wel op 11/8, weer niet op 25/8 noch op 01/9 maar weer wel 08/9, weer niet op 15/9, weer wel op 22/9 en op 29/9, weer niet op 30/9 maar wel op zowaar de reeks opeenvolgende zittingen van op 06/10, 13 en 14 en 21 en 28/10. Zijn optreden weliswaar uiterst kort op het schepencollege van 03/11 was zoals reeds opgegeven zijn allerlaatste - van de bezetting en van de gehele oorlog. Overigens was Arthur Van Schamelhout immer stipt aanwezig op de zittingen van het schepencollege tot 28 juli 1941 zodat hij nog twee weken slechts respijt had gekregen na de mededeling op de twaalfde juli 1941 dat hij te oud was. Waarom Ephrem Vanden Eede dergelijk geaccidenteerd lidmaatschap toonde tijdens het jaar 1941, weten wij niet; zijn afwezigheden werden nooit verantwoord in de resp. notulen. We kunnen dus ook niet zeggen of één en ander te maken had met zijn nieuwe functie te Brussel en omgekeerd, of deze afwezigheden op de zenuwen van met name de oorlogsburgemeester begonnen te spelen. Na het buitenwerken van de laatste socialist Albert Demanez in april 1943 was het stadsbestuur slechts gevormd door figuren der Nieuwe Orde feitelijk meer de hoogste bedienenden van het eenmansbestuur van Ronse sinds 1941- als niet al grotendeels sinds ergens in 1940?

B.3.6. Child is father of the man.

Alles bij elkaar genomen hebben wij een sterk vermoeden dat er basis is om te mogen stellen dat Freemie ofte Ephrem Vanden Eede als dienstdoend burgemeester zelf ergens in december 1940 ontslag kan hebben genomen onder zekere druk. Die druk kwam dan ofwel door één of beide der voornoemden ofwel op eenvoudige vraag van de nieuwe oorlogsburgemeester of zijn omgeving ofwel door de genade Gods, een genade die hem als traditioneel gelovige kon zijn toebedeeld al wordt dat wel eens gezond boerenverstand genoemd of gewoon nuchter, logisch nadenken. En deze nieuwe situatie had misschien formeel iets te maken met het Duitse Führerprinzip, dat de Belgische gemeenten bestuurd wou zien door sterke politici als individuen gesteund door een Nieuwe Ordegezind schepencollege maar was met instemming van iedereen die inderdaad vrijzinnig of onvrijzinnig geloofde dat de 'nieuwe' man de best mogelijke leider was om het volk van Ronse voor ongekende jaren door de woestijn te leiden - tot aan de verlossing of de vrede. Alle idealisten zoals de oude Franstalige katholiek Oscar Delghust vergaten toch veel. Dat Leo Vindevogel als onderwijzer was opgevoed en dus als betweter. En dat hij Vlaams-nationalist was, dus tweemaal betweter. Dat hij zo Duitsgezind was zelfs uit begrijpbaar want maatschappelijk breed aanvaard hevig klerikaal anticommunisme dat hij de helft van zijn kinderen ten dienste van nazi-Duitsland zou stellen, dat hij voortdurend de lof van datzelfde Duitsland zong in zijn weekblad; wie had dat onder hen verwacht? Alvast niemand van de Kristen Volksbond waarvan alleen eeuwig tweederangsfietser Gustave Depoortere gramschap had voor weer een politieke overwinning van die eeuwig politiek succesrijke interne rivaal Leo Vindevogel. Alle ingrediënten waren aanwezig voor enerzijds een geslaagd materialistisch burgemeesterschap en anderzijds het grote ideologische en persoonlijke drama. En de woekerhandel zou in beide facetten een cruciale rol gaan spelen. Anders gezegd, mocht er te Ronse een normale zin voor burgerzin zijn geweest waarin m.a.w. nauwelijks tot geen woekerhandel was geweest, dan was er ...! Maar de stad verschilde in dat opzicht zo goed als zeker in niks van de meer dan duizend Belgische gemeenten? Toon ons waar het beter is gegaan, waar duizend oorlogsgroenen bloeiden. Aub.

Het was vanaf mei 1940 Leo Vindevogel wat de klok sloeg in het stadsbestuur aangaande de cruciale voedselbevoorrading en nog andere zware taken verbonden aan deze specifieke

crisisperiode. Eugène Soudan was er niet, fysiek en ook niet plaatsvervangend via een traditioneel medium als beschreven papier. Wij hebben weet van één Franse brief aan zijn goede kennis Ephrem Vanden Eede, omdat die merkwaardigerwijze na de oorlog door de KPB van Ronse werd geciteerd. Maar van enige briefwisseling tussen deze man die dus tijdens de eerste helft van de oorlog heel de tijd in Frankrijk zat en het stadsbestuur van zijn stad; nooit één spoor van gevonden. We hebben daarvan nooit iets in de notulen van noch het college noch de gemeenteraad gelezen, noch iets daadwerkelijks aangetroffen in wat men de stadsbriefwisseling mag noemen. Van het bestaan van een persoonlijk archief van oorlogsburgemeester vanaf begin 1941, Leo Vindevogel, hebben wij nog nooit gehoord. Zou er ooit briefwisseling tussen hen zijn geweest? Werd daarover iets afgesproken tijdens hun ontmoeting te Vichy in de zomer van 1940? Het is verbazingwekkend dat daar sinds 1944 nooit een gerucht over is gespreid maar in concreto had deze man weinig belang bij een terugkeer van rood opperhoofd Eugène Soudan naar hun beider Ronse. Dat is perfect voorstelbaar en voor de rest is er ter zake slechts speculatie te maken over zaken die nooit zijn gebeurd. Ook al niet in het minst hebben wij geen kennis van cruciale Duitse plaatselijke archieven: het gaat dan over de Ortskommandanturen van Ronse en Oudenaarde en dan voor het grootste deel der bezetting de Kreiskommandantur van Aalst. Had één van hen reeds preventieve maatregelen bedacht in geval van het heropduiken van Eugène Soudan? Dat had bijvoorbeeld één van de honderden vragen moeten zijn die onder meer het krijgsgerecht had kunnen stellen ergens in 1945 - 1946 aan "*Vollmer, Major und Kreiskommandant*". Dat is zoals bekend nooit gebeurd; er werd die man nooit niet eens één vraag gesteld alsof de Duitsers gedurende 1940 - 1944 niet eens aanwezig waren geweest in het nochtans door hen bezet land! Groter dommeriken als 'onderzoekers' dan de leden van het krijgsgerecht kan men zich niet voorstellen maar dat uiteraard geleide domheid. Trouwens, indien Soudanskie op één of andere manier was gebleven of teruggekeerd, zag U deze fijnbesnaarde intellectueel ineens als het ware de militaire commandant van zijn eigen stad uithangen? Zijn eeuwige vervanger en eerste schepen Arthur Van Schamelhout deed het direct vanaf de Duitse invasie in zijn broek zelfs zonder de allerminste persoonlijke druk van buitenaf en wou eerst weggegaan maar bleef dan evenwel zonder zijn vervangersrol te willen blijven spelen. Vervanger dus dienstdoend socialist Ephrem Vanden Eede bleek niet te veel te doen en was al bij zijn gedachten hoe broodjes te smeren met de Duitse beren en vooral met wat kapitalisten van Ronse. De andere socialistische schepen Georges Dumont wou wel wat doen maar bleef blijkbaar vooral formeel bezig en was al aan het dromen hoe hij zijn woekerhandel in textiel zou opzetten of gewoon doen groeien. Er was dus Leo Vindevogel en Leo Vindevogel of Leo Vindevogel; conjunctie of inclusieve disjunctie, zoals U wil. Hij was op alle brandhaarden te Ronse op hetzelfde moment en ook te Oudenaarde, Frankrijk en Bommelsgem. Dat de ouwe gouwe Franskiljon en kleine held uit de Grote Oorlog met diezelfde Duitsers Oscar Delghust hem begin januari 1941 bij diens benoeming proficiat wenste, was niks anders dan welgemeend want de Messias moest met palmen en bazuingeschal worden ingehaald zij het zonder het feitelijk optreden van nochtans vier muziekgroepen te Ronse; die van zijn Kristen Volksbond, van de socialisten, liberalen en van de Patria. Hadden die niet nieuw ordelijk samen moeten optreden al marcherend, vooral veel en door geheel de centrumstad marcherend en in één nieuw gestandaardiseerd uniform; fijne textielstof genoeg in Ronse? De juiste man op de juiste plaats op het slechtst mogelijke moment of de Verplichte Intrede van ijzervreter, zekere Vlaamskiljon en Duitsgezinde tevens volksgezondheidsgezinde parlementair en gemeenteraadslid, voortaan oorlogsburgemeester, Leo Hyppolite Omer Vindevogel. En tevens een collaborateur of van rancune doorwongen Belghater in tong, vingers, hart en nieren, ondanks zijn klaarblijkelijk dagelijks diep doorleefde christelijkheid. Echt een interessant figuur om als socioloog, filosoof, politicoloog of psychiater, en

romancier zeker en licht zuchtelijk zelfs althans de beter opgeleide annex opener ingestelde geschiedenisvorser, diepgaand en oprecht te onderzoeken.

"*Child is father of the man*". Dat gezegd hebben wij helaas niet uitgevonden want we kunnen puur metafysisch gezien niks uitvinden dat voor onze tijd werd bedacht en moeten het dan inderdaad met volledige assumering en gewoonweg bewondering en voor alles zonder de minste gram jaloezie koesteren en gebruiken. Dat is nu eenmaal cultuur zij het wel dat we in principe elk stuk overgeleverde cultuur als een steen mogen omdraaien om te zien welk soort fundament eronder ligt en er vooral actief onder werd gelegd want zwevende stenen is iets voor René Magritte en dan nog op tweedimensionale dingen als doeken. In tegenstelling tot William Wordsworth gaan wij ons hier niet aan de edele dichtkunst wagen en al zeker niet aan de onedele van flauwe dichtkunstkul als slam en dies meer, maar mogen we even stilstaan hoe het allemaal kon zijn gegroeid. Wat is daarvoor beter dan een biografie al hebben wij daar inhoudelijk en zelfs formeel wel wat over te zeggen, maar daar hebben wij geen zin in laat staan zien er een noodzaak voor. De enige biografie over de intrigerende figuur van Leo Vindevogel is van biograafproducent Pieter Jan Verstraete, die zeer gelukkig is geboren in een tijd dat veel kinderen 'van' nog leefden zodat hij makkelijker aan allerlei archiefmateriaal kon geraken. Hij heeft daardoor alleszins een zeer belangrijke historiografische rol gespeeld met niet eens voldoende verleden tijd. Hoe men te Petegem aan de Schelde ten huize Vindevogel - Van Coppenolle at, overvloedig of steeds het buikske vol of daarentegen zeer spaarzaam of gewoon Spartaans gezond, weten we niet. De jonge Leo Vindevogel kreeg nadien alleszins een zeer strenge opvoeding in de Bisschoppelijke Normaalschool te Sint-Niklaas: "*Naast een omvangrijke intellectuele opleiding streefde men ernaar om de normalisten een indringende persoonlijkheidsvorming mee te geven. Een streng internaatleven bleek daarvoor uitermate geschikt. Na het opstaan in de winter liepen de leerlingen bijvoorbeeld in het donker rond de speelplaats om hun voeten warm te houden, de maaltijden werden karig gehouden en in de studie- en klaslokalen was zelden verwarming.*" (Pieter Jan Verstraete, *Leo Vindevogel. Biografie*. Kortrijk, 2013, p. 43. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De aankomende onderwijzer zat hier lang en nogal stevig want op internaat en dat vanaf zijn 15de jaar in oktober 1903 (p. 40) tot het afstuderen in de zomer van 1907 (p. 47). Zoiets liet levenslang karrensporen na.

Brood stond als basisvoedsel sinds eeuwen zeg millennia centraler dan centraal. Het werd dan ook dagelijks bebeden en bekruid en deels aanbeden. Normaal was het de taak van de pater familias of moeder om voor het aansnijden van het brood - een broodsnijmachine is iets zeer recent - dat te bekruiden, ofwel met de hand boven het brood ofwel gewoon in de bovenkant van het brood zelf waar dus met een mes een fijn kruis in werd aangebracht. Qua symboliek kon dat tellen, elke dag en bij elk broodgebruik weer. Het dagelijks gebed ter zake kwam uit de allesbeheersende Bergrede: "*Geef ons heden ons dagelijks brood*". Of in een moderne versie die zeer materialistisch klinkt: "*Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben*" (Matteüs 6 vers 11. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Christus had dat niet van vreemden maar van zijn eigen Joods volk gehaald waar het iets breder werd gezien want in materieel-morele verhoudingen ten opzichte natuur- of cultureel van de immer centraal staande God:

*"8. Houd me ver van leugen en bedrog.
Maak me niet arm, maar ook niet rijk,
voed me slechts met wat ik nodig heb.*

9. Want als ik rijk zou zijn, zou ik U wellicht verloochenen,

*zou ik U zeggen; Wie is de Heer?
En als ik arm zou zijn, zou ik stelen
en de naam van mijn God te schande maken.*" (Boek Spreuken, 8, verzen 8 - 9. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

We hoeven nauwelijks nog bij te voegen hoe brood en wijn als lichaam en bloed van Christus ook nog eens centraal stonden in elke eucharistie (U begrijpt dat wij hier discussies over transsubstantiatie of consubstantiatie uit de weg gaan als wijsgerig en vooral moreel en politiek gezien niet wezenlijk. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En Leo Vindevogel ging net als Octaaf Goebeert elke dag naar de katholieke vroegmis. Om dan te gaan arbeiden - beziel.

C.2.1. Winterhulp als eindpunt van politionele acties. Ook als startpunt?

Wat komt dit onderwerp hier doen want het kan toch onmogelijk over een dienst met politionele bevoegdheden gaan; 'iets' met "-hulp" en voor het hardste seizoen want de winter? Laten we even wachten met tadeloos roepen en hersenvol nadenken.

C.2.1.1. Winterhulp. Perceptie en werkelijkheid.

Alain Colignon is een bezadigd medewerker van het Cegesoma, met vleugjes wijsbegeerte doorheen teksten van zijn hand. In zijn zeer wat noodgedwongen korte bijlage over Winterhulp is de per definitie nog kortere conclusie veelzeggend negatief: "3) *Nuttige idioten of objectieve bondgenoten? Heeft Winterhulp, door louter binnen de grenzen van het caritatieve te blijven, niet bijgedragen tot de omvorming van potentieel opstandige massa's in steuntrekkers? Dat is in elk geval de reden waarom Winterhulp getolereerd werd door de MV*" [Winterhulp \(belgiumwwii.be\)](http://winterhulp.belgiumwwii.be). **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wij vinden het hier niet de plaats om de discussie rond charitatief gedrag rondom WO II te voeren; zie daarvoor later onze politieke bezettingstheorie hoewel dit een zeer moeilijk te beoordelen onderwerp is. Nochtans is deze conclusie in zijn geheel redelijk overtrokken tot ronduit belachelijk want het gaat steeds maar uit van een blijkbaar vanzelfsprekende primauteit van verzet, onder welke gedaantes ook. Dit zeggen getuigt van een vreselijke naïviteit ten opzichte van de politieke werkelijkheid van die tijd. Winterhulp werd inderdaad door de bezetter 'gedoogd' want was eind oktober 1940 reeds - of te laat? - in het leven geroepen door het college der secretarissen-generaal, zeg gerust van moetes want de Belgische regering had in haar optimaal tekortschietend voorzienigheidsdenken iets dergelijks niet voorzien. Ze had wel wat voorzien tegenover woekerhandel; zie eerder onderdeel B.2. De Franstalige titel was "*Secours d'Hiver*" en de grote Belgische alternatieve verzetsslimmeriken waren er als de zich zelf pluimende kippen bij om daar een woordspeling van te maken, een woordspeling waarvan wij wel geen gelijkaardige versie in het Nederlands kennen; "*Secours d'Hiver/Secours d'Hitler*". Dat had natuurlijk ook deels te maken met het belangrijke gegeven dat het gebaseerd was op een Duits alternatief zeg origineel van het "*Winterhilfswerk des Deutschen Volkes*" of afgekort "*Winterhilfswerk*" (Er is een degelijke masterthesis rond verwerkt: Thomas Verdoodt. *Secours d'Hiver. Secours d'Hitler? Een analyse van de hulporganisatie Winterhulp en de receptie door de Belgische bevolking tijdens de Tweede Wereldoorlog*, Gent, UG, masterthesis voor geschiedenis, 2014. Er is helaas geen gepubliceerde versie van dit nochtans op zich belangrijk oorlogswerk. Wij hebben een volledige versie van dit eindwerk via het weeweewe kunnen bemachtigen van de auteur zelf waarvoor wij hem ten zeerste dankbaar zijn. Mogen wij hopen dat dit soort even voorbeeldige als naar ons gedacht al even vanzelfsprekende openheid inderdaad eveneens mag leiden tot minstens een weeweeweepublicatie. Liefst - en daar gaan we weer - niet alleen met nog

wat meer rijperheid van geest maar zeker van oog want na meer of - wanneer eens? - volledige toegang van alle relevant geachte bronnen ter zake. Over die bronnen en hun gebeurlijk nut voor Ronse hebben we het noodzakelijk straks - zeer kort. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Overigens hebben wij in de rest van onze nogal diepgaande studie rond het fenomeen GEDEPO weliswaar het volledig DEEL 2 dat over GEDEPO in Duitsland zelf gaat, maar weten wij totaal niks over gebeurlijke banden van Belgische GEDEPO met het *Duitse* Winterhilfswerk, noch tijdens bij wijze van spreken relatief gewone tijden maar zeker ook niet in tijden toen het er extreem om spande zoals bij zeer zware bombardementen waar ook de Belgische GEDEPO door leden, als meervoudige slachtoffers die alle hebben en houden kwijt geraakten, gewond werden of in nogal wat gevallen het vege lijf verloren. Alleszins hebben wij nooit gehoord dat Winterhulp allerlei evenementen heeft opgezet ten gunste van de Ronsese - of andere Belgische - GEDEPO op Duits grondgebied. Dat kon ons voor Ronse zijn ontgaan om twee redenen. Ten eerste hebben wij relatief zeer weinig archiefmateriaal aangaande Winterhulp te Ronse. Dat is zeer, zeer jammer en het bestaat dan vooral over de organisatie van geregelde warme maaltijden voor de behoeftige schoolkinderen te Ronse, sowieso een bijzonder mooi initiatief. Ten tweede hebben wij een zeer zware inspanning verricht om het weekblad 't Volk door te nemen voor de relevante periode maar konden wij ook niet 'alles' zien, te meer omdat wij geen tijd hebben gehad om dat alles nog eens een tweede intense keer te gaan onderzoeken of met alle mogelijke, nieuw gevormde onderzoeksbrillen op. Het moge duidelijk zijn dat wij dat nogal intens archiefonderzoek hebben verricht toen wij nog geen enkel idee hadden van een studie rond GEDEPO. We vermoeden dat er nochtans als was het ten opzichte van de behoeftige kinderen, ook kinderen van GEDEPO en vrijwillige arbeiders in Duitsland van steun via Winterhulp hebben genoten. Hoe dan ook hebben wij enkele honderden dossiers van zowel WW als GEDEPO doorgenomen en hebben daar nooit één maal het woord Winterhulp zien vallen en opstaan voor een redactie erover. Pardon? Nu maken we wel een grove misrekening want Winterhulp Ronse was in zekere zin zelfs een essentieel deel voor de meeste vertrekkers naar Duitsland en dat voor zowel de vrijwillige én de verplichte arbeiders naar ginds! Waarom het COO van Ronse de volgende functie niet vervulde, weten we niet want we hadden het daar nochtans eerder verwacht maar Winterhulp speelde een belangrijke eenmalige financiële functie bij vermoedelijk honderden Ronsese gezinnen (Zoals jammer genoeg te herhalen is de inzage van het geheel van het toenmalig archief van het COO en onwaarschijnlijk genoeg zelfs alle notulen van toen, door het laatste OCMW-bestuur luchtig geweigerd omdat alles in zeepkisten of zoiets zou liggen. Zoals deze toch eerder strategische beslissing om de belangrijke voorschotten - iets waar zoals vermoed enkele honderden Ronsese gezinnen moeten zijn mee gemoeid - moet toch inhoud van een politieke beslissing hebben uitgemaakt om het voortaan (?) door te geven aan Winterhulp? We herinneren ons alleszins ter zake geen enkele beslissing van het stadsbestuur van Ronse ter zake gedurende de gehele tijd van de werking van Winterhulp tussen eind 1940 tot de bevrijding. Beide opmerkingen zijn belangrijk omdat we onder meer via onderdeel B.3. de extreem sterke rol van Leo Vindevogel weten reeds vanaf de bezetting en dat tot werkelijk zijn laatste werkdag nu als oorlogburgemeester, ten opzichte van een zo sociaal mogelijk beleid voor en in de stad, en tegelijk zijn grote voortdurend publiek geventileerde aandacht kennen voor en verdediging van arbeid in Duitsland zoals nota bene enkele van zijn dochters ook zouden doen als vrijwilligster. Dat betekent dat de verantwoordelijkheid van het voorschieten van voorschotten door Winterhulp met zekerheid zijn permanente goedkeuring heeft gehad. Zoals gezegd is er in zijn zgn. zeer ruim en nog meer zgn. grondig door de substituut bestudeerd krijgsgedossier geen enkele aandacht voor zijn gedachten en engagementen ten opzichte van Winterhulp. Dat woord is daar naar onze redelijk grondige onderzoekingen niet eens één keer gevallen. Het charitatief gedrag van terecht staande collaborateurs was immers geen cent van een aandacht waard voor het krijgsgerecht dat alleen maar wou bestraffen en dus (...) niet zowaar 'belonen'. Of zoals voor het geheel van het krijgsgerecht en in volledige tegenstelling met meer dan tweeduizend jaar juridisch denken waren enkel argumenten contra maar

geen enkel argument pro waardig. Waar ten andere Winterhulp ook na de bevrijding is blijven doorwerken - zie verder - kwam per definitie het fenomeen der voorschotten niet meer aan bod tenzij voor die zeer late vertrekkers waarbij een deel der thuis geblevenen en die dus dat gebeurlijk voorschot had ontvangen, in de problemen kwam om dat nu te gaan terugbetalen. Er was natuurlijk vanaf eind augustus 1944 geen enkele betaling vanuit Ronse door Ronsese arbeiders aldaar naar huis nog mogelijk. Het is zuiver hypothetisch maar daar moeten ofwel afbetalingsplannen ofwel gewoon kwijtscheldingen zijn voorgevallen waarvan er m.a.w. schriftelijke neerslag of archiefvorming moet zijn gebeurd. Maar door het geheel van het onwaardig modern archiefbeleid der stad Ronse mag dat allemaal niet worden onderzocht, als het niet reeds is weggemoffeld of doodgewoon vernietigd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Er is ons geen enkel archiefstuk bekend met een overzicht hoeveel gezinnen te Ronse en aan welk gemiddelde een overbruggingskrediet kregen wanneer één der mannelijke gezinsleden moesten vertrekken naar Duitsland. De voorbeelden die we kennen situeren zich uitsluitend bij GEDEPO maar zoals gezegd ook de in theorie vrijwillige arbeiders moeten hebben kunnen rekenen op dit krediet. Van die laatste hebben wij sowieso geen persoonlijke archiefstukken; we zouden niet eens weten waar zoeken. Zo kreeg de echtgenote van GEDEPO Julien Jean Baptiste Clarist (°Ronse, 30 januari 1901) van het "*Plaatselijk Comité. Sectie Bedeeling*" de som van "*zeshonderd frank*" tot zij van haar echtgenoot een deel overgeschreven kreeg van diens in Duitsland verdiende loon (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Julien Clarist, Ingevuld "*Formulier te gebruiken tot het indienen van aanvragen tot steun ten bate van personen welk in het buitenland te werk gesteld worden.*" dd. 07 augustus 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De motivatie was duidelijk want Marie Van Herpe moest een tijd gewoon op haar kin kloppen terwijl zij normaal toch een aardig loon verdiende te Ronse aan 1.400 frank: "*Kan niet bestaan. Heeft nog geen loon ontvangen sedert vijf weken*". Praktisch zal dat wel hebben betekend dat zij ofwel kon gaan terugbetalen nadat hij effectief reeds een paar maanden een deel van zijn Duits loon had doorgestort of dat zij één en ander in kleine schijven van bijvoorbeeld 100 frank gedurende een half jaar mocht of moest terugbetalen. Indien zij immers bij een eerste doorzending van zijn loon dat voorschot moest volledig terugbetalen, begon in wezen een identiek geldprobleem (Dit kan een redelijk dom want klaarblijkelijk vanzelfsprekende redering lijken maar het ging om geld en wel sociaal of maatschappelijk georganiseerd geld. Nu hebben wij wel geen zicht op de structuur van de inkomsten van Winterhulp Ronse behoudens dan allerlei inzamelingsacties die hoofdzakelijk werden aangekondigd via 't Volk. En gelukkig zijn wij via een dossiertje Winterhulp uit het oorlogsarchief van Leo Vindevogel, door ons stoemelings ontdekt na decennia verborgen en aan aanvragers ter zake ontkend geweest te zijn, natuurlijk zeer goed ingelicht dat er een groot aantal beter gesitueerde Ronsenaars waren die gepersonaliseerde donor speelden van dagelijkse maaltijden voor arme stadskinderen. Maar we kunnen niet genoeg aandacht vragen of vriendelijk opeisen voor het fenomeen der epistemologie of kennisleer, meer bepaald de door deze situatie van oorlog, bezetting ergo grote tekorten ontstane technische en uiteraard eraan gebonden morele en sociale vraagstukken. Elke verandering van een situatie bracht nieuwe vraagstukken of motieven teweeg dat op zijn beurt technische of logische antwoorden veroorzaakte. Academische historici in de Lage Landen hebben ondanks de opvallende afwezigheid van enige politicologische scholing de facto alleen maar aandacht voor de grote politiek gedurende en rondom WO II, meer bepaald overaandacht voor verzet en collaboratie. Onder meer in ons Jodenboek zullen wij een zeer analytische aandacht uit proberen werken voor het daadwerkelijke denken door de Jodenredders, waarbij wij nu eens als uitzondering ten opzichte van het gebruikelijke onderzoek naar de handelingen der Jodenredders in wezen nul komma nul aandacht hebben voor hun motieven maar dus wel voor de al dan niet efficiëntie van hun bedachte, vergeten of niet realiseerbare daden. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Haar Julien zou erkend worden als GEDEPO vanaf 24 februari 1943 tot 01 april 1944 (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Julien Clarist, beslissing commissie dd. 16 maart 1954. We moeten toch opmerken dat de man feitelijk is ondergedoken vanaf terugkeer tot aan de bevrijding. Een aanvraag tot het statuut WW zou hij evenwel niet indienen. Dat betekende evenwel dat er hoe dan ook geld ter overleving was tussen de eerste april 1944 en de derde september 1944 ofwel vijf volle maanden. Aan een normaal loon betekende dat een derving van liefst 7.000 frank of

bijzonder veel geld voor een arbeider. Dat was dus op zijn beurt ongeveer twaalf of meer dan tien keer zo veel als het vroegere voorschot via Winterhulp. Dat mag hoegenaamd vergeleken worden ook zonder dat men ineens van schijnheiligheid mag spreken of niks anders dan het toenmalig achterhouden van aanwezig spaargeld dat dus als eigen voorschotregeling had kunnen zijn gebruikt. Uiteraard zal het comité van Winterhulp wel steeds de officiële spaargelden hebben onderzocht maar er werd in deze tijden en sinds mensenangstheugenis massaal veel onder matrassen en zo meer verstoppt. We kennen niet de specifieke situatie van dit gezin in april - september 1944. Het is perfect mogelijk dat gedurende de tijd der GEDEPO in Duitsland er een op breder familiaal vlak georganiseerde mobilisatie heeft plaatsgevonden van allerlei spaargelden, van reeksen nonkels en tantes, het grootje dat nog wat ... En zo voort! Om dus werkelijke en aanstaande en nadien aanwezige onderduik zo lang mogelijk financieel en op vlak van bevoorrading - groenten via een eigen tuin bijvoorbeeld - te gaan faciliteren, wetend dat niemand de duur ervan wist want enkel de dag der bevrijding dus einde onderduik kon afwachten. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De moeder van de ongehuwde Ronsenaar Roger Adolphe Henri Vanoppens (°Ronse, 17 september 1922) kreeg iets meer want 700 frank van Winterhulp om de ergste nood te ledigen (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Raoul Vanoppens, Ingevuld "*Formulier te gebruiken tot het indienen van aanvragen tot steun ten bate van personen welk in het buitenland te werk gesteld worden.*" dd. 03 mei 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Ook hij werd erkend als GEDEPO en dat vanaf 22 april 1943 tot een pak langer dan de voorgaande stadsgenoot of 09 mei 1945 (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Raoul Vanoppens, beslissing commissie dd. 14 oktober 1954. Dat betekende uiteraard dat hij geen frank of Reichsmark meer kon opsturen naar huis vanaf allicht augustus 1944 tot hij terugkwam, of acht maanden zonder geld via hem! Daar tegenover stelde dat eerder voorschot natuurlijk weinig of niks voor en we weten dus niet of Winterhulp geheel die tijd te Ronse nog bestond, om weer te kunnen helpen tenzij het COO van Ronse die taak volledig overnam. Deze duts moest dan nog bij zijn terugkeer in mei 1945 zijn legerdienst gaan vervullen en kon uiteindelijk pas in januari 1947 eindelijk weer aan de echte en vrije slag. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar het ging in alle gevallen duidelijk om een vervangingskrediet of een voorschot dat per definitie later na voldoende effectieve verdienste in Duitsland moest worden terugbetaald. In het eindwerk van Thomas Verdoodt is er geen belangstelling voor deze problematiek. Dat heeft zeker te maken met de insteek of de nadruk op de receptie van de instelling Winterhulp bij de bevolking en ook bij het georganiseerd verzet via sluikbladen (Auteur Thomas Verdoodt heeft hier een allicht verrassend besluit dat reeds op zich de publicatie van dit werk én daardoor verder of intenser werk motiveert: "*Over het algemeen was de houding van de clandestiene pers ten opzichte van de hulporganisatie Winterhulp negatief, bij de pers van de verzetsbewegingen kunnen we zelfs ronduit negatief zeggen. Het algemene gevoel is dat de clandestiene pers niet zozeer tegen het idee van Winterhulp op zich was maar vooral tegen de, al dan niet vermeende, Duitse invloeden en propaganda die verborgen ging achter de façade. Aangezien zij het als hun plicht zagen om alles wat ook maar Duits leek aan te vallen, paste de negatieve kritiek op Winterhulp perfect in deze filosofie. In de vorige hoofdstukken toonde we reeds aan dat de kritieken die aan het adres van Winterhulp gericht waren, niet altijd gebaseerd waren op de werkelijkheid.*" (Thomas Verdoodt. 2014, p. 45). Vermits we terug vonden dat zijn promotor Antoon Vrints was, is dit een verrassend zo niet bij wijze van spreken sensationeel standpunt. Zoals we reeds opgaven in VOORWOORD 3... **NOG VERWERKEN**.. zegde deze toenmalige commissaris van ons doctoraat, tijdens onze laatste - informele - ontmoeting ergens in maart 2015 ons doodleuk "*dat hij nooit iets negatiefs rond het verzet ging zeggen*". Dat is in één zin het operationeel niveau van een Belgisch professor geschiedenis al zijn quasi alle Belgische collega's al even verschrikkelijke Soeslovs. Positief is dan toch dat Antoon Vrints deze student ter zake niet heeft verboden dit te publiceren en hem nadien ook niet heeft gebuisd. Men kan dat moraliserend gezien hoopvol noemen maar het wil ook zeggen dat je de waarheidsvinding nooit kan stoppen want dat het niet steeds zodanig brutaal als onze intellectuele bloedgolf hoeft plaats te vinden maar dat het uiteindelijk toch via ramen en deuren binnen treedt. Ondertussen gaat wel veel tijd verloren aan puur geschiedenisbedrog bij de samenleving. Dat het verzet in het algemeen helemaal niks vanzelfsprekend glorieus heeft en wel zeer veel net integendeel onder de noemer verzetsterreur mag worden geclassificeerd om te zwijgen van toetsen van

opportunisme en extreem gebrek aan enige professionaliteit, is zeker één van onze meest belangrijke en vermoedelijk - humhum - controversiële standpunten, uiterst gemotiveerd zowel theoretisch als naar bronnen. Ook dat komt tot uiting rond nota bene een onderwerp als woekerhandel, waarvoor wij trouwens niet toevallig de allereerste denker zijn die het grondig willen behandelen. Wij zullen straks tot ons en ongetwijfeld ook Uw afgrijzen moeten vaststellen dat het enige - overgebleven - sluiklad van Ronse RVRL ernstige censuur - zelfcensuur - heeft toegepast in zake de woekerhandel te Ronse. Het spreekt voor zich dat een ook hard werkende masterstudent onmogelijk dergelijke onderzoeken kan verrichten te meer hij inhoudsanalytisch werk heeft verricht aangaande de receptie van Winterhulp doorheen enkele tientallen sluiklad. Omgekeerd zijn we er zeker van dat Ronse niet zo uniek zal zijn geweest dat met name niet ook doorheen een rits andere sluiklad deze extreme vorm van politieke schijnheiligheid kan worden vastgesteld. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Waarom toch niet alleen het COO van Ronse en elders dat voorschot uitbetaald heeft, is hier niet aan de orde. Het is natuurlijk geweldig jammer dat we geen weet hebben of er een apart archiefje ergens te Ronse zich nog bevindt aangaande deze voorschotten. Wij vermoeden of hopen toch dat dit zich nog bevindt in het dus (sic) niet in te ziene archief van het COO nadien OCMW nadien het niets van de nieuwe orde van het stadsbestuur dat quasi tabula rasa maakte van alle sociale instellingen. Daar gaan we weer niet over beginnen neuten ook omdat we dankzij de gerefereerde masterthesis weten dat er veel archiefschat zit in het Rijksarchief Beveren wat de Oost-Vlaamse comités van Winterhulp aangaat dus ook dat van ons dierbaar Ronse - én, men houdt het bijna niet voor mogelijk, vooral te raadplegen. Ernaast is eveneens aanwezig en raadpleegbaar het archief van het provinciaal comité van Winterhulp voor onze provincie. Waar wacht U eigenlijk op? Graag bijna allen daarheen!

Per toeval kregen we tweemaal inzicht in tijdelijke personeelsleden van Winterhulp Ronse om de treurige reden dat zij vanaf zeker moment konden oprotten richting Duitsland als GEDEPO. Albert Octave Vandenhoute (°Ronse, 08 december 1917) was de jongste van zes kinderen en zijn voorgaande zuster, ook te Ronse geboren en nog tijdens WO I want op 24 maart 1915, kreeg net als hem de voornaam de patriottische voornaam "*Albertine*" (en zij niks meer). Hij mocht onder een onbekend beroep - arbeider, soepopschepper en zo meer - werken voor Winterhulp tussen juni 1941 en oktober 1942 (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Albert Vandenhoute, Ingevuld standaardformulier gehandtekend dd. 11 augustus 1949. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hij zou in mei 1943 naar Darmstadt gaan werken als GEDEPO maar zou verzaken aan zijn eerdere aanvraag voor het statuut GEDEPO. Wat hij in tussentijd verrichtte, is nergens medegedeeld en hij zou na de oorlog beroepsvrijwilliger worden; had hij daarvoor het zaad geplant gekregen bij Winterhulp want daar hebben nogal wat beroepsmilitairen gewerkt? Nog een andere Ronsenaar zou kort voor Winterhulp werken en nadien als GEDEPO moeten vertrekken en voor dat laatste worden erkend tussen 14 januari 1944 en 17 mei 1945 (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Daniël Wannyn, beslissing commissie dd. 13 juni 1951. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is opmerkelijk te noemen dat doorheen de procedure van het aanvraagdossier voor het statuut GEDEPO hij nog een door het stadsbestuur gecertificeerd attest krijgt van de voorzitter en secretaris van Winterhulp en dat nog in 1951 (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Daniël Wannyn, Attestation van "*Comité National de Secours/Comité Local de Renaix*" dd. 24 februari 1951. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat attest was echter gewoon ergens op één of ander typemachine getypt en dus zonder enige voormalige briefhoofding. Formeel gezien was dat een vals attest te noemen maar de secretaris en voorzitter leefden ten minste nog en wilden wel iets doen vanuit hun goede herinnering aan de Ronsenaar. Hun namen hebben wij hier niet opgenoemd omdat we er nog anderen hebben ontmoet en dit hier sowieso geen relevantie heeft. Maar voor een ander gewezen personeelslid zouden zij op eender welk moment na de bevrijding met stelligheid nooit iets gaan tekenen qua attest of wat dan ook. Beroepsmilitair en zeer zwaar collaborateur Herbert (Heribert) Victor Gerard Herman (°Etikhove, 26

december 1912) zullen we in deel 3.2.1.4. leren kennen als medewerker der Werbestelle. Hij was als voortaan werkloos beroepsmilitair blijkbaar in Winterhulp gesukkeld al was dat rap ferm tegen zijn meug: "... *dit tot half 1941. Dan ben ik werkzaam geweest in Winterhulp tot half 1942. Dan heb ik mij laten inlijven in de Fabriekswacht omdat ik geen geld genoeg verdiende. ... Ik ging bij de Werbestelle op 15 maart 1943.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Herbert Herman, verklaring Herbert Herman dd. 10 december 1946 aan substituut Jean Tytgat. **vorige in NOOT**). De hoogte van het loon bij deze charitatieve organisatie kennen we niet en we gaan zelfs geen schatting maken want we kennen de hoegrootheid van de geldbehoeften van Herbert Herman niet. Maar het was zeker zo dat vele alternatieve tewerkstellingen die door de oorlog in het leven moesten worden geroepen, een karig maandloon verstrekten dat tegelijk avonturiers onder hen aanwakkerde naar 'meer' dus de meest gevaarlijke paden van zowel woekerhandel als ernstige collaboratie, maar tegelijkertijd een vluchtweg bleken om toch maar niet als GEDEPO naar Duitsland of Frankrijk te moeten gaan. Er stonden naar onze redelijk diepe kennis ter zake geen personeelsleden op de loonlijst van de stad die hier werden gedetacheerd en de stedelijke boekhouding van toen hebben we zelf gevonden en op een te ernstig beschimmeld gedeelte volledig doorpluisd. Deze man lag zoals de meeste mensen wakker van geld en het eigen hachje - in zijn buurt in Louise Marie droeg hij de bijnaam "*baron sans sou*" - en als de meeste mannen van vrouwen; in september 1943 kreeg hij als gehuwd man nog een kind van een minnares dat de korte maar Duitskrachtige voornaam Kurt meekreeg. Zijn tijd tijdens Winterhulp zou pas een jaar later door de arbeid bij de Werbestelle worden vervolgd. Het is weinig waarschijnlijk dat hij met name ten opzichte van woekerhandel en wat het aanrichtte net ten opzichte der vele noodlijdenden bij Winterhulp, zich zou laten bewegen als werknemer bij de Werbestelle. Nochtans was hij helemaal niet gewetensloos of ongevoelig voor noodkreten want in deel 7.3...XXX... **NOG VERWERKEN** ... zullen we lezen dat hij binnen zijn functie in de Werbestelle van Ronse en zelfs op een zeer spectaculaire wijze nogal wat Ronsenaars zou afhelfen van de gesel van GEDEPO, al was daardoor het noodwendig gevolg altijd dat dan andere Ronsenaars of streekgenoten op hun beurt voor GEDEPO zouden worden opgeroepen. Lucien Auguste Cornil Merveille (°Roubaix/Frankrijk, 03 april 1925) zullen we later iets uitgebreid behandelen in deel 1.3.4.4. waar hij deel uitmaakte van de groep Ronsenaars die zich ging engageren in het VAVV. Zijn start binnen allerlei gewurm in de lokale collaboratie moet zijn begonnen via Winterhulp, allicht door een opportunistisch lidmaatschap van De Vlag: "*Ik ben lid van DeVlag sedert het jaar 1942 in de zomer, ik werkte alsdan in de Winterhulp en werd opgestoot door Herman en Albert van Ronse, welke aldaar ook werkzaam waren.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Herbert Herman, verklaring Lucien Merveille dd. 20 april 1945 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De eerste was natuurlijk Herbert Herman - hun onderlinge eind- en begindatum kloppen wel niet, maar goed - maar wie de familienaam Albert droeg; geen idee. Mogelijks was het de voornaam van bewuste opstoker of was het iemand die Ronse heeft verlaten voor het einde der bezetting? Het wijst alleszins op de aanwezigheid van reeds drie Nieuwe Ordegezinden eind 1942 binnen de muren van Winterhulp, alleen al op de werkvloer want in het bestuur zaten er zeker nog anderen van deze gezindheid van in het begin (zie verder). De man bezat de Franse nationaliteit maar beheerste met zekerheid het Nederlands. Hij was alleszins "*sicut vermis*" of een marginaal figuur binnen de lokale collaboratie en zou later als vrijwillige arbeider naar de bekende farmaceutische fabriek E. Merck te Darmstadt vertrekken waar hij tot het einde van de oorlog bleef (U beseft natuurlijk dat de vermelding van *sicut vermis* een verwijzing is naar het gedicht "*De mislezer (Zondagmis; 12,15)*" van Marnix Gijsen. Daar staan volgende merkwaardige verzen in: "*Hij is een arm, oud man, de grijze mislezer met zijn kaal hoofd, en die der wereld niet behagen kan. ... Hij kent de overspelige vrouw die recht staat, en de woekermeneer die daar zit. ...*" We weten niet van wanneer dit gedicht dateert. Marnix Gijsen verbleef als Jan-Albert Goris alleszins tijdens de gehele oorlog niet in België maar in de USA. Kreeg hij aldaar in real time

berichten omtrent de intense en gore woekerhandel in Belgenland? Het was dan alleszins geen fake news. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Ondanks al die pillendraaij kreeg hij een krijgsdossier aan zijn broek gesmeerd maar dat werd uiteindelijk geseponeerd zodat men tot ruwweg 2045 dat niet kan inzien als gewone sterveling. Van Lucien Merveille weten we bijgevolg zeer weinig dan dat hij in zwart vaarwater terecht kwam maar daar amper met zijn kleine botjes wat in kon rond struinen. Herbert Herman was van een totaal ander kaliber maar zou daar niet te lang blijven. Hij was nadien in de Werbestelle onder meer bezig als Fahnder of opspoorder van WW. Of hij echter één en ander in deze nieuwe bezettingsgedaante zou hebben uitgespookt ten gunste van Winterhulp is totaal onvoorstelbaar. De man was vooral met zichzelf bezig zoals we reeds opgaven. Dat anderzijds zijn familie Herman bekend staat met een collaboratiestamboom (met zeker deel DeVlag) doet ons de vraag rijzen of er meerderen onder hen of politiek naast hen toch ook en vooral langer in Winterhulp Ronse hebben gewerkt en wat daar de extra politieke betekenis zou kunnen geweest zijn zoals met name omtrent aandacht op woekerhandel. Maar dat is door gebrek aan krijgsdossiers ter zake kloppen op een gebarricadeerde deur te meer omdat het krijgsgerecht ook niks in deze werkomgeving was geïnteresseerd. Dat was onderzoeksmatig ironisch of gewoon oerdom. Omdat werk voor Winterhulp een engagement was voor iets positiefs want ten gunste van een charitatieve instelling, wat algemeen aanvaard was na de aanvankelijke verdachtmakingen ertegen, betekende dat niet dat men aldaar ook een Nieuwe Orde-agenda kon proberen te verwezenlijken. Dat kon op verschillende manieren omdat er natuurlijk vrij veel geld en vooral veel basisnatuurlijke goederen mee gepaard gingen zodat dit zowel werkverschaffing als allerlei andere potentiële mogelijkheden meebracht - verduistering bijgevolg woekerhandel in het klein natuurlijk -, een zaak die men bijzonder goed kende vanuit de verzuiling, een zeer uitgebreide feitelijk quasi de gehele Belgische maatschappij overwoekerend sociaal-politiek systeem. Trouwens, het was absoluut zeker dat de nog meer cruciale dienst der bevoorrading tijdens de bezetting haar nieuw aangeworven elementen voornamelijk uit de fief van Leo Vindevogel haalde, of de Kristen Volksbond. Die werden bij de bevrijding wel allemaal ontslagen want als collaborateurs 'light' gezien. Hetzelfde kan worden gezegd van het personeelsbestand van de Ronsese Aussenstelle der Deutsche Werbestelle en die werden wel allemaal door het krijgsgerecht gestraft; zie deel 3.2.. Juridisch bekeken betekende één en ander dat het krijgsgerecht potentieel meerdere zelfs zeer grove of doorslaggevende beschuldigingen van collaboratie doorheen de lokale afdeling van Winterhulp heeft laten liggen, die vermoedelijk zelfs makkelijk bewijsbaar waren. We kunnen dan alleen maar hopen of andere gerichte opzoeken in meer oorlogsgedocumenteerde gemeenten zekere aanwezigheid van plaatselijke collaboratie in een charitatieve instelling als Winterhulp kan vaststellen, of niet, en met welke gebeurlijke relevante politieke gevolgen. Overigens zijn wij zeker dat voor het gehele land beroepsmilitairen werden tewerk gesteld in Winterhulp (Zie ook Thomas Verdoodt, 2014, p. 47. Daar blijkt dat deze beroepsmilitairen gratis werden ter beschikking gesteld van Winterhulp want werden betaald door het "*Office de Travaux de l'Armée Démobilisée (OTAD)*". Uit angst voor vorming van lokale verzetskernen zou de bezetter daar in de loop van 1942 - 1943 grote kuis in houden. Die angst was zeker gegrond zoals wij slechts eerder anekdotisch weten aangaande de verzetsgroep BVL. Wij hebben zelf zo'n grootnonkel gehad die daar al op 12 oktober 1942 in het Dendermondse als lid van deze verzetsgroep werd gearresteerd én naar gevangenis en kampen weggeleid in Duitsland. Een nonkel, diens zoon, kreeg toen ook hetzelfde lot te verduren al was hij nog leerling. Er waren zeker ook militaire collega's die werkzaam waren in Winterhulp Aalst en ook hetzelfde lot ondergingen. Het onderwerp verzetskernen bij beroepsmilitairen doorheen hun tewerkstelling in Winterhulp verdient alleszins een apart, grondig onderzoek. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Voor Ronse hebben wij daar slechts één voorbeeld van naast de aangehaalde Herbert Herman, zij het bezettingsgewijs van een totaal andere instelling: "*Ik ben lid geweest van de verzetsgroep L'Insoumis vanaf september 1943. Ik werd lid gemaakt door luitenant Fernand Deuninck. Via Winterhulp hadden wij oorlogsvrijwilligers al veel*

contact met elkaar Ik ben begonnen bij Winterhulp en heb er gewerkt tussen 1940 en half 1942. We waren hier met een ploegje oud militairen samen" (Interview met Lucien Vandenbroere. Helaas zijn wij daarop toen nooit verder ingegaan en hebben wij met name geen andere namen van relevante Ronsenaars opgevraagd, onder allicht eerder beroepsmilitairen want wij hebben ons mogelijks vergist met het opschrijven van "*beroepsvrijwilligers*". Die zullen wel terug te vinden zijn in het in te ziene archief van het Ronses comité voor Winterhulp, in het Rijksarchief Beveren. Alleszins werd Lucien Hendrik Edmond Vandenbroere (°De Pinte, 20 september 1919) erkend als GW bij het Insoumis vanaf 01 december 1943 (Bron: Archief Insoumis, persoonsdossier Lucien Vandenbroere, Attestation dd. 08 augustus 1974). Klaarblijkelijk viel deze periode niet samen met zijn werkzaamheid bij Winterhulp maar de man was bijzonder behulpzaam bij het interview maar behoorlijk moe door ouderdom. Die mogelijke gelijktijdige aanwezigheid van zowel patriotten als collaborateurs impliceert dat binnen de werk- of andere muren van Winterhulp er allerlei gevallen van conflicten zich kunnen hebben voorgedaan. Dat impliceert helaas onder meer dat verklikkingen kunnen zijn voorgevallen, al was de verklikking in ons eigen Dendermonds familiaal geval op een andere manier gebeurd want quasi zeker na foltering van een eerder gearresteerde door de Gestapo. Het ging daar ook over een veel te grote groep zodat het bekende domino-effect wel voor drama's moest zorgen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Zoals geregeld vonden we als het ware afvallig of stoemelings één bewijs voor Ronse dat beroepsmilitairen hun plaats hadden in Winterhulp als arbeiders. Ze waren er duidelijk niet te benijden al zou er zo laat begin 1943 of tijdens het vierde bezettingsjaar reeds, een kleine verbetering gebeuren: "*Personeel Landsverdediging. De Unie is opgetreden ten voordeele der arbeiders van Landsverdediging werkzaam bij Winterhulp; belangrijke voordelen werden bekomen. Voor inlichtingen wende men ons tot ons bureel.*" (*t Volk*, 13 februari 1943. Dit is het punt 4 van een mededelingsartikel door de Unie uit het arrondissement Oudenaarde, in wezen geleid vanuit Ronse. Men begrijpt dat hier de nationale Unie is opgetreden voor het geheel der betroffenen categorie. Overigens bespreken we de lokale werking van de eenheidsvakbond der Unie in deel 1.3.3. Ondanks de enorme problemen veroorzaakt door de onmogelijkheid van het raadplegen der relevante krijgssdossiers die van de studie van WO II in dit gezellige vlooienland op zijn best Olympische Spelen maken voor dragers van prothesen, hebben we nogal wat materiaal gevonden. Dat dus weer eens aantoonde hoe de academische historici met een vlooiën- of uilenbril kijken met uitsluitend ideologisch geleide dioptrie terwijl uit de werkelijkheid blijkt dat organisatiekundig zelfs deze Unie zeer grote waarde had voor het geheel der maatschappij. Het is dan in concreto de vraag welke Ronsese landsdieners die bij Winterhulp hebben gewerkt, zich op het bureel bij Georges Verhellen, gewestleider en al van kort voor de oorlog syndicale rechterhand van manitou Leo Vindevogel, hebben aangemeld. Allemaal allicht. Hoe dan ook ziet men de ironie van dit optreden want we zegden net dat doorheen 1942 - 1943 de Duitse Militaire Overheid heeft beslist om alle beroepsmilitairen juist uit Winterhulp te doen verwijderen. Dat was dan een 'hogere' beslissing die de zeer sociale Unie-gewestleider Georges Verhellen gezellig mocht en wou inslikken als het hondje van "*His Master's Voice*", maar dan met Duitse muziek erbij. En daar hebben wij nu eens niks over gelezen in datzelfde Uniehoekje in het vroegere lijfblad der Kristen Volksbond of ook al de fief van Georges Verhellen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Maar. We durven het bijna niet zeggen want men weet hoe dat gaat wanneer mensen zeer weinig geld zeg koopkracht hebben, leven in een in het geheel zeer drukkende wereld als die van een bezetting, opgegroeid zijn in een foefelmentaliteit als dat van dit Lage Land en bovendien dagelijks met alles lekkers over de eigen monden moeten sleuren. Het kon niet anders of er viel van alles van 'de boot' of welk transportmiddel ook. Werden arbeiders van Winterhulp des elkes avonds gefouilleerd door rijkswachters, die dan op hun beurt moesten (sic) worden ... door ... en dan allemaal nog eens door de onvermoeibare Leo Vindevogel desnoods door zijn thuis te Ronse gebleven kinderen? Het vertrouwen had zijn eendes en het wantrouwen was onbeperkt en nagenoeg elke mens was in deze barre tijden daadwerkelijk altijd, voortdurend of bij gelegenheid een wolf voor de ander zonder dat daar ook maar een vorm van onmenselijkheid mee gepaard ging. Ieder had nu eenmaal magen, ogen en monden en het kwijl der muilen was recht evenredig met de verlokkingen die door begrijpbare, algemene hysterie werden geconstrueerd. Vooral door de oase die Winterhulp per definitie was, werd

elke mogelijke fata morgana aan de meest primaire behoeftenvervullingen waar gemaakt want de facto door het alledaagse oog en strot geramd.

C.2.1.2. De Nieuwe Orde tegenover Winterhulp en woekerhandel.

Had de woordspeling alias flauwe grap van "*Secours d'Hiver. Secours d'Hitler*" toch een werkelijk politieke reden van bestaan? We nemen enkele relevante voorhanden gegevens in zake de interessante casus van Oudenaarde onder de bezetting. André Vandenberghe was een waarlijke schrikbewinder voor stad en de gehele regio. De man dronk helaas elke morgen bij het ontbijt een combinatie van kerosine en nitroglycerine en de gevolgen had men ook te Ronse geweten zoals we vooral in hoofdstuk 8 moeten zien. Naast burgemeester-commissaris van het slaapstadje Oudenaarde, dat hij in de vaart der van schijnbare nieuwhed bezeten volkeren trachtte op te nemen, was hij voor het VNV de onvermoeibare arrondissementsleider der Vlaamse Ardennen. Het is redelijk onbegrijpelijk dat tot op heden nog nooit een studie over hem is verschenen; wie zich eindelijk geroepen voelt, doe dat graag ineens grondig aub! Net zoals op alle andere Belgische plaatsen werd in het najaar van 1940 overgegaan tot de oprichting van een lokale afdeling van Winterhulp en daarvoor was leiding nodig via een "*stichtingskomiteit*". Daar maakte schoon volk deel van uit zoals VNV-er en arrondissementscommissaris Albert Rathé, burgemeester Leon Thienpont en ook onder meer schepen Maurice Santens en die was op dat eigenste ogenblik ondervoorzitter van de machtige Handelskamer waarin een zeer zwaar collaborateur deel van uitmaakte, zoals we later zullen zien (*'t Volk*, 09 november 1940. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). De echte draaischijf was diegene die de "*dagelijksche leiding*" op zich nam of "*de Heer Jef Pauwels*". En dat was met zekerheid een Nieuwe Ordegezinde van de oude of vooroorlogse stempel als lid van het Verdinaso vanaf 1932, al weten we niet wanneer hij van het Verdinaso in (de eenheidsbeweging rond) het VNV is gestapt. Opvallend was dat ook al André Vandenberghe in dit comité was opgenomen alsook Elza Ponet, twee figuren die onmiskenbaar Nieuwe Orde waren gezind zoals we voor de tweede nog zullen zien. Alle namen van het comité te Oudenaarde staan hier opgegeven en hoogst waarschijnlijk zijn het meestal wat men traditioneel noemt gegoede of deftige burgers, iets wat men alleszins van een normale burgemeester en schepen mocht verwachten. Dat was André Vandenberghe bepaald niet want nog in oktober 1941 bestempelt partijgenoot VNV-er en dd. gouverneur van Oost-Vlaanderen Jozef Devos ten opzichte van de hoogste regionale Duitse overheid de ondertussen al maanden oorlogsburgemeester zijnde André Vandenberghe met uiterst negatieve bewoordingen, een ergens moedig maar zinloos schrijven daar het geen zoden aan de Duitse dijk bracht (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier André Vandenberghe, brief gouverneur dd. Oost-Vlaanderen dd. 20 oktober 1941 aan "*Mijnheer de Verwaltungschef*" te Gent. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). André Vandenberghe zou pas als oorlogsburgemeester verdwijnen ergens kort voor de bevrijding der Vlaamse Ardennen maar hoelang hij ook in dit comité van Winterhulp heeft gezeten, weten we niet; op naar het Rijksarchief Beveren! We weten dat wel met zekerheid voor voorzitter Jef Pauwels want dat moet tot ten laatste begin 1943 zijn gebeurd. Hij zou in deze tijd met de lokale afdeling van het VNV breken, weliswaar niet helemaal niet met de georganiseerde collaboratie zij het een eind van huis: "*In januari 1943 heeft hij gebroken met de groep van Oudenaarde en is bediende geworden bij de 'Eisenbahndirektion' te Brussel ...*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier André Vandenberghe, "*Uiteenzetting der zaak van Jozef Pauwels*" door substituut Elie Van Bogaert dd. 12 december 1946. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hij zou ook daar niet blijven en zelfs het hoofd worden van een belangrijke bewakingsdienst op het vliegveld van Chièvres, waar half Ronse is gepasseerd, en zou met de bevrijding ook naar Duitsland vluchten en zich daar een dik half jaar ter beschikking van het Duizendjarig Rijk stellen. Overigens is in deze twee

bladzijden lange uiteenzetting toch een woord te vinden rond Winterhulp: "*Bij het begin der bezetting werd hij secretaris van Winterhulp in Oudenaarde.*" Die begindatum is weliswaar onjuist maar daar vallen we niet over maar betreuren toch dat er geen einddatum ter zake werd opgegeven. Vooral ontbreekt geheel een evaluerend woord over de invulling van dat engagement laat staan dat andere getuigen werden verhoord en al helemaal niet mee werden geconfronteerd. Rekenplichtige Joseph Constant Achille Pauwels (°Oudenaarde, 09 mei 1914) werd bij verstek veroordeeld door de krijgsraad van Gent op 26 maart 1945 tot de doodstraf, samen met André Vandenberghe (Hoe hij nadien is berecht, hebben we klaarblijkelijk niet gekopieerd net omdat wij toen alleen maar waren geïnteresseerd in de persoon van André Vandenberghe en zijn zekere zeer intense optredens te Ronse. We hebben alleszins ook nooit een genadedossier op zijn naam opgevraagd. Sommige collaboratiedossiers van Oudenaardisten interesseren ons sterk omwille van zekere of waarschijnlijke banden met hun bondgenoten - meestal familie - te Ronse, maar slechts twee armen en twee benen eens afgezien van de stugge werking omtrent het archief der krijgsdossiers. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We weten helemaal niks over mogelijke evoluties in het leidend comité van Winterhulp te Oudenaarde. Met een extreem overheersende figuur als André Vandenberghe zal zijn vroegere meervoudige rechterhand ook wel door een VNV-er zijn vervangen aan het hoofd van Winterhulp Oudenaarde. Bleef André Vandenberghe zelf verder zetelen in Winterhulp en welke invloed had dit op deze organisatie? Verloor Leon Thienpont naast zijn burgemeesterschap ook zijn stoel in Winterhulp? In de herfst van 1941 verschenen bij een feest dat Winterhulp organiseerde in het hospitaal van Oudenaardse allerlei namen waaronder slechts Jef Pauwels en Elza Ponet als bekenden (*t Volk*, 04 oktober 1941. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Zoals gezegd moet al dit soort onderzoek nog gebeuren want charitatief gedrag is een quasi volkomen onbekende in het geschiedkundig onderzoek, laat staan met vragen naar politieke verwantschappen zoals wij die stellen.

Dergelijke uitgesproken VNV-figuren als Jef Pauwels en nog meer André Vandenberghe waren er nooit naar ons weten te Ronse hoewel Leo Vindevogel sterk zijn invloed zou uitoefenen. Maar dat is te weinig relevant nu om daar op in te gaan. Voor Ronse zijn er wel enkele mensen uit de sfeer van de Nieuwe Orde in Winterhulp betrokken maar geen enkele van hen zou ook de politionele toer opgaan zoals beide Oudenaardisten. Terwijl we niet weten of André Vandenberghe geheel de bezetting bestuurslid van Winterhulp Oudenaarde is gebleven, was hij zeer gedocumenteerd aanwezig in oneindige razzia's en arrestaties gedurende 1942 - 1944 en ook te Ronse. Bovendien kwam hij in deze stad geregeld om in het Vlaamsch Huis toespraken te houden en ook voor informele bezoeken. Zo kwam hij wel eens op bezoek bij VNV-schepen Georges Callebaut en ook de echtgenote van eveneens VNV-schepen Henri Pieters scheen hem zeer te bevallen, allicht nog meer toen die haar man achterliet en vanaf 13 april 1944 officieel met de kinderen naar het nabije Ellezelles ging wonen op Cocambre 20B (ondertussen Maarkedal en Koekamerstraat). Dat belette blijkbaar niet dat beide heerschappen elkaar bleven vinden en meer bepaald kwam André Vandenberghe vaak ten slaaphuize Pieters langs in het laatste jaar der bezetting omdat die laatste prima diarreeerende gerechten kon klaarmaken: "*Ik weet dat André Vandenberghe er zeer veel kwam, vooral in den loop der laatste maanden. Hij voelde zich niet meer veilig te Oudenaarde en sliep bijna nooit thuis. Vandaar dat hij telkens afkwam naar Ronse.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Gaston Jaspers, getypte en gehandtekende eigen verklaring door Gaston Jaspers, ongedateerd maar zeker daterend van voor 06 februari 1945 en hoogstwaarschijnlijk afgelegd ten opzichte van verzetsgroep Insoumis van Ronse. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Waren Henri Pieters en George Callebaut naast partijgenoten ook bekenden van elkaar, waren zij alleszins niet zo extreem agressief uitgesproken als de rechterhand van André Vandenberghe te Oudenaarde en uiteraard die laatste zelf. Niettemin is het voor verder onderzoek van belang om te zien in hoeverre doelstellingen of idealen van de Nieuwe Orde

werkzaam waren ten aanzien van de lokale strategie en feitelijke werking van Winterhulp. Hier zijn we natuurlijk bezig met de extreem belangrijke woekerhandel te onderzoeken waarvan we zeker zijn dat geregeld zaken van de gestopte boot vielen in de richting van deze organisatie. Maar zou er 'meer' zijn geweest, was het mogelijk dat vanuit de plaatselijke organisatie zelfs gericht gezocht werd naar de stedelijke en regionale zwarthandel als vorm van alternatief distributiemiddel? We nemen zuiver theoretisch aan dat de meerderheid van de medewerkers van Winterhulp tegen elke vorm van woekerhandel was, zeker op vlak van de instandhouding van de essentiële voedselvoorrading. Dit was de absolute bestaansreden van deze organisatie zelf. Het was los van levensbeschouwelijke of morele overwegingen een zaak van gezond verstand want hoe minder woekerhandel, hoe meer er op de reguliere markt voorhanden was aan de wettelijke of normale prijzen. Bijgevolg was er macro-economisch gezien minder charitatief gedrag noodzakelijk bijgevolg minder noodzaak aan hulp doorheen alle seizoenen van winter tot zomer, indien de woekerhandel kon worden afgeremd. Het uitroeien ervan was onmogelijk los van de gruwelijkheid dat het woord meebrengt. In die zin kunnen wij zeker nog volgen want hoe anders moest er binnen Winterhulp rekening worden gehouden met de aanwezigheid van effectief inkomende vruchten tot stromen aan aangeslagen zwarte goederen? In het onderdeel "*B.1.1. Melkfraude zat in het bloed.*" hebben wij al zeker één probleem van aangeslagen goederen aangehaald ten opzichte van de potentiële consumenten of ontvangers bij Winterhulp; de gefraudeerde melk of het fenomeen der melkdoperij. Er werden massaal veel melkdopers betrapt alleen al in de Vlaamse Ardennen of binnen het rechtsgebied van het parket en de administratieve rechtbank van Oudenaarde. Inderdaad, wat werd dan telkenmale met deze minderwaardige melk gedaan? Werd het uiteindelijk in de beek gekapt zoals toch doorgemoedereerd meer dan een eeuw lang dagdagelijks gebeurde met de textiellozingen, of toch aan alle schoolkinderen van Ronse snel-snel via Winterhulp bezorgd dat alsdan maar deed alsof de neus bloedde? We hebben gezien dat sommige melkdopers werkelijk waanzinnig hoge percentages water aan hun melk toevoegden waardoor men niet eens nog van aangelengde melk maar van wat melkig water kon spreken. Er moeten gevallen zijn geweest dat na onderling getelefoneer tussen Winterhulp Ronse en de resp. Belgische of Duitse politiediensten Winterhulp radicaal weigerde om dit soort verbasterde melk te willen ontvangen want dan te moeten doorgeven aan hun stadsbewoners. Ook een charitatieve instelling moest basisstandaarden respecteren. Het ging voor het grootste deel over voeding dus overleving: een partij aangeslagen doornatte kolen, met water aangelengd om zo het totaalgewicht enorm te verhogen, kon men tenminste ergens laten drogen zodat het weer (sic) steenkool werd; Christus had niet voor niets veel mirakels voorgedaan. Daar kwam nog iets anders bij. Men wist binnen de muren en op de burelen van deze organisatie, waar oorlogsburgemeester Leo Vindevogel gedurende allicht lange zij het onbekende tijd absoluut zeker een enorme rechterwijsvinger in de pap te brokken had, dat boer sie of melkventer la en zelfs melkerij zus en zo misdadigers of smeerlappen waren die een dergelijk belangrijk basisproduct inhoudelijk durfden te veranderen, uiteraard steeds in het nadeel van de drinkende consument. Werd dan eens met een kleine delegatie samen met een knokploegje van vrijwillige melkdrinkers afgestapt ter boerderij X en zo voort? Of werd minstens een verontwaardigde brief gestuurd netjes met het eigen briefhoofd naar deze producenten eventueel distributeurs? Was er een vorm van opvolgende sociale controle door Winterhulp, of zelf of in samenspraak met inderdaad de leiding van het stadsbestuur met een daarvoor belaste veldwachter? We herhalen nog eens het citaat uit het begin van dit stukje: : "*3) Nuttige idioten of objectieve bondgenoten? Heeft Winterhulp, door louter binnen de grenzen van het caritatieve te blijven, niet bijgedragen tot de omvorming van potentieel opstandige massa's in steuntrekkers? Dat is in elk geval de reden waarom Winterhulp getolereerd werd door de MV*". Vervang hier de MV ofte Militärverwaltung uit Brussel over België en Noord-Frankrijk met de georganiseerde lokale collaboratie te Ronse,

net zo goed als te Zichem en zo oneindig voort want er waren toen in ons land meer dan duizend gemeenten ergo afdelingen van Winterhulp! Het spreekt nogal voor zich dat het lokaal bestuur van welke kleur ook rust predikte en dat een wel zeer tot volledig zwart of Nieuwe Ordebestuur dat nog net ietsje meer verlangde. Hier is het gepast terug te komen op de casus Oudenaarde. We vermoeden dat Jef Pauwels geheel 1941 en 1942 én de politieke VNV-rechterhand van André Vandenberghe was én dat ze beiden intens waren verbonden aan het bestuur van het lokale Winterhulp, allicht des te meer toen eind maart 1941 de burgemeester Leon Thienpont op last der Duitsers van zijn post werd ontslagen. Een getuige die twee dagen op de Feldgendarmerie op het Oudenaardse Tacambaroplein was opgesloten, getuigde als Vlaming in het schoon Frans van die dagen: "*Vandenberghe et Pauwels venaient tous les jours à la Feldgendarmerie.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier André Vandenberghe, verklaring Jean-François Van Haesendonck. We hebben helaas de datum niet genoteerd van deze verklaring noch aan welk soort politieman het is afgelegd - sorry. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Uiteraard was dit een momentopname maar er mag niet worden getwijfeld dat dit onolijke duo net daar Kind zu Hause was. Het kan werkelijk niet anders of beiden of zeker Duits politiepoullain André Vandenberghe zaten de Feldgendarmen daar gevestigd op het Tacambaroplein als het ware op de hielen want op te jagen richting woekeraars. Anders gezegd mogen we het als quasi zekerheid aannemen dat beiden of minstens de peristaltisch denkende en sprekende André Vandenberghe voor injuncties heeft gezorgd op vlak van het lokaal-regionaal Duits vervolgsbeleid ten opzichte der woekerhandel; ging hij voor hetzelfde geld - Reichsmarken natuurlijk - ook een kleine wandeling verder eens injuncties gaan blaffen op het bureel van de procureur des konings? We zagen hem daartoe in staat. Hij was overvloedig gedocumenteerd bekend als informant der Feldgendarmerie, GFP en Gestapo én tevens naaste medewerker van al deze diensten in het opsporen van zgn. anglofielen of tegenstanders van het Vlaams- en Duitsdom. Mutatis mutandis moet hij krek hetzelfde hebben uitgespookt op vlak der woekerhandel. In tegenstelling tot het krijgdsossier van Leo Vindevogel hebben wij in het ruime krijgdsossier van deze buuroorlogsburgemeester geen bronnen gevonden van één of meerdere speciale politieagenten, zoals voor Ronse Julien Van Obost, die woekerhandelaars in de stad moest opsporen en vermelden aan de woekerhatende baas. Men weet dat die hen - of ten minste een selectie ervan - dan op zijn beurt heeft doorgegeven aan Lucien Debisschop, NO-leider van het Ronsese RAA, of in de handen der Feldgendarmerie heeft geleid na een oproep door hem op het stadhuis! Maar we hebben jammer genoeg zelf niet het gehele krijgdsossier van André Vandenberghe doorgenomen en bovendien is dat nog niet een exhaustief bronnenonderzoek ter zake. Het ligt voor de hand dat dit voor de stad Oudenaarde en de buurtgemeenten heeft geleid tot een vermindering, zelfs zeer drastisch, van het aandeel in de woekerhandel in het geheel van de handel tijdens de bezetting. Een volledige verdwijning was natuurlijk onhaalbaar al zullen veel gebeurlijke arrestaties of boetes sowieso een ontradend effect hebben gehad; de man was daar uitzonderlijk gehaat en gevreesd. Vergeten we daarbij niet bij dat ook arrondissementcommissaris Albert Rathé deel uitmaakte van het comité van Winterhulp en dat hij nadien mee verantwoordelijk zou worden voor de administratieve vervolging van de woekerhandel in geheel zijn arrondissement. Dat was een grote reden te meer om in de eigen stad zo schoon mogelijk schip te maken! Misschien is dat wel een reden waarom nog nooit over de figuur van de verschrikkelijke collaborateur André Vandenberghe plaatselijk is geschreven, net omwille van dat taboe op een taboe; een hevige zwarte die de eveneens hevige woekerhandel mee deed vervolgen. Voor Ronse zullen we later zien dat veel erkende weerstanders gekend waren als woekeraars en het is zelfs bekend dat posthuum erkende PG, Ronsenaars die omwille van verdenking van hulp aan de weerstand werden gearresteerd en daardoor ginds zouden sterven, voluit waren gekend voor hun vrolijke economische collaboratie. En inderdaad zullen we zien dat dit laatste samen ging met woekerhandel; het

eerste was zelfs een noodzaak tot het tweede want indien men niet meer officieel voor den Duits kon produceren, viel ineens alle productiecapaciteit weg en dus ook de mogelijkheid om op de zeer winstgevende zwarte markt te gaan verkopen. Ironisch genoeg kon dat hebben geleid tot een overdaad aan schenkingen aan de lokale afdeling der Winterhulp; men kon gerust wat 'overschot' aan eigen fabrieksvodden of déchets aan deze charitatieve instelling kwijt? Voor alle duidelijkheid hebben wij weliswaar slechts in een vrij vroege onderzoeksfase het krijgss dossier van André Vandenberghe ingekeken en 'dus' niet alles onderzocht maar we vermoeden sterk dat er geen lokale getuigenissen in zake zgn. slachtoffers van op instigatie van deze man gearresteerde woekeraars zijn behandeld. Bovendien waren er nogal wat mensen uit de plaatselijke collaboratie lid van "*Ic dien*" of "*Ik dien*". Dat was naast een tot op heden belangrijk motto in Vlaams-nationalistische kringen voor de oorlog eveneens de tweede benaming van de Dietsche Bond voor Rooms-Katholieke Vrouwen en Meisjes, een afscheuring van de Vlaamse Landsbond voor Katholieke Vlaamse Meisjes in 1938 (zie [Katholieke Vlaamse meisjesbeweging - NEVB Online](#) *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*).

Ergens in 1943 - 1944 werden tien vrouwelijke leden van het VNVV uit het arrondissement der Vlaamse Ardennen door leider André Vandenberghe voorgedragen voor een ereteken van het VNV. Daarvan zijn er zeven (7) leden waarbij wordt vermeld dat zij tot een zelfde blijkbaar vorige organisatie hadden behoord door naast hun namen dezelfde formulering te vermelden: "*Oud lid 'Ik dien' ...*" (AG, dossiers collaboratie, persoondossier André Vandenberghe, door André Vandenberghe gehandtekende zij het niet gedateerde lijst "*Onderscheidingen voor trouw*". De lijst dateert in principe tussen 17 mei 1943 en 16 maart 1944 wat we later in een andere noot moeten uitleggen. Het document van vier bladzijden eindigt met een klein aanhangsel betreffende de vrouwenafdeling of het VNVV. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Van die zeven dames is er één stuk dat uit Ronse komt en ook de Oudenaardse dame Elza Ponet staat er zwart tussen te blinken. Overigens was één van de drie niet-ik-dienders een Oudenaarde dame die "*vaandeldraagster*" werd genoemd; diende die dus voor werkelijk niks anders dan om een vaandel te dragen? Dat de Ronsese Leona Bogaert hier voorkomt, is interessant omdat zij met absolute zekerheid uit de stal van de Kristen Volksbond kwam en meer bepaald medespelend lid van het toneelgezelschap VTV was geweest, dé belangrijkste leverancier voor de personeelsleden van de Werbestelle, Aussenstelle Ronse. Of er overlappings mogelijk waren tussen *Ic dien* en het lidmaatschap van de Kristen Volksbond, weten we niet. Haar echtgenoot, een oostfronter, was alleszins zeker moment na ook al zeer intieme banden met de Kristen Volksbond VNV-er geworden wat doet vermoeden met quasi zekerheid - ze stond bekend als de broek dragend tegelijk ook omgekeerd - dat zij samen zekere definitieve overstap hebben gemaakt, maar daar hebben wij helaas geen data voor. Alleszins is zeven op tien nog steeds 70 % of veel, al is tien niet zo veel terwijl dat anderzijds over leidende vrouwen binnen het VNVV ging. Voor het geheel van het VNVV binnen deze regio en de gebeurlijke aanwezigheid van andere leden van *Ic Dien*, hebben wij geen enkel idee want we beschikken over geen enkele gemeentelijke ledenlijst, ook niet voor Ronse. Van Leona Bogaert zijn we in tegenstelling tot haar Oudenaardse collega Elza Ponet redelijk zeker dat zij nooit iets heeft gedaan op bestuursniveau voor de Ronsese afdeling van Winterhulp. Ging zij wel eens met de soeplepel zwaaien aldaar als vrijwilliger, zeker toen zij verteerd door verdriet en eenzaamheid was nadat haar Armand was gesneuveld en als oostfronter overleden op 23 maart 1943 ergens aan het oneindig verre ook voor een grafzerk onbereikbare oostfront? Dit soort vrijwilligerswerk was toch een ideale gelegenheid om haar reeds zware lichte zenuwen te verlichten ook als teken van haar toewijding aan de goede zwarte zaak van haar vermoedelijke minnaar, de zowaar ook als trooster der eenzame zwarte vrouwen omnipotente André Vandenberghe. In haar klein krijgss dossier zijn daar geen sporen van terug te vinden net als om vanzelfsprekende redenen enige confrontatie met André Vandenberghe geen sprake

kon zijn. Hoe dan ook had het krijgsgerecht geen enkele interesse in iets als liefdadige engagementen tijdens de bezetting onder het motto dat argumenten pro per definitie contraproductief waren ten opzichte der wens aan de veroordeling. We kennen een reeks namen van bestuursleden van Winterhulp en hier en daar van een praktische medewerker zeg personeelslid, maar helemaal niks van vrijwilligers er rond. Alleszins zegt het cijfer van zeven op de tien vrouwen met deze laat ons zeggen dienende achtergrond dat er - zwart of zwarter of desgevallend koffieverkeerd - er nogal wat sociaal gemotiveerden aanwezig waren binnen het VNVV. Hoeveel er daarvan zoals Elza Ponet ook de huisvrouwelijke mouwen opsloofden binnen de lokale afdeling van Winterhulp weten we niet. We weten eigenlijk niks over alles wat charitatief gedrag was tijdens WO II meer bepaald hoe daar zgn. wit en klaarblijkelijk zwart zich daar ophielden en onderling verhielden. Dat heeft zeer natuurlijk dus volslagen kunstmatig te maken met de gebruikelijke academische hysterie aan denken beter gezegd oogklepdenken dat niet alleen laat ons zeggen min of meer oprechte vormen van sociaal gedrag van min of meer zwart nauwelijks tot totaal niet wil waarnemen (als hij of zij als collaborateur niet had geklikt, was het al ergens toch een goede zwarte) en vooral totaal niks wil kennen over organisatiekunde of enige termen van functionalisme. Op dat laatste vlak excelleren wij eerlijk gezegd zelf niet - wij kunnen niet van elke kaas meer dan proeven en eten ook nog wel wat anders dan kaas allen, aub zeg - maar wij zien toch op het terrein van Ronse en desgevallend eens omgeving dat het toch allemaal zeer veel meer genuanceerd is, functioneel maatschappelijk gezien of dat m.a.w. iets minder Plato en meer Aristoteles moet worden gebruikt in wetenschappelijke (euh?) analyses over het politieke handelen in deze barre tijden. Dat wist toen natuurlijk iedereen en niet in het minst ruwweg tweeduizend Ronsese gezinnen die voor een levensdeel afhankelijk waren van Winterhulp, zeg nu redelijk onruim geschat vier- tot vijfduizend man, vrouw, kind, en van kleuter tot ouderling. Dat was niks minder dan een vijfde der bevolking of nog meer want het ging om hen die natuurlijk te Ronse aanwezig waren gebleven - een treinticket tussen pakweg Köln en Ronse H/T voor een pakje van Winterhulp werd niet terugbetaald. Al kennen wij geen kat, kater noch kitten onder hen die daar later eens duchtig over ging getuigen, bij woord en beeld en vooral gedrukt of voor de eeuwigheid waar wij een tijd later voor een tijdje deel van uitmaken. Diens brood men eet, diens woord men spreekt, was een eeuwenoude uitdrukking die slechts van toepassing bleek indien er geen politiek tectonische verschuivingen gebeurden zeg hier de geallieerde bevrijding van het land. Cru gezegd heeft een vijfde van de bevolking van de gemeenschap van Ronse de rug en vooral het spraakvermogen gekeerd van een aantal stadsbewoners die hen allemaal mee in leven hadden gehouden doorheen 1941 - 1944; als hoegrootheid van verzwijgen kan dat tellen, ons gedacht. En het ging dan om een tijd dat men in politieke en praktische theorie weer zeer openlijk mocht spreken en zelfs manifesteren, terwijl het georganiseerd verzet van Ronse nu ook niet vijfduizend stadsbewoners tesamen met de dood kon bedreigen laat staan dat ook daadwerkelijk omzetten in daden: over zoveel munitie en echte moordenaars beschikte dat toch niet?

Er is weer dat eeuwige meer ten minste voor diegenen die liever meer dan minder hebben al wordt minder soms wel eens als meer genoemd of meer precies meer stijlvol. U zal nu verwachten dat wij gaan afkomen met vertegenwoordigers van het verzet in de wandel- en handelsgangen van het Ronsese Winterhulp. Nogal vanzelfsprekend is dat dan van over de kaap van de bevrijding gerekend want er kon tijdens de bezetting geen mens zo dwaas zijn om rond te lopen met op zijn revers een speldje pro-Belgique of een V-teken. Maar zoals wij ongeveer alle erkende weerstanders te Ronse kennen, zowel op vlak van sluikpers als gewapend verzet al kan zeker verdedigd worden dat het werkweigeren massaal veel belangrijker was te Ronse, moeten we toch de pruillip laten hangen en zeggen dat zij misschien dan wel niet de gehele tijd zeer clandestien of ondergedoken bezig waren maar wel

totaal op het vlak van deze belangrijke weldadigheid. Wij kennen werkelijk geen enkele erkende Ronsese weerstander binnen de rangen van Winterhulp. Anders gezegd, geen enkele weerstander heeft daden van liefdadigheid gesteld binnen het zo overwegende officiële kader van Winterhulp (Wij hebben geen zicht op wat mensen op informeel vlak hebben verricht behoudens kruimels vanuit dossiers zoals WW. Maar daar gaat het dan per definitie om hulp, hoe klein of doorwegend ook, om WW te helpen binnen een succesvolle onderduik - tot de verhoopde bevrijding. Wat Karel B. als grote vaderlander en voorspoedige burger ook deed voor het overlevingsbelang van zijn bezettingsim�mer spichtige buurmeisjes weten wij helemaal niet. We weten dat bijvoorbeeld een belangrijk liberaal en industrieel eens een fles wijn schonk aan een andere liberaal die ziek en bedlegerig was. Dat was zeer sympathiek maar dat was wel enkel een mooi vriendschapsgebaar. Trouwens van die liberaal, de bagatel van gemeenteraadslid en senator, weten wij oorlogsmatig volstrekt niks; dronk hij de rest der bezettingsdagen al de andere flessen op? En dat is het, al zal er zeker wat klein grut aan charitatief gedrag zijn geweest ook uit kringen van nadien erkende weerstanders. Bovendien kan dit reeds ruwe want eigenlijk gewoon nietszeggend beeld nog erger zijn op politiek vlak. Bij de erkende weerstanders waren er zoals aangekondigd niet weinigen die lekker woekerden naast anderen die wel eens wat misdadjes als diefstal begingen tot moord. Dat laatste was nu niet direct verbandig met charitatief gedrag maar diefstal en woekerhandel - eveneens een vorm van diefstal - konden wel samengaan met wat informeel charitatief gedrag. Maar een normaal mens noemt dat niks anders dan schijnheiligheid, of een vorm van zich wat zielenheil willen afkopen wetend dat men grote zondaar is. Het verschil met al die rijken die zich eeuwige verlossing wilden afkopen door symbolisch of in het echt te figureren op pakweg de door hen rijk betaalde triptieken en dergelijke, was dat deze informeel goedschenkenden het in het donker moesten doen, tenminste indien zij het grote, klare licht van de weerstand op die weldadjes wilden laten schijnen. In die zin ruw gezegd moet een zo'n echte weerstander ineens niks hebben gegeven omdat hij toch in de zelfde tijd niet kon worden erkend als filantroop. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat is toch opmerkelijk te noemen tenzij U allerlei uitvluchten voor deze grote vaderlanders kan bedenken, maar het kan zoals net tussen haakjes aangekondigd politiek veel en veel erger. In onderdeel D...XX... **NOG VERWERKEN**... zien we een regelrechte reeks van na de oorlog erkende weerstanders (Overigens waren er voor de oorlog geen erkende weerstanders in dit land. En dat is helemaal niet zo ridicuul als het bij sommigen onder U kan overkomen. Terwijl enkele zaken voorzien waren zoals reeds van voor de oorlog redelijk wat regelgeving in zake te verwachten bevoorradingsproblemen - zie onderdeel B.2. - had althans naar onze kennis geen regelrechte vaderlander gedacht om preventief verzet te organiseren, bij wijze van spreken een Omgekeerde Vijfde Kolonne. Dat was door de grote mensen aan de top niet voorzien terwijl elk kind boven zes jaar en een half wist dat er met die engerds van nazi's serieuze vodden gingen komen en dat elk kind boven vier jaar wist dat Duitsland niet alleen aan het eigen land paalde maar dat het oneindig veel groter dus meer bevolkt was dus meer loden soldaatjes kon opsturen ergo (geen echte kinderterm maar dit logische denken wordt ontwikkeld tussen 7 en 12 jaar) de eigen pappa en nonkel en het hele land onder de voeten ging lopen. De waarheid was zoals zo dikwijls te vinden op de tong van een kind maar de politici wisten van niks en hadden niks voorzien, waarbij zeer toevallig ook het gros van het rommelkot van het krijgsgerecht letterlijk na de feiten moest pardon zou worden opgesteld. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat die erkende weerstanders nogal dikgezaaid voorkomen in dit onderdeel over woekerhandel moet reeds de angsten der gewoonlijke academische geschiedenshervormers doen stijgen en dat is volledig terecht; de waarheid niks dan ... ! Nu voor dit waarachtelijk deeltje over Winterhulp hebben wij m.a.w. niet alleen geen erkende weerstanders als bestuursleden gevonden - er waren misschien af en toe enkelingen die vrijwilliger speelden maar dat is niet bedocumenteerd - en bijgevolg ook niet die erkende weerstanders die weliswaar ook niet erkend werden voor hun woekerhandel maar er door ons toch voor zijn bekend. Daarbovenop kennen wij wel wat meer woekerhandelaars maar ook van die ontmoette namen hebben wij geen herinnering dat zij na een akte van geloof en de witbroodnodige vergiffenis door de heer deken D'Hollander of een protestantse dominee aan de bestuurstafl mochten aanschuiven; in dat laatste geval mochten ze nog uit de beker mee drinken van de allicht uit Frankrijk nu eens om intern religieuze gesmokkelde wijn. Er moet

een reden voor deze totale afwezigheid zijn van én erkende weerstanders, én erkende weerstanders die ook woekerhandelaars waren én woekerhandelaars die blijkbaar vergaten aan verzet te doen, om het zo uit te drukken, in de zeer liefdadige cenakels van Winterhulp Ronse en mutatis mutandis gewijs over geheel het land der Belgen, een volk van foefelaars en wat zondags- en zelfs wekschilders. Voor de eerste twee net geschetste categorieën lag het voor de hand; niet teveel tamtam maken want voor je het wist, gaf je aan dat je een witte of een anglofiel was en dat was slecht voor de gezondheid uiteindelijk voor het naakte bestaan zelf. En Leo Vindevogel had dat inderdaad als gedacht rondom enkele leden van Winterhulp maar wij kunnen hem weliswaar zeer laat post mortem geruststellen dat mogelijks sommigen wat anglofiële trekjes hadden maar nooit tot een vaderlandse daad van enige omvang of importantie zouden overgaan. Overigens werd de oorlogsburgemeester naar onze bestatigingen door niemand uit het krijgsgerecht ooit ondervraagd rond zijn doen en laten in zake Winterhulp Ronse. Dat was ver van het bed van al deze medewerkers of toch een substituut als Gaston Stevigny die zeer waarschijnlijk ook doorheen de bezetting is geraakt als volgevreten sujet - al was het dan toch maar metaforisch. Bleef over dat er niemand overbleef uit de wijde en zijde uit Ronse, de regio en het hele land verspreide zwarthandelaars om zich te engageren voor Winterhulp Ronse, waar dus zoals stilaan tot vervelens toe gezegd een kleine tweeduizend (2.000,00) gezinnen van deze mooie stad van afhankelijk waren. Dat was - we herhalen broodnodig - een vijfde der stadsbewoners. Nu ter zake; er was weinig meer tegenstrijdigheid in deze tijden dan tussen charitatief werk en woekerhandel. Meer bepaald was er zelfs een duidelijke relatie al was het een logische implicatie dat "*Indien woekerhandel toeneemt, de nood aan charitatief gedrag ook toeneemt*". Dat betekent ook dat de immer bezadigde en nogal geleerde, onderzoekende historicus Alain Collignon - verbonden aan het formeel leidend inhoudelijk nochtans fundamenteel misleidend onderzoeksinstituut Cegesoma - er weer eens als doorsnedig Belgisch academisch historicus uiteindelijk beschouwd geen snars van begrepen had door zijn eindzinnen. En we citeren nu al voor de derde dus christelijk gezien beslissende keer al hebben wij echt geen talent om te proberen kraaien: "*3) Nuttige idioten of objectieve bondgenoten? Heeft Winterhulp, door louter binnen de grenzen van het caritatieve te blijven, niet bijgedragen tot de omvorming van potentieel opstandige massa's in steuntrekkers? Dat is in elk geval de reden waarom Winterhulp getolereerd werd door de MV.*" U hebt al lang door waar de knoop ligt en het is alleen maar verbijsterend dat het nochtans daadwerkelijk op alle vlakken overdonderend thema "*Woekerhandel doorheen WO II. 1939 - 1947*" nooit maar dan ook nooit als een deftig onderzoeksonderwerp is bekeken. Meer zelfs, het is dus alleszins voor Ronse niet alleen absoluut zeker dat de crapulen der woekerhandel zich ver weg hielden van charitatief gedoe bij Winterhulp maar ook al dat de zeer vaderlands erkende weerstanders er geen snars interesse in hadden. Omgedraaid is het zeker dat enkele leden van noem het de georganiseerde collaboratie er zeker interesse in hadden, zoals we voordien met namen zagen voor Oudenaarde zelfs bij de rechterhand van het allergrootste crapuul van de Vlaamse Ardennen, André Vandenberghe, de ter dood veroordeelde. Begrijp ons niet verkeerd want deze man had beter een spontane abortus ondergaan toen hij nog niet op de aarde was gekomen maar helaas voor bijna iedereen dan toch geconcipieerd - met onze welgemeende excuses ten aanzien van zijn ouders of ten minste zijn moeder. Maar indien dezelfde metafoor als het ware moest worden toegepast op het leger der woekerhandelaars alleen te Ronse en stille omgeving, dan was er een ernstige ontvolking ontstaan die zonder meer nationaal nieuws was geworden echter in zoverre dat dit uiteraard op geheel Belgische schaal moet worden gezien. Anders gezegd, had het deel der Belgische bevolking dat zijn geld heeft verdiend aan woekerhandel een lange neus à la Pinocchio gekregen, had men de normale deurlijsten moeten ... euh ... of zo iets, over geheel het land. Men kan het nog iets meer nuchter beredeneren en inderdaad eens rekenkundig vergelijken met het aantal Belgen die uiteindelijk door het krijgsgerecht werd

veroordeeld of door het tenenkrullend zootje snertjuristen der substituten werd 'gezuiverd'. Wie zou nu als grootste groep uitkomen en bovendien want het meest ter zake; welke hoegrootheid had de gezamenlijk per groep geschatte schade opgeleverd? De uitkomst wordt vanzelfsprekend enorm bemoeilijkt doordat veel mensen via verklikkingen en Belgische medewerkers der GFP en Gestapo zijn gearresteerd en in eeuwig leed zijn beland. We zijn hier ook niet op uit om conclusies te gaan trekken ook al omdat we zeer hoopvol zij het uiterst wantrouwig rekening houden dat Ronse een buitenbeentje was. Maar laten we toch maar eerlijk zijn over de mentaliteit der Belgen die en masse oneindig liever geld dan eer of burgerzin zagen. Overigens moeten er bossen Belgen weerstander zijn geworden toen het er allemaal wat interessanter begon uit te zien en men verstandsgewijs kon bevroeden dat een vodje papier aangaande weerstandigheid zeer nuttig kon zijn voor alle soorten aanstaande benoemingen - "*Sesam, open Uw eeuwige schatten voor deze ware vaderlander*" - , maar is het omgekeerde allicht onbestaande; hoeveel woekeraars zouden met hun broel zijn gestopt toen zij de overwinning der geallieerden al quasi konden ruiken, door de kruitdampen vanuit Normandië met al die inlandwaarts gierende oceaandwinden? We hebben weer jammer genoeg geen enkel idee of flinke Winterhulphelpers na de oorlog afzwaaiden met een geallieerd voorzien theebransje met wat allemaal aan oertijdse inlandse koekjes toch nog was overgebleven en vooral of zij ergens medailles of oorkonden kregen van een minister of een topambtenaar, de teruggekeerde ware burgemeester Eugène Soudan zelfs en zo voort. Die lijsten zouden wij dan graag eens zien en inderdaad willen wij aan U vragen of U die dan voor Uw persoonlijke gemeente eens rustig vergelijkt met de lijsten der veroordeelde collaborateurs, de erkende weerstanders zij het met de bedenking dat het een pak moeilijker zal zijn om aan de namen van alle plaatselijke woekerhandelaars te geraken. Overigens vermoeden we tot de graad van apodictische zekerheid - de zekerste zekerheid - dat onder meer een als collaborateur veroordeeld stadsbewoner, VNV-schepen en ook al jarenlang actief bestuurder bij Winterhulp, Henri Joseph Noël Pieters (°Ronse, 25 december 1903) geen erkenning heeft gekregen van welke hogere Brusselse of Ronsese Winterpieten ook. Nochtans was zijn lange bezettingsinzet publiek met zekerheid bekend.

Tussen 21 december 1940 en de zesde januari 1941 werd om Winterhulp te Ronse te lanceren een "*Grootsche Propagandaperiode*" georganiseerd (*'t Volk*, 21 december 1940. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat waren dagen van diepchristelijke aard want het begon kort voor Kerstmis en eindigde op Driekoningen. Hoe schoon metaforisch en voorbeeldig was dat allemaal want was de Verlosser niet als ongewenste in een stal geboren en aanbeden? Van deze gelegenheid werd gelijk gebruik gemaakt om het volledige bestuur voor te stellen met alle namen per functie in het comité. Voor alle volledigheid was ene Leo Vindevogel er niet bij maar wel socialist Adolphe Demets, toen nog voor zekere tijd voorzitter van het COO en ook zijn binnenkortelijke tegenstreefster en medestreefster van de oorlogsburgemeester, de bekende socialiste Leona Hantson nu zowaar als vertegenwoordigster van de binnenkort zeker voor de gehele bezetting verdwijnende socialistische "*Vooruitziende Vrouwen*". Ook de jonge, krachtpatsende dokter Emile Cuvelier was erbij als "*afgevaardigde Rode Kruis*", één der allerbelangrijkste organisaties te Ronse voor minstens 1940 - 1945. Hij zou later zeer veel Ronsenaars van GEDEPO afhouden met valse ziekenbriefjes, al was hij daar zeer collegiaal mee met nagenoeg al zijn collega's: zie deel 7.2.. We hoeven de andere comiteitsleden niet op te noemen maar drie ervan waren reeds goed van voor de oorlog gekend als Vlaams-nationalisten waardoor zij nu eind december 1940 of dus nog voor het aantreden van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel zij het overigens maar een weekje later, de facto politiek gezien het meeste gewicht voor konden leggen (Het is opmerkelijk hoe een eindwerk als van Verdoodt op deze merkwaardige vaststelling breder ingaat want blijkbaar waren er uit Vlaams-nationalistische middens reeds voor de echte start van Winterhulp bij wijze semi-

Winterhulpafdelingen bezig; zie Thomas Verdoodt, 2014, p. 32, p. 54 e.v. en 68 e.v. Dat zou zeker voor Ronse en met name ook Oudenaarde wel eens grondig mogen worden onderzocht, ook natuurlijk omdat met zekerheid die resp. archieven der lokale organisaties nu zijn in te zien! **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En dat mocht men gerede een zeer merkwaardige vaststelling noemen want de bezetting was nog maar een half jaar bezig. Eén van die Vlaams-nationalisten was inderdaad VNV-er Henri Pieters die samen met de legendarische Broeder Emmanuel verantwoordelijk was voor "Goederen". Daarnaast was er ook VNV-er Georges Callebaut die met Henri Pieters later in het NO-stadsbestuur van Ronse zou gaan zetelen als veredelde bloemstukken naast de allesoverheersende Leo Vindevogel. Er vond naar aanleiding van deze grote reclamestunt iets plaats wat nadien enkel nog zou gebeuren als manifestaties van zuivere Nieuwe Ordeardse stoeten. Er ging een stoet uit op Kerstdag, nieuwjaarsdag en Driekoningen en dat gebeurde telkens door drie verschillende groepen die bijgevolg drie verschillende stoeten vormden. Dat was werkelijk merkwaardig en het is onwaarschijnlijk jammer dat we daar verder nergens over zijn geïnformeerd laat staan er ooit foto's van hebben ontmoet want het moet om drie traditionele alleszins uit het interbellum bestaande groepen zijn gegaan, te weten "1) Sint-Sebastiaan- en Sint-Hermesgroep; 2) Driekoningenstoet; 3) Sint-Martinusgroep..." Klaarblijkelijk waren alleen de socialisten als groepbouwer daar afwezig. Henri Pieters was niet alleen bij Winterhulp actief vanaf haar start maar ook nog in maart 1942 toen hij zelfs een dief betrapt in de magazijnen van Winterhulp: "**Op heeterdaad betrapt. Sinds eenigen tijd werd door het Comité der Afdeling Winterhulp opgemerkt dat allerhande waren verdwenen. Een bijzondere waakzaamheid werd ingericht. Zoo begaf zich vrijdagavond het comitélid Pieters naar de magazijnen gelegen in de Merodestraat, in de fabriek Frantex. Hij hoorde er gerucht en bij nader toezicht merkte hij de genaamde O.V.M., de oud-bestuurder der fabriek. Ondervraagd over zijne aanwezigheid in de magazijnen na het sluitingsuur verklaarde hij de dakgooten te komen nazien om na te gaan of er geen schade aan het gebouw veroorzaakt was. Hij was bij middel eener ladder over het houten schutsel geklommen.**

De heer Pieters verwittigde de rijkswacht die den indringer aanhield en gevankelijk naar Oudenaarde overbracht.

*Bij eene huiszoeking bij den betichte werd een pak bonen aangeslagen en een onderzoek werd ingesteld ten einde te weten te komen of zij van Winterhulp voortkomen." ('t Volk, 31 maart 1942. Eerlijk gezegd hebben wij geen kennis wat er tijdens eind 1940 tot augustus 1944 nog uit de stocks van Winterhulp is gestolen, toch wel een schokkende zaak en dan nog zeker door zo'n man als hier die best vermogend moet zijn geweest. Hoewel we jammer genoeg niet het huisnummer weten van de firma Frantex lag dat trouwens om de hoek van de woonst der gebroeders Alfred en Leo Vindevogel. Of er n.a.v. deze diefstal een bewaking werd georganiseerd door politie en/of rijkswacht, weten we ook nergens van maar we nemen aan dat deze beide politiediensten net deze opslagplaats geregeld per dag eens voorbij fietsten vanaf het prille begin van Winterhulp Ronse. Indien er nog dieven zijn geklist, moeten die in principe terug te vinden zijn via het archief van het parket van Oudenaarde dat zich in het Rijksarchief te Gent bevindt. Alleen legale toegang voor intimi en illegaal voor archiefinbrekers. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die laatste zin was misschien deels hilarisch, onze oud-bestuurder was alleszins niet te oud want kon nog gezwind ladders beklimmen en vooral aan de andere kant ervan afdalen. Uiteraard wist geheel Ronse wie achter deze initialen en beschrijving helemaal niet schuil ging; smaad moet hem deelachtig zijn geweest naast ongeloof dat zo'n burger zoiets kon uitrichten. Er moet een pakske zijn afgeroddeld maar dat kwam niet in 't Volk al zullen wij ook allerlei flauwe grappen toen hebben kunnen noteren, het wapen bij uitstek van de kleine man en vrouw. Deze diefstal is voor ons gunstig in die zin dat we er van mogen uitgaan dat men de afwezige waren niet alleen de visu maar ook qua boekhouding heeft vastgesteld. Die is dan blijkbaar samen met onder meer dat pak bonen verdwenen; zou het zelfs aangeslagen geweest zijn ten huize van Henri Pieters in het kader van het krijgsonderzoek na hem? De man zelf moest ook niet te*

ver lopen want woonde in dezelfde Merodestraat op nr. 20 vanaf 12 januari 1934. Voordien had hij een tijd bij zijn schoonouders gewoond die ook maar om de hoek huisden want op Maghermanlaan nr. 18. Op 15 september 1928 was Henri Pieters immers in de echt getreden met Alice Adolphine Bernadette Annicq (°Ronse, 24 mei 1907) en bij haar geboorte was haar vader bekend als wever. Isidore of Isidoor Annicq (°Nukerke, 19 september 1881) was uit geweldig ondernemershout gesneden want zou zeer onder meer ook tijdens de bezetting prima machinaal boeren met zijn textielbedrijf, erdoor na de bevrijding dan ook in allerlei problemen komen maar net als alle lustige kapoentjes alias economische medewerkers van den Duits op de spreekwoordelijke uitzondering na de krijgsdans ontspringen allicht om dat het krijgsgerecht veel en veel liever de kleintjes viseerde waaruit haar leden zelf pakweg voor 90 % niet afstamden. Er is bijgevolg met zekerheid voor deze man een krijgsdossier opgemaakt maar dat is wegens zwaar gebetonneerd-geseponneerd niet in te zien net zoals we veel later hetzelfde zullen meemaken met het krijgsdossier van de Handelskamer of de facto en de jure het geheel van de textielindustrie van Ronse en aanhangsels. Belangrijk is dat Isidore Annicq de iets jongere broer was van Napoleon Annicq die weliswaar op 30 oktober 1942 een dodelijk hartfalen kreeg omdat de Duitsers iets teveel arbeiders van zijn fabriek wilden opeisen zodat de recente enorme bedrijfsinvesteringen werden bedreigd maar dat was voor de erfgenamen geen beletsel om zwaar te woekeren in steeds dezelfde fabriek en dat met name na de zgn. bevrijding; zie onderdeel F...XXX.... **NOG VERWERKEN** ... Zie ook de tegengestelde familie Annicq (met zeker deel Patria, deel Rex en nadien VNV en allicht DeVlag). Over de onderlinge verhoudingen van deze twee broers Annicq, er waren er nog anderen en ook zeer naarstig aanwezig in de textielindustrie, weten wij niets zowel informeel als op vlak van gebeurlijke economische samenwerking tijdens deze tijden. Hoogst waarschijnlijk werkte Henri Pieters in het bedrijf van zijn schoonvader maar dat zijn we door gebrek aan documentatie niet met zekerheid te weten gekomen. Vooraleer iets te gaan beweren over beide VNV-schepenen en hun band met Winterhulp is het toch belangrijk te zeggen dat de monsterlijk energetische André Vandenberghe groot vertrouwen had in zijn Henri, tenzij dat een sublieme dekmantel was om diens vrouw meer te kunnen gaan dekken. Volgens de latere verklikker Gérard Philippe was die zelf tijdens zijn voorafgaande tijd bij het OF gedurende november 1943 in contact gekomen met een lijst waarop alle VNV-vertrouwenspersonen voor de streek waren opgesomd, en voor Ronse was dat Henri Pieters (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier André Vandenberghe, verklaring Gérard Philippe dd. 05 juni 1946 aan Marcel Baudewyns, commissaris Staatsveiligheid. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die lijst was zeker door André Vandenberghe opgesteld en blijkbaar door iemand met OF-banden ontvreemd op de Kreiskommandantur van Aalst. We nemen aan dat Henri Pieters al zijn engagementen als VNV-schepen en als lid van het bestuur van Winterhulp verder heeft gezet tot kort voor de bevrijding. We beschikken helaas niet over zijn krijgsdossier want dat mocht niet worden ingezien omdat hij eerherstel kreeg (Hij kreeg dat bij arrest van het hof van beroep te Brussel van 02 maart 1967. We zijn vergeten wanneer wij dat per brief geantwoord kregen vanwege de opvolgers van het archief van het krijgsgerecht. Hij had ten andere in beroep door het krijgshof van Gent, zetelend te Oudenaarde, op 21 april 1947, twee jaar gevangenisstraf gekregen. Zijn tarief voor de krijgsraad hebben we eerlijk gezegd nergens gevonden. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat hij meegewerkt heeft aan economische collaboratie via zijn schoonvader lijkt wel vast te staan, zijn politieke collaboratie was zonder vraagteken, zijn charitatief gedrag was van jaren tijdens de bezetting. Maar wat met die andere zeer belangrijke politieke activiteit die zoveel landgenoten heeft verleid en opgezweept; de woekerhandel? We kunnen bijna spreken van een mirakel, een archiefmirakel. Want op wat viel of moest vallen ons lodderoog? Op dit ... "**BERICHT. De heer Henri PIETERS, Schoonzoon van Isidore Annicq doet ons opmerken dat hij een collaborateur is in des 'goeden' zin van het woord. 't Is te zeggen, geen oorlogswoekeraar maar een oprechte en loyale dienaar van het Groot Germansche Volk. Indien hij dus zwarte**

laarzen aantrekt is het voor ons aller welvaart en uit zuivere idealisme. Wij waren daar reeds van overtuigd. Wij zouden echter nog meer overtuigd zijn indien al die zwartvoeten hun idealisme gingen verdedigen aan het Oostfront. ..." (RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE, Orgaan van het Onafhankelijkheidsfront - Organe du Front de l'Indépendance, nr. 9.2, januari 1943, p. 4. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Of een onderzoeker historisch-kritisch moet zijn of niet, hij is best altijd gewoon kritisch en men weet sinds eeuwen hoe voorzichtig men zijn moet met klaarblijkelijke mirakels. Dat een gekend collaborateur werd genoemd door een lokaal sluijckblad op enigszins positieve wijze, mag als wonderlijk en onverdacht worden genoemd temeer omdat iets extra nog niet was geweten al droomde iedereen van welke kleur ook over de toekomstige bevrijding: "ONTSLAG. Ontslag werd verleend aan den heer A. Demanez als schepen der stad Ronse. Hij werd vervangen door mr. Hendrik Pieters als schepen van onderwijs." ('t Volk, 29 mei 1943. Uiteraard werd niets 'verleend' maar opgedrongen door de zeer hoge overheid. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat kon de redactie van RVRL - waar Albert Demanez nota bene stichtend lid van was en actief schrijver van artikels - niet weten zij het wel ergens voorzien. Nu moeten wij straks in onderdeel D....XX... **NOG VERWERKEN** .. en dat als eerste ooit voor minstens de Lage Landen aantonen dat het zogenaamd weerstandig sluijckblad Ronse Vrij - Renaix Libre helemaal niet zo vrij of libre was als het zelf titelde maar daarentegen aan zelfcensuur deed op vlak van - adem even inhouden en hop; woekerhandel! Dat was ook niet moeilijk vermits zeker drie stichters zelf zwarthandelaars waren en bijgevolg weliswaar zwartzakken zoals net gezien naar het oostfront wensten maar zelfs als zwarthandelaars netjes op het thuisfront de medeburgers het leven financieel quasi onmogelijk en economisch uiterst zuur maakten. Of een bezettingsvariante op de oude wijsheid dat de pot aan de ketel verwijt dat hij zwart ziet, iets wat tussen haakjes toen iedereen wist en wij nadien als eerste weer als waarheid moeten gaan poneren. Het is bijgevolg perfect voorstelbaar dat om redenen van onderlinge kennis van gedeelde belangen op het algemeen of een zeer specifiek vlak der woekerhandel in stad en streek hier en nu Henri Pieters niet alleen werd gespaard maar zelfs enigszins bewierookt. Een relativering kan zijn dat Henri Pieters hier niet als "oorlogswoekeraar" wordt genoemd niet zozeer omdat hij niet aan woekerhandel deed maar omdat hij helemaal niet meedeed aan de economische collaboratie van zijn familie zeg schoonvader Isidore Annicq. Dat is hier inderdaad door gebrek aan details of meer uitleg niet uit te sluiten. Het toont terzijde ook aan hoe moeilijk het is om vele sluijckbladen zoals dit en de oneindige collega's volledig te kunnen begrijpen door alle toen uiteraard gemeenzaam gekende impliciete kennis der situatie, een zaak die wij nu sowieso slechts via andere indien voorradige bronnen moeten proberen enigszins te achterhalen. Maar nog is deze discussie rond gebeurlijke woekerhandel door een VNV-lid, oorlogsschepen, economisch collaborateur én zekere deelnemer aan charitatief werk te Ronse nog niet voltooid. Henri Pieters had een heel andere achtergrond, professioneel en levensbeschouwelijk dan de oude Vlaams-nationalistische koffiehandelaar Georges Callebaut.

Georges Cyrille Callebaut (°Ronse, 03 april 1901) kreeg ook een vermelding in dit sluijckblad en zelfs onder zijn eigen naam als titel: "GEORGES CALLEBAUT. Nog een specimen van wat men effenaf noemen mag gemeene oorlogsprofiteurs." (RONSE VRIJ - RENAIX LIBRE, Orgaan van het Onafhankelijkheidsfront - Organe du Front de l'Indépendance, nr. 3, Bijzonder nummer 21 juli (1942) p. 3. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was er dus almeteen boenk op en na Henri Pieters met dit substantief of de variante "oorlogswoekeraar" zowaar negatief of ironisch ontkennend te hebben betiteld kwam er hier het adjectief "gemeene" bij. Bij de behandeling van oorlogsprofitariaat kon er nog een overtreffende trap af al hebben we net de censuur ter zake van dit sluijckblad vermeld zodat er oneindig veel meer langs of onder de trap werd gestapt. We gaan op dit sluijckbladstuk later uitvoeriger in maar hier slaat dat oorlogsprofitariaat enkel op de spectaculaire overgang van koffiehandelaar voor de oorlog naast

een zeldzaam weefgetouw dat voor een andere Ronsese fabrikant wel eens werd opgestart in het atelier achter in de hof, tot een bloei als textielfabrikant doorheen net deze bezetting. Van woekerhandel is in dit artikel nochtans geen sprake. Vooraleer daar op verder te gaan, bekijken we het krijgsdossier dat we omtrent deze man hebben. Veel later zullen we argumenteren dat dit dossier een ware schande is ten opzichte van de behandelende substituut die met zekerheid ook al regelrechte censuur heeft toegepast, inderdaad om omwille van 'redenen' deze man te sparen. Desalniettemin is dit krijgsdossier bij wijze van spreken weer een klein archiefmirakel. Op het krijgsproces was er zowaar een open getuigenis van een gepensioneerde leerkracht die wij voor de rest der bezetting helemaal niet kennen maar blijkbaar voor zeker moment moet zijn verbonden geweest aan de afdeling van Winterhulp van Ronse: "*Ik heb Callebaut leren kennen binst den oorlog. Hij was lid van Winterhulp. Ik weet niets ter zijner opzichte en heb geen klachten te doen nopens hem. Hij was rechtveerdig in zijn werk in Winterhulp. Ik kende hem vroeger niet.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Georges Callebaut, verklaring Valerien Ponnet dd. 21 april 1947 op proces krijgsraad van Gent, zetelend te Oudenaarde. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Getuige pro Valerien Ponnet - overigens zeer waarschijnlijk helemaal geen familie van Elza Ponet uit Oudenaarde - was geboren te Aaigem op 22 januari 1879 volgens KRL 1947 en gehuwd met Alice Pot. We kennen vrij veel relevante Ronsenaars met haar familienaam maar hebben geen registers opgezocht voor dit koppel en ook al niet voor Elza Ponet uit Oudenaarde. Hij kende Georges Callebaut inderdaad via Winterhulp en al zeer vroeg; we vermoeden ook tot het einde der bezetting. Kort na de bekendmaking van het volledige bestuur van Winterhulp zoals reeds aangegeven, verscheen meer nuttige informatie rond de vier onderdelen of afdelingen genoemd: "*I. Afdeling Volksgezondheid; II. Afdeling Bedeeling....; III. Soep....; IV. Propaganda...*" (*t Volk*, 11 januari 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De tweede afdeling betekende de mogelijkheid om steun te krijgen van Winterhulp. Men kon zich daarvoor inschrijven zowel in het eigen secretariaat maar eveneens in een reeks belangrijke sociale organisaties, zoals het Roode Kruis, het COO en zo voort. Bij dat laatste behoorde "*K. Ponet, K. Vandendoorenstraat 11, Kroostrijke Gezinnen*". Familienaam en adres was juist maar het initiaal moet verkeerd zijn gezet dus afgedrukt. Over de werking van de Gezinsbond weten we verder jammer genoeg nauwelijks iets, zoals we werkelijk in het algemeen veel en veel te weinig weten van dit middenweefsel dat deels nieuw was - zoals natuurlijk Winterhulp - maar dus verder mocht bestaan van de bezetter. Bij deze woordelijke getuigenis bleef het niet want dit veel te beknopte nauwelijks onderzocht krijgsdossier bevat iets papierlijks uit de tijd der bezetting of beter van net nadien maar uitdrukkelijk over de voorbije tijd van de bezetting en van duidelijk lijden van de bevolking van Ronse door die situatie. Er zit in dit krijgsdossier een van zeer kort na de bevrijding daterend compleet origineel stuk dat bovendien op bijna twee netjes gedrukte bladzijden zeer belangrijke informatie bevatte. Het ging om een verslag van een tweede naast Winterhulp voordien door ons niet gekende liefdadigheidsinstelling genoemd "*Bescheidene Hulp*", een organisatie die mogelijks want gelet op het eentalige briefpapier uitsluitend handelde in het Nederlands (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Georges Callebaut, verslag "*Aan de milde Schenkers van Bescheidene Hulp*" dd. 15 oktober 1944 wegens het "*Comité van Bescheidene Hulp*", meer precies vanwege voorzitter Michel Portois. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Op de inhoud gaan we hier niet in dan dat we toch moeten opmerken dat het nog eens duidelijk wordt dat er veel armoede heerste onder de bevolking van Ronse en zeer specifiek bij de bejaarden, mensen die sowieso niet meer konden arbeiden en eigenlijk ook niet in opstand konden komen, om 'iets' te zeggen omtrent de laatdunkende opmerkingen eerder van licht zij het te licht wijsgerig ingestelde onderzoeker Alain Colignon. Bovenaan rechts stond gedrukt:

"BESCHIEDENE HULP.

Steun aan - WINTERHULP (Nationaal Hulpcomité)

- aan de *BEHOEFTIGEN*

- aan de *LIEFDADIGHEIDSWERKEN*." (Idem. Jammer genoeg hebben wij geen vermelding gezien van de drukker van dit standaardpapier van deze lokale organisatie. Dit soort vermelding - zeer klein gedrukt en meestal onderaan - was een gewoonte en handelsmerk. In de oorlogsboekhouding hebben wij geen enkele vermelding omtrent een drukker voor een charitatief doel als dit of Winterhulp gezien, wat niks bewijst. Deze opmerkingen zijn geen gemuggenzift want er waren vele drukkers nog steeds tijdens de bezetting actief. maar dus ook Octaaf Goebeert en De Smet - Goebeert, beiden huizen vol vertrouwen vanwege de oorlogsburgemeester. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Eén en ander laat met zekerheid afleiden dat de organisatie is opgebouwd na de start van Winterhulp, eind 1940 en dat er blijkbaar voor Ronse toch nog dat iets meer sociaals moest worden georganiseerd. Dat de zeer belangrijke want sinds werkelijk decennia als voorzitter der Handelskamer 'iedereen' kennende Michel Portois hier voorzitter van was, hij zal het wel vanaf het begin zijn geweest, geeft aan deze instelling sowieso een groot lokaal maatschappelijk belang. Dit document is alleszins niet door een engel in dit krijgsdossier gemorst want het spreekt voor zich dat de publieke wereld voor Georges Callebaut gestopt was de dag van de bevrijding. Hij was al gearresteerd op de vierde september 1944 en weer in - voorlopige - vrijheid gesteld op 29 maart 1945. Wie heeft dit zout in deze suikerpot gedaan; kabouter Plus was er alleszins nog lang niet? Het is trouwens niet eens zeker of dat stuk uit het privaat archief van de familie kwam want zoals gebruikelijk bij de bevrijding was daar aan huize zwaar geplunderd en gestolen. Wij weten niks omtrent de herkomst alhier al geven wij toe dat wij niet sterk zijn in dit soort formeel juridische zaken; hebben wij in het krijgsdossier misschien ergens een verwijzing ter zake niet genoteerd omdat we bij inzage het belang daarvan niet hebben ingezien? Hoe het ook zij, ondanks deze positieve getuigenis van een andere Ronsenaar - die wel Winterhulp vernoemde maar misschien alleen of vooral Bescheidene Hulp in gedachten had? - én de aanwezigheid van een heus dossierstuk, is er in de anderhalf lange uiteenzetting door de substituut geen enkele vermelding pro de verdachte (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Georges Callebaut, "*Uiteenzetting der zaak*" dd. 27 maart 1947 door substituut. Bovendien zullen we in deel 4.1.2.3. niks anders dan kunnen besluiten dan dat de onderzoekende substituut in dit dossier een onwaardig magistraat was die met klikken ende klakken had moeten zijn verwijderd uit zijn 'ambt'. En dat had te maken met het bloedstollend gegeven dat ondanks anderhalve bladzijden beschuldigingen zeer relevante zaken totaal niet zijn verwoord, met name de verwevenheid van de beschuldigde met liefst vier leden van het GL - waarvan één nota bene directeur bij Georges Callebaut himself - en hun gezamenlijk aandeel in én economische collaboratie én woekerhandel. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Er was zeker veel aanleiding om eens geweldig te gaan klagen over het politiek bezettingsgeheel van Georges Callebaut; hij bleek voor ons vooral gewoon (sic) een politieke dommerik te zijn geweest naast een geweldige opportunist al beschikte hij over een geweldige konijnenvogelpoot want zat namelijk een hele tijd in het schepencollege naast woekerhater en -vervolger Leo Vindevogel. Om het voor U en ons allemaal geweldig ingewikkeld te maken, was Georges Callebaut desalniettemin gedurende deze bezetting klaarblijkelijk met de andere hand zeer sociaal. Het straffe is dat wij uit het geheel van het weliswaar sterk vernoemd modern stadsarchief van Ronse geen enkele maal een ander stuk aangaande deze charitatieve instelling hebben gevonden. Geen enkel! We mogen redelijk behoeftigdroevig aannemen dat toch minstens in het COO-archief dergelijke stukken zijn aan te treffen, zelfs per deelarchiefje. Maar dus ook dat kunnen of liever mogen we niet weten door het moreel gangstergedrag van toenmalig voorzitter van het OCMW Wim Vandevelde die meer tijd besteedde aan processen wegens 'wegens' te voeren tegen de reeds op zijn werk tuchtrechterlijk gesneerde Eddy Desmet, dan zorg te dragen voor de historische waarheid van Ronse. In Ronse is er geen enkel levensbeschouwelijk monopolie om manipulatie der waarheid zeg gewoon bedrog. En dan werd zo'n man betaald om zijn burgers en aanverwanten te bedriegen en zeg dat niet of je krijgt een proces wegens 'wegens' aan je been

en in je rug! Laten we ons verder niet teveel opwinden en hopen op volgende onderzoekers uit desnoods volgende generaties ten minste met de smeulende hoop dat ondertussen niet nog een keer zeer grondig is geselecteerd uit nu dit archief van het COO, al zullen wij dat dus nooit of uiterst moeilijk kunnen bewijzen. Voor Georges Callebaut kon er alleszins niks vergoelijkends vanaf omdat het krijgsgerecht nu eenmaal geen barst interesse had in getuigenissen pro, zeg in een evenwichtige, correcte oordeelsvorming. Toch zullen wij in deel 4.1.2.3. moeten opmerken dat hij met zekerheid via zijn eigen directeur, zoals reeds aangehaald en later uitgewerkt lid van het GL, en nog drie andere goede foefelkennissen vanuit dezelfde glorieuze verzetsgroep GL is geholpen aan genadige veroordeling. Dat kon ook moeilijk anders dan eveneens te zien als afkooptom omdat het drietal Marcel Hoebeke + Jules Delaunois + Raoul Hantson zeer veel te verzwijgen had over de net voorbijge tijden. Eén van hen had daar het meeste vooruitziend baat bij want hij zou bij de eerste formeel vrije gemeenteraadsverkiezingen zelfs eerste schepen worden; muilentrekker opperste klas Raoul Hantson. Of hij samen met de twee kompanen en andere ondergeschikte medewerkers van hun textiel fabriek *Delaunois & Hantson* naast het leveren aan den Duits en de woekerhandel, ook af en toe eens wat vodden toestopten aan good old black Georges Callebaut - een Vlaams-nationalist terwijl Raoul Hantson als kleinzoon van Vlaamse boerkes steevast le beau langage verkoos - of zelfs zeer direct aan de domme kloden die gingen schooien bij Winterhulp of Bescheidene Hulp, weten wij nu eens echt niet. Geen van deze drie grote patriotten alias oorlogsprofiteurs hebben wij ontmoet in de lange lijsten der ondersteuners van maaltijden der armste kinderen; corrigeer ons indien wij weer eens te lodderogig onderzocht hebben! Trouwens, Raoul Hantson was niet bepaald bekend als klerikaal en had bijgevolg ook weinig te vrezen voor het allerlaatste oordeel - hier veilig spelend toch maar met kleine letters -, al waren zijn voorouders langs moeders kant mogelijks protestanten. Dat Michel Portois gedurende onbepaalde tijd de voorzitter was van een tweede aan Winterhulp verbonden charitatieve instelling heeft ten slotte zijn eigen aparte politieke betekenis. We behandelen hem later uitvoerig maar hij was sinds decennia dé draaischijf van de Handelskamer zeg allesoverwegend van de eveneens op nationaal vlak machtige stedelijke en regionale textielindustrie van Ronse en omgeving. We zullen dan ook zien dat hij het prima kon vinden met de Duitse bezetters en er zelfs in zijn bestuur een bijzonder gevaarlijke collaborateur uit het Zottegemse werd opgenomen. Er werd uiteindelijk een lijvig krijgsdossier tegen de Handelskamer zeg tegen hem opgesteld maar guess what; het werd netjes geseponneerd en de uitslopende substituuat van veel te veel dienst werd door Baas Ganshof gedegradeerd tot poetsvrouw in de Wollestraat, of zoiets. Het is nogal vanzelfsprekend dat admiraal Michel Portois doorheen het reilen en zeilen van de textiel tijdens de bezetting zeer goed op de hoogte was, rechtstreeks of via hardnekkige geruchten, van het imponerend aantal zwarte zeilen van zijn zilveren vloot. Dat wil op zijn beurt zeggen dat katholiek Michel Portois met zijn ene hand economische collaboratie én woekerhandel steunde terwijl hij met de andere hand op bedelstaf ging bij dezelfde begoede woningen der textielnijveraars om een aalmoes voor de dutsen der stad. We mogen aannemen bovendien dat deze zeer intelligente man ook besepte hoe net de woekerhandel in zijn geheel, en dan specifiek op vlak van alle soorten goederen uit de textiel, een uiterst belangrijke ondermijner of aanvreter was van het budget van werkelijk elk gewoon huishouden en daarvan van de armsten het meest. Nochtans was het ook hier weer nuanceren geblazen: "**Een voorbeeld om volgen.** De Ronsische textielnijveraars hebben de werking van Winterhulp tot nog toe ondersteund en stortten sedert den oorlog ongeveer 1.300.000 frank.

Onlangs besloten ze van 2 t.h. aan Winterhulp af te staan van de door hen betaalde loonen in 1942.

Waarom zouden andere vermogende stadsgenooten dit voorbeeld niet volgen? De handelaars, eigenaars en landbouwers mogen niet achterwege blijven. De bijdrage die van hen gevraagd wordt is miniem en vastgesteld als volgt:

*Niet gedraald. Iedereen drage zijn steentje bij tot het gemeenschappelijke werk der onderlinge hulp." (t Volk, 30 oktober 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die laatste formulering was uiteraard tautologisch maar de kern der sociale en politieke zaak was; samen deze verrekte oorlog doorkomen. Tegelijk was de niet ondertekenaar van dit naamloze stuk - een Winterhulper of de alomgekende redacteur? - auteur van een daaronder volgend stuk over eveneens Winterhulp waarin werd opgeroepen voor een "Collecte voor de verwarming op zondag 31 oktober". En daar las men al wat meer aardelijks of voorzichtig: "Deze daad verwacht Winterhulp zondag van alle Ronse naren voor wie het begrip 'naastenliefde' geen ijdel woord is." Dit ideaal der naastenliefde was vanzelfsprekend niet te beperken dus begrijpen door de christenen der stad alleen; waren de - te Ronse uiterst talrijke - socialisten niet allemaal onder elkaar kameraden en gezellinnen? Maar we zullen later zien dat zowel eerbare katholieke als protestantse burgers er geen enkele moeite mee hadden zwart te handelen in deze donkere tijden. En hetzelfde gold voor diverse leiders der kameraden. Gaf dan hun ene wittere hand dan toch iets van wat de andere zeer zwarte hand ruimschoots had verdiend, een oorlogsvariante of verrekking van het tweeduizend jaar oud gezegde: "Maar als gij aalmoes doet, zo laat Uw linker hand niet weten, wat Uw rechter doet" (Matteüs, 6, 3. Hier uit de Statenbijbel, maar wees gerust dat het in elke vertaling op hetzelfde neerkomt. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)? Want een aalmoes was het vermits men eerder lekker had gestolen doorheen de zwartwaarde der excessieve meerwaarde; welke zeer devote zwarthandelaar ging na de feiten alles maar dan ook alles, of minstens Sint-Maartelijk gelijk voor de helft gaan afgeven? In de zeer weinige iconografie die we voor de bezetting annex woekerhandel kennen, ontmoetten wij alleen vetzakken (op een werk van Jules De Bruycker) of een Pietje de Dood (ergens in Nederland), alleszins niet 'ook' één keer een gevende hand (We hebben ooit eens ergens in een Nederlandse bron gelezen dat tijdens de verschrikkelijke Hongerwinter van 1944/1945 het georganiseerd verzet zou hebben samengewerkt, van lieverlede, met een kopstuk der zwarte handel om aldus aan wat voedsel voor dutsen te geraken. Men had hem misschien beter de loop van een geweer in zijn derrière gestopt? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).*

De modaliteiten rondom deze interessante zaak der 2 % afname op lonen als bijdrage aan Winterhulp kennen wij totaal niet. Meer bepaald was de eerste vraag of het alleen de textielbedrijven van Ronse - en omgeving zeg onder de hoede der Handelskamer - waren die deze sociale maatregel hadden genomen of dat werkelijk tevens het geval was voor de gehele Belgische textielindustrie. Michel Portois zullen wij ondanks zijn zgn. onkreukbare reputatie helaas toch moeten leren kennen als een hoogwaardige filou die zo goed als zeker met zware gewetensproblemen rond WO II de ogen ooit heeft gesloten, als niet meer of minder mee verantwoordelijk voor de gerechtelijke moord op oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. Maar ja, hij was absoluut zeer sociaal of liefdadig ingesteld. Het is mogelijk dat deze maatregel er onder zijn invloed is gekomen, overigens zeer laat want reeds eind 1943. Er kan veel meer worden doorgevraagd, zeker door diegenen met een economische scholing. Hoe dan ook wil één en ander zeggen dat van alle bedrijven die toen nog werkten die bedrijven die zeer bloeiend zwart handelden eveneens zekere percentages afgaven aan Winterhulp. Dat was dan natuurlijk alleen op het witte gedeelte der productie! En dat was ergens dubbel ironisch want net de winst per geproduceerde zwarte eenheid was oneindig veel hoger dan die op de witte of legale productie. Men ziet van hier dat men een percentage van 2 % of zelfs hoger in de zwarte liefdadigheidskas van Michel Portois ging storten met daar nog telkens een paar goede, vooroorlogse sigaren bij voor deze verstokte nicotinomaan. Het is zelfs aannemelijk

dat juist de invoering van die 2 %-regeling een aanporring was voor sommige textielbedrijven om dat iets meer zwart te gaan produceren ergo verhandelen, om een dubbele slag te slaan; die 2 % in de zak te steken naast wat meer % puur zwart. Moet daar gelachen en vooral gefeest zijn in de dure herbergen en dies meer van de zalige stad Ronse stad met al die armoedzaaiers en stomme kloten van arbeiders en arbeidsters en hun toegewijde liefdadigaards, even gezellig vergetend dat die eersten wel de meerwaarde produceerden. Ten andere hebben wij geen enkel idee in hoeverre dit concreet voorbeeld is gevolgd door de ter zake opgeroepen "... *handelaars, eigenaars en landbouwers* ..." We weten daarentegen overdonderend wel dat landbouwers intense woekerhandelaars waren zelfs veel op het inhoudelijke frauduleuze af, zoals ruim aangetoond in het onderdeel rond de melkdoperij. Maar daarmee zijn onze bespiegelingen ter zake niet afgelopen. Het ging hier dus over een afname à 2 % der lonen der werknemers. Pardon? Maakten die textielbazen dan geen winst, overigens per definitie Duitsverdiende winst al weten we begot niet in hoeverre - nog - voor de eigen of inlandse markt kon worden gewerkt. Voor dat laatste vermoeden wij immers zeer sterk dat die het voorwerp was van zwarte markt al is het bekend dat ook Duitsers zich op die illegale markt hebben begeven. Nu eens afgezien van onze eeuwige obsessie aangaande de zwarte productie en verkoop doorheen de bezetting, en voor- en nagaande barre tijden, wilden die ten opzichte van sommige textielbazen lieve Duitsers natuurlijk niet dat zij zonder profijt draaiden en wilden zij al helemaal niet dat ook maar één druiloer van een arbeider het zich in zijn of haar hoofd haalde om reeds één splitseconde te gaan staken bij zeer groot toevallig voorbeeld voor ietsepietsie meer loon zeg koopkracht. Anders gezegd en niet gezwezen, de dutsen die hier in het land of ten minste hier in Ronse aan de arbeid waren, hadden dan wel een loon maar vooral de vreugde van hier dus niet in Duitsland zelf te kunnen werken. Maar ze werkten wel degelijk aan zeer lage lonen. En op die reeds lage lonen kregen ze dan nog eens 2 % op hun nek of liever van hun mager rugvlees afgetrokken. Voor de ietwat nadenkende communist of echte socialist is de bezetting perfect te schrijven als een zeer zwaar gedreven klassenstrijd, iets wat wij door gebrek aan kennis of theorie ter zake sowieso niet kunnen. Hier kreeg toch de werkende klasse een extra domper bij terwijl de leidende klasse geen zak moest bijdragen aan de enorme nood. We denken dan weer aan de wijs of grappig klinkende woorden van een professionele specialist aangaande WO II: "3) *Nuttige idioten of objectieve bondgenoten? Heeft Winterhulp, door louter binnen de grenzen van het caritatieve te blijven, niet bijgedragen tot de omvorming van potentieel opstandige massa's in steuntrekkers? Dat is in elk geval de reden waarom Winterhulp getolereerd werd door de MV.*" Een minstens redelijk licht - pakweg vanaf de eerste kandidatuur of ondertussen eerste bachelor - wijsgerig opgeleid mens denkt even tweemaal dus dieper na; it's the economy, stupid! De koopkracht was sowieso al beperkt voor diegenen die dutsig dus arbeiders ende arbeidsters waren en m.a.w. concreet zeer lage lonen kregen, een last die hen op bevel der Duitsers vanaf het begin der bezetting was opgelegd. Het ging over een laag blijvend niveau van koopkracht die nog eens extreem werd ondermijnd, we kunnen het werkelijk niet genoeg herhalen, door de talloze woekeraars, zwarthandelaars en andere smokkelaars. Bij die drie laatste dus de facto één zelfde economische groep behoorden net die leidenden al waren zij het niet uitsluitend want kwantitatief waren absoluut zeker de landbouwers aan het commando. Dat gedoe van 2 % was dus eigenlijk een extra verschrikking want zowel puur koopkrachtverlies als een vorm van diefstal want de meerwaarden die door deze klasse werden geproduceerd kregen net door de zwarte aanwending ervan nog grotere - euh - grootten. Men produceerde als arbeider producten die zelf stilaan onbetaalbaar werden voor dezelfde arbeiders door een laag blijvende koopkracht in combinatie met die brede zwarthandel waarbij men dus de eigen geproduceerde producten, direct of afgeleid via economische tussenstappen leidend tot een echt eindproduct of bruikbaar goed, moest aanschaffen. Dat was een macro-economisch begrijpbare toestand maar inderdaad micro-

economisch uiterst concreet per gezin want men moest ook algemeen gezien de duurdere zeg zwarte goederen aankopen, domweg of zeer begrijpelijk om te overleven, goederen die men dus zelf had mee geproduceerd. Zou een slimmerik van zijn conceptie tot zijn eregraf leidende man als Michel Portois dat allemaal hebben begrepen, hoe extreem intens of in de werkelijke daad hij ook liefdadig bezig was zelf en meetrekkend alsof hij een Brabants boerenpaard was? Allicht niet want dan hij zijn enorme invloed aangewend om die 2 % niet op de lonen te leggen maar op de winsten en dan was hij allicht vermoord door uiteraard iemand zeer vaderlanderig uit het georganiseerd verzet, bij grote waarschijnlijkheid uit de hoeken van het GL waar economische collaboratie en woekerhandel op de weefgetouwen waren ingebouwd als schering en inslag. We zullen later zien hoe onvoorstelbaar schijnheilig Michel Portois kon schrijven zeg zwijgen over de voor hem ook voorbij oorlog, in een vorm van economische memoires. Altijd eerlijk gebleven en dus gezegd, staat de mogelijkheid open dat de patroons 2 % *boven* de lonen van hun arbeiders hebben betaald, of dat die 2 % niet van hun arbeiders is afgenomen maar uit de persoonlijk zak van het patronaat is betaald want uit de bedrijfswinst. Het is geen zaak van gemakkelijkerheid maar gaat U dan toch maar na wat voor de betrokken arbeiders het verschil had uitgemaakt! Alleszins ... 2 % 'extra' want 'toch' 100 % loon - haha! We weten dat dus niet ook al omdat het cruciaal en naar verluidt zeer goed gestoffeerd krijgdsossier aangaande de Handelskamer zeg ten opzichte van minstens haar voorzitter Michel Portois proper aan de buitenzijde is gestoffeerd of geseponeerd. Hoe dan ook zal deze op het eerst zicht sociale maatregel, een permanente lachsalvo hebben betekend voor alle betrokken textielbazen van Ronse. Alleen al voor de Ronsese veredelingsfirma Dubus kennen we nu eens per genade het exacte cijfer van wat op relatief korte tijd werd verdiend zuiver en alleen aan woekerhandel. En dat was vergelijkbaar met het bedrag dat hier wordt opgegeven eind oktober 1943 want "... *sedert den oorlog ongeveer 1.300.000 frank*" of toch 'iets' hoger want "*1.970.000 francs*"; zie deel 1.2.2.4. Voor één firma! En 40 % hoger dan voor alle anderen samen! En daar moet ook die firma Dubus hebben ingezet. En bovendien voor een veel kleinere periode als hier geschetst want deze firma moest de witte zodoende voor haar helaas ook zwarte boeken neerleggen in juni 1942, terwijl we spreken van de gehele tijd der bezetting de jure en de facto natuurlijk vanaf eind 1940 tot oktober 1943 voor alle Ronsese textielfirma's samen; toch drie jaar! Het is geen verhouding. Het in theorie ideale charitatieve bedrag had makkelijk twintig maal hoger moeten liggen. Dat was dan op zijn beurt meer dan genoeg geweest voor alle afdelingen van Winterhulp van Ronse over Oudenaarde tot voor Gent. Ook anders gezegd hadden de patroons veel hogere lonen kunnen uitbetalen. Er moet doorheen de gewone handel met den Duits en met de daardoor mogelijke zwarthandel door de textielsector van Ronse werkelijk waanzinnig, uitzinnig, onzinnig veel geld zijn verdiend.

Terug naar collega VNV-er Henri Pieters. Het moge opvallen dat deze activiteiten binnen Winterhulp ook het VNV-schepenambt van deze man vooraf gingen. Hij vervoegde immers het voortaan volledige Nieuwe Ordegevormde stadsbestuur van Ronse vanaf de zitting vanaf 25 mei 1943 (SAR, notulen gemeenteraad dd. 25 mei 1943. Hij was vier dagen hiervoor benoemd door de relevante secretaris-generaal en legde nota bene in de handen van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel de gewone Belgische zeg vooroorlogse eed af: "*Ik zweer getrouwheid aan*" Af en toe kon men in deze barre tijden wel eens lachen al zijn blijkbaar per operationele definitie Vlaams-nationalisten zuurder dan zuurpruimen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Sommigen gaan nu zeggen dat Henri Pieters al lang op dit postje zat te speculeren en zelfs zijn benoeming als oorlogsschepen dankte aan dit door de secretarissen-generaal en de hele MV gewaardeerde Winterhulp. Het lijkt ons de kar voor het paard spannen maar die nuttige beestjes hadden toen al een ondervoedig dieet aan haver en andere voedzame stoffen. We weten reeds dat Henri Pieters veel interesse had in "*Goederen*" en dat dit iets betekende als dat hij verantwoordelijk

was, een tijd samen toch met de boven alle soorten verdenkingen staande Broeder Emmanuel, voor de logistiek; voor er gegeten en gedronken kon worden, moest dit tot aan de concrete monden der hongerige magen geraken. Wij kennen ondertussen iets van archiefmirakels omdat we ondertussen al een flinke poos geleden een lichte vreugdehartaanval kregen door onze ontdekking van het zogezegd verloren gegane archief van Leo Vindevogel, het oorlogsarchief van Ronse. Daarin vonden we relatief vreugdebrenge edelstenen aangaande werking van de Ronsese afdeling van Winterhulp. En daarin vonden we onder meer een voorgedrukt briefhoofd van Winterhulp waar wel nauwgezet het secretariaat was op aangeduid - "*Statiestraat 40*" - maar driewerf helaas voor de magazijnen enkel de straatnaam der Merodestraat was opgegeven, en geen nummer. Helaas bestond dat uit twee bladzijden of liever helaas hebben wij slechts het tweede deel ervan gekopieerd zodat we de datum van het stuk niet kennen. Het ging met zekerheid over een aantal vraagstukken rond de potentiële "*weldoeners*" te Ronse aan arme kinderen van Ronse. Het stuk was rechts door de toenmalige voorzitter gehandtekend en rechts door "*De Leider van werking 'Behoeftige Kinderen' Heer. Pieters*" (SAR, Doos 2 Map 71 "*Winterhulp*". Originele brief uitgaande van Winterhulp aan ???, ongedateerd maar allicht wel op eerste bladzijde. Waarvoor excuses. Overigens hebben wij op een ander voorgedrukt formulier van Winterhulp onderaan in de kleine, gebruikelijke letters dit gevonden: "*Drukk. Dubar. Ronse*". Dat sloeg op Emile César Oscar Dubar (°Ronse, 26 augustus 1906). Hij werd nota bene na de bevrijding op de lijst van de substituut geplaatst zodat hij onder meer niet kon meedoen aan de eerste vrije gemeenteraadsverkiezingen (Bron: SAR map gemeenteraadsverkiezingen 24 november 1946. Lijst der kiezers die niet mogen stemmen ingevolge art. 6, 7 en 9 van het kieswetboek en de besluitwet van 19 september nopens de epuratie). Hij werd in zijn beroep ter zake met succes verdedigd door advocaat Gilbert *Germain* Kerkhove en vrijgesproken door het hof van beroep te Gent op 24 oktober 1947. De aanleiding scheen te zijn een klacht tegen hem ingediend wegens vermeend lidmaatschap van DeVlag, ingediend door Suzanne Coppens die we later uitvoerig zullen leren kennen als vooral medewerkster van de Werbestelle te Ronse. Alleszins was er op welk politiek vlak ook niks mis mee om drukker of welke andere medewerker ook te zijn van een instelling als Winterhulp. Edoch weten we voldoende hoe een drukker als Octaaf Goebeert door Leo Vindevogel en zijn gediensstige co werd bevoordeeld. Het lijkt ons dat het toenmalige stadsbestuur op dit soort uitzonderingen na toch probeerde om quasi alle zelfstandigen uit de stad aan bod te laten komen. Hoe dat dan zat met instellingen als Winterhulp is een veel te moeilijke vraag om door ons beantwoord te worden, reeds omwille van gebrek aan bronmateriaal maar zeker ook op intellectueel vlak. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Wat Henri Pieters als bestuurslid van Winterhulp als verantwoordelijke organiseerde of in de stijl van de tijd genoemd als "*De Leider van werking 'Behoeftige Kinderen'*" was een extreem belangrijke politieke functie - toch? Hoe moet deze activiteit dan anders noemen? En of zij belangrijk was!? In een ook al niet gedateerd stukje papier dat in deze bundel het vorige stuk vooraf gaat, werd in inkt alleen maar geschreven: "*Samen 663 kinderen door Winterhulp geplaatst*" (In wezen ging het niet om een onderlijning van dit getal want het was door de schrijver - allicht Leo Vindevogel - zelfs in een rechthoekje gezet; te begrijpen! ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Laten wij nu zeggen dat het dan om duizend (1.000) ouders ging waarvan natuurlijke en onbekend aantal elders buiten België aan het werk was, vooral in Duitsland en dan Frankrijk zij het niet uitsluitend. We vermoeden dat nog meer kinderen afhankelijk van Winterhulp waren buiten deze reeds bijzonder grote groep want zoals we weten waren bijna tweeduizend gezinnen afhankelijk voor hun overleven van deze organisatie. Overigens waren sowieso 663 kinderen die dagelijks een deftige warme maaltijd kregen op zich reeds een geweldige lastvermindering voor al hun ouders in werkelijkheid vooral hun moeders. Die konden dan zelf gebeurlijk wat voedzaam eten uit de eigen mond sparen voor werkend manlief en natuurlijk weer eens deze kinderen, maar dat was een eigen keuze; de maatschappij in dit geval de gemeenschap van Ronse had hen hoe dan ook van een belangrijke last ontlast. Ook al niet zo overigens was de bron of seingever geweest voor dit uitzonderlijk belangrijk sociaal werk: "*Winterhulp Ronse. 1) Aannemen van kinderen voor middagmaal. De uitslag van onzen oproep, dien we, op voorstel van den Wel.*

Heer Burgemeester, tot de bevolking gericht hebben, mag, zoo niet schitterend, dan toch voldoende gunstig en gelukt genoemd. het hoogst dringende is bereikt; al de echt noodlijdende kinderen zullen kunnen aangenomen worden!" (*'t Volk*, 15 februari 1941. Dat was getekend door de propagandaleider, een man die voor de rest geen relevantie heeft voor deze studie. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Uiteraard kwam deze informatie niet voor in het krijgsdossier van Leo Vindevogel als ontlastend want Winterhulp kwam daar sowieso niet voor zoals er werkelijk geen enkele maar dan ook geen enkele echte getuigenis pro voor kwam; die zogenaamd gunstige van de weledele Michel Portois zullen we veel verder moeten ontmaskeren als extreem deplorabel of ongunstig. Bijna niets is wat het lijkt voor menselijk gedrag in en rond WO II. Dat waren in theorie 663 paar ouders of ruwweg 1.300 Ronsenaars die op hun buikske of dat van Leejoo mochten kloppen, door bij voorbeeld samen een petitie te tekenen als getuigen pro. Men moest wel een ferme wc-rol op vooroorlogs papier of beter een geschikte rol behangpapier gaan zoeken; 1.300 handtekeningen! Zo'n soort van gezamenlijke lijsten van handtekeningen hebben we wel enkele malen gevonden in krijgsdossiers van Ronsenaars - behalve dus bij Leo Vindevogel. In het geheel hebben wij geen vorm van analoge dank gevonden onder de vorm van fijne kindertekeningen. Stel je voor dat we dat hadden overgeleverd gekregen; 663 (zeshonderd drieëndertig) tekeningen van kinderen uit 1941 - 1944 uit Ronse! En dat dan nog in een dossier dat we ooit mochten inzien van het weledelgestrenge college der p-g.

C.2.1.3. Aangeslagen goederen naar Winterhulp.

Begin april 1941 werd een editie van het weloude 't Volk overspoeld door berichten omtrent smokkel en ook al diefstal, gewone diefstal want smokkel was een misschien iets galanter te noemen diefstal. Nogal wat lezers moeten grote ironie ingezien hebben in het feit dat er bij wijze van spreken een vorm van maatschappelijk verantwoorde diefstal van dit soort diefstal plaats vond onder de vorm van aanslagen door één der armen van octopus Wet. Het verwonderde ook niet dat één van deze artikeltjes eenvoudigweg de titel "**AANGESLAGEN**" meekreeg terwijl het absoluut niet het enige ter zake was. Het ging om twee beenhouwers uit Ronse, zekere "*P.I. wonende Saint-Sauveurstraat*" en "*V.D.C.. wonende Verlengde Athstraat*" (*'t Volk*, 05 april 1941. Overigens hebben wij op volmaakt automatische onderzoeksafwijkingwijze een lodderblikje gegooid op de kiezerslijst van 1947 maar daar geen administratieve dus levenwereldlijke invulling gevonden van "*P.I.*" Ook voor de omgekeerde volgorde vonden wij niets. De initialen kunnen natuurlijk misleidend zijn geweest omdat men een roepnaam heeft gebruikt in plaats van de officiële voornaam. Dat gebeurde dikwijls en waarom ook niet bij niet-textiliens als beenhouwers. De man kan met zijn gezin zijn verhuisd of slechts het voorwerp zijn geweest van een verbod om actief en passief gebruik te maken van zijn kiesrecht om 'redenen'. Zo'n reden was zeker niet een veroordeling wegens woekerhandel: een Belg kon bij wijze van spreken deskundig elke bezettingsmaand worden betrapt en veroordeeld om nadien gezellig te gaan stemmen eens die smerige Duits zijn hielen had laten zien. Meer zelfs, vanaf zeker moment zal zo'n man zich gaan uitroepen zijn als ware patriot om de gekende redenen, en allerlei kronkeligen van geest zullen daar gretig mee hebben ingestemd, zeker indien zij klanten zijn geweest en vooral niet gedupeerde. Wie zag nu graag de voor hem of haar bestemde goederen aangeslagen, bovendien indien zij misschien als deels of zelfs geheel waren voorafbetaald? We vragen ons zelfs af of ooit een zelfstandige of een landgenoot die woekerde naast of door het gegeven dat hij een officieel erkend, degelijk zelfstandig beroep had zoals hier met de twee beenhouwers, net door betrapping en veroordeling de zaak volledig heeft moeten sluiten. Het moet wel zeker zijn dat geen enkele landbouwer tot stopzetting is gedwongen doorheen extreme boetes tenzij er misschien overnamemogelijkheden waren voorzien. Dat wil dus zeggen dat wanneer veel boetes draconisch waren, er meer dan waarschijnlijk zowel binnen het gerecht als binnen de administratieve vervolgingsdiensten toch een soort *modus vivendi* is behouden. Ook rechters moesten wel eens de kiezen openen om de innerlijke mens te voeden en op wezen na was iedereen natuurlijk menselijk gesitueerd of met allerlei diepe familiale ergo behoeftige banden verbonden. Hoe

ondanks alle regels in zake de controle op de naleving der bevoorrading een vorm van barmhartigheid of pragmatiek is beoefend, lijkt ons een zeer interessante vraag die moet behandeld worden zowel op het vlak van het waarnemen zeg door de vingers kijken op het veld zelf tot de eigenlijke veroordelingen. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De arm der wet bestond in dit geval uit "*de Controleurs van Prijzen en Loonen*" en deze mannen - vrouwen mochten de steno-dactylo of de kuisvrouw uithangen op de burelen - waren geheid sterke kerels want moesten resp. 17 hespen en 42 kg. vers kalfsvlees dragen. Om dat allemaal en geregeld te kunnen gedaan krijgen, kregen zo'n dienstkloppers ongetwijfeld dagelijks door het werk bevoorraad flinke porties netjes gekeurd vlees en brood. Gelukkig moesten zij niet te ver lopen want "*Het vleesch werd aangeslagen en naar Winterhulp overgebracht*"; het secretariaat ervan was zeer dichtbij en de magazijnen zelf ook maar een kilometertje verder. Overigens leek dat een hele hoop vlees maar denken we zeer concreet alleen al aan 663 kindermagen! Bij een ander toen voorvallend en hier eveneens gepubliceerde gebeurtenis van overdracht aan Winterhulp moest er wel enigszins omzichtig tewerk gegaan worden al kon men tegelijk ook ergens moeilijk spreken van een daadwerkelijke aanslag wat de titel van het artikel op slag duidelijk maakte: "*Smokkelaars werpen hun buit weg.*" Dat weggooien was de reactie op hun ontmoeting - het ging om twee mannen die als gladde glippers niet bij de kraag konden worden gevat - met rijkswachters, allicht leden der kleine brigade van Louise Marie want de zaak gebeurde daar. Zo leren wij ook dat er voor slimme zakenmensen nog steeds een enorm gat in de markt voor zwarte handelaars was, het is te zeggen dat men perfect legaal grote rugzakken kon beginnen produceren en verkopen want hier was duidelijk sprake van groot transportamateurisme: "*Bij het openen der valiezen vonden de rijkswachters in één dezer 3 pakken boter van elk 1,500 gr., een stuk saucisson, 10 wafels en 15 kg. meel; terwijl in de andere een overgroot eierkoek werd aangetroffen, waaruit men nog 51 ongeschonden eieren kon opvisschen, terwijl er naar schatting 150 tot 200 gebroken werden. Dit alles werd ter beschikking van Winterhulp gesteld.*" Dat was best licht grappig dat Winterhulp - we nemen aan te Ronse want Louise Marie was een gehucht en parochie dat zich spreidde over diverse gemeenten - letterlijk met gebroken eieren kwam zitten; hoe werd dat gezuiverd en klaar gemaakt? Dat was ongetwijfeld een voortdurende vraag die veel aanpassingsvermogen vergde van de voorbereiders in de keuken van Winterhulp - en ze werden reeds als dutsen betaald - want met welke aangekoekte en vervuilde materialen kwamen alle aangeslagen goederen binnen, als er zelfs af en toe eens niet wat mensenbloed, -haar en speeksel moesten worden afgekuist van een smokkelaar die niet had kunnen vluchten doordat hij verstrikt was geraakt in roeste pinnekesdraad terwijl hij door alle inspanningen, angsten en woede-uitbarstingen aan het doorfluiten was geslagen als was hij zijn eigenste vulkaan? Overigens was het artikel dat hierop volgde zo lang dat het twee lettertypes vergde waarvan het tweede ultraklein. Dat begon weer veelzeggend met de titel "*De eiersmokkel*" doorheen diverse kleine gemeenten in de buurt van Ronse, zoals Maarke-Kerkem, en geen mens kon na de eerste lezing alle betrokkenen onthouden hebben. Dat kwam ergens logisch omdat slechts hun initialen werden gebruikt maar vooral door het grote aantal ervan. Wij zelf geraakten de tel kwijt ook omdat het blad er nog weinig precies aan toevoegde dat "*.. in gansch de streek bij verschillende boeren allerhande eetwaren werden in beslag genomen.*" De redacteur van dit rijke stuk was ook onder de indruk der kwantiteiten geraakt want vergat mee te delen of alles dan ook aan Winterhulp was bezorgd, bij de lokale afdelingen van onder meer Maarke-Kerkem naast "*gansch de streek*". Men kan zich voorstellen welke commotie dat allemaal teweeg bracht in zeer kleine gemeenten tussen de klanten van Winterhulp en dit soort aangeslagen boeren; als die laatste niet de huisbazen waren van die eerste keuters! Wat de eierkoek van Louise Marie - 150 tot 200 eieren doorheen - betrof; het spreekt nogal voor zich dat met eieren gooien risico's inhoudt, zoals hier liefst met 3 op de 4 stuks die kapot waren. Niet getreurd want in deze barre tijden waarin men ook kolenresten op de spoorwegen ging rapen, en dus zoveel meer, kende een handige

Harry of vooral Jenny hier wel raad mee ten minste indien men er snel bij was; eens het ei geopend, is het ei nu eenmaal nu zeer kort ei. Met dat soort primaire metafysica waren die smokkelaars vet maar zouden er inderdaad wel eens zwarthandelaars zijn geweest die tot en met opzettelijk hun op de rand der aanslag zijnde waren daadwerkelijk hebben vernietigd of onherroepelijk hebben beschadigd onder het gekende levensmotto "*Ik niet dan gij ook niet*" beter want historisch bekend onder zijn grondversie "*Non me ergo neque tu*"? Wij hebben daar alleszins nooit iets van gehoord. Dat wijst op twee gronden. Enerzijds was men zo goed als zeker zodanig verrast door een opgedoken controle dat men niet een de tijd had om ook maar een poot van de handen uit te steken, zowel om iets kleins nog mee te grissen en dan op de vlucht te slaan, dan wel om effectief het zaakje onder het geschetste motto te vernietigen. Het kan ook wijzen op zekere moraliteit bij de gesnapte woekeraars, of dan toch een minimale vorm van liefde voor het goed dat uiteindelijk altijd een gebruiksgoed bleef zelfs al had het voor deze woekeraar uitsluitend een ruilwaarde; welke smokkelaar van altijd fijne Franse parfums gebruikte immers zelf eens een eau de toilette onder zijn oksels? Dat was bovendien nog gevaarlijk ook want het was algemeen geweten dat de arm der wet in deze streken ook een ferme leiband gebruikte, niet voor de vele seksspeeltjes waar meer bepaald politie en rijkswacht in deze barre tijden in bedreven bleken ook al met hun Duitse collega's, maar doorgewoon professioneel uiterst functioneel: "*LOUISE MARIE. Varken gestolen. In den nacht van ... een varken van 95 kg. gestolen. Een spoor kon tot op 700 m. gevolgd worden. Er zijn zware vermoedens. De rijkswacht van Louise Marie heeft een onderzoek ingesteld. ... De gekende speurhond 'Marion' werd ter plaatse gevraagd.*" (*t Volk*, 10 mei 1941. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Werd Marion - blijkbaar een teefje en hopelijk was ze nooit loops want dat is naar verluidt slecht voor bepaalde gevoeliger voedingswaren - trouwens ook 'gevraagd' in het opsporen van zwarthandelaars? Dan hopelijk toch niet bij de talloze frauderende beenhouwers om reden van volksgezondheid al gebruikten die nu eenmaal zeer bij voorkeur ook varkens waar Marion graag haar snuit in stak. Een varken had veel weg van een schaap - onder meer vier poten en één kop - maar een schaap kon dan wel ook wat vlees produceren edoch vooral wol. En dat was iets waar Marion met zekerheid haar snuit voor optrok maar niet de al te menselijke inspecteur van eender welke controledienst: "*L. Anna, winkelierster te Ronse, krijgt 1.000 fr. boete wegens prijsopdrijving van wol, die wordt verbeurd verklaart ten voordele van Winterhulp.*" (*t Volk*, 20 september 1941. Zoals bekend mochten dames voor de gemeenteraadsverkiezingen nog steeds niet kiezen door de millenniaoude uilskuikens van mannen, op speciale uitzonderingen na die verband hielden met heroïsme uit nota bene WO I of de Grote Oorlog. Wat men ook aan überheroïsch in deze of de laatste oorlog had verricht; het hielp geen knijt op dit politieke vlak. Daarom kunnen wij onmogelijk Anna L. identificeren al zijn er slechts niet teveel vocalen en mogen wij eveneens die vreselijke tweeklanken niet vergeten. Nu hebben wij toch door onze reeds gekende afwijking gekeken doorheen onze politieke stambomen en hebben niet minder dan vier combinaties gevonden van "*Anna L.*" Jammer genoeg werden er die dag in *t Volk* zo oneindig veel gevallen van veroordelingen door de administratieve macht van Oudenaarde vermeld, dat er echt geen drukplaats was om ook de straatnaam telkens bij te geven. Dat was iets wat allicht slechts zeldzaam gebeurde maar het had ons in dit geval toch ferm geholpen. Nu ging het in drie gevallen om mensen uit de sfeer van verzet - georganiseerd of echt zeg familiaal - maar was er ook zekere Anna Lambier bij die we in nogal onkiese en duidelijk veel beter gedocumenteerde omstandigheden zullen zien in deel 4.6.2.3 in de gedaante van bij wijze van spreken een verklikster uit noodzaak (...), ten opzichte van de ... woekerhandel door haar man in vlees die tegelijk haar eigen vlees versmaadde voor dat van andere dames. Het kon dan misschien geregeld verkeren maar vooral ook zeer veel malen ingewikkeld worden! ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Het voorlaatste voorbeeld gaan wij straks nog eens moeten herhalen maar is een duidelijk voorbeeld van de gestadige stroom aan aangeslagen goederen die doorheen 1941 - 1944 naar

Winterhulp Ronse, Oudenaarde en duizend en meer andere Belgische gemeenten is gestroomd al was het ondergrondse lava die alleen maar naar boven had willen komen om net in die ene buik der duurdokkende eindklant te mogen stollen. Mis poes dus want allerlei stoute pakkemannen lieten deze lava maar wat graag verder en nu volledig bovengronds gloeiend glijden richting de magen der oprecht hongerigen van lichaam: "**AANGESLAGEN**. Door den *kontrooldienst der politie van Ronse werd 's nachts in beslag genomen: ... Ten laste van de overtreders werd PV opgemaakt en de aangeslagen waar door den politiecommissaris aan het plaatselijk comité van Winterhulp afgestaan.*" ('t Volk, 21 juni 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Geen voorlaatste zonder laatste en dat was zowel een dramatisch als merkwaardig geval. Het was merkwaardig want het betrof drie inwoners uit den vreemde, weliswaar uit de wijde Vlaamse Ardennen. Er was een koppel uit zowaar Viane, iets ten zuidoosten van Geeraardsbergen, en één uit Dikkelvenne bij Gavere. Hoe waren die hier verzeild geraakt zonder zee tussen hun dorpen en deze stad? En hoe geraakten die weer weg met hun gebruikelijke afgeladen valiezen en tassen? Waar waren zij zich ten andere gaan bevoorraden want dat werd hier niet genoemd? Het kon even goed zo zijn dat zij van een buurgemeente tot ergens onderweg naar het station van Ronse waren gesukkeld, ook doodmoe van het sleuren en radeloos om dat alles zomaar los te laten en te proberen ontsnappen. Het artikeltje vermeldde alleen dat zij "*s nachts*" werden betrap en door de politie van Ronse dus op dit grondgebied. Het ging hier helemaal niet over spectaculaire hoeveelheden maar daar hadden zij inderdaad grote inspanningen voor geleverd; al voor niets. De politie sloeg een dikke 100 kilo havervlokken en aardappelen aan van deze vier mensen tevens niet-stadsgenoten. Of dat laatste meespeelde dat het dan per definitie aan echte stadsgenoten werd overgemaakt; we vermoeden van niet. Er moest sowieso iets mee worden gedaan want we hebben nooit vernomen dat een inbeslagname anders dan definitief was. Anders gezegd; wij kennen de theoretische optie niet dat aanvankelijk aangeslagen goederen werden vrij gegeven, geheel of gedeeltelijk, na met name betaling van een fikse of passende boete. Het kon alleszins niet zo zijn dat wanneer men van stadsgenoten iets had vastgehouden dat dit dan helemaal niet aan Winterhulp werd gegeven als vorm van tussenliggende voorkeursbehandeling. We hebben nooit een stuk uit het oorspronkelijke archief van Winterhulp gevonden waarin iets van boekhouding rond dergelijke politieel ingekomen goederen is vermeld. We nemen aan dat toen of in het levend archief een vrij nauwgezette boekhouding moest worden gevoerd - geïntroduceerd van bovenaf of de nationale organisatie van Winterhulp - en dat er met name dit soort 'schenkingen' als dusdanig in werden vermeld. Men moest het alleszins niet aankopen maar toch ergens verwerken terwijl hier allicht wel een zekere mogelijkheid zat tot interne corruptie. Is er niks van eigen boekhouding, is hier alleszins sprake van enkele PV's. Die zijn niet meer terug te vinden wegens verdwijning politiearchief maar in theorie kunnen die nog te raadplegen zijn in het archief van het parket van Oudenaarde, in het Rijksarchief. Voor de duit die de rijkswacht van Ronse, van de brigades van centrum en Louise Marie, in het immer te lege zakje van Winterhulp deed, moet krek dezelfde redenering gelden; ook hier zou men in principe sporen van talloze PV's moeten terug vinden via het parket. Overigens gaan we verder in onderdeel C.4 bemerken dat minstens één maal de politie van Ronse de rijkswacht van zeer dezelfde stad heeft betrap op gebruik voor zichzelf in illegaal dus gesmokkeld wit brood. Of dat dan ook door de politie is overgedragen aan Winterhulp met het verzoek indien mogelijk wat kruimels over te laten voor de collega's der rijkswacht, weten we niet omdat onze bron - de zwarte politicocommissaris Frans Laenens - dat in zijn schrijven ter zake niet belangrijk genoeg vond om het vermelden; hij zat voor zeker in zijn Belgische cel te hard te snikken van het lachen om deze vorm van weerwraak. De mogelijke ironie is dat we daar ook zullen zien dat zelfs deze zo klaarblijkelijk principiële superflik na de bevrijding ook al werd beticht in gefoefel rond aangeslagen waren uit de smokkel en dat met enkele andere Ronsenaars waarvan nota bene één controleur! Dat

geeft dus de bredere mogelijkheid dat zowel de lokale rijkswacht als de stedelijke politie in stukken en brokken en als het vooral niet al te zwaar en al te heet was, van alles bruikbaar - wat was dat niet indien het sowieso was aangeslagen dus deel uitmaakte der smokkelhandel? - in de eigen of zeer bevriende zakken liet verdwijnen. Zoiets hoefde nu ook niet te zeer op te vallen en kon bijgevolg met gradaties, zoals pakweg in een democratische vrije markt een leverancier van pakweg een ton zand telkenmale een kilo of twintig minder levert, en dies oneindig mutatis mutandis meer. Geen kat van de dienst der Winterhulp, tenzij in zeer specifieke gevallen, kon immers met nauwkeurigheid weten hoeveel goederen van diegene die men door politie of rijkswacht of de Feldgendarmerie ontving onder de noemer aangeslagen werkelijk ook als dusdanig aan 100 % overgeleverd werden. Anders gezegd; wat bleef aan de gemanicuurde vingers der politiemannen en rijkswachters hangen? Adhesie was een natuurwet die zeker meer opgang maakte als hij zuiver natuurlijk aanwezig hoorde te zijn want wie was er tijdens deze barre tijden en zeker op vlak van essentiële zaken als voedingen pakweg zeep en zo oneindig toch maar voort, heiliger dan Zijne Heiligheid de paus? We herinneren ons eerlijk gezegd geen ongehuwde rijkswachters en allicht hadden zij allemaal een vruchtbare schoot met hun gezegende deernes; een kindermond was gauw met smokkelwaar gevuld, zei het bezettingssprekwoord dat doorheen deze barre tijden diep toegepast of functioneel taalkundig werd gevarieerd. Bovendien zien we geregeld dat ook al diverse rijkswachters scheef schaatsten, en dat door alle seizoenen; als er maar oorlog ergo spanningsreductie was! Wie in zo'n liaison zat, moet het meer dan voelen kriebelen hebben indien men zeer vrouwvriendelijke materialen kon aanslaan als arm der wet, te weten van alle soorten fijne textiel om te zwijgen van fijne dranken en boven alles; parfums. Ook bij de politie komen we wel eens een schuinsmarcheerder in deze tijden tegen en daar kon dezelfde logica haar grijp- dus achterhoudingswerk doen. Het zal dus zeker zijn gebeurd dat een paar kraaien zelfde buit wilden hebben om geschetste extra-vrouwenreden maar dat die buit ofwel sowieso te klein was om in voldoende delen te snijden of omdat ze volledig onverdeelbaar was. Gingen de politionele kloppers van extrapolitionele dienst dan klaverjassen, pokeren of zelfs hun hanen uit de koten gaan halen om een winnaar of ten hoogste twee aan te duiden? Elk motief veroorzaakt wel haar specifieke logica en we mogen gerust deze arme leden der rijkswacht en politie betreuren over zoveel interne en echt oorlogsbonden conflicten, hoewel het in deze hypothese om allemaal pure luxeproducten ging. Trouwens, aan wie van de arme dutsen van Ronse - allemaal proletariaat - zou men nu aangeslagen Parijse flacons parfums, flessen Cognac, Armagnac en de hele Franse geestrijke reutepreteut willen hebben 'schenken'? Los van de buitenkans ter zake omwille van geschetste mogelijke motieven, moest men wel best sociaal maar nu ook niet te opvoedend zeg doodgewoon uitzinnig sociaal willen zijn. Ook liefdadigheid had zijn grenzen voor diegenen die haar wettelijk ondersteunden.

Nu weten we dat alle rijkswachters en politiemensen altijd en overal met twee gingen patrouilleren, op de interessante uitzondering der veldwachters na die vermoedelijk toch werden geselecteerd onder de officieel gekende schizofrenen van het dorp. Uiteraard kon zijn plaatselijke gezagsdrager niet controleren wat zijn manschappen uitrichten eens zij uit het uniform maar nog niet uit hun rijkswachtmentaliteit of -aura waren gestapt, na hun 'uren'. Eén en ander betekent dat indien rijkswachters in hun uitoefening als gekruiste armen der wet iets zelfs voor een liefdadige instelling als Winterhulp aanhielden en een deel ervan bijhielden voor na die uren, dat dit door hen beiden was gebeurd dus geweten. We hebben geen enkel idee in hoeverre die patrouilles wisselden en wat dit dan meebracht op vlak van gebeurlijke persoonlijke betrokkenheid in het aanslaan van gevatte illegale goederen. Het betekent puur theoretisch dat ongeveer elke politiemann en elke rijkswachter actief kon zijn betrokken in kleine tot grotere corruptie, ook indien men zeer goed wist dat de bestemming der aangeslagen goederen niks anders dan Winterhulp was of een instelling die allicht tot bijna

2.000 (tweeduizend) Ronsese gezinnen (gezinnen dus geen individuele inwoners) heeft geholpen; zie deel 1.1.4! We beseffen wiesdelijk dat dit een zeer delicaat thema is en dat wij hier ons niet zozeer op glad ijs begeven maar uiteindelijk op onbeslagen of onberijdbaar ijs. Nogmaals kan het geen toeval zijn dat zowel de archieven der lokale rijkswachbrigade als van de stadspolitie van Ronse zijn verdwenen voor de boeiende tijd van WO II. We hebben trouwens geen kennis van enig tuchtdossier dat tijdens de bezetting en zeker tijdens 1941 - 1944, of de jaren onder oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, zou zijn opgesteld. We zullen ons straks in onderdeel C.4. zeer moeten verwonderen dat Leo Vindevogel blijkbaar niks afwist van de gegevenheid dat zijn eigen zwarte politiecommissaris Frans Laenens met aangeslagen goederen heeft gevoefeld want hen deels mee heeft toegeëigend. Als wij dat nu weten, wil dat zeggen dat minstens één ondergeschikte flik dat ook wist en het niet alleen in de mot had maar ook in zijn mouw en zo erger ook doodgewoon in zijn manieren. Welke politieke opinies men nu ook wil verkondigen rond het fenomeen van de charitatieve instellingen in WO II, en naast Winterhulp was er te Ronse ten andere nog één, de waarschijnlijkheid dat er corruptie aanwezig was doorheen de politionele 'schenkers' aan inderdaad net deze instelling, is om zich in alle donkerbittere hoeken en kanten te wringen. Eens te meer moeten wij ons doorheen onze redelijk grondige bevragingen omtrent het fenomeen politiek in WO II in een crisis als WO II in de Belgische stad Ronse, afvragen wat er allemaal aan data is verdwenen, tenzij wij zo oneindig paranoïde zijn als persoon om voortdurend het slechte handelen te vermoeden in die en die officiële hoeken, zoals nu zelfs bij de geëerde nationale politie der rijksmacht.

Een laatste voorbeeld van aangeslagen goederen die zeer sociaal herbestemd werden, komt uit de streek en nemen we omdat het redelijk spectaculair is. De rijksmacht van Anzegem nam immers "... *al de aardappelen, rond de 1.200 kgr. in beslag, en proces-verbaal werd opgemaakt ten laste van iedere overtreder. De aangeslagen aardappelen werden aan Winterhulp van Anzegem afgeleverd.*" ('t Volk, 08 februari 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was veel zij het niet de hoeveelheid die op een deftige lastwagen werd vervoerd indien men pakweg als stadsbestuur Ronse een lading aardappelen via de bekende firma Onijn naar Ronse liet brengen. Het was niet niks natuurlijk maar het ging hier om een twintigtal smokkelaars - echte mannen met baarden die gemiddeld 60 kilo konden torsen - die reeds gedurende een tijd geregeld naar het gehucht Sterhoek kwamen. Van waar zij afkomstig waren, werd niet medegedeeld op de opmerking na dat er "*zelfs ook mannen uit den omtrek*" bij waren. Dat liet dus de mogelijkheid open dat er zich onder hen stadsbewoners uit Ronse bevonden gezien de uitstekende spoorverbindingen van toen. De vermelding van rond de 20 opgestelde PV's doen we niet zomaar lukraak. Sowieso is het een belangrijke aanduiding voor veel toekomstige lokale en academische onderzoekers van het belang van dit soort oorlogsgelateerde archieven, hoewel de archiefregelgeving op dat vlak voor ons land werkelijk nog intriestig is. Maar de vraag rijst of eens aangeslagen en dan in de geest der aanslagers bestemd voor Winterhulp - men kon eten moeilijk wegsnijten - dit automatisch meebracht dat alleen en volkomen alles werd afgestaan aan de lokale afdeling, hier van Anzegem of de plaats delict. Dat is om twee redenen toch licht maar zeker te betwijfelen. Meer dan een ton petatten was veel op zich maar stelde niks voor op zelfs kleinschalig gemeentelijk wijze. Zelfs indien men als Anzegem zijnde pakweg 100 arme lieden had die voortdurend beroep moesten doen op steun via Winterhulp, betekende dat letterlijk 12 (twaalf) kilo per gezin. Twee keer niks dus al hielpen alle kleine baten. U zegt helpen? Het kon zelfs zijn dat kleine opstoten van voedselbevoorrading als het ware dysfunctioneel waren, zowel puur objectief als mentaal. Ineens kreeg men 'meer' en dat was men niet gewoon. We zijn volstrekt ongeschoold op medisch vlak maar iedereen weet wat een maag doet die lang gewoon is aan weinig en dan ineens mag of moet schransen. Het kan daadwerkelijk tot de

dood leiden. Of er bij Winterhulp lokaal of toch nationaal op dat vlak kennis aanwezig was en er ter zake zelfs waarschuwingen zijn uitgegaan, weten we niet. Daarvoor is diepgaande analyse van alle overwegingen of tactieken van de nationale entiteit noodzakelijk, terwijl omgekeerd het interessant is om her en der lokaal na te gaan of er inderdaad problemen van net geschetste aard zijn voorgevallen. Het was natuurlijk onmogelijk om bij wijze van spreken een algoritme te ontwikkelen om dit soort aanbodproblematieken te analyseren en behandelen. Maar er zat hier een vorm van adder onder het aangeboden gras. In ultimis was het misschien gewoon beter nooit aangeslagen goederen te ontvangen en altijd maar weer te werken met dezelfde leveranciers, zeker wat de basisproducten betrof zoals voor Ronse de enorme massa aan dagelijkse schoolmaaltijden der meer dan zeshonderd arme kinderen. U begrijpt dat wij als onder meer economische en voedingsleek daar verder niet op kunnen ingaan. We proberen toch kort schuchter; was er een vorm van voedingselasticiteit mogelijk dus verantwoord? Een en ander kan er alleszins toe hebben geleid dat er bij momenten werkelijk waardevol eten moet zijn weggegooid of weggegeven aan - horresco referens - niet behoeftigen of rijke stadsbewoners door het ontvangend comité van Winterhulp, ook omdat er zelfs geen mogelijkheid was om het snel genoeg te transporten naar een buurafdeling. En voor Ronse lag dat door zijn opvallende geografische zakligging nog eens zeer taalgevoelig onder een Vlaamskijljonse oorlogsburgemeester: men ging toch geen Vlaams aangeslagen waren gratis gaan geven aan de rijkere der Waalse bureu? Een tweede vraagstelling gaat over de schijnbaar vanzelfsprekende eenduidige relatie tussen op een gemeente aangeslagen goederen en de doorgeving ervan naar de afdeling Winterhulp van diezelfde gemeente. Was dat ook zo of kon er meer specifiek zelfs 'iets' gevraagd worden nota bene vanuit de zijde der 'slechtoffers', namelijk door de verliezers van de smokkelwaar of door de smokkelaars of woekeraars zelf? Was er effectief een vorm van inkeer of een hoe dan ook geforceerde sociale reflex mogelijk al zal ook hier persoonlijke berekening wel mee hebben gespeeld, alles zeer hypothetisch bekeken? Kon dus het duo Pierre et Paul uit Ronse of twee van de twintig aangeslagenen te Anzegem het op een overigens wit akkoord gooien met de rijkswacht of eerder het parket dat hun deel toch aan Winterhulp Ronse werd toegezegd? Praktisch gezien lag dit voor zo'n behoorlijk aantal aangeslagenen uit vermoedelijk meerdere andere gemeenten zeer lastig tot onmogelijk. Er moeten gevallen zijn geweest waar dergelijke aanpak wel mogelijk moet zijn geweest, te meer omdat in zekere zin de zaak hier ook doodsimpel was want er was sprake van "*de zakken en valiezen*". Men moest dus slechts per valies of zak een gepersonaliseerde aanduiding aanbrengen en klaar was bijna kees; de eigen zuurverdiende maar nog zuurder verloren aardappelen gingen ten minste naar de eigen bevolking die daardoor volgen de Colignons van deze denkproberende wereld meer zoet werden gehouden? Dit scenario zou ons ten zeerste verwonderen ook al omdat de soort wettelijke arm die hier optrad, of was het de eigen gemeentelijke politie dan toch een lokale rijkswachtbrigade, verbonden was aan deze gemeenten of streek. Het parket had sowieso wel andere zorgen aan zijn hoofd - welke? noemt U hen zelf maar op! - dan een sociale allocatie van aangeslagen basisgoederen. Heel het boeltje ineens door het strot van de eerste dus de beste afdeling van Winterhulp rammen, leek al bij al de meest aangewezen of gewoon enige oplossing. Bovendien waren er nogal wat eetwaren die konden worden op- of ingelegd zodat op die manier toekomstige normale leveranties konden worden verminderd naar gelang van.

Ten slotte moeten we terugkeren naar onze specifieke overwegingen rond woekerhandel. We kunnen er ook het verband mee leggen met een activiteit vanuit Winterhulp zoals we haar nog niet hadden ontmoet. Ergens helaas is het een voorbeeld niet vanuit Ronse maar vanuit Aalst, qua titel van keizersstad genakend aan Ronse, koningin der Vlaamse Ardennen, maar ook de stad van de zetel der Kreiskommandantur. Daar ontstond "*de zaak Frans Callebaut*". Deze man was er in 1938 gemeenteraadslid geworden voor de Katholieke Partij en werd door de

oorlogsomstandigheden gekatapulteerd tot schepen in oktober 1940. Direct daarop volgt nog een mooie uitbreiding van zijn politieke bezigheden als lid van het comiteit van het plaatselijke Winterhulp. Hoe snel de problemen aldaar en rond hem waren ontstaan, ze zouden in elk geval via een provinciaal inspectiebezoek worden ontdekt in de loop van de lente van 1943: "*Callebaut deed al langer grote aankopen voor Winterhulp Aalst van allerlei waren zonder daar enige toelating voor te vragen aan het bestuurscomité. Bovendien deed hij de meeste van deze aankopen op de zwarte markt. Dit strookte niet met de richtlijnen die het C.U.C. had gegeven. Om de zwarte markt niet te bevorderen, hield Winterhulp vast aan het principe om enkel goederen te kopen op de officiële markt.*" (Thomas Verdoodt. 2014, p. 70. Er moet worden toegevoegd dat er wel meer zeer ernstige klachten waren ten opzichte van deze man, zoals het eigengereid aankopen van liefst 45 ton aardappelen en zo voort. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We horen Uw vraag reeds duidelijk resoneren en weten natuurlijk niet of deze Frans Callebaut familie was van onze Georges Callebaut. Met alle Callebauten van Vlaanderen en zelfs in de honderden afdelingen van Winterhulp kon men wel een paar danszalen vullen, ons gedacht, en zeker in Oost-Vlaanderen. Alleszins werkte Frans Callebaut niet binnen de regels van Winterhulp - zie direct - en bovendien viel op dat het zelfs ging over "*de meeste van deze aankopen*". Jammer genoeg weten we niets omtrent de modaliteiten, zoals in de eerste plaats wie de leveranciers waren. Trouwens, werden die laatsten - ze waren hoogst waarschijnlijk in meervoud - via de inspectie van het Provinciaal Comité van Winterhulp doorgegeven aan de bevoegde hen te controleren instanties, zoals rijkswacht en de rest? We hebben geen kennis van die toenmalige beroepsdeontologie maar die overdracht leek logisch zij het delicaat. De zaak kreeg een duidelijk beslag: "*Op 4 november 1943 meldde de voorzitter van het Provinciaal Comité Oost-Vlaanderen het ontslag van Callebaut aan nationaal voorzitter Paul Heymans met een verslag die het ontslag moest kaderen.*" (Idem, p. 71). Het is dan raden in hoeverre de met Frans Callebaut verbonden leveranciers ook zijn veroordeeld omwille van hun zwarthandel al zal dat omgekeerd hoegenaamd niet hun enige aankoper zijn geweest, naast de vraag welke instanties hen gebeurlijk hebben bestraft. In dit geval zat immers de Kreiskommandantur zeg de Kreiskommandant er met zijn neus bovenop en het is zo voor te stellen dat zijn diensten een streng voorbeeld wilden stellen. Bovendien was dan nog niet eens de wettelijke kous volledig afgerold want bleef de vraag onbeantwoord of dit lid van het comiteit van het Aalsterse Winterhulp dat ook alles zeer zedig financieel had uitgespookt. Had hij m.a.w. ook niet wat glijdgrage steekpenningen ontvangen desgevallend of zelfs bij voorkeur in natura te leveren aan huize bij moeder de vrouw? Wij hebben nooit iets vernomen rondom corruptie aangaande de werking van de Ronsese afdeling van Winterhulp. Maar U weet hoe dat gaat; apen apen apen na of van het ene bedrog komt het andere, zeker als er aanwijsbare voordelen van groot belang - geld en eten; het was bezetting! - mee gemoeid waren. Het was nogal wiedes dat Winterhulp als liefdadige instelling ook op alle verbonden vlakken liefdadig of sociaal of legaal moest tewerkgaan. In een stuk over de "*Algemene principes van Winterhulp*" stipt Verdoodt dit aan: "*Vaak slaagde de officiële markt er niet in om voldoende producten te leveren en moest men op de zwarte markt proberen de ontbrekende goederen te kopen aan enorme prijzen. Veel mensen konden deze prijzen echter niet betalen. Winterhulp deed dan ook een poging om ervoor te zorgen dat iedereen zijn dagelijks rantsoen kon bekomen door producten aan een verlaagde of aan de officiële prijs aan te bieden.*" (Thomas Verdoodt. 2014, p. 22. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We hebben wegens twee armen en benen niet de mogelijkheid te onderzoeken of er ook te Ronse een poging, meerdere pogingen of zelfs een vorm van regelmatige aankoop van producten zou zijn gebeurd via de zwarte markt. In theorie kon dat voor elk product dat Winterhulp op manieren aan haar cliënteel verschafte. In de praktijk zal het niet eens zo'n ondergrondse vaart hebben gelopen, of beter, was een overweging om ook maar één kilootje petatjes te kopen om vlug de soep van morgen klaar te krijgen totaal not done. We weten niet zoveel van de lokale

werking maar weten met absolute zekerheid dat ene Leo Vindevogel zeer veel aandacht aan deze belangrijke organisatie heeft besteed. We haalden reeds aan dat hij nog maar net oorlogsburgemeester was of op zijn aandringen werd de blijvende dienst van maaltijden voor arme kinderen gesticht. Het was op welke wijze of in welke mate ondenkbaar dat hij zou hebben toegelaten dat deze dienst werd bevoorraad uit de door hem zo verfoeide onderwereld der zwarte handel. Dat sluit bij wijze van spreken geen gevallen van blitshuwelijken uit tussen liefdadigheid en woekerhandel. We hebben reeds het beroemde spreekwoord aangehaald rondom de rechter- en linkerhand. Af en toe zal wel eens een goede ziel, was het Henri Pieters of een medewerker, bij opmerkelijk en onvoorzien gebrek aan voldoende eetwaren pakweg voor die op zondag na dagelijks te voorziene maaltijden voor de arme kinderen één en ander hebben toegestopt uit eigen zak en dat kwam geheel niet of zelden uit de eigen volkstuin. Beleefde liefdadigheid mocht niet in de weg gelopen worden door een heiligerheid dan die van de paus, in dit geval Leo I van Ronse. God weet of die Leo I zou zelf niet eens af en toe groen hebben gelachen omdat hij op die manier deze organisatie of desnoods zelfs zijn eigen kroostrijk gezin heeft gedepanneerd. Uiteindelijk waren de meeste medewerkers zeker katholiek en dus kon er tegen de sterren of almeteen tot in de echte hemel gebiecht worden zonder dat daardoor die sterren op het eigen hoofd zouden neervallen. Rest nog te weten of de problematiek der woekerhandel ten gunste van lokale afdelingen van Winterhulp ook is besproken geweest op het Provinciaal Comité, en meer bepaald welke standpunt de Ronsese vertegenwoordiger daar heeft ingenomen. Waren er pleidooien voor wat eeuwig pragmatiek wordt genoemd en hoe werd dat dan in de bello logico gemotiveerd? Er was sowieso iets grappigs te zeggen pro woekerhandel. Immers, men kreeg al zoveel gratis via de woekerhandel want als aangeslagen zwartgoederen! De grapjas van dienst - het bleef immers Winter-hulp - kon toch op die manier argumenteren dat bij hoge concrete noden men eens iets extra mocht betalen aan die of die woekerhandelaar. Ten slotte waren dat zeker wat de voeding betrof eigen landbouwers. Men kon dan wel eens iets zwarts van de witte kar laten vallen. Eén en ander was zeker extra te motiveren met een recht oog op de stand der kas; ook witte leveranciers moesten immers betaald worden. Stel je voor dat er uitzonderlijke inkomsten waren binnengestroomd zoals de klassieke erfenis van de toen meer klassiek voorkomende schatrijke oude vrijster die alleen centen had opgevrijd en afgestoft en niet meegenomen in haar praalgraf. Ook Winterhulp had haar graf of haar finaliteit. Of moeten we dan aannemen dat sommige gelukkige afdelingen van Winterhulp - zoals Ronse? - werkelijk spaargelden hebben aangelegd omdat ze als het ware te weinig arme dutsen hadden ten opzichte van wat allemaal aan de inkomstzijde binnen stroomde? Ten slotte waren er met zekerheid patroons die veel liever twee cent aan Winterhulp gaven als de mooie, grote liefdadige, dan één cent aan een eigen arbeider. Uiteindelijk heeft geheel deze voorgaande deelproblematiek misschien nog een variabel kledje aangemeten gekregen toen na de bevrijding Winterhulp door de teruggekeerde politieke geniën van Londen op 14 september 1944 werd afgeschaft zeg vervangen door het "*Nationaal Hulpcomité*". Het was te peinzen dat hierbij alle met de collaboratie van dicht of nog dichterbij gelieerden, daar waren uiteraard Georges Callebaut en Henri Pieters bij, de winterstamp kregen al was dat wat hen betrof nu het minst erge van hun zorgen vermits ze 'sowieso' waren geïnterneerd vanaf de bevrijding (Zie Thomas Verdoodt. 2014, p. 48 - 49. Dat proces ging in verschillende stappen. Ook hier werd het op zeker moment institutioneel nodig geacht te beginnen zuiveren terwijl dat zoals net aangegeven voor de twee genoemde Ronsenaars totaal redundant was, nu eens puur bestraffend bekeken: "*Op 7 februari 1945 werd een eraad opgericht die de klachten aan het adres van sommige leden van het C.U.C. moest onderzoeken. Voorzitter van deze commissie was P. Dermine, raadsheer van het Hof van Beroep van Brussel. Over de eventuele bevindingen van deze commissie werd niets teruggevonden. Verder onderzoek kan echter gedaan worden over de zuivering van Winterhulp en de rol die deelname of lidmaatschap van deze organisatie heeft gehad bij de bestraffing na de Tweede Wereldoorlog.*" (p. 49). Niet zo maar overigens had indien men toch al dit soort hekserij wilde organiseren, dit soort

ereraad eens netjes juridisch bekeken moeten - ja, moeten - voorafgaan aan de gebeurlijke procesvoering voor de krijgsraad, indien het nogmaals zoals hier een overlappend geval was. Maar ook duizendwerf maal helaas was het krijgsgerecht geen sikkepit geïnteresseerd in argumenten pro die op politiek bezettingsvlak hier per definitie bijna in overvloed waren te rapen. En tot op heden blijven er academische kloefkappers der eerste orde (...) beweren dat het krijgsgerecht een rechtvaardige en goed geleide instelling was. We zijn benieuwd wie de hier door auteur uitgestoken handschoen wil aantrekken en een grondig onderzoek naar de logica en het gebrek eraan wil onderzoeken in deze analogie van het hysterisch gedoe van het krijgsgerecht. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar door wie werden zij dan anders vervangen dan door grote patriotten waarvan wij nu gezapig na onze aanvankelijke verbijstering breed weten dat er nogal wat zwarthandelaars tussen zaten. Voor de specifieke casus Ronse vraagt dat vanzelfsprekend veldonderzoek, vermoedelijk evenwel in de nog niet doorwaadbare jungle van het Rijksarchief ter zake. Maar die vraag naar zekere openheid of de tijdelijke zelfs redelijk systematisch goedkeuring werd door Thomas Verdoodt niet gesteld maar moet doorheen steekproeven graag door U op een dag - inderdaad in zake Ronse, waarvoor dank! - zeker worden gesteld. Welke kernverschillen waren er inderdaad tussen het bezettingsbestaande Winterhulp en diens doorstart in het vrije, democratische Nationaal Hulpcomité? Bovendien was de tijd der bevrijding nu eens niet de vrolijkste tijd wat democratie of het herstel van de rechtsstaat betrof. Straks zien we dat er nog behoorlijk wat woekerhandel zou doorgaan, zelfs op zeer grote schaal door één Ronses textielbedrijf. Ook het georganiseerd verzet van Ronse zou zich van nogal wat misdadige kanten laten zien, waarvan wij veel weten maar ook hoorden dat er allerlei afdreigingen zouden zijn gebeurd ten opzichte van boeren op vlak van eigen voedselverwerving. Dat laatste hebben wij jammer genoeg dus van horen aanwaaien door een Ronses amateur-historicus en we zijn misschien ter zake naïef maar laat ons zeggen dat de kans het grootste is dat deze door dreiging van een pistool verworven goederen thuis werden verbruikt of desnoods voor mooi geld werden doorverkocht op de inderdaad zwarte markt. Dat die kans oneindig veel malen groter is dan dat deze met wapens afgedwongen goederen zijn doorgegeven of geschonken aan met name de arme kindjes van Ronse of de vele ouden van dagen of ook die gezinnen waar de man of kostwinner verdorie voor zeker een half jaar vast zat in Duitsland en bijgevolg geen rotte Reichsmark kon doorsturen naar de geliefden in home weet home.

Als klap van de laatste vuurpijl die Winterhulp Ronse ontstoken heeft, was er tot onze grote verrassing de inzet van de Ronsese afdeling van Winterhulp ten bate van Belgische krijgsgevangenen - in Duitsland natuurlijk. De aandacht voor de Belgische krijgsgevangenen was voor alle duidelijkheid geen uitvinding van het propagandacomité van Winterhulp Ronse maar een nationaal geleid thema: "*Op zondag 23 januari e.k. zal er door Winterhulp over geheel het land een collecte gehouden worden ten bate van de behoeftige krijgsgevangenen.*" (*t Volk*, 15 januari 1944. Zie Thomas Verdoodt. 2014, p. 22 en 23. Hier wordt zelfs steun aan "*kunstenaars*" opgenoemd. We hebben geen informatie of dat te Ronse ook is uitgevoerd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We herinneren ons niet meer hoeveel krijgsgevangen Ronsenaars tot het einde van de oorlog in Duitsland in zo'n kamp moesten verblijven. Zoals U weet werden op bevel van Hitler om politieke redenen de krijgsgevangen Vlaamse militairen in de loop van 1940 - 1940 vrijgelaten terwijl de Franstalige tweevoeters alginder konden knarsetanden. We denken dat er slechts een zeer beperkt aantal Ronsenaars op die manier in Duitsland zijn moeten blijven. Alleszins was er reeds voor januari 1944 aandacht voor hen via het alomtegenwoordige Rode Kruis van Ronse. Dat werd nu ook opgetrommeld voor deze collecte zowaar samen met de "*oud-strijders van 1914 - 18, van 1940*". We hebben geen idee hoe succesvol die ophaling was en hoe gemakkelijk daarentegen stroef de samenwerking tussen deze organisaties verliep. Met name is er de pertinente vraag hoe de oud-strijdersorganisaties opkeken ten opzichte van Winterhulp. Vergeten we niet dat daar in 1944

twee VNV-schepen rondliepen met Georges Callebaut en Henri Pieters. Ergens hopelijk werden er in deze tijden veel zwarte tabakskwekers opgespeurd en aangeslagen ten gunste van Winterhulp Ronse want er werd sowieso veel gepaft en elke paffende krijgsgevangene keek als een klein kind naar een lolly uit naar een sigaretje als broodnodige mentale steun; echte koffie was natuurlijk al enkele jaren compleet verdwenen als het bakje troost bij uitstek. En welke tabak was er beter dan een vaderlandse zelfs puur stedelijke terwijl men natuurlijk niks moest afweten hoe de Ronsese verenigde verzenders aan dit spul waren geraakt. Als het maar voor alles met niet teveel beer was opgejaagd want die smeerlappige smaak kreeg men er nooit meer uit, ook niet na een transport van meer dan duizend kilometer vanuit home sweet home ins Reich.

C.2.2. De stedelijke politie.

C.2.2.1. Wat de politie van Ronse niet deed tegenover woekerhandel.

Voor wat men de moderne lezer mag noemen, is vermoedelijk niks erger dan herhaling, iets wat wij nu direct gaan doen. We moeten inderdaad eenzelfde tekst herhalen die we nota bene in vorig onderdeelje hebben aangewend. Nochtans moge deze moderne lezer beseffen dat herhaling de allerbelangrijkste stijlfiguur was in millennia voor ons, zoals niet in het minst in het Oud Testament dat in of voor de Europese cultuur redelijk belangrijk was. Orale cultuur noemde men dat, en voor de historisch zeer late schriftelijke neerlegging van dat alles - als het zou gebeuren - diende hoofdzakelijk de stijlfiguur der herhaling als mnemotechnisch middel bij uitstek. De lezer die dus inhoudelijk in deze moderne geschiedenis want WO II is geïnteresseerd mag bijgevolg iets weten omtrent historische stilistiek. Want we gaan toch nooit de lat hoog leggen opdat daaronder dan maar lezers willen doorgaan zelfs onderkruipen? Wie is dan deze moderne lezer die ons niet één maal wil toestaan iets te herhalen want geen 'gezaag' wil en steeds maar nieuwe impulsen? Het komt er aan: "**AANGESLAGEN. Door den controoldienst der politie werd 's nachts in beslag genomen: ... Ten laste van alle overtredders werd PV opgemaakt en de aangeslagen waar werd door den Politiekommissaris aan het plaatselijk comité van Winterhulp overgemaakt.**" ('t Volk, 21 juni 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het betrof drie landgenoten waaronder een koppel uit Viane en een persoon uit Dikkelvenne. Het ging ook maar als we ons zo mogen uitdrukken om kleinere hoeveelheden van aardappelen of havervlokken aan 25 of 45 kilo. Dat was dan wat zij alleen of samen maximaal konden vervoeren en dat vervoer zal dan zeker met de trein bedoeld geweest zijn. Wie betrad trouwens het smokkelpad en ging dat 15, 25 of veel kilometers verder afleggen omwille van één pakje boter en een paar verse paardenworsten, dan natuurlijk ad extreem hoc voor bijvoorbeeld een uitzonderlijk belangrijk familiaal feest als dat van de plechtige communie (Wie ooit het uitzonderlijke genoegen had om de Deense film "*Babbete's feest*" ("*Babettes Gæstebud*" voor de Deenstaligen onder U) uit 1987 in de cinema te kunnen zien, zal mutatis mutandis onze gedachte hier allicht willen delen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)? Ook en zeker voor woekeraars gold het door iedereen gekende economisch principe; een op voorhand verantwoord doel willen bereiken met zo weinig mogelijk inspanningen, zoals de aanwending van geld aan ticketten e.d.m.. Dat gold des te meer voor het zootje oorlogsprofiteurs die van de smokkel hun bij- tot hoofdberoep had gemaakt. Overigens zullen er wel eens aardgenoten aan wat smokkel hebben gedaan gewoon om er een hemelse kick

door te proberen krijgen, bij gebrek aan andere of echt verdovende middelen. Bij wie deze vreemde inwoners uit Viane en Dikkelvenne hun waren kwamen halen en of het om Ronsese verdelers handelde, werd hier niet bij opgegeven noch waar zij juist werden gesnapt. Door de opmaak van een PV dat uiteraard aan het parket van Oudenaarde werd overgemaakt, kregen zij normaal gezien een correctionele straf door de rechtbank aldaar er bovenop. Alleszins gebeurde dit optreden onder leiding van politiecommissaris Marcel Delobel, en hij zal er af en toe ook aanwezig bij zijn geweest, hij die bij wijze van spreken pas eind volgend jaar of in december 1942 de thuiswacht werd aangezegd - zoals U weet samen met zijn broer, stadssecretaris Robert Delobel. Bemerkt zeker de datum van juni 1941. Wanneer werd die "*kontrooldienst*" binnen de politie als dusdanig ingesteld of een vraag dus naar het tijdstip ervan; voor of na het aantreden van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel begin januari 1941? Was het misschien reeds door de voor het geheel weinig dienst doende dd. burgemeester Ephrem Vanden Eede ingezet, een man die overigens zelf in deze tijden betrokken was in vieze economische zaakjes? Het ligt eigenlijk voor de hand dat de stedelijke politie van Ronse reeds een specifiek op de woekerhandel ingestelde controledienst is begonnen organiseren vanaf de nationale inspanningen tegen woekerhandel, ergens in 1939 mogelijks reeds het jaar voordien; zie B.2.1. Ronse kon moeilijk anders doen dan alle Belgische gemeenten en bovendien was de gekende burgemeester Eugène Soudan na zijn Ronsese uren want binnen zijn overvloedige Brusselse uren gedurende deze dulle jaren voor hem minister af en aan. En wanneer het regende in zijn Brussel druppelde dat door tot in zijn Ronse. Soudanskie - een lapnaam die hem natuurlijk alleen te Ronse en nooit te Bruxelles werd toebedeeld en niet alleen omdat men te Ronse het geweldige Ronsies sprak - mocht bijgevolg wel wat extra voorbeeld geven lokaal of in zijn eigen fief, via zijn persoonlijk 'omzendingbrieven' naar zijn weledele dienaar of 'Servant' (zie Joseph Losey) Roberto Delobello. Mogelijks kan specifiek onderzoek in de notulen meer inzicht geven maar weer eens moeten we herhalen dat we geen spatje politiearchief hebben omwille van de gekende onbekende redenen. Gaan wij er gereede van uit dat deze politie, zoals verondersteld in alle andere buurgemeenten, reeds vanaf 1939 optrad ten opzichte van woekerhandel is dat een zeer belangwekkend gegeven vermits zowel stadssecretaris Robert Delobel als politiecommissaris Marcel Delobel tijdens de bezetting en zelfs deels na de bevrijding waren bekend voor actieve deelname aan dit zeer de maatschappij en alle moraal ondergravend polititioneel-economisch fenomeen. Dat zou kunnen inhouden dat niet alleen één van hen tot zelfs beiden toen reeds met een teen of meer want met grijpvingers in de pap der woekerhandel zaten te brokkelen maar dat zij het optreden ten opzichte van woekerhandel van in het begin van hun eigen zwarte activiteiten stuurden. Dat kon theoretisch zowel door het vanzelfsprekend vermijden dat controles op hun eigen activiteiten of die van hun zwarte naasten werden uitgevoerd, of juist omgekeerd wat meer gericht op die van hun concurrenten in gelijkaardige onderdelen der zwarthandel of gewoon (sic) op de zwarthandelsactiviteiten van Ronsenaars die hen omwille van 'redenen' persoonlijk zeer onwelgevallig waren. We kunnen de zaken sowieso niet chronologisch omdraaien maar nog in mei 1944 en dat nota bene in zijn zogenaamde onderduik zou Robert Delobel met zijn partner in crime César Meuris de meervoudige moord en diefstal bevelen op een Ronsese familie zagezegd om hen als economische collaborateurs te straffen; we komen er uiteraard later dieper op terug. Essentieel is dat hier een methode werd toegepast om met name een toekomstige economische concurrent - na de bevrijding - nu al uit te schakelen, een denkmethode die perfect al vanaf 1939 op eigen zeg formeel polititionele manieren via broerlief Marcel kon zijn toegepast. Bovendien en helaas nog steeds hypothetisch of zonder bronmateriaal ter bevestiging of weerlegging, had dit alles noodzakelijkerwijze een gevolg op de moraal ergo werking van het stedelijk politiekorps. Op die manier was het dan zelfs plezant neen werkelijk een opluchting dat men enkele onnozelaars vooral niet stadsgenoten kon vatten die van heide en verre waren gekomen om waar dan ook, te Ronse toch zelf of in

één de van de vele buur- annex landbouwgemeenten, maximaal gerief te komen inslaan - alleszins qua doelstelling want het gevaar op bestraffing loerde zelfs te Ronse om alle hoeken en bomen. Ergens werd het eerste ei door de kip ooit gelegd en was er reeds een voorzet of kweekgrond aan tolerantie ten opzichte van en zelfs deelname aan woekerhandel door leden der politie zo niet bij professionele (sic) uitbreiding bij de concullega's der rijkswacht? Op dat vlak blijft zonder meer dé referentiebron de Eerste of Grote Oorlog al zouden wij geen gedacht hebben waar daar bronnen over te kunnen vinden; enorm veel onderzoek is hier braak- zij het zeker vruchtbaarliggend. Zekere logica gebiedt ons immers te denken dat wanneer het politiearchief van WO II definitief schijnt verdwenen - tegen beter weten in misschien blijven wij wel eens het werkwoord schijnen gebruiken - dat eveneens of nog meer in zo verre mogelijk het archief van de tijd ervoor of aangaande WO I (één) is verdwenen. Uiteindelijk - en wij doen dat zelf wel eens - kan men teruggaan tot de Val van Antwerpen in 1585 of zoals de lachers zullen beweren tot Adam en Eva, al lijkt ons dat laatste zeer moeilijk vermits er van ruil- en gebruikswaarde totaal geen sprake was in het Paradijs en waar men daarentegen zo intelligent of nieuwsgierig was om de vrucht van de boom met de kennis van goed en kwaad te willen eten, een ons inziens zeer lovenswaardige daad waarbij wij nog steeds niet begrijpen waarom God zelve dit niet juist had aangeprezen. Maar al dat amateuristisch getheologiseer en normaal logisch reduceren leidt niet alleen tot niets wanneer men zoals voor Ronse gewoonweg niks heeft om mee te vergelijken behalve dan de op zich overdonderende aanwezigheid van woekerhandel in en rond WO II, ook met de betrokkenheid der onder meer stedelijke politie. Alleszins mogen we blijven hopen dat iemand wat meer licht werpt op de onwaarschijnlijk rijke bron van het stedelijk politiearchief, in principe enkel wel doorheen de PV's. Het is inderdaad zo redundant als kaas die nog op je likvingers doorstinkt maar dit soort PV moest natuurlijk niet alleen in drievoud worden opgeslagen in het eigen politiearchief dus (...) bewaard maar zeer eenvoudig ook doorgestuurd naar het parket van Oudenaarde. En dat parket moet dat dus allemaal hebben opgeslagen wat op een dag voor allen in te zien is in het rijksarchief van Gent. In zeer praktische theorie moet daar werkelijk een overzicht kunnen worden gemaakt van wat aan woekerhandel werd volledig geverbaliseerd en deels aangeslagen richting het zalige plaatselijke Winterhulp en zijn opvolger gedurende 1940 - 1947. U begrijpt dat die eerste datum nagenoeg zeker is en die tweede eerder indicatief want zelfs met terugwerkende kracht hopen wij als naïef blijvend mens dat het zelfs 1946 tot 'zelfs' 1945 was. Maar. Men moet niet alleen bedenken wat men voor handen en ogen krijgt liggen ter bestudering maar ook over wat daar niet ligt en eigenlijk want in principe had moeten liggen. Dat kan ons inziens misschien worden afgeleid slechts door comparatief of vergelijkend onderzoek met de zeer stellige hoop dat er toch één gemeentelijke politie moet tussen hebben gezeten waar men werkelijk keihard, gedisciplineerd, overtuigd aan de slag ging naast natuurlijk ook puur vakbekwaam om de overspoelingen der woekerhandel zo laag mogelijk te proberen in te dijken met zo weinig mogelijk want elders nog nuttige aarde. Het zou toch werkelijk van allerdiepste wenende droefenis zijn indien alle politiediensten van het dierbaar koninkrijk der bezette Belgen waren beoedeld met een toch corrupte politiecommissaris zoals te Ronse, die dan nog eens een broer had die de gemeentelijke in dit geval stedelijke diensten leidde als secretaris annex zwarthandelaar en in het geheel een puur oorlogscrapuul was zeggen we gewoon een oorlogsmisdadiger. Was er in het zeer dierbaar België dan toch één gemeente die zich zoals onze vriend Asterix en zijn vrienden en dorpsgenoten bleef verzetten tegen de dwingelandij van het oorlogs-profitariaat en nog breder het demofagisch of gemeenschapsaanvretend politiek gedrag, zoals ook verklikkingen en dies meer? Wij roeien met de riemen die we hebben in het vaarwater dat we zelf hebben gekozen, het Ronse van en rond WO II. Het is natuurlijk zeker dat er bij wijze van spreken af en toe wel eens een eigen stedelijke woekerhandelaar, smokkelaar of zwartmarcheerder in zijn collier werd gesnukt en hij of zij

daarvoor moest boeten. En dat had een reden met een naam vanaf zeker begin 1941 en zo mogelijk reeds vanaf ergens al in mei of juni 1940 zoals we in onderdeel B.3. vermoedelijk overtuigd zagen; Leo Vindevogel.

We weten ondertussen overvloedigdoende dat redacteur en politicus Leo Vindevogel een broer en zus, een nonkel en tante of in één woordenvloed een hele eigen en aangetrouwde familie dood had aan het fenomeen van de zwarte handel. Vanaf de eerste dagen van 1941 of het eerste volledige bezettingsjaar werd hij oorlogsburgemeester met naar onze kennis alle bestuurlijke macht vandien. Dat wou onder meer en hier niet in het minst zeggen dat hij administratief baas werd van de stedelijke politie van Ronse. Men moet werkelijk zwaar beneveld zijn door de allerhardste drugs ter wereld om niet met zekerheid te mogen zeggen dat deze man vanaf dag één het hoofd van deze stedelijke politie bij zich heeft geroepen, voor wat men gezellig 'afspraken' noemt. Daar zal alleszins op nummer één het thema van de voedselbevoorrading hebben gestaan. Het was bepaald niet de bedoeling toen dat de agenten af en toe wat pakjes met eten en drinken gingen ronddragen bij de grootste stumperds van de stad. Hoewel!? Zo weten we niet of inderdaad met de postmeester van de stad Ronse is samengezeten om te weten te komen in hoeverre de toen en nadien nog lang durende sociale functie van de postman ook oorlogsmatig in te proberen vullen was. Zij - allemaal mannen toen - liepen overal rond en staken hun neus dieper dan de diepste brievenbus en wisten bijgevolg alles, ook op sociaal vlak. Maar daar weten we dus helemaal niks van net zoals we totaal geen zicht hebben welke specifieke opdrachten of grote wensen bij hun eerste ontmoeting oorlogsburgemeester Leo Vindevogel heeft gegeven aan politiecommissaris Marcel Delobel. Zoals overvloedig te zeggen was die kerel de broer van die andere en ergens nog belangrijker stadsambtenaar, stadssecretaris Robert Delobel. Beiden leren we doorheen deze uitvoerige studie rondom GEDEPO kennen als sterke zwakkelingen die feitelijk door hun corruptief gedrag doorheen de bezetting en oorlog met klikken en klakken hun posten nooit hadden mogen heropnemen vanaf de bevrijding, maar minstens ontslagen moesten zijn geweest naast de gebruikelijke gevangenisstraf voor hun resp. oorlogsmisdrijven zoniet oorlogsmisdaden. Marcel Delobel zou het daarbij nog het best doormaken hoewel hij wel dodelijk en nota bene Duits bloed aan zijn handen had kleven, van de periode toen hij als jonge kerel in het Belgisch bezettingsleger te Duitsland diende. We komen daar later op terug. Alleszins leren wij hen beiden in onderdelen D.5.3. en D.5.5. kennen als smokkelaars of medewerkers aan de infame woekerhandel, die zij op hun manier en als topambtenaren gezamenlijk en letterlijk voorbeeldig verondersteld waren te bestrijden.

Vooraleer we daar allemaal op proberen ingaan, moeten wij tot onze droefheid toegeven dat wij vooral mogen proberen ingaan. Zoals tot in den treuren toe te herhalen, is het extreem belangrijke politiearchief van Ronse redelijk recent met de noorder, - zuider, -westen en oostenzon verdwenen al blijven wij tegen alle redelijkheid misschien in hopen op een verrijzenis. Alleszins is die schande ook op het vlak van de - veronderstelde en ook daadwerkelijk gevoerde - strijd tegen de lokale woekerhandel daardoor voor een cruciaal deel onmogelijk nog te documenteren dus te begrijpen; tracht dat allemaal eens op te zoeken doorheen het veel grotere archief van het parket van Oudenaarde! Dat het genie van een substituut als Gaston Stevigny enerzijds wel wist Leo Vindevogel te verwijten dat hij als redacteur een artikel had durven schrijven "*.... waarin de bevolking tot samenwerking aangespoord wordt teneinde woeker te beteugelen en de openbare te handhaven*", maar anderzijds hij dezelfde man als oorlogsburgemeester niet ter zake eens als het ware langs zijn neus weg heeft bevraagd rond de stedelijke strijd onder leiding van diezelfde Leo Vindevogel tegen steeds dezelfde woekerhandel, spreekt de spreekwoordelijke boekdelen. Zeer overigens werd dus ook al niet door hem de politiecommissaris Marcel Delobel bevraagd rondom deze

belangrijke politionele oorlogstarget maar werd deze man natuurlijk helemaal niet ook of vooral geconfronteerd met de beklagde redacteur en oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. Broerlief en nog oneindig veel grotere smeerlap Robert Delobel zou Gaston Stevigny geregeld snoepjes toeschuiven alsof die een narcomaan was en Robert Delobel zelf de dealer. Gingen zij na de bevrijding ook al een samen naar het bordeel La Campagne te Ronse waar Robert Delobel zekere momenten kind - nou ja - aan huis was, of was dat een stap te ver voor een waardigheidsbekleder als deze substituut? Ons kan het allemaal niet schelen wat en hoe beide nette en uiteraard steeds fraai gekostumeerde heren in de tijden des morgens en des avonds van het Uur U uitstaken, maar ze bedrogen beiden niet zodanig elkaars eega's als wel het recht in het algemeen en deze beklagde en dus de gehele Ronsese maatschappij van tijdens de bezetting in het bijzonder. Zo zou inderdaad de na zijn zgn. onderduik direct weer opgedoken stadssecretaris Robert Delobel enkele malen van alles nuttigs zeg beschuldigends ten opzichte van Leo Vindevogel doorgeven aan de immer ter zake welwillige diensten van het krijgsgerecht. Zijn broer ofwel de ook tegelijkertijd uit onderduik verzezen politiecommissaris Marcel Delobel zou dat ook doen waarmee beiden naar weer heersend Belgisch administratief recht illegale briefwisseling verricht hebben zowel als natuurlijk vervreemding van overheidspapieren, uit nota bene de eigen stadsdiensten. Ze stuurden immers van alles onder eigen naam of wat onmogelijk was want briefwisseling van de stad werd gevoerd door de burgemeester of zijn schepen-afgevaardigde, tegengetekend door de stadssecretaris. Ze verstuurden vanuit hun functies alleen zoals zij wilden, zoals hier: "*Mijnheer de Krijgsauditeur, Ik heb de eer U hierbij over te maken, verscheidene dienstorders welke door ex-commissaris Laenens aan het politiepersoneel alhier werden overgemaakt.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, brief Marcel Delobel als politiecommissaris dd. 02 februari 1945 aan Krijgsauditeur Gent. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bemerken we dat we zeker geen ontvangstbrief ter zake hebben gevonden of meer bepaald een berisping door de jurist die de krijgsauditeur verondersteld was te zijn dat in dit specifiek geval de politiecommissaris de geijkte wegen niet had bewandeld. Dergelijke opmerking moeten we elders ook maken in zake de opsturingen - in meervoud - door stadssecretaris Robert Delobel aan immer hetzelfde adres der krijgsauditeur te Gent. Die magistraat zou dus ongegeneerd feitelijk illegaal verkregen stukken gebruiken doorheen zijn deel der procesgang - of hoe het anders te noemen? Men moet het vorige gerust maar eens herlezen; een krijgsproces dat bovendien tot levenslang en tot de daadwerkelijk uitgevoerde dood leidde, werd deels op illegale stukken gevoerd. Geen der verzenders zou ook door het eigen stadsbestuur op de vingers worden getikt, ten andere indien zelfs de verwachte tikkers op de hoogte waren van dit soort praktijk of het gewoon oogluikend toelieten. Vooral Robert Delobel was toen gevreesd door zijn eigen schepencollege omwille van zijn baasspelen, nu vrij van een bazige bij als Leo Vindevogel en zelfs nog vrij van de nog immer in Duitsland gevangen Eugène Soudan die anderzijds het grootste deel voor de oorlog toch afwezig was want quasi uitsluitend 'bezig' in Brussel. Overigens kon Eugène Soudan na zijn terugkeer publiek een grote bakkes opzetten met zijn gebruikelijke piepstem over het infernaal juridisch niveau van dit krijgsproces, hij zweeg wel zedig en allicht diep ontmoedigd over de illegale bijdragen door twee van zijn drie eigen stedelijke topfunctionarissen, afgezien van stadsontvanger Albert Vanwijnen (1899) die bovendien niet blauw was als de liberale broeders Delobel maar als Soudanskie zelve een socialist zelfs stamboeksocialist zij het dat de goede ambtelijke zittenblijver en passant der bezetting wat lichte colla had bedreven naast 'Vogel' als schatbewaarder der stedelijke symfonie. Dat was een muziekvereniging die voor de oorlog uiteraard niet had bestaan en niet eens had kunnen bestaan; het was toen immers al zuilgebonden of rood, blauw of zeegroenantraciet wat de klokken sloegen. Eugène Soudan was dan een vrijzinnige die niet vrij dacht maar ook bij de gelovigen en dan toch de meerderheid der katholieken waren er gewoon geen die de nochtans historische diep

gewaardeerde rol van martelaar durfden opnemen. Bemerken we dat deze politiecommissaris duidelijk geen Pietje Precies was want al was hij nu zo'n grote eer aan het betonen, kon hij niet eens een overzichtslijst maken en vooral een vermelding aanbrengen op dit merkwaardig schrijven aangaande het aantal en aard der bijgevoegde dienstnota's. Hij zou overigens wel bij elk aparte dienstorder een eigen commentaar voorzien. Waarom er ten andere sowieso originelen werden doorgestuurd en niet overgetypte exemplaren die hij dan zelf kon attesteren met stempels aller burele en bij voorbeeld met de eigen handtekening als ultieme wettiger des woords, is ons een licht raadsel. Het betrof een klein tiental dienstnota's waarvan zowat de helft dateerde uit 1943 en de rest bijgevolg uit het laatste bezettingsjaar. Eén van die eerste sloeg op de tiende november 1943 en had zelfs een dienstnummer; nr. 60 (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, Dienstorder N. 60 van 10.11.1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We nemen aan dat er in het politieel dienstjaar een 65-tal van deze orders door de zwarte politiecommissaris Frans Laenens zijn geschreven en met pakweg een 40-tal bij voor januari - augustus 1944 maakt dat een toch vrij opvallend getal van een honderdtal dienstnota's, door een pro-Duitse Ronsese politiecommissaris geschreven in de heikele jaren 1943 - 1944. Overigens schreef Frans Laenens duidelijk teveel dienstorders want zijn nummering sloeg door elkaar want bij deze tiental dienstorders zit er nog een tweede met nummer 60 terwijl die dateert van de dag van voor de andere met dat nummer reeds aangehaalde dienstorder (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, Dienstorder N. 60 van 09.11.1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Op deze laatste dienstorder moeten we even ingaan want het behelst het belangrijke want olievoorziende koolzaad: "*De veldwachters die het tot nu toe niet deden, worden verzocht mij de namen op te geven van de landbouwers die dreigbrieven zouden ontvangen hebben. Zij worden eveneens verzocht mij de namen op te geven van de landbouwers die hun koolzaad zouden vernietigd hebben.*" Marcel Delobel, op dat moment van deze dienstorder ver van Ronse als WW ondergedoken, wist nadien blijkbaar prima waarover het hier ging: "*De landbouwers, verbouwers van koolzaad, kregen dreigbrieven waardoor sommige hunne koolzaadvelden vernietigden. De veldwachters moesten de namen dezer personen opgeven, teneinde Laenens toe te laten de Feldgendarmarie te verwittigen.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, Nota Marcel Delobel ongedateerd aan krijgsauditeur Gent bij dienstnota of dienstorder N. 60 van 09.11.1943. Hier mogen we aan toevoegen dat we dus ook vanuit het politiearchief van de stad veel hadden kunnen te weten komen over akties, dreigingen of echte daden van het georganiseerd verzet desgevallend van eenzame wolven. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is duidelijk dat het glorieuze verzet van Ronse en wijde omstreken al in november 1943 deze misdaad pleegde op zijn eigen bevolking terwijl het daarin nota bene was aangespoord door de vervreemde idioten van de Belgische regering in ballingschap, niet zover als Babylon maar in het vrije Britse Londen en dat zoals reeds eerder vermeld aangevoerd door Baas Ganshof, na de bevrijding een berechter en twee jaar ervoor de facto een misdadiger - volgens algemene logica en zelfs het internationaal recht. Nogal wat landbouwers zaten door deze situatie tussen hamer en aanbeeld. En daar wat politieel onderzoek ten opzichte rond vragen, was na de bevrijding klaarblijkelijk voor een onderduiker of puur economisch gezien leeghanger of soort maatschappelijk profiteur als Marcel Delobel - die alleen maar kon leven of overleven dankzij een deeltje van de meerwaarde geproduceerd door onder meer deze landbouwers - een reden van verdenking van collaboratie dus een reden om de zaak zelf aan te klagen bij het krijgsauditoraat. Uiteraard was Marcel Delobel redelijk zelfverblind omdat hij zoveel oorlogsverkeerds had te verbergen onder eigen naam voor 1940 - 1942 om te zwijgen wat hij allemaal wist of nog maar vermoedde van broer Robert Delobel die oneindig meer een oorlogsbandiet zeg maar pure oorlogsmisdadiger was; projectie is nu eenmaal van alle tijden dus ook of allicht honderd maal meer van donkere tijden als oorlog en bezetting. Bij wijze van spreken in één kleine slag moet men bemerken - wanneer men 'wil' of niet vol zit met

cognitieve dissonantie om god weet welke zelfs enigszins te rechtvaardigen reden - en vooral inzien hoe ingewikkeld zo'n bezetting en oorlog was en hoe makkelijk men toen ineens durfde te oordelen en vooral veroordelen. En op dat vlak der beoordeling zijn tot heden of na pakweg 80 jaartjes (...) de aanvaarde academische historici nog geen haar beter dan de juridische roversbende van het krijgssauditoraat van het land der Belgen.

Dat politiecommissaris Marcel Delobel als nota bene broer van een zwaar oorlogsmisdadiger waarbij bijna en passant ook veel woekerhandel én als zelf betrokken in woekerhandel, na de bevrijding en dus zijn wederopduiken zijn vervanger Frans Laenens zat te beschuldigen van collaboratie aan het krijgsgerecht, is los van de direct begrepen en overigens al voldoende bekende ironie of sarcasme, ook een zaak van politiek overwegingsbelang. De vraag zouden wij zo kunnen stellen; was elke aktie van een politiecommissaris, die zoals bij Frans Laenens met absolute zekerheid was gekend als politiek collaborateur, per definitie een daad van collaboratie? Meer bepaald en hier toegepast, ook als hij daden van vervolging zelf stelde of door zijn politieagenten liet stellen ter beteugeling van de woekerhandel binnen de eigen gemeentelijke grenzen, ging dat dan over collaboratie? Een nuchtere Vlaming zou direct van neen knikken en een nog meer nuchterder Vlaming zou misschien zelfs van neen durven spreken en een nog veel ... er zelfs ergens zo getuigen! We hebben reeds onze verwondering geuit dat wij doorheen het door ons toch nauwgezet gegrasduind en eveneens doorspits krijgssdossier van de zwarte politiecommissaris Frans Laenens geen pit van een sik hebben gevonden rondom zijn strapatsen in verband met woekerhandel voor zijn Ronsese diensttijd tussen begin mei 1943 en eind augustus 1944. Dat is absoluut zeker geen reflectie of deelspiegel van zijn politieel optreden gedurende deze behoorlijke tijdsspanne waarin de oorlogsspanning de psychologische tijd zoveel intenser deed lijken. Bovendien beweerde hij wel eens meer in zijn epistels aan de heer Eugène Soudan die ondertussen minister van staat van de staat België was geworden, namelijk dat hij stapels verklikkersbrieven heeft gekregen van Ronsenaars. Daar moeten natuurlijk brieven tussen hebben gezeten met verklikking of overdracht van informatie aangaande woekerhandel, door werkelijk oprecht verontwaardigden of de anderen; U kent hen wel, de krakende zeurzakken, de jaloerse bokken, de bittere zanikers naast de eeuwige ... Inderdaad, dat was omschrijfelijk minstens de helft van de Kruisdraging van Jeroen Bosch die dan weer - hoe ironisch weeral want in deze context - na enkele eeuwen toeschrijving nu toch niet van hem zou zijn, iets wat ons geen geborstelde reet kan schelen want het blijft een meesterwerk en zeker; een mooie spiegel van Elckerlyc. Het krijgssdossier van een dienstcollega van toen hebben we niet wegens twee armen en benen maar we hebben wel zijn genadedossier opgevraagd in het zeer dienstwillige Rijksarchief Brussel. Valère of Valerius Joannes Maria Vandenneste (°Herzele, 19 december 1898) werd in juni 1942 als verse of bezettingsgeworden VNV-er de zwarte politiecommissaris van de stad Zottegem, een van de paar stadjes der Vlaamse Ardennen. We vonden het opportuun om dat dossier eens te gaan inkijken omdat Zottegem een zeer belangrijke en alleen zeer dramatische rol speelt in liefst twee reeksen arrestaties die in Ronse - en niet alleen hier - zouden uitlopen; zie zowel delen 8.1.4. en 8.1.5. We moeten zeggen dat de zaak Zottegem, om het zo te noemen, extreem moeilijk te volgen is. Wij krijgen er uiteindelijk en ondanks zeer veel pogingen weinig zicht op wat er aan de basis is gebeurd dat als oud Grieks gevolg had aan verklikking en vervolging ten opzichte van de groep van het OF, dat vertakkingen had zowel aldaar alsook te Ronse. Er zijn nogal wat tegenstrijdige verklaringen - van collaborateurs - en vooral veel doden - van gearresteerde en weggevoerde weerstanders. Er was zonder dat wij daar op konden ingaan de vreselijke want dikwijls aardsdodelijke miserie van dubbelspel met de sinistere verwikkeling van concurrentie tussen twee weerstanders, om dezelfde vrouw. Van Valère Vandenneste hebben wij in zijn redelijk uitgebreid genadedossier geen sporen van dubbelspel gezien; hij was naar deze kennis voordien laat staan in

samenhang met al zijn medewerking aan Duits en Nieuwe Orde nooit weerstandig. Maar die eeuwige maar. Alleszins werd hij bestraft met levenslange dwangarbeid door het krijgshof van Gent op 10 maart 1948. Zo lang moest hij niet onder dwang blijven werken want uit zijn genadedossier blijkt dat hij alleszins genade dus strafvermindering kreeg. Of hij overigens in eerste instantie voor de krijgsgraad de doodstraf heeft gekregen, weten we niet maar de beschuldigingen waren niet min tegenover hem. Zo is er in dat dossier op diverse plaatsen sprake van niet minder dan 33 verklikkingen en anderzijds 13 arrestaties waarvan liefst 9 overlijdens (in Duitsland). Het lijkt onwaarschijnlijk dat hij dit allemaal heeft overleefd want niet is geëxecuteerd door het krijgsgerecht. Van die laatste slachtoffers kennen wij de meeste namen. Er is zelfs de Ronsenaar Héribert Deloose bij die daar in Zottegem geregeld langs kwam. Net als hij behoorden allen tot de kringen van het OF. In deel 8.1.5. zullen wij zien dat liberaal van oudsher Héribert Deloose bij het OF van Ronse mee verantwoordelijk was voor de uitbetaling aan WW. Maar tot ons afgrijzen en ongeveer wanhoop kennen wij daar nauwelijks details van. Dat komt omdat hij helaas zou overlijden, dan nog nadat hij net elk KZ had overleefd maar vlak nadien diep tragisch genoeg werd doodgereden door een Amerikaanse legertruck. Hij kon dus niet meer getuigen. Daarnaast was zijn eerdere medewerker binnen het OF de andere kant opgegaan richting de Duitsers. Maar het krijgsdossier van Gérard Philippe mochten we niet inzien wegens zowaar in eerherstelling; we geloven dat nog steeds niet maar het is toch zo. We weten niet of één van deze twee en vooral Héribert Deloose contacten zou hebben gehad met de zwarte politiecommissaris van Zottegem, al vermoeden wij sterk van niet. In diens laatste genadedossier zitten wel vier getuigenissen van reserve-officieren die in zijn geboortedorp Herzele woonden en die hij van een lijst van te arresteren lieden heeft kunnen halen (RAB, dossiers genade, persoonsdossier Valère Vandenneste, eigen brief dd. 18 februari 1950 Henri Van den Neste uit Herzele. Zoals U kan zien was dat allicht een dicht familielid maar er waren ook nog andere met totaal andere familienaam. Hoe dan ook was het gevaar hier effectief een arrest maar dan wel in een totaal ander kader dan van weerstand. Men weet immers dat de Duitse MO na de geallieerde landing een groot aantal Belgische officieren en onderofficieren heeft laten arresteren maar die werden wel naar Offlags gevoerd en niet naar gevangenis laat staan KZ. Dat was een vanzelfsprekende of logische militaire beslissing. Door de oorlogsomstandigheden zijn sommigen zeker in KZ zelfs beland, zoals wij weten van een geval uit Ellezelles en nota bene van ons eigen grootvader die beiden - met hoeveel anderen is ons volslagen onbekend - zowaar in het infernale KZ van Ravensbrück zijn gesukkeld hoewel we onzeker zijn of dat gebeurde net na of toch kort voor de bevrijding van dat kamp. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). U hebt ons op onze kousenvoeten horen afkomen met de vraag of Valère Vandenneste ook iets gunstigs heeft verricht ten opzichte van gesnapte woekeraars? Wel, wij weten daar helemaal niets van en het lijkt net het omgekeerde te zijn. Wij hebben daar één getuigenis over van jaren na de oorlog en van een priester + kloosterling die het ook op die manier maar van horen zeggen had. Er is geen enkele getuigenis voorhanden van een woekeraar uit Zottegem die is geklist door deze zwarte politiecommissaris of onder diens orders door leden van het stedelijk politiekorps van Zottegem, laat staan dat deze persoon een vorm van voorkeursbehandeling zou hebben gekregen. Er zijn behoorlijke lange vermeldingen van een substituut omtrent de ten laste gelegde daden van deze man maar daar staat geen enkele verwijzing in dat ook omwille van woekerhandel één of meerdere Zottgemnaars zijn lastig gevallen, beboet of zelfs gearresteerd met Duits gevangenisgevolg of gewoonweg op zijn Ronses-Vindevogels doorgestuurd als GEDEPO naar Duitsland. Overigens moeten wij die laatste mogelijkheid absoluut zeker open houden vermits Valère Vandenneste ook in collaboratief contact stond met een andere inwoner van Zottegem, Joris Van Eename. En die was op zijn beurt en op zijn zachtst gezegd zeer gevreesd wegens zijn fanatieke pro-Duitse houding. We gaan hem nota bene later in deel 4 moeten terugzien als een medewerker van de Handelskamer van Ronse, onder leiding van de hoogerbiedwaardige Michel Portois. Van Joris Van Eename hebben wij wel een genadedossier maar geen

krijgsdossier, dat ook al niet in te zien is om 'redenen'. Over dat eerste dossier hoeven wij nu niets te zeggen dan dat daar geen letter omtrent woekerhandel is te lezen. Nochtans is dat buitengewoon onbegrijpelijk: "*In oktober 1940 werd hij directeur van de controlediensten voor de streek Aalst - Oudenaarde. Hij stelde zich buitengewoon brutaal aan en was de schrik van gans de streek. Hij was Duitsgezind 200 %.*" (RAB, dossiers genade, persoonsdossier Joris Van Eenaeme, Nota van de dienst in casu het Consultatief Comité der Gevangenen, dd. 13 juni 1956, p. 5. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Indien er dus één collaborateur - zeker uit de Vlaamse Ardennen - was die in zake woekerhandel grondig aan de tand en tong had moeten zijn gevoeld, was hij het wel. Overigens vinden wij uitdrukkingen als "... *was Duitsgezind 200 %.*" nogal overdreven zo niet gewoon dom. Wij snappen niet hoe iets meer dan 100 % kan zijn vermits dit het geheel is, altijd geweest en zo zal het altijd zijn, tenzij men nu eens een nieuwe wiskunde uitvindt bij wijze van toegeving. Bovendien is dit een zeer vervelende passage vanwege deze opsteller(s). Betekende één en ander dat hij extreem efficiënt te werk is gegaan als hoofd der controlediensten voor de streek van Aalst - Oudenaarde, waar m.a.w. ook Ronse tussen viel waar woekerhater Leo Vindevogel oorlogsburgemeester was? Dit als voorbeeld van Duitsgezindheid kenmerken is naast de politieke kwestie maar past naadloos in de beeldvorming die minstens vanaf de bevrijding is ontstaan; wit tegenover zwart en alle resterende nuances of kleuren gaan we voor een tijd vergeten - tot heden! Dat mogelijke zeer strenge optreden versus de extreme plaag der woekerhandel kon de facto alleen maar worden toegejuicht. Toch zullen we snel direct gaan zien dat deze man nogal heethoofdig was en allicht geweld niet zal hebben geschuwd in allerlei situaties ook aangaande woeker. Bovendien, en daar ging de gedachte rond zijn efficiëntie, werd hij door het eigen ministerie zelf verdacht van ook al omkoping. We kunnen technisch niet uitwijden maar hij werd alleszins in eerste instantie bij verstek ter door veroordeeld. Hij heeft dus zeker in die veroordeling nooit getuigenissen afgelegd en het is weinig waarschijnlijk dat slachtoffers of door hem gevatte woekerhandelaars daar verklaringen hebben neergelegd. Of toch wel? Vooraleer we daar direct iets over gaan proberen antwoorden moeten we nog eens herhalen dat deze zware collaborateur, die onder meer mee verantwoordelijk was voor een moord in het Zottegemse op een man van adel op 12 augustus 1944, een medewerker was van de hoogede draaischijf sinds decennia der Handelskamer, Michel Portois. Men zou alleen al daarvoor wat drinkgeld desnoods steekpenningen geven aan het college der p-g om dat geseponeerd (...) dossier der Handelskamer én dat om redenen gesloten krijgsdossier van Joris Van Eenaeme zelf eens te mogen inzien, zeker voor zij in 2045 misschien al door betonrol zijn verroest - of zoiets. Bovendien was deze medewerker een zuiver stuk crapuul: "*Gans de bezetting door is hij gewapend geweest met een revolver en heeft er van menigvuldig gebruikt gemaakt om de mensen te terroriseren en schrik aan te jagen. Zijn geliefkoosd spel was, als hij bedronken was, door de zoldering van het café waar hij zat, te schieten. Zelfs als controleur was hij buitengewoon slecht aangeschreven. Er berust in de bundel een onderzoek ten laste van Van Eenaeme, door het ministerie van binnenlandse zaken, waar men tot de conclusie komt dat Van Eenaeme moet afgezet worden wegens zijn schandalig gedrag en de omkoping.*" (Idem, p. 6. We begrijpen dat wij voortdurend in herhaling vallen door te klagen omtrent het geschiedenisvervalsend archiefbeleid van dit land aangaande WO II, meer bepaald maar niet uitsluitend wat betreft het college der p-g. Dat schermt ontelbare belangrijke dossiers af al was het een kip die de goudvoorraad van dit land moet uitbroeden; veel ei komt er niet uit. Men ziet het woord "*bundel*". Dat betreft het krijgsdossier van deze Joris Van Eename en daar zit dus met zekerheid een deel of dossiertje in opgemaakt aangaande de klachten rond zijn optreden als controleur. Dat men dus (sic) ook niet mag inzien slaat totaal nergens op. Okay, men moet het ergens gaan opzoeken in dat krijgsdossier en de rest nu eens niet inkijken ondertussen. Het is werkelijk te belachelijk met woorden maar alleszins zou men toch dit louter administratief dossier mogen inkijken. Nochtans heeft ook dit deeldossiertje voor ons politiek belang, zoals duidelijk zou mogen zijn, maar dus niet volgens de

normen van het college der p-g, al zijn hun normen volstrekt onwetenschappelijk zeg ineens ook ondemocratisch. Overigens ziet het er naar uit dat Joris Van Eenaeme helemaal niet is afgezet door dat ministerie en ook daarvan zouden we eens graag het zogenaamd fijne willen weten. Wie zegt ons dat niet uit zgn. witte zijde is gelobbyd ten gunste van deze controleur en U kan raden waarom en door welke stad bij uitstek; Ronse en zijn textiliens? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Eén en ander betekent dat er quasi zeker in de hopelijk nog bestaande archieven ter zake rapporten over deze collaborateur bestaan. Die vermelding van "omkoping" kon alleszins moeilijk anders dan worden begrepen dan dat hij gesnapte woekeraars voor zekere voordelen los liet lopen of varianten op dit illegaal thema. Maar dan is net wat die één relevante zij het naoorlogse verklaarder over VNV-partijgenoot en mede-inwoner vanaf 1942 te Zottegem Valère Vandenneste beweert wel zeer eigenaardig te begrijpen: "*Een commissaris die zijn plicht wilde doen tegen smokkelaars en woekeraars kon zulke aantijgingen (NVDR van verklikkingen) niet ontlopen, en werd al te dikwijls uit baatzucht daarvan beticht.*" (RAB, dossiers genade, persoonsdossier Valère Vandenneste, Brief pater jezuiet Claeys - Bouuaert dd. 07 juli 1950 aan "Excellentie" of de minister van justitie. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Deze verzoeker van juridische of wereldse genade was geboren als Maurice Claeys - Bouuaert (°Gent, 08 april 1882) en had veel "*lumen naturale*" gezien want had ergens de zwaarste opleiding uit de wereldgeschiedenis gehad, die der Jezuiten al was er in deze orde wel wat structurele hang naar verklikking Dat laatste is een zowel pedagogische als theologische zaak waar wij hier niet op hoeven in te gaan maar toch puur intellectueel van zeker belang is. Laat het er ons hier bij houden dat zo'n pater Jezuiet zich goed kon inleven in beide walletjes, wit en zwart. Zoals allicht alle mannelijke en zusterlijke katholieke congregaties hebben die zo lang het - wettelijk - mogelijk was extreem delen van hun personeel in met name het uitgebreide onderwijssysteem uitgebuit en absoluut zeker over de oorlog. In deel 11.4..XX.... **NOG VERWERKEN** .. zullen wij uitleggen dat de kloosters van Belgenland massaal hebben meegewerkt aan het omzeilen van de Operatie Gutt in oktober 1944 door net even massaal 50 % van het aan hen toevertrouwd tijdens de bezetting vergaard geld als commissie in hun zakken te steken - en dan om te ruilen voor goed geld natuurlijk. Met andere woorden, terwijl dat hier zowaar was legaal toegestaan als één der uitzonderingen op de Operatie Gutt, bleef het moreel een pure schande of maatschappelijk bedrog van planetaire omvang. Al die paters en nonnen en wat er allemaal aan langzaam geschuif voorbij vloog, was gedrild in het bedriegen met geld of een essentieel en redelijk massaal bij de bevolking voorkomend ruilmiddel, geld of zowaar hét middel der Mammon of wat door zekere Jezus Christus eens in een tempel nogal redelijk beschimpend zelfs agressief werd bejegend. Alleszins zijn deze woorden van zo'n mond of hand een zeer belangrijke opmerking van een op zijn zachtst gezegd uitzonderlijk erudiet man. Men kon Jezuiten van 'alles' verwijten maar niet dat ze dof of niet scherpzinnig en oppervlakkig of niet diepgaand waren opgeleid, een manier van denken die hier laat ons zeggen objectief aan bod kon komen. Uiteraard was hij medelijdend of sociaal bewogen want ving het genadeverzoek dan ook aan met een verwijzing "*Op aandringen van mevrouw Valère Vandenneste, ... Die dame is uitgeput en de dokter verklaart dat zij niet meer kan noch mag werken. Daar zit zij nu met haar vier kinderen.*" Anders gezegd was een sociaal motief geen aanleiding om te gaan liegen door deze priester aangaande zaken waarrond de veroordeelde was veroordeeld. Maar de weduwe kende allicht het krijgss dossier van haar man redelijk tot steengoed; wij natuurlijk niet en zeer waarschijnlijk heeft deze priester dat ook nooit ingezien. Hoewel dit genadeverzoek helemaal niet lang is, kunnen wij er niet geheel op ingaan want anders zou de zaak te complex worden omdat we menen dat deze priester misschien toch beter het dossier eerst had gelezen voor te schrijven. Desalniettemin citeren wij hem nog even voort: "*Kortom, alles wijst er op dat Vandenneste weliswaar VNV was en geweldig tegen de smokkel ingreep, maar dat hij geenszins een verklikker was ...*" Dat deze zwarte politiecommissaris van Zottegem geen verklikker is geweest, daar durven wij absoluut onze handen niet voor in het vuur steken gezien enerzijds

gelet op de ingewikkeldheid van de situatie aldaar en anderzijds aan het niet kennen van zijn krijgsdossier. Voor latere onderzoekers van WO II te Ronse en meer precies de drama's van het georganiseerd verzet in 1944 is de studie van de situatie van Zottegem absoluut noodzakelijk. Deze hoogerudiete pater maakt er zich toch te snel van af hoewel zijn motief begrijpbaar is. Ondanks het weinige schrijven moge de nevenschikking opvallen: "*weliswaar VNV was en geweldig tegen de smokkel ingreep*". Op die manier komen de gestrafte politieke collaboratie van het lidmaatschap van het VNV - op zich voor ons politiek geen naoorlogse straf waard maar weliswaar (sic) een grote stommititeit - te staan naast de blijkbaar even grote want inderdaad neven geschikte strijd tegen de woekerhandel! Breekt nu onze klomp! Bij het afsluiten van de anderhalf bladzijden korte genadebrief zou hij dit nog eens herhalen: "... *dat hij toch te vurig VNV-er was, zijn gewetensvolheid en getrouwheid in den dienst ...*" Zo'n man was natuurlijk door en door gekneet in het Oud Testament dus in die ene overheersende stijlfiguur. Hoe dan ook, dat is een zeer merkwaardige in principe choquerende of verontrustende formulering alsof VNV-lidmaatschap was af te keuren net zoals de nochtans professioneel verwachte inzet of strijd tegen de woekerhandel. We komen hier een algemeen politiek beeld tegen dat ons inziens tot de dag van heden bij de academische historici werkelijk 'gewoon' doorleeft zonder de allermiste reflectie ter zake; men lacht wel eens bij een commentaar van een foto her en der van smokkelaars ergens rond de Marollen te Brussel. En daar blijft het 'dus' bij. Dat wij nu als eersten ooit voor België - wat met Nederland? - de woekerhandel grondig bestuderen en daar ook meteen een politieke perceptie of toelichting bijgeven, is kenschetsend. Dat Valère Vandenneste zijn stads- en VNV-partijgenosse Joris Van Eenaeme zeker heeft gekend tijdens de bezetting is absoluut zeker. Hebben zij zijn functie van het controleurschap over de gehele streek besproken, ten minste wanneer Van Eenaeme bij de zijnen was en niet stomdronken gaten in caféplafonds zat te schieten - iets wat deze commissaris ook al professioneel moeilijk kon gedogen maar blauw-blauw zal hebben moeten laten? Het blijft intrigerend te weten of er inderdaad woekeraars in zijn stad door politiecommissaris Valère Vandenneste zijn gesnapt, ten tweede of die daarvoor hebben klacht ingediend vanaf de bevrijding en ten derde of die klachten inderdaad door het krijgsgerecht werden gepercipieerd of geheroriënteerd naar verklikkingen van zelfs vaderlands gedrag, onder het motto "*Smokkelen tegen de sterren op want zo krijgen die *** Duitsers die waren niet in hun handen!*" Bovendien was er in dit stadje ook wel doordraaiende nijverheid mits toestemming door de Duitsers want aan hen leverend. We weten daar in concreto niks van maar in welke Belgische stad is alle nijverheid stilgelegd op Duits verzoek zodat nagenoeg alle mannen naar Duitsland konden trekken om daar te arbeiden? Dat was zeker ook in het nadeel van de georganiseerde collaboratie die met name zelfs niet graag zag dat alle fervente NO-gezinde als oostfronters vertrokken. En effectief is het een vraag die wij via scha en schande vanuit Ronsese empirie ook aan Zottegem moeten stellen; welke van hun nijveraars deden ondertussen fluitend aan woekerhandel? En dan meer concreet; heeft deze politiecommissaris met zijn klaarlijklijke "*gewetensvolheid en getrouwheid in den dienst ...*" daar helemaal niks of nooit van willen opmerken en gedaan of zijn beroepsneus bloedde? Want hier moeten wij inderdaad ad hoc terugkomen op de vermelding van omkoperij door de hoog gerangschikte controleur Joris Van Eenaeme, goed gekend door de zwarte politiecommissaris. We moeten later dus eens zijn belang aangeven in de Handelskamer van Ronse en de Vlaamse Ardennen maar daar kwam hij - als hoofdcontroleur - in aanraking met de fine fleur der textiliens van Ronse en omgeving. Hoeveel heeft hij daar getoucheerd en gemarchandeerd om zeer bij voorbeeld op gepaste tijden juist niet zijn ondergeschikte controleurs te sturen naar fabrieken zus en zo en dergelijke? Wat de man verzoop; het was een triestige affaire vooral voor vrouw en kinders. Maar waarom hij blijkbaar veel te veel drinkgeld op zak had dat hij doodmakkelijk gaten in

caféplafonds kon schieten om daarvoor alle reparaties nadien netjes te vergoeden, dat interesseert ons wel.

Terug naar de dienstnota's of dienstorders van onze Ronsese zwarte politiecommissaris, overigens een gegeven dat ook Zottegemnaar Valère Vandenneste op vlak van woekerhandel zou moeten hebben geproduceerd; is het politiearchief van die stad uit die barre tijden zowaar nog intact? Alleszins hebben wij doorheen deze dienstnota's van de zwarte politiecommissaris en bijgevolg tijdens de commentaar erop van de vrije politiecommissaris geen woord gelezen omtrent opdrachten ter opsporing en beteugeling van woekerhandel. Men kan dan meesmuilend meegegrinniken met deze verzender dat er door zijn afwezigheid en vooral door die van zijn broer en prima smokkelaar Robert Delobel in 1943 - 1944 wel wat minder smokkelaars waren ergo minder woekerhandel was te Ronse maar toch moest één en ander opvallen. We zien het nut niet in daar verder op in te gaan dan slechts de opmerking te maken dat er misschien in zekere gevallen van dienstorders aangaande woekerhandel namen van Ronsenaars zijn genoemd, of minstens bepaalde beroepen met misschien meer precieze omschrijvingen die voor insiders - lees alle inwoners van het toenmalig Ronse en vooral de heren gebroeders Delobel - duidelijk wezen op persoon X13 en Y2. We vermoeden zeer 'dus' dat er wel meerdere dienstorders zijn uitgeschreven door Frans Laenens in zake woekerhandel. En dat dit voor beide jaren waarin hij daar als chef rondliep is gebeurd. Bovendien is het fenomeen dienstorder binnen de muren der stedelijke politie van Ronse allicht niet uitgevonden door deze nieuwkomer via de zwarte deur Frans Laenens en dus reeds toegepast decennia terug en bijgevolg ook reeds door politiecommissaris tussen 1940 - 1942 of Marcel Delobel. Het spreekt Ronses-politiek bekeken voor zich dat ook al diens politionele dienstnota's voor toch zeer belangrijke jaren als 1940 - 1942 van het grootste onderzoeksbelang zijn. Zo hadden wij en vooral U eens kunnen kijken welke initiatieven de politie van Ronse tijdens de eerste jaren der bezetting aan de dag moest leggen door haar eigen leiding ten opzichte van de zwarte handel die gebeurde op het grondgebied van de stad, en ten andere of er ter zake een vorm van grensoverschrijdende medewerking was met politiediensten vooral veldwachters van de rits aan buurgemeenten, voor deze stad nota bene zowel uit Vlaanderen als uit de Walen. Daar kon in principe ook uit worden afgeleid in hoeverre zekere Marcel Delobel op één resolute lijn zat met zijn oorlogsburgemeester vanaf begin januari 1941 of voor ongeveer twee volle jaren want tijdens 1941 en 1942. Daar kon dan ook allicht worden uit afgeleid wat dezelfde Marcel Delobel eerder slechts moest uitrichten ten opzicht van de lokale woekerhandel onder de leiding van schertsburgemeester weinig dienstdoend Ephrem Vanden Eede tussen mei en december 1940. Daar kon allicht voor diegene met een scherp oog en een open geest misschien zelfs uit worden afgeleid hoe dit lid van de volkrijke familie Delobel met haar aantal foefelaars, er was in geslaagd de aandacht af te leiden van laat ons zeggen familiaal geconnecteerden waar niet in het minst zijn eigen broer Robert Delobel en zelfs zijn eigen ik te weten Marcel Delobel onder moesten worden begrepen. Het is onmogelijk dat niet elke politieman van Ronse op de hoogte was van allerlei gesmoes in het donkere door hun eigen top, eerst de politiecommissaris zelf en daarnaast en ergens ook hoger diens broer en stadssecretaris. We dalen nu echt af naar de net niet onderzoekscatacomben der casuïstiek maar wat te denken van de hulpagenten die in de loop van 1941 - 1942 werden aangeworven en zeker of vermoedelijk tot de fief van Leo Vindevogel behoorden, de Kristen Volksbond, of ernaast uit de nu bestaande zogenaamde vernieuwingsbewegingen? Hebben die dan zeer opmerkelijk nooit iets vernomen of nog meer opmerkelijk ook al gezwegen, niet zozeer tegenover vrouw en grote kinderen en alle burens tot de straathoek, maar vooral alles ten opzichte van de echt grote baas, oorlogsburgemeester Leo Vindevogel? We moeten het wel meer dan één keer zeggen dat wij geen kennis hebben omtrent de reden of hoofdreden waarom de Oberfeldkommandantur Gent besloot de broeders

Delobel van hun belangrijke stedelijke functies te ontheven begin december 1942. U begrijpt direct dat wij nu suggereren dat daar wel iets was geweten aangaande hun verhoudingen in de lokale woekerhandel en dat dit daar natuurlijk niet kon worden aanvaard. Ze zijn alleszins nooit door de Duitse Militaire Overheid van welk niveau ook doorheen 1940 - 1942 gearresteerd op verdenking 'van'. En dat lijkt ons een bewijs in het ongerijmde dat zij door de Duitsers niet van woekerhandel werden verdacht nota bene als plaatselijke hoogste Belgische dus exemplarisch bedoelde ambtenaren. Die afzettingen blijven ons als niet af te stoffen raadsels beroeren en hopelijk gebeurt er alsnog een archiefmirakel al moet dat absoluut niet het enige en laatste zijn. In elk geval mogen we vermoeden dat ook Marcel Delobel ferm heeft gekuist in het politiearchief eens terug rond de derde september 1944. Hij en zijn broer in diverse lokalen van het nu oude toen normale stadhuis hebben daar overuren geklopt die uiteraard door hun hoge weddes netjes waren gedekt, al kennen wij in het Ronse van na de oorlog wel de praktijk dat één en ander via opgenomen overuren werd gecompenseerd, illegaal dus maar geen haan die daar naar kraaide want de haan was een kapoen.

De terecht als collaborateur veroordeelde Frans Laenens was te Ronse aangetreden kort na zijn benoeming op 24 april 1943 (Vermoedelijk gebeurde dat tijdens de eerste week van mei 1943 want de eerste mei werd zijn benoeming aangekondigd met de woorden: "*Hij zal eerstdaags in dienst treden*". *'t Volk*, 01 mei 1943. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat betekende dat daar een plaats vrij was want inderdaad was de ook al slechts kort voor de oorlog aangestelde politiecommissaris Marcel Delobel samen met zijn broer en - nogmaals - stadssecretaris in de loop van december 1942 de laan uitgestuurd, op Duits bevel. Dat was voor hen vervelend of juist niet want alleszins zou Robert Delobel goed van het leven kunnen blijven genieten nadien. Sterk vermoedelijk zou Marcel Delobel alleen 'echt' onderduiken als WW. Maar wij houden ter zake een dikke slag om de arm al zal broerlief Robert Delobel na zijn terugkeer in september 1944 zonder de minste twijfel het moderne zeg bezettingsarchief mee hebben gekuist ook in het voordeel van broerlief. Dit gezegd zijnde is het nog een dubbele open vraag in hoeverre die broer Marcel Delobel, ook al bij de bevrijding teruggekeerd alsof hij nooit was weggeweest, wellicht zijn duit in het zakje der epuratie van dat modernste stadsarchief heeft gestopt. Beide heren hadden daarbij ongetwijfeld bijstand genoten van ofwel dames ofwel heren ofwel Marsmannetjes want leden van het Gewapend Verzet die ineens uit alle hoeken en kanten opdoken en zich nu zeer ten dienste van vorst, volk en vaderland wilden opstellen na zo lang te moeten (...) hebben gewacht op de roep tot "*Aktie! Draaien! Schieten!*". Dat waren eenmalig heerlijke tijden waarin de kuisproducten onmogelijk voldoende konden worden aangeleverd, zelfs door stadssecretaris Robert Delobel zelf die onder meer zou hebben gesmokkeld in zeeproducten. Het zou dus voorwaardelijk-voorwaardelijk hebben gekund dat indien het politiearchief een paar jaar voor de verdwijning door ons toch was aangeslagen, bij wijze van spreken dan, zekere stukken niet aanwezig waren want ofwel ineens vernietigd want verbrand in september 1944 en niet te lange nadagen, ofwel ergens onder private dakpannen lagen van eigendommen gerelateerd aan beide heren Delobel en hun erfgenamen. Robert Delobel zou ten andere op het proces van Leo Vindevogel zelf toegeven dat hij door zo'n zijdelingse stockage van 'documenten' wel eens iets beschuldigends ten opzichte van beklagde Leo Vindevogel had verloren. God only knows how much hij aan bezwarende zaken tegenover zichzelf en broertje Marcel en andere Delobels en nog meer aanverwanten insgelijks had opzij gelegd. Voor zo'n stukske eerst stadsontvanger dan stadssecretaris moet het toch telkens hebben genepen in de onderste meteen ook achterste sluitspieren om hoe dan ook stadspapieren allerhande te vernietigen; dan maar beter ergens behouden tot nader order of beter eigen ingeving. Probeerde Robert Delobel na de bevrijding zowel Leo Vindevogel als de zwarte politiecommissaris Frans Laenens te bekladden van het bekende van alles en nog wat, dan hebben wij daar geen enkel woord tussen gelezen omtrent het fenomeen

woekerhandel. Hoezo? Heeft Frans Laenens dan nooit één kleine dienstnota geschreven getypt, opgehangen in de van rook doortrokken biljartzaal der politieleden en ook meteen netjes in drievoud bewaard in de schuif der dienstnota's? Het is niet te geloven en dat mag men herhalen; het is inderdaad niet te geloven. Het is ook niet na trekken want een overzicht van alle politionele dienstnota's voor de nochtans cruciale periode van 1940 - 1944 is nergens te vinden op het stadhuis van Ronse of in zijn dependente koten, kloven en krotten. Die documenten zijn sowieso (sic) niet te vinden in het politiearchief omdat dit dus domweg op zijn geheel is verdwenen. Maar die zijn zeer opvallend ook niet te vinden in wat men het oorlogsarchief van de stad Ronse kan noemen, of de reeks tientallen mappen die de oorlogsburgemeester als naartige opperwerkmier zelf had verzameld. Of heeft deze oorlogsburgemeester nooit een kopij van een dienstnota gekregen, zeer bevattelijk genoeg vooral niet eens op hét vlak dat hem bijna behekste, de woekerhandel? Het is nauwelijks voor te stellen en vermoedelijk is de map ter zake ineens voor alle zekerheid - toch die van de broers Marcel en Robert Delobel - ineens verdwenen in september 1944.

Frans Laenens was ongetwijfeld een zeer vervelende tot uiterst gevaarlijke kwast en een redelijk overtuigde collaborateur, als sympathisant mogelijks lid van het VNV en alleszins van de Arbeidsorde onder het VNV, maar voor alles als vlot plaatselijk medewerker met onder meer de GFP van Ronse nadien Oudenaarde, de Gestapo van Gent en niet te vergeten met de Feldgendarmarie van Oudenaarde en Ronse. Veel Duits politioneel schoot zo niet over al hebben wij nooit vernomen dat pakweg de Abwehr in Ronse actief is geweest. Frans Laenens was dus min of meer bevriend met en vooral meer dan gediensstig naar werkelijk alles aan Duits politioneel gevaar op het grondgebied van Ronse. Bovendien of daarmee samenhangend ging hij graag kaarten en goede sigaren roken bij de gekende Marius Rose, de legendarische verklikker ten dienste van deze politiediensten. Deze bezettingsjaren waren een vorm van ideale of gedroomde werkwereid voor deze man die van tucht en orde hield alhoewel de vrolijke Frans - Laenens - er naast zijn trouwe echtgenote een jong ding op nahield waarmee hij na de bevrijding enkele dagen op tocht trok om er allicht zijn laatste vrije ademstoten aan te verliezen. Sinds "*Some like it hot*" van de waarlijk buitenaardse Billy Wilder weten we dat "*Nobody's perfect*", maar van Frans Laenens zouden we licht verschieten mocht hij zelf van woekerhandel hebben geprofiteerd. Toegegeven, hij zal wel zijn anders klare ogen hebben gesloten indien hij te weten kwam - en zo'n degelijke flik kwam ongeveer alles te weten, zelfs over het seksleven van Ronsenaars van voor zijn eigen periode te Ronse - dat sommige Duitsers al dan niet in uniform - uiteindelijk waren zij hier allemaal in uniform in principe - zelf wel eens aan woekerhandel deden, al was het maar om Mutti die Frau in Hamburg of Berchtesgaden een dik plezier te doen vooral wanneer ze daar net zwaar was gebombardeerd geweest door de geallieerden en buiten het naakte lijf alles was kwijtgeraakt. Alles hangt nu eenmaal aan bijna alles anders aaneen. Dat Frans Laenens zijn troepen tegen de woekerhandel de straat en de wei heeft ingestuurd moeten we principieel in het algemeen als zeker aannemen. Negatief geformuleerd hebben wij geen enkele opmerking gevonden in de notulen van de stad Ronse tussen mei 1943 en augustus 1944 waarin zijn handelen aan de kaak werd gesteld. Hij is met absolute zekerheid nooit ontslagen door het oorlogsbestuur en heeft er even zeker nooit een kleine tuchtstraf van ontvangen. En als hij die zou moeten hebben krijgen, zeer voorwaardelijk geformuleerd, kon dat niks anders zijn gebeurd dan op uitdrukkelijk bevel of zeker met de zegen van opperbaas Leo Vindevogel. En bij deze man stond de vrijwaring der voedselbevoorrading der stad met stip op nummer één van zijn politieke zorgen. Overigens hebben wij in vorig onderdeel C.2.1. reeds op VNV-schepenen Henri Pieters en Georges Callebaut gewezen en hun mogelijke tot zekere betrokkenheid in woeker in textiel. Leo Vindevogel; heeft deze Alwetende daar werkelijk nooit iets van vernomen of was hij een mens als de meeste anderen want tjokvol cognitieve dissonantie?

Durfde speciaal agent Julien Van Obost dat aan de grote baas niet vertellen, of sneerde die hem ter zake de mond met de uitvlucht "blablaba"? We moeten toegeven dat substituut Gaston Stevigny niet alles relevant - naar onze (toch persoonlijke) huidige vraagnormen - kon vragen aan zijn beklaagde Leo Vindevogel maar hij heeft alleszins nagelaten véél meer te vragen, zoals naar deze kennis omtrent woekerhandel door eigen Nieuwe Ordeschepenen. VNV-er en oorspronkelijk boekhouder annex Kristen Volksbonder Maurice Vanobost was alleszins geheel de bezetting zeer nijver bezig met een goed lopende confectie thuis die al van voor de oorlog was begonnen. Hij was opmerkelijk de volle neef van speciaal woekeropspoorderagent Julien Van Obost en daar mag men van denken wat men wil; we hebben alleszins nooit enig verband tussen hen gevonden doorheen de gehele bezetting! Maurice Vanobost had niet alleen een interessante neef maar ook een echtgenote. Via Gabrielle Justine Depoortere (°Ronse, 13 september 1895) was hij ook lid van de collaboratiefamilie Depoortere/De Poorter⁴ (met zeker deel Kristen Volksbond, VNV en allicht DeVlag). Daar was nogal wat duurzame textielproductie tijdens de bezetting dus voor den Duits en met neef Marc Depoortere aan de huistafel was er zelfs een controleur bij de Textielcentrale. Die had op zijn beurt bij de sluikpers van Ronse de naam een ... textielsmokkelaar te zijn (geweest); zie deel 1.2.1...XXX... **NOG VERWERKEN** .. En Leo Vindevogel kende de familie Depoorter natuurlijk als zijn broekzak vanaf zijn eigen opkomst op het politieke toneel in de Kristen Volksbond waar hij ondubbelzinnig een concurrent en snel overvleugelaar was geweest van de bekende Gustaaf 'Staf' Depoorter, de vader van de blijkbaar van twee bezettingswallen etende Marc. VNV-schepen Georges Callebaut was een speciale kwast want toonde de combinatie van het zeer lang - vooroorlogs - runnen van een ambulante koffiezaak met een plots als een reuzenpaddenstoel opgeschoten textielnijverheid. Dat moeten we ten andere redelijk grondig bespreken in deze studie in deel 4.1.2.3. We hebben het geluk gehad de krijgsdossiers van Maurice Vanobost en Georges Callebaut te hebben mogen doornemen maar zagen daarin geen enkele vermelding aangaande woekerhandel. Nu was dat zoals ondertussen ruimschoots bekend niet bepaald een thema waar het krijgsgerecht in geïnteresseerd was. Het was ook al zagezegd omgekeerd volstrekt geen thema waarin de erkenners van aanvragers voor het statuut van GW ofte Gewapend Verzet waren door warm te krijgen. Verderop in onderdeel D.6. zullen we als het ware een pleiade van Ronsese verzetsmensen - allemaal officieel of door de Belgische staat erkende weerstanders - vinden die duchtig woekerhandel bedreven. We hebben al gezegd dat veroordeeld collaborateur en VNV-schepen Georges Callebaut zeer intiem economisch samen werkte met de vrij grote textielfirma *Delaunoy & Hantson* waarvan de twee eigenaars en neven en hun directeur leidende figuren waren bij het GL naast enorme economische collaborateurs naast 'dus' grote woekeraars. Bovendien deelde deze firma één en dezelfde boekhouder - dhr. Fedor Bruno Vandereecken - met de oorlogsopbloeiende textielfirma van Georges Callebaut! Wij horen U tot hier denken dat deze zelfde boekhouder veel afwist van ieders zwarte boekhouding. Helaas driewerf helaas maakte die niet het voorwerp uit van het colladossier omtrent Georges Callebaut, vanzelfsprekend geen toeval want dan was de link direct gemaakt met edele verzetsleden van het GL of de bestuurders en de directeur van de textielfirma *Delaunoy & Hantson*. De zaak was politiek gewoon grotesk want het textielbedrijfje van VNV-er Georges Callebaut, voor de oorlog slechts een ferme en naar veel markten rondrijdende handelaar in vooral koffiebonen, telde onder zijn niet te groot aantal personeelsleden zelfs een lid van het GL van Ronse en dat naoorlogs erkend vanaf de eerste september 1942 zodat hij lang als ware vaderlander kon meewerken aan zwart en grijs gedoe. Het kan werkelijk niks anders betekenen of Georges Callebaut heeft ook met deze firma deftig samengewerkt op het vlak van woekerhandel. En dat samen in een schepencollege vanaf de vijfde januari 1942 met opperwoekerbejager Leo Vindevogel die dus ook het administratief zeg politiek hoofd was van de stedelijke politie ergo ook van de weeral zwarte

politiecommissaris Frans Laenens! Of met zoveel woorden Georges Callebaut, redelijk kort voor de oorlog door redacteur en politicus Leo Vindevogel publiek compleet belachelijk gemaakt, ook eens op het beklagdenbankje moest komen bij Leo Vindevogel? We weten het niet maar kunnen er ons iets bij voorstellen maar ongetwijfeld heeft ook Orlando Leo Ideologico Furioso compromissen gemaakt op lokaal politiek vlak; dat daar allesweter want substituut Gaston Stevigny nooit eens naar gevraagd heeft? Volgens getuigenis van een wakkere burgerin alias burin kwamen er diverse zwarten "... *et le ex-commissaire de police Laenens souvent chez Callebaut ...*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Georges Callebaut, verklaring Denise Demolder dd. 09 november 1944 aan rijkswacht Ronse. Ter titel van inlichting woonde zij op Steenweg op Leuze nr. 22 terwijl het gezin en het fabriekje van Georges Callebaut zich in deze straat bevond op nr. 230. Men mag beslist van dichte burenspreken die elkaars va-et-vient konden in het oog houden. Niet zomaar overigens gebeurde deze verklaring amper twee maanden na de bevrijding zodat mevrouw Demolder allicht nog steeds de schaduwen van al die zwarten daar zag passeren en er waren dan nog "... *beaucoup des allemands qui allaient chez Callebaut ...*" Ze wist blijkbaar niet eens dat de levensgevaarlijke en altijd goed gewapende André Vandenberghe er ook wel eens langs kwam want anders had ze voorzeker vapers gekregen en was het op slag voor lang gedaan met burenspreken en nadien getuigenissen af te leggen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daarnaast kende professioneel stedelijk opperspeurder Frans Laenens ook die andere met weliswaar kleinere nijverheid bezig zijnde VNV-schepen waarbij ineens ook weer die eerste VNV-schepen opduikt: "*Met de leden van het schepencollege Van Obost en Callebaut het ik dikwijls met de kaarten gespeeld in het 'Vlaamsch Huis'.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Frans Laenens dd. 18 oktober 1944 aan Marcel De Vleeschauwer, Opziener der Territoriale Post te Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Men ziet van hier of die dappere en zeer gedreven en gewiekste opperflik Frans Laenens in zijn eigen uitgebreide vel ging snijden met net op de werkadressen van zijn twee geregelde kaartgenoten onderdanige politieagenten te sturen op zoek naar woekerprooi. Ten andere ware ook voor Leo Vindevogel de politieke imagoschade immens geweest. Ten andere weten wij helemaal niet wanneer en hoe deze Frans Laenens zelfs PV's of gewone nota's van zijn dienstpersioneel rond met name woekerhandel verticaal klasseerde, en dat op slenterafstand van baas Leo Vindevogel. Zou hij, die voortdurend bij de verrader Marius Rose op bezoek was, niet zelfs een lijst van zwarte woekeraars hebben opgesteld of gewoon als opgedragen vaste kennis hebben meegekregen om vooral daar nooit te gaan raken! Van ook al handelaar in textiel en meer bepaald regenkledij Marius Rose weten we alleszins niet of hij ook aan woekerhandel heeft gedaan maar het krijgsgerecht kon het hem ook moeilijk vragen want hij werd neergeknald begin augustus 1944. Dat was alvast één zorg minder want Marius Rose kende vermoedelijk TRT. U weet wel; le Tout Renaix Textilien; zie deel 1.2.1..XXX... **NOG VERWERKEN** Ergo, deze opperklikker kende met absolute zekerheid zeer veel over de woekerhandel van die stijlvolle Ronsese textiliens waarvan een mooi deel als propere vaderlandse weerstanders werden erkend; zelfs een klaarblijkelijk pathologische verklikker kon gericht zwijgen - over de groten dan toch al was Marius Rose bekend als veelgelduitgever en kreeg misschien zwijggeld, veel zwijggeld. Dat is dus geen commedia dell'arte maar het Ronse van 1940 - 1944. In wezen had het krijgsgerecht Frans Laenens naast zijn straf wegens bewezen of vermeende collaboratie ook post factum een ferme tuchtstraf mogen geven wegens dienstweigering om één zeker en mogelijks twee schepenen van duidelijke VNV-signatuur te verbaliseren enzovoort. Maar dat kon men als zeer vaderlands krijgsgerecht uit der politieke aard niet doen want dan kwam geheel de smeerlapperij rond de heren Jules Delaunois en Raoul Hantson en iets minder vette aanverwanten naar boven als een emmer gist in een beerput en kon met name liberaal Raoul Hantson niet ineens eerste schepen worden in het eerste zeer vrij verkozen naoorlogs stadsbestuur. U kent dat wel, nemen en geven en vooral nemen aan één kant waar die zwak was en veel geven aan één kant waar die sterk was. Dat noemde dan recht en herstelde rechtsstaat en dan zwaaien de formeel leidende historici in

zake WO II met lof, vlag en wimpels naar onder meer Baas Ganshof, de aanstoker en leider van het juridisch bordeel genaamd krijgsgerecht. Kan het zelfde niet worden gezegd voor Leo Vindevogel in persoon? Moest ook hij niet extra worden veroordeeld wegens toch te veel te hebben gezwegen en te weinig of in het geheel niet de groten hebben vervolgd wegens woekerhandel, dat terwijl zijn aandeel in arrestaties van kleine woekeraars mee letterlijk zijn kop heeft gekost; zie deel 4.3.? Dat zou dan juridisch lachwekkend zijn vermits de man inderdaad al de doodstraf onderging. Maar op andere vlakken kan men met rede beweren dat hij niet voor 'alles' gestraft is zo men voor 'alles' wou gaan straffen. Eén en ander betekende alleszins dat er op het vlak van de uiteindelijk vrij weinig officieel georganiseerde collaborateurs te Ronse, een grote hoop onnozelaars onder hen lagen ergens onder soorten wapens, tegenstelling bestond op vlak van de belangrijke politieke zaak der woekerhandel. Uiteraard vroeg substituut Gaston Stevigny daarover niks aan beklagde Leo Vindevogel terwijl de substituut voor de krijgszaak van Georges Callebaut ons inziens een onvoorstelbaar stom kieken van een magistraat was, werkelijk onwaardig om deze nochtans uiterst belangrijke job (in principe want het krijgsgerecht had nauwelijks iets te maken met recht) te mogen uitoefenen. We zullen dat aantonen in gerefereerd deel maar alleszins was er daar inderdaad niet de minste interesse in woekerhandel van George Callebaut, laat staan dat deze met de oorlogsburgemeester daarover en over veel meer werd geconfronteerd, een gebeurtenis die metafysisch vrij moeilijk om eerlijk te zeggen doodeenvoudig onmogelijk was want Leo Vindevogel werd nogal snel doodgeschoten voor het de beurt was aan Georges Callebaut; die werd veroordeeld door de krijgsraad op 21 april 1947 en door het krijgshof nog later natuurlijk want op 09 oktober 1947.

Zowel de eerste of legale politiecommissaris Marcel Delobel als de tweede of zwarte collega of opvolger Frans Laenens kwamen uit het vorige niet al te positief naar voor. Het wordt nog erger want we behandelen hun eigen aandeel in de inderdaad door hen normaal te vervolgen de woekerhandel verder. Marcel Delobel gaan we naast een aantal maatschappelijke belangrijke figuren uit die tijd plaatsen, die 'dus' allen deftig woekerden of zwart handelden, zoals onder meer enkele schepenen der stad: zie deel D.5. Frans Laenens komt wat vroeger aan zijn extra zwarte beurt in het deel C.4.4.. Daar wordt het stilaan onvolgbaar, onbegrijpelijk of eerder ingewikkeld want we zien hem in het gezelschap van een incorrecte controleur, een smokkelaar die waarschijnlijk een informant der politie was en als klap op een megavuurplek ook een conflict van zwarte Frans of de nieuwe opperflik met frauderende ... rijkswachters van steeds het gezellige stadje Ronse. En te bedenken dat zowel het archief van de stadspolitie als van de plaatselijke brigade der rijkswacht ook nog eens verdwenen zijn.

C.2.2.2. Hoe de politie van Ronse wel optrad tegenover woekerhandel.

Juist omwille en toch niet helemaal alleen daarom dat we niet over dienstorders der stedelijke politie van Ronse beschikken voor de tijd van de oorlog en met name aangaande de vervolging der woekerhandel, is volgende zeldzame archiefvondst van ontzettend belang. Zij zou dat allicht ook wel zijn indien wij mochten doorploeteren alle broel die de politie dezer stad aangaande dit thema uit die tijden heeft nagelaten. Het is werkelijk een tekst van inhoudelijk het allergrootste belang, zowel wat betreft de oorlogsburgemeester als de zwarte politiecommissaris. Die eerste was ook zwart maar noemen wij op die manier nooit en die tweede was dus zeker zwart maar mogen wij ook gewoon politieman noemen. Meer zelfs, we zullen direct zien dat hij vanuit die functie van officier een tweede volgens vooroorlogse Belgische normen politionele eigenschap had die hem op die manier verbond met het parket. Het is bovendien een tekst, waarvan wij wat boosaardig vermoeden dat het aan de aandacht is ontsnapt van de oorlogscriminele stadssecretaris gedurende zijn ongetwijfeld extreem vele

overuren doorheen het uiterst moderne zeg uit 1940 - 1944 daterende stadsarchief, die zowel in de krijgsdossiers van de heren Leo Vindevogel als Frans Laenens had moeten besproken geweest zijn. Maar ja, het krijgsgerecht had alleen interesse in straffen en bijgevolg in alles wat slechts beschuldigend was en zeker niet in wat ontlastend kon zijn geweest. Bovenbovendien was het nogal wat werk geweest voor de diensten van het krijgsgerecht om alle genoemde of vermoede woekerparticipatoren uit deze lange brief op te zoeken en dan te gaan verhoren en liefst te confronteren met de vernoemde heren. Overigens is dit een zeer merkwaardige map, in principe door niemand anders aangelegd dan door de oorlogsburgemeester. Ze heeft geen oorspronkelijke kافت en we noemen haar samenvattend "*Map 54. Voedsel - Brandstof*". Er zitten ook enkele - we noemen het maar zo - "*spionagefiches*" in van Ronsenaars Maurice Loosveldt, Lucien Spileers en Julien Van Hasselt, waarvan de laatste twee gekend waren als liberaal (de eerste van hen absoluut zeker en de tweede via zijn zoon). Op hun Duitstalig voorgetypte - hoogst waarschijnlijk niet voorgedrukte - fiches stonden er zaken bij ingevuld zoals "*Deutschfeindlich*", niet echt gezellige informatie om terug te vinden in een stadsarchief. Maar goed, de brief van de burgemeester daterend uit eind juli 1944 - meer bepaald 26 juli 1944 of zeker na de geallieerde invasie te Frankrijk - en gericht aan zijn grote baas der Deutsche Kreiskommandant was in het Nederlands en zeer duidelijk en zeer bekommerd om het algemeen welzijn. We citeren zeer uitgebreid vanwege het belang en geven ineens ook de o.i. noodzakelijke introductie mee en geven ad hoc tussen de relevante stukken commentaar: "*Achtbare Heer Kreiskommandant,*

Ten einde het U gemakkelijker te maken de aaneenschakeling der feiten te volgen die verband houden met de koolenbedeeling te Ronse, geef ik hieronder eene samenvatting van het verloop;

1) Veelvuldige klachten van 't publiek. groote misnoegdheid bij de bevolking. Onderzoek door mij. Ik heb al de lieden die in de laatste zes weken een specialen koolbon hadden ontvangen bij mij uitgenoodigd om hen te vragen a) of zij die kolen ontvangen hadden; b) van wie; c) zoo niet, wie hun gewone leverancier was.

Er is sprake van "*grote*" misnoegdheid bij de bevolking. Dat moet toch wijzen op veel mensen die ontevreden zijn. Dat werd door Leo Vindevogel zelf onderzocht. Van dergelijk onderzoek kennen wij nergens één spoor. Vreemd toch? Waar zijn die koolbons gebleven of een totaallijst ervan? We wezen er reeds eerder op dat wij nooit een register hebben gevonden aangaande briefwisseling in noch uit en dat bestond zeker na de oorlog in de stadsdiensten te Ronse. Werden alle betrokkenen eerst aangeschreven voor een uitnodiging op het stadhuis - bij hen desgevallend in de bus gedropt door een agent - of ging Leo Vindevogel er soms ineens zelfs langs?

2) Met dat materiaal heb ik door den dienstleider der bevoorrading het dossier per kolenhandelaar doen opmaken, door hem de kolenhandelaars doen ondervragen en dan alles doen overmaken aan de kontrolediensten der bevoorrading.

3) Daar deze mij verklaarden dat het onderzoek zeer moeilijk was en zij mij verzekerden dat het niet veel zou opleveren, heb ik den politiecommissaris gevraagd de voorbijrijdende wagens te controleren.

Het was een vraag van de oorlogsburgemeester tot controle door de politiecommissaris. Allicht deed de commissaris dat ook niet eens alleen of zelfs helemaal niet maar dan wel

onder zijn gezag. Die vraag was zonder meer een andere vorm van dienstorder en ging zeker over correcte bevoorrading - betreffende steenkolen - m.a.w. omtrent al dan niet woekerhandel op dat vlak. Ten andere bleek dat het werk der controleurs toch op dit vlak te kort moest schieten wat niks anders kan betekenen dan dat zij onderbemand waren. Dat is op zich kenschetsend voor zo goed als zeker geheel de tijd der bezetting; dat er zoveel gevoel was dus nood aan controle op dat gevoel, dat dit laatste eigenlijk personeel onhaalbaar was. Anders gezegd werd ook hier toegegeven dat woekerhandel een zondvloed was of onstopbaar, zij het op bepaalde vlakken zoals misschien hier een tijdje met huiselijke steenkolen. We mogen niet vergeten dat de mensen thuis deze steenkolen nodig hadden als brandstof om er mee te kunnen koken! Wie gelijk te weinig steenkolen had per gezin, kon wel voldoende eten hebben maar voornamelijk koud. Of even zeer concreet leefwereldlijk geschetst: de wanhopige moeder die een fles pap voor de kleine tussen haar oksels wou opwarmen, haalde zo nooit een deftige temperatuur.

5) Op de vergadering der Führingsburgemeister onder Uw voorzitterschap te Oudenaarde, werd door Mr. Daled, leider van het vervoerbureau, kritiek uitgeoefend op den politiecommissaris van Ronse, wier controle zijn politiek in de war stuurde. Volgens M. Daled, mocht het veelvuldig reizen met eene rijtoelating en de aanvoer van smokkelkolen niet gehinderd, maar moest integendeel aangemoedigd worden.

Wij beschikken driewerf helaas over geen informatie omtrent dit gebruik der Führingsburgemeister voor de Vlaamse Ardennen. Er bestaan geen uitnodigingen over, noch verslagen noch lijsten der deelnemers; rien de knots. Alleszins was de Duitse Kreiskommandant er de voorzitter van maar dat hoefde misschien niet altijd zo te zijn.

Zeker blijkt hieruit dat de politiecommissaris van Ronse controles op woekerhandel in kolen heeft uitgevoerd. Het is bijzonder straf dat de NO-gedulde vervoerleider uit 1944, René Daled (we hebben geen enkel dossier op zijn naam) werkelijk niet tegen controle op zwartvervoer was maar "*de aanvoer van smokkelkolen*" blijkbaar aanmoedigde! Om welke reden wordt helaas niet gezegd maar zal wel ergens zoals dat noemt algemeen bekend zijn geweest toen en daar. Het gebeurlijk krijgssdossier of persoonsdossier rond René Daled ergens in de diensten van het vervoer vinden en onderzoeken, is toch van het grootste belang. Immers, hoe kan men voor moderne lezers meer duidelijk maken hoe extreem ingewikkeld de situatie met de woekerhandel was, zoals hier hoe diverse hogere overheden er blijkbaar anders tot werkelijk diametraal tegenoverstaand mee omgingen!? Het was de wereld op zijn kop en dat in de wondere geallieerde zomer van 1944 toen het verzet ook nog eens volop spoorweginstallaties aan het saboteren was; ergens militair begrijpelijk maar voor de eigen gewone mensen en de eigen industrie een ramp. Bovenop die sabotage kwam de woeker. Het past om weer aan te sluiten bij de eerder gebruikte genadebrief der jezuïet: "*Men heeft Vandenneste kwalijk genomen dat hij nogal stipt verordeningen heeft nageleefd die hij vanwege hogere overheid ontving, maar in dien troebelen tijd, ten aanzien van de steeds meer opkomende ontucht en criminaliteit, is het niet rechtvaardig hem te beoordelen naar den maatstaf van achteraf geruste burgers of rechters. Te dien einde wisten de hooge overheden van het gerechtswezen zelf niet goed wat ze moesten beslissen.*" (RAB, dossiers genade, persoonsdossier Valère Vandenneste, Brief pater jezuïet Claeys - Bouuaert dd. 07 juli 1950 aan "Excellentie" of de minister van justitie. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Laten we veelzeggend zeggen; zonder commentaar!

6) Daartegen heb ik geprotesteerd en heb ik den politiecommissaris verdedigd. Ik heb er op gewezen dat het ergerlijk was dat al die smokkelkolen werden vervoerd terwijl de menschen

hun rantsoen niet kregen; dat het mij bovendien weinig interesseerde of smokkelkolen aan 400 of 500 fr. de 100 kilo aangebracht werden, daar de arme menschen deze koolen toch niet konden koopen en dit alleen maar van aard was de menigte te ergeren en opstandig te maken.

Bemerken we dat het woord "opstandig" en het begrip ervoor uit de mond van een tot op heden openlijk bekend politiek Duitsgezinde kwam. Deze commentaar spreekt nogal voor zichzelf zeker wanneer men beseft dat tijden de bezetting een degelijk maandloon van een arbeider amper 1.000 frank bedroeg. Vergelijk maar; er was niet te vergelijken.

7) Ik heb het daarmee beproefd met gemeentelijke politioneele middelen drukking uit te oefenen op de kolenhandelaars en doen uitplakken dat wie zijne kolen niet kreeg, en aan officieelen prijs, zijne klacht moeten neerleggen bij den politiekommissaris. Deze heeft persoonlijk als politieofficier recht van huiszoeking te doen. Hij zou dat als drukkingsmiddel gebruikt hebben. Na dat uitplakken, hebben wij vastgesteld dat de rantsoenkolen regelmatig werden afgeleverd.

Deze aanplakbrief hebben wij nooit gezien. We hebben sowieso nooit één apart deelarchiefje of map gevonden in het SAR met daarin alle of de meeste tijdens 1940 - 1944/1945 gebruikte aanplakbrieven, zowel Duits, nationaal of stedelijk. In het krijgss dossier van Leo Vindevogel zijn er enkele aanplakbrieven terug te vinden maar enkel die gevallen die hem kunnen incrimineren, niet zoals het hier m.b.t. woekerhandel zou kunnen om zijn bezettingspolitiek handelen beter te kunnen begrijpen. Zijn er ter zake klachten neergelegd door zich benadeeld voelende Ronsese inwoners bij de politiecommissaris? Daar hebben wij alvast nooit iets van gezien. Er is dus niet eens bij brede benadering een getal op te plakken. Alleszins blijkt hier onomstotelijk uit dat dreigen met huiszoekingen door de persoon der commissaris daadwerkelijk hielp. Zijn er ook enkele huiszoekingen doorgegaan? Daar zouden dan PV's van moeten bestaan die in principe aan het parket zijn overgemaakt.

8) Kort na de vergadering te Oudenaarde, ... Wij kwamen overeen dat de drie kolenhandelaars geene andere rijvergunningen meer zoude krijgen dan om eerst en vooral deze kolen te leveren." ...

Er is sprake van de Ronsese kolenhandelaars 't Kindt, Spiers en Vandenhende: de tweede was extreem groot en de derde ook zeer behoorlijk. Alle drie werden verwacht leveringen van kolen aan het stedelijk hospitaal prioritair te stellen. Daarvoor werd een klassiek motiveermiddel gebruikt zoals we een ander net voordien hebben ontmoet; het dreigen met afnemen, hier der rijvergunningen. Kolen men bezwaarlijk per valies vervoeren. Het lijkt ons zeer nuttig alle mogelijke motiveringspatronen (dwang, beloning of echte motivatie volgens de klassieke indeling van Etzioni) te onderzoeken voor een tijd als WO II. En het verder te proberen verfijnen volgens de onderscheidbare economische sectoren en natuurlijk de aanwijsbare politieke houdingen als verzet e.d.m.

Ik weet dat het veel betwist wordt of de kolenhandelaars de rantsoenkolen kunnen en moeten leveren tegen officieelen prijs. Ik ben zoo vrij U hieronder mijne meening te zeggen:

Het lijkt werkelijk hilarisch dat dit soort discussie schijnt te bestaan maar toch zou de economische wetmatigheid hierachter moeten worden onderzocht, vooral in hoeverre de 'politiek' of de 'moraal' daar een mouw kon aan passen, en hoe lang die mouwen dan wel waren.

2) *De leveranciers zijn over 't algemeen menschen die, zelfs met regelmatigen handel, veel geld gewonnen hebben. Velen doen bovendien zwarte markt. Het is redelijker dat zij sacrificie op den prijs doen dan de massa der arme lieden. ..."* (SAR, Map 54 "Voedsel - Brandstof", brief Leo Vindevogel dd. 26 juli 1944 aan Kreiskommandant. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)

Wij hebben nul komma nul onderbouwde kennis van economie, zowel van micro- als van macro-economie. En ja weer eens moeten wij vaststellen dat er werkelijk geen enkele academische historicus is die meer dan één minuut over dergelijke onderwerpen kan nadenken zonder in stamelen uit te barsten - of hoe noem je dat weer? Bijgevolg zwijgen die allemaal onzedig want laf verbergend hun gebrek aan kennis zonder dat ze dus (...) beroep gaan doen op - U zegt het! - economen van dienst. Het moeten dan best sociaal economen zijn of zoiets. Er moet alleszins enorm veel geld zijn gewonnen door het textiel en andere vormen van kapitaal te Ronse en geheel het land der Belgen. En zoals het hier zeer eenvoudig in opeenvolging wordt gesteld was het gewone Duitse werk een zeer gunstige voorwaarde om eveneens op de zwarte markt te gaan produceren dus woekerwinsten te gaan maken. Dat was best ironisch tot ronduit dramatisch sarcastisch. Door met den Duits samen te werken, en dat was natuurlijk hoofdzakelijk voor het leger of de Wehrmacht en soms de Luftwaffe ervan, kon men dan ineens ook de eigen bevolking gaan verarmen want bedelven met voornamelijk zwarte goederen op dezelfde plaatsen als voordien geproduceerd. En tegen deze praktijk het werk neerleggen of beginnen staken, zo men al wou, was Verboden! Ook de opmerking van de over het algemeen zeer goed ingelichte Leo Vindevogel dat men veel geld kon verdienen "*zelfs met regelmatigen handel*" verdient ook grondig toegepast economisch onderzoek. Men had alleszins aan de bezetter als klant een zeer veilige - what's in a name? - klant of afnemer want een leger heeft nu eenmaal zeer veel materiaal nodig. Dat werd dan wat de Belgische afnamen betreft voor een ons onbekend deel sowieso betaald door de elk bezettingsjaar groeiende oorlogsbelastingen die de bezetter van in het begin der bezetting van geheel het land heeft opgelegd. Men moest bijgevolg tussen haakjes betalen om bezet te worden en met een deel van dat geld werden dan allerlei soorten fabrieken en leverancier van het eigen land aan het werk gehouden ten bate van het nog groter plaatje van de bezetter want niet alleen voor zijn eigen hier aanwezige troepen.

Nu kan men het wrang noemen of zeer realistisch, maar deze "*massa der arme lieden*" van Ronse zou duidelijk geen partij - weer of nog - kiezen eens diezelfde persoon een beklagde in een rechte bank was, kort na de bevrijding. Er kwamen dan weer en vooral dezelfde, vooroorlogse vertegenwoordigers der arme massa's en hoofdzakelijk socialisten.

De commentaren van de oorlogsburgemeester gaan zo nog een kleine halve bladzijde door zonder dat wij daar verder nog hoeven in te gaan. Men krijgt in deze ene en behoorlijk bezettingslate brief wel zeer veel vruchtbaars voor de kiezen geschoteld aangaande economie van die tijd met het aspect woekerhandel in het bijzonder. We hoeven niet nog eens de diverse opmerkingen te synthetiseren maar alleszins is het duidelijk dat zo laat als deze zomer van 1944 er absoluut zeker injuncties of opdrachten door de oorlogsburgemeester waren tot uitvoering door de politiecommissaris, en daarbij uiteraard zijn korps. Die commissaris kon ten andere rekenen op zijn extra juridische kracht als gerechtelijk medewerker om zelfs huiszoekingen te verrichten, nogmaals in het kader van woekerhandel. Dat wil nu eens lukken - zie! - hoe wij werkelijk geen spoor van een muis van een schaduw van zegge en schrijve zelfs maar één huiszoeking door de stedelijke politie tegenover woekerhandel hebben gevonden in het SAR. Gelukkig was en is er het eeuwige weekblad '*t Volk* om eens kennis ter zake wat bij te spijkeren.

Los van een rits algemene akties van politie alleen of samen met de rijkswacht of zelfs met Duitse politie zijn er ondanks de extreem grote archivalische problemen dus geschiedkundige lacunes enkele aanwijzingen dat Frans Laenens effectief aandacht heeft gehad voor woekerhandel en deze aandacht operationeel doorheen daadwerkelijke opdrachten heeft doorgegeven aan zijn ondergeschikten. We hebben er wel maar enkele aangetroffen en de eerste is dan nog deels afgeleid. Laten we Frans Laenens nu eens direct aan het woord dat hier wederwoord is: *"Ik ben daar binnen gekomen en heb op dat oogenblik kaarten in beslag genomen alsook geld dat op tafel lag. Het café werd bewaakt omdat ik naamloze brieven had gekregen dat er voor geld werd gespeeld. Er is gevolg gegeven aan deze zaak en de personen die daar aanwezig waren alsook de getuigen zijn voor den onderzoeksrechter te Oudenaarde moeten verschijnen."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens in een confrontatie met Henri Maurice Desmaele dd. 04 november 1946 aan substituut Elie Van Bogaert. We vonden de heer professor Elie Van Bogaert met zijn cursus volkenrecht later één van de meest slaapverwekkende profs die we ooit moesten ondergaan. Overigens blijken er in cultuurwetenschappen nu ergens per definitie veel slaapverwekkende docenten te zijn. Maar dit deed hij toch prima, namelijk confrontatie organiseren tussen een beklagde en relevante derden. Die techniek werd door het krijgsgerecht bijzonder weinig gebruikt. Henri Maurice Desmaele was een geboren en getogen Ronsenaar (°Ronse, 17 september 1898). Hij baatte zijn zaak uit met zijn eega Julia Vancoppenolle en die droeg een zeer populaire familienaam te Ronse. Helaas hebben wij hun register nooit opgezocht en kunnen dus ook niet zeggen of zij lid was van de lange trits politiek relevante families met deze naam. Tot onze verbazing kwamen er in KLR 1947 wel een tiental mannelijke Desmaeles voor terwijl we aannamen dat dit voor Ronse een eerder zeldzame familienaam was. Die gebeurlijke onderlinge relaties hebben wij natuurlijk niet onderzocht. Ten andere moeten rond deze aktie getuigenissen of archiefstukken zijn bewaard op het parket te Oudenaarde allicht eveneens op dat van de correctionele rechtbank aldaar, want - herhaling, herhaling - is het politiearchief van de stad Ronse van toen 'gezuiverd'. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Verklaarder en nogal fabulant - werd hem een ademtest afgenomen voorafgaand aan deze verklaring al was alleszins later als professor dezelfde Elie Van Bogaert ook niet vies van vuurwater? - Maurice Desmaele - hij had het in zijn eigen verklaringen over nagenoeg elke kennis als onderduiker - was ten andere herbergier op een oorlogsmatig zeer interessant adres. De plaats op Oswald Ponettestraat nr. 94 is sinds oudsher een herberg of horecazaak maar was van een eind voor deze oorlog en ergens nog meer tijdens, gelegen vlakbij twee zeer relevante huizen op de nummers 82 en 84. In deze dubbelhuizen woonden vanaf eind jaren '20 de heren en broers Alfred Vindevogel en Leo Vindevogel met hun gezinnen. Geen van beiden had zin in de activiteiten zoals net aangehaald om ethische en opvoedingsredenen en al was het niet het enige café in de buurt, kon het bovendien steeds een potentieel uitvals- zeg aanvalspunt zijn ten opzichte één van die twee huizen en met name nr. 84. Dat was niet denkbeeldig want zoals algemeen zij het inhoudelijk nog steeds te weinig precies gekend werden er ten opzichte van de ene Vindevogel enkele aanslagen georganiseerd net hier op of rond het huis. Het is dus aannemelijk zij het een hypothese dat één van deze broers en vooral Leo Vindevogel niet naamloos maar sprekend zijn politiecommissaris ingefluisterd heeft om dat café dicht bij zijn deur eens deftig in het oog te houden en dat Frans Laenens hier via het inderdaad als het ware populair motief van de anonieme brief zijn vroegere overste uit de wind zette. Voor alle duidelijkheid was Leo Vindevogel zo dood als een dode pier toen Frans Laenens deze verklaring aflegde en zoals U weet spreekt men over de doden niks dan opbeurends. In elk geval was, welk ook het soort kaartspel was dat hier werd gespeeld, het was zeker dat er illegaal voor geld werd gespeeld al was toen voor geld 'spelen' altijd illegaal. En voor die tijden en dat zou de onderzoeksrechter van toen ons nu perfect kunnen bevestigen, was er een direct verband met 'easy money' of ook al illegaal verworven geld want verdiend via woekerhandel. Sowieso brachten vele vormen van vooral structurele woekerhandel voor de actoren extreem veel spanningen mee die op manieren moesten worden afgeleid naar de

bodem van de eigen wereld, en daar waren spel en plezier en liefst door elkaar zeer favoriete aardingen voor. Verder onderzoek in de relevante gerechtstukken in met name het archief van het parket van Oudenaarde zou dat sterk vermoedelijk verband kunnen aantonen, alsook natuurlijk de identiteit van alle betrokken spelers (aan de slag, onderzoekers!). En op zijn beurt zou die identiteit kunnen worden vergeleken met gekende politieke handelingen door Ronsenaars; het zullen wel geen gekende collaborateurs zijn geweest die hier gesnapt werden (Overigens weten wij ondertussen dat Frans Laenens kaart ging spelen met onder meer twee VNV-schepen in het Vlaamsch Huis op de Kleine Markt. We weten redelijk wat over dat café alhoewel we nooit een apart en uitgebreid rapport van welke instantie ook daarover mochten lezen. Sterk vermoedelijk bestond zo'n rapport reeds van voor de oorlog op het parket van Oudenaarde en al zeker of goed aangevuld tijdens de bezetting zelf. Nadien zal dit Vlaamsch Huis allicht zijn verdwenen en zo al doordat het kort en klein werd geslagen, maar daar weten wij opvallend genoeg tot heden helemaal niks over. Alleszins hebben wij nooit gehoord dat hier ook illegale kaartspelen werden georganiseerd. Dat zou ons nu eens als het ware 'aangenaam' hebben verbaasd ook al omdat de extreem fanatieke en levensgevaarlijke VNV-er, oorlogsburgemeester van Oudenaarde en niet in het minst intimus van GFP en Gestapo, André Vandenberghe, daar kind aan huis was. Ten andere was de ongehuwde Vandenberghe minstens te Ronse een degelijke scheefneuker, ook bij gehuwde dames al weten we niks over gebeurlijk ongehuwde, maar dat was dus duidelijk een vorm van illegaliteit die met de mantel der liefde werd toegedekt door allen, behalve dan door wit bij de bevrijding al moest die mantel snel worden opgeborgen want André Vandenberghe was op tijd gevlucht - en voor alle tijd. Hoe dan ook kennen wij geen enkele studie waarin nu eens zeer scrupuleus voor een gemeente werd onderzocht in hoeverre de lokaal georganiseerde collaboratie, politiek per definitie een mislukking en horreur van jewelste, zich al dan niet voor de rest schoon tussen de lijntjes van het morele en maatschappelijk algemeen aanvaarde leven hield. In Ronse was dat op vlak van scheefpoeperij duidelijk niet het geval, zoals gekend via onder meer regelmatig bezoeker André Vandenberghe, maar ook al in zake de eigen ingezetenen Frans Laenens (weliswaar een ingewekene in 1943), Maurice Ponette (met voorgaande zeker) en Leo Vindevogel (sterk vermoedelijk). Verderop in het laatste onderdeel "*E. Sire, de beste burgers lijken Uw landverraders. Zwart zwartwerk of een uitzondering op de regel?*" zullen we zien dat in vergelijking met de vele weerstanders die lustig aan zwarthandel deden, de 'echte' zwarten op dat vlak ver in de minderheid waren. Tiens, tiens en toch nog eens tiens. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***)

Begin 1943 kregen de lezers der Vlaamse Ardennen nieuws over de aanslagcapaciteiten van de stedelijke politie van Ronse. Die leken wel van mammoetale orde want het ging over onwaarschijnlijke hoeveelheden, toch? Men kreeg hier een verslag van wat was aangeslagen tijdens de afgelopen maand januari. Helaas hebben wij geen onderzoek verricht in hoeverre de eerbiedwaardige lezers elke maand der gehele bezetting dit soort verslagen hebben gekregen. Op die manier hadden we in theorie een volledig overzicht kunnen hebben van de hoeveelheden en de resp. soorten waren die in de handen der stedelijke politie waren gevallen over de gehele bezetting heen. We weten uiteraard dat het weekblad '*t Volk* er eind augustus 1944 mee moest ophouden maar voor de stukken pers die wij naoorlogs hebben gezien uit vooral liberale en communistische zijde hebben wij dit soort vermeldingen nooit gezien. Het lijkt er dus op dat na de bevrijding dit soort verslaggeving is gestopt terwijl we met zekerheid weten - zie straks onderdeel "*F. Na de bevrijding. Et la vie continue want de woekerhandel gaat rustig door.*" - dat de lustige kapoentjes der woekerhandel geen bevrijdingspauze wilden nemen laat staan een paal en perkige afbouw stelden aan die rothandel. We moeten het voor de stedelijke politie maar doen met dit maandbericht: "*AANGESLAGEN WAREN. Tijdens de maand januari werden door de politie volgende waren aangeslagen: 3.400 kilo hoeveboter; 20.150 kgr. varkensvleesch; 50 kgr. rogge; 35.500 kgr zachte zeep; 500 gr. witte zeep.*" ('*t Volk*, 06 februari 1943. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Ter attentie was adjunct-politiecommissaris Marcel Vandenhautte toen de facto en de jure leidend chef der stedelijke politie en allicht daar zeer tevreden mee en had blijkbaar nog geen zin of nood om toe te

treten tot het verzet (van het BNB Ronse) want werd daar 'pas' lid van op de eerste oktober 1943. Zijn wettelijk opperhoofd Marcel Delobel was immers kort ervoor ontslagen en ondergedoken en diens onwettige opvolger Frans Laenens was nog even aan het antichambren in het Brusselse. Wij zijn verbluft door deze cijfers. Daarbij moeten we beseffen dat er veel ouderen waren die alleen wat gehakt tot zich konden nemen of zelfs alleen maar zaken als pap, dat er veel kleine kinderen rondhotsten die hetzelfde maar mochten eten of nog helemaal geen vlees dan een stukje tiet van mama en alle andere vormen van vleesuitsluitingen en bovendien dat er geschat op dit moment pakweg tweeduizend Ronsenaars niet thuis maar ergens ver weg waren waar moeder de vrouw hen geen boterham met een stuk vlees konden toesturen: 20 ton varkensvleesch voor één maand was ook statistisch of voor dit inwonersaantal een deftig gewicht of een bijzonder welkom extra boven de magere rantsoenen, toch en nog meer natuurlijk indien alles nog eens werd doorgesluisd naar Winterhulp. Die laatste bekende bestemming stond er hier wel niet bij want er stond niks in zake een bestemming bij. De politie van Ronse toonde nu eindelijk eens zijn humoristische wijze; eerst spreken van 35.500 kgr. zachte zeep of 35,5 ton (...) zeep om direct erna het te hebben over 500 gram witte zeep of een half kilootje. We hebben de numerieke weergave van die eerste zeep scherp vergroot en er stond zeker een punt en geen komma na "35" - met reeds voorgewarmde rode kaken moeten we echter de mogelijkheid open houden dat het punt "." zoals hier gebruikt toch een moderne komma of "," voorstelt ... en we dus zouden kunnen/moeten spreken van kilo's en niet van tonnen; best ware geweest dat we een foto of zoiets van heel deze aangeslagen goederen hadden kunnen zien. Afgerond naar beneden was 35 ton allicht wat de gehele textielsector per jaar nodig had, al zijn wij een volslagen leek ter zake. Wie vervoerde dat trouwens, en nu spreken we niet over de firma die de politie had ingehuurd om dat ergens bewaakt te krijgen? Het is werkelijk godgeklaagd dat we niet meer weten of toch de namen van die personen en allicht van die firma's waar dergelijke hoeveelheden zijn gevonden en dan spreken we weer niet over dat half kilootje boter. Dat moet zeker in die politiearchieven staan maar het is gezien de ordegrootte en niet in het minst de enorme afkeer van eender welke woeker door de redacteur van dit weekblad tevens oorlogburgemeester Leo Vindevogel, werkelijk onbegrijpbaar dat van deze bevindingen zo weinig is weergegeven. En vraag ons niet waarom want dan hadden wij het reeds geschreven. We herhalen dat dit de vondst was voor één maand. Gezien die enorme hoeveelheid zeep moeilijk anders kan zijn bedoeld voor de textielsector, lijkt het ons bijna zeker dat op slag de Handelskamer was gealarmeerd en dat er onder zeer hoge heren en sigarenrook van alles is afgesproken. Zo was het natuurlijk mogelijk geweest om al die zeep aan Winterhulp te geven maar dan had deze sociale organisatie met de handen in het haar gezeten wegens deze overlast. Ook de hoeveelheid aangeslagen boter om en zelfs de onwezenlijke hoeveelheid varkensvlees was iets van regionaal belang of voor Winterhulp België. Maar een maand is ook een twaalfde deel van een jaar dat hier dus met zijn beginmaand zat. Het kon moeilijk een representatieve maand worden genoemd wat die zeep betrof maar wat met die boter en dat varkensvlees? Het was met name volstrekt onmogelijk om ineens op het grondgebied van Ronse en zelf zeer veel omliggende gemeenten zoveel melk vrij te krijgen om zo'n gigantische boterberg te produceren. Wat was daar dan gebeurd; kwam hier een organisatie aan het licht die boter introk van heinde en verre met Ronse als epicentrum om het dan - immer zwart als het omgekeerde van het wit van de boter - het dan weer elders te gaan verdelen? Idem dito voor de gigantisch berg aan varkensvlees? Het Belgisch en Duits leger moeten zijn ingezet om dat vlees ergens snel te gaan verwerken of alle ratten van het land en Noord-Frankrijk hadden Ronse overweldigd. Het is dus een open vraag - helaas wat er niet alleen hier is voorgevallen maar welke hoeveelheden er eigenlijk alle maanden van de gehele bezetting is aangeslagen, op deze voedingsgebieden en zo mogelijk nog aanverwanten. Of was het allemaal verkeerd gedrukt door de zetduivel van verwardienst en volgde de week erop

een rechtzetting van de redactie? Dat men er nog wat nullen aan moest toevoegen? Of dat een punt van toen als de komma van nu moet worden begrepen!? Het kan moeilijk anders dan het laatste zijn, en toch! We hebben er enkele rantsoentabellen op nagekeken zoals zij geregeld werden aangepast en gepubliceerd in *'t Volk*. Die waren van letterlijk levensbelang en elke gram telde. Nemen we diegene die van een korte tijd na dit sensationeel bericht dateert want uit begin april 1943. Het behelsde de "*Rantsoereering der Eetwaren van 28 Maart tot en met 26 April*" (*'t Volk*, 03 april 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daar kon men lezen dat men onder meer het "*Dagelijksch rantsoen*" kreeg van 30 gram vlees en dat dus 30 dagen lang of een totaal van "0 kg. 900"! Boter werd ook uitgedrukt per dag en per maand. Per maand gaf dat "0 kg. 250" en per dag "8,33 gr. En hebbes want hier stond duidelijk een komma. Gelet op het geheel per maand was er geen twijfel mogelijk. Bijgevolg moeten volgens steeds eenzelfde stramien van denken bovenstaande aangeslagen waren werkelijk reusachtig zijn geweest. Jammer inderdaad dat we er niet bij waren of er m.a.w. niet veel meer archiefstukken over bezitten van met name vrachtdocumenten; die moeten ons toch ondubbelzinnig hebben diets gemaakt of het in januari 1943 nu werkelijk om normale (sic) of gigantische hoeveelheden is gegaan. En dat kennen wij niet eens de hoeveelheden die op hetzelfde grondgebied van de stad en tijdens dezelfde maand zijn aangeslagen door de rijkswacht, door de controlediensten zelf of door de Duitse Feldgendarmerie! Men kan niet ontsnappen aan het voorzichtige besluit dat net door de woekerhandel te Ronse er geregeld door de bevolking Une Grande Bouffe werd georganiseerd. En nog een vraagske; wie van de eigenaars van deze aangeslagen waren was Ronsenaar of woonde direct in de buurt en vooral, wie van hen was verbonden aan het georganiseerde verzet? Als activist van voordien of nu ineens sponsor of ondersteuner? Want wie was het hoofd van deze politie en wie was eveneens redacteur van het weekblad dat dit hoe dan ook naar ons gevoel veel te summiere artikel uitgaf? Het is niet voor te stellen dat nogal wat eigenaars hierdoor witheet zijn geworden en wraak, hevige en 'gerechtvaardigde' wraak eisten en zwoeren. Met alle gevolgen vandien? Nochtans denken wij nog steeds dat het ware motief achter de eindejaaraanslagen (sic) op Leo Vindevogel inderdaad ligt in de sector van de woekerhandel maar dan meer specifiek in het onderdeel van de textielsector. En dat had ook met zo'n artikel te maken maar veel specifiekier naamsgebonden. Dat zou in dit weekblad verschijnen op de negende oktober 1943; zie verder in onderdeel D.6.1.3.

Het is niet helemaal duidelijk wie deze Ronsenaar bij zijn lurven en van zijn familiaal varken heeft gestekt; politie of de rijkswacht of zoals in het dossier wel sprake is van de 'gendarmerie'? Of toch nog een derde en andere controle-instantie die dan de beklagde doorgaf aan de echte arm der wet en zo aan het gerecht van Oudenaarde? Charles Frans Joseph Vandenhole (°Nukerke, 22 september 1910) was handelaar in voor ons onbekende dingen aan het begin van de Ninovestraat van allicht van voor de oorlog uitbrak. We weten dat het stadsbestuur van Ronse effectief ook tijdens de cruciale jaren 1941 - 1944 velerlei middenstanders een gunning gunde. Dat is ook een onderwerp op zich dat in diverse gemeenten eens zou mogen worden vergeleken, zeker met de vraag in hoe verre een NO-geïnspireerd bestuur ook of toch niet zekere zwarte kaarten trok onder haar eigen middenstanders. Van Charles Vandenhole weten we totaal niets; hij is ons alleszins nooit opgevallen in de stadsnotulen en we hebben geen registeronderzoek nodig geacht. En ook al, we kunnen bij wijze van spreken van de voor Ronse dwingende associatie helemaal niet zeggen of hij geparenteerd was aan de beruchte Vandenhoves, rond hun broer Leo die onder meer Fahnder werd. Vandenhole was effectief een behoorlijk populaire familienaam te Ronse en omstreken. Charles Vandenhole en zijn dierbaren zullen wel een tijd geweldig over de tong zijn gegaan want de straf die hij wegens woeker of smokkel opliep, was zonder meer gigantisch te noemen: hij was er officieel vermeld voor gevangen te Gent vanaf 31 december

1941 tot 21 augustus 1942 of bijna acht maanden (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Charles Vandenhole, Fiche Raadgevende Commissie voor PG van Ronse dd. 08 november 1949. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Uiteraard werd zijn verzoek tot erkenning als PG verworpen (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Charles Vandenhole, beslissing commissie dd. 07 maart 1950. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Men had hem het vergeefse van zijn poging te Ronse reeds proberen doen inzien maar iets van het bezettingsdenken was aan hem blijven kleven en hoewel hij daar in dit soort dossiers voor Ronse de enige mee zal geweest zijn was hij met zekerheid niet de enige landgenoot die als volgt had geredeneerd. Hij had zoals velen een sluikslachting verricht en zich voordien een varken in de smokkel aangeschaft: "*De rede mijner aanhouding was dat ik een varken had gekocht voor eigen gebruik teneinde mijn gezin en mijn tachtigjarige moeder en mijn gebrekkige broer niet te zien omkomen van ontberingen gezien het karige rantsoen vlees, en het welke eene daad van weerstand was tegen de reglementering van den bezetter.*" (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Charles Vandenhole, verklaring dd. 22 februari 1950. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die 'weerstand' zou hem duur te staan komen want hij werd aangehouden op zowaar kerstavond en veroordeeld tot één jaar gevangenis door de correctionele rechtbank van Oudenaarde op 31 januari 1942 "*onder voogdij van den bezetter*". Wat hij daarmee heeft bedoeld, kunnen we slechts raden; het land was nu eenmaal bezet. Deze rechtbank was anderzijds volledig Belgisch en van enige persoonlijke beïnvloeding op rechtspraak hebben wij nooit iets gehoord. Het gevangenisleven - allicht te Oudenaarde - bleek ook voor een eenmalige sluikslachter verschrikkelijk en liet diepe en lange sporen na: "*Tengevolge van zware mishandelingen nopens doorstane ontberingen werd ik zwaar ziek en diengevolgens in de voorwaardelijke vrijheid gesteld op 26 april 1942, met 2 jaar politietoezicht, ziekte dewelke heden nog niet is genezen en mij eene invaliditeit nalaat voor gans mijn leven.*" Hoe dat vermeld politietoezicht effectief werd georganiseerd, is dus via het verdwijnen van het gehele politicarchief ook al niet meer te achterhalen tenzij via het parketarchief. Die tarief van één jaar gevangenis was zwaar. Vergelijkbaar zij het de helft meer want "*18 maand gevangenzitting*" werd in deze jaren in de streek gegeven door de correctionele of toen ook boetraffelijke rechtbank genoemd van Kortrijk, ook wegens een varken maar dan wel voor de dieftal ervan (*'t Volk*, 03 april 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bovendien kreeg de dader, Michel De Laere uit Wortegem, er de astronomische boete van 70.000 frank erbij of 70 maandlonen van een deftige arbeider. Dat was volstrekt onbetaalbaar, op zich en al zeker voor een gevangene. De gevolgen voor zijn gezin - indien aanwezig - lieten zich dan ook raden temeer de man werd vermeld als "*daglooner*", geen beroep dat ooit vetbollen produceerde. Uiteraard was dat favoriete beestje ook bedoeld voor sluikslachting al werd dat niet eens vermeld. Waar Charles Vandenhole zijn familievarken had aangekocht, werd niet vermeld. Mogelijks staat het in zijn gerechtdossier tenzij hij de tanden op elkaar heeft gehouden alsof zijn leven er vanaf hing. Ook dat was een bijzonder intrigerend aspect van de illegale aan- en verkoop tijdens de bezetting; men moest geweldig kunnen zwijgen ook al omdat de schrik erin zat dat men een smokkelkennis wel eens in handen van het 'eigen' gerecht zou spelen maar vooral nog in dat van de Duitsers. Ook die andere veroordeelde Michel De Laere werd klaarblijkelijk alleen berecht hoewel hij toch een varken vanuit Anzegem naar Wortegem moet hebben gebracht. Het was misschien slechts een big en alvast deskundig gekeeld. Het mocht niet baten. Zijn diefstal gebeurde in de nacht van 5 op 6 januari; wou de man thuis voor vrouw en kinderen Driekoningen vieren? Ook onze stadsgenoot Charles Vandenhole werd niet bij toeval in de collier gepakt op kerstavond. De nood om iets deftigs te vieren moet elk jaar bij dat soort uiterst belangrijke familiedagen ontzettend prangend zijn geweest. Wie kon er vier jaar op zijn tanden bijten zonder er één of meerdere van te breken?

We hebben dus allerlei dienstnota's of dienstorders gevonden in een krijgsdossier maar geen enkel aangaande woekerhandel. Nochtans zijn die er zeker geweest, zeer specifiek of algemeen, en daarvan hebben wij toch sporen gevonden als bij toeval want in een eerder gelukkig tot ons gekomen krijgsdossier van inderdaad een politiegent van Ronse. In het volgend onderdeelje zullen we zien dat een groot pak der tijdens de bezetting aangeworven hulpagenten direct na de bevrijding aan de deur werd gezet. Enkel van hen werden toen ook aangehouden door de volledig vrij heroptredende Belgische staat, zoals de vroegere wever Floribert Théophile Henri Jean Baptiste Hantson (°Ronse, 22 maart 1908), lid van de collaboratiefamilie Dejonghe6 (met zeker deel VNV en Kristen Volksbond), van de tegengestelde familie Hooreman1 (met zeker deel Kristen Volksbond en KPB - na bevrijding) en van de verzetsfamilie Delauw1 (met zeker deel socialisten, vrijzinnigen, Kristen Volksbond en KPB - na bevrijding). Hij werd op de huid gezeten door het verzet en door het krijgsgerecht maar werd uiteindelijk buitenvervolgning gesteld door de substituut van Gent op 16 november 1946. Anders gezegd werd zijn krijgsdossier geseponneerd, wat in principe voor gewone stervelingen betekent dat diens dossier niet is in te zien maar samen met de familie was dat dus wel mogelijk - althans toen wij nog zeer officieel doctorandus in dit soort geschiedenis waren. Dat dossier is om meerdere redenen interessant zodat we mogen hopen dat 'op een zonnige dag' alle geseponneerde en om God weet welke redenen gesloten dossiers van Ronse - en heel dit koninkrijk - in te zien zijn voor keurige onderzoekers zoals ons, natuurlijk. Inderdaad kwamen wij via dit dossier enkele kleine sporen tegen van bevelen van hogerhand - zeg alleszins commissaris Frans Laenens - omtrent het opsporen van woekerhandel op het eigen Ronsese grondgebied. Interessant is dat er een stedelijke go between was tussen de commissaris en zijn voetvolk: "*Ook de toenmalige boodschapsdoener van de stad - Gerard Notebaert - kan getuigen dat hij dikwijls briefjes van de Politiekommissaris bij ons thuis bracht, waarop vermeld was dat mijn man op een bepaald uur en plaats de wachtronde moest gaan vervoegen.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Floribert Hantson, getypte brief eega Rachele Hantson - Bracke dd. 26 januari 1945 aan substituut Alfons De Vreese. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens was de ongehuwde Joseph Gerard Camille Notebaert (°Ronse, 30 augustus 1909) na eerst en nadien weer wever te zijn, ook genoemd als hulpagent tijdens de bezetting. Nochtans kennen wij hem via een aparte bron - het geboorteregister of all places - wel degelijk als "*stadsbode*" tijdens de bezetting, zoals zijn officiële functie of beroep daar wordt genoemd (SAR, geboorteregisters, aangifte geboorte 294/1943 dd. 07 oktober 1943. Hij geeft hier trouwens mee de geboorte aan van een pasgeborene van de nadien veroordeelde Fabriekswachter Jean Albert Vangermeersch (°Ronse, 14 februari 1911). **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hij werd alleszins en net als Floribert Hantson ontslagen in de golf van de zesde september 1944 maar werd nooit lastig gevallen door het krijgsgerecht; bijgevolg is er niet eens een geseponneerd zeg gesloten krijgsdossier voor hem. De man hadden wij wel graag eens gesproken en alleen al omwille van zijn va-et-vient aan dienstorders op vlak van de woekerhandel. Maar zo zijn er natuurlijk wel zeer veel Ronsenaars die ondanks de quasi diarree aan dossiers links en rechts of wit of zwart of sie en la gevormd, door de mazen van het archiefnet zijn geglipt ook al omdat zij er begrijpelijkerwijze nadien nooit interviews of wat dan ook hebben over gegeven ten gunste van ons arme onderzoekers. Ten andere weten we niet of deze en andere agenten toch ook briefjes of dienstorders kregen rechtstreeks van de oorlogsburgemeester Leo Vindevogel himself, dus al eens over de schouder heen van Frans Laenens en voordien de twee andere leidinggevendende officieren van het stedelijk politiekorps. We vermoeden dat dit toch niet is gebeurd terwijl weliswaar de absolute en redelijk overdonderende zekerheid zich opdringt dat Leo Vindevogel zelf een speciaal agent had net op vlak der opsporing van woekerhandel, de fameuze Julien Van Obost. Rachele Bracke meldde de substituut en ons ook: "*Wanneer mijn man niet van dienst was bij den burgemeester, moest hij wachtronden doen 's avonds of 's*

nachts, 't zij voor de smokkelaars 't zij voor de veldvruchten te bewaken." Eveneens lid der Pretoriaanse Garde van Frans Laenens is de ook al de zesde september 1944 ontslagen hulpagent Emiel Vandewalle (°Sint-Maria-Oudenhove, 30 april 1905). Puur historisch gezien is hij het grote buitenbeen want alleen van hem weten wij niet zeker of hij toch een veroordeling door het krijgsgerecht heeft ondergaan. Hij woonde immers in zijn geboortedorp Sint-Maria-Oudenhove en hebben ook geen dossiergegevens apart aangevraagd. Ook hij leverde via het krijgsdossier van oud-collega Floribert Hantson wat kruimels ter benutting van onze honger naar gevatte informatie: *"Ik heb met Albert De Jonghe dienst gedaan aan de statie van Ronse om te zien welke personen - smokkelaars - er naar de trein gingen ..."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Floribert Hantson, verklaring Emile Vandewalle dd. 08 november 1946 aan rijkswacht Sint-Maria-Oudenhove. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We krijgen nu zowaar Frans Laenens zelf aan het bevestigend woord. Na de aanslag op Leo Vindevogel op 24 december 1943 werden vier agenten aangeduid als permanente lijfwachten. Die kregen wel eens een andere taak van deze politiecommissaris, gezien hij zeer veel vertrouwen in hen had: *"De agenten hebben ook dikwijls op mijn bevel huizen moeten bewaken van smokkelaars"* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Floribert Hantson, verklaring Frans Laenens dd. 30 oktober 1945 aan Alfons De Vreese, eerste substituut. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is hoegenaamd onmogelijk dat enkel de getrouwe agenten rond de zwarte politiecommissaris, nauwelijks aan de leiding van het stedelijk korps vanaf begin mei 1943, het bij wijze van spreken alleenrecht hadden op het onderzoek naar de woekerhandel lokaal. Dat blijkt overduidelijk uit het volgende voorval dat kort de komst van Frans Laenens voorafging.

De politie en rijkswacht waren decennialang lokaal concurrenten; dat weet elke inwoner van dit land ouder dan pakweg 45 jaar. Ze werkten blijkbaar wel eens samen op vlak van de bestrijding der woekerhandel: *"RAZZIA. Sedert geruime tijd bloeide de smokkelhandel alhier in steeds stijgende lijn.... Zondagnamiddag werd met de medehulp van de plaatselijke politie en rijkswacht, een geslaagde razzia gedaan in de statie en verscheidene duizenden kilo's van allerhande eetwaren werden aangeslagen en naar Winterhulp overgebracht."* (*'t Volk*, 03 april 1943. Nota bene is het hier alleszins taalkundig zonder twijfel dat het om enorme hoeveelheden of tonnen want "duizenden kilo's" aangeslagen eetwaren ging! **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We herinneren ons niet direct andere voorbeelden van deze samenwerking. Het is zeker een interessante zaak want een vanzelfsprekende vraag is hoe dikwijls dit soort samenwerking is voorgevallen, wie het dan coördineerde (de oorlogsburgemeester en/of het parket of ?) en zo meer. Bovendien was er een belangrijke politieke evolutie doorheen de bezetting en zeker was het aantreden van de zwarte politiecommissaris vanaf mei 1943 een reden tot onderlinge naijver met de rijkswacht tot zelfs tegenwerking door die groep, zoals we enkele malen te weten kwamen. Dit thema is totaal braakliggend geschiedkundig terrein en roept om diepgaand liefst vergelijkend onderzoek. Belangrijk is dat voor de tijd van deze samenwerkende razzia de enige politieofficier van de stad Ronse Marcel Vandenhautte was. Het was zoals reeds aangestipt immers de tijd tussen het verdwijnen van Marcel Delobel begin december 1942 en het aantreden van Frans Laenens begin mei 1943. Dat was uiteindelijk een behoorlijke tijdsspanne in zeer moeilijke tijden; legde Marcel Vandenhautte zijn eigen professionele accenten, ook ten aanzien van woekerhandel? Rond de intrede ergens begin mei 1943 van Frans Laenens als nieuwe politiecommissaris van Ronse, moet effectief nog een alleszins nooit laatste woord worden gezegd. Zijn wettelijke voorganger Marcel Delobel was vanaf de negende december 1942 uit dit ambt ontzegd op Duits bevel. Dat betekende dat per direct een andere politieman de leiding moest overnemen tot de facto eind april van het volgende jaar of toch een maand of vijf. Voor die behoorlijk lange periode en dat tijdens een op zijn zachtst gezegd delicaat

zijnde periode als de tweede Duitse bezetting kon maar één andere politieofficier in aanmerking komen, deze Marcel Kamiel Justin Vandenhautte (°Oudenaarde, 08 februari 1914). Hij was adjunct-politiecommissaris geworden reeds tijdens de bezetting en voor hem op een nog politiek enigszins maagdelijk moment want op de gemeenteraadszitting van nota bene de zeer vaderlandse dag der 11de november 1940 lees ook voor de overname der macht door oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. Hij werd verkozen zij het niet unaniem want hij "... *bekomt negen stemmen. Er zijn zes witte stembriefjes.*" (SAR, notulen gemeenteraad dd. 11 november 1940. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We vermoeden dat die negen stemmen vooral vanwege de socialisten kwamen - met afwezigheid dus van Eugène Soudan - en omgekeerd dat onder die zes onthoudingen de naam van zekere Leo Vindevogel aanwezig was maar we willen het geheim van een stemming niet schenden. Hoogst waarschijnlijk zal een sluwerd die wou verkozen worden voor zo'n functie wel eens wat gemeenteraadsleden gaan polsen hebben om te weten hoe en met hoeveel Beaufort de wind waaide op benoemingsdag. Hij was nadien met een Ronsese schone gehuwd op 30 oktober 1942. De man was van veel markten thuis want werd erkend als GW bij het BNB van Ronse vanaf de eerste oktober 1943 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers BNB, dossier Marcel Vandenhautte, Attest dd. 24 maart 1948. Hij was er aangeworven door Gilbert Scherpings, die zelf als tijdelijk bediende op het stadhuis werkte. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat was dus een tijdje na de intrede van Frans Laenens maar hoe dan ook na het einde van zijn tijdelijke leiding van het stedelijke politiekorps. Anders gezegd, ook voor hem stond er vanaf september 1944 nogal wat op het spel in zake het bewijs van goede trouw aan het dierbaar vaderland. Dat kon hij enerzijds bewijzen door zijn lidmaatschap van het glorieuze verzet terwijl hij overigens doorheen zijn familie mee een Joods kind zou redden of aan echt deftig verzet zou meedoen. Maar vooral kon hij zijn aureool verliezen doordat kon uitkomen wat hij gebeurlijk had uitgestoken allerhande, onder meer op vlak van al dan niet vervolging der woekerhandel tijdens zijn korte interregnum. Hij had dus al even goed zij het zeker kwantitatief en kwalitatief minder dan de broers Robert Delobel en Marcel Delobel belang bij minstens een gezuiverd politiearchief vanaf het beslissend moment der bevrijding. Met name kan het toch moeilijk anders gebeurd zijn dat ook met hem de oorlogsburgemeester een inleidend indringend functioneringsgesprek zal hebben gehad over sie en la en met name een als onverbiddelijk geachte strijd door het politiekorps van Ronse tegen die infame woekerhandel, werd die nu gepleegd door derden als de vele Waalse smokkelaars (zie verder) en ook door de eigen inwoners. Dat laatste was per definitie kies maar des te kiezer omdat deze flik niet anders kon dan weten dan dat zijn eigen nu vroegere overste bezig was geweest met smokkel, naast de nog intensere smokkelactiviteit door de stadssecretaris en broer van. Naar onze kennis en zeker niet in het zogenaamd grondig gevoerde onderzoek in het kader van het proces van Leo Vindevogel is niet één verklaring gevraagd aan Marcel Vandenhautte aangaande zijn interregnumperiode als opperbaas van de stedelijke politie in 1942 - 1942; nooit. Voor substituut Gaston Stevigny behoorden dergelijke voor een normaal denkend mens duidelijk tot de vanzelfsprekendheid leidende onderzoeksdaeden, tot de soorten fait divers binnen zijn althans plots vanaf de bevrijding eenzijdig gekleurd wereldbeeld; zwart ten opzichte van wit maar zeker geen mengeling noch andere kleuren! Het is werkelijk volstrekt onbegrijpelijk dat de politietop van Ronse nooit grondig is onderhoord aangaande alles politieks. Of de vooroorlogse politiecommissaris Frans Vidts, die in september 1939 op pensioen gegaan was, in september 1944 nog leefde, weten we niet noch of hij gebeurlijk nog bij de zijnen was. Hij moest alleszins nooit ergens opdraven als getuige en nochtans kende hij de stad van haver tot gort want hij haar meer dan veertig jaar gediend in uniform en werd er ook voor geridderd, alleszins eerst in "*der Orde van Leopold II*" en nadien in "*der Kroonorde*" (*t Volk*, 29 december 1923 + 20 april 1940. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Een dubbele

ridder dus maar dat volstond niet om enkele weken later de Teutoonse orden eigenhandig tegen te houden.

C.2.2.3. De epuratie dwang dysfunctioneel ten opzichte van woekerhandel.

Eén van de bijzonderheden van het oorlogsbestuur van Ronse in 1940 - 1944 en met name binnen de belangrijke dienst van de politie was de aanwezigheid van tijdens de bezetting aangestelde agenten hoofdzakelijk hulpagenten, en met name de aanwezigheid van laat ons zeggen Nieuwe Ordekenmerken in hun aanstelling en gedrag. Op het eerste vrije schepencollege kort na de geallieerde bevrijding werd ineens zeer principieel verzaakt aan al deze laatste mensen: "*Het college beslist te verzaken aan de diensten van het personeel dat eene aanstelling heeft genoten vanwege het illegaal gemeentebestuur.*" (SAR. Notulen schepencollege dd. 06 september 1944. Hier was ook weer opgedoken Robert Delobel stadssecretaris, naar onze kennis een grotere oorlogscrimineel dan alle ontslagen personeeleden samen. Het zet de 'dingen' in perspectief want als er voor het geheel van het stadspersoneel voor de periode 1940 - 1944 één illegaal of onwettelijke rondliep, was hij het wel en dat Olympisch hoog boven allen verwijderd. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Uiteraard werd niet gespecificeerd waarom dat bestuur "*illegaal*" was geweest maar zeker bleek dit beslissend bestuur honderd % legaal. Daarnaast werden toch weinig consequent ook niet eens alle contracten met derden - leveranciers allerhande te Ronse en verder - ook meteen vernietigd. Was dat ook allemaal niet door een eenzelfde illegaal bestuur gegund? Overigens werd naar onze kennis stadsontvanger Albert Vanwijnen, een zeer belangrijke socialist van voor de bezetting, nooit lastig gevallen zeg zelfs financieel aansprekelijk gesteld want hij had toch maar mooi al die lonen van dat illegaal personeel betaald benevens allerlei aanverwante premies. Die lokale topambtenaar kon per ambtelijke definitie want zeer Belgisch wettelijk nooit één onwettelijke uitbetaling verrichten of hij kon het nadien vanuit zijn eigen waarborg desnoods daarbovenop van zijn eigen huis, inboedel en wat al nog aan waarde kon hebben, terugbetalen aan het zeer legale stadsbestuur - nota bene ook tijdens diens illegale tijd, als U nog volgen wil. Het klinkt bijna onwaarschijnlijk voor wie zoals ons vertrouwd is met het gewone archiefzootje van de stad Ronse maar apart ofwel letterlijk niet ingekleefd zit of zat op deze plaats der notulen een bijlage met een overzicht van alle ontslagen personeelsleden (SAR. Notulen schepencollege dd. 06 september 1944. Bijlage "*Personeel in dienst gedurende de bezetting en die afgezet werd bij bevrijding*". De lijst is ongedateerd maar onderaan staat in inkt bijgeschreven "*Beslissing Schepencollege 6-9-1966*". ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). En dat liep in de enkele tientallen zodat de stadsontvanger toch enkele dagen met een dinosaurusei in zijn broek moet hebben rondgelopen of er mee thuis zat of zelfs reeds de eerste aanstalten had gemaakt om onder te duiken vooral nu er zeer veel geschikte onderduikruimte leeg gevallen was. Dat van die aparte lijst is niet zo maar een formele opmerking want het laat de mogelijkheid open dat deze lijst door iemand van buiten het college, zeg gewoon Robert Delobel of de stadssecretaris en vanaf dag één of de derde september 1944 één der opperzuiveraars van het weer zeer vrije Ronse, werd opgesteld post factum of na de zitting van dat college. Ten andere was de opsteller van deze lijst voor ons zo medewerkzaam om de data der resp. afzettingen er telkens netjes bij te zetten. Zo was Frans Laenens al afgezet op de tweede september 1944 en de nieuwe zwarte stadssecretaris Gerard Vandevreire nog één dag vroeger. Zij werden m.a.w. door een weer vrij schepencollege afgesteld op een moment dat dit schepencollege nog niet eens de facto en de jure bestond want voor de echte of militaire bevrijding. Breekt nu Uw klomp dan al lang de onze niet meer want voor Ronse en Belgische administratie in het algemeen hebben wij zoveel in zgn. moderne en tevens zgn. vrije tijden laat ons zeggen gebrek aan rationaliteit dus willekeur gezien, dat we zeker voor een periode als hier - eeuwen lang voor onder meer de motiveringsplicht en sowieso binnen de context van WO II - van totaal niks verschietsen. In wezen en even een nog niet eens ontworpen deur openstampen is

bedrog maatschappelijk endemisch of verbonden aan het fenomeen mens en zelfs de meest belovende en kritische oppositieleiden worden al snel deels of meer verteerd door macht en rancune eens aan de potjes van de macht, wat anderzijds niet mag betekenen dat men cynisch mag worden want "*Quand tous les dégoûtés s'en vont, il n'y a que les dégoûtants qui restent.*" Bovendien kunnen wij niet zeggen of effectief alleen maar de door het schepencollege geviseerde 'illegale' en hulppolitieagenten hier opstaan. Deze lijst heeft immers als hoofding - en we onderstrepen nu zelf - "*Personeel in dienst gedurende de bezetting en die afgezet werd bij bevrijding*".

Wat immers met die bedienden - zo goed als allemaal op de dienst der bevoorrading of meer precies de allerlallerbelangrijkste dienst van de stad en de wereld voor de inwoners van de stad Ronse - en met de hulppolitieagenten die inderdaad tijdens mei 1940 - december 1940 of voor het oorlogsburgemeesterschap van Leo Vindevogel werden aangesteld, en klaarblijkelijk nadien iets tijdens geheel hun tijd nadien mispeuterden, politiek gezien dan? Zijn er sommigen onder hen mee ontslagen? Een ervaren vos als stadssecretaris Robert Delobel moet dat in theorie wel hebben gezien maar het waren ook voor dit sujet toen zeer moeilijke of stresserende tijden; de administratieve en andere draden weer heropnemen na zijn schijnbare onderduik als verzetsheld, verder blijven woekeren of nieuwe opportuniteiten daar zien en niet te vergeten het stadsarchief beginnen opkuisen tegen honderd mijl of werst per uur. Nochtans was deze verwarring vanuit één functioneel perspectief uiterst interessant; er waren weer benoemingen in aantocht - en zeer snel! De halve familie van liberaal Robert Delobel werkte reeds van voor de oorlog op dit stadhuis en de socialisten hadden zich vanaf 1927 meesters getoond in de kolonisatie van de stadsdiensten en dat kon nu deels herbeginnen. We mogen ten andere herhaaldelijk benadrukken dat de gehele repressie doordrongen was van het goorste persoonlijk en partijgebonden opportunisme en dat zonder meer duizenden Belgen hun nieuw jobke te danken hadden aan deze omstandigheid, uiteraard (...) tegenover de verkoop van hun kiesstem en welk lidmaatschap nog. Alleszins had stadssecretaris Robert Delobel zichzelf vergeten plaatsen op deze ontslaglijst. Hij was nochtans een grotere oorlogscrimineel dan alle ontslagen personeeleden samen al was naar onze huidige kennis de zwarte politiecommissaris Frans Laenens ook niet te onderschatten geweest. Deze fameuze lijst is helaas niet overgetypt of overgeschreven binnen in de notulen zelf. Het betreft zowel tijdelijke bedienden, waarbij voor vier onder hen getypt "*aangehouden*" is vermeld (Daarvan of op hun beurt werd 'maar' één onthaald op een veroordeling door de krijgsgraad en geen enkele andere van de vier noch van de gehele trits van in totaal nu negentien ontslagen tijdelijk bedienden kreeg ook een epuratie aan het been gesmeerd. Onderaan de lijst stonden nog één vastbenoemde ambtenaar naast de nieuwe zwarte stadssecretaris vermeld als ontslagen en beiden zouden een veroordeling oplopen door het krijgsgerecht. Alleszins werd van de rits tijdelijke bedienden er maar één daadwerkelijk veroordeeld en dan wel omdat zij voordien was betrokken geweest bij de Werbestelle van Ronse, waar zij ook al een rits Ronsenaars vrijgesteld had gekregen van GEDEPO en ook al - overigens op volgens ons valse dus op zich reeds strafbare gronden - extra werd bestraft op verdenking van verklikking. Het betrof Alice Dekeyser; zie delen 3.2.2.4. en 7.3..XX.. **NOG VERWERKEN vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens werd op dit eerste zeer vrije schepencollege ook 'beslist' dat "*De heer dd. Burgemeester verklaart dat hij den heer schepen Dumont belast heeft om in zijn naam den dienst van de bevoorrading te verzekeren.*" Voor alle duidelijkheid was deze dienstdoend burgemeester de aloude belangrijke socialist Arthur Van Schamelhout die wel zeer wonderlijk politiek was verrezen want dus geen enkel bezettingsspoor heeft achtergelaten, althans voor ons, en bij het begin der Duitse invasie in zijn onder- en bovenbroek plaste van de schrik. Men moet zich dat eens lokaal concreet voorstellen; Arthur Van Schamelhout was zo machtig als 'iets' als medestichter en leider voor de tijdelijke eeuwigheid - de man was en passant combattief vrijzinnig - van de zeer belangrijke lokale afdeling der mutualiteit Bond Moyson en vanaf begin 1927 tot aan de

oorlog onafgebroken eerste schepen ergo plaatsvervangend burgemeester. En grote baas Soudanskie was voortdurend afwezig want aanwezige baas te Brussel. En van dit heerschap hebben wij niks, twee keer of duizend keer niks mogen lezen aangaande zijn oorlogsesbattermenten behalve dan zoals gezegd dat hij de dienstdoende beker liever aan hem liet voorbij gaan, het trillende espenblad van een bange wezel. Op die manier kon hij alleszins niet voor collaboratie worden veroordeeld. Ergens niet slecht gezien want indien dus iedere lokale Belgische politicus zijn voorbeeld had gevolgd, dan ...? Op die weinig fraaie manier van alternatieve dienstverzuiming had hij meteen de fakkel der dienstdoenheid overgegeven aan zijn net lager gerangschikte schepen Freemie alias Ephrem Vanden Eede - heel even sprong die andere socialistische schepen Georges Dumont tussen - en gaf hierdoor helaas een echte poesjenel voor de maanden dat het duurde de stedelijke leiding in handen. En daardoor heeft hij de stad zeker breed schade berokkend want laten we wel wezen; zeker gemeenteraadslid Leo Vindevogel had best de burgemeestersfakkel direct doorgekregen vanaf ergens na de tiende mei 1940. Die deed ongetwijfeld geheel de jaren 1940 - 1940 alleen zijn broek uit op toilet, voor de lenige liefde en voor het slapengaan. Maar dat was allemaal als 'geschiedenis' als zwarte sneeuw door de militair krachtige Engelse zon verdwenen. Stamboeksocialist en ook al intern rood querulant Georges Dumont - we zagen het nochtans net in onderdeel B.3. - was te dom om te helpen donderen geweest bij de organisatie van de voedselbevoorrading van de stad vanaf de indrukwekkende tijd der invasie en zijn uitlopers. Hij was dan nog eens met absolute zekerheid een smokkelaar geworden vanaf allicht vroeg bezettingsmoment want er zelfs publiek voor bekend want veroordeeld. We kwamen ook te weten dat hij in het dodelijk jaar 1944 een tijd werd gearresteerd door de Duitsers, vanaf 27 mei tot 29 juni, maar weten ten eerste niet waarom en vooral hoe hij daar is uitgeraakt. Vooral dat laatste en in die tijden maakt ons uiterst waakzaam ook al omdat na de bevrijding in alle talen van de wereld daarover werd gezwegen; zeer verdacht dus want normaal liet men de kans niet liggen om de openbaar gevierde held te spelen met een kartonnen zelfs verzonnen geweer. Alleszins kon van deskundige organisatie of zorg voor de hongerige magen van mannen, vrouwen en de brave kindjes moeilijk worden gesproken. Anders gezegd was bij de overwinnaars (...) de goesting om te straffen en natuurlijk tegelijk of nadien te beginnen met het herkoloniseren der stedelijke diensten veel belangrijker dan het blijven laten functioneren van deze - haha - bijzonder te duchten Vijfde tot de Zoveelste Macht-ige Kolonne. Achteraf is het altijd makkelijk spreken al is dat door het plaatselijk en algemeen archiefzootje rond WO II dikwijls moeilijk tot quasi onmogelijk. Edoch, er was geen enkel maar dan ook geen enkel gevaar geweest voor enige interne sabotage indien al deze tijdelijke bedienden doodgewoon wat meer tijd aan het werk waren gebleven, tenzij zij ondertussen geheel de werktijd waren bewaakt geweest met getrokken bajonetten door de bloem van het georganiseerd verzet van Ronse. Men kan zich voorstellen welke ramspoed ondertussen op vlak der bevoorrading is gebeurd al bleven enkele personeelsleden daar zeker aan het werk, waaronder de belangrijkste want de verantwoordelijke. We zien direct dat nadien wat nieuwe personeelsleden werden aangeworven - zo goed als zeker weer terug gezagsgedweë roden - maar functioneel of organisatorisch konden die met absolute voorspelbaarheid dus zekerheid nooit de volledige chaos opvangen. Hoe lang dat allemaal heeft geduurd vooraleer de nochtans cruciale bevoorrading via de stadsdiensten weer op gang geraakt is, is niet in te schatten; weken tot maanden tot ...? Maar alleszins zeker niet zomaar enkele daagjes. Men kan alvast zien dat een vorm van haat ten opzichte van vermeende collaborateurs belangrijker was dan het positieve zorgen voor de eigen bevolking à rato van bijna 25.000 zieligen en dat was een politieke en morele teneur die ongeveer gelijk liep met de aanpak van het krijgsgerecht. Dat nog nooit één zgn. specialist in collaboratie aangaande WO II eens aan de catastrofale bestuurlijke of organisatorische gevolgen heeft gedacht die het gevolg waren van de santeboetiekaanpak van het krijgsgerecht nationaal en dit soort repressievelingen lokaal, is kenschetsend voor het

intellectueel niveau van dit soort academische onderzoekers die in wezen alleen als moraliseerders mogen worden beschouwd, al zijn zij hoofdzakelijk zo vrijzinnig (of 'progressief') als pek zwart is. Die met de mantel van de historisch zeer kritische vergetelheid bedekte rampspoed kon men aan de zijde der administratie van Ronse - waar zou het beter zijn geweest, een comparatieve vraag die nogal wat nieuw onderzoek vereist? - zelfs letterlijk in cijfers uitdrukken en dan kan men zich afvragen hoe het verval aan de vraagzijde was want bij de hongerige bevolking. De eerste weer zeer vrije gemeenteraad vond plaats op de tiende oktober 1944 terwijl dat schepencollege al meer dan één maand goed bezig dacht te zijn. Dienstdoend burgemeester Arthur Van Schamelhout was weer in zijn vooroorlogse nopjes alsof er allemaal niks tussendoor was gebeurd doorheen zijn lange toespraak aan alle aanwezigen over allerlei gevolgen van net deze periode, waardoor het toch lijkt alsof hij er wel ergens was bij geweest als waar-nemer. Dat was voor de goede waarnemer paradoxaal. En met name de immer bij de pinken en stellig goed voorbereide Leo Vindevogel had dat zeker vermeld of ineens aan de kaak gesteld maar die zat nu als kettingroker sigaretten te paffen in één of andere Belgische cel. Arthur Van Schamelhout zou een speech afsteken aan het begin van de eerste vrije gemeenteraad en deed dat "*rechtstaand*" (SAR, notulen gemeenteraad dd. 10 oktober 1944. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De man was allicht zo lang ondergedoken geweest dat deze nieuwe houding slechts na zware kiné kon gebeuren maar men had dan ook al vijf weken trainingstijd na bevrijding achter de rug. We mogen er niet mee lachen want geboortig van 1873 had hij al wat Duitse jaren achter de rug en dat al een flinke tweede keer: "*Waarde collega's, het is niet zonder ontroering dat ik heden het geluk heb aan de herinstelling van de gemeenteraad van onze geliefde en duurzame stad Ronse.*" Dat waren nu eens echte stadhuis- of gevleugelde woorden; de kaders der sossen waren nog echte want primaire of stichtende sossen en geen vervreemde want bijzonder gestudeerde kinderen of kleinkinderen 'van', op die ene uitzondering van de zeer geleerde Eugène Soudan dan maar dat was ergens een liberale overloper of opportunist geweest. Nu, die geleerde woorden had hij eigenlijk vier jaar voordien moeten afsteken in licht gevarieerde vorm want in tijden van nood kent men zijn vrienden en zijn bestuurders; hij was duidelijk geen bestuurder in tijd van nood en inderdaad kaloot en politiek collaborateur Leo Vindevogel duidelijk wel. Hij vervolgde met ietwat moraliserende uitdrukking, de man was allicht pas de tweede generatie vrijzinnig en kwam van een kalotentrekgat als Avelgem: "*Sinds het vertrek der slechte medeburgers zal het ons opnieuw toegelaten zijn te vergaderen onder het werk van de vrijheid en onder de bescherming onzer wetten.*" Na nog een reeks woorden waarin met terechte droefenis werd afscheid genomen van de gesneuvelde en weggevoerde Ronsenaars werd overgegaan tot de zgn. orde van de dag en een hele reeks personeelsbesluiten genomen. Eén was er direct kas op: "*Overwegende dat op 04 september van de diensten van 16 gelegenheidsbedienden, werkend in den bevoorradingsdienst, werd verzaakt daar deze bedienden, hun mandaat houdende van een onregelmatig bestuur, niet den minsten aanstellingstitel bezaten; Overwegende dat het noodzakelijk is gebleken over te gaan tot de aanstelling van vier bedienden ...*". Deze 16 (zestien) "*slechte medeburgers*" werden de facto vervangen door 4 (vier) of gevierkantswortelde goeden! Men heeft de regel van drie niet nodig om te zien dat deze verhouding er geen was of niks anders dan een wanverhouding; vier die het werk van zestien voortaan moesten doen - kom zeg. Vier nieuwe per definitie want goeden, die met zekerheid ter zake der bevoorrading geen kaas hadden gegeten, noch salami noch verse haring terwijl die al enkele bezettingsjaren iedereen het strot uitkwam maar alleszins voor extreem veel energie dus overlevingskansen had gezorgd. We kennen hun vier namen en vermoeden voor zeker twee van hen dat het rode rakkers waren, wat voor dit moment weer als een bewijs van goed gedrag en zeden en vermoedelijk bekwaamheid moest gelden. Hun aanwervingsvoorwaarden hebben wij nooit gezien; moesten zij ook een smetteloos attest van goed gedrag en woekerzeden hebben kunnen voorleggen of achtte men

stropers voortaan de beste boswachters? We hebben inderdaad in de notulen aangaande de cruciale dienst der bevoorrading niet opgezocht of er toch een evolutie zeg aangroei is doorgevoerd - en wanneer - door dit nieuwe bestuur. 4 op de 16 of 25 % was nochtans een indrukwekkende buis voor eender welk examen en toch ook in tijden van vrijheid? En, hier ging het om de verzekering van de algemene voedselbevoorrading van puur theoretisch 25.000 inwoners die in de praktijk voortaan voor 25 à 30 % nog deftig konden worden bevoorraadt! Dat geen enkel raadslid dit opmerkte of liever zich ter zake liet opmerken door protest aan te tekenen dat dit doodgewoon onmogelijk was en dat er gemakkelijk 16 socialisten konden worden gevonden die de 16 Kristen Volksbonders (we gokken nu even maar het zit er dichtbij) konden remplaceren ter ere van nog immer "... *onze geliefde en duurzame stad Ronse.*" kunnen wij moeilijk anders noemen dan een vorm van politiek schuldverzuim. De oppositie was niet direct wakker vanaf de bevrijding van Ronse of zat inderdaad gevangen. Allicht lag bij ieder van de opgedoken raadsleden de petattenkelder vol tot uiteraard onder het niveau van het kelderraam, tenzij dit zeer goed was afgeschermd voor nijldige blikken en nog grijpgragerigere armen met handen eraan door pakweg de wijkagent waarmee men dik bevriend was ook al omdat men die wel eens wat petatten toestopte met een knipoog erbij die zo vet was dat die er een frietje in kon bakken. Bovendien en niet zomaar van ondergeschikt belang betekende deze manke bevoorradingdienst - hoeveel maand heeft dat spelletje zo geduurd ? - dat de ratten op vlak van woeker in zake de basisproducten weer extra naar boven konden komen of de facto door dit nieuwe en uiterst vrije stadsbestuur effenaf werden aangemoedigd. De machtige stadssecretaris zou zelf zeker met woekerhandel bezig zijn - of liever gewoon zij het nu andersondergedoken verder gaan - en wie weet wat schepen Georges Dumont nog van zwarte pijlen op zijn lenige boog had. Ondertussen kon het gepeupel van Ronse zingen en dansen terwijl de dames onder deze illegalen het haar werd afgeknipt op de Vrijheidsplaats terwijl het 'dus' terug thuis deels op de eigen nog natrillende kinnen kon kloppen of op elkaar om al dat extra leed te proberen verwerken, net door de situatie van deze drastische ontslagen. Ook al daardoor is het weer doodjammer dat het gehele archief van de stedelijke bevoorradingdienst van Ronse verdwenen lijkt en alleszins niet beschikbaar is. Eén der meest cruciale oorlogsarchieven is samen met dat andere cruciale archief der politie voor de stad Ronse niet te bestuderen terwijl het archief van het per definitie sociaal belangrijke COO nadien OCMW nadien ??? in zeepkisten of zoiets mag worden gesloten gehouden: het vrije, democratische Vlaanderen en België in de 21ste eeuw! We nemen aan dat het door de enkele ervaren en 'hier' gebleven gemeenteraadsleden of andere lokale politici klachten en smeebeden regende aan het beperkte schepencollege of aan de nu ter zake zagezegd almachtige schepen Georges Dumont. Deze rode rakker kreeg later een straatnaam - in Ronse of wat dacht U? - voor blijkbaar bewezen diensten aan de gemeenschap - U mag aan hen en aan ons altijd komen meedelen voor wat de tijd voor en tijdens de oorlog betreft - terwijl hij een tijd mee zijn eigen werkvolk deels heeft laten verhongeren. Nog was alle verdeckte steun van het nieuwe stadsbestuur aan de structurele woekerhandel van stad en streek niet gedaan want er moesten nog een hoop nuttige annex verdachte stadsbetrokkenen worden ontslagen, ook al in dezelfde drukke zitting van de eerste gemeenteraad na de bezetting. Na jaren thuis ter plaatse trappelen werd er nu aan marathontempo vergaderd en dat kon niks anders dan mentale kwetsuren en breuken veroorzaken. Elf agenten werden de wacht (sic) aangezegd "... *daar belanghebbenden niet de minste regelmatige aanstelling hebben genoten*". Bemerkt dat hier met de uitdrukking "*niet de minste*" een vergelijkende uitdrukking wordt gebruikt die weinig concreet is voor het administratieve recht in voege maar dat was niet de minste der zorgen want men beoogde uiteraard theatraal zo het maximaal effect van deze extreme illegaliteit. Voor vier andere agenten was men toch meer precies zij het dat elke operationalisering ontbrak: "... *wordt insgelijks verzaakt gezien hun houding tijdens de bezetting*". Eén van hen was Julien Van

Obost en was alom bekend. Hij had allicht veel te veel woekeraars opgespoord én doorgegeven aan oorlogsburgemeester Leo Vindevogel hoewel we zelf zijn verschoten dat op zijn lijsten nooit de stadssecretaris stond vermeld; die was nu op zijn beurt blijkbaar zeer ondankbaar voor zoveel dienstvergetelheid. Overigens was hier Robert Clement bij die als enige van de in totaal 15 ontslagen politieagenten zou worden heropgevestigd of werd gezuiverd, als we ons dat begrip hier mogen veroorloven. Robert Oscar Frédéric Clement (°Ronse, 26 november 1910) was allicht niet toevallig een socialist en lid van de verzetsfamilie Blomme (met zeker deel socialisten en mogelijks protestanten) en van de tegengestelde familie Vandendaele⁴ (met zeker deel socialisten) (De man zou veel later in het algemene nieuws komen door het prachtig feit van een huwelijksjubileum van liefst 60 jaar. Daarvoor mocht de reporter van dienst grasduinen doorheen zijn rijk leven. Onder meer over zijn lange werkzaamheid als agent: "*In 1940 werd ik agent bij de Ronsese politie. Na dertig jaar effectieve dienst heb ik de kepie aan de kapstok gehangen*". Die werkervaring bleek mee te vallen zeker ten opzichte van wat hem voordien overkwam: "*De slechtste herinneringen heb ik echter aan mijn werk als melkventer. Met een speciale fiets reeds ik van huis tot huis. Ik heb dagen gekend dat ik bijna niets verkocht*". Bron: *Weekblad Plus*, jaargang 9, nr. 381. dd. 13 juni 1991. p. 7. Met als titel "*60 jaar Robert en Madeleine. Diamant fonkelt in de Gasmeterstraat*". Dat hij dan als slechtste herinnering melkventerij opgaf terwijl hij en passant zijn politieke schorsing als agent in 1944 - 1945 vergat te melden, is al even lachwekkend als volstrekt menselijk begrijpelijk. Er was allicht nooit een mens te Ronse die hem eender wat aangaande WO II heeft kwalijk genomen. Anderzijds ziet men hoe men het draait of keert iets van het accommoderend karakter van zo'n betaalde overheidsfunctie ten opzichte van de economische onveiligheid van een job als zelfstandige, hier voordien melkventer. En uiteraard was dit in wezen de zoveelste gemiste kans om meer te weten te komen rondom WO II, zij het inderdaad zeer begrijpbaar na zoveel jaar gedeeld huwelijksgenot. Dat wou men toch niet besmeuren met te praten over het pijnlijkste allicht uit zijn beroepsleven. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoevelen onder deze 15 afgedankte hulpagenten een tijd werden geïnterneerd op verdenking van collaboratie en zo ten minste een gratis warme maaltijd per dag van de Belgische staat kregen, durven we niet zeggen maar het zal een minderheid zijn geweest van vermoedelijk een vier/vijf. De andere nu definitief eindtijdelijke hulpagenten stonden op straat waar zij voortaan konden gaan smokkelen of de andere smokkelaars konden gaan vervoegen? U kent het eeuwenoude gezegde; de beste stropers worden de beste boswachters maar waarom zou ook het omgekeerde niet zijn voorgevallen? Bovendien was het COO sowieso per direct extreem vijandig voor alle steunmaatregelen ten opzichte van al wat duizend tinten zwart was. Hoe dan ook, op slag van bevrijding waren 15 pakkemannen minder een enorme aderlating in de sowieso al redelijk onwinbare strijd tegen de woekerhandel. Alleszins hebben wij voor deze gemeenteraad geen beslissing gezien waarin net als voor de dienst der bevoorrading - 16 weg en 4 in - toch één, twee of drie agenten werden aangesteld ter directe vervanging. Men moet dat natuurlijk functioneel bekijken in vergelijking met de bezettingsgerelateerde taken van al deze agenten met alle taken die nu werden verondersteld weg te vallen - zoals spoorbewaking (we zeggen maar wat). Maar alleszins was het 100 % zeker dat de woekerhandel verre van gedaan was en nu een nieuw elan kon aannemen omdat minstens én de Duitsers weg waren en voor de stad zeer specifiek de woekerhater- en vervolger numero uno, Leo Vindevogel, achter de tralies zat als een gekooide en voortaan afpluimbare vogel. Vergeten we ook niet dat zeer helaas met de herintrede van stadssecretaris Robert Delobel, ook zijn ondergedoken broer Marcel Delobel heropdook en zijn plaats doodgemoedereerd innam aan het hoofd van de stedelijke politie, alsof deze politiecommissaris niet ook schuldig was geweest aan woeker tijdens zijn diensttijd in de bezetting afgezien van zijn kennis wat zijn lief broertje allemaal ter zake uitstak. Men kreeg aldus een corrupte of minstens woekerdienstige politiecommissaris aan het roer van het vrije of bevrijde Ronse. Het kan echt geen toeval zijn, maar er zijn absoluut zeker meer motieven die moeten hebben gespeeld, dat het archief van de politie op een dag is verdwenen terwijl het zeer waarschijnlijk net door de broers Robert Delobel en Marcel Delobel al lekker

was gekuist voor de jaren 1940 - 1944. We mogen ons gelukkig prijzen dat ten minste deze notulen nog bestaan, althans toen wij hen ooit mochten inkijken, want het politiearchief is 'dus' verdwenen. Het is ten andere ook niet zeker of daar zgn. tuchtverslagen aanwezig zouden geweest zijn in 1944 - 1945 aangaande al de ontslagen politiemensen. Het is natuurlijk belangrijk te vermelden dat de meesten van hen vermoedelijk nooit eens door het krijgsgerecht werden onderzocht, maar dat een aantal van hen dat dan wel door deze instelling aanvankelijk werd vervolgd allemaal van een seponering hebben genoten. Er is dus niemand van de hele reeks ontslagen agenten veroordeeld, voor alle duidelijkheid zowel door een echte krijgsrechtbank alsook niet 'eens' gezuiverd door een substituut. Dat betekent ook dat alleszins aan ons geen toestemming werd gegeven door het college der p-g om de geopende dossiers in te zien, zonder meer een belangrijke vorm van geschiedenisvervalsing. Door een samenloop van omstandigheden hebben wij wel het krijgss dossier van de ontslagen agent Floribert Hantson mogen inzien, een dossier dat best interessante informatie op diverse vlakken opleverde en dus een bewijs was dat het onderzoek van alle mogelijk bestaande politiedossiers rond de ontslagen politiemensen zeer belangrijk is. Overigens vinden wij het zuiver principieel gezien zeer opvallend dat geen enkele agent van de stad Ronse is veroordeeld door het krijgsgerecht omdat het vaststaat dat zij allerlei ondersteunende rollen hebben gespeeld ten aanzien van niet alleen de Feldgendarmerie maar ook voor de GFP en de Gestapo, twee gevreesde Duitse politiediensten die zoals we herhaaldelijk later moeten zien extreem actief zijn geweest op het grondgebied van Ronse en naaste omgeving. Zo zullen wij meer precies in deel 3.3.5.XXX.... **NOG VERWERKEN** ... moeten zien hoe politie maar zelfs de lokale nationale rijkswacht behulpzaam zijn geweest in het opsporen - voor de Duitsers uiteraard - van WW of onderduikers tegen de verplichte arbeid. Maar dat politieagenten van Ronse ook hebben meegewerkt in het kader van opsporingen van PG staat absoluut vast. Zonder op deze zaak nu te kunnen ingaan, zaten deze mensen natuurlijk deels tussen hamer en aanbeeld maar hadden wel de vrije keuze want konden bijvoorbeeld vrijwillig gaan werken naar ... Duitsland. Dat het krijgsgerecht ook voor de entiteit Ronse een heksenjacht heeft gevoerd maar net dit soort medewerkers aan diep leed uiteindelijk volstrekt juridisch ongestoord liet, op de tijd der in getal beperkte opspeuringen en zelfs interneringen na, is een zeer opvallende conclusie waarvan wij het motief slechts kunnen raden.

Samengevat kreeg de dienst der bevoorrading een fenomenale aderlating, werden een pak agenten naar de gevangenis of op straat gejaagd en als top of the bill keerden de criminele broers Delobel - ongetwijfeld de toonbeelden voor zekere Morris die hier wat verder in het Kortrijkse zat te suffen op wie hij zijn slechteriken zou baseren; zijn Daltons op de Delobels natuurlijk! - terug aan de top der stedelijke diensten, een cadeau van kosmische orde voor alle Ronsese woekeraars, smokkelaars of zwarthandelaars waarop die zo moeten hebben gevierd dat de champagne met rijkswacht- en verzetsbegeleiding snel uit Frankrijk moet zijn opgehaald. Voorwaar een interessante bevrijding behalve dan voor de meerderheid van de domme bevolking die massaal ging kijken naar met name maar niet alleen de haarknippingen van smerige moffenmeiden terwijl het ondertussen in zijn eigen ballen - M en V - werd geknipt dat het een lieve lust was (Een tijd later werden weer op de gemeenteraad personeelsveranderingen gestemd, nu van de dienst steunverlening die afhing of werd georganiseerd door het COO van dezelfde stad. Wegens specifiek administratief toezicht werd deze zaak hier nogmaals en definitief gestemd: "*Overwegende dat de Commissie (NVDR het COO) hoogdringend heeft moeten overgaan tot de aanstelling van 16 tijdelijke hulpbedienden, ten einde de uitbetaling aan 2.865 gezinnen te verzekeren.*" Bron: SAR, notulen gemeenteraad dd. 27 november 1944. Men ziet het gelijkaardig getal aan 16 ontslagen en nu benoemde bedienden. Nochtans mogen wij ons inziens één en ander niet inhoudelijk gelijkschakelen vermits het eerst over de dienst bevoorrading (de organisatie van eten, drinken, textiel en ...) ging en nu over de dienst der steunverlening (de organisatie der uitbetaling van steun of geld). Dat laatste gebeurde ten andere voor bijna drieduizend Ronsese

gezinnen of enkel duizenden Ronsenaars meer! Dat laatste geeft aan hoe extreem delicaat deze periode was op vlak van koopkracht zodat de strijd tegen de infame woekerhandel nu uiterst noodzakelijk was of bleef. Om één en ander van dichterbij te kunnen onderzoeken is alleszins meer archiefmateriaal noodzakelijk, te weten van de archieven der diensten der bevoorrading en van het COO. Voor Ronse is dat alleszins tot onbekende tijden onmogelijk. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Als laatste punt van deze bestuurlijk excessieve en weinig functionele allereerste vrije gemeenteraad was er een punt die zoals men zei "*alleszeggend*" was. Stadssecretaris Robert Delobel moeten - moeten - wij doorheen deze studie van GEDEPO voortdurend aanhalen als oorlogscrimineel. Dat hij het samen met broer Isaï Meuris van zijn partner in crime en ook al enorme verzetsheld César Meuris aandurfde aan het krijgsgerecht te vragen om Leo Vindevogel te laten executeren op de Grote Markt van Ronse zelf, is op zich walgelijk maar getuigt vooral van huizenhoge schijnheiligheid en staat 'ergens' symbool voor hoe het land zich oorlogsgewijs voelde en bewoog en dat zeer helaas op overwegende vlakken tot heden - heb troost in het besef dat de Nederlandse manier van omgaan met WO II ongeveer even dom is. De ervaring WO II was voor het land der Belgen redelijk dramatisch - we zeggen redelijk in vergelijking met pakweg het lot der Polen dat oneindig gruwelijker was en denken even het lot der eigen Joden weg - maar tegelijk of ernaast een zaak van opperste schijnheiligheid want van verrijking ten koste van de massa der landgenoten naast misleiding van iets wat men de waarheid mag noemen. En bij die verrijkers waren zo goed als zeker de echte zwarten een kleine minderheid, zeker toch voor het Ronse dat wij nogal ernstig probeerden te onderzoeken. Wat nu want ook tijdens de allereerste vrije gemeenteraad gebeurde was een zaak ook of schijnbaar alleen van zuiver administratieve aard want de jaarwedde van de stadssecretaris werd "... *vastgesteld op 54.000 frank*" en dat vooral "*Vanaf 01 januari 1943*", of m.a.w. van toen hij in de onderduik zat (Niet alleen zijn weddeverhoging vanaf januari 1943 tot heden werd effectief uitbetaald, ook als we enigszins kunnen een stadsboekhouding van toen lezen, maar eveneens de gedeerde wedde tussen januari 1943 tot en met augustus 1944. Hetzelfde gold 'natuurlijk' voor broerlief Marcel Delobel, politiecommissaris. Voor de stadssecretaris ging dat al direct over een bedrag van 40.000 frank of 40 maandwedden uitbetaling van achterstal. Dat was een werkelijk extreem goed opbrengende onderduik, waarin hij zeer nota bene ook nog woekerhandelde. Bron: SAR, Boekhouding, Wedden Dienstjaar 1944, "*Maandwedden achterstal*". Iemand zou ooit eens een schatting moeten proberen maken hoeveel loon op deze manier via alle soorten staatsdiensten na de bevrijding is uitgekeerd met terugwerkende kracht, en dus via belastingen werd afgehouden van de modale werkende mens waarvan er op dit moment van eind 1944 voor Ronse zoals net gezegd bijna drieduizend gezinnen alleen extra hulp nodig hadden! Men kreeg dan nadien nog allerlei mooie bijkomende voordelen zoals statuten her en der voor enorme vaderlandsliefde. Zo werd Marcel Delobel erkend als WW of onderduiker vanaf 16 december 1942 tot de derde september 1944 (Bron; DOS, dossiers WW, persoonsdossier Marcel Delobel, beslissing commissie dd. 07 december 1950). Het spreekt voor zich dat dit diverse voordelen meebracht. Dat was hoe dan ook van twee materiële wallen tegelijk (vr)eten. Trouwens of brief gevraagd, hoe kon men eigenlijk van een onderduik spreken indien men daar achteraf volledig maar dan ook volledig voor was betaald alsof men effectief in dienst was geweest? Ook hier was WO II een zaak van uiterst positief sanctioneren zeg belonen voor de ene kant en uiterst negatief sanctioneren zeg bestraffen aan de andere kant, met dikwijls en toch in één richting een vorm van communicerende vaten. En dat ging meestal levenslang, zeker aan de belonende en meestal aan de gestrafte. En ondertussen verzwijgen en verschonen de academische historici of overwegend of uitsluitend dik betaalde staatsslaven deze geschiedenissen als - haha? - zeer vermoord. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het was zijn goed recht en bij wijze van spreken zijn administratieve plicht maar het ging qua perceptie nogal aan de rappe kant. Zo'n professionele zaken had hij dan toch tijdens zijn onderduik netjes in het oog kunnen houden. Zijn we hier wat vilein wat echter te denken van volgende overweging die de gemeenteraad aannam en uiteraard uit de ganzenveer van de secretaris zelf kwam: "*Gezien de houding die den heer stadssecretaris gedurende de Duitse bezetting heeft aangenomen, houding die voor hem*

vanwege de Oberfeldkommandantur verbod van uitoefenen van zijn ambt heeft medegesleept eenerzijds, en dat hij, om te ontsnappen aan de vervolgingen van de Gestapo, zich vanaf 9 december 1942 verplicht heeft gezien gedurende 22 maanden het 'maquis' te nemen." Er wordt zeer opvallend niet gezegd dat Leo Vindevogel aan de basis van zijn ontslag lag. En, dat zou Robert Delobel wel degelijk beweren nadien in het kader van diens krijgsdossier. Bovendien weten we ook niet via de inderdaad bewezen aanhouding van het Duits regionaal Militair Bestuur welke gronden er aan hun beslissing om deze man - en zijn broer - te ontslaan ten grondslag lagen. Nu is sowieso de opmerking in zake de Gestapo er over. De man en zijn broer waren weliswaar met zekerheid bedreigd maar als we ons zo mogen uitdrukken slechts met GEDEPO of verplichte arbeid in Duitsland, zoals er honderden stads- en streekgenoten een zelfde lot hebben ondergaan. We weten wel niet voor welke functie en in welke plaats te Duitsland hij was bestemd door de Werbestelle; Robert Delobel heeft naar onze brede kennis ter zake blijkbaar nooit een aanvraag willen indienen voor het statuut van WW wat op zich merkwaardig moet worden genoemd. Van zijn broer Marcel Delobel weten we dat die werd verondersteld te vertrekken als "*Kontroleur*" voor Halle an Saale en dat kon zowel in een weverij aldaar zijn, alsook in een ... brouwerij; hij was nota bene voordien en ook door de Duitsers gekend als een zuipschuit. Dat van die Gestapo is je reinste flauwekul in deze context want anders waren ze wel op hun kantoor of ergens te (woeker)velde gearresteerd geweest door deze gruwelijke Duitse politiedienst. Het is wel daarentegen zo dat Robert Delobel door zijn activiteiten in het sluikblad RVRL uit der aard bloot heeft gestaan voor potentiële ernstige vervolging door de Gestapo, dat onder meer één van zijn medewerkers - Marcel Massez - zwaar heeft aangepakt. Maar anderzijds is het zeer waarschijnlijk dat Robert Delobel met minstens Gestapo Gerard Kling in contact heeft gestaan via zijn copains, de gebroeders Meuris waar deze Duitse Gestapo kind aan Ronsisch tweewallig huis was. Dat hij 22 maanden in het 'maquis' moest gaan leven; we zullen verder in onderdeel D...XX... **NOG VERWERKEN** .. zien hoe maquisachtig deze man heeft geleefd. Het was een echte politieke en morele schande. Robert Delobel had ten andere in het maquis of niet ondergedoken gezeten, toch een beetje essentie van het secretarisschap verleerd want net deze notulen bleven ongetekend, ook ten andere door de weer dienstdoende burgemeester Arthur Van Schamelhout die ook al duidelijk na zijn laatste optreden als dienstdoend burgemeester op 18 mei 1940 een slag van de administratieve molen had gekregen.

C.2.3. De rijkswachtbrigades te Ronse.

C.2.3.1. De lokale rijkswachtbrigade waakt.

In onderdeel B.3. zagen we overduidelijk hoe lokaal politicus Leo Vindevogel, sinds lang gemeenteraadslid tevens parlementair voor de regio en dus voor het land, resoluut mee de noodzakelijke bevoorradingsstouwtjes in zijn bekwame handen nam in samenwerking met het officieel regionaal en lokaal gezag: "***De Prijzen van 10 mei. De h. Vindevogel heeft deze week onderhandeld met de gendarmerie en de h. procureur des konings. De rijkswacht heeft de ronde gedaan om de aanplakking der prijzen in den kleinhandel wederom op te leggen en zal optreden tegen woeker.***

Den h. procureur des konings heeft den h. Vindevogel verzocht een onderzoek in te stellen over den woekerhandel te Ronse.

....

De h. procureur heeft ons als zijn vast inzicht te kennen gegeven dat hij scherp zal optreden tegen den woekerhandel in het geheel het arrondissement." ('t Volk, 29 juni 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De rijkswacht was dus van in het begin der echte invasie - herinner U de voorbereidingen doorheen de tweede mobilisatie - bij de les zelfs deels

als aanvankelijke boodschapper van de juiste prijzen zeg geen woekerprijzen. Dat onderzoek door Leo Vindevogel geleid, zal zeker zowel met medewerking van de rijkswacht als van de eigen stadspolitie zijn gebeurd. Dat rapport moet dus zoals vanuit alle andere gemeenten van het gerechtsarrondissement Oudenaarde op het bureel van de procureur zijn beland en daar ergens archivalisch nog bestaan; het heeft dus een uitzonderlijk belangrijke historische waarde. Ondertussen moest de rijkswacht, ofwel de gendarmerie of de gendarmen/gendarms in de Vlaamsche volksmond, niet alleen meewerken aan de preventie van woekerhandel maar effenaf met gewapende arm optreden tegen de snode overtreders van alle duizend maal kond gemaakte regelgevingen aangaande een deftige bevoorrading van de gehele bevolking. Vergeten we daarbij overigens niet dat men in tijden van terugkeer leefde want een pak der bevolking was immers in de begindagen der Duitse invasie gevlucht. Op die manier groeide de bevolking stilletjes weer aan tot ongeveer zijn oud leefniveau - minus voor langere tijd de vele krijgsgevangenen of gevluchte soldaten zoals de Crabs - wat de bevoorradingsskwestie nog pregnanter of dringender maakte. Vermoedelijk moet de zwarte markt iets minder sterk of dwingend zijn geweest in de beginweken der invasie en bezetting, maar dat kan nader onderzoek misschien nog uitwijzen. Hoe dan ook kon men als geslagen en verdoofde bevolking wel van alles uitstellen maar geen enkele dag het calorisch minimale eten en drinken. In een wel zeer toevallig gekozen bezettingstitel "*De strijd tegen de woeker*" ging de redacteur van dienst flink van leer tegen de woekerende boeren van stad en buurt door een breed overzicht waarbij niet alleen maar toch mooi aktief de rijkswacht de zin van haar bestaan bewees: "*Dagelijks worden tal van boeren in overtreding genomen om nagelaten te hebben hunne aardappeloogst kenbaar te maken.*

Zaterdag werden door de rijkswacht van Ronse alle voertuigen onderzocht. In de Parkstraat werd een gespan onderzocht waarop zich bovenop raaploof bevond, doch bij nader onderzoek bleken er 300 kg. aardappelen verborgen te zijn. Gespan en aardappelen werden aangeslagen en ter beschikking van Winterhulp gesteld.

....
Op een boerenhof te Nukerke werd de aandacht der rijkswachters getrokken op een voertuig dat hoog met hooi geladen was. Men deed het hooi verwijderen en men stelde vast dat er op dien wagen alle soorten waren verborgen waren; gezouten vleesch, aardappelen, graan tot zelfs een kom met 40 liters room.

*En in de stad zijn geen aardappelen te krijgen!" ('t Volk, 21 december 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).*

Brutaal gezegd; als het van al die boeren afhing, kon iedereen die geen grote prijzen wou betalen gerust verhongeren. En dat dus vlak voor het feest van het Kindeke Jezus dat in een kribbeke was geboren, zo emblematisch ongewenst en nadien door de eeuwen der eeuwen door alle boeren van alhier aanbeden als de Verlosser van alle Kwaad. Duidelijk baden juist zij niet het tijdens de vele oorlogen populaire gebed "*Van de Gesel der Woekerhandel, Verlos ons Heer*". We weten al dat Winterhulp veel kreeg aan eetbaars maar hier kreeg men er ineens een gespan bij. Indien dat zo is doorgegaan moet deze instelling een werkelijk indrukwekkend technisch park ter zijner beschikking hebben gehad, en zo mogelijks zelfs zijn overgaan tot verhuring aan dit soort pipo's die zoals hic et nunc hun enig vervoermiddel waren kwijtgeraakt. Alle gekheid op een stokje want geen enkele boer kon zonder gespan en andere technische middelen en de samenleving kon niet zonder de boeren want stierf anders de hongerdood. Dat moet trouwens de gruwelijke einddroom van elke graag woekerende boer zijn geweest; klanten die liever crepeerden aan de hongersdood dan zich te vernederen en uit te sloven om aan hen dramatische prijzen te willen betalen. Maar ook dat was natuurlijk volstrekt onmogelijk - van dit soort bij wijze van spreken overwogen zelfmoord hebben wij alleszins nooit gehoord - want de mens wil overleven, desnoods als slaaf. De laatste zin van de redacteur - "*En in de stad zijn geen aardappelen te krijgen!*" - klonk ergens ironisch maar

was uiteraard diep tragisch. Het was ook het moment der diepste tragedie want de winter was op haar smalst en het leunde aan tegen Kerstmis, toch een gezelligheidsfeest ook al waarin men ten minste ietwat deftig te eten wou. Zonder aardappelen was dat vrij moeilijk voor te stellen tenzij men alle rapen van dit soort bedrogboeren had gekregen - bij wijze van flauw inleefgrapje. Mogelijks was de redacteur van dit stuk de vooroorlogs alom gekende algemene redacteur annex parlementair die dus geen twee weken later oorlogsburgemeester Leo Vindevogel zou worden en als een deftige bezetene onder meer en zeker vooral de aardappelvoorziening voor geheel de stad zou verzorgen, hét basisvoedsel van de gewone man, vrouw en kind, waardoor hij op dat cruciaal en breedst mogelijke sociaal vlak juist deed wat de procureur des konings al in mei 1940 had opgedragen. Tiens, tiens. Overigens diende de rijkswacht al wakend niet alleen het algemeen belang van het rijk zeg 'ergens' ook van de gemeenschap binnen dat rijk der Belgen, maar natuurlijk haar eigen belang. Ten eerste was zij van bij het moment der Duitse waarheid of de inbezitname van dat deel van het Belgisch grondgebied waar de rijkswacht opereerde - voor Ronse vanaf 20 mei 1940 - volkenrechtelijk dus ook grondwettelijk verplicht deze nieuwe heren en zeer weinige dames te gehoorzamen. En den Duits had een hekel aan chaos, was bezeten van Ordnung. Ten tweede wilden de heren rijkswachters met hun meestal niet te kroostrijke maar toch aanwezige gezinnen ook elke dag een paar aardappeltjes stekken. Hoe hun bevoorrading nationaal alleen of ook deels of zelfs alleen lokaal werd georganiseerd, dat zijn wij nooit tegengekomen. Men mocht dan blijkbaar voorturend alle soorten aangeslagen waren ter beschikking stellen van het Ronsese Winterhulp, de magen der pakweg vijftiental rijkswachters van de brigades van Ronse (Kasteelstraat 43) en Louise Marie (Boekzitting 55) moesten ook voortdurend worden gevuld - zoals ook die, we herhalen zeer concreet, ook die van hun wettelijke en vruchtelijke aanhangsels. Ook al om te vermijden dat ze door niet tevreden Duitsers zouden naar Duitsland worden gestuurd als bijvoorbeeld GEDEPO, was het eigen belang der rijkswachters een kardinaal motief om redelijk deftig op te treden ten opzichte van de woekerhandel in stad en streek. Overigens hebben we nooit opgezocht waar de historische grenzen waren van de brigade van Ronse, zeker ook in buurgemeenten als Nukerke zoals we direct zullen zien, zo mogelijk zelfs in de Waalse buurtgemeente Saint-Sauveur. In Dergenu, Frasnes-lez-Buissenal en vooral in het meest nabije Ellezelles (op La Haute 7A) waren er zeker ook brigades van collega's gevestigd en we zullen ook direct zien dat er zelfs in relatief kleine Vlaamse dorpen uit de buurt nog brigades waren aan te treffen. Het is een voorstelbare vraag in hoeverre er een vorm van extra bevoorrading was voor net de kleine brigades die per definitie dichtbij het volk zeg vooral de boeren konden staan. Maurice Lodewijk Claeys (°Oostakker, 06 september 1897) was met eega en hun twee kinderen - Laura en Laurent - uit Antwerpen vanaf 10 augustus 1935 eerste opperwachtmeester geworden van "*Groep Gent - Compagnie Gent - District Oudenaarde - Post Louise Marie*". Wij hebben daar maar één andere rijkswachter aangetroffen voor de periode der bezetting maar corrigeer ons aub. Eerste opperwachtmeester Maurice Claeys had een zeer liberale volledige naamgenoot in het centrum van de stad die met zijn eega Marguerite Maes nogal wat kleine verzetsdaden pleegde in de omgevingen van het BNB en het GL en hij zou zelf naar onze dossierkennis enkele verzetsbanden hebben gehad met het GL van Ronse. Hij werd er alleszins voor erkend als GW vanaf de eerste november 1943 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Maurice Claeys. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daar stond zoals gebruikelijk helemaal niks in over strijd tegen de woekerhandel. Zonder de man persoonlijk verdacht te maken, was dat niet onverwacht want Maurice Claeys zou onder meer deelgenomen hebben aan de sabotage van de spoorwegbrug Oudenaarde - Ronse op 23 juli 1944 en dat vooral "*onder leiding van Marcel Hoebeke en Martial Van Hasselt*". Dat waren niet meer of minder dan oorlogsgangsters want prima economische zelfs militaire collaborateurs en meer precies Marcel Hoebeke zat samen met zijn aandeelhouders-

bestuurders en ook al leden van het GL Jules Delaunois en Raoul Hantson tot over de oren in woekerhandel - in textiel; zie verder in deel D.6.1.. Heeft eega Martha Seraphina De Vos (°Oostakker, 06 november 1894) voor haar en de kinderen niet eens af en toe zeer amicaal via haar man wat zwart goed aangekocht? Dat Maurice Claeys een oprecht verzetsparcours schijnt te hebben afgelegd - we hebben ooit eens in de kelders van het SAR zijn zoon ontmoet die met diep respect en liefde over zijn vader sprak - belet niet de vraag te stellen - en mutatis mutandis voor alle rijkswachters van zeer kleine brigades - naar hun oogdichtklapping zelfs medewerking allerhande op het vlak der woekerhandel. Af en toe want voor de cijfers of het eigen naakt uniformbestaan te bewijzen, moest 'natuurlijk' wel eens een smokkelaar of twee in de collier worden gegrepen maar in hoeverre bracht dat dan geen lokale roddels op gang in de eeuwenoud gekende litanie van Calimero "*Zij is groot en ik ben klein*"? Uiteindelijk moet eveneens de vraag worden gesteld in hoeverre de hogere opperen van de keten "*Groep Gent - Compagnie Gent - District Oudenaarde - Post Louise Marie*" zelfs nationaal formele bevelen tot allicht eerder informele wenken gaven nogal wat woekerhandel maar door de gehandschoende en gelaarsde vingers te zien om het volk op de eigen zeg vaderlandse hand te houden. We zullen direct kort zien dat er een speciale brigade der rijkswacht in het leven werd geroepen van redelijk in het begin van de bezetting, een idee vanuit sterk vermoedelijk de Duitse bezetter alsook van de Nieuwe Orde en dat de rijkswacht nationaal zou worden geleid door een Nieuwe Ordegezinde figuur. En dat had samengevat te maken met zowel het ongebreidelde terrorisme en diefte als met de waanzinnige schaal der woekerhandel, werkelijk een oprecht breedgeschakeerde en -verspreide Belgische sociale ziekte te noemen. Burgerzin was nu eenmaal iets dat de Belg van hoog tot laag en van klein tot groot en ga zo maar door, ontbrak alsof het genetisch op deze bodem was verloren aangeboren. Het kon dus ook niks anders dan dat eveneens de rijkswacht van België door die ziekte zelf was aangetast temeer omdat het één van de weinige toen bestaande en grote organisaties was waar zekere sociale verticaliteit zeg carrière mogelijk was, indien men nu zeer toevallig niet van adel was of geboren binnen de kringen van rijke stinkers of ook afkomstig was van de kaders van de snel groeiende zuilen. Vermoedelijk - maar dat kan alleen toegepast sociologisch onderzoek later (...) uitwijzen - was de adel de allerenige klasse van dit land dat niet en nooit werd aangetast door de ziekte der woekerhandel en waar, omgekeerd, werkelijk oprechte burgerzin heerste hier alleen en alleen genoemd als vaderlandsliefde of patriottisme.

Om iets te kunnen aanslaan en de drager ervan te kunnen verbaliseren, moest men geen ogen op zijn gat of misschien juist toch maar niet alleen daar hebben: "**Oudenaarde**. ... *Aan het station te Oudenaarde kwam een aan deze stad vreemde persoon welke eene zware mand mededroeg, doch toen de aldaar aanwezige rijkswachters die de jacht op dergelijke smokkelaars maken, een onderzoek instelden, liet de man zijne mand in plan en maakte zich uit de voeten. In de achtergelaten mand bevonden zich vele kilo's varkensvleesch, benevens eenige hoeveelheden boter, waren welke zonder eenigen twijfel voor den sluikhandel waren bestemd, en dan ook werden aangeslagen. ... tegen den man werd een proces-verbaal in regel opgemaakt.*" (*t Volk*, 15 maart 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Vooreerst moeten we toch de redacteur van dienst een kleine terechtwijzing toewensen. Immers, dit "*zonder eenigen twijfel*" was zonder enige twijfel voor de geest of het denken van deze tijd een redelijk vanzelfsprekend vooroordeel. Het was zeker niet de enige, eerste en laatste man of vrouw zelfs wat ouder of zeer sterk uit de jonge kluiten gewassen kind dat zo'n mand dragen kon en dat - dat was de essentie der dracht - met volstrekt legaal aangeschafte waren erin, van dezelfde orde of daaromtrent. Allicht zag men dat sneller verkeerd omdat het om een vreemde ging al konden deze rijkswachters, ze mochten de allerbeste van hun klas van geheel België geweest zijn, niet alle normaal deze statie aandoende passanten bij naam en toenaam of alleen reeds het silhouet - de mand inbegrepen natuurlijk - konden kennen. Er moeten toch

wel geregeld vergissingen van deze aanpalende aard zijn gebeurd maar dat kwam natuurlijk niet in de gazet. Welke dienstklopper ging nu eens aan de publieke neus gaan hangen dat hij per dag gemiddeld drie maal - we zeggen maar wat - de zaak verkeerd beoordeelde en telkens per inderdaad zeer groot toeval de mand terug gaf aan dit schoon wijf dat hij per toeval niet weer had herkend? Me too bestond nog niet en dit soort lastigvallers kon gerust zijn gang gaan en beleefde inderdaad op die manier de tijd van zijn dienstleven al zullen er ongetwijfeld door sommige iets meer manse dames wat serieuze oorvegen zijn uitgedeeld - op straffe van verdere klacht indien dit gendarmpje aanstalten maakte om de dame eens te gaan boeken wegens belediging van het gezag en verstoring van het gesteven uniform! Omgekeerd moeten er toch massa's verkeerde PV's zijn uitgedeeld in het lage land aan de Noordzee, zo dat soms rechters er de stuipen van moeten hebben gekregen indien het weer eens de spuigaten uitliep. Ten ware inderdaad het openbaar ministerie het niet eens zo ver liet komen en dit soort overijverige, geconstrueerde zaken doodgemoedereerd zij het verbolgen vanwege dit overwerk seponerde. Men ziet alleszins dat zo'n duts van een smokkelaar in dergelijke gevallen geen kans had. De arm der wet was sowieso viervoudig bijgevolg vierbenig en kon op die manier niet alleen misschien sneller lopen maar sowieso een andere weg nemen dus samen een valletje opzetten. Wie Dikke Bertha bij de scouts of de KSA had gespeeld als latere nu aanwezige rijkswachter had een geweldig pakkevoordeel. Hier was de man hen te slim of gewoon te snel af maar het uilskuiken of durfal kwam terug op zijn verre stappen om te trachten toch een deel als legaal te laten verklaren ergo te recupereren, wat helaas niet is gelukt al weten wij door de te beperkte beschrijving helemaal niet waarom. Men kon dus als lezer in dit concrete geval en allicht enkele honderden over vier jaar bezetting geregeld sympathie krijgen voor die arme te snel betrapte die misschien, hier was het nu zozegzegd een vreemdeling, bovendien statistisch gezien zo ongeveer zeker of je buur, je vriend, je nonkel, je oude schoolkameraad, je medeleerling op de lering bij pater X, was of nog zoveel meer van de mogelijke netwerken die een leven etaleerde toen er nog niets was als die oerdomme televisie. Iedereen die wilde smokkelen moest dus lenig als een aap zijn, soepel als een slang, snel als een luipaard, sluw als een ekster en er liefst van al er uitzien of hij doodgewoon niet bestond, anders gezegd altijd des nachts handelen terwijl dat natuurlijk tegen de wetten op de verduistering was; altijd prijs dus. Bovendien men moest men des nachts maar eens per trein proberen reizen! Men kon ook moeilijk de trein toch maar enkel in de wintermaanden gaan nemen. Het was dus altijd 'iets' voor die arme ontelbare smokkelaars die vooral rekenden op hun effectieve ontelbaarheid of overspoeling van de blikken der gezagsdraggers en hun momentane onoplettendheid, door inderdaad wat zeer dicht vooruit een schoon vrouwmens te sturen om de arm der wet een armpje oogkundig om te draaien, visueel dan want het mocht vooral niet te ver gaan. En die arm der wet was zoals gezegd altijd zeker met vier en had ook vier paar ogen al hebben wij geen idee in hoeverre de auditieve, tactiele en olfactorische zintuigen ook een duit in het vangstzakje konden doen. Jammer toch dat we ter zake nooit eens een handleiding konden op de ondertussen doorstofte kop tikken die dienstig was zowel voor de lokale politie, de plaatselijke rijkswachtbrigade en niet te vergeten de controleurs der zeer specifieke opsporingsdiensten. Dat boekje zouden wij nu wel ergens kunnen samenstellen indien we meer van dit soort voorbeelden zouden hebben gevonden, voor Ronse en de Vlaamse Ardennen. In dit voorbeeld kan men een straf staaltje zien van de vers opgedane kennis in speciale opsporingstechnieken van de rijkswachters van de brigade van Ronse. Herhalen we nog eens een vorig voorbeeld: "*Zaterdag werden door de rijkswacht van Ronse alle voertuigen onderzocht. In de Parkstraat werd een gespan onderzocht waarop zich bovenop raaploof bevond, doch bij nader onderzoek bleken er 300 kg. aardappelen verborgen te zijn. ... Op een boerenhof te Nukerke werd de aandacht der rijkswachters getrokken op een voertuig dat hoog met hooi geladen was. Men deed het hooi verwijderen en men stelde vast dat er op dien wagen alle soorten waren verborgen waren; ...*" ('t Volk, 21 december 1940.

vorige in NOOT NOG VERWERKEN). Hegel zal wel nooit gedacht hebben dat zijn eeuwige dialectiek van these versus antithese ook hier zou worden toegepast; de woekeraars lazen of hoorden deze informatie ook en moesten zich dus wel aanpassen wilden zij niet dezelfde risico's lopen als de publiek in de antiwoekerval gelopenen. Nochtans was er één ernstige handicap want er was natuurlijk niet teveel alternatief; er waren nu eenmaal metafysische wetten. Gesmokkelde vloeistoffen moesten vervoerd worden in aangepaste houders als karaffen, flessen of minstens thermossen en dat was alles per definitie niet te groot en vooral helemaal niet breekbaar. Zeer veel voedingswaren noodzaakten behoorlijk tot enorm veel ruimte met als neusje van de zalm - nou ja - de dagelijks broodnodige steenkolen. Het gegeerde vlees, boter en room mochten slechts zeer beperkte tijd in de warme want overvolle treinwagons worden gehouden en konden ook al een specifieke door iedereen gekende geur verspreiden, met alle verlokkingen en problemen vandien. Pakken we het voorbeeld bij uitstek van de onschatbaar belangrijke aardappelen; "*Geef ons heden ons dagelijks kilootje petatten, Heer*" was hét gebed van de oorlog variabel gevolgd naargelang het een volwassene of kind uitsprak met bijvoorbeeld "... en met een paar frisse vooroorlogse pinten erbij of een klein, fijn paardenworstje in tomatensaus". Dergelijke zware zaken kon men immers nauwelijks rendabel gaan vervoeren per pakweg 20 kilo ergens in zijn frak deskundig ingenaaid. Dat was misschien wel eens interessant voor een opportunistische koper, inderdaad met het oog op een specifiek feest zoals de Plechtige Communie van een kind, zeker indien het om frietpettaten ging indien men overigens ook aan geschikt vet - paardenvet! - kon geraken, maar zelfs voor gewone kopers want bestendige aardappeleters was dat totaal onrendabel.

Het door de woekerhandel getergde volk kon ook wat de arm der wet helpen door diens resp. benen op het juiste spoor te zetten met een klachtbrief. En die was dan wel geschreven desnoods al dan niet leesbaar verplakt met letters zelfs woorden uit een oorlogskrant maar niet steeds ondertekend of al dan niet anoniem. Betrof het nu een klacht of daarentegen een verklinking, het was zelfs voor ervaren lezers annex speurders niet altijd uit te maken. Was het een oprecht schrijven of niet want het kon effectief om rancune gaan en de eliminatie van een andere smokkelaar was een belangrijke in rood onderstreepte afschrijvingspost in de onbestaande officiële maar daadwerkelijk gehanteerde eigen zwarte boekhouding. Het kon uiteraard ook om een wraakactie van een bedotte klant gaan die een verkoper annex zwarthandelaar om ergens begrijpelijke redenen een les wou leren, omdat er met name valse producten waren aangesmeerd (zie verder bij D.1. ...XXX.....Bedrog als .OF.... de toegepaste logica van het bedrog. **NOG VERWERKEN** ...). Een klassieker was dat het om een pure afrekening ging met iemand waar diens gekende woekerhandel slechts een zeer aangename aanleiding was want de oorzaak van de regelrechte haat tegen deze persoon lag totaal elders, dikwijls reeds van voor de oorlog. De woekerhandelaar in kwestie had met name - een klassieker in het wraakgenre - het lief afgepakt en was er - nog erger - eeuwig mee gaan trouwen - en zo voort. Op het verklinken binnen het kader van GEDEPO gaan we in deel 4.6.2. in. Hier geven we drie voorbeelden van zekere situaties van ten minste anonieme brieven die toch nog een oprechte klacht konden verbergen: "*Nederbrakel. Dagelijks komen naamloze brieven toe op de rijkswacht die zaken van sluik- en woekerhandel aanklagen.*

Er wordt evenwel slechts gevolg gegeven indien de afzender naam en adres kenbaar maakt. De personen die feiten aan te klagen hebben, mogen steeds aan den bevelhebber der rijkswacht schrijven, op voorwaarde dat zij hun naam en adres mededeelen. De aldus tot de heer bevelhebber gerichte brieven dienen op den omslag het woord 'persoonlijk' te vermelden." (*t Volk*, 15 mei 1943. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Vooraleer daar kort op in te gaan is het een open vraag hoeveel de vestigingen der Feldgendarmerie, steeds te Oudenaarde en zekere tijden te Ronse en ook te Nederbrakel vooral in het jaar 1944, aan

naamloze brieven hebben ontvangen; geen, of minder tot meer dan gericht aan de rijkswacht en/of politie en met zekere evoluties? Overigens kreeg met zekerheid de GFP of de militaire Duitse politie die een tijd in 1943 - 1944 te Ronse was gevestigd ook naamloze brieven of alleszins met een valse afzender. In dat één speciaal geval dat we vrij goed kennen zijn zij daar zeker op ingegaan en dat was trouwens een zaak waar de Ronsenaar van 'dienst' eerst het ongeluk van de ander als zijn geluk tevergeefs had uitgeprobeerd via de stedelijke politie. De Gestapo Gent kreeg ook anonieme brieven en ging daar zeker in blijkbaar overtuigende gevallen op in, en met voor hen resultaat want arrestaties van zgn. weerspannige Belgen tot gevolg. We vermoeden dat de Feldgendarmarie gezien de legendarische Duitse discipline en het gebrek aan relativeringsvermogen wel allerlei onderzoeken heeft proberen opstarten na het ontvangen van naamloze klachten en dat zij daar zo veel mogelijk de lokale politie of rijkswacht mee heeft voor ingeschakeld. Voor zo'n Belgische diensten moet het dan meestal werkelijk schipperen zijn geweest, tenzij men echt de medeflik wou uithangen zonder enige vaderlandse of lokaal-gemeenschappelijke wroegingen. Het kan moeilijk zo zijn geweest dat deze praktijk alleen is voorgevallen te Nederbrakel want er waren dus nogal wat vestigingen van brigades over dit deel der Vlaamse Ardennen? We hebben geen analoge advertenties gezien voor inderdaad de brigade van Ronse stad maar dat bewijst niets; we kunnen er hebben over gekeken, het kan zijn geafficheerd in plaats van in de lokale pers gepubliceerd en zo misschien meer. Uiteraard hebben wij zowel voor de brigades te Ronse als voor de stedelijke politie totaal geen archiefzicht meer op wat er aan klachtbrieven is binnengekomen. Zeker Frans Laenens had daar over kunnen getuigen maar daar werd hem nu eens niks gevraagd door zijn ondervragers, rijkswachters van Ronse; hij zou het later wel doen in zijn klachtbrieven aan Eugène Soudan. Zijn we te tendentius als we zeggen dat zij maar al te goed wisten waarom? Bovendien is iets sensationeels mogelijk, namelijk dat effectief politiemensen of rijkswachters bij de andere dan de eigen lokale politiedienst klacht indienden, misschien door de eega geschreven ter verdoezeling van het eigen handschrift, omdat zij wisten dat net dit soort klacht bij de eigen dienst om 'redenen' op een koude steen ging vallen of zelfs om pure intrigeredenen; Sjeekspier was ook een Vlaming. De aanwezigheid van alleen al twee politiediensten naast nog eens een aparte of specifieke controledienst in de administratie der bevoorrading gaf aanleiding tot veel mogelijke intriges tussen deze drie diensten. We spreken hier in voorwaardelijke wijs want daar hebben wij alvast geen concrete voorbeelden van gevonden. Alleszins was dat een voorbeeld van de klacht bij de GFP te Ronse, een Duitse dienst waar een Ronsenaar als het ware aan het shoppen was bij diverse politiediensten - het ging trouwens over een oude burenvete. Mutatis mutandis was een vorm van intern politieklachtmisbruik eveneens mogelijk. De bezetting was trouwens een tijd dat het begon te stikken van allerlei soorten nieuwe politie - Spoorwacht, Boerenwacht en wat nog meer? - naast enorme uitbreiding van de bestaande politiediensten - zie direct de speciale rijkswacht die vrij massaal in Ronse en omgeving is neergestreken - om natuurlijk niet te zwijgen van de drie gevreesde Duitse politiediensten, de Feldgendarmarie, de GFP en de Gestapo - al zou die laatste zich nauwelijks bezig houden met dit thema der zwarthandel. Voor de brigade van Nederbrakel was het blijkbaar duidelijk dat dit een adres was dat veel werd aangeschreven met klachten in verband met woeker. Was het toeval? We weten weliswaar met zekerheid dat de rijkswachtcommandant (Emile Norbert Steenhaut, °Gent, 17 februari 1906) aldaar dik was met de Gestapo. Hij zou voor collaboratie worden veroordeeld na de oorlog en dat was met absolute zekerheid niet te zeggen voor de commandant en eender welk ondergeschikt lid van de brigades te Ronse en Louise Marie, op die garnaal na de bevrijding na die zou worden buitengegooid omdat hij wat zwarte sympathie had getoond op een week moment in de eerste helft der bezetting (*Van Emile Steenhaut beschikken wij over geen enkel dossier, noch een gewoon genadedossier laat staan een krijgsdossier want we kennen hem slechts uit de dossiers van de Belgische medewerkers bij de Gestapo Aussenstelle*

*Gent. Onafgezien van onze thematische interesse in deze studie omtrent zijn eigen inzet in de vervolging der woekerhandel, kan/kunnen zijn dossier(s) zeer interessant zijn om meerdere redenen die met ook het uiteindelijk zeer nabije Ronse hebben te maken. Anderzijds zijn wij weer thematisch gezien zeer geïnteresseerd hoe zijn inzet tegenover de woekerhandel in zijn regio daadwerkelijk werd ondersteund zelfs aangezwengeld door de procureur des konings naast de onderzoeksrechters der rechtbank van Oudenaarde, en dan, inderdaad, hun handen van hem aftrokken eens de streek weer bevrijd. Bovendien hebben wij een sterk vermoeden dat net onder de leiding der procureur des konings alle lokale rijkswachtcommandanten dus ook van de twee te Ronse gelegen brigades geregeld samen kwamen en zelfs samen of minstens deels overlappend moesten opereren. Welke conflicten of niet zijn er dan opgetreden tussen pakweg de vaderlandse gebleven commandant der Ronsese brigade Pieter Antoine Van Immerseel (°Drogenbos, 21 februari 1891), erkend GW via het BNB Ronse, en collega's zoals de blijkbaar opportunistischer ingestelde commandant van Nederbrakel? En zo vragen voort. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daarnaast is het absoluut zeker - toch volgens zijn eigen zeggen - dat er veel anonieme brieven zijn beland bij de zwarte politiecommissaris Frans Laenens, dus vanaf mei 1943, en allicht idem dito ervoor. Dat zal ook niet zijn gebeurd omdat hij was gekend als NO-gezind. Dat spelletje moet reeds aangevangen zijn onder de echte politiecommissaris Marcel Delobel; toen J.A. Pil zijn zending aan stad en de omgeving deed (zie direct volgend) in mei 1941 was Marcel Delobel nog steeds vrolijk opperflik van Ronse - en hoe reageerde die daarop? Men zou werkelijk alleen al voor deze informatievergaring via verklikkingen van verontruste of rancuneuze burgers toch eens enkele archieven van politiediensten moeten doorploegen. In deel 3.1.....XXX... **NOG VERWERKEN** ... zullen we zelfs zien dat de rijkswachtbrigade van Nederbrakel namen van gekende smokkelaars overgaf aan het Rijksarbeidsambt te Ronse opdat die hen zou laten opgaan als GEDEPO of verplichte arbeiders in het eigen land of Frankrijk. Voor Ronse hebben wij dat nooit vernomen maar zoals gezegd is het rijkswachtarchief aldaar extreem snel definitief verdwenen na de oorlog. Dat kon geen toeval zijn maar zegt niks omtrent wat daar zich heeft afgespeeld op alle dimensies omtrent woekerhandel. In één geval was dat zelfs hilarisch want de brigade van Nederbrakel zou aan het RAA van Ronse een fout melden of aangeven dat één inwoner toch niet als woekeraar was gekend. Er kan geen twijfel over bestaan dat een deel der Nieuwe Orde zich bezig hield met anonieme klachten, zoals zeker de Belgische medewerkers van de Gestapo Aussenstelle Gent. Het verdient nochtans diepere studie om de houding van ook NO-gezinden, zoals hier de rijkswachtcommandant van Nederbrakel, ten opzichte van anonieme klachten na te gaan waarbij we er nu kortaf van uitgaan dat anoniem klagen ineens verklikken betekende. Ook eerder te Ronse was men van het zelfde gedacht en dat kon gewoon een propere vooroorlogse socialistische ambtenaar zijn zowel als een net benoemde bediende uit de sfeer der Nieuwe Orde. In mei 1941 meende het "Commissariaat voor Prijzen en Loonen, kanton Ronse" volgende boodschap aan het geëerd publiek te moeten medelen, wat zoals men zegt veelbetekenend was: "*Wij danken het publiek oprecht om hunne medewerking. Wat de medewerking per naamloos schrijven betreft, hebben wij te doen opmerken dat vele dezer schrijvers ons onvoldoende inlichten, niet omvangrijk genoeg zijn, en veel te weinig aanduidingen geven. Onze verdoken medewerkers zouden meer moed moeten durven toonen door hun brieven te tekenen of zich persoonlijk bij ons aan te melden. Indien er thans geen gevolg wordt gegeven op naamloze schrijvens is het juist uit dien hoofde boven aangehaald. Alleen aan gegronde klachten wordt gevolg gegeven en de strengste geheimhouding blijft onderhouden. J.A. PIL.*" ('t Volk, 24 mei 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wat werd inderdaad bedoeld met die zeer oprechte dank aan de lezers of "verdoken medewerkers"- asjemenou - "om hunne medewerking"? Wat kreeg men daar op dat kantoor zo al onder de leeskiezen opgestuurd door de oprechte Ronsenaars en bewoners der buurgemeenten, gemeenten die samen met de stad het kanton vormden? Geloof men trouwens dat indien brieven anoniem waren maar daarentegen omtrent zwarthandel zeer gedetailleerd, dat dit kanton dan gewoon een balletje van dat klachtschrijven maakte en het de*

papiermand ingooide? Dat gelooft toch geen mens gezien de schaal en impact dikwijls van de woekerhandel? Ten andere, van deze "J.A. Pil" kennen we verder niets en we weten ook al niet hoe lang deze afdeling van het commissariaat te Ronse is gevestigd geweest. We weten niet eens waar dat kantoor was gevestigd, altijd frustrerend voor de zelfs niet zo veel jongere onderzoeker omdat toen iedereen dat wist of tenminste de "verdoken medewerkers". Of er trouwens nog van dit soort boodschappen door Pil of Co zijn uitgestuurd, zou een extreem nauwgezette analyse weer kunnen geven of ontkrachtigen. Deze vraag heeft zijn belang. Nu weten we allemaal dat er nogal wat evolutie gaande was tijdens de bezetting in termen van meer extremen of het verleggen van steeds meer grenzen. Zou op zeker moment door meer kringen zoals Pil of Co hier toch zijn overgestapt tot het opvolgen van eveneens anonieme klachten? Een derde en laatste voorbeeld van een negatieve houding ten opzichte van klachtbrieven die anoniem waren, kwam wel uit zeer onverdacht uiterst verdachte aard want werd gepost in de pers door ongeveer het grootste stuk oorlogscrapuul van 1940 - 1945 voor de gehele streek der Vlaamse Ardennen, André Vandenberghe. We overdrijven niet dat we vermoeden dat de man moet betrokken zijn geweest, op eigen klacht en met arrestatiedeelname, voor enkele honderden arrestaties in Oudenaarde, Ronse en tel maar enkele tientallen gemeenten van Zuid-Oost-Vlaanderen en pak daar enkele Waalse buurgemeenten bij. Blijkbaar had hij nog midden van de oorlog een vorm van ridderlijkheid die wij eerlijk gezegd enigszins geloven maar anderzijds toch ten allerzeerste wantrouwen alsof de vos een passie preekte: "*BERICHT. De Kommissaris-Burgemeester van Oudenaarde brengt hierdoor ter kennis van de belanghebbenden dat het nutteloos is, bij middel van naamloze geschriften, klachten of beschuldigingen over te maken.*

Naamloze brieven, dewelke sinds maanden in groot getal aan het stadsbestuur toegezonden worden, gaan onverbiddelijk in de scheurmand.

Ernstige mededeelingen moeten steeds van de eigenhandige handtekening en het juiste adres van den schrijver voorzien zijn.

Oudenaarde, den 24 september 1942.

De Kommissaris-Burgemeester A. VANDENBERGHE." ('t Volk, 26 september 1942. Oorspronkelijke vette druk! Maar onze onderlijning. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hiermee is overigens helemaal niks gespecificeerd over de afkomst van deze brieven. Wij vermoeden dat zij helemaal niet alleen vanuit Oudenaarde of zijn bestuursgemeente zijn voortgekomen. Daarom was zijn - euh - naam en faam te wijd verspreid en deed het vernoemen ervan ongeveer de helft der inwoners tussen Kruishoutem en Ronse beven en klappertanden als was geheel deze bezetting voor de Vlaams Ardennees een nabode van de ijstijd. Ongetwijfeld kregen de stoute kindjes voor het slapengaan van één der ouders te horen dat indien zij nog 'zo' bleven, de stoute André hen wel eens zou komen halen, een oorlogsvariante van het lang na deze oorlog nog te horen dreigement met het 'verbeteringsgesticht'; de Vlaamse pedagogie was dan ook eeuwenlang achterlijk als het achterste van een zelfvoldaan in de modder ingegraven varken. Nu eens zeer administratief bekeken; werden deze naamloze en voor de scheur- of papiermand bestemde brieven toch ingeschreven in het Boek der Inkomende Briefwisseling op het weledele, prestigieuze stadhuis van de stede Oudenaarde, oneindig crapuul als burgmeester of niet? Overigens weten we al dat André Vandenberghe een meer dan degelijke band had met de Feldgendarmerie, tweehonderd meter verder op het Tacambaroplein. Werd aan hen echt helemaal niks doorgegeven van wat zij niet graag in een papiermand zagen belanden maar als voer voor hun rapporten? Het was dan nog eind september 1942 of reeds het derde bezettingsjaar en zelfs een extreem crapuul want onder meer - en vooral meer - meedogenloze veelarresteerder wilde zich ridderlijk gedragen? Hij was gekend als man van grootspraak maar zat hij hier nu dicht bij de waarheid wanneer hij beweerde "*Naamloze brieven, dewelke sinds maanden in groot getal aan het stadsbestuur toegezonden worden ...*"? En dat uit het slaapstadje sinds de

late Middeleeuwen of het zeer vrome Oudenaarde!? Dat zou pas een enorme schande zijn ten ware alle klachten gericht waren tegen de woekerhandel. En dan nog zou de zaak met een vergrootglas moeten worden bestudeerd, natuurlijk ook omdat de controlediensten ter zake net in Oudenaarde waren gestationeerd. Men had blijkbaar liever crapuul André Vee als lezer en executeur. We nemen ten andere toch aan dat André Vandenberghe door middel van een reusachtige cartotheek toch de namen der aangeklaagden met relevante data erbij heeft opgeslagen, in samenwerking met één of meer VNV-getrouwen in de hoop (sic) dat er op een dag meer uit de klachtbus kwam om dan dubbel en dik toe te kunnen slaan, alleen of liefst met de geheel-Duitse spitsbroeders.

C.2.3.2. De lokale rijkswachtbrigade waakt niet maar bewaakt woekeraars.

We geven toe dat deze ondertitel wat bewaakt pardon gewaagd is, minstens gewoon uitdagend of licht sprankelend ironisch. In elk geval hebben we door de reeks aanslagen in 1945 met bommen en granaten in het bevrijde maar ziedende Ronse telkens weer die opvallende rijkswachtelijke uitdrukking ontmoet. Eerst werd het voorgedrukt formulier ingevuld, met de hoofding "*RIJKSWACHT*" en de onderhoofding waarover het dus echt ging: "*Verslag eener buitengewone gebeurtenis voorgevallen te*". Die streepjes werden dan met hoofdletters ingevuld voor de goede stede "*RONSE*". En dan volgde het echte verslag niet vooraleer ook dat nog een onder-ondertitel kreeg: "*Verhaal, Bijzonderheden, oorzaken of daders, schade en gevolgen, getroffen maatregelen.*" En dan begon het, waarvan een hele reeks kopijen naar allerlei Belgische instanties werden doorgestuurd te beginnen met de commandant der nationale rijkswacht of het "*Rijkswachtkorps*", vervolgens de commandant van "*het Rijkswachtdistrict te Oudenaarde*" en een hele reutepreteut van papierontvangers die allemaal werden verondersteld daar iets mee te doen zoals dat vooral niet direct verticaal te klasseren. Dat was een hoop papierwerk zodat de kans redelijk groot moet zijn dat van al deze verslagen ergens horizontaal geklasseerde afschriften of archiefstukken nog steeds zijn bewaard gebleven. Zoals wij in het rijksarchief één en ander konden terugvinden uit het ook toebestuurde archief der Staatsveiligheid. Daar stond dus steeds onderaan het verslag te lezen met de mooie formulering: "*De Rijkswacht waakt ...*" (en "*heeft een onderzoek ingesteld ...*"). Dit was een zeer geruststellende formulering want de rijkswacht waakte duidelijk altijd, of niet alleen als nachtwaker maar als dagwaker terwijl in deze gevallen alle aanslagen des nachts plaats vonden.

Elke rijkswaker en zelfs als hij - een vrouwelijke rijkswaakster bestond toen nog decennia niet, net als een vrouwelijke politieagente ook al ondenkbaar scheen tot het bedacht werd en zelfs ingevoerd - met twee was om met deze woorden elkaar ook dubbel te bewaken, had momenten van slaperigheid. Dat is/was/zal zijn des mensen en we moeten hier geen varianten gaan overwegen wat bewakingscamera's betreft. Of toch, zelfs met AI bestudeerd, hebben die noodzakelijk een perspectief bijgevolg dode hoeken of vooral: dode momenten. Politiecommissaris Frans Laenens was niet alleen een man van de nieuwe law and nieuwe orde, hij keek klassiek geregeld diep in een glas en kon dan niet meer elders kijken. Daarnaast keken hij en sommige van zijn landschappen net dubbel wanneer zij een eveneens geüniformeerde collega zagen die immers net dat anders was want rijkswachter of lid der nationale politie. Zo moet er wekenlang onbedaarlijk zelfs hartelijk tot uitdijnd grinnikend gelachen zijn geweest door de stedelijke agenten omdat een duo van hen een rijkswachter - de redelijk gevreesde Michel Bouckzoone - ergens achter een haag had zien staan vrijen, en in dit geval niet met zijn echtgenote en zelfs met een bekende dame die zij zonder twijfel ook goed van haar ene zijde kenden: "*Le maréchal de logis Michel Bouckzoone, qui m'a arrêté en 1944, ... devait être ennuyé de ce qu'un soir, il fut surpris par deux de mes agents, alors qu'en*

uniforme, derrière une haie, il était en ébats amoureux avec une autre marchande d'amour des allemands, la tenancière du café 'Cocq Battant', Chaussée d'Ellezelles, qui dansa un jour nue dans son café." (Kadoc, archief Jan Verroken, Map 387, Franstalige brief Laenens dd. 06 februari 1946 aan Soudan, Ministre d'Etat, Bourgmestre, Bruxelles. Bijlage p. 9 met als titel "*UN PASSAGE DE LA VIE RENAISSIENNE*". **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We bemerken dat dit een typische vorm van dubbele mededeling is want het kon de mededelende Frans Laenens niks schelen dat concullullega Michel Bouckzoone stond te vrijen in dienst zij het wel niet in trio want duidelijk zonder zijn normaal voor het Rijk medewakende collega. Maar, die man deed het met een dame die het ook deed met hun Duitse concullega's - zo men wil collega's en hier zeer algemeen slechts "*allemands*" genoemd, een verzamelnaam voor al wat Duits dus militair was dus met uniform liep en daar wel eens wat lossier mee omging. De dubbele zelfs bij het achterhaagvrijen piekfijn geüniformeerde arm der bestaande Belgische wet, dhr. Michel Bouckzoone, komen we wel meer tegen doorheen onze oorlogsstudies, niet in het minst omdat hij erkend werd als lid van het GL: een man van bijna all want toch redelijk veel oorlogse seasons.

Verder in deel 3.3.3.1 ontmoeten we de blijkbaar weinig structureel aanwezige inwoner van Ronse René Verroken, als helaas medewerker der GFP van Ronse - Oudenaarde. Van deze oorlogsinteressante man hebben wij geen enkel dossier terwijl hij met zekerheid was gekend als medewerker der GFP of de geheime Duitse militaire politie en derhalve ook van de FG of de gewonere en meer aanwezige Duitse politie. Beide diensten waren gevreesd, te Ronse en zonder meer overal. Die vrees was niet te besmettelijk, althans niet voor diegenen die waakten tegen de uitbraak van normale maatschappelijke besmettingen of abnormaal zeg crimineel gedrag. U kan het al raden; er was of te weinig vrees in hoofde van rijkswachters en U kon dubbel raden, zeker in hoofde van net die ene rijkswachter al was hij dan achteraf of na de verdwijning van steeds die cruciale Duitsers snel erkend als een correcteling en zelfs ene erkend GW of weerstander én van een Belgisch leger, een/het Geheime! De zwarte politiecommissaris Frans Laenens had het nu niet van dienstgewijs horen zeggen door enkele van zijn ondergeschikten maar meer direct en vooral werkelijk confronterend: "*Les membres de la gendarmerie étaient aussi indisposés par le fait suivant. Un jour, je leur signalai que j'allais procéder à l'arrestation du certain René Verroken, signalé à rechercher pour le J. I. AMY de Tournay. Quelques jours après, je fus avisé avait été prévenu de ce fait par deux gendarmes et je dressai procès-verbal à leur charge du chef de violation du secret professionnel.*" Kadoc, archief Jan Verroken, Map 387, Franstalige brief Laenens dd. 06 februari 1946 aan Soudan, Ministre d'Etat, Bourgmestre, Bruxelles. Bijlage p. 9 -10 met als titel "*UN PASSAGE DE LA VIE RENAISSIENNE*". Er staat origineel "*Verrocken, René*" maar er kan geen enkele twijfel zijn. Frans Laenens was ten andere perfect tweetalig maar sprak om ongekende taalreden blijkbaar deze familienaam slechts met korte klanken uit. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

En wat deed men op het parket van Oudenaarde met dit proces-verbaal of geschreven klacht die niet alleen per drager aan haar werd overgemaakt want waar de schrijver ervan zich ook als het ware redundant opstelde want puur fysiek zijn klacht wou gaan bijzetten: "*Ik heb mij dan opzettelijk naar Oudenaarde begeven om den Heer Prokureur des Konings te verwittigen, maar dezen heeft mij niet willen ontvangen.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Men kan veel negatiefs zeggen over deze Ronsese tweedehelftsbezettingsofferflik Frans Laenens maar zeker niet dat hij dan per direct en ook niet nadien per indirect want per telefoon of brief of gedresseerde postduif van zijn Vlaamsgezinden- en Nieuwe Ordetak ging maken bij die zeer nabije oorlogsburgemeester want eveneens te Oudenaarde bureel houdende André Vandenberghe, van voor de oorlog zeer Vlaamsgezind en van in de wieg Nieuw Ordelijkdromend. Met 100 % zekerheid had het er

toen onvoorstelbaar gestoven en was de kans stadhuishoog groot dat deze "*Heer Prokureur des Konings*" zijn kalfslederen toiletta's kon pakken naar een Duitse gevangenis of zelfs verder. Het gebeuren speelde zich zeker af doorheen 1944 wanneer iedereen op de toppen van zijn tenen liep. Eveneens heeft dezelfde ordeliefhebbende Frans Laenens geen klacht ingediend bij dezelfde monsterlijke André Vandenberghe tegen zijn flutcollega's der plaatselijke rijkswacht, de direct meer genaamden "*Michel en Dolf*", tenzij die als bij toverslag zouden zijn weggetoverd of ondergedoken. Maar daar weten we toch niks van want herinneren ons niet eens ooit te hebben vernomen dat één der rijkswachters van de brigade van Ronse in het licht der bevrijding is ondergedoken; vermoedelijk geen enkele; de rijkswacht bleef waken! Dat wou zeggen dat de ene flik die Nieuwe Ordegezind was wel klacht heeft ingediend over andere flikken van zijn stad bij zijn normale plaatselijke juridische overheid maar dat niet heeft verricht bij de Duitsers of de Duitsgezinden collaborateurs zelf. Op die manier was er een eigenaardig te noemen professionele collegialiteit behouden, toch!?

Overigens blijkt het nergens uit dat Frans Laenens zijn plaatselijke politiekadministratieve leider daarvan op de hoogte heeft genomen. Ten andere kennen wij redelijk verbazingwekkend genoeg in het krijgsdossier van die Leo Vindevogel, nochtans ultrabulking aan getuigenissen allerhande en vooral redelijk repetitieve dus weinig- tot niets- tot verkeerdzeggende, geen enkele confrontatie met net zijn hoogste politiemans. Zeer veel communicatie hadden beide cruciale maatschappelijke figuren gedurende dat dik en vreselijk woelig jaar van mei 1943 tot en met augustus 1944 samenwerking niet: "*Verders kan ik geen opvallende feiten vermelden nopens de politie-ele of administratieve bedrijvigheid van Vindevogel, daar ik slechts sedert 11 mei 1943 als politiecommissaris te Ronse ben aangekomen. Ik moet doen opmerken dat Vindevogel een zeer gesloten karakter had en dat hij mij niets bijzonders mededeelde..*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Frans Laenens dd. 12 december 1944 aan Staatsveiligheid. Bij dit verhoor was een andere inspecteur der VS aanwezig en ook zowaar de Ronsese adjunct-politiecommissaris Marcel Vandenhautte, een man ook al of all seasons. Die zowaar in dit verhoor door de verhoorde of zijn vroegere chef wordt besproken, nota bene in een verwoording waarvan wij toeten noch kanten begrijpen, en zeer overigens niet mede ondertekend; of in zijn geheel toch een merkwaardige techniek van verhoring. Maar goed; het trio 'verhoorders' was hier "*in opdracht van den H. Krijgsauditeur Gaston Stevigny*", een Third Man of all seasons. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

We hebben de aangename onderzoekservaring van twee verschillende maar aanvullende verklaringen rond het zelfde thema door dezelfde persoon. Eerst dus de vanuit zijn cel woedend schrijvende toekomstig veroordeelde nu geïnterneerde Frans Laenens. En nu vers van de arrestatiepers want nog dampend van adrenaline want hij was na een korte vlucht uit het bevrijde Ronse en na enkele dagen omzwervingen met zijn minnares in de streek gevat. Hij kreeg toen een geweldig pak slagen, werd met een open wagen te Ronse rondgereden met naast hem een zalig glimlachende bewaker Michel Bouckzoone en ook aan het BNB overgegeven ter ondervraging. Die Ronsese verzetsgroep had opgeleide ondervragers want enkele redelijk recent afgestudeerde regenten aan het hoofd. Frans Laenens kon aan zijn wedervaren bezettingsgewijs beginnen voor de gebleven nu echt vrije armen der wet. Wat volgde was een enorm lange, per definitie heet van de naald zijnde dus extreem actuele verklaring die ironisch genoeg werd afgenomen door rijkswachters, een in deze omstandigheden vanzelfsprekende zaak, maar vooral door niemand minder dan .. Effectief volgt nu even bijna formalistisch want iets noodzakelijks over de identiteit van hen die deze verklaringen van Frans Laenens zaten neer te pennen. Deze twee rijkswachters waren ten eerste en ten belangrijkste niemand anders dan ... Michel Bouckzoone die nu absoluut zeker de best afgestopte grapjas uit het kelderarsenaal der Belgische rijkswacht had aangetrokken. Je moet toch maar durven. De tweede en laatste was wachtmeester Albert Tollenaere en die droeg ook al een modieuze grapjas die hem niet veel later zou worden uitgedaan door een

hogere overste der rijkswacht want de man was in vroegere bezettingstijden in het Gentse geflipt kandidaat geweest voor de uniformdragenden der Waffen-SS. Er werd daar nogal wat gezegd door Frans Laenens en de zaak rond René Verroken kreeg - overigens weer eens verkeerd genotuleerd als "*Verrocken*" - nu zelfs een aparte paragraaf met bijhorende titel: "*Belanghebbende was het voorwerp van een vermelding in het CSB, op te zoeken zijnde door dhr. onderzoeksrechter Amy van Doornik. Die zaak werd door mij met de rijkswacht van Ronse besproken en eenige dagen later ontving ik bezoek op mijn bureel van Mm. Jean Vandereecken, geboren Marie Canoo, wonende Canfijnstraat 59, die mij mededeelde dat de rijkswachters Michel en Dolf, in de café nevens het Witte Paard, op Nukerke, aan Verroken zouden gezegd hebben dat hij van hun geen vrees moest hebben, maar dat hij moest oppassen voor den commissaris, dat deze geschikt was hem aan te houden.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We nemen aan dat dit boek "*CSB*" door alle Belgische politiediensten werd gebruikt, iets wat nu want midden bevrijd september 1944 ook reeds van toepassing was voor de opsporing van verdwenen collaborateurs - vooral of eerder alleen richting Duitsland. Men dacht of de echte onderzoeksrechters en de dwergen der paddestoelopschietende krijgsonderzoekers dachten - terecht - dat er wel velen onder hen zouden terugkeren en zij werden bijgevolg in boekdelen opgenomen als geseind. Van deze dame Vandereecken - Canoo, waarvan de getuigende ex-commissaris precies haar adres mét huisnummer nog herinnert (allicht een professionele ad hoc vraag of doorvraag van deze rijkswachters om haar gebeurlijk te kunnen aanklagen als verklikster aan de heer krijgsauditeur), kennen we voor de bezettingsrest niks want deze dame is naar onze kennis nooit veroordeeld niet eens vervolgd geweest door het uitsloverszootje van het krijgsauditoraat van Gent. We beschikken over niks anders dan de magere info uit het KLR 1947 en dat mogen we als een ambivalente situatie beschouwen; was zij immers en om God weet welke redenen een informante van deze politiecommissaris, dus enkel en alleen in de hete tijden van 1943 - 1944? Of een minnares? Want Frans Laenens was a man in a uniform en zelfs een officer mogelijks in vele gelegenheden a gentleman; graag gezien en ontmoet universeel en eeuwenlang door vele dametjes. En hij had zeker één echtgenote benevens één gekende minnares wat rekenkundig meerbelovend was. Haar man - officieel Jan geheten en blijkbaar officieus Jean, wat de omgekeerde taalwereld van het Ronse van toen was - werkte als een bediende en we weten niet waar. Wat zij officieel uitspookte, is eveneens een raadsel en wonend in de Canfijnstraat zat zij toch objectief gezien veel te ver van het café naast het bekende "*Wit Paard*" op de Ommeganckstraat tussen Ronse en Nukerke; wat deed een deftig getrouwd vrouwmens zo ver van huis? Hoe dan ook, het was een zeer merkwaardige gebeurtenis. Het was een weinig fraai zicht: gewone of stedelijke agenten hielden een tijdens zijn dienst vrijende rijkswachter in het oog, twee rijkswachters waarschuwden op bezoek in een café en ook tijdens hun dienst een naar eigen Belgische wetsnormen voortvluchtige landgenoot dat hij in het oog werd gehouden door de lokale politiecommissaris, die gewaarschuwde woekeraar was zeker ook een zwarte net als deze commissaris en er was een wakkere (?) alleszins luistervinkige burgerin of aanwezige in dat zelfde café - tijdens haar dienst? - die op haar buitenbeurt dezelfde commissaris én op diens bureel tijdens dien dienst waarschuwde dat hij twee politionele concurrenten had. Bref, iedereen hield iedereen in de oogte en de hoorde en dat vooral op café en dat zeker doorheen 1944, het jaar van sidder en beef in geheel het land maar zeker in stad en streek. Hoeveel van deze aanvaringen tussen de brigade van de rijkswacht van Ronse en de stedelijke politie van Ronse zijn voorgevallen en vooral; hoeveel van dit soort PV's zijn er nog opgesteld? Het laat zich raden dat dit enkel is gebeurd vanaf de intrede van Frans Laenens in mei 1943 en nadat hij wat was geroedeerd want zijn voorganger Marcel Delobel was niks voor niks nog rijkswachter voordien geweest, ten minste toch tussen 1921 en 1929 en dat in bezet Duitsland, waardoor hij zeer passend perfect

Duits kende. Hij was in dienst der heuglijke lokale politie getreden vanaf 01 februari 1929 als adjunct-politiecommissaris en vanaf februari 1940 als politiecommissaris. Hij pakte graag aan met de Duitse overheden want was ook met hen bekend als stevige drinkebroer en ten andere zoals wij later moeten zien betrokken in diverse woekerhandel met diverse Ronsenaars en met diverse Duitse militairen. Of dan nu eens 'omgekeerd' (?) de aanwezige rijkswachters van toen zoals zeker reeds Michel Bouckzoone ook een oog dicht hebben geknepen voor hun stedelijke normale politionele en vroegere echte collega lijkt voor de hand te liggen maar toch zouden wij voor alle zekerheid de verdere kranige onderzoekers aanraden eens degelijk te gaan neuzen in het archief van het parket van Oudenaarde. Naar sowieso gezamenlijke akties tussne de Ronsese politie en brigade der rijkswacht naast opgetreden fricties. De rijkswachter "Dolf" naast collega Michel was wachtmeester Adolf Roose, officieel wat welluidender klinkend want in het leven der boeken van het land der Belgen gestapt als Adolphus Cornelius Roose (°Loo, 13 juli 1898. Hij woonde zoals Michel Bouckzoone en de meeste rijkswachters van de Ronsese centrale brigade op de Kasteelstraat 43, één van de voordelen waar de Belgische staat nogal wat dienende onderdanen op vergastte. Volgens het GL-dossier van Michel Bouckzoone was den Dolf net als een reeks andere Ronsese rijkswachters als medelid GL door alleskunner Michel Bouckzoone aangeworven. We kennen weliswaar geen apart GL-dossier voor deze man noch weten we uit elderse bronnen 'iets' van wat hij verzetsmatig zou hebben verricht; duidelijk wou hij René Verroken niet arresteren wegens niet zozeer diens woekerhandel maar ook niet wegens diens collaboratie. Maar dat redelijk belangrijk en vanzelfsprekend door Michel en Dolf en Tutti wakende Quanti gekend zij het functioneel onbekend politiek oorlogsmatig kenmerk van deze René Verroken, is voor later - in deel 3.3.3.1.

Hoe men hier allemaal mee kan draaien en keren in de woordelijke en daadmacholijke pirouettes en afwijzingen tussen stedelijke en nationale politie van toen, een feit vast als een met één slag rechtgeklopte stalen nagel was, dat de rijkswachters die nota bene grofweg amper een maand of enkele maanden later mee de bevrijding vierden en gestalte gaven door dus onder meer collaborateurs als deze politiecommissaris te arresteren, op te sluiten en te verhoren, nu flagrant een bevel van een Belgisch onderzoeksrechter naast zich neerlegden. En integendeel, die vervolgde zelfs waarschuwden van 100 % zeker gevaar binnen hun eigen professionele sfeer of logica! De jure betekende dat voor een weliswarrige niet-jurist als ons niks anders dan een vorm van collaboratie want zonder de allerminste twijfel wisten alle Dolven uit de Kasteelstraat 43 op dat moment van die verwittiging wel dat de gezochte René Verroken onder meer maar zeer minstens zeer precies een informant der FG was, of meer bepaald een medewerker van de reeds zeer lang door werkelijk te tout Renaix gevreesde Feldgendarm Goliath. Die was voor alle herhaalde overduidelijkheid een Duitser, een Duits militair of een bezetter en die als algemeen bekend ook graag eens zijn uniform ging bezweten "*en ébats amoureux avec une autre marchande d'amour*", toch zeker in het districts nabije Kwaremont met een na de oorlog als rijkswachtinformante bekende dame. Puur theoretisch moeten we de mogelijkheid open laten dat beide heren rijkswachters de te vervolgen René Verroken gewoon vrij lieten gaan en begaan om hun politionele collega en bekende zwarte Frans Laenens een hak te zetten. Iets zegt ons dat geheel de brigade van de rijkswacht van Ronse niet zozeer problemen had met deze politiecommissaris maar wel sidder en angst hadden voor collega Feldgendarm Goliath alias Dobbelmeter. Met andere woorden: een bevel van een redelijk nabije hoe dan ook Belgische onderzoeksrechter was op de Ronsese brigade zeker gekend want was ongetwijfeld verspreid bij en uitgehangen door alle soorten Belgische minstens regionale politie. We nemen aan dat onderzoeksrechter Amy goede gronden had om aan te nemen dat René Verroken zich misschien te Ronse ophield al was die man daar volgens onze kennis op dat bezettingsmoment niet gedomicilieerd maar wel

degelijk woonachtig. René Verroken was in stad en streek sowieso kind aan huis want had er nota bene zijn ex wonen naast hun dochter naast - onder meer toch neef en jonge leerkracht en reeds bekwame ritselaar Jan Verroken: zie verder. Alleszins weigerde de rijkswacht pertinent deze streng veroordeelde woekeraar - "*6 maand gevangen voor sluikhandelzaak*" - in de boeien te slaan en weg te leiden naar de gevangenis van Oudenaarde of Doornik alias Tournai. Hoe men het draaide of keerde en nogmaals zal schrik voor het eigen uniform en vooral het eigen vel daaronder hét grondmotief zijn geweest, deze twee rijkswachters en met hen niet zo maar symbolisch aanwezig de gehele collegiale brigade beschermden deze zonder meer belangrijke woekeraar. Dat allerlei Belgisch gespuis of onnozelaars onder de almachtige Duitse militaire papaplu immuniteit tegen het Belgisch gerecht gingen zoeken, is wel voldoende geweten. Ook te Ronse kwamen we dat een paar maal tegen, zeker bij het oneindig crapuul Frans Martens uit Nukerke die onder meer - zeg toch niet 'vooral' - zijn eigen broer verklikte en zo naar Duitse KZ verstuurde - en die zou het overleven terwijl Frans Martens meteen naar de Duitse allicht zuidelijke noorderzon verdween, definitief. Uiteindelijk moest ook Frans Laenens zonder enig gemor in de Duitse Feldgendarm zijn meerdere erkennen dus onmiddellijk en definitief (...) inbinden met zijn professionele wens deze door een Belgische rechtbank veroordeelde 'gewone' crimineel van een woekeraar in de boeien te slaan. Ook de procureur des konings in kwestie want van en te Oudenaarde die het desbetreffend PV van politie over politie (...) op zijn bibberend bord kreeg, koos vers blijvende eieren voor zijn geld. Stel je voor dat die en met een onvoorstelbaar gevaarlijk crapuul als André Vandenberghe als oorlogsburgemeester alom Duits politieel en zelfarresterend tegenwoordig - zie deel C.3.3. - het zou hebben aangedurfd te gaan klagen met dat PV in de hand bij bijvoorbeeld de Kreiskommandant van Aalst. Na de bevrijding kreeg die ene rechterlijk georganiseerde zijde ineens weer zeer bevrijd een grote muil en brede en aalvlugge poten als een bende hongerige krokodillen die elkaar voordien wel eens zaten te bijten omdat zij hun honger toch ergens moesten verbijten.

Een serieuze eind verderop in deze studie want in onderdeel D.5.2. ontmoeten wij woekerhandelaar en Ronsenaar Arsène Vanhoolandt die zo goed als zeker een mooi hand over het hoofd werd gehouden door de gehele rijkswacht van Ronse. Maar hij was dan ook een speciaal of althans vooroorlogs speciaal man en zoals men kon bedenken, een naoorlogs steeds speciaal man. Hij was minstens vooroorlogs de politieke secretaris van niemand minder dan Eugène Soudan, niet zozeer sinds tijden de burgemeester van hetzelfde Ronse maar vooral voor de nationale politieagenten een topjuriest waaronder net voor deze oorlog ook minister van - Justitie. Of een man die al wat lokaal of meer overheidsloontrekker was, kon maken en kraken al was hij vermoedelijk op dat vlak wat te zachtvaardig of meer maker. Als men om opportunistische redenen niet wou raken aan de woekeraar René Verroken, hoeveel te meer niet aan zijn professionele collega Arsène Vanhoolandt!? En deze burger was goed bekend met meester ritselaar of advocaat en zware zwarte Maurice Ponette, die naar goed verluidt vriendelijk werd ontvangen in de burelen der lokale rijkswacht, ook tijdens de bezetting tot hij dan pal voor de bevrijding van ook deze rijkswachters zijn walkurige schreden richtte naar zijn ware heimat, Deutschland über Flandern!

C.2.3.2.3. Samenwerking tussen rijkswacht en Duitse Feldgendarmerie.

We kennen voor de streek van Ronse de brigades van de rijkswacht te Ronse natuurlijk, Elsegem, Ruien, Schorisse, en Louise Marie en in die andere stad Oudenaarde tot verder Kruishoutem en de stad Zottegem. In Oudenaarde was een rijkswachtbrigade ook al vanzelfsprekend want noodzakelijk niet zozeer om het burgerdom van deze langtijdige slaapstad te bewaren maar wel om de rust van die goedburgers absoluut niet te laten verstoren

door de gevangenen die daar af en aan werden gereden naar de nationale gevangenis die naast het gerechtsgebouw lag. In het interbellum was wielrennen razend populair en ook toen geselden veel wielrenners professioneel of amateuristisch deze streken al op en af. We nemen aan dat voor belangrijke wielervedstrijden zoal de reeds van bij zijn ontstaan beroemde Ronde Van Vlaanderen er werd samengewerkt door alle brigades en de plaatselijke politieleden en de veldwachters. Of twee of meer brigades ook samen voor andere politionele opdrachten werden ingezet, weten we niet, tenminste voor de periode die de oorlog voorafging. Werkelijk gelijktijdig alsof het was afgesproken en allicht gedirigeerd door de procureur des konings werden begin februari 1941 door de twee grootste brigades van de streek zwarte varkens bij hun kraag gevat en onder rijkswachtbegeleiding in zekere triomf naar Oudenaarde gevoerd. Zo werd "*Door de rijkswacht van Oudenaarde ... bij verscheidene personen van Leupegem een onderzoek ingesteld. ... een niet-aangegeven varken aangeslagen ...*" en dat gebeurde zo vier maal, waarbij het één maal over een klein big ging en drie maal over uit de kluiten gewassen beestjes (*'t Volk*, 15 februari 1941. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). De collega's van Ronse moesten iets minder hard werken want vonden op hun gang doorheen Nukerke slechts bij één perfect bij naam genoemde boer ook al een niet-aangegeven varken en sloegen het arm beest aan - het beest moest kort nadien toch worden doodgeslagen. Telkenmale was de eindbestemming hetzelfde. Het zou verkocht worden en "*De opbrengst van deze varkens komt ten bate van Winterhulp.*" (Idem. Zeer toevallig was er ook te Ronse die dagen een samenkomst van een ander soort varkens of plaatselijke en zelfs nationale toppers van het VNV zij het dat de redacteur van VNV-dienst vergat de plaats der vergadering op te geven. Het was alleszins in Ronse en betrof "*een algemeene vergadering ... van de VNV-afdeeling Ronse*". Echt zinderend van volk was het niet al is de volgende beschrijving niet echt eenduidig, als U het ons vraagt: *'Voor een 50-tal aanwezige leden en evenveel sympathisanten ...'*; waren leden misschien geen sympathisanten? De reeds gekende Georges Callebaut was als lokaal "*afdeulingsleider*" spreker en werd hier vernoemd als Joris, naast de vroegere socialist Edgard Delvo en de alomtegenwoordige André Vandenberghe als arrondissementeel leider van het VNV. Was dat samen treffen een staaltje van bezettingsgeleide metabletica? Dat zal ongetwijfeld de goegemeente niet zijn ontgaan die graag dit soort logica hanteerde in het voortbrengen van dit soort gerelateerde grappen. Eén van de beroemdste moppen uit de oorlog was immers ook al rond een varken en Hitler. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Maar wie en waar dat allemaal werd verkocht, werd niet medegedeeld; soms door de Ontvanger der Registratie? Maar van voortdurende echt gezamenlijke samenwerking van deze of andere brigades op het terrein der Vlaamse Ardennen, daar hebben we geen weet van. Overigens was hun operationeel gebied wel een stuk groter dan de huidige Vlaamse Ardennen want onder meer was een dorp als Amengijs of Amougies nog Oost-Vlaams. En dat doet dan nadeloos denken of één of meerdere van deze brigades dan samengewerkt hebben in wat men grensoverschrijdende zwarthandel kan noemen of dus met één of meerdere brigades uit het Waalse hinterland. Dat is ook vooralsnog een open vraag. Zoals we dus tot onze scha maar geen schande weten dat het archief der brigade van Ronse definitief is verdwenen, hebben we nooit navraag gedaan hoe dat zit met de andere kleine brigades en zeker met die van Oudenaarde. Laat ons hopen dat de massa's volgende onderzoekers in al deze thematieken daar alleszins hun hart en ons brein kunnen ophalen.

Overigens vinden wij het althans een boeiende vraag of er ook grensoverschrijdend brigadesamenwerking is geweest dan op individueel niveau door rijkswachters in zake actieve deelname aan woekerhandel, dus bij het spel zelf en niet de vervolging ervan. We zullen later in onderdeel D...XX. ***NOG VERWERKEN*** zien dat er één rijkswachter van Ronse, zekere Albert Louis Andries, betrokken was in de lokale zwarthandel. Voordien zien we in onderdeel C.4.4. dat politiecommissaris Frans Laenens zowaar zijn zware hand had gelegd op woekerbrood bestemd voor de rijkswacht. Dat heeft dan mogelijks tot tuchtonderzoeken

geleid die misschien in het parketdeel van het archief der correctionele rechtbank van Oudenaarde zitten. Men weet dat rijkswachters na zeker aantal jaren naar totaal andere plaatsen werden getransfereerd maar juist dat liet bij kansberekening zekere onderlinge kennis toe tussen pakweg de brigades van Louise Marie en die van Ruien, en tussen ... enzovoort. We kennen de wedden niet van de toenmalige rijkswachters op laagste rang maar iedereen weet dat omgaan met criminaliteit redelijk tentatief is, reden ook waarom rijkswachters geregeld werden verplaatst. Bovendien was de tijd dronken van foefelen en bedriegen. En bovendien zijn we zeer zeker dat de rijkswacht van Ronse en onder meer de Feldgendarmen geregeld samen gingen slempen onder meer op zeker twee adressen te Ronse die later nog aan bod gaan komen. We kennen ten ander enkele zuiver collegiale ontmoetingen en dienstvaardigheden van de Belgische rijkswacht met de Feldgendarmerie, de alomtegenwoordige Duitse militaire politie. Daar moeten we direct van zeggen dat hun aantal om begrijpelijke redenen drastisch moet zijn gedaald omdat nazi-Duitsland kort voor de zomer van 1941 de Sovjet-Unie was binnen gevallen en daarvoor enkele miljoenen Duitse kanonnenvleesballen nodig had. Wat de algemene betekenis was van deze reductie binnen de rangen van de te België gebleven Feldgendarmen, zeer persoonlijk en in zijn gehele bestaan, lijkt ons een belangwekkende vraag waarop wij geen antwoord kunnen geven. Nochtans denken we dat dit eerder tot een toename tussen beide partijen moet hebben geleid want de Feldgendarmerie moest toch meer gaan aanleunen op de rijkswacht. Anderzijds was er in 1943 - 1944 en niet in het minst voor het arme Ronse natuurlijk de zeer intense samenwerking onder Duitse politie, want tussen de gewone Feldgendarmerie en de smeerlappen van de GFP en de Gestapo die niet zomaar overigens vrij goed waren bemand met Belgische en zelfs streekgebonden medewerkers waarvan nota bene pure criminelen, zoals we node moeten gaan zien doorheen deel 3.3.3. Maar over de Feldgendarmen hebben wij nooit gehoord dat in hun rangen één domme Belg mocht meedoen laat staan een slimme Ronsenaar. Meedoen zij aan zij was dus wel mogelijk, zoals in de herfst van het eerste bezettingsjaar toen bij wijze van gevorderd spreken alles nog zeer peis en vree was: **"SMOKKELAUTO MET BLOEM AANGESLAGEN.** *Toen de Duitse Feldgendarmerie met de medewerking van de plaatselijke rijkswacht eens den inhoud der voorbijrijdende auto's nazag, aan de Steenbrugge, viel hun aandacht op een kamion van een loodgieter uit Brussel. Men onderzocht grondig den auto en vond er in verdoken een 17-tal zakken met bloem. ... Auto en inhoud weren in beslag genomen en de bloem werd in het politiecommissariaat in bewaring gegeven.*" ('t Volk, 02 november 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). In feite springen alle aanwezige politiediensten in het oog; de Duitse Feldgendarmerie; de Belgische (nationale) rijkswacht en de lokale of stedelijke politie. Bemerkt de eerder grappige medewerking met of volslagen ondergeschikte rol der stadspolitie; ze mochten niet mee controleren maar kregen iets in bewaring. De redacteur van kleine kwestie voor dit artikel *"De rijkswacht van Oudenaarde grijpt in."* was ongetwijfeld een Oudenaardist. Zou hij of zij (?) trouwens eens live verslag mogen hebben uitbrengen van één der aanwezige politiediensten? Hoe werd zo'n redacteur eigenlijk van dit soort esbattermenten gebriefd; via een rapport uitgaande van de bevelhebber der rijkswacht van het lokaal kanton, van de arrondissementscommissaris die misschien ter zake wat kon coördineren, en zo voort? We weten het dus niet en betreuren dat uiteraard. Wie deze informatie aan het publiek dus eerst de - sowieso nog door de Duitse Militaire Overheid toegestane - pers doorgaf, had daar zijn belang bij en hier waren er inderdaad nogal wat partijen, meer dan 'alleen' *"De rijkswacht van Oudenaarde..."* Hier blijkt ook dat wie te woekeren wou varen, mannen met baarden en spierballen moesten zijn of de dames van smokkeldienst waren half vent half wijf: *"De streek van Oudenaarde was sinds eenigen tijd verpest door een groot aantal kleine smokkelaars, die voorzien van valiezen en zakken regelmatig 60 à 70 kilo's eetwaren kwamen kopen. Sommigen onder hen hadden een spoorwegabonnement genomen. Deze week werd tot ingrijpen besloten. ..."* ('t Volk, 08 februari

1941. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Waarom weten we niet maar de smokkelaars werden in het landelijke Ooike opgewacht door liefst acht rijkswachters van de brigade van Oudenaarde, die collegiaal werden bijgestaan door telkens twee pakkemannen der brigades van Elsegem en Kruishoutem "... *terwijl de Duitse Feldrijkswacht ook aanwezig was*". De dommerik van persdienst vergat te schrijven hoeveel Feldgendarmen eveneens van de partij waren; ook twee tot acht? Of slechts telle en schrijve één!? Het was vermoedelijk ook de enige maal dat we niet lazen over de Feldgendarmerie maar nu zowaar het gruwel samengesteld woord van "*Feldrijkswacht*". Zou dat trouwens tot verontwaardiging bij de Oudenaardse bevelhebber onzer Belgrijkswachters hebben geleid? Of de Duitse veldaanwezigheid stimulerend werkte, kon uit dit verslag niet worden opgemaakt want er werden PV's opgemaakt maar er werd niet medegedeeld hoeveel; het zal dus geen vetbol zijn geweest.

We moeten nu een geval verwerken dat zich afspeelde in het verre Leefdaal. Dat dorp heeft zoveel te maken met Ronse als dat de laatste stad zich toch ook in een levend dal bevond zij het dat zeker aan de noordkant er nogal wat was gebouwd. Alleszins ging het er extreem levendig aan toe in Leefdaal en dat had zo aan alle of beide zijden zijn redenen: "***Moedwillige boeren te Leefdaal - 150 landbouwers verzetten zich tegen controle - 35.000 kilo graan en tonnen aardappelen aangeslagen***. *Daar de meeste landbouwers dezer groote landgemeente, voor nog geen 15 t.h. voldaan hadden aan de hun opgelegde leveringen ter bevoorradung der gemeenschap, zoo moest er van hooger hand daarin worden voorzien. Aldus had het gewesthoofd van den controoldienst te Leuven zich genoodzaakt gezien te Leefdaal een algemeen onderzoek in te stellen bij deze moedwillige boeren ...*

Maar wanneer de boeren dit vernamen, liepen ze allen te zamen en vormden aldus een groep van rond de 150 man, om zich aldus en met geweld te verzetten tegen elke controoluitvoering. Eenigen begonnen zelfs herrie te schoppen, zoodat controleurs en gendarmen in massa ter plaatse gezonden, streng handelend moesten optreden.

Stellig gingen zich hier betreuenswaardige incidenten voordoen en daarom achtte het gewesthoofd, hr. Vrebosch, het verkieslijker de Feldgendarmerie in te roepen, dewelke dan ook ter plaatste verscheen, de opstandige boeren gebood uiteen te gaan en ze verplichtte de handen omhoog te steken. Deze gemeente en krachtdadige sommaties maakten diepen indruk en hadden dan ook den gewenschten uitslag. ... Op zijn minst werden 35 ton (35.000 kgr) verborgen graan ontdekt en in beslag genomen. Verscheidenen duizenden kgr. aardappelen, geslachte en levende zwijnen, eenige stuks vee enz. die niet waren aangegeven, werden aangeslagen.

Gedurende 24 uur - dag en nacht - werd al het aangeslagene met vrachtauto's naar Leuven overgebracht.

... Het Leuvensche parket en het krijgsgerecht zijn thans met deze geweldige zaak bemoeid." (*t Volk*, 14 november 1942. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Waarom overigens van 35.000 kilo en dan nog eens van 35 ton voor hetzelfde wordt gesproken; het moge Joost van om de hoek weten. Maar dat was slechts stilistische muggenzifterij want deze zaak van boerenverzet pardon van grootschalige woeker door boeren van één gemeente meer bepaald een landbouwgemeente was inderdaad reusachtig en rechtvaardigde vanzelfsprekend een controlerend zeg rechtzettend ingrijpen voor en door de gemeenschap; 15 % aan leveringen was niet om naar huis te schrijven. Overigens, met de vermelding van het krijgsgerecht is absoluut zeker niet het Belgische krijgsgerecht bedoeld dat wij geregeld eerder quasi voortdurend op de korrel moeten nemen. Het was eigenlijk een vertaling door de dienstkloppige redacteur want het ging met zekerheid over het Duitse Kriegsgericht. Dat ook het Belgische parket zich met deze effectief indrukwekkende zaak wilde bemoeien, lijkt ons een mooi onderwerp voor een specifiek artikel; welk van de twee gerechtsdiensten trok aan

het kortste eind? Of deelden zij op merkwaardige wijze de buit der sancties in twee en de vele nog onbekende meervragen? Dergelijk incident kennen wij niet voor Ronse en omstreken. Maar was dit niet een vorm van nadien bestrafbare samenwerking met den vijand of collaboratie? Of was die samenwerking een geval van letterlijk overmacht; hoeveel controleurs en rijkswachters er aanwezig waren, werd niet vermeld dan dat het er blijkbaar opvallend veel waren want ze waren "*in massa*". Maar ze stonden wel tegenover 150 boeren! Het is niet minder dan veelzeggend dat die boeren pas tot bedaren konden worden gebracht eens zij met Duitse Feldgendarmen werden geconfronteerd. Het was geen detail maar bijna leedvermaak dat in dit artikel werd vermeld dat de boeren werden verplicht uiteen te gaan of dus met amok te stoppen en dan daarbij "... *de handen omhoog te steken*". Deze zaak kan men niet zonder ironie lezen. De meeste boeren van deze landbouwgemeente - vlakbij het per definitie zeer stedelijke dus zelf geen landbouwgoederen producerende Leuven - leverden ten hoogste 15 % van wat ze moesten leveren aan de gemeenschap maar gingen dan wel door de knieën eens geconfronteerd met die politionele macht die het eigen land bezet hield, de Feldgendarmerie. Al konden hier even goed gewone Duitse soldaten hebben opgetreden met eenzelfde gevolg. Het eigen land wilde men niet dienen, dan via de zeer lucratieve woekerhandel, maar de bezetter gehoorzaamde men blindelings. Wat de enkele gekende en meerdere vermoede samenwerkingen tussen rijkswacht uit de Vlaamse Ardennen met de Feldgendarmerie betref, is het een belangrijke vraag te weten hoe de vork aan de steel zat? Wie nam m.a.w. het initiatief of kon dat afwisselend zijn en zoals te Leefdaal noodzakelijk blijken indien de rijkswacht zelf kopje ten onder ging? In dat geval was het zeker efficiënter te bellen naar de meest nabije afdeling der Feldgendarmerie dan bijvoorbeeld rijkswachtversterkingen te vragen uit met name Gent. Was ook steeds het parket betrokken en was de procureur des konings van Oudenaarde op voorhand op de hoogte dat zekere samenwerking voor die en die gemeenschapsverantwoorde doelen noodzakelijk was? Heeft die geweigerd - en waarop baseerde hij zich dan? - met dan Duitse bedreigingen als reactie waarop hij niks anders kon dan inbinden of opstappen, niet echt een gewoonte van een Belgisch gezagsdrager die met zijn functie was gehuwd en aan dat zelfgedwongen huwelijk nog goed verdiende ook? Zijn er trouwens rijkswachters geweest die niet wensten deel te nemen aan akties waar de Feldgendarmen bij waren en hoe werd dat dan intern aangepakt, lokaal of ineens door de nationale leiding? Zijn er incidenten geweest bij gezamenlijke akties omdat de visies ter plaatste geheel of per onderdeel niet met elkaar strookten, omdat met name de hooghartige Duitsers net iets te hoogmoedig deden tegenover hun Belgische slaven? Bovendien kan het moeilijk anders of ineens de procureur-generaal van de provincie, allicht in samenwerking of na samenspraak met zijn Belgische topcollega's, had zekere richtlijnen uitgeschreven en verstuurd, zo mogelijks zelfs na eerst alles eens door te nemen met een hoge piet van de Duitse Militaire Overheid? Iets wat voor de Vlaamse Ardennen als associatie nauwelijks of niet kan worden gezegd, is het volgende. Niet zo maar overigens was Leuven de thuisbasis van het Corps 034 van de Gewapende Partizanen, onder leiding van de onverstoorbare Louis Van Brussel. Die zou daar later een stilaan zeldzaam te vinden maar hoe dan ook zeer lezenswaardig boek over schrijven: *Partizanen in Vlaanderen*, Leuven, 1971. Het leest als een trein ook al wat flauw geformuleerd omdat dit korps ontzettend veel aanslagen op de spoorwegen heeft gepleegd, zeer uit der aard niet op de spoorweg vanuit de Mechelse Dossinkazerne want dat was geografisch of allicht vooral levensbeschouwelijk veel te ver van hun voortdurend afwisselend bed. Dit korps was niks anders dan een bende gangsters die in wezen bij de bevrijding allemaal hadden moeten worden veroordeeld voor verzetsterrorisme, wat uiteraard niet is gebeurd. Wat wij uit onze lezing van dit boek ons niet herinneren, is welke de gebeurlijke verbanden waren met woekerhandel; leefden zij al eens op de welwillende kap van een aantal boeren uit Leefdaal en omgeving, dan hebben zij alleszins nooit één aanslag gepleegd om die woeker te doen stoppen. We gaan op dat laatste verder

doorheen onderdeel C.7., zij het zeer magertjes want het georganiseerd verzet van Ronse had feitelijk geen interesse in woekerhandel, alleszins niet tijdens de bezetting. En dat was niet verwonderlijk want het zat er met nogal wat opvallenden tot over de nek in.

C.2.3.2.4. Rijkswacht, woeker en de zware criminaliteit.

Wie toen doorheen meer dan een eeuw lang het woord rijkswacht uitsprak, dacht niet alleen met zekere schrik aan diegenen die wegencontroles konden uitvoeren voor verkeersovertredingen - de zwaantjes! - en zoveel redelijk gewoon politioneels meer, maar dacht natuurlijk aan de grote criminaliteit. Gauwdieven waren er bij de vleet en allicht veel meer in de grootsteden maar bij jaarmarkten wisten de leden van de stedelijke politie van Ronse dat ze ogen op hun achterwerk moesten hebben of toch vooral vooraan. Het was dan geen tijd om gezellig hier en daar wat café's te bezoeken met telkens dan maar een zeer kleintje dat dan snel een zeer, zeer groot werd. Maar de echte zware jongens, dat was iets voor de rijkswacht. We zijn ervan overtuigd dat alleen over dit subsubonderwerp een heel boek aangaande WO II te schrijven is. Dat is voor de bekende sommigen dan linkeballen want zeker zal dan voor zowel de bezetting zelf als voor een mooie periode na de bevrijding het verband met nogal wat zogenaamd georganiseerd verzet als een paal boven ijskoud maar kolkend water staan. In streken als de Borinage en andere gistende Limburgen was dat zeker nog zo voor de tijd der bevrijding, een tijd die voor zeer veel inwoners aldaar allesbehalve als een echte of volwaardige bevrijding kwam. Trouwens, hoeveel georganiseerd verzet - dan maar tijdens de bezetting - zou zich deels of meer hebben gesponsord of in leven gehouden hebben via woekerhandel? Daar hebben wij nooit ofte nooit een sfeer van een spoor van een shadow of a doubt rond gelezen maar wees gerust; dat komt er normaal (sic) nog aan ten minste indien de archieven ter zake zalig gebleven zijn. Voor de nijvergebleven stad Ronse weten we weinig over echt serieuze bendes die zich hadden gespecialiseerd in woekerhandel en zekere band met de stad hadden. Weeral speelt ons parten dat de archieven der rijkswacht en politie foetsie zijn. We hebben dan één voorbeeld voor U klaar uit het welbekende weekblad van de heren uitgever Octaaf Goebeert en redacteur Leo Vindevogel: **"GEVAARLIJKE SMOKKELAARS AANGEHOUDEN.** *Het was de rijkswacht steeds opgevallen dat een zwarte personenauto voorzeker smokkelwaar vervoerde, maar ze lukten er niet in deze tot stoppen te brengen daar de bestuurder altijd met geweld doorreed en niet zou geaarzeld hebben de rijkswachters omver te rijden. Donderdagavond nu zagen de rijkswachters deze auto staan aan de Café Rialto, St-Sauveurstraat, met een valsche nummerplaat. Versterking werd gehaald en een overval gedaan in voormelde café, alwaar een trio aangetroffen werd, smokkelaars van beroep. Deze werden onmiddellijk aangehouden daar zij niet anders dan valsche papieren konden tonen. Zelfs reden zij nog met benzine op de zwarte markt aangekocht."* ('t Volk, 10 juli 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het artikel gaat nog een stukje verder en bleek dat in hun auto de lieve som van 225.00 frank lag en zij bovendien na fouillering nog een onbekende allicht ook grote som geld bezaten. Ze moeten grofweg 250 deftige arbeidersmaandlonen van toen op zak hebben gehad, duidelijk een zeer grote zak. Hun doel was om na het bezoek aan deze horecazaak ergens te Ronse tabak aan te kopen, die dan te gaan verpatsen in zowaar Parijs alwaar zij "reukwerkartikelen" zouden meebrengen naar de Belgische gegadigden; een mooie carrousel met twee buurlanden en diverse producten in betrekking. Nadien hebben wij geen opvolging meer gezien van deze arrestatie zoals met name de eventuele ontmaskering van de Ronsese tabaksdealers. Het moge op slag duidelijk zijn dat we hier inderdaad te maken hadden met "smokkelaars van beroep" of criminelen; een valse nummerplaat en valse identiteitspapieren en zeer veel geld. Het had iets lachwekkends, zo'n formulering, want uit der wettelijke aard bestond zo'n beroep vanzelfsprekend niet want mocht nu eenmaal niet bestaan. Meer, het feitelijke bestaan ervan

werd hevig aangeklaagd en aangevallen door een hele reeks diensten, waaronder hier de traditionele rijkswacht, waardoor het dan niet alleen als feitelijke bezigheid bestond maar ook wettelijk want strafrechtelijk werd erkend want gesanctioneerd. Door welke instantie of zelfs instanties zij vervolgens werden veroordeeld, is misschien in een later artikel vermeld dat wij alleszins niet hebben gelezen of gevonden. Het artikel vermeldt in dezelfde logica opvallend ook niet dat deze mannen, allen uit Henegouwen of niet uit Ronse, over schietgerief beschikten. Er was wel een Van Coppenolle bij, een zeer populaire familie te Ronse maar dat gold op veel andere plaatsen in het land. Vermoedelijk had dit soort tuig wel wapens mee maar zaten die op dezelfde zak: we gaan direct uitleggen waarom die zak te ver van hen moet hebben gelegen bij de inval der rijkswachters. Woekerhandel was illegaal en dat was koren op de molen van echte misdadigers. De oorlog was één negatieve zaak maar schiep in allerlei onderdelen voorheen ongekende mogelijkheden voor de ratten der maatschappij die vanaf de zware dreiging der Duitse invasie als echte ratten kweekten als konijnen; in welke maatschappelijke gedaanten zouden die bijna allemaal bovengronds verdwijnen vanaf pakweg 1947? De grens moet ook bij kleine garnalen wel eens zijn opgezocht om middelen te gebruiken die veel verder gingen dan zo onopvallend proberen zaken te regelen die het daglicht niet mochten zien. Woekeren was nu eenmaal illegaal maar men kon het op zekere wijze zo proper mogelijk spelen door goede, correcte zeg letterlijk bruikbare producten te leveren. Naast de per definitie verdorven of veel te hoge prijs van het woekergoed was er voor percentages die we niet kunnen inschatten zeker geregeld een extra bedrog door het verpatsen van een bedrieglijk product, zoals we verder in onderdeel D.1. tot verbijstering zullen ontmoeten. Vanuit dat standpunt was alles aan dit soort woekerhandel vals, behalve uiteraard het aanvaarde ruilmiddel, absoluut overwegend geld. We hebben althans in de zee van berichtgeving rond de woekerhandel in de Vlaamse Ardennen, hoofdzakelijk via de berichtgeving erover in het *'t Volk*, werkelijk nooit gehoord dat de bedrieger zelf werd bedrogen doordat hij of zij vals geld werd overhandigd. Dat zegt 'wat' over de extreme macht die woekeraars uitoefenden. Men kon het als woekeraar ook zo deftig of 'eerlijk' mogelijk houden door bij dit hele proces geen grote(re) vodden te maken, zoals het maken van echte slachtoffers doorheen vechtpartijen laat staan schietpartijen tot standrechtelijke executies om over klikken te zwijgen. Het kan geen toeval zijn dat er medewerkers der Gestapo en de GFP, nadat ze waren betrapt zelfs nog maar door de gewone politie of rijkswacht, immuniteit gingen zoeken bij deze gevreesde Duitse diensten en daar hun kennis der illegaliteit nu omgekeerd gingen gebruiken. Voor Ronse en omgeving zijn daar voorbeelden van maar het meest uitgesproken blijkt het monster Frans Martens te zijn, op ruime afstand gevolgd door René Verroken; zie deel 3.3.3.1.. Dat ook de kleine zich onschuldige wanende burger zich al dan niet geregeld op de zwarte markt begaf, was helemaal niet onschuldig nu eens zuiver criminologisch gezien. Uiteraard was het macro-economisch een ramp. Maar het betekende een bevestiging zo niet intensifiëring van de criminele wereld die aan woekerhandel was verbonden. We weten eerlijk gezegd niet hoe deze kleine man daar over dacht. Waren hij en zij zich daarover bewust of was dat te ver van het bed? Tooide de schijnbaar eeuwig universele cognitieve dissonantie zich met zelfgesus als volgende zinnetje: "*Ach, het is niet zo erg door mij. Ik doe toch niet veel mis ... enzovoort.*"?

Dat criminelen zich als het ware omschakelden of gingen specialiseren in woeker is op zich meer dan één grondige studie waard. Voor Ronse hebben we daar totaal geen zicht op. Bovendien mogen we ook niet vergeten dat het georganiseerd verzet ook veel geld nodig had - helaas. Die organisaties - met liefst vijf vertegenwoordigd te Ronse - konden moeilijk van deur tot deur gaan bedelen al gingen zij wat graag sluikbladen stoppen in de brievenbussen van gekende zwarten uit de stad, wat die op hun beurt een abonnement bespaarde dat toch niet te nemen was. De verzetsorganisaties waren bijgevolg op wat patriottische of opportunistische

giften aangewezen maar konden zich als het ware niet anders dan storten in de illegaliteit; afpersing, pure diefstal en inderdaad was er ook de mogelijkheid om grof geld te verdienen met woekerhandel. Onze thesis is dat dit laatste geldvoorzienend scenario het minst van allen is uitgetoetst wegens te zwaar, te heet, te moeilijk en te gevaarlijk. Dat wil zeggen dat van de gekende illegale middelen het georganiseerd verzet waarschijnlijk het minst criminele middel het minst heeft gebruikt, voorwaar een zoveelste vorm van oorlogsironie. Het was hen allicht ook geraden. Het feit dat criminelen zich op enkele soorten van woekerhandel hebben gestort en dat voor het grootste deel van de bezetting, was levensgevaarlijk voor dit georganiseerd verzet net als voor de 'kleinere' woekeraar. Een verzetslid mocht immers zeker vanaf pakweg begin 1943 nooit in de handen der Duitsers vallen of hij of zij werd zwaar gefolterd om namen van andere te leren kennen, en in meer dan vermoedelijk 90 % van de gevallen was dat ook zo al is dat cijfer een aanvoelen en geen exacte wetenschap (hoe dat te bestuderen?). We zouden wel zeer verwonderd zijn, moesten criminelen niet het - eenzijdige dus zeker niet onderlinge - wapen der verklaring hebben uitgetoetst, indien zij konden. Immers, het was een perfect middel om voor hen de kust vrij te maken en het was alom bekend als een middel tot uitschakeling, behalve dan op een Belgisch voetbalveld waar Britse fair play bleef gelden. Trouwens, het zou omgekeerd interessant zijn om te weten te komen wat voor de Duitse Militaire Overheid de belangrijkste prioriteit was; het georganiseerd verzet uitschakelen of de woekerhandel? Wij denken het eerste omdat het natuurlijk naast de geallieerde luchtbombardementen om de grootste - militaire zeg wezenlijke - uitdaging van de bezetter ging. Anders gezegd, indien georganiseerd verzet te veel zou groeien, ondermijnde dat rechtstreeks de macht en het bestaan zelf der bezetter. Indien de woekerhandel te veel zou groeien, ondermijnde dat het bezette land, zeg de modale Belgische burger. Ten andere heeft het volk, dat zijn eigen middelen van alternatief verzet ontwikkelde, dat perfect begrepen. Het klinkt alweer als vloeken in een kerk in een woestijn maar het georganiseerd verzet had zeer weinig tot geen steun bij de bevolking dat natuurlijk in de meerderheid hoe dan ook de bevrijding wenste - onder meer om eindelijk beter te kunnen eten en dergelijke wezenlijke menselijke zaken meer (Zo is het zeker dat het verzet zelfs op allerlei Belgische plaatsen voor onbekende tijd veel der landgenoten heeft geterroriseerd door bedreigingen, diefstallen en ander zeer fraais. Veel verzetslieden waren halve criminelen of loze ridders die ineens begrepen wat men met een geladen pistool of geweer kon bekomen, dan nog uiterst laf ten opzichte van burgers zeg luidop hun eigen landgenoten waarvoor zij zogenaamd in het verzet waren getreden, en het is een vraag of de communistisch gemotiveerde verzetsstrijders hier ook het voortouw hebben genomen. Voor Ronse hebben we daar zeer weinig voorbeelden van dan halve geruchten en late bekentenissen. Dat verzetsleden kandidaat getuigen voor ter proces staande collaborateurs met de dood bedreigden, hen zelf of hun kinderen, kunnen wij nog een heel klein beetje verstaan zeker nadat iedereen wist en kon zien wat er in de KZ in Duitsland met de tijdens de bezetting weggevoerde gearresteerden was gebeurd. Bovendien was er die diepe hormonaal bedwelmende atmosfeer. Maar de rest? Het is bijna weer overbodig te zeggen dat dit - nogmaals of 'tweedekans' - crimineel karakter van het georganiseerd verzet niet aan bod komt in de studies der academische historici, en zeker niet door het Cegesoma, een interessant instituut voor te weinig interessant onderzoek naar politiek gedrag rond WO II. Anderzijds was de stap om als verzetslid als het ware voltijds als crimineel te gaan werken, allicht niet te groot. Vergeten we absoluut niet dat nogal wat verzetsmensen in hun beroepsomstandigheden voordien of ook tijdens hun actieve weerstandstijd, zwaar aan woekerhandel deden. Dat was bijvoorbeeld zeer concreet het geval met de textielpatroons en vennoten en neven Jules Delaunois en Raoul Hantson en hun directeur Marcel Hoebeke. Het waren zeker niet de enige leden van het lokaal GL die bij woeker waren betrokken. We hebben eens een lid van wijlen onze doctoraatscommissie horen zeggen dat hij zo'n negatieve zaken over het verzet niet zou willen schrijven. Dat noemt zich dan wetenschapper en is zelfs professor, een zgn. 'zeer vrij' beroep!? Ga dopen, man. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*).

Back to Café Rialto redelijk dicht bij het centrum van Ronse. Vooreerst moeten we zeggen dat het ons welbekende café alias bordeel Rialto zich niet zoals vermeld in vorig artikel bevond in de "*St-Sauveurstraat*" maar in de Athstraat gelegen was, in dat deel dat na de oorlog de Politieke Gevangenenstraat zou worden. Ofwel heeft de redacteur van dienst zich vergist van straat, ofwel was er te Ronse een tweede café met deze zelfde naam van Rialto. Wij kennen tientallen namen van cafés te Ronse tussen 1930 - 1944 maar het is vanzelfsprekend onmogelijk alle namen nog terug te vinden. Onze gok is de Athstraat want "*easy money + easy comes, easy goes*" en dat leggen we nu uit. Die gangsters of woekeraars hadden inderdaad enorm veel geld op zak. Waar trouwens de naam Rialto vandaan kwam, hebben we het raden naar want waarom zouden Ronsenaars associaties hebben gemaakt met pakweg de beroemde Rialtobrug zo ver weg als Venetië? Nu goed, de feiten waren de feiten. Dat er geen schietpartij is gebeurd tussen de rijkswacht en het trio bandieten, heeft quasi zeker te maken met de specifieke dienstverlening in dit oord van horeca. En tegelijk was die specifieke plaats allicht de reden waarom de rijkswacht die auto als een voor hen flikkerende ster zag stille staan. Criminaliteit en prostitutie gaan op diverse manieren samen, veelal en altijd en overal. Café Rialto was al tijdens het eerste bezettingsjaar bij de Duitsers bekend alleszins in zijn 'versie' in de Athstraat: "*Für alle Deutschen Wehrmachtsangehörigen ist das Betreten des Café Rialto in Ronse, Athstr., verboten.*" (SAR, Doos 2E, Map 79 "Kommandanturbevelen (voor 1940)". Kommandanturbefehl nr. 22 dd. 13 augustus 1940. Dat bevel ging uit van de Ortskommandantur I/630 te Oudenaarde. Voor de duidelijkheid zat er op deze Ortskommandantur een prima secretaresse die vlotjes alle teksten van het Duits naar het keurig Nederlands vertaalde. Vraag ons aub niet wie dat was want wij zouden het ook willen weten en het zal natuurlijk wel een man zijn geweest, en nog meer allicht één die wij zeker kennen uit de collaboratie. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Een uitleg stond daar dus niet bij maar dat was allicht overbodig, want zoals het - Gentse - spreekwoord zegt; "*Een soldaat poept waar hij slaapt*". Kort voordien was de waardin of Wirtin van het Café Rialto dubbel gestraft want met een geldboete en een korte gevangenisstraf wegens diverse overtredingen onder meer nog aanwezigheid van gasten "... *nach Eintritt der Polizeistunde bis 0,55 Uhr in Ihre Gaststätte Besucher geduldet had.*" (SAR, Doos 2E, Map 79 "Kommandanturbevelen (voor 1940)". Kommandanturbefehl nr. 19 dd. 27 juli 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was duidelijk dat de extra dwangmaatregel uit juli 1940 slechts korte tijd had geduurd: "*Während der Verbussung der Haftstraffe bleibt die Gaststätte 'Au Rialto' geschlossen.*" (Idem). Deze waardin woonde daar met twee kinderen en duidelijk feitelijk gescheiden van in 16 december 1936 en zou er op de eerste maart 1943 verhuizen zij het niet ver af want naar het Statieplein 17. Dat was dan op grondgebied al het zevende - officiële - adres op negen jaar voor haar en deze kinderen, nadat zij met de echtgenoot annex vader eind 1934 uit Orroir in Ronse waren gesukkeld. De vader had hen nadien al in 1938 in de steek gelaten op weg naar het nabije Walenland. Het lijkt er op dat zij daar eerst een gewone herbergierster was en nadien uit nood overschakelde naar meer klantgebonden werk. Het was dus niet deze eerste waardin die het incident tussen de rijkswacht en de smokkelaars heeft meegemaakt. Dat was haar opvolgster die beroemd zou worden door haar zontje die door de Duitsers zou neergeschoten worden toen die op de derde september 1944 in volle paniek door het centrum van Ronse weg vluchten. Het ging om de nieuwsgierige Eric Charles Zonneman. Hij was als natuurlijk kind geboren op 07 februari 1935 in "*Knocke a/zee*" en net als zijn moeder van Nederlandse nationaliteit. Hij was - zoals steeds? - op de verkeerde plaats op het verkeerde moment maar nu was er geen nachtlawaai bij hem thuis maar één klets - en gedaan. Zijn moeder was eveneens in Knokke geboren als Nederlandse, op 10 maart 1914, en noemde Philomena Celestina Zonneman. Ze was op dit labiele adres aangekomen op 23 maart 1943 vanuit het Waalse Lessen of Lessines. Ze zou hier ook blijven wonen als "*herbergierster*" na de dood van haar enig kind en zeker tot eind 1947. Ten andere waren op dit adres tijdens de verblijfstijd van de eerste en tweede uitbaatster nog twee dames zekere tijd, de tweede

gedurende een goed halfjaar in 1946 - 1947. Dat was zeker een zus van mevrouw Zonneman want was immers in hetzelfde Knokke geboren en had dezelfde moeder maar blijkbaar een andere vader gezien haar totaal andere familienaam. Van Philomena Zonneman hebben we nooit iets rond woekerhandel gehoord laat staan dat zij als tijdelijk depot heeft gewerkt voor dit soort zwarte handelaars. Het is niet eens zeker of de geplande tabaksruil in haar herberg zou hebben plaats gevonden. Vermoedelijk was deze plaats eerder een stopplaats voor wat ontspanning voor de heren na noeste en woeste autoritten. Werd de kleine Eric eens op de knie genomen als mascotte van dit soort onderwereld wanneer hij weer eens niet goed kon slapen van al het lawaai onderaan? En werd hij zelfs extra vertroeteld door deze en andere smokkelaars met zelfs specifiek voor hem meegebrachte cadeautjes want zijn moeder zal wel een dankbaar afzetgebied geweest zijn voor echt Parijs reukwater van hen? Soms moeten alle in beslag nemende autoriteiten, met uniform of in een ersatzpak, wel verrast zijn geweest wat er allemaal aanwezig was waar zij als armen der wet beslag op moesten leggen. Met tabak, reukwater, Franse dranken en minstens 225.000 frank was zo'n kind natuurlijk niks, maar wat indien men bijvoorbeeld en in zeer beperkte zeg eerder gepersonaliseerde mate - op maat van een kindermond- en hand - ook speelgoed vond "*Made In France*"? Of zowaar versuikergoed uit Pecq, de plaats waar de bendeleider vandaan kwam? Werd dat dan ook definitief aangeslagen, gerepertorieerd en uiteindelijk begot aan Winterhulp gegeven? Die kleine kon, indien hem dat was beloofd, aan zo'n officiële procedures op geen enkele manier een touw vastknopen; kleine frustraties rond grote misdaad, of hoe de te hard geworden en de nog zachte wereld door elkaar eens konden lopen. Misschien verwachtte die fatale derde dag van september 1944 dit kind, twee jaren opgezweept als hij was door wat voor hem van de kar was gevallen in die herberg, een dikke 150 meter verder in volle centrum dat ook die geweldige geallieerden eindelijk voor hem een stukje chocola zouden laten vallen vanaf hun onwezenlijk grote tanks. Het liep deels verwacht en totaal onverwacht.

De rijkswachters of gendarmen waren geweldige want op militaire leest geknede dienstkloppers waar niet teveel goesting of permissie voor een lach en een traan was. Ongewild zouden zij te Ronse in dit geval zorgen voor een gebeurtenis die op de lachstuipen moest werken van het grootste deel der stadsbewoners, hoe ernstig ook aangelegd of van beroep. Of men deze zaak grote criminaliteit kon noemen, het was wel van een grote theatraliteit terwijl het geen enkel aandeel opbracht voor de criminele dienst dan dat het nadien veel animositeit doorheen de stad moet hebben veroorzaakt. Dat was des volks; als er kon worden gelachen, was iedereen er graag bij en zeker met gezagsdragers van eigen bodem al kwamen zij er hier in een vorm van omgekeerde ironie net goed uit. Het was een variante van de aloude grap gekend als de foppers die zichzelf fopten: "***Bedriegers aan het werk. Bij den heer Victor Massez, wonende Verlengde Athstraat alhier, kwam er een auto aan waaruit er een paar rijkswachters in kleedij alsmede een heer en een dame stapten. Deze eischten van den heer Massez zijn tabakvoorraad, verklarende dat deze aangeslagen was. De man vertrouwde het zaakje niet en ging daarop naar het rijkswachtbureel telefoneeren alwaar men van niets wist. Toen de bedriegers lont geroken hadden, verklaarden zij terug te komen. Midderwijl waren de echte rijkswachters aangekomen, maar de eerste vertoonden zich niet meer.***" (*t Volk*, 29 januari 1944. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Overigens was deze man geen winkelier of herbergier of wat dan ook maar om een landbouwer, volgens KLR 1947. Uiteraard werd niet bedoeld "*in kleedij*" maar "*in uniform*"; de lachspieren mochten in deze droeve tijden ook extra verbaal perselijk worden gemasseerd en daarmee weten we ineens dat ook tabak kon worden aangeslagen. Maar waar kwamen die uniformen vandaan? Made in de textiel van Ronse - haha? En dat het droeve tijden waren! Hier eind januari 1944 of reeds in het vijfde bezettingsjaar zuiver chronologisch gezien, wemelde het van de overvallen en aanslagen in het land der Belgen. Dit artikel was op zijn beurt gecatalogeerd

onder de noemer "*Ronse en Omliggende*". Het sprak voor zich dat dit als het ware een eeuwige rubriek was voor dit regionaal en in Ronse gedrukt en uitgegeven weekblad. Daarnaast stond met meer ruimte een overvolle rubriek onder wat men veelzeggend "*Bandietenstreken*" moet noemen. Het was op zijn beurt onderverdeeld in niet minder dan twintig artikels, waarvan één m.b.t. Frankrijk maar de rest vlot besteed aan het eigen land, vooral dan het Waalse gedeelte maar ook overvallen te Leuven, Sint-Niklaas en Sint-Truiden passeerden de tragedievolle revue. Het besloeg niet alleen een resem overvallen, soms zelfs diverse voor een artikel doorheen één streek, maar ook enkele moordaanslagen. In één geval was er een vorm van samentreffen tussen beide zaken want in het Westvlaamse Koolskamp zouden vier bandieten aan het kortste eind van hun eigen leven trekken: "*Verleden week had een vuurgevecht plaats tussen bandieten en rijkswachters naar aanleiding van een gewapenden overval op de hoeve van landbouwer ... te Koolskamp, en waarbij drie bandieten doodgeschoten werden.*" (Idem). Een vierde bandiet, die hier met naam en adres werd genoemd, zou kort nadien overlijden ten gevolge van de schotwonden die hij daar had opgelopen. Het was duidelijk dat de opgeroepen rijkswachters van veel beter schot waren geweest want van slachtoffers aan hun zijde werd niets gezegd. Deze vorm van incidenten - tussen dieven, smokkelaars en Belgische gezagsdragers - hebben wij niet ontmoet voor Ronse. Zelfs bij de regen aan aanslagen die Ronse gedurende 1945 zou treffen, kennen wij geen enkele confrontatie tussen rijkswacht en bommenlegers of schietgragen; zie deel 1.2.6.. Bijna stoemelings en statistisch gezien voor wat het waard was, stond er ook een klein artikel tussen met als vetgedrukte titel "**8.660 MISDADEN EN OVERVALLEN IN 1943.**" Zoals reeds aangegeven stond hier geen enkele bron bij. In onze optiek was deze vermelding belangrijk: "*7.131 misdrijven, gewapenderhand gepleegd, om geld, levensmiddelen en rantsoeneeringszegels te stelen of den oogst te verwoesten.*" Hoeveel meldingen daaromtrent vanuit Ronse kwamen, vanuit politie en rijkswacht, weten we niet door gebrek aan de resp. archieven maar kan met de regel van drie worden afgeleid. Gesteld op een bevolking van 25.000 stadsgenoten en 8,5 miljoen landgenoten geeft dat ruwweg een 20-tal van dit soort misdrijven te Ronse in het bezettingsjaar 1943. Dat moet dan aangevuld worden (sic) met de gevallen die niet zijn aangegeven aan de politiediensten naast zeer specifiek alle gekende en dan weer niet gekende gevallen van woekerhandel. Die reeds gekende woekerhandel moet ver het cijfer van 20 hebben overtroffen, tientallen malen. Bovendien mogen we zeker niet vergeten dat enkele duizenden landgenoten aan het werk waren in Duitsland en Frankrijk, en in veel mindere mate nog elders zoals in Nederland. Die afwezigheid maakte vanzelfsprekend de last der misdadigheid nog ernstiger. De bevrijding was in politieke en militaire wijze natuurlijk een bevrijding van de Duitse bezetters naast (delen van) de collaboratie. Maar het was zeker voor een massa landgenoten ook de verwachte bevrijding van alle soorten diefstallen en van de woekerhandel, een verwachting die met zekerheid voor dat laatste totaal niet zou uitkomen.

C.2.4. Het speciaal Eskadron S van de rijkswacht te Ronse (en?).

C.2.4.1. Een indrukwekkend grote groep nieuwe rijkswachters op woekerjacht.

Er was rijkswacht en er was tijdens de bezetting vanaf zeker moment ook speciale rijkswacht: "*In het eerste besluit op de reorganisatie van de Rijkswacht van 4 december 1941 werden de effectieven met 10% opgetrokken, werden opleidingscentra voor de manschappen en de officieren gecreëerd, samen met speciale eskadrons (de Eskadrons S) ter bestrijding van de sluikhandel. Een tweede besluit legde criteria vast voor de integratie van officieren van het gedemobiliseerd leger in het Rijkswachtkader, een derde besluit tenslotte.....*" (Rudi Van Doorslaer, *De Belgische politie en magistratuur en het probleem van de ordehandhaving*. In: Rudi

Van Doorslaer, Willem Meyers, Frans Selleslagh, Etienne Verhoeyen en Mark Van den Wijngaert, *België in de Tweede Wereldoorlog. Deel 9. Het Minste Kwaad, JAARTAL NOG VERWERKEN* pp. 100 - 120. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Het moge duidelijk zijn dat de strijd tegen de woekerhandel ook binnen de nationaal georganiseerde rijkswacht van het grootste belang was; het was bijgevolg een zaak van nationaal belang of een politiek gegeven dat de gemiddelde Belg, was hij blauw, rood, oranje, grijs of antracietzwart, zorgen baarde. Hier is het niet de plaats om de banden van de rijkswacht met de Nieuwe Orde te bespreken. Anderzijds zouden wij voor dat soort studies pleiten dat een politiek nuchtere analyse zou gebeuren wat deze aandacht ten opzichte van de woekerhandel betreft. Concreet voor de casus Ronse weten we met zekerheid dat er optredens zijn geweest van het speciaal eskadron, hier het "*Eskadrons S*" genoemd. Domweg weten we niet waarvoor die "S" staat; was het inderdaad voor "*Sluikhandel*" want de woekerende smurf bestond nog niet? Via het dankbare weekblad *'t Volk* kennen we diverse optredens maar wat een archiefgeluk mochten we meemaken toen we in de zeker voor een substantieel deel aangetaste briefwisseling IN/UIT van het stadsbestuur Ronse voor 1940 - 1945 een belangrijk bericht aantreffen aangaande dit contingent speciale rijkswachters:

"Mijnheer de Kreiskommandant,

Gisteren hebben we in ons onderhoud gesproken van het huis Zuidstraat, 11, te Ronse vrij te geven voor de Belgische gendarmerieploeg die de Rijkswacht komt versterken.

De ploeg bedraagt 30 man, zoodat het huis Zuidstraat, 11, niet geschikt is.

Wij hebben derhalve de eer U te vragen het huis Beekstraat, Nr. 20, te willen vrij geven. ...

Uw instemming tegemoetziende gelief te aanvaarden, Heer Kreiskommandant, de verzekering mijner hoogachting,

De Burgemeester" (SAR, Briefwisseling UIT dd. 21 oktober 1943 aan "*de heer Kommandant der Kreiskommandantur Aalst*". Deze brief was nota bene gehandtekend enkel door de burgemeester, een gewoonte van Leo Vindevogel die nochtans onwettelijk was vermits een secretaris, hier de vervanger van de ontslagen Robert Delobel, moest tegentekenen. Overigens moeten wij al eens steeds te onpas wijzen op het analoge gebruik door stadssecretaris Robert Delobel. Het vermelde huis in de Zuidstraat 11 werd anderzijds doorheen afwisselende periodes tijdens de bezetting druk bewoond door zowel de Feldgendarmerie als de GFP. En na de bevrijding kort door het BNB en nadien door de geallieerden. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Het voorgesteld huis op de Beekstraat 11 was eigendom van de decennialang zeer belangrijke fabriek T.B. dat daar vlakbij was gevestigd en tijdens de bezetting zeer prima draaide, anders gezegd, één der grotere economische collaborateurs met den Duits was:

"Mijnheeren,

De Duitse Militaire Overheid heeft uw gebouw gelegen Beekstraat, 20, toegekend aan de Belgische Rijkswacht - Eskadron voor de waak- en inlichtingsdienst van het Zuiden van Oost-Vlaanderen.

De opeisning der Duitse Militaire Overheid blijft voortduren en de betaling der huisvesting geschiedt zooals in het verleden.

Daar de Rijkswacht kortelings over enkele moto's en auto's zal beschikken, vragen we of U ons geen toelating zoudt verlenen, om deze tuigen onder te brengen in de groote poort, gelegen nevens het woonhuis.

Uw instemming tegemoet ziende, bieden wij U, Mijnheeren, de verzekering onzer hoogachting aan." (SAR, Briefwisseling UIT dd. 09 november 1943 aan "*Teintureries Belges, Wolvestraat, Alhier*". Deze brief was nu getekend door secretaris en "*Burgemeester en Schepenen*" *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*).

Zekerheid hebben wij nochtans niet waar deze grote groep - 30 man! - uiteindelijk zou gevestigd worden. Gebeurde het dan maar verspreid over twee of zelfs meerdere woningen, moest het zelfs deels in een buurgemeente zoals Nukerke - zoek het gerust voor ons allen zelf

eens uit! Dertig of 30 man was enorm veel of niet minder dan het dubbele aantal der aanwezige rijkswachters der twee brigades te Ronse; Ronse zelf en Louise Marie. En we zagen dat die ook al naarstig bezig waren met het opspeuren der woekerhandel, al deden ze daar ook wel eens aan mee. Overigens mogen wij van 30 "man" spreken want er was met zekerheid geen enkele vrouw bij. Die mochten toen en nog lang nadien geen rijkswachter worden. Nochtans waren deze mannen geen maagden, als we ons zo banaal mogen uitdrukken. We weten ondertussen al dat 'gewone' rijkswachters die te Ronse en te Louise Marie waren gevestigd, daar huisden met hun resp. gezinnen in quasi uitsluitend huizen die behoorden tot het patrimonium der nationale rijkswacht. Woonden ook al hun resp. echtgenotes en zelfs de aanwezige kinderen bij deze speciale rijkswachters, of kregen zij nog zelfs gezamenlijk een onderkomen ook te Ronse of zo dicht mogelijk erbij? Het is bijzonder jammer dat we werkelijk niets meer weten over de organisatie van deze toch indrukwekkende groep. Deze groep was zo indrukwekkend groot dat het niet voor te stellen was, ook al gezien een territoriale werking van de rijkswacht steeds over gemeentelijke grenzen heen, dat zij hier waren gedropt om enkel de woeker op het grondgebied van Ronse eens eindelijk met wortel, tak en blad uit te roeien, een nobele doelstelling waar zij glansrijk niet in zouden slagen. Ten andere weten we reeds dat de rijkswacht van Ronse "*Op een boerenhof te Nukerke*" van alles scheef hadden bemerkt en diensvolgens aangeslagen. Het was niet ver van huis en de kazerne maar het was niet te Ronse. Een vanzelfsprekende vraag waar wij ook al niet het minste antwoord op kunnen geven, is de verhouding met de aanwezige of gestationeerde rijkswachters. Vermoedelijk werkten en woonden de leden van het speciaal eskadron hier niet te lang; een register uit de burgerlijke stand hebben wij nooit gevonden. Dat kunnen wij ons zelf niet verwijten al hebben wij eerlijk gezegd ooit de moeite gedaan om eens van A tot Z alle boeken der Burgerlijke Stand voor de jaren 1931 - 1947 blad per blad door te nemen, in de hoop 'op' en we daardoor inderdaad één en ander aan relevants hebben gevonden. Maar niet dus een register zeg domicilie voor de leden van dit eskadron, wat zeer precies niet betekent dat zij dat niet hebben gehad. In elk geval werd op slag het aantal rijkswachters of althans voor de aangeduide periode van winter 1943 verdrievoudigd; sidder ende beef, o verdoemde zwarthandelaar! Men moest als die hard woekerhandelaar als het ware doodsverachtelijk blijven zwarthandelen met zo'n aanwezigheid. Alleszins anderzijds kennen wij ook geen staking bij alle mogelijke zwartgebruikers naar aanleiding van deze opmerkelijke komst. Het blijft vooralsnog een open vraag in hoeverre het aantal arrestaties of bekeuringen op vlak van de zwarthandel gevoelig is gestegen, effectief door de aankomst van deze enorm grote groep pakkemannen. Voor hun rendabiliteit was ongetwijfeld een goede samenwerking noodzakelijk met de plaatselijke rijkswachters, zo mogelijk zelfs met de politie die toen reeds onder leiding stond van de zwarte politiecommissaris Frans Laenens. Rond hem zijn we zeer goed gedocumenteerd dus mogen we opmerken dat het opvalt dat we in zijn woorden niks herinneren omtrent een optreden laat staan enige samenwerking van zijn politiemensen met dit speciaal rijkswachteskadron. Bovendien kennen we verschillende Ronsese rijkswachters die vooral lid waren van het GL of ook eens van de verzetsgroep BNB, maar rond hen vonden wij nooit één aanduiding van samenwerkingen met enig lid van welke lichte ook van een speciaal eskadron te Ronse. We mogen 99,99 % zeker zijn dat deze speciale rijkswachters, als zij al niet vooral tot hoofdzakelijk waren gerecrueteerd uit kringen der Nieuwe Orden, te Ronse nooit iets aan ernstig verzet hebben verricht. Gezien onze visie op het georganiseerd verzet, dat 'dus' vooral dysfunctioneel was om het zo objectief te noemen, mogen we dat gebrek verre van als een noot uit een klaaglied zien en daarbij vergeten we niet de essentie van het bestaan van dit eskadron; het bestrijden der woekerhandel. Daar bleef men tot het einde der bezettingstijden de handen mee vol hebben

Als immer aandachtige lezer hebt U van U zelf sprekend bemerkt dat de brief van Leo Vindevogel van oktober 1943 aangaande de huisvesting van het kleine leger aan extra rijkswachters gericht was aan zijn boezemoverste, de heer Kreiskommandant van Aalst. Uiterst overigens komt die laatste nooit piepen in het zogenaamd grondig gevoerde krijgsonderzoek aangaande betichte, veroordeelde en ook en soi disant passant geëxecuteerde Leo Vindevogel. Dat alleen al was een anomalie van de geweldigst mogelijke jewelste maar voor de sukkels van het krijgsgerecht uit hun aard de gewoonste zaak ter bevrijde wereld. We vinden 'dus' ook niks terug van deze man aan getuigenissen, mondeling zelfs schriftelijk, laat staan over dit soort zaken als een stomme brief aangaande huisvesting van bijkomende rijkswachters - in de Beekstraat zowaar. Waarom nu omgekeerd Kreiskommandant Vollmer, voor alle duidelijkheid een volbloed Duitser en een leidend officier maar zeker nooit gekend als nazi, interesse had voor Belgische rijkswachters laat zich zo begrijpen dat het ging om gendarmen of gens d'armes. Armen der wet dus en allicht toch licht gewapend ten opzichte der stoutste woekerhandelaars of bandieten. Dat roept meteen de vraag op - we zitten nu eenmaal in de bezettingstijd van WO II en reeds eind 1943 - of er nog bijkomende zelfs even essentiële taken waren weggelegd voor deze indrukwekkende groep rijkswachters. En die zaken konden niet anders dan herleid worden dan tot het handhaven der orde zeg het bestrijden van inderdaad ook het verzetsterrorisme. Dat was een fenomeen dat eind 1943 al volop matuur was geworden en dat voor een belangrijk deel ook tot een vorm van ideologische zelfs burgeroorlog was uitgegroeid door de inzet van het communistisch deel van het georganiseerd verzet. Tot onze niet aangename verrassing en zelfs uitgesproken verbijstering weten wij daar stijl niks van. Nooit hebben wij in de nochtans redelijk overvloedige documentatie aan zaken van het verzet iets gelezen omtrent al dan niet geslaagde pogingen door leden van het Eskadron S om leden van het georganiseerd verzet, aan deze of geen zijde der taalgrens die zo onrustig langs of doorheen het toenmalige Ronse liep. Nooit. We weten het; qua archief der beide politiediensten in de stad Ronse zijn we uiterst slecht bedeed door de geschiedenisvervalsing die aan beide zijden heeft plaats gegrepen, bij de rijkswacht trouwens reeds vlak na de oorlog. Toch hadden wij idealiter minstens en feitelijk meestens op dit toch belangrijk politiek gebied moeten zijn ingelicht geweest via verslaggeving door het weekblad *'t Volk*. De dwarsliggers van het krijgsgerecht hebben naar onze behoorlijk goed gedocumenteerde informatie nooit één vraag ter zake gesteld aan noch Leo Vindevogel noch Jozef Ronsse, toch twee van de belangrijkste politieke collaborateurs van de stad Ronse. Het krijgsdossier van de alomanezige smeerlap André Vandenberghe hebben we helaas niet volledig want te Ronsesgericht doorgenomen. In principe zou iemand - wanneer nu eindelijk? - dat onder meer moeten uitspitten ter meerdere studie van de man in WO II in de stad Oudenaarde en zeer wijde omgeving, onder meer dus met het oog op het pogen beantwoorden der vraag of hij interesses heeft gehad in de aanwezigheid van het speciaal eskadron der rijkswacht. We weten ook al niet of er inderdaad in Oudenaarde ook zo'n afdeling was, zo mogelijk nog groter dan het stel van dertig speciale dienstkloppers te Ronse gelegen. Vooral weten we niet of de immer zwartkijkend wakkere André Vandenberghe daadwerkelijk pogingen heeft ondernomen om via zijn politieke netwerken de aanwezigheid dus werking van speciale rijkswachteenheden te krijgen in 'zijn' Vlaamse Ardennen, zij het dan enkel misschien gelegen weliswaar niet handelend te Ronse. Ook de Nieuwe Orde was des onmens en kende zijn verdeel en heers en was zoals alle organisaties ter geschiedenis werkend met immer beperkte middelen. Ook al door het feit dat André Vandenberghe bij verstek werd veroordeeld en bijgevolg met absolute zekerheid geen moment kon worden verhoord voor hij werd veroordeeld, nemen we aan dat er in zijn krijgsdossier geen letter is weer te vinden rondom zijn gebeurlijke initiatieven en contacten rondom het speciaal eskadron der rijkswacht. In het krijgsdossier van Leo Vindevogel is zoals net gezegd deze afwezigheid totaal zeker. Dat kwam enerzijds, we porberen ons eens in te

leven in het labyrintisch warhoofd van substituut Gaston Stevigny, omdat er nu eenmaal geen tijd was voor grondig onderzoek want Barbartje moest zo snel mogelijk hangen, maar ook omdat de strijd tegen de woekerhandel werkelijk geen onderdeel van bevraging was ten opzichte van deze en oneindig andere terechtstaande oorlogsburgemeesters 'zelfs' gewoon aangebleven gewone burgemeesters. Nochtans heeft substituut Gaston Stevigny hier misschien nog een kans laten liggen om Leo Vindevogel extra te beschuldigen indien hij had kunnen aantonen dat diens relaties met het speciaal eskadron ook hun gebeurlijk optreden ten opzichte van verzet hadden ingehouden. Zoals gezegd hebben wij van dit soort optredens nul komma nul tot in het oneindige - na maar ook voor de komma - aangetroffen. Maar dat was misschien eerder toevallig te noemen en dat toeval had een naam, helaas voor Ronse een dubbele naam: GFP en Gestapo. Stelde de oorlog ten opzichte van waanzinnig gehavende landen als Polen en de USSR op het grondgebied der Belgen puur statistisch gezien eerder weinig voor, afgezien dat de Duitsers alle aanwezige Joden hebben getracht fysiek te verwijderen zeg uit te roeien, dan zullen wij ook al in een studie rond GEDEPO intens moeten vaststellen hoe zowel de GFP als de Gestapo verschrikkelijk hebben thuis (sic) gehouden in Ronse en - niet te vergeten! - directe omgeving, vooral dan in de buurgemeente Ellezelles. Indien bijgevolg deze speciale rijkswachters toch de wettelijke mogelijkheid hebben gehad om zich ook daadkrachtig te proberen opstellen ten opzichte van daden van gewapend verzet, hadden zij bij wijze van spreken ongekende en vooral hogere en oneindig machtige concurrentie van twee vanaf zeker 1943 ongenadige Duitse politiediensten. En die hadden voor zover wij konden vaststellen - zie direct onderdeel C.5. - eigenlijk geen enkele interesse in het nochtans politiek o zo belangrijke fenomeen der woekerhandel, sluikhandel, zwarte handel of hoe U het noemen wil. De nochtans tijdens de gehele bezetting alomtegenwoordige en daadkrachtige Feldgendarmerie had daarentegen wel grote aandacht in deze alternatieve overwoekerende handel. Maar ook van gebeurlijke samenwerking tussen deze Duitse politiedienst en leden van de speciale rijkswacht hebben wij geen sporen terug gevonden, wat we toch eigenaardig vinden. Het kan niet anders of zij hebben niet zomaar anekdotisch maar zelfs vrij systematisch samengewerkt. En hier komt zo mogelijk de coördinerende rol van de Kreiskommandant op de proppen. Traditioneel was het Belgische parket, in concreto voor onze streken de procureur des konings van Oudenaarde, baas over de lokale en regionale rijkswacht. Over de interne keuken of de zeker aanwezige spanningen van dat parket met de top van de rijkswacht, meer dan eeuw lang een staat in de staat, gaan we het hier niet hebben want dat gaat ons petje te boven. Hier kwam bij dat bij de vermoedelijk quasi overal patriottisch gebleven diensten der parketten er een sterke achterdocht zo niet afkeer moet zijn geweest ten opzichte van een onder invloed der Nieuwe Orde hervormde rijkswacht en dus ten opzichte van de oprichting van speciale eenheden. Zelfs al waren deze eenheden opgericht ter bestrijding van de woekerhandel, een zaak die zoals we direct gaan zien door het parket van Oudenaarde als uiterst urgent werd aanzien, was er de contaminatie of besmetting van aanstelling door de Nieuwe dus niet oude dus niet politiek correcte Orde. Duchtig archiefwerk in hopelijk nog deftig overgebleven archieven zou kunnen openbaren wat de spanningen toch gedeeltelijke samenwerkingen waren tussen het Belgisch parket met de op hun grondgebied aanwezige eenheden der speciale rijkswacht. Vergeten we daarbij dus zeker niet aandacht voor de eventueel coördinerende zelfs zeer sturende rol van de plaatselijke Duitse Militaire Overheid en wie weet ook al van sommige burgemeesters, niet in de laatste plaats eeuwig woekerhater en voortdurend Kreiskommandanturbezoeker Leo Vindevogel. Voor Ronse en de Vlaamse Ardennen ging het om de Kreiskommandant van Aalst, ook voor het parket zetelend te Oudenaarde. U begrijpt dat dit een potje was dat het krijgsgerecht by all means wilde gedekt houden dus niet eens van verre beginnen aanraken, temeer omdat de substituten zelf ofwel groentjes waren ofwel verbruind waren geraakt doorheen werk als onderzoeksrechter en dies meer net doorheen parketten of gewone rechtbanken. Ook vanuit algemeen politieel en

politiek opzicht was een diepe confrontatie tussen Leo Vindevogel en de procureur des konings van Oudenaarde van tijdens de bezetting (mogelijks waren er tijdens deze barre tijden twee) een absolute minimumeis geweest, maar die werd nooit geoperationaliseerd; een zoveelste reden waarom dat krijgsdossier een veertigste zittijd verdient of een directe buis. Brutaal gezegd; aan de procureur des konings werd nooit door de diensten van het krijgsgerecht gevraagd hoe of wat hij met een belangrijk lokaal oorlogsburgemeester als Leo Vindevogel had gehandeld, terwijl wij ondertussen ruimschoots weten dat zij minsten de afkeer van de woekerhandel als politiek of maatschappelijk engagement deelden. Men kan hier niet eens een gebrek aan professionaliteit inroepen dan slechts kwade onderzoekswil, in het geval van substituut Gaston Stevigny duizend maal bedrogserger vermits hij zelf vlak voordien - inderdaad dus tijdens dezelfde bezetting - nota bene op een boogscheutje verder want in het Gentse onderzoeksrechter was geweest met zeker daden in vervolging van zaken als woekerhandel. We geven een voorbeeld van een onderzoeksrechter dicht ten huize of gewoon ten huize want afhankelijk van het parket van Oudenaarde: "*De zegeldiefstal is nog immer het voorwerp der gesprekken in de streek van Etikhove. Vrijdag namiddag is het parket van Oudenaarde onder leiding van de onderzoeksrechter Morel de Westgaver nogmaals ter plaatse afgestapt ...*" ('t Volk, 13 juni 1942. Onder de titel "*ETIKOVE. Nog de zegeldiefstal.*" **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het ontbreekt ons hier aan een voornaam maar zou het niet dezelfde man zijn geweest die we nadien, na de bevrijding en wel in de jaren 1946 - 1947, hebben ontmoet als voorzitter van een krijgsraad in zake twee Ronsenaars (AG. dossiers collaboratie, persoonsdossier Albert De Wambersie, PV zitting krijgsraad van Gent dd. 16 juni 1946 + AG. dossiers collaboratie, persoonsdossier Herman De Jonghe, PV zitting krijgsraad van Gent dd. 28 februari 1947. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het lijkt alsof we ongeveer iedereen doorheen onze oorlogsstudies per definitie willen zwart maken maar indrukwekkende ervaring heeft ons met de feiten pardon met de conclusie onverbidderlijk op de wijsneus gedrukt dat er rond het oorlogsoptreden massaal of gigantisch wordt misleid, door betrokkenen en dan ook nog eens door historici. En ook het omgekeerde dat veel zogenaamd zeer zwart veel meer genuanceerd gekleurd was, zoals onder meer indrukwekkend blijkt uit deel 7.3., nog eens afgezien of veel daden van collaboratieve aard na de bezetting moesten worden bestraft - volgens ons niet. Om die overheersende reden hadden wij zeer precies wel eens willen weten hoe de onderzoeksrechter latere voorzitter van krijgsraden XYZet Morel de Westgaver zich heeft gedragen met of in samenwerking met de gruwelijke André Vandenberghe, de oorlogsburgemeester van Oudenaarde maar vooral de aanjager van wat al anti-Duits was in de gehele Vlaamse Ardennen; hoe moedig of lankmoedig of gewoon zeer medewerkend zeg collaboratief ingesteld? Minstens was deze magistraat tijdens de immer cruciale bezetting perfect op de hoogte van alle moeite die in de regio ergo de stad Ronse - pal naast het vermelde Etikhove voor de leken des vaderlandse aardrijkskunde - is gevoerd in de strijd tegen de woekerhandel vermits hij er zelf en zeker niet één keer deel van heeft uitgemaakt. "*Willem die Madocke maecte*" had hier handenvol gewoon veel te veel schrijfmateriaal aan gehad om nog maar een tiende van de ontstellende schijnheiligheid metaforisch te gaan hekelen. Daar kwam dan bij dat we niks weten omtrent noch samenwerking noch spanningen tussen deze speciale rijkswachters en de lokale brigades of de gewone rijkswachters, naast spanningen tussen de procureur des konings te Oudenaarde en de allerhoogste politioneel-militaire zelfs bestuurlijke top zelf van dit lokaal speciaal eskadron. Het archief der rijkswacht van Ronse is sowieso ribbedebie maar misschien zijn er sporen van verslagen te vinden in het archief van het parket van Oudenaarde net als we daar verslagen verwachten te vinden omtrent de werking van dat eskadron vanuit het standpunt van het parket zelf. Ten andere weten we niks omtrent het nog bestaan van het archief der controlediensten en het is nogal evident dat zij intens met deze speciale rijkswachters hebben samengewerkt. Er is bijgevolg nog behoorlijk wat werk aan de winkel der woekerhandel, als

we ons zo mogen uitdrukken want uitstalramen had deze vorm van handel nooit dan wat anekdotisch op plaatsen zoals het Vossenplein in de Marollenwijk van Brussel.

C.2.4.2. Grondige werking reeds van voor het wettelijk ontstaan.

Dat het speciaal Eskadron S te Ronse en omgeving actief was, weten we inderdaad van enige verslagen uit het weekblad 't Volk. En tegelijk brengt één daarvan want het eerste - door ons teruggevonden - verslag daaromtrent ons reeds in verwarring. Op zich was daar geen aanleiding toe want deze rijkswachters deden precies zoals hen werd gevraagd in hun opleiding. Onder de titel "*Auto met tarwe aangeslagen*" komen we met zekerheid de Ronsese vervoerder Gaston Raphaël Decuyper (°Ronse, 23 juli 1904) tegen, al kunnen wij hem niet helemaal aan 100 % als dusdanig citeren bij gebrek aan PV. Maar niet getornd want we zijn zeker: "*Toen de speciale brigade der rijkswacht van Ronse op ronde was voor het beteugelen van den smokkel, hielden zij langs den grooten steenweg van Ninove den autovoerder Dec. Gaston van Ronse staande ... Den auto was geladen met 500 kgr. meel (dat wettig werd vervoerd) doch ook 500 kgr. tarwe. Deze laatste was bestemd voor den smokkelhandel, en de vervoerder maakte aldus misbruik van zijne vergunning om tevens smokkelwaren te vervoeren. De auto alsmede de 500 kgr. tarwe werden aangeslagen.*" ('t Volk, 20 september 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het laatste deel van het citaat zullen we veel verder nog analyseren in het lange onderdeel D.8. omtrent de intrigerende zaak van de woekerhandel van Ronsenaar Emile Geenens, nota bene als weerstander gefusilleerd. Redelijk vervelend voor ons is de datum van dit verslag; eind september 1941. Dat gaat immers onmiskenbaar vooraf aan het boven aangehaalde "*4 december 1941*" toen volgens gezaghebbend historicus Rudi Van Doorslaer het Eskadron S uit de Belgische openbare grond werd gestampt. Hoe we die tegenstelling moeten interpreteren of had een nog jonge en linkse Rudi een joint teveel op tijdens zijn beginnende onderzoeksschijfuren? We denken dat alleen nauwgezet onderzoek rond dit interessante subthema duidelijkheid zal verschaffen. Blijkbaar was reeds voor die zogenaamd eerste reorganisatie der rijkswacht reeds een met dezelfde naam - Eskadron S - speciale rijkswacht bezig met namelijk het beteugelen der woekerhandel en onze buik zegt ons dat reeds voor het uitbreken van de oorlog op onze bodem dit soort rijkswachtelijke versterkingen met dit specifieke doel reeds werden overwogen in de zgn. hogere dan nog volledig zwart-geel-rood Belgische kringen. Het bezettingsontstaan van Eskadron S is natuurlijk een wijle voorafgegaan aan september 1941 maar dat moeten onderzoekers verder euh onderzoeken. Zoals boven aangegeven is het hier niet de plaats om het ontstaan van deze speciale rijkswachteenheden te bespreken, maar toch zouden wij graag weten welke druk van bovenuit - in de eerste plaats de Duitse Militaire Overheid - of van onderuit - de meer dan duizend Belgische burgemeesters - vooraf is gegaan aan de beslissing tot oprichting. Het omgekeerde is ook mogelijk, en met name voor sommige burgemeesters kunnen wij ons voorstellen dat zij liever de rug dan het aangezicht zagen van deze extra rijkswachters, zeker in landbouwgemeenten waar iedereen gewoon iedereen kende en iedereen min of meer in een zelfde economische boot moest plaatsnemen. Dat zal quasi zeker niet de gedachte van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel zijn geweest al hadden wij niet het onderzoeksgenoegen verder ook maar één syllabe van zijn officiële noch redactionele hand te mogen lezen omtrent zekere noodzaak aan deze extra rijkswachters. Het is mogelijk dat hun verschijning zuiver redactioneel zijn besproken want hoogjubelend toegejuicht in het weekblad 't Volk. Dat hebben wij toch niet gelezen in de overigens enorme massa aan 'nieuws' uit deze onverkwikkelijke tijden, dus mogelijk overgelezen.

Een half jaar later werd weer een vermelding gemaakt dat het speciaal rijkswachtteam dat optrad effenaf van Ronse was. We springen nu inderdaad een half jaar verder omdat wij ten

eerste niet alle interventies kunnen weergeven en die ten tweede zo mogelijk ook niet steeds werden publiek gemaakt via dit enige nog toegelaten weekblad. We mogen ergens zij het vijgelyk ver na de Pasens van die barre jaren verhopende dat het rendement wel iets hoger lag dan twee gelukke interventies op zes maandjes. Indien dat pas de waarheid zou zijn geweest, bracht nog maar het levensonderhoud en allerlei functionele noodzakelijkheden voor deze groep rijkswachters totaal niks op en kon men bij wijze van spreken plaatselijk beter de woekerhandel ergens subsidiëren in de hoop dat daardoor een veel lagere zwartemarktprijs kon worden gehaald - bij wijze van spreken natuurlijk want dergelyk scenario hebben wij ondanks alle wanhopigheden omtrent dit merkwaardig destabiliserend oorlogsfenomeen nooit vernomen. Het tweede verslag: "*Sluikhandel. De genaamde Denauw A. werd door de Vliegende Brigade van Ronse aangehouden op het oogenblik dat hij geslacht varkensvleesch vervoerde. Ondervraagd verklaarde hij dat hij bij hem thuis een varken geslacht had. De brigade begaf zich naar zijn huis, gelegen 6de wijk, waar zij waarlijk een versch geslacht varken aantreffen. Het vleesch werd verbeurd verklaard en naar de rantsoeneering overgebracht.*" ('t Volk, 02 mei 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Iets zegt ons dat allerlei diensten als het ware moe werden van controles ten velde en bezoeken ten huize deze "A. Denauw" die echter in het officieels Leon Denauw (°Ronse, 03 oktober 1889) noemde en bijgevolg "A..." als roepnaam had. De man was echtelijk verbonden aan Rosa Cuvelier en zij stond hem zoveel als moreel en fysiek mogelijk bij in zijn zware job als veekoopman. Het zal er ook of vooral tijdens de bezetting een komen, gaan en vliegen zijn geweest van allerlei soorten beesten in hoeverre er vooral vlees en vet uit te halen was; met de gelegheidspluimen kon Rosa pronken. Kregen trouwens zeer bona fide collega's zeg feitelijk alle slaggers, beenhouwers, veekoopmannen, eierproducenten zeg ineens iedereen die op één of andere manier de landbouwer uithing jaarlijks een bal aangeboden wegens goede verdiensten, met name enkel witte of anders gezegd helemaal geen zwarte verdiensten? Leo Vindevogel mocht bij tijd en stond wel eens van een gevoel voor humor getuigen, hij was voor alles een man van ernst, een levenshouding er dik ingetrommeld tijdens zijn lange en vooral vroege normaalschooltijd. Belonen omwille van wat tot de normale moraal of burgerzin behoorde, dat was er niet bij. Het zou ook wat belachelijk zijn overgekomen; zou er werkelijk één van voorgaande beroepen te Ronse of één van alle iets eetbaars producerende producenten eerlijk zijn geweest, mager op de graat blijvend vanwege het willen verzaken aan het goddeloos makkelijk te verdienen vettig geld? De vraag stellen is helemaal niet de vraag beantwoorden, leerden we uiteindelijk toch van de veelvoudig geleerde wijsgeer Rudolf Boehm. Tegelijk getuigt ongeveer 99 % van dit hoofddeel omtrent woekerhandel van een bijster negatieve instelling of is het een overzicht van bedrog, bedrog en bedrog - ten voeten en ten handen uit. Overigens moge hier opvallen dat het aangeslagen vlees - och got och arme van slechts één varken en we kennen niet eens het geschat gewicht ervan - werd overgemaakt aan "de rantsoeneering", dus blijkbaar nu niet aan Winterhulp. En wat deden die daar dan mee, dan overmaken aan ...? Kregen trouwens de speciale rijkswachters geen deel want ook zij moesten eten en flinke jongens zijn en blijven? Op een belangrijke zaak van zwarthandel zullen we later terugkomen. Nu moeten we het kort of formeel even vermelden omwille van diegenen die de controle uitoefenden. In dit geval was het een combinatie van diensten want "*Dinsdag v.l., trok de Markleider voor Oudenaarde, de heer De Bruyne, vergezeld van zijne controleurs der Hoofdgroepeering Vee, Vleesch en Bijproducten, bijgestaan door leden der speciale rijkswachtbrigade van Oudenaarde, er op uit en ...*" ('t Volk, 04 april 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). U leest net als ons dat bij dit uitje geen sprake is van de speciale brigade van Ronse maar van Oudenaarde, terwijl de zaak zelf zich eerst afspeelde "... op den Steenweg te Nukerke, nabij de Kruissens". Dat was op een pink van de grens met Ronse waar voor de redelijk indrukwekkende rest het gehele onderzoek door zou gaan. Waren de vaste collega's van Ronse collectief op werkvakantie naar Duitsland, op de ziekenkas of

veel te druk zelf bezig met het intrigerende van alles en zelfs nog wat, zoals zelf gaan woekeren op het eigen grondgebied nu die zeer specialen elders aldaar flink bezig dus bezet waren? Het heeft geen enkele zin om hieromtrent te speculeren maar de waarheid zal zijn dat in beide steden een speciaal rijkswachteskadron zal zijn geweest dat volledig - allicht - in het teken stond van de strijd tegen de woekerhandel. Van deze heer De Bruyne weten we in het geheel niks meer dan dat we graag toch eens zijn gebeurlijke relatie met André Vandenberghe hadden van nabij gekend. Die was niet alleen burgemeester-commissaris van die stad maar uiterst actief als arrondissementsleider van het VNV en als landgenotelijke stand by of daadwerkelijke aandrijver van alle mogelijke soorten der Duitse politiediensten. Zat hij ook een ambtenaar als 'Marktleider' De Bruyne op diens hielen? Ging André Vandenberghe ook verbaal verhaal halen bij welkdanige officier of aanvoerder van de speciale brigade van Oudenaarde zowel als bij die van Ronse? Hij was er absoluut toe in staat want hij wist natuurlijk zeer goed dat het fenomeen woekerhandel in nazi-Duitsland ongeveer nul percent der economie bedroeg. En nazi-Duitsland, dat was als zelfverklaard ras- en leerverbondene zijn ideaal. Een mens moet ergens dwalen maar hij sleurde wel honderden mensen mee op die dwaalwegen, die ook 'al' eindigden - op de dood. Enkele maanden nadien ging de controle vol door op het eigen Ronsese grondgebied en dat zowaar in het economische kroonjuweel of in het station, en, gruwel der mentale gruwels, ging het enkel over een interventie door het speciaal rijkswachteskadron uit Oudenaarde. Men kon de Ronsenaars niet meer vernederen en gelukkig ging het slechts om een enorme hoop Waalse smokkelaars; we komen er later uitvoerig op terug. In dit geval was er geen enkele lokale professionele bijstand gewenst; de vaste collega's mochten blijven pitten op hun burelen. Ook de stadspolitie werd totaal niet vernoemd wat trouwens ook het zelfde geval was in het vorige voorbeeld. Het optreden bedroeg liefst twee dagen en bleek meer dan vruchtbaar, vooral voor de dutsen van de eigen stad. Kwamen de geüniformeerden van Ronse niet in het collegiaal vizier der speciale rijkswachters, dan ten minste de stadsgenoten die met lorren door de bezetting moesten struinen. Het was meer dan een filmscène waard ook al omdat Vlaamse aardappelen van Waalse smokkelaars werden afgenomen in een taalgrensstad: "*Ook zondag was de buit even groot, zoodat op twee dagen tijds 10.000 kgr. aardappelen voor Winterhulp te Ronse, werden aangeslagen.*" (*t Volk*, 06 juni 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Herinneren we eraan dat Leo Vindevogel oorlogsburgemeester van zijn eigen stad was en als dusdanig de komst van een grote groep speciale rijkswachters beschreef voor het einde van het jaar 1943. Dat laat niet teveel besluiten op zich toe maar toch kan men beweren dat de waarschijnlijkheid groot was dat zekere tijd voordien de speciale rijkswachters, als ze sowieso de gehele tijd in de Vlaamse Ardennen hadden verbleven, in Oudenaarde of toch niet in Ronse zelf hun regionale thuisbasis hadden gevestigd. We hebben al een waarschijnlijk verband gelegd tussen hun komst toen en een daling der woekerhandel lokaal. Het omgekeerde is dan even of nog meer waarschijnlijk; als de gelaarsde kat van huis is, verschijnen de muizen om te dansen en te schransen. Het zou werkelijk wetenschappelijk prachtig zijn om over alle relevante feiten archiefmatig te mogen beschikken en bijgevolg na te kunnen kijken of er verbanden zijn tussen de aanwezigheid van politionele hier zelfs extra-politionele manschappen en de hoegrootheid of hoekleinheid der woekerhandel. Overigens gaan we straks zien dat de woekerhandel te Ronse rustig bleef gedijen na de bevrijding en meer dan lang, terwijl we niets weten of er in die nog steeds vrij barre tijden toch nog steeds speciale rijkswachters te Ronse werden gedetacheerd. We weten niet eens of hun diensten almeteen met de bevrijding werden afgeschaft wegens bij voorbeeld een creatie der Nieuwe Orde. En dat was dan op zijn beurt hypothetisch geformuleerd als het ware een uitnodiging voor de muizen die nog niet uit hun hol waren durven komen. En voor de laatste ratten die aan de essentiële belangen van de bevolking wilden verder knagen, terwijl ze pakweg duchtig mee

afgaven op al die smerige zwarten van net voordien, zwarten zoals misschien een behoorlijk aantal leden der speciale rijkswachteskadrons? Interessant om te vermelden is dat we over het bestaan van de speciale rijkswachters te Ronse en omgeving niet alleen via het bekende weekblad iets te weten komen, maar ook via het VNV-dagblad van toen. Dat was ook redactioneel zeer normaal want het blad was uiteraard één van de belangrijkste perselijke uitingen der Nieuwe Orde en ook in De SS Man zullen we geregeld aandacht tot furieuze aanvallen zien op het wijdverbreide fenomeen der woekerhandel. En die Nieuwe Orde wilde orde en een werkmens - voor alles een arbeider want dat was precies het enige soort beroep dat het nazisme en zijn analoge tegenhanger van het communisme nog kenden - die zich inzette voor het Derde Rijk en daarvoor moest die werkmens en zijn bijstaanders deftig kunnen eten en daarvoor moest die natuurlijk over voldoende koopkracht beschikken en sowieso over voldoende voedingsmiddelen. En dat die koopkracht extreem werd aangetast door de woekerhandel was een vaststelling waar geen enkele ideologie aan voorbij kon, behalve door die ideologische dragers die op hun beurt waren aangetast door cognitieve dissonantie. En dat waren er tijdens de bezetting velen, en na de bevrijding nog veel meer; zeker weten dat de leden der speciale rijkswachteskadrons nadien en veel, veel later voor dat lidmaatschap nooit een medaille met een lintje eraan hebben gekregen, en dat in een medaille-industrie als de NV België. Zekere lokale reporter "D.M." - zo goed als zeker de jonge Ronsese zwarte uitslover Maurice De Meue; zie deel 3.1.1.2. - had even dubbel werk rond het zelfde prangend probleem der woekerhandel: "*Ten nadeele der familie Van Meerleghem werd door het sluikeskadron van de rijkswacht te Ronse, een varken van 120 kgr., dat niet opgegeven was, en een stock stoffen ontdekt en aangeslagen.*" (Volk & Staat, editie A, 30 juli 1942. met als titel "**NUKERKE. In beslag genomen.**" **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maurice De Meue was ambitieus maar niet te snugger, en met die gevaarlijke combinatie gelukkig er nog geen smeerlap bij, en wij vermoeden dat het om een Nukerkzaanse familie Van Moorleghem ging. En dat hij hun naam verwarde met de in Ronse zeer veel voorkomende familienaam Van Meerhaeghe. Het was ook grappig dat net een geheide zwarte, die dat via de papfiles van zijn vader had meegekregen die ook rijkswachter was geweest, schreef dat de inbeslagname ging "*Ten nadeele van*" deze familie die nochtans al op twee manieren bezig was met woekeren, dus de maatschappij systematisch aan het benadelen waren, en bovendien sprak hij niet van het speciaal eskadron maar effenaf van het "*sluikeskadron*". Maar laten we niet op semantiek spelen want dezelfde D.M. gaf in een eerste artikel al de inval bij "*beenhouwer Yvergneaux, wonende Priesterstraat (te Ronse)*" op, onder de titel "**RONSE. Nog sluikslachters aangehouden.**" En dat gebeurde door de blijkbaar zeer aanwezige Marktlieder van Oudenaarde maar nu wel degelijk bijgestaan door de - gewone - rijkswacht, al stond er nu ook toch niet bij of het van de brigade van Ronse zelf was. En zeggen dat een Piet Precies want opgeleid als onderwijzer in de nog steengoede want oude school als Leo Vindevogel hier meer dan twee decennia de eindredactie van verzorgde. De krijgsraad had hem hiervoor best wel eens een strafopstel laten schrijven maar zij hadden alleen interesse in rekenen, afrekenen. Hoe dan ook, ook de normale rijkswacht stond zijn mannetje in de strijd tegen de woekerhandel terwijl het jonge geweld der speciale collega's rond hen gierde als waren zij leeuwen, hyena's en aasgieren tegelijk. Overigens werden in deze zaak "*Vader en zoon ... aangehouden en naar Oudenaarde gevoerd. Men verwacht nog andere aanhoudingen.*" Van andere aanhoudingen weten we niets, een voor ons gebruikelijke mededeling zal U tegenwerpen maar door de veelheid aan woeker kon ook een zeer ter zake geïnteresseerd persorgaan als 't Volk onmogelijk alles perfect volgen, gezien ook het immer minder ter beschikking gesteld drukpapier aan uitgever Octaaf Goebeert. Met dat vervoer begreep natuurlijk iedereen dat dit naar de gevangenis te Oudenaarde ging. Daar zal het dan niet bij zijn gebleven; zware boetes voor beiden en allicht een tijd de winkel dicht al zal dat laatste door de afwezigheid van vader en zoon ook familiaal noodwendig zijn geworden vanaf

hun arrestatie. Hoe men het draait of keert, ook de woekerhandel had zijn ommezijde en in wezen zouden wij, indien meer economisch geschoold en vooral voorzien van meer archiefmateriaal, ook die schaduwzijde in rekening moeten brengen. Ten andere, ook voor de gewone handel annex beenhouwerij betekende dit verlies aan omzet of gewoon niks omzet en ook de normaal toegewezen klanten moesten zich bijgevolg gaan behelpen. Wat op zijn beurt kon leiden tot ... woekerhandel want waar vonden zij direct een restitutieve beenhouwer, die inderdaad of bovendien (haha) bereid was om aan de normale prijs te verkopen? Het ging hier effectief om handelaar Charles Yvergneaux (°Ronse, 13 januari 1894) en zoon en beenhouwer Charles M. (het staat zo in KLR 1947) Yvergneaux (°Roubaix, Frankrijk, 08 mei 1919). Vermoedelijk zal geheel het gezin zich wel enkel met beenhouwerij bezig hebben gehouden vermits dat goed opbracht en vooral veel zwart geld. Er woonde thuis op Priesterstraat 30 nog de jongere zoon Eugène (°Ronse, 16 oktober 1922) maar die was gekend als "*schoensnijder*", al kon hij indien zeer vaardig en aangemoedigd door zekere familiale begeestering mogelijks schoenen hebben gesneden uit gelooid vellen van sluikgeslachte beesten - voor sluikschoenen? Overigens was Eugène geboren in een zeer door de Duitsers gegeerd jaartal maar we zijn quasi zeker dat hij nooit als GEDEPO is opgeëist. Echter toch geen victorie ter zake gaan kraaien want denken aan zeker favoritisme in de zin van do ut des of iets meer bezettingsoperationeel: "*Geef mij zwart zij het aub wel prima kwaliteit vlees - liefst het beste zoals ...- dan ik geef jou - zwartje van Ronse met zwarte lange armen - vrijstelling van GEDEPO*"; even geduld. In potlood en vermoedelijk door wijlen Maurice Bouchez is bij de naam van de ouders Charles Yvergneaux - Germaine Wauters (we hebben voor alle duidelijkheid voor hen nooit een register opgezocht) bijgeschreven "*Wwe*"; zij was dus weduwe vanaf zeker moment. Waarom hij (of toch een zij?) dat heeft gedaan en wanneer dat weduwschap is ingegaan; het was ons niet vergund dat te weten te komen en eerlijk gezegd hebben we Maurice Bouchez veel vragen gesteld, maar dat in een werkelijk pril nog niet eens echt ontluikende onderzoeksfase toen we zelfs nog geloofden in de schone zielen der academische historici en het bijzonder nut van het algemeen verzet. Lang geleden dus maar we herinneren ons alleszins niet dat we hem ooit iets omtrent deze aanmerkingen - er staan er pakken in zijn editie van KLR 1947 - hebben gevraagd. Het doet natuurlijk ook een zijonderwerp opborrelen omdat er hoe dan ook door de zeer vele gevangenisstraffen ten opzichte van gevatte woekeraars, hier ineens vader en zoon, met absolute zekerheid allerlei kleine tot effectief grote zeg dodelijke drama's zijn voorgevallen. Dat is een interessant zeker nooit eerder aangevat onderwerp dat wij zelf niet kunnen behandelen wegens gebrek aan voldoende armen en benen en goesting en kennis van relevante archieven; misschien via jonge gedrevenen doorheen gerechtelijke archieven? Alleszins moet er 'iets' ernstig zijn gebeurd ten huize van deze handel annex beenhouwerij. Bijna tot onze eigen verbazing beschikken wij over een echte, onvervalste te Ronse door de stadsdiensten gefabriceerde en nu eens netjes gearchiveerde dus niet vernietigde repatriëringfiche van de aangehouden zoon. Die noemt daar gewoon Charles - dus zonder "M" - maar dat kan de - kleine - pret niet deren want de opgave van het adres en de geboortedata laten niet de minste twijfel toe. Hij droeg een slordige 100 frank op zak naast 646 RM toen hij te Ronse eindelijk arriveerde zo laat als de derde juni van 1945. U vergeeft ons dat wij voor die honderden repatfiches niet hebben nagekeken wanneer de laatste Ronsenaar terug thuis verzeild geraakt is, maar dit was aannemelijk later dan de vloed die in april en mei 1945 naar home sweet home - pour les francophones la même chose - terugkeerden. Dat gebeurde meestal in niet al te gezegende omstandigheden; wat had U immers verwacht? Maar Charles annex M. Yvergneaux kwam zowaar terug van het Duitse Altengrabow (Dat was een plaats in Duitsland waar wij voor de rest nooit van hebben gehoord. Daar zou vanaf het uitbreken van WO II in september 1939 wel een Stalag voor nota bene Poolse militairen zijn geweest maar ook een Lager voor arbeiders die in de nabije munitiefabriek moesten arbeiden. Deze van beroep beenhouwer werd waarschijnlijk op die laatste plaats tewerkgesteld, maar een DOS-dossier als met name GEDEPO hebben wij alleszins niet. Zie ook

https://de.wikipedia.org/wiki/Truppen%C3%BCbungsort_Altengrabow#Geschichte. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). We zouden een week lang de malste biefstukken uit huize Yvergneaux willen opgeven, het moeten niet altijd onze vingers zijn, opdat wij zouden mogen te weten komen wat de sukkel is overkomen. Meer bepaald is de (sluik)hamvraag of dit het gevolg van dat arrest? We weten voldoende of met stellige zekerheid dat het eveneens te Ronse een uitgemaakte zaak was bij de lokale collaboratie, zoals niet in het minst bij oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, om zoveel mogelijk woekeraars naar GEDEPO te sturen, eerst ergens in eigen land of Frankrijk en dan natuurlijk naar het hier om ons na straks twintig jaar onderzoek nog steeds onduidelijke redenen zo geliefde land der echte Duitsers. Dan zou dan zeker een ernstige economische straf voor het gezin hebben betekend, want we zijn alleen voor de zoon zeker dat hij benen kon houwen en van de vader dat hij die dan vervolgens kon verhandelen. Maar geen handel in soepbenen zonder dat die benen waren voorbereid, metafysisch vanzelfsprekend. Bovendien speelde steeds hypothetisch mee, zij het dat het absoluut zeker is dat de zoon naar Duitsland is verstuurd als - vermoedelijke - verplichte arbeider voor de bevrijding, dat deze straf voor de zoon ook een plaatsvervangende of morele straf en klap voor de vader moet hebben betekend; beeld de situatie eens in vanuit Uw eigen situatie, en ons excuus indien U gewild vaderloos bent! Wie weet had hij zelf niet willen tekenen om in de plaats van zijn zoon te gaan, na alle smeekbeden van diens moeder, maar de Duitsers hadden sowieso veel liever jongere arbeidskrachten. U gaat ons niets horen zeggen omtrent de doodsoorzaken van de vader - die volgens Maurice Bouchez diens echtgenote weduwe heeft gemaakt - maar één en ander moest vanzelfsprekend minstens mentaal zeer zwaar hebben gewogen, op deze effectieve woekeraars maar totaal gen moordenaars noch folteraars, noch behorend tot de moreel rotte laag der verklikkers. Overigens was dit gezin door haar landschappelijke aanwezigheid op Priesterstraat meer bepaald nummer 30 ook de dichte buur geweest van ook al handelaar Georges Duhaut, wonende Priesterstraat 20. Die was tijdens de bezetting vooral bekend als een geweldige foefelaar annex smokkelaar annex zelfs een flinke aanleunende aan het zwartste der collaboratie; we zullen hem bijgevolg later in dit werk rond woekerhandel nog moeten ontmoeten. Gezien de weinige zij het zeer negatieve informatie die we over deze man weten, is het onwaarschijnlijk dat hij van zijn relaties heeft gebruik gemaakt om het lot van de burige vader en zoon te helpen verlichten. Woonde ook al de koster van het Sint-Hermes zeer dichtbij dan was een andere zeker zeer bezettingsrelevante buurman niemand minder dan Georges Emile Penson (°Ronse, 17 maart 1902). Die was met eega en twee jonge kindjes pas vanaf 14 augustus 1939 komen wonen op de Priesterstraat 42, maar met twee volwassen monden en stilletjes opgroeiende kindjes was er meer dan voldoende aanleiding om minstens en wekelijks enkele kilo's gehakt te gaan kopen in deze belerende zaak. Of Georges Penson het heeft aangedurfd om eens wat zwarte zwarte trippen te kopen, of iets anders wat de zwartpot schafte? We vermoeden van niet maar U weet dat de beste jachtopziensers eerder de betere pensers waren. Vermoedelijk werkte hij reeds van kort voor de oorlog op de dienst der bevoorrading maar zeker werd hij in september 1940, of tijdens het eerste bezettingsjaar ergo het enige jaar dat Leo Vindevogel geen oorlogsburgemeester was echter wel zoals we weten de sterke man net op vlak der bevoorrading, "*bureelhoofd .. in den Dienst der Ravitailleering*" (*t Volk*, 14 september 1940. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Hij was al redelijk middeloud gediende want benoemd in de gemeenteraad van 18 februari 1929, zeer opvallend want allicht super zeldzaam na het beste examen te hebben afgelegd van niet minder dan zestien (16) kandidaten (*t Volk*, 23 februari 1940. We zullen later tijdens de bezetting zien dat pakweg een dame, Leona Hantson, ook de eerste van een rits kandidaten was voor het nog veel meer prestigieuze ambt van secretaris van het COO - en 'dus' werd benoemd - maar dat dit volgens ons volstrekt doorstoken kaart was, en geen koeken want met hartjes op. En dat was een zeer grappig geval want zij was al lang voor de oorlog bekend als een vurige socialiste en hij - oorlogsburgemeester Leo Vindevogel - niet echt. Beiden waren toen sterk vermoedelijk al minnaars. *vorige in NOOT NOG*

VERWERKEN). Het lijkt er dus sterk op dat Georges Penson een socialist was of toch de lokale BSP zeer genegen, en omgekeerd. Maar dat is nooit een handicap geweest tijdens de bezetting lees onder de oorlogsburgemeester want die hield vast aan personeel dat geen politiek amok maakte en gedreven werkte. Zo simpel was dat - blijkbaar. Of echter Georges Penson een woordje ten beste heeft gemaakt voor het gezin van de nu wel zeer hard getroffen burens Yvergneaux, durven we niet zeggen. Zijn baas was natuurlijk een alom gekend woekerhater maar tegelijk stond die al eeuwen open voor dit soort interventies, als een politicus van de Belgische stijl en een sociaal mens want normaal christen. Georges Penson, van wie we bovendien vermoeden dat hij toch familiale banden moet hebben gehad met de Kristen Volksbond, werd weliswaar een tijd verdacht door het BNB van Ronse maar zou niet eens worden ontslagen door het vrije stadsbestuur laat staan dat hij door het krijgsgerecht is lastig gevallen. Derhalve is het hopen op de zekerheid van het geslacht der engelen om ook maar één nuttig oorlogsgelateerde getuigenis van deze nochtans zeer belangrijke Ronsenaar te vinden, die immers mee instond voor een keurig tot voorbeeldig georganiseerd te noemen bevoorrading der stad gedurende pregnante jaren. Het is perfect mogelijk dat zoon Charles M. als politiek offer zich heeft aangeboden om als een vorm van vrijwillige GEDEPO (sic) naar Duitsland dan maar te vertrekken ten einde zijn familie, niet alleen zijn eveneens gearresteerde vader want niet te vergeten zijn jongste broer (uit de begeerde jaarklasse 1922!) te behoeden voor verder onheil, en het gezin zelfs toe te laten minstens nog zekere handel te drijven dus koopkracht te laten genereren. En dat dit soort compromis uit de hoed van Leo Vindevogel kwam. Over dit soort oneindige kleine maar op zich belangrijke beslissingen werden uiteraard door het krijgsgerecht nooit onderzoeken gepleegd bij betichte Leo Vindevogel, tenzij men op voorhand wist dat er een vorm van collaboratieve beschuldiging kon worden opgekleefd. In al ons geweld omtrent de zekere tot mogelijke gevolgen van de arrestatie door de speciale rijkswachters van twee bewoners van de Priesterstraat te Ronse, hebben wij een tweede vermelding van woekerhandel te Ronse door de heren van het VNV-dagblad bijna vergeten: "*Op den trein Ronse - Bassilly werden door dezelfde brigade 20 kgr. boter aangeslagen, welke te Brussel in den zwarten handel moesten verkocht worden.*" (*Volk & Staat*, editie A, 10 augustus 1942. Titel "*RONSE. Smokkelbuit'.*" **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was nu eens opvallend. Vanaf zeker moment was geen Belgisch mens nog vrij voor Duitse controles derhalve arrestaties, door Feldgendarmerie over gewone leden der Wehrmacht tot Gestapo, op de stille straat maar ook op de bewegende want op de extreem veelvuldig gebruikte treinen. Meer dan één stadsgenoot werd daar in de kraag gepakt richting Duitsland. Dat alle politionele diensten die te Ronse tijdens deze jaren werkzaam waren graag afzakten naar met name het belangrijkste station, gelegen zowaar op het Stationsplein, is uitermate goed gedocumenteerd. Dat ook op rijdende treinen werd gecontroleerd en aangeslagen door deze diensten, is voor ons nieuw. Nochtans moeten we een belangrijke kanttekening maken gezien de tekst niet eenduidig is te verstaan en het wel eens mogelijk is dat ook deze trein in stilstaande fase dus in op het perron zelf werd nagezien. Er stond immers een inleidend deel voor: "*Op den trein Kortrijk - Ronse werden in het station van Ronse door het sluikeskadron der rijkswacht ... kgr.... in beslag genomen.*" En het ging zoals U reeds kon lezen om "*dezelfde brigade*", overigens weer sluikeskadron genoemd. Men kan ons verwijten van te muggenziften terwijl we U kunnen garanderen dat we muggen verafschuwen, tenzij zij beland zijn in de bekken der immer sierlijke zwaluwen, zeker wanneer die dicht scheren over onze kop. Sterk vermoedelijk zat hier niets anders dan zuivere berekening of tactiek achter, namelijk dat rijkswachters en per definitie nog meer politieleden zich sterker of gewoon sterk voelden met de voeten op de grond van het eigen grondgebied en ook met de telefoon vlakbij. We weten niet eens of politieleden van Ronse zelfs de grenzen der vele buurgemeenten mochten overschrijden, in welke gevallen ook, nog eens afgezien dat er voor de Ronsese pakkemannen twee parketten waren betrokken, een Vlaams te Oudenaarde en een Waals te

Doornik of Tournai. Voor het station van Ronse was sowieso de telefoon zeer dichtbij want de cruciale centrale der RTT maakte deel uit van het gehele complex. Verder hoeft dit geen uitleg als dat de echte freaks allicht in oudere rijkswachtarchieven van alle soorten technieken ter opsporing en arrestatie, ook in deze aard, zullen kunnen terugvinden.

C.2.4.3. Het belang van Eskadron S en 'meer' ook voor het krijgsproces Leo Vindevogel.

Opvallend genoeg kennen we een aantal namen van speciale rijkswachters die zich te Ronse hebben verdienstelijk moeten maken in de jacht op de zwarthandel. Leo Vindevogel legde als alleswillenbeheersend oorlogsburgemeester nogal wat lijsten aan, waarvan sommigen naderhand wel de wenkbrauwen moesten doen rijzen en de meesten gewoon van algemeen informatief belang waren. Besturen was immers sturen en daarvoor had een stuurman veel matrozen nodig en die moest men nu eenmaal kennen, categoriaal of functioneel. Okay, wij hebben niet direct een motief gevonden voor de aanwezigheid van alle postbedienden van Ronse in het oorlogsarchief van Leo Vindevogel, maar het is best relevante informatie, voor pakweg onderzoekers met interesse in de recente postgeschiedenis en zelfs voor afgeleide onderzoeksvragen rondom WO II. De lijst of enkele lijsten die ons hier interesseren behelzen uitsluitend de rijkswachters die waren verbonden aan de brigade van Ronse. Waarom samensteller Leo Vindevogel geen interesse had in de leden van de kleinere brigade van Louise Marie weten we niet want dat werd hem door het krijgsgerecht niet gevraagd en door hem in zijn memoires ook nooit neergepend want daarvoor kreeg hij niet voldoende tijd en gelegenheid. Die kleine brigade was door de aanwezigheid op deze parochie van een rits gemeentegrenzen en zelfs twee provincies wel een zeer speciaal geval. Het zal wel gebeurd zijn dat de brigades van Louise Marie en Ronse Centraal - bij wijze van spreken - voor diverse opdrachten hebben samengewerkt maar zoals zeer gebruikelijk voor deze nochtans niet zo veraffe tegelijkertijd als het ware middeleeuwse tijden, weten wij daar niet veel van, in dit geval het kleinste niets want niets. Het valt trouwens ten zeerste op dat Frans Laenens, de voor eeuwig door ons zwarte politiecommissaris van Ronse genoemde politiecommissaris van Ronse voor de jaren 1943 - 1944, in zijn filippica's aan de heer burgemeester Eugène Soudan voortdurend van ingevet gevangenisleer trekt tegen de rijkswacht en rijkswachters van Ronse - sommigen bij naam en verdachte faam genoemd - maar dus nogmaals zeer opvallend nooit eens die van Louise Marie vermeldt. Dat waren blijkbaar zeer deftige, brave huisvaders die in tegenstelling tot hun Ronsese collega's nooit aanpaptten met andere dames dan die van thuis (in enkelvoud aldaar uiteraard) en ook al zich afzijdig hielden van onder meer woekerhandel, de deelname eraan 'dus'. Nochtans was met apodictische want nu eenmaal administratief-bestuurlijke zekerheid een deel van Louise Marie - vraag ons niet welk maar U vindt dat ongetwijfeld op Google Maps terug - gelegen op het stedelijk grondgebied van Ronse, en had de zeer beweeglijke Frans Laenens daar de politieplak te zwaaien. Het kan niet anders of de speciale rijkswachters zijn daar ook zelfs veelvuldig gepasseerd ter bestudering der betere fauna en flora en tussen door nog wat woekerhandel van de halve bosbewoners aldaar. Of ze er ook minstens zeer gedeeltelijk hebben gelegen ofte gekazerneerd, betwijfelen we sterk of ze mochten er een tentenkamp hebben opgezet. Alleszins was die fameuze groep van dertig speciale rijkswachters uit eind 1943 ruime bezettingstijd voordien voorafgegaan door gelijkaardige collega's. En die waren voor de tijd dat het duurde in het vizier van de oorlogsburgemeester gekomen en zo nader tot ons en U. De plaatselijke of Ronsese leider van de rijkswacht was officier want adjudant Pieter zeg Pierre Van Immerseel die we wat later iets meer zullen voorstellen, onder meer als vanaf zekere tijden eveneens lid van de verzetsgroep BNB. Hij zou in april 1942 gezagsgetrouw en nauwgezet twee lijsten overmaken aan de heer burgemeester van de stad Ronse. Hoewel nauwgezet; de adressen van met name de tweede groep rijkswachters werden niet opgegeven en dat was voor ons onderzoek toch jammer. De

eerste lijst bestond uit twee deellijsten waarvan de eerste de namen opgaf van de toen normaal aanwezige brigadeleden of rijkswachters. Dat waren met hem den leider inbegrepen negen rijkswachters (SAR, Doos 2A, Map 19 "*Lijsten*", Lijst "*leden der brigade*" + "*Speciaal detachement*" dd. 29 april 1942 en gehandtekend door Pierre Van Immerseel. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Daarvan zouden naast BNB-er Pierre Van Immerseel of bij de acht anderen liefst zes lid worden van het GL. Zonder verder op de structuur tijdens de bezetting van deze rijkswachtbrigade te hoeven in te gaan, zijn de twee dienstkloppers die we niet kennen als lid van het verzetsgroep niet de gehele bezetting te Ronse gebleven. Toch is het belangrijk er op te wijzen dat de zonder meer of althans op papier de meest verzetsactieve van hen, wachtmeester Michel Joseph Corneil Bouckzoone (°Isenberghe, 13 maart 1899), in de reeks rijkswachters die hij heeft aangeworven als lid van het GL eveneens opgeeft "*Maurice Claeys, bevelhebber rijkswachter op de post van Louise Marie*" (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Michel Bouckzoone. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Die hebben elkaar uit der aard ook gewoon collegiaal voldoende gekend, dus hoogst waarschijnlijk ook op vlak van gezamenlijke optredens ten opzichte der woekerhandel. Het lijkt ons toch van belang toe te voegen dat deze rijkswachter twaalf namen heeft opgegeven van door hem aangeworven leden van het GL; behoudens zijn dochter, twee landbouwers en een telegrafist, eveneens allemaal rijkswachters - zodat U kan begrijpen dat hij ook enkele nieuw aangekomen collega's heeft aangeworven voor het verzet. Dat moet dus hebben geleid tot de situatie dat de gehele rijkswacht van Ronse (Centraal) alleszins voor het jaar 1944 in zijn totaliteit lid was van het verzet, eendrachtig machtig allemaal lid van het GL naast dus een bevelhebber die deel uitmaakte van het BNB. We hebben eerder het vermoeden geuit dat de rijkswacht van Ronse in zijn geheel uit ongeveer vijftien leden heeft bestaan. Het aantal voor de kleine brigade van Louise Marie zijn we nooit te weten gekomen maar dat zal allicht slechts een drie-viertal hebben bedragen. Alleszins komen wij voor de centrale brigade te Ronse aan dit cijfer voor april 1942 indien inderdaad ook de gekende speciale leden worden meegeteld. Hun lijst werd op het zelfde document aan Leo Vindevogel overhandigd met naam en graad vermeld, maar hun namen zeggen ons voor de reeks totaal niks. Voor wat het waard is, geven we de namen van deze speciale rijkswachters, dus van het toenmalig Eskadron S voor Ronse hier alfabetisch op: "*Robert Carette + Edgard De Bie + Henri De Puydt + Nestor Deroeck + Renatus Van Oosterwijk + André Vercoutere*". We doen dat alfabetisch omdat Pierre Van Immerseel immers iets vroeger want slechts enkele weken voordien een andere lijst van ook al leden der speciale brigade aan Leo Vindevogel had overhandigd (SAR, Doos 2A, Map 19 "*Lijsten*", Lijst "*leden der brigade*" + "*Speciaal detachement*" dd. 03 april 1942 en gehandtekend door Pierre Van Immerseel. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Die bedroeg eveneens zes leden maar helaas ontbreken hier de voornamen: "*Carette + De Puydt + Dobbenie + Goemaere + Verbruggen + Vercoutere*", en ook voor deze speciale rijkswachters werd jammer genoeg geen adres opgegeven. Men ziet slechts drie dezelfde of gebleven familienamen. Dat is vanzelfsprekend totaal geen basis om te zeggen hoe de personeelsveranderingen in het lokaal Ronses speciale Eskadron S zich hebben afgespeeld maar het ging alleszins om een zelfde aantal speciaal noodzakelijke rijkswachters, dus ten opzichte der woekerhandel. Zes (6) specialen op negen (9) gewone en blijvenden was toch een verhoging van meer dan 60 % en dat - nogmaals - uitsluitend met het oog op de bestrijding der woekerhandel, een zaak die uiteraard niet werd verboden aan de negen vasten. Men kan zich dan voorstellen wat dat betekent voor het gehele land der Belgen want dat waren grosso modo allemaal foefelaars in de hoogste liever laagst mogelijke graad van burgerzin. Dat betekende dat de gewone man niet alleen pakken meer moest betalen voor uiteindelijk kwantitatief minder voorradig maar dat hij als belastingbetaler nog eens extra in zijn zakken mocht gaan zoeken naar geld om deze specialen voortaan bij te gaan betalen. Naast het leger aan controleurs dat ook al moest worden betaald, was dat een

onwaarschijnlijke extra aderlating voor het land - en geen academisch historicus die aan het verwoestende, verpletterende fenomeen der woekerhandel ook maar één jota heeft gewijd tenzij om eens te lachen met die 'vindingrijke' Belgskes. We weten alleszins dat eind 1943 of anderhalf jaar later men van zes (6) speciale leden ineens naar - diepe hoestkuch - dertig (30) is gesprongen. Redelijk de moeite want een vervijfvoudiging volgens klassieke rekenkunde. En stel U dat eens voor met de regel van drie voor geheel het land der Belgen! Weinig cijfers of voorstellingen van die tijd geven de onwezenlijke onmacht van het georganiseerde land aan ten opzichte van het fenomeen woekerhandel. Toch? En inderdaad, geen academische kat die over woekerhandel rondom WO II ooit heeft geschreven, dan nu wij dan nog als stilaan besneden kater.

Ons bespiegelend lijden is nog niet ten einde. Mogen we er nogmaals aan herinneren dat de substituut ten opzichte van betichte Leo Vindevogel, genaamde Gaston Stevigny was die zelf vlak voordien nog onderzoeksrechter was geweest op een steenworpelijk draffe van Ronse want in het Gentse. M.a.w. had deze man (?) met de allergrootste waarschijnlijkheid zowel gewone als ongewone want speciale rijkswachters aangevoerd of begeleid in de strijd tegen de woekerhandel aldaar. Bovendien kan het niet anders of hij heeft daarvoor of zelf of via zijn alleroverste mee gesprekken gevoerd over en met name beleidsdaden besproken en uitgevoerd met de bestuurlijke verantwoordelijke van de stad en misschien ook met de provincie, en nu we toch ongezellig bezig zijn, met de één of andere galante gegradueerde van het OFK 570 of met name de zeer Duitse Oberfeldkommandantur Gent. Komaan Gaston Stevigny, open je bek voor je reet naar rotte vis gaat stinken door hem te lang dicht te houden. Zeg nu eens aan ons welke je daden en woorden waren, tegenover wie (de smokkelaars, zwarthandelaars, woekeraars en al dat zelfde in het Frans van de gezegende heer Maurice Maeterlinck en co want het ging om het Gent van toen) en dus met wie, zoals de Duitse Militaire Overheid en deze zeer speciale leden van het Eskadron S dat in het Gentse nog een pak groter zal zijn geweest dan de bij wijze van spreken armzalige dertig leden te Ronse eind 1943? We zouden nog even verder willen gaan en dan wordt de bezettings- zeg politieke vergelijkingsgrond voor de Gaston Stevigny's van die toenmalige schijnheilige maar zeer daadwerkelijk machtige wereld wel zeer warm, neen, gloeiend heet als zat er onder de NV België een gruwelijk grote werkende vulkaan. Van welke beleidsdaden was dhr. onderzoeksrechter Gaston Stevigny nog op de hoogte in de strijd tegen de lokale en regionale woekerhandel, en gaf hij impliciet zo niet uitbundig want woordelijk neergeschreven - en scripta manent als ze niet worden vernietigd, natuurlijk (...) - zijn goedkeuring, beseffend dat alle rijkswachters van de eigen wereld, oud en ervaren of brandnew desnoods zgn. Nieuw Ordelijk, zijn zegen kregen? Zo zijn we dan ook zedelijk of logisch verplicht aan te knopen met het beruchte kaartje van Vogel, of de uitnodiging waarmee oorlogsburgemeester Leo Vindevogel in twee periodes tijdens 1943 Ronsenaars, allen in principe gekend als woekeraars, naar zijn kantoor op zijn rattenkasteel of het stadhuis lokte en dan direct doorstuurde naar zeg overgaf aan de aanwezige - Duitse - Feldgendarmerie die de ongelukkigen na enkele dagen naar Duitsland stuurde als GEDEPO. Het gedoe van het kaartje van Vindevogel was uiteraard zowel naar 'oude' zeg vooroorlogse politieke normen als zowel naar de algemene moraal afkeurenswaardig zij het tegelijk als een vorm van wanhoopsdaad te begrijpen. We komen er bijgevolg bijzonder uitvoerig op terug in het bijster belangrijke deel "4.3. *Selectie via het misleidende kaartje van oorlogsburgemeester Vindevogel.*" Hier zou substituut Gaston Stevigny betichte Leo Vindevogel ook hard op aanpakken. Dat terwijl ongeveer geheel het Belgische rechterlijke apparaat, puur vooroorlogs of een beetje nieuw zoals met dat Eskadron S (vermoeden we toch), volstrekt hetzelfde hebben beoogd: het uitschakelen van de woekerhandel. En inderdaad verdenken we ten allerstelligste de heer onderzoeksrechter van tijdens de bezetting, Gaston Stevigny, dat hij zijn kennis zo niet medewerking in zake

'alternatieve' middelen zoals de Gentse alternatieven van het Ronsese kaartje, ineens is vergeten en dus heeft ... verzwegen tijdens het proces Leo Vindevogel, waarmee hij, indien dat alles juist zou zijn, zichzelf en dus deels ook het proces heeft gediscrediteerd op alhaast volmaakte wijze. Verder zullen we zien dat een volmaakt wetenschappelijke oen, en passant ook het diensthoofd van het Cegesoma of het vermeend leidend onderzoeksinstituut voor WO II in dit land, genaamd Nico Wouters het krijgsgerecht aangaande Leo Vindevogel alleen maar bloemen toewerpt alsof zijn eigen grootvader daar griffier of zoiets is geweest - tenzij het zijn grootmoeder was die daar kuisvrouw heeft gespeeld. Het getuigt op meerdere vlakken van een zieligheid, een zogenaamd wetenschapper ten diepste onwaardig. En bovendien blijkt dan nog dat een effectief op meerdere wijzen door de oorlogsburgemeester gekende Ronsese woekeraar, vervoerder Emile Geenens, door dezelfde Nico Wouters als slachtoffer van verklikking door diezelfde Leo Vindevogel wordt opgegeven. En dat terwijl immer dezelfde Emile Geenens werd gearresteerd omwille van een zeer laat verzetsengagement en Leo Vindevogel, die dan wel openlijk bekend stond wegens zijn afkeer van dit soort verzet, daar totaal niks mee had te maken. Het is de wereld op zijn kop en dat gaat alvast juridisch en officieel geschiedkundig ondertussen zo'n tachtig jaar zeer rustig verder.

C.3. Het parket en de gewone rechtbanken.

C.3.1. Procureur Jacques Matthijs, de beperkte wijze.

C.3.2. Het verband tussen het moordonderzoek op en het krijgsproces van Leo Vindevogel, en de afwezigheid der cruciale woekerhandel.

C.3.3. De terechte angst op de rechtbank te Oudenaarde voor zwart en Duits.

C.3.4. De terechte angst op de rechtbank te Oudenaarde voor zwarte juristen.

C.3.4.1. Een beenhouwer, een vrouw, een commissaris en Maurice Ponette of een soep.

We hebben tenslotte nog één specifieke vraag omtrent het thema woekerhandel en het gerecht van Oudenaarde. We weten dat er oneindig veel stads- en streekgenoten zijn veroordeeld, door deze rechtbank en nadien ook door de administratieve rechtbank die zich eveneens te Oudenaarde bevond. Velen onder de betichten nadien veroordeelden zullen zich wel ergens zelf wat proberen hebben verdedigen of gewoon de bluts met de buil hebben genomen en gehoopt om zo snel mogelijk de opgelopen 'schade' weer in te winnen door meer of beter van 'hetzelfde'. Uiteraard hebben tallozen onder hen beroep gedaan op de in de streek aanwezige advocaten en dat waren er toen nog niet zo heel veel. We vermoeden dat er in Geeraardsbergen een advocaat was met collaboratieve neigingen (wordt twee maal vermeld in het krijgsdossier van Gestapo Charles Lorrez) maar met absolute zekerheid was er één en dan nog uitzonderlijk retorisch begaafd advocaat die zo zwart zag als pek maar even goed de hardste communist had gespeeld indien het hier nu eens de Sovjet-Unie was geweest, de reeds aangehaalde one and only Maurice Ponette. We verwijzen zeker naar deel 7.4.4. dat volledig aan hem is gewijd omwille van zijn grote gave voor corruptie. De man was onder meer verlekkerd op geld maar bon, wie niet. We hopen ooit het te mogen meemaken dat integere en hard werkende onderzoekers inderdaad eens enkele Belgische gerechtsarchieven rondom WO II op diverse thema's zullen doorploegen, en uiteraard met dat van het gerecht van Oudenaarde daar prominent bij. Maar daar zal natuurlijke en massa informatie in staan, zoals zo goed als zeker tussenkomsten allerhande van advocaat Maurice Ponette. Natuurlijk want

spijtig genoeg bestaat er niet zoiets als een Fonds Maurice Ponette waarin zijn rijke briefwisselingen en schrijfsels aanwezig zijn ter consultatie van de uitverkoren onderzoeker. Het is vooral toch in het informele deel van deze extreem handige en gewiekste en op manieren gezellige man - hij heeft hoe dan ook tientallen slachtoffers van Duitse kampen op zijn actief dus geweten, waaronder niet minder dan .. doden; wie gaat dat uitrekenen? - dat wij historische interesse hebben; in al zijn geritsel of intriges. Anders gezegd, op welke manieren heeft advocaat Maurice Ponette getracht klanten vrij te krijgen daar waar hij ten opzichte van stads- en streekgenoten die in het bijzonder met GEDEPO voor de neus stonden, graag zijn portemonnee boven haalde om hun niet te milde schenkingen daarin te laten verdwijnen, naar zijn zeggen althans om daarmee 'ook' Duitsers op de perfecte posten om te kopen? Nu geloven wij niet zomaar dat Maurice Ponette leden van het parket noch van de oordelende rechters heeft kunnen omkopen, al sluiten we dat zuiver theoretisch niet uit zeker omdat het nu zeer eenmaal zeer uitzonderlijke zeg verwarrende en bedrukkende tijden waren. Maar meer speciaal vragen wij ons af of Maurice Ponette zijn vele Duitse relaties, ook of in het bijzonder met de Gestapo en de GFP, heeft aangewend om in bepaalde gevallen van woekerhandel toch druk op leden van het parket of de beslissende rechters te laten uitoefenen? Er was die andere woekerbestraffer van het administratief gerecht dat we binnenkort kort gaan behandelen. Zoals predicatief aangegeven waren dat administraties ergo bemand door mannen en misschien vrouwen die niet voor het leven waren benoemd met alle egards die bij zo'n functie hoorde. Mogelijks moest men er ook een eed zweren maar welke waarheidswaarde hield dat in voor de gemiddelde Belg zeker in deze behoeftige tijden? Het is maar om te zeggen dat als er wat met geld kon geschuifd worden in situaties waarin gevatte woekeraars die per toeval een handige advocaat à la Maurice Ponette hadden, het wel hoofdzakelijk tot alleen hier zal geweest zijn. Zo'n echte rechter had een beroepseer die wel wat generaties in de familie en kennissenkring kon terug gaan en dus keken er nogal veel mee over zijn schouder in zake zijn handel en wandel, of liever alleen zijn wandel. Bovendien hadden die het speciale geheugen dat er al eens en niet zo lang geleden een vorige Duitse bezetting was geweest en men wist hoe die was afgelopen; negatief voor die Teutonen en hop weer gerechtelijke business as usual zij het nog even in het Frans en dan - diepe zucht - voortaan zowaar in het Vlaams of schoon Nederlands. Dat was nu eens de grootste diepe schok die veel gerechtelingen uit hun diepe stijfheid had gerukt voor de tijd dat dit dan ook maar begon te wennen, en daarbij was wat Duitse druk als het ware als een paardenvlieg op de toga. Die viel toch op een dag dood en het was zaak er niet teveel stront van op de schouders te krijgen. Men kon dus maar mutatisjes mutandisjes zo gewoon mogelijk blijven doen meer bepaald zich zeker niet teveel blootstellen aan grillen van den Duits maar voor alles niks misdoen wat de eeuwigheid van het recht betrof. En die eeuwigheid was dan nu voor het land voor een groot deel Vlaams geworden maar zeker Belgisch blijvend. We zouden eerlijk gezegd veel meer inhoudelijk zicht moeten kunnen krijgen op het ontstaan en de werking van de administratieve rechtbanken. Wie zat daar vooral in dan opportunisten van het Nieuwe Ordelijke Uur of toch mensen met zekere maatschappelijke ervaring ergo gemeenschapszin ergo zin voor wat meer zicht dan slechts die amper duizend jaar van de Nieuwe Orde uit Duitsland? Het is voor ons raden waar er liefst gigantische archieven nog aanwezig zijn aangaande deze rechtbanken. Die moeten een goudmijn zijn in zake de bestraffing en sowieso de alomane aanwezigheid der woekerhandel maar we gaan straks zien dat er behoorlijk wat controle op de controle nodig was. Ons voorbeeld is echter nogal ver van het bed van de Ronsenaar maar die kon het wel lezen want het verscheen in het bekende weekblad van *'t Volk* in de zomer van 1942. Maurice Ponette verscheen ook wel eens in dit weekblad in deze tijden - tot ergens in de jaren dertig was hij nog een nauwe medewerker aan dit weekblad geweest als politieke stand by van Leo Vindevogel toen hij zich te ambitieus in diens slipstream zag stikken waarna het VNV uitweg bood, waarna waarna- maar alleszins niet opmerkelijk als corrupteling voor de

regionale of lokale controlediensten zij het dat hij toch eens een rechtzetting moest afdreigen via dit weekblad aangaande zekere moeilijkheden met zijn geliefde Duitsers. Vermoedelijk moet veel van wat toch is doorgegaan tot het rijk der zwijgers behoord hebben, een circuit dat men nochtans met wat chance nog tientallen jaren kon ontmoeten in quasi elke Belgische gemeente, vooral op feesten of op café, als er dus al wat alcohol had gevloeid die de ouder wordende bijgevolg meer door geweten en herinnering bekriebelde tongen los had gemaakt. Wij zijn soms wat bananenverhalen tegengekomen rond Maurice Ponette maar niks omtrent zijn misdaden in die barre tijden. De onderzoeker en lezer moet het dan gaan doen met het geschrevene, in dit geval zijn genadedossier en natuurlijk het krijgsdossier. Maar. Tot de schande van het krijgsgerecht is deze zware misdadiger ooit in eer hersteld - het woord 'eer' alleen al voor zo'n extreme misdadiger?! - zodat zijn krijgsdossier niet kan worden ingekeken; alleen al daarvoor zou er eens een wet mogen worden gestemd om de wetenschappelijke onbenulligen van het college der p-g weg te halen als hoeders van dit werkelijk nog steeds niet voor te stellen immens belangrijk archief. Bovendien werd de man bij verstek veroordeeld en bovendieniger had het krijgsgerecht geen enkele interesse in dit soort cowboy en indiaanverhaaltjes, want gaf men daar één reet om de goede bevoorradingssituatie - of juist het omgekeerde tijdens de voorbije barste tijden!? Maar niet compleet getreurd en wij zitten hier niet uit onze nek te kletsen want hebben enkele kleine aanwijzingen voor uit enkele andere voor Ronse zeer belangrijk krijgsdossiers van het geritsel van deze advocaat in zake woekerhandel.

Smeerlap onder smeerlappen Charles Louis Lorrez of iets makkelijker bekkend Charles Lorrez was naast een professionele mijnwerker waarvan de stofindrukken onuitwisbaar op zijn voorhoofd waren ingedrukt als was het een afdruk van de bokkenpoot van de duivel zelf, een communistisch verzetsterrorist en nadien een bijzonder handige medewerker van de Gentse Gestapo of weer een andere terrorist, eveneens een man aan een huis dat in principe uit de betere of meer gedistingeerde huizen van de stad Ronse had moeten doorgaan want van huis uit van prima afstamming was en gedreven door een eerzuchtig en fabelachtig intellectueel bekwaam man die in principe of toch uit ernstige professionele plichtenleer ook een rechtschapen man had moeten zijn of een vorm van medetegenhanger van de procureur des konings Jacques Matthijs. Het is om de mond te doen openvallen dat alle vliegen uit de wijde omgeving er als één tochtgat worden door ingezogen maar dit crapuul der crapulen zou in dat huis wel eens meer worden ontvangen met zeg maar egards, al was het zeker in een vorm van uitwisseling van Nederlands met een variante van Gisbergs dialect of wie weet toch maar voor een beter begrip in de taal van Goethe dus ook Gestapo en dat onder een vorm van gelijken. Met nadruk op gelijken waarin het woord "*lijken*" - of dode mensen. Ook een ondergrondse worm als Charles Lorrez had ogen in zijn kop en een stel hete kloten aan zijn voorkant buitenbungelend waar hij er zoals elke man voorzichtig mee moest omspringen. Hij had of behield zijn wettelijke echtgenote en zoals bij zovelen uit die tijden en politiek nogal hevig bezig had hij eveneens een minnares die hij graag meenam op zijn tochten, Paula Thio uit zowaar herberg "*Het Sportleven*" uit Roeselare. Het zal wel, dat sportleven. Maar hij kon ongetwijfeld niet ongevoelig zijn voor de ware schoonheid en de ouderwetse vorm van verfijndheid van ook al echtgenote, naast haar niet in het minst meerkinderdienendheid, Marie-Josée Emilienne Petronelle Termonia. Zij was weliswaar te Ronse op 14 februari 1917 geboren maar kwam uit fruitige of echte Limburgse ouders voort waaruit zij zelf tot over zeer hoge leeftijd haar fruitige uitstraling behield, zoals we ooit zelf konden waarnemen aan de zijde van een teergeliefde zoon en meervoudig diepgaand kunstenaar als waren zij samen een moderne versie van Madonna met Kind van maestro Rafael zelf. Het was eerder de gekwelde Caravaggio die volgende scène mocht gaan schilderen al geven we de geweldige schrijver Leo Perutz voor zijn pakkende roman "*De Judas van Leonardo*" ook een prima kans tot

treffende beschrijving: "*Als ik te Ronse op bezoek kwam bij advocaat Maurice Ponette, werd ik daar altijd goed ontvangen en kreeg daar te eten. Ik en Maurice Ponette en zijn echtgenote spraken dan gezamenlijk over de dienstzaken betreffende Ronse en omstreken. De echtgenote van Ponette was dus van alles op de hoogte, of zij iemand verklikt heeft, weet ik niet.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Charles Lorrez dd. 13 juni 1945 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het ging dus over "dienstzaken" tussen een zeer begaafd en Franstalig opgevoed zij het extreem Vlaamsgezind geworden advocaat en een plat sprekende net voordien communistische mijnwerker! Of eens omgekeerd geformuleerd, tussen een vast geworden medewerker der Gestapo en een reeds langer vast regionaal informant van dezelfde dienst, en zeer zagezegd bijgevoegd ook de eega van één van hen. Het was naar onze mening niet gewoon smerig van Charles Lorrez om dat van gezegde extra aangaande de echtgenote Ponette - Termonia te beweren, het was zijn gevangenislogica want hij probeerde langs alle kanten anderen in zijn definitieve val mee te sleuren; het was zonder meer krankzinnig. Deze dame zal er inderdaad wel bij zijn geweest als bereidster van het eten en aanbrengher van de fijne Franse dranken - nogal wat Gestapo's schenen een zwak te hebben voor Cognac - en de goede sigaren. En dat was het dan, volgens de regels van de vrouw dezès toenmalige huizes. Ten andere was haar ook in Ronse gehuwde, wonende en daar in een eigen fabriek textielverwerkende broer Trudo Jan *Gaston* Termonia (°Sint-Huibrechts-Lille, 22 december 1904) houder van een specifieke radio en werd bijgevolg na de oorlog erkend weerstander der inlichtingsdiensten of SRA. Gelukkig was die andere opinie en 'meer' in deze omgeving met sterke familiegevoelens allemaal geen item, om het eens enigszins modern te zeggen. De opmerking omtrent een vrouw die niks te verwijten viel, tekende een aartsverrader Lorrez ten voeten en ten tonge uit. Maar goed, wat kwam een verschrikkelijk man als Charles Lorrez, bovendien een gewone mijnwerker die zeker even brutaal sprak als hij verbasterd schreef, daar doen bij een man van de wereld als Maurice Ponette; om te eten en dienstzaken te bespreken voor de stad en de wijde ommewereld. U moet het maar herlezen. Uiteraard was dat geen aanleiding voor een confrontatie tussen Gestapomedewerker Charles Lorrez en regionaal Vertrauensmann voor deze Gestapo en meer Maurice Ponette want het krijgsgerecht organiseerde helemaal niet graag confrontaties en was bijgevolg kinderlijk verborgen blij dat Maurice Ponette ergens op de hort in Zuid-Amerika was, juridisch gezegd bij verstek kon worden veroordeeld zodat er sowieso niks te confronteren viel met stijl niemendal - naar Zuid-Amerika trok het krijgsgerecht niet want ze waren bang van zoveel en zo'n diep water. En nadat Maurice Ponette zijn Zuid-Amerikaanse eega (hij was als jurist ook bigamist en zo de tweede voor Ronse tijdens de eerste helft der twintigste eeuw zij het 'dus' wel in twee ver van elkaar gelegen werelddelen; de andere deed het vlotter voor want over het Kanaal) had achtergelaten om naar de 'eerste' echtgenote en hun-haar kinderen terug te keren, was Charles Lorrez volstrekt deskundig neergeschoten door voldoende rijkswachtkogels. Daar viel ook al niks meer confronterends te rapen al geven we graag mee dat het Gentse krijgsgerecht alles uit de kast haalde om nagenoeg elke verdachte medewerker der Gentse Gestapo extreem grondig te bestuderen, via veel ooggetuigen die het 'dus' toch hadden kunnen overleven en via zeer intense tot herhaaldelijke verhoren van deze medewerkers. Bijgevolg weten we totaal niks van wat hier tussen beide heren werd verteld over 'dienstzaken', nogmaals de uitdrukking alleen al! Nochtans gaan we straks in onderdeel C.5... **NOG VERWERKEN** .. met zekerheid zien dat Charles Lorrez als Gestapo zeker een zicht én handeling had rondom woekerhandel, al is de getuigenis van een benadeelde nogal flou, met name zodat het niet zeker blijkt of Charles Lorrez zelf persoonlijke belangen of voordelen in die vertelde zaak van woekerhandel had. In deel 7.4. gaan we uitgebreid in op de ernstige corruptie van advocaat Ponette - hij werd meestal zo genoemd door velen - in het kader der GEDEPO. Indien er grondig werd geschuifeld, wou hij zorgen dat de voor Duitsland zo noodzakelijke verplichte arbeid ook vanuit ons land te niet werd gedaan al zou

deze sluwe vos daar één maal een zeer spectaculair alternatief voor aanbieden. Het kon niet anders of hij zat in de geldpot voor alle zaken waar hij vanuit zijn professionele kennis annex nieuw en oud netwerk de dividenden bij kon gooien, waarom niet (...) ook voor problemen van woekerhandelaars, aktieven of verkopers zowel als wat minder passieven of aankopers.

De zwarte politiecommissaris Frans Laenens kende vanaf ergens na zijn start in mei 1943 als nieuwe chef der stedelijke politie ook al de grijparmen en loreleiroep van octopussy Maurice Ponette. Hij liet er zelfs eens gezellig met zijn echtgenote zijn cinemabezoek voor staan en liet die eega helemaal alleen achter tussen de voor de rest geile of spottende of beider soorten blikken der daar gebleven Ronsese mannen - al vergat hij bij te zeggen dat het toch maar een onnozele Duitse film zal zijn geweest, of een Franse, of een Italiaanse, misschien zelfs eens een Hongaarse maar geen heerlijke Charley Chaplin meer (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Men kan de ogen nauwelijks geloven voor deze scène en het was alleszins een immer dienstvaardige echtgenote: "*... een avond dat ik mij met mijn vrouw in den cinema Concordia bevond, werd ik daar door een agent verwittigd, waarvan ik mij echter niet meer (NVDR de naam) herinner, dat advocaat Ponette mij begeerde te spreken. Ik heb mij dan bij Ponette begeven die ...*" Ten andere lag deze cinema in de Abeelstraat en woonde Maurice Ponette toen vlakbij in de Karel Vandendoorenstraat of op een paar wandelminuten; hij had makkelijk zelf het einde van de film daar kunnen afwachten en zich dan excuseren mij mevrouw Laenens voor deze tussenkomt in hun vrije of persoonlijke tijd. Dat Frans Laenens de naam van deze verbindingsagent - want hoe het anders te vernoemen? - niet meer weet, zal best waar zijn want hij kon niet alles onthouden en zijn reeks verklaringen aan de rijkswacht was hoegenaamd inhoudelijk indrukwekkend en zeer relevant voor onderzoekers. Eén en ander kan toeval zijn geweest maar de tijd kennende lijkt het vanzelfsprekend dat Maurice Ponette gewoon de eigen telefoon had opgenomen en een agent der stad Ronse op het hoofdkwartier ook al vlakbij want nauwelijks of geen honderd meter op de Grote Markt opdracht had gegeven aangaande het voorgaande. Dat was als het ware een detail maar toch één van de onnoembare feiten die de zware normvervaging van die tijden en nu zeker al begin 1944 tekenden. Het is niks anders dan een volstrekt verantwoorde of logische vraag in hoeverre dezelfde agent of zelfs enkele anderen nog allerlei hand- en spandiensten wilden verzekeren voor deze enorme intrigant die - opgelet - geen enkele openbare functie bekleedde en overigens diep misprezen zo niet werkelijk gehaat werd door het grote opperhoofd der politie, oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. Vergeten we niet dat Maurice Ponette mee verantwoordelijk was bij zware razzia's van 1944, er live bij of via het opgeven van zagezegd noodzakelijke informatie zoals we later nog moeten aantonen. Vooreerst want inhoudelijk gezien moeten we zeggen dat het onderwerp Frans Laenens doodgewoon en met zekerheid niet kon aangaan want de zaak betrof een zogenaamde diefstal effectief ten opzichte van een Ronsese stadsbewoner maar dan wel in een totaal andere zij het voor alle Ronsenaars zeer goed bekende gemeente, Flobecq of Vloesberg. Er is wel meer te vragen rond zijn opgevoerde rol zoals we gaan zien. Beenhouwer Charles Lucien Albert D'Hondt (°Maarke-Kerkem, 12 augustus 1914) was met echtgenote en hun kinderen begin 1939 uit het onooglijke en commercieel onaantrekkelijke Maarke-Kerkem met vooruitzicht op grotere winsten aangekomen in het welvarende Ronse. Ze hadden zich gesetteld in het Dragonderstraatje of officieel Sint-Cornelisstraat 60 waar ze blijkbaar op dat adres zelf een beenhouwerij uitbaatten, tenzij toch elders; zie direct verder. Of het een overname was bijgevolg van een beklante zaak, zijn we niet te weten gekomen. Charles mogelijks met roepnaam "*Karel*" D'Hondt zou zeer alleen want zonder nochtans steeds wettelijke echtgenote en kinderen op 22 november 1943 naar Dorp 60 in het stilaan levensgevaarlijke want oorlogsgistende Saint-Sauveur verhuizen. Maar dat zou niet zozeer lang duren want hij mocht

met de bekende knikkende knieën en gemengde gevoelens thuis terug officieel binnen op 19 februari 1944; zijn verhuizingen waren officieel in de registers geregistreerd. De man was al alom bekend als een avonturier op divers vlak met dierlijk en menselijk vlees maar nu wou het geweldig lukken dat hij net vlak voor deze heuglijke wederwelkom onder het gesternte van de Heilige Cornelis een enorme diefstal zou meemaken, iets dat helaas op den boek der Gestapo zou geraken dankzij advocaat Ponette. Dat laatste zou absoluut zeker niet in de toenmalige lokale pers verschijnen maar de aanleiding wel en zeer duidelijk alsof deze oude en soms weer nieuwe medewerker der redactie van 't Volk achter de opstelling van dit artikel zelf zat: "**BRUTALE AANRANDING.** Charles D'Hondt ... begaf zich naar Vloesbergen ten einde een groote som geld in ontvangst te nemen. Bij zijn terugkomst, gekomen aan de wijk 'Caigneau', in een verlaten straat, dit rond 2 uur in den namiddag, sprongen plots twee gemaskerde bandieten op den berm en wilden hem doen stoppen. D'Hondt die per fiets was, wilde vluchten doch de bandieten vuurden op hem. Toen hij bleef stilstaan, werd hij verzocht zijn brievenstasch bevattende 98.000 frs. te overhandigen, waarop dan de aanranders het hazenpad kozen, na eerst nog zijn fiets ontredderd te hebben." ('t Volk, 19 februari 1944. De titel vinden wij toch een klein beetje merkwaardig want het was alleszins een zware diefstal met ook het gebruik van vuurwapens maar aanranding was toch eerder iets van andere aard. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens werden de naam en het beroep van de man juist opgegeven maar staat bij zijn straat "Merodestraat" vermeld, wat niet klopt bij zijn register uit de Sint-Cornelisstraat maar misschien toch zijn werkplaats kan zijn geweest; dat konden wij nergens verder uit opmaken. En toch kan die informatie, die hier open en bloot door een blijkbaar prima geïnformeerde redacteur zo mogelijk zelfs Maurice Ponette in persoon, zeer belangwekkend zijn. In deze Merodestraat en met name op nummer 31 woonde tussen 05 februari 1941 en tot 31 mei 1944 en bijgevolg op dat moment van begin februari 1944 de man die tientallen Ronsenaars en meerdere streekgenoten bijna en helemaal aan de galg zou praten. Het betrof Gérard Philippe met zijn gezin waaronder zeer helaas voor alle voorgaande slachtoffers zijn hysterische en vooral van 'vanalles' op de hoogte zijnde echtgenote. We zullen hem later leren kennen ook weer eens als woekeraar en ontmoetten hem reeds kort als geldophaler bij nogal wat Ronsenaars van steungeld voor werkweigeraars onder de vlag van het OF, met dus alle gevolgen vandien aan een zondvloed aan verklikkingen vanaf zijn eigen arrest op 15 maart 1944 of slechts korte na deze diefstal in de buurt. En nu komen we behoedzaam als we meestal zijn op onze voor deze tijden dubbel verstevigde kousenvoeten terug op dit gebeuren rond klaarblijkelijk ook buurman Charles D'Hondt en zijn extreem grote geldelijke aanwezigheid daar even buiten Ronse. Met de vraag; hebben beiden of Charles D'Hondt samen met Gérard Philippe ook een ferme vinger in de overvloedig zoete voor velen en bitter voor de allermeeften pap der woekerhandel mee te brokken gehad? Dat is om een andere reden een vraag die mag of moet worden gesteld want Gérard Philippe verhuisde met zijn gezin voor hen zalig zij het publiek wangeprezen vanuit vorig vermeld adres naar de woning op Jean Baptiste Dekeyserstraat 3 vanaf 31 mei 1944, en was daardoor niks anders dan de directe opvolger van weer zo'n crapuul en intrigant, Jozef Ronsse en woonde daardoor ook al uiterst toevallig op een kromme boogscheut van weeral Maurice Ponette; deze geboren intrigant kon bijgevolg deze toch tragische aartsverrader voortdurend ontvangen in zijn 'studie'; jammer dat er nog niet één van die nu oneindige stadscamera's te Ronse aanwezig was. Jozef Ronsse was toen al een tijd de celleider der DeVlag en zeker goed gekend door zowel Maurice Ponette als - kijk eens aan - zelfs Leo Vindevogel. Van deze belangrijke lokale collaborateur zijn we absoluut zeker dat hij zaakjes met een lokale want straatoverburige beenhouwer heeft gedaan in het voordeel der arme vleeshongerige schaapjes van de thuisgebleven families van Ronsese oostfronters, waar weer bijgevolg zelfs (sic) de familie van de genoemde Leo Vindevogel kon in aanmerking voor komen. Ergo? Inderdaad, kenden de onbetrouwbare sukkelaar en uiteindelijk zware misdadiger Gérard Philippe en de eeuwige

foefelaar en op diverse vlakken machtsmens Charles D'Hondt (Hij zat onder meer te filiberen met een minderjarig buurmeisje, al geven wij noch haar naam en straat op wegens nadien enzoverder; we hadden haar zeer gemakkelijk véél later kunnen interviewen wegens 'wegens' maar durfden dat menselijk risico voor haar niet lopen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**) elkaar in zaken van de zeer goed opbrengende zwarte vleeshandel? Het krijgsdossier van de nu eens gerust te stellen totaal amper veroordeelde Gérard Philippe mochten we zelfs nooit in onze betere tijden inzien wegens diens ... eerherstel, waarbij alle klompen en vooral klokken moeten breken want de man had een hoogst hoge Zeer Eerwaardige Heer als broer; had pakweg Leo Vindevogel dezelfde soort broer gehad, had die allicht een aanbod tot benoeming als substituut moeten afslaan binnen het bordeel van het Belgisch krijgsgerecht. Van Charles D'Hondt zijn we nagenoeg zeker dat hij ondanks alles wat direct volgt nooit het voorwerp van een onderzoek door het krijgsgerecht is geweest, of ten minste is zijn zaak dan ergens snel geseponneerd; dus voor de gedreven onderzoekers met lange armen toch maar eens proberen! We gaan direct zien dat hij toch tegen een arm van de Belgische wet zou lopen een tijdje na de oorlog, waar toch het late tijdstip merkwaardig aan is. Ook het krijgsdossier van Maurice Ponette is wegens eerherstel niet in te zien, we kunnen het bij elke confrontatie nog steeds niet geloven, of hoe twee der allerzwaarste oorlogscriminelen van Ronse en niet te vergeten omstreken nauwelijks of gewoon niet te onderzoeken zijn; voor Maurice Ponette is er nog gelukkig een interessant genadedossier. In elk geval kon een advocaat als Maurice Ponette sowieso zijn geïnteresseerd in een slachtoffer naar gemeen recht maar ook als ervaren collaborateur en medewerker der lokale afdeling der DeVlag, zijn broer René Ponette was er zowaar bezig bij de afdeling der sociale werken, in de mogelijkheden van leveringen aan degelijk en vooral voldoende zeg meer dan het dagelijks mager rantsoen vlees, voor de families der vele Ronsese zwartjes die aan het oostfront zaten en niet te vergeten in de eeuwige allereerste plaats in de eigen maag en die van zijn huisgenoten. Hij zou in *'t Volk* wel eens lovend schrijven over de volgens hem roemruchte oostfronters van Ronse zij het niet over zijn eigen zwelgzucht. In onderdeel F.3. gaan we zien dat Maurice Ponette op zijn werkelijk onnavolgbare wijze zijn op woekerhandel in textiel betrapte broertje René Ponette een dienst bewijst zogenaamd ondanks hun broerschap - het is één der meest hilarische stukken tekst die we ooit hebben gelezen en hoort thuis in iets van overzichten rondom WO II, zij het dat dan moet worden vermeld dat het een om een uiterst zware oorlogscrimineel ging - maar we mogen absoluut zeker zijn dat de man op grote zeg gerust zwaar zwarthandelende voet leefde geheel de bezetting, als zeer geliefde want graag en bestendig betalende klant dan. Intrigant Maurice Ponette en dienaar des vlezes Charles D'Hondt vulden elkaar aan als waren zij vier handen op een wellustige buik.

Maurice Ponette zou af en toe nog eens iets zwartachtigs publiceren in het weekblad waar hij voor zijn grote boel met politiek leider en redacteur Leo Vindevogel in het geheel en al was buitengebonjourd. We komen er veel later op terug want er zou een zware vete tussen beide heren worden geboren zij het dat die tijdens de bezetting zelf naar onze ervaring nooit daadwerkelijk is opengebarsten, tenzij er vanalles achter de schermen is gebeurd waar wij geen zicht op hebben gekregen. Meneerke Ponette, zoals Leo Vindevogel hem dan schimpend in zijn weekblad graag noemde, had nochtans veel gepubliceerd in zijn wonderjaren in de veilige haven van dit populaire weekblad van de Kristen Volksbond; over recht natuurlijk ter lering der lezers, toneel zeer graag en nog omtrent het eeuwige sie en la. Ondertussen was hij na een politiek weer eens faliekante tussenstap bij het VNV al in het eerste jaar der bezetting resoluut de scherpste zijde der collaboratie opgegaan, bij de Algemeene SS Vlaanderen naast DeVlag; er restte enkel nog de opname in de Leibstandard of zo mogelijk ooit de Weibstandard van Adolf Haa. Hij wou zoals aangegeven ook daarover wel eens publiceren in het ergens vernieuwde vertrouwde persorgaan, er moeten lezers toch tot tranen toe hun ogen

hebben uitgewreven of allicht juist niet, naast deelname aan een reeks andere per definitie Duitsgezinde organen zoals De SS Man, in Ronse door vijf man en een beschimmelde paardenkop gelezen. Het was één van de wezenskenmerken van het nog mogen verschijnen als vorige traditioneel persorgaan *'t Volk* dat ook allerlei individuele collaborateurs en hoofdzakelijk vanwege hun zwarte organisaties hun hoekje en zegje mochten komen doen. Het is bijgevolg perfect mogelijk dat een onwezenlijke sluwert als Maurice Ponette - we bekijken het dan tactisch want strategisch was de man consequent een ramp - nu eens vanuit zijn perspectief als advocaat van potentiële slachtoffers als de blijkbaar bestolen Charles D'Hondt ook al zeker sfeerschepping via de pers organiseerde met het oog op de echte procesvoering. Hij bleef met zekerheid geheel de bezetting door pleiten voor de Belgische balies, ook bijvoorbeeld in het Franstalige Doornik. Zoals reeds gesuggereerd en zoals we straks gaan bewijzen zou de Gestapo deze zaak van een bij wijze van spreken 'slechts' gewapende diefstal fataal overnemen zodat het parket van Oudenaarde slechts een onbekend deel van het onderzoek heeft verricht. In welk vroeg stadium van het opzoeken der daders der diefstal Maurice Ponette deze verbijsterende Duits politionele piste heeft bewandeld met klant Charel D'Hondt weten we niet. Misschien was het zo goed als direct en moest de redacteur van onbekende dienst geen intriges verrichten zoals net geschetst. Het moge toch worden opgemerkt dat er niks in stond van redelijk geregelde opmerkingen als "*Een streng onderzoek werd ingesteld en ...*". Tja, als de Gestapo direct aan bod moest komen, ging daar zeker een zeer streng onderzoek worden ingesteld maar dit was nu de algemene lezerverwachting rond de rijkswacht en het parket. Er was hoe dan ook een PV door de rijkswacht gemaakt ergo doorgestuurd zoals de politiecommissaris Frans Laenens in zijn verklaring rond beenhouwer Charles D'Hondt het ergens aan hen zelf droogweg zei aan het begin van zijn gehele uiteenzetting rond deze Ronsese beenhouwer en de diefstal: "*Met hierboven van Charles D'Hondt, beenhouwer, wonende St-Cornelisstraat te Ronse, herinner ik mij het volgende. Belanghebbende was eens een som van 90.000 frank ontnomen geweest buiten de stad Ronse waarvoor PV werd opgesteld door de plaatselijke rijkswacht van Ronse.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is best ironisch dat de verklaarder geen bevestiging kreeg van diegenen door wie hij werd ondervraagd al kreeg hij ook geen ontkenning. We weten natuurlijk niet welke rijkswachters van Ronse onder meer dit eerste PV hebben opgesteld en het dan doorgestuurd (in principe steeds dezelfde twee) en natuurlijk in hoeverre het parket aan deze brigade zelf nog diverse onderzoeksdaaden heeft opgedragen. Het lijkt totaal onwaarschijnlijk dat voor zo'n spectaculaire diefstal het bij één moment en dan de prille vaststelling van de diefstal is gebleven, al is het op zich al raar dat de beenhouwer geen klacht heeft ingediend bij de rijkswacht van Flobecq eerst. Alleszins kunnen wij ons niet voorstellen dat het parket deze zaak tot een einde of met zoveel woorden voor de rechtbank heeft gebracht want dat zou dan letterlijk dubbel werk zijn geweest met niemand anders dan de gevreesde Gestapo. Hier lagen de verhoudingen absoluut zeker vast want die laatste had voorrang op eigen Belgisch recht. Hier zat Frans Laenens misschien nog als redelijk verse gevangene - wat een fenomenale rolomdraaiing! - een beetje te sarren met zijn ondervragers, die hij later in zijn diverse lange verklaringen aan Eugène Soudan diepgaand zou beschimpen en beschuldigen. Hij was inderdaad nog maar tot voor een drietal weken net één van hun collega's eerder grote concurrenten geweest. In ook al de zeer lange verklaringen uit deze nog van vrijheid zinderende septemberdagen van 1944 zou hij trouwens één spectaculair voorbeeld geven dat we veel later moeten aanhalen omtrent een door het parket van Doornik gezochte misdadiger die op het grondgebied van Ronse door de rijkswachters - onder meer zekere "*Michel*" niet bij familienaam genoemd - net werd beschermd, terwijl hij - René Verroken - nota bene ook informant der GFP was. Die verklaring zat één van de ondervragers proper over te typen terwijl hij zelf die Michel of meer bepaald wachtmeester

Michel Bouckzoone was; er was een vorm van humor en zelfkritiek in deze dagen bij de rijkswacht van Ronse!? Humor of wat dan ook, met dit aanvankelijke PV dat door Frans Laenens ons inziens helemaal niet toevallig werd vernoemd want aangeschreven aan de rijkswacht zijnde zijn eigenste verhoorders van nu, gaf hij één reden op waarom hij met de zaak rond beenhouwer Charles D'Hondt en diens beschermheer of advocaat Maurice Ponette niks had kunnen komen doen bij die laatste; opgevorderd ten cinema of niet, hij speelde als het ware een zeer miscaste filmrol in het gezegde scenario van regisseur Maurice Ponette. Ook in die zin is dit een zeer interessante casus waarvan wij de stukken uit het archief der rechtbank van Oudenaarde eens zouden willen inzien om de houding en uiteindelijke beslissing - kan niks anders dan 'seponering' want ten gunste der Gestapo zijn geweest - aldaar te weten te komen. Laten we even herhalen wat de manmoedige klant van deze Ronsese advocaat was overkomen in essentie. Deze nieuwe Ronsenaar en beenhouwer - één der topberoepen binnen de rangschikking der woekerhandel - ging een "*grote som geld*" helemaal alleen zei het netjes over de middag en met het gezellig en goedkoop vervoersmiddel der fiets gaan halen, waarvan de reden waarom die som zo groot was onbekend was en dat in nabije gemeente waarvoor hij een tiental kilometers zich mocht verplaatsen. En of het groot geld was; 98.000 frank betekende zowaar netjes naar het dichtste even aantal afgerond honderd (100) deftige maandlonen! Nog meer concreet voorstelbaar; dat was acht (8) jaarlonen (...) van een arbeider, en enkele maanden premie erbij. En mijnheer mocht dan een beenhouwer zijn en fysiek zeker sterk, wie haalde het in zijn oliedomme kop om zomaar daarmee naar huis te rijden, zonder een speciale rijkswachtbegeleiding, een peloton stadsagenten of desnoods een brigade der Zwarte Brigade eerst verspiedend en dan in de zijkant en in de rug dekkend. Geen normaal denkend mens toch of QED! Het leek er zeer sterk op - en elke lezer zal zich véél vragen aangaande het vorige en volgende hebben gesteld - dat er niemand anders bij mocht zijn. Al gaan we natuurlijk niet beweren dat Charles D'Hondt de overval zelf in elkaar had gestoken om zeer bij voorbeeld de verzekeringen te verschalken, een klassieke proefballon die de verzekering sinds oudsher zo zou doorprikken. Overigens kon de zaak naar reeds Duitse financiële bezettingsnormen illegaal zijn geweest want ergens hebben wij ooit in een Gestapogeval - het was vermoedelijk ergens in West-Vlaanderen en niet te Ronse - dat minstens de Gestapo bij een huiszoeking over een gevonden groot Belgisch bedrag meldde dat het te veel was zeg onwettig. Nochtans was algemeen geweten dat er door hen ook veel gestolen werd dus kon het een vorm van aanslag zijn geweest. Hier moeten we nadere omkadering als volledig hypothetisch zien. De man was nog vrij jong en beenhouwer en had deze vooruitzichten volgens het spreekwoord: "*Wie niet steelt of erft, werkt tot hij sterft.*" Hij kon hebben geërfd maar dat ging dan in principe via een notaris en dat was hier klaarblijkelijk niet het geval want zoiets uit de diepe familiaal-emotionele sfeer zou toch vermeld geweest zijn in het artikel. Het kon gezien de hoogte van dit bedrag onmogelijk over een normale verkoop van vlees of vleesproducten hebben gegaan. Bovendien was die verkoop al jaren extreem gereguleerd waarbij het overigens mogelijk was dat Ronsese beenhouders niet eens zaken met inwoners van Flobecq of Vloesberg of Vloesbergen konden verrichten. Het zaakje stonk uren in de wind. En de wind dreef naar advocaat en collaborateur Maurice Ponette en die dreef een agent naar Frans Laenens en "*Ik heb mij dan naar Ponette begeven, die mij gevraagd heeft een agent bij Charles D'Hondt te sturen om hem te vragen om zich bij hem te willen begeven.*" Waarom Maurice Ponette zijn eigen klant niet kon oproepen via telefoon of gewoon er eens zelf te voet langs te gaan, het centrum van Ronse was gewoon niet zo groot ook op welke der twee adressen beenhouwer Charles D'Hondt officieel aanwezig was (hij werd er alleszins direct aangetroffen door een agent), het is toch werkelijk niet te begrijpen waarom al dat agentenspel hier noodzakelijk was want de politiecommissaris kon hier slechts naar de duiven kijken: "*Zeer kort daarop is Charles D'Hondt per fiets afgekomen en is met Ponette naar de Feldgendarmarie gegaan.*"

Die Feldgendarmerie lag toen op de Zuidstraat 11 en bijgevolg op zeer korte wandelafstand van het huis van Maurice Ponette. Frans Laenens nam dan vlakbij afscheid en was voor de rest van niks op de hoogte, zoals het politioneel volstrekt logisch was. Wat gebeurde er dan op die Feldgendarmerie volgens de collegiaal of open meegedeelde wensen van de nu wel zeer unieke advocaat Ponette: *"Ik heb dan bij Ponette een glas verbruikt en inmiddels heeft Ponette mij verklaard dat de Duitse politie (ik weet niet welke diensten) eenige aanhoudingen moest verrichten en dat te dier gelegenheid een onderzoek ging doen met Charles D'Hondt voor het opsporen van de daders van bovenvermeldendiefstal. Zeer kort daarop is Charles D'Hondt ... (NVDR: dat wisten we al) en is met Ponette met de Feldgendarmerie gegaan. Hij moest volgens Ponette personen aanduiden die hij van den diefstal vermoedde. Ik heb ze dan verlaten op den hoek van de Zuidstraat en zou niet kunnen zeggen welken uitslag hun rit had opgeleverd."* Wij kennen wel zeker welke Duitse politiedienst ging geactiveerd worden want het was de gevreesde Gestapo; zie direct verder zij het dan uit een ander krijgss dossier en wel van een Belgische Gestapomedewerker zelf. En zo zette deze net ex-politiecommissaris allicht gewild een neus aan zijn ondervragers annex rijkswachters want hun aanvankelijk door hem zelf in het begin geciteerd PV was een prul geweest want diende politioneel tot niets. Dat Maurice Ponette een extreem corrupte dienaar van het geld was via zijn beroep weten we al lang. Maar dit scenario is toch nog van een ander paar mouwen. Nogmaals, de echte reden van dat groot geldbedrag weten we niet maar mocht het om zaken van zowaar weerstand hebben gegaan, zat deze beenhouwer nu al in een Duitse doos met de gebruikelijke foltering. Dat politiek gebonden thema was het absoluut zeker niet. Het ging ondertussen sowieso om een grote diefstal en daarnaast of zelfs bovendien was er geschoten geweest. De schutters waren bijgevolg met zekerheid naar Duitse bezettingswetten illegaal en moesten vrezen voor een zware straf, terwijl Charles D'Hondt als bij wonder toch niet was gedood en niet eens zoals vermeld verwond. De schoten waren niet eens schampschoten of toch een in elkaar gezette zaak? Het kon effectief om een zaak van verzetsterrorisme zijn gegaan want vanzelfsprekend waren de Duitsers begin 1944 tot over hun oren op de hoogte dat enorm veel diefstallen werden gepleegd om, althans in de theorie, geld op te halen ten gunste van werkweigeraars en uiteraard de ondergedoken weerstanders zelf. Hier was het reeds door alle voorgaande informatie absoluut zeker dat dit algemeen scenario hier zeker niet aan de orde was, iets wat vanzelfsprekend de pientere technicus-advocaat reeds had bedacht door de verwijzing naar de taak aan zijn klant om diens overvallers ter plekke of waar anders te gaan aanduiden. Het ging om niks anders dan om de plaatselijke persoonlijk bekenden voor Charles D'Hondt, om niet ineens te zeggen - het zou direct ook blijken - om dezelfde of dezelfde waar hij dat groot bedrag had van 'gekregen'. Zelfs met het bijgebruik der vuurwapens bij deze overval en zelfs de ongemeen brutale vernietiging van de dierbare tweewieler van Charles D'Hondt, hij zou alleszins want zoals gezien zeer kort erop toch met een andere fiets de zaak via Maurice Ponette verder gaan bespreken, was het nog geen zaak voor de Gestapo of GFP en had deze beenhouwer zelf als eerbaar Belg moeten protesteren en zeggen dat het een zaak voor de rijksmacht was en bijaldien voor het Belgisch gerecht. Maar Charles D'Hondt was natuurlijk niet zomaar naar 'een' advocaat te Ronse gegaan. Die zaak was bijgevolg in wezen een zaak der Feldgendarmerie maar de Gestapo was voor geheel 1944 voor de streek van Ronse zeer zenuwachtig en actief. Noteren we en passant dat de Gestapo van Gent zich niet gelegen liet aan 's lands taalgrenzen want met zekerheid zoals hier zich in Vloesberg ging begeven en helaas ook op uitzonderlijke grote schaal slechts twee maanden later in Ellezelles en wat dieper gelegen Waalse plaatsen. Of de perfect tweetalige Maurice Ponette eens de gewone louche zaken heeft onderhandeld met de Gestapo Aussenstelle van Tournai of Doornik, een plaats waar hij zoals aangegeven met zekerheid in 1944 nog 'gewoon' heeft gepleit, hebben wij geen kennis en dat is misschien terug te vinden in zijn krijgss dossier. Maar ook reeds van in het begin van wat men een politieke carrière kan noemen, getuigde hij

van een zeer grote energie al dreef die hem nooit tot populaire resultaten of ook maar een heel klein beetje legitimiteit door een deel der Belgische bevolking uit de mooie streek der Vlaamse Ardennen, terwijl hij anderzijds toch ongetwijfeld door vele meerderen als een bekwaam advocaat werd gezien en geregeld aangesproken. Alleszins vinden wij het onwaarschijnlijk dat een Belgisch beëdigd advocaat - was hij nu zeer bekwaam, best bekwaam, een aanstormend talent of gewoon een bleu die meer zuiplucht op de rechtbanken verspreidde dan de indringende geur van zijn pommades dodelijk gemengd met het gebeurlijke angstzweet van de professionele loser - zijn klant wou verdedigen via de Duitse politieke politie der Gestapo. Maurice Ponette was al tijden informant aan Gestapohuize te Gent of stuurde zijn jammer genoeg nooit door ons geziene rapporten door over Ronse en onbekende omstreken. Bij gebrek aan krijgsdossier vermoeden we dat hij reeds van in 1941 zijn diensten leverde als hij al niet hand- en spandiensten had geleverd aan één der Kommandanturen vanaf domweg juni 1940.

Men moet altijd zijn stinkende best doen om zich aangaande thema's te informeren maar voor een helse periode als WO II is dat achteraf gezien per definitie een quasi onmogelijke opdracht. Het is niet alleen een minstens gedeeltelijke levensopdracht die in wezen niks anders vraagt eigenlijk eist een enorme inzet aan middelen, die de facto quasi alleen ter beschikking staat van de academische historici of die ene hardliner van het andere politieke spectrum. Het is ook een kniezen omwille van het verlies op allerlei manieren van archieven, in dit geval het door de Gestapo Gent zelf vlak voor de bevrijding zeg hun vlucht verbrand levend archief. Hoeveel en hoelang de bijlagen van Maurice Ponette waren, en meer bepaald welke namen en gebeurtenissen en hypothesen hij daar allemaal heeft neergepend, er is nooit een naoorlogs onderzoeker die dat eens in zijn olifantengeheugen gaan opvragen is, al sympathie met een fles Cognac en bloemen voor de eeuwig trouwe echtgenote erbij alles los proberen wekend. Dat kan men alle sullen, lafaards of gewoon dommeriken van onderzoekers verwijten maar uiteraard in de allereerste plaats deze enorme oorlogscrimineel want hij had een ellenlange kerfstok. Hoe zou je zelf zijn daar zelf aan te willen gaan herinneren, terwijl hij zoals bekend eens in Ronse kwam spreken en die oorlogstijd zo walgelijk waar de beste tijd van zijn leven noemde (Zie: "*De anonieme schrijver alludeert hier op de spreekbeurt die de gewezen Waffen SS en Ronsenaar Maurice Ponette op 25 april 1986 voor de Marnixring hield. Een spreekbeurt waarvan we het verslag van Luc De Jonghe voor de gelegenheid nog eens hebben opgediept uit onze archieven. We waren toen de eersten om de teneur van die conferentie waarvan het verslag ons toen via een gunstige wind bereikte krachtig aan te klagen in Pluspunt. Ponette noemde daar toen ondermeer zijn tijd bij de SS de gelukkigste van zijn leven. Hij werd na de oorlog ter dood veroordeeld wegens politieke en militaire collaboratie. Hij dook eerst in de clandestiniteit en gaf zich begin 1950 vrijwillig aan. Zijn straf werd omgezet eerst in zeven jaar, dan in vijf jaar. We hebben toen die aldus geëtaleerde hemeltergende zelfgenoegzaamheid van het Grote Gelijk ondanks de gruwelen van het nazisme onthuld en aangeklaagd. De commotie die dat toen in Marnixkringen veroorzaakte namen we er maar consequent bij. Doch dit was april '86. Meer dan twintig jaar later is diezelfde Marnixring echter een vereniging geworden die de oude gewaden – met erin de diepe scheuren- van de woelige Vlaamse beweging in oorlogstijden allang ongecomplexieerd van zich afgeschud heeft.*" (Bron: *http://stefvancaeneghem.blogspot.com/2007_09_09_archive.html)). Ondertussen hebben we het niet zo begrepen op de herhaaldelijk extreme oorlogsblindheid van deze auteur zelf maar hier heeft hij een objectief te verdedigen punt. Dat ten andere Maurice Ponette als "*Waffen SS*" wordt opgevoerd, is gezien het geheel van diens oorlogshandelingen en de onwaarschijnlijke negatieve impact ervan op de Ronsenaars en streekgenoten zeer jammer zoniet gewoon stuitend. Wat trouwens de net voor de derde september 1944 als militair zich dan voor nazi-Duitsland engagerende Maurice Ponette heeft uitgestoken, daar weten we nagenoeg niets van maar is voor ons onderzoek ook al lang niet meer ter zake. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar wat hier gebeurde via de ten andere niet absoluut niet eens noodzakelijke zwarte politiecommissaris Frans Laenens, op nogal wat manieren een belangrijk medewerker van én

de Feldgendarmerie, én de GFP én de Gestapo en die effectief na de oorlog dit ambt nooit meer kon dragen want vervuilen al was zijn voorganger annex naganger een reeks haren slechter maar dus oorlogsslecht, was er voor een advocaat niet eens een Belgische maar in een Europese traditie werkend man, te ver of totaal not done. Hij, Meneerke of meester Maurice Ponette, ging nu - en hoeveel keer is het niet ook voor- en achtergegaan? - toch ver over een grens, een professionele of deontologische grens. Het spreekt nogal voor zich dat hij het Belgisch Strafwetboek zo ongeveer van buiten kon voordragen en dat in beide landstalen en ondertussen ook al voor de helft kon omzetten in het Duits terwijl hij het als superstudent - in het middelbaar afgestudeerd rond zijn 15de (...) - ook reeds in het Latijn en Oudgrieks had gelezen bij wijze van nagelknipoefening voor deze mega-ijdelruit. Het spreekt dus helemaal niet voor zich dat hij met werkelijk geen nanoseconde dacht deze politiecommissaris die hij nochtans liet opdraven, te vragen iets of wat door te sturen van bericht naar de onderzoeksrechter van wacht of zelfs ineens naar de procureur des konings. Wij weten dankzij onze schitterende onderzoeker Nico Wouters en de rits weerleggingen tegenover hem dat het nu want februari 1944 zeer zeker om Jacques Matthijs ging als onderzoeksrechter of één van zijn collega's. Die werden hier gewoon straal voorbijgestoken op turbosnelheid. Heeft de nog steeds zeer jonge snaak Jacques Matthijs bij het horen zeggen gebriest en meteen de stafhouder van de Balie van Oudenaarde bij zich geroepen dat het zo niet kon zijn, dat het niet de eerste keer maar nu eindelijk wel de laatste zelfs de allerlaatste keer was met die immer dekselse duivelse kwellende advocaat Ponette en zo voort en zo verder niks, natuurlijk! Uiteraard wist een ervaren advocaat als Maurice Ponette dat er reeds een PV was opgesteld en dat de zaak voor het parket van Oudenaarde in alle principes moest rollen, ten minste de vooroorlogse want Belgische principes. Jacques Matthijs kon van zijn aloude kant in dit soort zaken pappen en nat houden voor de - pardon - collega's der ... Gestapo van Gent, de GFP van eveneens Gent maar zeer binnenkort en nota ben in dat zelfde huis bij de Feldgendarmerie van Ronse nadien nog dichter want bij hem in Oudenaarde. Het was in dit soort tijden werkelijk van zeldzame leeuwenmoed getuigen door het parket van Oudenaarde om de eerste bomaanslag op oorlogsburgemeester Leo Vindevogel op 07 april 1944 al te gaan seponeren. Was dat nu eens een werkelijk bijna waanzinnige moedige daad waarachter alleen een daadwerkelijke Bruggeling of de rechte afstammeling van - kies maar zelf - Jan Breydel en Pieter De Codinges of zo meer kon achterzitten! Op dezelfde zevende april 1944 was de zaak Charles D'Hondt door de rappe jongens der Gestapo al in kannen en kruiken al vonden ze blijkbaar toch nooit de gehele 98.000 frank, als advocaat Ponette maar geen deel in zijn ontembaar gretige zak had gestoken want dubbeldubbelspel had gespeeld - haha - maar wij sluiten al lang niks meer uit voor deze barre tijden en zeker rond deze zogenaamd superieure maar moreel zeer zieke geest. Het blijft absurd waarom Frans Laenens hier zij het korte tijd in werd betrokken. Maurice Ponette had uiteraard zonder hem ineens via via zijn klant kunnen bereiken of er ineens een afspraak mee kunnen maken op het bureel der Feldgendarmerie in de Zuidstraat, op inderdaad geen honderd meter stappen van zijn eigen woning. Om één of andere reden hebben wij het gevoel dat Frans Laenens toch iets verzwijgt of dat Maurice Ponette hem ook iets verzwiegt, namelijk dat één interessante Gestapo op dat moment zich ook op de Feldgendarmerie bevond, dat hij zich misschien daar bevond nadat hij lekker had gegeten, gedronken en gerookt bij het koppel Ponette - Termonia, derhalve luisterde naar de naam van Charles Lorrez die misschien op zijn beurt één of meer contacten had in het bepaalde Flobecq. Getuigenissen van welke aanwezige Feldgendarmen zijn gewoon ongeveer nooit aanwezig en daar moeten we ons niet op baseren. Alleszins want in tegenstelling tot de non-interesse van politiecommissaris Frans Laenens werd er effectief gevolg gegeven, zij het niet direct op deze dag maar zeer snel nadien al was daar Charles Lorrez zeker niet bij. Daar was trouwens opsteker Maurice Ponette ook niet bij maar wel zijn eigen klant, Charles D'Hondt.

Charles D'Hondt had zo zijn eigen reden om geen contacten te maken of houden met de gerechtelijke diensten, lokaal vertegenwoordigd door de rijkswachters en overigens ook door de politiecommissaris Frans Laenens die nota bene tegen dezelfde rijkswachters een paar dagen later verklaarde dat hij als nieuwe politiecommissaris een zuiver Belgisch geweten had gehad: "*Wanneer ik in 1943 te Ronse werd benoemd, heb ik mijn benoeming als regelmatig beschouwd aangezien het geval der secretarissen-generaal, na het aftreden van dhr. Tschoffen voor het Hof van Cassatie werd gebracht, waar er was beslist geweest dat hun besluiten wettig waren. Ik heb mij dan naar Ronse begeven om de plaats van politiecommissaris aan te nemen, waar ik eenige weken later officier van het openbaar ministerie van het kanton Ronse werd benoemd door dhr. procureur-generaal van Gent die mij op dit oogenblik geenszins deed opmerken dat mijn benoeming als politiecommissaris als onwettig moest beschouwd worden.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 21 september 1944 aan rijkswacht Ronse. Over deze klaarblijkelijke zaak "*Tschoffen*", het betrof blijkbaar jurist en politicus Paul Tschoffen (Dinant, 8 mei 1878 - Luik, 11 juli 1961) weten wij niets te zeggen en al niet of Frans Laenens dat correct kon gebruiken. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We stippen aan dat Frans Laenens ergens in mei 1943 te Ronse is begonnen zodat hij ten laatste in de maand juni van het lopend jaar tevens officier is geworden onder leiding van de procureur des konings van Oudenaarde. We nemen redelijk stellig aan dat dezelfde procureur-generaal van Gent nadien zijn instructies niet heeft aangepast en met name onder meer heeft gevraagd dat alle der klasse van deze officieren van het openbaar ministerie dus ook deze politiecommissaris voortaan deftig moesten meewerken met de Feldgendarmeerie, GFP én tevens de Gestapo, tenzij U ons stukken voorlegt van het tegendeel waarvan ergens toch niet zouden gaan schrikken in verband met bijvoorbeeld het opsporen van onderduikers van GEDEPO zoals in onze streek zeker is gebeurd en dus toch vermoedelijk steun van die hogerhand moet hebben gehad. Alleszins was het fijn van deze politiecommissaris deze rijkswachters van Ronse, waarvan zeker één zoals hun commandant allicht enkele meer onder hen eveneens dergelijke officier waren, hen en bijgevolg ook ons ter zake wilde inlichten maar het zal hen uiteraard direct zijn opgevallen iets van de aard zoals we net dachten, dat onder meer die zaak rond Charles D'Hondt toch niet koosjer volgens de eigen Belgische gerechtsnormen was verlopen: moest Frans Laenens niet zijn overste op het parket van Oudenaarde of de procureur des konings Houben hebben ingelicht om ook te vragen "*wat te doen?*"!? Maar ach, herinneren we eraan dat we nog maar net zegden dat Frans Laenens hen in zijn lange verklaring zelf had gewezen dat zij als rijkswachters in deze zaak eerst een PV hadden opgesteld! Charles D'Hondt was immers al eens tegen de lamp der eigen Ronsese rijkswacht gelopen zij het dat zij hun draagbare zoeklampen hadden meegenomen want ze waren zijn kot, atelier, koer of wat dan ook binnengevallen als gewapende macht en dat zonder zon op de achtergrond zij het op het ons gekende echte domicilie: "**INVAL BIJ SLUIKSLACHTER**. *Door de rijkswacht werd 's nachts een inval gedaan bij den beenhouwer D'Hondt, wonende Sint-Cornelisstraat, die verdacht werd van sluikslachting. De beenhouwer was bezig een 30-tal kilo's vet te smelten doch van de sluikslachten was niets meer te vinden; hij gelukte erin langs den hof de vlucht te nemen. De opsporingen duren voort.*" ('t Volk, 15 augustus 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het zou ons weinig verbazen of Charles D'Hondt was stilaan een goede gekende geworden bij het gerecht van Oudenaarde dan weer resp. de administratieve diensten eveneens aldaar en U begrijpt wat we nu bedoelen; hun "*opsporingen duren voort*" want hij kwam na 'onderduik' wel toch weer naar huis. Al het gewroetel doorheen de woekerhandel bracht ontstellend veel op maar bracht enorme risico's mee want de boetes waren meer dan behoorlijk tot werkelijk astronomisch. Al kon dat allemaal de brave zwarte Belg niet afschrikken, want "*De bezette Belg, hij woekerde voort*" zoals ergens een dichter het eens zei. En inderdaad geen één zonder twee in dit geval geen

rijkswacht die lastig viel zonder dat ook de politie van Ronse steeds dezelfde beenhouwer en woestworsteling Marcel D'Hondt in het vizier der wet en niets dan de wet kreeg. En nu weer komt verklaarder Frans Laenens op het voorplan en hoe want hij was getuige en herhaaldelijk van een merkwaardige klacht zo U wil verklikking door een voor ons stilaan oude bekende maar dus ten opzichte van weeral die dekselse Marcel D'Hondt. Die had zich toegelegd op jong menselijk vlees of was intens verliefd geworden op het zeer jonge meisje dat we zoals gezegd goed kennen en zelfs decennia later persoonlijk hebben gekend, maar waarvan we nooit haar persoonsdata of zelfs maar associaties kunnen reveleren. En door haar gekend overlijden is dat met haar dood in het graf meegenomen. Frans Laenens kende deze beenhouwer inderdaad zeer goed zoals al uit zijn eerdere verklaringen impliciet bleek want "*Met hierboven van Charles D'Hondt, beenhouwer, wonende St-Cornelisstraat te Ronse*". Tussen haakjes was deze politiecommissaris in dienst getreden ergens in mei 1943 en dus kon deze zedenzaak slechts van nadien dateren. Of ten minste kon de affaire tussen de beenhouwer en de minderjarige dame van voordien reeds begonnen zijn maar kende een vorm van criminele zijde na de gestelde datum. We gaan direct zien dat die affaire een vorm van klikkershoogtepunt moet hebben gekend na een onbepaalde tijd na de laatste aanslag op Leo Vindevogel, of minstens kort na de eerste dag van 1944. En dan naderen we op zijn beurt het begin van februari van datzelfde jaar toen immers de minstens vermeende aanslag op Charles D'Hondt is voorgevallen! De zaak van een dubbel onwettelijk minneschap was geen koek en ei en helemaal geen kattenpis al begon alles bij de oorlogsburgemeester Leo Vindevogel die er klaarblijkelijk ook al geen oren naar had zij het dat hij op zijn beurt deze zaak doorverwees naar zijn nieuwe politiecommissaris die hier weer het woord vraagt en krijgt: "*Ik ben dan persoonlijk zelf in contact gekomen met Mme. Tournoy die een mededeling had gedaan aan den burgemeester maar die ze bij mij had gezonden om mij dit mede te deelen. De zaak die ze mij moest mededeelen is de volgende: Charles D'Hondt, beenhouwer, wonende St-Cornelisstraat, zou geslachtsbetrekkingen onderhouden hebben, volgens haar, met een minderjarig meisje; XYZ, wonende XYZ. Ze deelde mij eveneens mede dat bij Madeleine Meulenijzer, wonende Neerhofstraat, drank gesleten werd en dat D'Hondt en zijn minnares daar zouden geslachtsbetrekkingen onderhouden hebben.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Voor een belangrijk deel was deze politiecommissaris reeds of zonder zogenaamde tussenkomst van de oorlogsburgemeester derhalve op vraag van deze verklikster op de hoogte van zekere feiten: "*Ik had daarover reeds een officieuze klacht ontvangen vanwege de vrouw D'Hondt, die echter geen vervolgingen wenschte tegen haar man en die mij dan ook mede deelde dat die betrekkingen wel konden plaats grijpen in de café Ma Campagne, Camille Lemonnierlaan. Door agenten in burger deed ik dan D'Hondt en zijn zoogezegde minnares achtervolgen en tegelijkertijd werden de twee vernoemde huizen bewaakt.*

Mme. Tournoy is dan nog drie of vier maal op mijn bureel gekomen om mij daarover inlichtingen te verschaffen, en later werd er daarover een PV opgesteld, overgemaakt aan den heer procureur des konings." (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Ten commentare bleek "*Mme. Tournoy*" zoals zij hier zedig want netjes als gehuwde werd vernoemd juist dezelfde als Georgina Vanderdonckt, een vrouw die zoals we reeds weten bij wijze van spreken half verzettend Ronse onder haar kennissenkring kende, waarmee we bedoelen half Ronse dat aan weerstand deed en allicht via of met haar aan wat menselijk al te menselijk verzet wilde doen. Ze was duidelijk én aantrekkelijk én te mijden als de pest en dat eerste zal beenhouwer Charles D'Hondt niet zijn ontgaan en met dat tweede ging hij

beroepshalve wel een varkentje wassen, misschien toch want lees gewoon verder. Ze waren volgens hun registers - we vergeten even de verwarring aangaande de Merodestraat - vrij dichte burens en uiteraard was er niet op elke hoek van de straat een beenhouwer en legde zo'n man makkelijk zijn vinger bij het vlees op de bascule en deed hij graag voor zo'n schoon wijfje net omgekeerd, met eens een mals stukje "*van het huis*" erbij. Bovendien waren ze bijna even oud want beenhouwer Charles D'Hondt (°Maarke-Kerkem, 12 augustus 1914) was in vergelijking met Georgina Vanderdonck (°Ronse, 13 maart 1913) slechts één jaartje jonger en bijgevolg was zij geen te oude doos voor deze man en zij van haar kant genoot danig van de veelvuldige aandacht vanwege het zwakke sterke geslacht. Bovendien, wat was er verkeerd aan betalende seks in de aloude betekenis van "*Do ut des*"; of haar vlees tegen het zijne, als we ons zo redelijk mogen uitdrukken voor de woke's van deze helazige wereld; de meeste huwelijken waren niet meer dan varianten op dit thema en dit ging meestendeels prima en wat liefde kwam daar vanzelf wel bij. De liefdelingen waren beiden weliswaar zedig bekeken netjes gehuwd al kon haar echtgenoot in het verre Duitsland vrijwillig daar zoals zoveel stadsgenoten aan de slag wel beseffen dat hij haar met smachtende liefdesbrieven alleen niet voldoende kon benaderen: misschien deed hij daar min of meer hetzelfde zij het dan zonder al haar intriges zeg verklikkingen? Nu eens nuchter bekeken, wat zij daar aan seksverklaringen aan de oorlogsburgemeester moest komen doen dan hem bijvoorbeeld zelf te zitten ophitsen; geen kat dan haarzelf kan het nader bepalen dan dat er zeker 'iets' achter heeft gezeten of zeg maar de aloude menselijke intriges en meer bepaald een vorm van jaloezie bijgevolg wraak. Ze maakte er absoluut haar werk van zoals politiecommissaris niet naliet om te getuigen: "*Mme. Tournoy is dan nog drie of vier maal op mijn bureel gekomen om mij daarover...*" Dat was bepaald indrukwekkend voor iets wat zeer eenvoudig was en kreeg ze derhalve niet op zeker moment een ingangsverbod bij de politie wegens trop is teveel en stuurden ze haar dan maar op zijn best bij "*De Volgende*" op hetzelfde stadhuis? Leo Vindevogel was daar ook elke dag van 's morgens en 's avonds voor alle Ronsenaars beschikbaar!? La Vanderdonck zegde het na de bevrijding enigszins anders dan de woorden van Frans Laenens of draaide de zaak gewoon om want zag de politiecommissaris als een galant man: "*Ik heb de politiecommissaris Laenens leren kennen omdat ik eenige malen op zijn bureau uitgenodigd ben geweest betreffend een zedenzaak waarin een genaamde D'Hondt was betrokken. Voor andere zaken namelijk wat politiek betreft heb ik nooit in betrekking geweest met Laenens.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Georgina Vanderdonck dd. 29 oktober 1945 aan Marcel De Vleeschauwer, commissaris Staatsveiligheid. We mogen kritisch zijn dus positief vermelden dat de marathon aan getuigenverklaringen door deze Staatsveiligheidsleraar begon op 23 oktober 1945 en duurde met alle noodzakelijke randinformatie tot 24 november 1945 of over 41 bladzijden. Het kon allemaal beter, zoals met het ons inziens noodzakelijk middel der confrontaties tussen diverse betrokkenen en natuurlijk herconfrontaties na meer duidende informatie met eerdere verhoorden. Maar dit was zeker een zeer ernstige inspanning die dus aantoonde dat wanneer het krijgsgerecht er eens zin in had, er wel wat kon worden gepresteerd en zodoende - we zijn er allicht weer - het krijgsdossier van Leo Vindevogel op een veel en veel intensere manier had kunnen zijn voorbereid dan het prul dat men er nu slechts van kan onderzoeken, enfin, door ons dan toch met onze amper vier hogere diploma's zij het zonder geschiedenis zij het op een dag eens zowaar doctorandus in die geschiedenis. Hier had men alleszins tijd zat en het is ergens best giftig vast te stellen dat nota bene dezelfde Staatsveiligheidsleraar aan het werk is als bij dat fameuze krijgsdossier. Deze dienstklopper moest blijkbaar eerst serieus roderen; waar hij dan gezeten tijdens de bezetting? Anderzijds was het doodgewoon des mensen onmogelijk om alle zogenaamde te veroordelen zwarten deftig te gaan veroordelen op rechtskundige wijze. Dat was puur toegepaste rekenkunde. In zo verre die dan moesten veroordeeld worden, uiteraard want volgens ons niet. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We mogen opmerken dat deze verklaring van deze Ronsese dame tussen een opmerkelijke reeks van vooral medewerkers der Gestapo werd opgenomen en alleszins tussen de muren der gevangenis - der Nieuwe Wandeling - te Gent. Dat Georgina Vanderdonck zo laat als eind oktober 1945 gevangen zat, en dat ongetwijfeld tot vreugde en balsem der overwerkte

Belgische cipiers, was opmerkelijk voor iemand die nadien met zekerheid niet werd veroordeeld. Naar ons weten werd ze vrij verklaard niet eens na vrijspraak maar wegens seponering van haar dossier. Het krijgsgerecht ging naar verluidt zeer omzichtig om met het thema verklikking - andere aanklachten tegenover haar kunnen wij ons niet voorstellen want we hoorden nooit dat ze lid van eender welke zwarte organisatie zou zijn geweest - en de bewijslast ter zake terwijl het langs alle openingen, kieren en wagenwijd open gaten landgenoten aan de band heeft veroordeeld. Hoewel deze Staatsveiligheidszeker zoals aangegeven tussen haakjes enorm veel werk stak in veel verklaringen omtrent en vanwege Frans Laenens, en daarmee dit krijgss dossier van zonder meer uitzonderlijk grote waarde voor ons onderzoek en de gehele oorlogsgeschiedenis van Ronse heeft - mee - gemaakt, hebben wij alvast geen confrontatie archivalisch ontmoet tussen de beklaagde en nadien ernstig veroordeelde Frans Laenens en de giftong en nadien door het krijgsgerecht verdachte zij het geseponeerde Georgina Vanderdonckt. Daar was die laatste zeker zeer persoonlijk tevreden en opgelucht mee want had ze ondertussen met liefst drie oorlogsburgemeesters van stad en streek, te weten Leo Vindevogel, de levensgevaarlijke annex vrouwgekke André Vandenberghe en nog zekere Van Petegem uit Orroir (hoe kwam ze daar terecht?), gebabbeld over haar vorige minnaar René Dubois én deels zijn nieuwe minnares annex haar opvolgster Elisabeth Cantillon en vooral over wat die ex-minnaar allemaal scheen te durven in het bezettingsleven. En dat betrof informatie die ze ook eens zowaar was gaan afleggen tegenover de uiteraard Duitse Feldgendarmarie van Oudenaarde. Maar vervolgde zij devoot: "*Ze zegde dan dat ze die (NVDR verklaringen) hield staan, dat ze er niets bij te voegen had maar dat ze wenschte van niet naar Gent te moeten gaan want dat ze niet geconfronteerd wou worden met Dubois.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 18 september 1944 aan rijkswacht Ronse. Uiteraard wou ze niet graag naar Gent niet alleen om in de ogen van haar bij de Gestapo gevangen minnaar René Dubois te moeten kijken, want dat moest op de zetel van die vreselijk gevreesde Gestapo te Gent zelf gebeuren of een plaats die zelfs zo'n mansterke dame moet hebben gevreesd. Ze kreeg alleszins naar onze kennis geen bezoek door de Gestapo zelf ten haren huize dat al even goed een mogelijkheid was geweest. Het was een echte bittere soep aan het worden want Frans Laenens wist dat allemaal omdat hij door aartsverrader Marius Rose - ook al gekend als een vrouwenzot en derhalve misschien zot van La Georgina die vrij dicht bij diens winkel en woonst woonde - vanwege de Gestapo van Gent was gecontacteerd met de vraag om Georgina Vanderdonckt haar vroegere verklaringen aangaande René Dubois en Elisabeth Cantillon daar op het hoofdkwartier van de Gentse Aussenstelle der Gestapo te komen herhalen. Het ligt trouwens voor de hand dat hoewel de Gestapo zoals eerder reeds gezegd nooit één dader noch opdrachtgever voor de moordpoging op Leo Vindevogel heeft gearresteerd, zij de twee namen van René Dubois en Elisabeth Cantillon verdacht van betrokkenheid in deze moordpoging. Het was alleszins zo dat de Gestapo geen interesse had met wie beenhouwer Charles D'Hondt allemaal van bil ging hoewel die in deze zelfde tijden toch door inderdaad diezelfde Gentse Gestapo deskundig zou worden geholpen via Gestapomedewerker Maurice Ponette annex advocaat van steeds dezelfde Charles D'Hondt, zoals we helaas en tot ieders normale verbijstering direct gaan lezen. We beseffen dat het allemaal vrij moeilijk om volgen is ook door de schandalige onmogelijkheid tot inzage van de krijgss dossiers van Georgina Vanderdonckt en Maurice Ponette, en we niet eens weten of er sowieso een krijgss dossier is opgesteld tegenover Charles D'Hondt terwijl die eigenlijk volgens de normen van fatsoen zeker had moeten zijn veroordeeld door het krijgsgerecht als 'tijdelijk' medewerker aan de Gestapo. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Het archief van de politie van Ronse is verdwenen. Dat van het parket van Oudenaarde is voor ingewijden in te kijken zeer waarschijnlijk dan nog anonimiserend aan te wenden en dit is dan weer eerder tot zeer nutteloos, minstens uiterst verwarrend en diep intriestig want begin zo eens aan geschiedenisonderzoek te doen; niet te doen toch?! Het is van belang dat we de datum van dit PV der politie aan het parket van Oudenaarde zouden moeten te weten komen terwijl nochtans Frans Laenens een handje heeft toegestopt door een relatieve datering te

maken. Zijn lange verklaring aangaande Georgina Vanderdonckt, de seks van Marcel D'Hondt en de minderjarige deerne, de seks tussen René Dubois en Elisabeth Cantillon en de seks bijaldien tussen Georgina Vanderdonckt en zeker de laatste vernoemde en zo goed als zeker ook de daarvoor vernoemde, zou hij op een zeer merkwaardige manier dateren zoals een echte beroeps politieman en zeker met intieme banden met alle Duitse politiediensten niet kon vergeten: "Een tijd later gebeurden er verscheidene aanhoudingen te Ronse waaronder die van René Dubois en Elisabeth Cantillon." (Idem. Onze onderstreping al hadden we bijna alles onderstreept. Voor het gemak van begrip hebben wij de twee resp. voornamen hier zelf bij geplaatst. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We gaven eerder reeds op dat René Dubois werd gearresteerd op 13 april 1944 en een tijdje later daarin gevolgd door zijn minnares op 25 april 1944. Beiden zouden in Duitsland het leven laten iets wat Frans Laenens per definitie nog niet kon weten in september 1944 maar de zaken later een zwaardere diepte gaven, vanzelfsprekend. Het kan dus niks anders of het PV dat Frans Laenens als hoofd der stedelijke politie zelf heeft opgesteld en verstuurd voor de dag der 13de april 1944 is te dateren en wel slechts "Een tijd later" of concreter, een tijd voordien. Georgina Vanderdonckt heeft dan vier tot vijf maal allicht redelijk tereke deze politieman bezocht maar een politiedagboek te Ronse met dit soort aantekeningen van de bezoekers, daar kunnen wij allen naar fluiten. Maar inderdaad, is een tijd voor de 13de april 1944 bijvoorbeeld begin februari nog maart 1944 waar de ondertussen overbekende Charles D'Hondt grondig en in zeer eigenaardige en altijd verdachte omstandigheden werd beroofd, al onder de weg naar huis met een massa geld rond zijn fietsbuis veiligheidshalve met een reserveband vastgebonden. Er is zeker coincidentie. Maar is er ook een concreet of inhoudelijk verband want vooral wat was het chronologische verloop der beide gebeurtenissen? In alle geval was er tussen beide zaken één persoon die gemeenschappelijk werd vernoemd, en dat was beenhouwer, woekerhandelaar en scheefpoeper Charles D'Hondt. En zowel scheefpoeper met een zeer jonge minnares - hoe durfde hij dat twee andere wat oudere vrouwen aandoen!? - Charles D'Hondt en de zich van een nieuwe minnares 'voorziene' René Dubois, beiden overigens netjes want toch burgerrechtelijk getrouwd, waren elk voor zich verkleit door Georgina Vanderdonckt; Charles D'Hondt als het ware slechts aan Leo Vindevogel (waarom eigenlijk aan hem?), dan aan diens commissaris van politie Frans Laenens en hij dan via een PV alles proper scripta manent meldend aan de procureur des konings, en René Dubois aan drie oorlogsburgemeesters waarvan het monster André Vandenberghen en terwijl ze toch bezig was ook nog aan de Feldgendarmarie, en dat allemaal met geuren en kleuren rondom het verzet der verkleit. In het eerste geval bracht ze Charles D'Hondt gegarandeerd voor de correctionele rechtbank en in een Belgische gevangenis en in het tweede geval vloog René Dubois regelrecht met alle folteringen zoals al een tijd bekend vandien - en dus al die gevolgen op menselijk vlak! - voor het Duitse gerecht zoniet ineens Nacht und Nebel. Fraai was anders maar als wraak voor een afwijzing kon het tellen als ware het een perfect rapport voor de internationale woke; dat was nu eens een vrouw met haaiantanden op haar geslachtshaar! Het is wel te raden wat Georgina Vanderdonckt in de mannen zocht naast blijkbaar seks waar ze toch een zekere bedrevenheid aan de dag moet hebben gelegd zij het toch met te weinig structurele overtuigingskracht; geld, desgevallend iets waardevols in natura zoals een gekookte ham bijvoorbeeld want vegetarische seks bestond toen nog niet. Hoe dan ook was een intelligente, nijvere flik als Frans Laenens één en ander qua tijdsdateringen toch niet ontgaan, te meer daar al het voorgaande met absolute tijdszekerheid of zo goed als zeker is voorgevallen nog geen jaar voor zijn hier voor de rijkswacht afgelegde verklaringen midden september 1944. Eén en ander of de door hem goed gekende logica of geheel aan motieven achter beide zaken rond Georgina Vanderdonckt kan één der zaken zijn die hij verzwijgt in de zogenaamd lange verklaring aan deze rijkswachters aangaande de zaak der diefstal rond Charles D'Hondt en natuurlijk met betrekking tot die Ronsese dame zelf. Van Frans Laenens weten wij extreem

veel via alle verklaringen door en rond hem en hij zou helemaal alleen in een gevangenis nog eens loeiend hard uithalen in zijn fameuze en belangrijke brieven aan Eugène Soudan, met name naar alle moraalmeesters van de rijkswacht en de weerstand van Ronse. Tegelijk hebben wij in tegenstelling tot diverse Belgische leden der Gestapo Gent nooit de indruk gehad dat hij er andere collaborateurs eens diep wou gaan inluizen nu hij zelf in stront zat tot aan zijn lippen zelfs tot aan zijn oren. Meer zelfs, het is mogelijk dat hij zo heeft gezwegen zodat Georgina Vanderdonckt niet eens is veroordeeld maar dat ze eigenlijk niks minder dan aan de strop is ontsnapt wegens meervoudige verklikkingen met zware minstens door haar gewenste schade als gevolg. Daarmee suggereren we niet dat hij er ook mee onder de lakens is gedoken onder het motto "*Do ut des*"; hij mocht wel van haar opletten want zeker moment zou ook hij met een jonge meid uit Ronse beginnen minnen naast zijn wettige eega of het perfecte bloedstollend scenario voor een wraak à la Georgina Vanderdonckt, samen met sinisteren als Marius Rose, Maurice Ponette en Jozef Ronse één der allergevaarlijkste Ronsenaars van deze barre tijden. Overigens werd dan begin augustus 1944 Marius Rose neergeknald in zijn winkel in de Wijnstraat, zagezegd om verzetsredenen maar allicht om hem met het oog op de zeker naderende bevrijding eeuwig te doen zwijgen rond alle astronomische geldelijke gezelligheden van de Ronsese textielreuzen met opa Fritz en nonkel Fritz. De drie anderen zouden allemaal relatief lang en gelukkig verder mogen leven, als we ons zo cynisch tegenover het waanzinnig leed door hen aangebracht mogen uitdrukken. Waarmee nogmaals zij het in het meest ongerijmd mogelijke de complete waanzin van het Belgisch krijgsgerecht moet worden aangetoond; zij volledig van vervolgingen verlost, Jozef Ronse slechts wat als officieel gekke wat geïnterneerd en naar verluidt nadien fijn van vele oorlogscenoten verder levend en Maurice Ponette is een hoofdstuk waard in deel 7.4.4. en leefde na wat eigen omzwervingen en een paar jaartjes bibliothecaris spelen in een Belgische bak zeer gelukkig tot begin jaren '90. Alleszins kreeg de procureur des konings aangaande Charles D'Hondt in het voorjaar van 1944 of het laatste bezettingsjaar reeds twee PV's op zijn bureel; één omtrent diefstal tegen deze man en één over het seksschandaal rond hem. Dat was een interessante klant of welluidender uitgedrukt een mooie casus voor zo'n mijnheer de procureur. Enige rechtsvergelijking was hier nochtans voor het grootste juridisch talent uit het Belgisch parket onmogelijk. Ook hij zal waarschijnlijk gelet op zijn ervaring en die van zijn behandelende onderzoeksrechters op wel zekere coïncidentie derhalve potentieel verband zijn gestuiterd. En in het eerste PV zou advocaat Maurice Ponette beslissend optreden door de zaak weg te halen van het ... parket (!) en het te 'geven' aan de Gestapo. Zoals gezegd gaan we later de veelvuldige corruptie van deze man aantonen in het kader van GEDEPO maar ook in zijn genadedossier, slechts een fractie van het echte krijgsdossier jam- en jammer genoeg, staat een prima gelijkaardig voorbeeld hoe deze Belgische advocaat zijn collaboratie voor een Belgisch klant gebruikte: "*De genaamde Vandest L. die een som van 25.000 bef moest betalen aan Jacques Lew kreeg op zekere dag een schrijven van Ponette die de raadsman van Lew was, dat hij onmiddellijk deze som moest storten want dat hij anders zijn zaak zou brengen 'devant certaine jurisdiction allemande', erbij voegende dat deze laatste niet zou nalaten tussen te komen.*" (RAB, dossiers genade, persoonsdossier Maurice Ponette, Uiteenzetting der feiten dd. 17 september 1952 van substituut de Crombrughe de Loringhe. Overigens klinkt "*Jacques Lew*" nogal Joods; voor een SS-er als Maurice Ponette? Als het maar schoof. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Kende het parket van Oudenaarde deze zaak want we weten niet voor welke rechtbank het 'anders' (haha) was uitgevochten geweest, geen voorzitter der Balie van Oudenaarde kraaide vuur en brand - maar deed het wel in zijn togapampers ondertussen - en het zal naar de aard van dit beestje niet de enige keer zijn geweest. Zeer verrassend - en toch - voor zo'n zwaar politiek en crimineel collaborateur, is de volgende zaak aan de andere kant van het politieke spectrum van toen waar mogelijks zonder zijn geritsel een Ronsese dame in Dachau zou zijn beland, zoals U weet een concentratiekamp in een Duitse gemeente waar één

Ronsenaar toen hij daar een eerste keer passeerde op vakantie nadien voor dezelfde achterliggende bestemming een andere weg nam. De Ronsese maar naar Brussel uitgeweken Marie-Louise Henriette Gyselinck (°Ronse, 11 januari 1920) verklaarde in een eigen getypte tekst en dat "*sous la foi du serment*", ze was zeker van katholieke afkomst net als de man waarvoor ze nu getuigde en die advocaat was, "... *obtint de l'Oberkriegsgerichtsrat Dümcke, de l'Oberfeldkommandantur de Bruxelles ma libération après cinq mois d'emprisonnement à St-Gilles, alors ...*" (RAB, dossiers genade, persoonsdossier Maurice Ponette, eigen getypte verklaring Marie-Louise Gyselinck dd.05 september 1952 ten gunste Maurice Ponette. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat "*alors*" had te maken niet zozeer met de zekerheid dat zij ook naar Dachau zou gaan, want ze zat in handen der GFP van Brussel en die was voor alles in haar echtgenoot Jacques Pierre Abel Dutoict (°Ronse, 21 november 1913) geïnteresseerd die zeker naar daar en andere kampen zou verdwijnen zij het gelukkig overleven (Hij werd op 11 februari 1943 gearresteerd en kwam pas terug op 15 mei 1945. Hij werd derhalve posthuum - zie verder buiten haakjes - erkend als PG. De man was van opleiding radiomarconist en stelde zijn kunde en vaderlandsliefde ter beschikking van de verzetsgroep Groupe Zero. Hij was daarmee de enige ons gekende Ronsenaar die daar lid van is geweest. AG, dossiers PG, persoonsdossier Jacques Dutoict, beslissing commissie dd. 06 februari 1952. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Marie-Louise Gyselinck (°Ronse, 11 januari 1920) was te gehuwd te Brussel op 13 januari 1943 met haar reeds eerder uitgeweken Ronsenaar, telg van een zeer bekend bakkers- en pasteibakkersgeslacht, op 13 januari 1943; de wittebroodsweken duurden nog geen vier weken! Hij zou trouwens de vreugde der bevrijding ook niet lang in de armen van zijn echtgenote overleven want kwam om met een vliegtuigongeluk van Sabena op 18 september 1946, waarbij hij nog twee kleine kindjes ook achter liet. Alleszins was haar staat van zwangerschap gedurende vijf maanden gevangenschap stilaan zelfs voor domme Duitsers duidelijk. Het zal een medeargument zijn geweest waardoor Maurice Ponette zowel zelf bewogen was als wat bij die Duitse toprechter iets gunstigs voor haar kon bewegen; een vrijlating voor beiden zat er natuurlijk niet in maar bij de Sovjets - mogen we nog eens een kleine vergelijking maken? - zaten ze beiden met drie dan en al hun ouders erbij in de Goelag - of met twee direct dood. De druk vanuit Ronse zal zeker enorm zijn geweest want zeker moment na de oorlog zouden de grootouders Gyselinck - Penson de ondertussen twee dochters onder hun hoede nemen. Vader, grootvader en oud-strijder Gaston Gyselinck (°Ronse, 12 september 1895) was door zijn professionele was- en strijkdienst zeer bekend te Ronse maar nog meer als bestuurslid - ook tijdens de bezetting - en vooral zijn secretarisschap van reeds voor de oorlog van de bekende lokale op nationaal niveau spelende Club Ronse (*'t Volk*, 13 februari 1937. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daarmee was hij met zekerheid goed vertrouwd met een belangrijk deel van de familie Ponette. Gaston Gyselinck was al eerder bij een sentimenteel verlies redelijk radeloos en hoopvol: "*VERLOREN. Jonge Siameesche KAT. Terug te brengen tegen goede belooning bij Gaston ...*" (*'t Volk*, 27 maart 1937. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Ongetwijfeld zal hij nu advocaat Maurice Ponette - die met zijn lichtjes geniaal brein zo'n advertenties in zich opsloeg voor als het nodig was - zeer zwaar hebben beloond. Verderop zullen we inderdaad zien hoe Maurice Ponette en twee broers diepe supporters en zelfs lid van het bestuur of daadwerkelijke spelers waren; dat schiep diepe banden met vader zo dochter Gyselinck net als Maurice Ponette tijdens de bezetting de financiële tijd van zijn leven moet hebben gehad - zij het dan zonder spaarquote of toch spaargeld. Maurice Ponette speelde hier een krachttoer uit die misschien ten aanzien van deze hoge Duitse ome ook wat terugbetaling vereiste en tegelijk een zeer zeldzame uit te spelen kaart betekende; ze zat daar alleszins niet voor zedenfeiten maar vermoede deelname aan vijandige activiteiten uit het standpunt der bezetter. Hoe hoog deze Duitse magistraat was, daar kennen wij organisatorisch niks van maar het lijkt wel scherp op de formeel bijna of allerhoogste Duitse militaire gerechtsinstelling op Belgisch grondgebied.

Hierboven kon allicht slechts von Falkenhausen staan of natuurlijk 'Berlijn' maar die twee waren voor Maurice Ponette zeker dromen maar zonder werkelijkheid.

En wie zegt niet dat Maurice Ponette ook op zijn manier niet beslissend is geweest in het toedekken van de zaak rond Marcel D'Hondt of het schandaal rond zijn seks met een minderjarige, te meer omdat deze advocaat en geboren en getogen Ronsenaar naar onze inschatting met zekerheid de familie van de minnares van Charles D'Hondt prima heeft gekend? Voor alle duidelijkheid hebben wij in het krijgsdossier van Frans Laenens geen enkele verklaring door beenhouwer Charles D'Hondt laat staan een confrontatie met zijn verklikster zo men wil zeer zedig verontwaardigde aanklaagster Georgina Vanderdonckt. We mogen stellig aannemen dat Charles D'Hondt toch tenminste doorheen het krijgsdossier van zijn advocaat annex ook al verklikker aan de Gestapo Maurice Ponette zal zijn verhoord, al is dat dossier zoals bekend niet in te zien wegens seponering. Of de procureur des konings in heel deze bittere soap ook via via op de hoogte was gekomen met welke drie oorlogsburgemeesters deze gevaarlijke vrouw had gepraat, kunnen wij nergens uit afleiden. In het krijgsdossier van Leo Vindevogel zowel als in dat van André Vandenberghe staat helaas een niet gedateerde en eveneens niet relatief te dateren verklaring van deze dame - overigens in het schoon Frans en dat waarom? - aan een onderzoeksrechter te Oudenaarde, maar daar kunnen wij dus niks aangaande Charles D'Hondt uit afleiden dan dat deze vrouw wel goed toneel kon spelen of fantaseren - we moeten het straks wel even gebruiken. In haar eerder aangehaalde verklaring rond Frans Laenens mocht Georgina Vanderdonckt ook eens haar visie geven op René Dubois, waarvan op dat moment van eind oktober 1945 iedereen - zij zowel als de verhoorder - wist dat die dood was net zoals zijn minnares, beiden zo ver ellendig weg in Duitsland en dan nog zoiets als nazikampen. Vanzelfsprekend zette één en ander niet aan tot deemoedigheid die haar anders de strop zouden doen kosten en weer draaide de bewijslast om uit haar mond: "*In 1941 heeft de echtgenote René Dubois ... mij dikwijls bedreigd omdat ze mij verdacht betrekkingen te onderhouden met haar echtgenoot.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Georgina Vanderdonckt dd. 29 oktober 1945 aan Marcel De Vleeschauwer, commissaris Staatsveiligheid. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Waarna zowaar een verhaaltje volgt dat ze één en ander toch rond zijn verzet aan Duitsers en collaborateurs heeft overgemaakt maar "*Ik weet niet om welke reden René Dubois is aangehouden geweest.*" Dat arrest is zoals we zegden slechts door een toeval dat aan Zottegem te wijten was niet zo uitgedraaid maar haar leugen zat vooral in het eerste deel van haar verklaring. De echtgenote van René Dubois zag dat als overlevende van de nazikampen wel even anders: "*In 1943 in de maand juli ben ik ten huize gegaan van Georgina Vanderdonckt, echtgenote Tournoy, om deze laatste uit te noodigen mijn man met rust te laten daar ik vernomen had dat ze met hem betrekkingen had. Toen ik met haar het gesprek voerde, verklaarde ze dat deze betrekkingen slechts bestonden voor den weerstandsdienst. Ik heb hare gezegdens geloofd on ten minste haar den schijn gegeven daar ik wist dat Vanderdonckt veel bij den burgemeester Vindevogel en bij de commissaris Laenens ging, angst hebbende dat mijn man en ik in moeilijkheden zouden kunnen verkeeren.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Zoé Vandenbossche echtgenote (nu weduwe) René Dubois dd. 12 november 1945 aan Marcel De Vleeschauwer, commissaris Staatsveiligheid. Eén en ander zou toch moeten betekenen dat René Dubois pas nadien de minnaar van Elisabeth Cantillon is geworden, tenzij zij reeds ... Maar wij kunnen stilaan zelf niet meer volgen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is onvoorstelbaar welke praat uit deze Ronsese gezelschapszoekende dame kwam, namelijk dat "*deze betrekkingen slechts bestonden voor den weerstandsdienst*". Dat klonk enigszins prachtig tot zelfs edelmoedig en waarom niet deels romantisch als idee en ideaal maar voor de zomer van 1943 of dik na het gebeuren Stalingrad was dat er ver over, de waanzin voorbij alsof die Georgina Vanderdonckt ergens zelfmoordgedachten had of sowieso niet te best bij haar vijven en zessen was. Overigens zou

dit gedoe van semantiek rond het fenomeen weerstand zonder twijfel voor de rappe taalkundigen en sociologen ontzettend veel materiaal via veldwerk vooral aan togen en zeker nog reeksen schoolbanken hebben opgeleverd in de tijden van september 1944 en voor pakweg de volgende vijf jaar, terwijl tegelijkertijd tot ergens medio 1943 het oostfronterschap ook nogal wat mooie onderling menselijke reclame en varianten moet hebben meegemaakt. Uiteraard werkten de bevrijdingsdagen en nog allicht meer de einddagen van het nazisme met het ontstellend nieuws der kampen hier extreem sponsvegend tegelijk zelfs met terugwerkende kracht opverend voor het weerstandsgedoe. Zoé Vandenbossche was in deze verklaring, waarvoor zij zich sowieso op haar blote knieën heeft gesmeten voor de Heilige Maagd der Staatsveiligheid omdat zij zo 'veel' had overleefd, nog niet aan het einde van haar potjeslatijn aangaande de fenomenaal merkwaardige Georgina Vanderdonckt, waarvan we toch graag eens voor het eeuwige slapengaan haar geseponeerd krijgss dossier zouden mogen rustig inkijken. En nu klonk het echt bedreigend: *"In de maand oktober of november 1943 heb ik Georgina Vanderdonckt nog eens ontmoet op straat en vroeg ze mij of ik haar na den oorlog zou aangeklaagd hebben, waarop ik geantwoord heb dat ik mij met haar zaken niet bemoeide en dat ik alleenlijk wou dat ze mijn man met rust liet. Georgina Vanderdonckt heeft daarop gezegd dat ik mij dit zou beklaagd hebben."* Het is weerom opvallend wel sterk geheugen weduwe René Dubois of mevrouw en haarkapster Zoé Vandenbossche had, en dat na Duits gevangenschap gedurende ruim één jaar! Eén en ander zou dan ook betekenen dat politiecommissaris Frans Laenens reeds van voor de zomer van 1943 de - voormalige? - pikureerster Georgina Vanderdonckt moet hebben gekend, hoewel we niet weten mogen hoe Zoé Vandenbossche dit wist. Er werd natuurlijk al millennia onvoorstelbaar veel gebabbeld of geklapt door mensen en vooral het vrouwelijk deel daarvan en des te meer in het professioneel milieu van de haarkappers en haarkapsters, al weten we niet waar Zoé Vandenbossche dit heeft uitgeoefend; vermoedelijk thuis bij haar en al eens her en der aan huize. Overigens was de band tussen haarkapster en gelegenheidsprostitutie niet ver gezocht al zijn we nu weer sterk aan het suggereren of hypothetiseren. In elk geval moest ook Georgina Vanderdonckt haar blonde haren wel geregeld laten kappen zo mogelijks laten verven; door deze haarkapster voordien al woonde zij wel veel straten verder en werd zo een band met diens man gelegd? Het bleek tijdens de herfst van 1943 voor La Vanderdonckt redelijk zeker dat het einde van deze bezetting aan het naderen was en dat ze misschien ook niet teveel tijd meer had om van specifieke, ondertussen met hand en tand en tong opgebouwde relaties nog veel langer te kunnen genieten; het was stilaan now or never voor haar!? Zuiver objectief gezien bleven er voldoende domme kloten van mannen over - en die geallieerde soldaten in aankomst met chocola en echte dameskousen!!! - om rond een gelakt en lokkend vingertje te draaien zij het dat het einde van die oorlog ook betekende dat haar lieve man uit Duitsland zou moeten terugkeren om hier werk te gaan zoeken alweer en dus ook veel meer attent op haar zou zijn; wat gebeurde er ondertussen ten andere met hun enig kind van voor de oorlog dat klaarblijkelijk toch met haar alleen de weg van een verdere stad zou opgaan na haar gevangenschap? Zo'n verklaringen zijn uiterst belangrijk maar zijn wat ze zijn ook al omdat we zeker zijn dat er wat tegenstrijdige verklaringen rondom Georgina Vanderdonckt zelf naar boven zijn gekomen. Het zou dus wel eens best kunnen geweest zijn dat een furieuze Zoé Vandenbossche de les aan het spellen was of haar nu gebeurlijke ex-concurrente in de liefde van één man aan het uitschelden ende bedreigen was. Dat was een scenario dat met absolute zekerheid en niet in het minst in de sluikpers van reeds een jaar voordien schering en inslag was en ook te Ronse tot allerlei problemen met zwarten en bijgevolg dan door ter hulp gekomen Feldgendarmen zou leiden. Mocht dit zo zijn geweest dan speelde nogmaals het drama rondom deze dame nog meer want er zou zoals we al weten véél, heel véél gebeuren, zoals Zoé Vandenbossche het aan haar eigen vrouwenlijve zou ondervinden, en bij thuiskomt ook de definitieve afwezigheid van haar echtgenoot en ook al van hun directe buur op nr. 32,

de gehuwde postbode Arthur Godefridus Desmedt (°Antwerpen, 05 juni 1882), zoals zovele Ronsenaars gearresteerd in de gruwelnacht van 24 op 25 april 1944 en in Buchenwald omgekomen al in de zomer van 1944. Men mag toch René Dubois gereede en zonder welke vormen van vooroordelen laat staan flauwe grappen een onvoorstelbaar kalf of totaal onverantwoordelijke mens binnen het kader van een weerstandsorganisatie noemen, bovendien met zekerheid betrokken in twee verzetsorganisaties, zelfs het 'eigen' OF en het via blijkbaar vrienden of woekercollega's coöperatieve GL van Ronse. En niet te vergeten dat hij tevens ook bekend in contact was met de GL-afdeling van het nabije Ellezelles, de op zich al volstrekt verzetsonbekwame onderwijzer Paul Masure die zijn verzetskrankzinnigheidsbrevet nog eens in de tricolore verf zette bij het leiden pardon lijden van de catastrofe van Wodecq. Dat zo'n man met die vrouwengeschiedenissen - één eega en twee minnaressen waarvan één welke! - nog durfde aan verzet te doen, wetende dat er zoiets bestond als Feldgendarmierie, de GFP misschien maar wel degelijk zeker de Gestapo? Hij zou inderdaad of weliswaar zeker niet door Georgina Vanderdonckt - "*de gedumpte/de afgewezen/de .../de wraaklustige*" - worden verklikt maar dat was werkelijk nogmaals eigenlijk slechts een kwestie van tijd geweest; haar voorbereidend werk ter zake was klaar. Hij zou door zijn doorslaan alleszins Ronsenaars en zowat geheel verzetsbekend Ellezelles in zijn val meesleuren, waarbij in dat laatste geval werkelijk op een paar na meer dan twintig voormalige dorpsgenoten de dood in zouden verdwijnen in Duitse KZ. Op zijn best kan men de weerstander René Dubois een compleet onverantwoordelijke mens noemen want als er één zaak van allergrootst belang was in georganiseerd verzet was discretie, discretie en nog eens zwijgen en voorzichtig zijn. Cynisch gezien zou men een geschiedenis van de penis of der mannelijke hormonen tijdens de bezetting kunnen schrijven in het perspectief van de ellende dat die hebben aangericht. In een later boek moeten we onthullen dat de reden van dit speciaal karakter ten opzichte van mannen bij deze Ronsese dame in WO I lag, zoals bij zeer veel van de oorlogshandelingen al deed ze in het genoemde Franstalig verslag van haar van net na de oorlog haar best haar oorlogstristesse ook al in verf te zetten, zwart-wit getypt nu.

Maar terug naar de meervoudig tragische René Dubois en zijn schikgodin Georgina. We kunnen des herten niet zeggen waarom en wanneer hij Georgina Vanderdonckt heeft gedumpte - omgekeerd is het zeker niet geweest laat staan in onderlinge toestemming - noch wanneer hij dan of zelfs reeds voordien met de wat oudere, ongehuwde en eeuwig moederloze Elisabeth Jeanne Cantillon (°Ormeignies, 09 april 1905) een liefdesaffaire is begonnen. En deze dame was op haar beurt werkelijk een week na de mislukte tweede moordpoging op de oorlogsburgemeester Leo Vindevogel op vraag van BNB-er en stadsbediende Gilbert Scherpings ook officieel weerstander geworden, zij het bij het BNB of een derde nationale eigenlijk vierde verschillende lokale verzetsgroep waar René Dubois mee aan tafel of bed zat! Ze werd alleszins na haar dood erkend als GW bij het BNB vanaf de eerste januari 1944 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers BNB, dossier Elisabeth Cantillon, Attestation dd. 01 maart 1949 Office de la Résistance. Misschien heeft ze wat sluikpers zeer intiem rondgedeeld via haar zuster Lucie die te Lessines woonde - zie verzetsstamboom Cantillon - maar vermoedelijk was ze als professioneel verpleegster bij het TBC-dispensarium van Ronse voorwaardelijk of vooruitziend aangeworven met het oog op verplegingsdaden bij de bevrijding. Hoe ze Gilbert Scherpings kende, weten we niet. De facto heeft ze nauwelijks of geen verzetsdaden gepleegd maar was ze potentieel aan te schieten wild als lid van een verzetsgroep, absoluut zeker begin 1944. Het is verschrikkelijk om vast te stellen maar gestorven vanwege verzet heeft ze ongeveer niks of helemaal niks aan 'echt' verzet verricht. Ten andere spreekt een ander minder officieel document in haar BNB-dossier over een aansluiting reeds in november 1943. Die verzetstijd werd zoals het wettelijk was overeengekomen afgesloten op 07 mei 1945 als haar sterfdatum en dat nog nipt in oorlogstijd; een exacte sterfdatum is evenwel nooit geweten. Ze moet ergens zijn overleden "... *in de loop van het jaar 1945...*" in de hel van Ravensbrück in iets onuitspreekbaars als een massagraf als

ze niet is verbrand door die nazi's in hun ovens (Bron: SAR, de marge van overlijdensakte 130/1945). Elke rond haar gekende aanwervingsdatum en dat bij de verzetsgroep BNB sluit haar als potentieel betrokkene bij die moordpogingen als volstrekt onmogelijke deelnemer of opdrachtgever uit. Gilbert Scherpings zou in eigenaardige omstandigheden in het Brusselse later worden gearresteerd, vermoedelijk verkleed door een minnares en ook al zogenaamd weerstandster bij het BNB uit Ronse, zou de kampen overleven en onvoorstelbaar grote bakkes opzetten als held en onder meer de nieuwe secretaris van Eugène Soudan, maar zou naar onze kennis nooit één woord lossen over Elisabeth Cantillon, alsof zij één van die formeel heroïsche oorlogsdoden werd die tegelijk door iedereen vergeten was. Die kampen van nazi-Duitsland, het was natuurlijk een ervaring uit het slechtste der Griekse en Noorse mythologie tegelijk zij het echt en net gebeurd. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We nemen toch aan dat deze liefdesvogels ook wat zoete woordjes wisselden rond hun verzetsgroepen, zodat op zijn unieke manier René Dubois buiten de verzetsgroep L'Insoumis met alle afdelingen van de te Ronse en Ellzelles aanwezige nationale verzetsgroeperingen was verbonden. Niet te vergeten voor deze unieke insteek op wat verzet te Ronse; dan was dat L'Insoumis nog geleid door madame Leherte, een legendarisch seksbeest dat onder meer aan allerlei orgiën te Ronse zou hebben meegedaan en ook leiding eraan heeft gegeven met Duitse en Belgische geüniformeerden aan de spijzige dis, terwijl zij er diverse minnaars op na hield waaronder de Duitse onderofficier Bernard Galle der GFP! René Dubois had allicht geen energie meer over om daar ook aan deel te nemen want hij moest nog wat chauffeur spelen voor een Ronsese firma? Zoé Vandebossche zou naar onze kennis nooit één na-oorlogs woord lossen over deze tweede bezettingsminnares van haar man of echtgenoot, als ze het bij deze twee is gebleven die minstens belangrijke bezettingssporen hebben nagelaten. Er bestaat zelfs een kleine kans dat de beide Ronsese dames elkaar hebben ontmoet in het KZ van Ravensbrück want Zoé Vandebossche zat daar vast tussen 17 juni 1944 tot ergens in augustus 1944 terwijl Elisabeth Cantillon daar blijkbaar de gehele tijd tot haar dood ergens in 1945 is moeten blijven (Bron. DOS, dossiers PG, persoonsdossier Zoé Vandebossche, Advies dd. 21 oktober 1947 der Raadgevende Commissie voor Politieke Gevangenen van Ronse. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We gaan daar maar verder niks over zeggen terwijl het niet eens zeker is of BNB-lid Elisabeth Cantillon werkelijk ook (sic) door het bekennen van haar minnaar René Dubois is gearresteerd want in de enorme arrestatiegolf die Ronse doorheen 24 op 25 april 1944 heeft gedompeld in een vorm van eeuwige duisternis, en waardoor Leo Vindevogel politiek en moreel gezien absoluut zeker onmiddellijk zijn ontslag had moeten indienen als oorlogsburgemeester anders had hij daar voortaan niks maar dan niks van politieke en morele legitimiteit meer in zo verre - zij het "*dus*" quod non -, zijn nog vooral jonge leden van het BNB mee betrokken geraakt zoals de jonge vrienden Maurice Bouchez en Théodule 'Theo' Devacht. Tot heden kunnen wij geen sluitend antwoord geven op de naargeestige en dwingende vraag hoe de Gestapo niet alleen leden van het OF en het GL van Ronse heeft willen arresteren, daar begrijpen we zeer veel van doorheen diverse rijke krijgsdossiers met name dat van Frans Laenens en de Belgische medewerkers der Gestapo, maar dus ook in één geweldige slag leden van die derde nationale verzetsgroep BNB te Ronse in hun ijzeren klemtang heeft genomen dan een interne verklikking, via inderdaad nog maar eens vrouwenkwestie. We mogen toch ergens hopen dat René Dubois zijn eigen liefde niet heeft mee in de dood gezogen en dat anderzijds zijn echtgenote daar iets van heeft geweten én gerespecteerd. Ondanks het gemis aan haar geseponerd krijgsdossier heeft Georgina Vanderdonck behoorlijk wat verklaringen achtergelaten, zij het niet al te sluitend. Dat zij uitgebreid kennis deed over de geslachtsbetrokkingen van haar redelijk dichte buur Charles D'Hondt in haar nog dichtere buurt bij Madeleine Meulenijsen alleen, is merkwaardig zo niet ronduit komisch zelfs belachelijk. Ze vergeet inderdaad te vertellen wat de eega van deze beenhouwer vermoedde, namelijk dat haar man ging rollebollen in één der bekendste bordelen van het Ronse der oorlogstijden, Ma Campagne op de Camille Lemonnierlaan. Uitbaatster Irma Vandendaele werd dan eens gehaarkortwiekt kort na de bevrijding door het zootje der

BNB voor een voltallig volgelopen Vrijheidsplaats. Ze was veel beter eens in plaats van op de pijnbank naar de vertelbank van de BNB uitgenodigd geweest want zij had formidabel wat kunnen vertellen tenzij teveel leden van BNB zelf bang waren voor wat over hen had kunnen verteld worden. De eerste keer dat puur chronologisch La Vanderdonckt in het bezettingslicht voor onze studies verschijnt, heeft te maken met het wonder dat we op een werkelijk unieke onderzoeksdag - men moet bij onderzoek wel wat waar geluk hebben ondanks alle hardnekkige inspanningen - zowaar het oorlogsarchief van Ronse ontdekten en met onze ongemene spanning één der allerbelangrijkste dozen daarvan openden. Daar zat bingo-bingo-bingo een deel van het ondertussen verdwenen politiearchief van het moderne goddeloze stadsbestuur van Ronse tussen, als deel van de eigen politiedocumentatie die oorlogsburgemeester Leo Vindevogel had aangelegd. En daar zat een stukje papier in, met de hand geschreven, dat vermoedelijk toch later een opvolging heeft gekregen als PV aan het parket van Oudenaarde en zeker aan de Kreiskommandantur van Aalst:

"Geachte Heer Burgemeester,

Als wijkagent acht ik me tot plicht U het volgende te melden: Op de Kamiel Lemonnierlaan is er een herberg 'Ma Campagne' ...

Volgens uit goede bron vernomen inlichtingen is dit een geheel slechte drankgelegenheden. Niettegenstaande de man een naarstig werkman is, is de vrouw een heel gemeen, vuil persoon die haar met eender wie die geld te verteeren heeft, overgeeft aan overspel ...

Het is dan nog niet alles. Er komt daar alle dagen een vrouw, blond van haar, genaamd Georgina en wonende Parkstraat ter stad, waarvan de man werkzaam is in Duitsland.

Volgens de geburen me zegden is het daar een echt kot geworden, indien ik het zoo noemen mag en iedereen spreekt er schande van. Ik persoonlijk heb er nog niets bemerkt maar die blonde vrouw heb ik er reeds gezien.

Uw onderdanige Wijkpolitieagent. A. Callens." (SAR, Doos 2F, Map Politie, Brief politieagent André Callens dd. 10 september 1942 aan "geachte heer burgemeester". Haar adres is hier fout maar wel dichtbij haar echte. De Parkstraat was en is een zijstraat van de Neerhofstraat dus vlakbij net zoals de Neerhofstraat op haar beurt een zijstraat kan worden genoemd van de Sint-Cornelisstraat. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Een undercoverfoto was er niet bij of tenminste niet op het moment dat wij deze perfect stofloze (...) doos vastnamen en ontpluimden of depouilleerden, maar nu weten wij ten minste waarom zoveel mannen op deze dame vielen; ze was blond, toch met haar hoofdhaaren. Voor alle duidelijkheid kennen wij geen kopij van dezelfde inhoud gericht aan de politiecommissaris, toen nog Marcel Delobel een korte tijd ten dienste dezer gemeenschap tot hij begin december 1942 door de moffen werd ontslagen. Of hij een doorslag of zoiets heeft gekregen, mogen we dus niet zeggen maar een frappant 'detail' is dat deze zelfde dame met absolute zekerheid dan in één van haar verklaringen graag zou 'toegeven' dat zij Robert Delobel, stadssecretaris en broer van Marcel Delobel, daar in Ma Campagne heeft gekend en zowaar ook als weerstander. De grote Leo Vindevogelkenner Nico Wouters zal U ongetwijfeld kunnen verzekeren, als hij zijn dossiers eens beter gaat bestuderen, dat het document ter zake zich in het krijgdsdossier van Leo Vindevogel bevindt, terwijl het identiek ook aan te treffen valt in het ook al bijster belangrijke krijgdsdossier van André Vandenberghe. En ze zegt dan dit over haar al bij al korte zij het inhoudelijk zeker intense interim aldaar laat ons vermoeden aan twee klanten per werkdag en op verlofdagen dubbel: *"Après j'ai travaillé deux mois chez une amie a Ma Campagne, là j'ai appris à connaître Monsieur Delobel, je savais qu'il était dans la brigade blanche."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, Franstalige getypte verklaring Georgina Vanderdonckt ongedateerd aan "Monsieur le Juge d'Instruction d'Audenaerde". Het zal allicht toch zo zijn dat dit stuk geen gerechtelijk verslag is want blijkbaar heeft zij zelf deze deels verwarrende tekst opgemaakt en getypt toen ze in het begin van haar internering zat, ofwel te Ronse of ergens in het

Oudenaardse. Bovenaan is in handschrift door een gerechteling geschreven "*Afschrift stuk 6 bundel not. 8097 lastens Vanderdonckt Georgina*". U weet wat beginnen maar weet waar U aan begint. Overigens heeft onderzoeker Nico Wouter dit stuk niet gelezen of slecht onthouden want dan had hij misschien al een idee gekregen van zekere eigenaardigheid van zijn geliefde stadssecretaris Robert Delobel, een ouderwetse bijna Mariale Maagd in zijn vrome wetenschappelijke gedachten en hopelijk van voor het concilie van Trente dat zowaar de zo populaire uitbeelding der Virgo Lactans heeft verboden. We zijn daar zelf na vierhonderd jaar nog steeds niet goed van. Ten andere ging Robert Delobel daar op bordeelbezoek met zijn officiële witte kiel van de Witten aan! Een man met stijl toch. Verdient een aparte plaats in het verzetmartyrium met Grote "V" dat het Cegesoma schijnt voor te bereiden. A la bonheur! En zeer benieuwd welke verzetshelden uit Ronse zoals René Dubois en de hele rits woekerhelden uit onderdelen D.5 en D.6. we daar eens mooi wit gewassen en gestreken gaan mogen aantreffen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Ze gaf wel geen details over welke categorie van horeca de zaak van Ma Campagne was maar dat wist deze onderzoeksrechter uiteraard van er zelf eens wat veldwerk te hebben verricht, al dan niet collaboratief gids spelend voor een behoeftige Duitse nadien dan Engelse gegradueerde. Georgina Vanderdonckt had bijgevolg vanaf september 1942 zekere reputatie bij de stedelijke politie van Ronse. En dat moet wel zijn doorverteld als één van de interessante toeristische weetjes aan Frans Laenens vanaf zijn Blijde Zwarte Intrede in mei 1943. Het bordeel in kwestie werd met quasi zekerheid nooit gesloten omdat daar Duitse soldaten van een belangrijke Weermachtonderdeel vlakbij graag kwamen. Die hadden ook geld genoeg want zouden duchtig meewerken aan dranksmokkel met bij wijze van spreken geheel de Saint-Sauveurstraat tijdens voor deze laatste stadsbewoners helemaal geen barre tijden; zie deel 1.2.4.3.. De Camille Lemonnierlaan was trouwens een zijstraat van die Saint-Sauveurstraat zodat we vermoeden dat die zeer verontwaardigde bron van wijkagent André Callens eerder een verzuurde want jaloerse stadsbewoner was die alle manna van die drankhandel in die vlakbij hoofdstreet aan zich zag voorbij gaan en derhalve geen harde munten genoeg had om eens van bil te kunnen gaan naast zijn deur, ver genoeg van zijn eigen zaagwijn - of stel U gewoon het omgekeerde scenario voor: voor elk van slechte wil wat wils. Tegelijk - als gesitueerd persoon dan want de respectievelijke data hebben we niet - kwam dezelfde dame voortdurend op bezoek op het bureel van de oorlogsburgemeester zij het dat er ook nog een tweetal klaagsters waren die naar verluidt problemen hadden met overspelige echtgenoten; zie straks onderdeel D.5.2.. Leo Vindevogel werkte dag en nacht voor de verzekering der voedselbevoorrading van ruwweg 25.000 inwoners maar moest zich ook dubbel plooiën ter voortdurende absolutie van de sekszonden van een aantal onder deze voedselbehoeftigen.

Leo Vindevogel vroeg wel iets terug al kende en bediende hij ongetwijfeld even zorgeloos de vele vrijzinnigen die ook van alles bij hem aan speciale gunsten kwamen vragen wegens zware malade imaginaire of facilitaire: "*Het is seedert de maand mei of juni 1944 dat ik burgemeester Vindevogel heb leren kennen. Ik kon mijn rantsoen kolen van mijn groothandelaar niet bekomen en ... Nadien heb ik vernomen dat Vindevogel ook eierenbons uitdeelde ... Daar ik ziekelijk was, heb ik eveneens voetstappen gedaan bij Vindevogel en deze laatste schonk mij iedere maal voldoening. Ik verbleef somwijlen verscheidene minuten in zijn bureel want Vindevogel stelde mij vragen nopens mijne godsdienstige opvattingen. Ik heb Vindevogel beloofd ter kerk te gaan dit met het inzicht gemakkelijker bons van eieren of kolen te bekomen. Met uitzondering van dit geval heeft Vindevogel mij geen uitleg gevraagd over politieke zaken.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Denise Den Haerincq dd. 14 december 1944 aan Marcel De Vleeschauer, e.a. inspecteur Staatsveiligheid. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die opmerking van "*somwijlen verscheidene minuten in zijn bureel*" is niet zonder belang want Leo Vindevogel was voor zijn zitdagen, ook hier op het stadhuis tijdens 1941 - 1944, legendarisch gekend als "*De Volgende*" omwille van de snelheid waarmee hij alles wilde of moest afhandelen. Politici met invloed waren traditioneel nu

eenmaal de concrete pendanten van de biechtvaders die uiteindelijk slechts absolutie gaven; voor die mensen die in het hiernumaals woonden en met name aten en vraten, waren zij echter de werkelijke behoefteverleners in de nood. Of het nu bezetting was, dat veranderde in wezen niks dan dat de noden scherper werden voor de meerderheid. Dit is naar onze kennis de enige keer dat we hoorden dat hij iets terug vroeg - niet eiste - op dit kerkelijk vlak. Deze ondervrager van dienst zou ook "*geen uitleg (vragen) over politieke zaken*" terwijl hij nochtans haar adres naast de andere relevante data als naam en zo meer had genoteerd boven de verklaring. Daar stond dus "*Neerhofstraat 35bis*" te blinken in dezelfde inkt op of krek hetzelfde adres van zekere Georgina Vanderdonckt, die toen ongeveer drie maanden was geïnterneerd als verklikster, meer bepaald verdacht in dienst van deze zelfde oorlogsburgemeester; het is absoluut zeker dat ook inhoudelijk ten aanzien van Leo Vindevogel er meer gelijkenissen waren tussen beide samenwonende dames (Van kleermaakster Denise Zoé Den Haerincq (°Ronse, 15 december 1919) hebben wij eerder stoemelings een register omdat wij eens potentiële familieverbanden zaten te zoeken rondom Alidore Isidore Den Haerincq (°Nukerke, 20 juni 1910). Die had nogal wat naamgenoten die én in dezelfde buurt der Kruisstraat woonden én geboortig waren van Nukerke; om die laatste reden hebben wij dat toen niet verder gezet. We vermoeden dat zij een nicht van deze man is die als verdacht politieman bij de ontslaggolf van de zesde september 1944 de laan werd uitgestuurd; hij werd alleszins nooit door het krijgsgerecht veroordeeld. Hoewel ze blijkbaar niet al te kerkelijk was voordien, was zij net als die Alidore Den Haerincq vermoedelijk lid der beweging van de Kristen Volksbond. Overigens voegde zij nog dit toe: "*Mijn man was door het gemeentebestuur van Ronse aangesteld als tunnelwachter om sabotage te voorkomen. Toen aldaar een aanslag gebeurd was, ...*" Marius Dejonghe (°Ronse, 27 juli 1921) was met haar gehuwd te Ronse op 13 december 1940, was drukker van beroep en gezien de voorgaande opmerking werd hij op het einde der bezetting aangesteld als tunnelwachter. Dat laat vermoeden dat ook hij of zijn familie bekenden waren van de fief van Leo Vindevogel zeg Volksbonders waren. We hebben echter geen registers van hen terwijl er nogal wat Ronsenaars met deze familienaam waren, ook doorheen onze politieke stambomen. Voor dit soort speciale bewakingsfuncties is zeer veel toegepast onderzoek nodig om na te gaan in hoeverre het 'ook' om politieke benoemingen ging, wat ook de voor- en naoorlogse standaardgewoonte was van elke politieke Belgische partij waar ook aan de macht. Er was niet zo indrukwekkend veel anders onder de bezettingszon dan laat ons ruw zeggen de Gestapo en de KZ. Men kan zich afvragen waarom Denise Den Haerincq hier haar volslagen vrijwillige getuigenis kwam afleggen; misschien was zij één van de zeer weinigen die iets positiefs durfden en wilden komen getuigen over Leo Vindevogel al vergat ze wel te vertellen of ze nu nog steeds onder diens invloed naar de kerk bleef gaan, bijvoorbeeld om voor hem, alle zwarten en natuurlijk alle verdwenen PG te bidden? Ze verklaarde alleszins totaal niets over Georgina Vanderdonckt om vanzelfsprekende redenen want die zat in zeer nauwe schoentjes want in der haast achtergelaten Duitse gevangenisloefen. Omdat wij het registeronderzoek rond Georgina Vanderdonckt nauwlettend dat wil zeggen voor al haar Ronsese verhuizingen hebben gevolgd, kunnen we met zekerheid zeggen dat Georgina Vanderdonckt en haar klein gezin, samen met het ook al klein gezin Dejonghe - Den Haerincq samenwoonden vanaf 08 februari 1943 - op deze Neerhofstraat 35B; geen toeval dat Georgina Vanderdonckt nood had aan wat verzetjes. Bijgevolg moet Denise Den Haerincq absoluut zeker 'veel' hebben geweten want besproken rond zowel de zaken rond René Dubois als met beenhouwer Charles D'Hondt. We houden de kleine kans maar open dat zij alsnog daarover één en ander heeft losgelaten in het geseponeerd krijgsdossier rond Georgina Vanderdonckt. Zou deze Staatsveiligheidsverband nu echt niet hebben gezien? Of het gewoon niet willen weten hebben? Dit is voor ons als onderzoeker een vanzelfsprekende doorstelvraag maar de man was ook nog maar drie maanden bezig met de centrale persoon te Ronse te zijn voor de zuivering of epuratie en was zich deels nog aan het loslopen en moest en passant zijn eigen zwarte vlekjes op de voorbije jaren met keihard en lang maar voorzichtig boenen en droogwassen verwijderen. Voor Marius Dejonghe moet zeker nog worden opgemerkt dat hoewel hij geen deftige job meer scheen te hebben want dan maar tunnelwachter werd, waar ze met zijn allen gezellig en verstandig niks deden dan rond de kachel der meest nabije baanwachter te zitten stinken en stikken, hij ondanks zijn geboorte in 1921 of één der favoriete jaarklassen der Duitsers, duidelijk niet als GEDEPO naar Duitsland was gestuurd. Dat kon als het ware niks anders dan aan favoritisme worden geuit want zoals we later uitgebreid gaan zien, zat

de Werbestelle van Ronse tjokvol met medewerkers die tot de Kristen Volksbond en vooral de toneelgroep VTV ervan behoorden. En we zullen nadien zien dat die werkelijk massaal Ronsenaars hebben vrijgesteld - waardoor als effect er logischerwijze 'anderen' dan wel naar Duitsland werden doorgestuurd al GEDEPO. Het lijkt zelfs waarschijnlijk dat de bekoorlijke blonde Georgina Vanderdonckt ook eens een gunst heeft verkregen voor derden, zoals voor de samenwonende Marius Dejonghe; iedereen zijn kleine oorlog of iedereen kolonel als hij maar sergeant kon blijven. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat Leo Vindevogel met Georgina Vanderdonckt ook wel eens en dat op een vroeg stadium van al haar bezoeken aan hem - hij zou haar ten andere volgens haar zeggen althans zelfs thuis twee maal komen bezoeken met vragen rond de weerstand, zodat hij tegelijk Denise Den Haerincx daar kon aantreffen om enkele minuten indringend over de nieuwe drievuldigheid der eieren, kolen en kerk te kouten - over haar kerkelijkheid heeft bevraagd, lijkt vanzelfsprekend. Dat hij wist dat ze betaald en bij wijze van spreken vrij sekswerk verzorgde, moet op hem als dagelijks kerkganger sowieso een theologische opdracht hebben ingehouden. Immers, wie stond daar als één der weinige getrouwen aan het kruis van Christus anders dan Maria Magdalena, toch een prostitué (Misschien kende Leo Vindevogel als belezen mens zelfs de beroemde en beklemmende bewening der opgebaarde Christus te Milaan door het fenomeen Andrea Mantegna waar zelfs het aan Maria Magdalena toegeschreven attribuut - de zalfpot - werkelijk prominent is afgebeeld, ten andere op dezelfde hoogte als het gezicht van Christus, terwijl ze zelf nauwelijks maar toch als één der slechts drie aanwezigen waar te nemen valt. De hoogst vermoedelijke aanwezigen zijn zij, afgebeeld in een kleine hoek, en de duidelijk zichtbare figuren van moeder Maria en een man, zo goed als zeker de geliefde Johannes. Het is absoluut niet vergezocht in het symbool der zalfpot een formele gelijkenis te zien met een fallus en met het zalven zelf dan en zo verder. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)!? Bovendien was de heilige en eeuwige Kerk bezeten van want gefundeerd op verraad via Petrus en Judas; een verklikster als Georgina Vanderdonckt mocht er dan ook des levens bij of was bijna een goddelijke genade, een engel met wat toetsen des duivels. Mogelijks beschreef een door haar diepe wraakzucht opgezweepte Georgina Vanderdonckt welke helletochten er in het verschieft of reeds waren angebroken voor het arme, minderjarige lustobject van de schandelijke door vlees bezeten Charles D'Hondt, en dat aan dagelijkse kerkganger Leo Vindevogel die in het Sint-Hermes, met naast zich de vrome nooit allicht een vrouw bezeten hebbende Octaaf Goebeert, dat al eeuwen een vorm van toegepaste duivelskerk was, elke morgen zijn dag aanvatte ter verdere heerlijkheid van Gods schepping en diens en een beetje ook nu tijdens deze speciale tijden zijn eigen schepsels, de inwoners van het eeuwig roerige Ronse. Geen wonder dus dat minstens in dit existentiële, theologische geval Leo Vindevogel de zaak doorverwees naar zijn zwarte politiecommissaris Frans Laenens, ook al omdat het minderjarig meisje in kwestie een familie had die hij met zekerheid om allerlei redenen heeft gekend reeds van voor de oorlog maar ook tijdens de bezetting. En die effectief uitzonderlijke situatie - een gehuwde man die aanhield met een minderjarige meid was voor elk traditioneel katholiek een doodzonde - werd hem op zijn eigen bureel verteld door een vrouw waar hij al een hele tijd van wist dat ze gelegenheidsprostitutie was, een beroep dat hij al van voor de oorlog scherp had veroordeeld waardoor hij minstens intellectueel met zichzelf in het onreine of in de knoei zat. Ze had ongetwijfeld vanaf de vorige tijd vanaf september 1942 een fiche als bepaalde beroepscategorie die om geneeskundige want venerische redenen door het parket in het oog moest worden gehouden en nog meer op de burelen van de Kreiskommandantur van Aalst. De Duitsers lieten hun soldaten dat verzetje toe zoals elk leger maar eisten van de plaatselijke besturen ernstig onderzoek naar opkomende ziektes. Het schepencollege van Ronse, feitelijk hoofdzakelijk Leo Vindevogel, keurde enkele malen betalingsmandaten goed door de ontvangerij aangeboden waar natuurlijk eerst diensten aan de stad waren voorafgegaan. Zo weten we met zekerheid dat dokter en gynaecoloog Joseph Ameels minstens twee maal zijn betaalstaat heeft ingediend wegens "*kosten onderzoek publ. vrouwen*" (SAR, notulen college dd. 20 april 1943.

Toen aan 150 frank of alleen maar één dame - een publieke heer zal er wel nooit zijn geweest? De notulen van het college dd. 19 oktober 1943 liet een geweldige toename aan dames zien want het ereloon voor dezelfde arts bedroeg 975 frank, allicht voor zes dames. Wie bekeek eens de verantwoordingsstukken voor deze facturen of was dat medisch geheim? We denken met quasi zekerheid dat dit eerst en voor alles werd nagekeken op de Kreiskommandantur van Aalst of door de lokale Feldgendarmerie. Trouwens, ook de zeer bekende en beruchte reusachtige Feldgendarm met de bijnaam Goliath die zeer lang en tot bijna de bevrijding Ronse beheerst heeft, zal zijn medische voorzorgen door dokter Ameels hebben moeten nemen: "*Ook Goliath was gekend op Kwaremont. Dat kon ook moeilijk anders. Hij vrijde immers met Germaine van het Konijntje hoewel deze getrouwd was met George. Iedereen in Kwaremont wist dat. Deze Germaine is na de oorlog naar het 'pensionaat' gegaan, een bijnaam blijkbaar voor de Belgische gevangenis. Kwaremont was overigens een gemeente met tamelijk veel zwarten.*" Interview met Marcel Devos. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Moreel gezien was het absoluut laakbaar dat Georgina Vanderdonckt, die allicht op vaste visite mocht aandraven bij dokter Ameels, de grote morele ridderes op seksueel verkeer ging uithangen ook als het om een voor de normen van die tijd zogenaamd onvolwassen meisje ging; zoals gezegd gaan we verder over die dame totaal niks zeggen. We hebben eerder reeds gezinspeeld op haar betalende seks als "*Do ut des*" of haar vlees voor pakweg een paar kilo lekker licht bloedende rosbief door beenhouwer Charles D'Hondt, al slaan we een slag in de ruilvoet van die tijden want gewoon of dierlijk vlees op de zwarte markt was peperduur al kennen wij geen ruildetails omtrent de geleverde kunsten van Georgina Vanderdonckt; een danspasje maken allicht best okay, maar welke vrouw was in de lust- en behagenvreemde christelijke cultuur geleerd om mooie gedichten voor te lezen voor die ene keer laat staan tijdens de duurdere duizend en meer nachten? Of zij van toch maar door teveel poëzie voor te lezen een baard in de keel kreeg en die ook telkens weer kon wegscheren, het is slechts een zaak van de persoonlijke cultuur van toen, maar iets was biologisch of metafysisch zeker. Effectief, hoe zij al haar diverse minne- naast betaald sekswerk zonder zwangerschappen heeft overleefd, is toch een terechte vraag. Naar onze kennis heeft ze officieel nooit een voldragen zwangerschap meegemaakt doorheen de bevrijding. Van de geschiedenis der voorbehoedsmiddelen hebben we geen kaas met gemalen gaatjes gegeten maar we vernamen wel via interviews dat het systeem van voor het zingen de kerk uit voor de verlossing der Engelse condoom in deze tijden zowat het beste was dat men kon doen als men dan blijkbaar zoveel wou zingen dat men er de kerken van twee bordelen voor nodig had, duidelijk om elke akoestiek op zijn waarde te kunnen schatten. Dat verliep zeer geregeld verkeer om de begrijpbare oorlogsredenen dat veel mannen permanent net niet voldoende doorvoed waren en zij hun penis niet op tijd konden terugtrekken bijgevolg zaad loosden bijgevolg geregeld leven verwekten, waardoor een onbekend aantal Ronsenaars en Belgen er meer zijn bijgekomen dan ergens economisch en existentieel gepland was vanwege net deze barre tijden. De nog steeds relatief jonge en vanzelfsprekend uitstekend met vers vlees elke dag prima doorvoede Marcel D'Hondt moet zich absoluut op dat vlak deftig hebben kunnen controleren, terwijl hij net om diezelfde reden blijkbaar een zeer bronstige kerel was die in de antropologisch gezien zonder meer achterlijke Westerse sekscultuur het vanzelfsprekend vond de geslachtsdaad te laten eindigen op een zaadlozing. Het spreekt voor zich dat wij geen uitspraken gaan doen omtrent de gepastheid der onderlinge leeftijdsverhoudingen, wet of geen wet die ondertussen natuurlijk wat van leeftijd is gedaald. Wij maken geen wetten ter zake en zeker niet met terugwerkende kracht. Maar al weten we ongeveer niets van biologie dan dat de bijen en de ooievaars belangrijke functies voor de mensheid vervullen, dan moeten we niet uitsluiten dat het in gebeurlijk geslachtsbetrekkelijk geval tot een zwangerschap is gekomen en dat bijgevolg alle middeltjes zijn uitgeprobeerd bij de familie van XGD1 maar dat uiteindelijk niks anders hielp dan een engeltjesmaakster waarvan wij in een later onderdeel één voorbeeld moeten geven te Ronse en in het geval van minnaarschap. We zijn alleszins 100 % zeker dat

deze jufvrouw toen geen kind op de wereld heeft gebracht, tenzij het was doodgeboren maar dat hebben wij nu eens niet toch nagekeken. Indien er dus zwangerschapsonderbreking ook al is gebeurd, kan U raden dat het parket van Oudenaarde volgens het principe der wet dat zij geacht was te belichamen, direct en totaal klaar was om in te grijpen tegenover beide partijen wat naar onze kennis niet toen of tijdens de bezetting is gebeurd. We hebben in de jaren 1941 en 1943 twee berichten in *'t Volk* opgemerkt - mogelijks waren er meerdere - in zake gevallen van zelfs meervoudig gepleegde abortussen, waarvan één voor de rechtbank van Doornik behandeld en één te Oudenaarde. In dat laatste geval was de titel sprekend: "*Erge zedenzaak*" (*'t Volk*, 22 maart 1941. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het zou ons ten allersterkste verwonderen dat de abortus die wij voor Ronse kennen via nota bene de naoorlogse schotschriften van politiecommissaris Frans Laenens ooit in dit zelfde populair gebleven weekblad is vermeld terwijl het nochtans gebeurde werkelijk op een plaats tussen de redactie en de uitgeverij van dit blad en het stadhuis met redacteur annex oorlogsburgemeester. Het vond ook al plaats binnen één der rijkste textielfamilies van Ronse, vermoedelijk zeer katholiek want alleszins Patria, terwijl er op deze plaats van gezelligheid graag bezoek ontvangen werd van de Belgische rijkswacht en de Duitse GFP, waardoor U meteen begrijpt waarom Frans Laenens er schots over moest schrijven. Blijkbaar zou alleen het klotjesvolk dat dit alles mocht of moest meemaken naast de levenslange emotionele of existentiële schade ook de gevangenisgevolgen dragen. U begrijpt steeds hypothetisch maar in dit soort zaken nogal wiesde dat één en ander ook moest worden betaald - door in principe toch dader en verwekker Marcel D'Hondt - en dat zowel om zekere technische vaardigheden te verwachten maar ook om zwijggeld te betalen. Dat betekende eveneens dat in een meer chantabele situatie zowel de betrokken vrouw als man als de respectievelijke families moeilijk konden geraken. We zwijgen verder voor Georgina Vanderdonckt die dan rijk aan partners was en zogenaamd objectief aantrekkelijk en gewild, maar allicht arm aan echte menselijke en financiële bescherming en ondersteuning als het er zoals hier op aan kwam, wat in haar geval statistisch sterk de kans was en met een wettelijke echtgenoot die pas op 21 mei 1945 uit het Duitse Dessau terug kwam en van wie we geen enkele informatie hebben of dat zijn eerste keer was in onheuglijke tijden. Is Marcel D'Hondt gebeurlijk naar Flobecq getrokken om die fameuze "*grote som geld*" te gaan halen om zijn dringende schulden omtrent de gevolgen van dit speciale geslachtsverkeer te gaan delgen? Men kan dan meteen dubbel en dik zijn gramschap en verbetenheid ten opzichte van die bandieten - blijkbaar niks anders dan dubbelspelers - begrijpen zij het uiteraard niet op die manier en zeker niet in de consequenties; zie verder. Bovendien bleef het een enorme som geld voor een mens en moest dat geld een oorsprong hebben; toch woekerhandel? Het is dus vooral afwachten in hoeverre alle PV's en het dossier zelf rond de correctionele veroordeling door Marcel D'Hondt begin 1946 - we mogen toch aannemen dat dit alleen ging over deze kiese zaak - naar boven mogen worden gespuit. Met dezelfde hoop ook wat betreft alle mogelijke tussenkomsten dan vanuit de bezettingstijd ook al door de advocaat en zwarte intrigant Maurice Ponette en de zeer vermoedelijke zwichtingsdaden annex -frustraties door het parket van Oudenaarde natuurlijk! De zaak van Charles D'Hondt was behoudens de onbekende mogelijkheid van ongewenste zwangerschap sowieso een zaak van toen bijzonder ernstig zedenmisbruik. Men kan zeer goed begrijpen dat men dan een handige advocaat inschakelde om alles in der grootste minne (...) te regelen, dat zijnde het doofpotten van het seksschandaal en het eventueel of vooral doofpotten van een gebeurlijke zwangerschap. Overigens was zwangerschapsonderbreking naar toenmalige Duitse lees nazinormen zeker strafbaar maar we vermeldden reeds dat zeker de Duitse GFP te Ronse wel één en ander door de vingers liet zien en ook advocaat en groot politiek collaborateur Maurice Ponette was nogal volatiel terwijl hij ten andere en niet onbelangrijk sterke gevoelens voor familieverbanden had, al hebben wij daarmee niet gezegd dat hij daadwerkelijk familie was met het bewuste meisje (Voor alle allerlaatste duidelijkheid is dit

meisje zelf noch via één van haar ouders of zelfs grootouders terug te vinden in de massa der politieke stambomen rond Ronse - rond de zevenhonderd! - en gaan wij ook niet zeggen of zij daar had in kunnen staan of toch niet. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het voorval der voorjarige seks was een zaak van openbare orde. Bijgevolg kon de familie van het meisje, dat allicht nogal moeilijk een slachtoffer kon worden genoemd maar bon, zich ook niet zeer genereus betonen ten opzichte van de dader en hem bijvoorbeeld penitentie geven door hem voor hen wat kilo's worsten te laten draaien en schenken. Misschien hebben ze even overwogen om zich burgerlijke partij te stellen maar zelfs indien dit is gebeurd en nadien ingetrokken, betekende dat voor het gerecht niks door die schending der openbare orde. Bijgevolg moest dader en minnaar Charles D'Hondt, dat hij gehuwd was maakte op dit vlak totaal niks uit maar was allicht 'gewoon' een verzwarend element want dan kwam er ook bewezen overspel bij, volgens de wet zeg het parket en dan de rechtbank van Oudenaarde worden veroordeeld zij het achter gesloten deuren om de naam van het zogenaamd slachtoffer niet prijs te geven. Gezien 'één en ander' denken we trouwens dat geheel Ronse alles wist van deze affaire tussen deze vleselingen en derhalve ook alles wist hoe de weer eens handige advocaat Ponette het zaakje in de doofpot van het gerecht had kunnen stoppen, al kon toch niemand tevreden zijn dat hij de zaak regelde via de Gestapo!? In die zin moest het parket van Oudenaarde ook de huid van Charles D'Hondt nog hebben omdat het zich door hem ten gronde maar dus eveneens door zijn advocaat ten formele volledig gechareld heeft gevoeld, terwijl Marcel D'Hondt zo goed als zeker eigenlijk als zwaar collaborateur en oorlogsmisdadiger had moeten - ook - terechtstaan, een zaak die ons inziens zeker niet is gebeurd en wat ons oprecht mag verbazen. Eén en ander doet ons vermoeden dat dit soort scenario's van succesvol afwentelen en afdreigen van rechtelijke beslissingen in dit rechtsgebied van Oudenaarde en bijgevolg doorheen alle mogelijke rechtsgebieden in het land door de Maurice Ponetten der wereld meer zijn voorgevallen dan de gewone potjesdekgeschiedenissen van het koninkrijk der Belgen in 1940 - 1945 ons laten vermoeden. Het moet een groot intern taboe zijn vooral omdat het in dit geval zeker niet gaat om puur Duitse initiatieven vooral van hun hogerhand en het eerder anekdotisch of in de rand der dingen is voorgevallen. We veronderstellen dat indien dit is gebeurd het ook volgens Duitse Krijgswetten strafbaar was voor alle betrokkenen, namelijk ook voor Duitsdienende advocaat Maurice Ponette en elke handelende Duitser. Het lijkt on niet voor te stellen dat die fameuze machtige "*Oberkriegsgerichtsrat Dümcke*" van de Oberfeldkommandantur van Brussel ook dergelijke premature seks en zelfs een gebeurlijke abortus mee regelen kon al was er alleszins geen enkele Volksduitser laat staan een lid der Wehrmacht in betrokken.

Ook al door de band met de oorlogsburgemeester in beide zaken met Georgina Vanderdonckt is één en ander ten opzichte van Leo Vindevogel versus Maurice Ponette best interessant. Hij had uiteraard Maurice Ponette enorm goed gekend en zou er een vlijmscherpe analyse van geven in enkele artikels in 1933 in *'t Volk* onder de titel "*Meneerke Ponette*", teksten die tot heden nog zeer leesbaar zijn en werkelijk Meneerke Ponette tot op de grond moeten hebben afgebroken. Vermoedelijk en wat eigenaardig was Maurice Ponette geen rancuneus man terwijl hij de grootst mogelijk intrigant ter wereld was. Foefelen of vanalles regelen, het hoorde natuurlijk tot één der kerntaken sinds de Oude Grieken van het beroep van advocaat of advokwaad analoog met de doorsnee politicus. Tegelijk springt het politiek en intellectueel niveau, de daadkracht en boven alles de zin voor verantwoordelijkheid er bij Leo Vindevogel mijlenver uit boven dat van een zeer ambitieus man maar de facto een volstreckte politieke en intellectuele nitwit als Meneerke Ponette. Men zou bij wijze van spreken een bladzijdenlange vergelijking plus/minus/tegengesteld kunnen maken voor beide totaal andere soorten politiek collaborateurs. We zullen direct nauwkeurig zien dat waar de zaak van die diefstal - het verband tussen het minnaarschap door Charles D'Hondt en zijn verlies via diefte in dezelfde

tijden moet nog steeds worden bewezen via meer stukken - door niks is 'opgelost' anders dan de gevreesde Gestapo van Gent en met zekerheid op uitdrukkelijk initiatief via Maurice Ponette, de advocaat van Charles D'Hondt zeker in die diefstal en sterk vermoedelijk eveneens in de zedenzaak. Heeft Leo Vindevogel daarvan geweten en hoe heeft hij daar gebeurlijk op gereageerd? Het is toch kenschetsend dat wij ondanks onze lange onderzoeken naar het Ronse rond WO II nooit één moment hebben vastgelegd van één ontmoeting tussen beide Ronsenaars die elk op zich belangrijke lokale collaborateurs waren; geen enkel! Hun belangrijkste ontmoeting zou dan zijn geweest zuiver virtueel want in beider zogenaamde race naar het oorlogsburgemeesterschap van Ronse, dat volgens ons volstrekt fictief was want Maurice Ponette had daarvoor nul komma nul kans want steun. Misschien kan het krijgsdossier van Maurice Ponette iets anders zeggen rond gebeurlijke onderlinge ontmoetingen doorheen de bezetting en vooral tijdens 1941 - 1944, maar daar staan om de gekende reden natuurlijk geen confrontaties tussen deze heerschappen in. Uiteindelijk heeft Maurice Ponette nooit maar dan ook nooit naar onze kennis ook maar één steen bijgedragen tot het welzijn of weldadig overleven van de Ronsese maatschappij tijdens de bezetting terwijl de inbreng én output van Leo Vindevogel hier werkelijk onbeschrijfelijk groot of belangrijk is geweest - dat tweede gaat men vanzelfsprekend nooit lezen bij de Nico Woutersen van dit land en idem dito elders. Omdat we hier nu eens extra op onze teentjes moeten lopen en geen enkele persoonsindicatie willen geven over de freule die al wat vroeg lag te lossebollen volgens de staat der wet, kunnen we alleen zeggen dat haar bredere familie zeer waarschijnlijk prima was verbonden aan zekere belangen van Maurice Ponette. Hij kan moeilijk anders voor haar zijn opgetreden en kende derhalve op die manier vanzelfsprekend de dader, steeds dezelfde beenhouwer Charles D'Hondt. Advocaat Ponette mocht innig pleiten als Caruso wou zingen maar dat zou in dit soort delicaat geval geen aarde aan de dijk brengen want het gerecht kon gewoon niks anders dan 'streng' op te treden - en toch! Maurice Ponette moet daar één constructie hebben laten opzetten met niks anders dan het gerecht in het kortgeding of trekkend aan het kortste eind. Charles D'Hondt zou pas zo laat als de vijfde januari 1946 of méér dan één jaar na de bevrijding van Ronse ergo de verdwijning van deze merkwaardige advocaat ad infinitum door de correctionele rechtbank van Oudenaarde getrakteerd worden op één jaartje gevangenis waar hij dus de goedkoopste aanbestedingsworsten kon gaan draaien om het leed van zijn medegevangenen minstens culinair te proberen verlichten. Die late datum valt toch op want de zaak was zeer eenvoudig te bespreken door zowel openbaar ministerie als andere betrokken partijen, maar dat moet buiten de waard zijn gerekend; tot eind augustus 1944 en vooral tegen het einde daarvan was die waard advocaat nu eens intens collaborateur Maurice Ponette want dikwijls meester over leven en dood en dus - vermoedelijk - ook over het lot van de woesteling die zijn hormonen met een te jonge Ronsese niet had kunnen bedwingen. Dat betekende niks anders dan dat het parket van Oudenaarde, wie daar ook of onderzoeksrechter of procureur des konings was, tijdens die collaboratieve tijden zich zag gedwongen om de zaak in een eigen maar opgedwongen doofpot te stoppen, wat een diepvriezer bleek te zijn met ontdooifunctie. Het zal wel zijn dat beenhouwer Charles D'Hondt ergens in februari 1944 als de bliksem op zijn fiets is gesprongen en gelaarsd naar de studie van de wonderlijke Maurice Ponette reed, met een wettelijke fietsplaat of niet. En dan lijkt het nogal voor de hand te liggen dat een deel van die "*grote som geld*" net was bedoeld om daarmee Maurice Ponette zijn ereloon (...) uit te betalen - met het gekende gevolg. Daarmee willen wij met zekerheid zeggen dat advocaat Maurice Ponette een onderzoek van het eigen Belgisch gerecht heeft afgenomen via niks minder dan de door iedereen uiterst gevreesde Gestapo maar dat hij al voordien het normale zedengeval gewoon volledig uit de handen van hetzelfde gerecht heeft gehouden door pure intimidatie, via welke mogelijke Duitse lange armen. En die Duitse armen hadden, zoals we later in deel 7.4.3 zullen zien, monden eraan verbonden en die wilden zwelgen en slempen, of

wilden een schone frank verdienen aan gevoefel met Meister Ponette. Overigens kreeg Charles D'Hondt zeer kort voor zijn veroordeling begin 1946 nog een extra dreun van jewelste want nog eens reclame wegens woeker zij het nu zowaar in ... "*Geheime stokerij. Verleden vrijdag waren de controleurs op zoek bij de beenhouwers achter vleesch op ... de zwarte markt. Zo kwamen zij bij den beenhouwer Charles D'Hondt, St-Cornelisstraat en vonden daar een geheime stokerij. ...*" (*De Volksvrijheid. Liberaal Weekblad voor het Arrondissement Oudenaarde - Ronse*, 16 december 1945. Het verhaal gaat verder maar eindigt met zijn arrestatie op een .. bal in de - liberale - Harmonie! **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was a man of all bad seasons en benieuwd wie hem nu ging verdedigen; Meneerke Ponette zat dan al ergens in Zuid-Amerika. Met een nieuwe eega. In beide gevallen tijdelijk.

C.3.4.2. Een Belgisch advocaat verstuurt met zijn Belgische cliënt Belgische dieven naar Duitse concentratiekampen.

C.3.4.3. Lobbyen voor Club Ronse.

Het volgende lijkt bijna een onnozele anekdote in vergelijking met vorig verhaal maar is ons inziens een klein of zoals men graag wel eens opmerkt een kenschetsend deel van een absoluut eenvormig geheel voor deze zeer belangrijke lokale en wat regionale collaborateur. En dat geheel voor de bezetting noemde intrigeren en was zoals men later kan zien zijn specialiteit reeds gedurende de jaren dertig. Er was bijgevolg niets nieuws onder zijn brakke zon zij het nu in het Voil Jeannettenuniform van een vreemd land en dan nog van een extremistische politieke organisatie waar hij voordien allicht nauwelijks ooit van had gehoord; de SS en zijn Vlaamse afdeling der Algemeene SS Vlaanderen nadien de Germaanse SS. Maurice Ponette zou tijdens de bezetting deel hebben uitgemaakt van het bestuur van voetbalploeg Club Ronse of zat er stevig toch aan verbonden. Club was één van de toen twee zeer belangrijke voetbalploegen van het niet te vergeten steenrijke stadje Ronse dat net als de meer liberale over socialistische concurrent ASSA Ronse stevig in katholieke zielen grossierde en er door werd financieel ondersteund en ook nationaal vrij hoge toppen zat te halen. Dhr. Henri Lagache was er lang voorzitter en de geldkraan van. De ondertussen publiek bekend SS-er geworden en blijkbaar ergens ook katholiek gebleven Maurice Ponette had nochtans naar het ondertussen mee vereerd voorbeeld van het lichaam van het Germaans nieuw ideaal geen al te atletische voorkomen en heeft naar onze kennis niet eens sport gedaan op enig niveau. Dat was tijdens de bezetting althans anders voor zijn broer Jacques Raphael Sylvain Marie Joseph Ponette (°Ronse, 05 december 1914) die in het dagblad van de ook al vorige partij van Maurice Ponette, het VNV, werd bejubeld met onder meer deze epitheta uit de enthousiaste pen van reporter "JEROME": "... *snel als de wind, adem als een renpaard, demarreur zonder weerga ...*" (*Volk & Staat, editie A, 03 maart 1944. Met als titel "F.C. RONSE VERTOLKT EEN VOORAANSTAANDE ROL IN EERSTE AFDEELING A. Het klassement strookt niet met haar werkelijke waarde."* **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bij de reserves - "*En de reserves zijn kampioen van de gouw!*" - liep nog een andere broer te voetballen, de nu wel ook in de lokale collaboratie bezige René Jean Berthuin Marie Joseph Ponette (°Ronse, 06 februari 1912). Ongetwijfeld zat zwarte Ponette, één van zijn latere nogal vanzelfsprekende bijnamen ter stede, voortdurend te supporteren midden het plebs van het stadium aan de Spinstersstraat en des te meer bij enkele derby's met het verfoeide Assa. In 1942 - 1943 zou Club het liefst drie maal halen van de blauwen van Assa zoals bij de grote 4 - 0 nederlaag in het begin van 1943 (*t Volk, 20 februari 1943. vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Assa telde opvallend wat weerstanders en ook slachtoffers in haar rangen zodat men gerust kon spreken van zwart tegen wit of collaboratie ten opzichte der weerstand, op een voetbalveld van eenzelfde stad zowaar. Het waren dubbel geladen derby's. De op voetbalgebied zeer

begaafde broer Jacques Ponette stond in het centrum van de aandacht terwijl Maurice Ponette als oudste aller broers zelf zo graag ook ineens in de voorlinies der maatschappij had gestaan. Dat was zoals alles in zijn politiek leven blasé en een mislukking van jewelste; de SS-afdeling van Ronse was op een dik hand te tellen en kon niet eens een deftige lokale parade houden of men maakte zich eeuwig belachelijk. Vera Octavie Marie Haelters (°Ronse, 22 september 1920) was zonder twijfel één der bevallige jonge dames die geestdriftig tussen het volk stonden mee te roepen en te toeteren, zeker om de spitsen - Club zelf speelde in een toen populair systeem met liefst vijf spitsen! - ten opzichte van hun en nog iets meer haar thuiskeeper uit de concentratie te proberen halen. Ze vertelde ons het één en ander kort naar aanleiding van de naturalisatie van haar echtgenoot en bekende doelman van dit toenmalig elftal Albert Robert Bertrand Van der Gouw (°Ronse, 10 april 1918). Hij had als roepnaam aldaar lekker verronsesest "*Bertin*", was weliswaar in Ronse geboren maar als zoon van een Nederlander had hij die laatste nationaliteit. Overigens was dat ook niet helemaal juist want haar latere gabber werd te Ronse uit een puur Ronsese moeder en bobijnster Bertha Jeanne Alphonsine Bourgeois (°Ronse, 11 december 1895) gebaard met de tegelijk fijne en afschuwelijke 'titel' van natuurlijk kind. Hij zou pas een dikke poos nadien zoals dat heet worden gewettigd door haar huwelijk met Antoine François Jean Louis Van der Gouw (Zevenaar, Nederland, °21 augustus 1893) op 17 april 1925. Het gaat ons geen barst aan of dat kind ook natuurlijk het zijne was maar dit huwelijk had volgens de burgerlijke wetgeving van toen een belangrijke consequentie; de aangenomen kleine kreeg automatisch de nationaliteit van de vader. Wat trouwens deze Nederlander in Ronse was komen doen, weten we niet: voetballer was hij alleszins nooit voor één der ploegen van 't stad. De kleine Albert was op die manier opeenvolgend Belg, Nederlander en dan uiteindelijk definitief Belg zij het met een hand van een meester-tovenaar: "*Mijn man had de Nederlandse nationaliteit. Hij voetbalde bij Club Ronse, waar Maurice Ponette tijdens de oorlog in het bestuur zat. Ponette had veel macht. Hij kon van alles regelen voor spelers. Hij heeft ook mijn man geholpen om Belg te worden*" (Interview Vera Haelters. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Jammer dat we niet hebben doorgevraagd omtrent de andere zaken die Maurice Ponette voor het team van F.C. Ronse ofte 'Club' heeft kunnen regelen, indien zij het tenminste had geweten maar hij had duidelijk meer dan een halve eeuw na de feiten voor haar nog deze reputatie. Interessant is wat ze ons ook vertelde: "*Mijn man Albert werkte voor de Duitsers in Roubaix op een bureel, zeker tot in 1943. Er werkten daar geen andere Ronsenaars. Hij kwam om de 14 dagen naar huis.*" Het koppel was inderdaad tijdens de bezetting gehuwd te Ronse op 16 januari 1942. Er mocht wel wat regelmatig brood op de planken komen al zullen deze voetballers behoorlijk wat premies in het zwart hebben gekregen. Sport floreerde ontzettend in de barre tijden der bezetting niet in het minst omdat er verschrikkelijk veel zwart geld werd verdiend door de woekerhandel; zou de niet zo veraf wonende beenhouwer Marcel D'Hondt eens een ferme gekookte varkensham als premie aan de topscorer van de dag - zeker naar aanleiding der derby - hebben geschonken want dat was mooie reclame? Tijdens de tijden van dit interview waren we vooral algemene informatie aan het zoeken. Wisten wij toen veel dat 'Roubaix' met quasi zekerheid betekende dat deze Ronsese keeper werkte voor een Duitse militaire instelling aldaar, en op die manier niet alleen pas om de twee weken eens naar huis kon komen keepon en zo meer maar dat Maurice Ponette daardoor ook nog meer een boontje voor hem had. Het is zelfs voordehandliggend dat Albert Van der Gouw deze job mee aan Maurice Ponette te danken had. Hij zou er alleszins na de bevrijding een tijd voor worden geïnterneerd maar verloor noch zijn Belgische nationaliteit noch iets anders essentieel dan een beetje illusies. Maurice Ponette kende de sinistere want zeer gevreesde derhalve zeer actieve zwarte Leon Vandenhole - zie verder in deel 3.3.2.1. - zeer goed en die had ook een dik boontje voor Club Ronse want zou daar graag jonge voetballers helpen om tegen zijn eigen instelling in als medewerker der Werbestelle en nota bene als Fahnder, in hun gelederen zeker

geen GEDEPO aan te duiden als geboren in de favoriete Duitse jaarklassen van 1921 - 1924: zie ook deel 7.3.XXX... **NOG VERWERKEN**.. Die jaren waren per definitie de jaarklassen van de beloftevolle spelers van eender welke voetbalploeg zodat dit scenario zeker veel doorgang zal hebben gevonden doorheen dit regelnevendzichthetlieftnchtelijk land. Voor het verkrijgen der Belgische nationaliteit mogen we zeggen dat de 'macht' van Maurice Ponette hier gewoon overschat werd, tenzij hij de zaak zelf gewoon door zijn kennis van het recht enigszins heeft kunnen versnellen. Met absolute zekerheid was daarvoor de medewerking van het Belgische meer bepaald het regionale zeg Oudenaardse parket nodig, meer precies de zegen van de heer procureur des konings waarvan we voor deze barre tijden wel eens zo'n aankondiging zij het niet deze hebben opgemerkt in het in principe alwetende 't Volk. Ergens hebben we de aankondiging daar gemist voor deze gehuwde voetballer annex werknemer voor een dienst der Wehrmacht daar net over de Belgisch-Franse grens. Dat was trouwens een ideale gelegenheid om wat gezellig over en weer wat te blauwen en zo ook fikser Maurice Ponette met iets typisch Frans voor hem (Cognac en you name it oneindig) en diens eega (parfum) te bedanken - maar dat was geen onderwerp voor het interview waar wij toen in de allerverste verte ook maar aan hadden gedacht. Het is natuurlijk sterk mogelijk dat net de Franse vooral Duitse arbeid van Albert Van der Gouw een obstakel kon zijn voor het verkrijgen alsdan van de Belgische nationaliteit. Het kon toch naar aloude normen geen reclame worden genoemd voor het verkrijgen van deze nationaliteit waar deze kandidaat immers deftig want totaal vrij en vrank werkzaam was voor de net het eigen land bezettende Duitsers en dat met quasi absolute zekerheid in één of andere militaire dienst ervan. Dat was meer dan waarschijnlijk in dienst van een vervoerseenheid zoals we later zullen zien omtrent het NSKK en het OT in het Noorden van Frankrijk; zie onderdeel D.8.3.. Daar werkten een voetbalploegje aan Ronsenaars waarvan we een aantal namen exact kennen maar helaas niet allemaal. Er moet ten andere een flinterdun krijgsdossier zijn opgemaakt voor deze tussen Ronse en Roubaix vliegende keeper maar vermits het gaat om een seponering is dat vooralsnog niet in te zien. Belg of Keeskop, natuurlijk of wettig, Albert Van der Gouw werd alleszins door iemand van het BNB Ronse - een ASSA-supporter? - in het oog gehouden en stond op hun lijst van te arresteren Ronsenaars bij de bevrijding (Lijst door B.N.B. aangelegd, vermoedelijk van mensen die als zwart beschouwd werden: archief B.N.B. – M.N.B. Ronse. R.A.R. Inventaris 487. Map 29. Vermeld als "*36.Vandergauw - Prinskouter - afwezig*". Op een uitzondering na wat enkel maar wiedere is, weten wij werkelijk niks van de onderscheiden geliefde voetbalploeg van de stad van de leden van BNB, op het geval van Maurice Bouchez na waarvan we ooit uit zijn eigen mond hoorden dat hij een Clubman was. De BNB-sectorleiders waren Georges Vancoppenolle en Roger Cantraine en zeker oud- zelfs maar net afgestudeerde leerlingen van het Koninklijk Atheneum en beiden bekend als resp. liberaal en socialist. Ze zullen dus wel supporters van ASSA zijn geweest maar voor het zelfde interesseerde sport hen gewoon twee keer niks. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die afwezigheid moet slaan op zijn internering maar een exacte datum van deze arrestatielijst hebben wij nooit gezien. Het is wel zeker dat deze man niet voorkomt op de lijst der dossiers die Georges Vancoppenolle als verantwoordelijke van het BNB begin 1945 heeft doorgestuurd naar de Staatsveiligheid. Blijkbaar vond men hem daar niet belangrijk genoeg of was er ook al domweg iets fouts in hun zwarte boekhouding gelopen. Het lijkt ons toch dat het parket van Oudenaarde met dit specifiek geval van aanvraag tot naturalisatie enigszins verveeld zat en misschien het gewoon op de lange baan lees de weg naar de verlossing of bevrijding wou opsturen, waarna en waardoor men dan de man ineens naar af kon sturen en zijn aanvraag openlijk weigeren wegens te grote Duitsgezindheid want vrijwillige arbeid voor den Duits. Dat gaan zeggen in de stad 'van' André Vandenberghe en tegen een meesterlijk advocaat en gruwelijke collaborateur als Maurice Ponette was natuurlijk niet zeer verstandig en af te raden voor de eigen gezondheid. Gezamenlijk hebben deze twee collaborateurs geen tientallen maar tot enkele honderden streekgenoten uit Ronse, Oudenaarde en dies meer naar Duitse gevangnissen en kampen gestuurd, met 'wat' minder zij

het dus ontelbare doden voor gevolg. Dat wraakscenario zou misschien wel André Vandenberghe hebben overwogen maar niet Maurice Ponette net door zijn beroep als professioneel jurist in dit geval advocaat; hij was naar onze kennis alleszins nooit tijdelijk of vervangend magistraat. Het moet hier dan zijn geweest dat de zogenaamde 'macht' van Maurice Ponette een noodzakelijke duw in de rug van het talmend parket van Oudenaarde heeft moeten (sic) geven; het is dus mogelijk dat in zijn eigen gekende quasi iedere lezer verleidende stijl in het nu opgedoken archief van de correctionele rechtbank van Oudenaarde een schrijven of meerdere van deze advocaat aangaande deze specifieke naturalisatie zit. Uiteindelijk had het koppel Albert en Vera daar een zeer concreet en groot belang bij alleszins voor gebeurlijke kinderen want anders werden dit door hetzelfde achterlijk burgerlijk recht ook weer Nederlanders. En passant werd evenwel niet de moeder van Vera Haelters mee genaturaliseerd want Dora Gladys Covill (°Cambridge, UK, 08 oktober 1892) had haar man uiteraard via WO I daar over het Kanaal leren kennen, zoals behoorlijk wat Ronsese jonge mannen. Zij bleef Engels onderdaan en zou ook gedurende de gehele Duitse bezetting geen haar gekrenkt worden. Of pardon; was dat allemaal gewoon niet al lang meer nodig want was zij als echtgenote van een Belgische man toch niet wegens de toenmalige burgerlijke wetgeving al niet Belgische geworden? Al had ze toch nogal wat schrik van den Duits: "*Ze had wel een zekere angst van de Duitsers dat ze omwille van haar Engelse afkomst zou gevangen worden. We zijn daarom in het begin van de oorlog gevluht.*" In deze zaak van de naturalisatie van een Nederlander die in de geliefde voetbalploeg van collaborateur en advocaat Maurice Ponette een belangrijke rol speelde - hij was immers het cruciale sluitstuk als doelman - is het puur hypothetisch voorstelbaar dat de procureur des konings zich enigszins heeft laten beïnvloeden door deze collaborateur annex advocaat. Wij menen dat dit het geval kan zijn geweest omwille van de geschetste Duitse werkredenen. We weten niet wanneer deze naturalisatie heeft plaatsgevonden en of het dus werd behandeld door Jacques Matthijs of zijn opvolger Houben. Dit soort druk stelde dan eens naar deze procureur niet zo veel voor maar kan men inderdaad ook kenschetsend aan diens zijde noemen; welke compromissen over compromisjes tot compromitatie heeft een regionale top van het gerecht gespeeld zuiver en alleen en zeer begrijpelijk om de eigen veiligheid - en niet te vergeten die der dierbaren - te vrijwaren en bewaren? Maar tellen wij en U dat eens allemaal op, bij voorbeeld indien daar inderdaad nog de papieren en vooral te duiden sporen zijn van te vinden in het aangehaalde relevante nu ineens voor meer studie hopelijk beschikbare archief van het gerechtswezen van Oudenaarde! En tutti magistri quanti! Daarbij is het noodzakelijk - maar wees gerust dat dit hic en nunc of ab urbe bevrijdingsdag al direct was vergeten - deze zelfde magistraten een extreem belangrijk deel van het krijgsgerecht uitmaakten, zoals tijdens de bezetting onderzoeksrechter en nadien schandalig beest van een substituut Gaston Stevigny. We laten het voor wat het waard is bij onze vele bedenkingen rondom het bordeel van het Belgisch krijgsgerecht. We zijn nog niet klaar met reflecties op deze kleine zaak want ook omgekeerd was dit soort mogelijk of voorstelbaar geritsel ook weer eens van de zijde van die grote ideologische collaborateur want niet zonder meer schrijver van artikels voor De SS Man Maurice Ponette, ook wat men gerust een schoolvoorbeeld kan noemen van puur of eeuwenoud Belgisch geritsel. Maurice Ponette zou zeer graag de retorische schuiven opentrekken over het rotte van het Belgische gegeven, toen en later, maar was hier allicht maar ook overdonderend bewezen in zijn corruptie rondom nota bene de voor de Duitsers zo extreem belangrijke GEDEPO gewoon een Belg of landgenoot als een andere; eentje met niet teveel principes maar een foefelaar die zeer graag van de dames, voldoende gerstenat en zo veel mogelijk goed eten hield, naast eens een deftig schilderij, een pensenkermis op tijd en een stoet met een kartonnen paard als het Ros Beiaard op iets meer tijd. Al mag men tegenwoordig dat eerste ook al niet meer zeggen wegens zogenaamde genderneutraliteit - maar dat iedereen nu ferm ons ballekes kust!

C.3.4.4. De gebleven contacten met de ondergedoken weerstander César Meuris.

De Paukenslag!? Eind december 1945 en kort voor Kerstmis publiceert de socialistische krant "Voor Allen" een daverende beschuldiging aan één van de belangrijkste weerstanders van de stad Ronse en nota bene aangeduid als één der belangrijkste zuiveraars want onder de sprekende titel: "Zuiveraars, zuivert U zelf!" (Voor Allen. *Socialistisch Weekblad*. dd. 23 december 1945. Nr. 34. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dit artikel was ondertekend zij het nogal algemeen door de "BSP Ronse" maar kwam vermoedelijk uit de nogal begrijpelijke verontwaardigde pen van Albert Demanez, om redenen die we later gaan uitleggen. Er wordt daar nogal wat geschreven rondom de band van deze vooraanstaande weerstander, vooraanstaand tijdens de bezetting en duidelijk ook nadien want met name tijdens de epuratie of zuivering, met advocaat Ponette of Maurice Ponette. Dat is niks minder dan sensationeels en voegen we erbij dat men één en ander allicht iets langer wist maar men sowieso heeft gewacht tot een tijd na de executie van de oorlogsburgemeester Leo Vindevogel op 25 september 1945; U begrijpe dat elke verontwaardiging voor die barre tijden een schaduwkant had. Overigens zal zekere insidereactie van deze weerstander en zijn copain pour la via Robert Delobel, beiden als vrijzinnigen en liberalen zeer opvallend ook grote lievelingen van de chouchou der socialisten of het Koninklijk Atheneum van Ronse, niet op zich hebben laten wachten want de socialisten hadden zelf immens veel te verzwijgen aangaande de bezettingstijden, iets wat hen toch zeer prima is gelukt. In die zin mogen wij dit artikel spectaculair noemen en tegelijk een slip of the printed tongue. De naam van die weerstander wordt niet genoemd maar is voor ons zeker op bijkomende manieren; het gaat om César Meuris. Maar bovendien wordt een andere naam niet genoemd want die van Jacques Matthijs. En die was zoals we straks voor alle analytische duidelijkheid in onderdeel D.5.4. zullen zien inderdaad op een manier gekend in een zaak tussen César Meuris en Maurice Ponette. Daar gaan we een al even verrassende als pijnlijk onthullende vorm van politiek dubbelspel zien waarin deze procureur weliswaar zeer kort maar zeker in wordt betrokken: "*Je joins à la présente ma lettre pour le Procureur du Roi.*" (Provinciaal Archief, ACO 170 B/ Dossier Robert Delobel, Brief César Meuris dd. 04 juli 1942 aan Maurice Ponette uit bijlage kopij "*Vlugschriften FAUX ET VRAIS RESISTANTS*" bij brief arrondissementscommissaris E. Everaerts dd. 16 maart 1946 aan Gouverneur Oost-Vlaanderen. Die brief en zo verder moet zich m.a.w. ook in het recent opgedoken archief bevinden der correctionele rechtbank van Oudenaarde; daarover later dan meer. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Waar Jacques Matthijs zich eind 1945 bevond; we waren er helaas niet bij als een luis in zijn pels maar met vergrootglas. Hij zal met alle zekerheid snel van het verschijnen van dit verbijsterend artikel op de hoogte zijn gebracht, het ook hebben gelezen. Hij kon om nog steeds onverklaarbare maar absoluut zekere redenen diep opgelucht zijn geweest dat zijn naam hier niet werd vernoemd, niet in het minst of vooral om zijn redenen van carrière tenzij hij zich ondanks alle eigenaardigheden volledig kon zuiveren van 'wat' dan ook. Er zou alleszins naar onze kennis nooit een vervolg op deze brief en zaak komen. Misschien was het geen toeval dat zijn nochtans relevante naam niet werd vernoemd, zoals sowieso iedereen die dit artikel te Ronse had gelezen uit de ampele beschrijving van de situatie ergens in 1942 met zekerheid wist dat om haar burger César Meuris ging. Ten andere, die werd samen met zijn bloedbroeder Robert Delobel dan toch een paar maanden later want op 14 mei 1946 door hetzelfde gerecht van Oudenaarde correctioneel zij het omdat het goede weerstanders waren geweest lichtjes veroordeeld voor het beramen van meervoudige want familiemoord - die werkelijk per enorm toeval niet is doorgegaan - en enorme diefstal in Ronse in mei 1944 (Wij moeten eerlijk blijven ten opzichte van de Ronsese redactie van het socialistische Voor Allen want dat weekblad hebben wij slechts tot midden maart 1946 doorgenomen. Derhalve weten we niet hoe zij op dit sensationeel nieuws hebben bericht. Uiteraard tastte één en ander ook direct het gezag aan van grote baas Soudanskie of Eugène Soudan

door wiens daadwerkelijke nalatigheid annex zijn grote Brusselse en nationale carrière van voor de oorlog Robert Delobel althans als monster op het stadhuis kon uitgroeien. Trouwens, in het door ons laatst nagekeken nummer van 10 maart 1946 stond een grote foto met onderschrift "*Kd. Arthur Haustraete - Provinciaal raadslid voor Ronse*", een werkelijk voorbeeldige huichelaar wat de jaren 1940 - 1944 had betroffen, zoals we later nog gaan zien en die in politiek wezen voor jaren geen plaats meer zou hebben gehad hebben geweest gezuld blabla. Maar het was nu een - euh - nieuwe ordelijke tijd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wie was daar onderzoeksrechter geweest want die zaak zou naar onze kennis nooit door de Gestapo van Gent of de GFP zijn onderzocht, ook al eigenaardig gezien het lange verhaal van Marcel D'Hondt en zijn verlies van geld met het gebruik van vuurwapens? We gaan dus een deksel in dat onderdeel D.5.4. moeten oprichten terwijl dat spul zo loodzwaar is dat we het blijkbaar en zoals bij zo veel zaken rondom WO II niet volledig aankunnen en bijgevolg weer eens niet 'alles' gaan kunnen zien en vooral begrijpen. Een Paukenslag à la Haydn zeker, maar wij hadden toch liever een cimbaal gehad zoals in de finale "*The Deadly Crescendo*" met de gil en de cimbaal in één van die vele klassiekers van meester Alfred Hitchcock "*The Man Who Knew Too Much*" (1956).

Als uitsmijter van dit stuk rond het gerecht van Oudenaarde, dat een zeer belangrijk deel is maar veel te bol staat naar onze goesting van vermoedens, hypothesen of speculaties en dus véél meer en intenser onderzoek behoeft waarvoor we toch de belangrijkste voor ons althans niet ter inzage zijnde archieven hebben aangeduid, is daar weer een vraag. Een cruciale vraag lijkt ons toch aangaande het gerecht van Oudenaarde tijdens de gehele bezetting, is de positie van procureur des konings pardon ineens onderzoeksrechter Jacques Matthijs. U hebt het U toch ook al afgevraagd; waarom is zo'n beloftevolle en schrandere jonge man als Jacques Matthijs, zeker tweede generatie jurist want van de papflles af of thuis uit, ergens in allicht 1943 dus tijdens hevige zwarte of Duitsgezinde bezettingstijd een onmiskenbare en absoluut abnormale trap afgedaald van de zeer prestigieuze maar tevens uiterst zware functie van procureur van de koning Leopold II en alle voorgaanden, om slechts een doodgewone onderzoeksrechter te worden zoals er naar ons weten tijdens de bezetting drie moeten zijn geweest te Oudenaarde zij het onbekend op welke precieze tijden? Was dat per groot toeval nu eens een zuiver interne aangelegenheid zoals we hebben kunnen zien doorheen pakweg 15 jaar gerecht te Oudenaarde dat ene Albert Gottigny zo wel wat schommelde aan functies aldaar, zij het naar onze kennis wel nooit procureur himself on His Majesty's Service? Eén politieke conclusie is zeker: voor de Duitse Militaire Overheid en allerlei aanverwanten zoals het machtig, invloedrijk en berekenbaar-onberekenbaar beest André Vandenberghe was hij zeker niet volledig ongewenst want dan was hij niet op een weliswaar iets lagere stoel kunnen blijven en vervolgens nog steeds in het centrum van het zelfde parket, want hij was ook ronduit weggestuurd als geboeide ongewenste naar nazikampen in Duitsland. Bijgevolg is het noodzakelijk om van de politieke antecedenten van die nieuwe althans bij de moordaanslag op Leo Vindevogel eind 1943 aangestelde procureur Onbekende Voornaam Houben iets liefst alles te kennen; was hij misschien een deels zwarte pion? Nico Wouters had de verdienste het niet gekende archief van het gerecht van Oudenaarde in het Rijksarchief van Gent te mogen openen of liever had hij de hoerchance want een ander nu eens zagezegd niet gekwalificeerd mens als deze man mag dat helemaal niet. Hij heeft anderzijds op zijn sovjets vergeten een aantal vragen te stellen rondom dat onderzoek alsof hij de paus van het Belgisch WO II-onderzoek zelf was: Nico locuta, causa finita? In elk geval was zekere Jacques Matthijs zeer diep want liefst twee maal onder zijn eigen neus, één maal voor een staand rechter en één maal voor een zittende magistraat allen uit zijn zelfde gerecht van Oudenaarde, geconfronteerd met nog maar de perceptie bij zwart en bijgevolg Duits van anti-Duitsgezindheid laat staan van daadwerkelijke of opvallende Belgische gerechtelijke tegenwerking. Herhalen we nog eens dat één van die twee onderzoeksrechter was en al in januari 1942 een Duitse - welke andere? - gevangenisstraf van een maand zou oplopen door

toedoen van een belangrijk collaborateur uit de streek. En Jacques Matthijs werd van procureur ineens ook net zo'n onderzoeksrechter zeker een tijd later en alleszins voor het eind van 1944. Voor eender nuchter denkend mens klopt dit niet maar hoe zat de volk aan de steel? Er is alles bij te beschouwen dat net het gerecht van Oudenaarde door de aanwezigheid van André Vandenberghe vanaf mei 1941 tot op het extreem ook door en rond hem bittere einde, de man was nogmaals in de gehele streek verantwoordelijk voor ontelbare vervolgingen en met dodelijke gevolgen, één van de allergevaarlijkste gerechtsdiensten was zo niet de meest gevaarlijke gerechtsdienst van geheel het land. Men zou eens de optelsom alleen al aanerkende overlevende en posthume PG moeten maken voor deze gerechtsregio en dat per inwoner ervan en dan gaan vergelijken met een aantal andere. Allicht zouden alleen Brussel en Luik zwaardere cijfers kunnen voorleggen (Het specifieke geval der Joodse gearresteerden in deze zelfde gerechtsregio is ons inziens absoluut geen vergelijkingspunt om de goed gekende reden dat Joden zich vooral in enkele Belgische stedelijke centra ophielden. Overigens weten wij zeker dat de stad Ronse in december 1940, onder leiding der burgemeester dd. Ephrem Vanden Eede en ook 'ergens' de stadssecretaris Robert Delobel, de aanwezige Joden of beter gedefinieerd (zucht) "*de personen van Joodsche afkomst*" hebben meegedeeld dat ze zich moest komen registreren "... voor 20 december a.s. ... om zich te laten inschrijven in het Jodenregister". Bron: *'t Volk*, 14 december 1940. Deze mededeling of opvoeding was volslagen onwettelijk naar normaal Belgisch recht en zeker ook naar de juridische smaak van de dit jaar zich ergens snel moeten inlopende procureur Jacques Matthijs. Maar hij heeft deze uitspraak zeker niet tegengehouden noch nadien via een eigen bericht in dit bekend weekblad of desnoods op de openbare markten van Ronse en Oudenaarde zelf toeterend gaan herroepen. Hij had dat trouwens gerust kunnen doen want André Vandenberghe liep er wel al rond maar zou pas echte macht verwerven een klein half jaar later. En was dat een Jodenhater in zo veel van zijn uitlatingen. Maar het was nu eenmaal 'zo', in het zogenaamd Jodenprobleem was zo goed als geen enkele Belgische vertegenwoordiger van hoog tot laag enigermate geïnteresseerd, zoals we ook reeds aangaven bij het juridisch genie annex juridische fascist Baas Ganshof, één der formeel belangrijkste juristen en magistraten van de laatste honderd jaar maar wat het zeer brede geheel van de oorlog betrof een vod op manke stelten, desondanks uiterst machtig in dit poesjenellenland. Overigens zijn we onze kopij ergens op onze PC verloren van dat Ronsische Jodenregister maar het besloeg minder dan tien personen, waarvan wij er ons één gezin zelf niet meer herinneren. In elk geval hebben wij nooit eens gehoord dat eender welke magistraat, was hij nu staand of zittend rechter, ook maar één bij wijze van spreken functioneringsgesprek heeft doorgemaakt na de bevrijding en nogal wiesde naar aanleiding van die vier jaren die net voorbij waren, laat staan dat dit zogenaamd vraagstuk der Joden - hun vervolging had vanzelfsprekend minstens moreel een absoluut topvraagstuk voor elk weldenkend mens van toen moeten zijn - daar een deel van uitmaakte. Dat is vanzelfsprekend logisch gezien cruciaal der crucialen want wie ging nadien vooral naast onnozele studentjes-juist-af de krijgsgerechten gaan bevolken ...? Maar wie had dat moeten organiseren want de regering in Londen bijvoorbeeld had zelf oneindig oorlog gemaakt tegen de eigen of Belgische bevolking, en dat met name doorheen topkrijgsgerechter Baas Ganshof zoals wij eerder ook al hebben aangeduid? ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). In zekere zin mocht de regio der Vlaamse Ardennen nog van enig geluk spreken dat het communistisch verzetscrapuul redelijk zwak was en niet zoals met name in Leuven waar het ontzettend veel vooral spooranslagen heeft gepleegd zodat daar dus ook eigen gerechtsdiensten naast vanzelfsprekend de Duitse politie en Wehrmacht werd gemobiliseerd. Anderzijds hebben we reeds in stukken gezien en zullen vooral later geconcentreerd in delen 8.1.4. en 8.1.5. lezen dat met name alleen Ronse doorheen de Vlaamse Ardennen met de verschrikkelijke uitloper in Ellezelles extreem zwaar heeft geleden onder de arrestatiegolven van maart, april en augustus 1944 en bij wijze van spreken allerlei kleinere gevallen door en reeds vroeger. Was hier voor maart, april en nog eens augustus 1944 voor de Gestapo resp. de GFP zeker groot geluk bij vanuit zowaar Zottegem, dan waren die keiharde en massale reacties natuurlijk een antwoord op de diverse moordaanslagen die doorheen de stad en omgeving op mogelijke tot zekere zwarten waren gebeurd. Het gerecht van Oudenaarde en vooral het parket kon naar dat alles alleen kijken en er op zijn 'best' - nou

ja - onder lijden want niks aan veranderen. Zelfs door de eerste vermelde seponering van begin april 1944 aangaande de bomaanslag op de woning van Leo Vindevogel is het mogelijk dat deze beslissing als gebaar of perceptie ging meespelen als kleine aanzwengelaar van de aanslagen door het georganiseerd verzet op collaborateurs uit de streek en zodoende daardoor dan de beurt in de Duitse reacties. De positie van geheel het gerecht van Oudenaarde, dat van het parket en dat van de rechters in de correctionele rechtbank, was alleszins extreem moeilijk of balanceren op een koord of een sport waarvoor men nooit was opgeleid want dat viel buiten het klassikaal poken, schermen, hockeyen of soms zelfs bobsleeën. Bestaat er trouwens een klein beetje vergelijkend onderzoek naar het Belgisch gerecht tijdens de WO I en WO II; neen, natuurlijk, en zo kon bijvoorbeeld zoon Jacques Matthijs op zijn best eens iets vragen aan vader Paul Matthijs: "*Pa, wuk mok doene?*". Zij die voor veel feiten niet konden of eerder niet durfden oordelen in eerste, beoordelende dan veroordelende instantie, zouden direct na deze ervaringen wel onbepaalde macht om te oordelen krijgen, kort zelf en nadien deels binnen het krijgsgerecht. En hadden zij nooit één functioneringsgesprek meegemaakt, dan kwamen ze allemaal wel onder één soort politieke en natuurlijk morele douche terecht, dat niks anders kan worden begrepen als een collectieve vorm waar een mens niet aan kon ontsnappen want het menselijk begrip overstijgende brainwashing, tenzij men misschien met een laatste vorm van terughoudendheid de verhalen ging herlezen of onder meer werk van Pieter Brueghel ging herkijken uit de eigen hel uit de tweede helft der 16de eeuw. Want vanaf maart - april 1945 kwam het ontstellende nieuws der nazikampen, ten minste wat de eigen slachtoffers betrof want de Joden in een sinister geheel telden gewoon niet mee. En het is dan ook zowel een begrijpbare zaak als gevolg, als tegelijkertijd onmiskenbaar een diepe, oneindige schande dat het Belgisch gerecht nogal veel kenmerken kreeg van een dictatoriaal bewind, dat een man als Baas Ganshof perfect als een nieuwe Alva mag worden vergeleken, al was de grondslag daarvan al gelegd toen van nazikampen bij de Belgische regering in Londen blijkbaar geen sprake was.

C.3.5. Onoordeelbaarheid. De politiek paradox rondom de woekerhandel en diens verzwijgen door krijgsgerecht en historici.

C.3.5.1. Het eerste begrip van onoordeelbaarheid of hoe men zowaar tot ons aller verbijstering van de geschreven collaboratie een essentieel inzicht kan leren.

C.3.5.2 .Het tweede begrip van onoordeelbaarheid politiek en juridisch van wezenlijk belang.

C.3.6. Quid de zetelende rechters of de leden der rechtbanken?

C.3.7. Gewone en administratieve rechtbanken?? zie C.4?

C.3.8. Magistraat Jacques Matthijs, de eerloze of wanhopige waarheid?

C.4. Administratieve controleurs.

C.4.1. Controle op de controle.

U weet dat alle soorten politiemensen ter wereld in de regel steeds met twee optreden. Dat heeft te maken met de eenvoudige boerenwijsheid dat één plus één meer is dan één alleen en dat men aldus ook ogen op zijn gat heeft, zoals het Vlaams spreekwoord zegt. Men ziet niet alleen meer potentiële illegaals maar men is doodgewoon beter beschermd. Dat zijn

voordelen die met name wijkagenten en veldwachters niet delen. Of die laatste politionele categorie nog bestaat, weten we niet maar in een tijd als WO II waren zij volop aanwezig. Er waren sowieso ontzettend veel kleine gemeenten die zich niet meer dan één politieagent konden veroorloven en daar absoluut ook voldoende aan hadden, op de gebeurlijke dronkenmansruzies bij jaarlijkse kermissen en zo meer na wanneer misschien versterking van de regionale rijkswachtbrigade kon worden ingeroepen. Voor Ronse waren er enkele wijkagenten zoals onder meer in de belangrijke 11de wijk, de huidige Klijpe. We vermoeden sterk dat dit zelfde allicht zeer oud systeem ook werd toegepast voor de controleurs van overheidswege. We hebben dus geen directe archiefverwerking kunnen plegen en spreken bijgevolg via onrechtstreekse bron. Zoals in ontzettend veel gevallen helpt het weekblad 't Volk ons meer dan een kleine hand. Het blijft natuurlijk wachten tot meerdere onderzoekers zich op dit thema woekerhandel en het deelthema der controle gaan smijten en ons gelukkig mogen maken met fijn geschreven teksten die ruim mogen putten uit eerstehandsbronnen van toen. Dat we mogen aannemen dat controleurs steeds met twee waren, of met meer voor zeer ernstige gevallen, sluit helemaal niet uit dat zij met zekerheid geregeld waren begeleid door echte politiemensen zoals rijkswachters, leden der speciale rijkswachtbrigade en natuurlijk de veldwachters of andere politiemensen. Spijtig genoeg kennen wij ook de regelgeving ter zake niet. In welke gevallen mochten of konden controleurs beroep doen op één van deze eenheden? Was er de mogelijkheden door die laatsten om gewoon te weigeren of moest dat via via nadien worden gemotiveerd en konden zij zelfs worden gesanctioneerd tot ontslag toe? Hoe zat het natuurlijk met de zeer belangrijke en letterlijk altijd doorslaggevende rol der Feldgendarmarie? Waren er ten andere zelfs binnen de rangen der controleurs een vorm van inderdaad gewapende controleurs want dat controleurs zelf een wapen mochten dragen, hebben wij nooit gehoord? Er valt nogal wat verder te onderzoeken maar één speciale vorm van controle was er tijdens de bezetting zeker.

Controle was controle was controle. Enfin, U kent het wel van "*A rose is a en zo oneindig verder*". Of er een andere tijd als de oorlog was waarin er nog meer controle op veel doen en minder laten was, durven wij historisch niet stellen. Het Boze Oog lag sowieso of althans in onze cultuur altijd op de loer om het te koppelen aan de roddeltong. Heksen waren er alleszins niet meer in 1940 - 1945 maar ze werden toch nog verbrand. We denken dan niet zozeer aan de zware en overal voorkomende vrouwenmishandelingen bij de bevrijding en dan nog eens overgedaan bij de capitulatie van nazi-Duitsland. Het overgrote deel der controleurs of anders gezegd alle controleurs die het werkelijk ernstig meenden werden uitgespuwd tot bedreigd, werden werkelijk en merkwaardig als des duivels of moderne heksen bekeken en behandeld. Controleurs werden sowieso altijd misleid en moesten dat als eerste stelregel hanteren bij eender welk werkbezoek. Die basisattitude moet trouwens tot veel vervelende situaties hebben aanleiding gegeven want soms zag men dat als het ware onwensdenkend van alles zwarts dat het dan uiteindelijk niet was (In geheel onze studie rond politiek gedrag in WO II kunnen we niet genoeg aandacht vragen om dit soort vragen rond het verband tussen kijker of opspoorder en de werkelijkheid of het te onderzoeken deel der wereld, of zeer algemeen uitgedrukt tussen subject en object. Vooral in onze politieke bezettingstheorie zullen we aan de constructie van de bezettingswereld veel analytische aandacht besteden. Het kennistheoretisch- of epistemologisch aspect is als thema op zich werkelijk totaal afwezig in alle academische studies die wij ooit hebben gelezen. Maar dat gebeurt omwille van de gekende reden; historici hebben gewoon veel te weinig werkkennis of middelen om een werkelijkheid die zij willen onderzoeken te kunnen vivisecteren. In plaats van scalpel hanteren zij de op zijn best wat gewette bijl, in plaats van microscoop en verrekijker kijken zijn door gewone vergrootglazen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). De aanwezigheid van meer dan één controleur was sowieso ten sterkste vereist om de weer eenvoudige reden dat twee meer zien dan één. Maar er was een andere minder prozaïsch motief dat meer dwingend was; de corruptie ten opzichte van slechts één controleur was

bijzonder voordehandliggend. Een dikke schelle hesp of ineens een vol gerookt varkensbeen was zo weggegeven toch indien daarvoor aan de andere nu eens gevende zijde grote voordelen aan waren verbonden. Dat de politie en rijkswacht van Ronse geregeld het uniform uittrokken; althans rond het broekonderdeel daarvan, om zich gezellig op de horizontale wip te gaan begeven en dat zelfs zonder specifieke voordelen nadien in het verschiet, was ongetwijfeld een des mensen mooi of minstens stichtend voorbeeld ook voor de overal rondreizende controleurs. Nogal wiesde trokken die het grootste deel van hun tijd door weide en veld en belandden op boerenhoven met uitnodigend openstaande schuurpoorten. Met twee was het toch moeilijker te weerstaan tenzij voor die uitzonderingen die beiden heetgebakerd waren en voortdurend op zoek naar een lekker met een zo jong mogelijke boerin belegde sandwich. Dat beleg was zonder meer aanwezig op elke uit de kluiten gewassen boerderij al waren de ricken daar ook steeds parmantig aanwezig. Het was dikwijls onderhandelen dus geven en nemen maar in feite moest er vooral worden genomen of helemaal liefst helemaal niets! Hoeveel controleurs hebben boerderijen gekend die als het ware modelhofsteden waren, waar de koeien alleen maar volle melk gaven en in het geheel alles naar de door de samenleving opgelegde normen werd bestierd? Zouden er op dat eenzame vlak al eens boerderijen, schuren of hooimijten in brand zijn gestoken of waterputten vergiftigd, vee verminkt en bedenkt het zelf maar want wij zijn noch boer noch tuinder, door jaloerse en woeste boeren die al die eenzaamheid lijdzaam moesten zien en ondergaan? Dat vergde dan op zich weer een andere vorm van controle want door zowel de Boerenwacht als natuurlijk vanwege de gewone politie en rijkswacht. Maar die konden hoe massaal zij samen ook waren niet elke vierkante morzel grond in het oog houden laat staan des avonds en des nachts wanneer alleen de uilen en doorwinterde dieven vlekkeloos kunnen vliegen en prooien meenemen.

Het moest ervan komen dat controleurs zelf tegen de lamp van eigen makelij liepen. Net zoals we net suggereerden dat er misschien jaloerse boeren zijn geweest die hun eenzaam werkende burens met rauwe nijd bejegenden, moeten er al dan niet anonieme klachten zijn geuit ten opzichte van allerlei controleurs. Ongetwijfeld zat daar nogal wat kaf tussen het koren of wat men sinds een tijd fake news noemt. Het betrof loze beschuldigingen of uiteindelijk opgeklopte vermoedens die op deze manier een eigen administratief en rechterlijk leven konden gaan leiden. Men kan zich niet voorstellen hoe dit soort geheime smeerslapperij tot tientallen jaren na de oorlog op talloze betrokken slachtoffers kon drukken, hoe dit gemeenschapsverhoudingen duurzaam heeft vergiftigd en ontwricht. Wij weten dat bijvoorbeeld voor een buurgemeente als Ellezelles zeer veel - vermoedelijke - verklikkersbrieven zijn achtergehouden door één postbode aldaar en dat deze zeer laat want allicht ergens pas rond het jaar 2.000 door diens nabestaanden zijn vernietigd. Dat moet nagenoeg overal zijn voorgevallen en ging absoluut zeker niet alleen over het feit het 'feit' dat deze of gene naar de - door de Duitsers verboden - BBC luisterde. Zelfs in vreedstijden worden allerlei gefingeerde of uitgerokken klachten gebruikt om concurrenten te beschadigen of definitief te proberen fnuiken. Het mechanisme is zo oud als de straat en misschien was het eeuwenoud en extreem gereguleerd gildensysteem een vrij goede poging om dit soort oneerlijke concurrentie te voorkomen of minstens zo klein mogelijk te houden. We zegden reeds dat wij geen archiefstukken hebben geraadpleegd want gevonden omtrent de lokale en regionale controlediensten. Volgende casus komt uit een niet nader genoemde gemeente. Er is weliswaar sprake van een veroordeling door de "17de Korrektionele Kamer", wat vermoedelijk wijst op de stad Antwerpen. Dat wordt bijna zeker omdat het handelt rond één specifiek beroep dat quasi alleen daar voorkwam: "*Op 27 juli l.l. stelde de speciale brigade der Kontrolendiensten, die met het toezicht op de agenten is belast, een onderzoek in ten laste der kontrolieurs P.C., R.P. en H.V. Zij werden ervan verdacht van een joodschen*

diamanhandelaar, die de van kracht zijnde reglementeering had overtreden, een som geld te hebben aangenomen om de zaak zonder gevolg te laten." (*t Volk*, 08 augustus 1942. De titel was nogal lang en in vette drukletters gedrukt zodat wij hem aan het begin van dit citaat niet wilden weergeven. Het betrof "**DRIE ONEERLIJKE KONTROLEURS OP VERZOEK VAN DE KONTROLEDIENSTEN VEROORDEELD**". *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). De gevolgen waren drastisch: "Genoemde agenten werden op 1 juli, dus minder dan drie dagen na het begin van het onderzoek, zonder vergoeding of opzegging uit hun ambt ontzet." En daarmee waren deze controleurs - waarom van agenten wordt gesproken, is ons niet duidelijk - nog niet aan het einde van hun miserie want het dossier werd overgemaakt aan het parket dat hen voor de rechtbank trok en dat zou op zijn beurt één van hen tot "6 jaar gevangenisstraf" veroordelen en de andere twee tot "10 jaar", plus "de gerechtskosten en tot 10 jaar ontneming van hun burgerrechten". Hoe was trouwens deze speciale brigade aan al dat onfraai nieuws geraakt; via een concurrent van die handelaar of zeer intern want door jaloerse collega's die ook graag zo'n centje hadden bijverdiend? Of door één van die drie zelf want zattenpraat was er sinds eeuwen genoeg om zichzelf uiteindelijk in de eigen voet te schieten. Wij kennen alvast enkele Ronsenaars die met zelfs het fluitjesbier van toen, of was het illegale sterke drank, hun tong niet in bedwang konden houden en daar ernstige Duitse gevolgen aan overhielden. Nu viel de aanleiding wel op want het gebeurde niet bij een doorsnee Vlaamse of Kempense boerderij maar bij "een joodschen diamanhandelaar". Het is natuurlijk zomer 1942 en dit weekblad was al van voor de oorlog anti-Joods. Op een later tijdstip - zie deel 4.7. - zullen we dat kaderen in de eeuwenoude Jodenhaat van de overheersende katholieke kerk hoewel ook de zgn. protesterende want meer vrijheidslievende protestanten in wezen een groep pur sang Jodenhaters waren, al was het maar omdat grote manitou Martin Luther een vurig anti-semiet was (We voegen er toch maar snel aan toe zij het dus in nootgeval dat er relatief gezien allicht meer protestanten dan katholieken de - per Duitse definitie vervolgde - Joden daadwerkelijk hebben bijgestaan, als "*kinderen van God*" of als kinderen van het Oude Testament. Vergeten we niet dat het zeker tot na WO II aan katholieken in principe was verboden zelf de Bijbel te lezen terwijl deze lezing nota bene centraal stond bij de protestanten vanaf hun begin en zo eeuwen door. En ruwweg de 'helft' van de Bijbel bestond uiteraard uit het Oude Testament dus Joodse teksten. We hebben vrij veel bestudeerd rond het fenomeen der Jodenvervolging ook voor Nederland, maar herinneren ons geen conclusies ter zake. Het betreft m.a.w. een persoonlijk aanvoelen. Voegen we er nog bij dat het krankzinnig typologisch denken - dat alles uit het Nieuwe Testament voorgeschreven staat in het Oude Testament, een logische giller van planetair formaat want een toepassing van de klassieke drogreden "*post hoc ergo propter hoc*" - ook wel zeer degelijk en oerdroevig centraal staat bij de protestanten. Dat betekent dus dat het Oud Testament nooit maar dan ook nooit ook door hen als volwaardig kan worden beschouwd want effectief slechts geldt als één reusachtige prefiguratie van het Nieuwe Testament. Van het bestaan van die nochtans essentiële typologie hebben wij zuiver intellectueel tijdens elf jaar college nooit gehoord en U zal het ook niet ontmoeten bij een studie theologie aan de KUL, tenzij met de 'noodzakelijke' ad hoc-hypothesen zeg kronkelingen om het zaakje te proberen redden. Dat heeft dan weer te maken dat alle professorale katholieke theologen waar ook ter wereld een eed van trouw aan de paus te Rome moeten zweren zodat zij indien zij bijvoorbeeld iets als deze typologie als nonsens verklaren, buitengebonjourd werden zeg dus hun lieve centjes verliezen. Tot heden zijn de academische historici in zake WO II nogal schlemielig want opvallende geschiednistekortschietters tot doodgevoorn geschiedenisvervalsers maar alle academische katholieke theologen ter wereld zijn helemaal en uiteindelijk onbetrouwbaar. Intellectueel en maatschappelijk niet de meest opwekkende vaststelling maar er is gelukkig straks het Laatste Oordeel. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*).

Er is dus sprake van een "*speciale brigade der Kontrolediensten*". We nemen aan dat die een vrij beperkte werking had en niet voortdurend het gehele land kon doorkruisen, gek genoeg minder op zoek naar de wetten overtredende woekeraars maar dus op speurtocht naar diegenen die net de woekeraars moesten vatten en bekeuren. Het was anders gezegd een

controle op de controle en inderdaad; hoe lang kon dat doorgaan want alle overheidsdiensten waren traditioneel piramidaal opgebouwd? Wie controleerde de top uiteindelijk en dat kon in een bezettingssituatie niks anders dan de Duitse Militaire Overheid zijn? Vermoedelijk zijn nogal wat leden of sympathisanten van de Nieuwe Orde lid geworden van dit soort controlediensten. Overigens kennen wij de personeelsstructuur zeer goed van de Belgische steeds Vlaamse medewerkers van de Gestapo Aussenstelle Gent. Daartussen herinneren wij ons geen enkele vrouw vooral man die zijn bezettingscarrière begonnen was als bediende of controleur bij één of andere dienst voor bevoorrading laat staan als medewerker van dit soort speciale brigade. Het zou zeker interessant zijn om enkele steekproeven te houden naar zowel de selectie als de uiteindelijke doorstroming van meer verantwoordelijke medewerkers der diensten van controle op de bevoorrading. Zoals gezegd denken we dat een opvallend deel kwam uit de kringen der Nieuwe Orde waar zoals bekend de lidkaarten in het begin der bezetting evenredig stegen net als zij verdwenen naarmate de Duitsers stilaan slaag begonnen te krijgen op meerdere fronten. Anderzijds blijft de vraag totaal open in hoeverre sommigen onder hen en vanaf wat men 'zekere' momenten noemt, meer bepaald een wapen hebben opgenomen en een door de bezetter toegelaten uniform zijn gaan dragen. Welk front was voor pakweg de gemiddelde collaborateur nu het meest belangrijk; het inlandse en dan wel op vlak van de bevoorrading dus ook meteen met de intense strijd tegen de overal woekerende zwarte handel, of de puur militaire strijd tegen de communistische USRR? Dat lijkt ons een belangrijke vraag waaruit een massa deelvragen moeten uit voortkomen. Zoals gezegd hebben wij nooit gehoord dat er te Ronse of omgeving een interne controle bestond op de controleurs. Misschien vinden we ooit nog eens iets revelerends tussen de restanten der stedelijke briefwisseling voor 1940 - 1944. Nochtans is er een dubbel gegeven dat ons mag laten vermoeden dat met name Leo Vindevogel wel wat vinger op de pols der controleurs heeft gehouden. In enkele delen van dit boek over GEDEPO worden we met de neus gedrukt op het gegeven dat hij zelf een politiemann had die de facto voor geheel Ronse een controleur was in zake zwarthandel, Julien Van Obost. Die zou daarover ten andere zeer belangrijke stukken nalaten in het krijgssdossier van zijn vroegere politieke baas, stukken die zoals we later in dit onderdeel gaan zien van het allergrootste belang zijn voor de studie van het fenomeen woekerhandel te Ronse. Of Julien Van Obost ook daadwerkelijk in zijn opsporingswerk gebruik maakte van echte overheidscontroleurs weten we niet. Dit soort zaken kon best wel informeel zijn geregeld. Terwijl deze agent weliswaar helemaal geen banden had met het VNV of DeVlag, was hij als Kristen Volksbond quasi slaafs ten opzichte van grote baas Leo Vindevogel en diens zwarte politiecommissaris Frans Laenens (De man was als zeer gezagsgetrouw gekend aan oorlogsburgemeester Leo Vindevogel die ook van voor de oorlog de sterke figuur der Kristen Volksbond was. Julien Van Obost was daar ook van voor de oorlog lid van maar tegelijk was hij ook de volle neef van VNV-schepen Maurice Vanobost. Die was op zijn beurt voor de oorlog lid der Kristen Volksbond geweest maar zoals nogal wat leden aldaar overgestapt naar andere in dit geval meer specifiek Vlaams-nationalistische oorden. We hebben het krijgssdossier van die laatste en daar staat totaal niks in over neef Julien. Van die hebben we dan weer geen krijgssdossier; hij is weliswaar nooit veroordeeld maar er moet zeker een dossier tegen hem zijn geopend. We vermoeden dat de kans klein tot gewoon onbestaande was dat Julien Van Obost zich in zijn politiewerk wel eens informeel liet bijstaan door zijn neef de geschepene. Dat zou allicht moeten zijn uitgekomen tot bij de oren van de grote baas der politie en het oorlogscollege van Ronse. Beiden waren leden der collaboratiefamilie Van Obost², met zeker deel VNV en Kristen Volksbond. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Zowel Leo Vindevogel als Frans Laenens waren overtuigde politieke collaborateurs of de tweede minstens uiterst Nieuwe Orde-gezagsdienend. Maar elke vent ging toen op café al was het bier snel na de Duitse invasie door dat verschrikkelijk Teutoons stinkzweet snel verschaald tot fluitjesbier. Werden in de zgn. bevriende café's allerlei afspraken gemaakt qua taakverdeling en sowieso allerlei gepaste beroepsrelevante informatie uitgewisseld? We vermoeden van wel maar het krijgssdossier van Julien Van Obost

was dus niet ter inzage en in het zeer uitgebreide krijgsdossier van Frans Laenens krijgen we deze vraag niet beantwoord. Verder komen we kort terug op één naam van een zeker door het krijgsgerecht vervolgd 'echt' controleur uit de stad en streek maar ook van die man kennen we geen dossiergegevens. Bovendien is het maar de vraag of latere onderzoekers, die dus de luxe hebben pakweg nu ergens geboren te worden en dus op volwassen leeftijd eindelijk veel meer dossiers kunnen gaan inzien ten opzichte van ons molsholbewoners, daar kruimels van dit soort informatie gaan aantreffen. Zo al vervolgd dus verhoord, had geen kat bij politie, rijkswacht, Staatsveiligheid of bij de substituten van het krijgsgerecht ook maar één lauwe koffielepel interesse in het fenomeen der woekerhandel tijdens de bezetting. Die mensen hadden zoals bekend zich extreem veel overwerk gegeven maar sporen van het uiterst belangrijke want de gemeenschap zeer zwaar ondermijnende zwarthandel werden niet onderzocht. Dat betekende omgekeerd ook dat die sporen indien bestaand meteen ook deskundig werden ondergesneeuwd - er was nog steeds geen opwarming der aarde hoewel het Belgisch krijgsgerecht als de Mongoolse horden over het grondgebied raasde - zodat zij niet als argumenten pro of ten ontlaste konden worden gebruikt. Concreet kon men dan minstens worden gezuiverd of geëpureerd wegens een eenvoudig lidmaatschap van het VNV terwijl men tussen bijvoorbeeld 1941 - 1943 zeer hard en doelmatig de woekerhandel had bestreden, als bediende zelfs tot op het terrein als controleur. Men kan er absoluut zeker van zijn dat op de spreekwoordelijke uitzondering na, alle door de Nieuwe Orde benoemden vanaf de derde september 1944 aan de deur werden gezet als ze niet door de deur of het raam op een hoger verdiep werden gegooid, zelfs indien zij tot de meest puike zeg efficiënte en boven alle corruptie verheven personeelsleden hadden behoord. Ook hier moet een extreme verspilling van aanwezig en vooral bewezen talent zijn weggegooid en bovendien staatsmatig zo wat definitief verprutst want kapotgemaakt door een begeleidende epuratie; ze konden dan de vertegenwoordigers gaan uithangen waardoor opeens in die sector vermoedelijk veel meer correctheid is ontstaan.

We vragen ons ten andere af wat vanaf de bevrijding met deze drie toenmalig oneerlijke controleurs is gebeurd - en waar zijn ze ten andere aan de bak geraakt tenzij alleen maar in de bak? Zijn ze direct gezuiverd van alle blaam en kregen ze snel hetzelfde of een ander overheidsstoeltje onder hun derrières geschoven? De smoes lag zo voor de hand want zij hadden 'alles' uiteraard omwille van het Vaderland gedaan. Men zou een prima artikeltje kunnen schrijven met al dat soort van excuses langs alle kanten: "*Ik moest toch bommen leggen want mijn ... + Ik moest wel stelen want de ... + Ik moest toch verklikken want toen ...*". Of toch allicht die laatste juist niet, allicht als enige uitzondering op alle vreemde politieke handelingen tijdens de bezetting. Dat het dan Jandorie om een Jood ging, lag allicht al wat delicates en zeker toen het vanaf april - mei 1945 al helemaal duidelijk werd met er met de Europese Joden was gebeurd. Of net omgekeerd kon dat vreselijk lot worden aangegrepen om het gewoonlijke motief van corruptie - geldgewin - te verdonkeremen want te verbloemen als essentiële overlevingshulp aan deze Jood en zijn dichte familieleden. Dat kon volstrekt zijn gelogen of effectief ook de waarheid zijn geweest, zij het dat dit laatste zeer opvallend toch was want dan ineens door drie controleurs samen was georganiseerd. Alleszins is ons in de breedte totaal niks bekend of de dienst die vanaf de bevrijding weer vrij en zeer nationaal vaderlandsig was en zich bezig hield met de organisatie dus ook controle op de voedselbevoorrading, zich ook maar één moment heeft bezig gehouden met bijvoorbeeld een trits rapporten na te lezen rond de efficiëntie der controles in die en die Belgische regio's. Er was sterk vermoedelijk van een feed back nooit sprake. Dat was op zich voor eender welke organisatie van belang omwille van de evaluatie van haar logica, zuiver technisch-organisatorisch gezien maar natuurlijk vooral in zake de bewegende logica van haar pure beweegredenen of motief of reden van bestaan. Woeker was woeker en zo voort, of het nu

tijdens de bezetting was gebeurd (en reeds voordien!) of nadien doodgemoedereerd doorging zoals we weten. Indien men nu dus alle verdachte bedienden en vooral controleurs buitenkieperde vanuit de zogenaamde noodzaak van een zuivering, werd bijgevolg al hun noodzakelijke geblokte en ervaringskennis tegelijk mee extra muros gezet. We zouden wel van onze stoel waar dan ook vallen indien één en ander is gebeurd met een nette of efficiënte overgang van alle controlebenodigheden - de gewone kennis en de weetjes of de kneepjes van het beroep - aan die zeer witten die de vervanging mochten komen realiseren. Ook dit soort zuivering moet tot een massale desorganisatie in het vervolg der woekerhandel hebben gezorgd en dat kwam dus de massaal gebleven of gewoon nieuwe woekeraars uiteraard zeer goed uit. De zuivering heeft dus met onmiskenbare zekerheid de woekerhandel een geweldige boost gegeven en bijgevolg werden de algemene zij het zeer operationele of concrete (eten en drinken!) belangen van de Belgische bevolking sterk verslechterd (Het zou van pure paranoia dus één vorm van de vele soorten waanzin getuigen om te beweren dat deze zuivering op nationaal niveau geleid of gewild was net om de woekerhandel een steun in de rug te geven. We zouden ons dergelijke politieke motieven op dat hoogste niveau niet kunnen voorstellen. Maar het is wel zeker dat bij een analoge zuivering zoals met name in de diensten der bevoorrading op gemeentelijk niveau, dit motief zeker zal hebben meegespeeld. Als voorbeeld denken wij dan niet toevallig aan de Belgische stad Ronse waar de terug opgedoken stadssecretaris Robert Delobel en de BSP-schepen Georges Dumont tijdens de bezetting woekeraars waren geweest of het nu verder zetten zoals de eerste. Men kan dan wel meer precies analyserend beweren dat vorigen niet steeds of niet eens woekerden op het vlak der bevoorrading maar voor 'andere' dingen die 'ergens' nuttig waren voor de bevolking. Maar op welk vlak waren woekeraars dan wel bezig indien het niet ook belangrijk was voor de nationale-lokale bevoorrading want ongeveer 'alles' was gereguleerd en bleef dat tot lang na de oorlog. Alleszins had Georges Dumont gewoekerd op vlak van textiel en Robert Delobel deed hem dat dikjes na op vlak van zeep. Oordeelt U zelf wat U daarvan belangrijk vindt of niet zou willen missen, met terugwerkende kracht graag. Hiermee hebben voor alle volledigheid slechts twee belanghebbenden gegeven voor het gehele zootje der woekeraars te Ronse zij het wel twee beslissende op vlak der stedelijke zuivering. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Er was zoals we in onderdeel F inderdaad gaan zien een nabloeiende doorleving van de woekerhandel zowel na de bevrijding als ook na de capitulatie. Zo heeft de woekerhandel langer geduurd dan het militaire aspect van deze oorlog en al diens afgrijpselijke resultaten, als gewonden, doden, weggevoerden en dies meer. Woekerhandel zou voor het koninkrijk der geldmoedige Belgen gedurende meer jaren leed veroorzaken dat de pure oorlogsjaren 1940 - 1945, pakweg ruwweg de helft van de tijd extra. Met dat na-oorlogs deel van dat extra werd zeer plots geconfronteerd de Ronsenaar die in april - mei 1945 uit Duitsland smachtend terugkeerde naar home weet home ook al of vooral met extreem lege valiezen want daar dikwijls bijna tot gewoonweg alles kwijtgeraakt door alle barbaarse omstandigheden van het einde van de oorlog. Tot hun afgrijzen, verdriet, onbegrip en woede mochten de vele hij en iets mindere zij vaststellen dat toen zij (meervoud) allen met veel minder pak en zak dan ooit tussen pakweg juli 1940 en augustus 1944 waren vertrokken, ondertussen te Ronse zelf rijk zeer rijker was geworden en dat de arme luidjes lekker financieel waren uitgezogen als tegenprestatie. Die uitgezogenen der Belgische aarde hadden er dan wel 'iets ' voor teruggekregen want zelfs woekerhandel was zelden volledige diefstal tenzij bij volledige misleiding der goederen, zoals plaaster voor meel, water voor melk of alle andere oorlogse mirakels die de omgekeerden van de barmhartige Christus allemaal als nieuwe wonderen bedachten. Mocht Christus onder hen zijn geweest had hij niet al die kooplui uit de tempel verjaagd maar was voor het gehele grondgebied van Jeruzalem pardon het moderne Ronse de tempel als het ware de enige vrijplaats geworden waar geen woekerhandel was geschied. Tenzij de deken en zijn vele onderpastoors en de ontelbare nonnen en wat minder aanwezige paters ook af en toe of zelfs bij voortdoring en zelfs?

C.4.2. De aanstelling en werking der controleurs.

U kent de uitdrukking "*bijltjesdag*" en we hopen voor U dat U daar nooit mee in aanraking kwam, passief of actief. Nu hopen we ook niet voor het omgekeerde maar kan U ons zeggen hoe U gebeurlijk die meer heuglijke dag hebt benoemd: ...euh...? Enfin, de dag dat U werd benoemd tot raadgever des ...s was ongetwijfeld een fijne of heuglijke dag. Dergelijke dag is voorgevallen te Ronse kort na de invasie want reeds ergens eind juni 1940 toen in één nationale pennentrek veertien controleurs werden aangesteld: "*De prijzen. Er zijn door het ministerie van bevoorrading controleurs aangesteld van de telling, de rantsoenering (bevoorrading) en de prijzen. Daartoe werden de statiebedienden gebruikt, en meer senator Demets. Tien controleurs voor Ronse en vier voor een aantal buitengemeenten rond Ronse. Al die controleurs staan onder het gezag van M. Vandemerkt, overste der Goederenstatie, die fungeert als inspecteur en verder onder dat van den heer De Riemacker van Oudenaarde.*" (*'t Volk*, 06 juli 1940. Welke functie die laatste heer droeg, werd dus niet aangeduid en hebben we nooit elders gelezen. Vermoedelijk had hij iets te maken met het arrondissementssecretariaat dat te Oudenaarde was gevestigd en dat tijdens de oorlog en zeker onder leiding van een Nieuwe Ordebenoemde commissaris een belangrijke plaats innam in de organisatie der bevoorrading. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die vervelende redacteur annex politicus Leo Vindevogel had deze informatie goed onthouden want zou dat een mooie tijd later want in de herfst van 1941 gebruiken om de man als voorzitter van het COO te laten afvoeren wegens te druk bezig zijnde buiten zijn uren op het COO, waardoor de oorlogsburgemeester daar politiek de vrije hand kreeg. We weten wel niet hoe lang Adolphe Demets controleur is geweest en of hij het nog was tijdens zijn problemen het volgend jaar met de oorlogsburgemeester mar sterk vermoedelijk wel. Zoals we in gerefereerd deel zullen zien, was het nochtans duidelijk dat hij veel werk had en dat buiten Ronse. Het lijkt ons wat een eigenaardige zaak omtrent de vermelding der bedienden van het station. Voor die laatste is het niet zeker of het alleen bedienden betrof die werkelijk op het hoofdgebouw te Ronse arbeidden of ook eventueel waren tewerkgesteld op het stationnetje van Louise Marie maar vooral of toch ook enkele bedienden mee waren geherontièreerd vanuit de dienst der RTT. De lokale afdeling van de RTT of de Regie der Telefoon en Telegrafie lag binnen het geheel van het rustieke station, vanuit het stationsplein gezien aan de rechterkant. Dat was een enorm belangrijke dienst vermits hier alle telefoon- en telegramverkeer werd geregeld zodat er naast de gewone post hier alle communicatiemiddelen waren gevestigd. We gaan er voor het gemak van uit dat het alleen om bedienden van de NMBS ging. Het grote getal kan deels worden verklaard gelet op het enorme belang van het goederenstation dat links apart van het hoofdgebouw lag en vanzelfsprekend toen een uitzonderlijk belangrijke economische functie vervulde. Dat wijst er allemaal op dat de industrie dus vooral de textielindustrie nog redelijk plat lag wat vanzelfsprekend een enorm economisch en financieel verlies betekende voor stad en streek (zie ook deel 1.1.2....XXX.... **NOG VERWERKEN** ...). Het kan niet anders of deze staatsbedienden - de NMBS was sinds eeuwen de allergrootste werkgever van de NV België - hadden deze tijden iets teveel tijd om hun duimen en vingers te draaien zodat ze dan maar op andere werkgedachten werden gebracht. Dat kan moeilijk anders betekenen dat er zeer hoopvol ter zake sporen kunnen worden gevonden in archieven van de NMBS, maar daar hebben wij nooit onderzoek naar verricht.

De man die hier senator werd genoemd was ook gemeenteraadslid en nogal wiedere voor dezelfde partij, de BSP. Het heeft hier geen enkele zin om politieke achtergronden te zoeken van alle anderen want het ging om vast personeel van de NMBS. Of die op hun aanvankelijke beurt met politieke steun waren aangesteld, heeft hier niet de minste betekenis want het was duidelijk een categoriale of zuiver functionele aanstelling; van de ene overheidsdienst naar de andere wegens zo goed als zeker economische werkloosheid op de aanvankelijke dienst en

enorme noodzaak op de nieuwe. Dat doet bij de lezer van nu en de inwoner van toen direct een bitter belletje rinkelen; door veel minder geld doorheen deze hoogst mogelijke maatschappelijke dus financieel-economische crisis, was het een maximaal goede gelegenheid om onwaarschijnlijk veel en snel geld te verdienen en was ergo politiek en moreel gezien controle op de prijzen of zeg de aankoop van levensbelangrijke middelen meer dan ooit de allerbelangrijkste opdracht. De praktische ironie is, als we ons zo kunnen uitdrukken al mag U gerust een veel krachtiger woord gebruiken, dat wanneer er plots ontzettend veel minder arbeidskrachten waren om meerwaarde en sowieso de meest noodzakelijke overlevingsmiddelen te creëren, er wel daarentegen arbeidskrachten nodig bleken om het weinige der meerwaarde of inderdaad gewoon de concrete overlevingsproducten te vrijwaren op vlak van zowel productie als zeker meer nog de distributie. Dat was niks anders dan een enorm dubbel verlies of een dramatische dubbele armoede, al is het aan economen om dat uit te rekenen in percentages. Dat dit allemaal - het was zoals reeds aangegeven begonnen in 1939 mogelijks nog één jaar vroeger en zou doorgaan na de bevrijding - nooit dan met zuivere en klaarblijkelijke humoristische anekdotiek - die verrekte Belgen toch! - is onderzocht door de dames en heren historici tart werkelijk alle verbeelding en toont aan welke vervreemding deze onderzoekers hebben ten opzichte van nota bene de door hen institutioneel volledig geclaimde periode. Adolphe Demets was alleszins niet alleen senator en gemeenteraadslid want was één der verantwoordelijken van de extreem belangrijke en zwaarwichtige socialistische textielcentrale. Zijn aanwezigheid nu toonde ook zijn niet-afwezigheid aan of anders gezegd was hij blijkbaar voor de invallende Duitsers nooit gevlucht of dan toch zeer korte tijd. Overigens weten we behoudens opperhoofd Eugène Soudan, die al jaren feitelijk meer een Brusselaar dan Ronsenaar was, niks over wat er allemaal aan de hand was in deze barre weken vanaf de Duitse invasie op de tiende mei 1940, toen de allerstrafste drinkebroers onder de socialistische bedienden van de coöperatieve De Verbroedering al een paar dagen voordien eindelijk hun roes voor hun laatste 1 Meifeest voor veel jaren hadden uitgeslapen. De kater zou direct herbeginnen en nu meer dan tiendubbel zijn want daar kwamen meteen de Duitsers zeg de nazi's hun geliefde Ronse binnen. Die zouden horresco referens zelfs onbekende tijden een Soldatenheim maken van het fort der forten of het nieuwe en reeds derde en grootste Feestpaleis in de Stationsstraat. Adolphe Demets had zeker daar ergens een bureel, allicht gedeeld met collega's zoals Arthur Haustraete of andere Herman Onijn. Het blijft een open vraag of zij daar direct want "*Schnell x 3*" moesten opkrassen gebeurlijk eerst nog wat warme want laatste dossiers meenemend (...**dit deel BETER NOG VERWERKEN in VOORWOORD 3?**.... Dat laatste is een intrigerend thema; hebben de invallende Duitsers archieven van verenigingen te Ronse ooit aangeslagen? Zij hadden wel wat andere zaken aan hun hoofd want toen zij Ronse binnenvielen op 20 mei 1940 was er nog volop oorlog op het Belgisch grondgebied, en zeer bepaald vlakbij aan de Schelde te Kerkhove. Hoe dan ook is er na de capitulatie een periode van grote stabiliteit geweest voor deze bezetters tot hun voorbereidingen op de operatie Barbarossa, die van start ging op 22 juni 1941. Dat betekende dat er meer dan voldoende soldaten te Ronse waren gelegerd gedurende langere tijd opdat men zuiver theoretisch alle archieven van niet gewenste ideologische zuilen had kunnen aanslaan. Dat waren in theorie ongeveer alle aanwezige politieke zuilen op die van het redelijk magere Vlaams-nationalistische na, zodat er veel werk voor de boeg was. Die boeg heeft me nooit lastig gevallen want wij hebben nooit gehoord van welke aanslag op welk archief te Ronse ook door de bezetter, niet eens nadien door vertegenwoordigers der lokale of regionale collaboratie. Enkel is eens een vlag en wat meer van een vrijzinnige vereniging meegenomen maar dat was allicht eerder zuiver persoonlijke pesterij en machtsvertoon. Wel is het zo dat een voorman van de in haar uitbouw rijke liberale beweging, Raoul Hantson, alles qua archief uit de Harmonie of het huis der liberalen bij de Duitse inval heeft vernietigd uit schrik voor arrestaties van liberalen. Dat was qua geschiedkundig onderzoek vanzelfsprekend oerjammer en achteraf bekeken blijkbaar onnodig. De man zou dat later op zijn manier overdoen door alleszins alles levenslang te verzwijgen rondom zijn strapatsen tijdens de bezetting, of met name zijn groot aandeel in economische collaboratie en woekerhandel en niet in het minst zeer waarschijnlijk de aanslag of aanslagen op de

oorlogsburgemeester eind 1943. Op dat moment was het land alleszins formeel vrij. Iets anders is ook een vraag waard. Toen de machtsverhoudingen definitief kantelden, is dan door allicht het verzet ook het archief van de nu vijandige verenigingen aangeslagen. We vermoeden dat van alles is vernietigd want verbrand en deels meegenomen want doorsnuffeld op compromitterende foto's en geschriften, opdat men zo kon meehelpen aan de berechtiging van stadsgenoten wegens collaboratie. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We weten werkelijk niks dan op een armzalige kruimel na hoe het verging vanaf de Duitse bezetting van Ronse vanaf 20 mei 1940 met de socialistische vakbond; volledig en direct opgeheven, of nog een tijd laten aansudderden, of ietsigs tussen beiden al zouden wij werkelijk niet kunnen bedenken wat dat kon zijn? De wedde van senator zal ook we niet meer zijn uitbetaald al had Adolphe Demets (°Ronse, 13 februari 1879) mede met zijn gewone wedde - hij was zeker als vanaf 1921 gekend als "*sécretaire*" van de vakbond en was als zovelen eerder begonnen als textielarbeider, meer bepaald wever - in theorie een deftige pot spaargeld kunnen opbouwen voldoende om het zeer behoorlijke tijd te kunnen uitzingen met zelfs volledige aria's in huiskamerlijke samenzang met zijn eega Marie Celeste Beaucamps (°Ronse, 27 juli 1885) en hun pas na de oorlog huwende jongste zoon Laurent Germain Demets (°Ronse, 11 december 1922) (Marie Celeste werd quasi 100 % zeker als Celeste aangesproken, voor die tijden en in arbeidersmilieus. En dat dan op zijn Ronsies dat wij ons gelukkig enigszins auditief kunnen voorstellen maar helaas niet fonetisch kunnen uitschrijven; probeert U aub zelf eens! Het was zonder meer in deze oudere toch nauwelijks vervlogen tijden een bijzonder populaire voornaam, evenwel voor meisjes want aangaande een mannelijke variant hadden wij nooit de eer en het genoeg het eens te mogen begroeten. Okay, die inwoners droegen ook al zeer veel de voornaam Hermes waarmee bij een nog levendige traditie der Zottenstad werd aangeknoopt. Beiden voornamen komen al een tijd niet meer voor, ook al natuurlijk omdat de bevolkingssamenstelling sterk is veranderd sinds heuglijk tijd door met name de intrede van stadsgenoten met Noordafrikaanse roots dus eigen gebruiken waaronder een eigen voornaamtraditie. Hermes verwijt zoals bekend naar de één of andere Romeinse martelaar. Terwijl het hemels klinkende Celeste daadwerkelijk een vorm van onomatopoeë mag worden genoemd want afstamt van het Latijnse woord voor hemel of "*caelus*" meer precies nog van de voornaam "*Caelistis*" of "*de hemelse*". Zijn er te Ronse nu bij de pasgeboren dametjes echt geen hemelse verschijningen meer? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Waarom net Adolphe Demets werd aangesteld om mee te werken als controleur bij de bevoorrading, weten we natuurlijk niet. We moeten er wel noodzakelijk op wijzen dat zijn Feestpaleis op boogafstand lag van het station en het goederenstation van Ronse, waar zoals we net zagen de andere controleurs normaal werkten en waar zelfs een verantwoordelijke nu inspecteur was geworden. Dat is juist maar nogal mager want rondom woonden vele werkloos geworden Ronsenaars, ten minste tussen hen die niet waren gevlucht. De man heeft zoals ongeveer elke Ronsenaar van deze barre tijden en op twee na, allemaal jonge mensen, geen dagboek of andere egodocumenten nagelaten omtrent deze barre tijden. Hij zou ook relatief snel na de oorlog het tijdelijke voor het minder tijdelijke wisselen want stierf te Ronse op 17 november 1947 (Voor alle duidelijkheid hebben wij voor deze jaren de nog aanwezige of inzichtbare socialistische pers niet nagekeken wegens slechts twee armen en dezelfde rest. Zo'n overlijdens van dergelijke belangrijke lokale politici en zeker na en vooral net na de oorlog, was steevast een aanleiding voor lange necrologieën in de eigen pers met voortdurend schriftelijk kanongeschal onder het brede en zeer oude motto "*Over de doden niets dan goeds*" en meer bepaald "*Vooral over onze eigen doden, onze kameraden, gezellen en gezellinnen niks dan heil voor onze beweging.*" U weet al waar we naartoe gaan; wat stond er dan in over zijn wedervaardigheden tijdens 1940 - 1944/1945? En vooral; wat stond er dan juist niet in? Voor één eveneens textielvakbonder en lokaal politicus of dubbele collega van Alphonse Demets, de heer Arthur Haustraete, zullen we zien dat zijn oorlogs-CV danig werd opgepoetst tot heden. Inderdaad blijkt onder meer uit dit voorbeeld en de rest van ons redelijk maar nooit maximaal intens onderzoek dat de socialisten van Ronse nogal wat te verzwijgen hadden over deze periode. Maar wie was zonder zonde geweest zelfs al was hij een die hard vrijzinnige? Of eerder; wie was maagd kunnen blijven? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is één van de ontelbare hypotheses of onbeantwoorde vragen hoe sterk

de socialisten zich in de bestaande en vooral nieuwe organisaties hebben ingewerkt en voor alles in de geledingen van de reusachtige want begrijpbaar cruciale dienst voor de voedselbevoorrading. We vermoeden dat ook dienstdoend burgemeester tussen mei en december 1940 Ephrem Vanden Eede daar ergens op een Brussels bureel is beland, na zijn vervanging door de gekende Kristen Volksbonder en would be Volksduitser uit Ronse. Ze zullen niet de enige zijn geweest voor de stad die immers een rood bolwerk was en reeds voor het de lokale politieke macht greep in 1927 enorm sterk was uitgebouwd rondom de coöperatieve De Verbroedering. Dat was alles wel beschouwd de normaalste zaak ter wereld maar had gevolgen. Zo is een primaire deelvraag in hoeverre zeer door de rode wol geverfde militanten nu omgingen met de ervaring die Duitse bezetter heette en nog meer met de aanwezigheid der Nieuwe Orde doorheen bewegingen als het VNV en mindere mate DeVlag? En een tweede zeer belangrijke doorvraag was dan hoe deze mensen handelden na de feiten der bezetting want toen de tijd der weerwraak was aangebroken, enerzijds uiteraard principieel en anderzijds eerder anekdotisch zij het concreet menselijk ten opzichte van al hun vroegere werkcollega's die nu in het vizier van het krijgsgerecht kwamen?

Een bijzonder naargeestig onderdeel van het werk omtrent GEDEPO is deel 4.1.3. in zake de huiszoekingen naar onderduikers of WW. Dat woord moet men nemen zoals dat woord het nu eenmaal aangeeft; huis was niet waar het hart was, U kent dat gezegde wel, maar was oneindig belangrijk materieel en existentieel. Edoch, de Duitse vreemde-arbeidershonger was zo groot dat tevens in fabrieken huiszoekingen werden georganiseerd. Over de evolutie van het onderzoek naar illegale toestanden op het vlak der bevoorrading kan zeker een apart artikel worden geschreven. Wij lichten hier slechts één moment uit rond mei 1941 toen de bezetting reeds één jaar bezig was en richten ons inderdaad op de rol der controleurs. Nochtans weten we dat de woekerhandel al voor de oorlog zelf was begonnen maar het ziet er naar uit dat mei 1941 een scharniermoment is. Bovendien vindt de beslissing plaats op bevel van één der secretarissen-generaal, Emiel De Winter (1902 - 1985) en dus niet op Duits bevel om *"In verband met de noodzakelijkheid van een normale voedselvoorziening van de bevolking ... de beambten van de beambten van den inspektiedienst voor voedselvoorziening en rantsoeneering, evenals de beambten van den kontroledienst voor de maalderijen, binnen de perken van hun bevoegdheid, gemachtigd over te gaan tot alle nuttige huiszoekingen teneinde de ongeoorloofde voorraden, die er zich zouden kunnen bevinden, op te sporen: .."* (*'t Volk*, 10 mei 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het betrof meer precies het gaan rondneuzen met de fijnste speurneus in *"de particuliere woonvertrekken"* van vier soorten beroepen; 1) de voortbrengers van broodgraan (dat konden dus enkel landbouwers zijn); 2) de bakkers, banketbakkers en maalders (de verwerkers en distributie); 3) de slagers, spekslagers, en de eigenaars of zaakvoerders van private slachthuizen (de beenhouwers zijn dus niet apart opgegeven maar behoren zeker tot het eerste opgegeven beroep); 4) alle voortbrengers en alle handelaars in melk, room en boter (dus hier zijn de boeren weer inbegrepen en de melkventers). Er was echter een stevige maar want een enorme uitbreiding bij deze vier specifieke groepen: *"Wanneer de voornoemde controleurs om wille van een onderzoek er toe genoodzaakt zijn, mogen zij eveneens in elke particuliere woning binnentreden om de aldaar in voorraad zijnde koopwaren na te gaan en er de afkomst van te bepalen."* Dat betekende niet minder dan dat werkelijk alle nogmaals alle Belgische *"particuliere woonvertrekken"* in aanmerking kwamen. Schatten wij daarvoor ruwweg één miljoen woningen. Op die manier mocht elke controleur in duo - ze moesten dan wel steeds met twee zijn - elk huis binnentreden indien hij vermoedens had dat er illegale voedingsmiddelen van voorgaande aard aanwezig waren. In concreto betekende dat waarschijnlijk dat men beroepshalve graag familie- en personeelsleden verdacht van alle voorgaande betrokkenen. Hierbij is het zeer belangrijk te beseffen dat het voor sommige potentieel verdachte onderzoeken om koel te

houden zaken ging (bijvoorbeeld boter) en dat andere zaken per regel nogal wat ruimte in beslag namen en dus ook niet heel makkelijk zomaar snel konden worden vervoerd en weggestopt. Alleszins hadden in tegenstelling tot de grotendeelse broel der moderne woonbouw bijzonder veel huizen een kelder of een koelbewaarpplaats. In de metafysische inzichten van deze controleurs werd daar zeker concreet mee rekening gehouden in de beroepstips bij huiszoekingen; op zolder bijvoorbeeld moest men alleszins in volle zomer geen boter verwachten. En omgekeerd zal er ongetwijfeld een vorm van anti-metafysica zijn ontstaan bij ontelbare slimmeriken die dialectisch gingen denken - op zich nu ook niet de moeilijkste denkmethode - en net die superhandige technieken op punt konden stellen of domweg ineens uitvinden opdat de naïeve controleurs toch relatief makkelijk om de tuin konden worden geleid. Kat en muis waren door de oorlog mens geworden. Niet zo maar overigens stelde zich hier vanaf de zesde oktober 1942 een werkelijk zeer belangrijk potentieel probleem zeg gewoon buitengewoon gevaar. Vanaf dan was er open jacht die we in hoofdstuk 4 beschrijven op de WW of die landgenoten die het niet zagen zitten om als GEDEPO naar Duitsland te worden gesleurd. Men kon voortaan zowel in het uitgaansleven, het sportgebeuren als doodgewoon op de openbare weg worden gearresteerd en weggevoerd naar Duitsland en dus ook via huiszoekingen! Het was mogelijk dat Feldgendarmen en/of Belgische Fahnders WW ontdekten waardoor zij tegelijkertijd allerlei vormen van illegale voorraden aantreffen! Wij herinneren ons ondanks een massa dossiers ter zake wel geen enkel dergelijk voorval te hebben vernomen, wat niks bewijst dan alleen dat het zeldzaam moet zijn geweest en zelfs dat de sluwe Ronsenaar ter zake zijn voorzorgen had genomen. Wat deze situatie dan betekende voor met name de halve tot gehele beroepssmokkelaars, kunnen we niet zomaar inschatten. We nemen praktisch aan dat hierdoor alleszins de alternatieve stockageruimte belangrijk zal zijn verminderd. Want uiteraard wou geen enkele familielid of sympathisant annex huisvester van een WW het volgende meemaken; dat controleurs op zoek naar illegaal opgeslagen zaken tegelijkertijd ook een naar Duitse en zwarte normen illegaal of onderduiker als WW aantreffen! Daar hebben wij nu voor Ronse en omgeving nooit van gehoord maar men kan direct inschatten hoe belangrijk de rol was van controleurs, meer bepaald hun sociologische/ideologische achtergrond van voor de oorlog en uiteraard van nu tijdens de bezetting. Toch willen wij er niet zomaar van uitgaan dat indien er een huiszoeking was gebeurd in een normaal gezien volslagen gewoon burgershuis en men daar wel of uiteindelijk toch helemaal niks aan illegale voedingswaren vond maar dan anderzijds zowaar zeker een WW, dit laatste automatisch leidde tot verklikking. Zelfs voor rasechte VNV-leden onder de controleurs achten wij verklikking bij gebeurlijke 'extra' ontdekking niet voor de hand liggend. Dat was een zeer zware stap natuurlijk waarvan men nog veel meer haat van de betrokken familie kon verwachten. Bij het aanslaan van een hele hoop graan en zo meer, kon er altijd worden gearchtueerd dat het in het algemeen belang was. Maar bij een WW; dat algemeen belang kon men aan niemand wijs maken tenzij aan een diep Duitsgezinde. Wij vinden dit best een belangrijke minithematiek maar wij hebben daaromtrent voor Ronse nooit iets vernomen. Zo behandelen wij straks voedselcontroleur Maurice Vancoppenolle die omwille van zijn politieke collaboratie - hij was met zekerheid sterk Duits- en Nieuwe Ordegezind - weliswaar als collaborateur werd veroordeeld maar nooit is gekend geweest als verklikker, wel integendeel.

Zoals gezegd hebben wij geen overzicht onderzocht omtrent elke verdere evolutie in zake te controleren beroepsgebieden door controleurs, meer bepaald via het middel huiszoeking. Met name stelt zich de vraag of de voor het land en zeker voor Ronse belangrijke textielindustrie ook het voorwerp is geworden van dergelijke nauwgezette en intieme toelating? Hier is overduidelijk sprake van controleurs en van controleurs alleen. Ze moesten weliswaar steeds met twee zijn maar dus helemaal niet vergezeld door politieagenten of rijkswachters.

Uiteraard zou dat gemengd gezelschap dikwijls optreden maar dat was dan zo goed als zeker omdat het enerzijds om grote zaken ging waarvoor er geen voldoende controleurs konden worden opgeroepen en anderzijds zuiver om de vrijheid der controlerenden te vrijwaren. Was dit niet direct de allereerste keer in de moderne geschiedenis van België dat niet-politiemensen huiszoekingen konden verrichten, en dat werkelijk overal op het Belgische grondgebied? Dat betekende ineens ook dat het parket een zeer belangrijke bevoegdheid werd ontnomen want traditioneel werden huiszoekingen aan belangrijke restricties onderworpen. Het kon alleen via een huiszoekingsbevel afgeleverd door een onderzoeksrechter en dan nog moest de nachtrust worden gevrijwaard want het mocht slechts plaatsvinden tussen 5 uur 's morgen tot 21 u 's avonds (Zo weten wij met zekerheid dat het BNB van Ronse na de bevrijding zelfs deze laatste regel respecteerde toen het op zoek was naar collaborateur Maurice Ponette die ze verdachten zich te hebben verstopt in de villa der Ronsese textielfamilie Van Caeneghem te Kwaremont, en dus pal na 5 uur binnen trad. Een huiszoekingsbevel hadden ze wel vergeten meenemen want vragen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Er resten ons nog twee opmerkingen te maken. Wij weten niet wat bedoeld werd met de vermelding dat de controleurs moesten werken "*binnen de perken van hun bevoegdheid*". Het lijkt nogal wieses dat die iets moesten doen binnen de regels van de op hun toepasselijke wetgeving maar daar kennen wij niks van. Zouden er toch geen spanningen zijn opgetreden tussen controleurs aan de ene zijde en het parket, de rijkswacht en de plaatselijke politiediensten aan de andere zijde? Het valt voor elke waarnemer van WO II snel op dat de bezettingsmaatschappij enorm verpolitioneerde. Er kwamen onder andere meer politieagenten bij, een speciaal rijkswachteskadron naast Spoorwegwacht en Boerenwacht. Maar hier werden de controleurs voordien zuiver politionele taken toevertrouwd en dat moest toch op manieren botsen. Overigens eindigde de mededeling in 't Volk op een voor alle woekeraars ter lande enigszins geruststellende of hoopvolle noot: "*Onderhavige onderrichting eindigt geldt voor een duur van zes maand te rekenen vanaf 2 Mei af.*" (Idem). We hebben het niet nagekeken maar zou het allemaal niet zijn verlengd, en dat zelfs tot een tijd na de bevrijding?! We kunnen een concreet voorbeeld geven hoe controleurs hun technisch verstand gebruikten ter zegening van het algemeen belang en ter grote droefheid en verbijstering van een frauderende bakkersfamilie: "***Wat men bij een bakker ontdekte te Moeskroen.*** *De controledienst deed te Moeskroen opzoekingen met het oog om die bakkers te ontdekken, welke witte broden bakken met uitgezift wettig meel. Deze controledienst deed dan ook een huiszoeking bij te Moeskroen. In den kelder waren de bezoekers verwonderd over een aldaar staande breeden pijler, welke bestemd scheen om het gebouw te ondersteunen. Bij nader toezien ontdekten zij in een der zijden van den pijler een deur. De controleurs waren niet weinig verrast toen zij in dezen pijler niet minder dan 560 kgr. tabak in bladeren ontdekten. ... Het onderzoek werd ijverig voortgezet en zoo vond men in een gebouw achter de bakkerij niet minder dan 5.397 kgr. tarwe, 1.165 kgr. haver, 379 kgr. rogge, 10 kgr. gerst, 50 kgr. witte bloem en 205 kgr. zemelen voortkomende van het gezift wettig meel, 64 broden vervaardigd uit dergelijk meel en een graanmolen.*" ('t Volk, 05 februari 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het artikel werd aldus wat potsierlijk besloten waarbij men een woord als "wonderlijk" was vergeten af te drukken: "*Waarlijk wat men allemaal bij een bakker ontdekken kan.*" De aangetroffen hoeveelheden - nota bene de eigenlijk niet voor te stellen hoeveelheid van zeven ton direct nuttige voorraden! - waren zeker allemaal des bakkers maar inderdaad voor enkelen zeer opvallend van hoeveelheid. Bovendien vond men nog één zaak erbij die inderdaad weinig bakkerlijk was maar alleszins goed voor de magen van de hardwerkende bakkersfamilie en - gezellen: "*Tot slot ontdekte men nog een niet aangegeven varken.*" Maar eerlijk is juist want het onderzoek was in die kelder van Ali Baba begonnen met het wonder der tabaksbladeren met de terechte nadien herhaalde opmerking erbij: "*Waarlijk eene aardige vondst in een bakkerij.*" De wonderlijke vermenigvuldiging der vissen en broden was als het

ware een dagelijks gegeven in de daardoor daadwerkelijk wonderlijke wereld van de zwarthandel zoals deze getuigenis uit Moeskroen aangeeft. Het ging hier overigens over begin 1944 of stilaan op weg naar het einde der bezetting. Dat konden deze bakkers weliswaar nog niet weten maar wel slechts uit allerlei tekenen afleiden, al zullen zij zeker niet als moderne auguren de tekenen des toekomst hebben gezocht door met hun vingers betekenisvolle figuren te zoeken in de hopen meel of graan. Maar zo goed als zeker baden zij alle dagen des ochtends, des middags en des avonds en nog eens voor het slapengaan telkens vurig dat deze godentijden - voor hen - nog lang tot eeuwig mochten duren. In ons later af te werken Jodenmanuscript gaan we dieper in op de metafysica van de onderduik, zoals er hier sprake is van onderduik van illegale voedselzaken. In dit deel komen we sowieso ook wat verrassingen tegen zoals dit verhaal van de wonderlijke pijler en deur. Was dit door de bakker en zijn familie of medewerkers gemaakt, of bestond er als het ware een ondergrondse handel in dit soort werk? Bedenken we dat sinds de Verordnung van de vijfde augustus 1942 een zeer belangrijke want uiterst beperkende bouwstop gold zodat dit bouwgedoe zo goed als zeker dubbel illegaal was want ook naar Duitse wetgeving.

Dat er effectieve en liefst efficiënte controle was op vlak der bevoorrading, dat er controle op de controle was georganiseerd kon uiteraard een ander intrigerend en bijna lachwekkend fenomeen niet tegenhouden. Gehaat en uitgespuwd door diegenen die de regels der georganiseerde voedselbevoorrading aan hun laarzen laptten, de functie van een controleur - altijd een man zo goed als zeker al hebben wij nooit de aanwervingsvoorwaarden gelezen - was interessant want functioneel voor de maatschappij in zijn geheel. Het moest en zou gebeuren dat bij tijde en stond als was het een vorm van carnaval een valse controleur zou opduiken, net als ten andere zelfs valse geüniformeerde Duitsers zouden verschijnen bij sowieso ordinaire diefstallen en afpersingen door eigen landgenoten (zie deel 1.2.4.3.). Het bewuste artikel is veel te lang om geheel te gaan citeren maar het moet smullen en smikkelen van het lachen zijn geweest voor enkele duizenden lezers van 't Volk doorheen de Vlaamse Ardennen en als grap aan en door veel meer zijn verteld. Bovendien was de lange titel al een grap op zich. Lees maar want er staat voor die tijd wat er staat: "**VALSCHE KONTROLEUR DOOR EEN VROUW GESNAPT TE EINE**" (*'t Volk*, 21 juni 1941. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Dat was voor een deel slechts waar mevrouw was winkeluitbaatster als eega en medewerkster van "... *Rafaël Fonteyne, handelaar in kruidenierswaren en groenten, wonende Gentsche Steenweg, ...*" Die echtgenoot en dus toen zeker nog een man zou drastisch optreden tegen de valse controleur samen met een passant want "... *en een getuige binnenroepende, die den man in bedwang hield, naar de rijkswacht telefoneerde, welke hem verzocht den kerel naar daar te brengen wat dan ook gebeurde onder geleide van Fonteyne.*" Afgezien dat de rijkswacht hier iets volkomen illegaals vroeg, het door onbevoegden want gewone particulieren in bedwang houden en eigenlijk opleiden van een andere burger, was de valse controleur duidelijk niet de meest snuggere: "... *bood zich ... een persoon aan ... welke aan de echtgenote Fonteyne den prijs der nochtans geteekend staande bloemkolen vroeg en een klein notaboekje uit den zak halende, de prijzen begon op te schrijven.*" Uiteindelijk bleek dat deze man zelf, en een mogelijke dubbelganger, absoluut niet aan het proefstuk toe was resp. waren wat de vorige stommitieit extra onverklaarbaar maakt: "*Een proces-verbaal in regel werd tegen den bedrieger opgesteld. Naderhand kwam aan het licht dat hij zich ook reeds bij andere handelaars der gemeente had aangeboden in dezelfde hoedanigheid en het onderzoek zal moeten uitwijzen of hij hier geene aftroggelarij heeft gepleegd. Denkelijk heeft men hier te doen met den persoon, welke zich sinds enkelen tijd bij sommigen personen der streek, welke door de administratieve of korrektionele rechtbank gestraft werden, aanbod, met de belofte hun straffen te kunnen doen verminderen of kwijtschelden.*" U bemerkt dat wij niet de enige zijn die de berichten in 't Volk lezen resp. lazen aangaande veroordelingen.

Vooral was het voor een buitenstaander mogelijk de juiste identiteit en plaats van een behoorlijk aantal veroordeelden te achterhalen. De man, "*Albert Haustrate, zaakgelastigde, wonende te Vurste*", woonde overigens niet zo ver want een zevental km in een gehucht boven Eine. De kans op ontmaskering door doodleuk een dorpsgenoot die ook in het Oudenaardse kwam winkelen, was levensgroot. Hoe de zaak is afgelopen, is voer voor een apart onderzoek en artikel. Hij zal wel niet de enige zijn geweest. Voor de vrouwelijke kandidaten oplichters, die ongetwijfeld aangeboren en aangeleerde eigenschappen bezaten die hen daarvoor geschikter of doorslaggevender maakten dan al die domme mannen, was het hier zuchten van frustratie want in de val van een vrouwelijke controleur ging uiteraard geen enkel mens lopen want het ging om een *contradictio in terminis*. Die waren simpelweg volslagen afwezig zoals er tot lang nadien nooit een vrouw in uniform als gezagsdraagster waar ook had rondgelopen. Ze kon op zijn best de handlangster of zelfs aanstuurster zijn. Verloor deze Arthur Haustrate uit Vurste toch door alle gevolgen - ongetwijfeld een mooie gevangenisstraf naast een deftige geldboete - ook zijn vrouw en de lieve kindjes? "*Eigen schuld, dikke bult*"; het was een vieze zij het enigszins begrijpbare maar vooral zeer gekende uitdrukking dus het leefde of werkte bij de spreken van de taal van deze uitdrukking. Ondertussen waren zij alleszins voor onzekere tijden hun echtgenoot en vader en zeker kostganger kwijt. Een grappenmaker was hij niet al kon dus met de gehele affaire wel lang en smakelijk worden gelachen. Het was een man die als het ware door het denken van de tijd was geleid en dus moreel en juridisch misleid. Het was niks anders dan een noodwendige reactie of een onderdeel van de gehele denkindustrie die was ontstaan door het enorme probleem der bevoorrading, dat op zich al zeer moeilijk was op te lossen door het plotse en extreem drastische gebrek aan overzeese importgoederen maar ontzettend werd verzwaard door de infame en werkelijk alles overheersende zwarthandel. In zekere zin zullen vele mensen die dit nieuws vernamen ook hebben gezocht dat de man wel ergens gelijk had want waarom kon men ons niet gerust laten kopen en verkopen op de zwarte markt? Ze zijn zo lief, mijnheer, die zwarte klanten, want zo oneindig dankbaar voor het geleverde en hun zure centen zijn ons nog liever. Het was voor ontzettend veel mensen een bedrog op het bedrog dus ergens verschoonbaar want begrijpelijk. Het land der Belgen was een land vol foefelaars en deze vorm van handelen door deze zaakgelastigde - welke echte zaakjes handelde hij voor en tijdens de bezetting zoal af; verkoop van huizen, stofzuigers, encyclopedieën, ..? - was niks anders dan een logische voorzetting zij het nu eens zeer deels niet gewenste manier van werken. Het lag er echt iets te dik op want wie kon in 's hemelsnaam geloven dat een man, hoe proper hij er ook gekleed uitzag en hoe vlot hij het allemaal kon uitleggen (hier duidelijk niet), diverse soorten boetes kon als sneeuw voor de zon laten verdwijnen. Sterk vermoedelijk waren er Belgen die geneigd waren om te geloven dat één en ander wel degelijk kon worden gefixt met een administratieve rechtbank. Dat was iets volslagen nieuws en hoe waren die trouwens bemand; door enkel stads- en streekgenoten dus per Belgische definitie benaderbaren want in dit land was en is het bon ton te zeggen dat men die en die kent of ongeveer met iedereen in verband staat - om op het gepaste moment iets te fixen. Op die manier komen we direct in het vaarwater van mogelijke corruptie in deze aparte en nieuwe instelling maar daar weten we dus totaal niks van, al hebben wij ons doorheen nogal wat boterhammen belegd met ferme schellen corruptie moeten doorbijten voor deze tijden. Wat anderzijds voor totaal niemand voorstelbaar was dat er iets kon worden geregeld na een rechterlijke uitspraak zeg een vonnis. De meeste mensen wisten allicht wel dat ze in beroep konden gaan ook al omdat men toch misschien in eerste instantie een advocaat onder handen had genomen uit de (grote) stad die meestal beroepsmismakingsgewijs graag in beroep ging want dat bracht veel meer op. Een zaak laten aanslepen was zo wat sinds millennia een handelsmerk der advocaten en alleen mocht men de kei niet teveel afstropen zodanig dat de klant later nog een wou want moest terugkomen, en men vooral toch niet tevele rancune produceerde door een reeds gebroken

mens door de zogenaamde en paradoxaal ook daadwerkelijke professionele hulp nog meer te gaan breken. We zien hier met zoveel woorden dat de rijkswachtbrigade van Eine deontologisch ergens corrupt kan worden genoemd want dat had maar zelf moeten uitrukken terwijl begrijpelijkerwijze de heer Rafaël Fonteyne en zijn plotse omstaander de heer Arthur Haustraete in bedwang hielden, bijvoorbeeld door ondertussen door de publiek voornaam- en ook als meisjesnaamloze mevrouw Fonteyne een lekker bloemkool te garen met een zeldzame roomsaus overgoten met onder meer nu zeer zeldzame en zeker niet in de winkel voorhanden noch publiek prijsgetekende peper bestrooid. We zien later in dit onderdeel dat met zekerheid één rijkswachter van de brigade te Ronse mee heeft gesmokkeld. Zou hij - want uiteraard waren er daar geen zij's immer trouw op wacht noch op den bediendenbureau - de allerenige zijn geweest? Wat te denken van de kleine brigade op het gehucht Louise Marie waar het moet hebben gestikt van de smokkelaars en ook als pensers of stropers door het voor deze streken oneindige bos en weide en vooral diverse gemeente- en zelfs provinciegrenzen? U begrijpt dat het thema corruptie of ten minste eigen inbreng in woekerhandel bij de rijkswacht niet echt een onderwerp is waar de zeer vaderlandslievende academische historici - nu wel hij en zij, of moeten wij het omgekeerd schrijven? - mee uitpakken wegens 'wegens'. Voor Ronse is dat ten andere zelfs bij zeer vrije wil onmogelijk want we weten reeds dat het archief der plaatselijke rijkswacht snel na de oorlog is verdwenen, iets waarmee de politie van het nog immer hetzelfde waarheidseenzelvige Ronse pas decennia later mee zou uitpakken evenwel met krek hetzelfde resultaat en vermoedelijk ongeveer dezelfde motieven; alle onderzoek definitief kapot maken want niet slechts het deksel vastschroeven op de pot maar beiden doodgemoedereerd maar gedecideerd en triomfantelijk hersmelten.

Iedereen weet dat in verkoop nogal wat praatjesmakers rondlopen. Dat is helemaal niet alleen als moreel slecht te aanzien. Op markten en daar eeuwenlang tot zeer recent (nu nog zeer zeldzaam) was dat ook een ware attractie; mensen stonden in drommen aan te schuiven en blijkbaar hielp die vaardigheid want wekelijks kwamen die drommen met een nieuw deel bevolkt weer. Op één manier is dat zeer positief want het geeft aan dat mensen in het algemeen houden van schoonheid, hier dan mooie woorden en zinnen zodat nadien - als het aangekocht spul natuurlijk niet te duur en enigszins nuttig bleek - zelfs het in wezen overbodig aangeschafte product de moeite van net dat luisteren dus nadien aanschaffen was geweest in de zin van "*Se non è vero, è ben trovato*". Hoe dan ook, zeker een sector als de huisverkoop is werkelijk algemeen dus internationaal berucht voor de gladde palingen, de goed-kunnen-uitleggers die als het ware per beroepsdefinitie misleiden (We dromen al een hele tijd om eens zij het zeer bescheiden wat analyses te maken van het voorstellingsvermogen van met name makelaars, maar slechts twee armen en zo verder. Uiteindelijk komt het altijd weer neer op dezelfde techniek; wat mooi of aantrekkelijk is, wordt extra of dubbel in beeld en woord gebracht en wat potentieel slechts dus nadelig voor een verkoop is, wordt al even stelselmatig of licht aangeraakt of eufemistisch of liefst helemaal vergeten. We kunnen daarbij alleen maar zeggen dat het dus niet zomaar over brutaal bedrog gaat maar wel degelijk over al dan niet gehaaide, subtiele misleiding. Daar tegen ingaan, kan ons inziens niet door steeds maar meer transparantie via wetgeving of meer beroepsdeontologie te eisen, maar doodeenvoudig van mensen te vragen meer na te denken over eigen belangen en hoe het beeld daarvan door een verkoper wordt tegemoetgekomen en juist niet. Het vergt dus vooral meer gezonde achterdocht - om het helaas toch maar toe te geven - en meer opvoeding in algemene of menselijke zeg informele logica. Men kan uiteraard altijd rekenen op goodwill aller landen en mensen maar zo werkt het mensdiertje helaas slechts zeer gedeeltelijk terwijl men het zoals de oude al te cynische Romeinen ook niet moet omdraaien: "*Mundus vult decipi, ergo decipiatur*". Of de wereld wil bedrogen worden en derhalve wordt hij bedrogen; zeker om te keren deze oeroude stelling! ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hier is bedrog op zijn meest belangrijke door enerzijds de enorme prijzen die mensen moeten besteden en anderzijds het extreem existentieel belang van een woning; een overhaast aangekochte jas kan men in de kleerkast

laten hangen wat niet direct mogelijk is met een zaak waarin de kast zelf staat. Sterk vermoedelijk moet de praatjesmakerij op de zeer zware bedroggevallen, na zoals de verkoop van plaaster in plaats van meel, nauwelijks noodzakelijk zijn geweest in de periode van de bezetting en de uitlopers nadien, in vergelijking met meer gewone zeg vrede tijden of tenminste tijden met een standvastige bevoorrading aan basisgoederen. We zouden het in dit onderdeel over woekerhandel bijna vergeten maar de vraag van de kopers was zo buitengewoon dwingend of anders gesteld was het aanbod van de zwarte verkopers zo buitengewoon overtuigend, dat praatjesmakerij als onderdeel van de distributie van verkoper naar koper zo goed als overbodig was. Meer zelfs, het was puur tijdsverlies al kon dit soort communicatie bliksemsnel gebeuren en was op die manier volstrekt redundant ten opzichte van de ware boodschap van de communicatie tussen zwartverkoper en zwartkoper; er als de bliksem van door gaan op naar het veilige en gebruiksgoedhongerige huis na de aanschaf ervan aan de afgesproken prijs en hoeveelheid. Er was allicht één uitzondering en dat was wanneer praatjesmakerij diende om de aandacht drastisch of voldoende af te leiden omtrent de kwaliteit van het product, met name met het straffe voorbeeld waarin plaaster als meel werd verkocht en alle aanverwanten. Praatjesmakerij was iets voor de gewone of open markt als extra middel om een koper te verleiden. Het bleef ook voor een crisisperiode als deze oolog weliswaar een zeer nuttig instrument, met name daar waar buitenlandse valuta werden gewisseld tegen de befaamde zgn. informeel hogere koers. In dit specifiek geval van transactie kwam er het zeer navrante economisch aspect bij van de illegaliteit of quasi onmogelijkheid om ergens aan deze valuta te geraken. Hoe de aanschaf van pakweg Franse frank en zo meer toen was georganiseerd, weten we niet in detail maar het was wel zeker dat dit gebeurde onder uiterst strikte Duitse verplichtingen dus toezichten. Een sinds het gebruik van het papiergeld zeer bekend bedrogmiddel was nu alleszins door de net geschetste omstandigheid weer mogelijk. Men kon bankbiljetten aan een afgesproken koers wisselen waar het gewilde geld in een bundel werd gestopt waarbij men dit als geheel aanbod en vooral als geplooid, zoal met papiergeld perfect mogelijk is alleszins tot een zeker bedrag want men moet de som geld kunnen plooiën. En binnenin dat geplooid geld stak dan gewoon papier dat men door de buitenkant aan echt geldpapier niet kon zien. Er hoeft nauwelijks intense studie te worden verricht welke economische actoren het meest aanwezig waren op de zwarte markt. Met vlag en wimpel waren dat de boeren die nu gouden tijden beleefden als nooit tevoren. Los van het nut van een diachronische studie van het fenomeen boerenverstand zijn we zeker dat daar in deze barre tijden geen specifieke of tijdelijke ontwikkeling was in de zin van het optreden van praatjesmakerij. Dat ging al even goed gepaard met de volledige afwezigheid van reclame op vlak van de meeste goederen op de zwarte markt aangeboden. Voor makers van reclame, een discipline die toen voor onze contreien relatief jong was, moeten het nu extra barre tijden zijn geweest; welke zwarthandelaar ging ook maar één keer aan hen vragen om een offerte? Het enige waar toen zekere reclame van belang was, was via het geruchtencircuit dat moest worden opgestart als men als verkoper eerder per geluk zekere loten eenmalig of uitzonderlijk zeldzaam had ontvangen. We hebben jammer genoeg geen flauw idee hoe dat in zijn werk dan is gegaan. Vermoedelijk moet dat ook met werkelijke absurditeiten zijn gepaard gegaan zoals pakweg een melkverkoper die door de toevalligheden der kosmos ineens met enorme lading aan verse kousen was opgezadeld.

De zaak van duts Arthur Haustraete uit het toen nog bloedmooie en arme Vurste is tegelijk een voorbeeld of zoveelste bewijs over hoe aangaande het fenomeen woekerhandel kennistheorie of epistemologie van wezenlijk belang is voor het onderzoek naar een crisisperiode als WO II. Men ziet hier tegelijk aanwezig zowel moreel en maatschappelijk bedrog als één mogelijke en zeer concrete toepassing van alle denken dat het fenomeen woekerhandel genereerde of veroorzaakte. Het was dan ook vanzelfsprekend dat de kunst in

dit geval een superieure volkskunst daar zijn eigen reactie op produceerde of voortbracht dat de man én vrouw op de straat en nu in het theater een des lieden spiegel voorhield waarmee ontzettend kon worden gelachen. Zat de eeuwige woekerhater Leo Vindevogel in de zaal en met name op welke rij - de eerste kon men normaal verwachten en dan nog in het midden (we plannen al bijna 35 jaar een sociologie van de relevantie maar tempus fugit) - en zat hij mee te lachen? Foto's van tijdens de bezetting zijn voor Ronse bij wijze van spreken op een vingerkootje te tellen en al zeker voor dit soort gebeurtenissen, alhoewel er wel veel foto's zijn gemaakt rond de strapatsen van het Eenheidstoneel in deze tijden. Waarom niet voor het receptief theater dat nu ook in de zaal van de Kristen Volksbond optrad of sinds een tijd de Stadsfeestzaal zowaar genoemd? Het Dicksongezelschap uit Gent was eind 1941 en begin 1942 zeer populair te Ronse want zou er twee revues spelen. De eerste had als titel "*Pas op de Velodieven!*" en zou zowaar op Kerstdag doorgaan en liefst twee maal (*'t Volk*, 20 december 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was toch opmerkelijk voor zo'n extreem belangrijke hoogdag en hierdoor werd ineens zeer populair maatschappelijk probleem in kaart gebracht of aangekaart. Bovendien was de reclame die men op de voorpagina van *'t Volk* kon lezen ook al om te lachen: "*Drie uur lolle en leute: lachen zonder zegels*". Dat was dan een mooie intro voor een zeer snel volgende revue in dezelfde zaal door dit zeer populaire gezelschap rond de legendarische Romain Deconinck en ook al Hélène Maréchal die niet alleen was vergezeld van een trits komieken maar eveneens met een dansduo en vooral een echt "*Jazzorkest van Rita Libert*". Dat laatste was opmerkelijk want den Duits en bijgevolg nogal wat die hard zwarten moesten in het geheel niet hebben van jazz want dat des negers (Wij hebben het woord ooit als kind ergens begin jaren '70 nog laatdunkend horen uitspreken door een zgn. volkse mens te Dendermonde. En dat terwijl de stad nota bene zeer bekend was om haar geregelde jazzoptredens in de eigen club en zelfs lange tijd een jazzfestival had. We vermoeden echt dat dit zijn grond had in de houding uit WO II. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Vergeten we niet dat absoluut zeker voor al dit soort openbare optredens er e,n voorafgaande toelating verplicht was aan te vragen en dus te krijgen bij de Duitse Militaire Overheid, waar Leo Vindevogel zoals bekend op goede voeten mee stond. Of er ook na deze (eerste) voorstelling scherpe kritiek uit 'hoeken' is gekomen, feit is zeker dat bij het tweede deeloptreden er alleen door de pers dus door *'t Volk* gesproken werd van "*Muzikale leiding Rita Libert*"; was er toevallig iets te weinig drukinkt voor het woord Jazz? Natuurlijk niet maar het kan toeval zijn geweest of een aanpassing na lichte druk al kan het niet eens zijn uitgesloten dat effenaf Rita Libert wel nog muzikanten leidde maar dan met andere pakweg meer Vlaamse of Duitse muziek dan inderdaad die door en door Amerikaanse jazz; ook voor deze artiesten gold dat er brood op de planken moest komen en wat accommodatie kon er gerust bij. Overigens zou die leuze "*Drie uur lolle en leute: lachen zonder zegels*" worden herhaald in die aankondiging voor de volgende revue en dat was nu meer dan terecht. Voor we daar op ingaan moeten we onze verbazing uitdrukken. Terwijl mister oorlogsburgemeester puur eenzijdig de zaal der Kristen Volksbond had uitgeroepen tot stadsfeestzaal rond **NOG VERWERKEN** ...1941... was in beide reclames ondubbelzinnig sprake van "**ZAAL CHRISTEN VOLKS Bond**". Bovendien stond er geen organiserende instelling op vermeld en bijgevolg al zeker niet het stadsbestuur of pakweg het schepencollege van Ronse. Bijgevolg was hier en voor een extreem zeldzame keer een glimp van de aloude werking te bemerken of alleszins af te leiden. Vermoedelijk ging de opbrengst van het gebeuren - in zo'n droevige tijden en met zo'n buitengewoon buiten-Ronses talent op de planken was een verlies onmogelijk - ook al naar diezelfde als het ware ergens verrezen Kristen Volksbond. Dat vinden wij werkelijk 'lappen' of een zoveelste van de pakweg enkele duizenden oorlogsmysterieën voor het oorlogsdaverende stadje Ronse. Een half jaartje later zouden we dan een combinatie van de twee ontmoeten want het voor de Kristen Volksbond van weleer zeer jaarlijks 11-Julifeest zou ook dit jaar doorgaan en wel "... *in de zaal van den Kristen Volksbond (stadszaal)*" (*'t Volk*, 04

juli 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Op 25 februari 1942 was het roemrijke Gentse gezelschap er weer al zou het nu maar één keer optreden "*Gezien het groot aantal aanvragen*"; het kon niet alle dagen kermis en kerstmis zijn te Ronse want het gezelschap speelde zo goed als zeker nog diezelfde dag in een andere gemeente (*t Volk*, 17 januari 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Er werden doorheen 2 bedrijven een 20-tal sketches hier ook "*schetsen*" genoemd opgevoerd onder de zeer actuele naam van de nieuwe revue "*VALSCHE ZEGELS IN OMLOOP*" (*t Volk*, 17 januari 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Enkele van deze schetsen werden opgenoemd zodat de geïnteresseerde er zich al iets van kon voorstellen: "*Elk heeft zijn foutje; twee controleurs op de loer; ...; laat ons over het eten klappen; een concours voor het beste brood; een hutsepot zonder vlees*" Het heeft uiteraard geen zin om op elke titel van een sketch in te gaan; men zou het stuk - geschreven door de toen beginnende latere levende legende Romain Deconinck - moeten gezien hebben of toch het script hebben gelezen. Ten andere waren dit uitstekend op elkaar ingespeelde acteurs die ongetwijfeld wel eens varieerden en improviseerden, zoiets als bij jazz. Men mag alleszins zeggen dat de titels aanspraken want toespeling maakten op de werkelijkheid. Jammer maar een verslag over deze avond hebben we niet gevonden, en dat was nochtans steevaste kost wat de eigen toneelstukken betrof van de toneelgroep VTV der Kristen Volksbond. Het is ook zeer jammer dat we niks weten van welke grappen er rond het belangrijke fenomeen der woekerhandel te Ronse leefden, zelf fris getapt en doorgeschonken of via de wijde winden tot hier gekomen. Zeldzaam hebben wij vormen van humor ontmoet, vooral dan toch via de tientallen interviews. Maar over dit drukkend onderwerp herinneren wij er ons geen. Zou er een taboe op zijn geweest of was men het onderwerp na zekere tijd gewoon beu als koude pap die men toch ook al niet meer kon eten wegens 'wegens'? Er was nochtans één belangrijk sociologisch aspect dat het teveel aan grappen maken over net dit onderwerp ondermijnde en mogelijks inderdaad vanaf zeker moment deed doodbloeien. We zullen allicht nooit meer kunnen achterhalen welk desgevallend reusachtig percentage der bevolking er aan mee heeft gedaan, enerzijds als producent of verkoper maar zeker ook als consument of koper met nog wat tussenfiguren als distributeurs. Vanuit dat standpunt kunnen wij ons best voorstellen dat er zelfs bij de schitterend gespeelde revue van de Gentse komieken af en toe eens helemaal geen lachsalvo's ontsprongen maar integendeel opvallende stiltes vielen als een meteor in de eigen tuin. In een spiegel ziet men zichzelf als het ware 180 graden belicht en zonder fouten in het spiegelvlak zelf wordt men perfect weergegeven. Het was inkom vrij want men moest gewoon een ticket van 5, 8, 10 of 12 frank willen betalen, weliswaar op de witte markt want zeker bij dit ene optreden zou het van schitterende ironie hebben getuigd dat sommigen wat meer dan zelf noodzakelijke tickets hadden aangekocht en een slagje hebben proberen te slaan. We menen het volgende ernstig zoals wij alles wat we schrijven ernstig menen, zij het met een broodnodige korrel zout en een borrel fris thermaal water. We vragen aan U of liever aan de geschiedenis of er bij die bewuste voorstelling zowel controleurs zelf zaten als andere soorten woekerspeurders, alsook of de oorlogsburgemeester zeer aandachtig zijn oren heeft gespist met hun gezamenlijk doel iets te leren. Want zegt het ook al oude spreekwoord niet dat al lachende de zot de waarheid zegt? Het lijkt ons meer dan een mooie eigenlijk zeer noodzakelijke idee dat eens een onderzoeker deze teksten indien nog ergens aanwezig gaat bestuderen. Ten andere is het onmogelijk en zeker in een dubbeltalig land als België dat er niet nog andere toneelgezelschappen dergelijke onderwerpen als hoofdthema zij het iets meer zijdelings op de openbare planken hebben gebracht - steeds zonder zegels natuurlijk al moest men wel met inflaterende Belgische franken betalen. Waren er ook niet nog over het gehele land straat- of vooral marktzangers aanwezig en zongen die niet stevast over actuele onderwerpen? In dit geval hadden zij met een grondige inhoudelijke inflatie te maken want het fenomeen der zwarte handel was prominent tussen 1939 en 1947, dus langer dan de oorlog. Gelet op de bekende tweede wet van Gossen of de wet op het

afnemend grensnut, moeten dit soort liedjes de mensen wel eens zeker moment het strot zijn uitgekomen zodanig dat sommige zangers bijna moeten zijn aangevallen en verjaagd; trop was altijd teveel. En daarnaast was het ergens lachen met de mensen die immers net op de openbare markten beseften hoeveel hier nu juist niet aanwezig was tenzij zeer goed verborgen want wachtend op die vrouw of die man met de grotere beurs.

C.4.3. Het al dan niet straffen der controleurs na de bevrijding.

Wie met zekerheid aangesteld was geweest onder de tijd der bezetting, had automatisch het etiket der Nieuwe Orde op zich gekleefd, een zwart ticket. Automatisch, schreven wij net? Toch niet want we zagen voordien dat een oeroud socialist als Adolphe Demets als controleur werd aangesteld. Maar wacht eens even; dat gebeurde werkelijk in het prille begin van de bezetting en bijgevolg kon er toch nog geen sprake zijn van een zweem van collaboratie? Het tijdstip der aanstelling was een algemene aanwijzing per uitsluitende definitie hoewel men natuurlijk reeds lid kon zijn geweest van het VNV van voor de oorlog. En het dan rustig was gebleven vooral nu dat er aan dit voorheen mager politiek haakje vette wormen konden worden gehangen. Cruciaal was de manier van aanpak en we weten dus niet hoe lang hij controleur is geweest en zeker al niet wat hij in die hoedanigheid heeft uitgespookt; strenger dan streng, en voor wie, of juist het omgekeerde want vol mededogen voor al die arme boeren en zelfstandigen en zo verder? Vooraleer op één concreet geval overigens zij het mager gedocumenteerd in te gaan, weten wij werkelijk niks over de manier van optreden van met name deze belangrijke Ronsese socialist. Hij werd alleszins naar onze kennis nooit vervolgd door het krijgsgerecht. Op puur lokaal en politiek vlak lag dat iets moeilijker want hij kwam in besmeurde papieren te zitten al werden zij nooit definitief vies.

Het was te peinzen dat het bestuur van de stad Ronse na het definitieve einde van nu al de tweede wereldoorlog op 30 jaar tijd één en ander van zaken aangaande de bezetting snel zou afvoeren en omgekeerd invoeren. Met dat afvoeren was het zoals reeds bekend daadkrachtig begonnen vlak na de bevrijding want op het eerste schepencollege van Ronse, de zesde september 1944. Dat was functioneel van het oerdomst mogelijke want het grootste deel van het personeel van de nogal belangrijke dienst der bevoorrading kreeg meteen zijn C-4. Het is ook mogelijk dat een deel van deze concrete stadsgenoten ofwel zelf thuis is gebleven zo niet gevlucht rond de derde september ofwel de dag nadien of op de vierde radicaal door alle politieke maagden naar huis is gestuurd, met pek en veren en de laatste stadsinkt bekleed. Er zou nogal wat gebeuren op symbolisch vlak op initiatief van het oudnieuwe stadsbestuur. Zo werden een aantal straatnamen gedeeltelijk of geheel vernoemd naar oorlogsgeladen zaken zoals de invoering van de "*Gefusilleerdenlaan*" en de "*Politieke Gevangenenstraat*" (SAR, notulen gemeenteraad Ronse dd. 04 september 1945. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Daar kon vanzelfsprekend geen zinnige Ronsenaar bezwaren op hebben ook al wist men verdomd goed dat zowel onder de gefusilleerden ("*... dit ter nagedachtenis van de stadsgenooten door de Duitschers gefusilleerd*") als de weggevoerden ook woekeraars en grote economische collaborateurs hadden gezeten. Zoiets publiek bespreken zelfs fluisterend licht verwonderd doorvertellen was tegen elk menselijk begrip en veel later, toen de kruiddampen waren opgedroogd en het persoonlijk verdriet zoveel als mogelijk was vereelt, was dat allemaal natuurlijk ook des mensen een mooi taboe geworden. Enkele oorlogshelden kregen in één beurt ook hun straatnaam en dat zou tot heden blijven behalve voor één van hen: "*de 'Stationslaan' wordt 'Maarschalk Stalinelaan' (Boulevard Maréchal Staline) genaamd.*" Die zou een tijd later - het was al snel Koude Oorlog geworden - worden omgedoopt als de "*Oudstrijderslaan*", overigens tot op heden een taalfout want het moet Oudstrijderslaan zijn. Of Stalins leerstellingen ook op het programma werden gezet, weten we niet

al moet men steeds rekening houden met wat zo mooi de tijdsgeest wordt genoemd. Feit is dat deze gemeenteraad in haar volgende zitting op haar nieuwe-oude-orde-elan verder ging en voor de stedelijke leergangen in de Sint-Ambrosiusschool een cursus introduceerde rondom "*staatsburgerlijke opvoeding*", een vak dat nooit voordien werd gegeven en allicht gewoon nergens in het gehele land had bestaan dan bij de vooroorlogse vorming der partijkadavers van de KPVB. En het was niet zomaar een prutsvakje als doekje voor pakweg het bloeden van de weerstand want deze cursus moest ook al "... *drie uren les per week innemen*" (SAR, notulen gemeenteraad Ronse dd. 16 oktober 1945. Het is ons volslagen onbekend of er ergens nog een exemplaar ligt van deze cursus. Het moderne Ronse is zoals we tot in ons en Uw treuren moeten vaststellen nogal structureel minstens slordig of gewild vernietigend te noemen op vlak van archivering. Het is zo voor te stellen dat de ware patriot of vaderlander werd erkend in de gewapende weerstanders en net het omgekeerde in de collaborateurs. Hoe werd dat ten andere allemaal omschreven? Maakte de invulling van deze cursus trouwens een strijd uit tussen grage invullers ervan, zoals door sommige verzetsgroepen waar aan de leiding want meer in het bijzonder bij het BNB met Roger Cantraine en Georges Vancoppenolle twee schoolmeesters pardon regenten zo gekweekt en gestaalde betweters stonden? Het zou ons werkelijk verbluffend verwonderen tot een gedeeltelijke zij het voorbijgaande begripsverduistering mocht ook het nog steeds actuele thema, en dat dus al van voor de oorlog, woekerhandel op het curriculum hebben gestaan - en dan nog hoe? ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Wie dat zaakje doceerde, hebben we niet opgezocht maar we mogen denken dat het niet zal zijn gegeven door de heren aanwezige dus meeknikkende raadsleden Georges Dumont en Arthur Haustraete. Die waren tijdens de bezetting immers gekend als woekeraars en de tweede was dan nog een lafaard van jewelste door zijn misleidend gedrag op het proces van Leo Vindevogel die zelf gelukkig voor hem niet alleen al een hele tijd niet meer mocht zetelen als raadslid maar nu een kleine maand eerder netjes neergeschoten was en dus voor eeuwig monddood gemaakt. Bovendien zat één der grootste staatsburgerlijke oorlogscrapulen van Ronse aan de schrijftafel van deze gemeenteraad als stadssecretaris Robert Delobel. Of ook al bovendien was een derde socialist en nu nog eerste schepen Ephrem Vanden Eede ondanks zijn lange lijden in Duitse KZ werkelijk niet alleen als politiek collaborateur te beschouwen maar zeer werkelijker zelfs als oorlogscrimineel, nota bene in die Duitse kampen. Gelukkig weten we van de rest der aanwezige raadsleden hoegenaamd niks oorlogsmatigs maar U begrijpt jammer genoeg dat we dit toch licht suggererend moeten zeggen als een klassieke voorwaardelijke wijs. Soudanskie zal te Ronse en wijde omgeving moeten zoeken hebben om een integer lesgever te vinden en die zal hij natuurlijk niet bij de ondertussen breed geïnterneerde of reeds veroordeelde zwarte medeburgers hebben willen vinden. Maar in diezelfde raadszitting moest burgemeester des levens zij het niet des bezettings Eugène Soudan toch wat harde noten kraken zij het dat alles uiteindelijk goed zou komen, zeg dat deze noten een kort tijdje in lauw water werden gelegd zodat zij voor zijn oude tanden eetbaar waren en voor zijn al even oude maag verteerbaar.

De invoering van de cursus "*staatsburgerlijke opvoeding*" kreeg door deze zelfde gemeenteraad al direct in haar volgend punt een operationele doorslag want in een geheime zitting - geheim voor de gebeurlijke bezoekers en uiteraard niet voor de heren raadsleden - werd de beslissing van de Bestendige Deputatie besproken aangaande de vervallenverklaring van liefst vier titelvoerende of opvolgende gemeenteraadsleden. Dat betrof titelvoerende raadleden René Ferla, Valère Thienpont en onze Adolphe Demets (SAR, notulen gemeenteraad Ronse dd. 16 oktober 1945. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Daarnaast werd dit potentieel kaartergroepje afgesloten met Maurice Devemie als opvolgend gemeenteraadslid. Die laatste op diverse wijzen tragische figuur gaan we grondiger leren kennen in deel 3.1.3.2. Of ze wel eens als nieuwe bloedbroeders gingen kaarten, dan was het voorzeker in het Feestpaleis - of nu net niet meer - want het waren vier op vier socialisten en allen zoals men kon verwachten zeer bekende figuren binnen de rode zuil. Er kon vooral worden gewacht op

wat al dan niet beroep van één deze personen bij de Regent als gevolg zou hebben. Voor drie van hen kwam dat ook goed uit behalve dan voor Maurice Devemie. De zelfde gemeenteraad schoot nu echt in gramschap want het machtigde in het volgende punt het schepencollege "... *Octaaf Goebeert bij het gerecht aan te klagen en zich, in naam van het stadsbestuur, aan te stellen als burgerlijke partij.*" Dat was niet anders dan smerig te noemen of een variante van het breken van het reeds geknakte riet daar deze man samen met Leo Vindevogel net voordien was veroordeeld door het krijgsgerecht - onder meer solidair voor de habbekrats van drie miljoen frank boete - en weliswaar in leven gelaten al schoot er voor hem niks meer over dan de eigen kaars te zien uitblazen door al deze overweldigende gebeurtenissen (We hebben geen idee waar er meer informatie te vinden is gezien deze gemeenteraad besliste "*Gezien den voorgebrachten bundel*". Vermoedelijk was die bundel grotendeels gelijkaardig of ineens volledig gelijk aan de bundel die men tegen deze man in het COO van Ronse had voorbereid. Hij was daar immers de eind 1941 uitgerangeerde Adolphe Demets als oorlogsvoorzitter gaan vervangen zoals we zullen zien in deel 3.1.3.3. Zoals eerder uitgelegd hebben wij zelfs door een modern stadsbestuur van Ronse, daarin verbijsterend gesteund door een zombiebeslissing van een hogere Vlaamse Overheid - "*Wat we zelf doen, doen we nog duizend maal slechter*" - geen enkele inzage gekregen in het oorlogsarchief van het COO later OCMW en nu onderdeel van het schepencollege. Zelfs de juridisch nochtans cruciale notulen konden niet uit 'zeekisten' worden gehaald worden door een klaarblijkelijk structureel overwerkte stadsarchivaris laat staan dus dit soort bundel. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het getuigde ook van een grandioze politieke en menselijke schijnheiligheid want Octaaf Goebeert was dan wel de uitgever en eigenaar geweest van 't Volk - tijdens de bezetting naast algemeen weekblad hoe dan ook een Duits en NO-gezind propagandakanaal - maar was absoluut algemeen gekend gedurende geheel zijn leven bijgevolg eveneens tijdens de bezetting als een innig degelijk en sociaal mens, en vooral of voorzeker niet als een woekeraar laat staan oorlogsmisdadiger als het net opgemerkt resem raadsleden annex stadssecretaris. Het was ook niet het schoonste te noemen van ondertussen gewezen nationaal toppoliticus maar nog steeds en sinds decennia topjurist Eugène Soudan. Ondertussen werd de vervallen verklaarde Adolphe Demets als gemeenteraadslid vervangen door een socialist natuurlijk, leerkracht op het K.A. te Ronse Victor Vandeputte (SAR, notulen gemeenteraad Ronse dd. 18 januari 1946. Hij noemde voluit Victor Florent Polydoor Vandeputte en was geboren te Gentbrugge op 30 oktober 1909. Er is totaal niks van hem bekend op politiek vlak tijdens de bezetting en zou na de bevrijding alleen eens opvallen door een vrij genuanceerde verklaring ten opzichte van collaborateur en collega Gaston Jaspers. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

In het provinciaal archief troffen we een aantal dossiers aan van Ronsese politici die in de problemen waren geraakt omwille van mogelijke collaboratie. Bij gevallen als die van de copains Octaaf Goebeert en Leo Vindevogel was het niet moeilijk beslissen gezien zij reeds waren veroordeeld door het krijgsgerecht en de tweede neergeknald door dezelfde pseudo rechtsinstelling. Wat viel er in dergelijke gevallen na te denken over het al dan niet behoud van de waardigheid als gemeenteraadslid? Voor Adolphe Demets stond er zeer veel op het spel. We weten jammer genoeg niet of hij problemen heeft gehad binnen zijn zeer lange engagementen in de rode zuil. Heeft hij ontslag moeten geven als vakbondssecretaris of is daar de mantel der immer rode liefde gebruikt om van alles te bedekken, en bij de sossen van Ronse was er zeer veel te bedekken bezettingsgewijs? Alleszins was - zoals we net zagen via de gemeenteraad - de Bestendige Deputatie op de vierde september 1945 de harde mening toegedaan dat hij "... *van zijn mandaat van gewoon gemeenteraadslid te Ronse vervallen (is) verklaard.*" Maar de minister van Binnenlandse Zaken had daar beslist een andere mening over: "*Overwegende ... dat betrokkene hoegenaamd geen leidende rol heeft gespeeld bij de Unie voor Hand- en Geestesarbeiders en zelfs zijn medewerking geweigerd heeft toen de federatie der vakbonden door de UGHA overgenomen werd. Overwegende bovendien dat de heer Demets tijdens de vijandelijke bezetting een waardige houding heeft gehad en derhalve*

..." (Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen, dossiers epuratie, persoonsdossier Adolphe Demets, beslissing minister binnenlandse zaken dd. 10 september 1946. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Die minister was zeker geen partijgenoot noch een Vlaming want het betrof de Luikse liberaal Auguste Buisseret (1888 - 1965). En die was publiek gekend als uitgesproken anti-fascist. Dat vormde zonder twijfel een dubbele vorm van genoegdoening voor de gevrijwaarde Adolphe Demets. We hebben reeds aangegeven dat Adolphe Demets niet lang na de oorlog de pijp aan Maarten zou geven want deze administratieve, politieke maar natuurlijk ook existentiële vrijspraak slechts een dik jaar zou overleven. Het was wat het waard was want hij kon voor zichzelf en zijn dierbaren en allicht toch ook voor zijn rode beweging met laat ons zeggen ziek maar opgeheven hoofd of met maatschappelijke eer sterven. Er bleven natuurlijk allerlei vragen onbeantwoord. In deze ministeriële overwegingen stond dus niks in omtrent het controleurschap van de man noch aangaande zijn engagement in het COO van Ronse tot hij daar op instigatie van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel werd buitengewerkt. Al vermoeden wij heel sterk dat net dat laatste meespeelde om hem nu met "*een waardige houding*" te betitelen. Dat spreekt voor zich als we straks het COO van Ronse behandelen in deel 3.1.3. Geheel dit provinciaal archief is niet te dik en we vonden ook in de rest der stukken geen enkele verwijzing naar een controleurschap dan deze interessante opmerking van betrokkene zelf: "*Ik ben dan in juli 1940 overgegaan tot de controlediensten. Ik heb er niet lang kunnen blijven aangezien ik weigerde tot het VNV toe te treden. Ik heb dan mijn pensioen getrokken en geen andere activiteit meer gehad.*" (Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen, dossiers epuratie, persoonsdossier Adolphe Demets, verklaring Adolphe Demets dd. 19 april 1945 aan de provinciale griffier en twee afdelingshoofden van het provinciebestuur Oost-Vlaanderen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). In elk geval moest de gemeenteraad van Ronse haar verstoten zoon weer in de armen nemen en dat gebeurde door een eenvoudige mededeling door de burgemeester aan het begin der zitting (SAR, notulen gemeenteraad Ronse dd. 26 oktober 1946. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dus kon zijn zeer tijdelijke vervanger ook beschikken maar een andere socialistisch gemeenteraadslid dat ook door de Regent in eer was herteld, gaf de pijp aan Maarten en zo kon Victor Vandeputte gewoon gemeenteraadslid blijven zij het dan met een grappig eind annex weer intrrede, alles naadloos achter elkaar. Adolphe Demets was waarschijnlijk al ziek want kwam pas terug post vatten ongeveer drie maand later (SAR, notulen gemeenteraad Ronse dd. 09 december 1946. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Veel politieke vreugde kon hij niet meer beleven want zoals gezegd stierf hij een tijdje later op 17 november 1947. In die eeuwige jachtvelden was de jacht op eerherstel hem net niet meer gegund.

Laten we nu even terug gaan naar zijn bewering over dat pensioen tijdens de bezetting. Normaal laten wij onze onderzoeksslaap niet voor dergelijke administrasubtiliteiten maar hier sloeg ons lodderoog op iets verrassends. Adolphe Demets werd controleur in juni of juli 1940 maar een einddatum gaf hij in zijn verklaring niet. Dat was niet het meest verstandige van diegenen die deze verklaring afnamen want daar ging het toch voor een deel om!? Daarnaast vroegen zij - de griffier en twee afdelingshoofden nota bene - bij gevolg ook al niet wanneer Adolphe Demets dan op pensioen was gegaan. Adolphe Demets had als het ware alle geluk van de wereld een ouder peetje te zijn geworden want als geboren in februari 1879 en dat in een gozerstad als Ronse werd hij dus metafysisch onontkoombaar 65 jaar, toen (vermoeden we toch) op de gewone pensioenleeftijd. Pardon? Tellen we even mee: geboren in februari 1879 + 65 jaar geeft een pensioen vanaf februari 1944. Maar! Dat was dus slechts een half jaar voor het feitelijk einde der bezetting en ondertussen was die bezetting al ongeveer vier jaar bezig want vanaf 20 mei 1940! Of er is een hiaat tussen het controleurschap en het pensioen, of hij bleef daadwerkelijk controleur gedurende het grootste deel der oorlog, of ...? Inderdaad, er was iets vreemds mogelijk want kan hij geen vervroegd pensioen hebben

proberen krijgen en vooral ook gekregen!? Zo'n vervroegde pensionering kan zeer moeilijk anders dan zijn gebeurd omwille van ziekte, ofwel via de eeuwige via via en quasi zeker door gezellige kameraden ergens op de allerjuiste pensioendienst te Brussel. In het fascinerende deel 7.3. of over "*de zwarte kruiwagens*" zullen we uitgebreid zien hoe Ronsenaars redelijk massaal konden gebruik maken van de diensten van leden van de Werbestelle van alweer Ronse - ongeveer allemaal bekende leden van de Kristen Volksbond en vooral van de toneelgroep VTV - om afstand van GEDEPO te krijgen, en dat was dus met absolute zekerheid ook over andere zuilen heen verdeeld. Hier krijgen we iets nieuws en al is het misschien geen openbaring die een berg inhoudt, een muis zal het zeker niet zijn. Het kan toch moeilijk anders dan dat het sociaal statuut van het pensioenstelsel door gemeenteraadslid, senator en secretaris der rode textielcentrales is gebruikt om zich uiteindelijk van alle politiek zeg van alle gevaarlijke beslommingen terug te trekken. Wat hij dan nadien aan waardigs heeft gedaan dan in zijn luie zetel zitten of in zijn groentetuin zich onledig houden, weten wij totaal niet. Het past hier toch reeds om te zeggen dat hij zelf GEDEPO was geweest in de Eerste WO, als zgn. Z.A.B. en dat liefst voor 19 maanden! Hij was daarmee ver van de enige stadsgenoot want GEDEPO tijdens deze eerste oorlog en bezetting was fenomenaal wijd opgelegd. Het was hoe dan ook een erg zware ervaring want bijzonder traumatiserend en niet voor welke herhaling door enige variatie ook te herhalen. Het was dus mogelijk zich politiek waardig te hebben gedragen - volgens de minister - maar zich misschien wel sociaal gezien iets onwaardig te hebben gedragen, als wij ons zo stilistisch en dus inhoudelijk vexatoir mogen uitdrukken. Overigens dat Adolphe Demets beweert dat hij een toetreding tot het collaborerende VNV heeft aangeboden gekregen maar geweigerd, is onzeker. Is dat ook zo geweest want er is geen enkel bewijs dat die - schijnbaar dwingende - vraag ooit is gesteld. Adolphe Demets deelt de gouverneur mee dat hij de beslissing der Bestendige Deputatie gaat aanvechten en doet dat - noblesse oblige - op briefpapier met de gedrukte hoofding van de senaat (Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen, dossiers epuratie, persoonsdossier Adolphe Demets, brief Adolphe Demets dd. 01 oktober 1945 aan gouverneur Oost-Vlaanderen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***)! Aha, dan kan het moeilijk anders of hij was nooit als senator geschorst! Dat was ook al straf. Men kon dus als domme kracht want bloempottig lid der gemeenteraad worden geschorst door de Bestendige Deputatie van een provincie van dit land maar ondertussen doodgemoedereerd blijven zitten als senator van datzelfde land. Die functie had dikwijls ook iets bloempottigs zij het toen zeker veel minder maar absoluut zeer veel hoger qua politiek aanzien. Voor alle zekerheid zouden wij dan ook de archieven der senaat moeten raadplegen of de kranten van 1945 - 1947. Maar kijk eens wie ons te help schiet; Herr Wiki von Pedia ([Adolphe Demets - Wikipedia](#), ***vorige in NOOT N NOG VERWERKEN***)! En daar lezen wij dat hij in 1932 rechtstreeks was verkozen als senator voor het eigen arrondissement en nadien provinciaal senator werd voor Oost-Vlaanderen tussen 1936 en 1946 - zonder onderbreking. Bij alle waanzin die wij voortdurend hebben ontmoet doorheen de Bloedraad van het krijgsgerecht onder leiding van de verontspoordeling Baas Ganshof, komt hier ook even de waanzin kijken rond de administratieve en politieke zuiveringen. Men kon als gemeenteraadslid ergens in een gemeente van de provincie Oost-Vlaanderen door de Bestendige Deputatie aldaar worden geroyeerd maar toch niet als nota bene provinciaal senator voor dezelfde provincie door de senaat zelf. Straffe tijden toen maar wel zeer verwarrend tot schandalig schadelijk. We nemen aan de Bestendig Afgevaardigden ineens mee hebben gewerkt aan de slijtageslag op de gezondheid dus het leven van deze aloude socialist.

C.4.4. Een corrupte controleur en met zelfs een corrupte politiecommissaris.

Controleur Marcel Maes ontmoeten we inderdaad doorheen enkele dossiers van collaborateurs, zoals ook bij de welhaast onvermijdelijke Leon Vandenhole. Die heeft nochtans deze controleur niet noodzakelijk zelf gekend - we kennen geen enkel zeker spoor ter zake - maar vertelt iets zeer belangrijks over hem en niet alleen of vooral niet alleen over hem: *"Ik heb vernomen door Jozef Stockman alsdat Albert Nicaise den beschermeling was van ex-commissaris Laenens. Albert Nicaise, Fernand Debuysscher, Marcel Maes, controleur, en ex-commissaris Frans Laenens deden samen vuile zaken met andere smokkelaars te doen aanhouden. Wat er met de aangeslagen waren gedaan werd, weet ik niet."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leon Vandenhole, verklaring Leon Vandenhole dd. 24 mei 1945 aan rijkswacht Ronse. Een Joseph Stockman hebben wij te Ronse nooit ontmoet. Vermoedelijk was Joseph de roepnaam van Georges Germain Gustave Stockman (°Ronse, 6 februari 1915). Hij was één van de vertrouwensagenten van de zwarte politiecommissaris Frans Laenens. Zelf werd hij weliswaar ontslagen op de zesde september 1944 wegens verdacht van teveel verbondenheid met de Nieuwe Orde van Ronse maar hij werd nooit veroordeeld. Hij zou wel relatief lang geïnterneerd geweest zijn en heeft bijgevolg een krijgsdossier op zijn naam gekregen. Naar onze kennis behoorde hij noch tot het VNV noch tot de DeVlag. Hoe hij dan Leon Vandenhole relatief goed heeft leren kennen, weten we niet. Die laatste werd door deze rijkswachters hierover ook niet bevraagd iets wat mogelijks wel terug te vinden in zijn krijgsdossier dat dus voor niet ingewijden niet te raadplegen is. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dit citaat is vanzelfsprekend van het grootste belang en we moeten zeggen dat naar onze vrij diepe kennis van de sinistere figuur van Leon Vandenhole de man in zijn vele getuigenissen nauwgezette informatie heeft gegeven, wat op zich niet betekent dat hij alle relevante informatie daarbij heeft bezorgd. Bovendien is dit een zeer lange getuigenis want liefst zes bladzijden, dicht op elkaar getypt of zonder interlinie en zitten wij hier reeds op de voorlaatste bladzijde. Vanuit die optiek lijkt het ons quasi onmogelijk om veel te gaan fantaseren of Leon Vandenhole moet een waanzinnig slimme psychopaat zijn geweest. Hier wordt dus niks anders beweerd dan dat een controleur op smokkel zelf mee aan smokkel deed en zelfs - was er bij dit beroep op net dat vlak een overtreffende trap mogelijk? - dat aangeslagen smokkelwaren mee werden verwerkt, nogal wiedes en dubbel ironisch weer voor de zwarte markt. Het spreekt voor zich dat Leon Vandenhole deze informatie uit de tijd van toen heeft gekregen tenzij hij toch samen een tijdje geïnterneerd heeft gezeten met deze Joseph of Georges Stockman. We hebben het een paar maal ontmoet dat deze situatie inderdaad aanleiding gaf tot relevante informatieoverdracht tussen Ronsese gedetineerden op die manier dat wij dan via één van hen daar kennis van moesten nemen. Er is geen aanleiding om te denken dat dit hier het geval was. In elk geval liep de frauderende Marcel Maes hier niet alleen al werd hier geen tweede of ook al frauderende controleur opgenoemd. Dat wil niet zeggen dat dit niet zo is geweest maar wel dat Leon Vandenhole daar ofwel niet van op de hoogte was ofwel het ondertussen was vergeten, ook al onder de indruk van zo'n ellenlang verhoor. Maar drie andere partners in crime waaronder niemand minder dan de zwarte politiecommissaris wiens medetaak het was net smokkelaars mee op te sporen. Dat was bijzonder straffe kost. Zou trouwens politieke baas Leo Vindevogel niks over dat navrante bedrog door zijn nieuwe politiecommissaris hebben vernomen? Vergeten we niet dat Georges Stockman ook één der agenten was die Leo Vindevogel persoonlijk - zij het ook al altijd met twee - moest bewaken als lijfwacht in het jaar 1944 na alle persoonsaanslagen. Fernand Debuysscher is de - vermoedelijke - Ronsenaar - van waar zou hij anders zijn geweest? - die ons hier het allerminst bekend is. We zijn praktisch zeker dat er toen maar één Ronsenaar was met deze naam hoewel we ook weet hebben van een Ferdinand Debuysscher en we de syncoperingsneiging kennen van veel Vlaamse dialecten. Maar die man behoorde tot de socialistische middens, was een verwer van beroep en met zijn geboorte in 1864 en vooral zijn overlijden in 1939 niet echt een kandidaat smokkelaar in 1940 - 1944. Onze man was volgens KLR 1947 nijveraar, gehuwd met Jeanne Mahieu en geboren Ronsenaar en wel op de 14de augustus 1899. We hebben zeer jammer

genoeg nooit een register van dit koppel Debuyscher - Mahieu gezocht omdat we daar zo lang geen enkele aandrijving voor hadden. Wat Ferdinand Debuyscher betref, kon hij bij wijze van spreken lid zijn geweest van een hele reeks relevante families en zeker langs vaders kant want Debuyscher was een populaire familienaam te Ronse. Zo hebben wij alleen al zes diverse politiek relevante families met deze familienaam. En dan had de man ook nog ouders en grootouders langs moeders zijde. Die echtgenote Jeanne Mahieu interesseert of eerder intrigeert ons eigenlijk nog iets meer want we kennen enkele zeer interessante Ronsenaars onder dezelfde naam. Zo was er Marie Marguerite Thérèse Mahieu (1902). Zij was de echtgenote van Maurice Delobel en die was een broer van de als smokkelaar gekende Robert Delobel en Marcel Delobel, beiden ook wat in beter daglicht gekend als stadssecretaris resp. politiecommissaris. Verder in onderdeel D...XXX...**NOG VERWERKEN** .. zullen we zien dat deze Maurice Delobel als bediende bij het bekende veredelingsbedrijf van de familie Dubus perfect op de hoogte was van de zeer ernstige woekerhandel aldaar. Hij hielp er deskundig aan mee kreeg daar ook een deeltje in zwart geld voor uitbetaald als extraatje of zwijggeld. Nu kennen wij de voornamen van haar zusters alsook de echtgenotes van hen en daar is geen zuster Jeanne bij noch vooral een echtgenoot Ferdinand Debuyscher. Was het dan een nicht? Maar zonder registers is het speculeren of beter afwachten op verificatie of falsificatie. Interessant zij het weinig hoopwekkend is dat Maurice Delobel ook al lid was van de collaboratiefamilie Vandendaele³ (met zeker deel VNV, Algemeene SS en DeVlag). En daar valt natuurlijk direct op dat de wijsneus in zake woekergefoefel Leon Vandenhole er eveneens lid van was. Anders gezegd, de keigevaarlijke zwarte Leon Vandenhole was familiaal verbonden aan een zekere medewerker aan woekerhandel Maurice Delobel, wiens twee Ronsese familieleden ook al lekker zwarthandelden. Maar men kan in die specifieke politieke stamboom zien dat de onderlinge kennis tussen beide heren niet vanzelfsprekend was. Nochtans is het absoluut zeker dat doorheen crisistijden als een bezetting familiebanden als het ware opnieuw werden gevonden en versterkt. We begrijpen dat dit onderzoek voor het politieapparaat rondom het krijgsgerecht veel te moeilijk zou zijn geweest indien men daaraan telkenmale had moeten denken. En daar heeft men uiteraard aan gedacht want iedereen was op de hoogte van dit politiek-sociologisch fenomeen. Het niet onderzoek ter zake was dus eerder een vorm van keuze, uit zelfgenoegzaamheid of pure luiheid of omdat men nu ook niet alle deksels van alle potjes wou gaan open doen. Men moest immers in deze stad nog verder kunnen werken en leven, zeker toch wat de leden der stedelijke politie betreft. En eerlijk gezegd mogen wij van alle betrokkenen wel integriteit en naarstigheid verwachten maar menselijk gezien ook niet 'alles' of het bijna ondoenbare. Maar één en ander laat de mogelijkheid open dat ook een zeer geslepen, echte intrigant, oorlogscrimineel en ook al medestichter van de verzetsgroep OF én van het sluikblad RVRL als Robert Delobel tijdens de bezetting deftige of nuttige contacten kan hebben gehad met superzwarte Leon Vandenhole en dus een deeltje van de plaatselijke georganiseerde collaboratie. En Robert Delobel had zeker contacten met collaborateur en zwarthandelaar Edgard Debuyscher, die op zijn beurt sponsor was van DeVlag, de organisatie waarvoor Leon Vandenhole belangrijke opdrachten vervulde. Het kan bijgevolg een kluwen van belangen zijn geweest rondom Leon Vandenhole, ook met een deel banden naar de Delobels en zogenaamd verzet en zowaar de top van het stadsapparaat. In die zin had hij zeer veel redenen om in al zijn verklaringen aan wie dan ook daarover te zwijgen als een graf of hij groef effectief zijn eigen graf want had bijzonder veel kans om vermoord te worden op insteek van effectief de weledele heer Robert Delobel, iets waarvoor die zeker in twee gelegenheden niet voor heeft terug gedeinsd.

Blijkbaar genoot Fernand Debuyscher in het interbellum een mooi maatschappelijk aanzien want hij maakte deel uit van het stedelijke schiftingscommissie van het Fonds der Meestbegaafden en was daarbij ook officieel als nijveraar genoemd (SAR, notulen

gemeenteraad van 31 januari 1931 en 23 december 1935. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Interessant want indicatief was dat daarbij telkens dokter Gaston Deraedt als geneesheer werd aangewezen en dat de eerste keer Clement Neerdaels en de tweede keer Lucien Spileers werden aangeduid voor deze commissie. De dokter was alom gekend als liberaal, Lucien Spileers was dat ook terwijl Clement Neerdaels als socialist was gekend. Gelet op zijn beroepsprofiel van nijveraar en de voorgaande informatie, is het bijna zeker Fernand Debuyscher als liberaal te mogen beschouwen. Helemaal zeker en zeer relevant in deze zwarte misdadigerscontext was dat Fernand Debuyscher in het voorjaar 1943 was bekend als textielnijveraar die ook aan de bezetter had geleverd, zoals ongeveer iedere textielman uit stad en streek (*t Volk*, 20 maart 1943. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Het viel trouwens in vergelijking met de bulk der collega's of concurrenten nogal mee - of nogal tegen? Zijn firma, waarvan wij de officiële naam niet kennen, leverde gedurende 1940 tot begin 1943, inderdaad amper 1.700 meter katoen aan de Wehrmacht, goed voor bij voorbeeld verbanden aan pakweg 1.500 gewonde Duitse soldaten of op die manier gezien wel redelijk indrukwekkend. Deze cijfers wijzen natuurlijk letterlijk op een voltooid verleden tijd. Sowieso weten we dat door de concentratie in de Belgische textielindustrie de kleintjes er van tussen moesten tenzij zij over een lange, zwarte ineens gewoon Duitse arm beschikten en die had hij zo goed als zeker niet. Waar zou hij dat ook vandaan hebben gehaald? We vermoeden dat deze liberale, kleinere textielnijveraar over geen verdere toelating tot leveren ergo weven en verdienen beschikte maar wel wat wit brood verdiende op de bloeiende markt der zwarthandel en dus met de drie genoemden. Bemerken we dat deze cijfers uit maart 1943 dateren en dat Frans Laenens met zekerheid pas in mei 1943 ging opereren als politiebaas te Ronse en bijgevolg een tijd nodig had om mensen zoals deze (mede)woekeraar te leren kennen. Daarnaast is het een noodzakelijke deelvraag of deze kleine maar ervaren textielnijveraar zo maar kon heropstarten vanaf de bevrijding en of hij 'dus' maar verder bleef zwoegen op de markt der woekerhandel. Zo'n man moet toch reserves hebben opgebouwd aan de vooravond van de oorlog en had allicht meer dan keuze om niet te woekeren. Hij kon ook al perfect zijn kennis als pakweg Belgische ploegbaas gaan ter beschikking stellen van Duitse textielbedrijven - op hun bodem natuurlijk - net zoals allicht zal gebeurd zijn ergens eind 1942 met zijn personeelsleden of arbeidersvolk. Herhalen we dat Fernand Debuyscher tijdens het interbellum was gekend als liberaal en als gerespecteerd burger die specifieke aandacht voor de toekomst of de jeugd van de stad Ronse had. Het zou wel best grappig zijn mocht zwartfoefelaar Fernand Debuyscher van zijn dubbelzwart gekregen centen een deel hebben afgestaan aan waardevolle of veelbelovende leerlingen waar het thuis niet al te breed was. In het SAR is gelukkig een stuk archief bewaard rondom de werking van de plaatselijke afdeling van Winterhulp. Als grootste onderdeel ervan behoren de diverse lijsten van scholen waarvan de arme leerlingen voor bijstand met dagelijkse voeding werden bijgestaan door een massa Ronsenaars (We hebben hen nog nooit geteld ook omdat er waarschijnlijk enkele ondersteuners bij zitten die meer dan één leerling hebben geholpen. We vermoeden toch te mogen spreken van een tweehonderdtal Ronsese schenkers. Deze vorm van charitatief gedrag moge ook wel eens meer worden bestudeerd dan steeds maar weer collaboratie en/of gewapend verzet. Daarbij lijkt het ons van het grootste nut de lijst te gaan vergelijken met de gekende politieke handelingen van de schenkers maar ook van diegenen die ergens hadden kunnen geven, met name de standvastige economische collaborateurs en ook al de woekeraars. En wat met de grote patriotten of de na de oorlog erkende weerstanders, dat ten opzichte van de omgekeerden of de gekende collaborateurs? Voor die laatsten zijn wij absoluut zeker dat dergelijk de facto in hun zaak nu eens aanwezig charitatief gedrag, totaal geen rol speelde in hun krijgss dossier. Zo'n studie is dus ook enkel maar mogelijk of liever van waardevol belang, waar men door de aanwezigheid en vooral raadpleegbaarheid van werkelijk alle persoonsgebonden relevante bronnen, een diep inhoudelijk vergelijkend onderzoek kan verrichten. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Met zijn zeer recent verleden van bekommernis om meer begaafde maar armlastige leerlingen der stad bij te staan, zou men verwachten dat Fernand Debuyscher in

het hier en nu van de bezetting zou tussen staan. Maar zijn naam hebben wij als schenker nergens ontmoet.

Er wordt rondom foefelaar-controleur Marcel Maes nog een doodgewone Ronsenaar vermeld die ons aandacht moet weerhouden: Albert Nicaise. Victor *Albert* Nicaise (°Ronse, 30 juni 1906) en vrouwpje Marie Octavie Julie Mathilde Rommens (°Ronse, 09 juni 1902) baatten een herberg uit op de Grote Markt nr. 1. Zij waren voordien met absolute althans officiële zekerheid arbeiders geweest; hij wever en zij scheerster. Zo mogelijk behoorden daar nog allerlei minder precies aanduidbare jobs bij want in hun register 1931 - 1947 staat bij beiden naast de vorige beroepen ook "*arbeider/arbeidster*" vermeld. Dat is vrij belangrijk om allicht iets van zijn gevoel tijdens de bezetting te willen begrijpen. Het koppel zou inderdaad het statuut van zelfstandigen aannemen op een manier die in de eerste helft van de 20ste eeuw werkelijk een paar honderd keren moet zijn uitgeprobeerd door veel Ronsenaars en streekgenoten: door in te treden in de horeca. Daarbij bleef meestal de man toch als arbeider werken zodat de vrouw, die burgerrechtelijk niet eens een duivenei mocht leggen, in deze zaak toch haar vleugels kon spreiden. Hier denken wij dat zij beiden het café bedienden. Zo openden zij in de lente van 1940 en dat met zekerheid als eerste stap in dit soort bestaan het bekende Café Cosmopolite, een zaak waarbij zij het koppel François Vanherpen - Aimée Pieters aflostten. Het was een overname en dat werd ook benadrukt onder meer met "*Beste dranken zoals voorheen bij 'François' altijd de 'premier choix'.*" ('t Volk, 27 april 1940. Het toen vertrekkend koppel was bekend in KLR 1947 als handelaars op Fostierlaan 29. We weten oorlogsmatig helemaal niets van hen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Mogelijks was de opening iets vroeger; dat is ons niet duidelijk uit deze advertentie. Alleszins was er "*Op ZATERDAG 4 MEI aan oude en nieuwe klanten door Al. Nicaise pistolets met hesp.*" Dat vond plaats zelfs minder dan een doodgewone week tijd voor de invasie van het land en dus Ronse en deze Grote Markt nr. 1! Slechter kon niet of het moest op die invasiedag zelf zijn en het feit dat er bij wijze van spreken alleen maar "*pistolets met hesp*" werden aangeboden aan de bestaande en vooral de verhoopde nieuwe zeg de zaak uitbreidende nieuwe klanten, sprak gewoon boekdelen. Er werden in het interbellum - dit duurde dus nog zes dagen voort - ontzettend veel café's of herbergen geopend in stad en streek maar wij herinneren ons geen enkele maal of laten we zeggen nauwelijks een feestelijke opening met dit karig te noemen maal. De zaak was als het ware nog niet geopend of de tering werd reeds naar de nering gezet en dan moest een weekje later het allerergste nog komen. Vergeten we ook al niet dat het bier tijdens de bezetting alras fluitjesbier werd want zoals zo ontzettend veel goederen onderhavig was aan allerlei restricties zodat de belofte in zake "*premier choix*" al meteen gekelderd werd. Dat had uiteraard niks te maken met berekening zeg schraapzucht zoals wel eens gebeurd door kortzichtige overnemers maar alles met de uiterst dwingende omstandigheden. Het resultaat was hoe dan ook slechter dus minder aantrekkelijk al begreep elke oude en nieuwe klant per definitie waarom. Er was als gevolg zeker veel minder omzet dan redelijk of uit de witte en zwarte boekhouding van François en Aimée kon worden verwacht. Daarnaast was in één enorme slag elk huisgezin met de neus op de feiten der drastisch verminderde koopkracht gedrukt zodat alleen verstokte dronkaards - toen een enorm pak - redelijk rustig bleven doorzuipen misschien ironisch of dramatisch genoeg iets meer net wegens dat minder sterke fluitjesbier. Het perspectief moet voor dit koppel nog veel erger zijn geweest dan het zekere verlies aan via de toog en de kaarttafels verkregen inkomen. Men had met deze overname een bijkomende en vrij ambitieuze doelstelling beoogd: "*Zaal voor vergaderingen, bruiloften, banketten.* - *Alles onder de beste verstandhouding.*" Die laatste deelzin leest nu toch werkelijk prachtig zelfs aandoenlijk. Maar al er te weinig geld was, was er gewoon niks te verstaan. We zijn domweg ooit vergeten vragen aan de welwillende Jenny Bouchez waar zij bij haar huwelijk te Ronse tijdens de bezetting hun feest hebben gevierd en wat daar allemaal op de

kaart stond of had mogen staan zonder oorlog. We kwamen toch het volgende te weten dat kenschetsend mag heten hoe bijna alle gewone mensen die tijdens de bezetting huwden, dachten over de gepaard gaande kosten: "*We zijn getrouwd op een donderdag, maar wilden op een vrijdag trouwen. Het was zeer lang, misschien nu nog steeds, de traditie in Ronse dat een huwelijk in het stadhuis op vrijdag gratis was. Toen was het zeker nuttig om op alle mogelijke vlakken te besparen! We hadden ook vernomen dat degenen die gehuwd waren in 1942 niet naar Duitsland moesten.*" (Interviews met Jenny Bouchez. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We hebben zoals al te veel gebruikelijk geen enkel idee met welke kosten dit gepaard ging maar mogen gereede aannemen dat dit een enorme investering voor dit relatief jonge koppel Nicaise - Rommens had gevergd. Was er een overnameprijs te betalen en zo voort; iedereen kan zich dat ook nu nog voorstellen al was het desgevallend in het zwart of zoals hier letterlijk onder de toog? Het zal wel over een bedrag zijn gegaan dat vele volle arbeiderslonen vergde. Het lijkt dan ook zo voorstelbaar dat het koppel ondanks alle oorlogsdreigingen het heft in eigen handen genomen heeft om vrolijk en vrij op deze uitstekend gelegen plaats een café annex feestzaaltje te openen. Hadden zij voldoende gespaard dan moest dat spaargeld weer worden ingehaald of werkelijk geleend investeringsgeld aan een bank of andere geldschieter worden terugbetaald, met rente er uiteraard bovenop. Bovendien was deze domicilie niet alleen hun werkplaats maar nog eens hun woning. Veel kinderlast was er niet want ze hadden slechts één kind, hun schoolplichtige zoon Georges uit het jaar 1926. Misschien was die ziekelijk zoals we straks mogelijks kunnen afleiden? Men mag niet onderschatten welke enorme kosten een ziekte binnen een familie meebracht al waren er tal van dokters gekend omwille van hun bijzonder sociale instelling. Dat is op zich een artikel apart waard maar met zekerheid hebben de meeste zo niet werkelijk alle dokters van Ronse voortdurend over hun hart gestreken en zonder afrekenen gewoon naar de volgende patiënt de huisdeur uit gestormd. Ten andere weten wij slechts zeer weinig over de geheid redelijk massaal psychosomatische problemen die door het ontstaan van de oorlog via de invasie, overigens reeds minder ingeleid door alle oorlogsdreiging van in liefst 1938, zijn ontstaan. Vooral vrouwen waren als nogal gevoelig gekend zoals met de fameuze "vapeurs" en men kon het zich voor Marie Octavie voorstellen; nauwelijks alle kruimels uit de opening weggeveegd of er kwam nauwelijks nog een geldkruimel binnen terwijl rekeningen doodgemoedereerd bleven doorgaan. Men zou van minder appel- tot alle mogelijke fruit- en groentenflauwtjes gekregen hebben. Het koppel zette de hier begonnen horecatraditie levenslang verder zij het en omwille van onbekende redenen vanaf 20 september 1947 een paar huizen dicht bij het stadhuis want op nr. 4 met "*Café De Klok*", waarna het gezin ver weg van het centrum verhuisde naar een herberg op de Boekzitting of in het Muziekbos. Voor de periode der bezetting was Albert Nicaise bekend als smokkelaar. Op die manier kwam hij in het vizier van zijn politieke wat verder werkende buurman of oorlogsburgemeester Leo Vindevogel: "*Nicaise, herbergier, wonende Groote Markt, is een smokkelaar in eetwaren en textielwaren. Heeft verleden jaar bijzonderlijk handel gedreven in bruine zeep. Hij is ook goed bevriend met Fenaux en Arthur Haustraete.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel. Lijst smokkelaars gehandtekend en niet gedateerd door agent Julien Van Obost. Gesigneerd voor ontvangst "*Gezien*" door Leo Vindevogel, datum zeer moeilijk te lezen en allicht dd. 03 september 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wij zullen direct zien dat deze kennis consequenties heeft gehad en dat Albert Nicaise effectief is geconfronteerd geweest met het hoofd van het RAA of de Rijksarbeidsambt, Lucien Debisschop. Het zou ons echter ten sterkste verbazen dat hij ook door Leo Vindevogel zelf is opgeroepen via het fameuze kaartje waardoor die opgeroepen Ronsenaars, indien ze alleszins reageerden, op slag werden gevangen genomen door de op het stadhuis ad hoc aanwezige Feldgendarmarie; zie deel 4.3. Het blijft één van de grote raadsels van de bezetting en specifiek rondom Leo Vindevogel waarom niet alle door hem gekende Ronsese smokkelaars

zijn geconfronteerd met één der net opgegeven instanties, of anders gezegd, waarom sommigen blijkbaar zonder bokkensprongen de smokkeldans zijn ontsprongen. We hebben in elk geval nooit gehoord dat Albert Nicaise of is ondergedoken of bij wijze van spreken is verhuisd als zeer vrijwillige arbeider in Duitsland. Hij was daar te slim of handig of te vastberaden voor.

"*Geld, het doet de beer dansen*", hebben we enkele malen uit de bekoorlijke mond gehoord van een Westvlaamse schone. Men kan het allicht als een universele uitdrukking gebruiken behalve dan bij de Eskimo's. Er doken plots wel opvallend veel beren op tussen de inwoners van Ronse in deze barre tijden al kon het niet als carnavalesk worden beschouwd; al die beren hadden daarvoor juist veel te lange klauwen. In deel 7.4. moeten we dieper ingaan op de corruptie in zake GEDEPO doorheen zowel de Duitsers bij de Werbestelle als enkele Ronsese medewerkers ervan maar ook door andere figuren binnen de lokale collaboratie. Bij die laatste was advocaat Maurice Ponette zeer prominent want zeer bedrijvig wegens uiterst geldzuchtig. Ondanks zijn zogenaamd groot idealisme als Nieuwe Ordige Vlaamse SS-propagandalid in daad en veel woorden (hij schreef veel artikels voor de nieuwe zaak in diverse media) was hij zo corrupt als 'iets', zoals ook uit deze zaak rondom Albert Nicaise blijkt: "*Jozef Decuyper (NVDR; ook gekend als Georges Decuyper) heeft nooit gewerkt om mij vrij te hebben van den verplichte arbeidsdienst. Het is advocaat Ponette en Lucien Debisschop van Ronse geweest. Als ik bij Maurice Ponette ben geweest, heb ik eenige dagen nadien naar het geneeskundig onderzoek bij geneesheer Ponette geweest. Ik heb 6.000 frank moeten geven en enkele flesschen sterke drank aan Maurice Ponette en ik denk dat hij ze gedeeld heeft met den geneesheer daar het na zijn onderzoek is dat ik werd vrijgesteld. Het was door Lucien Debisschop dat ik moest vertrekken voor den verplichten arbeidsdienst daar hij mij opgaf als groote fraudeur in vleesch en meel.*" (AG, dossiers collaboratie, persoondossier Lucien Debisschop, verklaring Albert Nicaise dd. 24 september 1944 aan rijkswacht Ronse. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Wij beschikken over de krijgssdossiers van Georges Decuyper en Lucien Debisschop. In die twee dossiers ontbreekt enige confrontatie tussen Albert Nicaise en de verdachte nadien veroordeelde collaborateurs. Nochtans waren zowel Georges Decuyper en Lucien Debisschop na de bevrijding nooit naar Duitsland gevlucht en direct in handen van het krijgsgerecht zodat confrontaties perfect organiseerbaar waren. Die mogelijkheid was in schril contrast met Maurice Ponette die net voor de bevrijding naar Duitsland zou vluchten en na de oorlog enkele jaren ging doorbrengen in Argentinië. Het krijgsgerechtdossier van Maurice Ponette mochten we niet inzien - deze ware oorlogscrimineel want met quasi oneindige doden en levenslang mentaal en somatisch verminkten op zijn geweten werd begripte wie kan in eer hersteld door het eerbiedwaardige krijgsgerecht - zodat we niet weten met wie hij allemaal na zijn terugkeer in de Lage Landen is geconfronteerd. We mogen aannemen dat het krijgsgerecht van pakweg 1950 nog veel minder in banden met woekerhandel en aktieve corruptie rondom collaboratie was geïnteresseerd dan vanaf september 1944, toen het daarin eigenlijk ook al nauwelijks aandacht had. De verklaring van Albert Nicaise aangaande de niet-hulp door Georges Decuyper valt echter niet uit de lucht want komt voor in diens krijgssdossier met een woordelijk identiek PV maar dan betreffende het onderzoek naar het bezettingsgedrag van Georges Decuyper (AG, dossiers collaboratie, persoondossier Georges Decuyper, verklaring Albert Nicaise dd. 24 september 1944 aan rijkswacht Ronse. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). En dat is - sterk vermoedelijk maar niet helemaal zeker - een reactie op een getypt document van de kant van de verdediging van Georges Decuyper waarin alleszins twaalf namen - elf Ronsenaars en één inwoner uit Kwaremont - voorkomen van mannen die door Georges Decuyper zouden zijn geholpen met het oog op het afwenden der dreiging tot GEDEPO: "*Zoo heeft hij kunnen doen vrijstellen van den arbeidsdienst in Duitschland de volgende personen: 1) Albert Nicaise,*

Savooistraat 14de wijk Ronse." (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Georges Decuyper, Ongedateerde en niet eens gehandtekening en naamloze verklaring maar zo goed als zeker of van de raadsman van Georges Decuyper of van een dicht familielid. Het lijkt waarschijnlijk dat wij door onoplettendheid een stuk van deze getypte verklaring hebben gemist. Er wordt ten andere nog de oude spelling Duitsland in plaats van het nieuwe Duitsland gebruikt en de nieuwe spelling kwam in voege vanaf maart 1946. In elk geval, als het een reactie is op het gestelde PV van 24 september 1944 is vanzelfsprekend dit document nog voordien of zeer snel na de bevrijding van de derde september 1944 opgemaakt. Advocaat Maurice Ponette heeft het natuurlijk niet opgesteld. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Voor alle duidelijkheid is de vermelding van het gevaar van GEDEPO naar Duitsland begrijpbaar maar zeker voor Albert Nicaise onjuist want het RAA kon niet verplichten tot arbeid aldaar maar wel voor het eigen land der Belgen en ook voor Frankrijk. Het is mogelijk zelfs uiterst waarschijnlijk dat deze kleine collaborateur ook bekenden heeft proberen redden van GEDEPO naar daadwerkelijk Duitsland, maar dat is hier niet van belang (Eigenaardig is trouwens dat Albert Nicaise met een adres "*Savooistraat 14de wijk Ronse*" is opgegeven. In vergelijking met het register 1931 - 1947 van de man is deze informatie onmogelijk. Hij heeft tussen 1936 - 1940 op zijn dichtst in de Geeraardsbergenstraat gewoond. De lange Savooistraat was de politieke fief van Georges Decuyper maar hij zou nog andere inwoners uit Ronse helpen met hand- en spandiensten ter vermindering van GEDEPO (zie deel 7.3...XXX... **NOG VERWERKEN**...). Deze vermelding dateert van zeker voor de verhuis van Albert Nicaise en gezin na 1947. Hoe we dan deze feitelijke adresvermelding moeten begrijpen, is ons volkomen onduidelijk en kan te wijten zijn aan een feitelijke fout van de schrijver. Er waren vanaf de bevrijding voor alle verdachten laat staan geïnterneerden en voor hun familie zeer zenuwslopende tijden aangebroken. Zo zou de eega van Georges Decuyper er ernstige gezondheidsklachten aan overhouden, al was ze natuurlijk in leven - in vergelijking met een lange reeks Ronsese PG. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is weer eens te betreuren dat de rijkswacht niet doorvroeg naar de technieken waarmee Maurice Ponette het gevaar van GEDEPO definitief kon bezweren, niet principieel natuurlijk maar voor zij die deftig konden afdokken. Deze onwaarschijnlijk vlotte of gladde paling had met name nogal wat contacten waaronder met het Duitse Kriegsgericht. Maar het is mogelijk dat Albert Nicaise gewoon wou betalen voor een deftig resultaat en in het hoe helemaal niet was geïnteresseerd. Dat bleek hier via een pseudogeneeskundig onderzoek door dokter Paul Ponette, broer van Maurice Ponette. Die was onbekende tijd dokter voor zowel het RAA als de Werbestelle en ontmoetten we in deel 4.4.2.3. Zoals hier uitgedrukt, is het niet anders verlopen dan dat Albert Nicaise geneeskundig ongeschikt werd bevonden voor eender welke arbeid in België en Frankrijk - het gebied waarop het RAA opereerde - maar dus ondertussen fluitend kon werken als woekerhandelaar in stad en omstreken en allicht ook vrouwlief wel eens hielp in het café op een boogscheut van het stadhuis van zijn dierbaar Ronse. De som aan 6.000 frank betekende zeer concreet de helft van een jaarloon van een gewone arbeider. Dat was zeer, zeer veel geld. En dat hield niks anders in dan dat er met woekerhandel veel meer te verdienen viel dan met eender welke betaalde zij het verplichte arbeid. Dat had eveneens als noodzakelijk praktisch gevolg dat deze 6.000 frank door het koppel Nicaise - Rommens nadien moest worden terugverdiend, sterk vermoedelijk door nog hogere woekerprijzen gezien deze uitzonderlijke (?) bedrijfskosten. Jammer dat de rijkswacht niet vroeg waar die paar flessen sterke drank vandaan kwamen want door nogal wat Ronsenaars werd ook op dat vlak zeer intens gesmokkeld vanuit het land der drankgoden of la douce France; zie deel 1.2.4.3. We hebben wel nooit de naam van deze caféhouder en nu zoveel meer geassocieerd gezien met dit onderdeel der smokkel maar zijn mogelijke verbanden met woekerhandel waren vrij indrukwekkend, waarvan een deel zeker bestaand waren. Hij was bekend illegaal te handelen in zowel vlees, meel en in het algemeen eetwaren, in alsook bruine zeep en de voor Ronse onvermijdelijke textielwaren.

Georges Decuyper en Maurice Ponette kenden elkaar goed tijdens de bezetting, onder meer omdat ze wel eens een glas gingen drinken in een de Algemeene SS Vlaanderen genegen café in de Peperstraat, en waren ook elk voor zich en mooi samen haters van Leo Vindevogel wegens hun conflicten met hem in het interbellum die leidden tot hun definitief uittreden uit de Kristen Volksbond. Allerlei belangen mengden zich hier door elkaar, ook binnen de rangen van als politieke collaborateurs gekende stadsbewoners. De zaak is des te interessanter omdat Albert Nicaise met zekerheid omwille van woekerhandel werd bedreigd met - inlandse - GEDEPO en dat het dus niks had te maken met vormen van enige weerstand ook. We zullen in deel 7.3. ruim zien dat nogal wat witten door hand- en spandiensten van zwarten mochten thuis blijven maar hier is het ondubbelzinnig zo dat een bekend woekeraar verder te Ronse en streek kon blijven handelen; voor hoeveel analoge gevallen zeg collega's zwarthandelaars is dat nog gebeurd? Wij hebben alleszins niets vernomen van welke daad van verzet ook aangaande Albert Nicaise. Het is ondertussen zeker dat Albert Nicaise wel degelijk in het vizier van de oorlogsburgemeester annex woekerhater- en vervolger was gekomen. We hebben net het verslag van speciaal agent Julien Van Obost aan zijn baas Leo Vindevogel gelezen. En aangaande de vervolging van woekerhandelaars te Ronse en omgeving zullen we later herhaaldelijk moeten zien dat er een absoluut zeker verband was tussen de oorlogsburgemeester en Lucien Debisschop, het plaatselijk hoofd van de RAA of het Rijksarbeidsambt. Die andere politieke collaborateur en na hun breuk in het interbellum hevige politieke tegenstander, Maurice Ponette, moet dan het omwille van het smeer de crisissituatie voor klant Albert Nicaise hebben opgelost terwijl het zeer waarschijnlijk is dat ook Lucien Debisschop in wat vette brokken deelde, puur geldelijk ofwel in natura. Het is mogelijk dat Albert Nicaise eerst heeft geprobeerd iet te bereiken via Georges Decuyper en dat deze hem heeft doorverwezen naar de machtiger of invloedrijker Maurice Ponette. Overigens woonden zowel advocaat Maurice Ponette en zijn broer en dokter Paul Ponette geheel de bezetting steeds vrij dichtbij Grote Markt nr. 1: Albert of Marie Octavie moesten niet ver lopen. Men ziet hier kort een kluwen waar een kat nauwelijks aan uit geraakt:

+ Lucien Debisschop en Leo Vindevogel stonden op één lijn qua vervolging van zwartwerkers terwijl de eerste VNV-er was geworden na eerst lid te zijn geweest van toneelgroep VTV binnen de Kristen Volksbond;

+ Lucien Debisschop was, ondertussen dus als VNV-er, in betrekking met Maurice Ponette die na ontslag uit dezelfde Kristen Volksbond ook al uit het VNV was gevlogen en snel tijdens de bezetting lid werd der Algemeene SS Vlaanderen;

+ Leo Vindevogel en Maurice Ponette waren stadsgenoten en publiek gekend als politiek collaborateurs maar gezworen partijpolitieke vijanden vanaf ergens in het interbellum;

+ Georges Decuyper en Maurice Ponette kenden elkaar vanuit de Kristen Volksbond waaruit zij dus als eeuwige vijanden van Vindevogel met doorechoënde slaande deuren waren vertrokken en kenden elkaar politiek goed tijdens de bezetting;

+ Maurice Ponette, mogelijks samen met Georges Decuyper, en Lucien Debisschop hielden de (terecht) geviseerde zwarthandelaar Albert Nicaise via een corruptieve daad of een valse medische keuring door broer en controlearts Paul Ponette vrij krijgen van de straf GEDEPO.

Het is alleen gissen hoeveel maal dergelijk scenario is voorgevallen maar men begrijpt dat er dus zowel gelijkaardige doelstellingen (anti woekerhandel en pro GEDEPO) als tegenstrijdige handelingen (vervolgen door weg te sturen naar Duitsland of hier houden na corruptie) waren doorheen lokale collaborators. Dat laat nog vragen onbeantwoord zoals wat met Fernand Debuyscher is gebeurd; moest die ook gaan afdokken aan dezelfde Maurice Ponette en tutti

quanti ter vrijwaring? En vooral; ging Albert Nicaise en met welke handlanger(s) nog aan zijn zijde gewoon nadien verder fluitend voort met zwarthandel in textiel, eetwaren en/of bruine zeep, of in iets totaal anders dat immers (sic) veel beter geld opbracht dan het tappen van fluitjesbier voor het in een zwart oorlogsgat geslonken aantal klanten in zijn café? In dat zeer voorstelbaar geval is, stellen wij ons zo ver dat sluwe Maurice Ponette ook graag een laat ons zeggen preventief percentage voor zich zag uitgekeerd, op tijd en stond.

Albert Nicaise zou door één en ander met zekerheid in de aandacht geraken van Ronsenaars die misschien wel eens klant zijn geweest maar alleszins ook de man bezettingsgewijs afkeurden - tenzij zij alleen maar jaloers door zijn winsten waren geworden? Hij zou inderdaad na de bevrijding in het vizier van het BNB komen al nemen wij aan dat het niet was, of zeker niet alleen, omwille van zijn smokkelactiviteiten. Maar van dat 'meer' weten wij totaal niets. We weten reeds met zekerheid dat hij op het moment van de net opgegeven verklaring of begin november 1944 op vrije voeten was en dat was hic et nunc de facto een bewijs op zich van Belgische burgertrouw, sociaal gepercipieerd en uitgevoerd toch. Maar hij zou kort erna want begin 1945 door de lokale afdeling van verzetsgroep BNB bij de Staatsveiligheid worden aangegeven met een dossier als staatsvijandige zeg als collaborateur (Lijst door B.N.B. aangelegd, dossiers aan Staatsveiligheid: Archief B.N.B. – M.N.B. Ronse. R.A.R. Inventaris 487. Nr. 68. “*Remis à la Sûreté les dossiers suivants*” dd. 09 januari 1945, onder nr. 101 “*Albert Nicaise*”. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Deze dossiers hebben wij niet als armzalig onderzoeker. We weten niet eens waar die talloze dossiers zich bevinden en kunnen bijgevolg totaal niks zeggen over de beschuldig(en) vanuit BNB ten opzichte van hun stadsgenoot. Nochtans kan deze opmaak en doorsturing toch niets anders dan wijzen niet zodanig op de - vele - daden van woekerhandel maar - nogmaals - vooral of gewoon uitsluitend op klaarblijkelijke hand- en spandiensten van deze man aan de lokale collaboratie. En meer specifiek kon dit slechts gaan over zijn banden met Frans Laenens en/of met Maurice Ponette. Bij die laatste kwam ongeveer half Ronse alle soorten gunsten vragen. We overdrijven even want we stonden toen niet permanent aan 's mans deur en hebben bijgevolg daar geen statistieken van maar een fantast als deze man zou er ongetwijfeld bijna geheel de stad van hebben gemaakt, zoals we later zullen zien in deel 7.4.4. waarin hij zowaar Eugène Soudan voor zijn kar spant met en in zijn woorden. Maar herinnert U zich dit stukje citaat nog waarin Albert Nicaise “*den beschermeling ... van ex-commissaris Laenens*” werd genoemd? Indien reeds vergeten, spoelt U gewoon terug maar dit was meer dan frappant en hebben wij voor het geheel van de tijd dat Frans Laenens te Ronse de scepter van politiecommissaris zwaaide - vanaf mei 1943 tot augustus 1944 - slechts één maal gelezen; hier. Frans Laenens beschikte zoals bekend alleszins over enkele zeer aan hem verkleefde agenten maar dat was iets totaal anders want het ging nu over een burger en die op welke manier ook geen enkele band had met het stadsbestuur. Van Albert Nicaise hebben wij ook al geen enkel aanwijzing of hij in iets ideologisch geloofde of zelfs maar lid was geweest van een bepaalde ziekenkas of vakbond. Dat voorlaatste zal hij wel zijn gebleven als zelfstandige en als arbeider, en hetzelfde gold voor zijn echtgenote, was de kans behoorlijk groot dat hij ergens bij een syndicaat was aangesloten. Opvallend was dat hij een schoonbroer had die niet alleen zeer veel jonger dan zijn echtgenote of haar broer was, dat gebeurde eeuwenlang in de meeste families, maar ook al lid werd van het BNB van Ronse. Marc *Marcel* Richard Rommens (°Ronse, 24 november 1916) kreeg van oud naar nieuw bij het laatste bezettingsjaar een formidabel nieuwjaarsgeschenk waarvoor hij enkele jaren later nog eens werd beloond. Hij werd immers erkend als GW bij het BNB vanaf de eerste januari 1944 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers BNB, Marc Marcel Rommens, Attestation dd. 17 augustus 1948. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Vader Désiré Rommens (°Ronse, 23 januari 1868) was te Ronse overleden op 09 juni 1927; dat maakt banden sterker in deze

familie met negen kinderen en één natuurlijk kleinkind en een van verdriet en zorgen overmande weduwe, moeder en grootmoeder en huishoudster Maria Amelbergha Pollet (°Mater, 04 augustus 1874). Overigens zou een andere broer, Robert Florent Désiré Rommens (°Ronse, 02 juni 1903) te Ronse op 08 juli 1927 huwen met de voor hem onweerstaanbare Madeleine Haustraete. Dan gaat bij ons een belletje rinkelen zij het helaas of juist gelukkig niet te lang. We kennen de familie goed van Arthur Haustraete, één uit de reeks smokkelcollega's van Albert Nicaise. Madeleine was zeker geen zuster van Turie. Nader politiek-genealogisch onderzoek kan uitwijzen of zij al dan niet een nicht was en dus nog 'dicht' familiaal was verbonden. Maar men begrijpt dat men met die aanpak niet alles kan verklaren. Uiteindelijk kunnen wij op zijn best slechts uit het geseponeerd krijgss dossier van Albert Nicaise weten met wie hij desgevallend in de woekerhandel was verbonden laat staan in de 'rest' zeg met gebeurlijke collaborateurs buiten 'slechts' Georges Decuyper, Frans Laenens en Maurice Ponette. Voor de met Albert Nicaise door Leo Vindevogel gekende medewerkers Emile Fenaux en Arthur Haustraete moeten we hier kort zijn omdat wij hen in een verder onderdeel nog moeten bespreken. Ten andere, alleen over Emile Fenaux bestaan dossiers - uit het verzet natuurlijk. Aangaande Arthur Haustraete kennen wij geen enkel oorlogsrelevant dossier op naam en dat kwam hem goed uit want deze politieke paling zou na de oorlog nog even geschepene van deze stad worden, naast zijn activiteiten in ontelbare onderdelen van de socialistische beweging. Hoe dan ook blijft door deze verwevenheden de vraag of de goede vaderlanders Emile Fenaux en Arthur Haustraete doorheen hun activiteiten als smokkelaars ook geen banden hoe tijdelijk ook hebben gehad met één of meerdere collaborators uit zijn stad. Minstens Arthur Haustrate had toen merkwaardig genoeg banden met woekervolger Leo Vindevogel. We begrijpen dat het voor de talloze ook lokale medewerkers van het krijgsgerecht werkelijk te ingewikkeld dus te moeilijk was om dat allemaal eens uit te pluizen, los van de zeer belangrijke informele banden van menselijke en ideologische aard.

Kakkenestje of allerjongste des huizes Marc *Marcel* Rommens zou voordien wel in de arbeidsproblemen geraken: "*Ik ben begin november 1942 op de Werbestelle moeten verschijnen ... Zonder werk zijnde werd ik verplicht naar Duitsland te gaan werken ... Ik ben dan op 24 november 1942 naar Duitland vertrokken ...*" (DOS, dossiers GEDEPO, persoonsdossier Albert Crucke, verklaring Marc *Marcel* Rommens dd. 06 april 1950 aan politie Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat wordt voor een deel bevestigd door zijn gegevens in het archief van BNB-leider Georges Vancoppenolle: "*schade veroorzaakt door de bezetting: verplichte arbeid in Duitsland: 24/11/1942 tot 24/6/1943 (omstandigheden terugkeer: congé): depuis le 24/6/1943; revenu en congé, n'est plus retourné.*" (RAR/RAG, Archief BNB. MAP 29. Met de hand geschreven groepslijsten. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hij is bijgevolg zoals in zo veel gevallen na een eerste periode van GEDEPO bij verlof een WW geworden. Opvallend genoeg heeft hij noch voor GEDEPO noch voor WW enige aanvraag voor het resp. statuut ingediend en dat was voor Ronse vrij uitzonderlijk gezien de massa's aanvragen en al zeker binnen de kringen van het verzet dat op veel manieren na de oorlog vlag en wimpels wou dragen tot aan de eeuwigheid. We weten dus ook niet waar hij zich heeft verdoken. Hoe dan ook zit bij zijn verplichte deportatie naar Duitsland en dat tijdens november 1942 zekere ironie zelfs sarcasme. Immers, in deze tijden zeer vermoedelijk slechts zeer kort voordien zou zijn schoonbroer Albert Nicaise zichzelf afkopen voor een half jaar loon van een arbeider en wel door Maurice Ponette en dus ook ten opzichte van Lucien Debisschop. Hij had zich met andere woorden vrijgekocht ten opzichte van het Rijksarbeidsambt waarvan VNV-er Lucien Debisschop toen de lokale chef was. Herinneren we eraan dat met absolute zekerheid vlak voor de derde september 1942 de veel oudere schoonbroer Albert Nicaise was gekend als smokkelaar door speciaal agent Julien Van

Obost en oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. Wat kon voor de ene uit de familie kon blijkbaar niet voor een andere, en dan betrof het zelfs de allerjongste van de liefst negen kinderen Rommens dus de lieveling van zijn ma-weduwe. Of het kon alleszins niet op dit moment van het einde van 1942. Trouwens, de ongehuwde en nog thuis bij zijn moeder-weduwe wonende Marc Marcel Rommens had met zekerheid toen geen werk al zei hij er niet bij sinds hoe lang. Zou hij dan wat hebben geholpen in de smokkel van zijn schoonbroer ergo van zijn oudere zuster, nu hij toch geen officiële klopp te doen had en het café van zijn naasten zo zwak moest draaien? Op die manier kon hij mee familievermogen wat aanspekken en zijn moeder thuis niet op haar oorlogsgespannen zenuwen werken? Het is trouwens een correct vermoeden te stellen dat nogal wat Belgische smokkelaars het zo druk moeten hebben gehad met deze handel dat ze werkelijk geen tijd meer over hadden voor een echte of legale arbeid, wat hen bijgevolg ook al in de rats kon brengen gezien de Duitse eisen tot werkzaamheid. Dat kon een scenario geweest zijn voor deze jongeman die met zijn schoonbroer meer zwartverdiend geld kon scheppen dan als gewoon arbeider. Bovendien weten we dus niks van zijn onderduik vanaf 24 juni 1943 tot de derde september 1944 al lijkt het ons niet eens van moed maar van pure waanzin te getuigen om ook dan te gaan meehelpen als smokkelaar. Veel zou hij als GW of gewapend weerstander ook niet verrichten, maar dat was uiteindelijk in het belang van de gemeenschap: "*Chargé d'une mission pour le service des réfractaires.*" (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers BNB, Marc Marcel Rommens, Inlichtingsformulier niet gedateerd en gehandtekend door Georges Vancoppenolle. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Als gewoonlijk was dit uiterst vaag en had het ten andere twee keer niks dus helemaal niks te maken met verzet van gewapende aard; dat begeerd statuut kon men als het ware krijgen omdat men zich had verwond door tijdens de onderduik voortdurend vogelpik te spelen. Wat hield zo'n missie in? Ging deze jongeman gelden ophalen voor de onderduikers binnen het BNB, waarvan de meesten zelf GW waren en bijgevolg weerstanders en niet zomaar werkweigeraars? Of ging hij doodleuk geld ophalen alleen voor zichzelf tot hij genoeg had met een extraatje voor moeder aan de door schlam stinkende haard, menselijk gezien allemaal mooie inspanningen die men nog eens na de oorlog als heerlijk gewapend verzet kon noemen en er nog een hoop voordelen bij opstreek? Kreeg hij zelfs geld via de meerwaarden verdiend door de - sterk vermoedelijk gewoon doorgegane - smokkelactiviteit van zijn schoonbroer Albert Nicaise? We zullen later wel zien dat het BNB van Ronse geld verzamelde door verschillende diefstallen, onder meer eens van het gehele maandloon van alle stadsbedienden. Zou het BNB ook een deel van zijn inkomsten hebben verdiend via smokkel, zij het dan via de zogenaamde derden want uiteraard (?) zelf niet georganiseerd? Het ene bedrog was politiek gezien al net zo goed of zo slecht als het andere en allicht zal ook U diefstal erger vinden dan smokkel, al valt één en ander nog te bezien en uit te klaren. Dan zit hier werkelijk ineens dubbele ironie want we weten reeds dat net het BNB van Ronse Albert Nicaise zou bedanken met een per definitie aanklagend dossier bij de Staatsveiligheid in januari 1945 en bovendien zat er in de familie Rommens², zij het wat verder dan een pure schoonbroer, nog een lid van het BNB. Albert Nicaise en Marie Octavie Rommens zouden trouwens een tijd later nog wel wat anders meemaken dan een geschreven klacht en het zal wel een open vraag blijven wie hier toen achter zat: "*In den nacht van 31 mei op 01 juni 1945 ... Op de woning van Albert Nicaise ... werden er ontplofbare stoffen door het venster der herberg geworpen, te 2 u 40', door tot heden onbekende personen. Deze kwam terecht in de herberg waar zij ontplofte. Zij verbrijzelde al de ruiten en veroorzaakte schade aan de tafels en een buffet welke in een belendende plaats stond, alsook aan het gebouw doch alles bleef beperkt tot stoffelijke schade.*"

Drijfveer: Albert Nicaise is geïnterneerd geweest, als verdacht van medewerking met de vijand, doch is sedert enkelen tijd in voorlopigen vrijheid gelaten.

De rijkswacht waakt en heeft een onderzoek ingesteld." (RAB, dossiers Haut Commissariat. Sécurité de l'Etat. Map 1311. Ondermap 18 Pers/Presse. Verslag rijkswacht Ronse dd. 01 juni 1945. De wisseling van meervoud in enkelvoud is voor rekening van de verslaggever. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wat hier werd bedoeld met "enkelen tijd " weten we helaas niet. We weten wel dat hij op 24 september 1944 of amper drie weken na de bevrijding zonder aanduiding van vrijheidsberoving een verklaring heeft afgelegd aan de rijkswacht van Ronse. Het gebeurde alleszins wel meer dat het krijgsgerecht al dan niet samen met het lokaal verzet jojo speelden met vermeende collaborateurs; kreeg zo'n hoop mensen ook maar eens gevangen zeg onder gesloten dak! Hopelijk voor deze slachtoffers van de relatief milde bomaanslag had men voor de noodzakelijke renovaties nog wat spaargeld overgehouden aan al die zwarthandel tenzij men er nog steeds mee bezig was, of men er uiterst noodgedwongen dan maar zeer zuchtend weer aan begon. De tijden waren immers nog zeer gunstig ervoor. Ook al enigszins ironisch was dat adjudantcommandant van de plaatselijke brigade der rijkswacht Pieter zeg Pierre Antoine Van Immerseel (°Drogenbos, 21 februari 1891) die dit verslag heeft opgesteld, eveneens lid was van het BNB waar Albert Nicaise nogal wat aandachtsbanden mee scheen te hebben. Hij werd er erkend als GW vanaf de eerste november 1943 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers BNB, Pierre Van Immerseel, Attestatie dd. 24 november 1947. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Zoals gezegd hebben wij geen toverfluitige noot inspiratie om te weten welke verzetsgroep van Ronse - het krioelde er zo wat van - deze aanslag heeft gepleegd. Het kon zelfs het BNB zijn waar genoeg van God noch gebod leden rondliepen met ervaring in dit soort zaken, al waren de allerslechtsten onder hen - het duo Albert Bauwens en Gaston Snoeck - vanaf zeker oorlogsmoment oorlogsvrijwilliger geworden zodat zij ten minste voor al die tijd de stad niet onveiliger konden maken. Hoewel; deze aanslag was op de eerste juni 1945 gebeurd. Wat deze weerstander annex rijkswachtcommandant ook al wist, vermoedde of probeerde te achterhalen, hij schreef natuurlijk dat Albert Nicaise werd beschouwd "*als verdacht van medewerking met de vijand*". Het doet dus allemaal - deze aanslag begin juni 1945 en de klacht door BNB begin 1945 - sterk vermoeden dat Albert Nicaise niet zomaar alleen smokkelaar was - dat thema kwam in dit rijkswachtverslag hoegenaamd niet aan bod - die ter zake de bescherming zowaar genoot van de in 1943 - 1944 handelende en na de bevrijding snel gearresteerde zwarte politiecommissaris. Inderdaad dringt de vraag zich op of Albert Nicaise ook niks minder dan een informant van Frans Laenens is geweest, een man die met zekerheid ernstig is verhoord en gefolterd door het BNB in haar lokaal op het Vrijheidsplein: heeft die trouwens de naam van zijn beschermeling vernoemd? Maar van Frans Laenens hebben wij een massa informatie maar geen stukken van het BNB aangaande diens gevangenschap bij hen. We zullen in deel 1.2.4.3. zien hoe de bekende Ronsese bokser, en nu vooral smokkelaar naast zozegde weerstander - ook al bij het BNB - Gaston Bridou met zekerheid minstens één van zijn smokkelcollega's of -concurrenten heeft verklikt aan de Duitsers, een gegeven dat door nota bene Frans Laenens toen was bekend en hij later in verklaringen aan het krijgsgerecht ook zou opgeven. Hoewel Frans Laenens zijn minachting voor de vele verklikkersbrieven die hij zelf in zijn diensttijd te Ronse op zijn bureel toegezonden kreeg niet kon onderdrukken, bewijst dit niet dat hij zelf geen gebruik heeft gemaakt van de methode van verklikken of het gebruiken van zgn. informanten die dus niks anders dan klikkerig 'informeerden' - tenzij zij zichzelf telkens aangaven. Dat moet tegelijk één van de misschien zelfs favoriete methodes zijn geweest waarmee dit soort structurele of lang volgehouden illegale arbeid klanten probeerde bij te winnen, door dus hun leveranciers te proberen uitschakelen en hen zo te verplichten nu hier aan te komen aankloppen en kopen. Klikken was een methode die ontstond bij het begin der mensheid en een uiterst gunstige voedingsbodem kreeg tijdens periodes van crisis als deze oorlog en al zeker door de aanwezigheid van politieke politie als de Gestapo, om te zwijgen van het uitschot uit eigen

rangen zoals een Marius Rose. Vergeten we niet dat Albert Nicaise met zijn eega een café uitbaatten en waar werd meer gezeverd dus potentieel van alles verklapt dan aan een toog en naaste omgeving? Dat betekent totaal niet eens dat Albert Nicaise een bij wijze van spreken pur sang verklikker was als van geboorte een rancuneus, gefrustreerd ventje dat nergens elders de zon kon zien schijnen. Maar "*do ut des*" of voor wat bescherming hoorde wat politieel opbeurends voor de beschermheer en misschien had het koppel Nicaise - Rommens zo drastisch veel af te betalen dat dit niet eens kon worden gecompenseerd door het bestbetaalde Duitse werk waar ook? Zekere verleiding om wat bitterheid te moeten slikken was dan ook bijna begrijpelijk wanneer het water hun aan de lippen stond - of iets van die helemaal niet metaforische maar diepkleinmenselijke aard. Herhalen we nog eens dat deze man onder meer de erkende weerstander Emile Fenaux en de socialistisch topsyndicalist en gemeenteraadslid later schepen Arthur Haustraete als partners in black crime had. Ook zij hadden allerlei belangen die het daglicht wilden schuwen zoals het potentieel uitschakelen van hun naaste concurrenten en konden bijgevolg zeer toevallig allerlei slips of the tongue maken die door een goed verstaand collega-zwarthandelaar annex café-uitbater op slag werden begrepen als 'nuttig', voor zich dus deels of naar gelang voor zijn beschermheer Frans Laenens. Het lijkt ons eerlijk gezegd onmogelijk dat wanneer het krijgsgerecht heeft begrepen dat minstens één Ronsenaar werd genoemd als beschermeling van de zwarte politiecommissaris daar geen poging tot grondig onderzoek naar is verricht. Klikken in dit geval informeren van een belangrijk lokaal collaborateur die, laten wij het aub niet vergeten, zowel goede maatjes was met opperreptiel Marius Rose en via hem maar ook rechtstreeks met zowel de GFP, de Gestapo als de lokale Feldgendarmerie, was niet niks of één der ergste zaken die oorlogsmatig en algemeen menselijks konden gebeuren. Het was om begrijpbare redenen tegelijk ook één van die zaken waar het krijgsgerecht het meest omzichtig mee is omgegaan, terwijl wij wel niet begrijpen waarom in het zeer lijvige krijgsdossier van Frans Laenens geen enkele maal de naam van Albert Nicaise is gevallen laat staan er een confrontatie tussen beiden werd georganiseerd. Het was voor het krijgsgerecht alleszins duizend maal veel makkelijker elke stomme kloot die een Duits of Duitsdienend uniform had gedragen zwaar en lange tijd bij voorkeur ineens met de dood te straffen. Veel onderzoek was daar nu eenmaal niet voor nodig en het hielp de cijfers halen voor een glunderende Baas Ganshof. Het is natuurlijk behoorlijk frustrerend dat wij geen speldenkopgroot aan een voorstelling hebben hoe het viertal "... *Albert Nicaise, Fernand Debuysscher, Marcel Maes, controleur, en ex-commissaris Frans Laenens* ..." elkaar heeft leren kennen en de vuile handen zekere tijden in elkaar heeft geslagen. Zoals gezegd kon dit slechts plaatshebben vanaf de onbljze intrede van Frans Laenens in Ronse in mei 1943, nota bene een mooie tijd nadat één der vier want Albert Nicaise door speciaal politieagent Julien van Obost én politiek hoofd der politie oorlogsburgemeester Leo Vindevogel als zwarthandelaar was gekend - en bijna geliquideerd. Het ligt voor de hand dat dit via Café Cosmopolite gebeurde want de woonplaatsen van de drie anderen lagen zeer dichtbij. Overigens kennen wij een hele reeks openbare en private kaart- en drinkplaatsen voor met name Frans Laenens. Die politieman had blijkbaar veel tijd daarvoor en liet zijn brave echtgenote veel alleen thuis terwijl hij ook nog eens plaats moest vinden om zijn zeer jonge minnares te bevredigen, al baatte men daar thuis ook toch het café "*Plaza*" op de Ninovestraat uit met zeker extra kamervoorzieningen want het was tevens gekend als bordeel met de bijnaam "*De veertien magere biljetjes*" wegens zeven aanwezige dochters (Interviews met Marita Puissant. De Ronsenaars kon men nooit verdenken van een gevoel van humor al hebben wij nooit aan fact checking kunnen doen. Overigens moest Frans Laenens ook controle op prostitutie verrichten. Wie van die dochters daar werkte als prostituee weten we niet en het interesseert ons ook niet. Het was met zekerheid niet de enige plaats te Ronse waar horecadrukke ouders gebruikt maakten van bepaalde charmes van hun dochters, al bleef het soms gewoon beperkt tot dansen met Duitse soldaten. De variante dat broers hun zusters analoog

hebben ingezet, was ook een werkelijkheid net als die van een gehuwd man met zijn wettige echtgenote. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Albert Nicaise was alleszins op menselijk vlak een behoorlijk loyaal mens want hij zou met zijn Marie Octavie Rommens een diamanten huwelijk vieren. Voor deze mooie menselijke prestatie van zestig jaar huwelijk werd het koppel met dierbaren eind november 1986 op het stadhuis van hun hopelijk nog steeds geliefde Ronse ontvangen door de immer goedlachse burgemeester Orphale Crucke omringd door de gebruikelijke aandachtstrekkingen (*Weekblad Plus*, jaargang 4, nr. 161, dd. 04 december 1986. p. 7. Met als titel "*Stadsbestuur tapte nu pint voor Albert en Octavie*". We moeten wel toegeven dat we deze burgemeester niet op de foto met Albert Nicaise en zijn Octavietje hebben zien staan. Dat ligt niet aan onze ogen maar aan de reporter-fotograaf van Plus die slechts op twee van de die dag - aub - zeven - te vieren Ronsese koppels het kruim der meevierende stadspolitici heeft getoond. We gaan er dus vanuit dat inderdaad ook de extreem populaire Orphale Crucke eens geposeerd heeft met alle koppels en dat hij dat immer goedlachs deed. Eeuwen lezen en nadenken over misleiding laat misschien ook bij ons sporen na in ons gedrag zodat wij hier op de keper beschouwd wat aan het bijfantaseren zijn van wat er letterlijk of fotografisch-papierlijk niet te zien is. Maar hier zitten wij empirisch zeer sterk zoals elke ondertussen iets oudere en ook al overleden Ronsenaar het eenstemmig kan of kon bevestigen; den Orphale was een joviaal man. Bestaat er trouwens ergens theorie of maar een aanzet van analyse van hoegroetheid of het voorkomen en vooral de mate van oprechtheid van lachen van dergelijke zaken bijwonende politici? Op dat paar echte groepsfoto's ziet men immers enkele andere politici zonder lach. Henry de Montherlant schreef nogal veel en schreef daartussen eens dat men geen mensen mag vertrouwen zonder lach hoewel hij omgekeerd niets schreef over mensen die alleen maar lachen. Ronse zat toen dus goed met deze burgemeester, althans als wij op het oordeelsvermogen van deze schrijver mogen vertrouwen. Zou trouwens het niet-lachen van Leo Vindevogel de oorzaak van zijn uiteindelijke tragedie zijn geweest? We hebben de man inderdaad nooit zien lachen al hebben wij sterk vermoedelijk nooit al zijn foto's gezien. Had het krijgsgerecht dan zo'n uitzonderlijk en doorslaggevend gevoel voor humor dat het een humorloze politicus mordicus effenaf het zwijgen wilde opleggen? Nochtans moeten we toegeven dat de man als redacteur geweldig spits uit de hoek kon komen. Veel lezers moeten daar geregeld, althans voor de oorlog, geweldig mee door hebben gelachen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Deze burgemeester mocht terecht een schouderklopje, aaitje of poepeklats geven aan zijn bedienden van de Burgerlijke Stand want die hadden de zaakjes ter zake goed bijgehouden; de feestvarkens van dienst waren inderdaad reeds in hetzelfde Ronse gehuwd op de eerste oktober 1926. Toen was nog de Patria-katholiek Oscar Delghust burgemeester en zekere Leo Vindevogel voor de Kristen Volksbond schepen; het zou geweldig verkeren in het lange leven van Albert Nicaise en Marie Octavie Rommens. Het zou ook verkeren of zeer verkeerd gaan maatschappelijk en dies meer gezien doorheen nogal wat blutsen en builen en zwarte handel en beschermheerschap door een zwarte politiecommissaris tijdens en rondom WO II maar daar hoefde nu echt geen gezeur over; à la guerre comme à la guerre en feestend op een feest! Maar, was één en ander aan innerlijk gewroetel toch de reden dat het koppel op de officiële foto er met geen zweem van een lach af kon? Of had de fotograaf net "*Käse*" gezegd in plaats van "*cheese*", als een grapje voor zeer ingewijden als hij tenminste zelf was ingewijd? Of moest het koppel toch maar zuur lachen met het feit dat burgemeester Crucke "... voor hen ook een brief met gelukwensen van het koninklijk paleis (had) meegebracht". Zouden echte zwarten of met name één of zelfs twee van de aanwezige gehuwden die waren veroordeeld door het krijgsgerecht, en die 50, 60 of meer jaren huwelijk vierden dat ook hebben gekregen over het gehele land der Belgen? Het paleis had natuurlijk ten opzichte van die barre tijden zelf heel wat te verbergen net zoals ontelbaar veel waarde landgenoten waaronder talloze officiële Ronsese zuiveren des oorlogs. In dit belangrijke weekblad hebben wij volop geput voor achtergrondinformatie rondom WO II. Vanzelfsprekend was dat niet meteen een onderwerp waar veel over werd gesproken of althans niet op verhelderende wijze, als U begrijpt wat wij bedoelen want men ging zich op de

oude dag toch niet teveel blootgeven. Wie toonde nu de rimpels van de ziel uit het verleden nu men zelf bezaaid was met rimpels op het eigen lichaam? Weliswaar werd kort ingegaan op het grote drama van het leven van Albert Nicaise en Marie Octavie Rommens want hun enige zoon Georges Albert Robert, nota bene op 05 februari 1926 geboren als natuurlijk kind en dus als Rommens en pas erkend en gewettigd als Nicaise door het huwelijk van pa en ma op de eerste oktober 1926, zou reeds op 35-jarige leeftijd overlijden. En daardoor konden zij hun levensdroom, een nieuw gebouwd café op de Boekzitting aan hem overlaten, nooit verwezenlijken. Bovendien was er één notoire medewerker van dit weekblad Plus die wel bijzonder veel te verzwijgen had over het oorlogsverleden van zijn eigen grote familie. Dat zwijgen of hoogstens suggereren van deze scribent hielp het decennia latere maar zoals hier nog levende spreken over de oorlog te Ronse ook niet echt vooruit. Wat bijna altijd werd besproken na een welhaast automatisch afgevuurd vragenschot vanwege de reporter van dienst - hier "Norbert" - was een kort CV op vlak van de door de gelukkigen lang geleden gepleegde arbeid. De gewone Ronsenaar was immers vrij stabiel geweest en zijn werk werd nog het meest onderbroken door pakweg een faillissement zoals met één der mannen van een gevierd koppel zou gebeuren, binnen werkelijk een orkaan die een groot deel van het traditionele textieldom te Ronse van de kaart veegde. Niet zo bij de halve diamant Marie Octavie of eega Albert Nicaise want zij was zelf uit een goed draaiende Ronsese fabriek gestapt naar een betere zelfstandige toekomst: "*Om aan de kost te komen heb ik eerst als scheerster gewerkt in de fabriek van Morel. Acht dagen voor de tweede wereldoorlog uitbrak, ben ik daarmee gestopt om op de Grote Markt een café te openen.*" Dat van dat café en de timing rond die verdomde oorlog wisten wij al ongeveer en nu met absolute zekerheid maar we wisten niet waar zij voordien als arbeidster zelf scheerster had gearbeid. Dat bleek bij dus in "*de fabriek van Morel*" te zijn maar Norbert was toch iets te groen achter zijn oren of had al een paar gratis stadspinten op zodat wij het mogen of moeten verbeteren. Het ging immers om "*TISSAGE MECANIQUE. TISSUS EN TOUS GENRES. Georges MORELLE & CIE/ rue Hermès Van Wyngene 14 - 20.*" Morelle dus en niet Morel al bestond te Ronse die familienaam ook. Die textielfabrikant gaan we straks in onderdeel D...XX... **NOG VERWERKEN** .. kort bespreken omdat onder meer daar in 1945 ook al een bomaanslag werd gepleegd en er sterke vermoedens zijn dat deze fabriek naast of na de arbeid voor den Duits ook wat handig woekerhandelig optrad. We moeten daar één naam van een veroordeeld smokkelaar bij vermelden, ook al weerstander (nu bij het OF) Gilbert Baert, maar moeten direct opmerken of opwerpen dat we geen verband hebben gevonden tussen de twee voorgaanden en Albert Nicaise. Waar trouwens Albert Nicaise zelf voor hun verder levenslang horecabestaan nadien verdiende pensionering als textielarbeider had gewerkt, kwamen we niet te weten want het was feitelijk zijn vrouw wat de sprekende klok sloeg. We hebben omwille van de eeuwige redenen deze bladzijde 7 niet geheel gekopieerd maar zagen met onze latere ogen toch wat opvallende informatie rondom nog enkele koppels die in de verf - figuurlijk toch - en de bloemen - dan wel letterlijk - werden gezet door het stadsbestuur uit 1986. Het stadsbestuur en de mee van parade zijnde schepenen en gemeenteraadsleden moesten bijna overuren van aanwezigheidspolitiek kloppen want het ging om vier koppels die met hun familie op het stadhuis werden ontvangen, terwijl ze nog drie andere gelukkig lang gehuwden gingen opzoeken op hun resp. woonplaatsen: vijf (5) gouden en twee (2) diamanten huwelijken te Ronse voor één weekend! De titel van al deze deelartikels samen loog er ook niet om: "*Ronses stadsbestuur viert 270.020 dagen huwelijksgeluk ...*" (Idem. Wat die drie puntjes hier kwamen doen; we hebben geen idee en vinden het een beetje misplaatst. Of moeten wij het uitsluitend positief bekijken want hoopte deze titeluitvindende reporter op nog veel jaren meer? De berekening was trouwens gebaseerd op het gezamenlijk getal aan "*740 jaar huwelijksgeluk*". Wij hebben min of meer het gevoel dat hier wat overdreven is gerekend door Norbert maar dat mag de pret niet terneer drukken dat het een onwaarschijnlijk prettig weekend moet zijn geweest voor alle aanwezigen. Overigens zou ook voor zeker één der gouden koppels - Georges Desmet en Anna

Delsoir - en weer via de Plus 60 jaar huwelijk worden herdacht. We herinneren ons nog zeker nog één analoog geval die zowel voor 50 als voor 60 jaar opdraafden in het weekblad Plus. Ondertussen hebben veel inwoners 50 of 60 partners per leven maar dat komt niet in dit weekblad want dat heeft ook al lang de geest gegeven. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Zoals reeds tussen haakjes aangekondigd is het koppel Georges Desmet en Anna Delsoir hier tevens vertoond. En die hadden oorlogsgewijs bijzonder veel te vertellen zij het niks anders dan gore ellende want zij had haar twee broers in Duitsland verloren. We komen er verder in dit boek grondig op terug want bij dit afgrijselijke dubbel drama was er als het ware nog een dramatische dimensie bij die absoluut zeer geen enkele der aanwezigen wou vertellen aan sterreporter Norbert - of die had het zedig aanhoord en niks opgeschreven laat staan nadien gepubliceerd. Overigens konden Anna Delsoir en Marie Octavie Rommens niet alleen een ferme babbel opzetten in het sappige Ronsies maar ook van alle collegiale anekdotes ophalen. Anna Delsoir had eveneens een lang leven achter de rug in enkele café's te Ronse waaronder zeer lang Café Central in de Langehaagstraat. Maar ook hun mannelijke wederhelften hadden elkaar veel te vertellen. Ze waren beiden hevige aanhangers of supporters van Assa Ronse geweest, dat nota bene het na jaar nadien onder impuls van de zelfde goedlachse en gewiekste Orphale Crucke zou fusioneren met de would be eeuwige dus sterfelijke concurrent van Club Ronse: "*ASSA Ronse.... Mijn hele leven ben ik sterk betrokken geweest bij alles wat om en rond de club gebeurde.*" (*Weekblad Plus*, jaargang 14, nr. 644, dd. 12 december 1996, p. 8. Met als titel "*Georges en Anna delen 60 jaar lief en leed. Zestig jaar in dienst van club.*". **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En Albert Nicaise was door het liberaal en zeer verzetsingesteld Assa met de oneindige mantel van de liefde voor Ronse en zijn voetbalgoden bedekt want zijn Café Cosmopolite was eind 1945 - reeds - publiek gekend als één van de vijf supporterslokalen voor Assa Ronse, niet alleen een voetbalclub maar toen trouwens ook begiftigd met een atletiekafdeling van nationaal niveau (*Journal de Renaix. Organe Hebdomadaire de Renaix & les Environs*, 93e Année, N. 50, Dimanche 16 Décembre 1945. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was een initiatief van het "*Comité Central des Supporters Club de l'Assa*" - et pour les Vlamingen hetzelfde 'ding'. Een analoge of beter identieke Nederlandstalige advertentie hebben wij niet gezien want we hebben nu eenmaal niet alle naoorlogse pers grondig kunnen onderzoeken. We hebben geen kennis wie in dat comité zat; allicht reeds Georges Desmet? Maar het café van zijn echtgenote in de Langehaagstraat was er alleszins niet bij. Dat van Albert Nicaise dus wel naast nog vier anderen waaronder "*Henri Larnoe*". Met onze door het leven opgedrongen structurele vooringenomenheid dachten wij dat zowaar eens een Franstalige een Franstalige familienaam had vernederlandst, misschien door teveel oorlogstrauma al kennen wij verbijsterend genoeg ongeveer niks van dit soort oorlogsgevolgen voor 25.000 inwoners! Niks van aan want KLR 1947 leert ons dat het inderdaad om deze man en de juiste schrijfwijze ging; hij was trouwens geboren in Hoboken en stond officieel bekend als bediende maar volgens deze bron was hij lokaalhouder van "*Les Zèbres*". Dat was nu echt eens een perfecte naam voor de naoorlogse tijd - ten minste voor die onverlaten die twee woorden Frans begrijpen - en dat ongeveer tot op heden wat de academische geschiedschrijving betreft want die zien ook alles zwart of wit, of - stel je voor - zelfs grijs. Grijs? Deze brave Hendrik of Henri mogen we van niks verdenken want we weten echt helemaal niks. Misschien was hij pas na de bevrijding te Ronse verzeild geraakt en dus niet alleen brandnew maar vooral brandschoon? Dat kon niet worden gezegd van de resterende drie lokaalhouders. Met Albert Nicaise betekende één en ander dat niet minder dan vier op de vijf supporterscafés van de belangrijke club Assa Ronse verdacht waren van foefelarij tijdens de oorlog of althans tijdens de bezetting. Vergeten we niet dat Albert Nicaise zelfs in kringen - zo noemt men dat dan - bekend stond als "*den beschermeling ... van ex-commissaris Laenens*". Van Frans Laenens weten we dat hij zeer sportief was want zeker

moment zou hij zelfs via de riolen proberen ontsnappen uit de klauwen van het GL toen hij daar gevangen en verhoord werd (AG, verklaring rijkswachter Louis Delhougne dd. 01 februari 1945 aan rijkswacht Oudenaarde. Een datumopgave van dit incident is niet opgegeven maar het moet allicht in de tweede week van september 1944 te situeren zijn. Frans Laenens was enkele dagen na de bevrijding gevangen in de streek en snel naar Ronse geleid. Hij werd er achtereenvolgens door het GL en het BNB verhoord en ook door de Staatsveiligheid al dan niet samen met leden der vorige weerstandsgroepen. Frans Laenens was met zekerheid een ernstig te bestraffen collaborateur geweest maar wist ook extreem veel over laat ons zeggen rariteiten van de rijkswacht van Ronse gedurende de bezetting. Hij zou daar tijdens zijn gevangenschap in zijn vele brieven aan Eugène Soudan op doorgaan en het ging dan over opvallende zaken als goede banden met Duitse politiediensten, allerlei scheef geschaats en ook al de klaarblijkelijk overal opduikende woekerhandel. We nemen aan dat de rijkswachtverhoren van deze man ook daaromtrent zijn gebeurd omdat men ofwel met zekerheid wist wat Frans Laenens over nogal wat rijkswachters kon gaan vertellen of het minstens vermoedde. Het spreekt nogal voor zich dat daar geen enkele neerslag van zou geschieden via PV's ook al omdat enkele rijkswachters tevens lid waren van het georganiseerd verzet, vooral bij het GL. Op deze animositeit tussen deze ex-politiecommissaris en de rijkswacht komen we wat verder buiten haakjes noodzakelijk terug. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Van banden met den Assa in zijn gloriejaren 1943 - 1944 hebben wij absoluut zeker nooit iets vernomen niet in het minst omdat deze vereniging reeds van vroeg tijdens de bezetting bij de echte zwartjes als anglofiel bekend stond. Anglofiel of zelfs zuiver en alleen vaderlandslievend zeg Belgicist, dat was voor de Ronsenaar geen enkele belemmering om entretemps duchtig te woekeren naast zwarthandelen en zelfs te smokkelen. We weten het voldoende van Albert Nicaise, maar wat gedacht van lokaalhouder Elien Van Dille met café "*Les Sans Soucis*")? Die was of zelf medesmokkelaar of minstens de vader van zijn inwonende zoon annex smokkelaar in vlees Honoré en zijn **D...XXXX... NOG VERWERKEN...** Er was ook al de zeer bezettingsbedrijvige liberaal Raoul Dupuis die lokaalhouder speelde via café "*Les Loups*". Die handigaard was inderdaad 100 % zeker betrokken in de zwarthandel van de firma Dubus waar hij tijdens het eerste deel der bezetting werkzaam was. Na zijn witte en zwarte uren was hij ook al weerstander, onder meer medestichter van het sluikbad RVRL, en we vermoeden volstrekt free lance al bracht de verkoop van zo'n sluikblad werkelijk niks op dan wat één-frankgescharrel in de donkerte. Er bleef nog een laatste lokaalhouder van Assa over, ten minste voor dit begin want we weten niet of er in pakweg reeds het volgend jaar 1946 - het allereerste jaar zonder oorlog zij het met nog steeds bevoorradersproblemen dus met woekerhandel - nog van dit soort sportcafés zijn erkend. Van Aristide Bridou (°Ronse, 15 maart 1893) - in deze mededeling verkeerd "*Bridoux*" genaamd - weten we totaal niks. Maar er waren alleszins in KRL 1947 slechts drie mannelijke Ronsenaars met deze familienaam en hij was daar natuurlijk één van of een indrukwekkende 33 %. Was hij bijgevolg of toch per groot toeval niet een broer of minstens de neef van de lokale en regionale boksheld Gaston Bridou (°Ronse, 24 februari 1910)? Die zullen we straks in deel 1.2.4.3. leren kennen als een uiterst onsportieve mens en oorlogsprofiteur eerste klas en inderdaad ook al een café-uitbater, samen met zijn eega, en vooral een smokkelaar supergewichtsklasse in lekkere Franse dranken en ondertussen zagezegd ook al eens weerstander genoemd, als het uitkwam bij BNB of bij de ware helden des Stalins koninkrijks, de Partizanen. Dus een Bridou is geen mus of schonk Aristide al dan niet zeer artistiek vanachter de toog wel eens wat geestrijke dranken hem aangeleverd aan familieprijs door neef, broer of - vraagteken - Gaston? Het is de moeite waard om wat familiaal onderzoek te doen maar dat laten wij nu om 'redenen' graag over aan één van U. De zekere informatie omtrent de lokaalhouderij eind 1945 van Albert Nicaise voor Assa Ronse was trouwens oorlogsgewijs zeer interessante informatie. Assa was traditioneel bekend als blauw of liberaal, al liepen er ook roodhuiden tussen. Bovendien waren er nogal wat leden vlak voordien of tijdens de bezetting in het georganiseerd verzet gesukkeld, helaas met diverse doden tot gevolg zodat ze tenminste na de oorlog en tot het eeuwige heden als helden

mogen vereerd worden. Maar sommigen onder hen zullen we straks leren kennen zowel als zware economische collaborateurs. Twee van hen of Lucien Hoefman en Martial Van Hasselt, helden bij het GL, moesten werkelijk zeer zwaar gestraft geweest zijn door het krijgsgerecht hoewel dat maar voor de helft kon omdat Lucien Hoefman in Wodecq zou sneuvelen toen hij daar een fenomenale overmacht aan vluchtende Duitsers eens wou gaan temmen, allicht ook al omdat hij door zijn handel met hun collega's een tijd voordien meer dan een mond vol Duits had aangeleerd. En onder de leden van Assa zullen wij dan ook voldoende gaan leren kennen als woekerhandelaars - uit der nogal aard. Eén van hen, Norbert Vanden Bosschelle (°1913) die dus zowel lid van Assa was als weerstander bij het GL als smokkelaar in wat anders als textiel, gaan we zelfs direct moeten vernoemen en indien hij toen nog leefde, zal hij op dit enorm feestelijk weekend in 1986 zeker mee hebben gevierd. Als zoon van een metser en zelf bouwondernemer dronk zo'n man graag een pintje en zelfs twee per keer want deze buitenwerkers hadden handen als kolenschoppen. Hij was immers broer en schoonbroer van het ook al gouden koppel Gaston Vanherpen (°1913) en Anna Vanderghenst (°1917) als gehuwd met Mariette Vanherpen (°1913). Die hadden dus ook gebeurlijk over de goede oude tijd van WO II kunnen babbelen, al dan niet castanjetechtig begeleid door die vervelend klapperende valse tanden. Het hield die dag op het stadhuis niet op terwijl zo goed als zeker de goedlachse als de stijvere harken onder de feestkoppelsbependelende stedelijke politici allicht niks in de mot hadden ook al omdat ze zelf van alles oorlogsmatigs te verzwijgen hadden, zoals de bekende liberaal Beerie of Albert De Cordier - hij was één onder de niet-lachers op de voorhanden foto's. Nochtans lachte de toen ook nog liberaal en zeer overtuigde Franskiljonse Claire Vandenhole wel zeer goed op deze foto's en zij had toch drie nonkels die zwaar hadden gecollaboreerd én per enorm toeval ook nog bijzonder Vlaamsgezind waren, waaronder één die zij nooit eens had kunnen leren kennen wegens ergens op Sovjetbodem gevallen voor - ja, voor wat? La donna è mobile maar ancho l'uomo della città Ronse. En wat gezegd van het diamanten koppel Felix Demets (°1902) en Rachelle Devos (°1904)? ! Zij hadden met zekerheid onderduikdak gegeven aan onderduiker en erkend WW Gilbert Verleyen; zie de verzetsfamilie Devos³ (met zeker deel socialisten). Zie tevens hun aanverwante verzetsfamilie Demets (met zeker deel socialisten). Zij hadden met andere woorden aan sterreporter Norbert een fenomenaal klapke kunnen doen dat alle lezers van bijna twee opeenvolgende edities van dit weekblad, dat zo stilaan naar het einde van het laatste nummer 693 toestruinde, aan hun luie leeszetels had gekluisterd en ongetwijfeld meer oplage had opgeleverd aan misschien tientallen edities en dus meer omzet of toch minder verlies erbij. Men ziet tot welke ellende taboes leiden kunnen al hopen wij omgekeerd door het afschaffen ervan geen nieuw lijden mee te brengen. Ten andere, met het halve andere feestvarken Albert Nicaise had ze ook hun gemeenschappelijke oude gramschap kunnen ophalen want één van de broers van Rachelle Devos was zelfs in zekere zin een collega van medefeestvarken - annex halve diamantair Albert Nicaise. Ook hij had door BNB een dossier op zijn naam begin 1945 aan de Staatsveiligheid weten geven en tevens zonder gevolg. In beider families Demets en Devos³ was bijzonder veel te vertellen waaronder de anekdote dat een nonkel van Felix Demets extreme problemen zou krijgen met Leo Vindevogel als senator en vooral voorzitter van het toenmalige COO, Adolphe Demets; dat hebt U gedeeltelijk voordien reeds ontmoet. Gelukkig bevestigt ook hier de uitzondering de regel want van een laatste ook nog meevierend koppel Maurice Vanopbroecke - Denise Delannoy weten wij oorlogsmatigs niets; wat een gebrek aan sportiviteit?! Of geven wij daarentegen ergens geschiedkundig gezien beschroomd maar toch graag toe dat het zo hoorde als een variant op "*De leste zijn de beste*"? Al heeft het toch nauwelijks een haar gescheeld want we kennen voor Ronse toch vier politiek relevante families met de naam Vanopbroeke of Vanopbroecke ook al Van Opbroek, zeer bekend in socialistische en protestantse middens.

Toch nog back to the historical future van Albert Nicaise. Het is immers zeker dat er een behoorlijk onbepaalde tijd juridische maatregelen zijn opgelegd ten opzichte van deze Ronsenaar. Hij werd alleszins uitgesloten voor de eerste vrije verkiezingen voor de gemeenteraad na de oorlog (Lijst der kiezers die niet mogen stemmen ingevolge art. 6, 7 en 9 van het kieswetboek en de besluitwet van 19 september nopens de epuratie, Map gemeenteraadsverkiezingen 24 november 1946, SAR. Nr. 5301. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Prachtig toch van die zalvende Ronsese politici dat zij dat allemaal vergeven en vooral vergeten hadden een veertig jaar later, tenzij allesweter Germain De Rouck er wel van op de hoogte was maar die kende zijn Ronsese pappenheimers en beminde hen als plaatsvervangend God de Vader. Wie U van hen ooit van rancune zou verdacht hebben, dan was dit een dag vol broederlijke en zusterlijke liefde. Voor alle duidelijk of beter onduidelijkheid betekent die opname niet dat hij effectief het voorwerp werd van 'echte' epuratie. In zijn register 1931 - 1947 staat inderdaad in de daarvoor in principe aangewezen rechtermarge geen letter dus geen enkele verwijzing naar het bestaan van een beslissing door een substituut. Hij moet dus om redenen voorlopig zijn verdacht geweest en derhalve geschorst rond zijn kiesrecht maar heeft allicht nooit andere juridische nadelen ondervonden. Dat betekent dan meteen dat er toch een krijgsdossier rond hem bestaat in de catacomben van de opvolger, het college der p-g wat praktisch gezien allemaal is overgeleverd aan het Rijksarchief. Het is een open poort wagenwijd instampen of een absolute zekerheid dat in dat pak geseponeerde krijgsdossiers rond Ronse meer dan voldoende studie- en vergelijkingsmateriaal moet steken aangaande de woekerhandel in stad en streek. Bovendien zijn er nog die twee namen die door speciaal agent Julien Van Obost aan grote baas Leo Vindevogel werden genoemd; "*Fenaux en Arthur Haustraete*". De eerste of Emile Fenaux zullen we straks in onderdeel D...XXX... **NOG VERWERKEN** .. wel weer ontmoeten en eveneens als groot patriot want erkend weerstander. De tweede kreeg helemaal niks van dattem maar was zoals reeds vermeld een socialistische voorman als eerst belangrijk textielsyndicalist, nadien gemeenteraadslid en na de oorlog nog kort schepen en samengevat een werkelijk voorbeeldige Belg want een dikke schijnheiligeard zoals we kort geleden ook reeds aanhaalden. Hij was natuurlijk voor deze boeiende Belgische stad niet de enige en deze stad was voor het koninkrijk der Belgen natuurlijk niet de enige; hij was als het ware letterlijk voorbeeldig. Kaatsen was toen al een hele tijd en nadien nog lang een bijzonder populaire sport maar er was ontzettend grote concurrentie. Wie zonder de zonde der schijnheiligheid in zake de bezetting was, gooide de eerste steen en dat gebeurde dus met de allicht honderdduizenden landgenoten, het juridisch bordeel van het krijgsgerecht als sarcastische bekroning mee inbegrepen. Van het viertal Ronsenaars dat Leon Vandenhole opnoemt in zake gevoefel rond aangeslagen zwarte goederen, is het verbluffend dat ook politiecommissaris Frans Laenens wordt genoemd. Die was te Ronse aangetreden in mei 1943 en dat geeft dan meteen ook een aanduiding dat Albert Nicaise nadien voor onbepaalde tijd zeker te Ronse aanwezig was én gerust werd gelaten ondanks de net opgegeven kennis van zijn zwarthandelspraktijken door de oorlogsburgemeester. Van Frans Laenens hebben wij zeer veel informatie want niet in het minst uit zijn lijvig krijgsdossier. Klaarblijkelijk is dat niet lijvig genoeg want over gevoefel net door hem in zake aangeslagen goederen hebben wij daar geen jota van bemerkt. Er werd hem daarover helemaal niks gevraagd en een confrontatie met Albert Nicaise, te Ronse niet minder dan als zijn bekend, ontbreekt algeheel. Nochtans is het volstrekt onaannemelijk dat de ondervragende rijkswachters daar allemaal niks van afwisten want iedere flik hield wel de andere in het oog, en zeker in die lange unieke situatie van tweespalt tussen rijkswacht en gemeentelijke hier stedelijke politie. Bovendien weten we met zekerheid dat Frans Laenens redelijk hardhandig werd ondervraagd door leden van het GL en zeker door de concullega's van het BNB. En die laatsten hadden wel zeker aandacht voor woekerhandel (zie verder). Het is dus mogelijk zelfs zeer aannemelijk dat Frans Laenens na

de noodzakelijke foltering ook de naam van Albert Nicaise aan het BNB heeft gelost, met allerlei droge tot sappige details erbij in zo verre hij na het krijzen nog verstaanbaar was. Of het GL ooit een dossier heeft opgemaakt over - vermeende - collaborateurs uit Ronse zoals de dus zeker door hen verhoorde Frans Laenens, weten wij niet maar we vermoeden van niet. We hebben er zeker nooit van gehoord ondanks de kennis van vele GL-persoonsdossiers ook al afgezien van het feit dat nogal wat leden van hen banden hadden met 'echte' of veroordeelde collaborateurs. Dat door de BNB in januari 1945 aan de Staatsveiligheid een dossier werd doorgegeven ten laste van Albert Nicaise en nogal wat tutti quanti, weten we met zekerheid vanuit archiefgegevens van het BNB zelf. We hebben zeer, zeer jammer genoeg nooit één van die ruwweg honderd dossiers ingezien bijgevolg ook dat niet aangaande Albert Nicaise omdat wij nu eenmaal geen vermoeden hebben waar die stukken zouden kunnen liggen. Dat is hopelijk voor echte archiefritten die de resultaten kunnen samenleggen met wat wij hier aangeven. Alleszins deed Frans Laenens zich tijdens de bezetting en nadien in zijn vele verklaringen voor als een soort superflik die correct gedrag zeer hoog in het vaandel hield. Hij zou er zelfs enkele malen in 1944 een tribune voor krijgen op de voorpagina van 't Volk, een indirect bewijs dat hij het goed kon stellen met redacteur en oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, in die laatste gedaante zijn wit-broodheer (Dat aspect van hun relatie kwam nooit aan bod in de naar onze kennis twee verklaringen van Frans Laenens in het krijgsdossier van Leo Vindevogel en dus aangaande die laatste. Feitelijk werd zeer weinig gevraagd aan Frans Laenens omtrent zijn omgang met de oorlogsburgemeester, een bijzonder bevreemdende en waarlijk ergerlijke zaak. Zo is met name nooit de nochtans redelijk essentiële vraag gesteld welke grenzen resp. speciale opdrachten of positieve injuncties Leo Vindevogel gaf aan deze nieuwe politiecommissaris en nog iets specifiek hoe Frans Laenens hier zich moest gedragen ten opzichte van welke Duitse politiediensten, als Feldgendarmarie, GFP en Gestapo én natuurlijk ten opzichte van het Belgische parket. Maar *"Though this be madness, yet there is method in it"* want door de nieuwe stadssecretaris Gerard Vandevire werd zelfs maar één kleine verklaring afgelegd ten opzichte van zijn relatie met de oorlogsburgemeester al was zijn rol in het stadsbestuur van 1943 - 1944 veel malen van minder belang dan die van politiecommissaris Frans Laenens. Bovendien werd door substituut Gaston Stevigny geen enkele van hen ooit geconfronteerd met de beschuldigde Leo Vindevogel. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat er rond zijn sterk vermoedelijk foefelgedrag rondom zwarthandel, die hij verondersteld werd hard, harder, snoeihardst te bestrijden, niks is bekend doorheen zijn diverse dossiers kan er op wijzen niet alleen dat hij daarvoor zelf was beschaamd na de bevrijding en er bijgevolg zelf niet aan wou herinnerd worden in één van zijn vele klachtepistels aan Eugène Soudan (Overigens wist één onderdeel van het krijgsgerecht of de rijkswacht van Ronse slechts op 24 mei 1945 van gevoel door een oud-politiecommissaris van Ronse in zake woekerhandel. Zodoende was de opvolgende substituut iets later pas van deze zaak op de hoogte. Tegelijk wist iedereen van het gehele krijgsgerecht van poetsvrouw tot auditeur-generaal Baas Ganshof dat zekere collaborateur Leo Vindevogel tijdens de gehele bezetting een fervent tegenstander en opjager van woekerhandel was geweest. En die had blijkbaar een zwarte politiecommissaris met allerlei medezwarthandel getolereerd in 1943 - 1944! Breekt Uw klomp ineens niet dan valt toch Uw slets af. Nu was dat verhoor ellenlang en deze zaak van gevoel werd letterlijk als terloops vermeld. Normaal was de behandelende substituut Leon Hoet hoewel we zijn naam in dit PV niet hebben teruggevonden. Maar het was dus niet Gaston Stevigny. We hebben geen flauw idee hoe de relatie tussen deze substituten was die wel werkten op hetzelfde auditoraat van Gent. Maar of zij elkaar nu niet konden luchten of elkaar daarentegen heimelijk zaten af te likken in de meest stinkende toiletten van de stede Gent, een metafysisch niet te negeren feit was dat 24 mei 1945 zowel na de uitspraak van de krijgsraad op 20 maart 1945 als na die van het krijgshof op 30 april 1945 viel, of Leo Vindevogel was voordien al twee maal veroordeeld. We zullen later tot onze plaatsvervangende schaamte moeten ingaan op de redelijk recente 'beweringen' - meer zijn het niet al zijn ze wetenschappelijk uitzierend proper verpakt en gestrikt - van de formeel vooraanstaande historicus Nico Wouters dat het dossier aangaande Leo Vindevogel als een huis staat maar hebben lang voordien zelf moeten bemerken op welke grond het doctoraat van dezelfde Nico Wouters staat; drijfzand. Uiteraard kan men nu eenmaal niet alles onderzoeken maar zeker wanneer men een doodsvonnis twee maal tereke vraagt, en ook al

omdat domweg de oorlog nog steeds bezig was zodat veel meer getuigen sowieso ontbraken, mocht net dit belangrijke krijgsproces wel wat later en vooral zeer veel grondiger zijn gevoerd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het heeft er waarschijnlijk vooral mee te maken dat hier twee deftige burgers van Ronse werden genoemd, met name Albert Nicaise en de verder ons onbekende Fernand Debuysscher nochtans weldoener tijdens het interbellum en nog textielnijveraar minstens een mooi deel van de bezetting. Bovendien, als die allemaal werden gedwongen om te spreken kon als het ware een nog vele grotere beerput in zake zwarthandel en andere mogelijke aanverwante illegale praktijken als door gist wakker gemaakt overstromen. Albert Nicaise werd alleszins nooit door het krijgsgerecht veroordeeld en zoals gezegd zo goed als zeker ook nooit via een epuratie gestraft door een substituut, wie dat ook mag zijn geweest. Desalniettemin kreeg hij wel een vorm van straf aan zijn broek want hij werd uitgesloten om deel te nemen aan de eerste naoorlogse vrije gemeenteraadsverkiezingen, hem allicht de minste der minimale zorgen. Kreeg hij dan die schorsing omdat uit zijn krijgsdossier minstens bleek dat hij contacten had gehad met Frans Laenens want omwille van de gekende daden van smokkel tijdens de bezetting werd naar onze kennis nooit één Belg nadien politiek-juridisch lastig gevallen laat staan op welke manier ook gestraft? Daarvoor is dus inzage in zijn krijgsdossier noodzakelijk.

Er is toch iets eigenaardigs in zake deze twee samen vernoemde personen, Frans Laenens en Albert Nicaise. We weten voldoende dat collaborateur Leon Vandenhole in een verklaring aan de rijkswacht van Ronse op 24 mei 1945 zijn woorden over de werkelijk intieme want vertrouwensband tussen hen heeft uitgesproken. Dat ging toch over een gewone inwoner uit Ronse en het hoofd der stedelijke politie aldaar die ook officier der gerechtelijke politie was. Wij noteren in al onze studies nooit de namen van leden der stedelijke politie of van de brigade der rijkswacht in de PV's die zij omtrent WO II hebben gemaakt. Hier is hun naamgeving echter wel van belang; het ging om rijkswachters Louis Delhougne en Raymond Van Cauter van de brigade van Ronse. En die waren beiden een tijd voordien in hevig conflict gekomen met dezelfde Frans Laenens. Dat conflict moet zich hebben afgespeeld herfst - winter 1944. Niet oninteressant om weten is dat beide heerschappen leden waren van het GL van Ronse dat onder zekere dwang Frans Laenens heeft verhoord. Beide rijkswachters zouden trouwens ook al kort na de bevrijding de ergens in de streek gevluchte dokter en 'broer van' Paul Ponette arresteren en naar Ronse brengen eveneens rechtstreeks naar het hoofdkwartier van het GL. De man zou daar mishandeld worden door Marcel Hoebeke **EN VAN CAUTER** die nota bene een extreem groot smokkelaar was zoals we later zullen zien. Dat was niet echt zeer wettelijk gedrag van deze nationale politieleiden. Bovendien rijst hier voor een zoveelste keer de vraag naar een onverenigbaarheid; kunnen rijkswachters die lid waren van het verzet na de bevrijding correct onderzoeksdaden stellen ten opzichte van vermeende collaborateurs zoals het opnemen van verklaringen van die laatste? Het is een vraag die we doorheen onze studie rond GEDEPO wel meer ontmoeten of moeten maken bij substituten en leden der stedelijke politie. Rijkswachter Ludoviens 'Louis' Delhougne (°Gent, 22 november 1910) werd erkend als GW bij het GL vanaf de eerste maart 1944 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Louis Delhougne. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Collega dienstklopper des koninkrijks Raymondus 'Raymond' Franciscus Desiderius Van Cauter (°Gent, 29 juli 1906) werd eveneens als GW bij het GL erkend vanaf de eerste juni 1944, net zoals de vorige nogal laat maar alleszins op een nadien perceptief belangrijke tijd want voor de landing in Normandië (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Raymond Van Cauter. Opgelet; dit was de verbeterde of tweede versie want in eerste instantie kreeg hij een erkenning vanaf de eerste september 1943 tot 14 oktober 1944. Hij maakte immers voordien deel uit van het BNB te Oudenaarde. Dat is volstrekt aannemelijk want hij vervoegde de rijkswachtbrigade van Ronse komende vanuit Eine vanaf 21 januari 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die vraag naar onverenigbaarheid moet trouwens

samen worden gezien met de zekerheid dat het archief van deze Ronsese rijkswachtbrigade snel na de oorlog is verdwenen. Dat kan door werkers of poetsvrouwen 'spontaan' zijn gebeurd zoals in Ronse redelijk recent is voorgevallen met een archief in het Koninklijk Atheneum maar we mogen niet naïef zijn (Raymond Van Cauter was een zeer actief verzetsman, als we het volgende allemaal mogen geloven hoewel het zoals gebruikelijk bij algemene woorden of beweringen blijft: *“Heb den vijand en zijn handlangers gedurende gansch de bezetting tegengewerkt waar ik maar kon, en dit ter gelegenheid in de uitoefening mijner bediening. Heb bevolen bewakingen niet uitgevoerd. Heb personen verwittigd dat ze moesten vluchten. Heb de laatste dagen der bezetting met Albert Tollenaere gesmede kramen (NVDR: kraaienpoten) op den rijweg geworpen en de autobanden der voertuigen van de Weermacht vernietigd”*). En daarvoor werd deze man door het vaderland erkend als zeer Gewapend Weerstander! Mogelijks zaten er meer precieze gegevens in zijn eigenlijk erkenningsdossier als GW maar die nationale dossiers zijn zoals reeds gemeld ook in een container beland. Vooral dat 'tegenwerken' hadden wij eens uitvoerig belicht willen zien want de rijkswacht en de politie van Ronse stonden niet bepaald bekend om de Duitse politiediensten tegen hun weliswaar uiterst korte haren (*“Drei Millimeter!”*) in te wrijven; zie deel 3.3.5.. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Frans Laenens was nogal wiesde een gewilde prooi voor het verzet van Ronse en zou nogal wat meemaken bij het GL als bij het BNB wat dan omgekeerd bij zo'n trots en verbijsterd man een enorme indruk moest nalaten. Los van alle begrijpelijke antipathie zelfs pure haat tegenover deze trouwe dienaar der Duitse politiediensten was zijn nabezettingsbehandeling te Ronse inderdaad niet om over naar elk huis te schrijven als schoolvoorbeeld van de voortaan weer herstelde rechtsstaat. Hij zou daar een pak walging en bitterheid over neerpennen dat zowel moreel volkomen ongepast was als wettelijk verantwoord. Daardoor beschikken wij ook over zijn resem brieven aan Eugène Soudan waarin hij een onwaarschijnlijk aantal aanklachten opgeeft ten aanzien van zogenaamd zuiveren des vaderlands, ook of zeker ten opzichte van diverse plaatselijke rijkswachters. Merkwaardig genoeg kwamen wij de namen van dit duo rijkswachters daar niet tegen hoewel hij in een zeer taai Frans zich dik bekloeg over alle mishandelingen die hij te Ronse had ondergaan, en waarbij deze rijkswachters zoals we direct zullen zien een beslissende rol speelden. Hij kwam uit volgend conflict natuurlijk zelf niet te fraai uit want had gewoon doodsb bedreigingen geuit tegen dit duo. Althans wachtmeester Raymond Van Cauter zou er zelf een PV voor opstellen gericht aan de procureur des konings van Oudenaarde want hij vroeg aan die man *“... rechterlijk vervolg tegen Frans Laenens uit hoofde van doodsb bedreigingen te mijnen laste.”* (AG, verklaring rijkswachter Raymond Van Cauter dd. 03 januari 1945 aan rijkswacht Oudenaarde. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Op zijn beurt bleek dat een vervolg te zijn van een eerste klacht met ook reeds de vraag tot rechterlijk vervolg wegens *“.. tegen de opstellers van hoogergenoemde lasterlijke brief ten mijnen laste...”*. En die opstellers waren Frans Laenens én diens echtgenote Marie Thérèse Leontine Albert (°Schaarbeek, 04 september 1914) die op 18 november 1944 bij dezelfde procureur klacht hadden ingediend tegen deze rijkswachter en collega Louis Delhougne (Voor alle duidelijkheid zit naast dit stuk ook een PV met daarin allerlei opmerkingen door Louis Delhougne en de problemen met Frans Laenens al is het niet duidelijk of ook hij persoonlijk klacht wegens zgn. laster door het koppel Laenens - Albert heeft ingediend. Door een ander stuk ernaast, van de hand van de adjunct-politiecommissaris en de Staatsveiligheider van dienst, is het bijkomend zeker dat Frans Laenens allerlei verwensingen en bedreigingen heeft geuit ten opzichte van beide rijkswachters. Klaarblijkelijk moet Frans Laenens geweldig slagen hebben gekregen omdat ze hem verweten hadden banden te hebben gehad met de GFP - wat de zuivere waarheid was zoals we in enkele delen grondig zullen zien - iets wat hij blijkbaar als een belediging had ervaren. Dat terwijl weer eens omgekeerd ook nogal wat rijkswachters goede banden hadden gesmeed met de GFP zoals op de verhitte plaatsen te Ronse van liefst twee herbergen annex orgieruimtes waar zij mee samen zaten te drinken en stoeien. Of deze twee rijkswachters daar eens of meer aan hadden deelgenomen, kunnen wij niet zeggen noch of zij daarentegen jaloers op hun collega's waren geworden. Sowieso geen gemakkelijke dossier voor een op dat moment al overwerkte procureur des konings die dan ook nog eens zijn eigen blamages en

andere kattigheden uit de kort voordien verleden bezetting moest verwerken. Deze klacht door de heren Delhougne en Van Cauter was ergens begrijpbaar maar totaal belachelijk of gewoon hypocriet ten opzichte van hun eigen betrokkenheid in zeker de mishandelingen door hun verzetsgroep GL met dokter Paul Ponette en alicht idem met Frans Laenens. Bovendien wisten zij met quasi zekerheid dat Frans Laenens die klacht nooit kon gaan omzetten want dat hij lang zou mogen gaan brommen. We hebben er reeds op gewezen dat het archief van het parket van Oudenaarde is neergelegd bij het Rijksarchief te Gent maar alleen voor grote ingewijden inzichtelijk is, zoals we met meer precisie verder moeten zien in de behandeling van de zaak Leo Vindevogel door historicus Nico Wouters, zo'n eenzaam geprivilegieerde. Het is zeker nuttig om dat archief door integere onderzoekers eens door te gaan nemen voor onder meer dit soort klachten door - vermeende - collaborateurs ten opzichte der werking van politionele diensten - en hun gevolg (allicht altijd seponering). ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Deze verklaring openbaart nog niets anders. Het lijkt er toch sterk op dat Frans Laenens slechts in deze periode definitief is overgedragen aan een gevangenis of ten minste zoals hier in een interneringscentrum, de bekende "*Wollestraat te Gent*". Dat zou dan inhouden of impliceren dat hij in Ronse door het BNB, het GL en wie nog meer is gevangen gehouden tussen pakweg 10 september 1944 tot eind december 1944 of ruwweg vier maanden. Vier maanden! Vanzelfsprekend durft geen enkele academische historicus een woord vuil maken aan de vuile werking van het krijgsgerecht maar als onze gok of hypothese waarheid is, is dat er zeer, zeer ver 'over'. Herinneren wij er toch aan dat het woord bevrijding betekende het herstel van dit eens bezette land tot opnieuw een democratische rechtsstaat. Dat was onder ontelbaar meer hier zeer duidelijk niet het geval. We zullen een geval van een andere Ronsese collaborateur later behandelen die na gevangename zowaar door de diensten van het gerecht te Oudenaarde doodleuk aan het BNB van Ronse werd overhandigd dat al even eenvoudig dat cadeau aanvaardde. Dat werd nota bene geleid door twee regenten, de jonge heren Roger Cantraine en Georges Vancoppenolle, die dus geen sikkepit afwisten van recht en dies meer en inzonder van verhoortechnieken tenzij zij dat met Londense langeafstandssnelcursussen in het verzet hadden geleerd. Meer zelfs, als gestudeerden van zeker hoger niveau - regent was vroeger wat nu een universitair met minstens onderscheiding betekent - konden zijn niet eens notuleren zeg schrijven want alle stukken verhoor die wij mochten lezen, zijn tenenkrullend slecht geschreven of gewoon onverstaanbaar en dus nauwelijks op welke rechts- of studieniveau bruikbaar. De man - Lucien Vanlierde - zou ook al een klacht aangaande mishandelingen bij het gerecht indienen en het gevolg eraan kan U raden, terwijl hij bijna werd gedood bij zo'n verhoor door de revolver van de zatte pseudoweerstander, verklikker en supersmokkelaar Gaston Bridou, een opschuddende zaak normaal gezien maar waarvoor die nooit werd voor veroordeeld terwijl het om een poging tot moord ging. Twee maten of twee gewichten of moeten we er een reeks bijtellen en steeds tweeparig; ziedaar de werking van de herstelde rechtsorde na de bevrijding.

Dat zware dreigement van Frans Laenens door nota bene rijkswachters die allerlei illegale rechtspraktijken ongestoord toelieten en er ook aan deelnamen, is in elk geval gebeurd enkele maanden voor de verklaring van zwarte Leo Vandenhole dd. 24 mei 1945 ten opzichte van de zelfde twee rijkswachters. Nogmaals moeten we wijzen dat we met een halve arm moeten schrijven want geen inzage hebben gehad in het krijgsdossier van Albert Nicaise noch zijn BNB-dossier kennen dat deze groep in ook al het begin 1945 had afgegeven aan de Staatsveiligheid. Dat laatste is niet zomaar een detail want dat ging om de concrete, leefwereldlijke persoon van de lokale Staatsveiligheids Marcell De Vleeschauwer en die zat op kantoor en zo meer te Ronse. Die was met alle zekerheid te Ronse zeer intiem met ongeveer iedereen van rijkswacht en de leidingen der weerstandsgroepen - zeker met BNB en GL. Kort gezegd; hij wist 'alles'. Dat alles werd natuurlijk nooit weerspiegeld in al zijn PV's al heeft de man er ontzettend veel neergetikt, onder meer en niet in het minst omtrent Frans Laenens. Eens te meer moeten wij vaststellen dat wie beweert dat het krijgsgerecht zijn werk

nauwgezet heeft verricht, een mens is die de flauwste zever verkoopt zo niet ronduit een bedrieger is. Van lieverlede is de volle waarheid en niks dan de objectiviteit menselijk onmogelijk hoe integer een politieman en zo meer ook is. Dat beseft iedereen terwijl iedereen ook weet heeft van een eigenschap als integriteit. Het is wel zeker dat onder meer deze Staatsveiligheidsman Marcel De Vleeschauwer zeer geleide PV's maakte waarin met andere woorden alle 'zever' omtrent politie en rijkswacht - het witte of het als wit veronderstelde deel ervan - probeerde te sturen. We gaan de man echter niet met alle zonden Israëls belasten ook al omdat we eens bemerkt hebben dat hij in zake klachten in een kiese zaak redelijk zijn best probeerde te doen. Het was hoe men het draaide of keerde laveren voor zowat iedereen want de belangen waren talrijk, door elkaar wevend zodat onophoudelijk Gordiaanse knopen werden ontmoet en het politiek allemaal inderdaad niet steeds één op één aan te wijzen als wit ende zwart - behalve dan voor de heren substituten. Ook hier moeten we weer wijzen dat het geen toeval is dat het rijkswachtarchief der brigade van Ronse nagenoeg direct na de oorlog is verdwenen. Net zoals dat van de stedelijke politie een tijd later - niet zo lang geleden uiteindelijk - ook dezelfde weg is opgegaan al is dat mogelijks slechts (sic) weggestopt en dus nog niet 'echt' vernietigd (En zoals toen gezegd kennen wij de naam van de vernietiger - en zelfs één motief - maar gaan wij die naam niet vernoemen al blijven ter zake het schepencollege een de toenmalige stadssecretaris mee verantwoordelijk. Voor een politiek structureel gehandicapte stad als Ronse is dat vanzelfsprekend een bagatel zoals wij zelf van dichtbij of als waarnemer doorheen pakweg 30 jaar dus tot heden mochten ervaren. De recente misleiding doorheen de uitverkoop van de stedelijke sociale diensten is daar een schoolvoorbeeld van en kwam dan nog op aandrang van een Vlaams-nationalist die zijn allereerste en ook al meteen succesvolle politieke campagne maakte met de leuze de stad niet "*links te laten liggen*". En dat was precies wat hij later zeer precies deed zonder dat één en ander ooit zelfs in het bestuurlijk akkoord stond dan dat men voor enkele (enkele) diensten een samenwerking (collaboratie) overwoog met het privaat; il faut le faire want alles werd verkocht. Historici kunnen dat later bestuderen als een flagrant geval van collaboratie pardon woekerhandel pardon iets politieks zeer gelijkaardigs want niks te maken hebbend met het ideaal van het maatschappelijk welzijn. Nil nove sub soli van het stadje Ronse of soms het Palermo der Vlaamse Ardennen. In één woord, een gewoon menselijke gemeenschap of een schoolvoorbeeld voor een concrete versie van the Fable of the Bees. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Schreven we net onze verbazing neer dat Frans Laenens in zijn resem klachtbrieven aan Soudanskies niets naamkundigs schreef over het besproken duo dan zou één van hen toch op de wetsteen worden geslepen, al is net dat woord hier nogal dubbelzinnig: "*Je confisquai ainsi un jour, un lot de pains blancs qui étaient fraudés par la gendarmerie et je ne donnai aucune suite à la sollicitation du maréchal de logis chef Louis Delhogue, de classer l'affaire sans suite. Celui-ci devait aussi être indisposé de ce que je savais qu'il fut encore l'amant de la femme publique de Renaix, le nommé Constance, aussi marchande d'amour connu de certains officiers de la Kreiskommandantur d'Alost*" (Kadoc, archief Jan Verroken, Map 387, Franstalige brief Laenens dd. 06 februari 1946 aan Soudan, Ministre d'Etat, Bourgmaster, Bruxelles. Bijlage p. 9 met als titel "*UN PASSAGE DE LA VIE RENAISIENNE*". Het bordeel, dat naar onze kennis slechts bestond uit één dame, bevond zich onder de toren van de Sint-Maartenskerk en rechtover eerst de sinistere zwarte Jozef Ronsse en nadien opperverklikker Gerard Philippe. Dat er Duitse officieren langs kwamen, werd ons bevestigd door een getuige annex buurtbewoner die hen wel eens aan de voordeur zag salueren als afscheid. Frans Laenens overdrijft hier schromelijk door deze vrouw als dé publieke vrouw van Ronse te noemen want hij vergat niet alleen zijn eigen intieme kennissen maar een reeks anderen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dit van dat seksgedoe was verre van een toevallige opmerking. Louis Delhogue was nochtans in 1935 gehuwd en per direct vader van vier kinderen voor eeuwig geworden en allicht net daardoor thuis wat verwaarloosd. Wat de arme duts buiten het echtelijk bed uit en in en opstak, gaat ons niet aan maar het was blijkbaar typisch voor deze tijden toen er nog geen opwarming der moeder aarde was en er bijgevolg meer geschaatst kon worden. Bovendien zou Frans Laenens wel veel meer van deze sportiviteiten kennen van de rijkswacht zoals we later zullen zien met ook al de pikante

aanwezigheid van bij voorbeeld leden der GFP. Dat was wat men sfeerschepping kon noemen al kennen we de deontologische regels van de toenmalige rijkswachters niet die zoals bijna overal ook te Ronse voor het grootste deel samenwoonden in de Kasteelstraat, waar er m.a.w. een extreme sociale controle was ook nog eens na het werk. Interessant is wat Frans Laenens over al deze festiviteiten heeft verteld onder of zonder tortuur ten aanzien van zowel GL als BNB. Hij zou over dat alles zeker met geen vermaledijde woord reppen in zijn desondanks zeer lijvige krijgsdossier, wat geen bewijs was dat hij er nooit iets over durfde of wilde zeggen maar domweg dat het nooit werd genotuleerd. Het is dus perfect voorstelbaar dat hij alleen omwille van die speciale zwijgrede(n) (sic) werd gefolterd, dus niet om te spreken maar net om te zwijgen! Probeer dat maar eens uit verklaringen te distilleren! Ten andere moet Frans Laenens zeer veel hebben geweten van de intense woekerpraktijken van het GL-drietal Marcel Hoebeke, Jules Delaunois en Raoul Hantson, de eerste fabrieksdirecteur van de beide volgenden alsook nijveraars en eveneens neven. Marcel Hoebeke was trouwens op dat moment de leider van het GL en had zeer veel te doen (ver)zwijgen over de rest van het gevoel binnen het GL en zeer specifiek wist hij allicht al dat zijn baas Raoul Hantson grote lokale politieke ambities had. Die zou in 1947 ook als liberaal eerste schepen worden en kon allerlei waargebeurde feiten of waarheden politiek missen als kiespijn. Dat een rijkswachter het bed deelde met een andere vrouw dan zijn wettelijke wederhelft interesseerde allicht eender welke substituut maar matig want dat was iets voor het strafrecht en dus geen spek voor zijn nu militaire bek. Dat de gebeurlijke minnares ook nog het bed deelde met "... *certaines officiers de la Kreiskommandantur d'Alost*" was voor zo'n substituut puur theoretisch toch een paar mouwen waard om eens uit te laten trekken en te onderzoeken op forensische sporen, niet van mannelijk zweet of sperma maar van welkdanige onderlinge verbanden ook tussen deze eventueel nog andere rijkswachters en Duitse officieren. Hoe dan ook, Louis Delhougne en Frans Laenens waren geen gezworen vrienden ook al omdat zij elk op zich een ander bordeel te Ronse verkozen en elkaar zo flink uit de weg bleven. Maar wat een substituut toch zorgen had moeten baren, is dat klaarblijkelijk de gehele rijkswacht van Ronse fraude pleegde met wit brood, en allicht nu eens niet enkel deze ene betrapte eer! We zullen in onderdeel **D...XXX .. . NOG VERWERKEN** ..de smokkelactiviteit van rijkswachter Albert Andries moeten vermelden. Dit is met andere woorden reeds een tweede rijkswachter die wordt genoemd als medewerker aan iets smokkelachtigs. Het is eigenlijk numeriek nog erger want in wezen wordt niet meer of minder gesproken van "*fraudés par la gendarmerie*", of dus de gehele brigade! Het fijne werd door Frans Laenens verder niet beschreven, helaas, en uiterst vanzelfsprekend ging daar nooit één andere rijkswachter of politieagent van Ronse op zijn ingegaan in welk PV dan ook omtrent de bezetting. Het is toch op het eerste zicht verbijsterend dat een politieman, zij het nog de commissaris, zwart wit brood bestemd voor de lokale rijkswachtbrigade kon aanslaan; hoeveel, waar en hoe? Was hij zeer misschien ter zake getipt door de vurige beschermeling Albert Nicaise door ons ook gekend als "... *grote fraudeur in vleesch en meel*"? Dat kon gezien de zeden van toen best zijn gegaan omtrent een partij maal of ineens gebakken broden die aan de lange, rijke neus van Beerie Nicaise was voorbijgegaan, uiterst hypothetisch gesteld. Dat soort overal bestaande potentieel rancuneuze curieuzeneuzen was natuurlijk van goudwaarde voor superflikken als de zwarte politiecommissaris Frans Laenens, net als voor elke Duitse flikkendienst ten andere. Het moest ook lukken dat dit de enige maal is geweest dat de lokale brigade zich van dit soort voeding heeft voorzien; misschien ging het om een kerstfeest of iets dergelijks? Overigens niet overigens waren er tijdens de bezetting kerstfeesten in 1940, 1941, 1942 en 1943. In 1944 én 1945 was er ook nog steeds een zeer jaarlijks kerstfeest en hoewel Ronse al was bevrijd van nazi's en zwarten was het nog ver van bevrijd van woekeraars. Het was ook een verhaal van "*Poets wederom poets*" want een vastberaden man als Frans Laenens geloofde natuurlijk dat de bezetting als het ware eeuwig zou duren, een state of mind van veel collaborateurs - en

woekeraars! Het zou verkeren en hij zou dan ineens op bruin brood en rins water mogen gaan leven. Het is dan ook helemaal niet vilein om te mogen denken en schrijven dat de snelle verdwijning van het rijkswacharchief niet alleen had te maken met het motief dat men sporen definitief wou doen verdwijnen van gezapige gezamenlijke contacten met leden der diverse Duitse politiediensten. Maar dat minstens twee rijkswachters en potentieel allemaal nu zijn gekend met potentiële banden met woekerhandel moest toch wel bij die een resterende want als echt integer veronderstelde leidinggevende aanleiding hebben gegeven tot rapporten naar de hogere leiding tot zelfs tuchtstraffen of de aanzet daartoe: kon men trouwens een gehele brigade gaan bestraffen? En ook deze rijkswachter Louis Delhougne zou dus na de bevrijding verklaringen opnemen - of helemaal niet of dirigistisch benaderen - van vermeende collaborateurs.

Albert Nicaise behoorde tot de verzetsfamilie Rommens² (met zeker deel socialisten en Kristen Volksbond).

We hadden hem bijna vergeten, Marcel Maes of de zichzelf niet onder controle houdende controleur waar het allemaal om draait! Hij heeft zeker in een weliswaar onbekende mate als controleur geboet ook of allicht zelfs alleen omdat hij als collaborateur werd beschouwd. Zo kwam hij voort op een lijst van 28 Ronsenaars met wat streekgenoten, vooral mannen en enkele vrouwen, die volgens de rijkswachtcommandant "... *in het interneringskamp te Ronse verblijven zonder dat hun toestand geregulariseerd is met het verleenen van een interneringsbevel.*" (AG, dossiers collaboratie, persoondossier Maurice Vanobost, verklaring rijkswacht Ronse dd. 29 september 1944 met naamlijst als bijlage. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We hebben van de man nooit een krijgsdossier noch een gebeurlijk genadedossier aangevraagd. Ten opzichte van dat laatste weten we niet eens of hij is veroordeeld noch of hij het voorwerp werd van een zuivering via een substituut. We hebben weliswaar zijn register 1931 - 1947 maar in de marge staat ter zake niks om de domme reden dat hij in Ronse als een weerlicht kwam en weer verdween. Van beroep "*technieker*" kwam Marcel Nassis (?) Marie Maes (°Kerkhove, 06 augustus 1910) hier in de Kasteelstraat nr. 57 wonen op 16 maart 1944 vanuit Berchem (bij Oudenaarde), vergezeld door een eega die de handen vol had aan de drie jonge kinderen. Het betrof allicht een huurhuis en allicht omwille van oorlogsgevoeligheden verhuisde het gehele gezin naar Wolvestraat nr. 45 op 28 maart 1945. Maar daar viel men blijkbaar van hevige regen in nog heviger drop want amper een maand later want op de eerste mei 1945 Ronse vertrok men zo goed al zeker definitief naar Kerkhove, de gemeente waar hij was geboren en allicht getogen en sterk vermoedelijk om beschutting te vinden bij dichte familie. Bij deze twee laatste verhuizen was hij allicht niet alleen niet bij met zijn gedachten noch met zijn ledematen en wat daaraan vast hing '*... daar hij in het interneringskamp te Gent voor landverraad opgesloten is.*" (AG, dossiers collaboratie, persoondossier André Vandenberghe, naschrift rijkswacht bij verklaring Oscar Degand dd. 16 januari 1945 aan rijkswacht Ronse. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het kan niet anders of de man was minstens een reeks rechten kwijt of doodgewoon gestraft voor minstens één jaar gevangenis en de 'rest' want hij was bekend als lid van het VNV op een belangrijk moment tijdens de bezetting. Hij komt immers voor op een lijst die sprekend is want het gaat om voordrachten door de VNV-arrondissementsleider André Vandenberghe genoemd "*Onderscheidingen voor trouw*". De lijst moet dateren van tussen 17 mei 1943 en 16 maart 1944. Bijgevolg kon men van deze vernoemden van grote of blijvende trouw aan het VNV spreken (AG, dossiers collaboratie, persoondossier André Vandenberghe, door André Vandenberghe gehandtekende zij het niet gedateerde lijst "*Onderscheidingen voor trouw*". De lijst dateert in principe tussen 17 mei 1943 en 16 maart 1944; zie het vervolg van deze noot. Dit is voor historici omtrent WO II in de Vlaamse Ardennen een lijst van onschatbare waarde wegens het grote aantal namen. Die zijn opgegeven met voor- en familienaam en de respectievelijke woonplaats naast dus een aanduiding van

wat de persoon betekende voor het VNV. Men krijgt in één klap de gehele VNV-top van alle gemeenten uit deze regio voorgeschoteld. Ook voor het krijgsgerecht was dit gefundenes Fressen. De Ronsenaars die hier zijn vernoemd zijn op één na allemaal veroordeeld. Het betrof Georges Callebaut - hier Joris genoemd -, Maurice Vanobost, Fedor Van Maelsaeke en Hendrik of Henri Pieters. Alleen van de ook hier aanwezige Gerard Boes weten we niet of hij is veroordeeld omdat we geen verdere opzoekingen naar hem hebben verricht en hij al in 1945 uit Ronse zou verdwijnen. Het document van vier bladzijden eindigt met een klein aanhangsel betreffende de vrouwenafdeling of het VNVV. Hier staat maar één Ronsese dame die met zekerheid ook nadien is veroordeeld en dan als weduwe want haar man was gestorven aan het oostfront. Of zij die lijst heeft gezien, is niet voordehandliggend maar allicht heeft zij een onderscheiding per post verkregen onder deze pijnlijke want hier getypte naam: "*Mevr. Wattleloos - Bogaert, Leona. Pierre D'Hauwerstraat 19, Ronse*". Wattleloos was al op zich onmogelijk want een verbastering van het toen in de streek goed gekende nabije Franse Wattlelos maar haar wettelijke wederhelft noemde wel zeker Armand Ferdinand Laurent Waeterloos. Zij woonden officieel in de Pierre D'Hauwerstraat 19 vanaf 17 mei 1943. Van Marcel Maes weten we dat hij van het hier "*Brugzavel 9, Berchem*" naar Ronse was verhuisd vanaf 16 maart 1944. Hoe het arrondissementssecretariaat van het VNV der Vlaamsche Ardennen zijn data bijhiield, is één zaak maar in principe dateert deze lijst van tussen deze data. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hier dus nog wonend te Berchem werd hij er een "*Afdeulingsleider*" van genoemd. We hebben geen enkele voorstelling hoe groot de afdeling daar was al hebben wij geen aanduiding gezien van een andere afdelingsleider in deze kleinere Scheldegemeente. Hoe dan ook lijkt de kans dat de man zonder juridische kleerscheuren uit de repressie is geraakt nihil, alleen al door deze kennis en vooral op dit moment van de bezetting. Door gebrek aan dossiergegevens kunnen we niet zeggen of hij alsnog uit het VNV is getreden om 'redenen' maar dat zal in gebeurlijk geval voor het krijgsgerecht en ook al de goegemeente van de streek geen enkel verschil hebben gemaakt.

Een foto ontbreekt ons van controleur en lid van het VNV Marcel Maes maar we beschikken toch over een soort beschrijving want hij "... *vertoont een begin van kaalhoofdigheid.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier André Vandenberghe, verklaring André De Raedt uit Berchem bij Oudenaarde dd. 03 mei 1945 aan de krijgsauditeur van Gent. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Verklaarder André De Raedt zou een nogal volledig lijkend overzicht geven van liefst een 20-tal bewoners van zijn gemeente met engagementen in de Nieuwe Orde, met steeds de volledige naamsvermelding op enkele na waarvan hij slechts de bijnamen "*het Konijn*" en "*de lange Marcel*" weet. Was twintig namen veel voor één enkele getuigenis dan stelde dit statistisch natuurlijk niet veel voor. Blijkbaar was Marcel Maes 'afdeulingsleider' van een zeer kleine lokale afdeling terwijl we nog een slag om de arm moeten houden vermits André De Raedt ofwel niet alle namen heeft opgenoemd of werkelijk er geen andere meer van kende. Overigens weten wij niks van de reden die hem heeft aangezet om in maart 1944 deze afdeling en zijn woongemeente te verlaten voor het stedelijke en veel grotere Ronse. Misschien had het te maken met een groter gevoel van veiligheid dat hem en het gezin hier kon worden geboden? Hij zou naar onze kennis alleszins tijdens de bezetting nooit het voorwerp van een aanslag zijn. Over de relaties met de nieuwe burens aldaar weten we totaal niks. Het betrof een rijhuis zij het vrij groot en halfopen. Interessant was dat zeer dichtbij de vestiging der lokale brigade van de rijkswacht was gelegen op Kasteelstraat nr. 43. En dat was sowieso dag en nacht bereikbaar ook al omdat daar de meeste rijkswachters met hun gezinnen woonden. Het is mogelijk dat ook hier bij momenten leden van de speciale brigade der rijkswacht hebben verbleven. Daar had een belangrijk lokaal controleur als Marcel Maes met absolute zekerheid een professionel verband mee; zie eerder onderdeel C.2. In het volledige begin van deze straat woonde op nr. 4 dokter Paul Ponette maar dat kan werkelijk geen enkele rol hebben gespeeld temeer omdat zijn overbekende broer Maurice Ponette al van voor de oorlog dik in de erwtensoepe was gedraaid met de VNV-top en deze partij met een blubberkop had verlaten. André De Raedt zou wat meer oog hebben dan alleen maar voor het opperdeel

van het hoofd van lokaal VNV-opperhoofd Marcel Maes en hem daarmee richting de galg sturen, enigszins metaforisch gezegd maar toch: "*Controleur of gewezen controleur der ravitaillering. Ontving geld bij leden van, en ten bate van de partij* (NVDR; hiermee is zeker het VNV bedoeld). *Voerde propaganda te bate van het VNV en het NSKK. Maakte deel uit van de ZBDM. Bezat een uniform ...*" De kaalhoofdigheid van de man werd blijkbaar gecompenseerd door een uniform al is het niet zeker of dat ook van de bekende Zwarte Brigade (het ZBDM) was. Hij was alleszins voldoende of op diverse vlakken van de georganiseerde collaboratie actief al hebben wij geen enkele weet of hij iets van deze activiteiten vanaf maart 1944 ook te Ronse heeft ontplooid. Daarvoor zouden wij effectief een krijgsdossier moeten kunnen inkijken. In het uitgebreide krijgsdossier van André Vandenberghe komt hij alleszins niet op de proppen met een eigen verklaring. Dat kon niet anders omdat deze dolle mens onvoorstelbaar actief was met alle Duitse politiediensten, te weten de Feldgendarmerie, GFP en de tenslotte de Gestapo. Het krijgsgerecht had daar terecht een extreem vette brok aan. De man was naar onze kennis doorheen de gehele bezetting ook de leider van het VNV voor het arrondissement der Vlaamse Ardennen maar al die partijbanden werden niet specifiek onderzocht. Dat is geschiedkundig te betreuren maar zoals gezegd intern te begrijpen. Overigens is André Vandenberghe rond de bevrijding begin september 1944 van de Belgische aardbodem definitief verdwenen. Hij is bij verstek - ter dood - veroordeeld en we weten niet wat er met hem waar ook is gebeurd; allicht ondergedoken in Zuid-Amerika. Dat lot heeft Marcel Maes duidelijk niet willen volgen allicht omwille van zijn drievoudige en zeer jonge kinderlast. André Vandenberghe had slechts een onbekend aantal minnaressen in de regio te betreuren. Het ziet er naar uit dat Marcel Maes tijdens zijn korte en in tijd onbekende internering te Ronse wel wat bezoek kan hebben ontvangen dat hem op verwensingen zo niet een regen van slagen heeft getrakteerd. Zou volgend incident inderdaad slechts één maal zijn voorgevallen, het was tekenend voor het moreel gehalte van deze staatsambtenaar dat hij een dubbele moraal er op na hield, niet alleen doorheen zijn werk zelf. Het was al opvallend dat hij zich leende tot medefoefelarij met aangeslagen goederen met onder meer de zwarte politiecommissaris Frans Laenens. Eerder kwam hij al in opspraak bij de vaderlandse goegemeente van Ronse: "*Les controleurs Maes et Vandevelde m'ont dit plusieurs fois pendant qu'ils faisaient le contrôle dans mon magasin: 'Il ne faut pas faire de votre nez parce qu'on vous ferait partir en Allemagne avec votre femmes et les garçons.'*" (AG, dossiers collaboratie, persoondossier Leon Vandehole, verklaring Oscar Degand dd. 28 november 1944. Wij kunnen kop noch staart krijgen aan het feit dat deze verklaring in het Frans is weergegeven omdat verklaarder nochtans "... *verklaart in het Nederlands...*". In elk geval moet dat hebben betekend dat hij als oud inwoner van Ellezelles Nederlands kende, wat ook wordt bewezen door het langere er direct opvolgende getuigenis door zijn zoon die volledig in het Nederlands is weergegeven. We moeten nu ook niet teveel gevolgen hechten aan bepaalde onzekere taaltoestanden van getuigende Ronsenaars al is er toch een sterk vermoeden dat sommige Franstalige Ronsese zelfstandigen misschien net dat meer controle kregen zoals een zeker zeer Vlaamsgezinde controleur als Marcel Maes - en zijn collega. Hoe dan ook gebruikte de heer Degand een geweldig gallicisme, of als citaat door de Vlaamse controleurs of uit zichzelf. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Alleszins is geen enkele van de twee zonen van deze Ronsenaar naar Duitsland gestuurd als GEDEPO ook al om de domme reden dat ze veel te jong dus onbruikbaar waren als amper geboren in 1926 en 1927. Indien die uitspraak zou zijn gedaan, zelfs herhaalde malen, was dat ook best cynisch terwijl Marcel Maes - die genoot van een vaste betrekking bij de overheid - zelf als controleur zich happen toegeëigend heeft uit aangeslagen goederen.

C.5. Duitse diensten; Feldgendarmerie en zelfs Gestapo.

C.6. Leden van de Nieuwe Orde.

C.7. Het georganiseerd verzet tegenover woeker.

C.8. Niets aan te doen want 'de tijdsgeest'.

D. Sire, waar zijn Uw burgers? Woekerhandel als het grote normaal bij producent en gebruiker.

D.1. Een kennistheorie van bedrog tijdens een crisis als WO II.

D.2. De recidivisten.

D.2.1. Leonard Schiettecatte en zijn dierlijk en menselijk vlees.

In de herfst van 1940 kon de goegemeente uit Ronse en het aanhangsel der Vlaamse Ardennen nog opschrikken van volgend bericht, een bericht dat nadien en tijdens en nog na de bezetting zou herhaald worden in varianten en waar geen mens toen nog van opschrok dan tenzij met de finale verwondering dat de man alle zaken waarover men bericht had alles bij elkaar beschouwd nog goed had doorsparteld: "*Slachters opgepast! In december stelde de inspecteur-veearts vast dat er in een slachterij te Sint-Amandsberg vleesch voorhanden was dat zeer verdacht voorkwam. Bij nader toezicht werd het vleesch onwettig bekeurd bevonden. Zijn opzoekingen leidden verder tot de ontdekking dat de slachter Leonard Sch. uit Ronse bij een landbouwer zijner omgeving het dier bij noodslachting had afgemaakt en voorzien had van een valschen stempel om het verder naar Gent over te brengen. Sch. werd vervolgd wegens de gepleegde feiten en veroordeeld tot de gezamenlijke straffen van zes maand gevangenisstraf en 700 fr. boete, meer nog geldboeten van ieder 175 fr.*" ('t Volk, 19 oktober 1940. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wat had het nu voor zin de overtreder aan te duiden met iets anoniemachtigs als "*slachter Leonard Schi. uit Ronse.*"? Zelfs zonder de vermelding van deze stad wist in deze stad iedereen direct over wie het ging en het verschil tussen beenhouwer - zoals hij meest werd benoemd - of slachter - de aanduiding hier - stelde niks voor en zou later ook niet gemaakt worden. Was dat dan overal volgens normen en gebruiken een anonieme berichtgeving maar juist niet in de stad zelf waar de overtreder woonde? En werd de landbouwer die kennis was van Leonard Schiettecatte niet ook gestraft door dezelfde rechtbank, of kreeg hij alleen ook die laatstvermelde nogal kleine geldboete? Hij of zij - er waren nogal wat weduwen-boerinnen - werd alleszins en toch opvallend niet vernoemd als gestrafte en totaal niet met zelfs een gedeeltelijke naam als medeverantwoordelijke voor dit onwettelijk vlees. Overigens ging het hier wel degelijk om niet-toegelaten vlees maar is het opvallend niet vermeld dat het om woekervlees ging in de zin van ontoelaatbaar hoge prijzen. Ging het hier dan wel over woekerhandel? Daarvoor zouden we dan voor alle zekerheid het vonnis moeten lezen maar de setting was duidelijk; het eind van een eerste oorlogsjaar. Zouden beiden het pakweg in 1936 ook zo ver als het Gentse hebben gebracht en zouden zij het beest sowieso durven laten slachten hebben? Hoe werd het dier trouwens naar Gent vervoerd; door de landbouwer, de slachter of een derde zoals een echt vervoerder? In het onderdeel D.8. behandelen we uitvoerig liefst tien vervoerders uit Ronse die alleszins in 1941 als houders van een vervoers-Schein waren gekend. Ongeveer bij elk van hen was wel iets politiek 'verkeerds' aan te merken - tot zeer veel. We zijn hoe dan ook nooit te weten gekomen of er één of meerdere vervoerders te Ronse waren gespecialiseerd in het vervoer van vlees, dat toch heel wat andere besognes inhield dan pakweg balen ruw textiel en zekere afgewerkte textielrollen. De titel van het artikel liet aan duidelijkheid niet te wensen over: "*Slachters opgepast!*" Het was een korte, harde en dus duidelijke waarschuwing om dit voorbeeld direct te laten en later ook niet te doen; zes maanden gevangenisstraf was zeer veel. We vermoeden toch dat dit voorwaardelijk moet zijn geweest want voor een eerste overtreding was dat, naast de financiële boetes, enorm zwaar. Effectief betekende dat ineens een half jaar geen inkomsten. Tegelijk hield zo'n zware straf ineens iets in van een "*alles-of-niks-mentaliteit*". We bedoelen dat indien zwartwerk loonde

maar ook bestraft werd het dan toch loonde. Inderdaad, wanneer men niet meer als openbaar slachter - beenhouwer kon gaan werken, men ineens de grote markt der huisslachtingen kon opgaan. In de bezetting werden varkens massaal thuis gekweekt; eten geven was een zaak van voer te vinden en dat kon elk mens zelfs een kind. Maar het dier slachten als leek was uitgesloten. Dan diende L.S. of één van de talloze collega's op te duiken (Er waren altijd handige Harries ook wanneer zij Albert noemden. Neem deze fijne man die we op een latere dag interviewden in een rustoord te Kwaremont: *"Ik toon U een foto waarop ik opsta met een geslacht schaap. We hielden thuis enkele schapen en geiten en wat varkens. Jaarlijks werd één varken gedood wanneer het iets voorbij de honderd kilo woog, en soms werd een schaap of geit geslacht. Zo goed als alle vlees werd ingepekelde. Tijdens de bezetting herinner me geen enkel bevoorradingsprobleem. We hadden altijd zout genoeg voor het vlees. Dat slachten werd eerst gedaan door een plaatselijk slachter, en ik heb het ook nog bij een buur uit Kwaremont gezien. Ik moet zeggen dat wanneer ik iets met mijn eigen ogen had gezien, ik dat zeer goed kon onthouden. Vanaf op een bepaald moment heb ik dus zelf deze beesten geslacht. Voor één buur heb ik eens zijn varken geslacht. Ik moet eerlijk zeggen dat ik bij het slachten het vlees goed kon versnijden want op voorhand degelijk indeelde. Ik had daar een goed oog in."* Interview met Albert Michel Hollaert (°Kwaremont, 12 december 1922) op zaterdag 28 mei 2011 en ? (dag vergeten). Hier ging het alleszins over een man die het boeren van thuis uit had meegekregen, die groene vingers heel zijn leven ook professioneel zou gebruiken. Talloze Belgen hebben echter 'van alles' nuttigs aangeleerd als het ware of nu eens echt van moeten; wie in het water valt en dan nog wil leren zwemmen, moet toch maar ...?! We noemen dat soort logische opbouw van -een deel van - de bezettingswereld een vorm van *"de eureka van het gemis"*. Ongelooflijk hoeveel extreem tof en zelfs nu nog handig bruikbaar materiaal uit die tijden is verloren gegaan omdat de academische historici paardenkleppen hebben bij hun monopolisch bestuderen van WO II, of in dit geval werkelijk geen sneetje kaas van epistemologie of kennistheorie hebben gegeten. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). In die gevallen was er bovendien meer vertrouwen onder partijen mogelijk. Omdat het een face-to-face situatie voorstelde, moest de slager wel rechtuit zijn en met name zeggen wanneer hij zelf vermoedde dat het varken dat voorstond om te worden gedood en geslacht misschien tekenen van ongezondheid vertoonde. Buiten die eeuwige burens was de zaak totaal privaat en kon men zich geen keuringen door veeartsen en dergelijke voorstellen. De kust was altijd veilig want er was geen kust want slechts het kleinst mogelijke binnenland. Nochtans kon de minste vergetelheid tot roddels en ontdekkingen leiden door de autoriteiten. Zelfs het uit oprechte naastenliefdevol schenken van vlees op een moment van grote verse overvloed aan babbelgrage nochtans zeer dankbare armen uit Ronse of omstreken kon leiden tot ontdekking van de oorzaak van zoveel vrijgevigheid. Ook het dragen van vleesdelen aan de Orde der Arme Klaren in de Olifantstraat, een traditionele bezigheid voor de vele christenen want die orde leefde daar daadwerkelijk van, kon hoe goed- en godsbedoeld ook leiden tot ontdekking want burens lagen altijd wel op de loer met al hun mogelijke vragen die zij dan meestal niet eens aan de drager zelf durfden stellen maar verspreidden door roddels voorafgegaan met een samenzweerderig *"Niet verder vertellen, hé!"*. Of de gevangenisstraf effectief of slechts voorwaardelijk was, de zaak was kenschetsend voor een gebrek aan eerbied voor andere mensen en pure geldzucht. We kennen natuurlijk de aard der noodslachting niet; misschien was de vigerende wet zo extreem scherp dat alleszins in beperkte mate meer bepaald dan de huiselijke kring toch een deel of zelfs het geheel van het geslachte beest kon worden besteed voor - menselijke - consumptie, bijvoorbeeld bij een paard dat door een ongeval zeer zwaar was toegetakeld en moest gedood worden om het uit zijn lijden te verlossen. Die bestemming was hier indien sowieso verantwoord blijkbaar niet het geval en het was droevig en crimineel vast te stellen dat men dan maar had beslist het vlees relatief ver te gaan afvoeren. Bovendien bestond er geen enkel dier waarvan men genoeg vlees kon hebben voor meer dan één jaar, of men moest een enorme koe of varken slachten voor een zeer klein huisgezin, nog eens afgezien hoe men enorme hoeveelheden vlees dan toch voldoende kon pekelen of roken of op een andere manier kon doen bewaren voor zeer lang. Dat hield dus in dat zo'n beenhouwer normaal het jaar erop weer mocht

terugkomen, iets wat die ook wel zelf beseftte. Alleen een dispuut over de hoeveelheid der betaling kon voor echte fricties zelfs ruzies zorgen. Maar zelfs dan had niemand van beide partijen voordeel aan een aangifte laat staan verklikking. Was dit artikel retorisch mee als afschrikking voor slachters en andere landbouwers zeg veetelers bedoeld, dan had één en ander allicht een omgekeerd effect op sommige hardleersers onder hen. Het kon best zijn dat in gevallen waar de grens tussen deftig en twijfelachtig vlees vaststond voor boer en nadien slachter, er nooit meer een plaatselijk veearts werd bijgehaald en het vlees in zekere stukken zo snel mogelijk werd vervoerd naar nog verdere steden als Gent. Op dat vlak had Ronse zijn ligging mee als schitterend op de taalgrens; zou er niet veel illegaal vlees uit stad en streek net daar naartoe zijn verdwenen ook gelet op de enorme vraag aldaar naar vers (sic) voedsel. Zoals we zullen zien in onderdeel D.3. kwamen naar Ronse en omgeving ontzettend veel woekerhandelaars vanuit deze Waalse streken zelf actief op zoek.

Hoe zich dat hier had vertakt? Slecht vlees werd met menselijk zeer te begrijpen wanhoop door een landbouwer van Ronse of een buurgemeente ontdekt. We weten de aard van die "*slechtheid*" niet maar het werd uiteindelijk afgekeurd door een ter zake bekwaam persoon en dat in tijden van algemeen voedseltekort en rantsoeneringen zodat het zeker was dat dit vlees ronduit een gevaar betekende voor de volksgezondheid. Dat was alleszins met zekerheid niet de eerste of laatste zorg van twee streekgenoten. De niet bij naam genoemde landbouwer had geen zin in het totaal verlies van alle gemaakte kosten laat staan de normale winst en liet het door een hem als bereid tot foefelare bekend staand slachter doorgaan voor goed vlees. Dat doet vermoeden dat beiden of wel eens reeds voor de oorlog wat door de vingers hadden gekeken of de laatste die reputatie had en allicht tot heden door de mazen van de wet steeds had kunnen ontsnappen. Door de pregnante voedselsituatie was er natuurlijk meer verleiding dan voordien om 'iets' te doen, ook al gezien de grove woekerwinsten. Om zeker te zijn werd het dan naar een eind verder gebracht naar een slachterij in het Gentse. Daarvoor was ook ernstig transport nodig. Want al kennen we niet eens de diersoort noch de omvang, het ging om een "*dier*" dus allicht minstens een big of kalf want om een doodgewoon soepkieken had men al die poespas niet gemaakt; er moest dus wat aangepast transport zijn voorzien! Vers vlees was toch een zaak van zekere omvang en wie ging nu de trein naar de Dampoort nemen om daar in de buurt een paar kilo vlees te gaan verkopen? Ook het slachthuis zal sterk vermoedelijk mee in deze slag hebben gezeten want ietwat ervaren slachter kon niet worden bedot door de stempel van een collega, tenzij die inspecteur-veearts eerst het dode dier kon want moest bezichtigen en controleren. We mogen trouwens ten zeerste verhoppen dat die net als al zijn Belgische collega's altijd even alert en vooral integer handelde want anders moeten er landgenoten zijn gestorven door het eten van gewoon of verwerkt vlees. Of er toen ook een sterke export was naar landen als nota bene Duitsland, maar ook Frankrijk en Nederland, weten we niet maar in gebeurlijk geval kan ook daar fraude worden onderzocht door onderzoekers al vermoeden we dat men wel tienmaal nadacht vooraleer net aan Duitsland niet correct vlees te verkopen. Dat was de facto de eigen nek in de strop van de Gestapo steken en die bestond al een tijd voor de oorlog en had een continentale reputatie. Als niet zo maar uitweiding moeten wij kort even ingaan op de manier van ontrafelen hier door de Gentse inspecteur-veearts. Zoals men zegt dat van het één het andere komt, werd hier weliswaar binnen één provincie toch een stukje toegepast rechercheurwerk tot een laat ons zeggen goed einde gebracht wat de modale vleesgebruiker van toen betrof. Het spreekt voor zich dat vleeskeuring ten zeerste belangrijk was want de gezondheid van de bevolking mee garandeerde en we kunnen en passant ook verzekeren dat er geen sprake was van alternatieve vleesvervangers, behalve dan door eieren of eigenlijk een soort geaborteerd vlees. Wie ooit zelf een veearts-vleeskeurder heeft gekend, weet hoe mentaal inspannend deze job kan zijn en welke opluchting en oprechte fierheid daarmee gepaard gaan indien zelfs goed uitzierend vlees

na een onderzoek toch volksgezondelijk gevaar betekende. Het is bitter jammer dat eenzelfde vorm van wetenschappelijk en moreel gedreven onderzoek onmogelijk blijkt door zelfs de meest formeel vooraanstaande historici rond WO II, zoals U in een later onderdeel zal mogen (...) ervaren rond Nico Wouters, hoofd van het Cegesoma en mee leider van de geschiedenisvervalsing rond WO II in dit land. Dit jammer genoeg en reeds als proevertje gezegd zijnde was het soort onderzoek rond slecht vlees met takken in Gent en de wortels in het Ronsese een sprekend voorbeeld voor een heel ander soort onderzoekers of chercheurs gedurende deze zelfde barre tijden; de Duitse GFP en Gestapo. Eén bij wijze van spreken dom spoor of iets per toeval gevonden of inderdaad door één crapuul van een verklikker aangebracht stuk informatie, zou in zeer veel gevallen leiden tot de ontrafeling en uitroeiing van een geheel netwerk aan verzet. We moeten dat tot ons verdriet en van geheel Ronse en omgeving liefst verschillende malen meemaken, met name in delen 8.1.4. en 8.1.5. Het betekende dat één verklikker, die zelfs niet eens zekerheid moest hebben maar zich zogenaamde voorstellingen uit argwaan tot regelrechte achtervolgingswaanin maakte, de oorzaak kon zijn van tot tientallen verminkte zelfs verloren mensenlevens met als 'fall out' alle verwante mensenlevens die daardoor diep materieel en mentaal werden getroffen gedurende hun geheel verder leven. Het betekende andersom eveneens dat één ingewijde domoor die wat snoefde op café of waar dan ook, of die niet genoeg voorzichtig was op quasi oneindige manieren, door zijn gebrek aan verzetsperfectie hetzelfde effect kon veroorzaken. Bovendien zagen we doorheen onze lange opzoekingen dat de stap van verzetsmens, zelfs van een zogenaamd gehard partizaan, naar verklikker tot actieve medewerker van één der Duitse polities, soms in een werkelijke vingerknip gebeurde. Ergo, zoals bij dit geval van slecht vlees was er eigenlijk geen echt vlees in de verzetskuip dat voldoende gestaald en getraind was om onder een extreem gevaarlijk regime van deze Duitse bezetting te overleven. Overigens was het onder een stalinistisch regime nog vele malen erger geweest (Dat laatste dan wel met die onvoorstelbare uitzondering voor het lot van alle Joden die zich bevonden op de door nazi's gecontroleerde gebieden zoals ons land. Ten andere zou onder meer te Polen door de nazi's worden geprobeerd een enorm groot deel der bevolking uit te roeien, maar dat kan hier niet aan bod komen dan we moeten beseffen dat dit land er in zijn geheel redelijk goed vanaf is gekomen en dat veel verzet alhier geweldig de bezetting heeft verergerd. Dat anderzijds het georganiseerd verzet te België nul komma nul aandacht of meer precies geen enkele daadwerkelijke inzet had voor deze vorm van liquidatie uit de maatschappij, is niet eens ironisch maar doorgewoon tragisch en oneindig schandelijk te noemen. Wie met zekere kennisbevorderende afstand naar deze periode kijkt en dan de werkelijk walgelijke inquisitie opmerkt van het Belgische krijgsgerecht, kan slechts deemoedig het wankelgeworden hoofd schudden. Scherp gezegd had zowat het gehele georganiseerd verzet geen enkele erkenning of wat dan ook moeten krijgen, behalve dan zij die Duitse kampen en gevangnissen hadden overleefd en de weduwen van de aldaar overledenen. In de sanctie-industrie die vanaf september 1944 in België zich doorheen een ware 'rationele' hysterie ontwikkelde door enerzijds te erkennen massaal en anderzijds te straffen massaal, werd hier wel één der essenties van deze bezetting volstrekt vergeten of massaal genegeerd. Kon het Belgisch krijgsgerecht nu niet eens inroepen dat ook ... verzetsstrijders door haar instelling moesten worden gestraft omdat zij de mensen met de allerhoogste nood aan bijstand volstrekt aan hun lot hadden achtergelaten? Was dit geen massaal (straf)rechtelijk te beoordelen schuldig verzuim geweest dat inderdaad het allerbelangrijkste verzet 'vergeten' was, of wat wij humanitair verzet noemen niet eens als vorm van verzet maatschappelijk erkend zou worden - of schuchter een paar eeuwen later en hoofdzakelijk door de staat Israël!? We vinden het nogal deerniswekkend dat nu allerlei mensen door het gerecht naar de Dossinkazerne van Mechelen worden gestuurd, dat het memoriaal is voor de verdreven Joden uit België gedurende de twintigste eeuw. Of dat als pedagogische doelstelling de gestelde dwang want soort hersenspoeling kan bevredigen, is maar de vraag. Maar voor alles is dat memoriaal net een tweede zij het daar niet expliciet geschreven getuigenis van het extreme gebrek aan burgerzin doorheen het nota bene massaal erkend georganiseerd verzet van dit land. Niks maar dan ook niks hebben zij gedaan voor deze enkele tienduizenden mensen waarvan een enorm deel is vervoerd en dan vermoord, en waarvan de hier geredden slechts gered zijn door uitsluitend particulieren én door het *Joodsch* Verdedigingskomiteit.

In een miniem aantal gevallen ging het zeker om mensen die ernaast nog een gedeeltelijke oorlogsdagtaak hadden als verzetsmens, wat natuurlijk bijzonder dom was want immens gevaar bracht voor diegenen die zij wilden redden. Maar buiten wat verontwaardigde gedrukte kreten in wat sluikpers, is er geen enkele Belgische verzetsgroep, tenzij die ene obscure die wij nu eens nog niet kennen, die landelijk of regionaal ook maar één keer heeft geprobeerd om min of meer systematisch de bedreigde Joodse medemens (...) te redden door onderduik en zo noodzakelijk meer te verschaffen. Werkelijk geen enkele. Het meest belangrijke, noodzakelijke of nuttige verzet, in bijkomend wezen naast het moreel verzet het enige noodzakelijk te organiseren verzet, was het leven redden van tienduizenden mensen. En dat interesseerde hen niks. Niks. Want. Het waren maar Joden, mijnheer. En wij streden liever voor het vaderland, vadertje Stalin of ter ere van nonkel Raymond die in 1917 door die smerige boches was verga... - en noem maar op. Op die merkwaardige wijze is het Memoriaal te Mechelen het blijvende, tastbare bewijs van het enorme gebrek aan burgerzin door het zo officieel en wetenschappelijk geëerd georganiseerd verzet van België. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar die laatste historisch nochtans perfect mogelijke vergelijking mag nauwelijks gezegd worden of wordt eigenlijk door vele 'kringen' ook nooit toegegeven. Dat gebeurt door zowel het begrijpelijke onbegrip en de afschuw voor wat de nazi's ook alhier aan de Joden hebben aangedaan maar natuurlijk omdat zeer velen nog steeds voorstanders of minstens bewonderaars zijn van het communisme, althans hoe het zich door WO II als zogenaamd ideologisch maar zeker militair tegenstander in WO II heeft getoond. Was WO II een door en door ideologische strijd, dan is de herinnering eraan en zijn de beschrijvingen ervan nog steeds vervuld van ideologie en weinig van oprechte, eerlijke belangenanalyse. Uiteraard zijn wij als onderzoeker (het woord wetenschapper ligt ons minder) geen ongeschreven blad maar ten minste, ten noodzakelijke en ten eerlijke geven wij ons centraal stand-, kijk- en schrijfpunt weer; welk politiek gedrag toen werd gemotiveerd door uitsluitend eigenbelang of ook door eigenbelang in een poging tot vereenzelviging met het gemeenschappelijk belang? Zo was het afkeuren van slecht vlees en het beteugelen ervan zeker in het algemeen belang en was het geheel aan woekerhandel dat niet.

Het past hier verder in te gaan op het specifiek menselijk oorlogsgeval van beenhouwer Leonard Schiettecatte (°Maarke-Kerkem, 20 december 1901). De man was in Ronse toegekomen vanuit het nabije Franse Wattrelos de zesde januari 1936 en had zich als beenhouwer en met zijn klein gezin gevestigd op het commercieel uitstekend gelegen plein De Malanderplaats - op nr. 10. Voordien had hij zich al verbonden aan deze stad want was er op 28 december 1923 gehuwd met de plaatselijke schone en zou blijken heetgebakerde Marie Nathalie Hantson (°Ronse, 6 juni 1904). Het koppel had voordien één kind gekregen, helaas een dochter en eveneens een heetgebakerde zoals we later anoniem moeten zien. Inderdaad, de man én zijn twee dames zouden wel wat meer sporen nalaten doorheen de bezetting dan dit akkefietje met slecht vlees dat uiteindelijk zonder zware gevolgen afliep. De man kon men zonder meer hardleers of een geboren recidivist noemen. Nu zijn en waren slachters en beenhouwers traditioneel gekend als beenharde en onverzettelijke mensen, onder meer reeds in 1302, maar hier zat duidelijk wat persoonlijke tragiek verweven doorheen het foefelen. We hebben enkele gevallen van hervat of recidive gevonden in de voedingssector waarmee we zeker niet willen beweren dat hij de enige beenhouwer op dat vlak is geweest voor onze stad in die tijden: "*De beenhouwer Leonard Schiettecatte te Ronse kocht vleesch boven den wettelijken prijs en smolt zelf rundsvet af, wat hem als beenhouwer verboden is. Hij krijgt hiervoor een boete van 2.100 fr.*" (*t Volk*, 11 juli 1942. Hij wordt nu ook beenhouwer genoemd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bemerken we dat deze keer in dezelfde oorlogstijd en in hetzelfde weekblad nu wel zijn naam volledig uitgespeld is, alhoewel zonder twijfel geheel Ronse wel wist in de andere malen om wie het ging. Deze veroordeling ging uit van de Administratieve Rechtsmacht van Oudenaarde die nog tien anderen uit de streek beboette, waaronder nog enkele Ronsenaars landbouwers wegens het te weinig leveren van aardappelen

(Overigens werden net voor deze mededelingen ook drie veroordelingen door de correctionele rechtbank voorgesteld waaronder die van een betonwerker die tot liefst "6 maanden gevangenisstraf" werd veroordeeld omdat hij aardappelen had vervoerd en verkocht "uit winstbejag ... en zonder machtiging". Wij kunnen geen onderlinge strafmaatvergelijkingen maken door gebrek aan bronmateriaal en juridische kennis maar dit was voor iedere lezer toch een onwaarschijnlijk zware straf, hopelijk voor de man in kwestie voorwaardelijk. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was zeker een opwindende tijd te noemen voor deze stadsgenoot maar niet de tijd van zijn leven. Kort voordien was hij nu wel door de rechtbank van Oudenaarde gevat met een klaarblijkelijke collega of vriend uit Orroir "... om in de herberg van dezen laatst genoemde een hanenspel te hebben ingericht." (*t Volk*, 28 maart 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hij werd trouwens voorgesteld als "Sch. Leonard, beenhouwer uit Ronse". Wat hier niet werd bijgezegd is dat zeker voor geld werd gespeeld bij deze hanengevechten, een spelfenomeen dat we wel meerdere malen hebben ontmoet gedurende de bezetting. Daarbij hebben we geen enkel idee of deze reeds op zich wettelijk verboden activiteit ook soms gepaard ging met andere illegale zaken zoals met name vormen van woekerhandel. Vermits er een circuit was om met hanen te vechten zal er dan ook een ondersteunend circuit zijn geweest voor het kweken van vechtlustige hanen en niet te vergeten voor het maken van de gepaste voeding voor die beestjes. Nu kennen wij de reglementen van dat spel niet maar we nemen aan dat werd gespeeld tot één haan dood was zodat de beenhouwer van dienst - ook voordien en zelfs nog nadien "Leonard Sch."? - dat lekker uitgeput en vermorzeld haantje kon kraakvers klaarmaken als "Coq au vin" voor de aanwezigen, al was dat dan meer een symbolische nuttiging en was de wijn vervangen door het geronnen bloed. Dit ene spel waarvan we niet weten welke openbare macht het heeft ontdekt, was alleszins voor beiden een kostelijke zaak en vooral voor onze beenhouwer die op een dubbele straf werd getraakteerd en blijkbaar door de tong der wet strenger moest worden aangesproken: "De eerste die niet verscheen werd verwezen tot 15 dagen gevang en 1.400 fr. boete, de tweede kwam er van af met 1.400 fr. boete." Voor die arme beenhouwer was dat na zes maand veroordeling tot opsluiting in oktober 1940 zijn tweede zij het nu veel kleinere gevangenisstraf in minder dan twee jaar. En dat allemaal tijdens de bezetting. Hoe kon zo'n zelfstandige een beenhouwerij met al haar kosten en een weliswaar relatief klein gezin dat moest eten en drinken en welke andere vrouwelijke noden meer blijven ondersteunen? Misschien brachten vrouw en zelfs dochter daar verder een antwoord deels op. Een ongeluk met het gerecht komt niet alleen maar nu kwamen zij wel in sneltreinvaart. Het nieuws van de vorige feiten was nog niet tot stof en as verdwenen of het was weer van dattem maar nu nog vele malen erger. Voor deze zaak hadden we zeker graag de dossierstukken kunnen inkijken, in de eerste plaats om te weten hoe zij ontstond: "**Een Sluikslachterszaak in de streek van Oudenaarde. Reeds eenigen tijd vernam de Marktleiding te Oudenaarde sommige geruchten welke er op wezen dat in de streek tusschen Oudenaarde en Ronse geheimsdachtingen plaats zouden hebben. Dientengevolgen werden de handelingen van een verdachten persoon zorgvuldig nagegaan en tenslotte kon handelend opgetreden worden.**" (*t Volk*, 04 april 1942. We hadden gewoon uit minimale nieuwsgierigheid willen weten welke kwibus voor dit artikel de redactie had verzorgd. De titel vinden wij objectief gezien fout of misleidend want alle betrokkenen woonden in Ronse of net op de grens ervan, of voor één van hen op de Kruissens zij het aan de kant van Nukerke. Dat moet toen elke lezer zijn opgevallen net voor hij dat stuk krant letterlijk aan zijn reet veegde om die af te kuisen na de gezapige ontlasting. In een tijd dat ongeveer iedereen op één na ook iedereen anders verdacht, was alleen al zo'n titel genoeg om de redacteur - de heer Leo Vindevogel was algemeen of hoofdredacteur - van bijbedenkingen te verdenken. Of had de uitgever - drukker liever dat Ronse eens wat minder rechtstreeks in het eeuwige slechte daglicht van de oorlog kwam? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het ging dus weer eens over die fameuze geruchten of wat men 'ergens' over 'iets' had horen vertellen. Misschien toch via klachten zelfs verklikking(en)? Hoewel zelfs na de oorlog nog en nota bene door een communist te Ronse werd opgeroepen om aan te klagen

alle gekende zaken omtrent woekerhandel, is het een vorm van informatievergarig waarrond we binnen het vrij uitgebreid gekende terrein der woekerhandel bijna niks te weten zijn gekomen. Dat heeft bij wijze van spreken 'uiteraard' heel veel te maken met de verdwenen archieven van de lokale rijkswachtbrigade en zeker van de stedelijke politie, waarvan de zwarte politiecommissaris werkzaam in 1943 - 1944 na zijn eigen arrest later beweerde dat hij alleen al voor zijn korte tijd massa's anonieme brieven had gekregen. We nemen aan dat dit gebeurde ook en a.h.w. liefst alleen (sic) voor woekerhandel want daarvoor kreeg men nooit een enkel ticket naar een Duits concentratiekamp. Alleszins ging het om één persoon die direct bij naam was gekend en verdacht, we nemen aan via een anonieme geruchtenbrief of zoiets. Er werd met de grote trom en schallende schuiftrumpetten binnengevallen bij de verdachte, zekere "*Van H.*" een herbergier aan de Kruissens te Nukerke die dus op slag door iedereen van Ronse, Nukerke en Zulzeke was bekend. Hij kreeg het bezoek van "*... de Markleider voor Oudenaarde, heer De Bruyne, vergezeld van zijne controleurs der Hoofdgroepering Vee, Vleesch en Bijproducten, bijgestaan door leden der speciale rijkswachtbrigade van Oudenaarde.*" (Idem. van deze heer De Bruyne kennen we de voornaam niet noch andere gegevens. We weten dus ook niet of hij nadien is lastiggevallen door het krijgsgerecht en zelfs werd veroordeeld of gezuiverd, of van alle blaam werd vrijgesproken....**zie ook ONDERDEEL C....NOG VERWERKEN vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De verdachte Van H. werd ten huize Van H. aangetroffen naast slachtersmateriaal en verse slachtsproten wat leidde tot zijn arrest samen met dat van zijn echtgenote en de ook aanwezige schoonbroer. De man zou bekentenissen afleggen omtrent geheime slachtingen bij hem thuis maar "*... weigerde echter zijne medeplichtigen te verklappen.*" Hoe werd niet opgegeven, maar verder onderzoek dat was gestart bij een herbergier leidde eerst naar "*... een bierafzetter, zekeren H., uit Ronse.*" En daar had men ook weer prijs want "*... in zijn auto (werden) eveneens stukjes versch vet aangetroffen ...*" De dag erop werden huiszoekingen verricht "*... bij enkele beenhouwers uit Ronse ...*", en die bleken allemaal toevallig of niet gewaarschuwd door de geruchten omtrent wat de dag voordien zich allemaal had afgespeeld, zeer clean behalve de stilaan onvermijdelijke "*... den genaamde Leon S.*" waar men verse vleesproducten aantrof die niet koosjer waren. Hij kende reeds het scenario: "*De beenhouwer werd dan onder aanhoudingsmandaat geplaatst en naar de gevangenis van Oudenaarde overgebracht.*" En dan nog was het niet gedaan want er zou nog één huiszoeking - althans in dit lang bericht - volgen bij de bekende Ronsenaar Theo Huysman, ten andere een vrij dichte buur van Leon S. alias Leonard Schiettecatte. Maar daarover meer in deel 1.2.4.3. want men vond er geen vlees- of vetsproten maar iets anders en van nogal opvallende kwantiteit én kwaliteit. In deze gebeurtenis kennen we geen definitief vonnis of rechtsresultaat voor deze beenhouwer noch voor de anderen. We kennen dus niet de precieze gerechtelijke gevolgen of het aantal tijd aan gevangenisstraf en het aantal eenheden aan financiële boetes. Die zullen niet van de poes zijn geweest omdat hij in strafbladelijke herhaling viel. Mogelijks zat er zelf gedwongen sluiting voor zekere tijd van zijn zaak in, een gegeven dat er sowieso praktisch kwam door zijn wegleiding en gebeurlijke gevangenisstraf daarop. Deelname in de zwarte handel bleef klaarblijkelijk de moeite of moest hij gederfde inkomsten extra proberen inhalen?

Wat was hier allemaal aan de hand? Was de man bevangen door een vorm van razernij als een uitzonderlijke vorm van je m'en foutisme? We hebben hem alleszins niet meer terug ontmoet doorheen de geweldige bron van dit weekblad zowel als gewoon beenhouwer - met stel je voor gewone reclame - of inderdaad toch eens een nieuwe veroordeling voor hanen, vet of wat dan ook. Dat kan betekenen dat we daarover hebben gekeken, dat hij lang tot zeer lang in de gevangeniskeuken mocht werken om daar zijn broeders en zusters te leren hoe zij onder meer fijne vleesbouillons konden klaarmaken voor de verhoopte tijd dat hij er althans niet meer zou zijn. Of dat hij werkelijk zijn leven had gebeterd in die zin dat hij ofwel nooit meer

iets onwettelijks nog zou doen, ofwel dat hij zijn schevere handel en wandel beter had georganiseerd zodat de vervelende arm der wet - en er waren veel toen als ware de wet een octopus! - hem nooit meer in de werkkraag kon vatten. Een prijs kon hij daarvoor nooit krijgen, nog qua schoonheid of presentatie der idee of qua de perfecte of gesmaakte uitvoering, nochtans twee kwaliteiten die zeer belangrijk waren voor een succesvol verkopend en zelfstandig beenhouwer. Onder de titel "*Réhabilitation*" verscheen begin december 1944, we spreken drie maand na de bevrijding van de stad, een kort artikel over Leo nu "*Léon*" Schiettecatte, veruit de beroemdste Ronsese beenhouwer van deze dolle jaren: "*Monsieur Léon Schiettecatte, boucher, Place de Malander, vient de rentrer en notre ville après plusieurs semaines de détention imméritée, il est remis en liberté définitive et un non-lieu clôture sa mésaventure.*" (*Journal de Renaix. Organe Hebdomadaire de Renaix & les Environs*, 82e Année, N. 48, Dimanche 03 Décembre 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Onder dit artikel stond geheimzinnig "*Communiqué*" en duidelijk was er onvoldoende gecommuniceerd opdat deze pers de fout opgegeven familienaam niet zou hebben gemaakt. Dat woord is alvast verstaanbaar Frans maar voor ons toch onduidelijk. Dat het geen betaalde advertentie was, is vanzelfsprekend want dan stond daar "*Payé*" of zoiets bij maar het was hoe dan ook reclame voor de man die allicht als een bezetene aan het wroeten was om zijn beenhouwerij weer te gaan openen. Jammer dat we daar geen reclame en vooral mogelijke speciale wervende zinnen van hebben aangetroffen. Alleszins wist elke Ronsenaar dat de man weliswaar door het gerecht was gezuiverd maar ook welk vlees men daar in de kuip had. Uiteraard bleef er op zekere schaal bij particulieren nog huisgeslacht en Leon Schiettecatte kon dan weer worden uitgenodigd, tegen "*nen dreupel*", en nog één en zo voort tot alle dierlijke dampen waren verdwenen uit het nu karkas en eens springlevend dier dat ondertussen het lievelingsgezelschap was geworden van de kleinste kinderen thuis. Wie herinnert zich niet de scène met de geserveerde kalkoen in "*Gone with the Wind*" dat voor één kind des huizes gruwelijk herkenbaar was gebleven? De man was graag gezien bij de Franstalige blauwen en ook al bij de roden van Ronse die uitsluitend Nederlandstalige pers loslieten op hun weer aartsgetrouw kiesvee want op dezelfde dag werd ook daar zijn "*EERHERSTEL*" aangekondigd: "*Tijdens de eerste dagen van de bevrijding werd o.a. ook onze stadsgenoot Leonard Schiettecatte aangehouden. We vernemen thans dat hij na onderzoek van zijn dossier definitief in vrijheid werd gesteld en van elke vervolging ontslagen.*" (*De Verbodering. Weekblad van de Belgische Socialistische Partij van het Arrondissement Oudenaarde - Ronse*, 37e jaar, Nr. 13, Zondag 03 december 1944. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe deze beslissing werd vernomen, werd ook hier niet gecommuniceerd maar we vermoeden redelijk sterk dat het door betrokken gelukkige Ronsenaar zelf is gebeurd; hoe zou U zelf geweest zijn kraakvers in vrijheid! Dit bericht heeft naast de grote betekenis voor de man en zijn naasten en de vele klanten die hongerig uitkeken naar zijn vele lekkere specialiteiten die zij weken of liever enkele maanden hadden moeten missen, een andere meer maatschappelijke betekenis. Wij hebben helaas niet alle naoorlogse pers kunnen bekijken en ook niet alle beschikbare persstukken met een metaaldetector doorgeploegd op zoek naar archivalisch brons, zilver tot goud alhoewel zo'n ding wel eens kan stoppen of overslaan met piepen. Maar toch denken we dat we hier de enige maal dit soort bericht hebben ontmoet. We worden dan geheid achterdochtig waarom voor hem wel zo'n heuglijk bericht verscheen, en zo snel. Wij kennen inderdaad geen gelijkaardig bericht voor andere door het krijgsgerecht te Ronse gearresteerden tenzij er nooit andere toen gearresteerden - van de minstens honderddertig (130)! zie direct verder - zijn vrijgekomen of tenminste nooit werden veroordeeld door het krijgsgerecht dan bedacht met een epuratie of zuivering door een substituut alleen. Er is nog iets dat nu zou moeten opvallen; de snelheid waarmee één en ander gebeurde. Op zich was dat slechts positief te beoordelen en te bewonderen want het krijgsgerecht was in zijn geheel verschrikkelijk juridisch onbekwaam en politiek gruwelijk en had nauwelijks iets te maken

met het ideaal van het "*recht*" in zo verre dat ooit iets anders was geweest dan klassengerecht of klassenjustitie, of het recht van de sterksten, de rijksten en de handigsten (Zo zou eens mogen worden onderzocht op een vorm van metaniveau in hoeverre het krijgsgerecht nog aangetast en doordrongen was door de oude vormen en gewaden van het klassenrecht. En dat in zoverre het normaal gerecht reeds van in het interbellum veel meer menselijke trekken had gekregen, onder meer maar niet alleen door de intrede der BSP in de machtscenakels van het land vanaf het einde van WO I maar ook door het optreden van nogal wat indrukwekkende rechtsfiguren die in veel gevallen ook kunstkenners waren, zoals de legendarische Octave Maus (1856 - 1919) Omgekeerd zou ook mogen worden onderzocht op metaniveau in hoeverre het onwaarschijnlijk benepen en doodknijpend niveau van dat krijgsgerecht, dat nota bene redelijk snel in zekere mate humaner of minder hysterisch werd binnenin maar ook in zijn gevolgen door de burgerlijke rechtbanken, op later zelfs huidig rechtsdenken heeft invloed gehad in de zin van een grotere logica of humanisering naast vanzelfsprekend een relatief aanwezige zelfkritiek. Hoe men het draait of keert, hebben wij althans de indruk dat het gerechtsapparaat veel opener of verantwoord is geworden daar waar dat naar de aard der zaken ook kan. Heeft men aldaar iets geleerd uit de wanstaltige verrichtingen van het krijgsgerecht en/of kan men aldaar ook nog iets leren dus aanwenden? ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat de drie maanden eerder voor collaboratie weggesleepte Ronsenaar dus definitief werd vrijgelaten en bijgevolg definitief nooit meer nog ging verveeld worden door dit soort gerecht, was ronduit verbluffend. Wie WO II te België (en ...) bestudeerd met zekere diepgang en vooral oprechtheid kan niet anders dan van de stoel, zetel of schommel vallen waar hij of zij dan zit van deze onwaarschijnlijke en laat ons zeggen statistisch unieke snelheid. We hebben natuurlijk (...) diens krijgsdossier niet want dat mag voor gewone zielen niet worden ingezien vermits het krijgsgerecht hem niet eens heeft veroordeeld en zo verder en zo eentonig en geschiedenisvervalsend verder. Zijn arrest had absoluut zeker niks te maken met zijn wederkerige woekerhandel tijdens de bezetting want het krijgsgerecht had daar nougabollen interesse in, hoewel dat volgens ons verkeerd was om redenen die in de zaak van met name Leo Vindevogel overduidelijk zijn. Had de eega of de dochter van Leonard Schiettecatte, of hadden zij allebei hun beste vleesbeentje voorgeschoteld aan één of meerdere al dan niet jonge substituten die veel te lang op hun honger hadden moeten zitten en nu ten aanval trokken met opengesperde muilen, om kwijlend van de goesting en zelfs met wat zalige diarree erbij klaar te komen? We gaan daar direct op in want al kennen wij met zekerheid één beenhouwer van Ronse die zaakjes had gedaan met de afschuwelijke zwarte Jozef Ronse terwijl zijn eigenste broer nota bene naar Engeland had willen vluchten om zich daar aan te geven als kanonnenvlees tegen de Duitsers en zwarten, dan kennen wij niks van dergelijke zaken rondom Leonard Schiettecatte. Of misschien één spoor dat mogelijks leidde naar een ander soort vlees dat zeer gewild was in kringen der Duitse en Belgische Gestapo en GFP. We gaan daar direct op in. Dat de ongetwijfeld zeer vakbekwame slachter en beenhouwer Leonard Schiettecatte tijdens de eerste dagen der bevrijding in een grote en afgesloten doos was geraakt, wisten we al via nota bene het eerste nummer van ditzelfde rode weekblad dat na de bevrijding kon verschijnen. En het ging rap want dat nummer verscheen weliswaar niet al te uitgebreid reeds tijdens de eerste week. Onder de veelzeggende titel "*Aangehouden oud-medewerkers van den bezetter*" kreeg de zelf nog door de bevrijding uitzinnige socialistische lezer dit te lezen: "*Het aantal van de aangehouden 'collaborateurs' bedraagt reeds ruim honderd mannen en dertig vrouwen. In deze lang lijst vinden wij volgende namen: ... Leonard Schiettecatte ... Alle werden aan het gerecht overgeleverd en ieder zal naar verdienste worden gestraft.*" (*De Verbroedering. Weekblad van de Belgische Socialistische Partij van het Arrondissement Oudenaarde - Ronse, Zondag 09 september 1944. De jaargang en het juiste nummer der uitgave heeft men in alle vreugde en gehaastheid nota bene vergeten vermelden in deze eerste naoorlogse editie. Gelieve dat de redactie en uitgever niet kwalijk te nemen. vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). In totaal werden hier vijftien namen van Ronsenaars vermeld waarvan inderdaad de meesten zouden worden veroordeeld behalve dan onze man en ook al de zeer

bekende grootindustrieel Jean Pessemier, die blijkbaar als economische collaborateur ook toen was aangehouden al was er wel meer zwarte stront aan zijn bezettingsknikker; zie deel 1.2.3.1. Wat was hier allemaal aan medewerking met den vijand gebeurd blijkbaar verkeerdelijk in december 1944 maar zeer verdachtelijk overtuigend drie maanden voordien?! En inderdaad, waarom moest deze man die zoveel - terecht - had geleden door het normaal Belgisch gerecht en de inspectiediensten omwille van woekerhandel in vlees, nu ook nog eens worden beboet door het krijgsgerecht van hetzelfde land maar vanaf de derde september 1944 springlevend en per definitie voordien slechts vanop Londense afstand actief?

Vooraleer op die vanzelfsprekende vraag te proberen beantwoorden, springen we ineens een dik half jaar verder dan de woelige maar vooral vreugdevolle septemberdagen. Sommige Ronsenaars of streekgenoten waren deze door het krijgsgerecht met volle genade gedoogde Ronsenaar alleszins niet vergeten. De barre en beangstigende bezettingstijden zouden nog wat lokaal doorlopen op onder meer deze manier: "*In den nacht van 8 - 9 juni 1945 werd te Ronse een aanslag gepleegd op eigendommen bij middel van ontplofbare stoffen. Op de woning van Leonard Schiettecatte,, werd er rond 0 ure 50' door tot heden onbekenden een bom (waarschijnlijk een tijdbom), door het venster der beenhouwerij gegooid.*" (RAB, dossiers Haut Commissariat. Sécurité de l'Etat. Map 1311. Ondermap 18 Pers/Presse. Verslag rijkswacht Ronse dd. 09 juni 1945. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat van tot heden onbekende daders was een rijkswachtgrapje; we vermoeden dat de daders tot op Uw en ons en eeuwig verder heden nog niet zijn gevonden al is de rijkswacht opgegaan in een eenheidspolitie, pardon want dit klinkt te collaborateursachtig, in een andere soort breder georganiseerde politie. We besparen U een omschrijving van de schade aan de winkel en de aangelegen woning. Ze was zeer aanzienlijk en Leon S. of Leonard Sch. of hoe hij ook was gekend, hij mocht weer aan de slag om vers geld te verdienen, nu eens niet na een gevangenisverblijf maar door met man en mensenkracht de winkel en de woning te fatsoeneren deels herop te bouwen. De buurt deelde weer mee in het gebeuren want er was eveneens schade bij liefst zes geburen. Het ging vermoedelijk niet tot quasi zeker helemaal niet uit van de bond van ontevreden beenhouwersklanten van Ronse die ad hoc maar ondergronds was gesticht en zich eens meende te moeten uiten nu toch te Ronse de bommen, granaten en mitrailleurshots ongeveer aan de orde van de nachtelijke week waren. Dit soort tuig van bommenleggers kende noch het Nederlands van het weekblad De Verbroedering noch het Frans van het liberaal Franstalige Journal. Allicht kenden zij Engels of anders Duits want iemand moest toch de handleiding voor dit soort springding kunnen lezen kwestie van het zeer zeker niet net te vroeg laten afaan. Dat werd dan pico bello gelezen en begrepen want nooit zou men pakweg een vinger of een hand of andere mensendelen allerlei vinden tijdens de rits aanslagen van dit genre. Reken maar dat slachter Leonard Schiettecatte een kenner ter zake was en ter plaatste alles grondig zal hebben nagekeken. Er was gelukkig geen beest gewond geraakt maar die waren daar toch al dood of blijkbaar was de winkel net die nacht zo leeg als een bierloze herberg want de rijkswacht schreef daar niks over. Zoals gebruikelijk gaf de rijkswacht ook de vermoedelijk drijfveer op maar dat wisten wij al van in begin december vorig jaar, of al een half jaar geleden: "*... is geïnterneerd onder verdenking van medewerking met den vijand doch is reeds sedert ruimen tijd vrijgelaten.*" Leonard Schiettecatte en eega en dochter konden nu hun hopelijk niet te verdoofde geheugens beginnen uitputten of zij recent klanten over de vloer hadden gehad die twee dingen deden; weinig kopen en dat voor de allereerste maal, en vooral indrukwekkend attent rondkijken en zeker niet in de boezem van de dame die hen bediende want beenhouwer Leonard zat achteraan worsten te draaien of iets dergelijks. Edoch, het hielp allemaal niks en men liet deze orkaan overwaaien en dat bleek een goede beslissing want het koppel zou hier nog lang en gelukkig leven, slaan, houwen en verkopen. En op een goede dag haalde de dochter zelfs een beenhouwer in huis die ook al een

beenhouwer was en die burgerrechtelijk zowaar haar "*hoofd*" werd alsof kopvlees voortaan de nieuwe specialiteit van dit huis van zeer veel vertrouwen werd. Toekomst verzekerd en WO II was dan helemaal weg want ook de jaarlijkse verzekering voor huis en winkel was ondertussen drastisch gedaald tot het niveau van elk normale woning.

Nu waren Leonard Schiettecatte en eega Marie Nathalie Hantson en hun enig kind en dochter lid van de behoorlijk grote en innig rode tegengestelde familie Vanwingene/Van Wingene (met zeker deel socialisten en vrijzinnigen). Daar waren enkele leden die politiek belangrijk zouden zijn doorheen de 20ste eeuw te Ronse, zoals een latere burgemeester en meer van dat politiek fraais maar vooral tijdens met name de bezetting (en ervoor en erna) ook de zeer intrigerende Leona Hantson. We behandelen deze dame uitvoerig in deel 3.1.3.2. omdat zij zeker vanaf een vrij vroeg moment tijdens de bezetting als beschermeling en allicht ook minnares de sociale rechterhand van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel zou worden door secretaris van het COO te worden, de voorloper van het ondertussen opgedoekte OCMW van Ronse. In goede Ronsese politieke en administratieve traditie heeft het stadsbestuur in 2018 ons onderzoek naar WO II op zeer grondige wijze gestremd, om niet in rijkswachttal te vallen en te gaan spreken over sabotage, door ons totaal en zelfs voor de nochtans uiterst belangrijke notulen, alle toegang te weigeren tot het archief van het Ronsese COO. De motivering was gewoon de schande en waanzin nabij maar helaas ook na klacht bij de een of andere instelling van de o zo hogere Vlaamse overheid - "*Wat we zelf doen, doen we nog slechter*" - terecht bevonden; het archief van het COO stak zowaar in zeedozen of zoiets en was onbereikbaar voor viespeuters als ons die nochtans zeer van het zeitje houden en we moesten maar jaren wachten. Dat wachten zal wel onbeperkt zijn - zelfs nogmaals voor inzage in de notulen - want een verwittiging dat de dozen leeg naar de zee zijn teruggestuurd, kan er blijkbaar niet vanaf. Zat m.a.w. in dat archief een oplossing voor een haat tegenover Leonard Schiettecatte? Had hij met nicht langs de zijde van zijn echtgenote zaken gedaan voor het goede doel, aan nu eens zowaar zachte dus net het tegenover gestelde van woekerprijzen? Het zou wat geweest zijn en de procureur des konings van Oudenaarde had zoiets allicht met luide trompet toegejuicht als eindelijk (zucht) een stichtelijk voorbeeld voor de gehele streek die maar bleef denderen op de autostrade annex waggelweg der woekerhandel. Het kan natuurlijk ook zijn dat ondertussen stukken uit dat archief zijn gehaald in analogie met wat twee decennia geleden met het politiearchief is gebeurd. Correctie want dat laatste is volledig verdwenen en we hopen dat voor andere onderzoekers het archief van het COO dan OCMW dan niks is overkomen ondertussen lees gedeeltelijk is gewied op 'onkruid' (Hetzelfde stadsbestuur heeft ook de gehele rimram aan sociale voorzieningen zij het zonder enige verkiezingsbelofte ooit ter zake van de hand gedaan aan het privaat - waarvan de beheerder toen nota bene een voorzitter van een ... OCMW was dat zeer performant draaide!!! - onder meer of allicht hoofdzakelijk om te proberen de socialistische beweging van Ronse diep, dieper, diepst in het hart te treffen zeg vleugellam te maken, een oude droom van huidig burgemeester ooit zelfs slechts schepen voor het OCMW Luc Dupont en daar door de socialisten "*le loup dans la bergerie*" genoemd. Zeer vooruitziend was dat. Nu de man ook eens voorzitter is geworden van de lokale vijfjaarlijkse geschiedenisprijs Oscar Delghust zal er zeker geen kritische, lokale en vooral moderne geschiedenis meer worden geschreven pardon bekroond. U ziet; diverse technieken van het fascisme zijn omzwachtelder springlevend en democratie is ook na de bevrijding op 03 september 1944 een zeer, teer kasplantje. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Er was dat meer dat op zich voldoende was om zware vermoedens van een vorm van collaboratie te laten wegen op huize en beenhouwerij Schiettecatte - Hantson.

Het is weeral aan de historische klagmuur staan die zich nochtans niet zo ver als Jeruzalem bevindt maar gewoon in Brussel want het krijgsdossier van deze man kunnen wij zonder een wonder in de zin der visvermenigvuldiging niet inzien en kennen we dus niet. Het is er alvast

zoals we zagen uit twee krantencitaten uit december 1944. Het zou ons ten andere zeer verwonderen mocht Leona Hantson daar een goed woordje hebben geplaatst ten gunste van het koppel Schiettecatte - Hantson want zij zat naar onze kennis niet in de gevangenis maar wel in slechte papieren op lokaal en professioneel lokaal. En de later burgemeester Robert Van Wingene was politiek nog aan het wakker worden en dus te groen achter zijn genetisch rode oren.

Leonard Schiettecatte sprak kort na de oorlog door de mond van zijn echtgenote die iets te verklaren had over de buur dokter Albert Dehet en diens verbijsterend wedervaren met de lokale collaboratie, waaronder zij één deelnemer met naam opgaf. Op het eerste zicht is deze verklaring ook weinig functioneel in onze context. Probeer U al citaatlezend in te denken waarom toch niet: "*In de nacht van 25 op 26-8-1944 werd(en) ik en mijn echtgenoot Leonard, gewekt door het geklop op de deuren in de straat. Wij beiden zijn opgestaan en zijn gaan zien aan het vensterraam. Den dokter Dehet, welke recht over ons woont ... Daarop zijn er verscheidene personen en Duitschers in de woning gedrongen. Een dezer personen welke er bij was heeft mijn echtgenoot stellig herkend als zijnde Robert De Blomme. Ik zelf ken Robert De Blomme niet doch het is mijn echtgenoot die mij zegde dat hij er bij was.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Robert De Blomme, verklaring Marie Nathalie Hantson dd. 08 november 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We krijgen een direct zicht op het begin van het leed dat aan hun uiterst gerespecteerde overbuur dokter Albert Joseph Dehet (°Leers, Frankrijk, 23 mei 1894) werd aangedaan. Hij zou gelukkig net als alle andere Ronsenaars die toen als gijzelaars werden gearresteerd een week nadien 'reeds' en voor alles zeer kort voor de bevrijding in Gent worden vrijgelaten en kunnen terugkeren naar huis en een dikke entrecote cadeau krijgen van deze overburen. Dit soort verklaringen hebben we doorheen alle soorten dossiers wel meer ontmoet; men kwam tot aan het vensterraam en niet verder. Men keek. Men week. In dit geval was tussenkomen volstrekt zinloos en gezien het tijdstip zonder meer levensgevaarlijk terwijl de arrestatie gebeurde door twee gewapende burgers en ook vier Duitsers, en dat zeer nota bene tegenover een ongewapende geneesheer (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Robert De Blomme, verklaring Albert Dehet dd. 08 november 1944 aan rijkswacht Ronse. Deze man zou geen enkele van de twee burgers - die zich onherkenbaar hielden "*.. omdat zij hun hand voor hun gezicht hielden*" maar de eerste was gewapend met een mitraillette en de tweede - met zekerheid Ronsenaar Robert De Blomme - met een pistool. Voor alle duidelijkheid woonde dokter Albert Dehet op Zuidstraat 55. Dat is inderdaad en nog steeds pal over het hoekhuis van de nr. 10 op het Ephrem de Malanderplein - gekend als Place (Plas) de Malander- van het gezin en beenhouwerij Schiettecatte - Hantson. De huizen zijn althans nu a.h.w. lijfelijk met elkaar verbonden door een zebrapad. Of dat toen ook zo was, weten we niet maar het was wel de natuurlijke oversteek op deze omgeving. Uiteraard moeten veel burens dit hebben meegemaakt vanachter hun vensterraam. Omgekeerd geldt dat ook voor het komen en gaan in het huis en beenhouwerij Schiettecatte - Hantson. We zullen direct ter zake een verklaring van Lucie Lamon - geen burin nota bene - horen omtrent interessant bezoek aan deze beenhouwerij die zonder meer had kunnen bevestigd zo mogelijk ontkend zijn geweest door talloze burens, wat niet is gebeurd. Alleszins hebben we veel buurtonderzoek door stedelijke politie of rijkswacht ontmoet in de ontelbare oorlogsdossiers. Over het fenomeen buurtonderzoek zowel doorheen krijgssdossiers als de dossiers in zake PG en dies meer, zou met name met de invalshoek der degelijkheid ervan, ons inziens best een criminoloog of zoiets eens de handen uit de mouwen mogen steken. Overigens vinden wij het een onnoemelijke schande dat oorlogsburgemeester Leo Vindevogel toeliet dat de hier gearresteerden op zijn stadhuis een tijd werden vastgehouden, ten eerste, en ten tweede dat hij al was het al zo laat in de bezetting niet onmiddellijk ontslag nam als oorlogsburgemeester. Ook al was zijn zoon Johan Vindevogel één der bewakers op dit stadhuis! Het ging in totaal om bijna 30 Ronsenaars die als gijzelaars werden genomen. Het zou niet de eerste keer als dusdanig zijn en dit massaal gebeuren sloot een lange rij af van niks meer of minder dan zuivere maatschappelijke verkrachting van wat een stadhuis representeerde sinds eeuwen voor de bevolking. Alleszins niet de plaats om passief - actief

mee te werken met een bezetter en diens trawanten. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)! Deze getuigenis reveleert ons twee zaken. Ten eerste dat haar echtgenoot Leonard op 08 november 1944 nog steeds was geïnterneerd in de Wollestraat te Gent, zoals de rijkswacht in addendum erbij meende te moeten noteren. Maar vooral was duidelijk dat Leonard Schiettecatte zelfs in donkere net wakker geworden momenten medearesteerder Robert Alfred De Blomme (°Saint-Sauveur, 17 december 1911) herkende. Die Ronsenaar komen we later uitvoeriger tegen maar was bakker van beroep en ook woekerhandelaar van goesting en zijn echtgenote, die zich van dat alles distantieerde, verkocht wat Leonard Schiettecatte allicht het meest haatte van alles op de wereld; vis of vlees uit de zee - beuh! Hij kende trouwens met zekerheid ook en zelfs tijdelijks als buur aldaar ook überfoefelaar Gaston Bridou, bokser en smokkelaar op grote voet die we gaan uitlichten in volgend deel 1.2.4.3. Die had ten andere om zijn borstkarkas en dat van zijn maat en poulain Leon Fouquet op bokspeil te houden veel vlees nodig, rood vlees. Aha. En Gaston Bridou was ook al thuis in het milieu der diverse vormen van prostitutie en had innige contacten met sommige Duitsers, iets wat we min of meer gelijkaardig direct gaan ontmoeten naast Leonard Schiettecatte. Van Robert De Blomme beschikken we zelfs over zeer zeldzame oorspronkelijke stukken in zake z'n veroordeling wegens woekerhandel. Hij woonde nota bene dichtbij want slechts één hoek verder op het Kerkplein onder de mooie toren van de nieuwe Sint-Martenskerk. Daarnaast kwam hij net als Marie Nathalie Hantson uit een uitgesproken rood milieu zodat het wat verwonderlijk is dat zij Robert De Blomme niet heeft herkend. Een daadwerkelijke link aangaande woeker tussen beiden kennen wij zeker niet. Maar zoals men reeds kan zien was er natuurlijk die overstap geweest van Robert De Blomme naar de georganiseerde collaboratie van Ronse, overigens omdat hij van geen hout pijlen meer kon maken. Was er een kleine kans dat beide mannen elkaar kenden tijdens de bezetting zowel aan de zijde der woekerhandel als aan de zijde der collaboratie? Een andere inwoner nu van vrouwelijke aard die iets af meende te weten van daadwerkelijke contacten van beenhouwer Leonard Schiettecatte was een Ronsese dame met banden met rood tot donkerrood. In het kader van het onderzoek naar Belgische leden der Gestapo deels ook der GFP werd door de rijkswacht van Ronse enkele verklaringen van Ronsenaars afgenomen, waaronder van herbergierster Lucie Lamon die van alles had te vertellen over haar nare gebeurtenissen in augustus 1944 maar waarvan hier slechts het volgende relevant is: "*Terwijl ik in de Feldgendarmerie van Ronse was, was er daar ook een ... meisje ... van de omstreek van Ninove, ... een Duitschen Gestapo, met een groenen hoed, die veel bij Leonard Schiettecatte, beenhouwer te Ronse was, ondervroeg dat meisje ...*" (AG, dossier Gestapo Gent, persoonsdossier Gaston Delbeke, verklaring Lucie Lamon dd. 30 september 1945 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Nu mocht iedereen en zelfs geregeld in een winkel zoals deze beenhouwerij binnenstappen en van alles kopen. We hebben nooit gehoord dat de zaak van Leonard Schiettecatte voor Duitsers en lokale collaborateurs bepaalde kortingen zou hebben gegeven. In dat geval was het onmogelijk dat de man door de liberale en rode pers van na de bevrijding positief zou worden vernoemd. Nu, hoe wist Lucie Lamon dat van die Duitser en ze verklaarde ook dat die Duitser er "*veel bij Leonard Schiettecatte, beenhouwer te Ronse was*"!? Deze formulering liet zelfs de mogelijkheid open dat die Duitser en de Ronsese beenhouwer veel met elkaar samen optrokken, veel met elkaar "*samen waren*". Blijven wij de veronderstelling dat het om een klant van de beenhouwerij ging. Had Lucie Lamon hem daar gezien toen ze zelf klant was in de winkel of in de directe nabijheid ervan? Ze woonde alleszins niet op ziensafstand want een eindje verder in de Elzelestraat, eerst op nr. 26 en dan er vlak naast op nr. 28 waar de voor de oorlog beroemde zaal met café Valentino huisde en waar ze dus zelf café hield; kwam hier de Duitser met de groene hoed geregeld slempen met Leonard Schiettecatte? Zelfs vanop de nok van haar dak kon ze de beenhouwerij van Leonard Schiettecatte niet in het oog houden, had zij dat om redenen gewenst. We zullen straks in deel 1.24.3. zien dat zij familiaal zeer sterk

was verbonden met twee leden van verbonden was met twee leden van de familie Huysman¹, waarvan één ten andere haar dierbare echtgenoot en een andere diens nonkel Theo Huysman die we daarstraks ontmoet hebben als één der gearresteerden in die ene grote sluikslachterszaak waarin zowaar ook Leonard Schiettecatte was opgeleid. Theo of Theodore Huysman woonde niet alleen dicht bij Leonard Schiettecatte maar kwam inderdaad met hem en velen meer in opspraak in de net aangehaalde zaak van april 1942. Haar man en diens nonkel zouden nog eens zwaar in het criminele nieuws komen doorheen 1943, waarover in gerefereerd deel meer. Van dat laatste voorval kunnen wij nu toch zeggen dat er diverse betrokkenen uit het centrum van Ronse waren maar dat de naam van onze beenhouwer nu niet is gevallen. Lucie Lamon had geen al te goede reputatie in Ronse maar zou doorheen haar familieleden betrokken worden bij het OF. Daarop gaan we afzonderlijk dieper in ons laatste boek rond het dagboek van Germain De Rouck. Alleszins was er zoveel rondom haar aan crimineels gebeurd dat zekere jaloezie, rancune tot pure haat voor diegenen die het beter hadden door haar kon zijn gestuurd richting beenhouwer Schiettecatte. Hoewel die ruim zijn deel aan gevangenisstraffen had gehad doorheen de bezetting en al vanaf het eerste bezettingsjaar, voelt men hier dat deze dame deze opmerking over de met naam en voornaam genoemde beenhouwer niet zomaar heeft gemaakt maar als een impliciete vorm van verklikking heeft gebruikt. Dergelijk namedropping kwamen wel meer tegen in gevallen rond de Gestapo of de GFP. Overigens kon men zien dat de rijkswacht van Ronse op dat moment van eind september 1945 zich geen enkele moeite getroostte om door te vragen rond deze voorzet. We weten reeds waarom en dus was het mogelijks natrappen door Lucie Lamon ijdel als een kanonschot doorheen zuivere lucht want totaal naast de bal.

Er was meer, nog zeer speciaals meer. De bittere Frans Laenens was en is voor ons alleen een quasi onuitputtelijke bron van 'weetjes' en keiharde informatie. Hij werd natuurlijk en wel enorm lang onderhoord door de rijkswacht in het kader van zijn eigen collaboratiezaak voor het krijgsgerecht maar we weten dat hij graag geregeld en met steeds meer concrete details aan de ouder wordende maar nog graag burgemeester spelende Eugène Soudan epistels opstuurde. Of Soudanskie door al die openbaarheden zelf wat opwinding kende in zijn oudere dag, hij zou er allemaal concreet niks mee doen dan het op een dag te geven aan zijn regionale nieuwe politieke tegenstander Jan Verroken om een reden die ondertussen alleen nog tussen hun respectievelijke graven zweeft. Over beenhouwer Leonard Schiettecatte had Frans Laenens helemaal niks te schrijven maar onrechtstreeks gaf hij de man wel een vreselijke veeg uit de pan. Leest U zelf maar: "*La fille qui y dansa un jour en cache-sex est la fille du boucher Schiettecatte, rue du midi, qui avec sa mère, ont connu de nombreuses aventures amoureuses avec les allemands.*" (Kadoc, archief Jan Verroken, Map 387, Franstalige brief Frans Laenens dd. 06 februari 1946 aan Soudan, Ministre d'Etat, Bourgmestre, Bruxelles, blz. 6. Met de aanduiding Zuidstraat zat hij even verkeerd maar hij zat er wel vlak bij want de Malanderplaats was eigenlijk een uitloper van de Zuidstraat (nu nog trouwens). Op die manier was zijn beschrijving niet juist maar wel waar. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Naakt dansen voor Duitsers en er nog mee naar bed gaan; dat waren bepaald geen strafrechtelijke overtredingen tenzij er een iets te jonge leeftijd in het spel was. Maar dat laatste kon geen probleem zijn vermits rijkswachters van Ronse het kind zelf stonden aan te staren met een erectie in de door hun wettig vrouwlief te herstrijken uniformbroek. Het café dat hier het decor was voor zwoelte naast een frisse Ronsesen trippel van het vat voor leden der Duitse GFP en tevens de rijkswacht van het door de vorigen mee bezette land der Belgen, was Café Colombophile dat we later in dit onderdeel nog eens moeten bespreken. Helaas pindakaas gaf Frans Laenens geen tijdsaanduidingen maar het kan moeilijk anders dan in 1943 - 1944 geweest, gezien het door ons ruwweg gekend optreden der GFP in het Ronsese. We namen aan dat de GFP van Gent niet speciaal voor de moeder en nadien de dochter kwam pintelieren en zwoelieren in dit

café bijna op de Grote Markt van Ronse gelegen, waar Leo Vindevogel in de weliswaar tegenovergestelde hoek op zijn bureel bij warme zij het stevige werkavonden hun kreten moet hebben kunnen horen, ten minste indien hij niet licht hardhorig was, iets wat hij toch politiek gezien echt grotendeels was. We vermoeden ten andere sterk dat Frans Laenens die op gewoon goede voet stond met zijn politiek overste Leo Vindevogel al dat soort gedoe moet hebben besproken maar dat had geen relevantie voor met name hun beider krijgsprocessen. Of toch? Alleszins zullen we later zien dat de Ronsese ook al gehuwde uitbaatster van dat café ook betrekkingen had met een Duitse GFP; of die samen en zelfs in quatro wel eens naakt dansten, konden we ter perse nog steeds niet vernemen. Maar. Herinner U de vermoedelijke lasterpraat van Lucie Lamon over een Duitser die veel te zien was bij Leonard Schiettecatte en dat was zo goed als zeker een lid der GFP. Het kan alleszins niet de beroemde Feldgendarm Goliath geweest want die had Lucie Lamon zoals 25.000 andere inwoners van Ronse gekend. Het kan dus zijn dat Leonard Schiettecatte en minstens één Duitse GFP een soort deal hadden omtrent het frivole dansen van eega en dochter van deze arme beenhouwer, die ondertussen al zingend van je-hebt-me-duizend-maal-bedrogen-met-een-Duits nog honderd keer harder doorheen het hardste been sloeg in zijn beenhouwerij. Meer kunnen wij daarover niet zeggen dan dat misschien een antwoord staat in diens zeer snel geseponerd krijgdsdossier. Indien dit zo was dan kunnen wij begrijpen dat een verbijsterd en hoogrood aanlopende substituut besliste om die duts te ontzien van verdere vervolging en hem voor eeuwig juridische genade te schenken. En zoals gezegd; de echtgenoten Schiettecatte - Hantson zouden te Ronse op de Place of Plas de Malander, genoemd naar één der meest bekende politici en vooral één der allergrootste schurken uit de moderne geschiedenis der stad, hier nog lang en gelukkig leven, slaan, houwen en verkopen.

Die piste der intern juridische vrijspraak vinden wij vrij overtuigend. Er kan iets anders hebben gespeeld of gewoon meegespeeld zoals men zegt dat 'iets' net dat tikkeltje in de rug voor 'iets anders' is om dat in beweging te krijgen. Kan het niet zijn dat een deeltje van het krijgsgerecht op die zelfde manier omgekocht werd als deze beenhouwer zou tewerk gaan gedurende de bezetting; door vlees aan een speciale prijs te verhandelen? Wat op momenten via een valse stempel kon of via verhoogde prijzen, kon in deze nieuwe en bedreigende situatie perfect op net de omgekeerde wijze; omkopen door goedkoop zelfs gratis vlees te leveren. Uiteindelijk was deze man van grote waarde voor allerlei huisslachters en professionele boeren en zagen die hem ook liever wel dan niet want achter gesloten tralies. En; voor die tijden verschieten wij van totaal niks meer. Sowieso zijn wij ervan overtuigd dat zeer veel leden van het krijgsgerecht in zo verre zij voordien tijdens zelfs voor de bezetting reeds deel uitmaakten van het gewone gerechtelijk apparaat in die mate corrupt waren dat zij of hun echtgenotes - vrouwelijke magistraten bestonden toen eenvoudig niet - meededen als klanten (hopelijk minstens toch alleen als klanten) met de wijdvertakte woekerhandel. Het is niet eens uitgesloten dat in de zee van verbeurdverklaringen der aangeslagen woekerproducten, het moet in de miljoenen meters en kilo's hebben gelopen, ook magistraten af en toe eens graaiden of op andere manieren hun deel 'kregen'. Het is fenomenaal moeilijk ongeschonden of onaangeraakt te blijven van criminaliteit om er op een dag niet een klein beetje door verleid te worden, alleszins in deze barre tijden waarin het letterlijk of wettelijk voor elke landgenoot de regel was dat men zich hield aan de voortdurend wijzigende voedselbevoorrading via de rantsoeneringen. Bovendien had men hier sowieso te maken met een klasse die zich al eeuwen letterlijk beter en verheven voelde boven het gewone klotjesvolk. Hoeveel magistraten waren ouderwets integer ook als het ging om de buik die al eens durfde te knorren en vooral wanneer men droomde domweg reeds door het ontmoeten van een vooroorlogse reclame van die verduiveld lekker de neus en de smaakpapillen in het nu van nu prikkelende koffie en chocola? Hoeveel van die magistraten hadden geen

minnaressen of op zijn slechtst Xantippes van echtgenotes die slechts door het verdurend voederen van hun grillen konden appeased blijven en geen nummertjes gingen opvoeren? Sowieso waren het allemaal mannen die bovendien in een letterlijk dagelijkse wereld leefden waar zij heer en meester waren over mensen behalve over hun eigen lul waar jammer genoeg steeds één of toch een beperkt aantal dames voor noodzakelijk waren om dat stuk behoefte te paaien, juist het allicht allermoeilijkst te beheersen stuk menselijk behoefte waar de mens zo dierlijk is als het of zij het dikwijls nadien al lachend moet toegeven, "*post coïtum animale triste est*"? Het verbaast ons al een hele tijd niet meer waarom met name sociaalbiologen nog nooit WO II, en navenant WO I, niet eens onder hun loepe hebben genomen, een lacune die enkel te danken is aan deze schandalige, ondemocratische en zelfs (haha) onwetenschappelijke machtsclaim van de academisch historici die zeer niet toevallig geen enkele sociaalbiologische getrainde collega onder zich hebben rondlopen, allicht voor heel veel landen. Eerlijk gezegd hebben wij ook van dat vakgebied of uit die thematische boeiende invalshoek weinig kaas gegeten dan wat schellekens, bovendien zonder - hoe bestaat het! - mosterd. Maar het waren dan toch schellekens die een zekere smaakmnemotechnische werking hebben achtergelaten. Sowieso kunnen wij ook niet in ons dooie eentje alles beheersen wat thematisch relevant is als perspectief op die ongewoon boeiende crisistijd van WO II, zoals met name het vakgebied economie. Bovendien der bovendien wordt door het college der p-g het oneindig grote en belangrijke archief van het krijgsgerecht, werkelijk enkele honderdduizenden dossiers, afgeschermd in zijn geheel mogelijk maar zeker voor veel delen slechts voor enkele uitzonderingen, waarvan wij in stilaan ondenkbare tijden een klein deel dan nog toch hebben mogen inzien. Maar waar dit uiterst hoge rechtscollege zo ondemocratisch is het onderzoek daadwerkelijk te saboteren, al zal zij aan dat woord zeer de jure aanstoot nemen en net het omgekeerde beweren, wat gaat zij dan doen met metajuridisch en ander toegepast onderzoek naar inderdaad met name onder meer verdenkingen van corruptie binnen in het ontzaglijke apparaat van het krijgsgerecht? Wij hebben alleszins nog nooit gehoord van één zegge één schamel tuchtdossier van een lid van het krijgsgerecht dat wegens 'wegens' een stap terug moest zetten, laat ons zeggen een maandje of zo. Bovendien weten we dus ook niet welke invloed dat gebeurlijk corruptief gedrag heeft gehad op de rechtssubjecten van dit gerecht; steeds en relatief tot zeer snelle vrijlating zoals blijktbaar in de casus van Leonard Schiettecatte, of andere vormen van scheve rechtsschaatsen of zelfs verergeringen van beoordeling? Net zoals wij uiteraard uiterst onder vier ogen van een zgn. degelijk historicus en zowaar professor-doctor-licentiaat, een man die zwaar betaald wordt om het vrije wetenschappelijke woord maatschappelijk uit te dragen, hebben gehoord "*dat ik over het verzet nooit iets slechts ga schrijven of zeggen*" - dat terwijl er ongeveer niks goeds is over te zeggen en schrijven! - is er zeer opvallend geen enkele academische historicus die buiten wat vederlichte aansporingen aan het college der p-g iets meer toegang toe te laten, het ook maar aandurft eens desnoods diplomatisch snoeihard te zeggen dat dit hoge rechtscollege de Belgische gebeurlijke internationale maatschappij puur bedriegt, of laat het ons op diplomatischer kousenvoeten omschrijven; misleidt. Geen enkele. Dat zijn dan het soort mensen dat door de staat zeg gemeenschap nogmaals zwaar betaald worden om open te denken, te spreken en te schrijven, en bovendien zeer specifiek en vooral zogezegd "*historisch-kritisch*" denken. Mocht het niet zo dramatisch zijn, dan hebben wij nu toch één reusachtige grap gevonden doorheen de studie van WO II.

D.3. De Walen veroveren Ronse en het hinterland al woekerend.

D.4. Bedrieg je naaste als katholiek of protestant.

D.5. Woekerhandel door mensen met algemeen sociaal aanzien.

D.6. Weerstanders in woekerhandel. Een onthutsend aantal.

D.7. Censuur t.a.v. de lokale woekerhandel door hét Ronses sluikblad. Of hoe erkende weerstanders door sluikpers de eigen woeker vergeten aan te klagen.

E. De zeer speciale zaak van Emile Geenens of de geschiedenisvervalsing vanuit de leiding van het Belgische Cegesoma.

E.1. ...soort inleiding

E.2. Eerste vernoeming van woekerhandel door Emile Geenens.

E.3. Tweede vernoeming van woekerhandel door Emile Geenens.

E.4. Derde vernoeming van woekerhandel door Emile Geenens.

E.5. Vervoersbewijzen te Ronse. Voor onder meer Emile Geenens en - steeds weer - Robert Delobel.

E.5.1.

E.5.2. Kleine vervoerder Pierre Beuserie, wijk 16 nr. 90, met één vrachtwagen.

Dat adres moet ergens rond de Boekzitting zijn geweest maar op die naam komen we in KLR 1947 een man tegen die zoals allicht de andere ouderen onder de familienaam Beuserie in Ellezelles was geboren in de 19de eeuw maar nu een licht ander adres heeft (nr. 20) en wel als wever bekend staat. Er schijnen twee zonen in deze bron bekend te zijn als "*autogeleider*" en "*voerman*" en op de Steenweg op Ninove dus in de buurt te wonen. Voor de eigenlijke tijd der bezetting zelf weten we gewoon niks dan dat de firma bestond maar alleszins aan de vooravond van WO II was er sprake van zeker twee gebroeders die aan vervoer deden: "*ALLE SLACH VAN VERVOER Gebroeders Beuserie. Ninoofsche Steenweg Nr. 146*" ('t Volk, 13 juni 1936. Als voorbeeld van "*alle slach*" werd in nevenschikking "*Verhuizingen, vervoer van bouwmaterialen, enz.*" opgegeven. Werkelijk zin voor droge humor, die Ronsenaars. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). We kunnen alleen maar gissen of het bedrijf op die vooravond over toch twee vrachtwagens beschikte maar alleszins was het voor elke tijd - was het nu oorlog of vrede - zo dat een dergelijke firma over nogal wat zogenaamde domme kracht moest beschikken. Laden en lossen van vrachtwagens moet altijd en zonder uitzondering een extreem zware handeling zijn geweest. In 1988 keek men daar als chauffeur van één der decennialang bestaande vervoersfirma's uit Ronse zo op terug, en duidelijk zonder weemoed. Chauffeur Antoine De Mullier: "*Vroeger was het een kwestie van kunnen sleuren met gewichten. Dat gold niet alleen voor verhuizingen maar ook bij leveringen bij bedrijven. Ik heb nog met hele kilo's vodden op mijn rug rondgelopen. Alhoewel lopen wel ene beetje overdreven is. Voetje voor voetje ging dat. 132 kilo, dat was mijn record, denk ik. Pas op, dat is een kwestie van techniek. Je kan sleuren zoveel je wil, als je de knepen niet kent, hou je dat niet lang uit. ...*" (Weekblad Plus, jaargang 6, nr. 223 dd. 10 maart 1988. p. 28. Met als hoofdtitel "*In dit vak weet je nooit wat je straks te wachten staat. De blauwe garde van Transport Vanherpen.*" en als treffende ondertitel "*De tijd van het sleurwerk is voorbij*". ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Wij kunnen ons totaal niet voorstellen dat één vrachtwagen van toen ook maar over de meest eenvoudige vorm van grijper of kraan beschikte en was afrollen relatief makkelijk zij het gevaarlijk dan moest het wel eerst worden opgerold of opgetild en was dat slechts voorbehouden voor een deel der vrachten. Twee broers konden dus best één vrachtwagen bedienen met zijn quasi universele mogelijkheden tot aanwending. Die universaliteit bood dan weer kort nadien want tijdens de bezetting zelf van de weeromstuit opportuniteiten voor de

vele soorten diensten ter opsporing van woekerhandel. Het was nu eenmaal onmogelijk om na het transport van nogal wat goederen de vrachtwagen proper als een af te likken huisvloer te maken. Om van de werkkledij nog te zwijgen want Ronse was wel wereldtop in allerhande soorten textiel maar zogenaamd technisch textiel dat in casu zelfreinigend was? Neen, dat was nog even te vroeg en gelukkig maar want anders was de enorme textielsector nog een veel groter economisch collaborateur geweest. Er zullen ongetwijfeld in Ronse of elders allerlei ontdekkingen zijn voorgekomen van woekerhandel van diverse soorten goederen slechts door de nog duidelijke sporen die bij een gebeurlijke controle van een voertuig annex vervoerders zelf werden aangetroffen. En dan begon het onderzoeken en ondervragen door de überplichtsbewuste of doorsnee corrupte dienstklopper of doodgewoon het oogje en vooral mondje dichtknijpen van die stads- of landgenoot die alles begreep en nu eens echt mild wilde beoordelen. Want ook zo meende men die verdammte Duitsers mee te gaan verslaan.

E.5.3. Kleine vervoerder Gaston Decuyper, Delghuststraat, met één vrachtwagen.

Hoger in onderdeel "C.2.4.2." hebben wij deze man Gaston Raphaël Decuyper (°Ronse, 23 juli 1904) reeds ontmoet als vervoerder die in september 1941 werd aangehouden als smokkelaar met zijn vrachtwagen. Dat verscheen in het enige weekblad dat ook al onder het redacteurschap stond van de toen reeds oorlogsburgemeester zijnde Leo Vindevogel. Wanneer die in december 1942 aan de Kreiskommandantur schreef dat "*Alle LKW hoe gejustifieerd zij voor het bedrijf kunnen wezen, kunnen aan gelegenheidssmokkel doen.*" dan had hij of een naaste medewerker hetzelfde reeds eerder want in dat toenmalig artikel geschreven: "*... en de vervoerder maakte aldus misbruik van zijne vergunning om tevens smokkelwaren te vervoeren.*" U herinnert zich allicht dat de helft van zijn lading illegaal was en de andere helft 'dus' legaal; weer een bende grapjassen, die Ronsenaars. Die illegale vracht tarwe werd gelijk aangeslagen door de speciale brigade van de rijkswacht van Ronse. Maar daarbij werd meteen ook die vrachtwagen aangeslagen en dat was een ander paar mouwen. Wij hebben zoals bekend geen archieven van de rijkswacht maar denken dat deze straf uiteindelijk niet eeuwig heeft geduurd, meer precies niet voor geheel de bezetting van kracht was. Om deze denkoctie enigszins hard te kunnen maken, moeten we beroep doen op een totaal ander archief waarvan geen enkele insidige smeerlap zoals de teruggekeerde stadssecretaris Robert Delobel en tutti quanti dachten dat daar iets politieks was te vinden, zodat de oorspronkelijke stukken ervan zo goed als zeker voor de eeuwige gelegenheid zijn behouden als untouchables. In het midden van juni van 1943 komen we inderdaad Gaston Decuyper weer tegen en hij is naarstig bezig. Hij vraagt en krijgt immers een bouwvergunning voor het "*optrekken van een bestaand magazijn*" (SAR, Bouwdossiers, Boek bouwvergunningen, bouwaanvraag dd. 25 mei 1943 en goedgekeurd door schepencollege dd. 01 juni 1943. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Wie dat magazijn daadwerkelijk heeft geplaatst, hij zelf of een bouwfirma, weten we wel niet maar die duidelijkheid zou vermoedelijk weinig veranderen aan ons huidig gezichtspunt. Nogal wieses weten wij nu niet wat daar in dat magazijn allemaal moest gestapeld worden. Maar zonder meer wist iedereen van dit schepencollege dat ruwweg wel net zoals men daar ook besepte dat dit alles slechts ter verplaatsing en dus tijdelijke stockering was. Het is onmogelijk dat dit een verkoopsmagazijn zal zijn geweest. Vooral wist men dat dit alles werd vervoerd door 's mans eigen vrachtwagen en bijgevolg dat de man weer aan het rijden was. Hij had trouwens een "*autobergplaats*" mogen bouwen twee jaar eerder van het schepencollege van Ronse en ook onder dezelfde oorlogsburgemeester, terwijl dat college nog nauwelijks zwart was al was dat slechts optisch bedrog want de politico facto telde deze oorlogsburgemeester voor allen of alle anderen telden nauwelijks mee tussen 1941 en 1944 (SAR, Bouwdossiers, Boek bouwvergunningen, bouwaanvraag dd. 15 maart 1941 en goedgekeurd door schepencollege dd. 24 maart 1941. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat is best een zeer interessant zij het

zeldzaam vergelijkingsmateriaal want wie zegt ons dat Emile Geenens die eveneens (hoogstwaarschijnlijk toch) zijn vervoersvergunning is kwijtgeraakt ergens in december 1942, dat niet ook weer heeft gekregen na een serieuze tijd en na wat reprimandes en met een strafschrift "Ik zal nooit meer woekeren" maal honderd op de achterkant van afgedankte stadspapieren op het bureel van die zuinige oorlogsburgemeester. Hier hebben wij alleszins één zeker geval van een eerder voor woekerhandel gestrafte Ronsese vervoerder die niet alleen de illegale of zwarte vracht was kwijtgeraakt maar tevens zijn eigen vrachtwagen. Of hij die illegale vracht aan 500 kilo tarwe voor eigen rekening heeft vervoerd of voor de zeer bekende derden maakte ook niks uit dan dat we in gebeurlijk geval nog één foefelaar bij hadden gekend - of meerdere. Het zal wel zijn geweest doorheen de bezetting dat deze of gene andere vervoerder werd ingeschakeld in een zwarte en vooral zeer dringende en winstgevende job omdat de klus te groot was voor de doorsnee kleine vervoerder en bijstand nodig was of de gehele zaak ging gewoon niet door. Net zo goed kon die ene grote vervoersfirma De Jaegher (zie verder) overstelpt zijn door 'gewone' opdrachten en diens meer en voor het vuile, kleine werk in zwarte onderaanneming te werk gaan. Wij weten werkelijk niks over de modaliteiten van de zwarte handel ergo het zwart vervoer wat de gebeurlijke mate van hoogdringendheid ervan betrof. Ongetwijfeld is allocatie opgetreden gelet op de opportuniteiten of bedreigingen op met name een verwachte zeer nakende ontdekking door inspectiediensten van een bijzonder groot lot doorheen de lokale zelfs regionale sector van het vervoer: het maken van Swot-analyses gebeurde al eeuwen voor de uitvinding van woord en begrip. En wanneer zou er meer gewotterd worden dan doorheen WO II? Voilà! En U bedenkt gerust zelf in Uw luie zetel enkele andere als het ware dwingende motieven. Er was niks nieuws onder de eeuwig schijnende zon indien het op goed geld verdienen aankwam. Hoe dan ook zou een bijdehands zelfstandige als Gaston Decuyper niet het financiële risico hebben willen nemen om twee jaar later te gaan bijbouwen op professioneel vlak - dat magazijn zal zeker niet voor de opkweek van neem nu kiekens hebben gediend - als hij daar geen meerwaarde uit kon halen. Theoretisch was het mogelijk dat hij op zijn eigen grond een magazijn liet bouwen om daar goederen door een andere vervoerder tijdelijk op te gaan slaan, zelfs met geleend geld of ineens bouwmaterialen aangeleverd door die andere firma! Maar laten we ernstig en vol vertrouwen wezen in 's mans denken aan het eigen (gezins)voordeel.

En toch is er weer iets niet in de haak. En het was een serieuze niet-in-die-haak. In het gerefereerd deel hebben we niet alleen gezien dat de man dikke pech had op de Steenweg op Ninove door die vervelende pakkemannen te ontmoeten die hem hinderden in zijn heerlijke woekerhandel maar dat hij later ook een vorm van ondersteuning aan één Ronsese WW zou geven. U ziet weer hoe rijk geschakeerd het politieke palet van de Belgische kleinschilders was tijdens die barre tijden. Het kon allemaal nog een pak dramatischer waardoor we tegelijk en best ironisch te weten komen dat de man blijkbaar meer dan voldoende inkomsten had om het voor hem en zijn drie vrouwelijke huisgenoten zeker één jaar uit te zingen terwijl hij daadwerkelijk geen klop meer deed met zijn vrachtwagen en dus geen rotte tot bloeiende cent kon binnenbrengen aan vrouw en kinders. Het zeer belangrijk deel 4.3. is gewijd aan het fameuze "*koertsie van Vogel*" dat we hier inderdaad kort moeten introduceren. Gaston Decuyper kreeg in augustus 1943 op een door hem en zijn eega Marie Camilla Madeleine Aelvoet (°Ronse, 23 oktober 1906) niet meer nader gekende dag een oproep van Leo Vindevogel om zich (hij) naar het stadhuis te begeven. Omdat hij het zaakje niet vertrouwde bij laat ons zeggen zekere inspectie ter plaatse (meer details daarover in deel 4.3.) keerde hij verstandigerwijze op zijn stappen terug maar stuurde hij wel zijn echtgenote - duidelijk thuis de meid voor alle vuile werk - op met inbegrip van de geschreven oproep. Zij kwam na een korte ontvangst door Leo Vindevogel bij de Feldgendarm Goliath terecht en maakte hem diets dat haar echtgenoot Gaston Decuyper elders besognes had want "... weg was naar Doornik"

(AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Marie Camilla Aelvoet, eega Gaston Decuyper, dd. 16 november 1944 aan rijkswacht Ronse. Haar tweede voornaam en allicht ook de roepnaam is in dit PV geschreven als "*Cornilla*". Maar dat is in tegenstrijd met haar register waarin "*Camilla*" wordt gebruikt en sowieso taalkundige nonsens. Langs de andere kant weet je werkelijk nooit met voornamen waar soms de gekste dingen standaard voor één persoon zijn geworden en effectief roepnaam werden en in zo'n geval ook bekend waren door politie en/of rijkswachters van dienst. Misschien was het een combinatie van de bestaande voornaam met één of andere bijnaam? Overigens waren haar ouders Leon Aelvoet en Marie Melanie Hantson. Beiden droegen een veel voorkomende familienaam te Ronse. Van hen echter hebben wij jammer genoeg geen registers dus potentieel relevante familieverbanden opgezocht. Voor haar echtgenoot wel; zie zijn eerdere bespreking als woekerhandelaar. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die afwezigheid kreeg dan snel dit triestige gevolg: "*Twee dagen nadien waren de Duitsers daar om mijn echtgenoot te vatten doch zij waren op een verkeerd adres, daar op het briefje welke wij gekregen hadden, wij het nummer van onze woning veranderd hadden. Terwijl de Duitsers enkele huizen verder achter mijn echtgenoot zochten in een verkeerde woning is mijn echtgenoot kunnen vluchten. Een veertiental dagen later zijn de Duitsers wederom op dit verkeerd adres achter mijn echtgenoot komen zoeken. Hij is dan weer weggevlucht terwijl ze achter hem op zoek waren. Mijn echtgenoot is dan 's nachts elders gaan slapen omdat hij het te gevaarlijk vond om thuis te blijven gedurende den nacht.*" (Idem. Men kan achteloos over deze als het ware technische mededeling heen lezen en toch steekt hier potentieel politiek relevant materiaal achter. Wanneer die Feldgendarmen op het verkeerde adres zijn beland, hebben zij dat niet gedaan met eenvoudig aanbellen. Dat was een politieel onderzoek en zeker de Feldgendarmen waren ruw en schrokken niet terug voor geweld en sowieso een directe huiszoeking. Het gebeurde zoals opgegeven in de onmiddellijke buurt van het koppel Decuyper - Aelvoet dus bij bureu. Toevallig weten wij vrij goed dat de buurt en vooral de zijstraat der Bredestraat bezaaid was met leden van de grote familie Decuyper. Die gingen nogal wieses hun buur en familielid niet aangeven aan de Duitsers hoe bang zij er ook van waren. Die aanwezige bureu hebben dus gezwegen en allicht iets op de Duitse mouw gespeld. Het is wel vreemd dat de Feldgendarmen nog twee weken later weer op dat verkeerde adres kwamen zoeken. Zou het alsnog een leeg huis zijn geweest, van met name een goed gekend buurtkoppel dat op dat moment geheel aan het werk was ergens in Duitsland? Begrijpelijkerwijze was zoiets ver van voldoende om er nadien voor te overwegen een statuut van Burgerlijk Weerstand aan te vragen, al weet men nooit op dat vlak zeker voor grotere gemeenschappen als reeds de stad Ronse; statistisch gezien komt men toch makkelijker rare situaties tegen. Op die manier was meer informatie zeker aangeboden geweest terwijl ook al Gaston Decuyper opvallend genoeg zelf geen statuut WW heeft aangevraagd. Nu goed, het was - mogelijks - wel een daad van klein zij het uiteindelijk tegelijk levensbelangrijk verzet. Uiteindelijk kennen wij ook de specifieke situatie niet tot in de details dan dat Gaston Decuyper het zekere voor het onzekere heeft genomen en is gevlucht uit zijn eigen huis. Maar die vluchtpoging moet op zijn beurt wel door één of meerdere andere zelfs dezelfde bureu zijn gezien en hij is quasi zeker doodgewoon bij een andere buur zij het iets verderop tijdelijk weesten onderduiken. Dit soort verhalen kon men dan in de regel enkel terugvinden aan de kachel bij Nieuwjaar voor de opgroeiende kleinkinderen een heel stuk later of per enorm toeval en nog meer stukken later door een interviewende passant als ons. Daarbij moet tenslotte worden opgemerkt dat de Feldgendarmen in kwestie alleszins geen chantage hebben gepleegd en dus ineens toch niet hebben beslist om deze of gene buurtbewoner gevankelijk mee te nemen om zo de gezochte te dwingen zich snel te komen 'aanmelden'. Ze moesten tenminste bij de poging tot opsporing uiteraard hebben begrepen dat wel degelijk het gekende huisnummer verkeerd was maar zeer zeker niet ook de straat. Ten andere hadden zij snel de locatie van het huis en zo de echtgenote zelf kunnen vaststellen om haar mee te nemen als drukkingsmiddel mits eenvoudig verzoek op de Burgerlijke Stand al zal direct blijken uit een ter zake tegengestelde getuigenis dat zij dat juiste adres klaarblijkelijk wel wisten. Mocht dit de GFP of de Gestapo zijn geweest dan was de kans veel groter geweest dat de gezochte Gaston Decuyper wel gevat was geworden hoewel ook deze diensten bij wijze van spreken die enorme limiet hadden dat zij vanuit hun doelstellingen over te weinig manschappen beschikten. En dan nog al die ontelbare drama's. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dit scenario vond niet de enige keer plaats en het zal wel getuigen van de uitzonderlijke vrouwvriendelijkheid van de

Feldgendarmerie om geen van de opgestuurde echtgenotes op dat stadhuis meteen te houden als lokvogeltje voor de ware vogel (De lezer begrijpt dat wij zekere ironie hanteren ook al omdat die ene hier met zekerheid gekende Feldgendarmerie, de legendarische Goliath of Dobbelmeter, ook al een Vlaams lief had. Tenminste kennen wij er toch maar één en dat was dat nog een streekgenote en geen bloedeigen Ronsese; wat een pretentieuze Duitser. Zij was van Kwaremont en geen kwezel want al netjes gehuwd. Het zou wel eens interessant zijn dat één of andere agoog of wat dan ook een studie maakt van het gedrag der bezetters, in de meest mogelijke situaties ten opzichte van de bezette Belgen en uiteraard ook evolutief gezien. En omgekeerd lijkt het al even belangrijk na te gaan hoe collaboratieve Belgen, zoals de uiterst Duitswillige en ernaast als zeer conservatief gekende Leo Vindevogel, daarop reageerden - of allicht vooral niet. Dat is op zich interessant om na te gaan in hoeverre zekere politieke principes sterker of niet waren dan zekere morele. En zo verder. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens zou de gezochte echtgenoot nogal wat nuancering aanbrenge op de getuigenis van zijn huisgenote, een zaak waar we nu eenmaal niks besluitends over kunnen zeggen omdat zij ter zake niet zijn geconfronteerd door de verhorende rijkswachters: "*Twee dagen nadien is de Feldgendarmerie naar mijn huis gekomen maar ik ben kunnen vluchten. Alzoo heb ik tweemaal hun bezoek ontvangen thuis en eenmaal op een andere plaats waar ik mij verstopt had.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Gaston Decuyper dd. 17 november 1944 aan rijkswacht Ronse. Het is opvallend dat de Feldgendarmerie erin geslaagd is de plaats te vinden waar Gaston Decuyper elders dan thuis zat verstopt maar de man dan wel zelf gelukkig niet. Toch minstens één der rijkswachters van dienst moet deze opmerkelijkheid hebben vastgesteld ook ten opzichte de net voordien afgelegde verklaring van de echtgenote. Maar de context was belangrijk om inderdaad geen doorvragen te stellen. Het ging hier over de verantwoordelijkheid van Leo Vindevogel binnen diens krijgsproces en dan was meer nuancering niet belangrijk tenzij het natuurlijk (...) om bedrieglijke informatie ging. Hier besloeg het helemaal niet een aanvraag voor pakweg het statuut WW voor de ondervraagde zelf. Nogmaals is het jammer en sowieso onbegrijpelijk te noemen dat betrokkene geen statuut WW heeft aangevraagd en dus geen dossier zeg data ter zake heeft achtergelaten, laat staan dat er betrokkenen een dossier BW zouden hebben gevormd. Op zowel dit micro- maar ook op macro-onderzoek althans op het niveau van een onderzoeksmatig beheersbare Belgische gemeente, blijft het nochtans uiterst belangrijk 'alle' persoonsdossiers te proberen bestuderen net omwille van deze informatieproblematiek. Dat vergt natuurlijk zeer veel tijd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe dan ook, het is best grappig op welke eenvoudige manier die Feldgendarmerie konden worden misleid. Die techniek laat ineens ook toe te veronderstellen dat krek dezelfde modus operandi kan zijn geprobeerd - al dan niet met succes - bij de professionele papiermolen, met name wat betref de vrachtbrieven voor specifiek vervoer en zelfs Scheins voor vervoer sowieso. Het is algemeen bekend dat er massaal diverse overheidspapieren werden nagemaakt voor WW en GW, in de eerste plaats identiteitspapieren. Over wat er analoog is gebeurd op vlak van de zeer brede zwarthandel op elk noodzakelijk administratief vlak zoals hier bij het onderdeel vervoer, weten wij alleszins niks. Overigens krijgen wij hier een splinterdun doorzicht in de actieradius van voerman Gaston Decuyper; tot minstens - het Waalse - Doornik had hij een Schein. We nemen aan dat wanneer zijn vrouw stond te liegen over waar hij was zij tevens niet ook zou opgeven dat hij daar niet eens mocht rondtoeren als vervoerder.

Doordat Gaston Decuyper deze gruwelijke poging tot misleiding in augustus 1943 situeert. En niet in het minst omdat hij drie namen van Ronsenaars opgeeft die wij ook van elders kennen als toen door Leo Vindevogel én uitgenodigd op het stadhuis via een geschreven oproep - die door een politiemans was rondgedragen die klaarblijkelijk 'niks' zei omtrent de inhoud; de politie was toen nog niet je vriend. En doordat die drie Ronsenaars daadwerkelijk op het stadhuis werden gearresteerd door de Feldgendarmerie. Mogen we samenlegend met zekerheid concluderen dat het ging om een gezamenlijk collaboratief - Duits politionele actie. Met als doel gekende woekerhandelaars te Ronse uit te schakelen door hen eerst van hun

vrijheid te beroven in de eigen stad om hen nadien direct naar Duitsland als GEDEPO te zenden. En hen daar vermoedelijk ook te houden tot het einde van de oorlog. Dat laatste klinkt in deze gang van zaken logisch maar wij kunnen dat evenwel uit geen enkele bron bevestigen. Het werd ook al opvallend genoeg niet eens aan Leo Vindevogel gevraagd door de diensten van het krijgsgerecht. We gaan op deze problematiek nogal diep in doorheen het zeer belangrijk deel 4.3., ook omdat onder meer en niet het minst dit optreden van Leo Vindevogel een belangrijke oorzaak was van het strengst mogelijke vonnis tegen hem. Heeft dit nu mogelijke zelfs zekere parallellen met de uiterst analoge casus van Emile Geenens? Die was immers én Ronsenaar of inwoner van deze stad én professioneel bekend als vervoerder én informeel of via de aan de oorlogsburgemeester vertrouwelijke politieagent bekend als smokkelaar! Dat laatste mogen we eigenlijk niet zeggen want de naam van Gaston Decuyper hebben wij in de fameuze smokkellijsten niet ontmoet. Maar die lijsten zijn zo goed als zeker onvolledig en ten andere zijn nogal wat van de daar genoemden althans naar onze kennis nooit op deze manier lastiggefallen. We kunnen alleszins zeggen dat het hier gestelde doel - het zuiveren van Ronse van woekerhandel - politiek verantwoord was maar het aangewende middel - arrest via Duitse militaire politie en dan doorzending naar Duitsland als GEDEPO en dat alles uitgelokt door een verraderlijke uitnodiging door nota bene de eigen oorlogsburgemeester op ook nota bene het allereigenste stadhuis - nogal wiesdeswetens niet. Toch zullen we enigszins moeten draaien en keren en zekere slagen om de arm houden, wat we proberen in deel 4.3.. Maar hier mogen we toch zeggen dat enerzijds iets gelijkaardigs en voordien is gebeurd met Emile Geenens, die inderdaad als een soort van GEDEPO zij het dan niet naar Duitsland maar naar dichterbij op een lijst te Ronse is geraakt. Hoewel we reeds en dus anderzijds nu al mogen toegeven dat we helemaal niet weten of hij effectief ergens verplicht aan het werk is gezet. En dan was het nog voor bepaalde tijd want met zekerheid was hij te Ronse aanwezig vanaf mei 1944. We bespreken dat in volgend onderdeel. Anderzijds is er zuiver pragmatisch bekeken - hoe het anders uitdrukken? - zekere spijt uit te drukken dat inderdaad een man als Emile Geenens niet als smokkelaar naar Duitsland is gestuurd. U moet nu boeren door dit te lezen? Uiteraard weten we dat daar nogal wat Ronsenaars hun leven hebben verloren doorheen de vreselijke bombardementen. Op zich was die gekende oorlogssituatie ten opzichte van onze bedenking inderdaad een geval van kansberekening. Maar minstens zijn zoon Albert had dan alvast het leven behouden. Het is misschien wat kort door de bocht geredeneerd maar wij kennen geen enkele Ronsenaar die omwille van een GEDEPO van een dicht familielid in Duitsland in het georganiseerd verzet te Ronse is gestapt. Dan tenzij omtrent diegene die terug thuis voor vakantie of ziekte ineens wou onderduiken als WW. Hetzelfde kan op een gelijkaardige zij het deels gevarieerde manier worden gezegd van Robert Delobel. Had men die man 'maar' begin december 1942 ineens op de trein gezet naar een mooie werkplaats te Duitsland, op een gezellig boerderijtje bijvoorbeeld, dan was uitzonderlijk veel leed bespaard geweest voor de gemeenschap van de stad Ronse voor de rest van de bezetting en niet te vergeten nadien. Indien hij daar tenminste tot aan de capitulatie der nazi's was gebleven. Langs de andere kant blijft het bijzonder vreemd dat net Robert Delobel en zijn broer dat lot zijn bespaard gebleven. In plaats van aan Leo Vindevogel te vragen waarom deze twee topambtenaren werden ontslagen, een vraag waarvan we geloven dat hij het antwoord zelf niet wist, had men hem eigenlijk moeten vragen waarom hij uitdrukkelijk voor hen niet had gevraagd hen sito presto te laten arresteren en wegzenden naar Duitsland. Maar het was uiteraard politiek onmogelijk en ook al moreel verwerpelijk dit soort quasi te politiek correcte vraag te stellen.

Nog even terug naar vervoerder Gaston Decuyper. Waarom heeft hij nooit het statuut WW aangevraagd, hij die toch één jaar minstens 's nachts niet thuis durfde te blijven? Hij getuigde ook al met zijn echtgenote in twee aparte verklaringen over de oorzaak van zijn onderduik.

Hij moet daar toch schade onder hebben geleden zodat het statuut WW hem deels kon tegemoetkomen. Hij was absoluut niet de enige Ronsenaar aan wie wij dergelijke vraag kunnen stellen want om die reden hebben wij voor hen een apart deel 12.1.2. voorzien met als titel "*Het dark number of de Ronsenaars die geen rechten lieten gelden.*" Overigens was er nog iets opvallends lacuneus zij het dat dit wel te begrijpen was. Aan zijn ondervragers en dus uiteindelijk aan de vervolgende substituut in het kader van het proces van Leo Vindevogel hebben noch hij noch zijn eega gepiept over zijn woekerhandel. Een koe is een koe is een ... Natuurlijk wisten beiden hoe laat het was, namelijk dat net die woekerhandel de directe en wel degelijk enige of voldoende oorzaak was van die oproep door het duo oorlogsburgemeester - Feldgendarmerie. In hun geval was dat trouwens ergens absurd omdat in deze tijden zij een bouwvergunning kregen van het schepencollege van Ronse, waar dezelfde Leo Vindevogel uiteraard de voorzitter van was. Overigens hebben wij nooit in die oorlogsnotulen gelezen dat een bouwvergunning werd geweigerd net omdat aanvrager bekend stond als eveneens, hoofdzakelijk of alleen maar woekeraar. Het is mogelijk dat één en ander is geweigerd in een vroeger stadium, met name dat aan de behandelende ambtenaar eenvoudig vanuit het bureel van de oorlogsburgemeester werd gecommuniceerd dat X7 wel kon fluiten naar die vergunning tenzij hij dezelfde dag nog zijn akte van geloof in de mensheid aflegde op het bureel en in handen van de oorlogsburgemeester. De praktische consequentie van de onderduik - tenminste 's nachts (...) - voor de getroffen Gaston Decuyper was toch dat hij onmogelijk nog vanaf een dag in augustus 1943 zelf achter het stuur van zijn vrachtwagen kon zitten, ten vette of zwartgedrukte eerste. En ten tweede nemen wij aan dat één of andere Belgische zelfs Duitse dienst of ineens reeds de plaatselijke Feldgendarmerie de lastwagen van deze man heeft aangeslagen. Dat de Feldgendarmen blijkbaar telkens en gelukkig te dom waren om het juiste adres van Gaston Decuyper te vinden om hem als gebruiksgoed of pure werkkraft zelf aan te slaan en als GEDEPO naar Duitsland te sturen, kan niet tevens hebben betekend dat ze niet wisten waar zijn vrachtwagen zich bevond. Bovendien zou het verbazen dat Leo Vindevogel naast de Duitse Feldgendarmerie niet tevens die Belgische administratie had verwittigd om gelijk ook alle soorten Scheins en wat nog, definitief in te doen trekken ten ongunste van diezelfde Gaston Decuyper. Dat scenario was toen al bekend vanuit de Werbestelle; indien men daar niet kwam opdagen voor het vertrek als GEDEPO en dus almeteen WW was, verstuurde men alras een opgave daarvan naar de stedelijke bevoorradingdienst zodat die de plicht kreeg alle soorten bevoorradingkaarten op gestelde naam te annuleren. De geniale substituut Gaton Stevigny had daar natuurlijk niet aan gedacht en hij hoefde helemaal niet de gevangen Leo Vindevogel daarvoor te gaan bevragen - die ging 'immers' zich niks herinneren of alles gewoon ontkennen, mocht verwacht worden - , maar kon gewoon rondlopen bij de betrokken diensthooften zoals de plaatselijke en regionale vervoersleiders, op hun interneringsplaatsen of gewoon bij hen thuis. Zo had hij nota bene meer negatief bewijs gehad om het ter beoordeling aan de krijgsraad nadien het krijgshof voor te leggen. Had mijnheer misschien reeds meer dan voldoende? Of heeft deze slimme Ronsenaar Gaston Decuyper zijn camion in wat door motten reeds deels aangevreten luiers van zijn dochters gewikkeld en meegenomen naar zijn onderduikadres zelfs gebeurlijk meerdere onderduikadressen, om er bijvoorbeeld zijn slaapkop op te laten rusten in een reeds jaren opgebouwde liefde-lichte haatrelatie? Hoe dat allemaal precies is verlopen, is nu koffiedikdrank moeten drinken; bah! Maar we nemen gereede aan dat er hoe dan ook een gat was in de bevoorrading van wat de man voordien bevoorraadde. Hoe werd dat opgevuld want als er één zaak van jarenlang politiek leven en dood was voor de oorlogsburgemeester dan was het natuurlijk die bevoorrading van de stad, naast al even diep natuurlijk de strijd tegen het daadwerkelijk bijzonder goddeloze bolsjewisme (Al was het nazisme dat ook tenzij al die collaborateurs om die reden toch duofysieten en geen traditioneel christelijke monofysieten werden; het ad hoc denken was de mens quasi structureel gegeven. We begeven ons nu lichtjes aan de zijde van

het belachelijke, maar opzettelijk. Immers, alleen al die onvoorstelbare mengelmoes van motieven waardoor mensen in dit geval landgenoten gedreven werden om te collaboreren; onvoorstelbaar. Het enige dat wij nu echter niet begrijpen is hoe landgenoten politiek of 'echt gelovig' collaboreerden terwijl zij bijvoorbeeld kennis hadden van pakweg de Duitse verwoesting van de Leuvense universiteitsbibliotheek, eind 1914 - iets wat een onderwijzer zoals Leo Vindevogel toch moet hebben geweten. En zo verder en idem dito voor mei 1940 zoals onder meer de VNV-schepen Maurice Vanobost getuige moet zijn geweest van diverse doden onder zijn stadsgenoten rechtover zijn deur bij de eerste Duitse bombardementen op Ronse. En zijn kinderen liepen nadien zelfs in zwarte uniformen maar dus (sic) niet omwille van die rouw. Hoe men achter zo'n barbaren en onwezenlijke smeerlappen mee kon staan; ignoramus et ignorabimus of we snappen er geen ene reet van. Het vorige, overigens nogal vrij snel uitgedrukt, is op zich reeds een pleidooi om collaboratie enkel en alleen te bestraffen zoals men strafrechtelijk voor dezelfde feiten zou zijn tewerk gegaan in laat ons zeggen vreedstijd. De analyse van woekerhandel is op dat motiefvlak veel gemakkelijker, nietwaar? Iedereen die daar aan meewerkte, deed het gewoon voor het geld. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). En dat ging breder gezien natuurlijk ook om de blijvende creatie van meerwaarde door productie van - weeral hoofdzakelijk - textiel dat om die meerwaarde net zeer concreet te verwerkkelijken die zaken aan de man en vooral vrouw moesten trachten te krijgen. En daar was per technische definitie vervoer voor nodig, nog steeds zeer veel vervoer zeg vrachtwagens. De één zijn dood was de ander zijn brood; wie is dan in dat gat met zijn camion of ineens ruwweg in die leegstaande vrachtwagen gesprongen? Mogelijks was dat een vervoerder annex wijde buurman die ook één vrachtwagen had en die we verder ontmoeten omdat hij graag reclame maakte tijdens de bezetting en dus graag klanten aantrok. Of, waarom niet, een dicht familielid die de kans van zijn leven zag of oprecht deze familieleden wou helpen? Dat was burgerrechtelijk en zelfs praktisch voordehandliggend en liet zodoende ook de zeer ondergedoken Gaston Decuyper toe zijn eigen vervoersfirma nog te bestieren. Niet met de handen weliswaar maar toch met zijn tong en oren. Al mocht hij niet te luid spreken.

E.5.4. Enorme vervoersfirma De Jaegher, Ninovestraat 48, 14 exemplaren.

+ *NOG VERWERKEN als ILLUSTRATIE nr.....*

Ronse. reclame. uit magazine 1946 Transportfirma De Jaegher ... Onderschrift...of ?

U kent de ondoorgrondelijke algoritmen van het internet. Al zappend of is het surfend, enfin, al dobberend en rondwarend op dat wereldwijde gebeuren naar land in zicht ontmoetten wij op een dag zeer lokaal een eenvoudige maar aantrekkende reclame van de nu te behandelen firma "De Jaegher Gebroeders PVBA" (zie de nuttige stamboom ervan in document der politieke stambomen op website "*burgerzin-en-logica.com*"). Wij danken het wezen of de aardse verkoopsmachine die dit daar om de één of andere reden heeft geplaatst. Gelieve niet te komen opdraven met auteursrechten ter zake en een kleine rekening erbij want de firma bestaat al bijna veertig jaar niet meer! Eerlijk gezegd is al wat we weten dat deze reclame uit één of ander magazine uit 1946 komt. De naam ervan zijn we vergeten maar dat jaartal hebben we goed genoteerd; het was dus vlak na de oorlog zodat de firma werkte en niet in zieltoegende ontbinding was omwille van economische, financiële of gezien de tijdsgeest kriegsjuridische redenen. Het floreerde zelfs want staat er trots bij: "*STAPELHUIZEN IN GENT, BRUSSEL, ANTWERPEN, VERVIERS, LUIK.*" Dat was meer dan indrukwekkend en speelde zich enkel af in de belangrijkste of grootste steden van België, al hadden we graag een vestiging nog gezien in Oostende, een stad die als toenmalige koningin van de kust een zekere evenknie was van de koningin der Vlaamsche Ardennen. Nu goed; lang geleden gedane zaken nemen geen keer en we moeten hier vooruit en gaan analyseren. Het kleinere Verviers was toen zoals Ronse een toonaangevende textielstad, niet in het minst omwille van zijn zacht water - het zou in juli 2021 wel wat anders worden dan zacht - en zou het lot van Ronse

volgen; afkalven. Hoe het juist zat met de opslag in de thuisstad zelf: er was de bekende indrukwekkende hangaar in de Ninovestraat 48, zonder meer ook de staanplaats voor de reeks vrachtwagens indien zij niet over 's heren wegen denderden. Van dat gebouw hebben we geen idee wanneer het juist is gebouwd. We hebben zuiver chronologisch nog maar twee andere vervoerders gezien met beiden slechts zeer weinig vervoerscapaciteit, alleszins per vervoerseenheid. In zijn geheel komen we voor het bezette Ronse tien vervoersfirma's van eigen bodem tegen waarbij we zonder meer reeds mogen zeggen dat deze firma De Jaegher er met kop en schouders boven uitstak, als we ons zo menselijk-metaforisch mogen uitdrukken. Die veertien vrachtwagens bij hen betekenden een enorm percentage in het totale aanbod van de stad want de andere negen vervoersbedrijven totaliseerden samen slechts elf stuks, of minder dan de helft! Elk van die negen bedrijven had slechts één vrachtwagen op twee na die er ook al maar eentje meer hadden. Overzichtelijk gaf dat: $7 \times 1 + 2 \times 2$. Men ziet onmiddellijk het strategische belang van deze firma die zonder meer in de bezettingswatten moet zijn gelegd; als daar maar geen stikken van kwam! Bovendien zien wij verder een mogelijke samenwerking met een andere zelfstandig vervoerder. Een volgens ons zeer belangrijk gevolg van het grote economische belang van deze firma en bijgevolg de grote aandacht op haar van zowel de economische en politieke spelers, en in dat tweede bezettingsaspect waren uiteraard de Duitsers aan doorslaggevende zet, was zo goed als zeker het ontbreken van zwartvervoer. Ten minste; volgens nuchter denken en dat lang na deze oorlog en bezetting gezien. De firma kon zich dat effectief logisch bekeken eenvoudig niet veroorloven. Stel je voor dat bij de systematische bijdrage tot de zwarthandel van de stad tot alle vrachtwagens zouden zijn aangeslagen en zelfs deels verdeeld over de collega's der stad. Men kon evengoed bij wijze van spreken aan die collega's voortaan een vrachtwagen cadeau doen. Sowieso moet er een enorme afschrijvingslast op dit bedrijf hebben gewogen die een harde discipline moet hebben gevegd van alle betrokkenen. Dat kan dus enigszins omgekeerd hebben betekend dat dit vervoers- of zgn. mediair bedrijf de producenten (textielbedrijven) of de primaire bedrijven zou aanjagen om verder goed te blijven produceren, zeg dus onder de kap der Duitsers te werken. We houden het ook voor zeer weinig waarschijnlijk dat af en toe eens een medewerker naast de pot ging pissen en met een bedrijfsvrachtwagen wat zwartwerk voor eigen voordeel ging gebruiken. Uiteraard was er geen enkel familiaal bedrijf in Ronse dat veertien vrachtwagens tegelijk kon bemannen met familieleden zodat daar nogal wat personeel aanwezig zal geweest zijn. We schatten dat er vijftien tot twintig tot misschien meer autovoerders aan het werk waren, naast het administratief personeel dat allicht vooral door het vrouwelijk deel van de familie volledig werd bemand. Traditioneel was net zo'n zaak familiaal gerund maar het moet hier een onwaarschijnlijke papiermolen zijn geweest waarvan de wieken onmogelijk door slechts enkele familieleden konden zijn aangedreven. We hebben en eerder per groot toeval slechts één incident van een arrest ontmoet rond deze firma. Die wordt hier verbasterd vernoemd maar er kan geen misverstand zijn ook al omdat de verklaarder geen Ronsenaar maar in deze slechts een Oudenaardist was: *"Ik was van wacht in het politiebureau. De Feldgendarmen hadden den camioneur JAGER, van Ronse, door hen aangehouden binnengebracht en gezegd dat ik hem moest in een cel zetten. Daar het geweldig koud weer was (winter 1941) had ik zulks niet gedaan en JAGER laten zitten in het politiebureau waar een vuur brandde. Vandenberghe is daar binnengekomen en, ziende dat de man nog niet opgesloten was, heeft hij zich geweldig kwaad gemaakt en heeft hij mij buitengesmeten."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier André Vandenberghe, verklaring Constant Vander Haegen dd. 02 november 1944 aan X; vergeten noteren wie de reeks verklaringen heeft opgenomen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Een kleine verduidelijking; deze verklaarder was Oudenaardist en kleine collaborateur Constant Gustaaf Vander Haegen (°Ename, 21 maart 1906 + hij woonde toen te Eine). Hij was Fabriekswachter geweest en is op dit moment van getuigen geïnterneerd in de

gevangenis van Oudenaarde. Hij was in het gerefereerd jaar 1941 lid van het VNV en door de oorlogsburgemeester van Oudenaarde gevraagd hulpagent te worden. Interessant is wat hij daar in het begin over zegt: "*Wij droegen een vest van het Belgisch leger in 't zwart geveerd*" U begrijpt dat wij dan automatisch denken aan die grote tot middelgrote Ronsese ververijen - apprêteurs. Uit deze informatie kunnen wij niks halen van enige reden van arrestatie. Het ging om vervoer dus was er nogal wat mogelijk op vlak van pakweg verkeersovertredingen. De Feldgendarmen waren weliswaar Duitsers en militairen maar tevens politie en feitelijk op een manier meid voor alle werk. Het ging zeker om de winter van 1941 - 1942. Jammer toch dat we de zaak niet kennen met meer toelichting zodat we niet weten waarover het ging maar vooral hoe één en ander is geregeld: misschien via het politiearchief van Oudenaarde of dat van het parket aldaar? André Vandenberghe was een onwaarschijnlijk agressief en onopgevoed mens maar had zeker respect voor Leo Vindevogel die toen al ongeveer één jaar collega oorlogsburgemeester was. Het is voorstelbaar dat die laatste deze situatie heeft ontmijsd 'collegialiter'.

Een in deze context verantwoorde of logische vraag is in hoeverre het vervoersbedrijf omging met de gekende zwarte honger van haar klanten. We hebben al gezegd dat we het werkelijk onwaarschijnlijk achten dat de firma actief op die zwarte markt bezig was hoewel de geldzucht in deze barre tijden onvoorstelbaar groot was. De zwarte bedrijfsvoering was zowat recht evenredig omgekeerd aan wat men burgerzin of zelfs menslievendheid mag noemen. Dit bedrijf is zeker een tijdje na het einde van de oorlog in het vizier van het krijgsgerecht gekomen daarin vergezeld door twee collega's uit Ronse: "*Met verzoek in de boeken in beslag genomen bij De Jaegher te Ronse, Paul Delcoigne te Ronse en Octaaf Van Herpe te Ronse, na te gaan wat er vervoerd werden voor de verscheidene firma's der streek, en bijzonder de textielfirma's, welke den aard, het gewicht en de bestemming was der vervoerde goederen en een lijst op te maken van de goederen vervoerd door iedere firma met vermelding van de data op dewelke het vervoer plaats greep.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Fernand Dubus, Nota substituut A. Buysse dd. 20 maart 1946 aan commissaris der Staatsveiligheid te Gent. Het bokkige Nederlands hebben we zo maar overgenomen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Overigens zullen deze substituut en de Staatsveiligheidsdienst niet alleen onvoorstelbaar veel werk ter analyse hebben gehad maar werd dit werk allicht verlicht doordat er enkel interesse was in "*samenwerking met den vijand*" en niet in het zwartwerk toenertijds. We stellen gewoon vast dat zwartwerk van tijdens de bezetting direct nadien geen juridisch thema meer was terwijl het op uitzonderingen na zoals Belgisch engagement in o.a. de Gestapo, de negatieve effecten op ongeveer geheel de bevolking veel erger was geweest dan die van de georganiseerde collaboratie. En hier gaan we weer! Dat slechts de zaakvoerder van één Ronses bedrijf voor economische collaboratie is veroordeeld, dat hij nooit genade vroeg dus kreeg en gezien wij ooit werden gepatroneerd door één universiteitsprofessor in moderne geschiedenis en bijgevolg toen bekwaam werden geacht door het college der p-g vorige soort dossiers te mogen inzien, betekent dat we slechts via dit groot geluk aan deze zeer belangrijke zij het te formele of algemene informatie zijn geraakt. Op de derde genoemde vervoerder Octaaf Vanherpen (niet Van Herpe) gaan we later vrij uitgebreid in via diverse beschikbare bronnen en niet in het minst omwille van zijn zeer intieme banden met de gekende gebroeders Alfred en Leo Vindevogel, maar ook al door zijn geregelde relatie met zowaar CVP-er en groot muilentrekker Jan Verroken. De eerstgenoemde vervoerder Paul Delcoigne behandelen we direct nadien, al hebben we hem reeds uitvoerig eenzijdig ontmoet. Maar deze inbeslagname moet voor zijn echtgenote hard zijn aangekomen vermits haar echtgenoot op het zelfde moment minder dan één jaar herstellend was nadat hij gevangen had gezeten in Duitsland als PG als ietwat speciaal weerstander. Het is niet duidelijk wanneer de bedrijfsboekhouding exact is in beslag genomen maar dat zal vrij kort voorafgaand aan deze

opdracht zijn gebeurd. Jammer genoeg kunnen we niet zeggen welke gebeurlijke reacties daarover zijn verschenen in de vanaf de bevrijding weer zeer vrolijke kring van de gekleurde pers van Ronse; door de komst der commies was er zelfs een ferme streep rood bij hoewel wij de schutkleur der schijnheiligheid nog niet kennen. Daarover hebben wij ten eerste geen onderzoek verricht, wat U kan begrijpen want wij kunnen niet alles hoewel dat een wetenschappelijk ideaal blijft, maar onder meer in de nochtans goed onderzochte en voor die tijd aanwezige communistische pers hebben we over deze vorm van te verwachten schandaal geen nieuws gevonden. Wel integendeel want Paul Delcoigne wordt amper één maand later daar vernoemd als "*gewestelijk afgevaardigde*" van de patriottische organisatie "*Entr'aide Nationale Belge*" in het kader van een tombola ten gunste van de "*... politieke gevangenen, evenals aan die invaliden, weduwen en weezen van de twee oorlogen.*" (*Weekblad De Toekomst*, jaargang 2, nr. 14, 07 april 1946, p. 3. Onder de titel "*Entr'aide Nationale Belge. E....N.... B....*". Wat de betekenis van dat tweede deel is, hebben we compleet het raden. Had de letterzetter van Stalins dienst het verkeerde gras gekauwd? Van die organisatie weten we voor de rest niks maar dat moet ons niet deren noch storen in deze brede studie rond GEDEPO. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat was de ironie van deze oorlog; je bedrijfsboekhouding werd in beslag genomen wegens verdenking van medewerking aan economische collaboratie terwijl je geld inzamelde voor oorlogsslachtoffers, waarvan je ten andere er zelf één was terwijl je voordien allicht aan zwartwerk had gedaan waardoor je toen zeker veel slachtoffers bijmaakte, zeker bij "*die invaliden, weduwen en weezen van de twee oorlogen.*". Of hoe deze oorlog een nogal ingewikkeld zaakje is voor wie het ernstig tracht te bestuderen. Wat uit deze relevante informatie niet is uit te maken, is de reden waarom substituut Apunt Buysse slechts drie vervoerders heeft aangeduid ter controle. Waarom heeft hij dus niet nog meerdere van de door ons voor een bezettingstijd tien gekende vervoersfirma's laten doorlichten? Te lui misschien? Opgelet; het is mogelijk dat hij dat op een ander moment heeft verricht want wij mogen niet zomaar een letterlijk uitsluitende logica zoeken in zijn momentane keuze. En dat zou dan meerdere dossiers van Ronsese vervoerders betekenen in de catacomben van het voormalig krijgsgerecht van Gent, Brussel of Kenweetetniegem? Hoe dan ook hebben wij geen enkele kennis over laat staan toegang tot een specifiek dossier omtrent deze inbeslagnames en weten we ook niet welke vervoersfirma dat allemaal naar welk bureel ook heeft vervoerd, want het zal om zeer veel papier hebben gegaan. U begrijpt dat wij hier bijna een grapje uitproberen maar wie was toen zonder oorlogszonde? Hoogstwaarschijnlijk was er ofwel op het krijgsgerecht van Gent één dossier omtrent vervoer te Ronse, ofwel omtrent de economische bedrijvigheid te Ronse ofwel waren er ineens drie (tot meerdere) weliswaar gelinkte want per bezochte vervoerder. Voor Octaaf Vanherpen zullen we later apart zien dat deze aanname vanzelfsprekend is want de man had duidelijke banden met de georganiseerde collaboratie te Ronse. Voor met name Paul Delcoigne zou dat zeer verrassend zijn want hij werd na zijn terugkeer uit Duitse KZ zowel erkend als weerstander en als PG. Dat waren nu eens twee statuten die in de wettelijke werkelijkheid vanzelfsprekend niet samen konden gaan met een veroordeling als collaborateur - al kon of gebeurde in de werkelijke werkelijkheid alles zoals wij met voortdoring en zelfs zonder kaars en bril zien moeten willen - of is het willen moeten? Ten gronde weten we niet of die boeken allemaal zijn weerbezorgd of ergens in een gerechtsarchief liggen te schimmelen, te Gent, te ... Men kan zich voorstellen welke onvoorstelbare belangrijke bezettingsinformatie daar is uit te halen voor een indrukwekkende reeks bedrijven Ronse en een vijftal uit de streek, waarvan twee grote uit Oudenaarde te weten "*Saffre Frères, Santens Gebroeders*". Eén was dan nog eigendom van een Ronsenaar ("*Eine: Textiles Nouveaux (Vandenhende)*") die ook zeer overigens een bloeiend textielbedrijf had net over de taalgrens, allicht een drafseponeringszaakje voor het krijgsgerecht van Doornik of Tournai.

We weten inderdaad wat getallen want alle namen van de bedrijven die in deze onderzoeksactie gericht op de economische collaboratie van de textielsector in de Vlaamse Ardennen, zeg toen Renaix et la Province, zijn ons bekend. Het is werkelijk indrukwekkend en le tout Renaix was hier aanwezig, van zeer groot tot eerder zelfstandig klein. Of vindt U 31 (eenendertig) textielbedrijven weinig (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Fernand Dubus, Nota substituut A. Buysse dd. 26 maart 1946 aan commissaris Staatsveiligheid te Gent. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)? En weer opgelet want daar waren bedrijven of ondernemers tussen die met absolute zekerheid dik in het zwart hadden verdiend waarbij we ter zake onze onvoldoende kennis moeten beklemtonen. We citeren zedig en openbaar vijf bedrijven: "*Albert Samain ... Cambier-Robette ... Delaunois - Hantson ... Edgard Debuysscher ... Dubus ...*" (Edgard Debuysscher zullen we verder weer en dan iets dieper ontmoeten bij vervoerder Octaaf Vanherpen. Edgard Debuysscher was zeer dik met de Duitsers en de lokale georganiseerde collaboratie. Maar ook hij werd al even dik gespaard door het krijgsgerecht. Iedereen kent wel van die vlotte verkopers die blokijs kunnen verkopen aan een Eskimo en het Belgisch krijgsgerecht was werkelijk een zéér koude bedoening. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De goddeloze dommeriken die dit krijgsdossier rond bedrijfsleider Fernand Dubus hebben opgesteld hebben dus wel twee zeer relevante documenten aan ons nieuwsgierigen nagelaten maar ondanks reeds een mega-achtig krijgsgerechtdossier van dik achthonderd bladzijden, kon er blijkbaar geen papier meer besteed worden aan het deel van de vervoersgegevens van één, twee of drie der firma's hier genoemd, in het kader van hun resp. aandeel in het vervoer van producten van de firma waar Fernand Dubus één der zaakvoerders was. En wij herinneren ons zeer veel aandacht te hebben besteed aan dit krijgsdossier dat we in een wat later onderzoeksstadium hebben doorgenomen zodat we alsmaar meer alert werden voor laat ons zeggen stilaan de gebruikelijke verrassingen of andere ervaringen dan geleerd door de Belgische would be academische historici. Overigens hebben wij geen flauw vermoeden of alleen de zaakvoerders der genoemde vervoersfirma's zijn verhoord, of ook hun aanverwanten en zeker ook de gebeurlijke werknemers onder de zachte knie werden gelegd. Voor Octaaf Vanherpen was zo'n zeer belangrijke aanverwante met name een dochter van Alfred Vindevogel en daarmee ineens een nicht van Leo Vindevogel, als die laatste zelfs haar dooppeter niet was. Uiteraard - op de gekende uitzondering na van zaakvoerder Fernand Dubus - aangaande zowel de vervoersfirma's als van de textielfirma's die zij klein of groot hadden bediend, werden alle dossiers netjes geseponed. Inderdaad en onder meer, minder dan een jaar na al dit door substituut A. Buysse aangevuurd onderzoek zou met name de medegenomde (Raoul) Hantson met versgestreken kraakwit hemd en kraakblauwe das de eed afleggen van nieuwe eerste schepen, waarmee deze diepe vrijzinnige als de gekende Pilatus zijn handen in onschuld waste en daarmee ten andere zeer zwaar ideologisch collaboreerde. Ook al op datzelfde moment werd zekere Eugène Soudan weer eens burgemeester van dezelfde vurige stede Ronse terwijl de fabriek van zijn dierbare schoonbroer, waarin hij zelf aandelen zou hebben gehad, ook al op deze lijst voorkwam - pardon was voorgekomen - als "*Tissage du Tilleul (Vandergheynst)*". Op met elkaar vervoerdelijk verbonden 35 + 1 Ronsese textielbedrijven, vier textielbedrijven van niet-Ronsenaars en drie Ronsese vervoersfirma's die allemaal werden krijgsgerechdelijk onderzocht, ten andere allicht allemaal samen op niet eens zegge en schrijve één jaar: substituut A. Buysse was allicht een zoon van één der topwielrenners Lucien of Marcel Buysse want sprintte zich door een hoop dossiers. Werd dus van één bedrijf één der zaakvoerders door het alwetende en vooral almachtige krijgsgerecht veroordeeld. Eén op 43, of 1 op drieënveertig. Had dit werkelijk identieke gerecht deze verhouding ook maar elders zeg overal toegepast, was onnoemelijk veel menselijk en maatschappelijk leed vermeden - tot op heden. Of hoe wij U nu aanreiken een operationele verwoording van het klassengerecht door het krijgsgerecht van toen (véél jaren), het speeltje van de veelgelauwerde Baas Ganshof. Of hoe het fascisme van de Nieuwe Orde na de

bevrijding werd vervangen door een legalistisch fascisme via een gelijkvormig Führerprincipe. Met als Gauleiter Baas Ganshof, baas van het tussen 1944 en 1949 onder de krijgswet staand land waardoor die krijgsgerechtigde dictatuur langer heeft geduurd dan de Duitse bezetting waarvan ze de excessen zagezegd wou bestrijden. U knippert nu met de ogen? Gewoon de werking van Uw parasymptatisch zenuwstelsel.

Mocht, we herhalen, mocht er toch een - geseponed - krijgsgerechtigdossier zijn ten opzichte van de firma De Jaegher dan lijkt het voor de hand te liggen dat volgende gebeurtenissen tussen mei en december 1940 daar in voorkomen. Een kernfiguur was daarin één van de meest slang- of reptielachtige Ronsenaars van de eerste helft der 20ste eeuw, een gladde gluisperd die zo in een Italiaanse B-film voor een hoofdrol zou kunnen meedingen. Hij zou ook voor een oud Grieks drama kunnen hebben kandideren want hij maakte in deze barre tijden ook al enorme verschrikkingen mee hoewel hij die dan op hun beurt op zo'n manier verzachtte dat hij toch maar beter naar die B-film weer overstapte. Ephrem Vanden Eede zullen we veel later want in deel 10.3.2.4. omtrent "*Ronsese tolken in Duitse werven*" moeten behandelen wegens nogal wat oorlogsmisdaden van hem. Hij begon de bezetting nochtans niet slecht want was hij jarenlang de lokale vloermat en spreekbuis van de hoofdzakelijk in Brussel residerende en parlerende Eugène Soudan, dan werd hij door diens gebruikelijke en nu wat gezochte afwezigheid dienstdoend burgemeester. Hij was dat ten andere niet functioneel want een andere socialist ging hem voor in die rang maar die kreeg Duitse buikloopitis vanaf 10 mei 1940 en liet de stad over aan wie haar wou bestelen of zelfs besturen - weer zo'n 'detail' dat in het proces van Leo Vindevogel nooit aan bod kwam. Prachtig dat Freemie - zijn legendarische bijnaam is ondertussen al een halve eeuw vergeten - deze verantwoordelijkheid wou opnemen maar dat was allicht eerder om de geldzak flink te vullen langs alle kanten en gaten en dat door perfect Duits te spreken ende te schrijven. Dat wist bepaald zelfs de zwarte politiecommissaris zeer uitgebreid terwijl hij Ephrem Vanden Eede met alle zekerheid nooit heeft ontmoet want toen hij aankwam te Ronse was Freemie gevangen zowaar in Duitsland; het leek een beetje Parijs onder Robespierre maar het was natuurlijk een persoonlijk drama hoewel hij ook uiterst Duitsgezind en gewiekst zou handelen. En toen Frans Laenens op zijn collaboratiebeurt gevangen zat, kwam Freemie levend toch gelukkig uit Duitsland terug. Frans Laenens was desalniettemin door gretige tongen geïnformeerd alsof hij er zelf altijd bij was geweest en verwijst inderdaad onder anderen naar de firma in kwestie: "*Au début de 1940, alors qu'il était bourgmestre de Renaix, il faisait bon ménage avec les allemands. ... Ils allaient en outre en France, acheter pour la Luftgau A la frontière, Vanden Eede faisait l'interprète et se présentait aux allemands comme 'Bürgermeister von Ronse'. Savent certainement témoigner de ce fait: 2) Certains chauffeurs des transporteurs DE JAEGHER à Renaix...*" (Kadoc, archief Jan Verroken, Map 387, Franstalige brief Laenens getiteld "Au sujet du procès Vindevogel Léo". ongedateerd en gericht aan Soudan, blz. 3. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die kennis was allicht een reden te meer dat deze firma nooit werd lastig gevallen door het krijgsgerecht want anders zou Ephrem Vanden Eede wel eens wat moeten vertellen hebben. De politieke gevolgen waren in zo'n geval voor Soudanskie en co niet te overzien. Reken maar dat deze oud-minister van justitie zelfs na zijn late terugkeer in Ronse en het land en zijn noodzakelijke recuperatietijd, veel tijd heeft doorgebracht aan zijn telefoons te Brussel en zelfs te Ronse om wat heren substituten hoog en laag op te bellen, zich voorstellend als voormalig minister van nogal veel waaronder toch vooral justitie, oud hoofd der balie van Brussel, nog steeds professor in rechten en vult U desnoods maar aan want allicht was hij ook nog vrijmetselritselaar. Dat was dus een geval van klassenjustitie, zo U wil, zuiver politiek gemotiveerd en geleid. We komen er later in dat gerefereerd deel grondig op terug en voor de rest is het wachten op de ter zake valse memoires van divers boegbeeld Eugène Soudan, een man die hoogstaand en laagdoend was,

een echte Belg dus daarmee de Vlaams-Waalse tegenstelling overstijgend en gewoon belachelijk makend als een spel voor diegenen die niet begrijpen dat foefelare of gebrek aan burgerzin niks maar dan ook niks met nationalisme te maken heeft en eigen blijkt te zijn aan de aloude inwoners van deze Bourgondische gewesten. U begrijpt dat wij nooit verklaringen hebben gelezen van deze vervoerders - ondergeschikt personeel en/of zonen der firma als vervoerders - noch van de zaakvoerders van deze firma; die zaakvoerders moeten allemaal ook hebben vervoerder gespeeld, zonder tussen haakjes. Want er is bij ons weten geen dossier bij het krijgsgerecht geweest met als onderwerp deze schurk Ephrem Vanden Eede, die overigens tijdens zijn dd. burgemeesterschap de gekende Robert Delobel als stadssecretaris had, a man for all cold seasons die daar heeft gezien wat mocht en mogelijk was aan de top één verdieping boven hem aan zakvullerij tijdens zo'n verdampte Duitse bezetting - en dan kwam stijve hark Leo Vindevogel op die stoel. Hij is alleszins nooit veroordeeld door het anders allerwegen nietsontziende krijgsgerecht, wat moeilijk kon want hij werd met dossierlijke zekerheid erkend als PG - wat hij de facto ook was geweest. We weten dus voor één keer op deze aanklagende manier dat de firma De Jaegher ergens tussen pakweg juni en december 1940 een paar maal naar Frankrijk is getrokken in opdracht van een Duitse organisatie (de Luftgau of deel der Luftwaffe), tenzij zij één maal is moeten uitrukken aliginds met meerdere vrachtwagens. Met alle chinezen maar niet met den dezen, zei ene Leo Vindevogel vanaf januari 1940 als oorlogsburgemeester of een vorm van dienstdoend burgemeester, al kennen wij ongeveer niks van zijn omgang met deze voor de rest der bezetting zeer belangrijk blijvende firma te Ronse. Die zat voortdurend de belangen van geheel de stad te verdedigen in plaats van het cowboygedoe van een socialist als Ephrem Vanden Eede, de dienstdoende taalman aan de Frans-Belgische grens voor textielfilou's van Ronse. We weten dus niks van verdere dergelijk Duitsgetinte vervoersactiviteiten van de firma De Jaegher dan dat zij in zeer gebeurlijk geval een andere Ronsenaar als taalman moesten aanschaffen en zonder meer één en ander moesten regelen via officiële papieren - of ze waren toch aan het contrebanden.

Er was formeel een belangrijk verschil tussen het bedrijfsvervoer van aardappelen en textielrollen. Bovendien was er steeds de noodzakelijke voorkennis van de hoeveelheid van de te vervoeren vracht. Voor de rest had een externe vervoerder zoals dit bedrijf geen zaken met wat er werd vervoerd. De zaak moest netjes worden afgeleverd, op het gevraagde punt en binnen zekere tijd al bestond just-in-time zeker nog niet. Dat just-in-time was zeker niet mogelijk voor een onbekend aantal goederen die vanuit Ronse door alle vervoersfirma's net waren opgeladen richting verscheping overzee toen België in vuur en vlam schoot. Daar was zeker het Verenigd Koninkrijk een belangrijke klant voor de grote textielindustrie van Ronse, maar ook met Ierland, Argentinië en Belgisch Congo - voor de omgekeerde weg dan van aanlevering van grondstoffen - waren belangrijke verre contacten. Wat op dit vlak allemaal vanaf de tiende mei 1940 opgestapeld moest blijven liggen ergens aan of onderweg naar de Noordzeehavens, is een intrigerende vraag. We zouden werkelijk niet weten hoe daar nog maar een begin van een antwoord op te vinden. Deze problematiek hebben wij nochtans in deel 1.2.2.1. reeds ontmoet bij de van Ronse afkomstige allesdoener Adelin Vanderswalm. We zijn zo goed als zeker dat het aantal Westvlaamse firma's die hij daar in concreto heeft geholpen geweldig in mindertal was als de Ronsese firma's die op hetzelfde moment met hetzelfde probleem kampten. Wat was er ten andere snel-snel weggevoerd naar Frankrijk of nog maar elders in het eigen land, allicht in het Walenland? Het is een boeiend aspect van het begin van de oorlog ook al omdat hier werkelijk carrières op of over de rand der lange collaboratie ontstonden, zoals duidelijk aanwezig in het geval van Adelin Vanderswalm. Zou die handigaard trouwens via zijn diepe en vooral gebleven familiale banden met Ronse ook voor deze stad zijn ingeschakeld? Nu voor de rest van de toch meer dan vier jaar durende

bezetting had het middel der vervoersfirma De Jaegher in wezen niks te zien met de doelstellingen van haar klanten, op de bepaald zeer technische noodzakelijkheden die we daarnet hebben opgenoemd. Het is bijgevolg mogelijk en zelfs waarschijnlijk dat de firma De Jaegher zelfs al was zij zelf gebrand op proper zeg wit vervoer toch bij herhaling voor een deel der lading bij de neus is genomen door deze of gene textielfirma uit Ronse. Welke modaliteiten hier waren aan te treffen, is voor de zoveelste keer een vraag die door ons enkel kan worden gesteld. Op die manier is het voorstelbaar dat er toch succesvolle controles zijn gebeurd op gedeeltelijk zwarte ladingen waarbij De Jaegher volledig vrijuit ging.

Er was iets anders dat een enorme impact moet hebben gehad op het politieke gedrag van deze bedrijfsleiders en hun personeel en dat in zekere wijze op zichzelf een politieke houding was die men kan omschrijven als "*economische accommodatie of aanpassing*". Het bedrijf of nog beter zijn eigenaars en bedrijfsleiders zaten tijdens die dulle tijd der bezetting met absolute zekerheid zij het voor ons ongekende tijdsduur tot over de oren in de organisatie van het lokaal misschien deels regionaal vervoerswezen. De data hieromtrent zijn weliswaar zeker duidend maar toch te schaars om een algemeen bezettingsbeeld te kunnen geven. Mogelijks bevindt dat zich in een krijgss dossier aangaande deze vervoersfirma. Anderzijds hebben wij nooit gehoord van een veroordeling van één der zaakvoerders van dit bedrijf, dat sowieso na de oorlog nog tientallen jaren lang een welvarend bedrijf zou zijn (Het zou in 1985 zij het onder de andere best grappige naam van "*Vite et Bien*" failliet gaan. Bron: *Weekblad Plus*, jaargang nr. 3, nr. 79, dd. 14 maart 1984. p. X (vergeten noteren, sorry). Met als titel "*Twee bedrijven failliet*". Wel redelijk lachwekkend dat een bedrijf dat door en door Vlaamse landbouwersroots had zou uitmonden in een Franse naam. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Uit die weliswaar veertig jaar oudere bron lezen we dat er daardoor "*13 werknemers werkloos*" werden. Het is nogal wieses dat de werknemers van toen ook een tijd werkloos zijn geweest doorheen de gevolgen van de Duitse invasie, al is dat nog niet zo zeker. We zullen later bij een andere zelfstandig vervoerder zien hoe een vrachtwagen van hem door de Duitsers in mei 1940 werd aangeslagen, trouwens in het noorden van Frankrijk. Zowel Raoul Hantson als Leo Vindevogel hebben na de capitulatie van Frankrijk op 22 juni 1940 gelukke pogingen gedaan om jonge Ronsenaars - vooral maar niet noodzakelijk de Crabs - naar huis terug te halen. We durven nu niet zeggen welke Ronsese bedrijven daar gebeurlijk aan hebben meegewerkt maar we herhalen nog eens het enorme overwicht lokaal aan vrachtwagens bij deze firma die daar in Frankrijk een mooie rol heeft vervuld voor zijn gemeenschap (Zo vermeldt toen nog gewoon gemeenteraads- en parlamentslid Leo Vindevogel dat hij eind juli - begin augustus 1940 op weg is naar Montpellier om daarvoor de Ronsese gevluchte Crabs "*de wagens van Dejaegher op te zoeken*". Vermoedelijk moeten dat er vier in totaal zijn geweest want in een annex is geschreven: "*Drie auto's zijn woensdagnacht te Ronse teruggekeerd: een auto is nog te Montpellier.*" 't Volk, 03 augustus 1940. Artikel getiteld "*Een brief van Leo Vindevogel*". Onnodig te zeggen maar toch: omtrent deze enorme en efficiënte inspanningen - die verder gingen dan voor Ronsenaars alleen - is in het krijgss dossier van dezelfde politicus een tijdje later geen spoor te vinden laat staan één getuigenis pro. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het is dus 100 % zeker dat zij aan die repatriëring hebben medegewerkt maar even goed zijn er Duitse inbeslagnames voorgevallen. Nochtans gaan we nu direct zien dat deze firma zich op geen enkele wijze had verbrand ten opzichte van de nieuwe bezetter. Inderdaad, midden november 1940 of in het eerste bezettingsjaar leren we een lid der familie De Jaegher kennen als "*Dhr. De Jaegher, Fahrbereitschaftleiter*" (Provinciaal Archief, ACO 131 P/B Dossier Vervoerbureau - Briefwisseling, Brief Arrondissementscommissaris a.i. van Oudenaarde dd. 12 november 1940 aan "*Dhr. De Jaegher, Fahrbereitschaftleiter*". ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hier stond helaas geen voornaam bij vermeld. De arrondissementscommissaris vraagt om te weten te komen "... *Uw adres en zetel van het Vervoerbureau*". Dat was klaarblijkelijk nog niet te lang voordien te Ronse geïnstalleerd want was pas op 30 augustus 1940 opgericht als nota bene Belgische

instelling, al kennen we niks van de voorbereiding die daar aan vooraf ging waarbij ongetwijfeld wel Duitse druk zal hebben plaatsgevonden (Provinciaal Archief, ACO 131 P/B Dossier Vervoerbureau - Briefwisseling, Brief Ministerie van Verkeerswezen, "*Namens de Algemeen Sekretaris*" dd. 31 augustus 1940 aan de arrondissementscommissaris. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe hij dan een brief kon versturen naar een adres dat hij niet eens kende; per koerier van deze firma, allicht? Het vertelde ons één en ander over het economisch en maatschappelijk statuut dat deze firma reeds aan de vooravond van de oorlog had verworven te Ronse. Hoe dan ook liet het voorgaand schrijven aangaande de lokale oprichting van een Vervoerbureau niks onduidelijk over het feit dat de lokale Duitse overheid een stevige vinger in de vervoerspap had te brokken: "*De Leider van het Vervoerbureau wordt door de Kommandantur gekozen in overleg met de Belgische overheden en de vervoersverenigingen*" (Idem). Overigens was dit hic et nunc of eind 1940 zo goed als zeker de Ortskommandant van Oudenaarde. Vergeten we niet dat er voor Ronse zelf nog een dienstdoend burgemeester was. Dat was Ephrem Vanden Eede, reeds lang voordien boegbeeld der socialisten en rechterhand van Eugène Soudan maar als bij het vallen der bladeren vanaf de Duitse bezetting te Ronse de 20ste mei 1940 een perfect Duitssprekende dienstmaagd des Heeres geworden - zoals we deels reeds zagen. Ten andere weten wij voordien van het bestaan niet af van een lokale vervoersvereniging, noch van later of doorheen de bezetting. We vermoeden zelfs dat deze niet eens bestond en zo mogelijk zelfs eens ad hoc is bijeengeroepen, voor één beslissing; de kiezing van iemand van firma De Jaegher als hun "*Leider*" voortaan. Of we hier reeds van een toepassing van het beruchte Führerprinzip mogen spreken, durven we niet ronduit zeggen. Daarvoor zou er moeten kunnen worden vergeleken met vorige gelijkaardige zaken, bij grote voorkeur tijdens de net aan de oorlog voorafgaande mobilisering. Hoe dan ook, 'een' De Jaegher moest voortaan niet allen de opdrachten verzekeren van de eigen vervoersfirma, meer dan de helft van het vervoersaanbod van Ronse zoals we reeds schreven. Hij - zeker geen enkele zij - moest zich dus voortaan eveneens richten op de concurrenten of collega's. Het spreekt voor zich dat op zijn beurt allerlei zowel intriges als beperkingen en mogelijkheden bood. Zo vond een fenomeen plaats dat zo intens is voorgevallen doorheen geheel de oorlog; de creatie van allerlei wetmatigheden in wat men een kleine wereld of onderdeel van de grote economisch-maatschappelijke wereld kon of moest noemen. Niks voor niks hechten wij in onze politieke bezettingstheorie zoveel waarde aan een ontologische analyse van het fenomeen bezetting naast het kennistheoretische of epistemologische aspect van die tijd. Die zaken gaan natuurlijk ten sterkste samen (wat men ziet en bedenkt gaat een zekere samenhangende concrete wereld vormen) maar een analytische aandacht voor deze manieren van omgaan met het fenomeen wereld en ons zijn belangrijk. Dat kan nu even iets te abstract klinken maar het fundamenteel gebrek aan enige wijsgerige kennis bij academische historici wreekt zich ook al in het niet kennen van het hoe het fenomeen mens denkt, normaal of tijdens een crisis als zo'n enorme oorlog. Alleszins is het concreet of toegepast op deze specifieke leefwereld, ten eerste verbonden aan de wel meer bekende leefwereld van de productie voor Ronse bijgevolg de enorme textielsector, hoogst waarschijnlijk onmogelijk nog te achterhalen voor een stad als Ronse. In welke gemeenten zou het nog mogelijk zijn om op basis van enerzijds de specifieke administratieve reglementen en organisatie en anderzijds het feitelijke gebeuren van vervoersoperaties ten gunste van de lokale en regionale productiekrachten, nog deze leefwereld te reconstrueren bovendien op een correcte niet weer voortdurend geschiedenisvervalsende manier (De lezer mag ons gerust van zekere paranoia verdenken en dat is deels ook hier zeker zo. Vanaf het moment dat wij 'het' door hadden hoe de zgn. traditionele academische historici aan geschiedenisvervalsing - opzettelijk of door domheid - doen aangaande toch een fenomenaal belangrijke periode als WO II, vindt men het voortdurend terug. Onze deels ter zake verwoorde verontwaardiging rond de Belgische historiografie is ongetwijfeld mee of ineens de hoofdoorzaak waarom onze voormalige promotor ons wilde afschepen met academische marginaliteit; zie **VOORWOORD ... NOG VERWERKEN ...** ... Verderop gaan wij het voorbeeld

omtrent de valse voorstelling van bepaalde zaken rond oorlogsburgemeester Leo Vindevogel door formeel eminent historicus Nico Wouters - een 'echte' leerling van meester Bruno De Wever - aantonen op relatief korte maar eigenlijk verbluffend deprimerende manier. De man past zoals zijn leermeester en wel meer collega's feitelijk in een Sovjettraditie die daar naar het schijnt zou zijn verdwenen. Met oprechte, correcte wetenschap heeft dat slechts enkele schijngelekenissen en vooral uitgesproken maar lege pretenties gemeen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)? Nogal wat Duitse termen zouden gemeengoed worden maar we moeten toegeven dat een begrip als "*Fahrbereitschaftleiter*" zelfs voor die aalvlugdenkende Ronsenaars van het slechte teveel was. Hij kreeg dan een gewone, Nederlandse benaming zoals uit deze korte brief blijkt een half jaar later: "*Heer Advokaat, De lijst der wagens die vervoer van waren mogen doen, wordt opgemaakt door den heer De Jaegher, chef van het Vervoerbureau. De Burgemeester.*" (SAR, Doos 2B, Map 45. Map "*Brandstof*". Brief burgemeester Ronse dd. 08 april 1941 aan advocaat Maurice Ponette. Deze map draagt geen titel en aan het recente papier te zien is het geen oorspronkelijke map. We hebben maar zelf deze naam gegeven. Aanschrijver en aangeschrevene konden elkaar ten andere al jaren niet luchten en minstens had Leo Vindevogel nul komma nul respect en werkelijke, publieke gekende diepe afkeer voor deze man, zoals we in deel 7.4.4. zullen zien. De eindformulering "*Met de meeste achting*" was dan ook een zuivere formele beleefdheidsformule zij het dat ook "*Met de meeste hoogachting*" mogelijk was. Nu had Leo Vindevogel geen tijd te verliezen in zijn zeer drukke burgemeesterschap maar was hij zoals we in een later boek zullen proberen aantonen wel degelijk vatbaar voor de gelaagdheden van communicatie, niet eens op zuiver verbaal vlak. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We zullen later zien dat Leo Vindevogel als oorlogsburgemeester wel Scheins of goedkeuringen moest of mocht uitreiken overigens niet alleen aan volle vervoerders zoals chauffeurs van deze vervoersfirma, maar zelfs aan eerder anekdotische medereizigers zoals dan behandeld wordt omtrent student en latere carrièrepoliticus en eeuwig muilentrekker Jan Verroken. De inhoudelijke organisatie van dat vervoer was dan zijn zaak helemaal niet. Daarmee is ook ineens het enorm strategisch belang van deze functie en persoon aangegeven. Jammer dat we niet weten waarom sluwert advokwaad Maurice Ponette hier één en ander wou te weten komen. De man heeft 'uiteraard' een krijgsdossier nagelaten maar dat is niet in te zien en het zou ons verwonderen of stukken van dergelijke briefwisseling er zouden inzitten. Blijkbaar bleef die functie van "*chef van het Vervoerbureau*" een tijd niet te algemeen bekend want anders had Maurice Ponette ineens naar daar geschreven - of was er langs geweest met een goede sigaar en dito bedrijfsinvesteringen. Huize De Jaegher lag inderdaad ook al nauwelijks verwijderd van het centrum van de stad en er even binnenspringen was zo gepiept zelfs al wandelend. In het oorlogsarchief van Ronse zit in één doos een map "*Briefwisseling IN*" van de stad voor een deel van het jaar 1941 waaruit volgend merkwaardig document. Het gaat immer over een voorgedrukt "*Vervoerbevel - Fahrbefehl*" uit begin 1941 (SAR, Doos 2E, Map 81 "*Ontvangen Briefwisseling van 25 Januari 1941 tot 2 April 1941*". Vervoerbevel - Fahrbefehl t.o.v. vervoerder Joseph De Jaegher dd. 03 februari 1941, ondertekend door X (?) De Jaegher. Voor alle duidelijkheid behelst dit helemaal niet het gehele jaar 1941 maar om welke reden ook slechts de tijdsspanne tussen 25 januari 1941 en de tweede april 1941. Val ons aub niet lastig met vragen waarom slechts deze tijd of zoek het zelf eens uit. Het is natuurlijk merkwaardig daar waar dit allemaal door Leo Vindevogel werd verzameld vanaf de 25ste januari of zijn allereerste maand als oorlogsburgemeester - tot slechts in april van datzelfde jaar. Meer kunnen wij niet zeggen dan dat deze map zo goed als zeker door Leo Vindevogel zelf is betiteld zoals aangegeven. Maar alleen al voor deze relatief korte tijd, zij het wel een intense want inlooptijd, behelst deze map bijna driehonderd (300) documenten. Ergo, quid voor 1941 - 1944 in en uit??? Daarmee zijn we dan nog niet helemaal aan het einde van ons oorlogs-Latijn want wie zegt U en ons of ook niet hieruit stukken zijn verwijderd, door U-weet-wel-wie of andere zeloten annex bedriegers. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was voorgedrukt door de bekende drukkerij Van Melle uit Gent en netjes tweetalig, Nederlands en dus (sic) Duits. Of er te Ronse daadwerkelijk een Frans - Duits of zelfs Nederlands - Frans - Duits exemplaar kon worden gebruikt, weten we niet want we hebben enkel dit geval aangetroffen.

Voor een Vlaamsgezind Duitsgezinde als Leo Vindevogel was dat best. Er was dan wel eentalig een stempel op gedrukt door een secretaresse of allicht ondergetekende met als tekst "*VERVOERSDIRECTIE - RONSE*". En nu krijgen wij halleluja eindelijk wat meer body voor deze strateeg van het lokaal zo mogelijk licht regionaal vervoer; Joseph, als Joseph De Jaegher. Nochtans geen voorbarige conclusies trekken want in de handtekening was duidelijk "*De Jaegher*" zichtbaar voorafgegaan door een spoor van een initiaal dat vrij overtuigend op "*J*" trekt. Daar kon natuurlijk een reeks voornamen met dit initiaal aan gekoppeld worden en toch stond Joseph De Jaegher op dat papier vermeld, zij het ook - of dan uiteindelijk maar - als ... bestemming! Dus "*De Leider van het Vervoersbureau*" Joseph De Jaegher vroeg blijkbaar aan zichzelf zij het met het petje op van "*vervoerder*" Joseph De Jaegher om op die plaats en die dag sie en la te gaan vervoeren? De nog steeds dezelfde en in het register 1931 - 1947 gekende "*voerman*" Germain Frederic Joseph De Jaegher (°Nukerke, 27 maart 1902) zou zeer kort nadien overlijden want had zijn tere hoofd eeuwig neergelegd te Ronse op 10 april 1941. Dat was op behoorlijk jonge leeftijd en in het register maar ook in de niet geraadpleegde ov-akte staat nooit een reden van overlijden, terwijl in de ov-akte minstens de plaats en uur van het overlijden wordt aangegeven zoals "*thuis*". Daar staan wij dan met ons molekens want we hebben geen informatie wie hem uit effectief de eigen firma dus familie heeft opgevolgd; zijn zonen waren alvast toen veel te jong. Er waren nochtans wat meer leden der vervoersfamilie De Jaegher maar laten we nog een kort moment stilstaan bij de echtgenote nadien weduwe van deze zekere vervoerder annex zeer vermoedelijke Leider Vervoerbureau. Hij was te Ronse in 1929 gehuwd met Ivonne Leonie Dekegeleer (°Ronse, 03 mei 1904). Die was officieel als huishoudster gekend, zal zeker mee hebben geholpen in allerlei administratie maar een vrouw aan het stuur van een auto hebben we toen nooit vernomen laat staan aan het stuur van een heuse lastwagen. Maar wat zeker was, was dat zij dochter van haar ouders en zuster van drie relatief interessante broers Dekegeleer was die allen eveneens te Ronse woonden. Voor hen ontwikkelden wij de stamboom van de nuttige familie Dekegeleer. We vinden het niet nodig daar van naaldje tot draadje op in te gaan maar in deze politieke stamboom zien dat er wat verzet aanwezig was maar ook via aangetrouwde zijde belangrijke leden van de georganiseerde collaboratie te Ronse. Nu voor de drie door ons op ook deze manier gekende collaborateurs werd er één in de bezettingsloop van april 1944 in de buurt te Flobecq naar de eeuwige jachtvelden verzonden door het verzet maar de twee anderen overleefden het allemaal wel, werden ook veroordeeld en zowaar hebben wij de beschikking over hun resp. krijgsgerechtdossiers. Daar hebben wij geen enkele verwijzing in gevonden naar de firma De Jaegher en/of Joseph De Jaegher als Leider van het Vervoerbureau van Ronse. Bovendien was één van die twee, Lucien Vanlierde, reeds van voor de oorlog intiem met Maurice Ponette, die zoals we zagen begin 1941 blijkbaar niks afwist van het organisatorisch bestaan van Joseph De Jaegher. Meer valt daar voorlopig niet over te zeggen.

De enige keer dat we hebben vernomen dat de firma De Jaegher daadwerkelijk om oorlogsredenen een vrachtwagen moest afstaan was onder de dramatische omstandigheid van de vlucht van een reeks zwichtende zwartjes naar het Duitse Egypte: "*... den 2 september ben ik met de andere leden der Zwarte Brigade vertrokken, ik met de moto van Aelvoet en de andere leden met een autocamion van de firma De Jaegher van Ronse ...*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leon Vandenhole, verklaring Leon Vandenhole dd. 01 juni 1945 aan rijkswacht Ronse. Het is ten andere helemaal niet juist dat al deze vertrekkers leden van de Zwarte Brigade waren, wel integendeel want dat was een grote minderheid onder hen. De meesten waren leden van DeVlag maar allen hadden iets gemeens met de georganiseerde collaboratie van Ronse of buurt. Onder meer het gezin van Leo Vindevogel minus hemzelf en de in Duitsland aanwezigen, maakte daar deel van uit. Ook het kroostrijke gezin van fotograaf Maurice Vancoppenolle wurmde zich daartussen. Het lijkt ons doodeenvoudig praktisch onmogelijk voor te stellen dat dit gezelschap allemaal in één zelfs open vrachtwagen kon. We zullen verder bij een andere vervoerder zien dat ook

bij daar een camion werd aangeslagen. Dat was dus de aftocht van de kern van de collaboratie uit Ronse; opgeladen op twee camions. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). In een nawoord bij dit PV noteerde de rijkswacht dat deze vrachtwagen in Mechelen was achtergelaten. Het gezelschap zou immers per trein verder richting het Walhalla van Duitsland vertrekken nadat als bij een soort wonder aldaar "... *den autocamion in panne (was) gevallen ...*". In deel 6.2.2.1. gaan we in op mogelijke al dan niet door de Duitsers afgedwongen vervoershulp vanuit Ronse en wel door Ronsenaars wat betrof de talloze arrestaties in het kader van GEDEPO en PG. Dat is op zijn zachtst gezegd een netelig onderwerp ook al omdat we daar mensen ontmoeten uit kringen der weerstand; geen kleur was wit toen vreemd en de net voorbijge pointillisten hadden hier gegarandeerd hun zicht en kop aan verloren. Van deze grote vervoersfirma hebben we ter zake geen sporen. En dat geldt ten andere toch vrij opvallend voor alle andere hier genoemde vervoersfirma's uit Ronse. Voor Ronse zeker maar ook voor de Vlaamse net als Waalse buurtgemeenten zijn in 1943 en vooral in 1944 vele kleine tot grote razzia's gehouden, zowel op vlak van GEDEPO als voor PG. Daarbij zijn met zekerheid vrachtwagens aangewend van Belgen met de eigenaars als bestuurders aan het stuur of door stuurbedreven stedelingen aan een vreemd stuur. De firma De Jaegher hebben we daar alvast nooit ontmoet en dat is bijna een bewijs dat zij nooit voor dit funeste doel is aangewend want zij was in de stad en de hele streek zo bekend dat wij hen dan wel in de vrij veel getuigenissen van wegvoering hadden ontmoet. In het geheel van alle vervoersfirma's en de particulieren die over een rijbewijs voor een vrachtwagen beschikten, kunnen wij wel niet zeggen wie van hen op zgn. lijsten stond van Duitse of zwarte organisaties als te gebruiken in geval van wegvoeringsnoodzaak. Niet in het minst de oorlogsburgemeester was een fervent lijstenvormer maar dit troffen wij in zijn formeel uitgebreid zij het inhoudelijk veel te licht of door en door ononderzocht krijgdsdossier niet aan. De zwarte politiecommissaris Frans Laenens was ook zo'n filou die maar wat graag de Duitse overheid of ineens verrader Marius Rose hielp met het opstellen van informatie, niet in het minst uit de registers der burgerlijke stand die wij overigens veel later zelf ontzettend hard hebben doorploegd. Ook in zijn effectief zeer lange verhoren hebben wij niks vernomen omtrent specifieke vervoerslijsten. Nochtans, de Feldgendarmerie noch de GFP noch de Gestapo hebben naar onze vrij grondige kennis nooit beschikt over een eigen vrachtwagen, zelfs geen officieel Duitse. Ongetwijfeld zijn er gevallen geweest waarin Duitse vrachtwagens die zich om diverse redenen in of naast Ronse bevonden tijdelijk ad hoc werden aangewend. Zeker voor de enorme razzia' in de zilte zomer van 1944 moeten er diverse vrachtwagens zijn aangewend, mogelijks zelfs vanuit het Aalsterse of de streek van Ninove vermits met zekerheid daar vandaan zwarten meewerkten aan opsporingen en arrestaties alhier (zie delen 3.3.3. en 8.1.4.). Anderzijds weten wij helemaal niks welke vrijheid Ronsenaars of streekgenoten hadden om m.a.w. radicaal te weigeren om ofwel zelf aan het stuur te gaan zitten ofwel zelfs de terbeschikkingstelling van de eigen vrachtwagen als beker aan hen te laten voorbijgaan. In gerefereerd onderdeel zien wij nogal wat bereidwilligheid van Ronsenaars om nota bene hun eigen stadsgenoten te vervoeren naar een onbestemde gevangenschap, waarvan men vanaf onbekend bezettingsmoment toch moest beseffen zeg nondedju weten dat het ofwel naar een Duitse werkplaats moest leiden tot zelfs regelrecht naar een concentratiekamp of de dood. Voor de naasting van de vrachtwagen van de firma De Jaegher op zaterdag de tweede september 1944 hebben we geen enkele getuigenis vanuit deze firma zelf. De diefstal van de aangehaalde moto werd nochtans zowel door de echtgenote als haar man en gewoonlijke gebruiker getuigd. Ook Leon Vandenhole getuigde dat hij "... *gewapend met een mitraillette ...* " daar op diefbezoek ging. Dat was duidelijk een doorslaand argument om de moto af te staan. Omgekeerd kennen we geen enkel geval van een Ronsenaar noch streekgenoot die is gearresteerd laat staan neergeschoten omwille van het feit dat hij heeft geweigerd mee gevangen GEDEPO of PG te vervoeren naar waar ook. Dat is vanzelfsprekend een ontzettend

delicate kwestie of een taboe die in stad en streek zonder meer tot hevige roddels (al kan men discussiëren of dit wel het juiste begrip hiervoor is), ruzies en wat nog meer moet hebben geleid, tot decennia lang na de oorlog.

Nu goed, wie bij die zwarte vaandelvlucht naar die Heimat, een zaak van hoogste ironie annex droefheid, zeker niet bij was, was één der collaboratieve schepenen van het stadsbestuur van Ronse. Hij had nogal een uitgebreide familie waarvan enkele kinderen allerlei welbekende collaboratieve engagementen hadden waarbij zij zowel in mannelijk als vrouwelijk uniform rondliepen in de stad. Die non-vlucht werd opvallend genoeg vrij snel bevestigd want reeds in januari 1945 door nota bene een lid van de vervoersdynastie De Jaegher. Die getuigde zoals nogal wat Ronsenaars, vooral buurtgenoten of bekenden uit het parochiale zangmilieu, in het verloop van het dossier voor het krijgsgerecht pro Maurice Edouard Adolphe Vanobost (°Ronse, 19 februari 1897). Die was ten andere de volle neef van speciaal agent Julien Van Obost - U weet wel, de stedelijke agent die woekeraars moest opsporen; die man moet pas de eerste burn out ter Westerse wereld hebben gehad! Getuigenissen voor die laatste kennen wij niet want hij werd niet veroordeeld en zijn dossier is dus niet in te zien maar we hopen voor hem dat één der getuigen voor zijn neef nog wat goesting over had voor ook hem. Het - vermeende - lid der familie De Jaegher getuigde zelfs niet woordelijk maar op een geschreven manier, zij het ironisch genoeg als een 'echte' De Jaegher slechts een initiaal gebruikend, en dat op zo weinig plaats zelfs tweemaal of noem dat consequent: *"Ik ondergetekende G. De Jaegher, verklaar dat de heer Maurice Vanobost, vader van een talrijk gezin, welke tijdelijk schepen gedurende den oorlog, altijd eerlijk gehandeld heeft jegens eenieder. Ik denk ook wel dat eenieder zoo over hem oordeelt. Zijne invrijheidsstelling zal geen opspraak maken over 't algemeen."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Maurice Vanobost, eigenhandig geschreven en ondertekende verklaring G. De Jaegher dd. 03 januari 1945. Best opvallend was dat er vier Franstalige getuigenissen pro deze man in zijn krijgsdossier zaten. Hij was ten andere reeds van tijdens het interbellum publiek gekend als Vlaamsgezinde. Eén van die vier was zekere André Verbruggen (°Ronse, 19 april 1914), ergens bediende, gehuwd en wonende Sint-Cornelisstraat 26. De man schreef het redelijk kort met onder meer dit ten aanzien van Maurice Vanobost: *"... Au contraire, il me fut très serviable"* (Idem zij het getypt en niet gedateerd zij het ook gehandtekend). Waaruit deze 'servitude' dan wel had bestaan, is niet gezegd maar in datzelfde stukje noemt hij zich wel *"prisonnier politique par la Gestapo du 25/4/43 au 16/5/43"*. Dat was natuurlijk niet niks en toch is het niet zeker of Maurice Vanobost hier heeft geholpen. In een totaal ander dossier maar tevens een krijgsdossier blijkt dat deze getuige pro één collaborateur wel degelijk zeer ernstig is geholpen door andere - meervoud! - collaborateurs (Bron: AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, eigenhandig geschreven en ondertekende verklaring op voorgedrukt papier van *"Docteur Ponette, Bruxelles"* dd. 02 oktober 1946). Die docteur te Bruxelles was uiteraard dokter Paul Ponette (zie deel 4.4.2.3) die tussen twee vlagen foltering, internering of gevangenis door wat doktersbriefjes kon schrijven voor de boterham naast dit soort oorlogsgetuigenissen voor de liefde Gods. Die verklaarde daarin dat hij voor deze man die zijn patiënt ooit was, bij Frans Laenens tussen gekomen heeft ter vrijlating (Bron: Idem). En Frans Laenens verklaarde op zijn beurt als klein deeltje van een monsterlange getuigenis het wel zeer opvallende: *"Op dit zelfde oogenblik heeft Rose het nodige gedaan om den zoon Kindt (Groote Markt) en Verbruggen (Sint-Cornelisstraat) vrij te krijgen."* (Bron: AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, verklaring Frans Laenens dd. 16 september 1944 aan rijkswacht Ronse. Het betrof ten andere *"t Kindt"* en niet *"Kindt"*). En uit net deze verklaring moet de vorige geschreven verklaring van André Vanderbruggen als foutief blijken althans wat het jaartal betreft. Want die laatste zaak heeft absoluut zeker plaatsgevonden in 1944, 'normaal' gezien (zucht) ergens op 25 - 26 april 1944. Of exact één jaar na de datering door André Vanderbruggen die zich ergens begin januari 1945 wel zeer erg vergiste dan nog al typende en dat beroepsmatig als bediende! Overigens zou een mens zijn hoed willen opeten van ergernis want deze zelfuitgeroepen of zelf neergeschreven *"prisonnier politique par la Gestapo"* zou nooit ergens één statuut gaan aanvragen, ook al niet als PG. Dat de zwarte politiecommissaris Frans Laenens banden had met vervuildegrondrat Marius Rose weten we voldoende. We weten niet of Maurice Vanobost contacten heeft gehad met Marius Rose

hoewel die laatste een kledijwinkel had en de eerste een confectieatelier. Dat laatste zeggen we maar onder de stoplappen "*Je weet maar nooit*" en "*Se non è vero, è ben trovato*" hoewel we ook toch eens lazen dat de confectiezaak van Maurice Vanobost onder de bezetting zeer goed heeft gebold. Alleszins kende Maurice Vanobost zeker Gerard De Jaegher. En die baatte mee uit de allergrootste vervoersfirma van stad en streek die zo goed als 101 % zeker wel eens een deftige vertaler-tolk annex liefst van al een Duitsgezinde fixer kon gebruiken. U begrijpt dat die transitiviteit ergens puur menselijk moest stoppen. Tegelijk blijft al dat netwerklijk gedoe en voor alles binnen een zinderende tijd der bezetting o zo intrigerend én zeer onderbelicht door zoveel betrokkenen. Er is echter nog iets anders. Ten eerst getuigt André Verbruggen met zekerheid niet voor Frans Laenens die hem zeker heeft gered, zij het dankzij Marius Rose die overigens zéér dichtbij huize Vanderbruggen woonde. En ook al zeer overigens woonde vader Victor Vanderbruggen vlakbij en was bovendien kleermakersbaas; begrijpt U!? Ten tweede is er geen krijgsdossier voor Marius Rose door zijn dood begin augustus 1944 en mocht André Vanderbruggen aandringen of niet maar kon hij daar helemaal niet gaan getuigen. Maar dat kon hij zeker wel ten gunste van de echtgenote van Marius Rose, Germaine Debeurme. Staat deze André Verbruggen misschien in haar krijgsdossier als pro getuiger? En ten slotte weten we totaal niet waarom deze nog vrije jonge kerel is gearresteerd door de Gestapo. Echt één grote bende ambetanterikken, die Ronsenaars tussen pakweg 1940 - 1945; je denkt eens iets te gevonden te hebben en dus te begrijpen. Je begint toch wat verder te wroeten en vindt maar, en verder ... Enfin, je vindt uiteindelijk één grote warboel waar alles met alles samenhangt zij het zonder de hemelse samenhang. En daar besteden wij onze schone tijd zo lang aan! Maar blijft U zich hier gerust welkom voelen! ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Per geheugentoeval weten we nog dat we dit document eerst deels benoemden naar zekere Gaston De Jaegher. We weten het zelf niet dus ook Joost niet meer waarom we dat toen zo hebben gefikst want een Gaston DJ hebben we eerder zelfs later nooit ontmoet en heeft gewoon nooit bestaan. We zullen allicht teveel *Gaston & Leo* hebben bekeken in onze jeugd. U kan zelf eens nadenken hoeveel andere namen U kent beginnend met "G.". Wanneer U daaruit bent geraakt, leest U hier liefst verder en we kunnen verzekeren dat het om Gerard De Jaegher gaat. Zelfs voor een grafologische leek is zonder meer het initiaal "G" te herkennen, ook al twee maal op twee en bijgevolg ook al geen "J". Die laatste - broer - De Jaegher was zoals gezegd reeds van in 1941 zo dood als dood. Of toch niet? Er waren niet zoveel mannelijke De Jaeghers te Ronse. In KRL 1947 waren er zes. Daarvan was er één een oud peetje of gepensioneerd en geboren in Eine begot. Van de vijf anderen was er één geneesheer. We gaan hem verder ontmoeten want hij is bezettingsbelangrijk en hij was een kleinzoon ook al van de stichter der firma De Jaegher. Er resten er dus nog vier en guess what; ze waren allemaal of voerman of vrachtvoerder. De één of de andere ambetantenaar wou eens moeilijk doen en een synoniem uitvinden voor het voor het te ouderwetse "*voerman*". Maar dus allemaal broers. Maar guess weer eens what; daarbij niet alleen een Gerard maar ook een Georges (°Nukerke, 05 oktober 1898). Die woonde ook al in de Ninovestraat - een eindje verder op nr. 98 - en daarmee zijn we quasi zeker dat hij geen getuige pro Maurice Vanobost was maar dat dit zijn broer was, Georges! De meeste getuigen pro Maurice Vanobost kenden hem van tijdens allicht reeds van voor de oorlog als lid van het Sint-Franciscusmannenkoor. Die van de Ninovestraat, wat te Ronse ook gekend was als gehucht "*de Trompe*", die gingen zeker naar de Sint-Hermesparochie desnoods zelfs eens naar de kapel van Lorette maar normaal niet naar de paters op het blijkbaar te verre Barrière du Fer. Overigens was de Bredestraat - waar Maurice Vanobost woonde - vrij dicht bij althans het begin van de Ninovestraat maar grenzen waren grenzen, in de hoofden en in de parochies. Het is waar en we geven het node toe dat wij nu eens geen parochiegrenzen van toen hebben onderzocht en ons dus steunen op onze algemene kennis van de boeiende stad Ronse en natuurlijk op de zekerheid van het koorlidmaatschap van Maurice Vanobost. En tesamen op het ook al zekere feit dat voerman Gerard De Jaegher tussen Maurice Vanobost en de paterskerk woonde want met zijn gezin verbleef op Ellezellestraat nr. 46, en dat reeds vanaf de zesde oktober 1931.

Quod weeral demonstrandum. Overigens stond Gerard De Jaegher in de kiezerslijst van 1947 ingeschreven als wonende op de Steenweg op Elzele 46. Dat was een klassieke fout die we 'dus' meer ontmoet hebben in de administratieve stukken te Ronse. Nu hebben wij het register van dat adres niet opgezocht zodat we geen zekerheid hebben maar indien hij daar toch woonde, woonde hij nog dicht bij de paters en hun kerk met hun mannenkoor. Of de paters toen ook een vrouwenkoor hadden ...? Een kinderkoor ...? Maar even echt ter zaak-e. We hebben geen enkel idee wat de minder vrijetijdse of religieus zeg zuiver professioneel getinte betrekkingen tijdens de bezetting waren tussen de oud Kristen Volksbonder en nadien VNV-er en vooral VNV-schepen geworden Maurice Vanobost en deze G. De Jaegher. Schepen Maurice Van Obost had naar onze kennis totaal geen mandaat van het schepencollege van Ronse om zich te bemoeien met het aspect vervoer want hij was uitsluitend bezig met de financiën van de stad. Het verrichten van deze positieve getuigenis doet trouwens ook de vraag doen rijzen of dergelijke moed is gebeurd in andere dossiers van belangrijke lokale collaborateurs, zoals met name de andere gekende namen van verantwoordelijken voor het Vervoersbureau als te Ronse Gerard De Boes, en vanzelfsprekend de man achter de Scheins voor vervoer, Leo Vindevogel. Voor die twee eerder genoemden beschikken we niet over een krijgsdossier en in het laatste ontmoeten wij de naam van XYZ De Jaegher nooit. Maar daarmee was hij eentonig want pro of voor Leo Vindevogel getuigde in leed-wezen niemand.

Keren we terug naar getuiger en voerman Gerard Joseph De Jaegher (°Ronse, 26 maart 1906) en één en ander relevants uit zijn leefwereld. Hij was te Ronse of waar anders op de elfde juni 1931 in het huwelijksbootje gestapt met schipperes tevens officieel bediende Madeleine Ivonne Maxence Demeulemeester (°Ronse, 04 januari 1911, soms De Meulemeester). Was zij bediende in de vervoersfirma De Jaegher? Dat wist toen iedereen maar wij dus nu niet meer. Wat voelt ietwat historicus zich voortdurend Calimero; zij wisten toen alles maar zegden ons niks door. Beiden kregen een dochter die ongetwijfeld de immer gepoetste oogappel was van haar ouders die woonden op Bredestraat 1 en waarvan Madeleine vermoedelijk de enige dochter mogelijks zelfs hun enige kind was; we hebben alleen het register 1931 - 1947. Dat hoekhuis is al lang afgebroken maar situeerde zich toen ongeveer licht schuins recht over Bredestraat 6 waar inderdaad vanaf 23 februari 1933 zekere Maurice Vanobost met zijn kroostrijk gezin en confectienijverheid was gevestigd tot hun verspreid vertrek buiten Ronse vanaf de bevrijding. Bovendien was haar vader Emile *Hilaire* De Meulemeester (°Ronse, 08 januari 1880) voerman! We komen er direct op terug maar mogen dit onafgebroken voor 1931 - 1947 beweren omdat we in het kader van een andere studie dat register opzochten. Dat deden we helaas nog niet (of is het in de hoop gekopieerde stukken toch nog niet verwerkt geraakt? - kan helaas gebeuren doorheen zo'n monsteropzoekingen) voor de directe burens van Bredestraat nr. 3, samen met het vorige ook al lang afgebroken. Daar was nochtans een bekende zaak want de beenhouwerij Vermeulen - De Meulemeester waarbij Henri Vermeulen (°Schorisse, 14 november 1901) uiteraard de beenhouwer zelf was (Opvallend genoeg was aan de schuine overkant ook een beenhouwerij gevestigd, die van het koppel Debodt - De Vos, net als Henri Vermeulen inwijkelingen uit de streek. Dat was op de hoek met de Olifantstraat, een gegeven dat men nu nog op de gevel terug vindt in mooie tegels met onder meer de reclame "*Jambon du Pays*", of vereeuwigd in echt Ronsies. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Zijn wederhelft Agnes *Marguerite* Demeulemeester (°Ronse, 25 oktober 1905) zou zich eens lenen voor een positieve getuigenis in het kader van een krijgsgerechtdossier, dat van een andere buur aan de overkant van het begin der Bredestraat, de reeds kort voordien ontmoette VNV-schepen Maurice Vanobost: *'Ik ken ... als gebuur Doch bij mijn weten heeft hij nooit iemand aan den vijand verklikt'* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Maurice Vanobost, verklaring Marguerite De Meulemeester dd. 05 juni 1946 aan Emile Van Acker, Eerstaanwezend Inspecteur der Staatsveiligheid. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). De data rond haar hebben wij uit dit PV en helaas hebben wij blijkbaar het register van dit koppel vergeten kopiëren. Marguerite

Demeulemeester zou voor alle duidelijkheid wel iets over het VNV-schap en de uniformen der kinderen vertellen maar de toon was duidelijk; positief. Sterk vermoedelijk kocht het zeer uitgebreide gezin van deze man de dagelijkse biefstukken niet bij Debodt - De Vos alleen al omwille van die Franstalige reclame en ook omdat zoonlief aldaar hevig patriot was. Maar ook was sterk vermoedelijk de band met meerdere hier in de Bredestraat wonende leden van de familie De Meulemeester/Demeulemeester mee een doorslaand argument. Dat zegde deze om die grote en standvastige oorlogsomzet nog treurende beenhouwersvrouw echter niet aan deze medewerker der Staatsveiligheid die zelf zat te geelogen om gratis een paar ballekes gekapt te kunnen krijgen, liefst nog in zijn welwillende mond gestopt met de professioneel vettige vingers van mevrouw Demeulemeester echtgenote Vermeulen - even off the record. Nu spreken we wel van leden van de grote familie De Meulemeester uit vooral deze Bredestraat maar door onze dommigheid want gebrek aan haar register mogen we dat slechts veronderstellen. Het zou werkelijk ongelooflijk moeten lukken dat ook Agnes *Marguerite* Demeulemeester, als nota bene directe buur ervan, haar redelijk passende leeftijd, haar roepnaam eveneens beginnend met "Ma-" en uiteraard hun krek dezelfde familienaam, ook niet een dochter was van voerman Emile *Hilaire* De Meulemeester of meer bepaald de zuster van de eerder aangevoerde Madeleine De Meulemeester die op haar beurt de echtgenote van vervoerder Gerard De Jaegher was. Op die afgeleide manier komt de vervoersfamilie De Jaegher dicht bij een lid der georganiseerde collaboratie, nu voor de tweede maal pro getuigend en dus voor alle duidelijkheid steeds voor dezelfde man, VNV-er Maurice Vanobost. We vermoeden dat voerman Emile *Hilaire* De Meulemeester geen zelfstandige vervoerder was maar als vervoerder in loondienst werkte; bij de firma De Jaegher? Dat is gezien de verbanden best mogelijk maar er was een andere mogelijkheid. Verderop zullen we inderdaad zelfstandig vervoerder A. De Meulemeester ontmoeten als één van de tien Ronse vervoersfirma's in het begin der bezetting. Nochtans was een streep voor deze oorlog en kort na de Eerste of Grote Oorlog ter stede alom gekend zekere "voiturier" Hilaire Demeulemeester, die immers het vierde van vier loten kreeg toegewezen door het stadsbestuur van Ronse voor een zeer belangrijk werk in de stad (SAR, notulen college dd. 31 maart 1923. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat schepencollege was alleszins nog tot de overname enkele jaren later door de socialisten volstrekt katholiek, gebruikte zoals men zien kon nog steeds bestuursmatig eentalig het Frans maar bestond niet alleen uit franskiljons want zekere geschepene was zoals hier aanwezig, de overbekende Leo Vindevogel! En die kende dus voortaan in zijn ijzeren geheugen deze Hilaire Demeulemeester zoals hij ook een andere Demeulemeester hier mee een ander lot voor het zelfde - ophalen van het stedelijk huisvuil - letterlijk mee zou gunnen. Hoe lang Hilaire Demeulemeester deze opdracht heeft vervuld, weten we niet; we hebben 'op een dag' niet alle notulen met de grootste zorgvuldigheid doorgenomen, zoals U moge begrijpen doorheen de ontwikkeling van ons politiek wetenschappelijk denken. We nemen aan dat hij net door dat zeer belangrijk werk in liefst meer dan twintig straten wijd en zijd te Ronse was bekend, ook al te meer dat deze tocht hem voorbij de volksrijke Kloef en het Spillegrem bracht - drinken! - maar ook op de Grote Markt, Peperstraat en andere (Grappig genoeg en allicht volkomen toevallig werden de drie loten "*adjudgé ... pour la somme de 6.000 fr.*" maar stond er geen opgave bij Hilaire Demeulemeester; deed je dat hilarisch genoeg benevool, Hilaire? Dat kon natuurlijk niet terwijl we omgekeerd ook niet weten hoe deze vier firma's dan hun eigen ophaalkosten en deel winst verhaalden op alle aanwezige inwoners. Dat bracht vanzelfsprekend ook een directe vorm van contact op met alle inwoners naast allicht allerlei problemen - of andere voordelen? Een interessant onderwerp en allicht werd enkele jaren later te Ronse dan maar een stedelijke ophaaldienst georganiseerd. Ook dat veronderstellen we maar dat lag in de ideologische lijn van het rode stadsbestuur. Met zekerheid was er tijdens de bezetting - nog steeds - een stedelijke ophaaldienst voor het vuil want het zwart stadsbestuur met nog even steeds socialist Albert Demanez erin zou begin 1943 "*den lastwagen Ford, gebruikt voor den*

ophaaldienst voor huisvuil" laten ombouwen op persgas: Bron: notulen college dd. 18 januari 1943. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Na de dood van de pater familias en stichter van zeer lang zeer goed werkende vervoersmaatschappij Petrus Joseph De Jaegher (°Kwaremont, 03 februari 1865) op 27 februari 1941, woonden nog voor even twee zusters alhier tot zij midden de oorlog ook verhuisden en zo kwam het aloude huis puur familiaal leeg te staan op een eenzame vervoerder in loondienst na. Alhier of de ouderlijke woning annex werkplaats lag op de Ninovestraat 48 waar in de dichte buurt van nog verschillende familieleden woonden. Mogelijks was dat min of meer hetzelfde voor een groot deel van het niet-familiaal personeel want vervoer moest dikwijls "*Vite*" gaan. Die zusters waren beiden ongehuwd net als zij traditioneel gekend waren als huishoudsters terwijl er bij één van hen ook nog het beroep van bediende stond vermeld. Allicht waren zij dat beiden de facto ook geweest en dat vanop relatief jonge leeftijd maar vanaf hun gezamenlijke verhuis naar een bekende verkoopsstraat van de stad op 22 april 1943 mochten zij dan wel een eindje wandelen doorheen een deel van het centrum naar de oude woning en gebleven werkplaats. Ach, in vogelvlucht was dat misschien één kilometer, een minimale wandelafstand om als oude vrijsters de somatische veroudering te proberen uitstellen. Wat wisten de zussen Marie Anna Pélagie De Jaegher (°Nukerke, 23 januari 1896) en Germaine Marie Octavie De Jaegher (°Nukerke, 27 maart 1902) allemaal over de geschiedenis van het al voor hen toch zeer bescheiden huis op de Wijnstraat 24, amper een deur en een venster? Het register ervan hebben we nooit opgezocht maar wat was dat oorlogsmatig een boeiende straat! Wat het reeds op een wel zeer eigenaardige oorlogsmatig boeiend maakte was dat de familiemeid met hen was meegekomen en bijgevolg leven en lief en allicht vooral de stofvod en zo meer deelde onder dit dak. De ook al ongehuwde Maria *Palmyra* Valepyn (Zegelsem, 05 augustus 1903) was zeer laat in deze familie gekomen mogelijks als laatste bijstand bij de vader des huizes en firma's want ze kwam uit het landelijke Zegelsem toe slechts op de vierde januari 1941. Ze heeft dus theoretisch de zeer oude Petrus De Jaegher amper anderhalve maand kunnen bijstaan en was alleszins officieel bekend als meid; dat was een vlag die ontzettend veel ladingen kon dekken want woorden als mantelzorgster of dergelijke bestonden gewoon nog niet. Alleszins was zij uiterst welgekomen en had ze bewezen van wanten te weten want ze kon te Ronse bij deze familie blijven, althans mee verhuizen met het vrouwelijk deel van de kinderen De Jaegher. Voor haar zou de rest van de bezetting vanaf zeker moment wel zeer boeiend worden. De tegenstelling tussen een klein dorp als Zegelsem, vereeuwigd door het wonderlijk fenomeen Herman Teirlinck wiens grootouders daar woonden en waar hij tot zijn eigen en nadien ieders vreugde een belangrijk deel van zijn jeugd doorbracht, en een vurige stad als Ronse was immens. Dat verschil was letterlijk dag en nacht. Toch moet *Palmyra* Valepyn zich te Ronse snel hebben weten opnemen want ze wist natuurlijk dat zij daar een eigen familiale sfeer kon opsnuiven. Ergens voor 1931 en wonend op de Steenweg op Leuze woonde het gezin van haar iets oudere broer Hector Henri Joseph Valepyn (°Zegelsem, 30 november 1896). Die had daar met ook al een eega uit Zegelsem een klein gezin opgebouwd met twee zeer flinke zonen. Die waren wel heel flink want hadden geen zin om te gaan werken als GEDEPO in Duitsland en zouden onderduiken en daarvoor door de staat nadien beloond worden. Michel Albert Valepyn (Schorisse, 17 juni 1921) werd erkend WW tussen 28 april 1943 en 03 september 1944 (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Michel Valepyn, beslissing commissie dd. 26 juni 1952. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Jongere broer Marcel Joseph Valepyn (Chaussy, Frankrijk, 05 april 1923) werd wegens zijn vroeger jaartal niet te verbazen nog iets vroeger opgeroepen, ging dan onderduiken en werd bijgevolg reeds erkend WW vanaf 03 maart 1943 tot dezelfde bevrijdingsdag van de derde september 1944 (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Marcel Valepyn, beslissing commissie dd. 26 mei 1953. ***vorige***

in NOOT NOG VERWERKEN). De werkmanswoning op deze steenweg en zover als nr. 226 lag in wezen aan het einde van Ronse in de richting van het Walenland, meer bepaald Leuze en Ath. Uiteindelijk was dat voor een parmantige tante ook slechts een wandelingetje van goed anderhalve kilometer naar huize Valepyn. Mensen waren toen reeds eeuwenlang taai als een voormodern mens en zij kon op zo'n tocht gerust allerlei bagage meenemen als zeg maar versted, gewassen en gestreken ondergoed voor haar dierbare neefjes, gesteld dat zij daar mee in geen ruzie viel met haar schoonzuster. Deze dames konden alleszins bekvechten in het voor Ronsenaars reeds quasi onverstaanbare dialect van Zegelsem, maar wie wou nu in die cruciale omstandigheden als dicht familielid annex dorpsgenoten ruzie maken - over onderbroeken nondepotvolsurrogaatkoffie!? Terwijl hun tante meid was voor onbekend werk bij een deel van de zeer belangrijke vervoersfamilie De Jaegher waren noch broer Hector noch neven Michel en Marcel vervoerders. Ze hadden totaal andere beroepen, resp. metsersdiener, elektricien en werktuigkundige. Het lijkt onwaarschijnlijk dat zij tot het personeel van de firma De Jaegher hebben behoord maar toch is het sterk voor te stellen dat zo'n breed gemechaniseerde firma zeker één mekanieker of werktuigkundige in huis of atelier had. Zeker in die barre tijden waarin het mankeerde aan van alles en nog meer en vrachtwagens en masse moesten overschakelen op penibele verbrandingssystemen als kolengestookt of ook al uit kolen gewonnen persgas, was er veel werk aan de winkel zoals wij in het geval van vervoerder Emile Geenens met een getuigenis van toen zelf aantoonde (zie supra zaak André De Pauw). Tante Palmyra was in geen enkel van de twee dossiers een getuige. Maar dat bewijst niks. Misschien was ze zelfs dood op het moment der behandeling der dossiers, enkele jaartjes na 1950? Gezien haar situatie, ongehuwde vrouw, afkomstig uit een zelfde klein dorp en sowieso uiterst dichte familie samen in een zelfde stad nabij wonend, is het absoluut zeker dat zij van elkaar op de hoogte waren. Kom ons eens het tegengestelde bewijzen! Wat en hoe zij op ondersteunend vlak voor haar twee neven heeft uitgericht, weten we dus jammer genoeg niet. Dat is nu eens entre zeer veel autres het soort informatie dat men 99,99999 % zeker had verkregen indien men met al dit soort informatie zeg voorkennis pakweg veertig tot vijftig jaar geleden op interviewtocht door Ronse was getrokken, om weer eens vast te moeten stellen hoe oneindig intellectueel tekortschietend de academische historici al vanaf 1945 rond die ontzettend intrigerende WO II zijn. We gaan het wel moeten herhalen maar een zgn. wetenschap die van onderzoek van "*bronnen*" haar corebusiness pretendeert te maken en ondertussen en masse relevante bronnen heeft vernietigd ... Il faut le faire et surtout il ne fallait pas le faire du tout de nouveau - al hopen wij op nooit meer oorlog. Alleszins doken de neven op in totaal vijf plaatsen onder maar nooit bij hun tante en haar twee jongblijvende dames, werkgeefsters en huisvesters. Stel je voor, een man en dan nog een vrij jonge in huis; dat was vragen om problemen, toch? Eén van hen dook onder op twee plaatsen te Ronse en eens te Dergneau, en de ander bij een boer in het overbekende Zegelsem. Dat waren allemaal plaatsen waar de vranke tante Palmyra Valepyn naartoe kon. Bovendien werd de onderduikdakgever uit Dergneau als nonkel genoemd hoewel hij niet de familienaam der Valepyns droeg; was hij ook dichte familie van haar?

Maar niet alleen de meer afgelegen Steenweg op Leuze had wat in bezettingspetto voor de zusters De Jaegher en hun meid Valepyn. Men moest niet eens de deur uit want men kon voor van alles en nog veel meer gewoon uit het raam hangen of toch de voordeur openen zij het geregeld allerbest op een kier. Het is niet te verschieten dat één van hen de auto van de Gestapo heeft zien vertragen toen die op de 24ste april 1944 luttele momenten nadien enkele studenten van de buurt zou arresteren, te weten onder meer de buur uit de Wijnstraat nr. 16. Zestien? Dat was dus slechts op sprokkelstap of vier huizen hogerop dan hun woning op nr. 24. Dat betekende zeer concreet dat op diezelfde dag met absolute zekerheid Theodule Xavier Armand Ghislain Devacht (°Ronse, 06 mei 1924) aan hun woning, voordeur en bescheiden

voorraam is gepasseerd voor de allerallerlaatste keer van zijn jonge leven, om zijn innige vriend Maurice Jean Etienne Bouchez (°Mörs, Duitsland, 31 augustus 1924) op te zoeken die net om het linkerhoekje op nr. 17 woonde van het Dragonderstraatje, officieel de Sint-Cornelisstraat genoemd maar geen Ronses mens gebruikte dat. Daar wachtte zeer gezwind reeds de iets verder wonende buurjongen Jean Achille Leon Wauters (°Ronse, 30 september 1923) uit de Parkstraat nr. 8. Zij vergezelden elkaar wat verderop naar de vakschool der Broeders alwaar zij met hun drietjes zozegzegd waren ingeschreven en wel om zich te bevrijden van GEDEPO. Met hun drieën ook werden ze bij het ingaan uit de Wijnstraat in het Schipstraatje door de Gestapo gearresteerd, weggeleid naar de Feldgendarmerie in de Zuidstraat en zo Duitslandwaarts (Voor alle duidelijkheid. Zij werden om redenen die met weerstand hadden te maken en dus niet als alternatieve WW gearresteerd. De Gestapo hield zich in de regel nooit bezig met de ontduiking op GEDEPO op te sporen. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Theodule of Theo Devacht zou sterven op de vijfde mei 1945 te Bergen Belsen, hemelsver van de warme heuvels van zijn thuisstad en dat met alle afgrijzen op de rand van het einde van WO II in Europa. Na de oorlog toen Maurice Bouchez thuis kwam - ook Jean Wauters zou het overleven maar dan blind - en amper kon en vooral wou vertellen dat Theo was gestorven in het verafschuwde Duitsland, zullen Anna en Germaine en Palmyra en hun in beelden gerepresenteerde persoonlijke en gemeentelijke patroonheiligen samen bittervurig hebben gebeden en geweend waarom deze buurjongens toch niet ook zoals haar neven waren ondergedoken. Men kan zich voorstellen welke paniek vooral buurdame Palmyra Valentyn aanvloog toen zij van die arrestaties hoorde en uiteraard direct aan haar geliefde neefjes dacht. Mogelijks zijn deze dan op slag van onderduikadres veranderd, een vorm van zeer begrijpbare overlevingslogica die we wel eens elders voor andere Ronsenaars hebben ontmoet. Al even ongetwijfeld en hoe devoot zij ook waren, zullen zij de duivel Marius Rose zelfs in zijn onbekende grafstatus nog dieper hebben gewenst want verwenst en vervloekt, tot in de eeuwigheid al kon na verloop van tijd wellicht wat begrip of sentiment opgebracht worden voor die wietie van zijn zoon die na de bevrijding een tijd in een verbeteringsgesticht zou belanden. En naar we hoorden ook oprecht zou verbeteren gedurende de rest van zijn leven, nachtmerries weliswaar niet inbegrepen - maar tot zover reikten de trinitaire vrouwelijke gebeden misschien niet; waar, wanneer en hoe heeft de Almachtige die arme Ronsenaars bijgestaan? Volgens Maurice Bouchez ons later zelf vertelde zou de drievoudige arrestatie door de Gestapo op aanwijzing van Marius Rose zelf zijn gebeurd. Wij vinden die uitspraak delicaat. Natuurlijk, die Marius Rose kennen we ondertussen voldoende als smeerlap der smeerlappen en die was dus schuinoverbuur van deze drie voortdurend rankrietbibberende dames van nr. 24 als bewoner en uitbater van zijn winkel op nr. 45. Wanneer zij buiten stapten en een beetje naar links keken, zagen zij in zijn vitrines onder meer perfect uitgestalde regenmantels, als waren zij met hun menselijke leegheid maar representatie voorboden van de echte lijken die deze man zeker heeft veroorzaakt onder zijn medestadsgenoten - en onder de 'rest'. Daarachter meestal zijn krant lezend en lijsten van anti-Duitsgezinden opstellend, zat hij dan. Kochten zij allen parmantig nooit daar dan konden zij de oorlogsexistentiële aanwezigheid van dit zo nabije gebouw en diens aanwezigen uiteraard niet wegdenken, vooral niet in dit mensonterende geval. Vermoedelijk deed meid Palmyra alle stof die zij uit het voorste raam op het eerste verdiep liet loswaaien met een nijdigkrachtige zucht richting diens winkel toewaaien. Dat was dus ook een vorm van verzet maar begin dat nu eens te onderzoeken, ook al omdat zoiets niet meer onderzoekbaar is door het verscheiden van deze drie en pakweg twee miljoen andere dames uit het Duitshatend vaderland. Ze mochten zich toch best geregeld inhouden om erger te voorkomen want ook vrouwen werden te Ronse gearresteerd zij het veel minder. Immers, een wijle voorbij huize en winkel Marius Rose en steeds aan hun overzijde woonde "*werktuigkundige + arbeider*" van beroep maar handelaar, woekeraar en zwarte van oorlogsroeping Richard Vermeersch op nr.

75, al heeft die vermoedelijk nooit een stadsgenoot verklikt. Dat was een nog relatief jonge kerel die zeer oorlogsintiem was met een andere straks te behandelen vervoerder, zekere Octaaf Vanherpen die schoonzoon was van Alfred Vindevogel en dus schoonneef of zoiets van Leo Vindevogel. Diens camion moet daar met absolute zekerheid voortdurend 's ochtends in de vroegte en omgekeerd zijn opgemerkt door de zusters De Jaegher, letterlijk geboren en getogen in eerst een paardenkar maar al snel in echte, lekker smerige rook walmende vrachtwagens. We bespreken Richard Vermeersch verder bij collega des huizes Octaaf Vanherpen. Het was niet al solfer wat daar stonk, in de Wijnstraat. De zusters konden ongetwijfeld naast balansen ook gazetten lezen en die konden zij ook al vlakbij kopen op nr. 20, amper twee huizen hogerop. Misschien deelden zij via hun tuinen zelfs af en toe oorlogsnieuws want hier was het huis van zware patriotten en zelfs de medestichter van het lokale en regionale BNB. Vader Achille Désiré Vancoppenolle (°Ronse, 27 oktober 1894) zou ook worden erkend als GW bij het BNB, hij was ten andere ook liberaal, terwijl we de verzetsactieve zoon Georges Joseph Théodule Victor Vancoppenolle (°Ronse, 09 april 1921) wel meer gaan ontmoeten doorheen deze studie rond GEDEPO. Op dit adres en zowel langs de straatkant als langs de achterzijde, waar het gezellige of zo U wil groezelige Fabrieksstraatje zich bevindt, zouden de drie dames ongetwijfeld wakker worden gemaakt door ontzettend veel nachtlawaai veroorzaakt door Duitsers en zwarte schurken, die laatste nota bene Ronsenaars zoals Leon Vandenhole. Vader en zoon zouden zeker moment onderduiken zodat het allicht voor een tijdje of toch tot na de bevrijding gedaan was met de krantenverkoop alhier. Maar God slaat niet zonder dat hij zalft, ook op vlak der pers, want weldra zou de vooroorlogse pers weer volop verschijnen met twee nieuwelingen al lazen deze jonkdamen hoogst vermoedelijk nooit de pers der communisten.

Uit de registers die we onderzochten rond deze familie ontdekten we op zeker moment een taalspelletje in een vorm die we wel op meerdere plaatsen te Ronse hebben ontmoet. In onderschikking geplaatst, geeft dit:

"GERARD JOSEPH

MEDARD GEORGES JOSEPH". Voor de bijzienden onder U en ons hebben wij wat elementaire deeltjes vet gedrukt; met zo'n PC is dat ook makkelijk en het leidt en lijdt niet tot inktverspilling. Zo goed als zeker heeft hun moeder dat bedacht want vrouwen hadden in onze streken zeer lang het recht der benoeming. Van haar weten we alleen dat zij haar man en de vele kinderen al achterliet in smarten in het jaar 1930 en zij de opmerkelijke naam Marie Romanie Van Smeevorde of Vansmeevorde droeg. Gelet op iets tekort aan registers, hebben wij geen flauw noch sterk gedacht waar zij vandaan kwam maar gelukkig bracht net op tijd internet een beetje redding; via geneanet bleek dat ze was geboren in het nabije Nukerke op 08 februari 1869 (Met grote dank aan de opsteller van die bron, dhr. Ignaas De Jaegher. Daar vonden we wel niet de exacte overlijdensdata van deze eega van Petrus De Jaegher. Dat is zeker vast te stellen via het register 1921 - 1930 en zo kan men dan de ov-akte zelf retraceren, een akte die men anderzijds op zich direct in het overlijdensregister van dat jaar kan opzoeken. Dat register 1921 - 1930 is trouwens potentieel relevant want zo kan men zien of er dames vreemd aan het gezin toen kwamen inwonen, als meid voor alle moederwerk. Zo is het perfect mogelijk dat de reeds ontmoette later inwonende Maria *Palmyra* Valepyn toen al een tijd aan deze familie was verbonden al waren er natuurlijk (sic) twee ongehuwde dochters annex zusters dus feitelijke tantes of deels plaatsvervangende moeders voor de jongste spruit Medard. Men mag de intensiteit van de vertrouwensband en loyaleiteit tussen meiden en leden van een familie voltrekt niet onderschatten. Zo weten wij met zekerheid dat nota bene een bewoner van de Wijnstraat nog ging onderduiken bij zijn toen al behoorlijk oude vroegere meid des huizes. Dat waren niks minder dan niet-natuurlijke moeders die op hun beurt en binnen hun mogelijkheden tijdens zo'n crisistijd als WO II - weer - klaar stonden om te gaan helpen, hoe oud, krom, voos, kreupel en breekbaar zij ondertussen waren geworden. Omdat wij nu wel over het register 1931 - 1947 beschikken en we zeker zijn dat Marie Romanie Van

Smeevoorde in 1930 of direct voorafgaand aan 1931 - 1947 is gestorven, en er voor de intrede van de reeds gekende meid in 1941 niemand anders deze familie heeft verwoegd, zal allicht geen enkele meid in 1930 voor een tijd aldaar hebben gewerkt. Toch blijft eender welke onderzoeker voor dit soort situaties attent op extra inwoning en de mogelijkheden die dat toen maar zeker later en wel binnen 1940 - 1945 bood. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Marie Romanie Van Smeevoorde was vermoedelijk ongeletterd of zo goed als maar zij bezat een informele cultuur want had zin in een vorm van poëzie doorheen de namen van minstens twee kinderen. Die jongste verdient nader onderzoek want al was hij nooit of nooit vervoerder - tenzij bij een interne vakantiejob bij voorbeeld of om bij extreme nood om eens in te springen voor een dag; hij was een geval apart. Medard Georges Joseph De Jaegher (°Ronse, 25 april 1912) was de jongste van liefst negen kinderen van dit zeer nijvere koppel dat een ongemeen belangrijke want uiterst strategische bijdrage zou leveren gedurende decennia aan de economische uitbouw en vooruitgang van stad en streek. Founding father Petrus moet als zovelen als landbouwer zijn begonnen, dan wat eerste verhuiswerk via een kar en paard en zo en avant tot zelfs 14 echte gemotoriseerde vrachtwagens in 1941. Zoals we elders ook zagen gebeuren zou die opwaartse economische mobiliteit zich op één manier extra uiten die als het ware de bekroning opwaarts was ten opzichte van enkele generaties De Jaegher - om de zijfamilies daar gemakshalve bij te vergeten. Medard De Jaegher was niet alleen de jongste van de indrukwekkende reeks kinderen of het kakkenestje zoals men het wel eens in sommige streken plastisch hoort zeggen. Hij zou ook naar onze kennis de allereerste uit de stam der De Jaeghers worden die het tot de klasse van geneesheer of dokter zou brengen. Ten minste toenmalig gezien was dat de maatschappelijke top of toch net bijna, want ondertussen heeft het beroep van algemeen dokter of huisdokter ook aan aanzien ingeboet; nu moet men vooral kunnen voetballen. Hij zou snel die allerhoogste, maatschappelijke top toch bereiken, via een vrouw. Voordien moest hij natuurlijk zijn broek verslijten op een middelbare school en dat was in dit geval nu eens niet op één of andere nonnen, paters- of broederschool in de Walen - om zijn Frans te leren, nietwaar - maar gewoon wat verderop in het eerbiedwaardige bisschoppelijke Sint-Antoniuscollege. Hij zou daar ten andere afstuderen als eerste in de retorica of met "*Uitmuntenheid*" (*t Volk*, 02 augustus 1930. **OPZOEKEN boek college ..NOG VERWERKEN** welke klas en wie bij hem = eventuele netwerken voor later!?????*vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Begon hij wat schuchter want "*met vrucht*" in zijn eerste jaar hogere studies dan studeerde hij af met "*grote onderscheiding (in het doctoraat in genees-, heel- en verloskunde*" (*t Volk*, 24 juli 1937. Aan welke universiteit stond er praktisch nooit bij; ook hier niet. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Ondertussen bleek hij nog wat vrije tijd en persoonlijk talent te hebben om wat scheve muilen te trekken bij VTV, de toneelbond van de Kristen Volksbond waarmee we ineens zeker mogen stellen dat de gehele familie noch socialist noch liberaal was of hun jongste spruit was serieus scheve ideologische schaatsen aan het rijden (*t Volk*, 25 april 1931. Of we nu willen of niet, we moeten eerlijk blijven dus bij de gekleurde feiten blijven en dat toneelspel speelde zich af in het Patronaat Sint-Aloysius in de Hoogstraat - al lang onder de grond gestopt door het gruwelijk lelijk appartementsblok in het begin van de Hoogstraat naast de monding van de Fostierlaan. De meeste toneelspelers die wij althans kennen, waren leden van VTV zodus zodoende. Terwijl er anderzijds ook een Franse klucht werd opgevoerd door vermoedelijk hoofdzakelijk zelfs eentalig Franstalige Ronsenaars. Het waren hoe dan ook allemaal katholieken wat in principe socialisme niet uitsloot en niet eens liberalisme - maar aub passons!? *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Hoelang de jonge Medard aan deze l'art deed, weten we niet maar we hebben hem alleszins nooit meer zien opduiken rond de nochtans relatief veel ontmoette toneelopvoeringen van VTV doorheen de jaren dertig, een gelukkige zaak toch voor zijn nadien werkelijk briljante studies. We kunnen dus niks zeggen over gebeurlijke netwerken die hij doorheen zijn aandeel in VTV heeft kunnen en willen opbouwen (En we kunnen helemaal niks zeggen over de in principe levenslange netwerken die hij gedurende toch wel zeven jaar studie heeft opgebouwd. Daarbij gaan we

dan zuiver theoretisch of ins blaue hinein uit van de redelijk voordehandliggende veronderstelling dat hij ook zeven jaar aan dezelfde universiteit heeft gestudeerd. Wij hebben echt geen goesting om voor U eens te gaan opzoeken het studie-CV van deze jonge kerel en dan verder gaan zoeken welke van zijn medestudenten later - dus tijdens WO II - nuttig zijn geworden of konden zijn. Niet overdrijven aub, maar uiteraard is dit op microniveau in se een stukje studiewerk dat mag gebeuren voor de oprechte onderzoeker die liefst ook wat grotere verbanden kan lezen en vinden. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Alleszins waren er op die avondvoorstelling ook mensen als de later als collaborateurs veroordeelde Armand Soudan en René Ponette aanwezig, twee mensen die we wel op diverse plaatsen in de georganiseerde collaboratie zullen ontmoeten doorheen deze studie rond GEDEPO. En vooral was René Ponette naast een flinke sul de devote broer van draaischijf en meester-intrigant binnen die plaatselijke en regionale collaboratie, Maurice Ponette. Trouwens, een andere broer of Paul Ponette was te Ronse tot pakweg de tweede september 1944 een sterk gewaardeerd dokter in ook al de geneeskunde en dus een eerbiedwaardige collega van onze beginnende dokter. Ook hem ontmoetten we enkele malen doorheen deze studie rond GEDEPO: zie vooral deel 4.4.2.3.. Geneesheer - wat een mooi woord toch - Paul Ponette woonde vanaf zekere verhuis van Medard De Jaegher - zie direct - op een werkelijk halve boogscheut van deze jonge dokter, al kennen wij de trekkracht van deze Ponette niet aan die edele pees, namelijk in het begin van de Kasteelstraat want op nr. 4 al is ook dat huis met de grond gelijk gemaakt om er eveneens draken van zaken op te trekken. We vermoeden dat Medard De Jaegher niet of gewoon nooit meer binnen VTV heeft gespeeld. Het is slechts raden of hij op zo'n manier gelegde contacten heeft uitgebaggerd en nadien redelijk vaarbaar heeft kunnen houden. Die konden rond beide genoemde medespelers van één avond van bijzonder groot belang zijn tijdens de bezetting, allicht niet zozeer voor hem maar voor zijn patiënten (vrijstellingen voor GEDEPO!) en voor zijn schoonfamilie - zie direct verder - en uiteraard ten bate van zijn eigen familie. Vergeten we trouwens niet dat alle andere broers net zoals hun vader uitsluitend bekend waren als vervoerders. Er zou nog iets anders in zijn leven en daardoor in dat van zijn naartstige vervoerders familie gebeuren dat als het ware voor een plaatselijke aardbeving zou zorgen, en daar zorgde Amor voor. De jonge dokter was gehuwd te Ronse op de tweede september 1938 met Marcelle Flavie Alberte Elisabeth Herman (°Ronse, 08 maart 1916) en gaan wonen op Peperstraat 10, dichtbij haar ouders in de zelfde centrum op nr. 19. Het koppel dat al aan een eerste deel van de gezinsuitbreiding was begonnen, verhuisde naar weer eens een boogscheutje verder naar Wijnstraat 10 vanaf 13 juni 1941. Dat zijn twee oude vrijsters van tantes hier wat verderop op nr. 24 in april 1943 kwamen wonen, kan geen toeval worden genoemd. Vermoedelijk stonden zij zijn beginnende gezin maar wat graag bij; een zelf niet gerealiseerd moederschap was licht te vervangen via extra aandacht en zorg voor eigen neefjes en nichtjes. Gezien de opvallende standing en grootte van deze voortaan zgn. dokterswoning was die aankoop hoogst waarschijnlijk bezoldigd door de families van hem en haar. Beiden moeten ongeveer in het geld hebben gezwommen en daar allerlei kleine badrecords in hebben gevestigd want een groot of Olympisch bad was nergens aanwezig te Ronse of in de wijdstreuk. De doening was gebouwd in 1911 en was zonder meer een fantastische en prestigieuze woning al waren er zoveel in dat toen onvoorstelbare rijke Ronse (zie [Herenhuis van 1911 | Inventaris Onroerend Erfgoed](#). **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Medard De Jaegher was daar niet alleen algemeen huisdokter maar tevens specialist in "*inwendige ziekten*" (DOS, dossiers documentatie, persoonsdossier Ferdinand Pot, verslag dokter Medard De Jaegher dd. 23 oktober 1943 in verband met Ferdinand Pot. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). In elk geval was hij door dat huwelijk oorlogsmatig lid geworden van de verzetsfamilie Herman¹ (met zeker deel Patria) met onder meer Jean Samain, de koning voor stad en streek van de economische samenwerking met nazi-Duitsland (zie deel 1.2.2.5.).

Jean Samain; pffff. Die had wel zeker een bedrijfscamion of veel meer exemplaren derhalve eigen vervoersarbeiders of camioneurs - toch?! - of werd al zijn vervoer door ... Duitse camions en dito chauffeurs verricht? Hij kon Samsommatig héél, héél véél camions gebruiken gezien zijn familiale zeg vaderlijke quasi uitzinnige productie voor den Duits en wat in het zwart eveneens in die tijdsspanne de fabriekspoort uitging, al weten we niet of deze man nadien doodgewoon doorging met zwartwerk, tenminste voor de zwarte markt. Tijdens die relevante bezetting had het bedrijf van Samain - in feite waren er vanaf 1941 zelfs twee - met zekerheid aan de woekerhandel in textiel meegewerkt. Het was een eigenaardig soort huwelijk nu eens oorlogsgewijs bekeken. De tortelduifjes waren als we het zo kunnen noemen in tempero non suspecto gehuwd kort voor de oorlog in 1938. Maar door de onwezenlijke opkomst vanaf 1941 van textielondernemer en vader Albert Samain en de overdonderende grootte van het vervoersbedrijf De Jaegher had die laatste door deze situatie een vorm van eindpunt bereikt dat het, begonnen als landbouwer in het landelijke Kwaremont en noest wroetend en hard sparend, nooit had kunnen dromen en ook nooit meer kon bereiken. Bovendien bood de oorlog dit bedrijf plots de aanwezigheid van een feitelijk monopolie niet geheel op de bemanning maar wel op de organisatie van het vervoer door het bemannen als Leider van het Vervoerbureau. We vermoeden weliswaar dat dit oorlogsaspect niet zo lang zal hebben geduurd al dan niet in de hand gewerkt door het snelle overlijden van één der zonen annex opvolgers van het vervoersbedrijf en de overname door mensen die tot de Nieuwe Orde behoorden. Jean Samain was zeker een uiterst belangrijk lokaal speler doorheen de oorlog, bezetting en de uitlopers ervan. Maar wat gedacht van Maurice Achille Marie Joseph Herman (°Ronse, 19 december 1912), de iets oudere broer van Marcelle Herman de eega van Medard De Jaegher? Hij werd erkend als GW en als zeer vroeg lid van het GL vanaf de eerste oktober 1941 (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Maurice Herman, **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De Gestapo arresteerde hem op 25 maart 1944 hoogst waarschijnlijk ten gevolge van bekentenissen door foltering op de acht dagen voordien gearresteerde Marcel Lermusiau. In tegenstelling tot die laatste overleefde hij de waanzin en werd te Bergen Belsen bevrijd op 15 april 1945. Hij werd dan ook erkend als PG, een zaak die hij als tweetalige in le beau langage afhandelde terwijl zijn pa zeer overigens van Sint-Truiden en zijn ma van Tiegem afkomstig was (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Maurice Herman, commissie dd. 28 mei 1948. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoewel het geen zin heeft om over het gekend verzet van deze man uit te wijden, is het toch relevant te zeggen dat hij op zijn beurt zowel Marcel Lermusiau rekruteerde, die hij als hoofd zou laten aanstellen van de afdeling te Ronse, als de fameuze rijkswachter Michel Bouckzoone. Zelf door een topfiguur uit het Gentse aangeworven was Maurice Herman op die manier de eigenlijke stichter van de plaatselijke GL-afdeling hoewel hij na de oorlog door contramine met de liberale vleugel binnen het GL daarvoor niet zou worden erkend. De man oogstte zeer veel kritiek na de oorlog en defectief vanuit deze liberale hoek die niet toevallig vrij goed was vertegenwoordigd in hun (sic) lokale afdeling van het GL. Eén dergelijke kritiek verscheen niet toevallig op dezelfde dag als de nationale verkiezingen van 17 februari 1946: "*Door wie werd Herman, kandidaat nr. 1 op de lijst der Christelijke Volksbedriegerij, tijdens de bezetting als soepchef van Winterhulp aangesteld?*

Geschiedde dit niet onder leiding van den ersatz-bürgermeister Vindevogel?

... Wat waren daar zijn betrekkingen met advocaat Ponette?

Is hij niet de schoonbroer van Samain - super collaborateur en groot Wehrmachtsleverancier?

*Is hij ook de zoon niet van den apotheker die chocolamarchand werd tijdens de bezetting?" (De Volksvrijheid. Liberaal weekblad voor het arrondissement Oudenaarde - Ronse. jaargang 87, nr. 7, dd. zondag 17 februari 1947, p. 2. Met als titel "En nu ... nog een vraagske aan De Ronsenaar - De Wekker". **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat gedoe van dat*

schoonbroerschap was te wijten aan de inderdaad mogelijke naamsverwarring tussen zoon en vader Samain; zie direct verder. Dat waren interessante opmerkingen die evenwel door ons niet verder kunnen worden bestudeerd door gebrek aan bronnen ter zake. Zo is het toch een intrigerende vraag in hoeverre de jonge advocaat Maurice Herman reeds tijdens de bezetting op welke wijzen aan een direct naoorlogse politieke carrière kon timmeren, niet in het minst in zeker zog van Leo Vindevogel (Hij was afgestudeerd in de rechten "*met voldoening*" in 1936, ook weer zonder opgave van aan welke universiteit. Bron: *'t Volk*, 01 augustus 1936. Wij hebben nooit ook voor de periode 1936 - 1940 kennis genomen van klanten voor zijn kantoor. Opvallend is toch dat we nooit iets hebben vernomen van het medewerken aan het ontsnappen aan GEDEPO, een zaak waar bijvoorbeeld collega meester Maurice Ponette een meester in was. Wij hebben nooit gezien dat hij iets voor het stadsbestuur heeft verricht als rechtskundige gedurende 1940 - 1944. In zake Winterhulp weten we slechts uit één document uit het stadsarchief dat hij daar in april 1941 verantwoordelijk was voor de "*Afdeeling Volkssoep*". Et alors? Want dat is te weinig informatie om die zaak echt te kunnen duiden. En had hij zelfs gewild, kon hij door zijn PG-schap onmogelijk komen getuigen (pro) op het proces van Leo Vindevogel. Overigens weten wij omgekeerd helemaal niks over pogingen van die laatste om *onder meer* deze arrestatie van een stadsinwoner annex wonderbaar volkssoepvermenigvuldiger ongedaan te maken, in dit geval een reeds redelijk vooraanstaande zoals dat toen werd genoemd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En zou inderdaad een notoir ambt als dat van apotheker door vader apotheker Herman zijn gebruikt om zowaar chocola te produceren, zeg daar allicht zeer veel geld aan te proberen verdienen? Maurice Herman kreeg ook al de wind ferm van voor doorheen de communistische pers omwille van diverse aangehaalde redenen zoals zijn banden met Jean Samain "*de grootste collaborateur van Ronse*", en hij werd en passant betiteld met zijn "... *laffe houding onder de bezetting (in de weerstand)*" (*Weekblad De Toekomst*, jaargang 3, nr. 47, 23 november 1947, p. 4. Onder de titel "*Ons antwoord op de gemene aanval van de Ronsische Patria-Rommelpot.*". **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Die hardheid had een directe en provocerende reden want het betrof een reactie op een kruidig gespijsd artikel ("*Twee lange kolommen*") in het christelijk blad *De Ronsenaar*, een artikel dat we zelf nooit hebben kunnen lezen. Toch kan men dit minnetjes vinden gezien het PG-verleden van Maurice Herman en de zekerheid dat hij na het arrest van Marcel Lermusiau werd gearresteerd terwijl die laatste zelf nota bene tijdens de bezetting als bediende vermoedelijk zowaar directeur had gewerkt voor een extreem grote Ronsese leverancier - de firma *Ganseman & Demyttenaere* - van zowel de Wehrmacht als dat andere Duitse Zentratex. Was dat dan geen vorm van "*collaboratie*" want dat was precies hetzelfde als wat Jean Samain had gedaan? Alleen nog groter, onwezenlijk groter al was de Duitsgerichte productie van *Ganseman & Demyttenaere* ook enorm. Feitelijk moest zowat iedereen te Ronse of toch aan de politieke koppen aldaar voor iedereen zwijgen maar af en toe waren er van deze perseruptions zonder dat het uiteindelijk tot echte schandalen of gewoon krijgsvervolgingen zou leiden. Maurice Herman zou immers in 1946 volksvertegenwoordiger worden voor de CVP en zelfs indien al deze beweringen werkelijk waar waren, moest dit vooral worden gezien in een politieke lastercampagne. We weten echter overvloedig hoe gramschap of haat of hoe men het wil noemen vooral Frans Laenens liet razen, zij het niet zo publiek, en dat wij daardoor oneindig veel relevante oorlogsinformatie rond Ronse hebben bekomen. Daar moet men een pragmatisch standpunt tegenover innemen, idealiter liefst zo veel mogelijk kritisch wat meestal niet mogelijk is in de zin dat het op dat vlak de enige informatiebron was en vooral niet moraliseren of gewoon (sic) aan de tot heden normale geschiedenisvervalsing doen. Ondanks de zekerheid dat Maurice Herman daardoor niet politiek werd gedeerd want een parlamentszitje hoe dan ook binnenhaalde, en dat bij zijn eerste kandidatuur ter zake, moet dit nu maar zeker ook tijdens de bezetting enig onaangenaam effect hebben gehad op zijn naasten, zoals op zijn zuster Marcelle en schoonbroer Medard De Jaegher. Bovendien was de in maart 1944 gearresteerde en weggevoerde Maurice Herman eveneens een oudere broer van Christiane *Josepha Elisabeth*

Herman (°Ronse, 16 november 1917). En dat was inderdaad de echtgenote vanaf de huwelijksdag van 12 juli 1944 - je moet je dat voorstellen, met je broer net als Duits gevangene en naar een KZ weggevoerd! - van Jean Philippe Henri Samain (°Ronse, 27 januari 1920), een relatie die zonder twijfel als verloofden voordien minstens pakweg één jaar tot langer was begonnen zeg flink voor het arrest van haar broer Maurice Herman. En die jonge Samain was de zoon en opvolger van dikke Albert Samain die blijkbaar met al zijn geld, Cubaanse sigaren en wat nog allemaal aan topproducten geen enkele hoe hoog ook geplaatste Duitser kon overreden om zijn liefste schoonneef mogelijks reeds huisadvocaat aub eens thuis te laten, desnoods na één maand of maandje "*Breendonk*". De man was door en door commerçant dus kon hij wel wat onderhandelen maar dus alles wel tevergeefs. En daardoor mogen we dokter Medard De Jaegher een lid noemen van de verzetsfamilie Herman1 (met zeker deel Patria). Maar. Van Medard De Jaegher hebben we zagezegd na oneindig opzoeken helemaal niks verder aan oorlogsrelevant gedag gevonden, ook niet at random. Hij en zijn twee ongeveer naastwonende (hij op 10 en zij op 24) zusters en hun en zijn vaders meid zijn mooie voorbeelden van inwoners van Ronse die ongeveer langs alle kanten raakten aan interessante tot zelfs compromitterende of levensgevaarlijke politieke evenementen maar die zelf op politiek vlak verdomme geen slakkenspoortje nalieten, niet eens de afdruk van de landing van een mus in een ochtendlijke zandbak. Net zoals we het reeds zegden bij meid Palmyra Valentyn, dan voor haar kennis en akties omtrent haar twee ondergedoken neven, had men ook hier quasi oneindig kunnen interviewen wat wij niet hebben gedaan wegens zekere metafysica want wij hadden nog niet eens van het bestaan van Ronse gehoord toen deze dokter het lot van het leven niet meer gunstig kon trekken. Een vraag blijft hier toch open en dat is in hoeverre Maurice Herman enerzijds eens zijn hart uitstortte bij zuster Marcelle en haar man alias dokter Medard. Sowieso was dat de dichtst mogelijke familie maar voor de schoonbroer gold de waarde van zijn beroep. Dat was toen ook een beroep dat maar ineens dienstig deed als psycholoog bij gebrek aan echte gediplomeerden en ook al omdat dokters toen meestentijds als het ware automatisch snel mensenkenners werden en van een komaf waren met een bagage aan redelijk veel algemene cultuur. En natuurlijk blijft een andere vraag open - nog veel meer of wagenwijd open - of Maurice Herman au courant was van de enorme woekerhandel binnen inderdaad de kringen van zijn eigen GL, zoals de criminele en overigens liberale driehoek Jules Delaunois - Raoul Hantson - Marcel Hoebeke, die laatste nota bene de tweede man na een tijd na Marcel Lermusiau? Laat na de oorlog zou nog steeds Maurice Herman aan de tand worden gefreest door Maurice De Wilde maar die was ondanks zijn balorigheid naast dossierkennis niet op de hoogte van het schoftengedrag van deze GL-afdeling omtrent woekerhandel om nog te zwijgen van de zware economische zelf ronduit militaire collaboratie. Het bespaarde deze man ongetwijfeld nog een vroegere dood.

Voor de familie De Jaegher hebben wij het na wikken en wegen op een steeds overgevoelige weegschaal het nuttig geacht een aparte politieke stamboom te maken. U kan zelf eens bedenken waarom en als U figuurlijk doorslaande voor- of tegenargumenten hebt, kan U ineens mits alle voorgaande een nauwkeuriger politieke stamboom ontwerpen. Dan bent U na ons de tweede ter wereld die dat doet; puik werk gewenst, gebeurlijk! Nochtans ziet het er naar uit dat het tijdens de bezetting niet allemaal koek en ei was in deze indrukwekkende familiale onderneming. Op het einde van het laatste volledige bezettingsjaar verscheen zowaar een advertentie van één der zonen De Jaegher; "*Voor Uw vervoer per motorvrachtwagen wendt U in vertrouwen tot R. De Jaegher - Schepens. 17 Oswald Ponettestraat RONSE. Tel 64. Zorgvuldige en spoedige bediening.*" (*'t Volk*, 18 december 1943. Hier ziet men ook het gebruik van de term "*motor-vrachtwagen*" wat al lang een pleonasme is. Men ziet daar nog de evolutie binnen deze familie en de gehele sector van het vervoer. Overigens is het een gallicisme om

in een Nederlandstalige advertentie het huisnummer te plaatsen voor de straatnaam. Bemerkt ook het bijna lachwekkend lage telefoonnummer, commercieel best handig. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het betrof Victor *Romain* De Jaegher (°Nukerke, 09 augustus 1903) (Hij was gehuwd met Suzanne Beatrice Schepens (Ronse, 05 september 1906). Dat laatste weten we eveneens via dezelfde bron van geneanet. We kennen een vrij uitgebreide en roodgetinte verzetsfamilie Schepens met nogal wat oorlogsleed maar zochten haar register en meer informatie niet op. We weten voor de rest dus niks over hun oorlogsbanden via haar familiebanden, die nota bene ook via haar moederlijke lijn konden hebben plaatsgehad. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wat had dat nu te betekenen anders dan een feitelijke allicht ook juridische afsplitsing van het moeder/vaderbedrijf? Werkte de man voortaan of reeds eerder volledig zelfstandig of toch nog deels met een samenwerkingsverband met het bedrijf De Jaegher? Het gaf ook aan dat er op het vlak van het vervoersbedrijf te Ronse zelfs doorheen een late fase van de bezetting nog evolutie mogelijk was. Alleszins kenden wij deze naam niet als apart deel uitmakend van de tienvoudige lijst uit 1941 die wij nu bespreken. Dit ging wel om een zeer ervaren vervoerder maar het is ons door gebrekkig archief ter zake onbekend of ook volledige nieuwelingen op de kar van het oorlogsvervoer konden springen laat staan dat wij een idee hebben hoe dat financieel en praktisch mogelijk was. Bovendien liggen wij altijd op de politieke vinkenslag; was een mogelijke zelfstandigheid het gevolg van 'normale' spanningsevoluties binnen familiale bedrijven, niet in het minst door de inhuwende dames, een deel der maatschappij - de helft zowaar - wiens jaloeziedrempel traditioneel hoog lag? Of zat er inderdaad een politieke motivering achter die te duiden was als voor of tegen de collaboratie, in welke mate, met welke lokale spelers uit de georganiseerde collaboratie en zo meer? Of tegen of voor woekerhandel; als daar geen motieven tot zelfstandigheid lagen!? Wij hebben in onze bijna zeventienhonderd politieke stambomen ruim het inzicht gekregen in een algemene politieke logica binnen families maar af en toe ook met afwijkingen, zeer individueel of soms iets breder. Hier was zowel een zakelijke als een politiek geladen splitsing binnen een familie mogelijk, zich vertalend op concreet bedrijfsvlak. Het blijft gissen omtrent de concrete achtergronden alhier maar op microniveau moeten onderzoekers aandacht hebben voor wat het zo belangrijk oorlogsdenken aan consequenties had, op persoonlijk maar ook op bedrijfsvlak. Overigens hebben wij geen kennis van dit soort advertenties in zowel landelijker persorganen tot zelfs vaktijdschriften - indien die laatste nog of al bestonden. Wij hebben ten andere zeer veel nummers van het VNV-dagblad *Volk & Staat* doorgenomen maar herinneren ons daar alvast geen dergelijke advertenties van bedrijven uit het Ronsese. We hebben aldaar ook niet naar zo'n sporen gezocht.

Die politieke stamboom der familie De Jaegher mag dan na wikken en wegen zijn gevormd al weten wij na het vorderen der decennia nog steeds niet wat wikken dan wel inhoudt, het is bijna zeker dat hij wat te weinig is gewogen. In KLR 1947 ontmoeten we "*voerman*" François De Jaegher. Van hem hebben we dit als enige bron en dus geen register opgezocht maar zijn familiale en professionele aard leek klaarwaterig als die Ronsese beken vooraleer zij hun eerste ververij ontmoetten. Hij woonde op de Ninovestraat 38 of vlakbij de (vermoedelijke) ouderlijke woning en de werkplaats en de burelen op nr. 48, was daarnaast eveneens geboren te Nukerke en blijkbaar als alleroudste der zonen van stichter der vervoerdynastie Petrus want had aldaar het toekomstige Ronses levens- en werklicht gezien in 1894, op de 18de februari. Een eindje verderop op nr. 98 woonde (hoogst vermoedelijk) de reeds ontmoette broeder en 'dus' voerman Georges. Beiden waren mogelijks interessant genoeg gehuwd met de quasi naamgenoten resp. Marie-Jeanne Maertens en Marie Martens. Van deze weledele dames hebben wij geen registergegevens en kunnen derhalve niet zeggen of zij zelf dichte familie van elkaar waren; zoekt U het eens op? In elk geval zouden deze De Jaeghers samen met twee andere naamgenoten en in dit geval absoluut zekere leden der vervoersfamilie of met hun viertjes overigens ook zo genotuleerd netjes alfabetisch bij elkaar, deel uitmaken van

een behoorlijke lange en bijzonder merkwaardige lijst van een vorm van medewerkers van of aan de stad Ronse midden 1941 of een half jaar na de machtsovername van Leo Vindevogel waarbij hij al op zoveel manieren zijn politieke stempel op Ronse aan het drukken was. Deze net voorzomerse gemeenteraad werd de facto alleen nog bevolkt door leden van het schepencollege van uiteraard krek hetzelfde Ronse (we zeggen er dat quasi redundant bij maar het waren rare tijden, niet in het minst op bestuurlijk vlak) en zou er voor de rest der bezetting mee blijven samenvallen terwijl zeer bizar genoeg dezelfde leden dan toch en formeel juridisch apart tijdens hetzelfde bezettingsverloop het college ook bleven bevolken of voor allerlei stedelijke beslissingen bleven gebruiken: de reden hiervan hebben wij nooit achterhaald en allicht werd de 'nieuwe' gemeenteraad vooral gebruikt voor personeelsbeslissingen? Hoe dan ook en hier in concreto, naast François en Georges werden eveneens Gerard en Medard of allen De Jaegher op deze gemeenteraadszitting liefst driehonderd negenenzeventig (379) stadsgenoten aangesteld als hulpagenten (SAR, notulen gemeenteraad dd. 30 juni 1941. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)!! Dat was du jamais vu al gebruikte Vlaamsaktivist Leo Vindevogel en ongetwijfeld mee een enthousiaste aanzetter van deze unieke beslissing die Franstalige uitdrukking niet. Het ging dus om helpende of hulpagenten want "*Overwegende dat het effectief van het stedelijk politiekorps, zelfs gebeurlijk versterkt door de enkele leden der plaatselijke rijkswacht, niet toelaat de bewaking bij nacht op degelijke manier te verzekeren.*". Het ging dus om ernstig overwerk aan politionele activiteit dat klaarblijkelijk onmogelijk door echte flikken kon worden verricht, terwijl die politieagenten en rijkswachters dat werk sowieso maar dus slechts tekortschietend bleven verrichten. Het was zeker niet zo dat nu eens geen enkele van deze lokale politiemensen noch rijkswachters slechts andere politionele taken kregen toegewezen, al kennen wij traditiegewijs geen interne dienstnota's ter zake. Alleszins ging het ook op die manier om speciaal werk daar het enkel sloeg op nachtwerk. Niemand deed dat graag, al was men een stedelijk of nationaal dienstklopper maar hier betrof het bovendien werk dat door deze helpers moest gebeuren na hun normale dagelijkse werkuren. Ten andere of effectief inhoudelijk gezien was één en ander in het overwegend gedeelte van deze beslissing ook gestoeld op "*den omzendbrief van den heer gouverneur der provincie, in dato 31 maart 1941 ... in verband met het bewaken van vruchten-te-velde.*" Die omzendbrief hebben wij in het SAR nergens gezien noch zijn wij het elders gaan opzoeken maar die moet quasi zeker ook zijn doorgestuurd naar alle andere Oost-Vlaamse gemeenten. Het is mogelijks op zijn beurt gestoeld op een schrijven ter zake van de betrokken secretaris-generaal van iets vroeger in 1941 of m.a.w. gebaseerd op een ervaring die quasi geheel het bezette land reeds moet hebben gedeeld, namelijk "*dat het noodzakelijk wezen zal de vruchten-te-velde te beschermen tegen diefstal of vernieling.*" Overigens zou in dit ruim overwegend gedeelte van deze stadsbeslissing alleen maar naar een "*ministerieelen omzendbrief*" uit niet minder dan 20 juni 1936 worden verwezen, een gegeven die ofwel in de provinciale omzendbrief zelf stond of dat een prettig voorbereide of ervaren stadssecretaris als Robert Delobel zelf van buiten kende. Er kon geen enkele twijfel bestaan dat het ging over één cruciaal onderdeel der lokale voedselbevoorrading of de aanwezigheid voor afname door wat men noemde oogst; de groenten of vruchten ten velde of op de landerijen, akkers of waar en hoe dan ook door de Ronsese producenten ervan genoemd! Dat wou ook zeggen dat die levensmiddelen na het ander essentieel economisch onderdeel of de distributie ervan met zekerheid voor een onbekend deel elders dan in het eigen Ronse zouden terechtkomen. En daardoor mogen wij met quasi zekerheid zeggen dat alle Belgische gouverneurs juist dezelfde omzendbrief hebben verstuurd, toen. In het zeer specifieke geografisch geval van Ronse moeten we daar dan de gouverneurs van Henegouwen bij rekenen naast die van West-Vlaanderen; de rest der provincies lag te ver tenzij het om zeer speciale groenten ging zoals witlof, zeker toen uitsluitend een Brabantse teelt. Nader onderzoek moet deze problematiek verder uitwijzelen

maar iedereen moet deze algemeene Belgische of burgerurgentie hebben begrepen: dat wat opgroeit aan - vanzelfsprekend - eetbaars op welk deel van het Belgische land ook, aan de gewone Belgische burger moet worden verdeeld op de toen politiek geëigende manier, en dus zeker niet door diefstal, laat staan dat het reeds effectief zou verdwijnen door zoiets menselijks vreemd als vernieling - van eten!? Later zou alleszins een deel van het georganiseerd verzet en dan nog aangemoedigd door de Belgische regering in uiteraardelijke ballingschap en meer specifiek onder leiding van Voil Jeannet Baas Ganshof nu eindelijk rustig lummelend te Londen, op brede schaal overgaan tot het vernietigen van oogsten, staand nog even op het veld of reeds deels verwerkt - vooral toch op vlak van het nochtans voor de Belgen hun verwerking van vetten extreem broodnodige koolzaad. Blijkbaar waren er begin 1941 al vernietigingen van sommige oogsten, tenzij dat dus (...) gebeurde uit de eeuwige nijd en jaloezie?

De vier (waarschijnlijke) gebroeders De Jaegher maakten dus na hun dagtaken - drie maal als vervoerder en één maal als geneesheer (!) - deel uit van een enorme groep die zeer waarschijnlijk vooral uit Ronsese landbouwers bestond, zoals we zelf kunnen afleiden aan de enkele namen die we van hen zelf van elders kennen. Daar waren nu even aangestipt ook mensen bij als beenhouwer en bekend protestant en nota bene later door de Duitse bezetter veroordeelde woekeraar Oscar Debuysscher net als de overbekende en uiterst gerespecteerde hofbouwkundige Leon Bourlez; beiden zouden in 1944 omwille van verzetsredenen in Duitse KZ geraken en daar sterven! Op de volgende (pseudo)gemeenteraadszitting werd een ernstige personele aanpassing doorgevoerd. Er werden toen ineens drieëndertig (33) hulpagenten afgevoerd en vervangen door negen (9) nieuwe, een redelijke merkwaardige verhouding maar ten opzichte van het werkelijk gigantische startaantal maakte dat niet zo verschil (SAR, notulen gemeenteraad dd. 07 juli 1941. Hiervan kennen wij er slechts één, Albert De Wambersie (1917), die nadien in brak vaarwater terecht zou komen. Hij werd na de oorlog veroordeeld tot vijf jaar gevangenis wegens lidmaatschap vanaf juni 1942 tot eind 1944 als lid Flandernkorp (nadien Germaansche SS), maar met uiterst lichtwegende dossiergegevens. Alleszins was hij vanaf juni 1942 geen lid van dit zeer merkwaardig stedelijk bewakingsgezelschap meer. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Allemaal moesten zij net als de bijna vierhonderd vorige collega's "*den grondwettelijken eed afleggen en slechts gerechtigd zijn hun ambt uit te oefenen zoo zij het kenteeken van dit ambt dat hun ten gepaste tijde zal worden ter hand gesteld op zichtbare wijze dragen.*" Dat zichtbaar dragen had iets lachwekkends want het ging namelijk om nachtwerk. Maar laten we niet ingaan op alle problemen die dit soort werk mee moet hebben gebracht vooral toch omdat "*Aan het ambt van hulpagent waarvan sprake hierboven, zal geen wedde ten laste van de stadskas verbonden zijn.*" Dat was een mogelijks lucide of loenzige formulering vanwege de stadssecretaris zelf want deze formulering liet toch open dat later dan een andere vorm van wedde zou kunnen worden uitbetaald, door de provincie of door het Rijk - het Belgische dan allicht. Dat waren nog eens oprecht geëngageerde tijden te Ronse want bijna vierhonderd stadsgenoten die volkomen ter goeder trouw want benevool en dat altijd des nachts iets gingen uitspoken voor de stad en alle inwoners: veldvruchten bewaken! Er zal allicht nooit één frank zijn betaald wat doet vermoeden dat hier en daar eens bekwame hulpagenten met al dan niet hun zichtbare kenteken aan, wat te bewaken veldvruchten maar zelf wegmoffelden of gewoon ter plekke begonnen op te vreten, als het zeer snel moest gaan met kluiten eraan en aanwezige - calorieën! - insecten ende aardwormen. Uiteraard keken wij na of één of meerdere De Jaegher bij die afvallers aanwezig waren en daar bleek geen van hen bij te zijn. Hoe lang zij op zich of steeds met hun vieren lid van deze stedelijke bewakingsgroep zijn geweest, weten we in het geheel niet. Zoals aangegeven werkten (sic) deze stadsgenoten volledig benevool zodat zij ook geen sporen achter hebben gelaten in de stadsboekhouding, in wie wij alleszins voor de betalingen aan het personeel nooit een spoor

hebben tegengekomen - al kan nadere of betere inspectie misschien iets opleveren? Minstens hebben zij een vorm van politiekenteken gedragen - en derhalve teruggeven, en werd dat dus eerst aangekocht door dit stadsbestuur: van de aankoop zal hoogstwaarschijnlijk wel ergens een boekhoudkundig spoor zij maar wat met die teruggave? Oproepen voor kandidaat-vrijwilligers hebben wij niet ontmoet in het weekblad *'t Volk* maar die zullen wij allicht hebben gemist. Quasi zeker zijn er voor dit doel affiches gedrukt dus verspreid maar oorlogsaffiches zijn voor geheel 1939 - 1947 zo goed als onbestaand bijgehouden in het SAR, tenzij die ook al ergens zijn gelegen afgeschermd voor nieuwsgierige ogen van gewone burgers.

Het loont zonder meer de moeite ofwel reeds in het nogal geaborteerd stadsarchief Ronse verdere opzoekingen te plegen maar zeker in archivalisch correct uitgeruste gemeenten en steden nader in te gaan op dit soort specifieke bewakingsdienst, nogmaals zeer op het instandhouden der voedselbevoorrading gericht als "*speciaal belast met de bewaking der vruchten-te-velde*". Op het eerste zicht is hier totaal niks Nieuwe Ordelijkheid aan vast te stellen want het behelst een nu eens door de nieuwe situatie noodzakelijke maatregel, een situatie die blijkbaar niks anders was dan een fenomenale toename van effectief gestolen zelfs vernietigde vruchten op het veld en in het dal van Ronse, waarbij sterk vermoedelijk vruchten door het gebrek aan zicht werden vertrappeld dus vernietigd bij pogingen om anderen zelf mee uit te trekken en dus mee te nemen. Het kan moeilijk anders of die taak was totaal onmogelijk geworden voor de enkele veldwachters van Ronse, naast de gewone politieagenten naast niet te vergeten ook de liefst twee plaatselijke brigades der nationale rijkswacht, die van Ronse 'centraal' en van de wijk Louise Marie - en die laatste zou merkwaardig genoeg andere gemeenten overlappen met zelfs een Waalse. Wij hebben geen specifiek onderzoek verricht naar deze politiedienst. Het was al duidelijk één maand na de instelling van deze dienst dat een groot aantal onder de eerste vrijwilligers, op zich al een merkwaardig groot aantal, "*zich in de onmogelijkheid bevinden als hulpagenten ... op te treden*". Dat de vier gebroeders De Jaegher ondanks al hun vervoers- of medisch werk zich nog niet in diezelfde onmogelijkheid bevonden, daar kunnen wij ergens over verwonderd zijn maar ook meer niet bij gebrek aan verder bronmateriaal. Zonder meer hebben zij zich laten leiden door een gevoel van verantwoordelijkheidszin voor hun leefgemeenschap tenzij er het overbekende 'ander' motief meespeelde, of er een verborgen persoonlijk zelfs meervoudig familiaal gedragen verborgen beweegreden hen heeft aangezet. Omgekeerd of eerder in elkaars verlengde, is het ons niet uit te maken uit welke mogelijke politieke hoeken deze stadsgenoten zijn gekozen. Het betreft sowieso een overweldigend aantal stadsgenoten van bijna vierhonderd (400) stadsgenoten die met zekerheid volgens reeds de allereerste beslissing "*.. dat de kandidaten hulpagent allen van goed gedrag, leven en zeden zijn, en dienvolgens alle moreele waarborgen geven.*" We zullen later in deel D.2.2. zien dat drie kandidaten of de broers Goeminne wel wat minder goed of moreel verantwoord gedrag zouden tonen door met name net aan het woekeren te slaan met eetwaren en dan nog op meerdere momenten. Maar die vaststelling is als het ware een toeval omdat wij deze familie landbouwers vrij goed leerden kennen en het ons volkomen onmogelijk was niet alleen die zogenaamde degelijke antecedenten van deze ongelooflijke hoop hulpagenten na te trekken net als het dus voor de absolute meerderheid onmogelijk bleek om na te gaan wat zij verder bezettingsrelevant hebben uitgespookt. Daar liggen zoals reeds aangehaald interessante onderzoekssporen. Wat tenslotte de familieleden De Jaegher betreft, is het misschien niet uitgesloten dat doorheen de diverse krijgsdossiers waarin zijn rondom de enorme textielige economische collaboratie van zowat geheel Ronse als vervoerders zijn betrokken geweest, ook daar zelfs kleine sporen zijn aan te treffen rondom hun zo goed als zeker redelijk tijdelijke activiteit als voedselbeschermendgerichte hulpagenten. Sowieso is het zeer jammer dat we buiten wat

berichten in het 'eeuwige' *'t Volk* na niet de ware leefwereldlijke of zeer lokale aanleiding zeg de gronden weten van de beslissing tot de aanstelling van zowel dit soort als dit geweldig grote aantal speciale agenten, te weten alleen dat zij dienden ter "*bescherming tegen dieftal of vernieling*". Meer concreet weten we dus totaal niks aan politieverlagen van de stadspolitie van Ronse, toen zeker 'nog' onder de leiding van Marcel Delobel terwijl zeer nota bene bij beide gekende gemeenteraadsbeslissingen zijn broer Robert Delobel alles netjes notuleerde: het is godherhaaldgeklaagd maar het *** politiearchief van Ronse is in zijn totaliteit verdwenen! Zonder twijfel zullen ter zake vele zo niet quasi ontelbare PV's of allerlei verslagen zijn doorgestuurd door de politiecommissaris naar zijn politiek hoofd, vanaf januari 1941 de oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, en aan de procureur des konings van Oudenaarde waar bijgevolg veel opzoekingswerk nog zal kunnen worden verricht. Het is uiterst waarschijnlijk dat die procureur zelf tegenover Ronse en vanzelfsprekend tegenover de meeste zo niet alle kleinere tot wat grotere gemeenten onder zijn vorm van jurisdictie (onder meer dus de steden Oudenaarde en Zottegem) instructies en/of aanbevelingen heeft opgesteld, inderdaad ter zake van dit soort speciale politie! Daarnaast is het ontbreken van het stadsarchief deel politiearchief extreem zo niet in het geheel hinderlijk (ach ach) om na te kunnen gaan welke de interne organisatie van deze veldbeschermingen inhield. Met zo'n pak van honderden hulpagenten - beeld U het eens in! - moet dat een gehele dagtaak voor minstens een echte, professionele stadsagent hebben ingehouden en allicht was de adjunct-politiecommissaris Marcel Vandenhautte hiërarchisch sterk betrokken in de coördinatie van de gehele zaak, en ter zake geregeld getuigenis of verantwoording afleggend aan zijn politieke baas of workaholic Leo Vindevogel. Laten wij deze opvallende verschijning van de vier gebroeders De Jaegher afronden met de opmerking dat beide beslissingen door de gemeenteraad van Ronse de facto door een kleine groep of het college werden genomen, en dat daarin unaniem werd gestemd. Dat betekende vanzelfsprekend steeds (sic) de eigenste aanwezigheid van "*burgemeester-voorzitter*" Leo Vindevogel naast die van twee socialistische schepen, Arthur Vanschamelhout en Albert Demanez naast Ephrem Vanden Eede die telkens "*Verontschuldigd*" was: die was allicht geen fluit geïnteresseerd in de goede gang van zaken in zijn geliefd Ronse want vooral of hoofdzakelijk bezig met zijn persoonlijke belangen. Die andere socialistische schepen Georges Dumont was ten andere door de Duitse Militaire Overheid reeds geschorst op 17 februari 1941 en kon bijgevolg niet afwezig zijn want kon niet meer aanwezig zijn.

Nog een vraagske. Een klein vraagske. Maar het herbergt een vorm van venijn want moet hier dan afsluitend bijna wegwerpend alsnog aan bod komen. We weten met zekerheid dat de firma De Jaegher in samenwerking met dhr. Leo Vindevogel, toen gemeenteraadslid en parlementair, in de zomer van 1940 met enkele camions naar het zuiden van Frankrijk is getrokken, om daar zoveel mogelijk gestrande Ronsese Crabs af te gaan halen. Het vraagske: met hoeveel camions is zelfde firma De Jaegher, zeer gebeurlijk begeleid door collega's X en Y uit steeds hetzelfde Ronse, in het jaar 1945 uitgereden naar slechts zo ver als Gent, om daar de Ronsenaars af te kappen en dan op te wachten, die of eerst het proces en dan de executie wilden bijwonen van nog steeds zij het voor niet lang meer fysiek identiek dezelfde Leo Vindevogel? U begrijpt dat wij hier een stijlfiguur aanwenden, zij het wat zonder enige stijl of eerder venijnig - of toch niet? De menselijk in het Westen gesitueerde geest trekt voortdurend op zich of al automatisch werkend parallellen of analogieën. Hij is eveneens hoe dan ook gevormd in een cultuur van christendom of een levensbeschouwing die draait rondom liefde. Het was in die beider optieken vanzelfsprekend dat enkele camions van De Jaegher al vroeg uit Ronse waren vertrokken op al die dagen want tussen het laatste Vlaamssprekende punt ten opzichte van dat bepalende Gent, lag inderdaad Ronse en dan een resem Vlaamse gemeenten waar diezelfde Leo Vindevogel meer dan twee decennia lang spreekbeurten en meetings had

gegeven en veel kostuumzitwerk had versleten als verdediger van een pak belangen; er konden geen camions voldoende zijn voor één vervoerstrip vanuit ook dat perspectief. Alleszins te Ronse wist iedereen wie vooral wel en wie ook al vooral niet is gaan luisteren, spreken zelfs tot gewoon toekijken naar Vogel één van die dagen te Gent. Over de organisatie van dat naoorlogs zozeer oorlogs gekleurd vervoer is niets bekend, in bronnen. Die bronnen zijn niet droog. Die zijn nooit gegraven maar waren als ondergrondse beken overvloedig aanwezig.

E.5.5. Kleine vervoerder Paul Delcoigne, Ninovestraat (geen huisnummer opgegeven), één exemplaar.

Zoals men uit deze aankondiging direct moet bemerken, woonde de man wel echtig in een bekende straat van Ronse die overigens in de volksmond van toen was gekend als "*De Trompe*" maar dan blijkbaar zonder huis of ten minste zonder huisnummer. Dat was natuurlijk onmogelijk zelfs als hij in een woonwagen woonde. Voor een professioneel vervoerder was die laatste veronderstelling misschien zelfs eerder voor de hand liggend. Maar geen nood of ten minste huisnood want de man woonde met zijn eega - die we later iets van dichterbij ontmoeten - zeker in een woning van baksteen, glas en dakpannen want samen hadden ze drie schatten van kinderen uit resp. 1923, 1925 en 1934. En voor het laatste hadden zij als het ware een eerste maal een derde kind gehad. Dat zou vrij snel overlijden en was, zoals iedereen weet, een wonde die bij een moeder nooit genezen kon. Had dat invloed op iets van haar gedrag tijdens de bezetting? De eerste jaren in het derde decennium woonden zij eerst dichtbij zijn ouders in de Oswald Ponettestraat, op nr. 63 of drie huizen voorbij pa en ma of schoon- en ook grootouders. Helaas hebben wij van die ouders niet voldoende registerkennis. Zij waren in zekere zin een perfect Belgisch huwelijk gezien hun antecedenten. Leon *Ferdinand* Delcoigne (°Frasnes-lez-Buissenal, 03 februari 1870) en Marie Thérèse Vancoppenolle (°Zulzeke, 02 februari 1868) waren op hun manier één van de duizenden koppels die een grove eeuw lang het geluk te Ronse vonden en zochten. Zonder twijfel gaven zij door hun andersgouwelijke afkomsten hun nageslacht een perfecte kennis van beide lands- en plaatselijke talen mee. Al hebben wij jammer genoeg geen register voor hen opgezocht voor de administratieve tijdvakken 1910 - 1920 en 1921 - 1930 zodat wij niet de andere kinderen konden traceren, met hun resp. relevante huwelijken waarvan wij er straks toch één moeten zien zij het brongewijs door het vorige iets te gehandicapt. Maar goed, "*Een manke gaat ook*" leerde ons een Dendermonds volksgezegde en dus hebben wij nog meer verwachtingen voor een lid van de familie Delcoigne dat zelfs vervoerder werd: professioneel tewerk gaan per automobiel of per zelfrijdend ding! Voor een juist begrip hebben wij voor de periode van de naoorlog een voorgedrukt bedrijfsdocument gevonden dat wel zuiver en alleen in de Franse taal was opgesteld (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Paul Delcoigne, Brief Paul Delcoigne dd. 06 november 1948 aan Ministère de la Reconstruction. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Op dit voorgedrukt brief - waarop eigenaardig genoeg want tegen alle toenmalige gebruiken in onderaan en weliswaar in het 'klein' is geen enkele drukker vermeld, geen detail misschien want zie afwachtend verder - staat zeer origineel onder meer de foto van een camion bovenaan (waar anders) in het midden (waar anders?) afgedrukt, iets lichter om de vrij korte gegevens rond de vervoersfirma leesbaar te maken. Die gegevens zijn de normale bedrijfsgegevens en de firma noemt blijkbaar ook "*P-D*" als "*PAUL DELCOIGNE*". Zijn halve trouwboek mocht er niet op hoewel hun beider familienamen eerder van de kortst mogelijke waren en nog meer hoewel zij in 1948 was bekend als zowel "*huishoudster*" en als "*vervoeronderneemster zonder (cv? = onleesbaar)*". Op dat voorgedrukt bedrijfspapier stond verder zijn beroep "*EXPEDITEUR*" en het adres "*30, RUE DE NINOVE, 30*" (Waarom dan twee maal die "30" is vermeld; we zouden het begot niet weten want het slaat nergens op. De

Nederlandse naamversie is nergens te vinden. Ten andere werd zekere logica verder gezet en was de stad enkel vermeld als "*RENAIX. vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Die eenzijdig Franstalige openbaarheid van deze Ronsese firma in het jaar 1948 zal allicht hebben te maken met een zeer intense zij het sociologisch niet al te brede anti-Vlaamse sfeer te Ronse na de oorlog. De logica daarvan zat dan zagezegd in de collaboratie en al haar associaties maar het had ook te maken met een onvoorstelbare schijnheiligheid van de overlevering omtrent de bezetting. Daar was met name deze man Paul Florent Delcoigne (°Ronse, 20 juli 1899) zelfs zowel onderwerp als lijdend en meewerkend voorwerp van. U begrijpt al lang wat wij daarmee bedoelen. Want. Hij zou nogal wat erkenningen krijgen maar had indien de wind wat anders strelend gezind was geweest even goed 'officieel' als collaborateur door het leven kunnen gaan na inderdaad zijn Duitse overleving. Zo kunnen of moeten wij dat nu zien; zo wist ongeveer iedereen dat te Ronse, behalve daar waar het vererend of bestraffend op aankwam.

Komen wij nu eens terug op dat gebrek aan huisnummer in de Ninovestraat. Het kan toeval zijn maar toch is één en ander potentieel zeer relevant. Op 27 mei 1935 smeedde de familie alle hebben en houden in de eigen camion richting een half kilometertje verder, inderdaad in de Ninovestraat en op nr. 21. Een flinke scheut tijd later want over de oren in de bezetting want op 16 april 1943 verhuisde het gezin gewoon schuinover want naar nr. 30 in deze zelfde Ninovestraat. Maar daar woonde al een tijd en nog behoorlijke tijd zowaar ! Maar dat is dus voor op het einde van dit zeer merkwaardige oorlogsvervoerdersverhaal. Bovendien gaan we zien dat vervoerder Paul Delcoigne in een zeer intrigerend oorlogsband kwam met een inwoner uit dezelfde straat en steeds buurt want wonende op nr. 11. Maar dat is ook voor wat later want bevindt zich niet de kern van een ui in al haar schillen?

Het minste dat we kunnen zeggen over deze vervoerder is dat er zeer veel te zeggen valt maar te weinig te schrijven. Voor dat laatste denken we aan de dossiers die mogelijks zijn opgesteld ten opzichte of rond hem en die we niet kennen. We hebben een tijdje voordien reeds opgegeven dat we deze vervoerder verdenken van deelname aan de woekerhandel. Op die manier kwam de fameuze nuchtere of cynische zin van Leo Vindevogel in letterlijke zin als een blijvende echo terug: "*Geachte Heer Sonderführer.*

Betreft: Toelating LKW.

In antwoord van Uwe nota van 19-11-1942, kan ik U het volgende mededeelen:

Op de hierbijgevoegde lijst vindt Gij de toegelaten LKW per beroep. Alle LKW hoe gejustifieerd zij voor het bedrijf kunnen wezen, kunnen aan gelegenheidsmokkel doen ...

Hoogachtend, De Burgemeester....". (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, brief burgemeester Leo Vindevogel dd. 11 december 1942 aan Sonderführer (X) der Kreiskommandantur Aalst. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). We hebben helemaal geen idee of er een evolutie is geweest in het vervoersbedrijf van deze Ronsese vervoerder annex zoveel meer. Meer bepaald mogen we 'ergens' vermoeden dat hij op een dag tegen een politionele en/of administratieve lamp is gelopen. Het klinkt grof maar het is realistisch dat hij zelfs voor een - echte of administratieve - rechtbank wegens woekerhandel is moeten verschijnen nog nadat hij op 27 maart 1944 door de Gestapo thuis te Ronse werd gearresteerd en weggevoerd, richting de KZ. Dat hij daar zat wisten intimi en alle burens, en allicht daardoor ineens geheel Ronse. Zo hebben wij één origineel betalingsbewijs via de Emissiebank waarin de relatief kleine maar daar mogelijks levensreddende som van 375 frank of 30 RM werd overgeschreven naar "*Den heer Paul Delcoigne. Nr. 54756. Block 8. Block 17. Konzentrationslager Weimar - Buchenwald*" (DOS, dossiers documentatie, persoonsdossier Paul Delcoigne, oorspronkelijke Betalingsopdracht nr. 37772 dd. 09 augustus 1944. Met vermelding "*Maandgeld*" zodat dit logischerwijze - maar mogen wij dat gebruiken in deze verschrikkelijke context? - om een maandelijkse storting ging, wat wij toch betwijfelen. We hebben geen enkel idee

waarom hier twee blokken zijn aangeduid. Hopelijk was het geen vergissing en is dit geld toch na mogelijke verwarring bij hem beland. Het zal wel zo zijn geweest dat zijn echtgenote en andere familieleden veel meer wilden overschrijven maar dat de Duitsers deze steun mogelijks beperkt hielden. We hebben nog enkele van deze in het geheel der vele gekende Ronsese PG zeldzame overschrijvingen ontmoet maar kennen geen voorwaarden ter zake. Begin augustus 1944 betekende trouwens nog één maand voor de bevrijding van de stad en was dus al voorbij D-Day. Daarna viel de steunvorm compleet droog tenzij nog iets mogelijk was via het Rode Kruis, een organisatie waarvan tussen wijdopen haakjes voor België wel eens een monstermonografie mag worden bedacht; eerst denken, dan doen en uiteindelijk uitgeven. Alleszins moet zowel de kennis van een speciaal gevangenschap - het ging niet over gewone gevangenen, dat wist toch elk mens - én dat indroevende feit dat nota bene door de eigen bevrijding verdere steun niet meer mogelijk is geweest, elke betrokken Ronsenaar en in wezen geheel de stad diep hebben geraakt en uiterst gevoelig gemaakt voor nieuws, vreugdevol nieuws. Dat heeft dus liefst acht maanden geduurd. Terwijl men thuis terug op manieren kon beginnen ademen en dromen, wel dikwijls voor velen met een redelijk lege maag nog, dan wist men dat aldaar in Duitsland en nog meer aldaar in die KZ de levensvoorwaarden slechts slechter en slechter werden. Het moet in stad en streek zeer velen werkelijk in de diepste krochten der wanhoop, tot complete depressie zelfs tot dodelijke inzinkingen hebben geleid. Het is dan ook begrijpelijk dat omgekeerd er haat was ten opzichte van al diegenen die hier nog waren en op kleine of diepe schaal aan collaboratie hadden gedaan, zoals in de eerste plaats Leo Vindevogel met zijn eeuwig gedachte, tijdelijk verrichte Duitse propaganda in zijn weekblad. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het geld werd gestort door "*Joseph Laemont - Delcoigne, Ronse*". Tot onze diepe spijt hebben wij van hen - die nog leefden in KLR 1947 en hij was toen nijveraar - geen registers opgezocht. Joseph Laemont (°Ronse, 07 december 1883) was in volgende verklaring "*fabriekant*" en inderdaad een nauwe verwante van Paul Delcoigne: "*Den ... toen ... in den woning van mijn schoonbroer Paul Delcoigne ...*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronse, Verklaring Joseph Laemont dd. 01 december 1944 aan rijkswacht Ronse. Zoals U verbaasd kan zien, hebben wij hier ons best moeten doen om zo minimaal mogelijk te citeren. Dat krijgt verderop zijn reden want er viel inderdaad meer interessants hier te rapen. Door het gebrek alhier van gericht registeronderzoek kunnen we slechts 'hopen' of vermoeden dat de man met de te Ronse niet zo veel voorkomende familienaam "*Laemont*" eveneens familie was van Jean Laemont, bekend liberaal, naast weerstander bij het GL en ook al PG als overlevende van Duitse KZ. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De nijverlijke combinatie "*Joseph Laemont - Delcoigne, Ronse*" hadden we al eens eerder ontmoet. Dachten we. Even nadenken. En jawel. Het gebeurde in maart 1943 of volle bezetting en zowaar in het weekblad aller weekbladen of het enige dat lokaal nog onder Hitlers paraplu mocht verschijnen. U kent het bestaan van deze indrukwekkende lijst reeds; zie deel 1.2.2. Dit bedrijfje leverde "*19.800 kgr. wol*" aan Zentratex of de burgerlijke Duitse eenheidsafnemer tijdens de bezetting (*'t Volk*, 20 maart 1943. Voor alle duidelijkheid leverde deze firma geen meter of kilo aan de Wehrmacht. Dat kon overigens volstrekt toeval zijn want als we één gemis hebben dan is het verdeling van de contingenten voor textiel in textielreuzenstad Ronse in die barre tijden. Er is verdorie immens veel werk op de onderzoeksplank. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Voor we hier kort op ingaan, is het belangrijk op het tijdstip moment te wijzen van maart 1943. We hebben geen enkele voorstelling of deze kleinere textielspeler nadien verder heeft gewerkt, niet eens tot aan de bezetting maar bijvoorbeeld tot eind van dit jaar of begin 1944. Nu ter zake is de waarde van dat met zekerheid gekend getal moeilijk in te schatten qua hoegrootheid. Was dat nu veel of was het zelfs pure economische collaboratie? Of was dat geen van beiden want er waren vele Ronsese bedrijven die daar flink tot reusachtig boven zaten!/? Werkte het bedrijf bovendien volstrekt onafhankelijk, weliswaar binnen de algemene grenzen die met de Handelskamer en de Textielcentrale waren afgesproken, of was het een soort van onderaanneming geworden voor één der echt grote textielspelers van Ronse? En zo ja, welk? We mogen ook niet zeggen of er na deze verklaring uit december 1944 - niet te vergeten nog volop oorlog - er door het krijgsgerecht van Gent een dossier tegen "*Joseph Laemont - Delcoigne, Ronse*" is geopend en

dat valt ook al te onderzoeken. Het is in dat voorkomend geval zeker geseponeerd want we hebben nooit gehoord van een veroordeling voor één van deze bedrijfsleiders - het koppel of alleen hij nota bene. Sowieso stond hij proper dus alle rechten hebbend te blinken als kiezer op de KLR 1947. Maar wie textielarbeid voor de Duitsers zei, zei te Ronse - en waar was het anders dan wel in totaliteit minder dan in deze reus van een textielstad? - per definitie ... woekerhandel. Bovendien is het wel zeker dat het krijgsgerecht een mammoetdossier heeft geopend tegenover de uiterst eerbiedwaardige Handelskamer, eeuwenlang geleid door de al even eerbiedwaardige Michel Portois, en dat dit bedrijf daar zeker in moet hebben gezeten. Maar dit begerenswaardig krijgsdossier is ook al flink geseponeerd en bijgevolg door ons aller stervelingen want tot 2045 niet in te zien.

Maar laten we nu eens maar zelf wat zout leggen op onze obsessie aan netwerken, vooral dan familiaal, te Ronse tijdens WO II? Herinnert U zich nog het voorgaande citaat: "*Met verzoek in de boeken in beslag genomen bij ..., Paul Delcoigne te Ronse en .., na te gaan wat er vervoerd werden voor de verscheidene firma's der streek, en bijzonder de textielfirma's, welke den aard, het gewicht en de bestemming was der vervoerde goederen en een lijst op te maken van de goederen vervoerd door iedere firma met vermelding van de data op dewelke het vervoer plaats greep.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Fernand Dubus, Nota substituut A. Buysse dd. 20 maart 1946 aan commissaris der Staatsveiligheid te Gent. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***)? Die twee voordien mee geciteerde firma's hadden samen 15 vrachtwagens. Met deze camion erbij - verder gaan we zien dat de firma Paul Delcoigne tijdens de bezetting er toch méér had! - waren dat 16 camions voor als U zich nog herinnert 31 Ronsese textielbedrijven en vijf collega's in de buurt. Zuiver rekenkundig zou men ruwweg kunnen zeggen dat elke vrachtwagen 2,5 klanten bediende. In het geval van vervoerder Paul Delcoigne was dat allicht de firma van zijn schoonbroer en zuster, nog één erbij en af en toe een derde. Dat is slechts een ietwat kinderpoging om te zeggen dat vervoerder en verzetsman en PG Paul Delcoigne rustig enkele jaren heeft rondgereden voor klanten van stad en streek die ongegeneerd textiel verkochten zowel aan de Wehrmacht als aan het burgerlijke Zentratex. We weten dat hij het sluikblad RVRL uit Brussel op momenten heeft meegebracht. Dat wil zeggen dat hij zeker over een Schein beschikte om sowieso eerst naar dezelfde plaats te mogen rijden. Dat kan een zeer klein maar toch futiele aanzet zijn van een opsporing van de eindklanten waar hij naartoe moest om te leveren of om er halffabricaten en grondstoffen op te halen. En er zij de inbeslaggenomen boeken van ook zijn bedrijf, door het krijgsgerecht - dat blijkbaar ten minste de eigen archieven nooit heeft deels vernietigd. Vergeten we in al onze ijver daarbij niet dat Ronsese textielbedrijven derhalve ook diegenen die vervoerder Paul Delcoigne bediende, ook wel eens aan Belgen hebben geleverd, andere textielbedrijven en allerlei soorten winkels zodat aldaar aan de echte consumenten kon worden verkocht. Dat betrof enkele miljoenen Belgische huishoudens die wel aardappelen konden proberen kweken in en zonder diefstal tevens rooien uit eigen of andermans tuin maar geen textiel uit de bomen van het dichtste bos konden plukken. Het zal wel voor de eeuwigheid een mysterie blijven hoeveel van de daadwerkelijk gerealiseerde textielproductie te Ronse nu eens juist niet aan de Duitsers is geleverd en anderzijds ook niet de zwarte markt is opgegaan maar dus (...) toch op de normale Belgische markten is beland. Of heeft deze vervoerder alleen maar voor Duitse instellingen en voor woekerhandelaars vervoerd? Dat was dan én zeer lucratief én zeer chantabel, zoals we straks mogen bedenken. Alleszins zal de zeer Franstalige Paul Delcoigne uitstekend een hele resem vracht- en handelstermen in het Duits kunnen voordragen hebben; hij kon het tijdens de autoreis - door wie vergezeld want van enig personeel weten we totaal niks? - al zingend oefenen. Inderdaad zou men dus weer goud of een eigen vingerdeel geven om al de voorgaande aangeslagen boeken en nog veel meer uit de archieven van het krijgsgerecht te mogen inzien om te zwijgen van alle door ons helaas onbekende archieven in

zake opsporing der woekerhandel, alvast toch te beginnen bij het parket van Oudenaarde. Voor deze man geldt meer bepaald of er in met name het bezettingsjaar 1943 niet even een cesuur zou vallen, en daarover direct meer.

Hoe diens echtgenote de firma na zijn bruuske verdwijning door arrestatie en wegleiding naar Duitse KZ beheerde; geen idee maar de mogelijkheden lagen voor de hand. Het was ofwel door madame zelf ofwel via haar schoonbroer ofwel door een eeuwige derde zoals wij wel enkele namen binnen het GL van Ronse kunnen bedenken met bedrijfseconomische zelfs boekhoudkundige kennis, uit de gesloten vuist weg. Maar we weten wel dat een vrachtwagen van zijn bedrijf werd aangeslagen door de naar Duitsland vluchtende zwarten van Ronse of zeker na het verdwijnen van echtgenoot Paul Delcoigne. Die gingen uiteraard niet met een door pannes of in rustige roest stilstaande vrachtwagen vluchten waarin zich dan nog eens geen druppel benzine bevond, of wat de brandstof toen ook voorstelde: "*Ik beken ook de autocamion van Paul Delcoigne te hebben opgeëischt voor onze vlucht naar Duitschland in december 1944. Ik herhaal; het is feitelijk Joseph Ronsse die hem opgeëischt heeft.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leon Vandenhole, Verklaring Leon Vandenhole dd. 26 februari 1947 aan substituut Leon Hoet. Onwaarschijnlijk maar het staat er zo: "*december 1944*". Dat was nogal wieses in september en wel de tweede september 1944, meer bepaald een zaterdag zodat die vluchtende zwartjes - op een haar na allemaal devote katholieken - de volgende dag de hoogmis van 11 uur moesten missen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was nogal een begankenis ten huize en ter firma Paul Delcoigne op die dag zoals hij later zelf zou getuigen maar wat hij in feite niet anders dan kon vertellen nadat hij het van zijn echtgenote eerst had gehoord: "*Le 2 septembre 1944, Jozef Ronsse s'est présenté à la maison avec Adrien De Rycke, Leon Vandenhole et Goebeert* (NVDR; Toetie Goebeert was de bekende lapnaam van Noël De Smet), *tous de Renaix, et ont enlevé mon dernier camion, pour pouvoir prendre la fuite.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, Verklaring Paul Delcoigne dd. 26 oktober 1946 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Hoe uitzinnig of doodgewoon verstrooid een mens kan zijn, geen zelfde mens vergist zich dat één toch gelijk is aan twee of veel meer. Hoeveel meer dan één vrachtwagen er bij deze firma was of waren, is voer voor Madame Blanchen tenzij door onderzoekers kan worden opgemaakt na inzage der ooit aangeslagen bedrijfsboekhouding. Maar er moeten er zeker twee geweest zijn. Tegelijk opent deze uitspraak van de eigenaar zelf de quasi zekerheid dat er tijdens de bezetting dus voorafgaand aan die tweede september 1944 (of inderdaad op één dag na de gehele bezettingstijd), iets is gebeurd met de voorlaatste vrachtwagen. Anders had het werkelijk geen enkele zin om van een laatste vrachtwagen te spreken. Dit exemplaar was m.a.w. niet aangeslagen om reden van de arrestatie omwille van aan Duitsland staatsvijandige activiteiten. Of zijn weduwe dan nog kon gebruik maken van het aanwezige Schein voor vervoer, als dat er sowieso nog was, weten we dus ook niet maar die niet-inbeslagname door de Gestapo of andere Duitse diensten was ergens opmerkelijk. Voor Ronse hebben we zeer veel gelegenheidsdiefstal (zie ook verder) ontmoet door Duitse en Belgisch-collaboratieve politiemensen allerhande maar - tot heden ten minste - niet op dit vlak. Hoe gruwelijk dit ook moge klinken, liet deze - vermoedelijke - situatie toe dat eega Delcoigne of Héléne Paul Emilia Malrait (°Nouvelles (Henegouwen), 15 februari 1893) zich met medewerking van de gelukkige medewerker verder of opnieuw liet inschakelen in het aspect van vervoer en/of opslag van goederen uit de woekerhandel.

In de loop van het vierde chronologisch bezettingsjaar 1943 en tot onze diepe spijt "*sans pouvoir préciser la date*" kwam vervoerder Paul Delcoigne dik in nesten want men wilde hem zelf vervoeren naar Duitsland, nu niet als PG maar als GEDEPO of als zeer onvrijwillig zeg gedwongen arbeider. Was er geen werk meer voor hem ineens te Ronse? Waren er sowieso teveel professionele vrachtwagenchauffeurs in Ronse en de Vlaamse Ardennen door de

sluiting op last van hoger- en najverhand van een reeks bedrijven uit de grote nu veel te groot of beter overbodig geworden textielsector - en ongetwijfeld aanverwanten? Achter zijn potentiële wegvoering kon dus een vorm van economische logica zitten en sowieso was er in Duitsland door de interne functionele veranderingen aldaar van ruwweg arbeider naar soldaat veel werk op de plaatselijke en sowieso enorme arbeidsmarkt, ook voor chauffeurs. Het lag toch enigszins iets anders zoals blijkt uit een getuigenis van de man zelf, die zeer spijtig genoeg ook niet is zelfs deels bevestigd door een getuigenis van de hier nochtans vermelde collaborateur Jozef Ronsse: "*En 1943, sans pouvoir préciser la date, j'ai été appelé à la Werbestelle de Renaix. Leon Baert, tenancier du Café Belge me précédait. Quand c'était mon tour de passer devant Jozef Ronsse, celui-ci me disait: 'ha, dat is nog eens één van die verkankerde anglofielen van 'café Belge'. Ge zult ook haast de baan pakken voor Duitschland, alzo zult ge Uw venijn niet meer rondspuwen tegen de Nieuwe Orde.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, Verklaring Paul Delcoigne dd. 26 oktober 1946 aan rijkswacht Ronse. We willen nuchter blijven en niet spotten maar dit soort verklaringen van het eigen patriotisme doorheen de zgn. getuigenis dus geleende mond rondom een ernstige lokale collaborateur, kwamen we wel eens meer tegen. Maar we hebben het nooit bevestigd gezien uit die echte mond van deze of gene verhoorde collaborateur. In dit geval hebben wij de beschikking over het krijgsdossier van Jozef Ronsse, en ook al van enkele strategische figuren rond de Werbestelle. Zo'n uitspraken zijn zeker en vast gebeurd maar toch hebben wij niet alleen door het ontbreken van confrontaties ter zake (in het algemeen dan want zo'n uitspraak was zelfs voor de zelfopgefokte gederateerden van het krijgsgerecht geen veroordeling waard) nogal wat bedenkingen. Wat betekende dat politiek de facto bovendien want zoals we redelijk overvloedig moeten zien doorheen dit deel van GEDEPO stonden patriotisme maar ook al katholicisme op geen enkele manier in het bijzonder woekerhandel in de weg. En dat was zonder meer verontrustend voor en verschroeiend aan het belang van de gehele Belgische gemeenschap dan een schepje vaderlandsliefde meer of minder, of zelfs helemaal geen. Men moest zich a.h.w. geen echte Belg voelen om een ware inwoner van België te zijn. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Waarmee meteen ook het bewijs is geleverd dat deze Franstalige Paul Delcoigne perfect Nederlands verstond om zelfs een draak van een uitdrukking als "*verkankerde anglofielen*" te kunnen onthouden. Overigens komen we via deze in het geheel redelijk lange verklaring van Paul Delcoigne te weten dat hij in november 1943 ook werd aangeduid voor de civiele wacht n.a.v. de eerste moordpoging op Leo Vindevogel. En dat hij daar als "*mon compagnon de garde*" Marcel Lermusiau had, de chef van het GL te Ronse. Voor de rest weten we niet in hoeverre beide heren elkaar beter kenden, verzetsgewijs. Overigens spreekt Paul Delcoigne zich in deze verklaring tegen, een zaak die natuurlijk niet kon rechtgezet worden door Marcel Lermusiau zelf wegens diens tragische dood in een KZ te Duitsland: "*Jozef Ronsse venait me contrôler chaque fois et même à trois reprises pendant une garde. Mon compagnon de garde, Marcel Lermusiau, ... était chaque fois interpellé par Jozef Ronsse et il lui demandait chaque fois 'Où est Delcoigne?'*" (Idem. Dit is je reinste zever want indien Paul Delcoigne dan telkens afwezig was, zelfs maar één maal, was hij absoluut zeker nadien gestraft geweest zoals bij nogal wat lossere stadgenoten in die tijden is gebeurd - en waarvan we allerlei documentatie hebben zoals met name Duitse betalingsbevelen aangaande de opgelegde boetes. Het is niet aan te nemen dat dit - nota bene tijdens één opgelegde wachtbeurt zelfs tot driemaal toe!! - werd gevraagd door lapzwans Jozef Ronsse. Zelfs dit stuk onbenul had in zijn kop een koppel ogen met nog een bril erop - overigens zeer anglofiel want echt een John Lennontype, tja - en kon dus zelf zien of Paul Delcoigne samen met zijn kompaan die wacht aldaar optrok. Waarom zodoende Paul Delcoigne deze complete nonsens heeft verteld, kunnen we niet lezen noch achterhalen. Overigens; wie één maal manipuleert of fabuleert, ondergraaft stilletjes de gehele geloofwaardigheid - of is dat te scherp geoordeeld over het wezen mens? Het is natuurlijk zo dat een laat ons zeggen normale menselijke geheugenvervalsing van deze verklaarder - vergeten we niet dat de arme man één jaar Duits gevangenis en kampen achter de rug had! - ter zake doorheen al deze 'details' volstrekt uitgesloten is. Voor de gewoonlijk twee rijkswachters van dienst schiep dat geen probleem tenzij zij doodgemoedereerd te onoplettend waren om dat vast te stellen. Misschien konden zij verhoren afleggen en opschrijven in PV's al half slapend of ondertussen een sigaret paffend en veel koffie

slurpend zonder assen of druppels te morsen? Vlekken hebben wij alvast nooit bemerkt op de alleszins voor ons ontelbare PV's rond WO II te Ronse, ook wat betreft de productie ter zake door de stedelijke politie en de nijvere Staatsveiligheidsers. Ten andere, één van de hier twee aanwezige rijkswachters was wachtmeester Aloïs Corneille De Scheirder (°Gent, 09 april 1900) die ook al later werd erkend als GW bij het GL van Ronse, en dat vanaf de eerste maart 1944. Gelijke jongens onder elkaar dus. De man had volgens zijn verzetsdossier van alles verzetsmatig gedaan zoals het verspreiden van het welbekende sluikblad RVRL. Of dit blad ook tussen de rijkswachtelijke dienstnota's werd opgehangen, stond er wel niet bij al was dat niet aan te raden want in deel 3.3.5.XX... **NOG VERWERKEN** zullen we zien dat meester en meester der collaborateurs Maurice Ponette op het rijkswachtkantoor van Ronse zowat kind aan huis was. En dat sluikblad werd zoals bekend onder meer door deze vervoerder annex verklaarder Paul Delcoigne naar Ronse vanuit Brussel gebracht, allicht niet om daar de gezinsachterwerken mee af te kuisen in het gemak. Aloïs De Scheirder moest zich dan wel reppen met die verspreiding want weinig later na zijn intrede in het verzet werd onder meer deze vervoerder Paul Delcoigne gearresteerd en wat de duur van deze oorlog betrof definitief naar Duitsland afgevoerd en droogde alvast deze bron meteen op. Bron: Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Aloïs De Scheirder. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Waarom zodoende Paul Delcoigne deze flauwe kul heeft verteld, kunnen we niet lezen noch achterhalen. Of toch deels? Zo weten we dat hij tot de kringen der Widerstandskreise nog steeds werd beschouwd in november - december 1943, zodat hij zich ook voor die tijd zal hebben geuit als patriot. Alleszins, door deze verklaring weten we zo goed als zeker dat Paul Delcoigne graag een pintje ging pakken bij Leon Théodore Joseph Valère Baert (°Ronse, 21 maart 1897); hopelijk liet hij zich nadien door een taxi naar huis en firma rijden maar dat zij nu eens moraliserende oorlogsdetails die op hun best iets zeggen over de algemene graad van burgerzin van zo'n man en zijn tijd. Leon Baert zelf woonde en baatte eerst een café uit op Athstraat nr. 1, zoals zoveel café's prettig en commercieel gunstig gelegen op een hoek in dit geval met de Molendam of de aansluiting met het station en de voetgangersoverweg. Hij zou vanaf 12 april 1943 de bekende halfblauwe zaal Concordia gaan uitbaten in het centrum der stad want in de Abeelstraat 39. Deze geciteerde uitspraak van Jozef Ronsse door verklaarder Paul Delcoigne kan dus een aanduiding zijn dat dit voorval voor de vermelde datum van de verhuis in april 1943 is voorgevallen. Al was Leon Baert sterk vermoedelijk een zeer gekend figuur door zijn café en dus mogelijks nog iets langere tijd dan zijn verhuis door allerlei Ronsenaars geassocieerd met Café Belge.

Nu, we kunnen U geruststellen dat de man zijn gezin voor deze bedreigende gelegenheid niet heeft moeten verlaten. Anderzijds mogen we er toch van uitgaan dat deze zware dreiging niet is uitgevonden door deze man, verzetsheld en held als overlevend PG. Een confrontatie rond dit thema met collaborateur Jozef Ronsse is alleszins voor ons niet vindbaar. Er zijn naar onze redelijk oorlogsonderzoekelijk ervaren mening maar twee mogelijkheden hoe deze vervoerder annex enzovoort aan deze dreiging is ontsnapt; door ofwel diep in zijn zakken te tasten en daar voldoende te vinden, uit te halen en te schenken aan de milde ontvanger die met name Jozef Ronsse kon zijn. Dat kon persoonlijk zijn gebeurd of ten opzichte van DeVlag, waar de man na zijn verdwijnen uit de Werbestelle (zie direct verder) naartoe is getrokken als gewestleider of ten opzichte van pakweg de families van die Ronsenaars die ergens aan het oostfront zaten. Onder meer een lid van het GL en toevallig ook lid van een zeer begoede textielfamilie zou zijn dreiging van GEDEPO gewoon (...) afkopen door een dikke som aan DeVlag te 'schenken'; zie de eerbiedwaardige René Cambier in deel 7.4.2. In dit geval was een vorm van schenking in natura zelfs voor de hand liggend door met name een vrachtwagen van de firma P-D af en toe eens af te staan ten gunste der plaatselijke collaboratie, een vervoersactiviteit die met 100 % zekerheid is ingevuld door collega-vervoerder Octaaf Vanherpen (zie verder). Men kent het: "*Do ut des*" en dat was in deze barre tijden nog meer dan onder die Romeinen een stelregel als was het een als klein kind reeds door pa en minder

ma opgelegde dwangregel. Wie weet zijn dergelijke compensaties zelfs deels betaald zij het aan een zacht of vriendenprijsje door een organisatie als DeVlag, wat dan in de boekhoudingen van zowel de firma Paul Delcoigne als van DeVlag zou kunnen worden aangetroffen. Ten andere is het maar zeer de vraag of eender welke collaboratieve vereniging van en rond Ronse tijdens de 'normale' bezettingstijden dus niet in het jachtige kader van de vlucht naar Duitsland, ook maar één keer een camion van Ronse voor één der activiteiten heeft opgeëist, via via (de Kreiskommandant en zo voort). Zeker DeVlag bulkte van het geld en kon dus domweg goed betalen en bovendien hielden deze organisaties uit de Nieuwe Orde toch liefst een schijn van normaliteit hoog; betalen met voldoende wortels was dus een eenzaam hogere en betere manier van motiveren dan dwingen op straffe 'van'. Er was de mogelijkheid alsook en ten tweede dat Paul Delcoigne een dikke uit de lokale of regionale collaboratie had ingeschakeld al dan niet ook al met stroop om de likkebaardende mond, zoals de immer bereid tot alle uitstekend betaalde hulp zijnde advocaat Maurice Ponette. Lobbying was ook al zo oud als een Romeins geplaveide straat en nog ouder indien men diep genoeg gaat graven ter zake en het immer noodzakelijke geluk aan de onderzoekende hand heeft. Vermoedelijk wist Paul Delcoigne weinig van de Romeinen laat staan de Etrusken en alle andere onbekenden die hen iets minder glorieus voor zijn gegaan maar hij was sowieso een Belg in hart en nieren en dus meester in de kunst der foefelare. Zijn Belgisch patriottisme mocht dan oprecht zijn, dat stond de vorige houding en handeling niet in de weg.

Zoals zo dikwijls gebeurt rond talloze figuren rond Ronse in WO II worden wij geconfronteerd door slecht werkende geheugens want herinner U deze man en zijn uitspraak, direct aan het begin van zijn vorige verklaring; "*sans pouvoir préciser la date*". Dat werd zonder slag en stoot aangenomen door deze rijkswachters terwijl zij nochtans zeer goed wisten dat net deze man zeer goed tegen een slag en stoot kon en er zelfs uitdeelde aan het zgn. zwakke geslacht alleszins in vergelijking met hem een oude deerne (we zien dat verder). Helaas of hoe U ons toestaat één en ander te benoemen, hebben wij als onderzoeker nu eens wel een bepaalde zij het meer relatieve precisering van de datum waarop de scène in de Werbestelle Aussenstelle Ronse zou zijn verlopen. Naar gelang de bron verdween Jozef Ronsse op de eerste mei 1943 of in juni of juli 1943 (Hij zou ontslagen zijn die eerste mei 1943; best een zeer symbolische dag voor dit stukske nieuwe nazi dat vroeger communist zou zijn geweest en blabla. Bron; AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, verklaring Gerard Kling dd. 16 maart 1945 aan Julien Codde, officier der Staatsveiligheid. Een oud-medewerker van hem zag het anders, zowel de manier van afscheid nemen als het tijdstip: "*Hij heeft echter de Werbestelle van Ronse verlaten in juni of juli 1943 en is dan gewestleider geworden van DeVlag.*" Bron: AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, verklaring Eugène Puissens dd. 17 oktober 1946 aan Marcel Baudewyns, commissaris der Staatsveiligheid. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het heeft er alle schijn van dat Paul Delcoigne werd opgeroepen op de Werbestelle na de negende maart 1943 omwille van iets wat toen is gebeurd in zijn leven, dat zelf een oorzaak had die we anderzijds slechts kunnen bedenken.

Er was een zware, algemeen gebruikte logica in het bezette land die ook te Ronse zoals zeer bekend is, werd toegepast; wie stout was want aan woekerhandel deed, probeerde men in de kraag te vatten en naar Duitsland als GEDEPO te sturen. Daar kon hij dan het Duizendjarig Rijk mee helpen uitbouwen of de facto nog wat in standhouden, zodat hij vandaar ook deviesjes naar huis kon sturen en vooral hier niets meer verkeerd kon uitsteken - dan schreeuwerige brieven te sturen naar moeder de vrouw en de koters, vader, moeder, grootmoeders en tantes alsook alle oudere zusters die mee moesten baden in het zuiverende tranenbad vanuit Duitsland gestuurd via Rijn, Schelde en de Deutsche Reichspost. We gaan dat uitvoerig bekijken in deel 4.3. en we weten reeds dat Herr Vogel een speciaal agent in dienst had om die etters van woekerhandelaars van en te Ronse op te sporen, dhr. Julien

Vanobost. We hebben supra reeds deze vervoerder verdacht van deelname aan woekerhandel. Het zou ons sowieso verbaasd hebben dat iemand die verzetsmatig verbonden was aan liefst drie diverse verzetsgroepen van stad en zelfs streek inbegrepen, niet alleen zich zou bezig houden in zijn schaarse professionele tijd met gewoon of legaal vervoer van gewone of legale goederen maar niet tevens zo niet zelfs vooral met illegaal zeg zwart vervoer van illegale of zwarte goederen: wie drie zegt, zegt immers ook twee - of zoiets. En wie sowieso politiek althans naar Duitse bezettingsnormen illegaal was als weerstander, was dat al even goed of slecht naar Belgische tevens Duitse politieke normen als woekeraar? We zijn helaas nooit ten huize Paul Delcoigne geweest in die barre tijden maar het zou ons ook al hebben verbaasd was daar geen mooie afbeelding aan te treffen van de vrij bekende patroonheilige der vervoerders, Sint-Eligius, zo niet zelfs van een wat Afrikaanser getinte versie voor de bescherming van alle zwartvervoer. Een mens moest nu eenmaal zijn maatregelen nemen en afsmeking van hemelse bescherming kostte niks dan wat kaarsen en kleingeld, en de aanschaf natuurlijk van de net vermelde attributen. En inderdaad, er was iets sensationeels gebeurd ten huize en firma Paul Delcoigne waar de Duitse bezetter en onbekend gebleven zwarten of vermoedelijk Belgische anonieme verklikkers hun gading door hebben gehaald - één maal zeker en misschien in de afwikkeling ervan nog iets meer.

Deze man had niet het profiel van beroep noch de leeftijd die hem als meest geschikte maakte voor de Duitse arbeidsdiensten in Duitsland en bijgevolg hun afdelingen der Werbestelles alhier. Inderdaad, een potige vent met geschikte handen voor een stuur kon men sinds de ossenspannen uit de oudheid reeds prima gebruiken want zonder vervoer werd er niks vervoerd; zo eenvoudig was dat. Maar op een dag net voor de start van de lente van 1943 kreeg Paul Delcoigne op zijn officieel adres allerlei vervelend bezoek. En daar was zowaar diezelfde Jozef Ronsse bij! En inderdaad is ook weer voor deze getuigenis geen confrontatie met de deels beticht Jozef Ronsse zelf in dit nochtans vrij dikke krijgss dossier vast te stellen. Bovendien getuigde de getuiger eigenlijk niet want zoals U direct kan zien via de mond van een echte getuige of zijn echtgenote: "*Le 9 mars 1943, le nommé Jozef Ronsse, accompagné de 3 membres de la Gestapo et 2 Feldgendarmes, s'est présenté chez moi vers 6 h. 45' dans le but de m'arrêter. Ils ont fouillé toute la maison et ont saisi des vivres et du matériel des mes autos (pneus, huile, etc.). comme je n'étais pas à la maison, ils ont amené ma femme en insistant que je devais me rendre sinon qu'on arrêterait mon enfant aussi et cela sur les instances de Leon Vandehole, Gestapo.*

Je me suis rendu le lendemain à Oudenaarde et ma femme a été relâchée et moi aussi le même jour." (DOS, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, verklaring Paul Delcoigne dd. 26 oktober 1946 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het is werkelijk niet te geloven dat geen enkel ondervrager van de rijkswachters ook maar een begin van een zucht van een verwondering heeft geuit hoe zij - ladies first - en hij dan uit die beknelling zomaar kwamen (De ondervragende rijkswachters waren steevast met twee. Altijd. Dat systeem viel nooit voor tijdens verhoren door functionarissen der Staatsveiligheid en ook niet bij de stedelijke politie. Tenzij bij de spreekwoordelijke maar heel hoge uitzondering die wij naar we ons proberen te herinneren hoger dan huizenhoog was want wij herinnerlijk maar één maal hebben ontmoet: een verhoor door een Staatsveiligheidsder waar de adjunct-politiecommissaris aanwezig was. Indien een substituut van het krijgsgerecht een verhoor afnam, werd die steeds vergezeld door een griffier die het schrijfwerk voor zijn rekening nam. In het begin van het krijgsgerecht werd wel eens een verhoor afgenomen door het gewoon Belgisch parket. Voor Ronse herinneren wij ons zo slechts de zaak van de oorlogsburgemeester. Het lijkt ons toch ergens logisch dat deze verschillen in de formele manieren van onderhoren invloed moest hebben op het - inhoudelijk - resultaat ervan. Uiteraard bestaat de menselijke perfectie niet en al zeker niet in een moreel en politiek gezien onmenselijk geheel van het Belgisch krijgsgerecht. Voegen we hier ten slotte nog aan toe dat nogal wat 'verhoren' in 1944 - 1945 zijn afgenomen door diverse verzetsgroepen, zelfs na doorgeving van

verdachten door het Belgisch gerecht en dat juridisch een werkelijk niet te vatten schande. Dat verzetsverhoordoe was helemaal schabouwelijk zowel naar de omstandigheden als naar de resultaten. Maar wat had men anders verwacht? *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Dit is werkelijk op geen enkele manier ernstig te nemen, niet eens ten opzichte van wat men die werkelijkheid kan noemen maar ook omwille van meer kennis omtrent de hier beklaagd staande Jozef Ronsse. We hebben nu eenmaal zeer veel moeten zien hoe ondervragers, van politieagenten, over rijkswachters tot Staatsveiligheidsers en substituten zelf, de meest eenvoudige verwondering noem het bedremmeld 'logica' misten, uit pure dommigheid, of omdat zij hun vieruurtje aan Stella's moesten gaan genieten, of uit pure onkunde. Nogal wat rijkswachters zouden alleszins na de bevrijding uit het zootje van het georganiseerd verzet en de ondergrondse daarvan komen; QED? Mogelijks is het ooit al eens liefst meerdere keren gebeurd dat één of ander gekwalificeerde onderzoeker als criminoloog of jurist dit soort gerechtsonderzoek onder de loepe heeft genomen, in wat zeer weinig overigens in zijn geheel het grootste gerechtsinitiatief was van de laatste ruw geschat 250 jaar in deze Lage Landen die daardoor allerlaagst waren beland; geen wonder dat in 1953 veel dijken zouden doorbreken. We moeten er dan ook aan toevoegen dat wij van Paul Delcoigne verder nooit elders bijkomende informatie ter zake hebben mogen lezen, 'mogen' want het archief der Partizanen mochten wij ooit niet inkijken op het zgn. Museum der Weerstand te Anderlecht waar anderzijds wel naar goed verluidt de duiven ongehinderd binnenvlogen. Gezien de zware Duitse chantage is het niet onmogelijk dat Paul Delcoigne de familiale vrijheid gewoon (sic) heeft afgekocht door de Gestapo (of de GFP; zie direct verder) waardevolle informatie te overhandigen en dus zo mogelijk een ander mens of mensen heeft verklikt - en dan op welk vlak; verzet, woekerhandel, andere? Aangaande deze zaak zouden twee intimi van Paul Delcoigne reeds getuigen begin december 1944 of nog tijdens volle oorlogstijd. Dat was iets verser van de pers van deze aangrijpende gebeurtenis maar hij kon hier per metafysische definitie niet in levende lijve aanwezig zijn omwille van zijn dramatische wegvoering naar Duitsland. Hij zou dat drama zoals reeds gezegd alleszins gelukkig overleven. Dat was dan voor deze sprekende intimi - eega en schoonbroer; aan kinderen werd sowieso niks gevraagd en dat was her ook deels verantwoord; de oudste was van 1923 was en dat was nog steeds vrij jong - toch én emotioneel én ietwat surrealistisch, beseffend dat de belangrijkste persoon in kwestie zeker gevangen zat maar totaal onbereikbaar en op dat moment mogelijks niet eens meer in leven. Ze moesten dus getuigen over een niet zo zeer voorbij verleden met toch vooral hoop op een toekomst (Het zal de lezer wel niet verwonderen maar over dit en natuurlijk veel meer psychologische aspecten van getuigen na de bevrijding omtrent de oorlog, hebben wij nu nooit een studie gelezen laat staan een ernstige. Weeral heeft dat te maken met de werkelijk eens gezien ongeveer overal voorkomende wetenschappelijke lacunes van de academische historici die in dit land - in Nederland is het zeker minder erg - de studie van WO II doodleuk tot zich toe hebben getrokken terwijl ze ongeveer de allerslechtsten zijn ervoor gekwalificeerd. De facto zijn academisch historici alleen maar getraind bronnen op te zoeken, wat wij overigens als niet-historicus met gekleurde verve zelf beter of meer ontdekkend hebben verricht op nogal wat gebieden van de studie van WO II. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). U herinnert zich ongetwijfeld in Uw kort geheugen enkele opmerkingen door toenmalig slachtoffer en geviseerde Paul Delcoigne zelf, die er nota bene bij die Duitse en zwarte inval niet eens zelf getuige van was. Hij was niet thuis en allicht op de baan, al werd daarvan niks gevraagd. Je wist maar nooit of hij ondertussen kromgebogen over zijn stuur tegen weer en wind zich een weg over de kasseien baande of daarentegen ergens was waar hij niet behoorde te zijn zoals zich kromgebogen verhief van buurvrouw Leherte nadat hij zijn en haar lading had afgeladen. De gebruikelijke traagdrukpennde rijkswachters vroegen niet teveel naar details want dachten duidelijk niet aan een groter plaatje, niet alleen voor het thema waarvoor zij uitgerukt waren ter ernstige en echte ondervraging maar 'gewoon'. Hadden zij voordien nooit één keer een boekje van Dame Agatha Christie gelezen en waarom gebruikte deze Grand Old Lady werkelijk dan een

geweldige detective die zowaar vlakbij Ronse want of all places in het buurdorp Ellezelles was geboren!? Gelukkig toch voor haar en haar held Hercule Poirot dat ze nooit moesten vernemen welke stumperds er over het algemeen aan het ondervragen waren rond nochtans een waanzinnig interessant en kolossaal omvangrijk thema "*WO II in Ronse*". En daar moeten wij al dan niet oprechte onderzoekers (wij zijn oprecht, sorry voor de reïteratie, repetitio of herhaling) het allemaal vooral mee doen! Eega Delcoigne - Malrait mocht het eerst gaan uitleggen en hanteerde daarvoor haar vermoedelijke moedertaal, het Frans. Niet overigens hebben wij dikke spijt dat wij haar antecedenten niet kennen, ten minste via haar overlijdensakte (ze was van 1893 dus ondertussen met zekerheid gestorven maar wie zegt te Ronse en dan nog liefst binnen een tijdvak dat toegankelijk was voor onderzoekers als ons?). Ze had dan nog het lef niet te Ronse te huwen maar wel in het toch niet veraffe Flobecq alias Vloesberg, op 12 augustus 1922 voor diegenen die aldaar haar huwelijksakte willen gaan opzoeken. Nu goed, daarmee hadden we misschien nog niet voldoende informatie over haar ouders en vooral over vader Malrait want er waren nogal wat Malraits te Ronse en die waren vooral patriot én protestant, een associatie die redelijk vast lag tijdens deze barre tijden en daarmee redelijk gespiegeld was met of tegenover katholiek en collaboratie. Zo hebben wij zelfs twee verzetsfamilies Malrait (voor de puristen; Malrait1 en Malrait2) waarvan de founding fathers afkomstig waren van resp. Geeraardsbergen en Ellezelles. Laat ons zeggen dat haar Henegouwse geboortedorp Nouvelles daar niet zo ver vanaf lag. Over al haar potentieel relevante familieverbanden langs alleszins alleen de vaderzijde der Malraits, zei zij dus niks, ten minste niks wat de heren rijkswachters interessant genoeg vonden om voor de heer substituut en het nageslacht Peevee-ig te bewaren. Ze zei alvast dit en zowaar en ietwat vreemd "*in het Fransch door ons vertaald in het Nederlandsch*": "*Den 9 maart 1943 rond 7 u 's morgens werd er hevig gebeld aan mijn woning. Nadat ik geopend had, traden er vier gewapende personen in mijn woning zeggende dat zij kwamen huiszoeking doen. Jozef Ronsse en Johan Vindevogel bevonden zich eveneens bij deze GFP-leden. Nadat zij gansch mijn woning doorzocht hadden, hebben zij 15 autobanden en binnenbanden, 30 kgr tabak, 40 à 50 kgr. koffie, 3 kisten met wollendraden en 2 dozen wegende samen 46 kgr. geldstukken van 5 cent tot 5 frank medegenomen. De 3 kisten met wollendraden behoorden toe aan mijn schoonbroeder Laemont. Daar zij mijn echtgenoot niet konden vatten, werd ik medegenomen. Ik ben overgebracht geweest naar het gevang van Oudenaarde. Ik ben daar verhoord geworden nopens mijn echtgenoot deed. Na een dag opgesloten te zijn geweest, ben ik vrijgelaten geworden. Van al hetgeen de leden der GFP bij ons gestolen hebben, heb ik niets terug bekomen en ben er ook niet voor vergoed geweest.*" (DOS, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, verklaring Hélène Malrait eega Paul Delcoigne dd. 01 december 1944 aan rijkswacht Ronse. Waarom deze twee dienstkloppers Frans 'moesten' vertalen in het Nederlands, weet alleen Joost en hun ter ziele gegane zielen. Eén van hen was trouwen als één der gebroeders Vanden Bosschelle met zijn broer net voordien leden van het GL geweest naast actief in de woekerhandel in textiel, uiteraard. Bleek één en ander nadien een juridische vormfout? Geen advocaat die zoiets durfde pleiten 'natuurlijk' ook al omdat ongeveer geheel de instelling van het krijgsgerecht één reusachtige vormfout was, zo U wil een inhoudelijke, politieke, morele, sociologische, politicologische (en noem maar op) 'fout' was. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Zullen we voorafgaand maar eerst wat zeggen over de rol hier van Johan Leo Victor Vindevogel (°Ronse, 25 juni 1923)? En avant mars want de jongeling droeg vadersgehoorzaamsgewijs voortdurend een politiek verkeerd uniform. We zullen later in deel 4.2.1. zien dat Johan Vindevogel ook aanwezig was bij een razzia op een illegale danspartij te Ronse maar grappig genoeg omdat hij daar als ... klant aanwezig was; extra slechte punten voor vader maar die hanteerde anderzijds alvast geen dwangbuis! In tegenstelling tot zijn broer Jozef hebben wij van hem en nota bene ook niet van al zijn veroordeelde zusters in het indrukwekkende meervoud, een krijgsgerechtdossier mogen inkijken van U wel wie en U weet wel waarom: op naar Anno Domini 2045 met goede moed en vooral goede gezondheid. Hij werd alleszins

veroordeeld voor jaren gevangenisstraf maar hoe lang juist en vooral waarom is ons niet helemaal duidelijk tot zo laat als dit heden. Misschien lag dit bij volgende waarheid waarbij blijkbaar een andere roepnaam werd aangewend: “*Jan Vindevogel ... is voor den Krijgsraad van Oost-Vlaanderen verschenen. Als lid van de Vlaamse Wacht was hij op het Stadhuis van Ronse aanwezig bij de aanhouding van gijzelaars. Volgens sommige getuigen zou de verdachte niet vreemd zijn aan de aanhouding van verscheidene personen. De Krijgsraad heeft Jan Vindevogel tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld.*” (AMSAB, Archief Roger Hantson, nr. 227. Map 2.3., uittreksel uit de Nieuwe Standaard, dd. 24 september 1945, p. 5. Johan of Jan Vindevogel komt ook voor als beklagde en veroordeelde op het proces van vader Leo Vindevogel maar de band met een aparte veroordeling is ons als niet jurist en oningewijde niet volledig duidelijk. Op dat grote proces Vindevogel(s) - Goebeert kreeg hij alleszins 15 jaar zodat de eerder genoemde veroordeling niet voor de krijgsraad maar voor het krijgshof of in beroep moet zijn gebeurd, waar hij - in eerder extreme tegenstelling met zijn vader - strafvermindering kreeg. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). In welke uniformen hij ook moet hebben gelopen, weten we dus niet met zekerheid maar het waren uit der aard der bezetting Duitsgezinde. Daardoor werd hij in principe door de Feldgendarmerie van zijn woonst ook tijdens persoonlijke vakanties beschouwd als lid der Wehrmacht waardoor hij in het holst van de nacht kon worden opgeroepen om deze Feldgendarmerie bij alles bij te staan, zeker en vast ook bij arrestaties van stadsgenoten. Het was een schandalige zaak eens Belgisch des te meer Ronses gezien maar hij was verplicht terwijl hij natuurlijk het alternatief had; volledig met dat lidmaatschap kappen en dan - in zijn leeftijdsgeval - naar Duitsland als vrijwillige arbeider zelfs GEDEPO gaan werken of ergens ten veldelijke lande onder vaders paraplu. Het spreekt voor zich dat zo'n gedrag in zijn stad zwaar aan zijn vader en oorlogsburgemeester Leo Vindevogel werd aangerekend. Het ging hier om medewerking aan de bezetter die pleegde én huiszoeking én diefstal én gevangenne, met het algemeen gezien bezwarend element dat het om een vrouw én moeder van meerdere kinderen ging (Jammer genoeg werd hier niet gezegd wat er tijdens deze dramatische gebeurtenissen is voorgevallen met de drie kinderen thuis, uit 1923, 1935 en 1934. Uit het standpunt der ondervragers begrijpen we dat nu wel. Het was existentieel nochtans belangrijke informatie want alle drie waren zij jonge snotters. Deze dag zou een dinsdag moeten zijn geweest, Pasen viel in 1943 slechts eind april zodat het geen Paasvakantie kon zijn. Bijgevolg moesten al deze kinderen naar school, al gewekt om ongeveer 7 uur 's morgens en zo! Had Johan Vindevogel soms rozijnenbrood meegebracht met echte boerenboter? Hoe zijn die kinderen ten andere wakker gemaakt, gelet op de mededeling dat geheel het huis werd doorzocht? En vader was afwezig en moeder werd nog meegenomen ook! Wat een afgrijselijk trauma moet dat hebben verwekt. Zo goed als zeker zijn onmiddellijk nadat de Duitsers en collaborateurs waren vertrokken, meerdere burens als het ware binnengestormd om de kinderen op te vangen. In zo verre noodzakelijk kwam van dit soort huiszoekingen niks in het gekende weekblad *'t Volk* laat staan de excuses van de vader annex redacteur annex zoveel meer. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Samen met de quasi zekere haat ten opzichte van drukker en uitgever Octaaf Goebeert omwille van de aan geen verbeelding toelaten publicaties in de zaak Vandenbossche versus Delcoigne (zie verder) had vervoerder Paul Delcoigne en aanverwanten een tweede persoonlijke reden om den Tap en al haar collaboratie te gaan haten. Het zou ons ten zeerste verwonderen mocht Paul Delcoigne ooit en zeker tijdens de bezetting eens een pintje gaan drinken zijn op de bekende café in de Zonnestraat, die tijdens de bezetting en de omtovering van de zaal der Kristen Volksbond als zowaar Stadszaal open bleef. Hij had ten andere praktisch gezien pakweg honderd andere café's in zijn dichtere buurt alleen al.

Schoonbroer Joseph Laemont getuigde direct na zijn schoonzuster en enige kroongetuige direct erop en zei voor wat betreft de diefstal nagenoeg hetzelfde en sprak ten andere ook over de GFP. Het was duidelijk dat echtgenote en schoonbroer een vorm van lesje hadden van buiten geleerd dat ze na elkaar opdreunden. Jammer dat ze dat niet in een zelfs muzikaal aangename geut in duo mochten zingen want dat lieten de 'vormen' niet toe. Het was

gezelliger en plezanter geweest en had papier en tijd bespaard. Gelukkig ook al dat er maar twee getuigen waren of deze rijkswachters hadden het toch op hun heupen gekregen of hadden zelf ineens een koor geëist met een Ronsese en zeer lichte versie der Mauthausenliederen!? Joseph Laemont had wel een klein beetje variatie in petto. Hij voegde er zeer mannelijk nog "... *sigaren en sigaretten*" aan toe en als zaakvoerder en eigenaar van het stuk dat was gestolen specificeerde hij dat "*De 3 kisten met wollendraden wegende samen 240 kgr.*" (DOS, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, verklaring Joseph Laemont dd. 01 december 1944 aan rijkswacht Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wij geven grif toe dat we een redelijke obsessie hebben voor sporen van woekerhandel. We zijn nu eenmaal baanbreker op dat geschiedschrijvend vlak en waar er gehakt wordt ... Maar bij een vervoerder was er zo ongeveer altijd stock voor wat straks moest worden vervoerd naar den verre en wat van daar binnen de kortste tijden te Ronse of omgeving zou worden gelost. Bovendien was het intieme familie en waren beiden op hun manier nijveraars; in zijn register 1921 - 1+30 stond Paul Delcoigne zelfs gekend als "*industriel*" al kennen we daar geen data zeg specificaties rond! Sowieso had de getuigenisafnemende rijkswacht niet de minste interesse in het hoe of wat van alles wat toen was meegenomen. Die wisten professioneel gezien ontzettend 'veel' en misschien wist minstens één van hen wel hoe de vork van Laemont aan de steel van Delcoigne zat. Maar wat gebeurlijke woekerhandel hier in het spel betrof, was het vijgen na Pasen zeg na bevrijdingsdag; wie lag daar nu nog van wakker als officieel ambtenaar? Overigens zag men omgekeerd wel veel logica of motieven aan de kant der dieven. Want het was zeker diefstal en hoe! De chef der GFP desgevallend Gestapo zal blij zijn geweest al zal hij zich toch hebben afgevraagd wat zij daar in Hitlersnaam met wollendraden moesten aanvangen en dan nog met 240 kilo. Vermoedelijk vloog dat allemaal met een gereedstaande Stuka recht naar Mutti die Frau, met haar echte voornaam Lorelei maar de familienaam ontbreekt ons nu even. Alle gekheid op een stokje, ook in deze studie rond GEDEPO gaan we herhaaldelijk dit soort diefstallen ontmoeten; zie vooral deel 4.1.3.4. Het is zelfs mogelijk dat deze groep Duitsers en collaborateurs om net deze reden hier zozegzegd wat kwamen huiszoeken, terwijl wij en U wel weten dat snoodaard Paul Delcoigne effectief tot over zijn hoofd was betrokken in de verspreiding van het sluikblad RVRL. Gelukkig troffen zij daar en toen geen exemplaren van aan of het was direct bitter prijs geweest. Hij werd voor dat engagement zelfs voor lange tijd erkend als weerstander door sluikpers, reeds vanaf 15 juni 1942 tot 15 maart 1944 of zelfs nog één jaar en één week na deze zeer bedreigende inval (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Paul Delcoigne, beslissing commissie dd. 02 augustus 1950. Of hij nog bij bewustzijn was toen hij deze beslissing kreeg? Hij zou alleszins zeer snel erop overlijden te Ronse op 22 augustus 1950. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We vinden het opvallend dat in het overwegend gedeelte van dat erkenningsbesluit ook nader één korte tijdsspanne wordt aangeduid met name "... *het vervoeren van RVRL en La Libre Belgique van Brussel naar Ronse van 15 januari 1943 tot 1 april 1943*". Waarom dat er effectief bij moest, het maakte toch deel uit van de geheel erkende inspanningen aangaande sluikpers, weten we weer niet. Uit dit dossier blijkt op verschillende manieren hoeveel geluk Paul Delcoigne inderdaad heeft gehad op de negende maart 1943, dus binnen de net aangehaalde periode van vervoer vanuit Brussel naar zijn thuisstad. Lezen we alleen deze woorden: "*Het pak dat Delcoigne van Brussel naar Ronse vervoerde, bevatte gewoonlijk 250 sluikbladen.*" (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Paul Delcoigne, verklaring Albert Demanez dd. 04 maart 1950 aan politie Ronse. Het spreekt voor zich dat bij zo'n levering geen borderel aanwezig was net zoals het nog meer voor zich spreekt dat die toen afwezige borderel nadien niet kon worden bewaard - voor het archief. Zelfs Albert Demanez gaf in dit dossier toe geen enkel exemplaar van RVRL nog te hebben "... *doch een exemplaar ervan berust bij de Nat. Federatie der sluikpers te Brussel*". Zoals we elders reeds hebben gezien, waren ook daar - nadien uiteindelijk in het Cegesoma en zelfs mooi beschikbaar via het weeweewe - niet alle uitgegeven nummers nog met slechts één exemplaar aanwezig. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Zelfs als allen die met deze zendingen intiem waren

betrokken slecht konden tellen, was dat pak een grote hoop papier. Stak dat maar eens ergens weg ondertussen als men daar inderdaad ook steeds aan dacht (Elk verzet was technisch-heuristisch gezien quasi onmogelijk m.a.w. zonder ontdekking dus drama's. Er waren niet alleen die keiharde Duitse politiediensten. Zo was er ook al de Duitse Abwehr voor wat het verzet gespecialiseerd in inlichtingen betrof, hoe dan ook zowat het enige militair getinte verzet dat van groot maatschappelijk belang was met het oog op de bevrijding. Daarnaast waren er allerlei behulpzame collaborateurs, wat vermoedelijk in kwantiteit voor Ronse best meeviel al was één zegge en schrijve één oneindige smeerlap als Marius Rose een bron van oneindig veel inlichtingen derhalve leed. Maar er was zo mogelijks nog moreel en politiek erger het boze oog der verklikkers of aangevers, zeker in een land dat doordrongen was van de grootste menselijke ziekte genaamd jaloezie - tenzij de Walen toch beter of meer cultureel of mensverbonden bleken dan de Vlamingen op dit vlak. We komen op dit technisch-heuristisch verzetsaspect in twee boeken op specifieke redelijk technische wijzen dieper terug. Hoe dan ook moeten wij doorheen deze grondige studie rond GEDEPO en met name in de beklijvende delen 8.1.4. en 8.1.5. erkennen dat georganiseerd verzet ab ovo een onmogelijke zaak was en in wezen compleet zelfdestructief. Bovendien was er specifiek voor Ronse én omgeving het uiterst noodlottige fenomeen dat zowel Gestapo als de GFP zeer veel aandacht hadden voor en derhalve energie en tijd besteedden aan deze stad. En dat had deels met toeval te maken deels met de aanwezigheid van stadsgenoten als Marius Rose en Maurice Ponette - twee hybride specimen tussen kruisspin en tarantula. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Langs de andere kant was zo'n zware dieftal net voor een handigaard als deze professionele vervoerder, die dag in dag uit beslissingen van commerciële aard moest nemen en voortdurend op zijn *qui vive* moest wezen, een buitenkans zowaar. Of het nu om de GFP of de Gestapo ging, beide politiediensten waren gebonden aan eigen regels waar in principe en dikwijls in de praktijk afwijkingen als deze dieftal of corruptie streng werden bestraft. Dat kon ietwat Belgische gladjanus zelf al lang weten en gebeurlijk uitbuiten. Hun ogen waren als kinderen groter geweest dan hun mond, zodat Paul Delcoigne een dubbele vrijspraak - voor zijn vrouw en hem - als vermageringspil door hun te strakke strotten zacht kon duwen zeker als hij daar nog wat glijmiddel bijvoegde. Overigens is het toch jammer dat de rijkswacht toch niet heeft gevraagd wat mevrouw nu had gezegd over 's mans bezigheden; *"Ik ben daar verhoord geworden nopens mijn echtgenoot deed."* En verder werd inderdaad Paul Delcoigne zelf helemaal niet bevraagd hoe hij alles bedisseld had, of hoe hij en zij er zonder kleerscheuren waren van afgekomen en waarom hij dan toch niet één buitenband en enkele sigaren, bij voorbeeld, had teruggekregen.

We kunnen niet ingaan op alle gekende invallen toen te Ronse op 08 - 09 maart 1943 in het zekere kader van de opsporingen om te weten te komen wie er in deze stad zich bezig hield met het ondergronds blad Ronse Vrij - Renaix Libre. We mogen ondertussen wel met zekerheid opgeven dat het helemaal niet de GFP was maar de Gestapo van Gent die de leiding van de operatie had al kwam het initiatief zonder meer vanuit de stad zelf. De zeer actieve verrader Marius Rose lag samen met Jozef Ronsse aan de bron van een lijst van een 30-tal Ronsenaars die wegens zgn. anti-Duitse gezindheid en/of daden moesten worden gearresteerd door de Gestapo. Het Duits lid der Gestapo Gerard Kling stond met hen in contact en was verantwoordelijk voor deze operatie waarvan gelukkig slechts een kleiner deel zou worden lastiggevallen na een selectie door de Duitser Kling zelf: *"Een groot deel dezer personen, dertig in getal, werden in den nacht van 7 op 8 maart 1943 aangehouden door leden van de SD van Gent in samenwerking met de Feldgendarmarie ... Een twaalf of dertien personen werden aangehouden."* (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Jozef Ronsse, verklaring Gerard Kling dd. 14 oktober 1946 aan substituut Leon Hoet. Gerard Kling vergist zich één nacht maar hij sprak wel zo laat toch als oktober 1946! Opmerkelijk is wat de immer praatgrage ex-Duitse Gestapo Kling aan het krijgsgerecht hier nog vertelde over een aantal namen die hij zich herinnerde van verdachte mensen die volgens opmakers van de lijst Marius Rose en Jozef Ronsse - absoluut moesten worden gearresteerd: *"Verder Madame Leherte de Renancourt; van haar werd niets bijzonder gezegd"*

alleen dat zij tot den weerstandsgroep behoorde". Dat "*Renancourt*" was Klings Duitse verbastering van haar meisjesnaam Delcour. Voor alle duidelijkheid hebben wij nooit gehoord dat zij toen - begin maart 1943 - werd huisbezocht laat staan gearresteerd. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Die Gentse Gestapo was er dan met een zeer kleine afvaardiging allicht zelfs één of twee Duitse Gestapo's. Ze was goed vergezeld van eveneens Duitse Feldgendarmen maar, verspreid over verschillende te doorzoeken huizen, ook van in totaal minstens zeven (7)) door ons gekende Ronsese collaborateurs (Wij hebben in deze omstandigheden ontmoet de heren Noël De Smet, Herbert Herman, Eugène Puissens, Jozef Ronsse, Edmond Spiers, Johan Vindevogel en Leon Vandenhole. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Dat was zeer veel en werkelijk intriest. Om even vooruit te lopen; het was een vorm van generale repetitie voor wat de zomer van 1944 voor Ronse aan onwaarschijnlijk leed zou inhouden; zie deel 8.1.4.. Op twee na zouden alleen meewerken aan opsporing en/of bewaking van stadsgenoten, een zaak die wel degelijk zou uitlopen op een massale wegvoering naar Duitsland met nogal wat doden tot gevolg! Hier bereikten de arrestaties van een tiental stadsgenoten qua tijd en plaats niet meer dan één dag en de stad Oudenaarde, overigens via tussenstations van de kleine doorgangsgevangenis van de stedelijke politie en de rijkswacht van Ronse. Uit alle beschikbare dossiergegevens was het duidelijk dat de gemeenschappelijke grond der huiszoekingen lag bij de woede bij Duits en lokaal zwart omwille van het verschijnen van het sluikeblad RVRL. En daar lag op zijn eerdere beurt dan zeker ook de woede aan ten rondslag van de heer Leo Vindevogel, die inderdaad zeer sterk werd geïmponeerd in dat sluikeblad ook al met de horens die hij volgens dat sluikeblad opzette aan de echtgenote van de COO-secretaris. Dat gemeenschappelijk terug te vinden motief dook eigenaardig genoeg wel niet op in de drie diverse getuigenissen in de zaak Paul Delcoigne maar moet ook daar hebben gespeeld. Tenzij het ingrijpen aldaar dom toeval was en het echt alleen om die dieftal te doen was. Tja. In een ander krijgsgerechtdossier zou eega Paul Delcoigne nog eens getuigen over haar problemen die dag en onder meer nu zeggen dat zij een tijd na haar arrestatie was vastgehouden op het bureau van de rijkswacht en dat ze daar nog vijf andere Ronsenaars van beider kunne ontmoette waarvan zij er enkele kende (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Eugène Puissens, verklaring eega Paul Delcoigne Hélène Malrait dd. 23 mei 1946 aan rijkswacht Ronse. Interessant is wat zij hier zei: "*Après mon arrestation j'ai entendu dire que Jozef Ronsse et le fils du ex bourgmestre Vindevogel étaient avec pour m'arrêter et perquisitionner.*" Dat wil dus zeggen dat zij beide heren totaal niet kende voordien, toch niet van gezicht want allicht kenden de meeste Ronsenaars Jozef Ronsse ondertussen toch van naam of door zijn reputatie. Hoe of via wie zij deze informatie is te weten gekomen, werd hier ook al niet medegedeeld. Dat werd allicht door de rijkswachters van dienst als taken for granted of als vanzelfsprekend aangenomen. Het kan niet anders of het betrof verschillende bereidwillige burenen die één en ander elk voor zich of deels samen dit kwamen getuigen uit pure woede en verontwaardiging, al was het alleen al om wat de kinderen waren aangedaan nota bene door onder meer de zoon van zo'n christelijk en kroostrijk man als Leo Vindevogel. Doorheen vele krijgsdossiers krijgt men geregeld glimpen of scheuten van burenen die dit of dat hebben gezien - of toch maar niet. Velen deden daadwerkelijk flink in hun broek bij arrestaties van burenen en hadden dus wel 'iets' gehoord maar durfden nadien niet kijken uit schrik om erin betrokken te geraken; hoe zou U zelf zijn? Heel deze zijdelingse of bureninformatieproblematiek geeft tegelijk iets wankels aan deze verklaringen want die relevante burenen werden wel zelf niet verhoord. We gaan ervan uit dat het in de meeste gevallen, waar het tenminste niet over onderling echt verre afstanden ging, de voorstelling van deze zaken accuraat was. In ieder geval waren de Vindevogels te Ronse, een middelgrote redelijk menselijk beheersbare stad, gekend als slecht geld en woonden er Kristen Volksbonders verspreid over de gehele stad. Op de Werbestelle waren toen reeds ontelbaar veel Ronsenaars gepasseerd, niet alleen de eigenlijke vertrekkers, maar ook vaders, moeders, zusters en wie nog allemaal. Jozef Ronsse was bijgevolg met zijn triestige smoel en zijn pedant rond brillette ook al zeer goed gekend doorheen geheel de stad. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). De eega van Paul Delcoigne herinnerde zich nog zeer goed wanneer de affaire achter de rug was en dat was op een manier zeer snel al zal dat allemaal in de beleefde tijd ongetwijfeld een

eeuw of drie hebben geduurd: "... à la gendarmerie de Renaix j'ai été surveillée par des personnes que je ne connais pas, ensuite j'ai été conduite seule à la Feldgendarmerie d'Oudenaarde jusqu'à 17 heures, puis j'ai été mise en liberté." (Idem. Die personen die zij niet kende onder degenen die haar bewaakten op de rijkswachtbrigade van Ronse - sic/sic/sic - waren zeker Ronsese collaborateurs. Stelt U zich dat maar voor dat ineens op deze plaats Belgische burgers andere Belgische burgers bewaakten. Men kan dat surrealistisch noemen maar zo ging het nu ineens doorheen wat dan nog een bezetting na een Duitse invasie was. En die rijkswachters zaten daar zeer noodgedwongen te koekeloeren als ze al geen sigaretten ondertussen uitdeelden aan de collaborateurs en vooral aan de Duitse politiemensen, zoals later de bittere en gevangen zwarte politiecommissaris Frans Laenens zou schrijven aan Soudanskie de Grote Vergeter. Hebben zij dan niet minstens nadien in het strengste geheim een PV-eetje hierover opgesteld in veilige 'eenvoud' en aan het parket van Oudenaarde liefst direct aan de procureur des konings in persoon zelf afgegeven? Dat laatste zeggen we weer duidelijk niet zo maar op want op dat parket zat zo goed als zeker één of zaten er meerdere duiven of verklikkers aan de Duitsers. De Feldgendarmerie van Oudenaarde - Ronse wist bij wijze van spreken 'alles' nog voor het gebeurd was, zoals zekere Leo Vindevogel tijdens zijn proces eens laconiek zei omtrent zijn eigen positie en kennis van de stad. Daar gaan we nu niet verder op in ook omdat we zeer jammer genoeg - en misschien zo best ook? - daarover geen directe dossiers bezitten. We hebben geen flauw idee of daarover informatie is te vinden in het enkel voor gewijde onderzoekers als Nico Wouters - zie veel verder - geopend archief van de rechtbank van Oudenaarde wat betreft deze tijden. Sterk vermoedelijk leed het hoofd van het parket van Oudenaarde eveneens aan acuut-chronische broekschijterij en deed hij/zij/het totaal niks wat ook maar één Duitser en niet te vergeten het ultieme uitschot ter plaatse, oorlogsburgemeester van Oudenaarde André Vandenberghe, zou hebben kunnen provoceren. Zeker met die laatste was het levenskunst om van a tot zet zure kersen te kunnen blijven eten; op dat vlak was Ronse feitelijk zo goed als een Belgische hemel op Duitse aarde al liep of liever zat spin Marius Rose en zoon van een uitgeweken Duitse tandarts aldaar zich Duitser dan Duits te wanen. Die mensen wilden ook hoofdzakelijk of plompweg alleen maar hun boterham verdedigen voor zichzelf, vrouw, meid en minnares en kinderlast, en hadden natuurlijk ontzettend veel overlast met en overwerk door al dat janhagel dat aan zwarthandel deed op hun rechtsgebied. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Het eerste deel van 1943 was bepaald beangstigend voor vervoerder Paul Delcoigne en zijn gezin. Hij werd twee maal gered van dikke vodden. Daarvan was de eerste de ergste of potentieel meest bedreigende (gevangenis zelfs Duits KZ via Gestapo) maar de tweede (GEDEPO via de Werbestelle) was ook niet min. Dat betekende dan wel - en jawel! - een deftig inkomen in Duitsland maar scheiding van zijn gezin naast vooral zo goed als zeker het einde van het vervoersbedrijf, minstens voor de tijd dat hij daar in Duitsland verbleef zoniet definitief. Het is bijzonder jammer dat we de datum van de verschijning van Paul Delcoigne op de Werbestelle niet kennen. Trouwens, van de andere door ons gekende mannen die in de problemen geraakten op 8 of 9 maart 1943, zijn wij vrijwel zeker dat zij daar of niet zijn verschenen of sowieso nooit naar Duitsland als GEDEPO zijn vertrokken; één mogelijks zelfs twee zou/zouden trouwens bevriend geraken met de toen leidende Gestapo Gerard Kling. Men kon het zo gek niet bedenken of het gebeurde - in Ronse, tijdens de bezetting. Nu zijn er wel twee Ronsenaars gearresteerd om inderdaad nadien veroordeeld en gevangen gehouden te worden, maar dat was een zaak van het Deutsche Kriegsgericht. Het had dus helemaal niks van doen met de Werbestelle als een bij wijze van spreken alternatieve bestraffer. Dat er enkele Ronsese dames bij betrokken waren, maakte niet zo veel uit want die konden ook ofwel als GEDEPO naar Duitsland worden verzoenden of minstens alternatief naar een nabij werkkamp zoals in het Noordfranse Watten is gebeurd met enkele Ronsenaars. Nu zijn we in het voorgaande misschien te makkelijk uitgegaan van de volgorde der problemen, eerst via Gestapo en dan via Werbestelle. We weten reeds wanneer Jozef Ronsse op het laatst op de Werbestelle zat en daar kon schelden en bedreigen ten opzichte van Paul Delcoigne. Maar dat was ook mogelijk voor de achtste maart 1943, toen Jozef Ronsse zeker ten huize Delcoigne

optrad, want die was ergens begin 1943 aldaar beginnen werken; zie deel 3.2.2.4.. We hebben eerder reeds de hypothese geuit dat Paul Delcoigne naar de Werbestelle werd gesommeerd om reden van verdacht te zijn mee te werken aan woekerhandel. Als dat zo was, werd hij nog goed behandeld want we zullen in deel 4.3.. tweemaal zien dat in de loop van 1943, in maart en augustus, via de oorlogsburgemeester de Feldgendarmierie op nota bene het eigen stadhuis van Ronse of het Duits-collaboratief rattenkasteel een rattenvaai werd opgezet tegenover vermeende woekerhandelaars om hen gewoon (sic) bij aankomst te arresteren en als GEDEPO naar Duitsland te sturen. Dat lot maakte de mogelijks van woekerhandel verdachte Paul Delcoigne absoluut zeker nooit mee. Ten minste, we zijn zeker dat wij daar nooit iets van hebben gelezen. We herhalen; Paul Delcoigne moest zich op de Werbestelle begeven, dat kon uitsluitend en alleen met de bedoeling zijn om hem als GEDEPO naar Duitsland te doen vertrekken (hij kon daar nog als 'vrijwillige' tekenen - haha - en kreeg daar dan nog 750 frank premie door) en werd daar bovendien nog wat gejeind door Jozef Ronsse. Maar zou nooit vertrekken! Hoe kon dat nu? En was de aanleiding niet woekerhandel dan is de vraag wat het dan wel was: het ging hier immers om de Werbestelle of de Duitse arbeidsdienst! Het is onwaarschijnlijk dat één en ander als zoete koek wed geslikt door de twee rijkswachters van dienst en dat er met zoveel woorden nul komma nul doorvragen werden gesteld, namelijk hoe dat één en ander is afgelopen (thuisgebleven, okay!) en hoe dat dan weer mogelijk was geweest (via een ontwapenend grapje of duizend andere mogelijkheden?). Zelf verhuisde als bij toverslag tijdelijk gelukzak Paul Delcoigne met zijn gezin op 15 april 1943 overigens in dezelfde buurt van de zelfde straat, maar kort na zijn nare ervaringen op 08 - 09 maart 1943 en misschien ook na de ervaring "*Werbestelle*". En dat was werkelijk zeer toevallig krek drie dagen later als de verhuisdag van cafébaas en medeongewenste Belg Leon Baert. Ach, dat zal wel zoiets zijn van het pseudo-logisch niveau van de beroemde spreuk "*Nomen est omen*" (Ook die andere Ronsenaar en horeca-uitbater Leon Baert werd toen toch niet weggevoerd als GEDEPO. Ook hij was lid van het Ronsese GL en zou ook al worden gearresteerd, zij een ietsepietsie later op 24 april 1944 wat de verschrikkelijke nare gevolgtrekking voor eeuwig openlaat dat met name de op 29 maart 1944 of eerder gearresteerde Paul Delcoigne over hem heeft iets losgelaten. Of over anderen uit die massale golf aan arrestaties? Hij - die over die laatste persoonlijke mogelijkheid en algemene zekerheid nadien zedig zweeg - overleefde gelukkig de Duitse KZ. Voor hem hebben we daadwerkelijk een persoonlijke Werbestellefiche aangetroffen. Op de achterkant staat zowaar de reden van zijn vrijstelling, een zaak die we inhoudelijk bespreken in deel 2.2.2.. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Wat heeft zich daar allemaal afgespeeld aan begrijpelijke intriges of lobbying allerhande?

We hebben in het begin van het stukje rond deze vervoerder uit het oorlogsbetrokken stadje Ronse reeds opgemerkt dat de factuur van de firma Paul Delcoigne van na de oorlog of toch reeds uit 1948 onderaan geen vermelding van een drukker bevatte. "*Waar wij ons allemaal mee bezighouden!?*", horen wij tussen Ulieden her en der fluisteren tot schaterlachen. Graag gedaan maar wij doen hier wel aan wetenschap en niet aan cabaret laat staan aan therapeutische zorg. Nu is het jaar 1948 numeriek enkele jaren na 1945 of het einde van de oorlog en ook het jaar waar zekere madame Leherte ferm tegen de lamp van het Belgisch gerecht zou lopen, zodanig dat ze zelfs enkel nog van lampen in gevangencellen van licht mocht genieten. Veel verlichtend zullen die niet hebben gewerkt. Ze kon daar zeker werken maar nog onmogelijk als drukkeres of drukster zoals zij dat zeker voor en tijdens de bezetting deed. Zeer bref; hebben madame Leherte en haar vrijer annex hoofdrukker van het bezettingsmoment - we zien hem direct - al het drukwerk netjes verzorgd voor de vervoersfirma Paul Delcoigne? Dan willen wij rekeningen van beide partijen doornemen; waar bevinden zij zich dan? En dan maar hopen dat één van die gedrukte facturen nog in 1948 overschoot. Madame Leherte was misschien diegene die zich inspande voor het overlevingslot van Paul Delcoigne. We herinneren ons dat zij eind februari of begin maart

1943 trouwens zelf door het verradersduo Marius Rose - Jozef Ronsse aan de Gestapo van Gent werd aangeboden als te arresteren want als behorend tot de weerstand. Dat zou nooit gebeuren want ze stond zelf met zekerheid niet op de selectie binnen deze lijst die Gestapo Gerard Kling zelf maakte. Hij liet er ongeveer twee/derde uit en behield de zaken die hem het meest plausibele leken. We weten dus ook individueel niet waarom hij madame Leherte er ook van tussen liet. Kende hij haar soms zelf wat hij allicht nooit liet blijken aan het duo Rose - Ronsse? Ze was zoals we eens op een foto zagen ver van schoon maar had duidelijk veel succes bij de mannen en wij konden ook niet het aantal lux afleiden van de oorspronkelijke belichting van haar pose. Men weet hoe dat gaat met verliefdheid of laat ons zeggen een normaal grote seksuele lust: "*Amantes amentes*" of "*Wie vlinders in de buik krijgt, weet hun motten verduisteren de ogen.*" Er is niks of nauwelijks nog wat aan te vangen met de man of de vrouw in kwestie. Zij dook met velen in bed, allicht één per keer hoewel de onverstoorbare zij het zeer gevangen zwarte politiecommissaris Frans Laenens haar in zijn brieven aan die oudere wordende Eugène Soudan ervan betichtte van orgiën te organiseren in Ronse, ten andere met haar jonge dochter erbij en nog andere meisjes en vooral met Duitsers erbij. Jammer toch dat dit niet is vermeld in de publicatie "*We waren er allen bij*" van de latere levensgenieter en Ronsenaar met hart en ziel Germain De Rouck, ten tijde van die seksgebeurtenissen te Ronse tussen wit en Duits en andere kleuren slechts maar reeds toch een zeer pientere knaap. Bij één van diegenen die als haar minnaar werd genoemd, was toch vooral Bernard Galle, het toenmalig Duits hoofd der lokale GFP voor Ronse - Oudenaarde en bijgevolg een naam als een gebarsten klok. Hier is er zeer echter een essentieel probleem. Dat de GFP of ze nu was gevestigd te Ronse of daarna te Oudenaarde, in het jaar 1944 zeer hevig bezig was te Ronse staat op talloze manieren vast en moeten we ook enkele malen grondig behandelen in deze studie rond GEDEPO. Wij mogen echter niet zeggen wanneer deze Duitse militaire politie feitelijk vaste voet en ook al harde lul hier aan de grond en beddelijke verhevenheden kreeg en zo niet alleen maar vanuit het regionale hoofdkwartier van Gent opereerde. Op die manier kunnen wij zonder andere informatie onmogelijk meer weten wanneer een meer persoonlijke relatie tussen madame Leherte - nog steeds van reeds in maart 1941 de stichteres van een weerstandsgroep te Ronse! - en die GFP is begonnen, via Bernard Galle of zijn gebeurlijke Duitse voor- of dubbelganger. En zo blijft de vraag open in hoeverre Gestapo Gerard Kling daarvan afwist, indien hij ten minste contact had met zijn collega Bernard Galle van de GFP. Die relatie was helemaal niet vanzelfsprekend want beide politiediensten waren concurrenten en de GFP was militair en behoorde tot das Heer terwijl de Gestapo een vorm van nieuwlichterij was, daarmee vergeleken want een vrij recente speciaal politieke constructie binnen de ook al niet oude SS. Ook weten wij niet of zij reeds van relatief vroeg tijdens de bezetting bepaald vriendelijke tot wat men toen noemde intieme relaties aanknoopte met andere Duitsers; zij zag trouwens duidelijk graag een man in een Duits uniform om het domweg nadien blijkbaar te willen uittrekken. Bovendien is het best voorstelbaar dat zij op haar eigen beurt confectioneerster Marie Vandenbossche, enkele jaren toch een buurvrouw van haar geweest, ook persoonlijk kende en zij zich het lot van deze vrouw op speciale wijze aantrok; zie verder. Alles was hier met name mogelijk maar de slotsom was dat Paul Delcoigne met absolute zekerheid in geheel het bezettingsjaar 1943 geen sikkepitseconde in Duitsland heeft doorgebracht tenzij hij zowaar eens moest leveren tot pakweg onder de dom van Keulen. Bij de dankbare ouders van GFP-er Bernard Galle met een verzorgde lading exquisite Ronsese textielproducten want in Ronse werd niks anders dan echte top vervaardigd wat zelfs geheide lomperiken als Duitsers maar al te zeer toen konden waarderen!?. Al werd er tegen de sterren op, op economisch vlak gecollaboreerd en tegen andere sterren op in die oneindige melkweg in het dagelijkse zwart gehandeld, al werden de eigen arbeiders nu eindelijk weer eens lekker zonder zicht op stakingen uitgebuit, er werd

geen brol geproduceerd. Samen met het zoete geld gold te Ronse kwaliteit voor alles! Was er weinig of geen burgerzin, er was toch beroepseer.

Het wordt nu even ingewikkeld en echt redelijk moeilijk om volgen. We hebben het register gewijd aan het adres Ninovestraat 30 gekopieerd. Daar kwam zoals reeds gezegd Paul Delcoigne met de zijnen toe op 16 april 1943. Hij was er tot 1947 ook de laatste ingeschrevene en we weten dat dit ook nadien het geval was. We nemen aan dat hij dit huis heeft aangekocht dat voordien een huurhuis moet zijn geweest zoals alle andere huizen waar hij zelf met zijn gezin te Ronse verbleef (Voor alle duidelijkheid bevatten de waanzinnig belangrijke registers van de Burgerlijke Stand nooit een aanwijzing van hun juridische hoedanigheid of welke eigendomsstructuur zij bezaten. Vooral wanneer men dan daar klaarblijkelijk tegelijk of deels overlappend verschillende Ronsese huishoudens aantreft, individuen of gezinnen, kan één en ander wel aanleiding tot verwarringen geven. Samenwonen was sowieso familiaal zeer veel voorkomend al gaan wij zeker niet het adjectief populair gebruiken. U begrijpt waarom; geld- en woningtekort. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Hij was evenwel de vierde reeds op dit adres vanaf 1931. Nochtans is dat op zich moeilijk te vatten want de eerste ingeschreven persoon alhier kwam er pas toe in 1939 of 1940; er staat ingekomen uit het Franse Croix op 15 januari 1940 en tussen haakjes staat er 02 oktober 1939. We nemen aan dat dit huis pas eind jaren dertig is gebouwd. We zijn geen jurist maar toch moet deze inschrijving verbazen want het blijkt om een minderjarige te gaan; hoe kreeg die dan een inschrijving als apart inwoner? Het ging inderdaad om de zeer jonge française Jacqueline Alberte Vanluyten (Croix, Frankrijk, 01 maart 1925). Zij zou snel ouder en tegelijk Belg en meteen ook maar zwanger worden want op de vierde december 1943 en te Ronse trad zij in het burgerlijke echt met Roland Aristide Delobel (°Gent, 22 april 1925). De man was ook al piepjong en medezwanger en zowaar een neef van de overbekende Robert Delobel en bijgevolg eveneens lid van de tegengestelde familie Delobel (met zeker deel liberalen, Rex en vrijzinnigen). De volgende die op steeds ditzelfde Ninovestraat 30 werd gedomicilieerd was zekere Marie-Louise Delcour (°Croix, Frankrijk 20 februari 1902). Zij was te Ronse wereldberoemd als inderdaad madame Leherte of de opmerkelijke stichteres in 1941 van de weerstandsgroep Les Insoumis, afdeling Ronse. Ze zou onder meer samen met schoonzoon Roland Delobel, door haar ook als lid Insoumis gerecruteerd (haar eigen dochter werd wel geen lid), na de oorlog te Gent worden veroordeeld voor de moord te Ronse op de zevende oktober 1945 op hun mede-weerstandslid mevrouw Maria Lesenne. Jammer genoeg kennen wij dit gerechtsdossier niet. Alleszins stond madame Leherte hier op Ninovestraat 30 als tweede ingeschreven vanaf 23 augustus 1939. Tiens, dit is nochtans een datum die vooraf ging aan de inschrijving van de alhier eerst ingeschrevene of haar bloedeigen dochter. Maar laten we daar nu niet over vallen. Er zou nog een derde bewoner worden ingeschreven en dat kort erop vanaf 21 mei 1940, de dag dat de Duitsers nota bene Ronse inpalmde. Het betrof Marcel François Louis Ghislain Leherte (°Genepiën (Genappe), 16 juni 1901), zo goed als zeker de volle neef van Julien Antoine Hermes Ghislain Leherte (°Ronse, 26 december 1896). En die laatste was dus de tweede echtgenoot van madame Leherte geweest en kort voor de oorlog overleden te Arc - Ainières op 03 juli 1939, hopelijk als gevolg van een natuurlijke dood want madame Leherte was onberekenbaar berekend. Die eerste Leherte zou door haar nogal wieses worden aangeworven als lid van Insoumis, zij het nogal laat want vanaf de eerste oktober 1943 terwijl zij al enkele jaren tafel en bed en drukmachines deelden (Archief Insoumis, persoonsdossier Marcel Leherte. Attestation dd. 20 oktober 1949. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Marcel Leherte was zoals dat in de familie Leherte betaamde een "*imprimeur*", het beroep dat madame Leherte ook uitoefende indien zij niet gekend was als "*zonder*". Men kan zich direct levendig voorstellen hoe deze weerstandsgroep indruk moet hebben uitgeoefend met twee drukkers aan de top en dat op geschat de helft van de stadsbewoners waar men allerlei soorten valse papieren maar al te

graag wou hebben. Maar daarover véél later weinig meer want we weten wel iets ter zake maar zonder details of het zout in de soep van één der gangen van de bezettingsgeschiedenis.

Nu was die madame Leherte op zijn minst allerallerhoogst controversieel en ook al een door het gewoon Belgisch gerecht veroordeeld oorlogscrimineel, zoals ten andere haar schoonneef Robert Delobel. En toch had ze blijkbaar een hart van goud bij lange momenten. In het verzetsdossier van Marcel Leherte staat en passant en toch zeer opvallend "... *aide aux Juifs*" (Idem. Inlichtingsformulier). En dat kan of is eerder gezegd gewoon zekerheid want hij zou nadien na een passage naar - weeral - Ninovestraat op nr. 3 vanaf 12 december 1940 verhuizen naar Priesterstraat 23 vanaf 09 februari 1944 - waar ook zijn madame Leherte - reeds woonde; zie direct verder. En hier zou althans eindelijk officieel de Joodse moeder en zoon Schul - Silberstein opduiken of gedomicilieerd worden vanaf 26 februari 1946, helaas zonder echtgenoot annex vader want (sic) die kwam om in Auschwitz. Het koppel moet hier inderdaad tijdens de bezetting onder meer - vermoedelijk ook nog zeer dicht in de buurt want om de hoek - met een uitgekiende schuilplaats (ons ruw beschreven door een naoorlogse getuige die het ingenieuze zaakje met de eigen ogen had gezien) hebben gewoond. Het duo werd trouwens tijdens de bezetting onder meer ook en uiteraard inofficieel geholpen door COO-secretaris Leona Hantson, van voor de oorlog een hevige socialiste en tijdens de bezetting vermoedelijk de minnares van ook al Leo Vindevogel; zie meer in deel 3.1.3.2.. Zou Leo dat ook hebben geweten via Leona? Het was een soep met veel tegengestelde balletjes in Ronse, onder meer 'dus' eigen weerstandersmoordnares én voordien bedgenote van een Duitse GFP-leidinggevende die met absolute zekerheid mee daadkrachtig twee Joden het leven heeft gered en dat voor een paar jaar (Overigens zijn er door een ander lid van deze verzetsgroep Insoumis en zijn gezin nog drie andere Joden geherbergd, zij het (bij wijze van spreken) dat het om Ronsese inwoners ging van zij het weer Hongaarse afkomst. Die waren op miraculeuze wijze uit de Dossinkazerne vrijgelaten nadat ze eerst te Ronse waren gearresteerd. Gebeurde dat ook al door het onwaarschijnlijk intense en gevarieerde seksleven van mevrouw Leherte, die mogelijks na de bevrijding nog een andere minnaar van haar zou hebben vermoord, de nogal Duitsmindede stedelijk politieagent Robert Langbeen? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Marcel Leherte zou ook nog de volgende pluimen op zijn verzetshoed steken, duidelijk iets afgeleids waarbij men de verhoudingen man-vrouw voor een keer omgekeerd geportretteerd zag: "*Habitant sous le même toit que mme Leherte était souvent avec elle pour le travail clandestin*" (Idem. Zij droeg duidelijk de broek thuis en naar ons de eeuwig aanminnige Gilbert Stockman ooit vertelde zou zij na de bevrijding ook een uniform hebben gedragen en sprak zij over haar verzetslieden als "*mes hommes*". Hopelijk werden die naar aanleiding van hun inwijding als weerstander door haar niet telkens ontgroend of een belangrijk deel van Ronse droeg daar de beruchte nogal vervelende gevolgen van; al wie tijdens de bezetting en niet te vergeten ook nadien te Ronse man was en voortdurend aan zijn lid zat te scharten, was op slag herkenbaar als lid van de verzetsgroep rond madame Leherte! Overigens staat hier dat Marcel Leherte al veel vroeger dan zijn uiteindelijk officiële erkenning was betrokken in deze verzetsgroep want vanaf "*juillet 1941*". Waarom er dan zo'n kloof is met de erkende datum vanaf de eerste oktober 1943: geen flauw idee laat staan een sterker. Hoe dan ook moeten we geregeld herhalen dat er zeer veel mysterie kleeft rond de afdeling te Ronse van deze nationale verzetgroep Les Insoumis die op zich reeds uniek was omdat het door een vrouw - ... - werd geleid. Nu eens echt gefundenes Fressen voor de zgn. genderspecialisten die ook interesse hebben in WO II. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Huwen zou dit koppel Leherte - Delcour nooit doen maar dat van hetzelfde dak was toch iets te optimistisch gerekend voor deze vermoedelijke brave duts Marcel Leherte, die, wie zal het zeggen, misschien een louter belangenverband met deze dame was aangegaan en voor de intieme rest haar overliet aan haar roedel. Misschien was hij zelf eerder féminin en uitsluitend voor de herenliefde zodat de samenwoning en zakelijk wat meer met een dekstierin hem goed uitkwam. Zoals gezegd zou hij vrij snel van Ninovestraat 30 op de twaalfde december 1940 verhuizen, steeds binnen deze merkwaardige straat en buurt naar nr. 3. Ten andere woonde hij hier ook al net voordien want op nr. 36!

Trouwens, nadat 'zijn' madame Leherte - die ook al zeer overigens eerder deze familienaam droeg niet omwille van deze minnaar of samenlever Marcel Leherte maar omwille van haar vroegere echtgenoot en wijlen Jules Leherte (pffff) - verhuisde hij na de oorlog want op 31 juli 1945 weer eens naar de Ninovestraat, weeral op nr. 36 en dat was op tien jaar tijd zijn derde huis en vierde verhuizing in deze straat en buurt. Hij bleef al die jaren wel altijd trouw aan één vrouw (Zoals gezegd kennen wij de juiste familieverbanden niet van deze man met de andere leden van de beroemde drukkersfamilie Leherte; we vermoeden dat het om neven ging. De familie Leherte was zeker zeer welvarend en zal zich dan wel Belgischerwijze nogal wat onroerend goed hebben aangeschaft in de eigen stad. We hebben uiteraard niet de minste kennis van de eigendomsstatuten van alle opgenoemde huizen; zouden de diverse plaatsen van de Ninovestraat nu eens toevallig allen tot de familie Leherte hebben behoord? Wij vinden het vraagstuk der eigendomsstructuren en natuurlijk alle soorten problemen, misverstanden en conflicten tussen eigenaars en huurders bijzonder interessant. In de archieven van minstens vredegerechten moeten er voor de barre tijden der bezetting en de uitlopers werkelijk goudmijnen te ontginnen liggen. Meer bepaald lijkt ons de vraag naar de sociabiliteit of zeg goedhartigheid - of juist niet - in deze tijden best eens te bestuderen voor enkele Belgische gemeenten. Bovendien is het daarbij zeker van belang te kijken of de al dan niet onhebbelijke verhuurders en eigenaars nu eens ook allerlei oorlogsrelevante politieke houdingen en handelingen stelden. Gedroeg met name een collaborerende eigenaar - verhuurder zich anders - en hoe dan aub? Meer volksbetrokken toch bijvoorbeeld - als eentje die nadien als weerstander werd erkend? Wat zeker met de door ons reeds relatief goed gekende foefelaars van woekerhandelaars; waren zij als verhuurders de ergsten of juist niet want bloedde hun hart bij beken voor de arme dutsen van huurders? En zo nog een tijdje voort voor de gedreven, creatieve onderzoeker. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Marcel Leherte zou dan Ronse en een reeks illusies helemaal alleen achter zich laten definitief naar Nijvel, de thuisstad van de beroemde drukkersfamilie Leherte, in het jaar 1949. Zijn met velen en diverse nationaliteiten gedeelde geliefde moest het ondertussen maar als bittere afwisseling op de lesbische toer trekken want die zat dan omwille van een zogenaamd veroordeling tot de dood door het Hof van Assisen te Gent op 08 november 1946 een straf uit in een Belgische gevangenis tot haar vrijlating (...) in maart 1958, sterk vermoedelijk en ergens hopelijk in een vrouwenafdeling. Benieuwd toch wie daar allemaal uit Ronse werd ingeschreven op de bezoekerslijsten. Maar dat is eerder stof voor *Dag Allemaal*.

Maar waar zat nu die dekselse Paul Delcoigne hier tussen, hij die zowel was verbonden aan de communistisch gezinde Partizanen van net over de taalgrens als aan de vooral liberale GL van Ronse maar zoals eerder bekend ook meewerkte aan het OF van Ronse ten minste wat haar sluikblad RVRL besloeg!? Er zijn wel meerdere weerstanders uit Ronse die van verzetsgroep zijn veranderd. Dat lag ook nogal voor de hand want meestal was een intern contact beperkt tot één lid en zo die verdween en niet uit de biecht sloeg, mocht men op de verzetsmarkt gaan shoppen wou men aldaar iets anders doen louter individuele opstoten. En dat gebeurde vanzelfsprekend niet via de wijkwinkel terwijl anderzijds individueel verzet zeer zeldzaam moet zijn geweest. Of Paul Delcoigne ook zo'n fratsen kon uithalen aan zijn stuur, hij was zo goed als zeker dé verzetsgroeprecordhouder van de stad en streek met drie wimpels. Om met zijn grafsteen in Uw huis te vallen:

“L'ARMÉE BELGE
PARTISANS CO 21
A SON AMI

PAUL DELCOIGNE” (Oud kerkhof van Ronse. Zijn grafsteen. Maar opgelet; de arduinen plaat liet zich nog vrij moeilijk lezen toen wij er in AD 2XXX zijn gepasseerd. Dat zal ondertussen alleen maar zijn verergerd gezien de weergoden en ons eigen verval. Er is in Ronse al een hele tijd een schepen nadien plaatsvervangend burgemeester met groot gevoel voor het vaderland en dus ook voor herdenkingen op dit erekerkhof. Maar wat gedaan met een desgevallend nieuwe steen en dus de 'noodzakelijke' teksten erop, na inderdaad onze beschrijving? Mag de man zelfs blijven liggen? Het

spijt ons maar wij zijn niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen n.a.v. het lezen van onze teksten, omdat wij oprecht schrijven. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat was absoluut niet gelogen hoewel wij vermoeden dat de man weinig tot werkelijk niks aan echt partizanenwerk heeft gedaan. Dat was maar beter zo want de PA behoorde tot het kruim van de verworpenen van het georganiseerd verzet en waren in principe niks anders dan terroristen en de facto en de compare maatschappelijk een veel grotere plaag dan de meeste collaborateurs. We noemen hen theoretischerwijze verzetsterroristen. Van dat korps CO 21 weten we nauwelijks iets anders dan hier en zij interesseren ons ten andere nauwelijks daar wij ons geen lidmaatschappen herinneren met andere Ronsenaars, hoewel onze dikke teen ons net waarschuwt deze mogelijkheid gezien 'alles' toch maar open te laten (Overigens was het gebruik van het begrip Corps of Korps iets te geveleid want dat was de op het geheel na grootste onderverdeling der Partizanen. Daaronder bevonden zich bataljons met op grondniveau compagnies. Tot welke compagnie Paul Delcoigne behoorde, lazzen wij nergens. In één van zijn dossiers komt de naam van Jules Bodequin bovendien, een Oudenaardist die te Ronse woonde en werkte als verantwoordelijke der belastingen. Hij zou banden hebben gehad met Paul Delcoigne en dit 'korps' van net over de taalgrens. Dat zal het dan wel zijn geweest tenzij onderzoek naar deze verzetsgroep uit Frasnes-lez-Buissenal en omgeving nog Ronsese verrassingen oplevert. Overigens waren er via de resp. stedelijke afdelingen van het BNB en het GL wel zeer intense contacten met dit Waalse hinterland. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het korps was blijkbaar werkzaam net over de taalgrens en Paul Delcoigne had zoals ondertussen ruimschoots bekend voldoende vervoersmogelijkheden tijdens de bezetting: "... *certifie que le nommé Paul Delcoigne... a fait partie du groupe de Résistance précité durant l'occupation et ce depuis mai 1943, venant de l'AS*" (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Paul Delcoigne, Attestation dd. 27 november 1946 opgesteld en gehandtekend (handtekening ook wettelijk bevestigd door gemeentebestuur van Frasnes-lez-Buissenal) door Georges Planchon "*ex recruteur et formation des Groupes de l'Armée belge de Partisans, Corps n. O.21.*" **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Noteren we dat hij blijkbaar contact met het GL van Ronse had verlaten zeer kort na het fameuze incident van de negende maart 1943. Zelfs een steenuil maakt dan een relevante associatie maar hoe wij ook onze nek proberen draaien kunnen wij geen exacte kijkrichting aanduiden naar wat toen is gebeurd. Maar wij geloven toch weinig tot behoorlijk niets van dat GL-verband, tenzij hij inderdaad lid was geweest van het GL of AS van het Waalse Ellezelles? Of van nog verder en vooral immer zuidwaarts; in Lessines misschien? Laten we even ernstig wezen zoals altijd. Hiervoor of zoals gestampde wetenschappers zeggen "*supra*" hebben we Paul Delcoigne het volgende horen beweren: "*Mon compagnon de garde, Marcel Lermusiau*". Dat betrof de civiele wacht eind 1943. Of voor alle duidelijkheid een half jaar nadat hij "*depuis mai 1943, venant de l'AS*" was hij in tegenwoordigheid van de man die toen de chef van het GL van de afdeling Ronse was, een afdeling die hij voordien had verlaten? Moet er nog zand zijn of precies meer om in onze ogen te strooien? Dat zijn wij na jaren studie weinig overigens toch gewoon geworden, al dat woordgekletter van erkende verzetsmensen over dat steeds meer glorieuze verleden dat natuurlijk ook wel slechts door een 'gewoon' lidmaatschap of zelfs de sterke Duitse verdenking ter zake vanaf ergens in 1943 ronduit levensgevaarlijk was. Gelukkig hebben wij nooit caféreünies van die groepen meegemaakt. Per jaar moet aldaar de inkomstdeuren breder en breder zijn gemaakt om al de aandikkingen aan te kunnen tenzij men dan maar buiten bleef; onder het baldakijn van de hemel was immer plaats zat voor verhalen in welke taal ook. Naar zijn eigen schrijven zou Paul Delcoigne ook al "*saboteur*" zijn geweest bij de Partizanen (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Paul Delcoigne, Zelf ingevuld inlichtingsformulier. Het deel met de handtekening en datering zijn we domweg vergeten kopiëren. Toen dachten we als niet historicus nog niet eens aan zo'n 'details'. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Maar zoals gezegd staat nergens één letter te lezen over akties waaraan hij zou hebben deelgenomen of die hij op manieren - vervoer? - zou hebben gefaciliteerd. Had hij trouwens een Schein voor nachtelijk vervoer, bij tijden of zelfs geheel de bezetting? Hij moet zeker een vervoers-Schein

hebben gehad dat de provincies Brabant, Oost-Vlaanderen en Henegouwen dekte. Volgens vervolg van dat document waagde hij zich ook aan "*transports de munition & armes*". Ook hier bleek enig detail gesneuveld te zijn door zijn klaarblijkelijke onwil om te veel te schrijven; het was een man van veel daad en weinig woord; van beiden veel te veel, toch? We moeten daarbij natuurlijk in zijn voordeel zeggen dat wij het specifieke partizanendossier niet konden inzien. Vermoedelijk zal hij tussen de soep en petatten wel eens een roestige revolver hebben vervoerd, opgedolven uit een oude vijver bij het vissen of die door één van zijn kinderen was gevonden dichtbij in de Molenbeek. Aan wapens en munitie was er sowieso altijd en gelukkig maar een tekort. Dynamiet was er dan weer in overvloed dichtbij want dat was belangrijk werkmateriaal in de Henegouwse mijnen, zowel in de talloze steenkoolmijnen als in de ontginning van porfier en blauwe hardsteen. Deed hij tijdens de bezetting ook vervoer in steenkolen? We vermoeden sterk van niet want dat was gezien de extreme zwaarte hoofdzakelijk het werk van machinisten en bijgevolg treinen, met name wat betrof het vervoer vanuit die mijnen zelf. Lokaal en vanaf de dichtstbijzijnde stations was er dan wel vervoer per vrachtwagen noodzakelijk. Ten andere werd naar onze weinige informatie het vervoer van de voor de textielindustrie en voor de rest ongeveer elk huishouden van Ronse levensbelangrijke steenkool niet alleen over het spoor verricht maar ook via vrachtwagens die eigendom waren van de lokale steenkoolbaronnen. Hoe dan ook betekende een betrapting op vervoer van wat op wapens en munitie trok wel wat anders dan een zelfde betrapting op vervoer van sluikbladen; niet alleen onmiddellijk arrest maar gegarandeerd gevolgd door zeer snelle executie, toch voor het jaar 1943 en zeker 1944. Dat opgegeven onderdeel van zijn multiverzetsengagement was een absoluut krankzinnig risico voor deze vader van drie kinderen. In hetzelfde document worden twee andere Waalse contactgemeenten opgegeven; "*Lessines ... Leuze*". Dat waren al drie Waalse hinterlandgemeenten. Daarnaast weten we ook met zekerheid dat Paul Delcoigne contact had met een patriot te Doornik tenzij hij daar "*femmes*" naartoe stuurde: "*De fin 1941 à la libération, j'ai diffusé la presse clandestine à Tournai. En août 1943 à mars 1944 j'ai reçu à mon domicile des numéros de 'la Libre Belgique', 'Front' et 'Renaix Libre'. Je recevais environ chaque mois une vingtaine numéros de chaque journal. Ils m'étaient apportés par des femmes dont j'ai toujours ignorés l'identité. C'est seulement après la guerre que j'ai appris que ces journaux étaient envoyés par Paul Delcoigne de Renaix.*" (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Paul Delcoigne, verklaring "*agent-inspecteur*" Henri Dereux dd. 24 juli 1950 aan "*agent de police*" Armand Bonnet. Overigens blijkt uit het vrij uitgebreide dossier sluikpers van Paul Delcoigne helemaal niet hoe hij in verzetsnaam aan het adres van deze vaderlander uit Doornik was geraakt. Hij zou hem alleszins en correct vernoemen in een lijst van zijn sluikperscontacten als "*Dereux Henri - rue Frinoise - Tournai*" hoewel hier het huisnummer niet was medegedeeld, nochtans in tijden van bezetting geen detail. Bron: DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Paul Delcoigne, Franstalige brief Paul Delcoigne dd. 16 mei 1950 aan staatscommissaris. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Ondanks alle informatie en niet in het minst de mededeling dat Paul Delcoigne voor mei 1943 had deel uitgemaakt van het GL (we nemen aan van Ronse?) werd hij toch maar erkend als GW vanaf de eerste december 1943 (DOS, dossiers BW, kopij Attestation dd. 13 september 1948. Die erkenning liep trouwens doorheen zijn lijden als Duits gevangene tot zijn terugkeer te Ronse op 17 mei 1945. Trouwens, als Burgerlijk Weerstander of BW zou hij niet worden erkend op nogal rare gronden maar dat kan hier geen thema zijn. Het zou hem toch niet in zijn koude laatste kleren raken want toen de beslissing door deze commissie werd genomen was het de laatste dag van 1952 en toen was hij al twee jaar morsdood. Zijn weduwe-erfgename had anderzijds wel moeite verricht want "*... gedinghervatting ... gedaan*", tevergeefs dus terwijl ze op die hardnekkigheid later toch zou terugkomen. Die aanvraag had op de keper beschouwd voor ons onderzoekers en lezers dat groot voordeel dat we doorheen dit dossier nieuwe informatiebrokken te verorberen kregen die we met name in zijn sluikpersdossier niet vonden. Bovendien weten we vanaf het voorwoord dat de dossiers der Gewapende Weerstanders op een dag horresco referens in een container zijn beland, voorwaar een hele grote moet dat geweest zijn. Groot of groter, een container als rustplaats voor zo'n archief blijft onvoorstelbaar. ***vorige in NOOT NOG***

VERWERKEN). Kan men verbaasd zijn rond het begintijdstip voor zijn erkenning als GW, dan was het alleszins een half jaar na de problemen met de Gestapo begin maart 1943. Op die manier gezien had de man ofwel extra moeten erkend zijn ofwel een licht attest van ontoerekeningsvatbaarheid mogen zijn toegekend. Maar dat was blijkbaar zeer vanzelfsprekend geen manier van evalueren van al diegenen die de commissies omtrent Gewapend Verzet hebben bevolkt, noch was het een vraag waard welk leed de aanvragers desgevallend had veroorzaakt bij de bevolking. Daarvoor had bij hoge uitzondering elk uilskuiken ook een dierlijk antwoord klaar: "*Men kan geen omelet bakken zonder eieren te breken*". Alsof er überhaupt nog een ei te breken was zelfs reeds bij een onvolgroeid kuiken dat dit toch per definitie reeds ontgroeid was!?. Eerder zagen we reeds hoe een puur crapuul als Robert Delobel ondanks of net door zijn correctionele veroordeling in 1946 omwille van verzetscriminaliteit begin 1944 nog steeds dikke gelukwensen, kussen en bloemen kreeg van een adellijke Belgische salonjonker-kwast en hoge piet in de officiële sluiiperswereld. Ergens is het dan ook hilarisch dat de echtgenote-weduwe Delcoigne - Malrait bijna zeven jaar na het einde van de oorlog het volgende parmantige verklaarde: "*Je ne connais rien concernant l'activité clandestine de mon mari pendant la guerre. J'ai appris par après que mon mari s'est occupé de la résistance ...*" (DOS, dossiers BW, verklaring eega Paul Delcoigne Hélène Malrait dd. 09 januari 1952 aan politie Ronse. Overigens was deze politie in kwestie nu in 1952 nog steeds adjunct-politiecommissaris Marcel Vandenhautte; hoeveel honderden van dit soort verklaringen en ook in zake collaboratie heeft die af genomen, nota bene zelf een erkend GW zijnde maar eveneens een bezettingsfilou of dubbelzijdigerd net als zijn enige overste, diensthoofd of politiecommissaris Marcel Delobel? Maar passons en gaan we maar weer aan de slag met te kleuren buiten de haakjes. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De mortuis nil nisi bene of voor de Franstalige lezers "*Over de doden niks dan goeds*", zeker als hij nog maar nauwelijks verteerd was door de wormen en haar liefhebbende echtgenoot was geweest. Ongetwijfeld wist deze dame niks maar dan ook niks en ook al niet omtrent zijn vervoersactiviteiten tijdens de bezetting. U kan zich nog herinneren dat zij gelukkig ook niks wist van 's mans activiteiten toen zij begin maart 1943 door de Gestapo daarover werd ondervraagd. Een vrouw die twee maal kon zwijgen was een ideale verzetsvrouw en daar niet alleen, al kan het verkeren met de tijden. Het zal allemaal wel. Terwijl zij de was en plas deed en de opvoeding op haar schouders nam van drie kinderen, reed mijnheer als een gek rond voor het OF, het GL (misschien) en de Partizanen van een aanliggende provincie. En wie weet want zie voorgaande associatie, ook voor de Ronsese afdeling van Les Insoumis? Had zijn echtgenote als roepnaam soms "*Manuela, or I know nothinK*"? Paul Delcoigne beschikte ongetwijfeld over die chemische formule die niet alleen hem onzichtbaar maakte maar ook zijn camion en de smerige uitstoot daaruit. Het zou voor Belgenland wachten blijven op de komst van Adhemar of de teergeliefde zoon van zijn teergeliefde vader Nero en een geweldige uitvinder was die ongeveer hetzelfde kon fixen in de strip "*Het Geheim van Bakkendoen*" uit 1958, zéér vermoedelijk onder de invloed van wat rond Paul Delcoigne in het Gentsnabije Ronse was gebeurd (Wie deze strip heeft gelezen en iets van wijsbegeerte kent, zal grif toegeven dat Marc Sleen zonder meer een wijsgerige genie in stripvorm was. Die ene scène ter zake moeten we ooit eens bespreken maar we hebben het af en toe ooit eens geanalyseerd voor brave leerlingen. U mag haar ondertussen raden. En nu iets voor de 'echten'. Wij loven tien euro uit voor diegene die een prima thesis kan schrijven over de invloeden van WO II op Marc Sleen doorheen de strip "*Nero*". Het reglement kan U vinden op de afdeling Modernste Geschiedenis van de UG, Sint-Pietersnieuwstraat, Gent. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het past nog om de verzetsactiviteiten van de gulzige Paul Delcoigne binnen het OF nader te belichten. Dat hij RVRL heeft lokaal verspreid en nadien vanuit Brussel naar Ronse heeft gebracht, had de stad te danken aan de gekende socialist, schepen en weerstander Albert Demanez: "*... a été affilié au Front de l'Indépendance à la date du décembre 1942 par monsieur Albert Demanez ... Placé sous les ordres du monsieur Demanez son chef direct l'intéressé a accompli les missions qui furent confiées.*" (DOS, dossiers BW, persoonsdossier

Paul Delcoigne, Franstalige Attestation vanwege het OF, afdeling Ronse, "*commission locale de contrôle*" dd. 01 maart 1951. Een exacte aanwervingsdag werd niet opgegeven en dat lijkt zeer begrijpbaar gezien deze late datum de werking van het geheugen. Hier had dat ook geen enkel belang. Op dit document ondertekenden drie leden van het OF van dit moment, met ook Albert Demanez. Walter Debrock ondertekende mee maar er is geen enkele aanduiding waar dan ook dat hij van deze band uit de bezetting ook maar één seconde op de hoogte is geweest. Op dit soort eigenaardigheden zo niet manifeste onjuistheden moeten we doorheen de studie rond GEDEPO wel meer wijzen. Heel het gehaspel met weerstandsattesten was deels tot grotendeels zo versleten als door twee mensen achtereenvolgens afgedragen kousen. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De frase "*a accompli les missions qui furent confiées.*" was een absolute verzetsklassieker en komt men in alle nationale groeperingen tegen en betekent meestal dat men niet weet wat betrokkene heeft gedaan. In dit geval was het wel duidelijk want voor het OF verzorgde hij verspreiding van sluikpers. En vermoedelijk vloede dan wat steun in termen van zeer weinig geld terug naar Albert Demanez en dan op zijn beurt naar de gebeurlijke WW die te Ronse door het OF werden gesteund. Of is er toch nog iets wat wij nu nog niet weten? Als men dit leest, vraagt men zich automatisch af wanneer hij dan wel bij het GL van Ronse (of toch elders) is geweest want herinneren wij dat hij daar was weggegaan om onbekende redenen in mei 1943, om over te stappen naar de Partizanen. En terwijl hij bij die Partizanen in de Walen nabij actief was, bleef hij ondertussen voor het OF van steeds Ronse "*... à la disposition du groupement jusqu'à 27 mars 1944, date de son arrestation ...*" (Idem). Kon Paul Delcoigne dan na zijn terugkeer uit de Duitse KZ gedurende vijf jaar dan nooit eens 'iets' opbiechten tegen pakweg deze leden van het OF, dat hij namelijk een soort verzetsoverspel had gepleegd door nog in het bed der Partizanen te gaan liggen nou ja daarvoor te gaan vervoeren - zelfs wapens en dynamiet? Opgelet; indien dit voorgaande allemaal zelfs bij benadering min of meer enigszins waarachtig bleek, was Paul Delcoigne een waanzinnig risico voor Albert Demanez en via diens beurt voor alle gekenden binnen het OF van Ronse en zekere Brusselse aanverwanten. Meedoen aan verzetsbladen was zeer gevaarlijk maar meedoen aan gewapend verzet was voor de bezetter nog veel erger want rechtstreeks militair of in zijn bezettingsbestaan zelf bedreigend! Vergeten we inderdaad niet dat hij voor het OF van Ronse in het Brusselse de sluikbladen RVRL ging ophalen en dat gebeurde niet bij de Heilige Verzetsgeest en daarnaast versluisde hij dit en minstens twee andere sluikbladen nog aan hot en her, zoals naar het Doornikse. Eén arrest als vervoerder voor wapens der Partizanen betekende zeker een marteling ergo betekende quasi zeker doorslaan of geven van namen en dat betekende oneindig miljardmaal helaas meestal alle gekende verzetsnamen! We zijn ervan overtuigd dat uiterst weinig GW maatschappelijk te motiveren was behalve toch op het vlak der inlichtingsdiensten waar Paul Delcoigne zich duidelijk niet mee onledig hield: de man moest als professioneel vervoerder immers zijn ogen op de baan voor hem houden. Maar hij maakte er in het geheel wel een onvoorstelbaar gekruid soepje van waar men alras dodelijke want onstelpbare diarree van kon krijgen. Hij kreeg er alvast een rits erkenningen voor terwijl de man eerder een wandelende splinterbom was geweest en een gevaar gedurende behoorlijk lange tijd had gevormd voor zijn eigen samenleving waarvan hij de terecht de onvrijheid haatte maar ze in zekere zin en klaarblijkelijk paradoxaal verscherpte.

Door de verzetsfratsen van Paul Delcoigne zijn wij ongeveer gedwongen van hot naar her en veel verder zelfs naar heel hot te springen. Ondertussen moeten wij ons toch nog eens buigen over het blijkbaar mysterieuze huwelijksverbond van deze vervoerder met het GL - van Ronse, Ellezelles of? We hebben U toch wat te bieden en blijft U gerust zitten al zouden wij U willen aanraden niet teveel belastend eten te kauwen want het volgende wordt biechte waar zwaar slikken en verteren. Het wordt deels ingewikkeld en we krijgen zowaar weer eens een gecertificeerde verklaring: "*Je certifie par la présente que Paul Delcoigne, ..., est membre de l'Armée Secrète Belge, Zone III, Secteur Audenarde, Groupe de Renaix. L'Interessé faisait*

partie du groupe de parachutage et de sabotage." (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Paul Delcoigne, attest dd. 07 augustus 1945 door Marcel Hoebeke "*Commandant du Groupe de Renaix*". Voor alle zekerheid is met "*Audenarde*" de stad Oudenaarde bedoeld. Marcel Hoebeke was zo Vlaams als een Vlaamsgezinde van tot voor anderhalf jaar voor deze verklaring maar was naast een divers getinte oorlogscrimineel ook een kleine fat. Dat was dan toch één van zijn betere kanten al kennen wij daarvan geen andere. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Zo weten we alleszins dat hij banden had met het GL van Ronse, dus niet met dat van Ellezelles of een andere gemeente uit het Waalse hinterland. Toch moeten wij allen met dezelfde verbazing opmerken dat enige opgave van data ontbreekt. Er staat wel - en zelfs verkeerdelijk - bij dat hij werd gearresteerd ("*le 29 mars 1944*" maar het was wel twee dagen vroeger) maar zoals men zou verwachten staat daar niet bij dat hij daardoor contact heeft verloren met zijn groep van het GL van Ronse. Maar vooral staat helemaal geen aanwervingsdatum vermeld en dat wekt op zijn minst verbazing en gewoon of vooral: achterdocht. Wat de band tussen Paul Delcoigne en Marcel Hoebeke was, hebben wij door geen enkele andere bron kunnen vaststellen. Volgens diens eigen GL-dossier had Marcel Hoebeke niet minder dan 35 (vijfendertig) leden aangeworven bij het GL, waaronder zekere Roger Van Weymeersch zijnde één van de twee zekere aanslagplegers op de persoon van Leo Vindevogel. Bovendien, we hebben op dat vlak toch deftig ons huiswerk ooit gemaakt, is er niet eens een persoonsdossier op naam van Ronsenaar Delcoigne aanwezig in de archieven van het GL te Evere. Mocht het toch zo zijn, gelieve ons per telegram te verwittigen; we betalen U de kosten terug. En toch, en toch ... Terwijl we Marcel Hoebeke hebben leren kennen als een extreem onbetrouwbaar figuur, terwijl 35 aanwervingen voor een verzetsgroep die GW pleegde werkelijk van de pot is gerukt, heeft hij hier blijkbaar niet gelogen. We weten uit één andere bron en vooral van onbetwiste zijde van het GL van Ronse dat Paul Delcoigne aanwezig was "*als getuige*" van sabotages door dit GL (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers GL, dossier Jean Laemont. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***)! Dit doet dan vermoeden dat Paul Delcoigne via zijn schoonbroer Joseph Laemont toch familie en vooral verzetsbekend was met zeker lid van het GL en opgever van al deze nuttige informatie, Jean Félix Omer René Laemont (°Ronse, 27 januari 1904). En nu wordt het echt spannend. De getuigen dus mededaders van de vier door Jean Laemont opgegeven sabotages zijn slechts in het algemeen opgegeven. Dat wil concreet zeggen dat men op zijn best of op zijn slechtst kan verklaren dat elk van hen aan zeker één aanslag heeft deelgenomen en zo mogelijk aan alle vier. Daarbij is het ook niet zeker of iedereen aanwezig was op elk van de vier opgegeven aanslagen. Buiten hemzelf uiteraard noemt Jean Laemont nog zes deelnemers op waaronder onze Paul Delcoigne. Bovendien zijn we absoluut zeker dat één der zogenaamde getuigen hier niet eens is opgenoemd; we komen er direct op terug gezien het enorm belang. Opvallend is dat één van deze zes niemand minder is dan "*Georges Planchon, Frasnes*". En die kennen we toch als een kennis van dezelfde Paul Delcoigne maar vooral als een leider der ... Partizanen van een groep net over de taalgrens. Dus werkte het GL van Ronse niet alleen samen met leden van het GL van Ellezelles maar ook met leden van de Partizanen van Frasnes of bien étonnés en zo plus loin. Nu hebben we toch wat spijt geen enkele persoonlijk dossier te kennen van deze Georges Planchon want we hadden graag geweten of hij één en ander bevestigde en ook of hij zoals verschillende van deze getuigen niet ook werd vervolgd kort nadien door de Gestapo of de GFP. Hij was er blijkbaar en gelukkig aan ontsnapt terwijl naast Jean Laemont, de andere opgenoemde getuigen Paul Delcoigne, Joseph Van Dille, Gilbert Dutranoit en Gaston Verdonckt allemaal stuk voor stuk zijn gearresteerd waarvan de laatste twee door de GFP want op een veel later moment van de bezetting. Die twee laatsten werden nota bene geëxecuteerd te Oostakker en de anderen werden gedeporteerd naar Duitse KZ waarbij Joseph Van Dille zou overlijden en Delcoigne en Laemont het wonderwel overleefden (Een laatste getuige van één of alle vier de aanslagen met Jean Laemont was zeker Gilbert Lagneau van Dergneau. Die is een week voor de bevrijding in de streek rond Ronse tijdens ons onbekende omstandigheden onder Duits vuur gestorven.

Hij zou de commandant van het GL van Frasnes zijn geweest en zeer verzetsactief. We hebben over hem slechts sprokkels uit nabevrijdingspers gevonden en geen enkel persoonlijk dossier opgezocht. Bijgevolg kennen we ook geen gebeurlijke persoonlijke band tussen hem en Paul Delcoigne. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). En nu komt het eindelijk. We geven in telegramstijl de vier zogenaamde sabotages op waarvan Jean Laemont spreekt en waarvan dus Paul Delcoigne er minstens één zo niet alle vier heeft meegemaakt:

"1) op maandag 20 september 1943: te middernacht: eerste sabotage in het station van Ronse: destructie van rails en zes locomotieven;

2) op woensdag 13 oktober 1943: om 21 uur 30: eerste aanslag met een bom op het huis van 'ersatz-burgemeester' Vindevogel;

3) op zaterdag 23 oktober 1943: om 23 uur: bomaanslag op het VNV-lokaal 'Vlaamsch Huis' op de Kleine Markt

4) vrijdag 24 december 1943: om 8 uur 's morgens; tweede aanslag tegen de verrader ("traître") Vindevogel." (Idem).

U leest het goed; echtgenoot en drievoudig vader Paul Delcoigne was één van die nachten of tijdens alle vier ervan niet in het echtelijke bed maar had misschien wel nog tijd gehad een slaapliedje voor de kinderen te zingen of hen een stichtelijk verhaaltje voor te lezen. En U leest nog beter; hij was misschien ook betrokken bij één of zelfs twee van de moordaanslagen tegen Leo Vindevogel. Die twee persoonsaanslagen kwalificeerde het GL-lid, alom gekend liberaal en deftige bediende bij de Nationale Bank van België, afdeling Ronse, Jean Laemont hier in dit dossier als een "*sabotage*" terwijl de derde der vier zgn. sabotages in feite ook als een persoonsaanslag moet worden beschouwd. Dat er geen diverse doden zijn gevallen zowel ten huize Vindevogel als in het Vlaamsch Huis mag een wonder heten en heeft Ronse met zekerheid behoed voor nog veel zwaardere Duitse maatregelen. Alles dus zeer weloverwogen door die strategisch geniale kaaskoppen van het GL van Ronse en hun aanverwanten. We kennen de Duitse reacties met niet in het minst de fameuze civiele wacht. Maar wij weten inderdaad met zekerheid dat Roger Van Weymeersch één van de twee opgemerkte aanslagplegers was op de mistige ochtend van de 24ste december 1943: zie deel D.6.1.3.. Die werd niet als getuige door Jean Laemont genoemd; waarom niet Jean? Nooit is er tijdens de bezetting blijkbaar iemand in geslaagd de daders te vatten, noch - gelukkig - door de Gestapo noch door de Belgische gerechtelijke diensten die ten andere snel het dossier klasseerden (daarover veel later meer). De vraag is of na het horen van enkele revolverschoten - die produceerden en dat kort na elkaar ongeveer de hoogst mogelijke decibels voor een mens, zelfs voor een bezettingsmens en zelfs voor een slapend of ochtendlijk bezettingsmens - de gealarmeerden niet tevens deze twee moordenaars hebben zien wegvlugten, bijvoorbeeld naar een in de buurt klaarstaande zo mogelijks reeds warmdraaiende en dus ook al de stille omgeving storende auto. Die van Paul Delcoigne misschien? We weten niet eens of die man een personenwagen had in deze dagen maar hij had natuurlijk een vrachtwagen of camionette. Het was ook mogelijk dat de moordenaars ergens in de buurt zijn mogen binnenspringen om te schuilen tot het voor hen veiliger werd; daarvoor hebben wij ook een zeer waarschijnlijk schuiladres gevonden, met nummer van het huis en namen der bewoners en hun verzetsachtergronden en al en vooral: zéér dicht bij huize Vindevogel! Ze konden zich ook als Houdini via schouwen, riolen en wat nog al meer verplaatsen naar de veiligheid. Hun lichamen zijn hoe dan ook razendsnel van de plaats der misdaad verdwenen en dat zonder opgave dat zij per fiets of per moto waren. En nu hebben wij ook weer spijt dat we het vermoedelijk toch bestaand Partizanendossier van Paul Delcoigne niet hebben mogen inkijken want wie weet stond daar in de vorm van een getuigenis 'iets' vermeld over een 'sabotage' rond de 24ste december 1943 toen zijn vrouw en kinderen de laatste handen hadden gelegd aan de huiselijke kerstboom en de zelfgeschreven Franse versie eindelijk onder de knie

hadden gekregen van "*O Tannenbaum, O Tannenbaum, wie treu sind deine Blätter ...*" Papa en echtgenoot kwam misschien thuis met een extreem kloppend hart en was maar wat blij dat hij pas een hele tijd nadien door alle festiviteiten rond Kerstmis en Nieuwjaar pas moest gaan kaarten met die nijvere, oudere en katholieke brave duts Urbain Delanghe; zie direct verder. Nu, bij het kaarten mocht men niet in zijn kaarten laten kijken. Paul Delcoigne kon wel wat ad hoc muilen trekken uit ervaring maar zelfs in bed met zijn echtgenote wanneer hij die post-aanslag nachtelijke angstaanval had gehad? In één van zijn dossiers kon Paul Delcoigne wel zeer beknopt schrijven over zijn banden met de Partizanen maar het echte belangrijke stond daar helemaal niet in; één tot vier van deze aanslagen. Trouwens, wat gezegd van andere 'sabotages' met een ander lid van het GL van Ronse dan Jean Laemont? Miljaardedinges, kon die PD even zwijgen! En zijn copain Georges Planchon ook. Dat waren nu eens verzetshelden die tot het einde van hun leven bleven zwijgen over van alles, behalve onderling onder oude kameraden, en vooral over de verantwoording van de meest spectaculaire daden. Zoals bijvoorbeeld wie in geheel Ronse en omstreken zat te wachten op zelfs nog maar één van de vier genoemde 'sabotages'. In principe had de familie Vindevogel zich burgerlijke partij moeten kunnen stellen tegen Jean Laemont en zijn co van die twee vermelde dagen. Ten andere gaven wij supra reeds als opdrachtgever voor de beide moordaanslagen op Leo Vindevogel dat ander lid van GL Raoul Hantson op, en als direct motief woekerhandel; daar was verzet niks anders dan een dekmantel en niks te 'sabotageren'. In het principe van de bevrijdingstijd en de repressie waren er echter geen principes want het georganiseerd verzet stond op de zeer zeldzame uitzonderingen na waarvan er als bij rechterlijk wonder twee zouden voorvallen te Ronse in 1946 (de zaak rond Robert Delobel en die rond madame Leherte, en hun resp. co), boven alle normen van wettelijkheid en maatschappelijke verantwoording. Meer nog; het was en is zelfs voor de onderzoekers van die tijd, dames en heren academisch afgestudeerde historici in België, in Nederland, in ..., sinds 75 jaar en klaarblijkelijk voor altijd boven elke kritiek verheven. Voor altijd?

Hoe de heren Paul Delcoigne en Albert Demanez - we waren hem in al dat verzetsgeweld bijna vergeten - elkaar van voordien kenden; wij weten dat niet. Alleszins lijkt het onvoorstelbaar dat zij elkaar politiek nader waren. Nochtans is een andere meer technische kennis niet uitgesloten want Albert Demanez was verzekeringsagent, weliswaar voor de socialistische Prévoyance Sociale al zullen die polissen voor niet leden wel hebben verwelkomd; wat niet was, kon komen en elk geld was goed geld. In elk geval had een vervoerder zeker voldoende dekking door een specifieke polis nodig. Wie zegt dat hevig vrijzinnige en socialist tot in de kist en allicht ineens het brede familiegraf Albert Demanez niet ook polissen aan andersdenken verkocht, zelfs aan niet arbeiders zoals vervoerder en vermoedelijke Patriafan Paul Delcoigne? Ten andere was Eugène Soudan of de Grote Roerganger en baas der bazen ook boven kleine schepen Albert Demanez - de man betekende politiek nooit iets dan de betere wijndrager - zelf publiek overrood maar blauw geboren en getogen en privaat blijvend met vele tinten blauw. Meer dan waarschijnlijk was deze vervoerder en zoveel meer een man van Patria hoewel we steeds voorzichtig moeten blijven met een zuillabel daar we dat niet met keiharde zekerheid weten noch met grote plausibiliteit kunnen afleiden. Daarnaast was hij sowieso voor alles een vervoerder als zelfstandige en was het belangrijk naar huidige en potentiële klanten de kerk in het midden te houden opdat nergens bruggen werden verbrand die ook in tijden van nood konden worden gelegd. Was een bezetting geen tijd van nood, of had hij nu klanten als nooit tevoren zodat hij af en toe afgepeigerd wel eens een verfrissend kaartje moest gaan leggen met de immer halfvolle - halflege pint ernaast? Het café was daarvoor een onwaarschijnlijk belangrijk milieu want de ontmoetingsplaats van ongeveer geheel het volk, of toch van het mannelijk deel ervan aan de publieke zijde van de toog: "*Tijdens de bezetting ontmoette ik regelmatig Paul Delcoigne in*

een herberg waar wij met de kaarten speelden. Van Delcoigne heb ik dikwijls sluikbladen gekregen, o.a. 'Ronse Vrij' en nog anderen waarvan ik mij de titel niet meer herinner; dit gebeurde in de loop van 1943, geloof ik. Als Delcoigne de kans niet had gehad mij de sluikbladen te overhandigen, stak hij ze in mijn brievenbus. Hij verzocht mij de sluikbladen die hij me gaf verder te verspreiden ..." (DOS, dossiers sluikpers, persoonsdossier Paul Delcoigne, verklaring Urbain Delanghe dd. 23 juni 1950 aan politie Ronse. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Weeral jammer genoeg hebben we geen registers opgezocht van deze man van wie we derhalve geen familiale banden konden opzoeken via hem, zijn ouders, grootouders of langs zijn eega. Die dame luisterde naar de naam Marie De Smedt waarvan haar familienaam nauwelijks in Ronse voorkwam. Het kon wijzen op vreemde origine en dus niks aan politiek relevante inbreng, hoewel net de potentieel familiaal politieke getinte banden met niet-Ronsenaars gedurende deze bezetting ons zeer intrigeren maar nauwelijks tot niet zijn te onderzoeken. Alleszins was op dit moment van 1950 de jongbejaarde Urbain Delanghe (°Ronse, 25 mei 1877) nog niet gepensioneerd en nog steeds nijveraar. Aan zijn behouden woning op de Karel Vandendoorenstraat 10 te zien had die nijverheid hem geen windeieren gelegd al weten we niks van de broedmachine. Allicht was hij zoals quasi ontelbare Ronsenaars rijk geworden met een textielbedrijf al kennen we daar ook de naam niet van. Alleszins, en dat is toch helemaal geen detail, treffen we hem niet aan in de fameuze lijst die in maart 1943 in *'t Volk* verscheen van een trits Ronsese en streekbedrijven die hadden gehandeld tot dusver met de Wehrmacht en Zentrutex. Dat we zijn familienaam 'desnoods' ook al die van zijn eega Marie De Smedt daartussen niet aantreffen, wil nog niks zeggen want in die indrukwekkende lijst ontmoeten wij ook firma's als Frantex, Excelsior en dies meer (Het is een straffe kerel of wijfe die dat allemaal gaat achterhalen, de eigendomsstructuren van laat ons zeggen het boomende Ronse tussen 1880 - 1950, hoofdzakelijk op vlak van textiel en laten we het niet onderschatten zijn belangrijke toeleveringsbedrijven. Zeker voor onze periode van WO II zouden wij dat allemaal graag eens eindelijk overzichtelijk en indringend geanalyseerd zien. Ongetwijfeld kan het - geseponeerd - krijgsgerechtdossier rond de cruciale Handelskamer daarbij van groot nut zijn, alsook de gebeurlijk nog bestaande archieven van die laatste overkoepelende organisatie. Wie slaat aan de slag!? Veel moed gewenst. En geluk natuurlijk. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Ook hadden wij wat graag de naam van deze herberg geweten. Er waren er ook tijdens de bezetting nog onwaarschijnlijk veel en nogal wat Ronsenaars deden graag de ronde. Sommigen boden ook varianten van seks aan - gewoon rollebollen of op zijn orgies - en dus niks nieuws onder de universele zon zij het dat uit deze studie meermaals blijkt dat daar Belgische rijkswachters dezelfde naaktkostumen en deernes deelden met Duitse politiemannen: Urbain Delanghe zal daar wel niet gaan kaarten zijn. Maar toch opgelet voor Paul Delcoigne want madame Leherte zou alom bekend zijn voor haar leidende capaciteiten in twee bordelen! Tegelijkertijd waren er nog steeds herbergen die door en door zuilgebonden waren en zelfs kennen wij van één Ronses half bordeel annex volledige herberg de kleur: rood begot. Welke Patriafan zou eens in de Kristen Volksbond in zijn neergelegde kaarten laten kijken hebben en des te meer niet toen Leo Vindevogel er als oorlogsburgemeester snel de neutrale (haha) Stadszaal van had gemaakt? En zo waren er nog verschillende exclusieven ook al op vlak van het populaire cinemabezoek. Bovendien wijst hier niets op dat er een abrupte cesuur is gekomen doorheen hun caféontmoetingen tijdens de bezetting terwijl we verder zullen zien dat zeker in 1942 medekaarter Paul Delcoigne in een juridische en ongetwijfeld morele storm zou terechtkomen die ook een levenslang christen als Urbain Delanghe moet hebben gekend. Blijkbaar was dat allemaal geen bezwaar om zijn cafékennis en zo onbekend meer te blijven ontmoeten. Het valt toch een beetje op dat deze man zeker ontmoetingen en dan nog op vlak van sluikpers in het jaar daarop of 1943 situeert. Voor de rest van de oorlog en vooral de bezetting weten wij stijl niets van leven en onwelzijn van de heer van stand Urbain Delanghe. Vermoedelijk was hij wel betrokken bij de Handelskamer en men kan maar raden of Paul Delcoigne niet alleen medekaarter maar ook vervoerder was voor

de NV van Urbain Delanghe. Die stadsgenoot was met absolute zekerheid reeds van vlak na WO I, en allicht al ervoor, tot in de bezetting nota bene bekend als lid van het bestuur van Patria en dus decennialang een politiek tegenstrever van Leo Vindevogel en zijn lakeien uit de Zonnestraat. Hij zou omzeggens steeds de eerste tweede viool spelen in deze divers getinte katholieke belangengroep. Hij werd wel lid van het Ronsese Weldadigheidsbureel (voorloper COO of OCMW) in 1919, verving in januari 1929 voor korte tijd uittredend gemeenteraadslid Henri Lagache en zat tijdens de bezetting in de beheerraad van de belangrijke avondschool Sint-Ambrosius toen Leo Vindevogel in zijn gekende dictatoriale stijl die school om zogenaamde conflicten van patriottische aard zou politiek en organisatorisch hertekenen zodat onder meer deze beheerraad zou verdwijnen. Zeer belangrijk was dat hij één der borgen was in de afhandeling van het zeer zwaar faillissement van de spaarkas van de Patria (*t Volk*, 18 februari 1933. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Daar zaten alleen kleppers uit de textielwereld van Ronse tussen zoals Henri Lagache, Oscar Thomaes, Emile Guisset om te zwijgen van Napoleon Annicq. Die laatste gozerd breidde zijn fabriek opvallend uit in het eerste deel der bezetting, verrichte veel werk voor de Duitsers en zijn fabriek kwam als enige na de bevrijding door zware woekerhandel in het vizier van de Belgische inspectiediensten; zie deel G.4.. Onder deze borgen zou onder meer Oscar Thomaes de Duitse inval van 1940 niet meer meemaken wegens voortijdige persoonlijke tenhemelopneming maar de meeste genoemden wel degelijk. In hoeverre het duaal of zeer klein gewoon allerkleinst kaartnetwerk van Paul Delcoigne via Urbain Delanghe ook uitstraalde naar die economische topmiddens en dat vooral tijdens de bezetting is een relevante hypothese. En die zal wel zo leeg blijven. Tussen die borgen zat ook Jules Désiré Leherte die ook voor het uitbreken van WO II zou overlijden en de vader was van Julien Marie Leherte. Die zou ook al overlijden aan de vooravond van WO II maar had door zijn huwelijk met zekere Marie-Louise Delcour haar in de belangrijke drukkersfamilie Leherte gebracht. We hebben een zekere formele en mogelijke inhoudelijke band tussen Paul Delcoigne en haar net deels uit de doeken gedaan. Overigens was er iets politieks zeer eigenaardigs gebeurd met Patria eind jaren '30; het was voor een tijd sterk in het vaarwater van Rex verzeild geraakt. En kijk eens aan wat een weer geweldig op schrijfdreef zijnde redacteur Leo Vindevogel aan zijn gretig leespubliek losliet: "*Wat is er gebeurd tussen 1936 en 1938? Wel, de borgen van Ronse zijn zelf Rexist geworden. Lagache, Bruggeman, Delhaye, Delanghe, zijn Rexist.*" (*t Volk*, 16 oktober 1938. We moeten het veel herhalen dat de pers te Ronse tijdens het interbellum om van te smullen moet zijn geweest door heel wat Ronsenaars. In casu Leo Vindevogel had een geweldige pen. Afgezien van het feit dat wij als niet jurist toch vinden dat deze man voor zekere zaken uit de bezetting een ernstig straf had verdiend al was in het bijzonder zijn proces en in het algemeen het krijgsgerecht van ongeziene democratische schande, zijn we radicaal tegen de doodstraf als straf. Men kan alleen even zuchten wat die pen, voor een deel allicht gelouterd door veel leed en zekere wroeging, een tijd na WO II aan leesbare memoires en dies meer had kunnen of moeten opleveren. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We moeten natuurlijk direct bijvoegen dat we niks weten van zekere Rexistische politieke handelingen te Ronse tijdens de bezetting zelf, op een erkende weerstandster bij BNB na die een minnares was van een Rex-officier - maar die zwartzak was een Brusselaar. Voor het BNB van Ronse was dat nadien klaarblijkelijk een te vergeten grapje. Eén van de hier nu niet geciteerden zou trouwens wel pro-Duits worden en behandelden we in deel 1.2.3. Wat bleef er van dat vermoedelijk vrij vluchtige Rexgeflirt bij Urbain Delanghe - want hij werd hier zeker vernoemd - nog over tijdens de bezetting? Werde die ineens op 10 mei 1940 volstrekt vrome vaderlander zeg ver verwijderd van het toenmalige Rexistisme dat dan nog tijdens de bezetting een geweldige zwarter wordende evolutie doorging? Maar we moeten nog heel even citeren: "*De zoon van Leherte drukt de kiesmanifesten van Rex.*" (Idem). En die zoon was natuurlijk de echtgenoot tot zijn dood in 1939 van madame Delcour die nadien met zijn - vermoedelijke - neef Marcel Leherte aanpapte, of er tenminste onder een zelfde dak mee woonde en er mee werkte als drukkers. We gaan er dan laat ons zeggen existentieel-logisch vanuit dat wie bij de

hond slaapt, zijn vlooiën krijgt en dat madame Leherte ook de politieke partij Rex een warm hart toedroeg, al zeker met zo'n geweldige macholeider als Leon Degrelle. Zij was weliswaar reeds lange tijd in België maar was ook française van afkomst en bijgevolg was het onduidelijk of ze hier sowieso partijpolitieke voorkeuren had. Maar tijdens de bezetting en al vroeg want vanaf 1941 toonde zij wel een sterk politiek engagement zij het wel zeer bijzonder gemengd. Dat is dan toch al tweemaal dat multiweerstander Paul Delcoigne kan geassocieerd worden met inwoners van Ronse die aan de vooravond van de Duitse inval banden hadden met Rex als politieke partij. En of Urbain Delanghe tijdens de bezetting zekere banden had met de opvolgers van "*De zoon van Leherte*", namelijk diens weduwe en diens neef annex haar bijzit, weten we niet. Wat weten wij nu eigenlijk wel?

Paul Delcoigne zou in specifieke bezettingsomstandigheden zekere hulp hebben gekregen van textielondernemers van Ronse: "*Delcoigne a également receuilli du tissus chez des fabricants de Renaix, lequel était destiné aux soldats Anglais ou Américains cachés dans la région.*" (DOS, dossiers BW, verklaring Georges Planchon dd. 05 april 1951 aan rijkswacht Frasnes. **origine in NOOT NOG VERWERKEN**). Toch doodjammer dat over die Engelen en Amerikanen - we nemen aan piloten die aan continentaal wal waren geraakt - niks is gezegd, als het allemaal wel waar was. Uiteraard was zo'n Waalse dienstklopper en ook al in 1951 geen snars geïnteresseerd in de identiteit noch in het aantal van deze Ronsese textielindustriëlen. Zo goed als zeker was verklaarder Georges Planchon daar ook niet van op de hoogte terwijl hij nochtans zeker na de terugkeer van Paul Delcoigne uit de Duitse KZ hem nog enkele jaren vrij goed moet hebben gekend als oude kameraden onder elkaar. Eender welk dossier van Georges Planchon (°Schorisse, 30 april 1895) hebben we wegens redelijk begrijpelijke overwerkgronden nooit opgevraagd maar toch is het interessant te weten dat hij niet alleen het Waalse hinterland bestreek: "*Pendant l'occupation allemande, je faisais partie du groupement de résistance P.A. Mon activité se situait dans les Flandres et une partie de Hainaut.*" (Idem). Hoe diep die "*les Flandres*" wel waren, is hier weer eens niet uitgelegd maar ondertussen weten we dat hij minstens bij één van de vier sabotages van het GL te Ronse was betrokken. Méér is ons 'dus' ook niet bekend of hij daarbij ook verder te Ronse kwam en wie hij daar buiten Paul Delcoigne nog zou hebben gekend op verzetsmatige basis en vooral of Paul Delcoigne op die mogelijke manier nog anderen te Ronse of omstreken kende. En nog vooral; wat hebben zij aan sabotage of dergelijks uitgericht op het grondgebied van Ronse alleen als Partizanen en niet mede of uitsluitend onder de vlag van het GL van Ronse? Daarvoor is specifiek archiefonderzoek nodig en hopelijk revelerend. De geografische kans dat Georges Planchon door deze stad moest passeren van huis in Fransnes dieper noordwaarts was nochtans huizenhoog; mogelijk overnachtte hij weleens bij de Delcoignes? Nochtans zijn we er redelijk van overtuigd dat deze Georges Planchon en co wel iets aanslagachtigs zouden verrichten te Ronse ergens in 1945 én dat de reden daarvoor rond Paul Delcoigne zou liggen; zie verder. Bovendien is er nog iets relevants aan deze verklaring: "*A partir de 1941, j'ai été en rapport avec le nommé Paul Delcoigne de Renaix.*" (Idem). Ja maar, wat is het nu heer Georges Planchon want eerder hebben wij U geciteerd en met zekerheid ("*certifie*") dat "*... certifie que le nommé Paul Delcoigne ... a fait partie du groupe de Résistance précité durant l'occupation et ce depuis mai 1943 ...*" (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Paul Delcoigne, Attestation dd. 27 november 1946. **origine in NOOT NOG VERWERKEN**). Het was op een dag zelfs week tot maand niet altijd te herinneren wanneer, wie wat had verricht en zo verder. Dat is des mensen normaal en zeker in abnormale tijden en extreem nerveuze omstandigheden als bezetting en gewapend verzet. Maar zich vergissen tussen 1941 en 1943? Het is nogal veel. En bovendien kwamen we in dit vorig citaat ook al te weten dat "*... que le nommé Paul Delcoigne ... a fait partie du groupe de Résistance ... et ce depuis mai 1943, venant de l'AS ...*" (Idem). En dat geval zou Paul Delcoigne en al gedurende 1941 - 1942 contacten hebben

gehad met de Partizanen maar ook met het GL (van ???). Terwijl we net tot ons aller verbluffing hebben gezien dat eind 1943 Paul Delcoigne zeker zeer ernstige banden had met het GL van Ronse, zo mogelijks zelfs aangaande de twee aanslagen op de oorlogsburgemeester! Sorry, wij hopen dat U nog kan volgen maar wij alleszins niet meer. Er was iets dat die arme Urbain Delanghe ook kop- tot hartbrekens had bezorgd, had hij één en ander beseft. Terwijl zij gezellig aan het kaarten en pintelieren waren, had ouderwordend nijveraer en katholiek Urbain Delanghe niet in de mot dat hij met kaartkompaan Paul Delcoigne zijn doodgraver aan tafel zitten had, zowel op vlak van zijn economische klasse als op vlak van zijn levensbeschouwing. De Partizanen waren sterk communistisch gezind en volgers van grote kameroet Stalin. Urbain Delanghe die vermoedelijk wel hier en daar iets bewonderde in het Duitse nazisme en zeker vanaf het leidend ontstaan van het bolsjewisme in het reusachtige Rusland dat laatste haatte alsof het een normaal deel van zijn vergevingsgezinde levensbeschouwing was, besepte niet hoe gelijkaardig destructief beide systemen waren. Zowel nazisme en communisme, beiden oerzuivere Europese ontdekkingen van na nota bene die zogenaamd opwekkende en geestesverruimende Verlichting, waren als verschillende koppen van één monster, door de oude Grieken reeds bekend als de Hydra. Natuurlijk was zelfstandig vervoerder Paul Delcoigne in persoon en vooral onder zijn schedel totaal niet een gezworen klassenvijand die op het moment dat het eindelijk qua pure macht mogelijk was de schedel van Urbain Delanghe zou doorkliefd hebben, diens echtgenote en passant verkracht en sowieso alle bezittingen van hen had genaast onder mom van herverdeling onder het volk, waar dat dit zich ook mocht bevinden. Maar hij was er blijkbaar wel een vertegenwoordiger van op verzetsmanier. Het is hier niet de plaats de verschrikkelijke rol van het communistisch gestoeld verzet in België en West-Europa te analyseren maar wij noemen het in zekere analogie onze westfronters en zij hebben zonder de minste twijfel de Duitse bezetting ontieliglijk verergerd. Terwijl omgekeerd de oostfronters bij gebeurlijke terugkeer de doodstraf tot andere zware straffen kregen, werden de westfronters als helden erkend met alle soorten medailles en - euh - erkenningen. In politiek wezen was Paul Delcoigne al even goed een terrorist als hij een 'normaal' verzetsman was geweest. Het eerste zou hij verontwaardigd en eigenlijk terecht hebben weggehoond, voor het tweede zal hij heimelijk spijt hebben gehad want het zou zijn leven en dat van zijn gezin drastisch verergeren tot vernietigen. Doordat Urbain Delanghe in juni 1950 of reeds in volle Koude Oorlog positief getuigde voor Paul Delcoigne, was het duidelijk dat hij of een enorme gentleman was of een echte vergevingsgezinde katholiek (7 maal ...) of (tegelijk) toen nog helemaal niks af wist van het engagement van zijn kaartgenoot Paul Delcoigne in het communistisch verzet van de streek. Het was op dat moment alleszins voor iedereen duidelijk dat te Ronse en veel verder geen - nieuwe - communistische dictatuur zou komen in opvolging van de net voorbij Duits nazistische. Van de eenvoudige Urbain Delanghe weten we weliswaar nauwelijks iets oorlogsrelevants maar wel dat ietsje meer over zijn statige woning. Door de ietwat speciale aard der verdeling van de twee kanten van de Karel Vandendoorenstraat (aan de hoek der oneven nummers aan de zijde der Oude Vestingstraat was en is een gigantisch huis dat feitelijk twee, drie kavels inneemt) lag het huis nr. 10 van Urbain Delanghe ongeveer rechtover huis nr. 3 van Maurice Ponette die daar woonde met zijn gezin vanaf de 30ste november 1942. Meer kunnen we daar nu ook niet over zeggen dan dat wanneer Paul Delcoigne een sluikblad in de brievenbus van Urbain Delanghe stak, hij dit deed rechtover de neus van die zware collaborateur. Vermits algemeen is geweten dat velen er een sport van maakten eens hun eigen sluiknummer te hebben uitgelezen, het nadien in de bus van een zwarte in de buurt of eender waar te stoppen, is het vrij denkbaar dat Paul Delcoigne de provocatie ineens op zich nam ook snel-snel een nummer van onder meer RVRL in de brievenbus van advocaat Maurice Ponette te stoppen. Die zal op die manier ook van 'veel' extra op de hoogte zijn geweest als hij niet zelf via de vele geruchtenstromen mee op die stille

en lage hoogvlakte was gebracht. Wat die daar gebeurlijk van dacht of mee deed, weten we niet door gebrek aan inzage in diens krijgsproces en bovendien was Maurice Ponette toen verdwenen - naar Zuid-Amerika zou achteraf blijken - en werd hij veroordeeld bij verstek. Leo Vindevogel zou wel één en ander vertellen gedurende zijn krijgsproces wat hij van het sluikblad RVRL dacht. Hij zou over andere en zeker uit de stal van het OF open en toch weinig bloot schrijven als redacteur in zijn weekblad, en dat zelfs op de frontpagina's! We kunnen echter geen laat ons het een overkoepelende vraagstelling noemen uit die vervolgingstijden omtrent de receptie van sluikbladen bij collaborateurs en vooral de daarin geviseerden. We hebben eerder reeds intriestig maar uitvoerig gewezen hoe het Ronsese sluikblad RVRL zelf aan censuur deed op vlak van woekerhandel van haar medewerkers en/of bekenden. Veel meer doorvraging bij collaborateurs had op dit intrigerend vlak kunnen gebeuren maar dat is dus een ijdele hoop of vijgen na bij het krijgsgerecht zeer populaire Pasen. Ach, hoe weinigen zijn waarlijk vooruitziend, vastgehouden door de stront die ondanks onder- en bovenbroek uit hun kont als was het lava stroomt naar en koekt op hun achtergrond? Omgekeerd of nu bekeken lijkt het ons voor onderzoekers van deze en gene gemeente of stad geen gemakkelijke opdracht om uit enerzijds de aanwezige sluikbladen en anderzijds de gebeurlijk voldoende aanwezige of vooral inkijkbare krijgsdossiers de door ons hier gestelde vraag te onderzoeken. Hier ziet men nu eens zeer goed hoe gebrek aan echte politieke en metapolitieke of wetenschappelijke interesse aan zowel de kant van het krijgsgerecht toen en later de historici weer eens tot een gebrek aan kennis heeft geleid waarvan nochtans de vraagstelling in het algemeen en in het bijzonder via de vele doorvragingen ons althans zeer verantwoord lijkt.

Of Paul Delcoigne ten eerste en zeer voorstelbaar ook al het middelpuntzoekende bed van madame Leherte heeft gedeeld al dan niet met een voordien door de Royal Air Force speciaal voor de permanent oversekste Ronsenaars gedropte capotes anglaises aan zijn vleselijke versnellingspook, zeker is hij toch nooit bekend geworden voor enige medewerking met de verzetsgroep Les Insoumis. Is dat nu een tegenvaller of een meevaller? De man was al verzetsmatig feitelijk overwerkt maar het was duidelijk een doener of tientonner. Nochtans lag een gedeeld verzetsheden met madame Leherte meer voor de hand dan een gedeeld seksheden want toen Paul Delcoigne op 21 april 1943 op Ninovestraat 30 toekwam, kwam hij daar met zijn gezin, echtgenote en drie kinderen. En wie woonde hier nog steeds of was althans hier nog steeds officieel bekend want tot 21 oktober 1943 ook gedomicilieerd? Inderdaad, madame Leherte! Zij zou wettelijk daadwerkelijk op haar volgend adres, het reeds gekende Priesterstraat nr. 23, officieel pas worden gedomicilieerd op zo laat als deze 21ste oktober 1943. Dat was officieel althans niks anders dan een medewoonst van *toch zes maanden of aub een half jaar*, tussen Insoumisleidster en onder meer Duitse mannenverslindster madame Leherte en de omniverzetspotente Paul Delcoigne en zijn gezin! We waren er feitelijk natuurlijk niet bij; kent U soms wel zo'n getuige? Zo ja, graag een seintje aub! Het is werkelijk toch iets te veel tijd om van allerlei toeval te spreken. Daarnaast was het ook een tijdsspanne waarin dat de getergde Paul Delcoigne wel wat extra morele en andere steun kon gebruiken na al zijn recente wedervaardigheden met zowel de GFP van Gent als de Werbestelle van Ronse. Hij moest dat allemaal nog bovenop de dramatische gebeurtenissen van 1942 dragen! Teveel voor één man zelfs voor een beer van een vervoerder?! Bovendien weten we met absolute zekerheid dat madame Leherte voor 'haar' drukkerij - dus toen die van haar minnaar Marcel Leherte - drukpapier verkreeg via haar andere minnaar, de Duitse GFP-leider Bernard Galle. Gezien diens beperkte aanwezigheid in onze contreien en gezien haar besognes met het lokale drukwezen en wat daar uit der aard mee te verdienen viel, zal hij hoogstwaarschijnlijk niet de enige Duitser of invloedrijke zwarte Belgische parel zijn geweest die de drukkerij van haar Marcel aan voldoende papier kon

behelpen. En wie vervoerde zo'n rolletjes drukpapier, niet bepaald een zaakje dat men in zijn sacocoe kon meenemen al treinend tussen Ronse en Brussel? En wie ging met absolute zekerheid naar Brussel wel eens over en weer om bijvoorbeeld wat exemplaren mee te brengen naar zijn thuisstad van het sluikblad RVRL, daar opgesteld en zo verder door de zeer diep ondergedoken Robert Delobel - toevallig de neef van de schoonzoon van madame Leherte; Paul Delcoigne! Si non è vero klinkt het toch plausibelo. Wat er ook allemaal is gebeurd, alleszins is niemand er in geslaagd Paul Delcoigne te verhoeden van zijn deportatie naar Duitsland door de Gestapo, een zaak die zoals eerder ook al is aangegeven door nota bene de gitzwarte Marius Rose is gebeurd met succes zij het helaas op een bijzonder beperkte schaal. Hoe het ook zij dat Paul Delcoigne zijn vrouw en zichzelf uit de Scheisse van de negende maart 1943 heeft kunnen opheffen om zich eens goed te wassen en zuiveren om dan weer te gaan ademen, arbeiden en vreugde te beleven met het gezin onder meer en vooral, alleen al door dat laatste aspect was de man oliedom of hoogmoedig. Hoe anders te verklaren dat hij doodleuk verder bleef doen aan enig verzet als medewerking aan het sluikblad RVRL en de oneindige rest; waarbij zeer vermoedelijk zelfs moordaanslagen ... Kan men gezien zijn verzets-CV een mate van bewondering ergens opbrengen (we komen daar verder inhoudelijk op terug) dan blijft de vraag naar de zin van dat alles dwingend open, hoewel werkelijk geen enkel academisch historicus ook maar één keer deze vraag openlijk durft te stellen want alle verzet wordt simpelweg als waardevol beschouwd. Moed alleen al zonder dus (sic) morele of politieke verantwoording heeft toch meer weg van structurele bevlieging zelfs hysterie? Daarbij had de man ook het niet onaanzienlijk detail dat hij voor een gezin moest zorgen en stelde hij dit enkele bezettingsjaren of bij voortdoring bloot aan de allergrootste gevaren. Ondanks de opgave van enkele door hem gekende medewerkers te Ronse, vlakaf gezegd niks anders dan de alom gekende drie man en een paardenkop, was er ronduit geen mens te Ronse die hem al die inspanningen vroeg. Het grootste deel der sluikbladen werden niet voor niks her en der in postbussen gestopt of bij intieme kennissen van voor de oorlog of, inderdaad, bij zekere of vermoede collaborateurs om hen wat op te juttten. Wie sluikpersend wou ingelicht zijn - bijzonder velen zeker en ook al aan de andere ideologische zijde - had daadwerkelijk meer dan genoeg aan enerzijds het lezen tussen of zelfs op de lijnen van allerlei Duitse boodschappen allerhande (te muur, te lucht en elders) en niet te vergeten door het lezen van de nog toegelaten pers zoals het informerende weekblad van redacteur en notoir Duitsgezinde Leo Vindevogel. En die enorme en constante informatiebron wou men vermoorden, met in één geval zijn vrouw en vele kinderen erbij? En niet te onderschatten was er het luisteren naar de BBC dat voor de bezette Belgen niet alleen in zijn Engels uitzond maar ook in het Frans en Nederlands. Even cru gesteld; welke steenezel moest dan sluikbladen volschrijven, op zeldzaam papier drukken en in een ruimte boordevol Boze Ogen verspreiden? Er was ten andere een ander communicatiekanaal dat enorm wordt onderschat door historici; de omloop der geruchten. Dat was een zaak waar de Duitsers absoluut niet gelukkig mee waren en het zelfs probeerden te beteugelen via een specifieke Verordning ertegen. Alsof dat ook maar één seconde zou zijn mogelijk geweest! Deze man - en zijn wettelijke echtgenote en moeder van hun drie opgroeiende kinderen niet te vergeten en die beiden al in de jaren dertig zeg voor de oorlog een zeer jong kind bijna direct aan de dood zouden verliezen - was/waren reeds door het oog van de naald gekropen en die naald was Duits militair (FG + GFP) tot zelfs politiek (Gestapo) politioneel of zeker in 1943 en voor Ronse ook al voordien levensgevaarlijk. We mogen wel herhalen dat het onbekend is of hij voor die snelle vrijlating een vorm van prijs heeft betaald of 'iets' heeft gegeven aan de bezetter. Uiteindelijk kregen wel de meeste Ronsenaars die in de dagen van 8 en 9 maart 1943 waren gearresteerd bijzonder snel de vrijheid terug; het lijkt onmogelijk dat zij dat alleen en allen hebben verkregen door bijvoorbeeld verder 'duif' te gaan spelen. Ook uiteindelijk kregen naar onze kennis 'slechts' twee gearresteerde Ronsenaars wel hun vrijheid terug maar dan vijf maanden later na een

gevangenisstraf in de Wehrmachtafdeling van de Nieuwe Wandeling te Gent. Dat was uiteraard geen afdeling van Kinderwelzijn geweest maar gelukkig geen KZ en vooral niet in Duitsland. Eén van hen - Maurice Lesenne - zou ook nog activiteiten verrichten bij de verzetsgroep Insoumis tot aan de bevrijding en er ook officieel als GW voor worden erkend bij deze verzetsgroep. Maar sta ons toe dat dossier eerder twijfelachtig of opgeschroefd te mogen beschouwen. We gaan er later in ons boek aangaande politieke theorie rond WO II allemaal dieper op in maar op de keper beschouwd had dit niks met moed of vaderlandsliefde te maken. "*Dulce et decorum est pro patria mori*" was misschien voor een relatief nieuw vaderland als België aan de vooravond van de Eerste WO nog een enigszins aantrekkelijk motto geweest maar na al die jaren slijk en zwarte miserie was er toch geen Belg meer die nog in zo'n onzin wou geloven, bovendien met een koning die met een jong zij het waanzinnig mooi vrouwmens lag te poedelen alsof hun bezettingstijd één langgerekte huwelijksreis was? Mocht Paul Delcoigne bijvoorbeeld zijn kennissen of het feitelijk oorlogskoppel Marcel Leherte - madame Leherte hebben bijgestaan bij hun organisatie van de langdurige hulp aan 'hun' twee Joden dan zouden we totaal anders moeten spreken. Dat was nu eens uiterst noodzakelijk ergo verantwoord of 'echt' verzet die zich op een manier ongeveer onder zijn eigen neus heeft afgespeeld. Dat Paul Delcoigne nadien niet alleen nog zou meewerken aan de verspreiding van RVRL en ook al het één en ander zou doen voor zowel het GL van Ronse als de Partizanen - per definitie verzetsterroristen en agerend tegen de belangen van de eigen bevolking - bracht geen enkele aarde aan de dijk van het algemeen moreel verzet van de bevolking, samen met het humanitair verzet (hulp aan Joden e.d.m.) en toch ook het politieke verzet de enige doorslaggevende vormen van verzet der bezetten. Die bevolking had om allerlei meer aardse redenen en ook principieel (remember de Eerste WO) snel een grondige hekel, afkeer tot doodgewoon haat aan en voor de Duitsers. Meer nog. Het is zeer denkbeeldig dat Paul Delcoigne op het eerste vlak met die verrekte Robert Delobel en co was betrokken in allerlei zaakjes, smokkel, zwart- of woekerhandel tussen het Ronsese en het Brusselse. Herinneren wij eraan hoe we supra uit de doeken hebben proberen doen hoe het zeer plausibel is hoe Ronsenaar Raoul Hantson de opdrachtgever was van de moordaanslagen op Leo Vindevogel en de eerste maal eveneens op zijn gehele gezin. Die man werd dan doodleuk erkend als patriot want als GW bij het GL, werd ook al eerste naoorlogse schepen in een rood-blauwe coalitie maar was een supergroot economische collaborateur en woekerhandelaar en had via één van zijn naaste medewerkers nog een uitstekende relatie met een VNV-schepen annex textieloefelaar. Hoeveel zaakjes van verdacht vervoer heeft die ene vervoerder en collega-weerstander Paul Delcoigne in deze context niet verricht? In die zin was alle medewerking aan RVRL een geschikt schaamlapje in de zin van "*We zijn allemaal smeerlappen en oplichters maar toch moedige weerstanders en vaderlanders*". Inderdaad, in het natuurlijk schijnend licht van zijn twee belangrijkste belangen, zijn gezin en familie naast het familiaal vervoersbedrijf, was het volstrekt onbegrijpelijk en onverantwoord om zich nog aan een tweede immense risico te gaan wagen én in sluikpers én nog eens extra in aanslagen. De man moet mentaal gestoord zijn geweest. Dat hij daardoor toch werd gearresteerd en dan zonder genade werd afgevoerd naar een KZ in Duitsland, daarvan moet het leed worden erkend nu ook nog. Maar de aanleiding daarvoor en het voorgaande aan allerlei negatieve politieke handelingen mogen daarom niet worden miskend. Het latere leed vlakt geen voorafgaande domheid nog minder misdaad uit. Het is één van de vele drama's van deze oorlog dat nogal wat slachtoffers het voor een deel aan zichzelf hadden te wijten (niet te danken natuurlijk) maar dat dit nauwelijks of in sommige kringen niet eens mag worden gezegd. Het blijft voor ons al veel jaren een verbijsterende vaststelling hoe veel mensen die elke dag tientallen beslissingen maken van persoonlijke of organisatorische aard met steeds een concreet of redelijk aangevoeld belang telkens op de voorgrond ("*Al ik naar rechts ga, dan kan ik slechts ... maar naar links daarentegen .. dan bereik ik Maar dan toch dus*

evenenz.") terwijl zij het denken in termen van relatief eenvoudige en analytisch te splitsen belangen omtrent politiek handelen in WO II volstrekt negeren. Zoals wij met voortduring moeten lezen in niet het minst de zogenaamde 'vakliteratuur' en met uiterste droefenis de quasi oneindige reeks van misleide eindwerken moderne geschiedenis rond WO II. En zoals wij zeer 'anekdotisch' en tot ons onpeilbare verdriet en schade academisch in 2015 hebben meegemaakt.

Daarmee is het raadselachtige politiek relevante bezettingshandelen van deze vervoerder nog niet tot het bitterzoete einde onderzocht. Er zou iets gebeuren tijdens het midden van de bezetting dat het leven van Paul Delcoigne en nogal wat betrokkenen zou doen daveren op hun lichte tot zwaarste grondvesten. In feite moet de hele buurt ontzettend onder de indruk ervan zijn geweest terwijl de publieke golven letterlijk uitdeinden tot over de gehele Vlaamse Ardennen. We weten reeds dat leven en handelen van Paul Delcoigne en zijn gezin en firma zich op twee adressen in de Ninovestraat afspeelden. Beide adressen lagen vlak bij elkaar want eerst op nr. 21 en dan schuinover op nr. 30. Daar heeft zich mogelijks de firma ooit beëindigd onbepaalde tijd na de vroege dood van haar stichter en zaakvoerder in 1950. Wanneer de burin uit Ninovestraat nr. 11 is gestorven, het was zeker na het einde van de oorlog, weten we even goed of slecht als we verder ongeveer niets weten van haar biografie. Beide stadsgenoten werden met zekerheid niet in elkaars buurt begraven of ook post mortem begon een spel tussen kat en hond. Zij werd alleszins als "*Vandenbossche, Marie, confection., °Ronse, 26/3/1877, Ninovestraat 11*" wegens een beslissing "*K.A. Gent art. 11 B.W. 19/9/45*" of door een beslissing van een substituut van het krijgsgerecht op een lijst gezet waardoor zij niet mocht meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 24 november 1946 (SAR, Lijst der kiezers die niet mogen stemmen ingevolge art. 6, 7 en 9 van het kieswetboek en de besluitwet van 19 september nopens de epuratie. nr. 7757. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Er werden wel meer inwoners van de stad geschorst en op een lijst geplaatst zodat men op het stadhuis wist dat zij niet mochten deelnemen al kiezer. Correctioneel veroordeelden waren daar zeker bij en gezien haar leeftijd reeds want geboortig in 1877 waren daar behoorlijk wat zwakzinnigen tussen. Zwakzinnig zal zij zeker niet zijn geweest want met de opgave van "*confection*" had zij ofwel een winkel in confectie of hield ze zich zelf actief bezig met de productie ervan, ofwel inderdaad met beiden tegelijk. Ze wist dus van naaien en wanten. Misschien was zij wel lichtzinnig om met een man als Paul Delcoigne in een bepaalde zee te gaan, bovendien een véél jongere man en zeker een serieuze macho want wie toen geen echte spierballen aan zijn lijf had, kon geen twee meter ver zo'n vrachtwagen weg krijgen want aan die sturen van toen en nog tientallen jaren lang was het sleuren, sleuren en blijven sleuren, toch in alle bochten "*al onder de weg naar Maldegem, daar zat een wuf en ...*". Zelfs het technisch superieure Duitsland zou stuurbevestiging voor en zelfs tijdens de Tweede Wereldoorlog niet uitvinden en vooral exporteren naar onze contreien. Dat tevens zo'n man die dichtbij woonde geheelder dagen aan een pook zat te frunniken van de kleinste tot de grootste versnelling - met de christelijk zuivere rechterhand - en ook al eens in achteruit ging, moet menig vrouwpje dat lang té lang droog stond, doen hunkeren en kwijlen hebben van aanraking. Men weet al eeuwen hoe vrouwen aller landen en streken vallen als stroopvliegen for a man in a uniform. Maar voor chauffeurs!? Of Paul Delcoigne van alle vervoerders van het toenmalige Ronse de sterkste was; hij was alleszins de dichtstbijzijnde bij huize Marie op nr. 11 al waren er potentiële want potente kapers op deze vervoerskust; de De Jaegers! Wij hadden de opzoeking naar een aantal registers rond haar gepland maar dat is nooit doorgegaan helaas. Sterk vermoedelijk was zij in deze barre tijden ongehuwd en wie weet was dat haar eeuwige staat alsof er rond haar gehele lijf en leden een kuisheidsgordel zat die wel voortdurend moest schurken. Is deze oude schuur in brand gevlogen door liefde of verliefdheid teveel aan een kant en te weinig of niets aan de andere kant, dan zaten zij en Paul en vele anderen met veel

blaren op hun achterwerken. Kort voor Kerstmis verscheen deze absoluut niet als vredeswens klinkende berichtgeving in het weekblad dat geheel de Vlaamsche Ardennen bestreek en vooral het zeer nijvere Ronse waarvan het de koningin was: "*BEROEPSHOF VAN GENT. Door arrest van 6 november 1942 heeft het Beroepshof van Gent Paul Delcoigne, voerman te Ronse, bestraft met twee maanden gevangenis en eene boete van 350 fr. of 15 dagen (voorwaardelijk gedurende vijf jaren) wegens vrijwillige slagen en verwondingen aan Mejufvrouw Marie Vandenbossche, confectioneerster te Ronse. Betichte werd daarbij veroordeeld tot voorloopige betaling ten titel van schadevergoeding, eener som van 4.110,80 fr. aan zijn slachtoffer.*" ('t Volk, 12 december 1942. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**).

Deze sensationele rechtszaak en haar grond dateerde allicht van reeds 1941, of nog vroeger? Hoe snel het gerecht toen werkte - het stadsbestuur was ten minste administratief gezien en zowaar onder het oorlogsburgemeesterschap van zekere Leo Vindevogel razendsnel in zijn beslissingen - weten wij niet maar in principe zou het correctioneel gerechtsdossier ter zake nu ergens in het Rijksarchief afdeling Gent moeten zitten waar wij als gewone sterveling dat niet mogen inkijken, net als dat krijgssdossier rond haar het stof der historische vergetelheid vergaart. Hier ging het om een beroep en we hebben geen idee waar dat respectievelijk archief zich zou bevinden noch of dat is in te zien. Door deze zeer publieke berichtgeving weten wij ineens dat het om een jufvrouw of oude vrijster ging, toen toch, die inderdaad een confectioneerster was. Maar we komen niet te weten of zij ineens ook een winkel uitbaatte (Zo'n begrip als "oude vrijster" is redelijk tendentius en eigenlijk onbeleefd want spottend. Maar proberen wij hier de problematiek sowieso te seksualiseren? En dan? In de onwaarschijnlijke massa aan boeken, artikels en dossiers die wij aangaande WO II verslonden hebben, gaat het precies steeds om asekuele wezens tijdens deze tijden. Dat kan natuurlijk onmogelijk een weergave van die realiteit zijn geweest algemeen menselijk gesproken. Maar bovendien moeten er zelfs oorlogsspecifieke invalshoeken op het eeuwige fenomeen seksualiteit toen gevat kunnen worden in een zelfs vrij lijvige studie. Wij waren zelf snel verwonderd van het fenomeen der minnaressen rond onder meer de Gestapo. En zo zeker voort. De hier behandelde context is inderdaad zeer bizar en we kunnen slechts gissen wat er precies is gebeurd of meer bepaald wat hen beiden heeft gedreven of dan toch één van hen, de dader. Maar zelfs indien wij over alle gerechtsstukken zouden beschikken, zelfs indien wij bijkomend interviews hadden kunnen doen met beide gelouterde spelers, dan nog weet men dikwijls niet wat deze mensen heeft beroerd indien zij het zelfs zelf zouden hebben kunnen uitleggen. Men kent het gezegde van Blaise Pascal, overigens een neuroot in het kwadroot die vermoedelijk verliefd was op zijn zuster Jacqueline en geen vrouwenlichaam ooit heeft naakt gezien dan toen hij nog in zijn moeders baarmoeder zat: "*La coeur a ses raisons qua la raison ne connaît pas*". Wacht eens even; zou woekerhandel geen rol hebben gespeeld? Dat was nogal wat meer prozaïsch dan oude vrijsters en jonge bokken want het ging weer eens om die allerliefste centen en dat op de kap van heel veel kopers. Men weet dat fenomenen uit de illegaliteit, zoals deze vorm van toenmalige belangrijke handel, tot grote spanningen aanleiding geeft. Bij de minste verstoringen in de gehele economische lijn, zijn erupties of ontploffingen dan voorspelbaar. En niet in het minst is in deze zaak minstens het vermoeden van verklikking, wat nooit bewezen werd want er volgde nooit een veroordeling op dat vlak. Maar was verklikken geen typisch vrouwelijk wapen? Durven die feministische onderzoekers of genderisten - allicht uitsluitend vrouwen en daarvan vermoedelijk iets meerderen die wel van potten maar niet van pannen houden - het aan om dergelijke hypothesen niet zomaar te formuleren maar oprecht en ernstig te gaan onderzoeken? **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat zou heel Ronse en omgeving snel te weten komen en wel twee maal via een zelfde advertentie van haar: "*Mejuffer Marie Vandenbossche brengt ter kennis van hare achtbare familie Couplez (zonder uitzondering) woonachtig te Ronse en Parijs, alsook aan hare vrienden en kennissen en de bevolking van Ronse dat vanaf de eerste dagen van januari a.s. zij zal in behandeling zijn in het gesticht der hh. dokters Voet en Quintin, aan den voet der basiliek Bonsecours-bij-Peruwelz; dit tengevolge der aanranding waarvan zij het slachtoffer werd. Mijn huis zal open blijven onder het bestuur van mijne oudste nicht Mevr. Jeanne Vandenbossche om er alle inlichtingen te geven nopens mijn klienteel.*" ('t Volk, 26 december 1942. Op dezelfde vermelde

plaats is nog steeds een zenuwinrichting of psychiatrische kliniek. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Net dezelfde tekst werd in dit weekblad een laatste maal - voor zover wij het hebben bemerkt - gepubliceerd twee maanden later (*'t Volk*, 20 februari 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Enkele maanden later want in mei 1943 was ze gelukkig al hersteld en bleek ook hoe streng gelovig ze was: "*Men vraagt voor Brussel bij een Heer oud-minister en senator, twee goede dienstmeiden van 30 tot 40 jaar, fransch kennende, voor een huisgezin van 2 personen. Loon 500 fr. per maand. Goede voeding. Onnoodig zich aan te bieden, zoo niet katholiek. Zich aanbieden Jufvr. Vandenbossche, Ninovestraat 11, Ronse*" (*'t Volk*, 8 mei 1943. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). We kennen de naam niet van deze politicus die alleszins slecht wou betalen of vooral in natura. Die had zowaar twee meiden nodig voor een huisgezin van slechts twee mensen! Waarom deze advertentie nota bene te Ronse verscheen en meer bepaald waarom deze jufvrouw Marie Vandenbossche de contactpersoon was, weten we natuurlijk niet. We nemen aan dat het inhoudelijk niks met de aanslag of "*aanranding*" op haar door buur Paul Delcoigne had te maken. Alleszins moeten sommige aandachtige lezers en vooral burens hebben opgemerkt dat zij wel een hoge connectie hier inriep, of hoe kon dat anders ook worden geïnterpreteerd? Uiteraard was zij niet verantwoordelijk voor die aanwerving en het tijdstip ervan maar meerdere vacatures in deze zin werden anoniem behandeld in ditzelfde medium; men moest zich maar richten naar "*bureel blad*". Bovendien viel het dezelfde aandachtigen op dat één en ander gebeurde slechts twee maand nadat op de negende maart 1943 de gehele familie van Paul Delcoigne geweldig zij het kort in Duitse problemen was gekomen. Dan viel toen automatisch één der meest gevreesde en gehate woorden der bezetting en feitelijk voor iedereen tijdens zelfs een normaal te noemen leven en maatschappij; verklikking. Zij werd daarvan na de bevrijding met absolute zekerheid verdacht; zie verder. Maar wij achtten dit niet zo vanzelfsprekend. Nochtans was er één mogelijkheid en net via "*hare achtbare familie Couplez*". We hebben node moeten toegeven dat wij wel van plan waren de registers van deze dame op te zoeken maar hadden daar geen tijd voor. Zo goed als zeker was zij langs moederskant een Couplez zoals zij langs vaderskant een Vandenbossche was. Op een manier vinden wij alle genealogie eerder gemakkelijker want men kan quasi altijd kiezen aan ene of gene zijde der twee (in de genealogische praktijk hoofdzakelijk de vaderlijke kant maar existentieel is dat totaal anders of veel ruimer). Al waren er toen veel meer natuurlijke kinderen als nu, tenminste ook qua geboorte i.c. aangegeven slechts door de moeder. Men ging het deze dame zeker niet kwalijk nemen, toch niet door die doodbrave uitgever-drukker Octaaf Goebeert, waarom zij in haar identieke maar minstens dubbel verschenen advertentie niet eens alleen of ten minste ook "*hare achtbare familie Vandenbossche*" vernoemde. Dat was ergens al een publieke toegeving dat aan die vaderlijke zijde 'iets' niet in de haak was. Maar die familie Couplez kennen wij althans en dan natuurlijk voor die bezettingstijd als niet zo maar achtbaar. We verwijzen naar de aparte bijlage op deze website met de politieke stambomen te Ronse, meer bepaald de vrij grote maar tegengestelde stamboom van de familie Couplez (met zeker deel socialisten, Kristen Volksbond, VNV en DeVlag). Indien haar aanrander en buurman Paul Delcoigne inderdaad één en ander was te weten gekomen omtrent die door zijn slachtoffer publiek zo proper voorgestelde familie, zal hij zeker hebben geweten dat twee van hen werkten voor de Duitsers en dat ook te Ronse in het kader van de georganiseerde collaboratie. Eén lid van deze familie was Lucien Debisschop die we uitgebreid leren kennen in vooral deel 3.1.1. als hoofd van de Rijksarbeidsdienst afdeling Ronse, zonder meer de op Nieuwe Ordelijst gestoelde arbeidsorganisatie van het land. Die kerel was daar in geslaagd om één van de meest geëerde oud-strijders van Ronse - oorlogsinvaliden Joseph Van Schaftinghen - als directeur buiten te krijgen (Joseph Van Schaftinghen zou in 1944 ook en helaas zeer definitief de trein naar een KZ in Duitsland worden ingegooid én voordien nota bene eveneens op de achtste maart 1943 kort maar krachtig worden lastiggevallen ook in het reeds bekende kader van de Duits-zwarte zoektocht naar de

medewerkers van sluikblad RVRL. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Een andere neef van haar was Armand Meulenijzer die nota bene voor de Werbestelle werkte (zie deel 3.2.2.4.); heeft Paul Delcoigne hem daar ook ontmoet of minstens gezien of zelfs maar geweten? De man zullen we later kennen als ook al corrupt lid van de Werbestelle. Alles achtbaar? Vooral Lucien Debisschop was ronduit een smeerlap van een mens die we onder meer zullen ontmoeten als iemand die er niet voor terugschrok om stadgenoten te bedreigen met een ticket naar een concentratiekamp! Zou hij na voor zijn verfijnde oren onhoudbare niet-diatonische klaaggezangen door zijn - hoogstvermoedelijke - tante Marie gaan sterker klagen zijn bij de Duitse overheden en dus verantwoordelijk zijn geweest voor de inval ten huize en werkhuize Paul Delcoigne op de negende mart 1943? We denken toch van niet. De inzage in het gerechtsdossier van de zaak Vandenbossche versus Delcoigne zal evidentierwijze alles belangrijks rond de affaire zelf openbaren maar ook toch een inzage geven in de persoonlijkheid van Paul Delcoigne, die - alleen nadien? - zo'n intens weerstander bleek te zijn. Anderzijds hadden we graag elke advocaat der partijen gekend, gesteld natuurlijk dat zij een advocaat hadden genomen wat vanzelfsprekend klinkt maar het niet per sé hoeft te zijn. Daarom is ook de kennis van een begindatum van het conflict voor de rechtbank belangrijk omdat met name de bekende en uitstekende advocaat Maurice Ponette reeds eind 1940 was bekend als openlijk Duitsgezind want SS-minded want lid der Algemeen SS Vlaanderen. Bovendien is het zo voorstelbaar dat Paul Delcoigne alvorens hij zich in maart 1943 naar de Feldgendarmierie van Oudenaarde begaf ten einde zijn gearresteerde eega vrij te krijgen en ook nog eens van alle eigen of firmaproblemen dienaangaande wou afgeraken, eerst een advocaat of een belangrijk plaatselijk collaborateur aan de mouw trok. En wie was er nu buiten Maurice Ponette te Ronse die deze twee petjes in één persoon verenigde? Niemand en bovendien likte Maurice Ponette voor de nodige dollars of andere harde valuta van die dagen wel graag een hooggeplaatste Duitser af alsof die in het bovenste beste massagesalon van Brussel was beland.

Alleszins zullen de Delcoignes het persorgaan van *'t Volk van Ronse* voortaan nog weinig in het hart hebben gedragen. Dat bevond zich ten andere quasi vlakbij of toch in vogelvlucht want men moest slechts even de Ninovestraat uitrijden naar de Veemarkt, die oversteken en dan na het toen nog bestaande klungelige steegje van het Kloefstraatje was het doodgemoedereerd de eerste volwaardige straat naar links, de Bredestraat in tegenover inderdaad onder meer vervoerder Demeulemeester; zie verder. Daar was het dan direct reeds want op nr. 4, de drukkerij-uitgeverij en ook papierwinkel en zo oneindig veel meer van Octaaf Goebeert en zijn dierbare, ongehuwde zuster Orpha. Dat een tijdje later op de tweede september 1944 onder meer de neef van Octaaf Goebeert, de geestverzwarte Noël De Smet beter gekend als Toetie Goebeert, mee een vrachtwagen van de firma Paul Delcoigne kwam aanslaan en dan zelfs de laatste, moet toen bij diens feitelijke weduwe en na zijn terugkeer in Ronse in midden mei 1945 bij de zaakvoerder zelf de haat tegenover alles Goebeertigs en Kristen Volksbonderigers flink hebben aangewakkerd al kennen wij geen meetlatten voor het criterium haat; zijn er zelfs overtreffende trappen in (De juiste dag van terugkeer in zijn Ronse konden we vreemd genoeg niet achterhalen. Paul Delcoigne was bevrijd in Duitsland op 12 april 1945 en slechts op 18 mei 1945 gerepatrieerd alwaar hij eerst medisch werd onderzocht in een opvangcentrum van Luik. Men kan zich voorstellen hoe zwaar verzwakt en ziek hij was. We hebben een stedelijke repatfiche van hem die spreekt van 11 mei 1945. Dat was echter onmogelijk en dus onjuist. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**)? Dat vonnis tegen Paul Delcoigne werd zoals we zagen in dit eind augustus 1944 om begrijpbare redenen definitief opgehouden blad open en persbloot verkondigd, aan de stad en de hele ommewereld tot waar subject Paul Delcoigne makkelijk met zijn vervoersfirma kon stoppen, leveren of toch nog verder doorrijden. Vonnissen en zo meer waren van openbare orde al durven we niet zeggen of dit weekblad en alle anderen te Ronse deze vonnissen ook steeds verwerkten met alle namen en toenamen.

Voor wat betref WO II of met name de bezetting was dat absoluut zeker niet het geval en dat tot onze onderzoekelijke verveling omdat we daardoor slechts van een minderheid de volledige identiteit kunnen achterhalen. Overigens zaten er te Ronse alleen al ontelbare dragers van de familienaam "*Vandenbossche*" met nog een veelvoud aan voornaamdragers "*Marie*". Begon daar maar aan - zonder registers! Die publicatie op de twaalfde december 1942 was niet bepaald grote reclame voor de man zeg vervoerder Paul Delcoigne. Er was zeker zoets als 'slechte' reclame want het waren tijden dat het christendom en sinds eeuwenlang extreem breed vigeerde met haar dichotoom wereldbeeld; goed of slecht, aan deze of gene hand, en dat reeds bij de eerste moordenaars. Wie weet heeft hij daarna bepaalde klanten verloren die geen zaken meer wilden verrichten met deze woesteling, bovendien met een strafblad. Merkwaardig is toch dat die ernstige veroordeling in december 1947 absoluut zeker van zijn strafblad was verdwenen; was er inderdaad sprake van verjaring of was er toch juridisch ter zake één en ander gebeurd (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Paul Delcoigne. Inlichtingsbulletijn dd. 09 december 1947. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***)? Iedereen verdiende wel een tweede kans meestal maar in zeker zin gold dat nu juist niet voor jufvrouw Marie Vandenbossche. We zijn ondanks de aanwezigheid van haar register 1931 - 1947 99,9999 % zeker dat zij nooit is veroordeeld wegens verklikking of wat dan ook. Ooit in betere tijden toen we sneller op de bal nog konden spelen en sowieso meer onderzoeksgeluk hadden, zagen wij tot onze ons oneindige letterlijk hemelhoge verbazing dat op een PC in de leeszaal van het Cegesoma een groot en netjes te raadplegen bestand stond van alle Belgen die ooit door het Belgisch krijgsgerecht waren bedacht met een straf, hoe klein ook. Wij hebben dan stante pede alle onderzoeksvragen van dat moment laten vallen en met zoekfuncties "*Ronse + Renaix*" van alles en nog wat opgezocht. Marie Vandenbossche wat daar niet bij. Tenzij dat de uiterst naarstige onderzoekers van pakweg enkele miljoenen bladzijden Belgisch Staatsblad van ongeveer de derde september 1944 tot zich toch één keer hebben overkeken (U moet dat bestand ondertussen niet meer zoeken want ons oor - rechts of links, wat maakt het uit? - heeft zekere tijd nadien vernomen dat dit bestand door de toenmalige directeur van de PC's uit de leeszaal werd gehaald naar de afdeling "*Mottenballen*". Wie zeer braaf is en mooie nieuwjaarsbrieven kan schrijven, kan misschien een gedeeltelijke toegang krijgen van de huidige directie? Het is het proberen waard voor elke Belgische gemeente want ook door het krijgsgerecht noch zijn opvolger van het college der p-g is één weliswaar keilange lijst van alle Belgische veroordeelden blijkbaar niet te verkrijgen op nochtans zeer eenvoudige en deemoedige aanvraag. Veel succes! Overigens hebben wij nooit ergens gelezen over deze opsporingsmogelijkheid in zake collaboratie, ook naar onze herinnering niet in Koen Aerts, Dirk Luyten, Bart Willems, Paul Drossens & Pieter Lagrou (red). *Was opa een nazi? Speuren naar het oorlogsverleden*. Tielt, 2017. Dat is nu eens een mooi voorbeeld van naamvorming want geen enkele, maar dan ook geen enkele van deze redacteurs of samenstellers heeft ook maar één letter bijgedragen tot ook maar één klein artikel in deze studie. Dat is wel door liefst zes anderen gedaan die we dus zeer conformistisch aan de geplogenheden van de bibliografie nu eens niet gaan vermelden; sorry dames en heren! ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). En toch werd Marie Vandenbossche gestraft, zeer zwaar gestraft. Door wat men charivari noemt of een woord dat men gemoedelijk kan vervangen door volksgericht.

In de nacht van 11 op 12 mei 1945 werd Ronse opgeschrikt door twee ontploffingen. De eerste gebeurde kort voor middernacht op de Vierde Maartlaan waar een groothouthandelaar die van economische collaboratie werd verdacht het zure lot onderging van zo'n laffe, nachtelijke aanval. Mochten het dezelfde aanslagplegers zijn geweest, wandelden zij wel vrij lang verder tot aan de Ninovestraat. Ze droegen alleszins nog aanslagmateriaal: " ... *op de woning van mejufvrouw Marie Vandenbossche, gelegen te Ronse, Ninovestraat nr. 11, ontplofte te 1 u 25' een zekere hoeveelheid springstof aan de voordeur van dit huis.*" (RAB, dossiers Haut Commissariat. Sécurité de l'Etat. Map 1311. Ondermap 18 Pers/Presse. Verslag rijkswacht Ronse dd. 12 mei 1945. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Het gevolg was

indrukwekkend en voor een deel infernaal want het bleef niet tot dit huis beperkt: "*Door deze ontploffing werd dit huis aanzienlijk beschadigd, zoowel inwendig als uitwendig. Daarbij zijn er ruiten gebroken aan 22 van in het gebuurte staande huizen.*" (Idem). Dat de vensterruiten waren uitgeblazen in een perimeter van 22 huizen of zuiver theoretisch aan een vierde aan deze kant en aan de overkant en downtown en uptown ten opzichte van de stad, maakte het niet onwaarschijnlijk dat ook nr. 30 van de straat en buurt was getroffen. En dat was het gekende huis van de familie Delcoigne - Malrait. Het deel van hen dat aanwezig was, normaal één volwassen vrouw en drie kinderen, waren zonder meer zoals honderden buurtbewoners van deze straat maar ook de Veemarkt, de Beekstraat en noem maar op, in één geweldige slag wakker geworden al was het maar voor een deel van hen door het gekrijs en gehuil van gewonde kinderen en volwassenen. Wie dan nog doorsliep, door een sterk gestel of een teveel aan alcohol de avond ervoor, zal dan wel snel wakker zijn geworden door het lawaai van aanstormende brandweerwagens en voertuigen van de stedelijke politie en rijkswacht. Men kent dat; ineens zijn velen nieuwsgierig geworden en het moet daar een gekrioel van een Breugeliaanse massa van jewelste zijn geweest. En iedereen kon doorvertellen of knikte veelbetekenend wat de rijkswacht nog in zijn verslag schreef: "*Marie Vandenbossche is in het algemeen als verklikster bekend, zij is aangehouden geweest maar is thans in voorloopige vrijheid en thuis geïnterneerd.*" (Idem). Hadden liefst 22 andere huisgezinnen in de klappen gedeeld, zwaar tot verderop wat minder zwaar, dan was daardoor weer de aandacht op Marie Vandenbossche gekomen als de gekende "*verklikster*" van de buurt. Maar niet alleen dat en men weet hoe het volkje snel denkt in termen van eeuwenoud ingeslepen termen van schuld en boete. Ze was natuurlijk ook de oorzaak hoe zij het draaide of keerde van deze rampspoed, al was zij inderdaad het allergrootste slachtoffer. Trouwens zal tijdens haar snelle afwezigheid in het ziekenhuis nabij, wel de één of andere kleine tot grote van de gelegenheid gebruikt hebben gemaakt om te gaan doorsnuffelen en vliegensvlug selecteren van wat resteerde aan confectiegoed en al wat ook maar draagbaar en bruikbaar was zoals potten, pannen en zo oneindig veel meer opgestapeld tijdens een lang leven als onafhankelijke jufvrouw, winkeluitbaatster en allicht confectioniste. Daar moet zeer veel waardevol materiaal zijn geweest zoals niet alleen stoffen ter gebruik en verkoop maar natuurlijk van alle soorten instrumentarium. Moeder de vrouw of moeder de moeder kon zelfs van stukke stukken door de tijdens de bezetting opgebouwde handigheid iets nuttigs toveren nadien als zij niet specifiek haar kind of man had uitgestuurd om door haar geselecteerde zaken te gaan inpikken. Velen zullen er hun gading hebben kunnen ophalen en zoals dat gaat van alles vlug hebben weggegrist dat na een korte wijle van opwinding dan toch helemaal niet bruikbaar bleek zodat velerlei stukken uit huize Marie Vandenbossche tot kilometers ver van deze ontploffing moeten zijn aangetroffen gedurende de dag erna en nog nadien. Vermoedelijk bleef dan een koppel rijkswachters of een agent der stedelijke politie toch maar onbepaalde tijd het huis bewaken terwijl een collega dat ironisch genoeg een stukje verder ook moest doen aan de ziekenkamer van deze arme vrouw. Had deze vrouw een schadevergoeding gekregen als gevolg van de haar gunstige uitspraak in de zaak Vandenbossche versus Delcoigne, dan mocht zij nu hopen dat ze de beste verzekeringspolis van het land had. Het was te hopen dat de door haar enkele jaren voordien zo geroemde familie Couplez nu zeer solidair was want het was te vrezen dat deze oudere vrouw deze immense schade nooit meer te boven kon komen, materiaal maar ook mentaal. Zoals eerder gezegd hebben wij nooit een register opgezocht zodat wij niet weten wanneer zij is gestorven, en of in zekere zin door een voorlopig hypothetische snelle tussentijd een causale relatie kan worden gelegd. We hebben geen enkele idee hoe rijkswacht en politie deze zaak hebben uitgespit of dat door andere gerechtelijke diensten volledig werd onderzocht. Bij gebrek aan archieven en andere vooral persbronnen ter zake kunnen we niks zeggen over de vraag of de daders ooit gevat zijn. Maar

dat lijkt ons een ijdele idee, hoewel door domme praat pakweg enkele jaren later op één of ander café wel eens iets van de golf aan aanslagen moet zijn uitgekomen.

We weten reeds dat Paul Delcoigne was bevrijd in Duitsland op 12 april 1945 en hij slechts met zekerheid op de 18de mei 1945 via Luik is gerepatrieerd. Hoogstwaarschijnlijk is hij de dag erop in zijn dierbaar Ronse thuisgekomen en allicht toch met feestelijkheid verwelkomd. Zelfs, wat zeer waarschijnlijk was, wanneer hij op dat moment bijzonder zwak was, zal hij even de mensenmassa hebben gegroet die ondanks zijn eigen onbeschrijflijke leed ook met een soort van dubbele ogen hem moet hebben aangekeken. Was zoals we vermoeden zijn huis nr. 30 net veraf genoeg gespaard gebleven van kapotte ruiten bij de bekende aanslag, dan zal hij zeer snel hebben vernomen al was het van zijn eigen opgewonden kinderen wat slechts een week voordien hier was voorgevallen. Uiteraard hebben wij niet het flauwste idee van de inwerking van dit nieuws op deze geslagen man. Nu is het een belangrijke vraag in hoeverre zijn familie reeds dagen tot meer op de hoogte was van niet zozeer zijn aankomende reis naar het thuisland, maar vooral van zijn bevrijding in Duitsland. Hoe lang zou het hebben geduurd vanaf de twaalfde april 1945 dat het nieuws van het behoud van zijn leven via allicht het internationale Rode Kruis naar Ronse en bij hem thuis was doorgedrongen? In sommige dossiers PG vind men daar aanwijzingen voor maar bij hem hebben wij dat toch niet gevonden. We gokken dat dit misschien tot eind van de maand april 1945 heeft kunnen duren of zo'n twee weken. Dat moet vanzelfsprekend thuis en bij aanverwanten en vrienden, zeker ook uit het verzet, hebben gezorgd voor ontelingen van vreugde maar ook van haat tegen hen die hem dat hebben aangedaan. Het is dus zeer voorstelbaar dat in de niet minder dan drie kringen van het georganiseerd verzet waarin hij engagement had ontplooid, de GL en het OF van Ronse en de Partizanen uit de buurt, diepe woede is gegroeid tot opgeroepen tot wraak zijn ontstaan. Wij vermoeden zeer sterk dat deze aanslag is gepleegd door de Partisans Armés of de Gewapende Partizanen rond Georges Planchon. Het GL van Ronse was ook een mogelijkheid want niet in het minst de leider Maurice Hoebeke was een extreem louche figuur zoniet een pure degeneraat, weliswaar zeer slim of bedreven in het vullen van zijn zakken, die bij de bevrijding zou instaan voor nogal wat oudtestamentische gebeurtenissen te Ronse. De Partizanen lijken ons hier in zekere zin het meest kans te maken net door hun communistische inslag. Die droomden dat het Rode Leger maar een paar mijl meer vandaan was en dat de dictatuur van het proletariaat - zij allen - voor morgen was. Zo mocht 'dus' vandaag al zeer veel wat anderen als burgerlijk aanzagen. We weten weer niet voldoende. Maar we weten door enkele voorbeelden dat zowel in kringen der Partizanen als zelfs bij het BNB door het gerecht nadien wapens, munitie en dynamiet zijn gevonden en dat daardoor leden zijn gerechtelijk veroordeeld. Van Paul Delcoigne zijn we zeker dat hij daar op Ninovestraat nr. 30 is blijven wonen tot zijn dood in 1950. En die zou te wijten zijn geweest aan zijn meest navrante oorlogservaringen zoals uit een schrijven omtrent één van zijn kinderen veel later zou blijken: "*Zijn vader, erkend als Politiek Gevangene, overleed de 22.8.1950 aan de gevolgen van zijn gevangenschap.*" (DOS, dossiers PG, persoonsdossier Paul Delcoigne, brief schepen Marcel Vanderhaegen dd. 03 november 1959 aan ministerie van volksgezindheid. Volgens medische gegevens in zijn PG-dossier kwam Paul Delcoigne als een wrak terug met een resem grote gezondheidsklachten. Vermoedelijk moeten de laatste vijf jaar van zijn leven één processie naar en van ziekenhuizen zijn geweest en kon hij ook nauwelijks of nooit meer werken. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Was jufvrouw Marie Vandebossche ondertussen verhuisd en naar waar, zelfs naar de eeuwige jachtvelden? Het moet hebben genepen en dat aan beide zijden wanneer die elkaar door hun dicht buurtschap toch geregeld hebben gekruist. Dat kon dan als een vorm van voorbeeld staan voor allicht quasi ontelbare van deze tegenstellingen die tussen dichte of verdere bewoners van buurt en van eenzelfde wijk zelfs van normale gebruikers van zelfde winkels en café's en noem maar op, zijn voorgevallen. En die waren gegroeid uit politieke tegenstellingen tijdens de bezetting of zelfs

nog nadien. Die waren gegroeid op vlak van ideologie of zeg wit en zwart maar absoluut niet alleen daardoor zoals in dit zeer rare geval. Zou nota bene jufvrouw Marie Vandenbossche, indien zij toen nog leefde en woonde alhier of in de stad Ronse, de begrafenis van Paul Delcoigne of hebben willen bijwonen of zelfs hebben mogen bijwonen? We weten alleszins dat zij zeer streng gelovig was. Paul Delcoigne was een gewezen kaartvriend van de oude katholiek Urbain Delanghe. Kwam iets van verzoening voor in de kerk, op het kerkhof? Of was het wachten tot beiden waren verzezen, of liever, zouden verrijzen op de Jongste Dag of de dag van het Laatste Oordeel?

Door het proces met uitspraak in beroep in 1942 kwam Paul Delcoigne weinig opbeurends en zeer scherp in de schijnwerpers te staan van Duits, zwart en ongeveer iedereen te Ronse en omgeving. Hij moest natuurlijk doorduwen en verder gaan als echtgenoot, vader en vervoerder of uitbater van een bedrijf met een onbekend aantal werknemers. In dit perspectief is het nauwelijks voor te stellen hoe hij het nog aandurfde om zich met iets als GW of gewapend verzet en ook sluikpers bezig te gaan houden; was het een vorm van therapie misschien na de dubbel publieke bolwassing en vernedering? Dat engagement zou bovendien volgens naoorlogse documenten zijn gebeurd in liefst drie verschillende verzetsgroepen. De eerste zou zich bovendienster hebben afgespeeld in de rangen der Gewapende Partizanen niet eens een verzetsgroep te noemen maar ronduit naar nuchtere politieke beschouwingsnormen van toen en nu (...) een bende verzetsterroristen of maatschappelijk uitschot. Ofwel waren de man en zijn latere verklaarders-getuigen allemaal bedriegers in zake zijn gepresteerd verzet, ofwel gebruikte hij het grotendeels tot alleen als dekmantel voor woekerhandel ofwel was hij van lotje getikt en wel van een heel groot lot. Nogal vanzelfsprekend kan geen mens voorbij gaan aan het lijden dat hij heeft meegemaakt. De perceptie in de familie en allicht erbuiten was dat hij daardoor snel het rijk der doeners en dromers definitief zou verlaten zoals we net aangaven. Hoeveel Ronsenaars na de oorlog door die oorlog zijn overleden, is een onbeantwoorde vraag. Op zoveel vlakken was er lijden en niet te onderschatten eveneens op het zgn. thuisfront. Natuurlijk moet de ervaring van een Duits KZ of van het KZ van Breendonk letterlijk onbeschrijfbaar zijn geweest. Iedereen weet dat de meeste terugkeerders van daar ontzettend lang nadien hebben gezwegen, dikwijls tot hun vroegtijdiger dood. Toch mag hier een wrang gevoel als terecht worden beschouwd; was dat het nu 'eigenlijk' allemaal waard geweest? Dat moet dan omgekeerd zeer pijnlijk voor zo'n man en slachtoffer zijn geweest, temeer wanneer die vraag uit zijn eigen kindermonden kwam die zo lang voortdurend, dan volledig en dan doorheen de zekerste zekerheid van alles of de dood, definitief hun vader verloren. We kennen zo'n voorbeeld waar de vader zijn kind niets kon antwoorden als waren zijn lippen aan elkaar geniet. En zij waren niet de enige direct betrokken partij. Hoogst waarschijnlijk zweeg de echtgenote en moeder der kinderen ook. Die zei reeds eerder van niks te hebben geweten van het verzet door haar echtgenoot. Dat was zowel absoluut onmogelijk als ook verstaanbaar. Tenzij zo'n echtgenote het ergens gewoon was geworden dat de echtgenoot veel uithuizig was voor een minnares of meerdere, moest zij zich nu eenmaal door de regels van de tijd schikken naar het mannelijk gezag. Zou er ooit één vrouw te Ronse de echtscheiding ingezet hebben verklarend aan de schepen van Burgerlijke Stand, lange tijd een VNV-er, dat zij al dat verzetsgedoe van haar halve trouwboek godsgrondig beu was en een echte man in het echtelijk bed wou? Natuurlijk niet want anders had oorlogsburgemeester Leo Vindevogel er direct als redacteur in zijn weekblad over geschreven op sappige wijze. Het is zeker dat die dubbelzijdigheid rond het doorslaggevend verzet in dergelijke gezinnen gewogen heeft als lood en pluimen tegelijk. Was aan de ene kant een teruggekeerd man als Paul Delcoigne een held en zelfs een meervoudige, dan was hij dat bepaald niet voor zowel intiemen, burens en een enorm pak van de goegemeente van Ronse. Cru maar waarachtig gezegd paste die laatste perceptie bij het overheersende beeld dat al snel

tijdens de bezetting over het GW bij de bevolking is ontstaan; het verzet was bevolkt door rotzooiers over pure criminelen tot asociale mensen die het al zware leven extreem bemoeilijkten. Denk zelf eens twee minuten rustig door en probeer hen daarna eens ongelijk te geven. Voor alle politieke correctheid (haha?) hebben wij geen enkel spoor gevonden dat Paul Delcoigne ook maar één Jood groot of zeer klein mee zou hebben gered, het verzet der verzetten of anders gezegd; het meest noodzakelijke samen met het algemeen moreel verzet. Bovendien is het nog eens zeker dat hij minstens één werkelijk uitstekende zwarte kruiwagen had die hem niet alleen heeft kunnen weerhouden van arbeidsdeportatie naar Duitsland (als GEDEPO), maar tevens het hem heeft mogelijk gemaakt verder te werken en dus geld te verdienen als vervoerder. Dat is deels absoluut zeker zij het personeel slechts door afleiding invulbaar. Daarbij is het niet eens geweten welke contacten hij zo mogelijk nog had - en veel langer dan in deze persoonlijke crisis - met de georganiseerde collaboratie. De man was zo mogelijk een kleiner voorbeeld van de legendarische Paul (ic) Vanden Boeynants die ooit te horen kreeg dat hij werd beschouwd als "*een verstokt en onverbeterlijk fraudeur*". En hij was daar in stad, streek en geheel zonder de allerminste twijfel niet de enige mee, wel redelijk overdonderend het tegendeel wat zijn stad betrof. Wie na al het vorige en geheel dit deel over woekerhandel de man nog een held kan noemen ondanks zijn enorm slachtofferschap als PG, mag zich mee tot de bloem van de geschiedenisvervalers benoemen of een groep die nu al 75 jaar het verhaal van WO II vergiftigt en mag dus eindelijk eens beginnen verleppen. Maar geen nood want er is veel alternatiefs in de planten- zowel mensenwereld om daarna in te herrijzen en wat de wetenschappelijke medewerking betreft in deze geschiedenisvervalsing weten tenminste historici der wetenschappen dat er zoiets bestaat als paradigma's en paradigmatische verschuivingen. Die zijn wij dus mee aan het instellen en uitwerken. En daar bent U als lezer voortaan mee in betrokken.

E.5.6. Kleine vervoerder Gaston Delobel, Steenweg op Doornik 2; één exemplaar.

Ziezo; één vrachtwagen. Dat is nu eens het allerenige dat we weten van deze vervoerder. Werkelijk geen enkel oorlogsspoor van deze man, dan deze ampele informatie. Maar het is een Delobel! Dus (sic) gingen we graven in de grondstukken die we zelf ter onzer beschikking hebben gesteld, in casu in KLR 1947 én natuurlijk in diegene die we doorploegden in de kelders der Burgerlijke Stand van Ronse. Hij noemde voluit Gaston Oscar Arthur Delobel en was geboren te Ronse op 28 november 1894. Dat weten we nu ook niet uit de kiezerslijst van 1947 want die geeft slechts één want de officiële voornaam op. Hoe dan ook was hij daar gekend als ondernemer. Hield dat echt iets meer in dan vervoerder? En hoe was hij dan tussen eind 1944 en 1947 als dusdanig kunnen evolueren? Hij had daar eveneens een echtgenote, mevrouw Simonne Bessems. Zij had een familienaam die we voor geheel Ronse slechts één maal hebben ontmoet; hier. In hoeverre zij import was, kan het geschikt register meedelen. Toch moeten we met zekerheid en aan de hand van zijn geboortedata uit KLR 1947 zeggen dat het gaat om een volle nonkel van de belangrijke Robert Delobel. Want we hebben een register voor 1890 van zijn ouders en zo weten wij zeker dat de vader van deze Gaston een broer is van de vader van dat grote zwart schaap van Ronse. En zo blijft de man weliswaar voor 99 % een oorlogsmysterie maar moeten wij naar ons gevoel of gedacht de volgende cruciale vragen rond hem stellen:

1) Was hij ooit betrokken bij woekerhandel van neef Robert Delobel? Hij was immers niet alleen een zeer dicht familielid als één van de zonen van één van zijn broers en dus geacht zeer betrouwbaar te zijn maar ook effenaf beroepsmatig bezig als vervoerder. En wie anders kwam in aanmerking om dat zwarts van de ook woekerhandel bedrijvende want tegelijk of stadssecretaris of onderduiker (...) zijnde Robert Delobel te verzorgen!? En wat

waren dan de gebeurlijke gevolgen? Was met name Leo Vindevogel al dan niet via speciaal agent Julien Van Obost op de hoogte, niet in het minst door diens fameuze nota's aangaande smokkel of woekerhandel in Ronse? We hebben al gezegd dat we vrijwel zeker zijn dat er meer lijsten moeten zijn geweest dan nog aantrefbaar in het krijgss dossier van Leo Vindevogel. Het spreekt nogal van zich dat snuisteraar en foefelaar Robert het gebeurlijk aantreffen van de naam van zijn nonkel Gaston en van .. zichzelf asap heeft verwijderd.

2) Heeft hij ooit zijn Schein verloren? En uiteraard, om welke reden? Was het zuiver om economische redenen of als straf omwille van hoogst waarschijnlijk deelname in woekerhandel? Ten andere, ook waar die eerste reden perfect verdedigbaar was (minder productie dus minder vervoer dus minder vervoerders) kon ook dit toch zuiver politiek-familiaal aangegrepen worden om meer haat en zogenaamde rechtzetting ter zake na de bevrijding te laten spelen ten ongunste van de verantwoordelijke van de inhouding van die Schein. Sowieso was Leo Vindevogel vanaf de vierde september 1944 de ideale en universele zondebok voor de gemeenschap van Ronse.

3) Hebben zij soms onbepaalde tijd en zelfs herhaaldelijk onderduik verleend aan Robert Delobel vanaf december 1942 tot en met de ochtend van de derde september 1944?

4) En last but not least; heeft deze vervoerder wel eens wat stukken van RVRL vervoerd vanuit Brussel naar thuisstad Ronse, of aanverwante activiteiten zoals met name het aanleveren van relevant geachte informatie of pakweg verse onderbroeken aan redacteur RVRL en onderduiker te Brussel, neef Robert Delobel. Hier verhoppen we op weinig tot doodgewoon niks want anders zouden we dat alleszins moeten hebben geweten, uit alle informatie rondom RVRL. Nochtans aangaande de vorige of derde vraag, weten we veel te weinig.

Overigens kunnen wij door dat ontbrekend register van Gaston Delobel niks zeggen of zijn echtgenote Simonne Bessems, of de aangehuwde tante van Robert Delobel, gebeurlijk relevante familieconnecties had te Ronse. Allicht totaal niet maar ook weer theoretisch geredeneerd was dat interessant want een opportunist als Robert Delobel zag hier potentiële bruggenhoofden. Opportuniteiten gevoed vanuit dichte familiebanden waren één ding. Familiale gevoeligheden waren er quasi altijd, niet in het minst omdat de bezetting familiebanden quasi overal enorm hebben verscherpt en dikwijls gewoon nieuw of echt leven hebben ingeblazen. We herinneren er U aan dat met zekerheid de stadswagen of bedrijfswagen van de stadssecretaris werd ingehouden en dat dit natuurlijk niet anders kon dan via een beslissing van de zuinige en gemeenschapsbewogen oorlogsburgemeester. Reeds daar kon een zeer persoonlijke en diepe wrok zijn ontstaan uit hoofde van de 'benadeelde' Robert Delobel tegenover Leo Vindevogel, een zaak die zich zeker zuiver politiek kan hebben vertaald door onder meer daarom mee te starten met de opmaak van het sluikblad RVRL waarin Leo Vindevogel nogal vanzelfsprekend bij voortduring en in detail kop van jut was. Het is dus in dezelfde analogie mogelijk dat 'iets' negatiefs is gebeurd op een moment tijdens de bezetting ten opzichte van Gaston Delobel, en dat ook dit een motief van haat werd voor neef Robert. Vermits die was teruggekeerd zo rap als de bladeren der bezetting waren afgevallen en hij nadien uiterst intens zich heeft ingezet om bij te dragen aan de berechtiging - nou ja - van deze man, is het perfect mogelijk dat hij daardoor ook al was megedragen door zaken die hij toen pas rond zijn nonkel Gaston Delobel heeft vernomen en die gebeurd zijn toen hij door zijn weliswaar zeer speciale onderduik toch dat tikkeltje minder informatie over Ronse had. Maar toegegeven, de man was zo doortrapt en sluw dat wij een wel héél dik vermoeden hebben dat hij zijn nonkel meegetrokken heeft in zaakjes die het daglicht niet mochten zien, zowel overdag als 's nachts. Indien er zwarte zaakjes zijn gebeurd tussen neef en nonkel Delobel, dan is er weer een extra zijde aan het semi-meinedige karakter van Robert Delobel op het krijgsproces van Leo Vindevogel naast weer een verzwegen zwarte zijde aan

diens multipel erkend verzetsschap. Dat is allemaal goed of wel of slecht en onwel. Maar families zijn ook haarden van twist, zeer diepe en blijvende twisten. Wat Robert Delobel zowel tijdens als na de bezetting allemaal heeft uitgespookt, kan niet anders dan zeer druk zijn besproken in die grote familie Delobel. Zekere afkeuring is mogelijks de zwijgzaamheid der lippen voorbij gestoken en bovendien kunnen daadwerkelijke vragen tot hulp tijdens en na de bezetting vanwege de malafide neef door nonkel en tante op een open afkeuring of minstens een ijzeren njet zijn gestoten. Ongetwijfeld kunnen zeer bekwame onderzoekers voor WO II nog enkele vragen toevoegen aan de vier hier net gestelde. En al even ongetwijfeld bestaat de mogelijkheid dat reeds Gaston Delobel ofwel van voor de oorlog gedegouteerd was van het karakter van zijn neef, ofwel reeds in diepe ruzie lag met een broer, toevallig later de vader van deze neef. Het politiek-familiaal perspectief heeft onmiskenbaar letterlijk oneindige kwaliteiten voor een overigens ter zake eigenlijk te grote gemeenschap als Ronse. Maar laat bijna (???) evenveel ruimte over voor het grote niets of de ruimte die ingenomen wordt door pakweg meer dan 20.000 volstrekt anoniem gebleven Ronsenaars.

Door en wel zeer merkwaardig toeval hebben wij iets vreemds vernemen rond deze vervoersfirma. In enkele krijgssdossiers zitten stukken pers uit Ronse die dateren van na de bevrijding voor de jaren 1944 - 1945. Helemaal onderaan rechts van het voorblad van een Franstalig weekblad te Ronse verscheen eind oktober 1945 een oproep aan het publiek om inlichtingen omtrent de zwarte politiecommissaris Frans Laenens te deponeren bij de politie, de rijkswacht of op het bureel van de lokale afdeling der Staatsveiligheid op de Sint-Martensstraat nr. 5. Dat was ons inziens rijkelijk laat maar het krijgsgerecht was dan ook ofwel te intens bezig ofwel te onderbemand. Op die zelfde voorpagina stonden ook een aantal veroordelingen als collaborateur van streekgenoten uit Oudenaarde, Nederbrakel en Etikhove, waarvan wij er nu althans geen enkele van betekenis voor Ronse kennen. Er was wel iets anders te ontdekken op deze merkwaardige perstoevoeging in dit krijgssdossier. Omdat wij redelijk opportunistisch zijn ingesteld want steeds tuk op relevante informatie maar tegelijkertijd niet 'alles' nog bestaands en sowieso niet alles ooit bestaands konden inzien, wierpen wij ook ons lodderoog in de richting van andere artikels. En zo vinden wij op de ommezijde veel diverse weetjes of info over Ronse. En daarbij bevond zich deze advertentie die zeer ook in de Nederlandstalige pers van die dagen is gepubliceerd: "*TRANSPORTS. La firme DELOBEL G. annonce qu'elle a repris son activité. Transports toutes directions. Services réguliers, économiques, rapides. - Déménagements très soignés.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Frans Laenens, uittreksel deel krant "*Journal de Renaix dd. 28 oktober 1945*". **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Het spreekt voor zich dat deze aankondiging van de hervatting betekende dat de firma een tijd had stil gelegen. Het is oktober 1945 en wij zijn dan geneigd te denken dat één en ander met de oorlogssituatie van kort voordien had te maken en zelfs met nog vroeger want met de bezettingstijd. Die lag nu al meer dan één jaar achter de rug; had Gaston Delobel klodden aan zijn rug gehad door wat ouder dus zwakker worden in combinatie met het intens zware werk van vervoerder, zowel zittend, ladend als aflossend? Vervoeren betekende rijden betekend gevaar op de dagelijkse weg. We weten van verkeersongevallen door twee Ronsese vervoersmaatschappijen uit de bezetting, waarvan één tot een dodelijk drama zou leiden dat we in een latere publicatie moeten bespreken. Allicht kan op zijn best archiefinformatie ons nog iets van wegwijs maken waarom de firma Gaston Delobel uit figuurlijke en letterlijk as verrees in oktober 1945. Overigens zien we hier absoluut niet de enige maal dat een vervoerder niet alleen bedrijfsverrichtingen ondernam maar ook voor het gewone publiek voor dag en dauw paraat stond als verhuizer en dat "*très soignés*". U hoort ons al komen en inderdaad; hielp en natuurlijk tegen betaling zo'n firma ook de vele collaborateursgezinnen uit Ronse en omstreken die hun stad meestal definitief verlieten in familiedrommen gedurende 1944 - 1945? Ook bij wijze van spreken dit zwart

geld was goed geld of werd er inderdaad gespeculeerd in die zin dat ongeveer niemand goesting had om daar zijn wit gat aan te verbranden, en er dus paradoxaal genoeg extra zwart aan te verdienen was? Het gedoe van WO II te Ronse en omstreken heeft ons geleerd dat er geld werd verdiend door redelijk velen bij de vleet en dat iets als moraliteit of noemt U het gerust principes als tweedehands werd beschouwd. Werd er bijgevolg op de kap der vluchtende collaborateurs verdiend door hen die formeel vervoerders waren en dus voor dit soort betaalde hulp perfect waren uitgerust, terwijl zij ook formeel tegen collaboratie waren en zogenaamde strenge straffen er tegen mee eisten, maar er wel informeel net van profiteerden om door die miserie ook nog eens dubbel en dik te profiteren? Over de redelijk intense verhuizingsproblematiek der collaborators, veroordeeld door het krijgsgerecht of door de goegemeente, weten wij voor Ronse één en ander maar uiteindelijk niet te veel en onvoldoende. Men kon uiteraard verhuizen met de kledij aan die men op dat moment nog droeg al waren er nogal wat dames bij die ondertussen wel hun haar waren kwijtgeraakt en bijgevolg een nieuwe hoofdsjaal moesten aanschaffen. Wie echter erin was geslaagd om de eigen meubels, foto's en wat allemaal des mensen houdbaars en relatief belangrijk te behouden, had van lieverlede gemotoriseerd vervoer nodig tenzij men zoals het grote gezin van fotograaf Vancoppenolle naar het nabije Nukerke kon verhuizen. Dat kon in de praktijk gewoon met een paard en kar van een bevriende boer en in hun netwerk was er zo zeker één want diegene die samen met hen die vier Joden voor enkele jaren had ondergedoken gehouden. Maar van Gaston Delobel weten we niet of hij al dan niet heeft gearzeld of het daarentegen uitgebuit doorheen dit soort van mengeling tussen commerciële dienstverlening en politiek. Net zoals de bezetting en een deel van de tijd erna een gouden tijd voor allerlei vormen van zakendoen betekende, was dit aspect er misschien ook één. Ten andere, straks zullen we zien hoe vervoerder Octaaf Vanherpen tot over zijn oren in de lokale collaboratie zat, dat hij zeker problemen heeft gehad na de bevrijding maar dat hij na korte tijd ook weer zeker florerend professioneel de baan op ging met zijn vervoersbedrijf - mooi decennia lang. Was hij ondertussen en dat voor een *prix ancien ami* ook het vervoer aan het regelen voor de meeste vluchtende collaborators van Ronse? Of toch minstens dat van het kroostrijke gezin van Leo Vindevogel waar hij zo intiem familiaal aan was verbonden, ten minste voor wat aldaar niet was vernietigd of gestolen? Hierbij dient nog de mogelijkheid of zekerheid te worden vermeld dat vrienden van voor de oolog maar die zelf niet waren gekleerscheurd doorheen de bezetting, de moed en de menselijkheid op zich namen om zoveel mogelijk meubels, kledij en andere relevante bezittingen van vervolgte of reeds veroordeelde collaborators van hun stad of zelfs streek bij zich onder hoede te nemen, om dan later op het moment dat het kon of nodig was dat alles normaal via een neutrale zeg gewoon commerciële vervoerder te vervoeren naar hun kennissen van vroeger en paria's van nu en straks, zonder dat deze vervoerder het doorhad tot hij de helft van de lading aldaar had afgeladen.

E.5.7. Kleine vervoerder Alphonse De Meulemeester, Bredestraat (Bredestraat), beschikte over één vrachtwagen.

Deze gegevens staan op deze belangrijke lijst geschreven, met de hand. Dat laatste maakte niks uit want indien het getypt of zelfs gekalligrafeerd was geweest, was de inhoud verkeerd, deels dan want wat de voornaam betreft (Kalligrafie hebben we redelijk vanzelfsprekend nooit ontmoet hoewel de notulen van het college en gemeenteraad in zeer mooi schrift werden overgeleverd. Men kan zagen en klagen over voorbije tijden maar wie leert nog mooi schrijven zelfs schrijven? En denken? Maar dat laatste is nog het minste want als het niet leesbaar is, is het sowieso onbegrijpbaar. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Ten minste, officieel hebben wij in KLR 1947 geen enkele man met deze naam ontmoet al stonden daar enkel de officiële voornamen in en nog meer zeker geen lapnamen. Nu was "*Alphonse*" zeker geen lap- of bijnaam. Die Ronsenaars

waren geweldige gozerds en hielden dus veel van een flauw mopje zoals later hun bijna (haha) steekgenoot Louis Paul Boon dat tot wereldniveau zou brengen door gewoon zichzelf te zijn. We hebben doorheen de zee van Ronsenaars die we via de dikwijls oerdikke en talloze registers en doorheen enkele slordige tienduizenden andere bladzijden hebben ontmoet geregeld andere voornamen begroet als feitelijke roepnaam, ander dus dan wat er op de geboorteakte en dus verder aan officieel papierlijks stond. Soms stond het zelfs op de registers als netjes aangeduid door "*dit*" of "*gezegd*". Dat moet men echt tot erfgoed verklaren want door al dat digitaliseringgedoe is dit allicht voor eeuwig - maar wacht maar - verder onmogelijk al zijn nu al lang de onnozelle voornamen dan wel weer mogelijk. Maar blijven wij vooral bij deze De Meulemeester of Demeulemeester. Urbi et orbi mag men hem zeer dankbaar zijn want onder zijn grote nest koters was er eentje bij die geweldig goed zou kunnen kunstschilderen: Armand Demeulemeester (°1926), een man die we zowaar hebben begroet toen hij ook al lijk was, in 'Hogerlucht' en omwille van het bekende wegens of eerbied en respect naast een vorm van spijt, nietwaar. U ziet dat we hem in één woord schrijven en dus niet als "*De Meulemeester*". Aha; de ambtenaar alhier had dus zeker één echte officiële fout gemaakt want om redenen voor een laatste boek (over het dagboek van min of meer buurjongen Germain De Rouck) hebben we een echt register gekopieerd voor 1937 - 1947 van Arthur Jan Baptist Demeulemeester (°Nukerke, 14 maart 1882), inderdaad de vader van zeven kinderen waarvan de jongste Armand. In dat gerefereerd boek gaan we ook onthullen waarom die laatste gedetermineerd was om twee kruiswegen te schilderen, zowel een kruisweg als ineens twee, ten minste als U ons nog vele jaren manuscriptverbeterwerk cryptisch laat blijven. Vader Arthur had dus oprecht vele monden te voeren want ook die van zijn eega die met zo'n kroost nogal wiesde "*zonder*" als beroep had. Dat was 'ergens' de waarheid maar men - wij toch - moet het altijd toch met open mond lezen en gelukkig waren er nooit vliegen in de kelders der Burgerlijke Stand van het daverende stadje Ronse. Overigens was in 1947 in KLR van dat jaar nog een zoon (Marc, °Ronse, 01 juni 1914) gekend als "*paardengeleider*". Hij woonde toen nog thuis in de Bredestraat nr. 173 en was nochtans gehuwd maar dat gegeven kwam zeer veel voor door de woningschaarste. Hoe dat beroep van paardengeleider toen daadwerkelijk werd ingevuld, hadden we wel eens zonder paardenkleppen willen zien maar het was zo goed als zeker een aanduiding van de vooruitgang binnen dit gezin en de gehele maatschappij zelf. Het is volstrekt onmogelijk dat zijn vader Arthur op zijn register als "*vrachtvoerder*" bekend stond en dat dit concreet inhield dat hij vrachten met paarden vervoerde. Op welke manier de voornamen Arthur en Alphonse door elkaar zijn geraakt, weten wij uiteraard niet, anders wisten nog veel meer nu dan dit alleen. Quod non maar laat ons zeggen dat het initiaal alvast hetzelfde was. We hebben nog maar net Emile *Hilaire* De Meulemeester (°Ronse, 08 januari 1880) als voerman ontmoet en die woonde op nr. 3 van diezelfde toen immens boeiende Bredestraat, in feite een onderdeel van de nog meer boeiende Marijvewijk die wij in die dagboekstudie zo ongeveer tot op het bot versnijden, met scherpe zij het toch zeer liefdevol gehanteerde oorlogsmessen. Het wordt onze oorlogsversie van Coronation Street maar ondertussen blijft U net als ons door onze tekortkomingen op de honger zitten of beide inwoners van de Bredestraat, die beiden voerman waren en vooral de familienaam De Meulemeester/Demeulemeester droegen en qua jaartal vlakbij elkaar waren geboren, al dan niet broers waren. Dat was ook al bijkomend interessant om zo met de hoop op het beroemde zij het frustrerende 'meer' te weten te komen of Alphonse pardon Arthur Demeulemeester ook en dat tijdens de bezetting vervoersklussen heeft verricht weliswaar met eigen vrachtwagen maar in een vorm van onderaanneming voor de enorme firma De Jaegher, waarmee, U bent het hopelijk nog niet vergeten, een deel der Demeulemeesters van beneden de Bredestraat was gehuwd. Verder toegepast onderzoek - door zgn. heemkundigen bij voorbeeld? - kan uitwijzen of en welke vorm van band er was tussen deze kleine vervoersfirma De Meulemeester en mastodont De Jaegher.

En terug naar onze Hilaire Demeulemeester waarvan U zich herinnert dat hij als "*voiturier*" minstens één jaar want in 1923 één der vier loten kreeg vanwege het stadsbestuur voor het ophalen van het huisvuil, en dat ten andere in een reeks zeer interessante straten. Diens straten gaan we hier nu niet mee gaan vergelijken maar het derde toen toegewezen lot voor de ophaling van het zelfde stedelijk huisvuil ging naar een naamgenoot of Jean Baptiste Demeulemeester, ten andere opvallend "*cultivateur*" of landbouwer genoemd; die zal zeker een paardenkar hebben gehad (SAR, notulen college dd. 31 maart 1923. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***)!? Wij hebben zoals eerder en nogmaals zuchtend gezegd voor deze naamgenoten te weinig toegepast genealogisch onderzoek te hebben verricht wegens slechts twee ... en twee ... maar ofwel ging het hier om de net ontmoette Arthur Jan Baptist Demeulemeester maar meer waarschijnlijk was dat het ging om diens vader "*Jean Baptiste*", zoals die ten minste in het register 1931 van Arthur summier was vermeld. Jean Baptiste was uiteraard in het Vlaams Jan Baptiste of quod erat en zo verderum? Het lijkt er sterk op dat Hilaire een broer was van deze Jan Baptiste zodat er een mooie stamboom kan worden gemaakt voor vervoerders annex huisvuilophalers der Demeulemeesters (Blijkbaar was er in het toenmalige Ronse nog een combinatie van een Demeulemeester als vervoerder en ineens tweemaal! Er waren alfabetisch "*voerman*" Maurice De Meulemeester, geboren te Ronse op 04/11/1907, gehuwd en wonend Veemarkt 31, naast collega Roger Demeulemeester, geboren te Ronse op 20/3/1907 (misschien een neef?), gehuwd en nota bene met 'een' Rachele Demeulemeester en wonend wijk 13 nr. 15. Bron KLR 1947. In de studie der politieke stambomen rond Ronse staat reeds een familie Demeulemeester vermeld, best met een indrukwekkende politieke record. Die is gestart bij Charles Demeulemeester (Melden, rond 1822). Het is enkel na verder toegepast genealogisch onderzoek uit te vissen of er al dan niet een verband was met deze Demeulemeesters van blijkbaar hoofdzakelijk uit de ten andere geweldig oorlogsboeiende Bredestraat. het zou wat zijn of nog meer puur inhoudelijk oorlogsgerelateerde informatie wordt gevonden zodat die klaarblijkelijke 'nieuwe' Demeulemeesters op zich kunnen worden aangevuld zo niet ingevuld in deze bestaande politieke stamboom. Dat is vanzelfsprekend een vraagstelling of problematiek die letterlijk eindeloos is; niemand kan van ons verwachten dat wij 25.000 (...) Ronsenaars van toen in de politieke kaart kunnen brengen - al hebben wij er toch ettelijke duizenden bevroed en bewaterd. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Hoe dan ook moeten de Bredestratige Demeulemeesters - indien 'dus' allemaal zelf dichte familie wat zo goed als zeker is of beter het toch maar lijkt - geweldige naastigaards zijn geweest die gekend waren als slecht geld of goed geld indien U wil, en vanaf het bekende zeker moment zouden evolueren naar vervoer van vanalles en nog wat, wat eufemistisch als datgene kan beschouwd worden dat later toch eens in huisvuil moest veranderen. Zo was die cirkel dan toch rond voor deze duidelijke economische snoodaards of voorlopers der kringloopeconomie! Toch ook nog even terug naar dat geharrewar rond "*Alphonse*". We zegden dat een kroostrijk gezin was met onder meer één kind als paardengeleider. Nu noemde dit kind voornaamkundig voluit "*Marc Alphonse*". De ouders hielden bepaald van een zekere Alphonse bij hun resp. voorouders want ook een oudere zoon noemde "*Emiel Joseph Alphonse Clement*" (°Ronse, 28 november 1909). En liet die nu ook weeral "*paardengeleider*" zijn! Geen twee zonder drie en een jongere broer van de twee voorgaande noemde "*Joseph Marcel Alphonse*" (°Ronse, 14 juni 1923) en was dus ook al ... Pardon, hij was "*schrijnwerker*" zoals zijn nog jongere en allerjongste broer Armand "*kleermaker*" werd, iets waarvoor hij op zeker moment zou overschakelen op canvas als hemelse dragers. Met die laatste professionele combinatie erbij kon deze familie zowaar huifkarren ontwerpen en bouwen, maar daar was het ergens hopelijk voor hen toch iets te laat voor. Het is dus mogelijk dat vader en voerman Arthur de teugels van het gezinsbedrijfje uit handen had gegeven aan één van de liefst drie zonen met de voornaam Alphonse meer bepaald aan één van hun twee die iets rond vervoer uitstak, geweten zijnde dat één van hen allicht die voornaam wel niet als officiële voornaam maar wel degelijk als roepnaam had. Die ambtenaar van de opmaak van

deze vervoerderslijst had dan toch misschien gelijk zij het dat hij tekort schoot met de juiste notatie van de resp. familienaam. Dat was een fout die doorheen pakweg enkele eeuwen miljoenen keren moet zijn gebeurd in onze barboeiende gewesten zeker daar waar er zoals te Ronse stadsbewonende ambtenaren waren die of eenzijdig Franstalig waren ofwel dat spelletje speelden tot zelfs op dit vlak toe. Zo was er zelfs in de notatie van de voornamen binnen dit gezin binnen het register van reeds 1931 - 1947 zowel "*Alphonse*" als "*Alfons*" aanwezig. Voor wie niet kan volgen; geen enkel probleem want leest U gerust alles opnieuw. En gratis! En nog even terug naar onze Hilaire Demeulemeester. We ontmoetten kort voordien het mede vervoerend lid van de voor de moderne geschiedenis van Ronse en wijde omgeving unieke, uiterst werkzame vervoersfamilie De Jaegher, Gerard De Jaegher (°1906). En die was gezellig gehuwd met Madeleine Demeulemeester (°1911). Zij was volgens haar register dochter van Hilaire Demeulemeester (°1880). Zo goed als zeker was hij kort na de Eerste WO ophaler van huisvuil - en vervoerder van welke rest? - en mogelijks tijdens de cruciale bezetting zelf via zijn dochterlief betrokken bij de firma De Jaegher, zij het nu iets trager want een stuk ouder maar alleszins ervaren of inzetbaar. Wegens gebrek aan onder meer verder registeronderzoek is de mogelijkheid huizenhoog dat nog andere zelfs in naam zelfstandige vervoerders der familie Demeulemeester/Demeulemeester bij tijden hebben gewerkt voor De Jaegher. Zoiets was economisch sinds lang en tot heden volkomen normaal want ten andere was iets als onderaanneming standaard in de enorm grote textielwereld van Ronse waar zgn. façon- of loonwevers waren die weliswaar zelfstandig met hun klein fabriekje weefden maar dus tevens in opdracht van de grotere textielbedrijven. En dat moest allemaal worden vervoerd al was het maar naar het goederenstation van Ronse alwaar het dan richting Brussel of eerder Brüssel ging; U begrijpe. We kwamen wel meer Ronsenaars tegen die zich professioneel uitten als vervoerder of camionneur of dies meer, al waren er daar geheid diversen van die dat in loondienst deden binnen een fabriek of bij een zeer specifieke tegelijk uiterst strategische economische speler zoals de kolenhandelaars; zonder kolen viel toen werkelijk geheel Ronse direct volledig stil en er was geen trein die tot in een lokale fabriek kon rijden. Zo kennen wij goed de Ronsenaar Gilbert Henri Vermeersch (°Ronse, 26 juni 1909) die opvallend professioneel was bekend met vier functies: "*autogeleider* + *deurwachter* + *nachtwaker* + *autogeleider*". Dat was dus zelfs tweemaal hetzelfde beroep, hier eens voor de afwisseling autogeleider vernoemd - de droogstoppels van de Burgerlijke Stand gebruikten misschien wel eens dit soort variaties als vorm van wakkerblijvende verandering en opvering. Hij werkte met 100 % zekerheid op die manier voor of meer bepaald binnen de textielfirma *Delaunoy & Hantson*, waarvoor hij ook de zeer strategische functie van nachtwaker uitoefende want vanaf 26 maart 1938 in een huis van hen woonde op Steenweg op Elzele 3, en waarvoor hij niet tussen ons gezwogen zeer nauw was betrokken bij de woekerhandel van deze firma en haar extra apart werkende directeur. Laten we Blaar blijven Blaar noemen; wie van jongsaf aan, aan een stuur kon draaien gelijk aan een kermismolen (niet te rap!) en sowieso een bewezen hoger rijbewijs had, kon dat verzilveren bij met name - de firma De Jaegher natuurlijk want die waren werkelijk geheel de bezetting omnipresent in het economisch leven van stad en streek. Maar kon dat eveneens gelukzalig aanwenden ter noodzakelijke boterham en dat ietsje meer beleg bij al die firma's die bleven werken op U weet wel welke manieren, en daarvoor zelf camions gebruikten zoals de burentextielfirma's der gebroeders De Wael en *Delaunoy & Hantson*. . Gaan wij blijkbaar op nogal veel nogal diep in, dan kennen wij jammerlijk slechts van één firma te Ronse - de grote wasserij Vangermeersch in de Bredestraat - voor één oorlogsmoment de personeelslijst. We zijn dus benieuwd wat in de gebeurlijke gevallen opduikende personeelslijsten via de bekende en vooralsnog onbekende via ons en U kunnen leren, althans formeel want gesproken en geschreven getuigenissen omtrent 'echte' netwerken; dat is nog wat andere te verorberen koek.

Voor de rest weten we oorlogsgewijs van deze professioneel kleine zowel grote vervoerdersfamilie niks tenzij wat we dus later gaan loslaten op een vorm van eerder anekdotisch tegelijk existentieel niveau. Er gebeurde ook een ietsie pietsie verzet bij hen op het einde der bezetting want de jonge Armand zou het zekere voor het Duits-onzekere nemen door ... Daarover hebben we het dan in ons laatste oorlogsboek. Alleszins zullen we toch hier maar toevoegen dat we niks weten van deze firma op vlak van pakweg woekerhandel en dat het een naarstig en correct bedrijf moet hebben betroffen. Dat kon blijkbaar ook, tijdens de bezetting in Ronse. Ook! Ook? Niks! Niks? Of reculer pour mieux sauter in de geschiedenis dezer bezetting?

Het zal allicht toch allemaal weer dat fameuze iets meer ingewikkeld of delicateser zijn geweest. Broer en merkwaardig professioneel in dezelfde tijden van 1931 "*voerman*" en nadien aangeduid met "*zonder*" was de enkele jaren jongere Alphonse Arsène Marie Demeulemeester (°Nukerke, 04 mei 1887). Voor een ondubbelzinnig begrip had de ambtenaar der Burgerlijke Stand van de gozerstad Ronse soms Renaix en dat redundant of dubbel duidelijk de officiële of eerste voornaam met vet onderstreept: dat was absoluut niet de gewoonte of die leukerd nu een uitsluitend Franstalig uilskuiken dan wel een bilingue dan zelfs een Vlaamsvoelend ambtenaar was. Of dat op zich nog niet voldoende inzichtelijk was, werd die zelfde streep getrokken onder de derde of laatste der voornamen van zijn allerliefste eega Marie Leonie Romanie Germeyns (°Nukerke, 03 januari 1886) die met deze man nu iets minder zonderling het "*zonder*" deelde. Zij werd bijgevolg door geheel Ronse bekend en benoemd als Romanie of eerder Romanietje, al kunnen wij hier fonetisch de spelling niet voortbrengen in dat geweldig sappige Ronses dialect. Er mocht wat worden onderstreept want het was een iets ouder koppel vol nieuwe liefde want beiden waren als weduwnaren gehuwd, tijdens de bezetting of op 19 maart 1943. Blijkbaar hadden ze zin om het wat kalmer of juist heviger aan te doen, professioneel dan wel een laatste of zelfs allereerste keer lustgretig en ook rustiger of minder direct rode oortjes hebbend want gaan wonend in de Dammekensstraat 42. Of waren daar vlakbij het toen nog zeer veel groene van Ronse ook gezelliger cafeetjes zoals "*In den Haeze*", een van voor de oorlog bekend café alleszins voor de tappende (haha) lichte en donkerrode soskens? Alphonse Demeulemeester was alleszins in het centrum van Ronse tot vlak voor dat huwelijk wel degelijk professioneel bezig geweest en in klaarblijkelijke familietraditie als "*voerman*", met als officieel adres en uitvalsbasis het levendige Steenweg van Elzele (104) en met echtgenote en "*huisvrouw*" Marie Louise Vanbosterhaut (°Ronse, 20 december 1889). Van een traditie binnen een familie mogen neen moeten we spreken want met 100 % zekerheid was deze voerman of vervoerder Alphonse Demeulemeester een volle broer zeg gewoon een broer, en een ietwat jongere of ergens altijd opziende, van de eerder behandelde vervoerder Arthur Demeulemeester: we beschikken immers over beider registers 1931 en die laten geen twijfel toe dat zij exact dezelfde ouders hebben. Het wordt optellen voor het aantal der vervoerders onder de Demeulemeesters of stilaan naast de De Jaeghers dé vervoermeesters van Ronse: aha. Het lijkt erop dat net deze man - o zucht der zuchten - diegene is die we moeten behandelen als titelman!? Nochtans staat in de titel duidelijk dat 'een' Demeulemeesterlijke vervoerder in de Bredestraat woonde/werkte en Alphonse Demeulemeester is naar onze kennis vanaf 1931 dus ook tijdens de cruciale bezetting nooit daar woonachtig geweest! En nu gij!? Aan de opsteller minstens via een stadsbediende opvrager der vele lijsten waaronder deze, dhr. Leo Vindevogel bij tijd en wijle oorlogsburgemeester, kan het niet meer worden gevraagd en werd dat ook allemaal niet gevraagd door leidend uilskuiken par excellence, substituut Gee eS alias Gaston Stevigny. Derhalve kan alleen een archief - of twee, of ... - aangaande het onwaarschijnlijk oorlogsdruk vervoersgedoe van Ronse en de Vlaamse Ardennen wat men noemt ondubbelzinnig deze zaak uitklaren, of toch aub dat beetje ietsepietsie meer verklaren. Dat

kan al even goed opbrengen dat onder broers - en zussen!? - ook vervoershulp kan zijn geweest want een camionstuur vraagt niet om een naam maar om een bemanning. En die was in dit geval met zekerheid bedreven of ervaren. Anderzijds - en we springen naar voor bij wat minstens suggestief gaat komen - is het quasi zeker dat men deze vervoerders Demeulemeester (we gebruiken maar meervoud) als functionele want vervoer verzorgende firma's gaat ontmoeten doorheen de reeks aan door het uiterst welwillende krijgsgerecht geseponeerde dossiers rondom vooral het kruim der Ronsese en wat streekgenotige textielfirma's of ook al in dat eveneens welwillend geseponeerde dossier van de machtige Handelskamer van Ronse: er is nog wat werk op de onderzoeksplank, ten minste voor deftige onderzoekers als onderzoekspaardengeleiders of zonder eigen ideologische paardenkleppen. Maar. Het net voorgaande is een volstrekt geldige redenering voor *alle* vervoerders van Ronse, buiten die drie de we sowieso reeds als bekend door het krijgsgerecht ontmoeten: Paul Delcoigne, de familie De Jaegher en Octave Van Herpen. En sowieso hebben wij nooit de kennis vernomen dat ook maar één vervoersfirma van Ronse, dus ook niet één der net drie vermelde, is veroordeeld geweest wegens collaboratie zeg economisch driftige samenwerking met den Duits. Anderzijds - of weer zucht der zuchten - sluit dat weer helemaal niet uit dat één tot pardon alle vervoersfirma's van Ronse niet hebben meegewerkt aan de infame woekerhandel, wat door sommigen zoals hier in dit lange deel E ruim tot betastelijk wordt aangetoond.

Alphonse Demeulemeester was geboortig van 1887 en bij hun verhuis begin april 1943 van voordien (in 1931) voerman ineens bekend als man zonder arbeid want "zonder". Dat was nogal jong of was hij toen al aan het uitbollen want aan het rentenieren? Eerder stoemelings kwamen wij Alphonse tegen op een vreugdevol moment, toch vooral voor twee jongere Ronsenaars want hij zou voor hen getuigen bij de aangifte van een geboorte op 02 maart 1939 van hun eerste kind (geboorteakte 73/1939). Dat hij hier getuige was, kon volstrekt toeval zijn want misschien zat hij gewoon in het meest passend cafeetje toen deze geboorte moest worden aangegeven. Over zijn beroep toen kon er geen twijfel zijn en dat is toch verrassend. Terwijl de andere getuige een werktuigkundige was, kreeg Alphonse Demeulemeester het weinig fraaie "geen beroep" aangesmeerd. Hij leek alsof hij bijna een landloper was. Rentenieren (als landloper!) op die leeftijd en met dat weliswaar deftig verdienend beroep, was nauwelijks voor te stellen. Was er ergens voordien of tussen 1931 en nu een zeer zwaar werkongeval geweest? De job van vervoerder was decennialang berezwaar of vol risico's zoals zich met een familielid op een aparte manier tijdens de bezetting zou voordoen! Daar is geen enkele kennis over voorhanden maar dat moet toch hebben gewogen op schouders die al van jongsaf aan waren gesmeed uit soepel staal. Van eega en schoonzuster en tante Marie Louise Vanbosterhaut weten we voorlopig eerder weinig al was zij gegarandeerd van zachter metaal - if any. Toch met zekerheid kreeg zij eeuwige metaalmoetheid op dit adres of in dit huis waar zij overleed op 08 januari 1942. Of, zoals wel veel werd en wordt gezegd; ze gaf hier de geest. En, hoe dwaalde dat 'ding' vooral of alleen hier na want de gemiddelde Vlaamse inboorling was nog redelijk bijgelovig? Vermoedelijk was het koppel kinderloos en dat kan ook al hebben genepen en gewogen in deze van kinderlast rijke tijden naast ook al een traditie van haar mannelijke familie Demeulemeester die graag en wonderlijke, kinderlijke oogsten op de wereld der Vlaamse Ardennen zette. Marie Louise zat ongetwijfeld als veel vrouwen en mannen van toen tot zelfs decennia nadien en dan slechts gestuit door een waanzinnige toename van productie ergo van alle soorten vervoer, professioneel en zeer onprofessioneel zeg persoonlijk, op een bankje of gewoon een stoel voor de deur naar het gaan en keren van de lokale wereld te kijken, nadien zogenaamd verwijderd door iets als tele-visie nadien nogmaals verwijderd en tegelijk versmald door de zucht der zuchten of de gesel der gesels van de Stupidphone en nadien ... En ook tijdens de bezetting was er veel te kijken naast

vanzelfsprekend politiek zeker weg te kijken of tenminste te verzwijgen in deze stad en vooral toch in dit deel. Inderdaad. Daar en in de in elkaar lopende Elzelestraat naast nog eens in diverse aanpalende straten, stonden nogal wat grote en kleinere textielbedrijven waarvan met name twee ongebreideld voor den Duits werkten zij het dat er tussen beiden twee enorme verschillen waren. Daar waren vlakbij de Kristen Volksbondige De Wael Brothers, nota bene mee geleid door Jozef De Wael of waarschijnlijk en toch toen de enige, echte vriend van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, die eendrachtig maakt prachtig weigerden te werken alsook voor de zwarte markt. Daar was iets verderop onder meer of ergens (hihi) ook al het iets kleinere textielbedrijf *Delaunoy & Hantson*, gekend als liberalen en waarvan de tweede aandeelhouder ook al de eerste naoorlogse vrije eerste schepen zou worden, een leuke farce voor zij die er om konden grinniken; Marie Louise was toen zoals pakken Ronsenaars al stille tijd dood, in eigen of veel verdere oorden maar haar nog steeds gehuwde herhuwde zou daar allemaal over zwijgen, toch brongewijs. Jules Delaunoy en Raoul Hantson en hun directeur Marcel Hoebeke zouden naast wat gewapend verzet in een merkwaardige vorm van nevenactiviteit en enkel zichtbaar toen zelfs zij ergens in 1944 de grond onder hun voeten te heet zagen worden om dan in anderse en onderse grond te duiken, zeer geheel de bezetting duchtig voor den Duits arbeiten naast grondig voor de woekerhandel. Er was daar wat draaien en keren met altijd ronkende motoren die nog meer dan voor de oorlog enorm zwarte walmen uitspuwden zodat hun vrachtwagens van verre laat staan dichte te horen dus te zien waren, van op een banksken voor de huisdeur. Het kan immers niet anders of de voerman en nadien meervoudig 'zonder' treurende Arsène Demeulemeester was van al dat speciaal economisch *pico bello* op de hoogte. De kans was huizenhoog want zaken zijn zaken, dat hij aan minstens één van deze bedrijven heeft medegewerkt en we kunnen dus slechts gruisgrauwsteenoolroetdijk kijken of hij de mening der gebroeders De Wael deelde in zake het infame woekeren ofwel ook een functioneel graantje wegpikte van het ellendige gesjacher bij de fabriek der zogenaamde weerstanders bij het GL, Jules Delaunoy, Raoul Hantson en hun multimalafide directeur Marcel Hoebeke die zelf ook extra familiaal woekerde met zijn familieleden Octave Aelvoet en Clara Depauw, mensen die in het ook al nabije Waetsbrugge 95 woonden naast dus (zucht) woekerden. Die drie zo nauw op elkaar betrokken onedellieden stonden op hun triodelijke beurt met zekerheid in nauw bezettingscontact met VNV-oorlogsschepen Georges Callebaut die als bij wonder van vooroorlogs koffieboer ook al textilien was geworden: zie deel 4.1.2.3.. En die kende op zich vanzelfsprekend de vroegere Kristen Volksbonder en samen met zijn wuf aktieve VTV-speler Lucien Debisschop, die als bij wonder ergens onderweg naar het Verkeerde Inzicht lid van het VNV geworden wat hem natuurlijk niet zou in de weg staan om te Ronse een zeer belangrijke positie in te nemen bij RAA naast het eeuwig verder dragen van vodden door het Belgisch krijgsgerecht: zie deel 3.1.1.. En daardoor - wie weet ondermerig - kreeg Lucien Debisschop goede banden met diverse Ronsese bedrijven die hij zeer weldienend was in de zin van hun lieve, meerwaarde dus vooral winst scheppende arbeiders te beschermen van verplichte arbeid voor den Duits in België en Frankrijk en kende dus zeer goed of degelijk of professioneel gewoon amicaal dezelfde zgn. weerstander Marcel Hoebeke alias één der meest bekwame zakenvullers van de barre tijden der bezetting, zoals die uiteraard slechts ad hoccerig getuigde in het krijgsdossier van Lucien Debisschop, zonder dat daar al even uiteraardig door de gewone klojo van een substituut wat 'meer' werd bevraagd, bij voorbeeld in een confrontatie laat staan en echte - met doorvraagjes zowaar. Dat kan U dus wel eens elders in onze geschrijfsels lezen want de wereld draaide door ook te Ronse en niet elke Ronsenaar zat in Darmstadt of elders extra nu zeer extra muros vlijtig de boterham voor moeder de vrouw en zo familiaal meer te verdienen want Ronsenaars bleven elkaar te Ronse zelf ontmoeten. We konden niet alles doen maar iets zegt ons dat een harde werker en dus deftig verdienende man als Arsène Demeulemeester had het huis op de Steenweg van Elzele in eigen bezit: kadastreregisters hadden wij idealiter graag

eens bekeken. De motieven waren legio waarom hij als herhuwde hier kon verhuizen al zullen wij één zeer belangrijk motief ook pas in onze laatste studie rond Ronse en WO II onthullen dus aub U onthouden met een aandringende aflat maar U mag steeds bidden voor de betere afloop. In elk geval was het niet alleen wegens de enorme woningnood te Ronse maar doodgewoon omwille van de immer lieve centen te gek voor woorden om dit bouwwerk te laten leegstaan ende verkrotten zodat het met zekerheid werd verhuurd, allicht door hem als nogmaals de vermoedelijke eigenaar. Daar zouden na het einde van de oorlog in Europa twee bewoners elkaar ontmoeten maar waar wij geen zaken mee hebben, althans voor zeer voorlopig want we zeggen nooit - door veel ervaring - het overdonderende nooit. Inderdaad was er een belangrijk voorgaande 'ooit' want hadden de tortelduifjes Demeulemeester - Germeyns hun wat oudere schreden met allerlei hebben en houden en net verkregen nog niet gelicht, uiteraard vervoerd door een eigen dan wel door 's mans broer camion, of wie kwam daar aangevlogen vanuit het overigens reeds redelijk nabije Grote Marijve, samen met zijn deerne Martha Bertha Rosalia Eeckhout (°Neder Eename, 16 februari 1915) en hun piepjonge snaak, feinsinnig doebel-Deutschgenoemd als "*Erik Herman ...*"? U kon het voelen aankomen: Lucien Julien Clément Debisschop (°Ronse, 09 juni 1914). Het koppel Debisschop - Eeckhout zou hier nog een dochter verwelkomen (Bij geen enkele van de twee tijdens de bezetting geboren kinderen van Lucien Debisschop zou Arsène Demeulemeester getuige spelen, iets wat we mogen of moeten toevoegen. Van die vier getuigen waren er alleszins drie Ronsenaars die de Nieuwe Orde welgezind waren. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Ondertussen wou vaderlief Lucien nog wat vergeefse zwarte promotie maken op het RAA van Kortrijk waardoor men hem elke dag op en neer het station van Ronse zag fietsen - maar Marie Louise Vanbosterhaut zat natuurlijk op een aardse bank naar de wereld te kijken. Voordien dus had machtswellusteling Lucien Debisschop in zijn Ronsese RAA-periode allerlei dossiers over Ronsenaars die - jawel - woerden gekregen van zekere oorlogsburgemeester Leo Vindevogel, en er een jammer genoeg onbekend aantal weliswaar met die zekerheid behandeld, naast een resem namen van opgegeven woekeraars uit andere gemeenten die ressorteerden onder het RAA van Ronse. Hij bleef hier met het gezin ondanks allerlei nabevrijdingsbewroed arrestatieleed officieel wonen tot 25 juli 1945, waarna dat via Tiegem, Harelbeke zowaar naar Zuid-Amerika zou trekken, natuurlijk bij tijd en wijle onderbroken door verblijven in de gevangnissen der prins-regent. Dat was nu eens een commercieel zeer interessante want imposante verhuis die nochtans noch door de ouder geworden voerman Arsène Demeulemeester noch door zijn oudere broer Arthur Demeulemeester kon zijn ondernomen, tenzij zeer deels en alvast de definitieve uitleiding inleidend of tot ten hoogste het afvarend schip - te ? Arthur Demeulemeester was alleszins de gehele bezetting heelhuids met camion en al doorgekomen want minstens kort voor de bevrijding zou hij nog adverteren, in wat anders dan '*Volk van Ronse* of de legendarische onderburen helemaal beneden van ook zijn straat, de Bredestraat: "*Voor uw vervoer en verhuizingen, wendt u tot A. De Meulemeester, Breedestraat 173. Tel 766. Spoedige bediening.*" ('t Volk, 11 december 1943. *Gelukkig voor zeker één zoon des huizes was het toen blijkbaar voldoende kort telefoonnummer weliswaar 766 maar dus net "666".* ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Deze naarstige middenstander moet verbijsterd hebben meegemaakt hoe het door overdonderd vele socialisten bewoonde buurtschap ergens na de bevrijding de drukmachines van de familie Goebeert tot schroot hadden herleid en er ongetwijfeld verschrikkelijk veel waardevolle zaken uit zaak en winkel hebben meegeroofd. Deze bedrijfsadvertenties konden of moesten dus voortaan voortgaan want relatief snel want vanaf 24 september 1944 in "*De Ronsenaar*", het toen opgericht katholiek en Nederlandstalig weekblad van onder meer rijzende politieke ster Jan Verroken en dat met absolute zekerheid gefinancierd was met via degelijke ernstige economische collaboratie verkregen geld, Duits geld dus. Zo raakte alles economisch-politiek-existentieel elkaar verder of door net dat

eeuwige vloeiende aan al vielen er ondertussen relatief veel drenkelingen, met gewonden en enkele doden.

Dat er in deze vervoersfamilie Demeulemeester minstens één bekende katholiek was - de opgeleide kleermaker en nadien belangrijke kunstschilder Armand - wees er nogal wiedere op dat zijn ouders en verdere familie dat ook waren. Dat was sociologisch en gezien eeuwen een feit, al moeten we voor het Ronse van WO II steeds een oog open houden voor de aanwezige protestanten én de toen statistisch gezien vrij veel vrijzinnigen. Maar niks laat daartoe te besluiten dat zij dan ook pakweg Kristen Volksbonders of ook daarentegen Patria waren of van het ene naar het andere zijn overgestapt. Daaromtrent is geen enkele aanduiding. Ten andere waren toen nogal wat socialisten zeker gelovigen in de zaak van Christus en niet alleen in die van Soudanskie en rode co. Maar iets zou sensationeel kunnen zijn maar is hier niks anders dan een dode niet eens geboren mus. Ongetwijfeld waren de meeste vooroorlogse tevens oorlogse of nieuwe leden van het VNV katholiek. Zelfs een politieke in bijna alle baden zwemmende en nadien extreem zwaar collaborerende en talloze Ronsenaars en streekgenoten mee in gevangenschap zelfs dood terecht brengende Maurice Ponette was van devote huize met niet minder dan twee nonnen en één pater aan de kernfamiliale dis. Zijn jongere broer René Ponette of vierde mededisser, was een geweldige suf naast actief werkend lid der DeVlag naast zijn broer Maurice maar zou omwille van geloofsredenen zijn schup afkuisen tijdens zijn opleiding als Waffen SS en dat op de bodem zelf van het Zoveelste Reich. Alleszins en tot onze diepe spijt, wij hebben nooit één bron gevonden waarin laat ons zeggen meerdere leden van het VNV van Ronse laat staan een volledige oorlogse ledenlijst ervan, te zien en derhalve te gebruiken was. U en ons moeten ons toe vertrouwen op wat verwijzingen en kleinere zekerheden her en der. Of dus deze sterk vermoedelijke eigenaar-verhuurder Arsène Demeulemeester net als de zekere huurder Lucien Debisschop toen en zelfs voordien of van voor de oorlog een lid van het VNV was; geen enkel idee. Omgekeerd redenerend en uitsluitend gaat slechts gedeeltelijk maar blijft zonder meer hypothetisch te werk gaan. Naar onze quasi volledige kennis was er in elk geval geen enkel lid der socialistische De Verbroedering luisterend naar de naam Demeulemeester of De Meulemeester. Ook voor de Kristen Volksbond kennen we zo goed als zeker alle namen der organisatorische betrokkenen naast ten andere een pak van sympathisanten, die ons graag hun naam ter beschikking stelden daar waar zij aan allerlei akties letterlijk klein financieel of moreel steun verleenden: geen meesters der oude meulen gezien. Voor de liberale beweging van Ronse kennen we al een pak minder 'namen' maar ook daar van hetzelfde laken geen broek. En nogal vanzelfsprekend komen wij hen niet tegen tussen de relatief veel bekende namen der aktieve of passieve communisten te Ronse van na de capitulatie al deed de naam en het beeld van zekere Stalin vele landgenoten langere tijd high snuiven en baden zij dagelijks vijf maal richting Moskou, hun nieuwe Mekka. Het lijkt er sterk op dat zij als hoofdzakelijk zelfstandigen zich niet moeiden met aktieve politiek en ook niet als steunverleners aan de vele politiek of zuilgebonden organisaties van de stad. Uiteindelijk waren de Demeulemeesters vervoersgewijs in het mooie en woelige Ronse begonnen als - dubbele - ophalers van huisvuil; wat kon er nu meer democratisch gezien worden of als fronton of over alle zuilen heen liggen?

Ten bijna slotte moet de vroegere Ronsese vervoerder Alphonse Demeulemeester ergens voor de oorlog werkonbekwaam geworden zijn en werkelijk werkloos gedurende de bezetting zijn gebleven: een wonder was ondanks dagelijks meervoudig bidden ter zake of toch officieel uitgebleven. Dat was voor Alphonse zeg gerust Alfons en allicht was het "*de Fons*" of indien toch iets minder gestaald dan verwacht "*ons Fonske*", een verschrikkelijke ervaring want tegen de familiale traditie in. Maar had hij daardoor toch nog niet zijn ogen in zijn zak zitten

want hij had ten minste nog oog in nieuw vrouwvolk in zijn nabije en bestendige leven. Die kijkers bleven bewegen tot speuren en bewogen hem alleszins naar dat nieuw wijfje in een snel nieuw huwelijk, nadat hij het letterlijk einde van zijn eerste huwelijk in hun huis had moeten aanschouwen, zodat hij zijn echtere zak verder of nu maar eens toch beter kon aanspreken. Het was eeuwenlang - hoe lang eigenlijk? - een Vlaams gezegde of zgn. volkswijsheid dat "*Spreeken zilver was en zwijgen goud*". Daarvan was de logische basis dat goud belangrijker was dan zilver en dat beiden sowieso het belangrijkste waren uit het brede leven; geld, geld en nog eens in dit geval keihard metalen geld of hoe keiëcht metaal deel uitmaakte van het slijk der aarde. De uitdrukking was op haar verdere beurt weliswaar een variante op het meer zintuiglijk precieze "*Horen, zien en zwijgen*", waarbij men nu wel niks meer over geld zei (men zweeg er toch over, haha) terwijl men evenwel kon zien zonder te horen en al iets minder omgekeerd. Maar. Altijd dat zwijgen! Nooit meer dan tijdens deze barre tijden der Duitse bezetting was zwijgen niet zodanig belangrijk als goud of zelfs het nabije zilver, maar was het nog het belangrijker want gelijk aan - het leven zelf. Het volstrekt omgekeerde van zwijgen was niet zomaar spreken - iets te makkelijk gedacht maar U bent toch niet gefopt. Dat was het verklikken, meestal niet gesproken en zelfs geschreven, anoniem, en dat had in welke modaliteit ook nare gevolgen, van straf over wegvoering naar het Derde en Laatste Rijk tot ook daar of gewoon voordien de dood. Indien Alphonse Demeulemeester effectief in minstens een burgerrechtelijke verhouding was met Lucien Debisschop, zou hij zich wel eens én samen met zijn nieuwe gade werkelijk diametraal tegenovergesteld hebben willen en relatief zeer gemakkelijk ook kunnen opstellen tegenover deze zgn. nieuw ordelijke ambtenaar die een onbekend maar telkens weer belangrijk aantal stads- en streekgenoten heeft laten deporteren, vermoedelijk alleen 'maar' inlands want aan de kust of te Frankrijk en altijd voor Duitse militaire bouwerven.

Zoals reeds gezegd verhuisden de vernieuwde tortelduifjes uit de Steenweg op Elzele begin april 1943 naar de Dammekensstraat 42. Op die puur zowel administratieve als existentiële zeg gewoon toch eens bestaanswijzelijke manier werden zij vrij dichte burens van een reeks woningen, zoals die op Dammekensstraat nr. 22 die immers maar tien huizen was verwijderd. Dat was niet eens een boogscheut verder want de bogen waren al eeuwen in staat om veel verdere afstanden te overbruggen, ook al op het eigen vasteland toen voorvaderlijke snoodaards de zaden der taxusbomen der Engelsen daar konden ontfutselen en liefdevol tot eigen winst en andermans bloedverschieten lieten opkweken. Of een scheet toch zo ver kon klinken, hangt af van het seizoen want U kent de voedingswaarde en onvermoede effecten der peulvruchten, een familie van prima groenten die nu meer werd gekweekt want van eigen bodem was en prima gekend om nu te vermeerderen ter meerdere calorievoorziening. Maar olfactorische complicaties kennen wij nu eens toch niet na ontelbare lezingen rond WO II, ook in de kleine blaadjes der heemkundigen die graag dit soort raardere maar o zo menselijk herkenbare dingen proberen op te schrijven. Er was altijd weer Fama of het monster der roddel, in dit geval een zachte vooral uiterst veilige versie of het zedig Op die puur verbaal zij het zeer stilletjes doorgegeven communicatie wisten dhr en mevrouw Demeulemeester - Germeyns dat effectief in of rondom (???) hun veelkinderlijke burens op nr. 22 een onderduiker zat: shtttt!

Kleermaker van opleiding (ook al) kort tijdens begin der bezetting even te Duitsland, Crab tot in Toulouse in augustus 1940 naast nadien helper landbouwland bij zijn pa en zowaar ook tijdens een paar maand koolmijner in de nabije Walen naast ook al - dertien oorlogstielen en één enorm geluk hebbende - arbeider op het vanzelfsprekend zekere tijd Duits vliegveld in het redelijk nabije Chièvres Ronsenaar Lucien Theophile Hantson (°Ronse, 25 juli 1923), had zoals kort vermeld een vader. Die interesseert ons hier nauwelijks of gewoon niet want het

draait om diens eega of de moeder van Lucien, Maria De Roose (Maarke-Kerkem, 08 mei 1895). En zij had dan weer wel een vader en moeder die nogal wat broers en zusters voor haar produceerden met het oog op een volgende komst der verdammte Duitsers: zeer politiek en praktisch vooruitziend die Ronsenaars! Op die manier dook het gezin van de iets oudere broer Cyrille Octave De Roose (°Etikhove, 28 oktober 1893) op. Die was Ronse getrouw wever geweest naast vooral stoker bij de zeer Nationale Spoorwegen of NMBS en zat omzeggens zijn vrouwtjelief ook veel op te stoken want met gade Rachelle Verpoort (°Ronse, 11 juni 1906) kregen zij niet minder dan zes vanzelfsprekend blijvend inwonende kinderen. Voor de liefhebbers van getallenreeksen: in 1925, 1927, 1934, 1935, 1937 en 1940. Die als het warige reeks was getalmatig aangevuld en afgetrokken of dramatisch onderbroken door het dochtertje Syphreda dat in 1939 was gekomen en in juni 1941 weer heen gegaan. Dat was sowieso een extra intrafamiliale achtergrond om een naaste zeg eigen familielid te redden - als het er echt aan op kwam en dat was nu, tijdens de bezetting. Bovendien was dat leed een extra reden voor vooral de dames van iets oudere leeftijd, zoals echtgenote Demeulemeester - Germeys, om deze Rachelle bij te staan die niet alleen voortdurend zes paar handen had te wassen voor het dagelijks drietijdige eten maar er nog maar relatief kort voordien een paar in haar eigen buik had geweten. Vrouwen alleen begrepen zoiets mystieks maar geestverdrukkends als deze anosognosie, of het voelen in het eigen zelf of iets als de ruimte der eigen baarmoeder van een net overleden klein kind. Bij nonkel Cyrille en tante Rachelle was plaats genoeg blijkbaar want neef Lucien kon hier bij gaan leven om te gaan schuilen of onderduiken tegen GEDEPO en dat succesvol vanaf de zevende april 1943. Het gebeurde successief en bijgevolg succesvol tot aan de bevrijding van Ronse en dat zou wat kosten aan deze man want "*zijne rantsoeneringszegels heeft zien ontnomen worden*" (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Lucien Hantson, verklaring burgemeester Ronse dd. 09 oktober 1951. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Maar was dat verlies aan eten zeer vervelend of licht dramatisch, wat ware het gemis aan hun zoon en neef Lucien geweest, daar ver in Duitsland waar hij zoals iedereen wist want in vergelijking met de eigen werkgevers want van eigen Belgische bodem prima zijn brood kon verdienen naast van een indrukwekkende reeks andere voordelen kon genieten!

Het koppel Demeulemeester - Germeys was per tweedehuwelijksdefinitie letterlijk kinderloos maar vond hier hun bestemming, tenzij Marie Leonie Germeys uit haar eerste huwelijk en voordat zij weduwe werd kinderlastige zegen droeg, weliswaar elders wonend: daarvoor zijn meer van haar antecedenten te onderzoeken zoals vanzelfsprekend ook haar verbonden eerste huwelijksfamilie langs mannelijke kant en die van haar eigen moeder: dat waren op zich in principe zeer sterke dus nu nog meer dan ooit werkende familiebanden! Alleszins verhuisde zij met haar Fonske mee zonder enige medewoenschap van anderen laat staan dus een jongere generatie afgezien of haar ventje nog daadwerkelijk kon vogelen. Ergens had hij dus een handicap maar zijn beroep was natuurlijk niet gigolo maar vervoerder: kon hij haar dus nog geregeld dan slechts voorhuwelijks in vervoering krijgen? Anders gezegd: een vrouw was een vrouw of een vrouw en had onuitroeibare moederinstincten en zij kon niet alle dagen nog eens de vaat doen enzovoort. Er was dus quasi alle gelegenheid om te babbelen of gewoon inderdaad zorg voor elkaar te dragen. Zoals bij buurvrouw Rachelle Verpoort die toch zes kinderen op de wereld van Ronse had 'gehouden', waarbij het laatste nog maar in 1940 was opgeveerd of een schattige maar zeer zorgbehoevende ukkepek was. Bovendien kon die zorg gewoon ook deels financieel zijn of toch indien haar ventje ondertussen zijn vorige eigendom verhuurde - aan - haha - die smeerlap van een Lucien Debisschop die kinders op onze eigenste Ronsese wereld durfde te zetten met miljaardenondju Duitse voornamen! Dat moet bij vele Ronsenaars hebben weerklonken als vloeken in de kerk zelfs als zij vrijzinnig als vanaf de geboorte waren, zoals zeker bij steeds

weer Rachelle Verpoort die liefst twee broers aan den Duits kort voordien had verloren! De Verpoorten waren ten andere een Ronses en rood ras apart en hadden effectief verschrikkelijk leed doorstaan tijdens de Grote Oorlog bijgevolg blonken zij tijdens de Volgende Oorlog uit in van alles verzetsmatig: zie maar de verzetsfamilie Verpoort (met zeker deel socialisten, liberalen en vrijzinnigen). Deze familie Verpoort was op zijn eigen beurt verbonden aan meer dan tien politiek interessante families van Ronse, met uiteraard hier in de eerste plaats de familie De Roose. Die was uiteraard over en weer of bijectief of over en weer verbonden met de familie Verpoort en ook met nog drie andere politiek relevante families van Ronse. Ja, bij die families was dus geen aparte familie Demeulemeester. Het spreekt nogal voor zich dat dit familiaal netwerk één allicht het allerbelangrijkste is aangaande de studie van politiek gedrag in een gemeentelijke of stedelijke lokaliteit, maar dat dus het buurtniveau of de figuraties die op lokaal of woonniveau bestaan, van wezenlijk ondersteunend belang is. Bovendien klinkt nu iets bijna belachelijks en toch van absoluut wezenlijk belang. Dat dit koppel Demeulemeester - Germeyns net als alle eraan verbonden Demeulemeesters uitblonken in de politieke anonimiteit is niet zozeer of quasi cynisch gezegd omwille van een gebrek aan vermoedelijk nog bestaande, relevante archieven (die zijn er zeker nog in het algemeen gezegd), maar het heeft voor alles te maken met een de pure degelijkheid van het merendeel der Ronsenaars. Nu eens balorig gezegd, wij zouden het uiteindelijk ook niet hebben gewaardeerd dat pakweg vijfduizend of horreur qui bien y pense nog véél méér Ronsenaars aanvragen hadden ingediend voor allerlei statuten, of pakweg iets minder dat statuut van euh collaborateur hadden toegestuurd gekregen door het overijverige krijgsgerecht. Hun in dit geval dit specifieke buurtschap is in die praktische of actieve zin niet eens een daad-werkelijk netwerk terwijl toch een preaktief, zodat wij van passief verzet of in onze terminologie van wetensplichtigen moeten spreken. Een wetensplichtige is iemand die op de hoogte is van informatie over een andere mens, zonder dat de mens waarover het gaat weet heeft van deze kennis, en deze informatie aan niemand doorgeeft waarvan hij vermoedt dat deze persoon op zijn beurt door deze informatie de betrokken mens in zijn fundamentele belangen zou kunnen schaden (Zie het belang van het woordje “but” in volgend treffend fragment: “*It is reported that the inhabitants of Aubel knew that Sarah and Aaron Weintraub were Jews, but they kept the secret to themselves*”. (Gutman, Israel, Sara Bender & Dan Michman (eds.), *The encyclopedia of the Righteous among the nations: rescuers of Jews during the Holocaust: Belgium*, Jerusalem, 2005, p. 114). Hier ziet men zeer goed hoe men zowel in de leefwereld zelf als in de beschrijving ervan vlakbij het begrip wetensplichtige zat. Hoeveel inwoners dan wel op de hoogte waren? het lijkt wel of werkelijk geheel hert kleine stadje Aubel mee in de kennis- zeg beschermings-slag zat! **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Met absolute zekerheid lag bij elke inwoner onder de 25.000 toenmaligen te Ronse nadien 'iets' te rapen, aan treffende anekdote tot: vul U in en ga dan weer naar "START" want werkelijk iedereen of vooral de bronnelijk onbekende hadden zoveel te vertellen! Dat bleek geregeld doorheen onze tientallen interviews maar wij hadden dus maar twee ... en twee En op een moment moet het ergens statistisch gezien stoppen al vinden wij dat persoonlijk ook best jammer - bij deze.

Lucien Hantson zou hier op de Dammekensstraat tijd genoeg krijgen om de buurt zij het zeer veilig te leren kennen en dan nadien, vanaf en vooral de dag der bevrijding of op zondag de derde september 1944, daar iedereen te bedanken, handen en gehele schouders te schudden, snotterend te snikken zodat tante Rachelle de laatste overleden katoenen pampers hypersnel moest verstellen en verluchten en hem aanreiken ter stelping van eindeloze maar o zo gelukkige tranen. Wedden dat ook het voor het oorlogsoog blijkbaar o zo voorzichtige burenkoppel Alphonse Demeulemeester - Marie Leonie Germeyns met hem en alle anderen mee zat te wenen, te brullen en te dansen tenzij zij toch wel eerst naar de Bredestraat waren gered omdat hun eigen (aangehuwde) neef Armand Demeulemeester ook maar het zekere voor het onzekere had genomen en een tijd op het einde van deze gloeiende bezetting was

ondergedoken, zij het dat hij met zijn leeftijdsklasse van 1926 normaal (...) niks van Duits en zwart had te vrezen. Lucien Hantson was als onderduiker lid der verzetsfamilie De Roose (eveneens mogelijk als Flamand + met allicht deel socialisten) maar kreeg geen - wettelijke - erkenning voor het statuut van WW wegens efkes op dat Duits vliegveld te hebben rondgelummeld (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Lucien Hantson, beslissing commissie dd. 16 januari 1952, *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). Dat kon iedereen uiteindelijk worst wezen en daar mocht nu eens zelfs het meest vieze vet uitlopen door er nog maar gewoon naar te kijken. Tenzij, inderdaad tenzij dat iedereen zo nog eens met de neus op de feiten der net voorbij en nooit voorbijgaande tijden was gedrukt: men had toch verdorie een pak zgn. compromissen of woeliger of onwenniger watertjes moeten doorzwemmen om deze barre tijden te overleven, zoals onder meer als kleermaker koolmijnder te gaan spelen. Dat gold zoveel existentiële of menselijke dimensies meer voor ferme stadsgenoten zoals een Rachelle Verpoort die aan het letterlijk familiaal lijf nog amper twintig jaar voordien en als zeer klein opgroeiend kind zo'n verschrikkelijk leed hadden meegemaakt, met steeds (sic) die zelfde Duits, zij het dat nu nogal wat eigen stedelingen verraad aan hun eigen stad en streek zouden plegen door volop politiek of wat lichter mee te doen.

Alphonse Demeulemeester was weliswaar geboren van Nukerke maar dat gaat ons weinig aan dan dat de instroom van vele buurtgemeenten rondom Ronse in die stad voor misschien een kleine eeuw gestadig moet zijn geweest. En dat hij zeker zijn Vlaams heeft behouden als - hihi - persoonlijke voertaal al was het veel te palabreran met ietwat midden- tot rijkere klanten in zijn schoonste lagere schoolfrans: daar was bij wijze van spreken doorheen al die genoemde en zelfs wat langere tijden geen ontkomen aan want sociolinguïsten kunnen U vertellen dat een grotere taal steeds sociaal-psychologisch sterker gewoon dwingender is dan een kleine. Nochtans zou het interessant zijn te weten of hij bij zijn twee huwelijken minstens één maal een huwelijkscontract bij een notaris heeft afgesloten en dus welke taal daar werd gebruikt; hier was al het veel minder dwingend of toch veel op naar het huiselijke toch familiale? De archieven van alle te Ronse verbonden notarissen zijn voor studie van WO II en voorgaanden en uitlopers van absolute goudwaarde maar kennen naar onze kennis nog geen studie of weer eens; er is nog zo veel studiewerk te doen of het moet allemaal of toch voor het grootste deel nog beginnen. Dat is dan net het omgekeerde van de ontelbare want numeriek gezien 25.000 gevallen minus kleine kinders aan Ronsenaars die allemaal één per één of per gezin hadden kunnen zijn geïnterviewd vanaf zeker frisser moment na de oorlog door de wakkere interviewer. In dit geval hadden wij alvast gevraagd misschien wat de Nukerkse wortels van deze man en zijn familieleden van invloed hadden gehad doorheen het leven zeg de bezetting maar vooral wat een man geboren eveneens in een jaartal en dat van 1887 al minstens in 1939 zonder beroep uitspookte. Men kent het ietwat bittere Vlaamse spreekwoord: "*Wie niet steelt of erft, werkt tot ie sterft.*" Door onze heilige Achille Van Acker en andere politieke engelen hebben wij door de sociale zekerheid wat meer tijd vooraleer te sterven, alles bij elkaar genomen. Hier ging het om een man die nauwelijks vijftig kaarsjes amper had kunnen uitblazen of feitelijk nog in de fleur van zijn leven was en gepokt en gemazeld als zelfstandige, misschien zelfs nog als kind wat mee thuis had geboerd of toen toch al achter karren aanholde of hen af en toe uit de modder mee moest proberen duwen, wat elke maal beter lukte ook omdat de wegen steeds beter werden bestraat en de paarden nog krachtiger werden want vervangen door de eerste tractoren. Het was absoluut abnormaal wat hier was gebeurd en dus was het fameuze 'iets' voorgevallen wat de man ofwel rentenier maakte ofwel gehandicapt of zoals men toen zei, invalied. De vermelding "*rentenier*" als voorwaar beroepsaanduiding hebben we wel eens in de registers voorafgaand aan WO II mogelijks zelfs in andere soorten documenten ontmoet maar dat was natuurlijk zeldzaam. We mogen uitsluiten dat dit het geval zal zijn geweest met deze Demeulemeester - of hij

misschien zijn naam dan toch nog verfranst in blablabla al was het maar in "*de Meulemeester*"? We hebben wel een extreem grote en belangrijke lijst van de gedeporteerden tijdens WO I (de Z.A.B.) maar deze man staat daar zeker niet op. Was hij want uit 1887 dus volwassen bij wat het uitbreken van een oorlog in 1914 noemt, opgeroepen en dienstplichtig geweest aan het front zelfs het lange IJzerfront want een volledige lijst ter zake zouden wij wel eens willen hebben gevonden? Dat lijkt voordehandliggend en dan is de vraag of hij hier ook deels en groeiend gekwetst uit kwam, dus uiteindelijk volkomen arbeidsonbekwaam werd. Die lijsten van Ronsenaars die zowel hebben gevochten tijdens de Grote Oorlog als dan als gevolg ervan blijvend tot groeiend gehandicapt werden, die zouden wij ook wat graag hebben gezien, vooral omdat men daar zo goed als zeker sterke patriotten ging terugvinden in de diverse allicht zuilgebonden verenigingen. Ten andere kennen wij minstens één zelfmoord van een Ronsese oorlogsinvalide tussen beide oorlogen omwille van de voorgaande. Het betrof Arsène Joseph Baert (°Ronse, 25 oktober 1890), of met zoveel woorden nog één jaar jonger dan Alphonse, die zou sterven op 07 december 1931 door eigen hand in eigen stad en toch was dat alsof een Duitse frontkogel alsnog en letterlijk uit-einde-lijk ricocheerde en dodelijk raak trof. We zullen in onze laatste studie zien dat de familie Demeulemeester ook wel zou worden geconfronteerd met twee verschrikkelijke drama's waaronder een zelfmoord en ten andere is het een open vraag in hoeverre er vrouwelijke zelfmoorden zijn geweest doorheen die Grote Oorlog. Dat 'dus' nadien maar ook tijdens de pure oorlogstijd (Zelfs voor huismoeders met danige kinderlast moet de afwezigheid van de echtgenoot of minnaar niet alleen materieel maar ook mentaal zwaar hebben gewogen. Voor ons is deze vraagstelling onbeantwoord of heeft het een dark number maar bij wijze van spreken geheel Ronse moet dat geval per geval zeker hebben geweten, en daar ook zeer meervoudig een afkeer van deze tijd laat staan van iedereen die toen en ook nadien ging samenwerken - collaboreren - met den Duits - steeds weer dezelfde of het nu een keizerlijk of nazistisch Duitsland was - hebben gehad. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Doe arme Arsène Baert had zich verhangen, een techniek van zelfmoord die bij wijze van spreken de meest voor de hand liggende scheen al sprongen sommige wanhopigste stadsgenoten zoals een buurman van Alphonse Demeulemeester wel eens onder een trein in de buurt. Het niet te vergeten christelijke weekblad *'t Volk* scheen de aanleiding te kennen en was daarmee zeer consequent want vermeldde quasi altijd wel een waarschijnlijke reden: "*Men schrijft deze wanhoopsdaad toe aan een groote kwaal tijdens de oorlog opgedaan*" en hij werd ten andere "*groot oorlogsinvalied*" genoemd én "*was gehuwd en vader van 2 kinderen*" (*'t Volk*, 12 december 1931. Dit toch ergens deels christelijk gebleven weekblad zou op een haar na vanaf de invasie onafgebroken verschijnen gedurende de gehele bezetting maar nooit ofte nooit of werkelijk in het geheel nooit één woord besteden aan de doden die uit Ronse waren gevallen te Duitsland als politieke gevangenen, laat staan dat over hun nochtans vrij veel of zelfs indrukwekkende arrestaties één centiliterdje drukinkt werd besteed. Het ene motief van lijden tot dood was alleszins voor de redactie - dus hoofdredacteur Leo Vindevogel - de andere reden niet waard al was er formeel die Duitse censuur. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Arsène Baert hebben wij 'verwerkt' in liefst drie Ronsese verzetsfamilies: de familie Baert², met zeker deel socialisten, Patria en Kristen Volksbond + de familie Raevens¹, met zeker deel Kristen Volksbond en liberalen + de familie Vandebossche², met zeker deel socialisten, communisten (na bevrijding), vrijzinnigen en katholieken. Van Leo Vindevogel nu weer buiten de haakjes sprekend, is het quasi zeker dat Alphonse Demeulemeester of de ergens mismeeerde van bepaalde soorten menselijkheid of minstens één ervan, extra rantsoenszegels mocht zeg dus moest gaan halen. En dat was naar alle waarschijnlijkheid altijd weer op het bureel van de Leejoo ad hoc gezegd "*De Volgende*". Dat dit rap ging en zo goed als zeker was begeleid door die verantwoordelijke, voorbereidende ambtenaar der dienst bevoorrading, was zeker maar Leo Vindevogel zal al 'zijn' schavuiten wel allemaal bij naam tot lapnaam hebben gekend: onderwijzers en lokale politiciers hebben daar een geweldige slag van. Tientallen tot honderden Ronsenaars moeten daar doorheen januari 1941 + geheel

1942 + geheel 1943 + augustus 1944 maandelijks zijn gepasseerd als telkenmale unieke 'volgenden'. En U raadt het al; wij hebben immer dat zelfde bijzonder flauw vermoeden waar dat archief zit want dat moet er toepasselijk met zekerheid zijn geweest. We hebben reeds lang voordien vermeld dat de burgemeester bij de aankondiging van zijn aanstelling begin januari 1941 op het stadhuis aan dienstbetoon deed "*alle voormiddagen van 10 tot 11 uur*", allicht de zaterdag inbegrepen. Het is volslagen onmogelijk dat daar geen register of welk soort voorbereidings- vooral opvolgingspapieren van zijn opgemaakt. Maar waar zijn die dus bewaard want met zekerheid bij belangrijk voorbeeld nooit opgedoken bij de voorbereidingen laat staan besprekingen ter krijgsrechtbank doorheen het redelijk snel nadien volgend krijgsproces in 1944 - 1945? Daar zat zo goed als zeker deze Demeulemeester tussen onder de categoriale benaming van ... (allicht invalide dus rechthebbende op extra die of die zegels). Wij hebben zeer slechts al is het behoorlijk qua aantallen Ronsenaars één brief uit de herfst van 1943 waarin enkele tientallen Ronsenaars door Leo Vindevogel worden voorgesteld aan het plaatselijk comité van Winterhulp om hen, allen "*ernstige gevallen van materieelen en moreelen nood*", maar daartussen geen drager der naam Demeulemeester (SAR, Doos 2F, Map "*Liefdadigheid*", Brief oorlogsburgemeester zij het als lid der "*Onderzoekscmissie van Bescheiden Hulp*" aan Winterhulp Ronse dd. 21 september 1943. Het spreekt als het ware voor zich dat wij nooit een archief laat staan map apart hebben gevonden voor Bescheiden Hulp of een van Winterhulp Afdeling Ronse aparte stedelijke charitatieve instelling, in het bestuur waarvan ook nog een VNV-schepen zat en de voorzitter was de ouwe gouwe katholiek en super economisch collaborateur Michel Portois of eeuwig voorzitter der Handelskamer. Overigens waren onder deze door Leo Vindevogel voorgestelden zowaar twee ... weerstanders waaronder zowaardelijkst Albert Bauwens of één der BNB-moordenaars enzoietsminder. Die laatste bleek TBC te hebben maar dat belette dit weerzinwekkend heerschap niet later erkend te worden niet alleen als weerstander maar hij kreeg zelfs de militaire rang van luitenant. De eerste was Marcel Herminaire die zoals gebruikelijk en dus best prima nauwelijks verzetsmatigs iets heeft uitgestoken want werd erkend in de rangen der Insoumis, zij het dat hij daar werd erkend als Gewapend Weerstander vanaf 01 januari 1942 terwijl over hem hier wordt gezegd dat hij ziek en hulpbehoevend was vanaf mei 1942. We gaan ervan uit dat Winterhulp positief heeft gereageerd op deze hulpvraag maar allicht was dat te weinig voor alle begunstigen want niemand van hen zo ook maar voor één der twee nadien door het krijgsgerecht veroordeelde leden van Bescheiden Hulp ten gunste getuigen. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Minstens moet dat (grote) archief een onderdeel hebben uitgemaakt van het op zich reusachtig archief van de dienst der bevoorrading, een archief dat onmogelijk zo maar kon verdwijnen door welke kelderratten ook want zal meer dan een ton hebben gewogen en een volledige stadsruimte hebben gevuld. Ten andere geloven wij niet dat dit dossiertje dat Leo Vindevogel in zake liefdadigheid heeft samengesteld zo dun (amper 20 stukken) was als het tot ons is gekomen; wie en waarom heeft daar in zitten roefelen want liefdadigheid was zo extreem belangrijk in deze barre tijden? Het is een verschrikking voor een normale studie van WO II dat een desbetreffende gemeenschap (gemeente of stad) niet eens een deel zeg liefst het geheel van dat onwezenlijk belangrijk archief heeft behouden, tenzij het zoals wij zelf deels hebben meegemaakt, toch is/was verstopt gedurende 'lange' tijden - en misschien nog wonderwel gaat opduiken. Alphonse Demeulemeester moet daar voor en bij Leo Vindevogel tussen honderden stadsgenoten hebben aangeschoven en "*Merci, mijnheer den ...*" hebben gezegd; liefst in het Vlaams dus. We kunnen ondertussen hopen dat het stedelijk archief van het COO - voorganger OCMW - dat blijkbaar totaal onbereikbaar voor ons als onderzoeker bleek want in zee- of zeepdozen - of zoiets - zat, ooit eens opduikt en liefst ondertussen ook al niet gekuist. WO II rond Ronse bestuderen lijkt voortdurend als roeien met suikeren riemen die telkens weer oplossen in het te peilen dus onpeilbare water. Terwijl er in het krijgsdossier van Leo Vindevogel onnoemelijk veel ruimte werd besteed aan verhoren rond die fameuze Burgerwacht, uiteindelijk een Duitse beslissing nadat immers een verschrikkelijke aanslag was gepleegd op een enorm kroostrijk gezin - of kon dat toen nog niet worden gezegd over

een gezin met meer dan tien leden! ? - is er helemaal niks getuigd omtrent deze jarenlange, dagelijkse dienstverlening doorheen dezelfde persoon. Op dat vlak is het van geen enkel belang of die concentratie functioneel noodzakelijk was. Geen mens is dus opgeroepen door substitureluut Gaston Stevigny en geen mens heeft zich blijkbaar ook niet zelf geroepen gevoeld om eens die medaille van structureel of stedelijk charitatief gedrag persoonlijk aan te tonen, al was het maar met de vraag via een eenvoudige brief gericht aan de zeer hoogedelachtbare heer krijgsauditeur.

E.5.8. Kleine vervoerder Emile Geenens, twee stuks.

Deze man gaan we hier uiteraard niet behandelen want we doen in het geheel niks anders.

E.5.9. Kleine vervoerder Robert Tonneau, IJzerstraat, ook al twee vrachtwagens.

Van vervoerder Robert Edmond Florimond Tonneau (°Ronse, 13 september 1896) weten wij weinig en vooral niet of hij een lid was van de politiek door ons gekende familie Tonneau. Die had banden met de socialistische zuil van Ronse maar twee leden ervan waren absoluut zeker gekend door Leo Vindevogel. Eén was nota bene begin januari 1943 mee door hem benoemd als tijdelijk bediende op de strategische dienst der bevoorrading (meer daarover in deel 4.6.1.4.). Zijn jongere broer was lid der Waffen SS en een generatiegenoot van twee zonen van de oorlogsburgemeester. Mogelijks kwam hij daar wel eens aan gelijkgestemde huize want birds flock together. Hun moeder was trouwens lid van DeVlag en dus voor de Leo Vindevogel van de tweede oorlog van goede politieke huize. We betreuren het natuurlijk nu dat we nooit het register van deze familienaamgenoot hebben opgezocht al is daar natuurlijk de bronopen vraag in hoeverre zij elkaar ook effectief hebben gekend in deze indringende tijden. Alleszins stond hij vermeld op de kiezerslijst van 1947 en weer als "*voerman*". Hij was de echtgenoot van Mathilde Vandewalle die ook al een familienaam draagt waarvan wij er voor Ronse veel oorlogsmatig kennen. Het adres was nog steeds IJzerstraat zij het nu 5 in plaats van 2; allicht heeft een ambtenaar een lapsus calami gemaakt. Wie maalt nu om zo'n schrijffout? Gaven de ons gekende leden der familie Tonneau overtuigend de indruk Vlamingen en Vlaamssprekenden te zijn, dan was er iets anders dus Franstalig aan de hand met deze man die sowieso een Franstalige familienaam droeg dus van over de taalschreve kwam in het land van ooit via voorouders. Zij het dat de zich eeuwig zelfwettende door alles snijdbare "*maar*" weer opduikt en dan nog samen met - jawel toch weer - Leo Vindevogel.

We komen inderdaad in het Oorlogsarchief van de stad Ronse dat - nogmaals - is opgesteld door deze oorlogsburgemeester daadwerkelijk één verzendnota tegen van het koppel "*R. Tonneau - Vandewalle*". Het was zeer mooi van deze man dat vrouwlief er ook op mocht al was hij daar in tijden dat een vrouw ongeveer niks voorstelde op burgerrechtelijk vlak toch helemaal niet de enige mee. De Ronsenaars hadden minnaars en minnaressen langs alle kanten maar zagen elkaar duidelijk ook gehuwd graag. Alleszins zagen zij elkaar graag samen vernoemd op wat men dan de familiezaak noemt al kreeg zij daar wel haar familienaam in even grote letters als die van hem maar geen voornaam niet eens het initiaal ervan voorgedrukt. En uit der tijdsraad stond haar familienaam chronologisch na die van de echtgenoot al kon dat tegen alle onwaarschijnlijkheid in maar uit zuivere hypothetische mogelijkheid toch te wijten zijn aan alfabetische redenen. De verzendnota was wel uitsluitend in het Frans en wij hebben weer eens vergeten de onderkant ervan te kopiëren waar normaal gezien de drukker in kwestie in zeer kleine letters stond vermeld. Nu kennen wij wat drukkers van toen met hun politieke gezind- of dito waarschijnlijkheden, maar zeker konden zij allen

deftig Frans en vooral perfect drukken. Van Leo Vindevogel weten we overveelvuldig dat hij de Duitse overheden netjes in het ABNederlands aanschreef. Hoewel de man nogal wat commotie in de stad veroorzaakte door zijn onmiddellijke vervlaamsing van een deel van het stedelijk onderwijs samen met de bekende taalactivist Flor Grammens, hebben wij nooit gelezen dat in casu Franstalige facturen, offertes en wat nog allemaal van dit soort handelszaken door de stadsdiensten tijdens 1941 - 1944 moesten worden geweigerd om reden van die verkeerde taal. Overigens is het absoluut zeker dat vervoerder Robert Tonneau niet zo stom was als de doorsnee Franstalige en allicht naast het Ronsese dialect zeker ook normaal en deftig Nederlands beheerste. Zo stond in Nederlands op de factuur geschreven door verzender ervan: "*over te maken aan de troepen te Nukerke*". En dat werd ook weer in het Nederlands gevolgd door een tekst zeg antwoord op het vorige in de vaste schrijfhand van Leo Vindevogel alias de opdrachtgever met nadien de bezegeling door uiteraard zijn eigen krachtige handtekening zij het jammer genoeg niet gedateerd: "*Ik heb het bedrag voor U ontvangen van de troepen van Nukerke*" (SAR, Doos 2C, Map 54 "*Voedsel - Brandstof*". Verzendnota dd. aan stadsbestuur Ronse dd. 30 juni van de firma R. Tonneau - Van De Walle. Wat de exact technische naam van dit document betreft, geven wij er eerlijk gezegd een slag op. Een factuur is het niet, althans officieel. Overigens staat er bovenaan in inkt geschreven een nummer "*1415*" vermeld. We mogen toch aannemen dat dit niet de 1.415ste vervoersopdracht was van deze firma voor het jaar 1944 op nog maar midden juni!? Met één vrachtwagen dan nog. We vragen even de aandacht van de liefhebbers van politieke grafologie, een kunst tot op heden vermoedelijk onbestaande maar wat niet is, zal komen. Probeer aub eens signalen van onzekerheid in deze handtekening te ontwaren. Wij zien dat niet al zijn we niet eens amateur op vlak van grafologie. Maar we zijn wel zeer vertrouwd met die handtekening. Nochtans begon het toch ook voor een oorlogsburgemeester als Leo Vindevogel te spannen, nu al ergens begin juli 1944 want zeker na de 30ste juni 1944. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). Wat er allemaal niet voorgedrukt stond op de hoofding van deze verzendnota! Letterlijk teveel om op te noemen en we gaan ons daar aan houden maar de firma etaleerde zich onder meer met "*Importation - Exportation*". U hebt al direct begrepen dat we dan denken aan Duitsland maar vermoedelijk was de firma met die export zowel als import hoofdzakelijk tot alleen gericht op het al bij al nabije Frankrijk. We sluiten eventueel niet uit dat ze wel eens tot aan het Kanaal reden en het zelfs met een ferry van toen overstaken, al hadden nu een aantal jaren ervoor die verdampte Duitsers daar een stokje voor gestoken. Meer dan deze nota weten we ook niet over alle leveringen van deze bescheiden firma al was ze in zekere zin dubbel van de vele kleintjes te Ronse doordat het over twee lastwagens beschikte. Hier was er ondubbelzinnig slechts één van die twee ingezet, misschien omdat de enige overblijvende deels draaide op onderdelen van de andere. Zo ging dat in deze barre tijden zonder voldoende - Angelsaksische - mechanische onderdelen die niet altijd zelf konden worden nagemaakt in Ronsese werkhuizen. Het merk van de gebruikte vrachtwagen stond niet vermeld. Er stond zelfs niet eens vermeld wat er eigenlijk werd vervoerd al hield niemand in deze tijden van gebakken lucht. Nu, al wie te vervoer wou varen, moesten mannen met spierballen zijn. Een servo bestond nog steeds slechts op de schetsen van zekere Leonardo uit het verre Vinci. Die chauffeurs van toen moesten verschrikkelijk sleuren of trekken aan de sturen van zelfs de kleinste lastwagens. Ondertussen even rustig het mobieltje bekijken zelfs betokkelen zoals nu van leerling automobilist tot doorsnee vrachtwagenchauffeur was er absoluut niet bij en niet omdat dit mobieltje gelukkig nog niet bestond. Maar zowel de man die reed als de vrouw die de boekhouding verrichtte, waren beiden zelfstandigen dus niet van gisteren maar altijd van vandaag en steeds zo veel mogelijk toekomst erbij en wisten natuurlijk wel over welke vracht het ging. En dat werd uitvoerig zij het omzwachteld beschreven in een mooi schrijft dat wel van mevrouw Mathilde Vandewalle zal zijn geweest, bovendien in mooi blauw inkt dat gelukkig op dat moment nog op de markt of minstens ter beschikking was op hun eigenste bureel en bovendien decennia lang opgesloten was in de stadsspelonken zodat het niet door het openbaar licht kon verschijnen.

Inderdaad, het was reeds midden juni van het jaar des nog steeds Duitse Herren of zoals het mooi links stond geschreven: "17/6/44". En pal daarnaast stond dan in hetzelfde geschrift netjes te lezen zij het nu in het Frans: "*1 Voyage spécial de Nukerke 157 km à Mons par ordre de Monsieur le Bourgmestre de Renaix.*" (Idem). Nu willen wij ook al zo veel later niet gaan lachen met mevrouw de medezaakvoerster want zij kende ongetwijfeld honderd keer beter Frans dan ons school- en liefdes-Frans. Nochtans hebben wij vastgesteld dat haar schrijfwijze van "*spécial*" niet met de hier verplicht te gebruiken "*é*" met accent aigu was maar net omgekeerd. Wij althans lezen of zien een "*è*" of accent grave. Maar pedante jongen die we zijn en vooral om U niet teveel te doen opschrikken doorheen Uw snelle lezing dezer, hebben wij ineens een accent aigu gebruikt dus de oorspronkelijke tekst aangepast. Ach, elk diertje heeft zo zijn schrijfparticuliariteiten en wat fijn dat niemand nog kan schrijven en slechts kan duwen op toetsen: men kan het allemaal lezen zelfs al is het nu quasi steeds onverstaanbaar. Maar verdenken wij samen toch een klein beetje deze medezaakvoerster van geweldige zenuwen zonder dat dit aan haar geslacht moest gewijd worden maar met name aan de altijd en overal zeer beroemde want bruikbare 'omstandigheden'. Nogmaals, het was 17/6/44 of meer bepaald 17/6/1944 of 17/6/44 tijdens de twintigste eeuw. Nog iets meer bepaald was 17 juni 1944 al een tiental dagen na de zesde juni 1944 of op de manier van hier "6/6/44". Of zoals enorm veel hoofdzakelijk Engelstalige mensen in uniformen het toen al kenden; D-Day! Helaas voor het vervoerskoppel R. Tonneau - Vandewalle zaten die D-Dayers nog steeds zeer vast daar ergens in Frankrijk maar was er weer deels helaas duidelijk lokaal Duitse militaire reactie aanwezig tegen die geallieerden. Om één of andere zeer strategische reden was er van alles te doen op Duits militair commando zowaar in het dorp der dorpen Nukerke, ondertussen een deel van Maarkedal. Eerlijk gezegd hebben wij een klein idee over wat dat kon betekenen. Een inwoner van Nukerke die meer bepaald woonde op de cruciale Staatsbaan (op nr. 44) was beroepsmatig bekend als nijverheidshoofd en was misschien om die reden of een andere (...) betrokken bij zekere Duitse militaire versterkingen rond zijn adres, een zaak waar ook weer Leo Vindevogel en ook al met een schrijven in was betrokken: "*Ik overhandig U een schrijven geteekend door den ex-burgemeester van Ronse, Leo Vindevogel. De opeisching van 44 sparrenbomen is nochtans niet geschied daar de werklieden gelast om de boomen uit te kappen zich niet hebben aangeboden. Nadien heb ik geen verder nieuws vernomen nopens deze zaak.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Robert Louis Vandemoortele dd. 20 december 1944 aan Marcel Devleeschauwer, e.a. inspecteur Staatsveiligheid. Opmerkelijk is dat deze zaak is uitgekomen terwijl dezelfde Staatsveiligheider kort voordien bezig was met een "... *rechterlijk onderzoek ... in zake De Beurme Germaine*" (Idem. Vermeld in hoofding van dit PV). Die schrijfwijze kon beter want het betrof Germaine Debeurme en die was voor alles de echtgenote van de begin augustus 1944 door het verzet het definitief zwijgen opgelegde Marius Rose. Zoals gezegd mogen wij dat krijgsdossier niet inzien zodat we geen idee hebben welke verbanden hier inhoudelijk zouden kunnen worden gelegd. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dat hier vermeld overhandigd schrijven van Leo Vindevogel hebben wij in diens dik krijgsdossier nochtans niet aangetroffen maar dat is misschien te wijten aan een persoonlijke vergetelheid. Deze zaak kan moeilijk anders dan gelijkaardig worden begrepen aan de besproken verzendnota van vervoerder Robert Tonneau. Alleszins is de Nukerkenaar in kwestie aangaande dit falen noch door de oorlogsburgemeester noch door de Duitsers zelf lastig gevallen, gelukkig, veronderstellen we toch want daar wordt niks over verklaard. Er zijn geen data opgegeven noch van het schrijven noch wanneer de taak moest doorgaan. Het kan weliswaar moeilijk anders dan dat dit in dezelfde tijdsspanne is gebeurd als de speciale levering vanuit Mons naar Nukerke door vervoerder Robert Tonneau. We komen op deze zaak en gelijkenis direct terug.

Belangrijk was dat ten eerste het initiatief voor de vervoersopdracht ten gunste van het Duitse leger blijkbaar uitging van "*Stad Ronse - Mijnheer de Burgemeester*". Die mijnheer was zo

goed als zeker - maar wij hebben daar geen documenten voor al kan het zaakje zijn beslist via telefoon - zelf gesommeerd ter zake door ofwel een Feldgendarm ofwel ineens door de Kreiskommandantur van Aalst. Robert Tonneau moet dan op het bureel van de oorlogsburgemeester of zelfs op de ontvangerij zijn gepasseerd meer dan één maand na deze feiten want het geldt dat Leo Vindevogel had ontvangen "*van de troepen van Nukerke*" kreeg hij met absolute zekerheid in de eigen handen, namelijk "*pour acquis/handtekening/le 22/7/44*". Deze manier van betalen kan moeilijk anders betekenen dan dat deze zaak aan de neus en ogen van de stadsontvangerij voorbij is gegaan, letterlijk dan. We nodigen U ter verificatie uit om dat in het dag- en kasboek van de stad Ronse op die ter zake gedenkwaardige dag te gaan nakijken en daarbij mogen we zeggen dat de stadsontvanger legendarisch correct met cijfers was, waren zij voordien van zijn coöperatieve De Verbroedering of sinds vooroorlogse jaren van zijn stadsbestuur. Maar doet U dat dan aub best met de nodige chemisch-resistente veiligheidskledij aan want toen wij in eigen betere tijden de oorlogsboekhouding via een normale d.w.z. gediensstige stadsmedewerker (m/v; één van de twee) vonden, was dat het enige stuk dat we niet durfden kopiëren wegens net teveel schimmelvorming naar onze weezin. Onbegrijpelijk dat Robert Delobel deze verzendnota of dit stadsdocument als extra belastend stuk tegenover de door hem zo gehate Leo Vindevogel niet heeft overgemaakt aan zijn teergeliefde substituut Gaston Stevigny. Met absolute zekerheid was er op dat moment ergens eind 1944 - begin 1945 nog geen schimmelvorming aanwezig op de stadsontvangerij als immer zeer levend want werkarchief. Vermoedelijk had Robert Delobel toch iets zeer onaangenaams geroken zijnde onraad ten laste dus van Robert Tonneau en vrouwpje. En de man was zeer pragmatisch; hij mocht de aandacht van het weledele krijgsgerecht nu ook niet te veel gaan verspreiden! Eén en ander was zeer linkeballen voor een tijd als stilaan het einde der bezetting maar effectief na D-Day dat immers viel begin juni van ditzelfde jaar, meer precies op 06 juni 1944. Als deze handeling van vervoer zelfs geen militaire hulp aan de vijand - "*de troepen van Nukerke*" - was en dus volgens artikel ... komma ... van de strafwet van aangepast door de besluitwet van ... zelfs moest (sic) worden gesanctioneerd met de doodstraf. In de vroege middeleeuwen had men een formulering als "*de troepen van Nukerke*" als een volstreckte plaatselijke boerenmilitie kunnen aanvaarden maar voor een maand als juni binnen een jaar als 1944 waren dat zeker Duitsers, overigens vermoedelijk Vlasov-Russen ten dienste der Duitsers. Q.E.D. Dat was vrij opmerkelijk op zich want wie heeft nu ooit gehoord van Duitse troepenbewegingen in het slaaptochtgat Nukerke aan het begin van de Summer of 1944? Het was voor alles toch net dat ietsje meer opmerkelijk voor een man als Robert Tonneau die klaarblijkelijk voordien was gekend als goed vaderlander. Die attitude of eerder perceptie zou hij vrij kort na de bevrijding benadrukken: "*In november 1943 ben ik verplicht geworden een wacht op te trekken dit omdat er een aanslag plaats gegrepen had tegenover den toen heerschenden burgemeester Vindevogel. Tijdens mijne wachtprestatie werd ik niet beboet of heb geene ziekte opgedaan.*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Robert Tonneau dd. 18 februari 1945 aan Marcel Delobel, politiecommissaris, en Marcel Devleeschauwer, inspecteur Staatsveiligheid. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Getuige Robert Tonneau kwam ook voor in de lijst van gedupeerden in het overwegend gedeelte van het eindvonnis aangaande deze "*toen heerschenden burgemeester Vindevogel*". Naar onze mening is dit geval - juridisch "*deze casus*" - de zoveelste vorm van semi-meineed in dit krijgsproces. Ach, één meer; het wemelde ervan. Het laatste deel van de overigens zeer korte getuigenis was ver van origineel want betekende klaar en duidelijk een antwoord op een standaardvraag van de heren ondervragers. Tegelijk hebben wij het gevoel dat de unieke want naar onze kennis door geen enkele van de oneindige reeks getuigen gebruikte formulering "*toen heerschenden burgemeester Vindevogel*" iets was als het afvegen van de nog wakke stront aan de eigen knikker. Men kent het goed: "*Befehl ist Befehl*" of dat andere zinnetje indien men "*Wir haben*

es nicht gewußt" niet uit de argumentenlade kon halen. Zoals voor nogal wat vaderlanders de aanwezigheid van één of voor Ronse zelfs meerdere afdelingen van het nationaal georganiseerd verzet een godsgeschenk der witwassing was voor alle voordien uitgehaalde smeerlapperij groot of minder groot, was die zeer precies te situeren schade vanwege de oorlogsburgemeester voor deze man uiterst welgekomen. Puur zakelijk gezien was het zelfs een vraag of er schade was geweest, niet alleen zoals de man zelf op twee manieren aangaf maar tout court. Voor diverse Ronsenaars was het ten andere een goede gelegenheid om voldoende veilig weg van huis en haard zich over te leveren aan drank en dames van het warmere ondergoed; "*Tu quoque, Roberte?*". Uiteraard was het gebeuren een tijdelijke en ernstige beperking van de persoonlijke vrijheid maar enig risico was volstrekt onbestaande zuiver oorlogsmatig bekeken tenzij men naast die druiper er ook een Duitse boete aan overhield. Er is meer concreet nooit een aanslag door dan weer het verzet gepleegd op eender wie van de bewakers noch kennen wij zelfs een spoor van een oproep vooraf of tijdens het gebeuren om zeker niet aan die civiele wacht deel te nemen. Dat zou ook een vorm van ironie tot sarcasme zijn geweest vermits het verzet of één deel ervan deze aanslag had gepleegd en gezien alle kennis van de bezettingssituatie direct zo'n wacht had veroorzaakt. Maar die stonden nooit burgerrechtelijk, strafrechtelijk, of krijgsgerechtelijk niet eens perselijk of publiek terecht terwijl heel Ronse de naam van minstens één aanslagpleger kende (we komen daar later op terug). Overigens puur formeel juridisch bekeken is het niet eens duidelijk of Robert Tonneau echt is opgeroepen. Het zal natuurlijk wel al werden er nooit meer muilen getrokken dan in het net na-oorlogse Ronse; dat was nu eens wat men eenheidstoneel kon noemen! Maar in deze getuigenis ontbreekt elke vorm van bewijs ter zake. Sinds de Romeinen gold het rechtsprincipe van "*actori incumbit probatio*" maar niet zo bij deze uitvoerders van het krijgsgerecht lastens substituut Gaston Stevigny. Robert Tonneau werd namelijk niet gevraagd om zijn daadwerkelijke oproeping te bewijzen. Of tenminste werd dat niet vermeld. Nochtans weet elk konijn met pluimen in zijn gat dat de essentie van het recht in het Westen net bewijslast is. Uiteraard hebben wij enkele van deze oproepen gezien maar zelfs de twee ondervragers van Robert Tonneau en een grote hoop andere Ronsenaars gaven deze wankele juridische problematiek nota bene ook toe: "*... verhalen dat de lijst vermeldende de personen die door Vindevogel werden aangewezen om de civiele wacht te verzekeren alhier niet meer bestaat. Die lijst werd door ex-commissaris Laenens op het bureel weggenomen (lees op het bureel van adjunct-politiecommissaris Vandenhautte). De lijst zou een vierhonderdvijftigtal namen van Ronsenaars hebben vermeld die gekend stonden als zijnde anglophielen. Ook hebben wij geen afschrijft dezer lijst gevonden..*" (AG, dossiers collaboratie, persoonsdossier Leo Vindevogel, verklaring Robert Tonneau dd. 18 februari 1945 aan Marcel Delobel, politiecommissaris, en Marcel Devleeschauwer, inspecteur Staatsveiligheid. Introductie bij PV 210 of de lange reeks verklaringen rond de civiele wacht te Ronse. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). De twee schrijvers waren zoals geciteerd enerzijds Marcel Delobel, de bij de bevrijding teruggekeerde politiecommissaris nadat hij begin december 1942 met de donkerste noorderzon was verdwenen. Die kon niks van die lijst hebben ingezien als absoluut zekere onbetrokkene net als anderzijds Marcel Devleeschauwer, nu inspecteur Staatsveiligheid en tijdens de bezetting zeker niet aanwezig te Ronse maar wel als wakkere euh in het slaapstadje euh. In feite kon Jan en Klein Pierke voor dit duo komen verklaren wat ze wilden - als het maar tegen Leo Vindevogel was. Het is ook al best opvallend dat de schrijvers of in dit geval typers van de aanvang van dit uitzonderlijk belangrijk PV een aanpassing moeten maken reeds in deze introductie met "*lees ...*" terwijl we dat nota bene blijktbaar in de vele bladzijden erna doorheen de talloze opnames der getuigenissen niet meer meemaken. Eén en ander doet ons vermoeden dat met name Marcel Delobel een kleine, interne peer wou stoven met de nooit ondergedoken adjunct van hem die m.a.w. verder fluitend adjunct was gebleven toen de zwarte politiecommissaris te Ronse Frans Laenens

opdook en zéér actief was als leidend politieman. Anders gezegd was die leidende politieman maar net ondergeschikte aan de politiecommissaris nooit door de oorlogsburgemeester noch door de Duitse Militaire Overheid geroyeerd geweest want altijd goed bevonden. In lange tijden na de bevrijding was dat wezenlijk een bewijs van slechts vaderlands gedrag. Overigens had deze Marcel Kamiel Justin Vandenhautte (°Oudenaarde, 08 februari 1914) op zijn manier al zijn onaanraakbaarheid als hoogste oorlogskaste voorbereid door zijn intieme kennis van het BNB van Ronse. Hij werd immers nadien erkend GW als lid BNB vanaf de eerste oktober 1943, een tijdje nadat Frans Laenens eind april 1943 zijn overste was geworden (Ministerie van Landsverdediging, afdeling Evere, persoonsdossiers BNB, dossier Marcel Vandenhautte, Attest dd. 24 maart 1948 van Dienst van de Weerstand. *vorige in NOOT NOG VERWERKEN*). We vinden het eigenaardig dat deze lijst is verdwenen en dat er klaarblijkelijk ook maar één exemplaar van zou hebben bestaan. Dat kunnen we niet aannemen. In Ronse en met name op het stadhuis werd er graag en snel getypt, ook door de traditionele zeg vooroorlogs benoemde bedienden als er maar opdrachten kwamen van één statie hoger. Voor sommige zogenaamd verzetsachtig ingestelde stadsbedienden was dat zelfs zeer interessant in die mate dat men de weggegooide doorslagen uit de papiermanden ging halen - allemaal nuttig voor 'Londen'! We kunnen op het geheel van die civiele wacht niet ingaan omdat dit ons inziens een aparte en wat men noemt diepgaande studie vereist. We wijzen er wel nog op dat de hier gebruikte formulering dat alleen Leo Vindevogel die lijst zou hebben opgesteld zowel onjuist is op vlak van de daadwerkelijke opstellers als op vlak van diegenen - zoals de hoogedele Michel Portois of voorzitter van de Handelskamer - die er allerlei aanpassingen na lobbying door kregen. Bovendien was het een Duits bevel na een zware zij het menselijk gezien mislukte moordaanslag op een geheel gezin. Hoogst waarschijnlijk is deze formeel en dus inhoudelijk opvallende verwijzing naar de adjunct-politiecommissaris een steek van Marcel Delobel richting Marcel Vandenhautte die hij dan maar verder als adjunct moest dulden. Beiden moesten eigenlijk inderdaad veel zwijgen. En Marcel Delobel zonder twijfel nog veel meer; én voor zichzelf én zeker voor diens broer Robert die op dit moment al een klein half jaar in een Belgische gevangenis had moeten zitten voor enkele jaren. Hoe dan ook, één en ander laat toe dat er Ronsenaars vals komen getuigen zijn ook al omdat ongeveer niemand wist wie waar ooit had gestaan en 'gewaakt'. Bovendien mag men de rancune en het enorme opportunisme van deze tijden niet onderschatten, niet in het minst in kringen van het georganiseerd verzet waar ze door en voor hun eerste bedrog zeker niet ziek en vooral niet definitief waren gevallen. Het is perfect voorstelbaar dat er ter zake zelfs een reeks valse getuigenissen zijn afgelegd niet alleen vanuit het georganiseerd verzet maar ook vanuit kwallen als deze Robert Tonneau die wel zeer interessante en niet in het minst zeer recente oorlogszaakjes hadden te verzwijgen. Werkelijk enorm beslagen en attente juristen, die substituut Gaston Stevigny en de klojo's van de krijgsraad en nadien het krijgshof al is het zowel veel te laat als ongepast dus volkomen onnodig om zo'n krijgsproces nog te heropenen en over te doen, op welke manier dat sowieso nu nog zou mogelijk zijn. Terwijl het meta-proces van het krijgsgerecht uiteraard zeker nog moeten worden gemaakt, iets meer wetenschappelijk gefundeerd nog dan wij doorheen dit werk af en toe op onze secundaire manier doen.

Bovendien was het opmerkelijk dat de oorlogsburgemeester van Ronse met zekerheid en dat weer eens eind juni 1944, dus ja na D-Day, een opdracht gaf aan een Ronsenaar (al was het hier gelijk of dat nu Pietje Puk was) om een transport Mons/Bergen naar Nukerke af te leggen en dat met absolute zekerheid ten gunste van het Duitse leger. Zo goed als zeker zal hij daar een opdracht van hebben gekregen van Duitse hogere hand maar één en ander was linkenballen voor elke landgenoot op zo'n moment want niks anders dan militair en politiek verraad van de eigen gemeenschap die in absolute meerderheid snakte naar die bevrijding - al was dat voor een diep of overtuigd Duitsgezind man al Leo Vindevogel geen enkel beletsel. We hebben het

maar even nagekeken in de aanwezige briefwisseling IN van het stadsbestuur Ronse voor het jaar 1944. Daar valt niks ter zake in te ontdekken ook al omdat voor deze jaargang en ook het jaar voordien 1943 de nog aanwezige ingaande briefwisseling zich beperkt tot ruwweg één zesde wat een normale ringfardie aankan of ongeveer twee keer niks. Voor de hardnekkigen onder de lezers is er dus in het SAR geen enkel bewijs te vinden aangaande een Duitse opdracht voor dit opmerkelijk transport door de firma "R. Tonneau - Vandewalle". Zoals gezegd is het mogelijk dat Leo Vindevogel deze orders van allicht de Kreiskommandantur per telefoon kreeg; daar werden nogal wieses geen archieven op het stadhuis van bijgehouden als dat de RTT dit nochtans wel deed voor alle Belgische telefoons vanaf haar stichting tot heden via zijn doorgroei doorheen Belgacom (Wij hebben nooit gehoord dat het krijgsgerecht een toegepast onderzoek op dit telefonievlak heeft verricht. We kennen slechts enkele tientallen krijgsdossiers voor Ronse zoals dat van de oorlogsburgemeester, enkele schepenen en de zwarte politiecommissaris. Geen spoor van dergelijk nochtans nuttig onderzoek. Misschien is dat gebeurd in het krijgsdossier van Maurice Ponette? Ook voor een extreem zwaar collaborateur als de net voor de bevrijding vermoordde Marius Ronse, dan in het kader van het zeker gebeurde onderzoek naar zijn eega - weduwe Germaine Debeurme, had dit zeer belangrijk kunnen zijn om meer bepaald contacten met de Gestapo na te gaan met name net voor en na enkele zware razzia's door deze Duitse politiedienst. Substituut Gaston Stevigny was nochtans zekere tijd of minstens tijdens de bezetting onderzoeksrechter geweest te Oudenaarde. Had hij nooit van het medium telefoon gehoord, misschien? Zwoor de man bij postduiven? Of was hij bang dat zo 'iemand' zeg één er advocaten van een terechtstaande collaborateur, eens opzoekingen wilde vragen rondom het toenmalige telefoongedrag van pakweg de huidige medewerkers der Staatsveiligheid? Of was hij bang dat één of andere oprecht verontwaardigde bediende binnen de RTT wat telefoonlijsten zou laten rondslingeren van pakweg de textielfirma Delaunois & Hantson, heel de bezetting economisch leverancier der Duitsers? De man was werkelijk over het algemeen dommer dan het op 10 mei 1940 weggeschoten achterste van een Limburgse koe. Grotendeels gewild natuurlijk. Ergens grappig maar nog meer dramatisch en schandelijk. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Niet oninteressant is dat de handtekening zoals Robert Tonneau die plaatste onder zijn getuigenis in februari 1945 sterk gelijkt op die van de bewuste verzendnota of hoe men dat stuk papier ook moet noemen, een handtekening die hij dus plaatste onder het eigen schrijfsel "*pour acquis, le 22/7/44*". Men kon dus wel spreken van twee tongen voor een zelfde spreker in een tussentijd van juli 1944 en februari 1945 maar handtekenen met twee poten kon duidelijk niet; ziedaar een oorlogstoepassing van het gezegde "*le style c'est l'homme*". Die vergelijking lijkt als een operationele definitie van een vorm van verraad of zoals wij het hier gebruiken van een semi-meineed. Nog op te merken valt dat er zeker één belangrijk verschil was tussen de sparrenzaak van Nukerke en het transport door Robert Tonneau. Er zijn streekgenoten - noteer aub het meervoud - geweest die toen dergelijke inspanningen voor ongetwijfeld ook troepen te Nukerke hebben geweigerd! Dat zullen wel inwoners van Nukerke mogelijks zelfs uit Zulzeke of Ronse zijn geweest. Wij hadden Leo Vindevogel wel eens een week of twee of meer willen ondervragen over van alles en nog wat aangaande Ronse van WO II en voordien en zelfs nadien, maar meer speciaal nu over deze zaak. Heeft hij na de kennisgeving der weigering van het werk te Nukerke aangaande die sparren als nog steeds zeer Duitsdienende bijvoorbeeld alle namen doorgegeven aan de Feldgendarmerie, de Gestapo of de zeer nijver aanwezige GFP van deze laat ons zeggen werkweigerders? Zo'n substituut alias inquisiteur als Gaston Stevigny kreeg hier gesneden brood van prima wit metaforisch-juridisch gezien zwart deeg en moest slechts het deksel van deze militaire collaboratiepot opendraaien om er wat extra blinkende marmelade op te leggen en alles voor te schotelen aan de parate verzwelgers van krijgsraad en krijgshof. Maar vergat dat. Had hier dan een open mogelijkheid om nog één kogel bij te kunnen afvuren op voorhand, en liet het na. Al willen wij daarbij niet Gaston Stevigny van zekere barmhartigheid verdenken en eerder van medeplichtigheid in het verzwijgen van wel meer betrokkenen en allicht hogeren dan de kleine vervoerder Robert Tonneau.

In elk geval, was Ronsenaar en vervoerder Robert Tonneau vanwege dezelfde Leo Vindevogel een half jaar eerder ongeveer want eind 1943 in het kader der civiele wacht persoonlijk gekend als een anglofiel, dan was hij niet aldus behandeld in juni 1944 - of nogmaals, op het stilaan einde der bezetting en voor alles wanneer het er zuiver militair gezien nu echt op aan zat te komen! Omgekeerd betekent dat ook dat Robert Tonneau daar ook geen graten in zag om deze vette vis met de politiek werkelijk voor quasi iedereen stinkende kop te willen verorberen. Dat vinden wij zeer merkwaardig want ietwat zelfstandige denkt toch voortdurend over de toekomst en die oogde hic et nunc stilaan roos- want zalmgeallieerdkleurig. We weten niet eens wat hij toen mogelijks analoogs nog heeft verricht! Hoewel we zoals gezegd en betreuenswaardig het register van de man niet hebben geraadpleegd, schijnt het zeker dat hij nooit door het krijgsgerecht is lastiggevallen. Hij - die het moge herhaald nadat de geallieerden waren geland medeed aan militaire collaboratie - heeft alleszins zijn burgerrechten niet verloren voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1947. Hij mocht sowieso ook aanschuiven in februari 1945 in de lange rij Ronsenaars die allemaal zo geweldig slachtoffer waren geweest van de civiele wacht, als Duitse vergelding op de aanslag op het gezin van de oorlogsburgemeester. U ziet van hier dat de grote en alwetende vaderlander politiecommissaris Marcel Delobel daar een zwarte ging tussen laten. Marcel Delobel wist zeker niet wie daar allemaal mocht komen aanschuiven maar hij wist verdomd goed wie hij daar zeker nooit zou toelaten. Eén en ander betekent ook dat Robert Tonneau ondanks dat 'statuut' van anglofiel zijn vervoersbestaan niet heeft moeten vaarwel zeggen, tenminste niet definitief bezettingsgewijs gezien. Voor de rest van de bezetting weten we helemaal niks over deze man en zijn beroepsuitoefening. Het is alleszins zo dat het etiket van anglofiel of voor de Duitsers een supporter der "*Widerstandskreise*" en dus een volstrekt tegengestelde aan de Duitsgezinden of collaborateurs onder zijn land- en stadsgenoten, de Duitsgezinde oorlogsburgemeester niet heeft weerhouden om dezelfde man letterlijk te gunnen de zonder meer militaire dus Duitsdienende opdracht die hier is gebeurd. Nogmaals - zie de zaak van Gaston Decuyper - is dat geen aanduiding maar een bewijs dat in de ogen van de cruciale oorlogsburgemeester, niet helemaal heer en meester op vlak van het uiterst belangrijke economische hier zelfs militaire aspect van het vervoer maar toch extreem belangrijk, een andere dan zijn politiek stellingname geen belemmering was om bij wijze van spreken absolutie te verlenen. Tegelijkertijd kennen wij ook die andere zijde in het politiek ingewikkelde geval van collega vervoerder Gaston Decuyper, die enerzijds wel later of na zijn bestrafte woekerhandel toch weer aan de beroepsslag kon maar overigens in dezelfde tijd toch en zonder twijfel op uitdrukkelijke aansporing van diezelfde Leo Vindevogel herhaaldelijk werd bedreigd met arrestatie en wegzending als GEDEPO naar Duitsland, als ongewenste in de stad Ronse want aldaar woekerhandelaar. Moeilijke en verwarrende jongen, die Leo Vindevogel. En moeilijke en verwarrende tijden. En allicht gericht oerdomme of diplomatischer uitgedrukt tekortschietende want beklagenswaardig overwerkte arme jongens van ondervragers en beoordelaars, die substituten, rechters en dito (???) academische historici. En/of corrupt zeg opzettelijk misleidend. Bedriegers van recht en wetenschap of van de gemeenschap in zijn geheel en veel mensen van vlees en bloed en ziel in het bijzonder.

E.5.10. Kleine vervoerder Hilloné Vandendaele, Ninovestraat 174, had één vrachtwagen

Hilloné Vandendaele is nog eens een grijze garnaal in de binnenzee van het vervoer in, uit en naar Ronse van 1940 - 1944. Gelukkig bleef de man wonen in de stad en dus hebben we uit de kiezerslijst 1947 een handvol keiharde gegevens mogen sprokkelen. Hij was geboren aldaar op 21 december 1893 en had als echtgenote Syphrida Hautekens. In 1947 was hij nog steeds beroepsmatig bekend "*autogeleider*" al klinkt dat toch iets minder sterk dan vervoerder. Was

men ten huize failliet gegaan door oorlogsomstandigheden en moest mijnheer zijn arbeidskracht en -kunde verhuren aan de lastwagen van een grote textielfirma om daar verder mee rond te zwalpen als nemer van dat werk? We vinden het toch merkwaardig dat we hem hier als vervoerder sowieso vernoemd krijgen want voor het interbellum kennen wij hem wel degelijk als een man die aan zijn eigen stuur zat maar dan wel immer van een autobus.

Maar eerst moeten we iets zeggen over zijn eega. Hoewel wij voor dit koppel helaas geen register hebben opgezocht, weten we toch één en ander over haar antecedenten. De schrijfwijze van haar naam was in 1947 dan wel met "au" maar U weet natuurlijk dat over het hele land en allicht de gehele wereld ambtenaren van de Burgerlijke Stand slechts mensen zijn die kunnen missen en dat ook consequent doen. In het register van haar ouders voor 1900 - 1910 staat de gehele familie bekend met "ou" of als "Houttekens", of zelfs met dubbele "t" wat een morfologische, taalkundige en uitsprekelijke draak was. Allicht was die ambtenaar ofwel dronken ofwel een louter Franstalige. Alsof dat laatste nog niet voldoende onnozel was, werd bij twee van de acht kinderen én bij de stamvader één "t" geschrapt - vraag ons ook niet waarom dit dan niet voor allen is gebeurd. Ten andere werd de kernfamilie - op één dochter na waren alle vogels naar een huwelijksnest gevlogen - in het volgende decennium 1910 - 1920 nog enkel als Houtekens bekend, Bovendien noemde de nu pas huwende dochter "Leona" terwijl ze in het vorige decennium nog "Marie Léonie" was. Ze verloor zodoende haar eerste voornaam maar herwon haar Vlaamse identiteit. Wie de ambtenaar of ambtenaren kwestie waren - we zien voor deze twee registers nagenoeg zeker een ander handschrift - er was wel wat meer loos en dan zonder meer beroepsmatig. Zo verdween in het register 1910 - 1920 onze Syphreda Houtekens/Houttekens/Hautekens (°Ronse, 29 december 1888) van de radar van haar ondertussen weduwe geworden moederke, terwijl voor haar in het daaraan voorgaand register 1900 - 1910 geen enkele reden werd opgegeven. Ze moet allicht ergens tussen 1900 - 1910 zijn gehuwd met Hilloné Vandendaele, die ook al een familienaam heeft waarvan we zeer veel dragers te Ronse kennen. Alles wel beschouwd waren Syphreda met haar ventje Hilloné leden van de nuttige familie Houtekens. En daarin zit één erkend WW; haar neef Jean Baptiste Leopold Vanderhaegen (°Ronse, 29 oktober 1905) (DOS, dossiers WW, persoonsdossier Jean Baptiste Vanderhaegen, erkend WW vanaf 09 december 1942 tot 03 september 1944, besluit commissie dd. 22 mei 1953. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Wij hebben geen enkele aanwijzing dat beide uiterst dichte familieleden elkaar tijdens de bezetting en met name in de succesvolle onderduiktijd van toch bijna twee jaar hebben gekend. Zoals men in de relevante stamboom van de nuttige familie Houtekens kan zien, had deze WW reeds kort na zijn geboorte zijn moeder verloren allicht vanwege verwickelingen in het kraambed. Zijn vader zou zoals dat toen de gewoonte was zeer snel hertrouwen en het is onduidelijk of er sowieso nog contact is gehouden met de familie van de oorspronkelijke moeder ook al omdat het huwelijk van zijn (eerste) ouders wat speciaal was omdat zijn moeder op dat moment al een flinke tijd van hem zwanger was. En ook al omdat we op politiek vlak van dit vervoerderskoppel wezenlijk niks weten, hebben wij Syphreda Houtekens en haar echtgenoot Hilloné Vandendaele niet opgenomen in de relevante stamboom Houtekens. Ten andere zou Jean Baptiste Vanderhaegen onderduiken bij twee boeren op wijk 11, aan het andere einde van Ronse ten opzichte van het koppel Vandendaele - Houtekens en daar was dan nog één boer bij die familie was langs de kant van diens vader en dus niet van zijn - eerste - moeder.

De latere onderduiker Jean Baptiste Vanderhaegen was door zijn geboortjaar van 1905 op een manier al een ouder peetje toen hij eind 1942 juridisch onder de grond zij het feitelijk op zalige boerengrond dook. Hij was immers reeds 37 jaar oud en helemaal geen jonge snotter die nauwelijks wat geleerd had van het jonge en vooral vrije leven, zoals al die gasten van de Duitsgeliefde jaarklassen 1921 - 1924. Op één of andere manier zou hij toch het voorwerp

moeten zijn geweest van of bitterheid en afstand of net het omgekeerde doorheen oneindige vertroeteling vanwege zijn nonkels en tantes Houtekens. Van de eerste waren er slechts twee hoewel Jean Baptiste Vanderhaegen ook al een nonkel kreeg in 1899 die bijna zijn neef was, een natuurlijk kindje van één der tantes. Van de liefst zes dochters van stamouders Leopold Houtekens en Pauline Debleecker zeg soms Apoline Debleecker zouden er snel twee overlijden, waaronder dus de moeder van Jean Baptiste. Zoals gezegd kennen we jammer genoeg niet het register van Hilloné Vandendaele - Syphreda Houtekens en weten we niet of het koppel was gezegend in de schoot van de vrouw en dan later aan de huistafel. We hebben diverse gevallen ontmoet waarin het zeker leek dat het wegvallen of niet hebben van een dierbare, zoals het vaderverlies op jonge leeftijd of nooit een eigen kind kunnen krijgen, een betrokkene zeer wakker en gevoelig maakte voor naaste, opgroeiende familieleden en zelfs kinderen in allerlei ellende, in casu enkele Joodse kinderen te Ronse. Wie het interessante boek kent van Vic De Donder, "*Zou men armoe lijden? Een eeuw kroostrijke gezinnen in Vlaanderen*" (Antwerpen, 1990, p. 44 + die mens schreef alleen maar interessants), zal getroffen zijn door de aanwezigheid van diverse werkelijk zeer grote of kinderrijke gezinnen die er nog een vreemd kind bijnamen voor onbepaalde tijd, zoals kinderen uit landen als Duitsland en Hongarije. Een voorwerp dat elk kind bijzonder graag had en dat ook al praktisch van het grootste belang was voor de quasi nog kind zijnde eerste arbeidsstappen zettende kerel, was natuurlijk de fiets. Het hele land was reeds aan de vooravond van WO I gek van dit voorwerp en voor velen was het ook tot tientallen jaren lang ongeveer de enige manier om zich hogerop te werken onder het voor sommige streken geldende motto "*Ieder zijn schelle*" (Briek Schotte, °1919). Het wou lukken dat nonkel Hilloné Vandendaele zijn zelfstandigenbestaan is gestart met fietsen en dat moet niet te lang na 1919 zijn gebeurd: ""*Stad Ronse - Gehucht Waatsbrugge. OP ZONDAG 21 SEPTEMBER 1924 Groote Velokoers, met schoone prijzen ditmaal gegeven door Max den Brusselaar en den gekenden Velomaker Hilloné Vandendaele agent der rijwielen 'ALCYON'.*" ('t Volk, 06 september 1924. Oorspronkelijke vetmaking. In de zeer interessante website "www.ronse-door-de-eeuwen-heen.be" kwamen wij ook Hilloné Vandendaele tegen met daarin een afdruk van een reclame van hem in het socialistische weekblad De Verbroedering uit 1925: [Oude plaatsnamen te Ronse :: Ronse door de eeuwen \(ronse-door-de-eeuwen.be\)](http://www.ronse-door-de-eeuwen.be). Daarin blijkt hij enkele types van Alcyon te verkopen maar ook van twee andere merken. Eén noemde ook al "*Lion de Renaix*" en vermoedelijk had dit iets te maken met de legendarische Cyrille Van Hauwaert - maar daar is onderzoek voor nodig. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Dit beroemde Franse bedrijf "*Alcyon*" was ontstaan in het begin der 20ste eeuw en zou ook veel moto's ontwikkelen en zelfs zij het op veel bescheidener schaal auto's. Het zou snel ook en dat enkele tientallen jaren lang een bijzonder belangrijke sponsor of merkploeg binnen het razend populaire wielrennen worden. Vertegenwoordiger zijn voor dit prestigieuze merk was afspiegelend eveneens een prestigieuze aangelegenheid voor Hilloné Vandendaele in persoon hoewel we niet weten hoe lang hij dat allemaal heeft verricht. Het was helemaal geen toeval dat de merknaam hier als enige woord in het bericht in het letterlijk vet werd afgedrukt. Alleszins had deze man op deze manier wat men historische banden met Frankrijk noemt en sprak hij nogal vanzelfspekend uitstekend Frans. Nu, gaf "*den bekenden velomaker*" ook al niet eerder publiek onbekend een tweedehandsfietsje of zelfs één op zuiver persoonlijke maat gemaakt ter gelegenheid pakweg of voor alles de Plechtige Communie aan zijn neefje Jean Baptiste? Quid mutatis mutandis tijdens diens onderduik - haha? Hilloné Vandendaele zou zeker tot aan de vooravond in de fietsenbusiness actief blijven, want wij kwamen reclames tegen voor deze aangelegenheid in 1934 als in 1936 ('t Volk, 13 juni 1931 + idem, 20 juni 1936. In beide gevallen was het vermeld adres "*Brakelsche Steenweg*" resp. "*Steenweg op Nederbrakel*" en telkens vooral meer bepaald aan de "*Oude Linde*". Die Steenweg naar Brakel of Nederbrakel werd dus "*Steenweg op Ninove*" en geen mens die daar wakker van moet liggen. Maar vooral dat toponomisch gebruik van de meer exacte plaatsaanduiding "*Oude Linde*" soms ook gewoon "*Linde*" is quasi verdwenen, en dat lijkt ons toch een cultureel verlies.

Officieel is dat compleet verdwenen; kijk maar op alle praktische vormen van plaatsaanduidingen. Toen en vermoedelijk reeds eeuwen wist werkelijk iedereen dat, allicht zelfs de eenzijdig Franstaligen - het was ten andere vlakbij de taalgrens - die dat natuurlijk gezellig koppig vergalliceerden of verbasterden. Overigens komen we in 1925 liefst acht velomakers te Ronse tegen, van wie zeker een aantal daadwerkelijk fietsen konden zelf produceren uit aangekochte onderdelen. Daar was onder meer de reeds ontmoette Julien Van Hasselt bij, die nadien garagehouder werd en de vader was van zwaar economisch collaborateur annex weerstander bij GL Martial Van Hasselt. Bron: *'t Volk*, 23 mei 1925. Er was ook iets geweldigs in zake die tweede reclame van fietsenmaker Hilloné Vandendaele. Vroeger sprak de Vlaamse volksmond over rijmen en dichten zonder je gat op te lichten. Of we nu in een hogere cultuursfeer zitten, durven en mogen wij niet zeggen maar alleszins maakte deze man, of was het een al dan niet goed betaalde gelegenheidsschrijver (soms Alfons De Ridder?), zowaar een reclamegedicht. Het bestond uit negen verzen met gewoon rijm, driemaal tweevoudig en eenmaal drievoudig. Opvallend genoeg zag men alleen woorden en geen enkele illustratie van een fiets zelf erbij. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Bovendien bleek de man werkelijk van allerlei markten thuis en zo komen we stilaan in de richting van WO II en zijn beroep alsdan. Zoals collega Julien Van Hasselt doorgroeide naar verkoper en hersteller van automobielen zou fietsenman Hilloné Vandendaele een doorgroei krijgen zij het iets anders uitgedrukt. Begin mei 1932 kregen de Ronsenaars de gelegenheid om mee te gaan met de autobus naar enkele Mariabedevaarten die ze bij wijze van spreken al eeuwen gewoon te voet later met de trein deden, zowel naar het redelijk dichtbij Kerselare als naar het zeer bekende een heel stuk verder gelegen Halle: "*NAAR KERSELARE EN HALLE door den grooten prachtigen autobus 'Rapide' ... De autobus wordt bestuurd door den eigenaar, H. Vandendaele, Linde 174 ...*" (*'t Volk*, 07 mei 1932. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Misschien onverwacht maar mogelijks werd hier voor wat politiek gedrag in WO II betreft een glimp van een netwerk opgelicht: "*Vertrek en inschrijvingen bij J. Dekeukelaere, Gr. Markt te Ronse...*". In dit zeer concreet geval ging het om het zeer bekende café "*A La Concorde*" dat een jaar later in handen van een totaal andere Ronsenaar, zekere Lucien Ruyffelaere, zou overgaan tot over WO II (Herbergier Lucien Ruyffelaere (°Ronse, 30 juni 1901) kennen wij bijzonder goed zij het uiterst eenzijdig zij het dan toch uiterst vrolijk. We hebben hem werkelijk ontelbare malen ontmoet. Op papier. Stadspapier en meer bepaald de registers der geboorten. Hij was immers jaren aan één stuk één der grootste aangevers van een geboorte van een nieuwe Ronsenaar. De man moet honderden Ronsenaars en ook wat buitengemeentelijken die hier waren geboren in het stedelijk hospitaal administratief mee de zegen én de reeks officiële voornamen hebben gegeven. Allicht werd hij nadien nooit opgetrommeld voor de doop. Het café op Grote Markt nr. 13 bestaat niet meer en dat hebben wij te danken aan de stadhuizers; zie direct verder. Het café bevond zich pal tussen het - oude of toenmalige - stadhuis en de Harmonie en was dus werkelijk strategisch best gelegen om belangrijke zaken aangaande dat stadhuis te vieren en aldaar praktisch te starten. De man moet in ruil voor zijn mededaderschap oneindig traktaties hebben verdiend. Eén en ander betekent natuurlijk ook dat Lucien Ruyffelaere extreem veel gezien en gehoord heeft tijdens WO II en voor de rest voor- en nadien. Onder meer was de Werbestelle een tijd zijn buur in de Harmonie. Hij moet een driedubbel vat vol anekdotes zijn geweest. Had men die man maar eens grondig zeg een week of drie geïnterviewd, na één pintje bier en dan verder op lekkere koffie van Eveline Hoorens. Als dank voor onsterfelijke diensten en bezoeken aan de Burgerlijke Stand van Ronse begon het stadsbestuur van Ronse tegen hem een rechtsgeding in 1949, nota bene via advocaat Maurice Herman, zeer bekende christendemocraat en voordien PG als weerstander bij het GL. Bron: SAR, notulen schepencollege dd. 24 maart 1949. Die aktie was ook begrijpelijk ergens want alleen door dat gebouw te verkrijgen kon men aan de zijde van de Grote Markt een breder stadhuis bouwen, indien men per sé op die plaats wou blijven als stadsbestuur. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Of er met deze caféhouder en meer bepaald met zijn opvolger verdere relaties waren die in concreto oorlogsnuttig werden, weten we niet. Alleszins had Hilloné Vandendaele de eigendom over een bus terwijl hij zeker nog bezig was met zijn fietsenzaak.

Hij bleek toen wel a man for all seasons als het maar om techniek ging en geld opbracht. Zo was hij zekere of eerder onbepaalde tijd ook al verdeler van een Duits merk voor iets uiterst belangrijks voor veel dames en heren, als particulieren én ondernemers: *"Huishoudsters, Konfektiewerksters voor alles wat betreft de naaimachienen wendt U in volle vertrouwen tot Hilloné Vandendaele ... Volledige keus naaimachienen in magazijn. ... 10 jaar waarborg op faktuur. Werkhuis voor herstellingen. Eenig agent-verkooper der beroemde naaimachienen 'GRITZNER'. Rechtstreeks uit de fabriek ..."*. En bij deze reclame stond eveneens een foto van een naaimachine met duidelijk leesbaar het merk "GRITZNER" erop (*'t Volk*, 28 november 1931). Overigens heeft dit Duits merk reeds van voor de Grote Oorlog eveneens moto's geproduceerd. Het is ons niet bekend of de man ook motorfietsen heeft verkocht. Vermoedelijk hebben wij niet al zijn advertenties in *'t Volk* teruggevonden. Hoe dan ook, hier valt het toch op hoe deze veelvuldig reclame makende middenstander nooit zijn echtgenote voorstelt. Met al zijn economische activiteiten was het onmogelijk dat zij niet mee participeerde, als goedkope arbeidskracht of er was een - goedkope - meid voor alle werk. Inderdaad ook voor alle technische arbeid? ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***). In deze advertentie werd iets vermeld dat voor de klanten van groot belang was en ongetwijfeld voor velen onder hen van doorslaggevend belang om net dit product aan te kopen; waarborg of garantie. Mogelijks had dit te maken met het feit dat hij geen tussenpersonen nodig had want direct handelde met de fabriek. Hoe dat in zijn concrete werking ging, weten wij natuurlijk niet maar het betekende dat hij voor zo lang het allemaal heeft geduurd een pied à terre in Duitsland had. We moeten niet zeggen hoe belangrijk dat kon zijn iets minder dan een decennium later. Herinneren wij ons ook deel 1.2.2.1. met de uiterst oorlogsijverige en in wezen zo goed als geniale handelsvertegenwoordiger Adelin Vanderswalm die reeds voor de oorlog vertegenwoordiger was voor enkele Duitse machinebedrijven uit de textielsector en hoe dat voor hem én daardoor voor nogal wat Belgische textielproducenten functioneel bleek. Hilloné Vandendaele was daarmee vergeleken een broekventje of economisch en plaatselijk klein grut. Maar alle beetjes hielpen op het vlak van het eigenbelang en gebeurlijk op vlak van de bekenden. We zullen in enkele latere oorlogsstudies krachtig ingaan op de epistemologie of de werking der kennis van de oorlogsmens. Hier mogen we zeggen dat ongeveer iedereen die daadwerkelijk pakweg zo'n Duits naaimachien van Hilloné Vandendaele had gekocht of er nog maar van wist, dat op zich nu als het ware moest herinneren. Dat was dan paradoxaal niet voor dat op zich maar associërend want omwille van het potentieel dat daaraan hing of het oorlogsnut dat daar gebeurlijk was uit te halen. Alle beetjes hielpen en ook de kleine naast de grote, alles uiteraard voor dat éne allesoverheersende doel; de oorlog overleven en met het minste aantal kleerscheuren zo niet met zelfs een nieuw kleedje als het kon! Die laatste want grote baten waren voor de meeste mensen volledig onbereikbaar; wie kon pakweg één grote zwarte slag slaan in deze barre tijden dan door een grote diefstal ten zij men het geluk had dat een rijk familielid de kop neerlegde en juridisch geformaliseerd enorme waarden aan om te zetten koopkracht naliet. Het was dus voortdurend rekenen en berekenen en daarvoor was nu een maximaal aantal mensen die men 'kende' van essentieel nut. Net zoals veel vergeten familieleden nu met hun al quasi vergeelde foto's werden opgevist en netjes gezwartwit, gold dat voor alle andere mensen die eender welk eigenbelang konden betekenen: landbouwers, kleermakers en tutti formidabili quanti. De toen al zeer moderne mens zeg op werkelijk oneindige manieren afhankelijke mens kon ook zo een man als Hilloné Vandendaele en/of zijn eega altijd wel ergens nodig hebben. Er was het zogenaamd politieke dienstbetoon te Ronse en natuurlijk in werkelijk elke andere Belgische gemeente, van klein tot groot en via de voordeur tot huiskamer van bekende politici of gewoon reeds ambtenaren op cruciale diensten (zie zeker deel 7.3.) en daarbij natuurlijk de nieuwe der Nieuwe Orde, naast het publiek gekende zoals het dagelijks dienstbetoon toen steeds maar helemaal stedelijk van oorlogsburgemeester Leo Vindevogel. Maar er was ook dit informele circuit van vraag om hulp zoals wij hier suggeren maar weer ons niet eens daadwerkelijk kunnen vaststellen. Voor

de honderdduizend en eerste keer moeten we herhalen dat wij, U en ik, ongeveer niks weten van het leven zoals het was tijdens en rond deze oorlog. We weten ondertussen ook waarom al kan men zogenaamd anekdotisch zeer veel 'informatie' vinden in heemkundige of lokale geschiedkundige tijdschriften of andere publicaties.

We nemen aan dat Hilloné Vandendaele niet overdreef met de vermelding dat hij "*Eenig agent-verkooper*" was voor deze Duitse firma, al weten we niet tot hoever hij de enige was; stad en streek, zeker, maar ook voor geheel het land? Het betekende alleszins dat deze man goed van de tongriem was gesneden want kon lobbyen of minstens de verantwoordelijke van zo'n geweldige en niet-Belgische fabriek kon overtuigen om met en via hem te handelen. En daarbij was "*10 jaar waarborg*", of zoals men vroeger zegde "*garantie*" met klemtoon of de suffix, best interessant want dekte uiteindelijk ook reeds het tweede oorlogsjaar. Dat was een feitelijk-juridische problematiek die voor zeer veel soorten bedrijven, van kleine zelfstandigen zoals hier tot zeer grote conglomeraten, in dit land moet hebben meegespeeld. Hoe werd dat uitgewerkt of afgehandeld wanneer inderdaad de zaak zich stelde in oorlogstijd en welke vormen van compromissen en sowieso onderhandelingen waren hier mogelijk met de Duitse producenten? Nogal wat onder hen, zoals bij deze fabrikant Grintzner, hadden geen onderafdelingen of geen voldoende grote werkhuizen in België. Al die zeer kleine tot grotere Belgische bedrijven die deze Duitse bedrijven bij wijze van spreken verpersoonlijkten, vertegenwoordigden op hun beurt natuurlijk zeer concrete Belgische eindklanten. Met name zijn wij zeker dat het confectiehuis van de familie Vanobost - Depoorter de gehele bezetting doorwerkte en naar verluidt zeer goed geld heeft verdiend omdat het blijkbaar hielp dat mijnheer en nogal wat kinderen des huizes zwart waren. Nu goed, we hebben geen lijst van wat daar allemaal is vernietigd of gestolen bij de bevrijding door het nabij zeer aanwezige rode klootjesvolk van de wijk Marijve maar het is onwaarschijnlijk dat alles met de hand werd genaaid. Bovendien lijkt het waarschijnlijk dat zelfs nieuwe naaimachines werden aangekocht tijdens deze vruchtbare bezetting, naast ons onbekende andere nuttige machines al was het slechts op vlak van elektrische voorzieningen - alsof alle economische activiteit toen slechts zou hebben gedijd op de vooroorlogse productiemiddelen. Er waren natuurlijk te Ronse andere gekende merken van naaimachines, zoals het nog veel beroemder merk Singer. Maar dat was nu eens Amerikaans en wij weten uiteraard niet in hoeverre onderdelen daarvan compatibel met ergo vervangbaar waren door Duitse equivalenten bij het stukgaan. Het spreekt voor zich dat van enige garantie bij die Amerikaanse machines geen sprake kon zijn (Ook op dit interessant economisch, juridisch en politiek aspect van de oorlog is onderzoek noodzakelijk. Vragen gaan niet alleen naar de aard van de gebeurtenissen zelf maar ook naar wat daar zeker kan uit afgeleid worden op politiek vlak. De Duitsers bezetten wel het land maar bezetten zij dan ook op geheel economisch vlak de Belgen, en werden zeer concreet met name dit soort garanties volstrekt verder genegeerd? Wat was daarbij de rol van Belgische tussenpersonen, de vanuit het interbellum gekende handelsvertegenwoordigers zeker maar ook advocaten en - de nieuwe - politici? Zijn er zelfs Belgen die vrijwillig tot verplicht in Duitsland gaan werken zijn, die zich op één of andere manier op dit herstellings- en bemiddelingsvlak hebben kunnen waarmaken? Was er een mate van compensatie mogelijk, indien Duitse bedrijven wel bereid waren garantie te leveren maar dit doodeenvoudig zelf niet konden door de eigen oorlogsomstandigheden? Kon garantie worden uitgesteld over de oorlog heen en dan toch nog worden verricht - in zo verre nog relevant en uiteraard mogelijk? En zo voort, om vlug af te sluiten met deze doodoener omdat we zelf te beperkt zijn op economisch-juridisch vlak. Best een boeiend onderwerp met zijn economische en juridische aspecten. Nochtans zijn wij persoonlijk het meest geïnteresseerd in de politieke vraagstelling of hier toch niet een vorm van accommodatie of meer collaboratie lag, die uiteindelijk na de oorlog - aha! - zelfs uit kon monden in Duits-Belgische normalisering op economisch zelfs politiek vlak. ***vorige in NOOT NOG VERWERKEN***).

Hilloné Vandendaele was door al deze diverse maar steeds technisch getinte activiteiten tijdens het interbellum als het ware al meer dan 15 jaar geprogrammeerd om er alles uit te halen wat er in zat als U begrijpt wat we bedoelen: nu ook via woekerhandel!? Die sterke en gevarieerde vooroorlogse zelfstandige werkzaamheid was op zich vanzelfsprekend slechts te bewonderen en toe te juichen; bewonderen we inzet, succes en vooruitgang in het leven! Maar. Het was WO II en bijgevolg ontbrak van alles en nog meer wat; ongeveer alle fietsonderdelen dus gehele fietsen (haha) en boven alles de vooroorlogse of echt goede fietsbanden. De smeerlappen der Duitse als Belgische Gestapo en ook de Belgische Fahnders als Feldgendarmen namen net dat laatste wat graag mee bij gelegenheid van een huisbezoek pardon huiszoeking, zeker wanneer het doel van de gezochte PG of GEDEPO niet aanwezig was; zie deel 4.1.3.4.. Binnen dit oorlogseconomisch perspectief van de belangrijke deeleconomie der woekerhandel kunnen we bij deze nijvere man twee potentieel best oorlogsinteressante netwerken ontwaren, inderdaad naast de mogelijkheden die zijn vooroorlogse Duitse en Franse contacten hem nog konden bieden. Later gaan we in op het oorlogsrelevante alternatief Frankrijk in deel 7.8.1. met de veelzeggende titel "*De kennis van het Franse buurland als uitweg*". Heel wat Ronsenaars en zeker tienduizenden landgenoten zijn de Belgische grens met Frankrijk overgetrokken, zowel volledig legaal via het Arbeidsambt of gewoon illegaal om tegelijk niet te moeten opdraven op een Duitse werf ergens te Duitsland zelf en ondertussen toch een deftige boterham voor zichzelf en vooral voor de familie te kunnen verdienen. In die zin was de geografische en ten andere ook taalkundige situatie van de stad Ronse een werkelijk godgeschenk. Bad men te Ronse en elders veel vroeger "*Van de razernij der Noormannen, verlos ons Heer*" dan baden nu talloze moederkes en jonge deernes de variante "*Bezorg ons mannen een job in Frankrijk, Heer*". En dat voor alle theologale zekerheid in drie talen; het Nederlands soms, het Ronses quasi altijd en voor de meest hardnekkigen ook in het Frans der bazen thuis. En inderdaad toch, door enkele lokale priesters ook maar eens in het Latijn want Gods oren herkenden alle taalwegen en Latijn was de taal van Rome en Rome was nog steeds ... Enfin. Ondertussen was het zaak van niet alleen en altijd te bidden maar ook opgemerkt maar zonder scheuren aan de mouwen van Jan en Alleman te trekken die maar iets te maken had gehad of nog had met welke business dan ook met Frankrijk; van beetten over tabak tot inderdaad Franse fietsen en katoenspinnerijen. En die dekselse Hilloné Vandendaele was niet alleen bekend geweest als lokaal zelfs regionaal verkoper van het zeer beroemde, grote fietsmerk Alcyon en kende dus minstens représentats de commerce ervan, maar had ook nog wat Franse verse of toch vooroorlogse hooi op zijn vork genomen voor tenminste de helft van Ronse, het vrouwvolk: "*FRANSCH KATOENSPINNERIJ vraagt WERKSTERS vanaf 14 jaar. Vervoer per autobus door M. VAN DAELE. Voor alle inlichtingen en inschrijvingen voor werk, zich wenden tot Hilloné Vanden Daele ... Standvastig werk en goed loon. Den autodienst begint den 29 januari e.k.; Ronse, Berchem, Avelghem, Autryve, Roubaix. Vertrek uit Ronse om 5.40 u. 's morgens. Terug in Ronse, om 7 ure 's avonds.*" (*t Volk*, 11 januari 1930. Wij zijn niet verantwoordelijk voor de foute spelling en ook de verkeerde vernoeming van 's mans familienaam. Men ziet ook al een ander gebruik van de afkorting voor de tijdsopgave, via "*ure*" en "*u.*". En dat allemaal in één redelijk korte advertentie! Overigens kon drukker - uitgever Octaaf Goebeert niet alles controleren en sowieso niet alles zelf zetten. Hij had zeker enkele vaste personeelsleden waarvan er ten andere enkele zouden getuigen op diens krijgsproces. Dat waren met absolute zekerheid ware Kristen Volksbonders en dus Vlaamssprekenden en Vlaamsgezinden. Hoogst waarschijnlijk waren zij mensen die de facto of letterlijk werktuiglijk het Nederlands beheersten maar het eigenlijk nooit zelf spraken want dan het Ronsese dialect hanteerden. Wij kennen geen roepnaam van adverteerder Hilloné Vandendaele maar het gebruik van "*Van Daele*" was best een normaal gebruik. Zelfs "*Daele*" was mogelijk en dan waren er nog de verkleinmogelijkheden waar Vlamingen zo van houden. Vlamingen syncoperen van oudsher in hun dialecten enorm veel, in voor- als in familienamen en daarin overigens niet alleen want ook in bijvoorbeeld namen van gemeenten e.d.m.. Merkwaardig

genoeg gaat dat samen met de taaluitbreiding via het diminueren of verkleinen terwijl die morfologische vergroting paradoxaal een verkleining van het aangegevene aangeeft - of is het nu omgekeerd? Overigens kennen Slavische talen op dit vlak nog meer hocus pocus of nuance. In het Pools bijvoorbeeld kan men van dikkerd of "gruby" de grote dikkerd maken of het augmentatief "grubas" - zoals wij dat véél vroeger in het Nederlands ook konden wat nog resteert in pakweg "Hannekin" of grote Hanne. Maar ook dat kan dan weer verkleind worden tot "grubasek"; kleine grote dikkerd. Een taalgebeuren dus niet met twee adjectieven voor het substantief maar twee suffixen in of aan het substantief dat in wezen niet hetzelfde substantief meer is; duidelijk voer voor Platonisten. Hoe dan ook, deze intrigerende hocus pocus is onmogelijk na te doen in het Nederlands. "Hannekinnetje"; taalkundige waanzin al probeert U gerust thuis iets dergelijks. Ondertussen leren onze kinderen geen andere talen meer deftig dan wat tingel-tokkel-Engels via de dictatuur van I-pod en gelijkgezinden. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Deze annonce was best zeer interessant om een bijkomende reden. Aha, waarde Hilloné, wat zat jij daar ganser uren te doen nadat je in Roubaix des morgens was toegekomen om er pas zeer laat met dezelfde vandaan te trekken - en dat dus elke werkdag!!? Dat de goede man zijn echtgenote nooit reclamewise heeft vermeld, kan een sign of zijn sextimes zijn. Maar evengoed zat hij daar niet alleen te paren maar ook het vervoersnuttige aan het tussenvervoerlijknuttige te paren. Hier was er vanzelfsprekend een groot nadeel namelijk dat alleen werksters of werkers van het zwakke geslacht werden gevraagd en die waren een decennium later zeer weinig als GEDEPO in het Duits vizier (zie deel 4.8.). Beter want dubbelgeslachtelijk of genderneutraal - geen kat had daar toen ooit over gehoord maar U begrijpt ons oprechte, wetenschappelijke inlevingsbedoelingen - viel te lezen in weer een ander soort reclame van de hand van deze man, die stad en streek en drukker - uitgever Octaaf Goebeert bestoekte: "*AUTOBUSDIENST. De werklieden die begeeren een abonnement te nemen op den autobusdienst Ronse - Herseaux, wenden zich tot Hilloné ... Vertrek te Ronse ... te 5 ure. Vertrek te Herseaux te 5,30 ure 's namiddags. De dienst zal beginnen den maandag 2 februari.*" (*t Volk*, 24 januari 1931. **vorige in NOOT NOG VERWERKEN**). Ten andere vragen wij U even aandacht voor de vertrekuren die wij hier resp. opgeven. Zij passen immers niet met die van één jaar terug voor een rit die ook sterk die richting uitging en nog iets verder want tot in het Franse Roubaix. Of die dienst uit 1930 is als een sissert uitgedoofd of deze man had een tweede autobus reeds ter beschikking. Dat was dan ook weer interessant aangaande WO II maar wij kennen hem slechts met één stuk vervoer, en dat was een vrachtwagen en geen bus. Mysterie miserie, tenzij ... Ja ja, tenzij, die twee gebeurlijke bussen gebeurlijk waren omgetoverd in één vrachtwagen. Met zo'n universeel technologisch fenomeen als allesdoener Hilloné Vandendaele was de sky the limit en de crisis van deze bezetting een uitdaging. Okay, Herseaux was nu wel nog steeds Belgisch maar lag wel pal op de grens met Frankrijk en wanneer zegt U ons of Hilloné Vandendaele overschreed niet ook die grens!? En niet alleen voor de net aangehaalde Fransche katoenspinnerij maar voor dat bekende 'meer'? Het is goed in eigen hersens te kijken voor het slapengaan en nog liefst reeds bij het lezen van onze analyses. Voor aanvullingen en rechtzettingen; één adres en aub vooral niet naar uitgever - drukker Octaaf Goebeert sturen. Hoe lang deze diensten werden aangeboden en zelfs over de grens van de oorlog zijn gegaan mits een korte onderbreking; dat weten we natuurlijk niet maar het was alleszins een opbouw van een netwerk zo mogelijk meerdere kleine netwerken die zoals men zegt ook oorlogsperspectieven openden. Dat kon zelfs gebeuren op de stop- en opstapplaatsen die in de eerste annonce net werden opgegeven. Zeker en vast was de tweede vernoemde eindbestemming Herseaux tijdens geheel de bezetting en ongetwijfeld voordien en nog een hele tijd nadien het Sodoma en Gomorra voor alle rechtgeaarden van moeder aarde op nogal wat gebieden en zeker niet alleen voor de woekerhandel tussen Frankrijk en ons land. Wat Emile Geenens minstens één maal kon en op onbekende wijze had bekokstoofd, moet hier ook en meer mogelijk zijn geweest - quoi? (Deze formulering "quoi?" gebruiken we nu eens echt om te lachen. Het was zekere tijd geleden nogal populair bij schrijvende journalisten en wie

E.7. Vijfde zij het chronologisch vierde vernoeming van woekerhandel door Emile Geenens.

E.8. Een uitweiding over Emile Geenens. Tevens een inwijding in de geschiedenisvervalsing door het Cegesoma, het enige Belgisch onderzoeksinstituut rondom WO II.

F. Sire, de beste burgers lijken Uw landverraders. Zwart zwartwerk of een uitzondering op de regel?

- F.1. Woekeren en informeren voor de Gestapo. Georges Duhaut.
- F.2. Alleen een uniform om te smokkelen? Edmond Spiers.
- F.3. Andere voornaam maar de eeuwige familienaam Ponette aangaande WO II?
- F.4. Betrapping op woeker leidt tot zijn daadwerkelijke executie. Robert De Blomme
- F.5. De zoon van 'Staf', intern politiek concullega van Leo Vindevogel. Marc Depoortere.
- F.6. Verband tussen woekerhandel en collaboratie: klein?

G. Na de bevrijding. Et la vie continue want de woekerhandel gaat rustig door.

- G.1. De nieuw ontwaakte pers veroordeelt unaniem de woekerhandel.
- G.2. Nieuwe overheidsmaatregelen tegen de huidige woekerhandel?
- G.3. De socialistische coöperatieve als enige verkoopsorganisatie buiten de woekerhandel?
- G.4. Een fabriek te Ronse onder staatsbestuur omwille van woekerhandel.
- G.5. Communisten, socialisten, liberalen, collaborateurs en Duitsers op één ... lijn!
- G..... ??????????????????

Besluitvraag: wat woekert nu het meest? Woekerhandel tijdens WO II of geschiedenisvervalsing over WO II?